

Khuddakanikāye Vinayapiṭake

Bhadantamahābuddhaghosattherena katā

PĀRĀJIKAKAṆḌA-AṬṬHAKATHĀ

(Dutiyo bhāgo)

Buddhavasse 2552

Marammavasse 1370

AD. 2008

ရခွင်ကန်ကောယော ဝိနယပိရ်ကော

ပါရာဇိကကဏ္ဍအဌကထာ

(ဒုတိယော အာဂေါ)

ဗုဒ္ဓရဇ္ဇေ ဗုဒ္ဓသာသနသမိဏိယာ
ဗုဒ္ဓဏယန္တရယော ဗုဒ္ဓါဒိတော

ဗုဒ္ဓဝေသ ၂၅၀၃

ဗုဒ္ဓဝေသ ၁၃၁၈

၂၀၀၇

Romanized from Myanmar version published in 1975

© Buddhasāsana Society

ဗုဒ္ဓကနိကာယေ ဝိနယပိဋကေ

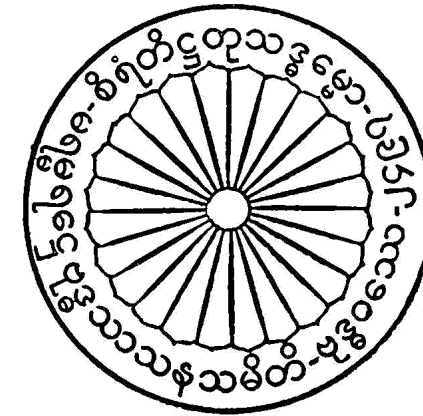
ပါရာဇိကကဏ္ဍဒုပ္ပကထာ

(ဒုတိယော ဘာဂေါ)

Aṭṭhakathā Series 02

First published in 2008 by Ministry of Religious Affairs

Yangon, Myanmar

မရမ္မရန္တေ ဗုဒ္ဓသာသနသမိတိယာ
ဗုဒ္ဓဏယန္တိကလယေ ဗုဒ္ဓါနိတာ

THE PĀLI ALPHABET
IN BURMESE AND ROMAN CHARACTERS

VOWELS

အ a အာ ā ဣ i ဤ ī ဥ u ဦ ū ဧ e ဩ o

CONSONANTS WITH VOWEL “A”

က ka ခ kha ဂ ga ဃ gha င ṇa
စ ca ဆ cha ဇ ja ဈ jha ဠ ña
တ ta ထ tha ဒ da ဓ dha န na
ပ pa ဖ pha ဗ ba ဘ bha မ ma

ယ ya ရ ra လ la ဝ va သ sa ဟ ha ဠ ḷa ၵ ṁ

VOWELS IN COMBINATION

→ 𑀅 = ā 𑀆 = i 𑀇 = ī 𑀈 = u 𑀉 = ū 𑀊 = e 𑀋 𑀌 = o

က ka ကာ kā ကိ ki ကိ kī ကု ku ကူ kū ကေ ke ကော ko
ခ kha ခါ khā ခိ khi ခိ khī ခု khu ခူ khū ခေ khe ခေါ kho ...

CONJUNCT-CONSONANTS

က kka	ဃ ṅgha	က ṇtha	ဈ dhya	လ pla	လ lla
က kka	ဃ cca	က ṇḍa	ဇ dhva	ဗ pba	လျ lya
ကျ kya	ဃ ccha	က ṇṇa	န nta	ဃ bbha	လှ lha
ကြ kri	ဇ jja	က ṇha	န ntva	ဈ bya	ဂ vha
က kla	ဇ jjha	က tta	န ntha	ဇ bra	ည stā
က kva	ည ñṇa	က ttha	န nda	ဗ mpa	ည strā
ဈ khya	ည ñḥa	က tva	န ndra	ဗ mpha	ည sna
ဇ khva	ည ñca	ကျ tya	န ndha	ဗ mba	ည sya
ဂ gga	ည ñcha	ကြ tra	န nna	ဃ mbha	ည ssa
ဃ ggha	ည ñja	န dda	ဈ nya	ဗ mma	ည sma
ဈ gya	ည ñjha	န ddha	န nha	ဈ mya	ည sva
ဂ gra	န ṭṭa	ဈ dya	ဗ ppa	ဈ mha	ည hma
က ṅka	ည ṭṭha	ဇ dra	ဗ ppha	ဈ yya	ည hva
န ṅkha	ည ḍḍa	ဇ dva	ဈ pya	ဈ yha	ည ḷha
န ṅga					

၁ ၂ ၃ ၄ ၅ ၆ ၇ ၈ ၉ ၀
1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာ

ဒုတိယဘာဂ

မာတိကာ

၁-ပါရာဇိကကဏ္ဍ

၃-တတိယပါရာဇိက ပဌမညတ္တိနိဒါနဝတ္ထုနာ		၁
အာနာပါနဿတိသမာဓိကထာ		၉
ပဒဘာဇနိယဝတ္ထုနာ		၃၇
ဝိနိတဝတ္ထုဝတ္ထုနာ		၆၀
၄-စတုတ္ထပါရာဇိက ဝဂ္ဂမုဒါတိရိယဘိက္ခဝတ္ထုဝတ္ထုနာ		၇၃
အဓိမာနဝတ္ထုဝတ္ထုနာ		၇၉
သဝိဘင်္ဂသိက္ခာပဒဝတ္ထုနာ		၈၀
ပဒဘာဇနိယဝတ္ထုနာ		၈၄
ဝတ္ထုကာမဝါရကထာ		၉၀
ပစ္စယပဋိသံယုတ္တဝါရကထာ		၉၁
အနာပတ္တိဘေဒကထာ		၉၂
ဝိနိတဝတ္ထုဝတ္ထုနာ		၉၂
ပါရာဇိကနိဂမနဝတ္ထုနာ		၁၀၃

၂-သံဃာဒိသေသကဏ္ဍ

၁-သုက္ကဝိသံဋ္ဌိသိက္ခာပဒဝတ္ထုနာ		၁၀၅
၂-ကာယသံသဂ္ဂသိက္ခာပဒဝတ္ထုနာ		၁၁၉
၃-ဒုဋ္ဌုလ္လဝါစာသိက္ခာပဒဝတ္ထုနာ		၁၃၂
၄-အတ္တကာမပါရိစရိယသိက္ခာပဒဝတ္ထုနာ		၁၃၆
၅-သဗ္ဗရိတ္တသိက္ခာပဒဝတ္ထုနာ		၁၃၉
၆-ကုဋ္ဌိကာရသိက္ခာပဒဝတ္ထုနာ		၁၄၇
၇-ဝိဟာရကာရသိက္ခာပဒဝတ္ထုနာ		၁၆၀
၈-ပဌမဒုဋ္ဌဒေါသသိက္ခာပဒဝတ္ထုနာ		၁၆၁

Pārājikakaṇḍa-aṭṭhakathā

Dutiyabhāga

Mātikā	Piṭṭhaṅka	
1. Pārājikakaṇḍa		
3. Tatiyapārājika paṭhamapaññattinidānavañṇanā	...	1
Ānāpānassatisamādhikathā	...	9
Padabhājanīyavañṇanā	...	37
Pakiñṇakakathāvañṇanā	...	60
Vinītavatthuvañṇanā	...	60
4. Catutthapārājika Vaggumudātīriyabhikkhuvatthuvañṇanā	...	73
Adhimānavatthuvañṇanā	...	79
Savibhaṅgasikkhāpadavañṇanā	...	80
Padabhājanīyavañṇanā	...	84
Suddhikavārakathāvañṇanā	...	87
Vattukāmaṇṇavārakathā	...	90
Paccayaapaṭisaṃyuttavārakathā	...	91
Anāpattibhedakathā	...	92
Vinītavatthuvañṇanā	...	92
Nigamanavañṇanā	...	103
2. Saṃghādisesakaṇḍa		
1. Sukkavissaṭṭhisikkhāpadavañṇanā	...	105
2. Kāyasaṃsaggasikkhāpadavañṇanā	...	119
3. Duṭṭhullavācāsikkhāpadavañṇanā	...	132
4. Attakāmapāricariyasikkhāpadavañṇanā	...	136

[၁] ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာ ဒုတိယဘာဂ

မာတိကာ		ပိဋက
၉-ဒုတိယဒုဋ္ဌဒေါသသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ		၁၀၃
၁၀-ပဌမသံဃဘောဒသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ		၁၀၇
၁၁-ဒုတိယသံဃဘောဒသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ		၁၉၆
၁၂-ဒုဗ္ဗသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ		၁၉၆
၁၃-ကုလဒူသကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ		၁၉၈
နိဂမနဝဏ္ဏနာ		၂၁၂
၃-အနိယတကဏ္ဍ		
၁-ပဌမအနိယတသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ		၂၁၄
၂-ဒုတိယအနိယတသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ		၂၁၇
၄-နိဿဂ္ဂိယကဏ္ဍ		
၁-စိဝရဝဂ္ဂ		
၁-ပဌမကထိနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ		၂၁၉
၂-ဥဒေါသိတသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ		၂၃၂
၃-တတိယကထိနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ		၂၃၈
၄-ပုရာဏစိဝရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ		၂၄၀
၅-စိဝရပဋိဂ္ဂဟကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ		၂၄၃
၆-အညာတကဝိညတ္တိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ		၂၄၅
၇-တတုတ္တရိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ		၂၄၈
၈-ပဌမဥပက္ခဋ္ဌသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ		၂၅၀
၉-ဒုတိယဥပက္ခဋ္ဌသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ		၂၅၂
၁၀-ရာဇသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ		၂၅၂
၂-ကောသိယဝဂ္ဂ		
၁-ကောသိယသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ		၂၆၃
၂-သုဒ္ဓကာဠကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ		၂၆၃
၃-ဒွေဘာဂသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ		၂၆၃
၄-ဆဗ္ဗဿသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ		၂၆၄

Mātikā		Piṭṭhaṅka
5. Sañcarittasikkhāpadavaṇṇanā	...	139
6. Kuṭikārasikkhāpadavaṇṇanā	...	147
7. Vihārakārasikkhāpadavaṇṇanā	...	160
8. Paṭhamaduṭṭhadosasikkhāpadavaṇṇanā	...	161
9. Dutiyaduṭṭhadosasikkhāpadavaṇṇanā	...	183
10. Paṭhamasaṁghabhedasikkhāpadavaṇṇanā	...	187
11. Dutiyasaṁghabhedasikkhāpadavaṇṇanā	...	196
12. Dubbacasikkhāpadavaṇṇanā	...	196
13. Kuladūsakasikkhāpadavaṇṇanā	...	198
Nigamanavaṇṇanā	...	212
3. Aniyatakaṇḍa		
1. Paṭhama-aniyatasikkhāpadavaṇṇanā	...	214
2. Dutiya-aniyatasikkhāpadavaṇṇanā	...	217
4. Nissaggiyakaṇḍa		
1. Cīvaravagga		
1. Paṭhamakathinasikkhāpadavaṇṇanā	...	219
2. Udositasikkhāpadavaṇṇanā	...	232
3. Tatīyakathinasikkhāpadavaṇṇanā	...	238
4. Purāṇacīvarasikkhāpadavaṇṇanā	...	240
5. Cīvarapaṭiggahaṇasikkhāpadavaṇṇanā	...	243
6. Aññātakaviññattisikkhāpadavaṇṇanā	...	245
7. Tatuttarisikkhāpadavaṇṇanā	...	248
8. Paṭhama-upakkhaṭasikkhāpadavaṇṇanā	...	250
9. Dutiya-upakkhaṭasikkhāpadavaṇṇanā	...	252
10. Rājasikkhāpadavaṇṇanā	...	252

ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာ ဒုတိယဘာဂ			[ဂ]
မာတိကာ			ပိဋက
၅-နိဿိဒနသန္တတသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ			၂၆၄
၆-ဇဠကလောမသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ			၂၆၆
၇-ဇဠကလောမဓောဝါပနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ			၂၆၈
၈-ရူပိယသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ			၂၆၈
၉-ရူပိယသံဝေါဟာရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ			၂၇၅
၁၀-ကယဝိက္ခယသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ			၂၇၈
၃-ပတ္တဝဂ္ဂ			
၁-ပတ္တသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ			၂၈၁
၂-ဦးပဉ္စဗန္ဓနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ			၂၈၆
၃-ဘေသဇ္ဇသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ			၂၈၈
၄-ဝသိကသာဠိကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ			၂၉၇
၅-စီဝရအစွိန္တနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ			၃၀၁
၆-သုတ္တဝိညတ္တိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ			၃၀၂
၇-မဟာပေသကာရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ			၃၀၅
၈-အစွေကစီဝရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ			၃၀၆
၉-သာသင်္ဂသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ			၃၀၇
၁၀-ပရိဏတသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ			၃၁၀
ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာယ ဒုတိယဘာဂ			
မာတိကာ နိဋ္ဌိတာ။			

Mātikā

Piṭṭhaṅka

2. Kosiyavagga

1. Kosiyasikkhāpadavaṇṇanā	...	...	263
2. Suddhakāḷakasikkhāpadavaṇṇanā	...	...	263
3. Dvebhāgasikkhāpadavaṇṇanā	...	...	263
4. Chabbassasikkhāpadavaṇṇanā	...	...	264
5. Nisīdanasanthatasikkhāpadavaṇṇanā	...	...	264
6. Eḷakalomasikkhāpadavaṇṇanā	...	...	266
7. Eḷakalomadhovāpanasikkhāpadavaṇṇanā	...	...	268
8. Rūpiyasikkhāpadavaṇṇanā	...	...	268
9. Rūpiyasamvohārasikkhāpadavaṇṇanā	...	...	275
10. Kayavikkayasikkhāpadavaṇṇanā	...	...	278

3. Pattavagga

1. Pattasikkhāpadavaṇṇanā	...	...	281
2. Ūnapañcabandhanasikkhāpadavaṇṇanā	...	...	286
3. Bhesajjasikkhāpadavaṇṇanā	...	...	288
4. Vassikasāṭikasikkhāpadavaṇṇanā	...	...	297
5. Cīvara-acchindanasikkhāpadavaṇṇanā	...	...	301
6. Suttaviññattisikkhāpadavaṇṇanā	...	...	302
7. Mahāpesakārasikkhāpadavaṇṇanā	...	...	305
8. Accekacīvarasikkhāpadavaṇṇanā	...	...	306
9. Sāsāṅkasikkhāpadavaṇṇanā	...	...	307
10. Pariṇatasikkhāpadavaṇṇanā	...	...	310

Pārājikakaṇḍa-aṭṭhakathāya dutiyabhāge mātikā niṭṭhitā.

ဝိနယပိဋက

ပါရာဇိကကဏ္ဍအငွေ့ကထာ

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

၃-တတိယပါရာဇိက

တတိယံ တိဟိ သုဗ္ဗေန၊ ယံ ဗုဒ္ဓေန ဝိဘာဝိတံ။

ပါရာဇိကံ တဿ ဒါနိ၊ ပတ္တော သံဝဏ္ဏနာက္ကမော။

ယသ္မာ တသ္မာ သုဝိညေယျံ၊ ယံ ပုဗ္ဗေ စ ပကာသိတံ။

တံ ဝဇ္ဇယိတွာ အဿာဝိ၊ ဟောတိ သံဝဏ္ဏနာ အယံ။

ပဌမပညတ္တိနိဒါနဝဏ္ဏနာ

၁၆၂။ တေန သမယေန ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ ဝေသာလိယံ ဝိဟရတိ မဟာဝနေ ဣဇ္ဇာဂါရသလာယန္တိ ဧတ္ထ ဝေသာလိယန္တိ ဧဝံနာမကေ ဣတ္ထိလိင်္ဂဝေနေ ပဝတ္တဝေါဟာရေ နဂရေ။ တဗ္ဗိ နဂရံ တိက္ခတ္ထံ ပါကာရပရိက္ခေပဝစုနေန ဝိသာလီဘူတတ္တာ “ဝေသာလီ”တိ ဝုစ္စတိ။ ()^၁ ဣဒမ္ပိ စ နဂရံ သဗ္ဗညုတပ္ပတ္တေယေဝ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေ သဗ္ဗကာရေန ဝေပုလ္လံ^၂ ပတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဧဝံ ဂေါရဂါမံ ဒဿေတွာ နိဝါသဋ္ဌာန^၃မဟာ မဟာဝနေ ဣဇ္ဇာဂါရသလာယန္တိ။ တတ္ထ မဟာဝနံ နာမ သယံဇာတံ အရောပိမံ သပရိစ္ဆေဒံ မဟန္တံ ဝနံ။ ကပိလဝတ္ထုသာမန္တာ ပန မဟာဝနံ ဟိမဝန္တေန သဟ ကောဗဒ္ဓံ အပရိစ္ဆေဒံ ဟုတွာ မဟာသမုဒ္ဓံ အာဟစ္စ ဌိတံ၊ ဣဒံ တာဒိသံ န ဟောတိ၊ သပရိစ္ဆေဒံ မဟန္တံ ဝနန္တိ မဟာဝနံ။ ဣဇ္ဇာဂါရသလာ ပန

၁-(အယမေတ္ထ သင်္ခေါ။ ဝိတ္တာရော ပနဿ အနုပုဗ္ဗိကထံ ဣစ္ဆန္တေဟိ ပရမတ္ထဇောတိကာယ ခုဒ္ဒကဋ္ဌကထာယ ရတနသုတ္တဝဏ္ဏနာတော ဂဟေတဗ္ဗော။) (သျှာ)

၂-သဗ္ဗကာရဝေပုလ္လံ (သျှာ)၊ သဗ္ဗကာရတော ဝေပုလ္လံ (က) ၃-နိဝါသဋ္ဌာန (က)

Vinayapiṭaka

Pārājikakanda-aṭṭhakathā

Namo tassa Bhagavato Arahato Sammāsambuddhassa.

3. Tatiyapārājika

Tatiyaṃ tīhi suddhena, yaṃ Buddhena vibhāvitam.
Pārājikaṃ tassa dāni, patto saṃvaṇṇanākkamo.

Yasmā tasmā suviññeyyam, yaṃ pubbe ca pakāsitaṃ.
Taṃ vijjayitvā assāpi, hoti saṃvaṇṇanā ayaṃ.

Paṭhamapaññattinidānavanṇanā

162. Tena samayena Buddhō Bhagavā Vesāliyaṃ viharati Mahāvane Kūṭāgārasālāyanti ettha Vesāliyaṃ evaṃnāmake itthilingavasena pavattavohāre nagare. Tañhi nagaraṃ tikkhattum pākāraparikkhepavaḍḍhanena visālībhūtattā “Vesālī”ti vuccati. ()¹ idampi ca nagaraṃ sabbaññutappattheyeva Sammāsambuddhe sabbākārena vepullaṃ² pattanti veditabbaṃ. Evaṃ gocaragāmaṃ dassetvā nivāsaṭṭhāna³māha “Mahāvane Kūṭāgārasālāyan”ti. Tattha Mahāvanam nāma sayamjātaṃ aropimaṃ sapaṇicchedaṃ mahantaṃ vanam. Kapilavatthusāmantā pana Mahāvanam Himavantaṃ saha ekābaddham aparicchedaṃ hutvā mahāsamuddaṃ āhacca ṭhitaṃ. Idaṃ tādisaṃ na hoti, sapaṇicchedaṃ mahantaṃ vananti Mahāvanam. Kūṭāgārasālā pana

- (Ayamettha saṅkhepo. Vitthāro panassa anupubbikathaṃ icchantehi Paramatthajotikāya Khuddakaṭṭhakathāya 135 piṭṭhe Ratanasuttavanṇanāto gahetabbo) (Syā)
- Sabbākārato vepullataṃ (Ka), sabbākārovepullataṃ (Syā) (Saṃ-Ṭṭha 3. 296)
- Nivāsanaṭṭhāna (Ka)

၂ ဝိနယပိဋက ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာ [၁-ပါရာဇိက

မဟာဝနံ နိဿာယ ကတေ အာရာမေ ကုဋ္ဌာဂါရံ အန္တော ကတွာ ဟံသဝဋ္ဌကဏ္ဍဒနေနံ ကတာ သဗ္ဗကာရသမ္ပန္နာ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော ဂန္ဓကုဋ္ဌိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

အနေကပရိယာယေန အသုဘကထံ ကထေတိတိ အနေကေဟိ ကာရဏေဟိ အသုဘကာရသန္ဓဿနပ္ပဝတ္တံ ကာယဝိစ္စန္ဓနိယကထံ ကထေတိ။ သေယျထိဒံ၊ အတ္ထိ ဣမသ္မိံ ကာယေ ကေသာ လောမာ။ပ။ မုတ္တန္တိ။ ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ—ဘိက္ခဝေ ဣမသ္မိံ ဗျာမမတ္ထေ ကဋ္ဌေဝရေ သဗ္ဗကာရေနပိ၊ ဝိစိနန္တော န ကောစိ ကိဉ္စိ မုတ္တံ ဝါ မဏိံ ဝါ ဝေဠုရိယံ ဝါ အဂရံ ဝါ စန္ဒနံ ဝါ ကုက္ကံ ဝါ ကပ္ပုရံ ဝါ ဝါသစုဏ္ဏာဒိနိ၊ ဝါ အဏုမတ္တမ္ပိ သုစိဘာဝံ ပဿတိ၊ အထ ခေါ ပရမဒုဂန္ဓံ ဇေဂုန္တံ အသိရိကဒဿနံ ကေသလောမာဒိနာနပ္ပကာရံ အသုစိယေဝ ပဿတိ။ တသ္မာ န ဧတ္ထ ဆန္တော ဝါ ရာဂေါ ဝါ ကရဏီယော။ ယေဝိ ဟိ ဥတ္တမဂေ သိရသ္မိံ ဇာတာ ကေသာ နာမ၊ တေပိ အသုဘာ စေဝ အသုစိနော စ ပဋိကူလာ စ^၁။ သော စ နေသံ အသုဘာသုစိပဋိကူလာဘာဝေါ ဝဏ္ဏတောပိ သဏ္ဌာနတောပိ ဂန္ဓတောပိ အာသယတောပိ ဩကာသတောပိတိ ပဉ္စဟိ ကာရဏေဟိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဧဝံ လောမာဒိနန္တိ။ အယမေတ္ထ သင်္ခေပေါ၊ ဝိတ္တာရော ပန ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ ဝုတ္တနယေန ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဣတိ ဘဂဝါ ဧကမေကသ္မိံ ကောဋ္ဌာသေ ပဉ္စပဉ္စပုဘေဒေန အနေကပရိယာယေန အသုဘကထံ ကထေတိ။

အသုဘာယ ဝဏ္ဏံ ဘာသတိတိ ဥဒ္ဓါမာတကာဒိဝသေန အသုဘမာတိကံ နိက္ခိပိတွာ ပဒဘာဇနီယေန တံ ဝိဘဇန္တော ဝဏ္ဏေန္တော သံဝဏ္ဏေန္တော အသုဘာယ ဝဏ္ဏံ ဘာသတိ။ အသုဘဘာဝနာယ ဝဏ္ဏံ ဘာသတိ ယာ အယံ ကေသာဒိသု ဝါ ဥဒ္ဓါမာတကာဒိသု ဝါ အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါဝတ္ထုသု အသုဘကာရံ ဂဟေတွာ ပဝတ္တဿ စိတ္တဿ ဘာဝနာ ဝေဒနာ ဖာတိကမ္ပံ၊ တဿာ အသုဘဘာဝနာယ အာနိသံသံ ဒသေန္တော ဝဏ္ဏံ ဘာသတိ ဂုဏံ ပရိကိတ္တေတိ။ သေယျထိဒံ၊ အသုဘဘာဝနာဘိယုတ္တော ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု ကေသာဒိသု ဝါ ဝတ္ထုသု ဥဒ္ဓါမာတကာဒိသု ဝါ ပဉ္စဂိပ္ပဟိနံ ပဉ္စသမန္နာဂတံ တိရိမေလျာဏံ ဒသလက္ခဏသမ္ပန္နံ ပဌမံ ဈာနံ ပဋိလဘတိ၊ သော တံ ပဌမဇ္ဈာနသမ္ပိတံ စိတ္တမဉ္စူသံ နိဿာယ ဝိပဿနံ ဝေဒေတွာ ဥတ္တမတ္ထံ အရဟတ္တံ ပါပုဏာတိတိ။

၁-ဟံသဝဋ္ဌကဏ္ဍဒနေနံ (က) ၂-သဗ္ဗာဒရေနပိ (သိ၊ သျာ)
၃-ဝါသစုဏ္ဏာဒိ (သိ)၊ ဝါသစုဏ္ဏာဒိနံ (သျာ) ၄-ပဋိကူလာ စ (သိ)

Mahāvanam nissāya kate ārāme Kūṭāgāraṃ anto katvā
hamsavaṭṭakacchadanena¹ katā sabbākārasampannā Buddhassa Bhagavato
Gandhakuṭi veditabbā.

Anekapariyāyena asubhakatham kathetīti anekahi kāraṇehi
asubhākārasandassanappavattam kāyavicchandaniyakatham katheti.
Seyyathidaṃ? Atthi imasmim kāye kesā lomā -pa- muttanti. Kim vuttam
hoti—bhikkhave imasmim byāmamatte kaḷevare sabbākārenapi² vicinanto
na koci kiñci muttam vā maṇim vā veḷuriyaṃ vā agarum vā candanaṃ vā
kuṅkumaṃ vā kappūraṃ vā vāsacūṇṇādīni³ vā aṇumattampi sucibhāvaṃ
passati, atha kho paramaduggandham jegucchaṃ assirīkadassanaṃ
kesalomādinānappakāraṃ asuciṃyeva passati. Tasmā na ettha chando vā
rāgo vā karaṇīyo. Yepi hi uttamaṅge sirasmim jātā kesā nāma, tepi asubhā
ceva asucino ca paṭikkulā ca⁴. So ca nesaṃ asubhāsucipaṭikkulabhāvo
vaṇṇatopi saṇṭhānatopi gandhatopi āsayatopi okāsatopīti pañcahi kāraṇehi
veditabbo. Evaṃ lomādīnanti. Ayamettha saṅkhepo, vitthāro pana
Visuddhimagge⁵ vuttanayena veditabbo. Iti Bhagavā ekamekasmim koṭṭhāse
pañcapañcappabhedenā anekapariyāyena asubhakatham katheti.

Asubhāya vaṇṇam bhāsatīti uddhumātakādivasena asubhamātikam
nikkhipitvā padabhājanīyena tam vibhajanto vaṇṇento saṃvaṇṇento
asubhāya vaṇṇam bhāsatīti. **Asubhabhāvanāya vaṇṇam bhāsatīti** yā ayaṃ
kesādīsu vā uddhumātakādīsu vā ajjhatabhiddhāvatthūsu asubhākāraṃ
gahetvā pavattassa cittassa bhāvanā vaḍḍhanā phātikammaṃ, tassā
asubhabhāvanāya ānisaṃsaṃ dassento vaṇṇam bhāsatīti guṇam parikitteti.
Seyyathidaṃ? Asubhabhāvanābhiyutto bhikkhave bhikkhu kesādīsu vā
vatthūsu, uddhumātakādīsu vā pañcaṅgavippahīnaṃ pañcaṅgasamannāgataṃ
tividhakalyāṇaṃ dasalakkhaṇasampannaṃ paṭhamam jhānaṃ paṭilabhati, so
tam paṭhamajjhānaśāṅkhātāṃ cittamañjūsāṃ nissāya vipassanaṃ vaḍḍhetvā
uttamattham arahattaṃ pāpuṇātīti.

1. Hamsavaṭṭakacchannena (Ka)

2. Sabbādārenapi (Sī, Syā)

3. Vāsacūṇṇādīm (Sī), vāsacūṇṇādīnaṃ (Syā)

4. Paṭikkulā ca (Ka)

5. Visuddhi 1. 241 piṭṭhe.

တကြိမ်မှာ နိ ပဌမဿ ဈာနဿ ဒသ လက္ခဏာနိ ပါရိပန္နိကတော^၁
စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ၊ မဇ္ဈိမဿ သမာဓိနိမိတ္တဿ ပဋိပတ္တိ၊ တတ္ထ စိတ္တပက္ခန္ဓနံ၊ ဝိသုဒ္ဓဿ
စိတ္တဿ အဇ္ဈုပေက္ခနံ၊ သမထပုဂ္ဂိုလ်ဿ အဇ္ဈုပေက္ခနံ၊ ဧကတ္ထုပဋ္ဌာနဿ
အဇ္ဈုပေက္ခနံ၊ တတ္ထ ဇာတာနံ ဓမ္မာနံ အနတိဝတ္တနဋ္ဌေန သမ္ပဟံသနာ၊
ဣန္ဒြိယာနံ ဧကရသဋ္ဌေန၊ တဒုပဂဝိရိယဝါဟနဋ္ဌေန၊ အာသေဝနဋ္ဌေန
သမ္ပဟံသနာတိ။

တကြာယံ ပါဠိ—“ပဌမဿ ဈာနဿ ကော အာဒိ၊ ကိ^၁ မဇ္ဈေ၊ ကိ^၂
ပရိယောသာနံ။ ပဌမဿ ဈာနဿ ပဋိပဒါဝိသုဒ္ဓိ အာဒိ၊ ဥပေက္ခာနုဗ္ဗိဟနာ
မဇ္ဈေ၊ သမ္ပဟံသနာ ပရိယောသာနံ။ ပဌမဿ ဈာနဿ ပဋိပဒါဝိသုဒ္ဓိ အာဒိ၊
အာဒိဿ ကတိ လက္ခဏာနိ၊ အာဒိဿ တိဏိ လက္ခဏာနိ။ ယော တဿ
ပရိပန္နော၊ တတော စိတ္တံ ဝိသုဇ္ဈတိ၊ ဝိသုဒ္ဓတ္တာ စိတ္တံ မဇ္ဈိမံ သမထနိမိတ္တံ^၂
ပဋိပဇ္ဇတိ၊ ပဋိပန္နတ္တာ တတ္ထ စိတ္တံ ပက္ခန္ဓတိ။ ယဉ္စ ပရိပန္နတော စိတ္တံ ဝိသုဇ္ဈတိ၊
ယဉ္စ ဝိသုဒ္ဓတ္တာ စိတ္တံ မဇ္ဈိမံ သမထနိမိတ္တံ ပဋိပဇ္ဇတိ၊ ယဉ္စ ပဋိပန္နတ္တာ တတ္ထ
စိတ္တံ ပက္ခန္ဓတိ။ ပဌမဿ ဈာနဿ ပဋိပဒါဝိသုဒ္ဓိ အာဒိ၊ အာဒိဿ ဣမာနိ
တိဏိ လက္ခဏာနိ။ တေန ဝုစ္စတိ ပဌမံ ဈာနံ အာဒိကလျာဏဇ္ဇေဝ ဟောတိ
တိလက္ခဏသမ္ပန္နဉ္စ^၃။

ပဌမဿ ဈာနဿ ဥပေက္ခာနုဗ္ဗိဟနာ မဇ္ဈေ၊ မဇ္ဈဿ ကတိ လက္ခဏာနိ၊
မဇ္ဈဿ တိဏိ လက္ခဏာနိ။ ဝိသုဒ္ဓိ စိတ္တံ အဇ္ဈုပေက္ခတိ၊ သမထပုဂ္ဂိုလ်ဉ္စ
အဇ္ဈုပေက္ခတိ၊ ဧကတ္ထုပဋ္ဌာနံ အဇ္ဈုပေက္ခတိ။ ယဉ္စ ဝိသုဒ္ဓိ စိတ္တံ အဇ္ဈုပေက္ခတိ၊
ယဉ္စ သမထပုဂ္ဂိုလ်ဉ္စ အဇ္ဈုပေက္ခတိ၊ ယဉ္စ ဧကတ္ထုပဋ္ဌာနံ အဇ္ဈုပေက္ခတိ။ ပဌမဿ
ဈာနဿ ဥပေက္ခာနုဗ္ဗိဟနာ မဇ္ဈေ၊ မဇ္ဈဿ ဣမာနိ တိဏိ လက္ခဏာနိ။ တေန
ဝုစ္စတိ ပဌမံ ဈာနံ မဇ္ဈေကလျာဏဇ္ဇေဝ ဟောတိ တိလက္ခဏသမ္ပန္နဉ္စ^၃။

ပဌမဿ ဈာနဿ သမ္ပဟံသနာ ပရိယောသာနံ၊ ပရိယောသာနဿ ကတိ
လက္ခဏာနိ၊ ပရိယောသာနဿ စတ္တာရိ လက္ခဏာနိ။ တတ္ထ ဇာတာနံ ဓမ္မာနံ
အနတိဝတ္တနဋ္ဌေန သမ္ပဟံသနာ၊ ဣန္ဒြိယာနံ ဧကရသဋ္ဌေန သမ္ပဟံသနာ၊
တဒုပဂဝိရိယဝါဟနဋ္ဌေန သမ္ပဟံသနာ၊ အာသေဝနဋ္ဌေန သမ္ပဟံသနာ၊ ပဌမဿ
ဈာနဿ သမ္ပဟံသနာ ပရိယောသာနံ၊ ပရိယောသာနဿ ဣမာနိ စတ္တာရိ
လက္ခဏာနိ။ တေန ဝုစ္စတိ ပဌမံ ဈာနံ ပရိယောသာနကလျာဏဇ္ဇေဝ ဟောတိ
စတုလက္ခဏသမ္ပန္နဉ္စ^၃။ ဧဝံ တိရိစ္ဆေဂတံ^၄ စိတ္တံ တိရိစ္ဆေကလျာဏကံ

၁-ပါရိပန္နကတော (က)

၂-သမာဓိနိမိတ္တံ (သီ၊ သျ၊ က)

၃-လက္ခဏသမ္ပန္နဉ္စ (ပဋိသန္တိဒါမရ)

၄-တိဝတ္တဂတံ (ပဋိသန္တိဒါမရ)

Tatrimāni paṭhamassa jhānassa dasa lakkhaṇāni pāripanthikato¹ cittavisuddhi, majjhimassa samādhinimittassa paṭipatti, tattha cittaṭṭhānaṁ, visuddhassa cittassa ajjhupekkhaṇaṁ, samathappaṭipannaṁ ajjhupekkhaṇaṁ, ekattupaṭṭhānaṁ ajjhupekkhaṇaṁ, tattha jātānaṁ dhammānaṁ anativattanaṭṭhena sampahaṁsanā, indriyānaṁ ekarasatṭhena, tadupagavīriyavāhanaṭṭhena, āsevanaṭṭhena sampahaṁsanāti.

Tatrāyaṁ Pāḷi—“paṭhamassa jhānassa ko ādi, kiṁ majjhe, kiṁ pariyosānaṁ? Paṭhamassa jhānassa paṭipadāvisuddhi ādi, upekkhānubrūhaṇā majjhe, sampahaṁsanā pariyosānaṁ. Paṭhamassa jhānassa paṭipadāvisuddhi ādi, ādiṣṣa kati lakkhaṇāni? Ādiṣṣa tīṇi lakkhaṇāni. Yo tassa paripantho, tato cittaṁ visujjhati, visuddhattā cittaṁ majjhimāṁ samathanimittā² paṭipajjati, paṭipannattā tattha cittaṁ pakkhandati. Yaṁca paripanthato cittaṁ visujjhati, yaṁca visuddhattā cittaṁ majjhimāṁ samathanimittā paṭipajjati, yaṁca paṭipannattā tattha cittaṁ pakkhandati. Paṭhamassa jhānassa paṭipadāvisuddhi ādi, ādiṣṣa imāni tīṇi lakkhaṇāni. Tena vuccati paṭhamāṁ jhānaṁ ādikalyāṇaṁceva hoti tilakkhaṇasampannaṁca³.

Paṭhamassa jhānassa upekkhānubrūhaṇā majjhe, majjhassa kati lakkhaṇāni? Majjhassa tīṇi lakkhaṇāni. Visuddhaṁ cittaṁ ajjhupekkhati, samathappaṭipannaṁ ajjhupekkhati, ekattupaṭṭhānaṁ ajjhupekkhati. Yaṁca visuddhaṁ cittaṁ ajjhupekkhati, yaṁca samathappaṭipannaṁ ajjhupekkhati, yaṁca ekattupaṭṭhānaṁ ajjhupekkhati. Paṭhamassa jhānassa upekkhānubrūhaṇā majjhe, majjhassa imāni tīṇi lakkhaṇāni. Tena vuccati paṭhamāṁ jhānaṁ majjhekalyāṇaṁceva hoti tilakkhaṇasampannaṁca³.

Paṭhamassa jhānassa sampahaṁsanā pariyosānaṁ, pariyosānaṁ kati lakkhaṇāni? Pariyosānaṁ cattāri lakkhaṇāni. Tattha jātānaṁ dhammānaṁ anativattanaṭṭhena sampahaṁsanā, indriyānaṁ ekarasatṭhena sampahaṁsanā, tadupagavīriyavāhanaṭṭhena sampahaṁsanā, āsevanaṭṭhena sampahaṁsanā, paṭhamassa jhānassa sampahaṁsanā pariyosānaṁ, pariyosānaṁ imāni cattāri lakkhaṇāni. Tena vuccati paṭhamāṁ jhānaṁ pariyosānakalyāṇaṁceva hoti catulakkhaṇasampannaṁca³. Evaṁ tividdhattagataṁ⁴ cittaṁ tividdhakalyāṇakaṁ

1. Pāribandhakato (Ka)

2. Samādhinimittāṁ (Sī, Syā, Ka)

3. Lakkhaṇasampannaṁca (167 piṭṭhe Paṭisambhidāmagge)

4. Tividdhattagataṁ (167 piṭṭhe Paṭisambhidāmagge)

ဒသလက္ခဏသမ္ပန္နံ ဝိတက္ကသမ္ပန္နဉ္စေ ဟောတိ ဝိစာရသမ္ပန္နဉ္စေ ဝိတိသမ္ပန္နဉ္စေ သုခသမ္ပန္နဉ္စေ စိတ္တဿ အဓိဋ္ဌာနသမ္ပန္နဉ္စေ သဒ္ဓါသမ္ပန္နဉ္စေ ဝီရိယသမ္ပန္နဉ္စေ သတိသမ္ပန္နဉ္စေ သမာဓိသမ္ပန္နဉ္စေ ပညာသမ္ပန္နဉ္စေ”တိ။

အာဒိဿ အာဒိဿ အသုဘသမာပတ္တိယာ ဝဏ္ဏံ ဘာသတိတိ “ဝေဗ္ဗိ ဣတ္ထမ္ပိ”တိ ပုနပျုနံ^၂ ဝဝတ္ထာနံ ကတွာ အာဒိသန္တော အသုဘသမာပတ္တိယာ ဝဏ္ဏံ ဘာသတိ။ အာနိသံသံ ကထေတိ။ ဂုဏံ ပရိကိတ္တေတိ။ သေယျထိဒံ— အသုဘသညာပရိစိတေန ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခုနော စေတသာ ဗဟုလံ ဝိဟရတော မေထုနဓမ္မသမာပတ္တိယာ စိတ္တံ ပဋိလိယတိ ပဋိကုဋတိ ပဋိဝဋတိ န သမ္ပ- သာရိယတိ။ ဥပေက္ခာ ဝါ ပါဠိကုလျတာ ဝါ သဏ္ဌာတိ။ သေယျထာပိ ဘိက္ခဝေ ကုတ္တုဋပတ္တံ ဝါ နှာရဒဗ္ဗလံ ဝါ အဂ္ဂိမ္ပိ ပက္ခိတ္တံ ပဋိလိယတိ ပဋိကုဋတိ ပဋိဝဋတိ န သမ္ပသာရိယတိ။ ဧဝမေဝ ခေါ ဘိက္ခဝေ အသုဘသညာပရိစိတေန ဘိက္ခုနော စေတသာ ဗဟုလံ ဝိဟရတော မေထုနဓမ္မသမာပတ္တိယာ စိတ္တံ ပဋိလိယတိ ပဋိကုဋတိ ပဋိဝဋတိ န သမ္ပသာရိယတိ။

ဣစ္ဆာမဟံ ဘိက္ခဝေ အဗ္ဗမာသံ ပဋိသန္တိယိတုန္တိ အဟံ ဘိက္ခဝေ ဧကံ အဗ္ဗမာသံ ပဋိသန္တိယိတုံ နိလိယိတုံ ဧကော ဟုတွာ ဝိဟရိတုံ ဣစ္ဆာမိတိ အတ္ထော။ နမ္ပိ ကေနစိ ဥပသင်္ကမိတဗ္ဗော အညတြ ကေန ဝိဇ္ဇာပိတ- နိဟာရကေနာတိ ယော အတ္တနာ ပယုတ္တဝါစံ အကတွာ မမတ္ထာယ သဒ္ဓေသု ကုလေသု ပဋိယတ္တံ ဝိဇ္ဇာပိတံ နိဟရိတွာ မယံ ဥပနာမေတိ။ တံ ဝိဇ္ဇာပိတ- နိဟာရကံ ဧကံ ဘိက္ခု ဌပေတွာ နမ္ပိ အညေန ကေနစိ ဘိက္ခုနာ ဝါ ဂဟဋ္ဌေန ဝါ ဥပသင်္ကမိတဗ္ဗောတိ။

ကသ္မာ ပန ဧဝမာဟာတိ? အတိတေ ကိရ ပဉ္စသတာ မိဂလုဒ္ဒကာ မဟတိဟိ ဒဏ္ဍဝါဂုရာဟိ အရညံ ပရိက္ခိပိတွာ ဟဋ္ဌတုဋ္ဌာ ဧကတောယေဝ ယာဝဇီဝံ မိဂပက္ခိသတကဓမ္မေန ဇီဝိကံ^၂ ကပ္ပေတွာ နိရယေ ဥပပန္နာ၊ တေ တတ္ထ ပစ္စိတွာ ပုဗ္ဗေ ကတေန ကေနစိဒေဝ ကုသလကဓမ္မေန မနုဿေသု ဥပပန္နာ၊ ကလျာဏူပ- နိဿယဝသေန သဗ္ဗေပိ ဘဂဝတော သန္တိကေ ပဗ္ဗဇ္ဇေ ဥပသမ္ပဒန္တ လဘိံသု။ တေသံ တတော မူလာကုသလကမ္မတော အဝိပက္ကဝိပါကာ အပရာပရစေတနာ တသ္မိံ အဗ္ဗမာသဗ္ဗန္တရေ အတ္တပက္ကမေန စ ပရူပက္ကမေန စ ဇီဝိတုပစ္ဆေဒါယ ဩကာသမကာသိ။ တံ ဘဂဝါ အဗ္ဗသ။ ကမ္ပဝိပါကော နာမ န သက္ကာ ကေနစိ ပဋိဗာဟိတုံ။ တေသု စ ဘိက္ခုသု ပုထုဇ္ဇနာပိ အတ္ထိ သောတာပန္န- သကဒါဂါမိအနာဂါမိဇိကာသဝါပိ။ တတ္ထ ဇိကာသဝါ အပ္ပဋိသန္တိကာ၊ ဣတရေ

dasalakkhaṇasampannaṃ vitakkasampannañceva hoti vicārasampannañca pītisampannañca sukkhasampannañca cittassa adhiṭṭhānasampannañca saddhāsampannañca vīriyasampannañca satisampannañca samādhisampannañca paññāsampannañcā”ti¹.

Ādisa ādisa asubhasamāpattiyaṃ vaṇṇaṃ bhāsatīti “evampi itthampi”ti punappunam² vavatthānaṃ katvā ādisanto asubhasamāpattiyaṃ vaṇṇaṃ bhāsatī, ānisaṃsaṃ katheti, guṇaṃ parikitteti. Seyyathidaṃ—
“asubhasaññāparicitenā bhikkhave bhikkhuno cetasā bahulaṃ viharato methunadhammasamāpattiyaṃ cittaṃ patilīyati patikuṭati pativattati na sampasāriyati, upekkhā vā pāṭikulyatā vā saṇṭhāti. Seyyathāpi bhikkhave kukkuṭapattaṃ vā nhārudaddulaṃ vā aggimhi pakkhittaṃ patilīyati patikuṭati pativattati na sampasāriyati. Evamevaṃ kho bhikkhave bhikkhuno asubhasaññāparicitenā cetasā bahulaṃ viharato methunadhammasamāpattiyaṃ cittaṃ patilīyati patikuṭati pativattati na sampasāriyati”ti³.

Īcchāmahaṃ bhikkhave addhamāsaṃ paṭisallīyuntī ahaṃ bhikkhave ekaṃ addhamāsaṃ paṭisallīyuntī nīlīyuntī ekova hutvā viharitum icchāmi attho. Namhi kenaci upasaṅkamitabbo aññatra ekena piṇḍapātānīhārakenāti yo attanā payuttavācaṃ akatvā mamatthāya saddhesu kulesu paṭiyattaṃ piṇḍapātānī nīharitvā mayhaṃ upanāmeti, taṃ piṇḍapātānīhārakaṃ ekaṃ bhikkhum ṭhapetvā namhi aññena kenaci bhikkhunā vā gahaṭṭhena vā upasaṅkamitabboti.

Kasmā pana evamāhāti? Atīte kira pañcasatā migaluddakā mahatīti daṇḍavāgurāhi araṇṇaṃ parikkhipitvā haṭṭhatuṭṭhā ekatoṃeva yāvajīvaṃ migapakkhighātakammaṇa jīvikam⁴ kappetvā niraye upapannā, te tattha paccitvā pubbe katena kenacideva kusalakammaṇa manussesu upapannā, kalyāṇūpanissayavasena sabbepi Bhagavato santike pabbajjāñca upasampadañca labhiṃsu, tesāṃ tato mūlākusalakammato avipakkavipākā aparāparacetanā tasmim addhamāsaṃbhattantare attūpakkammaṇa ca parūpakkammaṇa ca jīvitupacchedāya okāsamakāsi, taṃ Bhagavā addasa. Kammavipāko nāma na sakkā kenaci paṭibāhitum. Tesu ca bhikkhūsu puthujjanāpi atthi sotāpannasakadāgāmi-anāgāmikhīṇāsavāpi. Tattha khīṇāsavā appaṭisandhikā, itare

1. Khu 9. 167 Paṭisambhidāmagge.

3. Am 2. 433 piṭṭhe.

2. Punappuna (Sī)

4. Jīvitam (Syā, Ka)

အရိယသာဝကာ နိယတဂတိကာ သုဂတိပရာယဏာ၊ ပုထုဇ္ဇနာနံ ပန ဂတိ အနိယတာ။ အထ ဘဂဝါ စိန္တေသိ “ဣမေ အတ္တဘာဝေ ဆန္ဒရာဂေန မရဏဘယဘိတာ န သက္ခိယန္တိ ဂတိံ ဝိသောဓေတုံ၊ ဟန္တ နေသံ ဆန္ဒရာဂ- ပ္ပဟာနာယ အသုဘကထံ ကထေမိ၊ တံ သုတွာ အတ္တဘာဝေ ဝိဂတစ္ဆန္တ- ရာဂတာယ ဂတိဝိသောဓနံ ကတွာ သဂ္ဂေ ပဋိသန္တိ” ဂတိယန္တိ၊ ဧဝံ နေသံ မမ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇ္ဇာ သာတ္ထိကာ ဘဝိဿတိ”တိ။

တတော တေသံ အနုဂ္ဂဟာယ အသုဘကထံ ကထေသိ ကမ္မဋ္ဌာနသိသေန၊ နော မရဏဝဏ္ဏသံဝဏ္ဏနာဓိပ္ပါယေန။ ကထေတွာ စ ပနဿ တေဒဟောသိ “သစေ မံ ဣမံ အဋ္ဌမာသံ ဘိက္ခု ပဿိဿန္တိ၊ ‘အဇ္ဇ ဧကော ဘိက္ခု မတော၊ အဇ္ဇ ဒွေ။ ပ။ အဇ္ဇ ဒဿ’တိ အာဂန္တော အာဂန္တော အာရောစေဿန္တိ၊ အယဉ္ဇ ကမ္မဝိပါကော န သက္ကာ မယာ ဝါ အညေန ဝါ ပဋိဗဟိတုံ၊ သွာဟံ တံ သုတွာပိ ကိံ ကရိဿာမိ၊ ကိံ မေ အနတ္ထကေန အနယဗျသနေန သုတေန၊ ဟန္တဟံ ဘိက္ခုနံ အဒဿနံ ဥပဂစ္ဆာမိ”တိ။ တသ္မာ ဧဝမာဟ “ဣစ္ဆာမဟံ ဘိက္ခဝေ အဋ္ဌမာသံ ပဋိသလ္လိယိတုံ၊ နမိ ကေနစိ ဥပသင်္ကမိတဗ္ဗော အညတြ ကေန ပိဏ္ဍပါတနိဟာရကေနာ”တိ။

အပရေ ပနာဟု “ပရူပဝါဒဝိဝဇ္ဇနတ္ထံ ဧဝံ ဝတွာ ပဋိသလ္လိနော”တိ။ ပရေ ကိရ ဘဂဝန္တံ ဥပဝေဿန္တိ “အယံ ‘သဗ္ဗညူ အဟံ သဗ္ဗမ္မဝရစက္ကဝတ္တိ’တိ ပဋိဇာနမာနော အတ္တနောပိ သာဝကေ အညမညံ ဃာတေန္တေ နိဝါရေတုံ န သက္ကာတိ၊ ကိမညံ သက္ခိယတိ”တိ။ တတ္ထ ပဏ္ဍိတာ ဝက္ခန္တိ “ဘဂဝါ ပဋိသလ္လာနမနုယုတ္တော နယိမံ ပဝတ္တိံ ဇာနာတိ၊ ကောစိဿ အာရောစယိတာပိ နတ္ထိ၊ သစေ ဇာနေယျ၊ အဋ္ဌါ နိဝါရေယျာ”တိ။ ဣဒံ ပန ဣစ္ဆာမတ္ထံ၊ ပဌမမေဝေတ္ထ ကာရဏံ။ နာဿုဇာတိ ဧတ္ထ အဿုဇာတိ ပဒပူရဏမေတ္ထ အဝဓာရဏတ္ထေ ဝါ နိပါတော၊ နေဝ ကောစိ ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမတိတိ အတ္ထော။

အနေကေဟိ ဝဏ္ဏသဏ္ဌာနာဒိဟိ ကာရဏေဟိ ဝေါကာရော အဿာတိ အနေကာကာရဝေါကာရော၊ အနေကာကာရဝေါကိဏ္ဏော၊ အနေကာကာရဏ- သမ္ပိဿောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ကော သော? အသုဘဘာဝနာနုယောဂေါ၊ တံ အနေကာကာရဝေါကာရံ အသုဘဘာဝနာနုယောဂံ။ အနုယုတ္တာ ဝိဟရန္တိတိ ယုတ္တပယုတ္တာ ဝိဟရန္တိ။ အနိယန္တိတိ သကေန ကာယေန အနာ ဒုက္ခိတာ

ariyasāvakā niyatagatikā sugatiparāyaṇā, puthujjanānaṃ pana gati aniyatā. Atha Bhagavā cintesi “ime attabhāve chandarāgena maraṇabhayaabhītā na sakkhissanti gatim visodhetum, handa nesaṃ chandarāgappahānāya asubhakatham kathemi, taṃ sutvā attabhāve vigatacchandarāgatāya gativisodhanaṃ katvā sagge paṭisandhim gaṇhissanti, evaṃ nesaṃ mama santike pabbajjā sātthikā bhavissatī”ti.

Tato tesam anuggahāya asubhakatham kathesi kammaṭṭhānasīsenā, no maraṇavaṇṇasaṃvaṇṇanādhippāyena. Kathetvā ca panassa etadahosi “sace maṃ imaṃ addhamāsaṃ bhikkhū passissanti, ‘ajja eko bhikkhu mato, ajja dve -pa- ajja dasā’ti āgantvā āgantvā ārocessanti, ayaṇca kammavipāko na sakkā mayā vā aññena vā paṭibāhitum, svāhaṃ taṃ sutvāpi kiṃ karissāmi, kiṃ me anattakena anayabyasana sutena, handāhaṃ bhikkhūnaṃ adassanaṃ upagacchāmi”ti. Tasmā evamāha “icchāmahaṃ bhikkhave addhamāsaṃ paṭisallīyitum, namhi kenaci upasaṅkamatabbo aññatra ekena piṇḍapātanihāraṇa”ti.

Apare panāhu “parūpavādavivajjanatthaṃ evaṃ vatvā paṭisallīno”ti. Pare kira Bhagavantam upavadissanti “ayaṃ ‘sabbaññū ahaṃ saddhammavaracakkavattī’ti paṭijānamāno attanopi sāvake aññamaññaṃ ghātente nivāretum na sakkoti, kimaññaṃ sakkhissatī”ti. Tattha paṇḍitā vakkhanti “Bhagavā paṭisallānaṃ nuyutto nayimaṃ pavattim jānāti, kocissa ārocayitāpi natthi, sace jāneyya, addhā nivāreyyā”ti. Idam pana icchāmattam, paṭhamamevettha kāraṇam. **Nāssudhāti** ettha **assudhāti** padapūraṇamatte, avadhāraṇatthe vā nipāto, neva koci Bhagavantam upasaṅkamatīti attho.

Anekehi vaṇṇasaṇṭhānādīhi kāraṇehi vokāro assāti **anekākāravokāro**, **anekākāravokiṇṇo**, **anekakāraṇasammissoti** vuttam hoti. Ko so? Asubhabhāvanānuyogo, taṃ **anekākāravokāraṃ asubhabhāvanānuyogaṃ. Anuyuttā viharantīti** yuttappayuttā¹ viharanti. **Aṭṭiyantīti** sakena kāyena aṭṭā dukkhitā

1. Yuttapayuttā (Ka), yuttā payuttā (Syā)

ဟောန္တိ။ ဟရာယန္တိတိ လဇ္ဇန္တိ။ ဇိရုန္တိတိ သဗ္ဗာတဇိရုန္တိ ဟောန္တိ။ ဒဟရောတိ တရုဏော။ ယုဝါတိ ယောဗ္ဗနေန သမန္နာဂတော။ မဏ္ဍနက-ဇာတိကောတိ မဏ္ဍနကပကတိကော။ သီသံနာတောတိ သီသေန သဗ္ဗိန္ဒနာတော။ ဒဟရော ယုဝါတိ စေတ္ထ ဒဟရဝစနေန ပဌမယောဗ္ဗနဘာဝံ ဒသေတိ။ ပဌမယောဗ္ဗနေ ဟိ သတ္တာ ဝိသေသေန မဏ္ဍနကဇာတိကာ ဟောန္တိ။ သီသံနာတောတိဗ္ဗိနာ မဏ္ဍနာနုယောဂကာလံ၊ ယုဝါပိ ဟိ ကိဉ္စိ ကမ္မံ ကတွာ သံကိလိဋ္ဌသရိရော န မဏ္ဍနာနုယုတ္တော ဟောတိ။ သီသံနာတော ပန သော မဏ္ဍနမေဝါနုယုတ္တိ။ အဟိကုဏပါဒီနိ ဒဠုမ္ပိ န ဣစ္ဆတိ။ သော တသ္မိံ ခဏေ အဟိကုဏပေန ဝါ ကုက္ကုရကုဏပေန ဝါ မနုဿကုဏပေန ဝါ ကဏ္ဍေ အာသတ္တေန ကေနစိဒေဝ ပစ္စတ္တိကေန အာနေတွာ ကဏ္ဍေ ဗဒ္ဒေန ပဋိမုက္ကေန ယထာ အဇ္ဈိယေယျ ဟရာယေယျ ဇိရုန္တေယျ။ ဧဝမေဝ တေ ဘိက္ခု သကေန ကာယေန အဇ္ဈိယန္တာ ဟရာယန္တာ ဇိရုန္တန္တာ သော ဝိယ ပုရိသော တံ ကုဏပံ ဝိဂတန္တုရာဂတာယ အတ္တနော ကာယံ ပရိစ္စတိတုကာမာ ဟုတွာ သတ္ထံ အာဒါယ အတ္တနာပိ အတ္တာနံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေန္တိ။ “တွံ မံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေဟိ၊ အဟံ တ”န္တိ ဧဝံ အညမညမ္ပိ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေန္တိ။

မိဂလဏ္ဍိကမ္ပိ သမဏကုတ္တကန္တိ မိဂလဏ္ဍိကောတိ တဿ နာမံ။ သမဏ-ကုတ္တကောတိ သမဏဝေသဓာရကော။ သော ကိရ သီခါမတ္ထံ ဌပေတွာ သီသံ မုဏ္ဍေတွာ ဧကံ ကာသာဝံ နိဝါသေတွာ ဧကံ အံသေ ကတွာ ဝိဟာရံယေဝ ဥပနိဿာယ ဝိဇာသဒဘာဝေန ဇီဝတိ။ တမ္ပိ မိဂလဏ္ဍိကံ သမဏကုတ္တကံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဧဝံ ဝဒန္တိ။ သာရုတိ အာယာစနတ္ထေ နိပါတော။ နောတိ ဥပယောဂဗဟုဝစနံ၊ သာရု အာရုသော အမေ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေဟိတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဧတ္ထ စ အရိယာ နေဝ ပါဏာတိပါတံ ကရိံသု၊ န သမာဒပေသုံ၊ န သမနုညာ အဟေသုံ။ ပုထုဇ္ဇနာ ပန သဗ္ဗမကံသု။ လောဟိတကန္တိ လောဟိတ-မက္ခိတံ။ ယေန ဝဂ္ဂုမုဒါနဒီတိ ဝဂ္ဂုမတာ လောကဿ ပုညသမ္ပတာ နဒီ။ သောပိ ကိရ တံ ပါပံ တတ္ထ ပဝါဟေဿာမိတိ သညာယ ဂတော၊ နဒိယာ အာနုဘာဝေန အပ္ပမတ္တကမ္ပိ ပါပံ ပဟိနံ နာမ နတ္ထိ။

၁၆၃။ အဟုဒေဝ ကုက္ကုန္တန္တိ တေသု ကိရ ဘိက္ခုသု ကေနစိပိ ကာယ-ဝိကာရော ဝါ ဝစီဝိကာရော ဝါ န ကတော၊ သဗ္ဗေ သတာ သမ္ပဇာနာ ဒက္ခိဏေန ပဿေန နိပဇ္ဇိသု၊ တံ အနုဿရတော တဿ ကုက္ကုန္တံ အဟောသိ-ယေဝ။ အဟု ဝိပ္ပဋိသာရောတိ တဿေဝ ကုက္ကုန္တဿ သဘာဝနိယမနတ္ထမေတံ

honti. **Harāyantīti** lajjanti. **Jigucchantīti** sañjātajigucchā honti. **Daharoti** taruṇo. **Yuvāti** yobbanena samannāgato. **Maṇḍanakajātikoti** maṇḍanakapakatiko. **Sīsammhātoti** sīsena saddhim nhāto. **Daharo yuvāti** cettha daharavacanena paṭhamayobbanabhāvaṃ dasseti. Paṭhamayobbane hi sattā visesena maṇḍanakajātikā honti, “sīsammhāto”ti iminā maṇḍanānuyogakālaṃ, yuvāpi hi kiñci kammaṃ katvā sammakiliṭṭhasarīro na maṇḍanānuyutto hoti, sīsammhāto pana so maṇḍanamevānuyuñjati, ahikuṇapādīni daṭṭhumpi na icchatī, so tasmim khāṇe ahikuṇapena vā kukkurakuṇapena vā manussakuṇapena vā kaṇṭhe āsattena kenacideva paccatthikena ānetvā kaṇṭhe baddhena paṭimukkena yathā aṭṭiyeyya harāyeyya jiguccheyya, evameva te bhikkhū sakena kāyena aṭṭiyantā harāyantā jigucchantā so viya puriso taṃ kuṇapaṃ vigatacchandarāgatāya attano kāyaṃ pariccajitukāmā hutvā satthaṃ ādāya attanāpi attānaṃ jīvitā voropenti. “Tvam maṃ jīvitā voropehi, ahaṃ tan”ti evaṃ aññamaññampi jīvitā voropenti.

Migalaṇḍikampi samaṇakuttakanti migalaṇḍikoti tassa nāmaṃ.

Samaṇakuttakoti samaṇavesadhāraṇako. So kira sikhāmatthaṃ ṭhapetvā sīsam muṇḍetvā ekaṃ kāsāvaṃ nivāsetvā ekaṃ amse katvā vihāraṃyeva upanissāya vighāsādhābhāvena jīvati, tampi migalaṇḍikaṃ samaṇakuttakaṃ upasaṅkamitvā evaṃ vadanti. **Sādhūti** āyācanatthe nipāto. **Noti** upayogabahuvacanaṃ, sādhu āvuso amhe jīvitā voropehīti vuttaṃ hoti. Ettha ca ariyā neva pañātipātaṃ karimāsu, na samādapesaṃ, na samanunñā ahesuṃ. Puthujjanā pana sabbamaṃsu. **Lohitakanti** lohitamakkhitaṃ. **Yena Vaggumudā nadīti** vaggumatā lokassa puññasammatā nadī. Sopi kira “taṃ pāpaṃ tattha pavāhessāmī”ti saññāya gato, nadiyā ānubhāvena appamattakampi pāpaṃ pahīnaṃ nāma natthi.

163. **Ahudeva kukkucanti** tesu kira bhikkhūsu kenacipi kāyavikāro vā vacīvikāro vā na kato, sabbe satā sampajānā dakkhiṇena passena nipajjimsu, taṃ anussarato tassa kukkucam ahosiyeva. **Ahu vippaṭisāroti** tasseva kakkuccassa sabhāvanīyamanatthametaṃ

ဝတ္ထံ “ဝိပုဋ္ဌိသာရကုက္ကုစ္စံ အဟောသိ၊ န ဝိနယကုက္ကုစ္စ”န္တိ။ အလာဘာ ဝတ မေတိအာဒိ ကုက္ကုစ္စဿ ပဝတ္တိအာကာရဒဿနတ္ထံ ဝတ္ထံ။ တတ္ထ အလာဘာ ဝတ မေတိ အာယတိံ ဒါနိ မမ ဟိတသုခလာဘာ နာမ နတ္ထိတိ အနုတ္တုနာတိ။ န ဝတ မေ လာဘာတိဇ္ဈမိနာ ပန တမေဝတ္ထံ ဒဠ္ဋိ ကရေတိ။ အယံ ဟေတ္ထ အဓိပ္ပါယော—သစေဝိ ကောစိ “လာဘာ တေ”တိ ဝဒေယျ၊ တံ မိစ္ဆာ၊ န ဝတ မေ လာဘာတိ။ ခုလ္လန္တံ ဝတ မေတိ ကုသလာ- နဘာဝေန လဒ္ဓမ္မိ၊ ဣဒံ မနုဿတ္ထံ ခုလ္လန္တံ ဝတ မေ။ န ဝတ မေ သုလဒ္ဓန္တိ- ဣမိနာ ပန တမေဝ အတ္ထံ ဒဠ္ဋိ ကရေတိ။ အယံ ဟေတ္ထ အဓိပ္ပါယော— သစေဝိ ကောစိ “သုလဒ္ဓံ တေ”တိ ဝဒေယျ၊ တံ မိစ္ဆာ၊ န ဝတ မေ သုလဒ္ဓန္တိ။ အပုညံ ပသုတန္တိ အပုညံ ဥပစိတံ၊ ဇနိတံ ဝါ။ ကသ္မာတိ စေ၊ ယောဟံ ဘိက္ခု။ ပ။ ဝေါရောပေသိန္တိ။ တဿတ္ထော—ယော အဟံ သီလဝန္တေ တာယ ဧဝံ သီလဝန္တတာယ ကလျာဏဓမ္မေ ဥတ္တမဓမ္မေ သေဠဓမ္မေ ဘိက္ခု ဇီဝိတာ ဝေါရောပေသိန္တိ။

အညတရာ မာရကာယိကာတိ နာမဝသေန အပါကဠာ ကော ဘုဗ္ဗဒေဝတာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာ မာရပက္ခိကာ မာရဿာနဝတ္တိကာ “ဝေမယံ မာရဓေယျ မာရဝိသယံ နာတိက္ကမိဿတိ”တိ စိန္တေတွာ သဗ္ဗဘရဏဝိဘူသိတာ ဟုတွာ အတ္တနော အာနဘာဝံ ဒဿယမာနာ အဘိဇ္ဇမာနေ ဥဒကေ ပထဝိတလေ စက်မမာနာ ဝိယ အာဂန္တော မိဂလဏ္ဍိကံ သမဏကုတ္တကံ တေဒဝေါစ။ သာရ သာရုတိ သမ္ပဟံသနတ္ထေ နိပါတော၊ တသ္မာ ဧဝံ ခြံဝစနံ ကတံ။ အတိဏ္ဏေ တာရေသီတိ သံသာရတော အတိဏ္ဏေ ဣမိနာ ဇီဝိတာဝေါရောပနေန တာရေသိ ပရိမောစေသီတိ။ အယံ ကိရ တေသံ ဒေဝတာယ မာလာယ ဒုဓမ္မဓာယ လဒ္ဓိ “ယေ န မတာ၊ တေ သံသာရတော န မုတ္တာ။ ယေ မတာ၊ တေ မုတ္တာ”တိ။ တသ္မာ သံသာရမောစကမိလက္ခာ ဝိယ ဧဝံလဒ္ဓိကာ ဟုတွာ တမ္ပိ တတ္ထ နိယောဇေန္တိ ဧဝမာဟ။ အထ ခေါ မိဂလဏ္ဍိကော သမဏကုတ္တကော တာဝ ဘုသံ ဥပ္ပန္နဝိပုဋ္ဌိသာရေဝိ တံ ဒေဝတာယ အာနဘာဝံ ဒိသ္မာ “အယံ ဒေဝတာ ဧဝမာဟ၊ အဗ္ဗါ ဣမိနာ အတ္ထေန ဧဝမေဝ ဘဝိတဗ္ဗ”န္တိ နိဠိ ဂန္တော လာဘာ ကိရ မေတိအာဒိနိ ပရိကိတ္တယန္တော။ ဝိဟာရေန ဝိဟာရံ ပရိ- ဝေဏေန ပရိဝေဏံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဧဝံ ဝဒေတိတိ တံ တံ ဝိဟာရဉ္စ ပရိဝေဏဉ္စ ဥပသင်္ကမိတွာ ခွါရံ ဝိဝရိတွာ အန္တော ပဝိသိတွာ ဘိက္ခု ဧဝံ ဝဒတိ “ကော အတိဏ္ဏော၊ ကံ တာရေမိ”တိ။

vuttaṃ, vipphaṇṣāraṇakukkuccaṃ ahosi, na vinayakukkuccanti. **Alābhā vata meti-**ādi kukkuccassa pavatti-ākāradassanattamaṃ vuttaṃ. Tattha **alābhā vata meti** āyatimaṃ dāni mama hitasukhalābhā nāma natthi anutthunāti. “**Na vata me lābhā**”ti-iminā pana tamevatthamaṃ dāhaṃ karoti. Ayaṃ hettha adhippāyo—sacepi koci “lābhā te”ti vadeyya, taṃ micchā, na vata me lābhāti. **Dulladdhaṃ vata meti** kusalanubhāvena laddhampi idaṃ manussattaṃ dulladdhaṃ vata me. “**Na vata me suladdhaṃ**”ti iminā pana tameva atthamaṃ dāhaṃ karoti. Ayaṃ hettha adhippāyo—sacepi koci “suladdhaṃ te”ti vadeyya, taṃ micchā, na vata me suladdhanti. **Apuññaṃ pasutanti** apuññaṃ upacitaṃ, janitaṃ vā. Kasmāti ce, **yohaṃ bhikkhū -pa-voropesinti**. Tassattho—yo ahaṃ sīlavante tāya eva sīlavantatāya kalyāṇadhamme uttamadhamme seṭṭhadhamme bhikkhū jīvitaṃ voropesinti.

Aññatarā mārakāyikāti nāmasena apākaṭā ekā bhummadevatā micchādīṭṭhikā mārapakkhikā mārassānuvattikā “evamayaṃ mārādheyyaṃ māraṇīyaṃ nātikkamissatī”ti cintetvā sabbābharaṇavibhūsitā hutvā attano ānubhāvaṃ dassayamānā abhijjamāne udaye pathavitala caṅkamamānā viya āgantvā migalaṇḍikaṃ samaṇakuttakaṃ etadavoca. **Sādhu sādhu**ti sampahaṃsanatthe nipāto, tasmā eva dvivacanaṃ kataṃ. **Atiṇṇe tāresīti** saṃsārato atīṇṇe iminā jīvitaṃ voropanena tāresi parimocesīti¹. Ayaṃ kira etissa devatāya bālāya dummedhāya laddhi “ye na matā, te saṃsārato na muttā. Ye matā, te muttā”ti. Tasmā saṃsāramocakamilakkhā viya evamladdhikā hutvā tampi tattha niyojenti evamāha. Atha kho migalaṇḍiko samaṇakuttako tāva bhusaṃ uppannavipphaṇṣāropi taṃ devatāya ānubhāvaṃ disvā “ayaṃ devatā evamāha, addhā iminā atthena evameva bhavitabban”ti nīṭṭhaṃ gantvā “**lābhā kira me**”ti-ādīni parikittayanto. **Vihārena vihāraṃ pariveṇena pariveṇaṃ upasaṅkamitvā evaṃ vadetīti** taṃ taṃ vihāraṇa pariveṇaṇa upasaṅkamitvā dvāraṃ vivaritvā anto pavisitvā bhikkhū evaṃ vadati “ko atīṇṇo, kaṃ tāremī”ti.

1. Parimocesi (?)

ဟောတိယေဝ ဘယန္တိ မရဏံ ပဋိစ္စ စိတ္တုတြာသော ဟောတိ။ **ဟောတိ** ဆန္တိတတ္ထန္တိ ဟဒယမံသံ အာဒိံ ကတွာ သရီရစလနံ ဟောတိ။ အတိဘယေန ထဒ္ဓသရီရတ္ထန္တိဝိ ဧကေ၊ ထန္တိတတ္ထံ ဟိ ဆန္တိတတ္ထန္တိ ဝုစ္ဆတိ။ **လောမဟံသောတိ** ဥဒ္ဓိဋ္ဌိတလောမတာ။ ဒိဏာသဝါ ပန သတ္တသုညတာယ သုဒ္ဓိဋ္ဌတ္တာ မရဏက-သတ္တမေဝ န ပဿန္တိ။ တသ္မာ တေသံ သဗ္ဗမ္မေတံ နာဟောသီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ကေမ္ပိ ဘိက္ခု၊ ခွေဝိ။ ပ။ သဗ္ဗိမ္ပိ ဘိက္ခု။ ကောဟေန ဇိဝိတာ ဝေါရော-**ပေသီတိ ဧဝံ ဂဏနဝသေန သဗ္ဗာနိပိ တာနိ ပဉ္စ ဘိက္ခုသတာနိ ဇိဝိတာ ဝေါရောပေသိ။

၁၆၄။ **ပဋိသန္ဓာနာ ဝုဋ္ဌိတောတိ** တေသံ ပဉ္စန္ဒ ဘိက္ခုသတာနံ ဇိဝိတက္ခယပ္ပတ္တဘာဝံ ဥတွာ တတော ဧကိဘာဝတော ဝုဋ္ဌိတော ဇာနန္တောပိ အဇာနန္တော ဝိယ ကထာသမုဋ္ဌာပနတ္ထံ အာယသ္မန္တံ အာနန္တံ အာမန္တေသိ။ **ကိံ န ခေါ အာနန္တ တနုဘူတော ဝိယ ဘိက္ခုသံသောတိ** အာနန္တံ ဣတော ပုဗ္ဗေ ဗဟူ ဘိက္ခု။ ဧကတော ဥပဋ္ဌာနံ အာဂစ္ဆန္တိ။ ဥဒ္ဓေသံ ပရိပုစ္ဆံ ဂဏန္တိ သဇ္ဈာယန္တိ။ ဧကပဇ္ဇောတော ဝိယ အာရာမော^၁ ဒိဿတိ။ ဣဒါနိ ပန အဗ္ဗမာသမတ္တဿ အစ္စယေန တနုဘူတော ဝိယ တနုကော မန္တော အပ္ပကော ဝိရဋ္ဌဝိရဋ္ဌော ဝိယ ဇာတော ဘိက္ခုသံသော။ **ကိံ န ခေါ ကာရဏံ။ ကိံ** ဒိဿသု ပက္ကန္တာ ဘိက္ခုတိ။

အထာယသ္မာ အာနန္တော ကမ္မဝိပါကေန တေသံ ဇိဝိတက္ခယပ္ပတ္တိံ အသလ္လက္ခေန္တော အသုဘကမ္မဋ္ဌာနာနုယောဂပစ္စယာ ပန သလ္လက္ခေန္တော **တထာ ဟိ ပန ဘန္တေ ဘဂဝါ**တိအာဒိံ ဝတွာ ဘိက္ခုနံ အရဟတ္တပ္ပတ္တိယာ အညံ ကမ္မဋ္ဌာနံ ယာစန္တော **သာဓု ဘန္တေ ဘဂဝါ**တိအာဒိမာဟ။ တဿတ္ထော—သာဓု ဘန္တေ ဘဂဝါ အညံ ကာရဏံ အာစိက္ခတု။ ယေန ဘိက္ခုသံသော အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌဟေယျ။ မဟာသမုဒ္ဓံ ဩရောဟဏတိတ္တာနိ ဝိယ ဟိ အညာနိပိ ဒဿနုဿတိ ဒဿကသိဏ စတုဓာတုဝဝတ္ထာန မြဟ္မဝိဟာရာနာပါနဿတိပ-ဘေဒါနိ ဗဟူနိ နိဗ္ဗာနောရောဟဏကမ္မဋ္ဌာနာနိ သန္တိ။ တေသု ဘဂဝါ ဘိက္ခု သမဿာသေတွာ အညတရံ ကမ္မဋ္ဌာနံ အာစိက္ခတုတိ အဓိပ္ပါယော။

အထ ဘဂဝါ တထာ ကာတုကာမော ထေရံ ဥယျောဇေန္တော **တေန-ဟာနန္တာ**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ဝေသာလိံ ဥပနိဿာယာတိ** ဝေသာလိံ ဥပနိဿာယ သမန္တာ ဂါဝုတေပိ အမုယောဇေနပိ ယာဝတိကာ ဘိက္ခု

Hotiyeva bhayanti maraṇaṃ paṭicca cittutrāso hoti. Hoti chambhitattanti hadayamaṃsaṃ ādiraṃ katvā sarīracalanaṃ hoti, atibhayena thaddhasarīrattantipi eke, thambhitattaṃ hi “chambhitattaṃ”ti vuccati. Lomahaṃsoti uddhaṃṭhitalomatā. khīṇāsavā pana sattasuññatāya sudiṭṭhattā maraṇakasattameva na passanti, tasmā tesāṃ sabbampetaṃ nāhosīti veditabbaṃ. **Ekampi bhikkhuṃ dvepi -pa- saṭṭhimpī bhikkhū ekāhena jīvitā voropesīti** evaṃ gaṇanavasena sabbānipi tāni pañca bhikkhusatāni jīvitā voropesi.

164. **Paṭisallānā vuṭṭhitoti** tesāṃ pañcannaṃ bhikkhusatānaṃ jīvitakkhayappattabhāvaṃ ñatvā tato ekībhāvato vuṭṭhito jānantopi ajānanto viya kathāsamuṭṭhāpanatthaṃ āyasmantaṃ Ānandaṃ āmantesi. **Kim nu kho Ānanda tanubhūto viya bhikkhusaṃgho**ti Ānanda ito pubbe bahū bhikkhū ekato upaṭṭhānaṃ āgacchanti, uddesaṃ paripucchāṃ gaṇhanti sajjhāyanti, ekapajjoto viya ārāmo¹ dissati, idāni pana addhamāsamattassa accayena tanubhūto viya tanuko mando appako virāḷaviraḷo viya jāto bhikkhusaṃgho, kim nu kho kāraṇaṃ, kim disāsu pakkantā bhikkhūti.

Athāyasmā Ānando kammavipākena tesāṃ jīvitakkhayappattiṃ asallakkhento asubhakammaṭṭhānānuyogapaccayā pana sallakkhento “**tathā hi pana bhante Bhagavā**”ti-ādiraṃ vatvā bhikkhūnaṃ ārahattappattiyaṃ aññaṃ kammaṭṭhānaṃ yācanto “**sādhū bhante Bhagavā**”ti-ādimāha. Tassattho—sādhū bhante Bhagavā aññaṃ kāraṇaṃ ācikkhatu, yena bhikkhusaṃgho arahatte patiṭṭhaheyya, mahāsamuddaṃ orohaṇatitthāni viya hi aññānipi dasānussati dasakasiṇa catudhātuvavatthāna brahmavihārānāpānassatippabhedāni bahūni nibbānorohaṇakammaṭṭhānāni santi, tesu Bhagavā bhikkhū samassāsetvā aññataraṃ kammaṭṭhānaṃ ācikkhatūti adhippāyo.

Atha Bhagavā tathā kātukāmo therāṃ uyyojento “**tenahānandā**”ti-ādimāha. Tattha **Vesālim upanissāyāti** Vesālim upanissāya² samantā gāvutepi aḍḍhayanepi yāvatikā bhikkhū

1. Anto-ārāmo (Ka)

2. Vesāliyaṃ upanissāya (Saṃ-Tṭha 3. 300 piṭṭhe)

ဝိဟရန္တိ၊ တေ သဗ္ဗေ သန္တိပါတေဟိတိ အတ္ထော။ **တေ သဗ္ဗေ ဥပဋ္ဌာနသမာဓိသံ သန္တိပါတေတွာ**တိ အတ္တနာ ဂန္တု ယုတ္တဋ္ဌာနံ သယံ ဂန္တု အညတ္တ ဒဟရဘိက္ခူ ပဟိတိတွာ မုဟုတ္တေနဝ အနဝသေသေ ဘိက္ခူ ဥပဋ္ဌာနသမာဓိသံ သမူဟံ ကတွာ။ **ယဿ ဒါနိ ဘန္တေ ဘဂဝါ ကာလံ မညတိ**တိ ဧတ္ထ အယမဓိပ္ပာယော—ဘဂဝါ ဘိက္ခုသံသော သန္တိပတိတော^၁၊ သေ ကာလော ဘိက္ခုနံ ဓမ္မကထံ ကာတုံ အနုသာသနိံ ဒါတုံ၊ ဣဒါနိ ယဿ တုမေ ကာလံ ဇာနာထ၊ တံ ကတ္တဗ္ဗန္တိ။

အာနာပါနသမာဓိသမာဓိကထာ

၁၆၅။ အထ ခေါ ဘဂဝါ။ပ။ ဘိက္ခု အာမန္တေသိ အယဗ္ဗိ ခေါ ဘိက္ခဝေ-တိ။ အာမန္တေတွာ စ ပန ဘိက္ခုနံ အရဟတ္တပ္ပတ္တိယာ ပုဗ္ဗေ အာစိက္ခိတ-အသုဘကမ္မဋ္ဌာနတော အညံ ပရိယာယံ အာစိက္ခန္တော **အာနာပါနသမာဓိသမာဓိ**တိ အာဟ။

ဣဒါနိ ယသ္မာ ဘဂဝတာ ဘိက္ခုနံ သန္တပဟိတကမ္မဋ္ဌာနဒဿနတ္ထမေဝ အယံ ပါဠိ ဝုတ္တာ၊ တသ္မာ အပရိဟာပေတွာ အတ္ထယောဇနာက္ကမံ ဧတ္ထ ဝဏ္ဏနံ ကရိဿာမိ။ တတြ **အယဗ္ဗိ ခေါ ဘိက္ခဝေ**တိ ဣမဿ တာဝ ပဒဿ အယံ ယောဇနာ—ဘိက္ခဝေ န ကေဝလံ အသုဘဘာဝနာယေဝ ကိလေသပ္ပဟာနာယ သံဝတ္တတိ၊ အဝိစ အယဗ္ဗိ ခေါ အာနာပါနသမာဓိသမာဓိ။ပ။ ဝူပသမေတိတိ။

အယံ ပနေတ္ထ အတ္ထဝဏ္ဏနာ—**အာနာပါနသမာဓိ**တိ အဿာသပဿာသ-ပရိဂ္ဂဟိကာ သတိ။ ဝုတ္တဉ္ဇေတံ **ပဋိသန္တိဒါယံ**—

“**အာနန္တိ** အဿာသော၊ နော ပဿာသော။ **အပါနန္တိ** ပဿာ-သော၊ နော အဿာသော။ အဿာသဝသေန ဥပဋ္ဌာနံ သတိ၊ ပဿာသဝသေန ဥပဋ္ဌာနံ သတိ။ ယော အဿသတိ၊ တဿု-ပဋ္ဌာတိ။ ယော ပဿသတိ၊ တဿုပဋ္ဌာတိ”တိ ၂။

သမာဓိတိ တာယ အာနာပါနပရိဂ္ဂဟိကာယ သတိယာ သဒ္ဓိံ ဥပ္ပန္နာ စိတ္တေကဂ္ဂတာ။ သမာဓိသီသေန စာယံ ဒေသနာ၊ န သတိသီသေန၊ တသ္မာ အာနာပါနသမာဓိယာ ယုတ္တော သမာဓိ အာနာပါနသမာဓိသမာဓိ၊ အာနာပါန-သမာဓိယံ ဝါ သမာဓိ အာနာပါနသမာဓိသမာဓိတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ဘာဝိတော**တိ ဥပ္ပါဒိတော ဝဇ္ဇိတော စ။ **မဟုလိကတော**တိ

viharanti, te sabbe sannipātehi attho. **Te sabbe upaṭṭhānasālāyaṃ sannipātetvā** attanā gantum yuttaṭṭhānaṃ sayam gantvā aññattha daharabhikkhū paṇiṭṭvā muhutteneva anavasese bhikkhū upaṭṭhānasālāyaṃ samūhaṃ katvā. **Yassa dāni bhante Bhagavā kālāṃ maññatīti** ettha ayamadhippāyo—Bhagavā bhikkhusaṃgho sannipatito¹, esa kālo bhikkhūnaṃ dhammakathaṃ kātum, anusāsaniṃ dātum, idāni yassa tumhe kālāṃ jānātha, taṃ kattabbanti.

Ānāpānassatisamādhikathā

165. Atha kho Bhagavā -pa- bhikkhū āmantesi “**ayampi kho bhikkhave**”ti. Āmantetvā ca pana bhikkhūnaṃ arahattappattiyaṃ pubbe ācikkhita-asubhakammaṭṭhānato aññāṃ pariyāyaṃ ācikkhanto “**ānāpānassatisamādhī**”ti āha.

Idāni yasmā **Bhagavatā** bhikkhūnaṃ santapaṇītakammaṭṭhānadassanatthameva ayaṃ Pāḷi vuttā, tasmā aparihāpetvā atthayojanākkamaṃ ettha vaṇṇanaṃ karissāmi. Tatra “**ayampi kho bhikkhave**”ti imassa tāva padassa ayaṃ yojanā—bhikkhave na kevalaṃ asubhabhāvanāyeva kilesappahānāya saṃvattati, apica ayampi kho ānāpānassatisamādhī -pa- vūpasametīti.

Ayaṃ panettha atthavaṇṇanā—**ānāpānassatīti** assāsapassāsapariggāhikā sati. Vuttañhetuṃ **Paṭisambhidāyaṃ**—

“**Ānanti** assāso, no passāso. **Apānanti** passāso, no assāso.

Assāsavasena upaṭṭhānaṃ **sati**, passāsavasena upaṭṭhānaṃ **sati**. Yo assasati, tassupaṭṭhāti. Yo passasati, tassupaṭṭhāti”ti².

Samādhīti tāya ānāpānapariggāhikāya satiyā saddhiṃ uppannā cittekaggatā. Samādhisīsenā cāyaṃ desanā, na satisīsenā, tasmā ānāpānassatiyā yutto samādhī ānāpānassatisamādhī, ānāpānassatiyaṃ vā samādhī ānāpānassatisamādhīti evamettha attho veditabbo. **Bhāvitoti** uppādito, vaḍḍhito ca. **Bahulikatoti**

1. Sannipātito (Sī)

2. Khu 9. 170 piṭṭhe.

ပုနပျုန် ကတော။ သန္တော စေဝ ပဏီတော စာတိ သန္တော စေဝ ပဏီတော စေဝ၊ ဥဘယတ္ထ ဝေသဒ္ဓေန နိယမော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ အယံ ဟိ ယထာ အသုဘကမ္မဋ္ဌာနံ ကေဝလံ ပဋိဝေဝေသေန သန္တော ပဏီတော။ ဩဋ္ဌာရိကာရမ္မဏတ္တာ ပန ပဋိဂူလာရမ္မဏတ္တာ စ အာရမ္မဏဝေသေန နေဝ သန္တံ န ပဏီတံ။ န ဧဝံ ကေနစိ ပရိယာယေန အသန္တော ဝါ အပ္ပဏီတော ဝါ၊ အဝိစ ခေါ အာရမ္မဏသန္တတယပိ သန္တော ဝူပသန္တော နိဗ္ဗုတော ပဋိဝေဝေသဒ္ဓါတအင်္ဂသန္တတယပိ၊ အာရမ္မဏပ္ပဏီတတယပိ ပဏီတော အတိတ္တိကရော အင်္ဂပ္ပဏီတတယပိတိ။ တေန ဝုတ္တံ “သန္တော စေဝ ပဏီတော စာ”တိ။

အသေစနကော စ သုခေါ စ ဝိဟာရေတိ ဧတ္ထ ပန နာဿ သေစနန္တိ အသေစနကော၊ အနာသိတ္တကော အဗ္ဗောကိဏ္ဍော ပါဠေက္ခော အာဝေ-
ဏီကော၊ နတ္ထေတ္ထ ပရိကမ္ပေန ဝါ ဥပစာရေန ဝါ သန္တတ၊ အာဒိမနသိ-
ကာရတော ပဘူတိ အတ္တနေဝ သဘာဝနေဝ သန္တော စ ပဏီတော စာတိ အတ္တော။ ကေစိ ပန “အသေစနကောတိ အနာသိတ္တကော ဩဝေက္ခော သဘာဝနေဝ မရရေ”တိ ဝဒန္တိ။ ဝေမယံ အသေစနကော စ အပ္ပိတပ္ပိတက္ခဏေ ကာယိကစေတသိကသုခပ္ပုဋ္ဌိလာဘာယ သံဝတ္တနတော သုခေါ စ ဝိဟာရေတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဥပ္ပန္နုပ္ပန္နတိ အဝိက္ခမ္ဘိတေ အဝိက္ခမ္ဘိတေ။ ပါပကေတိ လာမကေ။ အကုသလေ ဓမ္မေတိ အကောသလ္လသမ္ဘူတေ ဓမ္မေ။ ဌာနသော အန္တရ-
ဓာပေတိတိ ခဏေန ဝေဒိတဗ္ဗောတိ ဝိက္ခမ္ဘေတိ။ ဂူပသမေတိတိ သုဠု
ဥပသမေတိ၊ နိဗ္ဗေတောဂိယတ္တာ ဝါ အနုပုဗ္ဗေန အရိယမဂ္ဂဝုဗ္ဗိပ္ပတ္တော သမုတ္တိန္တိ
ပဋိပ္ပဿမ္ဘေတိတိ အတ္တော။

သေယျထာဝီတိ ဩပမ္ပနိဒဿနမေတံ။ ဝိဗ္ဗာနံ ပစ္စိမေ မာသေတိ အာသာဠမာသေ^၁။ ဦးတံ^၂ ရဇောဇလ္လန္တိ အဗ္ဗမာသေ ဝါတာတပသုက္ခာယ ဂေါမဟိံသာဒိပါဒပ္ပဟာရသမ္ဘိန္ဒာယ ပထဝိယာ ဥဒ္ဓံ ဟတံ ဦးတံ^၂ အာကာသေ သမုတ္တိတံ ရဇေဇရေဏု။ မဟာ အကာလမေသောတိ သဗ္ဗံ နာမ် အဇ္ဈောတ္တရိတွာ ဥဋ္ဌိတော အာသာဠဇုဏ္ဍပက္ခေ^၃ သကလံ အဗ္ဗမာသံ ဝဿနကမေသော၊ သော ဟိ အသမ္ပတ္တေ ဝဿကာလေ ဥပ္ပန္နတ္တာ အကာလ-
မေသောတိ ဣဝေပိပေတော။ ဌာနသော အန္တရဓာပေတိ ဂူပသမေတိတိ

၁-အာသာဠိမာသေ (က)

၂-ဥဟတံ (က)

၃-အာသာဠိဇုဏ္ဍပက္ခေ (က)

punappunam kato. **Santo ceva paṇīto cāti** santo ceva paṇīto ceva, ubhayattha evasaddena niyamo veditabbo. Kim vuttam hoti—ayam hi yathā asubhakammaṭṭhanam kevalam paṭivedhavasena santañca paṇītañca, oḷārikārammaṇattā, pana paṭikkūlārammaṇattā ca ārammaṇavasena neva santam na paṇītam, na evam kenaci pariyāyena asanto vā appaṇīto vā, apica kho ārammaṇasantatāyapi santo vūpasanto nibbuto, paṭivedhasaṅkhāta-aṅgasantatāyapi, ārammaṇappaṇītatāyapi paṇīto atittikaro, aṅgappaṇītatāyapīti. Tena vuttam “santho ceva paṇīto cā”ti.

Asecanako ca sukho ca vihāroti ettha pana nāssa secananti **asecanako**, anāsittako abbokiṇṇo pāṭiyekko āveṇiko, natthettha parikammena vā upacārena vā santatā, ādimanasikārato¹ pabhuti attano sabhāveneva santo ca paṇīto cāti attho. Keci pana “**asecanakoti** anāsittako ojavanto sabhāveneva madhuro”ti vadanti. Evamayaṁ asecanako ca appitappitakkhaṇe kāyikacetasikasukhappaṭilābhāya samvattanato sukho ca vihāroti veditabbo.

Uppannuppanneti avikkhambhite avikkhambhite. **Pāpaketi** lāmake. **Akusale dhammeti** akosallasambhūte dhamme. **Ṭhānaso antaradhāpeti**ti khaṇeneva antaradhāpeti vikkhambheti. **Vūpasametīti** suṭṭhu-upasameti, nibbedhabhāgiyattā vā anupubbena ariyamaggavuddhippatto samucchindati paṭipassambhetītipi attho.

Seyyathāpīti opammanidassanametaṁ. **Gimhānaṁ pacchime māseti** āsālhamāse². **Ūhatam**³ rajojallanti attha māse⁴ vātātapasukkhāya gomahimsādipādappahārasambhinnāya pathaviyā uddham hatam ūhatam ākāse samuṭṭhitam rajañca reṇuñca. **Mahā akālameghoti** sabbaṁ nabham ajjhottharivā uṭṭhito āsālhaṇhapakkhe⁵ sakalam addhamāsaṁ vassanakamegho, so hi asampatte vassakāle uppannattā akālameghoti idhādhippeto. **Ṭhānaso antaradhāpeti vūpasametīti**

1. Ādisamannāhārato (Saṁ-Ṭṭha 3. 301; Vajira-Ṭṭi 149 piṭṭhesu) 2. Āsālhimāse (Ka)

3. Uhatam (Ka)

4. Addhamāse (Ka) Saṁ-Ṭṭha 3. 301 piṭṭhe passitabbaṁ.

5. Āsālhiṇhapakkhe (Ka)

ခဏေနဝ အဒဿနံ နေတိ ပထဝီယံ သန္တိသီဒါပေတိ။ ဝေမေဝ ခေါတိ ဩပဗ္ဗသမ္ပုပ္ပါဒနမေတံ။ တတော ပရံ ဝုတ္တနယမေဝ။

ဣဒါနိ ကထံ ဘာဝိတော စ ဘိက္ခဝေ အာနာပါနဿတိသမာဓိတိတ္ထေ ကထန္တိ အာနာပါနဿတိသမာဓိဘာဝနံ နာနပ္ပကာရတော ဝိတ္တာရေတု-ကဗျတာပုစ္ဆာ။ ဘာဝိတော စ ဘိက္ခဝေ အာနာပါနဿတိသမာဓိတိ နာနပ္ပကာရတော ဝိတ္တာရေတုကဗျတာယ ပုဋ္ဌဓမ္မနိဒဿနံ။ သေ နယော ဒုတိယပဒေဝိ။ အယံ ပနေတ္ထ သင်္ခေပတ္ထော—ဘိက္ခဝေ ကေန ပကာရေန ကေနာကာရေန ကေန ဝိမိနာ ဘာဝိတော အာနာပါနဿတိသမာဓိ ကေန ပကာရေန ဗဟုလိကတော သန္တော စေဝ။ ပ။ ဝူပသမေတိတိ။

ဣဒါနိ တမတ္ထံ ဝိတ္တာရေန္တော ဣမ ဘိက္ခဝေတိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ ဣမ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခုတိ ဘိက္ခဝေ ဣမသ္မိံ သာသနေ ဘိက္ခု။ အယံ ဟေတ္ထ ဣသဒ္ဓေါ သဗ္ဗပ္ပကာရအာနာပါနဿတိသမာဓိနိဗ္ဗတ္တကဿ ပုဂ္ဂလဿ သန္တိဿယဘူတ-သာသနပရိဒီပနော အညသာသနဿ တထာဘာဝပဋိသေခနော စ။ ဝုတ္တဉ္ဇေတံ “ဣဓေဝ ဘိက္ခဝေ သမဏော။ ပ။ သုညာ ပရပ္ပဝါဒါ သမဏဘိ အညေဟိ”တိ။ တေန ဝုတ္တံ “ဣမသ္မိံ သာသနေ ဘိက္ခု”တိ။

အရညဂတော ဝါ။ ပ။ သုညာဂါရဂတော ဝါတိ ဣဒမဿ အာနာပါန-ဿတိသမာဓိဘာဝနာနုရူပသေနာသနပရိဂ္ဂဟပရိဒီပနံ။ ဣမဿ ဟိ ဘိက္ခုနော ဒီဃရတ္တံ ရူပါဒိသု အာရမ္မဏေသု အနုဝိသဋ္ဌံ စိတ္တံ အာနာပါနဿတိသမာဓိ-အာရမ္မဏံ အဘိရုဟိတုံ န ဣစ္ဆတိ။ ကုဋ္ဌဂေါဏယုတ္တရထော ဝိယ ဥပ္ပထမေဝ ဓာဝတိ။ တသ္မာ သေယျထာဝိ နာမ ဂေါပေါ ကုဋ္ဌဓေနယာ သဗ္ဗံ ဒီရံ ပိဝိတွာ ဝနိတံ ကုဋ္ဌဝတ္ထံ ဒမေတုကာမော ဓေနတော အပနေတွာ ဧကမန္တေ မဟန္တံ ထန္တံ နိခဏိတွာ တတ္ထ ယောက္ခေန ဗန္ဓေယျ။ အထဿ သော ဝန္တော ဣတော စိတော စ ဝိပ္ပန္နိတွာ ပလာယိတုံ အသက္ကောန္တော တမေဝ ထန္တံ ဥပနိသီဒေယျ ဝါ ဥပနိပဇ္ဇေယျ ဝါ။ ဝေမေဝ ဣမိနာပိ ဘိက္ခုနာ ဒီဃရတ္တံ ရူပါရမ္မဏာဒီရသပါနဝနိတံ ဒုဋ္ဌစိတ္တံ ဒမေတုကာမေန ရူပါဒိအာရမ္မဏတော အပနေတွာ အရညံ ဝါ။ ပ။ သုညာဂါရံ ဝါ ပဝေသေတွာ တတ္ထ အဿာသ-ပဿာသထမ္ပေ သတိယောက္ခေန ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ ဝေမဿ တံ စိတ္တံ ဣတော စိတော စ ဝိပ္ပန္နိတွာပိ ပုဗ္ဗေ အာစိဏ္ဏာရမ္မဏံ အလဘမာနံ သတိယောက္ခံ ဆိန္နိတွာ ပလာယိတုံ အသက္ကောန္တံ တမေဝါရမ္မဏံ ဥပစာရပ္ပနာဝသေန ဥပနိသီဒတိ စေဝ ဥပနိပဇ္ဇတိ စ။ တေနာဟု ပေါရာဏာ—

khaṇeneva adassanaṃ neti pathaviyaṃ sannisīdāpeti. **Evameva khoti** opammasampañipādanametam. Tato paraṃ vuttanayameva.

Idāni **katham bhāvito ca bhikkhave ānāpānassatisamādhī**ti-ettha **kathanti** ānāpānassatisamādhibhāvanam nānappakārato vitthāretukamyatāpucchā.

Bhāvito ca bhikkhave ānāpānassatisamādhīti nānappakārato vitthāretukamyatāya puṭṭhadhammanidassanaṃ. Esa nayo dutiyapadepi. Ayaṃ panettha saṅkhepattho—bhikkhave kena pakārena kenākārena kena vidhinā bhāvito ānāpānassatisamādhī kena pakārena bahulīkato santo ceva -pa- vūpasametīti.

Idāni tamattham vitthārento “**idha bhikkhave**”ti-ādimāha. Tattha **idha bhikkhave bhikkhū**ti bhikkhave imasmim sāsane bhikkhu. Ayaṃ hettha idhasaddo sabbappakāra-ānāpānassatisamādhinibbattakassa puggalassa sannissayabhūtasāsanaparidīpano, aññāsāsanassa tathābhāvapaṭisedhano ca. Vuttañhetam “idheva bhikkhave samaṇo -pa- suññā parappavādā samaṇebhi aññehi”ti¹. Tena vuttam “imasmim sāsane bhikkhū”ti.

Araññagato vā -pa- suññāgāragato vāti idamassa ānāpānassati samādhibhāvanānūrūpasenāsanapariggahaparidīpanam. Imassa hi bhikkhuno dīgharattam rūpādīsu ārammaṇesu anuvisaṭam cittam ānāpānassatisamādhī-ārammaṇam abhiruhitum na icchatī, kūṭagoṇayuttaratho viya uppathameva dhāvati. Tasmā seyyathāpi nāma gopo kūṭadhenuyā sabbam khīram pivitvā vaḍḍhitam kūṭavaccham dametukāmo dhenuto apanetvā ekamante mahantam thambham nikhaṇitvā tattha yottena bandheyya, athassa so vaccho ito cito ca vipphanditvā palāyitum asakkonto tameva thambham upanisīdeyya vā upanipajjeyya vā, evameva imināpi bhikkhunā dīgharattam rūpārammaṇādirasapānavaḍḍhitam duṭṭhacittam dametukāmena rūpādī-ārammaṇato apanetvā araṇṇam vā -pa- suññāgāram vā pavesetvā tattha assāsapassāsathambhe satiyottena bandhitabbam. Evamassa tam cittam ito cito ca vipphanditvāpi pubbe āciṇṇārammaṇam alabhamānam satiyottam chinditvā palāyitum asakkontam tamevārammaṇam upacārappanāvasena upanisīdati ceva upanipajjati ca. Tenāhu porāṇā—

1. Ma 1. 92 piṭṭhe.

၁၂ ဝိနယပိဋက ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာ [၁-ပါရာဇိက

“ယထာ ထမ္ဘေ နိဗ္ဗန္ဓယျ၊ ဝစ္ဆိန္ဒံ ဒမ္ပံ နရော ဣဓ။
ဗန္ဓေယျေဝံ သကံ စိတ္တံ၊ သတိယာရမ္မဏေ ဒဠ”န္တိ။

ဝေမသေတံ သေနာသနံ ဘာဝနာနုရူပံ ဟောတိ။ တေန ဝုတ္တံ “ဣဒမဿ အာနာပါနဿတိသမာဓိဘာဝနာနုရူပသေနာသနပရိဂ္ဂဟပရိဒီပန”န္တိ။

အထ ဝါ ယသ္မာ ဣဒံ ကမ္မဋ္ဌာနပ္ပဘေဒေ မုဒ္ဒဘူတံ သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓပဇ္ဇေကဗုဒ္ဓ-ဗုဒ္ဓသာဝကာနံ ဝိသေသာဓိဂမဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရပဒဋ္ဌာနံ အာနာပါနဿတိ-ကမ္မဋ္ဌာနံ ဣတ္ထိပရိသဟတ္ထိအဿာဒိသဒ္ဓသမာကုလံ ဂါမန္တံ အပရိစ္ဆေတော န သုကရံ သမ္ဘာဒေတုံ၊ သဒ္ဓကဏ္ဍကတ္တာ ဈာနဿ။ အဂါမကေ ပန အရညေ သုကရံ ယောဂါဝစရေန ဣဒံ ကမ္မဋ္ဌာနံ ပရိဂ္ဂဟေတွာ အာနာပါနစတုတ္ထဇ္ဈာနံ နိဗ္ဗတ္တေတွာ တဒေဝ စ ပါဒကံ ကတွာ သင်္ခါရေ သမ္ပသိတွာ အဂ္ဂဗလံ အရဟတ္တံ သမ္ဘာပုဏိတုံ၊ တသ္မာဿ အနုရူပသေနာသနံ ဒဿေန္တော ဘဂဝါ “အရည-ဂတော ဝါတိ”အာဒိမာဟ။

ဝတ္ထုဝိဇ္ဇာစရိယော ဝိယ ဟိ ဘဂဝါ၊ သော ယထာ ဝတ္ထုဝိဇ္ဇာစရိယော နဂရဘူမိံ ပဿိတွာ သုဠု ဥပပရိက္ခိတွာ “ဧတ္ထ နဂရံ မာပေသာ”တိ ဥပဒိသတိ။ သောတ္ထိနာ စ နဂရေ နိဋ္ဌိတေ ရာဇကုလတော မဟာသက္ကာရံ လဘတိ။ ဧဝမေဝ ယောဂါဝစရဿ အနုရူပသေနာသနံ ဥပပရိက္ခိတွာ “ဧတ္ထ ကမ္မဋ္ဌာနံ အနုယုဋ္ဌိတဗ္ဗ”န္တိ ဥပဒိသတိ။ တတော တတ္ထ ကမ္မဋ္ဌာနံ အနုယုတ္တေန ယောဂိနာ ကမေန အရဟတ္တေ ပတ္တေ “သမ္ဘာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဝတ သော ဘဂဝါ”တိ မဟန္တံ သက္ကာရံ လဘတိ။ အယံ ပန ဘိက္ခု “ဒိဝိသဒိသော”တိ ဝုစ္ဆတိ။ ယထာ ဟိ မဟာဒိဝိရာဇော အရညေတိဏဂဟနံ ဝါ ဝနဂဟနံ ဝါ ပဗ္ဗတဂဟနံ ဝါ နိဿာယ နိလိယိတွာ ဝနမဟိ သဂေါကဏ္ဍသူကရာဒယော မိဂေ ဂဏှာတိ၊ ဧဝမေဝါယံ အရညာဒိသု ကမ္မဋ္ဌာနံ အနုယုဠန္တော ဘိက္ခု ယထာက္ကမေန သောတာပတ္တိသကဒါဂါမိအနာဂါမိအရဟတ္တမဂ္ဂေ စေဝ အရိယဖလဉ္စ ဂဏှာတိတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ တေနာဟု ပေါရာဏာ—

“ယထာပိ ဒိဝိကော နာမ၊ နိလိယိတွာ ဂဏှတေ မိဂေ။
တထေဝါယံ ဗုဒ္ဓပုတ္တော၊ ယုတ္တယောဂေါ ဝိပဿကော။
အရညံ ပဝိသိတွာန၊ ဂဏှာတိ ဖလမုတ္တမ”န္တိ။

တေနဿ ပရက္ကမဇေယောဂဘူမိံ အရညသေနာသနံ ဒဿေန္တော ဘဂဝါ “အရညဂတော ဝါ”တိအာဒိမာဟ။

“Yathā thambhe nibandheyya, vacchaṃ damaṃ nara idha.

Bandheyyevaṃ sakaṃ cittaṃ, satiyārammaṇe daḥhan”ti¹.

Evamassetam senāsanam bhāvanānurūpaṃ hoti. Tena vuttam “idamassa ānāpānassatisamādhībhāvanānurūpasenāsanapariggahaparidīpanan”ti.

Atha vā yasmā idam kammaṭṭhānappabhede muddhabhūtaṃ Sabbaññubuddhapaccekaḥbuddhabuddhasāvakānaṃ viśesādhigamadiṭṭhadhammasukhavihārapadaṭṭhānaṃ ānāpānassatikammaṭṭhānaṃ itthipurisahatthi-assādisaddasamākulaṃ gāmantam apariccajivā na sukaram sampādetum, saddakaṇṭakattā jhānassa. Agāmake pana araṇṇe sukaram yogāvacarena idam kammaṭṭhānaṃ pariggahetvā ānāpānacatutthajjhānaṃ nibbattetvā, tadeva ca pādakaṃ katvā, saṅkhāre sammāsivā aggaphalam arahattaṃ sampāpuṇitum, tasmāssa anurūpasenāsanam dassento Bhagavā “araṇṇagato vā”ti-ādimāha.

Vatthuvijjācariyo viya hi Bhagavā, so yathā vatthuvijjācariyo nagarabhūmiṃ passivā suṭṭhu upaparikkhitvā “ettha nagaram māpethā”ti upadisati, sotthinā ca nagare niṭṭhite rājakulato mahāsakkāram labhati, evameva yogāvacarassa anurūpasenāsanam upaparikkhitvā “ettha kammaṭṭhānaṃ anuyuñjitabban”ti upadisati, tato tattha kammaṭṭhānaṃ anuyuttena yoginā kamena arahatte patte “Sammāsambuddho vata so Bhagavā”ti mahantaṃ sakkāram labhati. Ayaṃ pana bhikkhu “dīpisadiso”ti vuccati. Yathā hi² mahādīpirājā araṇṇe tiṇagahanam vā vanagahanam vā pabbatagahanam vā nissāya nilīyivā vanamahimsagokaṇṇasūkarādayo mige gaṇhāti, evamevāyam araṇṇādīsu kammaṭṭhānaṃ anuyuñjanto bhikkhu yathākkamena sotāpattisakadāgāmi-anāgāmi-arahattamagge ceva ariyaphalaṇca gaṇhātīti veditabbo. Tenāhu porāṇa—

“Yathāpi dīpiko nāma, nilīyivā gaṇhate mige.

Tathevāyam Buddhaputto, yuttayogo vipassako.

Araṇṇam pavisitvāna, gaṇhāti phalamuttaman”ti³.

1. Visuddhi 1. 261; Dī-Ṭṭha 2. 353; Ma-Ṭṭha 1. 252; Paṭisam-Ṭṭha 2. 88 piṭṭhesu.

2. Yathāpi (Sī, Ka)

3. Khu 11. 352 piṭṭhe Milindapaṇhe.

တတ္ထ အရညဂတော ဝါတိ “အရညန္တိ” နိက္ခမိတွာ ဗဟိ ဣန္ဒြီလာ သဗ္ဗမေတံ အရည”န္တိ စ^၁။ “အာရညကံ နာမ သေနာသနံ ပဉ္စဓနသတိကံ ပစ္စိမ”န္တိ^၂ စ ဧဝံ ဝုတ္တလက္ခဏေသု အရညေသု အနုရူပံ^၃ ယံကိဉ္စိ ပဝိဝေကသုခံ အရညံ ဂတော။ ရုက္ခမူလဂတော ဝါတိ ရုက္ခသမိပံ ဂတော။ သုညာဂါရ-ဂတော ဝါတိ သုညံ ဝိဝိက္ခောကာသံ ဂတော။ ဧတ္ထ စ ဌပေတွာ အရညဉ္စ ရုက္ခမူလဉ္စ အဝသေသသတ္တဝိဓသေနာသနဂတောဝိ သုညာဂါရဂတောတိ ဝတ္ထု ဝဇ္ဇတိ။ ဧဝမဿ ဥတုတ္တယာနုကူလံ ဓာတုစရိယာနုကူလဉ္စ အာနာပါနသတိ-ဘာဝနာနုရူပံ သေနာသနံ ဥပဒိသိတွာ အလိနာနုဒ္ဓစ္စပက္ခိကံ သန္တမိရိယာပထံ ဥပဒိသန္တော နိသီဒတိတိ အာဟ။ အထဿ နိသဇ္ဇာယ ဒဠဘာဝံ အဿာသ-ပဿာသနံ ပဝတ္တနသုခတံ အာရမ္မဏပရိဂ္ဂဟူပါယဉ္စ ဒဿေန္တော ပလ္လင်္က အာဘုဇိတွာတိအာဒိမာဟ။

တတ္ထ ပလ္လင်္ကန္တိ သမန္တတော ဦရုဗဒ္ဓါသနံ။ အာဘုဇိတွာတိ အာဗန္ဓိတွာ။ ဥဇုံ ကာယံ ပဏီဓာယာတိ ဥပရိမံ သရိရံ ဥဇုကံ ဌပေတွာ။ အဋ္ဌာရသ ဝိဋ္ဌိကဏ္ဍကေ ကောဋိယာ ကောဋိ ပဋိပါဒေတွာ။ ဧဝဉ္စ နိသိန္ဓဿ စမ္ပမံသန္တာရူနိ န ပဏမန္တိ။ အထဿ ယာ တေသံ ပဏမနပ္ပစ္စယာ ခဏေ ခဏေ ဝေဒနာ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ။ တာ န ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ တာသု အနုပ္ပဇ္ဇမာနာသု စိတ္တံ ဧကဂ္ဂံ ဟောတိ။ ကမ္မဋ္ဌာနံ န ပရိပတတိ။ ဝုဇိံ ဖာတိံ ဥပဂစ္ဆတိ။

ပရိမုခံ သတိံ ဥပဌပေတွာတိ ကမ္မဋ္ဌာနာဘိမုခံ သတိံ ဌပယိတွာ။ အထ ဝါ “ပရိတိ ပရိဂ္ဂဟဋ္ဌော။ မုခန္တိ နိယျာနဋ္ဌော။ သတိတိ ဥပဌာနဋ္ဌော။ တေန ဝုစ္စတိ ပရိမုခံ သတိံ ဥပဌပေတွာ”တိ ဧဝံ ပဋိသန္တိဒါယံ^၁ ဝုတ္တနယေနပေတ္တ အတ္ထော ဒဠဗ္ဗော။ တကြာယံ သင်္ခေပေါ “ပရိဂ္ဂဟိတနိယျာနံ သတိံ^၆ ကတွာ”တိ။ သော သတောဝ အဿသတိတိ သော ဘိက္ခု ဧဝံ နိသိဒိတွာ ဧဝဉ္စ သတိံ ဥပဌပေတွာ တံ သတိံ အဝိဇ္ဇာဟန္တော သတော ဧဝ အဿသတိ။ သတော ပဿသတိ။ သတောကာရိ ဟောတိတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ဣဒါနိ ယေဟာကာရေဟိ သတောကာရိ ဟောတိ။ တေ ဒဿေန္တော ဒီဃံ ဝါ အဿသန္တောတိအာဒိမာဟ။ ဝုတ္တဉ္စေတံ ပဋိသန္တိဒါယံ “သော သတောဝ အဿသတိ သတော ပဿသတိ”တိ ဧတဿေဝ ဝိဘဇ်—

၁-အရညံ နာမ (သဗ္ဗတ္ထ)

၂-ဝိ ၁-၃၇၇-ဝိဇ္ဇေ။

၃-ခု ၉-၁၇၄-ဝိဇ္ဇေ။

၂-ဝိ ၂-၂၆၀-ဝိဇ္ဇေ။

၄-ဣဒံ ပဒံ သီ-သျှ ပေါတ္တကေသု နတ္ထိ။

၆-ပရိဂ္ဂဟိတနိယျာနသတိံ (က)

Tenassa parakkamajavayoggabhūmiṃ araṇṇasenāsaṇaṃ dassento Bhagavā “araṇṇagato vā”ti-ādimāha.

Tattha **araṇṇagato vā**ti “araṇṇanti¹ nikkhamitvā bahi indakhilā sabbametaṃ araṇṇaṃ”ti² ca “āraṇṇakaṃ nāma senāsaṇaṃ pañcadhanusatikaṃ pacchimaṃ”ti³ ca evaṃ vuttalakkaṇeṣu araṇṇeṣu anurūpaṃ⁴ yaṃkiñci pavivekasukhaṃ araṇṇaṃ gato. **Rukkhamūlagato vā**ti rukkhasamīpaṃ gato. **Suñṇāgāragato vā**ti suñṇaṃ vivittokāsaṃ gato. Ettha ca ṭhapetvā araṇṇaṇca rukkhamūlaṇca avasesasattavidhasenāsaṇaṃ gatopi suñṇāgāragatoti vattum vaṭṭati. Evamassa ututtayānukūlaṃ, dhātucariyānukūlaṇca ānāpānassatibhāvanānurūpaṃ senāsaṇaṃ upadisitvā alīnānuddhaccapakkhikaṃ santamiriyāpathaṃ upadisanto “**nisīdati**”ti āha. Athassa nisajjāya daḥhabhāvaṃ, assāsapassāsānaṃ pavattanasukhataṃ, ārammaṇapariggahūpāyaṇca dassento “**pallaṅkaṃ ābhujitvā**”ti-ādimāha.

Tattha **pallaṅkanti** samantato ūrubaddhāsaṇaṃ. **Ābhujitvā**ti ābandhitvā. **Ujurm kāyaṃ paṇidhāyā**ti uparimaṃ sarīraṃ ujuraṃ ṭhapetvā, aṭṭhārasa piṭṭhikaṇṭake koṭiyā koṭiṃ paṭipādetvā. Evañhi nisinnassa cammamaṃsaṇhārūni na paṇamanti. Athassa yā tesāṃ paṇamaṇappaccayā khaṇe khaṇe vedanā uppajjeyyumaṃ, tā na uppajjanti. Tāsu anuppajjamānāsu cittaṃ ekaggaṃ hoti, kammaṭṭhānaṃ na paripatati, vuḍḍhiṃ phātīṃ upagacchati.

Parimukhaṃ satim upaṭṭhapetvāti kammaṭṭhānābhimukhaṃ satim ṭhapayitvā. Atha vā “**parī**ti pariggahaṭṭho. **Mukhanti** niyyānaṭṭho. **Satī**ti upaṭṭhānaṭṭho. Tena vuccati parimukhaṃ satim upaṭṭhapetvā”ti evaṃ **Paṭisambhidāyaṃ**⁵ vuttanayenapettha attho daṭṭhabbo. Tatrāyaṃ saṅkhēpo “pariggahitaniyyānaṃ satim⁶ katvā”ti. **So satova assasatī**ti so bhikkhu evaṃ nisīditvā evaṇca satim upaṭṭhapetvā taṃ satim avijahanto sato eva assasati, sato passasati, satokārī hotīti vuttaṃ hoti.

Idāni yehākārehi satokārī hoti, te dassento “**dīghaṃ vā assasanto**”ti-ādimāha. Vuttaṇhetam **Paṭisambhidāyaṃ** “so satova assasati sato passasatī”ti etasseva **Vibhaṅge**—

1. Araṇṇaṃ nāma (sabbattha)

2. Abhi 2. 260 piṭṭhe.

3. Vi 1. 377 piṭṭhe.

4. Idam padam Sī-Syā-pothakesu natthi.

5. Khu 9. 174 piṭṭhe.

6. Pariggahitaniyyānasatim (Ka)

“ဗာတ္ထိံသာယ အာကာရေဟိ သတောကာရီ ဟောတိ။ ဒီဃံ အဿာသဝသေန စိတ္တဿ ဧကဂ္ဂတံ အဝိက္ခေပံ ပဇာနတော သတိ ဥပဋ္ဌိတာ ဟောတိ။ တာယ သတိယာ တေန ဉာဏေန သတော-ကာရီ ဟောတိ။ ဒီဃံ ပဿာသဝသေန။ပ။ ပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿီ အဿာသဝသေန။ ပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿီ ပဿာသဝသေန စိတ္တဿ ဧကဂ္ဂတံ အဝိက္ခေပံ ပဇာနတော သတိ ဥပဋ္ဌိတာ ဟောတိ။ တာယ သတိယာ တေန ဉာဏေန သတောကာရီ ဟောတိ”တိ။

တတ္ထ ဒီဃံ ဝါ အဿသန္တောတိ ဒီဃံ ဝါ အဿာသံ ပဝတ္တေန္တော။ အဿသောတိ ဗဟိ နိက္ခမနဝါတော။ ပဿာသောတိ အန္တော ပဝိသန-ဝါတော။ သုတ္တန္တဋ္ဌကထာသု ပန ဥပ္ပုဋ္ဌိပါဠိယာ အာဂတံ။

တတ္ထ သဗ္ဗေသမ္ပိ ဂဗ္ဘသေယျကာနံ မာတုကုစ္ဆိတော နိက္ခမနကာလေ ပဌမံ အပ္ပန္နရဝါတော ဗဟိ နိက္ခမတိ။ ပစ္ဆာ ဗာဟိရဝါတော သုခုမံ ရဇံ ဂဟေတွာ အပ္ပန္နရံ ပဝိသန္တော တာလုံ အာဟစ္စ နိဗ္ဗာယတိ။ ဧဝံ တာဝ အဿာသ-ပဿာသာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ယာ ပန တေသံ ဒီဃရဿတာ၊ သာ အဗ္ဗါနဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ယထာ ဟိ ဩကာသဒ္ဓါနံ ဖရိတွာ ဌိတံ ဥဒကံ ဝါ ဝါလိကာ ဝါ “ဒီဃမုဒကံ ဒီဃာ ဝါလိကာ ရဿမုဒကံ ရဿာ ဝါလိကာ”တိ ဝုစ္စတိ။ ဧဝံ စုဏ္ဏဝိစုဏ္ဏာပိ အဿာသပဿာသာ ဟတ္ထိသရီရေ အဟိသရီရေ စ တေသံ အတ္တဘာဝသင်္ခါတံ ဒီဃံ အဗ္ဗါနံ သဏိကံ ပူရေတွာ သဏိကမေဝ နိက္ခမန္တိ။ တသ္မာ ဒီဃာတိ ဝုစ္စန္တိ။ သုနဓသသာဒီနံ အတ္တဘာဝသင်္ခါတံ ရဿံ အဗ္ဗါနံ သီဃံ ပူရေတွာ သီဃမေဝ နိက္ခမန္တိ။ တသ္မာ ရဿာတိ ဝုစ္စန္တိ။ မနုဿေသု ပန ဧကေ ဟတ္ထိအဟိအာဒယော ဝိယ ကာလဒ္ဓါနဝသေန ဒီဃံ အဿသန္တိ စ ပဿသန္တိ စ။ ဧကေ သုနဓသသာဒယော ဝိယ ရဿံ။ တသ္မာ တေသံ ကာလဝသေန ဒီဃမဒ္ဓါနံ နိက္ခမန္တော စ ပဝိသန္တော စ တေ ဒီဃာ၊ ဣတ္ထရမဒ္ဓါနံ နိက္ခမန္တော စ ပဝိသန္တော စ ရဿာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တတြာယံ ဘိက္ခု-နဝဟာကာရေဟိ ဒီဃံ အဿသန္တော ပဿသန္တော စ ဒီဃံ အဿာသမိ ပဿသာမိတိ ပဇာနာတိ။ ဧဝံ ပဇာနတော စဿ ဧကေနာကာရေန ကာယာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာနဘာဝနာ သမ္ပန္နတိတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ယထာဟ ပဋိသန္တိ ဤသံ—

“ကထံ ဒီဃံ အဿသန္တော ‘ဒီဃံ အဿာသမိ’တိ ပဇာနာတိ? ဒီဃံ ပဿသန္တော ‘ဒီဃံ ပဿာသမိ’တိ ပဇာနာတိ? ဒီဃံ အဿာသံ

“Bāttimsāya ākārehi satokārī hoti. Dīgham assāsavasena cittassa ekaggataṃ avikkhepaṃ pajānato sati upaṭṭhitā hoti, tāya satiyā tena ñāṇena satokārī hoti. Dīgham passāsavasena -pa-. Paṭinissaggānupassī assāsavasena. Paṭinissaggānupassī passāsavasena cittassa ekaggataṃ avikkhepaṃ pajānato sati upaṭṭhitā hoti, tāya satiyā tena ñāṇena satokārī hotī”¹.

Tattha **dīgham vā assasantoti** dīgham vā assāsaṃ pavattento. **Assāsoti** bahi nikkhamanavāto. **Passāsoti** anto pavisanavāto. Suttantaṭṭhakathāsu pana uppaṭipāṭiyā āgataṃ.

Tattha sabbesampi gabbhaseyyakānaṃ mātukucchito nikkhamanakāle paṭhamam abbhantaravāto bahi nikkhamati, pacchā bāhiravāto sukhumam rajam gahetvā abbhantaram pavisanto tālum āhacca nibbāyati. Evaṃ tāva assāsapassāsā veditabbā. Yā pana tesam dīgharassatā, sā addhānavasena veditabbā. Yathā hi okāsaddhānam pharitvā ṭhitam udakam vā vālikā vā “dīghamudakam dīghā vālikā, rassamudakam rassā vālikā”²ti vuccati, evam cuṇṇavicuṇṇāpi assāsapassāsā hatthisarīre, ahisarīre ca tesam attabhāvasaṅkhātam dīgham addhānam saṇikam pūretvā saṇikameva nikkhamanti, tasmā dīghāti vuccanti. Sunakhasasādīnam attabhāvasaṅkhātam rassam addhānam sīgham pūretvā sīghameva nikkhamanti, tasmā rassāti vuccanti. Manussesu pana keci hatthi-ahi-ādayo viya kāladdhānavasena dīgham assasanti ca passasanti ca. Keci sunakhasasādayo viya rassam. Tasmā tesam kālavasena dīghamaddhānam nikkhamantā ca pavisantā ca te dīghā, ittaramaddhānam nikkhamantā ca pavisantā ca rassāti veditabbā. Tatrāyam bhikkhu navahākārehi dīgham assasanto, passasanto ca “dīgham assasāmi passasāmi”³ti pajānāti. Evaṃ pajānato cassa ekenākārena kāyānupassanāsatiṭṭhānabhāvanā sampajjatīti veditabbā. Yathāha **Paṭisambhidāyam—**

“Katham dīgham assasanto ‘dīgham assasāmi’⁴ti pajānāti? Dīgham passasanto ‘dīgham passasāmi’⁵ti pajānāti? Dīgham assāsaṃ

1. Khu 9. 174 piṭṭhe.

အဋ္ဌါနသင်္ခါတေ အဿသတိ၊ ဒိဃံ ပဿာသံ အဋ္ဌါနသင်္ခါတေ ပဿသတိ၊ ဒိဃံ အဿာသပဿာသံ အဋ္ဌါနသင်္ခါတေ အဿသတိပိ ပဿသတိပိ။ ဒိဃံ အဿာသပဿာသံ အဋ္ဌါနသင်္ခါတေ အဿသတောပိ ပဿသတောပိ ဆန္ဒော ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဆန္ဒဝသေန တတော သုခုမတရံ ဒိဃံ အဿာသံ အဋ္ဌါနသင်္ခါတေ အဿသတိ၊ ဆန္ဒဝသေန တတော သုခုမတရံ ဒိဃံ ပဿာသံ အဋ္ဌါနသင်္ခါတေ ပဿသတိ၊ ဆန္ဒဝသေန တတော သုခုမတရံ ဒိဃံ အဿာသပဿာသံ အဋ္ဌါနသင်္ခါတေ အဿသတိပိ ပဿသတိပိ။ ဆန္ဒဝသေန တတော သုခုမတရံဒိဃံအဿာသပဿာသံ အဋ္ဌါနသင်္ခါတေ အဿသတောပိ ပဿသတောပိ ပါမောဇ္ဇံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ပါမောဇ္ဇဝသေန တတော သုခုမတရံ ဒိဃံ အဿာသံ အဋ္ဌါနသင်္ခါတေ အဿသတိ၊ ပါမောဇ္ဇဝသေန တတော သုခုမတရံ ဒိဃံ ပဿာသံ။ပ။ ဒိဃံ အဿာသပဿာသံ အဋ္ဌါနသင်္ခါတေ အဿသတိပိ ပဿသတိပိ။ ပါမောဇ္ဇဝသေန တတော သုခုမတရံ ဒိဃံ အဿာသပဿာသံ အဋ္ဌါနသင်္ခါတေ အဿသတောပိ ပဿသတောပိ ဒိဃံ အဿာသပဿာသံ စိတ္တံ ဝိဝတ္တတိ ဥပေက္ခာ သဏ္ဌာတိ။ ဣမေဟိ နဝဟိ အာကာရေဟိ ဒိဃံ အဿာသပဿာသံ ကာယော၊ ဥပဋ္ဌာနံ သတိ၊ အနုပဿနာ ဉာဏံ၊ ကာယော ဥပဋ္ဌာနံ နော သတိ၊ သတိ ဥပဋ္ဌာနဉ္စေ သတိ စ။ တာယ သတိယာ တေန ဉာဏေန တံ ကာယံ အနုပဿတိ။ တေန ဝုစ္စတိ ကာယေ ကာယာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာနဘာဝနာ”^၁တိ။

ဧသေဝ နယော ရသံပဒေဝိ။ အယံ ပန ဝိသေသော—ယထာ ဧတ္ထ “ဒိဃံ အဿာသံ အဋ္ဌါနသင်္ခါတေ”^၂တိ ဝုတ္တံ၊ ဧဝမိဓ “ရသံ အဿာသံ ဣတ္ထရသင်္ခါတေ အဿသတိ”^၃တိ အာဂတံ။ တသ္မာ တဿ ဝသေန ယာဝ “တေန ဝုစ္စတိ ကာယေ ကာယာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာနဘာဝနာ”^၄တိ၊ တာဝ ယောဇေတဗ္ဗံ။ ဧဝမယံ အဋ္ဌါနဝသေန ဣတ္ထရဝသေန စ ဣမေဟာကာရေဟိ အဿာသပဿာသေ ပဇာနန္တော ဒိဃံ ဝါ အဿသန္တော ဒိဃံ အဿသာမိတိ ပဇာနာတိ။ပ။ ရသံ ဝါ ပဿသန္တော ရသံ ပဿသာမိတိ ပဇာနာတိတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

addhānasaṅkhāte assasati, dīghaṃ passāsaṃ addhānasaṅkhāte passasati,
dīghaṃ assāsapassāsaṃ addhānasaṅkhāte assasatipi passasatipi. Dīghaṃ
assāsapassāsaṃ addhānasaṅkhāte assasatopi passasatopi chando
uppajjati, chandavasena tato sukhumataraṃ dīghaṃ assāsaṃ
addhānasaṅkhāte assasati, chandavasena tato sukhumataraṃ dīghaṃ
passāsaṃ addhānasaṅkhāte passasati, chandavasena tato sukhumataraṃ
dīghaṃ assāsapassāsaṃ addhānasaṅkhāte assasatipi passasatipi.
Chandavasena tato sukhumataraṃ dīghaṃ assāsapassāsaṃ
addhānasaṅkhāte assasatopi passasatopi pāmojjaṃ uppajjati,
pāmojjasena tato sukhumataraṃ dīghaṃ assāsaṃ addhānasaṅkhāte
assasati, pāmojjasena tato sukhumataraṃ dīghaṃ passāsaṃ -pa-
dīghaṃ assāsapassāsaṃ addhānasaṅkhāte assasatipi passasatipi.
Pāmojjasena tato sukhumataraṃ dīghaṃ assāsapassāsaṃ
addhānasaṅkhāte assasatopi passasatopi dīghaṃ assāsapassāsā cittaṃ
vivattati upekkhā saṇṭhāti. Imehi navahi ākārehi dīghaṃ assāsapassāsā
kāyo, upaṭṭhānaṃ sati, anupassanā ñāṇaṃ, kāyo upaṭṭhānaṃ no sati, sati
upaṭṭhānañceva sati ca. Tāya satiyā tena ñāṇena taṃ kāyaṃ anupassati.
Tena vuccati kāyekaṃ anupassanāsatipaṭṭhānabhāvanā”ti¹.

Eseva nayo rassapadepi. Ayaṃ pana viseso—yathā ettha “dīghaṃ
assāsaṃ addhānasaṅkhāte”ti vuttaṃ, evamidha “rassaṃ assāsaṃ
ittarasaṅkhāte assasati”ti āgataṃ. Tasmā tassa vasena yāva “tena vuccati
kāye kāyānupassanāsatipaṭṭhānabhāvanā”ti, tāva yojetabbaṃ. Evamayaṃ
addhānavasena, ittaravasena ca imehākārehi assāsapassāse pajānanto dīghaṃ
vā assasanto “dīghaṃ assasāmi”ti pajānāti -pa- rassaṃ vā passasanto
“rassaṃ passasāmi”ti pajānātīti veditabbo.

1. Khu 9. 175 piṭṭhe.

ဧဝံ ပဇာနတော စသ—

ဒီဃော ရသော စ အဿာသော၊
ပဿာသောပိ စ တာဒိသော။
စတ္တာရော ဝဏ္ဏာ ဝတ္တန္တိ၊
နာသိကဂ္ဂေ ဘိက္ခုနောတိ။

သဗ္ဗကာယပ္ပုဋိသံဝေဒီ အဿသိဿာမိ။ပ။ ပဿသိဿာမိတိ သိက္ခတိတိ
သကလဿ အဿာသကာယဿ အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနံ ဝိဒိတံ ကရောန္တော
ပါကဋ္ဌံ ကရောန္တော အဿသိဿာမိတိ သိက္ခတိ။ သကလဿ ပဿာသ-
ကာယဿ အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနံ ဝိဒိတံ ကရောန္တော ပါကဋ္ဌံ ကရောန္တော
ပဿသိဿာမိတိ သိက္ခတိ။ ဧဝံ ဝိဒိတံ ကရောန္တော ပါကဋ္ဌံ ကရောန္တော
ဉာဏသမ္ပယုတ္တစိတ္တေန အဿသတိ စေဝ ပဿသတိ စ။ တဿ အဿသိဿာမိ
ပဿသိဿာမိတိ သိက္ခတိတိ ဝုစ္ဆတိ။ ဧကဿ ဟိ ဘိက္ခုနော ဝုတ္တရိဝုတ္တရိသဇ္ဇေ
အဿာသကာယေ, ပဿာသကာယေ ဝါ အာဒိ ပါကဋ္ဌော ဟောတိ၊ န
မဇ္ဈပရိယောသာနံ။ သော အာဒိမေဝ ပရိဂ္ဂဟေတုံ သက္ကောတိ၊ မဇ္ဈပရိယော-
သာနေ ကိလမတိ။ ဧကဿ မဇ္ဈံ ပါကဋ္ဌံ ဟောတိ၊ န အာဒိပရိယောသာနံ။
သော မဇ္ဈမေဝ ပရိဂ္ဂဟေတုံ သက္ကောတိ၊ အာဒိပရိယောသာနေ ကိလမတိ။
ဧကဿ ပရိယောသာနံ ပါကဋ္ဌံ ဟောတိ၊ န အာဒိမဇ္ဈံ။ သော ပရိယောသာနံ-
ယေဝ ပရိဂ္ဂဟေတုံ သက္ကောတိ၊ အာဒိမဇ္ဈံ ကိလမတိ။ ဧကဿ သဗ္ဗမ္ပိ ပါကဋ္ဌံ
ဟောတိ၊ သော သဗ္ဗမ္ပိ ပရိဂ္ဂဟေတုံ သက္ကောတိ၊ န ကတ္ထစိ ကိလမတိ၊
တာဒိသေန ဘဝိတဗ္ဗန္တိ ဒဿေန္တော အာဟ “သဗ္ဗကာယပ္ပုဋိသံဝေဒီ
အဿသိဿာမိ။ပ။ ပဿသိဿာမိတိ သိက္ခတိ”တိ။

တတ္ထ သိက္ခတိတိ ဧဝံ ခုဒ္ဓတိ ဝါယမတိ။ ယော ဝါ တထာဘူတဿ
သံဝရော၊ အယမေတ္ထ အဓိသီလသိက္ခာ။ ယော တထာဘူတဿ သမာဓိ၊ အယံ
အဓိစိတ္တသိက္ခာ။ ယာ တထာဘူတဿ ပညာ၊ အယံ အဓိပညာသိက္ခာတိ ဣမာ
တိဿော သိက္ခာယော တသ္မိံ အာရမ္မဏေ တာယ သတိယာ တေန
မနသိကာရေန သိက္ခတိ အာသေဝတိ ဘာဝေတိ ဗဟုလီကရေတိတိ
ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တတ္ထ ယသ္မာ ပုရိမနယေ ကေဝလံ အဿသိတဗ္ဗံ
ပဿသိတဗ္ဗမေဝ စ၊ န အညံ ကိဋ္ဌိကာတဗ္ဗံ၊ ဣတော ပဋ္ဌာယ ပနဉာဏုပ္ပါဒနာဒိသု
ယောဂေါကရဏီယော၊ တသ္မာ တတ္ထ “အဿသိဿာမိတိ ပဇာနာတိ ပဿသိဿာမိတိ
ပဇာနာတိ”စေဝ ဝတ္တမာနကာလဝသေန ပါဠိ ဝတ္ထာ ဣတော ပဋ္ဌာယ
ကတ္တဗ္ဗဿ ဉာဏုပ္ပါဒနာဒိနော အာကာရဿ ဒဿနတ္ထံ “သဗ္ဗကာယပ္ပုဋိသံဝေဒီ

Evam pajānato cassa—

Dīgho rasso ca assāso,
Passāsopi ca tādiso.
Cattāro vaṇṇā vattanti,
Nāsikagge va bhikkhunoti¹.

Sabbakāyappaṭisaṃvedī assasissāmi -pa- passasissāmīti sikkhatīti

sakalassa assāsakāyassa ādimajjhapiyosānaṃ viditaṃ karonto pākaṭaṃ karonto “assasissāmi”ti sikkhati. Sakalassa passāsakāyassa ādimajjhapiyosānaṃ viditaṃ karonto pākaṭaṃ karonto “passasissāmi”ti sikkhati. Evam viditaṃ karonto pākaṭaṃ karonto ñāṇasampayuttacittena assasati ceva passasati ca. Tasmā “assasissāmi passasissāmi”ti sikkhatīti vuccati. Ekassa hi bhikkhuno cuṇṇavicuṇṇaviṣaṭṭe assāsakāye, passāsakāye vā ādi pākaṭo hoti, na majjhapiyosānaṃ. So ādimeva pariggahetuṃ sakkoti, majjhapiyosāne kilamati. Ekassa majjhaṃ pākaṭaṃ hoti, na ādipariyosānaṃ. So majjameva pariggahetuṃ sakkoti, ādipariyosāne kilamati. Ekassa pariyosānaṃ pākaṭaṃ hoti, na ādimajjhaṃ. So pariyosānaṃyeva pariggahetuṃ sakkoti, ādimajjhe kilamati. Ekassa sabbampi pākaṭaṃ hoti, so sabbampi pariggahetuṃ sakkoti, na katthaci kilamati, tādiseṇa bhavitabbanti dassento āha “sabbakāyappaṭisaṃvedī assasissāmi -pa- passasissāmīti sikkhatī”ti.

Tattha **sikkhatīti** evaṃ ghaṭati vāyamati. Yo vā tathābhūtaṃ saṃvaro, ayamettha adhisīlasikkhā. Yo tathābhūtaṃ samādhi, ayam adhicittasikkhā. Yā tathābhūtaṃ paññā, ayam adhipaññāsikkhāti imā tisso sikkhāyo tasmim ārammaṇe tāya satiyā tena manasikārena sikkhati āsevati bhāveti bahulīkarotīti evamettha attho daṭṭhabbo. Tattha yasmā purimanaye kevalaṃ assasitabbaṃ, passasitabbameva ca, na aññaṃ kiñci katabbaṃ, ito paṭṭhāya pana ñāṇuppādanādīsu yogo karaṇīyo, tasmā tattha “assasāmīti pajānāti passasāmīti pajānāti”cceva vattamānakālavasena Pāḷim vatvā ito paṭṭhāya kattabbassa ñāṇuppādanādino

1. Visuddhi 1. 265; Paṭisaṃ-Ṭṭha 2. 90 piṭṭhesu.

ကဏ္ဍ] ၃-တတိယပါရာဇိက အာနာပါနကထာဝဏ္ဏနာ

၁၇

အသ္မသိဿာမိ”တိအာဒိနာ နယေန အနာဂတဝစနဝသေန ပါဠိ အာရော-
ပိတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ပဿန္တယံ ကာယသင်္ခါရံ အသ္မသိဿာမိ။ပ။ ပဿသိဿာမိတိ သိက္ခတိတိ
ဩဠာရိကံ ကာယသင်္ခါရံ ပဿန္တေန္တော ပဋိပ္ပဿန္တေန္တော နိရောဓေန္တော
ဝူပသမေန္တော အသ္မသိဿာမိ ပဿသိဿာမိတိ သိက္ခတိ။

တကြေဝံ ဩဠာရိကသုခုမတာ စ ပဿဒ္ဓိ စ ဝေဒိတဗ္ဗာ—ဣမဿ ဟိ
ဘိက္ခုနော ပုဗ္ဗေ အပရိဂ္ဂဟိတကာလေ ကာယော စ စိတ္တဉ္စ သဒရထာ ဟောန္တိ။
ဩဠာရိကာနံ ကာယစိတ္တာနံ ဩဠာရိကတ္ထေ အဝူပသန္တေ အဿာသ-
ပဿာသပိ ဩဠာရိကာ ဟောန္တိ။ ဗလဝတရာ ဟုတွာ ပဝတ္တန္တိ။ နာသိကာ
နပ္ပဟောတိ။ မုခေန အဿသန္တောပိ ပဿသန္တောပိ တိဋ္ဌတိ။ ယဒါ ပနဿ
ကာယောပိ စိတ္တဗ္ဗိ ပရိဂ္ဂဟိတာ ဟောန္တိ။ တဒါ တေ သန္တာ ဟောန္တိ ဝူပသန္တာ။
တေသု ဝူပသန္တေသု အဿာသပဿာသ သုခုမာ ဟုတွာ ပဝတ္တန္တိ။ “အတ္ထိ
န ခေါ နတ္ထိ”တိ ဝိစေတဗ္ဗာကာရပ္ပတ္တာ ဟောန္တိ။ သေယျထာပိ ပုရိသဿ
ဓာဝိတွာ ပဗ္ဗတာ ဝါ ဩရောဟိတွာ မဟာဘာရံ ဝါ သီသတော ဩရောပေတွာ
ဌိတဿ ဩဠာရိကာ အဿာသပဿာသ ဟောန္တိ။ နာသိကာ နပ္ပဟောတိ။
မုခေန အဿသန္တောပိ ပဿသန္တောပိ တိဋ္ဌတိ။ ယဒါ ပနဿ တံ ပရိသမံ
ဝိနောဒေတွာ နတွာ စ ပိဝိတွာ စ အလ္လသာဇှုကံ ဟဒယေ ကတွာ သီတာယ
ဆာယာယ နိပန္နော ဟောတိ။ အထဿ တေ အဿာသပဿာသ သုခုမာ
ဟောန္တိ။ “အတ္ထိ န ခေါ နတ္ထိ”တိ ဝိစေတဗ္ဗာကာရပ္ပတ္တာ။ ဝေမေဝ ဣမဿ
ဘိက္ခုနော ပုဗ္ဗေ အပရိဂ္ဂဟိတကာလေ ကာယော စ။ပ။ ဝိစေတဗ္ဗာကာရပ္ပတ္တာ
ဟောန္တိ။ တံ ကိဿ ဟေတု၊ တထာ ဟိဿ ပုဗ္ဗေ အပရိဂ္ဂဟိတကာလေ
ဩဠာရိကောဠာရိကေ ကာယသင်္ခါရေ ပဿန္တေမိတိ အာဘောဂသမန္နာဟာရ-
မနသိကာရပစ္စဝေက္ခဏာ နတ္ထိ။ ပရိဂ္ဂဟိတကာလေ ပန အတ္ထိ။ တေနဿ
အပရိဂ္ဂဟိတကာလတော ပရိဂ္ဂဟိတကာလေ ကာယသင်္ခါရေ သုခုမော
ဟောတိ။ တေနာဟု ပေါရာဏာ—

“သာရဋ္ဌေ ကာယေ စိတ္တေ စ၊ အဓိမတ္တံ ပဝတ္တတိ။
အသာရဋ္ဌမိ ကာယမိ၊ သုခုမံ သမ္ပဝတ္တတိ”တိ။

ပရိဂ္ဂဟေပိ ဩဠာရိကော၊ ပဌမဇ္ဈာနူပစာရေ သုခုမော။ တသ္မိမ္ပိ ဩဠာရိ-
ကော၊ ပဌမဇ္ဈာနေန သုခုမော။ ပဌမဇ္ဈာနေန စ ဒုတိယဇ္ဈာနူပစာရေ စ
ဩဠာရိကော၊ ဒုတိယဇ္ဈာနေန သုခုမော။ ဒုတိယဇ္ဈာနေန စ တတိယဇ္ဈာနူပစာရေ

ākārassa dassanattamāṃ “sabbakāyappaṭisaṃvedī assasissāmī”ti-ādinā nayena anāgatavacanavasena Pāli āropitāti veditabbā.

Passambhayaṃ kāyasaṅkhāraṃ assasissāmī -pa- passasissāmīti sikkhatīti oḷārikaṃ kāyasaṅkhāraṃ passambhento paṭippassambhento nirodhento vūpasamento assasissāmī passasissāmīti sikkhati.

Tatrevaṃ oḷārikasukhumatā ca passaddhi ca veditabbā—imassa hi bhikkhuno pubbe apariggahitakāle kāyo ca cittaṇca sadarathā honti. Oḷārikānaṃ kāyacittānaṃ oḷārikatte avūpasante assāsapassāsāpi oḷārikā honti, balavatarā hutvā pavattanti, nāsikā nappahoti, mukhena assasantopi passasantopi tiṭṭhati. Yādā panassa kāyopi cittampi pariggahitā honti, tadā te santā honti vūpasantā. Tesu vūpasantesu assāsapassāsā sukhumā hutvā pavattanti, “atthi nu kho natthī”ti vicetabbākārappattā honti. Seyyathāpi purisassa dhāvitvā pabbatā vā orohitvā, mahābhāraṃ vā sīsato oropetvā ṭhitassa oḷārikā assāsapassāsā honti, nāsikā nappahoti, mukhena assasantopi passasantopi tiṭṭhati. Yādā panesa taṃ parissamaṃ vinodetvā nhatvā ca pivitvā ca allasāṭakaṃ hadaye katvā sītāya chāyāya nipanno hoti, athassa te assāsapassāsā sukhumā honti, “atthi nu kho natthī”ti vicetabbākārappattā. Evameva imassa bhikkhuno pubbe apariggahitakāle kāyo ca -pa- vicetabbākārappattā honti. Taṃ kissa hetu? Tathā hissa pubbe apariggahitakāle “oḷārikoḷārike kāyasaṅkhāre passambhemi”ti ābhogasamannāhāramanasikārapaccavekkhaṇā natthi, pariggahitakāle pana atthi. Tenassa apariggahitakālato pariggahitakāle kāyasaṅkhāro sukhumo hoti. Tenāhu porāṇā—

“Sāraddhe kāye citte ca, adhimattaṃ pavattati.

Asāraddhamhi kāyamhi, sukhumaṃ sampavattatī”ti¹.

Pariggahepi oḷāriko, paṭhamajjhānūpacāre sukhumo. Tasmimpi oḷāriko, paṭhamajjhāne sukhumo. Paṭhamajjhāne ca dutiyajjhānūpacāre ca oḷāriko, dutiyajjhāne sukhumo. Dutiyajjhāne ca tatiyajjhānūpacāre

၁၈ ဝိနယပိဋက ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာ [၁-ပါရာဇိက

စ ဩဠာရိကော၊ တတိယဇ္ဈာနေ သုခုမော။ တတိယဇ္ဈာနေ စ စတုတ္ထဇ္ဈာန-
ပစာရေ စ ဩဠာရိကော၊ စတုတ္ထဇ္ဈာနေ အဘိသုခုမော၊ အပ္ပဝတ္တိမေဝ
ပါပုဏ္ဏတိ။ ဣဒံ တာဝ ဝိသဘာဏကသံယုတ္တဘာဏကနံ မတံ။

မဇ္ဈိမဘာဏက ပန “ပဌမဇ္ဈာနေ ဩဠာရိကော၊ ဒုတိယဇ္ဈာနပစာရေ သုခုမော”တိ ဧဝံ ဟေဋ္ဌိမဟေဋ္ဌိမဇ္ဈာနတော ဥပရူပရိဇ္ဈာနပစာရေပိ သုခုမတရံ ဣစ္ဆန္တိ၊ သဗ္ဗေသံယေဝ ပန မတေန အပရိဂ္ဂဟိတကာလေ ပဝတ္တကာယသင်္ခါရေ ပရိဂ္ဂဟိတကာလေ ပဋိပ္ပဿန္တတိ၊ ပရိဂ္ဂဟိတကာလေ ပဝတ္တကာယသင်္ခါရေ ပဌမဇ္ဈာနပစာရေ။ ပ။ စတုတ္ထဇ္ဈာနပစာရေ ပဝတ္တကာယသင်္ခါရေ စတုတ္ထဇ္ဈာနေ ပဋိပ္ပဿန္တတိ။ အယံ တာဝ သမထေ နယော။

ဝိပဿနာယံ ပန အပရိဂ္ဂဟေ ပဝတ္တော ကာယသင်္ခါရေ ဩဠာရိကော၊ မဟာဘူတပရိဂ္ဂဟေ သုခုမော။ သောပိ ဩဠာရိကော၊ ဥပါဒါရူပပရိဂ္ဂဟေ သုခုမော။ သောပိ ဩဠာရိကော၊ သကလရူပပရိဂ္ဂဟေ သုခုမော။ သောပိ ဩဠာရိကော၊ အရူပပရိဂ္ဂဟေ သုခုမော။ သောပိ ဩဠာရိကော၊ ရူပါ-
ရူပပရိဂ္ဂဟေ သုခုမော။ သောပိ ဩဠာရိကော၊ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟေ သုခုမော။ သောပိ ဩဠာရိကော၊ သပ္ပစ္စယနာမရူပပရိဂ္ဂဟေ သုခုမော။ သောပိ ဩဠာရိကော၊ လက္ခဏာရမ္မဏိကဝိပဿနာယ သုခုမော။ သောပိ ဒုဗ္ဗလ-
ဝိပဿနာယ ဩဠာရိကော၊ ဗလဝိပဿနာယ သုခုမော။ တတ္ထ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေနော ပုရိမဿ ပုရိမဿ ပစ္စိမေန ပစ္စိမေန ပဿန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဧဝမေတ္ထ ဩဠာရိကသုခုမတာ စ ပဿန္တိ စ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ပဋိသန္တိဒါယံ ပနဿ သန္တိဝံ စောဒနာသောနောဟိ ဧဝမေတ္ထော ဝုတ္တော—
“ကထံ ပဿန္တယံ ကာယသင်္ခါရံ အဿသိဿာမိ။ ပ။ ပဿသိဿာမိတိ သိက္ခတိ။
ကတမေ ကာယသင်္ခါရ။ ဒီဃံ အဿာသာ ကာယိကာ ဧတေ ဓမ္မာ ကာယပ္ပဋိဗ္ဗာ ကာယသင်္ခါရ၊ တေ ကာယသင်္ခါရေ ပဿန္တေန္တော နိရောဓေန္တော ဝုပဿမေန္တော သိက္ခတိ။ ဒီဃံ ပဿာသာ ကာယိကာ ဧတေ ဓမ္မာ။ ပ။
ရဿံ အဿာသာ။ ပ။ ရဿံ ပဿာသာ။ သဗ္ဗကာယပ္ပဋိသံဝေဒိ အဿာသာ။
သဗ္ဗကာယပ္ပဋိသံဝေဒိ ပဿာသာ ကာယိကာ ဧတေ ဓမ္မာ ကာယပ္ပဋိဗ္ဗာ ကာယသင်္ခါရ၊ တေ ကာယသင်္ခါရေ ပဿန္တေန္တော နိရောဓေန္တော ဝုပ-
ဿမေန္တော သိက္ခတိ။

ယထာရူပေဟိ ကာယသင်္ခါရေဟိ ယာ ကာယဿ အာနမနာ ဝိနမနာ သန္တမနာ ပဏမနာ ဣဇ္ဇနာ ဖန္တနာ စလနာ ကမ္ပနာ၊ ပဿန္တယံ ကာယသင်္ခါရံ

1. Visuddhi 1. 267; Paṭisaṃ-Ṭṭha 2. 92 piṭṭhesu.

ca oḷāriko, tatiyajjhāne sukhumo. Tatiyajjhāne ca catutthajjhānūpacāre ca oḷāriko, catutthajjhāne atisukhumo, appavattimeva pāpuṇāti. Idam tāva **Dīghabhāṇakasamyuttabhāṇakānam** matam.

Majjhimbhāṇakā pana “paṭhamajjhāne oḷāriko, dutiyajjhānūpacāre sukhumo”ti evaṃ heṭṭhimahetṭhimajjhānato uparūparijjhānūpacārepi sukhumataram icchanti, sabbesaṃyeva pana matena apariggahitakāle pavattakāyasaṅkhāro pariggahitakāle paṭippassambhati, pariggahitakāle pavattakāyasaṅkhāro paṭhamajjhānūpacāre -pa- catutthajjhānūpacāre pavattakāyasaṅkhāro catutthajjhāne paṭippassambhati. Ayaṃ tāva samathe nayo.

Vipassanāyaṃ pana apariggahe pavatto kāyasaṅkhāro oḷāriko, mahābhūtapariggahe sukhumo. Sopi oḷāriko, upādārūpapariggahe sukhumo. Sopi oḷāriko, sakalarūpapariggahe sukhumo. Sopi oḷāriko, arūpapariggahe sukhumo. Sopi oḷāriko, rūpārūpapariggahe sukhumo. Sopi oḷāriko, paccayapariggahe sukhumo. Sopi oḷāriko, sappaccayanāmarūpapariggahe sukhumo. Sopi oḷāriko, lakkhaṇārammaṇikavipassanāya sukhumo. Sopi dubbalavipassanāya oḷāriko, balavavipassanāya sukhumo. Tattha pubbe vuttanayeneva purimassa purimassa pacchimena pacchimena passaddhi veditabbā. Evamettha oḷārikasukhumatā ca passaddhi ca veditabbā.

Paṭisambhidāyaṃ panassa saddhim codanāsodhanāhi evamattho vutto— “katham passambhayaṃ kāyasaṅkhāraṃ assasissāmi -pa- passasissāmi sikkhati. Katame kāyasaṅkhārā? Dīghaṃ assāsā kāyikā ete dhammā kāyappaṭibaddhā kāyasaṅkhārā, te kāyasaṅkhāre passambhento nirodhento vūpasamento sikkhati. Dīghaṃ passāsā kāyikā ete dhammā -pa-. Rasaṃ assāsā -pa-. Rasaṃ passāsā. Sabbakāyappaṭisaṃvedī assāsā. Sabbakāyappaṭisaṃvedī passāsā kāyikā ete dhammā kāyappaṭibaddhā kāyasaṅkhārā, te kāyasaṅkhāre passambhento nirodhento vūpasamento sikkhati.

Yathārūpehi kāyasaṅkhārehi yā kāyassa ānamanā vinamanā sannamanā paṇamanā iñjanā phandanā calanā kampanā, passambhayaṃ kāyasaṅkhāraṃ

ကဏ္ဍ] ၃-တတိယပါရာဇိက အာနာပါနကထာဝဏ္ဏနာ

၁၉

အသုသိဿာမီတိ သိက္ခတိ၊ ပဿန္တယံ ကာယသင်္ခါရံ ပဿသိဿာမီတိ သိက္ခတိ။

ယထာရူပေဟိ ကာယသင်္ခါရေဟိ ယာ ကာယဿ န အာနမနာ န ဝိနမနာ န သန္တမနာ န ပဏမနာ အနိဉ္ဇနာ အဗန္ဓနာ အစလနာ အကမ္ပနာ၊ သန္တံ သုခမံ ပဿန္တယံ ကာယသင်္ခါရံ အသုသိဿာမီတိ သိက္ခတိ၊ ပဿန္တယံ ကာယသင်္ခါရံ ပဿသိဿာမီတိ သိက္ခတိ။

ဣတိ ကိရ ပဿန္တယံ ကာယသင်္ခါရံ အသုသိဿာမီတိ သိက္ခတိ၊ ပဿန္တယံ ကာယသင်္ခါရံ ပဿသိဿာမီတိ သိက္ခတိ။ ဧဝံ သန္တေ ဝါတူပလဒ္ဓိယာ စ ပဘာဝနာ န ဟောတိ၊ အဿာသပဿာသာနဉ္စ ပဘာဝနာ န ဟောတိ၊ အာနာပါနဿတိယာ စ ပဘာဝနာ န ဟောတိ၊ အာနာပါနဿတိသမာဓိဿ စ ပဘာဝနာ န ဟောတိ၊ န စ နံ တံ သမာပတ္တိံ ပဏ္ဍိတာ သမာပဇ္ဇန္တိ ပုဋ္ဌဟန္တိ။

ဣတိ ကိရ ပဿန္တယံ ကာယသင်္ခါရံ အသုသိဿာမီ။ပ။ ပဿသိဿာမီတိ သိက္ခတိ။ ဧဝံ သန္တေ ဝါတူပလဒ္ဓိယာ စ ပဘာဝနာ ဟောတိ၊ အဿာသပဿာသာနဉ္စ ပဘာဝနာ ဟောတိ၊ အာနာပါနဿတိယာ စ ပဘာဝနာ ဟောတိ၊ အာနာပါနဿတိသမာဓိဿ စ ပဘာဝနာ ဟောတိ၊ တဉ္စ နံ သမာပတ္တိံ ပဏ္ဍိတာ သမာပဇ္ဇန္တိ ပုဋ္ဌဟန္တိ။

ယထာ ကထံ ဝိယ၊ သေယျထာဝိ ကံသေ အာကောဋိတေ ပဌမံ ဩဠာရိကာ သဒ္ဓါ ပဝတ္တန္တိ၊ ဩဠာရိကာနံ သဒ္ဓါနံ နိမိတ္တံ သုဂ္ဂဟိတတ္တာ သုမနသိကတတ္တာ သူပဓာရိတတ္တာ နိရုဒ္ဓေဝိ ဩဠာရိကေ သဒ္ဓေ အထ ပစ္စာ သုခမကာ သဒ္ဓါ ပဝတ္တန္တိ၊ သုခမကာနံ သဒ္ဓါနံ နိမိတ္တံ သုဂ္ဂဟိတတ္တာ သုမနသိကတတ္တာ သူပဓာရိတတ္တာ နိရုဒ္ဓေဝိ သုခမကေ သဒ္ဓေ အထ ပစ္စာ သုခမသဒ္ဓိနိမိတ္တာ-ရမ္မဏတာဝိ စိတ္တံ ပဝတ္တတိ။ ဧဝမေဝ ပဌမံ ဩဠာရိကာ အဿာသပဿာသာ ပဝတ္တန္တိ၊ ဩဠာရိကာနံ အဿာသပဿာသာနံ နိမိတ္တံ သုဂ္ဂဟိတတ္တာ သုမနသိကတတ္တာ သူပဓာရိတတ္တာ နိရုဒ္ဓေဝိ ဩဠာရိကေ အဿာသပဿာသေ အထ ပစ္စာ သုခမကာ အဿာသပဿာသာ ပဝတ္တန္တိ၊ သုခမကာနံ အဿာသပဿာသာနံ နိမိတ္တံ သုဂ္ဂဟိတတ္တာ သုမနသိကတတ္တာ သူပဓာရိတတ္တာ နိရုဒ္ဓေဝိ သုခမကေ အဿာသပဿာသေ အထ ပစ္စာ သုခမအဿာသပဿာသ-နိမိတ္တာရမ္မဏတာဝိ စိတ္တံ န ဝိက္ခေပံ ဂစ္ဆတိ။

assasissāmīti sikkhati, passambhayaṃ kāyasaṅkhāraṃ passasissāmīti sikkhati.

Yathārūpehi kāyasaṅkhārehi yā kāyassa na ānāmanā na vināmanā na sannāmanā na paṇāmanā anīṇjanā aphaṇḍanā acalanā akampanā, santāṃ sukhumaṃ passambhayaṃ kāyasaṅkhāraṃ assasissāmīti sikkhati, passambhayaṃ kāyasaṅkhāraṃ passasissāmīti sikkhati.

Iti kira passambhayaṃ kāyasaṅkhāraṃ assasissāmīti sikkhati, passambhayaṃ kāyasaṅkhāraṃ passasissāmīti sikkhati. Evaṃ sante vātūpaladdhiyā ca pabhāvanā na hoti, assāsapassāsānaṃ pabhāvanā na hoti, ānāpānassatiyā ca pabhāvanā na hoti, ānāpānassatisamādhissa ca pabhāvanā na hoti, na ca naṃ taṃ samāpattim paṇḍitā samāpajjantipi vuṭṭhahantipi.

Iti kira passambhayaṃ kāyasaṅkhāraṃ assasissāmī -pa- passasissāmīti sikkhati. Evaṃ sante vātūpaladdhiyā ca pabhāvanā hoti, assāsapassāsānaṃ pabhāvanā hoti, ānāpānassatiyā ca pabhāvanā hoti, ānāpānassatisamādhissa ca pabhāvanā hoti, taṃ naṃ samāpattim paṇḍitā samāpajjantipi vuṭṭhahantipi.

Yathā kathaṃ viya? Seyyathāpi kaṃse ākoṭite paṭhamam oḷārikā saddā pavattanti, oḷārikānaṃ saddānaṃ nimittam suggahitattā sumanasikatattā sūpadhāritattā niruddhepi oḷārike sadde atha pacchā sukhumakā saddā pavattanti, sukhumakānaṃ saddānaṃ nimittam suggahitattā sumanasikatattā sūpadhāritattā niruddhepi sukhumake sadde atha pacchā sukhumasaddanimittārammaṇatāpi cittaṃ pavattati. Evameva paṭhamam oḷārikā assāsapassāsā pavattanti, oḷārikānaṃ assāsapassāsānaṃ nimittam suggahitattā sumanasikatattā sūpadhāritattā niruddhepi oḷārike assāsapassāsā pavattanti, sukhumakānaṃ assāsapassāsānaṃ nimittam suggahitattā sumanasikatattā sūpadhāritattā niruddhepi sukhumake assāsapassāsā pavattanti, sukhumasaddanimittārammaṇatāpi cittaṃ na vikkhepaṃ gacchati.

၂၀

ဝိနယဝိဇ္ဇာက ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာ [၁-ပါရာဇိက

ဧဝံ သန္တေ ဝါတုပလ္လိယာ စ ပဘာဝနာ ဟောတိ၊ အဿာသပဿာ-
သာနဉ္စ ပဘာဝနာ ဟောတိ၊ အာနာပါနဿတိယာ စ ပဘာဝနာ ဟောတိ၊
အာနာပါနဿတိသမာဓိဿ စ ပဘာဝနာ ဟောတိ၊ တဉ္စ နံ သမာပတ္တိံ
ပဏ္ဍိတာ သမာပဇ္ဇန္တိ ပုဋ္ဌဟန္တိ။

ပဿန္တယံ ကာယသင်္ခါရန္တိ အဿာသပဿာသာ ကာယော၊ ဥပဋ္ဌာနံ သတိ၊
အနုပဿနာ ဉာဏံ။ ကာယော ဥပဋ္ဌာနံ၊ နော သတိ၊ သတိ ဥပဋ္ဌာနဉ္စေ
သတိ စ၊ တာယ သတိယာ တေန ဉာဏေန တံ ကာယံ အနုပဿတိ၊ တေန
ဝုစ္စတိ ‘ကာယေ ကာယာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာနဘာဝနာ’တိ”။

အယံ တာဝေတ္ထ ကာယာနုပဿနာဝသေန ဝုတ္တဿ ပဌမစတုက္ကဿ
အနုပဋ္ဌပဒဝဏ္ဏနာ။

ယသ္မာ ပနေတ္ထ ဣဒမေဝ စတုက္ကံ အာဒိကမ္ပိကဿ ကမ္မဋ္ဌာနဝသေန ဝုတ္တံ၊
ဣတရာနိ ပန တိဏိ စတုက္ကာနိ ဧတ္ထ ပတ္တဇ္ဈာနဿ၊ ဝေဒနာစိတ္တဓမ္မာနုပဿနာ-
ဝသေန ဝုတ္တာနိ၊ တသ္မာ ဣဒံ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဘာဝေတွာ အာနာပါနဿတိ-
စတုတ္ထဇ္ဈာနပဋ္ဌာနာယ ဝိပဿနာယ သဟ ပဋိသန္တိဒါဟိ အရဟတ္တံ
ပါပုဏိတုကာမေန ဗုဒ္ဓပုတ္တေန ယံ ကတ္တဗ္ဗံ၊ တံ သမ္ပံ ဣဒေဝ တာဝ
အာဒိကမ္ပိကဿ ကုလပုတ္တဿ ဝသေန အာဒိတော ပဘုတိ ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗံ—
စတုဗ္ဗိဝံ တာဝ သီလံ ဝိသောစေတဗ္ဗံ။ တတ္ထ တိဝိဝော ဝိသောနေ အာနာပဇ္ဇနံ
အာပန္နဝုဋ္ဌာနံ ကိလေသေဟိ စ အပ္ပဋိပိဋ္ဌနံ၊ ဧဝံ ဝိသုဒ္ဓသီလဿ ဟိ ဘာဝနာ
သမ္ပဇ္ဇတိ။ ယမ္ပိဒံ စေတိယင်္ဂဏဝတ္ထံ ဗောဓိယင်္ဂဏဝတ္ထံ ဥပဇ္ဈာယဝတ္ထံ
အာစရိယဝတ္ထံ ဇန္တာဘရဝတ္ထံ ဥပေါသထာဂါရဝတ္ထံ ဒွေအသီတိ ခန္ဓကဝတ္တာနိ
စုဒ္ဓသဝိဓံ မဟာဝတ္ထန္တိ ဣဒေဝ ဝသေန အာဘိသမာစာရိကသီလံ ဝုစ္စတိ၊
တမ္ပိ သာဓကံ ပရိပူရေတဗ္ဗံ။ ယော ဟိ “အဟံ သီလံ ရက္ခာမိ၊ ကိ”
အာဘိသမာစာရိကေန ကမ္မ”န္တိ ဝဒေယျ၊ တဿ သီလံ ပရိပူရေသတိတိ
နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ။ အာဘိသမာစာရိကဝတ္ထေ ပန ပရိပူရေ သီလံ ပရိပူရတိ၊
သီလေ ပရိပူရေ သမာဓိ ဂစ္ဆံ ဂဏှာတိ။ ဝုတ္တဉ္စေတံ ဘဂဝတာ “သော ဝတ
ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု အာဘိသမာစာရိကံ ဓမ္မံ အပရိပူရေတွာ သီလာနိ
ပရိပူရေသတိတိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ”တိ ဝိတ္တာရေတဗ္ဗံ။ တသ္မာ တေန ယမ္ပိဒံ
စေတိယင်္ဂဏဝတ္တာဒိ အာဘိသမာစာရိကသီလံ ဝုစ္စတိ၊ တမ္ပိ သာဓကံ ပရိ-
ပူရေတဗ္ဗံ။ တတော—

Evam̐ sante vātūpaladdhiyā ca pabhāvanā hoti, assāsapassāsānañca pabhāvanā hoti, ānāpānassatiyā ca pabhāvanā hoti, ānāpānassatisamādhissa ca pabhāvanā hoti, tañca nam̐ samāpattim̐ paṇḍitā samāpajjantipi vuṭṭhahantipi.

Passambhayaṃ kāyasaṅkhāranti assāsapassāsā kāyo, upaṭṭhānaṃ sati, anupassanā nāṇaṃ. Kāyo upaṭṭhānaṃ, no sati, sati upaṭṭhānañceva sati ca, tāya satiyā tena nāṇena taṃ kāyaṃ anupassati, tena vuccati ‘kāye kāyānupassanā satipaṭṭhānabhāvanā’ti”¹.

Ayaṃ tāvettha kāyānupassanāvasena vuttassa paṭhamacatukkassa anupubbapadavaṇṇanā.

Yasmā panettha idameva catukkaṃ ādikammikassa kammaṭṭhānavasena vuttaṃ, itarāṇi pana tīṇi catukkāṇi ettha pattajjhānassa² vedanācittadhammānupassanāvasena vuttāni, tasmā idaṃ kammaṭṭhānaṃ bhāvetvā ānāpānassaticatutthajjhānapadaṭṭhānāya vipassanāya saha paṭisambhidāhi arahattaṃ pāpuṇitukāmena Buddhaputtena yaṃ kattabbaṃ, taṃ sabbaṃ idheva tāva ādikammikassa kulaputtassa vasena ādito pabhuti evaṃ veditabbaṃ—catubbidhaṃ tāva sīlaṃ visodhetabbaṃ. Tattha tividhā visodhanā anāpajjanaṃ, āpannavuṭṭhānaṃ, kilesehi ca appaṭipīḷanaṃ. Evaṃ visuddhasīlassa hi bhāvanā sampajjati. Yampidaṃ cetiyaṅgaṇavattaṃ bodhiyaṅgaṇavattaṃ upajjhāyavattaṃ ācariyavattaṃ jantāgharavattaṃ uposathāgāravattaṃ dve-asīti khandhakavattāni cuddasavidhaṃ mahāvattanti imesaṃ vasena ābhisamācārikasīlaṃ vuccati, tampi sādhuṃ kaṃ paripūretabbaṃ. Yo hi “ahaṃ sīlaṃ rakkhāmi, kiṃ ābhisamācārikaṇa kamman”ti vadeyya, tassa sīlaṃ paripūressatīti netam̐ ṭhānaṃ vijjati. Ābhisamācārikavatte pana paripūre sīlaṃ paripūrati, sīle paripūre samādhigabbhaṃ gaṇhāti. Vuttañhetam̐ Bhagavatā “so vata bhikkhave bhikkhu ābhisamācārikaṃ dhammaṃ aparipūretvā sīlāni paripūressatīti netam̐ ṭhānaṃ vijjati”ti³ vitthāretabbaṃ. Tasmā tena yampidaṃ cetiyaṅgaṇavattādi ābhisamācārikasīlaṃ vuccati, tampi sādhuṃ kaṃ paripūretabbaṃ. Tato—

1. Khu 9. 183, 184 piṭṭhesu.

2. Paṭhamajjhānassa (Ka)

3. Aṃ 2. 12 piṭṭhe.

“အာဝါသော စ ကုလံ လာဘော၊ ဂဏော ကမ္မဇ္ဇံ ပဉ္စမံ။
အဗ္ဗါနံ ဉှုတိ အာဗာဓော၊ ဂန္တော ဣဒ္ဓိတိ တေ ဒဿ”တိ—

ဧဝံ ဝုတ္တေသု ဒဿသု ပလိဗောဓေသု ယော ပလိဗောဓော အတ္ထိ၊ သော ဥပစ္စိန္တိတဗ္ဗော။

ဧဝံ ဥပစ္စိန္တပလိဗောဓေန ကမ္မဋ္ဌာနံ ဥဂ္ဂဟေတဗ္ဗံ။ တမ္ပိ ဒုဝိမံ ဟောတိ သဗ္ဗတ္ထကကမ္မဋ္ဌာနဉ္စ ပါရိဟာရိယကမ္မဋ္ဌာနဉ္စ။ တတ္ထ သဗ္ဗတ္ထကကမ္မဋ္ဌာနံ နာမ ဘိက္ခုသံဃာဒီသု မေတ္တာ မရဏဿတိ စ၊ အသုဘသညာတိပိဇ္ဇေကေ။ ကမ္မဋ္ဌာနိကေန ဟိ ဘိက္ခုနာ ပဌမံ တာဝ ပရိစ္စိန္တိတွာ သီမဋ္ဌက-ဘိက္ခုသံဃေ မေတ္တာ ဘာဝေတဗ္ဗာ၊ တတော သီမဋ္ဌကဒေဝတာသု၊ တတော ဂေါစရဂါမေ ဣဿရဇနေ၊ တတော တတ္ထ မနုဿေ ဥပါဒါယ သဗ္ဗသတ္တေသု။ သော ဟိ ဘိက္ခုသံဃေ မေတ္တာယ သဟဝါသီနံ မုဒုစိတ္တတံ ဇနေတိ၊ အထဿ သုခသံဝါသတာ ဟောတိ။ သီမဋ္ဌကဒေဝတာသု မေတ္တာယ မုဒုကတစိတ္တာဟိ ဒေဝတာဟိ ဓမ္မိကာယ ရက္ခာယ သုသံဝိဟိတာရက္ခော ဟောတိ။ ဂေါစရဂါမေ ဣဿရဇနေ မေတ္တာယ မုဒုကတစိတ္တသန္တာနေဟိ ဣဿရေဟိ ဓမ္မိကာယ ရက္ခာယ သုရက္ခိတပရိက္ခာရော ဟောတိ။ တတ္ထ မနုဿေသု မေတ္တာယ ပဿာဒိတစိတ္တေဟိ တေဟိ အပရိဘူတော ဟုတွာ ဝိစရတိ။ သဗ္ဗသတ္တေသု မေတ္တာယ သဗ္ဗတ္ထ အပ္ပဋ္ဌိဟတစာရော ဟောတိ။

မရဏဿတိယာ ပန “အဝဿံ မရိတဗ္ဗ”န္တိ စိန္တေန္တော အနေသနံ ပဟာယ ဥပရူပရိဝဗ္ဗမာနသံဝေဂေါ အနောလိနဝုတ္တိကော ဟောတိ။ အသုဘသညာယ ဒိဗ္ဗေသုပိ အာရမ္မဏေသု တဏှာ နုပ္ပဇ္ဇတိ။ တေနဿေတံ တယံ ဧဝံ ဗဟူ-ပကာရတ္တာ သဗ္ဗတ္ထ အတ္ထယိတဗ္ဗံ ဣစ္ဆိတဗ္ဗန္တိ ကတွာ အဓိပ္ပေတဿ စ ယောဂါနုယောဂကမ္မဿ ပဒဋ္ဌာနတ္တာ သဗ္ဗတ္ထကကမ္မဋ္ဌာနန္တိ ဝုစ္စတိ။

အဋ္ဌတိံသာရမ္မဏေသု ပန ယံ ယဿ စရိတာနုကူလံ၊ တံ တဿ နိစ္စံ ပရိဟာရိတဗ္ဗတ္တာ ယထာဝုတ္တေနဝ နယေန ပါရိဟာရိယကမ္မဋ္ဌာနန္တိပိ ဝုစ္စတိ။ ဣဓ ပန ဣဒမေဝ အာနာပါနဿတိကမ္မဋ္ဌာနံ “ပါရိဟာရိယကမ္မဋ္ဌာန”န္တိ ဝုစ္စတိ။ အယမေတ္ထ သင်္ခေပေါ၊ ဝိတ္တာရော ပန သီလဝိသောနေကထံ ပလိဗောဓုပစ္ဆေဒ-ကထဉ္စ ဣစ္ဆန္တေန ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂတော ဂဟေတဗ္ဗော။

ဧဝံ ဝိသုဒ္ဓသီလေန ပန ဥပစ္စိန္တပလိဗောဓေန စ ဣဒံ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဥဂ္ဂဏန္တေန ဣဒိနာဝ ကမ္မဋ္ဌာနေန စတုတ္ထဇ္ဈာနံ နိဗ္ဗတ္တေတွာ ဝိပဿနံ ဝစေတွာ အရဟတ္တံ ပတ္တဿ ဗုဒ္ဓပုတ္တဿ သန္တိကေ ဥဂ္ဂဟေတဗ္ဗံ၊ တံ အလဘန္တေန အနာဂါမိဿ။

“Āvāso ca kulaṃ lābho, gaṇo kammaṇca¹ pañcamāṃ.
Addhānaṃ ñāti ābādho, gantho iddhīti te dasā”ti—

Evam vuttesu dasasu palibodhesu yo palibodho atthi, so
upacchinditabbo.

Evam upacchinnapalibodhena kammaṭṭhānaṃ uggahetabbaṃ. Tampi
duvidhaṃ hoti sabbatthakakammaṭṭhānaṃca pārīhāriyakammaṭṭhānaṃca.
Tattha sabbatthakakammaṭṭhānaṃ nāma bhikkhusaṃghādīsu mettā
maraṇassati ca, asubhasaññātipi eke. Kammaṭṭhānikena hi bhikkhunā
paṭhamāṃ tāva paricchinditvā sīmaṭṭhakabhikkhusaṃghe mettā bhāvetabbā,
tato sīmaṭṭhakadevatāsu, tato gocaragāme issarajane, tato tattha manusse
upādāya sabbasattesu. So hi bhikkhusaṃghe mettāya sahaṃvāsīnaṃ
muducittatā janeti, athassa sukhasaṃvāsātā hoti. Sīmaṭṭhakadevatāsu
mettāya mudukatacittāhi devatāhi dhammikāya rakkhāya saṃvīhitārakkho
hoti. Gocaragāme issarajane mettāya mudukatacittasantānehi issarehi
dhammikāya rakkhāya surakkhitaparikkhāro hoti. Tattha manussesu mettāya
pasāditacittehi tehi aparibhūto hutvā vicarati. Sabbasattesu mettāya sabbattha
appaṭihatacāro hoti.

Maraṇassatiyā pana “avassaṃ maritabba cintento anesanaṃ pahāya
uparūparivaḍḍhamānasaṃvego anolīnavuttiko hoti. Asubhasaññāya
dibbesupi ārammaṇesu taṇhā nuppajjati. Tenassetam tayaṃ evaṃ
bahūpakārattā sabbattha atthayitabbaṃ icchitabbanti katvā adhippetassa ca
yogānuyogakammassa padaṭṭhānattā **sabbatthakakammaṭṭhānanti** vuccati.

Aṭṭhatimsārammaṇesu pana yaṃ yassa caritānukūlaṃ, taṃ tassa niccaṃ
pariharitabbattā yathāvutteneva nayena **pārīhāriyakammaṭṭhānanti** vuccati,
idha pana idameva ānāpānassatikammaṭṭhānaṃ “pārīhāriyakammaṭṭhānaṃ”ti
vuccati. Ayamettha saṅkhepo, vitthāro pana sīlavisodhanakathaṃ
palibodhupacchedakathaṃca icchantena **Visuddhimaggato** gahetabbo.

Evam visuddhasīlena, pana upacchinnapalibodhena ca idaṃ
kammaṭṭhānaṃ uggahantena imināva kammaṭṭhānena catutthajjhānaṃ
nibbattetvā vipassanaṃ vaḍḍhetvā arahattaṃ pattassa Buddhaputtassa
santike uggahetabbaṃ, taṃ alabhantena anāgāmissa.

1. Kammena (Sī, Syā) Visuddhi 1. 86 piṭṭhe passitabbaṃ.

တမ္ပိ အလဘန္တေန သကဒါဂါမိဿ။ တမ္ပိ အလဘန္တေန သောတာပန္နဿ။
တမ္ပိ အလဘန္တေန အာနာပါနစတုတ္ထဇ္ဈာနလာဘိဿ။ တမ္ပိ အလဘန္တေန
ပါဠိယာ အဋ္ဌကထာယ စ အသမ္ပုဋ္ဌဿ ဝိနိစ္ဆယာစရိယဿ သန္တိကေ
ဥဂ္ဂဟေတဗ္ဗံ။ အရဟန္တာဒယော ဟိ အတ္တနာ အဓိဂတမဂ္ဂမေဝ အာစိက္ခန္တိ။
အယံ ပန ဂဟနပဒေသေ မဟာဟတ္ထိပထံ နိဟရန္တော ဝိယ သဗ္ဗတ္ထ
အသမ္ပုဋ္ဌော သပ္ပိယာသပ္ပိယံ ပရိစ္ဆိန္တိတော ကထေတိ။

တကြာယံ **အနုပုဗ္ဗကထာ**^၁—တေန ဘိက္ခုနာ သလ္လဟုကရုတ္တိနာ ဝိနယာ-
စာရသမ္ပန္နေန ဝုတ္တပ္ပကာရမာစရိယံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဝတ္တပဋိပတ္တိယာ အာရာမိတ-
စိတ္တဿ တဿ သန္တိကေ ပဉ္စသန္တိကံ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဥဂ္ဂဟေတဗ္ဗံ။ တတြိမေ ပဉ္စ
သန္တသော ဥဂ္ဂဟော ပရိပုစ္ဆာ ဥပဋ္ဌာနံ အပ္ပနာ လက္ခဏန္တိ။ တတ္ထ **ဥဂ္ဂဟော** နာမ
ကမ္မဋ္ဌာနဿ ဥဂ္ဂဏှနံ။ **ပရိပုစ္ဆာ** နာမ ကမ္မဋ္ဌာနဿ ပရိပုစ္ဆနာ။ **ဥပဋ္ဌာနံ** နာမ
ကမ္မဋ္ဌာနဿ ဥပဋ္ဌာနံ။ **အပ္ပနာ** နာမ ကမ္မဋ္ဌာနပ္ပနာ။ **လက္ခဏံ** နာမ ကမ္မဋ္ဌာနဿ
လက္ခဏံ။ “ဝေလက္ခဏမိဒံ ကမ္မဋ္ဌာနံ”န္တိ ကမ္မဋ္ဌာနသဘာဝပဓာရဏန္တိ ဝုတ္တိ
ဟေတုတိ။

ဝေ ပဉ္စသန္တိကံ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဥဂ္ဂဏှန္တော အတ္တနာပိ န ကိလမတိ။
အာစရိယမ္ပိ န ဝိဟေဋ္ဌေတိ။ တဿာ ထောက် ဥဒ္ဓိသာပေတွာ ဗဟုကာလံ
သဇ္ဈာယိတွာ ဝေ ပဉ္စသန္တိကံ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဥဂ္ဂဟေတွာ သစေ တတ္ထ သပ္ပိယံ
ဟေတုတိ။ တတ္ထေဝ ဝသိတဗ္ဗံ။ နော စေ တတ္ထ သပ္ပိယံ ဟေတုတိ။ အာစရိယံ
အာပုတ္တိတွာ သစေ မန္တပညော ယောဇနပရမံ ဂန္တော, သစေ တိက္ခပညော
ဇူရမ္ပိ ဂန္တော အဋ္ဌာရသသေနာသနဒေါသဝိဝဇ္ဇိတံ ပဉ္စသေနာသနာသမန္တာဂတံ
သေနာသနံ ဥပဂမ္ပ တတ္ထ ဝသန္တေန ဥပတ္တိန္ဒုဒ္ဓကပလိဗောဓေန ကတဘတ္တ-
ကိစ္စေန ဘတ္တသမ္ပဒံ ပဋိဝိနောဒေတွာ ရတနတ္ထယရုဏာနုဿရဏေန စိတ္တံ
သမ္ပဟံသေတွာ အာစရိယုဂ္ဂဟတော ဧကပဒမ္ပိ အသမ္ပုဋ္ဌဿန္တေန^၂ ဣဒံ
အာနာပါနဿတိကမ္မဋ္ဌာနံ မနသိကာတဗ္ဗံ။ အယမေတ္ထ သင်္ခေပေါ။ ဝိတ္ထာရော
ပန ဣမံ ကထာမဂ္ဂံ ဣစ္ဆန္တေန **ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂတော** ဂဟေတဗ္ဗော။

ယံ ပန ဝုတ္တံ “ဣဒံ အာနာပါနဿတိကမ္မဋ္ဌာနံ မနသိကာတဗ္ဗံ”န္တိ။
တကြာယံ **မနသိကာရဝိဝိ**—

ဂဏနာ အနုဗန္ဓနာ၊ ဖုသနာ ဌပနာ သလ္လက္ခဏာ။
ဝိဝဇ္ဇနာ ပါရိသုဒ္ဓိ၊ တေသမ္ဘ ပဋိပဿနာတိ။

tampi alabhantena sakadāgāmissa. Tampi alabhantena sotāpannassa. Tampi alabhantena ānāpānacatutthajjhānalābhiṣṣa. Tampi alabhantena Pāliya, Aṭṭhakathāya ca asammūlhasa vinicchayācariyassa santike uggahetabbam. Arahantādayo hi attanā adhigatamaggameva ācikkhanti, ayaṃ pana gahanapadese mahāhatthipatham nīharanto viya sabbattha asammūlho sappāyāsappāyaṃ paricchinditvā katheti.

Tatrāyaṃ **anupubbikathā**¹—tena bhikkhunā sallahukavuttinā vinayācārasampannena vuttappakāramācariyaṃ upasaṅkamitvā vattapaṭipattiyā ārādhitaṭṭhassa tassa santike pañcasandhikaṃ kammaṭṭhānaṃ uggahetabbam. Tatrime pañca sandhaya uggaho, paripucchā, upaṭṭhānaṃ, appanā, lakkhaṇanti. Tattha **uggaho** nāma kammaṭṭhānassa uggaṇhanaṃ. **Paripucchā** nāma kammaṭṭhānassa paripucchanaṃ. **Upaṭṭhānaṃ** nāma kammaṭṭhānassa upaṭṭhānaṃ. **Appanā** nāma kammaṭṭhānappanā. **Lakkhaṇam** nāma kammaṭṭhānassa lakkhaṇam, “evaṃlakkhaṇamidam kammaṭṭhānaṃ”ti kammaṭṭhānasabhāvūpadhāraṇanti vuttaṃ hoti.

Evam pañcasandhikaṃ kammaṭṭhānaṃ uggaṇhanto attanāpi na kilamati, ācariyampi na viheteti, tasmā thokaṃ uddisāpetvā bahukālaṃ sajjhāyitvā evam pañcasandhikaṃ kammaṭṭhānaṃ uggahetvā sace tattha sappāyaṃ hoti, tattheva vasitabbam. No ce tattha sappāyaṃ hoti, ācariyaṃ āpucchitvā sace mandapañño yojanaparamaṃ gantvā, sace tikkhapañño dūrampi gantvā aṭṭhārasasenāsanadosavivajjitaṃ pañcasenāsanaṅgasamannāgataṃ senāsanaṃ upagamma tattha vasantena upacchinnakhuddakapalibodhena katabhattakiccena bhattachasammadaṃ paṭivinodetvā ratanattayaguṇānussaraṇena cittaṃ sampahaṃsetvā ācariyuggahato ekapadampi asammussantena² idaṃ ānāpānassatikammaṭṭhānaṃ manasikātabbam. Ayamettha saṅkhepo, vitthāro pana imaṃ kathāmaggaṃ icchantena **Visuddhimaggato**³ gahetabbo.

Yaṃ pana vuttaṃ “idaṃ ānāpānassatikammaṭṭhānaṃ manasikātabban”ti, tatrāyaṃ **manasikāraavidhi**—

Gaṇanā anubandhanā, phusanā ṭhapanā sallakkhaṇā.
Vivaṭṭanā pārisuddhi, tesaṇca paṭipassanā⁴.

1. Anupubbakathā (Sī)	2. Apammussantena (Sī), appamussantena (Syā)
3. Visuddhi 1. 120 piṭṭhe.	4. Visuddhi 1. 270; Paṭisaṃ-Tṭha 2. 94 piṭṭhesu.

ဂဏနာတိ ဂဏနာယေဝ။ အနုပန္နနာတိ အနုဝဟနာ^၁။ ဖုသနာတိ ဖုဋ္ဌဋ္ဌာနံ။ ဌပနာတိ အပ္ပနာ။ သလ္လက္ခဏာတိ ဝိပဿနာ။ ဝိဝေသနာတိ မဂ္ဂေ။ ပါရိသုဒ္ဓိတိ ဖလံ။ တေသဉ္စ ပဋိပဿနာတိ ပစ္စဝေက္ခဏာ။ တတ္ထ ဣဒိနာ အာဒိကမ္ပိကကုလ-ပုတ္တေန ပဌမံ ဂဏနာယ ဣဒံ ကမ္မဋ္ဌာနံ မနသိကာတဗ္ဗံ။ ဂဏေန္တေန^၂ စ ပဉ္စန္ဓ် ဟေဋ္ဌာ န ဌပေတဗ္ဗံ၊ ဒသန္ဓ် ဥပရိ န နေတဗ္ဗံ၊ အန္တရေ ခဏ္ဍံ န ဒဿေတဗ္ဗံ။ ပဉ္စန္ဓ် ဟေဋ္ဌာ ဌပေန္တဿ ဟိ သမ္မာဓေ ဩကာသေ စိတ္တုပ္ပါဒေါ ဝိပုန္နတိ သမ္မာဓေ ဝဇေ သန္တိရုဒ္ဓဂေါဂဏော ဝိယ။ ဒသန္ဓ် ဥပရိ နေန္တဿ ဂဏနာ-နိဿိတောဝ စိတ္တုပ္ပါဒေါ? ဟောတိ။ အန္တရာ ခဏ္ဍံ ဒဿေန္တဿ “သိခါပ္ပတ္တံ န ခေါ မေ ကမ္မဋ္ဌာနံ, နော”တိ စိတ္တံ ဝိကမ္ပတိ၊ တသ္မာ ဧတေ ဒေါသေ ဝဇ္ဇေတွာ ဂဏေတဗ္ဗံ။

ဂဏေန္တေန စ ပဌမံ ဒန္တဂဏနာယ ခဉ္စမာပကဂဏနာယ ဂဏေတဗ္ဗံ။ ခဉ္စမာပကော ဟိ နာဠိ ပူရေတွာ “ဧက”န္တိ ဝတွာ ဩကိရတိ၊ ပုန ပူရေန္တော ကိဉ္စိ ကစဝရံ ဒိသ္မာ တံ ဆဉ္စေန္တော “ဧကံ ဧက”န္တိ ဝဒတိ၊ ဧသ နယော ဒွေ ဒွေတိအာဒိသု။ ဧဝမေဝ ဣဒိနာပိ အဿာသပဿာသေသု ယော ဥပဋ္ဌာတိ၊ တံ ဂဟေတွာ “ဧကံ ဧက”န္တိ အာဒိကတွာ ယာဝ “ဒသ ဒသာ”တိ ပဝတ္တမာနံ ပဝတ္တမာနံ ဥပလက္ခေတွာဝ ဂဏေတဗ္ဗံ။ တဿေဝံ ဂဏယတော နိက္ခမန္တော စ ပဝိသန္တော စ အဿာသပဿာသာ ပါကဋ္ဌာ ဟောန္တိ။

အထာနေန တံ ဒန္တဂဏနံ ခဉ္စမာပကဂဏနံ ပဟာယ သီသဂဏနာယ ဂေါပါလကဂဏနာယ ဂဏေတဗ္ဗံ။ ဆေကော ဟိ ဂေါပါလကော သက္ခ-ရာယော ဥစ္စရေန ဂဟေတွာ ရဇ္ဇဒဏ္ဍဟတ္ထော ပါတောဝ ဝဇံ ဂန္တော ဂါဝေါ ဝိဠိယံ ပဟရိတွာ ပလိသတ္တမ္ပမတ္တကေ နိသိန္တော ဒွါရံ ပတ္တံ ပတ္တယေဝ ဂါဝံ? “ဧကော” ဒွေ”တိ သက္ခရံ ဒိဝိတွာ ဒိဝိတွာ ဂဏေတိ။ တိယာမရတ္တိ သမ္မာဓေ ဩကာသေ ဒုက္ခံ ပုတ္တဂေါဂဏော နိက္ခမန္တော အညမညံ ဥပနိဗ္ဗံသန္တော ဝေဂေန ဝေဂေန ပုဉ္ဇော ပုဉ္ဇော^၆ ဟုတွာ နိက္ခမတိ။ သော ဝေဂေန ဝေဂေန? “တိဏိ စတ္တာရိ ပဉ္စ ဒသာ”တိ ဂဏေတိယေဝ။ ဝေမိမဿာပိ ပုရိမနယေန ဂဏယတော အဿာသပဿာသာ ပါကဋ္ဌာ ဟုတွာ သီသံ သီသံ^၇ ပုနပ္ပုနံ သဉ္စရန္တိ၊ တတော တေန “ပုနပ္ပုနံ သဉ္စရန္တိ”တိ ဥတွာ အန္တော စ ဗဟိ စ အဂ္ဂဟေတွာ ဒွါရပ္ပတ္တံ ဒွါရပ္ပတ္တယေဝ ဂဟေတွာ “ဧကော ဒွေ တိဏိ စတ္တာရိ

၁-အနုပဒဟနာ (က)	၂-ဂဏယန္တေန (သိ)	၃-ဝိက္ခိတ္တစိတ္တုပ္ပါဒေါ (က)
၄-ဂါဝိ (သိ၊ သျှာ)	၅-ဧကော (သိ၊ သျှာ)၊ ဧကံ (ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ)	၆-ပုဉ္ဇပုဉ္ဇော (သိ၊ သျှာ)
၇-ဝေဂဝေဂေန (သိ၊ သျှာ)		၈-သီသသီသံ (သိ)

Gaṇanāti gaṇanāyeva. **Anubandhanā**ti anuvahanā¹. **Phusanā**ti phutṭhaṭṭhānam. **Ṭhapanā**ti appanā. **Sallakkhaṇā**ti vipassanā. **Vivaṭṭanā**ti maggo. **Pārisuddhī**ti phalaṃ. **Tesaṇca paṭipassanā**ti paccavekkhaṇā. Tattha iminā ādikammikakulaputtēna paṭhamāṃ gaṇanāya idaṃ kammaṭṭhānam manasikātabbāṃ. Gaṇentena² ca pañcannaṃ heṭṭhā na ṭhapetabbāṃ, dasannaṃ upari na netabbāṃ, antare khaṇḍaṃ na dassetabbāṃ. Pañcannaṃ heṭṭhā ṭhapentassa hi sambādhe okāse cittuppādo vipphandati sambādhe vaje sanniruddhagogaṇo viya. Dasannaṃ upari nentassa gaṇanānissitova cittuppādo³ hoti. Antarā khaṇḍaṃ dassentassa “sikhāppattaṃ nu kho me kammaṭṭhānam, no”ti cittaṃ vikampati, tasmā ete dose vajjetvā gaṇetabbāṃ.

Gaṇentena ca paṭhamāṃ dandhagaṇanāya **dhaññamāpakagaṇanāya** gaṇetabbāṃ. Dhaññamāpakā hi nāliṃ pūretvā “ekaṃ”ti vatvā okirati, puna pūrento kiñci kacavaraṃ disvā taṃ chaḍḍento “ekaṃ ekaṃ”ti vadati, esa nayo “dve dve”ti-ādīsu. Evameva imināpi assāsapassāsesu yo upaṭṭhāti, taṃ gahetvā “ekaṃ ekaṃ”ti-ādīṃ katvā yāva “dasa dasā”ti pavattamānaṃ pavattamānaṃ upalakkhetvāva gaṇetabbāṃ. Tassevaṃ gaṇayato nikkhamantā ca pavisantā ca assāsapassāsā pākāṭā honti.

Athānena taṃ dandhagaṇanaṃ dhaññamāpakagaṇanaṃ pahāya sīghagaṇanāya **gopālakaṇḍaṇāya** gaṇetabbāṃ. Cheko hi gopālako sakkharāyo ucchaṅgena gahetvā rajjudandaḥattho pātova vajam gantvā gāvo piṭṭhiyaṃ paharivā palighatthambhamatthake nisinno dvāraṃ pattaṃ pattaṃyeva gāvaṃ⁴ “eko⁵, dve”ti sakkharaṃ khipitvā khipitvā gaṇeti. Tiyaṃarattim sambādhe okāse dukkhaṃ vutthagogaṇo nikkhamanto aññamaññaṃ upanighamsanto vegena vegena puñjo puñjo⁶ hutvā nikkhamati. So vegena vegena⁷ “tīṇi cattāri pañca dasā”ti gaṇetiyeva. Evamimassāpi purimanayena gaṇayato assāsapassāsā pākāṭā hutvā sīghaṃ⁸ punappunaṃ sañcaranti, tato tena “punappunaṃ sañcaranti”ti ñatvā anto ca bahi ca aggahetvā dvārappattaṃ dvārappattaṃyeva gahetvā “eko dve tīṇi cattāri

1. Anupadahanā (Ka)

2. Gaṇayantena (Sī)

3. Vikkhittacittuppādo (Ka)

4. Gāvaṃ (Sī, Syā)

5. Ekā (Sī, Syā), ekaṃ (Visuddhimagge)

6. Puñjapuñjo (Sī, Syā)

7. Vegavegena (Sī, Syā)

8. Sīghasīghaṃ (Sī)

ပဉ္စ၊ ဧကော ဒွေ တိဏိ စတ္တာရိ ပဉ္စ ဆ၊ ဧကော ဒွေ တိဏိ စတ္တာရိ ပဉ္စ ဆ သတ္တ။ပ။ အဋ္ဌ။ နဝ။ ဒသာ”တိ သီဃံ သီဃံ ဂဏေတဗ္ဗမေဝ။ ဂဏနာပဋိဗဒ္ဓေ ဟိ ကမ္မဋ္ဌာနေ ဂဏနာဗလေနေဝ စိတ္တံ ဧကဂ္ဂံ ဟောတိ အရိတ္တပတ္တိန္ဒြေသေန စဏ္ဍေသောတေ နာဝါဌပနဗိဝ။

တဿေဝံ သီဃံ သီဃံ ဂဏယတော ကမ္မဋ္ဌာနံ နိရန္တရပုဝတ္တံ ဝိယ ဟုတ္တာ ဥပဋ္ဌာတိ။ အထ “နိရန္တရံ ပဝတ္တတိ”တိ ဥတ္တာ အန္တော စ ဗဟိ စ ဝါတံ အပရိဂ္ဂဟေတွာ ပုရိမနယေနေဝ ဝေဂေန ဝေဂေန ဂဏေတဗ္ဗ။ အန္တောပဝိသနဝါတေန ဟိ သဒ္ဓိံ စိတ္တံ ပဝေသယတော အဗ္ဘန္တရံ ဝါတဗ္ဘာဟတံ မေဒပူရိတံ ဝိယ ဟောတိ။ ဗဟိနိက္ခမနဝါတေန သဒ္ဓိံ စိတ္တံ နိဟရတော ဗဟိဒ္ဓါ ပုထုတ္တာရမ္ပဏေ စိတ္တံ ဝိက္ခိပတိ။ ဖုဋ္ဌောကာသေ ပန သတိံ ဌပေတွာ ဘာဝေန္တဿေဝ ဘာဝနာ သမ္ပဇ္ဇတိ။ တေန ပုတ္တံ “အန္တော စ ဗဟိ စ ဝါတံ အပရိဂ္ဂဟေတွာ ပုရိမနယေနေဝ ဝေဂေန ဝေဂေန ဂဏေတဗ္ဗ”န္တိ။

ကိဝ စိရံ ပနေတံ ဂဏေတဗ္ဗန္တိ? ယာဝ ဝိနာ ဂဏနာယ အဿာသ-ပဿာသရမ္ပဏေ သတိ သန္တိဋ္ဌတိ။ ဗဟိ ဝိသုဒ္ဓိဝိတက္ကဝိဇ္ဇေဒံ ကတွာ အဿာသပဿာသရမ္ပဏေ သတိ သဏ္ဌပနတ္တိယေဝ ဟိ ဂဏနာတိ။

ဧဝံ ဂဏနာယ မနသိကတွာ အနုဗန္ဓနာယ မနသိကာတဗ္ဗ။ အနုဗန္ဓနာ နာမ ဂဏနံ ပဋိသံဟရိတွာ သတိယာ နိရန္တရံ အဿာသပဿာသနံ အနုဂမနံ။ တဉ္စ ခေါ န အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနာနုဂမနဝေသေန။ ဗဟိနိက္ခမနဝါတဿ ဟိ နာဘိ အာဒိ၊ ဟဒယံ မဇ္ဈံ၊ နာသိကဂ္ဂံ ပရိယောသာနံ။ အဗ္ဘန္တရပဝိသန-ဝါတဿ နာသိကဂ္ဂံ အာဒိ၊ ဟဒယံ မဇ္ဈံ၊ နာဘိ ပရိယောသာနံ။ တဉ္စဿ အနုဂစ္ဆတော ဝိက္ခေပဂတံ စိတ္တံ သာရဒ္ဓါယံ စေဝ ဟောတိ ဣဉ္စနာယ စ။ ယထာဟ—

“အဿာသဒိမဇ္ဈပရိယောသာနံ သတိယာ အနုဂစ္ဆတော အဇ္ဈတ္တံ ဝိက္ခေပဂတေန စိတ္တေန ကာယောပိ စိတ္တဗ္ဗိ သာရဒ္ဓါ စ ဟောန္တိ ဣဉ္စိတာ စ ဖန္တိတာ စ။ ပဿာသဒိမဇ္ဈပရိယောသာနံ သတိယာ အနုဂစ္ဆတော ဗဟိဒ္ဓါ ဝိက္ခေပဂတေန စိတ္တေန ကာယောပိ စိတ္တဗ္ဗိ သာရဒ္ဓါ စ ဟောန္တိ ဣဉ္စိတာ စ ဖန္တိတာ စ”တိ ၂။

တဿာ အနုဗန္ဓနာယ မနသိကဇရာန္တေန န အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနဝေသေန မနသိကာတဗ္ဗ။ အဝိစ ခေါ ဖုသနာဝေသေန စ ဌပနာဝေသေန စ မနသိကာတဗ္ဗ။

pañca, eko dve tīṇi cattāri pañca cha, eko dve tīṇi cattāri pañca cha satta -pa- aṭṭha. Nava. Dasā”ti sīghaṃ sīghaṃ gaṇetabbameva. Gaṇanāpaṭibaddhe hi kammaṭṭhāne gaṇanābaleneva cittaṃ ekaggaṃ hoti arittūpatthambhanavasena caṇḍasote nāvāṭhapanamiva.

Tassevaṃ sīghaṃ sīghaṃ gaṇayato kammaṭṭhānaṃ nirantarappavattaṃ viya hutvā upaṭṭhāti, atha “nirantaraṃ pavattati”ti ñatvā anto ca bahi ca vātaṃ apariggahetvā purimanayeneva vegena vegena gaṇetabbam. Antopavisanavātena hi saddhiṃ cittaṃ pavesayato abbhantaraṃ vātabbhāhataṃ medapūritaṃ viya hoti, bahinikkhamanavātena saddhiṃ cittaṃ nīharato bahiddhā puthuttārammaṇe cittaṃ vikkhipati. Phuṭṭhokāse pana satim ṭhapetvā bhāventasseva bhāvanā sampajjati. Tena vuttaṃ “anto ca bahi ca vātaṃ apariggahetvā purimanayeneva vegena vegena gaṇetabbam”ti.

Kīva ciraṃ panetaṃ gaṇetabbanti? Yāva vinā gaṇanāya assāsapassāsārammaṇe sati santiṭṭhati. Bahi viṣaṭavitakkavicchedaṃ katvā assāsapassāsārammaṇe sati saṇṭhapanatthamyeva hi gaṇanāti.

Evam gaṇanāya manasikatvā anubandhanāya manasikātabbam, anubandhanā nāma gaṇanaṃ paṭisaṃharitvā satiyā nirantaraṃ assāsapassāsānaṃ anugamaṇaṃ, tañca kho na ādimajjhapariyosānānugamanavasena. Bahinikkhamanavātassa hi nābhi ādi, hadayaṃ majjhaṃ, nāsikaggaṃ pariyosānaṃ. Abbhantarapavisanavātassa nāsikaggaṃ ādi, hadayaṃ majjhaṃ, nābhi pariyosānaṃ. Tañcassa anugacchato vikkhepagataṃ cittaṃ sāraddhā¹ ceva hoti iñjanāya ca. Yathāha—

“Assāsādimajjhapariyosānaṃ satiyā anugacchato ajjhataṃ vikkhepagatena cittaṃ kāyopi cittampi sāraddhā ca honti iñjitā ca phanditā ca. Passāsādimajjhapariyosānaṃ satiyā anugacchato bahiddhā vikkhepagatena cittaṃ kāyopi cittampi sāraddhā ca honti iñjitā ca phanditā cā”ti².

Tasmā anubandhanāya manasikarontena na ādimajjhapariyosānavasena manasikātabbam, apica kho phusanāvasena ca ṭhapanāvasena ca manasikātabbam.

1. Sārambhāya (Sī, Syā)

2. Khu 9. 165 piṭṭhe.

ကဏ္ဍ] ၃-တတိယပါရာဇိက အာနာပါနကထာဝဏ္ဏနာ

၂၅

ဂဏနာနုဗန္ဓနာဝသေန ဝိယ ဟိ ဖုသနာဌပနာဝသေန ဝိသုံ မနသိကာရော နတ္ထိ။ ဖုဋ္ဌဖုဋ္ဌဌာနေယေဝ ပန ဂဏေန္တော ဂဏနာယ စ ဖုသနာယ စ မနသိ ကရောတိ။ တတ္ထေဝ ဂဏနံ ပဋိသံဟရိတွာ တေ သတိယာ အနုဗန္ဓန္တော အပ္ပနာဝသေန စ စိတ္တံ ဌပေန္တော “အနုဗန္ဓနာယ စ ဖုသနာယ စ ဌပနာယစ မနသိ ကရောတိ”တိ ဝုစ္စတိ။ သွာယမတ္ထော အဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တပရ်ဌဒေါဝါ- ရိကောပမာဟိ, ပဋိသန္တိဒါယံ ဝုတ္တကကစောပမာယ စ ဝေဒိတဗ္ဗော။

တကြာယံ ပရ်ဌောပမာ—သေယျထာပိ ပရ်ဌော ဒေါလာယ ကိဋ္ဌတံ မာတာပုတ္တာနံ ဒေါလံ ဒိပိတွာ တတ္ထေဝ ဒေါလတ္ထမူလေ နိသိန္တော ကမေန အာဂစ္ဆန္တဿ စ ဂစ္ဆန္တဿ စ ဒေါလာဖလကဿ ဥဘော ကောဋိယော မဇ္ဈဉ္စ ပဿတိ။ န စ ဥဘောကောဋိမဇ္ဈာနံ ဒဿနတ္ထံ ဗျာဝဋ္ဌော ဟောတိ။ ဧဝမေဝါယံ ဘိက္ခု သတိဝသေန ဥပနိဗန္ဓနတ္ထမူလေ ဌတွာ အဿာသ- ပဿာသဒေါလံ ဒိပိတွာ တတ္ထေဝ နိမိတ္တေ သတိယာ နိသိန္တော ကမေန အာဂစ္ဆန္တာနဉ္စ ဂစ္ဆန္တာနဉ္စ ဖုဋ္ဌဌာနေ အဿာသပဿာသာနံ အာဒိမဇ္ဈ- ပရိယောသာနံ သတိယာ အနုဂစ္ဆန္တော တတ္ထ စ စိတ္တံ ဌပေန္တော ပဿတိ။ န စ တေသံ ဒဿနတ္ထံ ဗျာဝဋ္ဌော ဟောတိ။ အယံ ပရ်ဌောပမာ။

အယံ ပန ဒေါဝါရိကောပမာ—သေယျထာပိ ဒေါဝါရိကော နဂရဿ အန္တော စ ဗဟိ စ ပရိသေ “ကော တုံ၊ ကုတော ဝါ အာဂတော၊ ကုဟိ” ဝါ ဂစ္ဆသိ။ ကိံ ဝါ တေ ဟတ္ထေ”တိ န ဝိမံသတိ။ န ဟိ တဿ တေ ဘာရာ။ ဒွါရပ္ပတ္တံ ဒွါရပ္ပတ္တံယေဝ ပန ဝိမံသတိ။ ဧဝမေဝ ဣမဿ ဘိက္ခုနော အန္တော ပဝိဋ္ဌဝါတာ စ ဗဟိ နိက္ခန္တဝါတာ စ န ဘာရာ ဟောန္တိ။ ဒွါရပ္ပတ္တာ ဒွါရပ္ပတ္တာ- ယေဝ ဘာရာတိ။ အယံ ဒေါဝါရိကောပမာ။

ကကစောပမာ ပန အာဒိတော ပဘုတိ ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဝုတ္တဉ္စေတံ—

“နိမိတ္တံ အဿာသပဿာသာ၊ အနာရမ္မဏမေကစိတ္တဿ။
အဇာနတော စ တယော ဓမ္မေ၊ ဘာဝနာနုပလန္တတိ။
နိမိတ္တံ အဿာသပဿာသာ၊ အနာရမ္မဏမေကစိတ္တဿ။
ဇာနတော စ^၁ တယော ဓမ္မေ၊ ဘာဝနာ ဥပလန္တတိတိ။

ကထံ ဣမေ တယော ဓမ္မော ဧကစိတ္တဿ အာရမ္မဏာ^၂ န ဟောန္တိ။ န စိမေ တယော ဓမ္မော အဝိဒိတာ ဟောန္တိ။ န စ စိတ္တံ ဝိက္ခေပံ ဂစ္ဆတိ။ ပဓာနဉ္စ ပညာယတိ။ ပယောဂဉ္စ သာဓေတိ။ ဝိသေသမဓိဂစ္ဆတိ? သေယျထာပိ ရုက္ခော

Gaṇanānubandhanāvasena viya hi phusanāṭhapanāvasena visum manasikāro natthi. Phuṭṭhaphuṭṭhatṭhāneyeva pana gaṇento gaṇanāya ca phusanāya ca manasi karoti, tattheva gaṇanaṃ paṭisaṃharitvā te satiyā anubandhanto appanāvasena ca cittaṃ ṭhapento “anubandhanāya ca phusanāya ca ṭhapanāyaca manasi karoti”ti vuccati. Svāyamattho **Aṭṭhakathāyaṃ** vuttapaṅguladovārikopamāhi, **Paṭisambhidāyaṃ** vuttakakacopamāya ca veditabbo.

Tatrāyaṃ **paṅguḷopamā**—seyyathāpi paṅguḷo dolāya kīḷataṃ mātāputtānaṃ dolaṃ khipitvā tattheva dolatthambhamūle nisinno kamena āgacchantassa ca gacchantassa ca dolāphalakassa ubho koṭiyo majjhañca passati, na ca ubhokoṭimajjhānaṃ dassanattamaṃ byāvaṇṇo hoti. Evamevāyaṃ bhikkhu sativasena upanibandhanatthambhamūle ṭhatvā assāsapassāsadolānaṃ khipitvā tattheva nimitte satiyā nisinno kamena āgacchantānañca gacchantānañca phuṭṭhatṭhāne assāsapassāsānaṃ ādimajjhāpariyosānaṃ satiyā anugacchanto tattha ca cittaṃ ṭhapento passati, na ca tesam dassanattamaṃ byāvaṇṇo hoti. Ayaṃ paṅguḷopamā.

Ayaṃ pana **dovārikopamā**—seyyathāpi dovāriko nagarassa anto ca bahi ca purise “ko tvaṃ, kuto vā āgato, kuhiṃ vā gacchasi, kiṃ vā te hatthe”ti na vīmaṃsati, na hi tassa te bhārā. Dvārappattaṃ dvārappattaṃyeva pana vīmaṃsati. Evameva imassa bhikkhuno anto pavīṭṭhavātā ca bahi nikkhantavātā ca na bhārā honti, dvārappattā dvārappattāyeva bhārāti. Ayaṃ dovārikopamā.

Kakacopamā pana ādito pabhuṭi evaṃ veditabbā. Vuttañhetam—

“Nimittaṃ assāsapassāsā, anārammaṇamekacittassa.
Ajānato ca tayo dhamme, bhāvanānupalabbhati.

Nimittaṃ assāsapassāsā, anārammaṇamekacittassa.
Jānato ca¹ tayo dhamme, bhāvanā upalabbhatīti.

Kathaṃ ime tayo dhammā ekacittassa ārammaṇaṃ² na honti, na cime tayo dhammā aviditā honti, na ca cittaṃ vikkhepaṃ gacchati, padhānañca paññāyati, payogañca sādheti, visesamadhigacchati? Seyyathāpi rukkho

၂၆ ဝိနယဝိဋ္ဌက ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာ [၁-ပါရာဇိက

သမေ ဘူမိဘာဂေ နိက္ခိတ္တော၊ တမေနံ ပုရိသော ကကစေန ဆိန္ဒေယျ၊ ရုက္ခေ ဖုဋ္ဌကကစဒန္တာနံ ဝသေန ပုရိသဿ သတိ ဥပဋ္ဌိတာ ဟောတိ၊ န အာဂတေ ဝါ ဂတေ ဝါ ကကစဒန္တေ မနသိ ကရေတိ၊ န အာဂတာ ဝါ ဂတာ ဝါ ကကစဒန္တာ အဝိဒိတာ ဟောန္တိ၊ ပဓာနဉ္စ ပညာယတိ၊ ပယောဂဉ္စ သာဓေတိ။

ယထာ ရုက္ခော သမေ ဘူမိဘာဂေ နိက္ခိတ္တော၊ ဧဝံ ဥပနိဗန္ဓနနိမိတ္တံ။ ယထာ ကကစဒန္တာ၊ ဧဝံ အဿာသပဿာသာ။ ယထာ ရုက္ခေ ဖုဋ္ဌကကစဒန္တာနံ ဝသေန ပုရိသဿ သတိ ဥပဋ္ဌိတာ ဟောတိ၊ န အာဂတေ ဝါ ဂတေ ဝါ ကကစဒန္တေ မနသိ ကရေတိ၊ န အာဂတာ ဝါ ဂတာ ဝါ ကကစဒန္တာ အဝိဒိတာ ဟောန္တိ၊ ပဓာနဉ္စ ပညာယတိ၊ ပယောဂဉ္စ သာဓေတိ၊ ဧဝမေဝ ဘိက္ခု နာသိကဋ္ဌေ ဝါ မုခနိမိတ္တေ ဝါ သတိ ဥပဋ္ဌပေတွာ နိသိန္ဒော ဟောတိ၊ န အာဂတေ ဝါ ဂတေ ဝါ အဿာသပဿာသေ မနသိ ကရေတိ၊ န အာဂတာ ဝါ ဂတာ ဝါ အဿာသပဿာသာ အဝိဒိတာ ဟောန္တိ၊ ပဓာနဉ္စ ပညာယတိ၊ ပယောဂဉ္စ သာဓေတိ၊ ဝိသေသမဓိဂစ္ဆတိ။

ပဓာနန္တိ ကတမံ ပဓာနံ၊ အာရဒ္ဓဝိရိယဿ ကာယောပိ စိတ္တဗ္ဗိ ကမ္မနိယံ ဟောတိ၊ ဣဒံ ပဓာနံ။ ကတမော ပယောဂေါ၊ အာရဒ္ဓဝိရိယဿ ဥပက္ကိလေသာ ပဟိယန္တိ၊ ဝိတက္ကာ ဝုပသမန္တိ၊ အယံ ပယောဂေါ။ ကတမော ဝိသေသော၊ အာရဒ္ဓဝိရိယဿ သညောဇနာ ပဟိယန္တိ၊ အနုသယာ ဗျန္တိ ဟောန္တိ၊ အယံ ဝိသေသော။ ဧဝံ ဣမေ တယော ဓမ္မာ ဧကစိတ္တဿ အာရမ္မဏာ န ဟောန္တိ၊ န စိမေ တယော ဓမ္မာ အဝိဒိတာ ဟောန္တိ၊ န စ စိတ္တံ ဝိက္ခေပံ ဂစ္ဆတိ၊ ပဓာနဉ္စ ပညာယတိ၊ ပယောဂဉ္စ သာဓေတိ၊ ဝိသေသမဓိဂစ္ဆတိ။

အာနာပါနဿတိ ယဿ၊ ပရိပုဏ္ဏာ သုဘာဝိတာ။

အနုပုဗ္ဗံ ပရိစိတာ၊ ယထာ ဗုဒ္ဓေန ဒေသိတာ။

သော ဣမံ လောကံ ပဘာသေတိ၊ အဗ္ဘာ မုတ္တောဝ စန္ဒိမာ”တိ”။

အယံ ကကစောပမာ။ ဣမ ပနဿ အာဂတာဂတဝသေန အမနသိကာရ-မတ္တမေဝ ပယောဇနန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဣဒံ ကမ္မဋ္ဌာနံ မနသိကရေတော ကဿစိ နစိရေနေဝ နိမိတ္တဉ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ အဝသေသဇ္ဈာနံပဋိမဏ္ဍိတာ အပ္ပနာသင်္ခါတာ ဌပနာ စ သမ္ပဇ္ဇတိ။ ကဿစိ ပန ဂဏနာဝသေနေဝ မနသိကာရကာလတော ပဘုတိ အနုက္ကမတော ဩဠာရိကအဿာသပဿာသ နိရောဓဝသေန ကာယ-ဒရထေ ဝုပသန္တေ ကာယောပိ စိတ္တဗ္ဗိ လဟုကံ ဟောတိ၊ သရီရံ အာကာသေ

1. Jānatova (Ka) Khu 9. 169 piṭṭhe passitabbaṃ.

2. Ārammaṇā (Ka)

same bhūmibhāge nikkhitto, tamenam puriso kakacena chindeyya, rukkhe phuṭṭhakakacadantānam vasena purisassa sati upaṭṭhitā hoti, na āgate vā gate vā kakacadante manasi karoti, na āgatā vā gatā vā kakacadantā aviditā honti, padhānañca paññāyati, payogañca sādheti.

Yathā rukkho same bhūmibhāge nikkhitto, evam upanibandhananimittam. Yathā kakacadantā, evam assāsapassāsā. Yathā rukkhe phuṭṭhakakacadantānam vasena purisassa sati upaṭṭhitā hoti, na āgate vā gate vā kakacadante manasi karoti, na āgatā vā gatā vā kakacadantā aviditā honti, padhānañca paññāyati, payogañca sādheti, evamevaṃ bhikkhu nāsikagge vā mukhanimutte vā satim upaṭṭhapetvā nisinno hoti, na āgate vā gate vā assāsapassāsā manasi karoti, na āgatā vā gatā vā assāsapassāsā aviditā honti, padhānañca paññāyati, payogañca sādheti, visesamadhigacchati.

Padhānanti katamam padhānam, āradhaviṇṇiyassa kāyopi cittampi kammaniyam hoti, idam padhānam. Katamo payogo, āradhaviṇṇiyassa upakkilesā pahīyanti, vitakkā vūpasammanti, ayaṃ payogo. Katamo viseso, āradhaviṇṇiyassa saññojanā pahīyanti, anusayā byantīhonti, ayaṃ viseso. Evaṃ ime tayo dhammā ekacittassa ārammaṇā na honti, na cime tayo dhammā aviditā honti, na ca cittam vikkhepaṃ gacchati, padhānañca paññāyati, payogañca sādheti, visesamadhigacchati.

Ānāpānassati yassa, paripuṇṇā subhāvitā.

Anupubbarṃ paricitā, yathā Buddhena desitā.

So imam lokam pabhāseti, abbhā muttova candimā”ti¹.

Ayam kakacopamā. Idha panassa āgatāgatavasena amanasikāramattameva payojananti veditabbarṃ. Idam kammaṭṭhānam manasikaroto kassaci nacireneva nimittañca uppajjati, avasesajjhānaṅgapaṭimaṇḍitā appanāsaṅkhātā ṭhapanā ca sampajjati. Kassaci pana gaṇanāvaseneva manasikāraḷato pabhuti anukkamato oḷārika assāsapassāsā nirodhavasena kāyadarathe vūpasante kāyopi cittampi lahukam hoti, sarīram ākāse

1. Khu 9. 169, 170 piṭṭhesu.

လဗ်နာကာရပ္ပတ္တံ ဝိယ ဟောတိ။ ယထာ သာရဒ္ဓကာယဿ မဇ္ဈေ ဝါ ဝိဇ္ဇေ ဝါ နိဿိတော မဇ္ဈဝိဇ္ဇံ ဩနမတိ ဝိကူဇတိ။ ပစ္စတ္တရဏံ ဝလိံ ဂဏှာတိ။ အသာရဒ္ဓကာယဿ ပန နိဿိတော နေဝ မဇ္ဈဝိဇ္ဇံ ဩနမတိ န ဝိကူဇတိ။ န ပစ္စတ္တရဏံ ဝလိံ ဂဏှာတိ။ တူလပိရုပူရိတံ ဝိယ မဇ္ဈဝိဇ္ဇံ ဟောတိ။ ကသ္မာ? ယသ္မာ အသာရဒ္ဓေါ ကာယော လဟုကော ဟောတိ။ ဧဝမေဝ ဂဏှာဝသေန မနသိကာရကာလတော ပဘုတိ အနုက္ခမတော ဩဠာရိကအဿာသပဿာသ- နိရောဓဝသေန ကာယဒရထေ ဝူပသန္တေ ကာယောပိ စိတ္တံ လဟုကံ ဟောတိ။ သရိရံ အာကာသေ လဗ်နာကာရပ္ပတ္တံ ဝိယ ဟောတိ။

တဿ ဩဠာရိကေ အဿာသပဿာသေ နိရုဒ္ဓေ သုခုမအဿာသ- ပဿာသနိမိတ္တာရမ္ပဏံ စိတ္တံ ပဝတ္တတိ။ တသ္မိမ္ပိ နိရုဒ္ဓေ အပရာပရံ တတော သုခုမတရသုခုမတမနိမိတ္တာရမ္ပဏံ ပဝတ္တတိယေဝ။ ကထံ? ယထာ ပုရိသော မဟတိယာ လောဟသလာကာယ ကံသတာဠံ အာကောဠေယျ။ ဧကပ္ပဟာရေန မဟာသဒ္ဓေါ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ။ တဿ ဩဠာရိကသဒ္ဓါရမ္ပဏံ စိတ္တံ ပဝတ္တေယျ။ နိရုဒ္ဓေ ဩဠာရိကေ သဒ္ဓေ အထ ပစ္ဆာ သုခုမသဒ္ဓနိမိတ္တာရမ္ပဏံ, တသ္မိမ္ပိ နိရုဒ္ဓေ အပရာပရံ တတော သုခုမတရသုခုမတမသဒ္ဓနိမိတ္တာရမ္ပဏံ စိတ္တံ ပဝတ္တတေဝ။ ဧဝန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ “သေယျထာပိ ကံသေ အာကောဠိတေ”တိ^၂ ဝိတ္တာရေ။

ယထာ ဟိ အညာနိ ကမ္မဋ္ဌာနာနိ ဥပရူပရိ ဝိဘူတာနိ ဟောန္တိ။ န တထာ ဣဒံ။ ဣဒံ ပန ဥပရူပရိ ဘာဝေန္တဿ ဘာဝေန္တဿ သုခုမတ္တံ ဂစ္ဆတိ။ ဥပဋ္ဌာနမ္ပိ န ဥပဂစ္ဆတိ။ ဧဝံ အနုပဋ္ဌဟန္တေ ပန တသ္မိံ န တေန ဘိက္ခုနာ ဥဋ္ဌာယာသနာ စမ္ပခဏံ ပပွေၤဇေတွာ ဂန္တဗ္ဗံ။ ကိံ ကာတဗ္ဗံ။ “အာစရိယံ ပုစ္ဆိဿာမိ”တိ ဝါ “နဠံ ဒါနိ မေ ကမ္မဋ္ဌာန”န္တိ ဝါ န ဝုဋ္ဌာတဗ္ဗံ။ ဣရိယာပထံ ဝိကောပေတွာ ဂစ္ဆတော ဟိ ကမ္မဋ္ဌာနံ နဝနဝမေဝ ဟောတိ။ တသ္မာ ယထာနိဿိန္တေန ဝေဒသတော အာဟရိတဗ္ဗံ။

တတြာယံ အာဟရဏူပါယော—တေန ဟိ ဘိက္ခုနာ ကမ္မဋ္ဌာနဿ အနုပဋ္ဌဟနဘာဝံ ဥတွာ ဣတိ ပဋိသန္ဓိက္ခိတဗ္ဗံ “ဣမေ အဿာသပဿာသာ နာမ ကတ္ထ အတ္ထိ, ကတ္ထ နတ္ထိ, ကဿ ဝါ အတ္ထိ, ကဿ ဝါ နတ္ထိ”တိ။ အထေဝံ ပဋိသန္ဓိက္ခိတာ ဣမေ အန္တောမာတုကုစ္ဆိယံ နတ္ထိ။ ဥဒကေ နိမုဂ္ဂါနံ နတ္ထိ။ တထာ အသညိဘူတာနံ, မတာနံ, စတုတ္ထဇ္ဈာနသမာပန္နာနံ, ရူပါရူပဘဝသမင်္ဂီနံ,

laṅghanākārappattaṃ viya hoti. Yathā sāraddhakāyassa mañce vā pīṭhe vā nisīdato mañcapīṭhaṃ onamati vikūjati, paccattharaṇaṃ valim gāṇhāti. Asāraddhakāyassa pana nisīdato neva mañcapīṭhaṃ onamati na vikūjati, na paccattharaṇaṃ valim gāṇhāti, tūlapicupūritaṃ viya mañcapīṭhaṃ hoti. Kasmā? Yasmā asāraddho kāyo lahuko hoti, evameva gaṇanāvasena manasikārakālato pabhuti anukkamato oḷārika-assāsapassāsanirodhavasena kāyadarathe vūpasante kāyopi cittampi lahukaṃ hoti, sarīraṃ ākāse laṅghanākārappattaṃ viya hoti.

Tassa oḷārike assāsapassāse niruddhe sukhuma-assāsapassāsanimittārammaṇaṃ cittaṃ pavattati, tasmimpi niruddhe aparāparaṃ tato sukhumatarasukhumatamanimittārammaṇaṃ¹ pavattatiyeva. Kathaṃ? Yathā puriso mahatiyā lohasalākāya kaṃsatāḷaṃ ākoṭeyya, ekappahārena mahāsaddo uppajjeyya, tassa oḷārikasaddārammaṇaṃ cittaṃ pavatteyya, niruddhe oḷārike sadde atha pacchā sukhumasaddanimittārammaṇaṃ, tasmimpi niruddhe aparāparaṃ tato sukhumatarasukhumatamasaddanimittārammaṇaṃ cittaṃ pavattateva, evanti veditabbaṃ. Vuttampi cetam “seyyathāpi kaṃse ākoṭite”² ti vitthāro.

Yathā hi aññāni kammaṭṭhānāni uparūpari vibhūtāni honti, na tathā idaṃ. Idaṃ pana uparūpari bhāventassa bhāventassa sukhumattaṃ gacchati, upaṭṭhānampi na upagacchati. Evaṃ anupaṭṭhahante pana tasmim na tena bhikkhunā uṭṭhāyāsanaṃ cammakhaṇḍaṃ papphoṭetvā gantabbaṃ. Kiṃ kātābbaṃ? “Ācariyaṃ pucchissāmi”³ ti vā “naṭṭhaṃ dāni me kammaṭṭhānaṃ”⁴ ti vā na vuṭṭhātabbaṃ, iriyāpathaṃ vikopetvā gacchato hi kammaṭṭhānaṃ navaṇavameva hoti. Tasmā yathānisinneneva desato āharitabbaṃ.

Tatrāyaṃ āharaṇūpāyo—tena hi bhikkhunā kammaṭṭhānassa anupaṭṭhahanabhāvaṃ ñatvā iti paṭisañcikkhitabbaṃ “ime assāsapassāsā nāma kattha atthi, kattha natthi, kassa vā atthi, kassa vā natthi”⁵ ti. Athevaṃ paṭisañcikkhatā ime antomātukucchiyaṃ natthi, udake nimuggānaṃ natthi, tathā asaṇṇibhūtānaṃ, matānaṃ, catutthajjhānasamāpannānaṃ, rūpārūpabhavasamaṅgīnaṃ,

နိရောဓသမာပန္နာနန္တိ ဥတုာ ဧဝံ အတ္တနာဝ အတ္တာ ပဋိစောဒေတဗ္ဗော “နန တံ ပဏ္ဍိတ နေဝ မာတုကုစ္ဆိဂတော, န ဥဒကေ နိမုဂ္ဂေါ, န အသညီဘူတော, န မတော, န စတုတ္ထဇ္ဈာနသမာပန္နော, န ရူပါရူပဘဝသမင်္ဂီ, န နိရောဓသမာပန္နော။ အတ္ထိယေဝ တေ အဿာသပဿာသာ။ မန္တပညတာယ ပန ပရိဂ္ဂဟေတုံ န သက္ကောသိ”^၆ တိ။ အထာနေန ပကတိဖုဠဝသေနေဝ စိတ္တံ ဌပေတွာ မနသိကာရော ပဝတ္တေတဗ္ဗော။ ဣမေ ဟိ ဒီသနာသိကဿ နာသာ ပုဋ္ဌံ သန္ဓေန္တော ပဝတ္တန္တိ။ ရဿနာသိကဿ ဥတ္တရေဌံ။ တသ္မာနေန ဣမံ နာမ ဌာနံ သန္ဓေန္တိတိ နိမိတ္တံ ပဠပေတဗ္ဗံ။ ဣမမေဝ ဟိ အတ္တဝသံ ပဋိစ္စ ဝုတ္တံ ဘဂဝတာ “နာဟံ ဘိက္ခဝေ မုဋ္ဌဿတိဿ အသမ္ပဇာနဿ အာနာပါနဿတိဘာဝနံ ဝဒါမိ”^၇ တိ။ ကိဉ္ဇာပိ ဟိ ယံကိဉ္ဇိ ကမ္မဋ္ဌာနံ သတဿ သမ္ပဇာနဿေဝ သမ္ပဇတိ။ ဣတော အညံ ပန မနသိကရောန္တဿ ပါကဋ္ဌံ ဟောတိ။ ဣဒံ ပန အာနာပါနဿတိ-ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂရုကံ ဂရုကဘာဝနံ ဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓဗုဒ္ဓပုတ္တာနံ မဟာပုရိသာနမေဝ မနသိကာရဘူမိဘူတံ။ န စေဝ ဣတ္တရံ န စ ဣတ္တရသတ္တသမာသေဝိတံ။ ယထာ ယထာ မနသိ ကရိယတိ။ တထာ တထာ သန္တဇ္ဇေဝ ဟောတိ သုခုမဉ္ဇ။ တသ္မာ ဧတ္ထ ဗလဝတီ သတိ စ ပညာ စ ဣတ္ထိတဗ္ဗော။

ယထာ ဟိ မဋ္ဌသာဋကဿ^၈ တုန္တကရဏကာလေ သူစိပိ သုခုမာ ဣတ္ထိတဗ္ဗော, သူစိပါသဝေနေဗ္ဗိ တတော သုခုမတရံ။ ဧဝမေဝ မဋ္ဌသာဋကသဒိဿဿ ဣမဿ ကမ္မဋ္ဌာနဿ ဘာဝနာကာလေ သူစိပဋိဘာဂါ သတိပိ သူစိပါသဝေနေ-ပဋိဘာဂါ တံသမ္ပယုတ္တာ ပညာပိ ဗလဝတီ ဣတ္ထိတဗ္ဗော။ တာဟိ စ ပန သတိပညာဟိ သမန္တာဂတေန ဘိက္ခုနာ န တေ အဿာသပဿာသာ အညတြ ပကတိဖုဠောကာသာ ပရိယေသိတဗ္ဗော။

ယထာ ပန ကဿကော ကသိ^၉ ကသိတွာ ဗလိဗဒ္ဓေ မုဋ္ဌိတွာ ဂေါစရာဘိမုခေ ကတွာ ဆာယာယ နိသိန္ဓော ဝိဿမေယျ။ အထဿ တေ ဗလိဗဒ္ဓါ ဝေဂေန အဋ္ဌဝိ^{၁၀} ပဝိသေယျ။ ယော ဟောတိ ဆေကော ကဿကော။ သော ပုန တေ ဂဟေတွာ ယောဇေတုကာမော န တေသံ အနုပဒံ ဂန္တာ အဋ္ဌဝိ^{၁၁} အာဟိဏ္ဏတိ။ အထ ခေါ ရသ္မိဉ္ဇ ပတောဒဉ္ဇ ဂဟေတွာ ဥဇုကမေဝ တေသံ နိပါတတိတ္ထံ ဂန္တာ နိသိဒတိ ဝါ နိပဇ္ဇတိ ဝါ။ အထ တေ ဂေါဏေ ဒိဝသဘာဂံ စရိတွာ နိပါတတိတ္ထံ ဩတရိတွာ နတွာ စ ဝိဝိတွာ စ ပစ္စုတ္တရိတွာ ဌိတေ ဒိသ္မာ ရသ္မိယာ ဗန္ဓိတွာ ပတောဒေန ဝိဇ္ဈန္တော အာနေတွာ ယောဇေတွာ ပုန ကမ္မံ ကရေတိ။ ဧဝမေဝ တေန ဘိက္ခုနာ န တေ အဿာသပဿာသာ

1. Sukhumatarasukhumataranimittārammaṇaṃ (Syā, Ka)

2. Khu 9. 184 piṭṭhe.

nirodhasamāpannānanti ñatvā evaṃ attanāva attā paṭicodetabbo “nanu tvaṃ paṇḍita neva mātukucchigato, na uduke nimuggo, na asaṇṇībhūto, na mato, na catutthajjhānasamāpanno, na rūpārūpabhavasamaṅgī, na nirodhasamāpanno, atthiyeva te assāsapassāsā, mandapaññatāya pana pariggahetuṃ na sakkosī”ti. Athānena pakatiphuṭṭhavaseneva cittaṃ ṭhapetvā manasikāro pavattetabbo. Ime hi dīghanāsikassa nāsāpuṭaṃ ghaṭṭentā pavattanti, rassanāsikassa uttarotṭhaṃ. Tasmānena imaṃ nāma ṭhānaṃ ghaṭṭentīti nimittaṃ paṭṭhapetabbam. Imameva hi atthavasam paṭicca vuttaṃ Bhagavatā “nāhaṃ bhikkhave muṭṭhassatissa asampajānassa ānāpānassatibhāvanam vadāmi”ti¹. Kiñcāpi hi yaṃkiñci kammaṭṭhānaṃ satassa sampajānasseva sampajjati, ito aññaṃ pana manasikarontassa pākāṃ hoti. Imaṃ pana ānāpānassatikammaṭṭhānaṃ garukaṃ garukabhāvanam Buddhapaccekaḥ buddhabuddhaputtānaṃ mahāpurisānameva manasikārabhūmibhūtaṃ, na ceva ittaraṃ, na ca ittarasattasamāsevitaṃ. Yathā yathā manasi karīyati, tathā tathā santañceva hoti sukhumañca. Tasmā ettha balavatī sati ca paññā ca icchitabbā.

Yathā hi maṭṭhasātakassa² tunnakaraṇakāle sūcipi sukhumaṃ icchitabbā, sūcipaśavedhanampi tato sukhumataraṃ, evameva maṭṭhasātakasadisassa imassa kammaṭṭhānassa bhāvanākāle sūcipaṭibhāgā satipi sūcipaśavedhanapaṭibhāgā taṃsampayuttā paññāpi balavatī icchitabbā. Tāhi ca pana satipaññāhi samannāgatena bhikkhunā na te assāsapassāsā aññatra pakatiphuṭṭhokāsā pariyesitabbā.

Yathā pana kassako kasim kasitvā balībaddhe muñcitvā gocarābhimukhe katvā chāyāya nisinnō vissameyya, athassa te balībaddhā vegena aṭavim paviseyyum. Yo hoti cheko kassako, so puna te gahetvā yojetukāmo na tesam anupadam gantvā aṭavim āhiṇḍati, atha kho rasmiñca patodañca gahetvā ujukameva tesam nipātatiṭṭham gantvā nisīdati vā nipajjati vā. Atha te goṇe divasabhāgaṃ caritvā nipātatiṭṭham otarivā nhatvā ca pivitvā ca paccuttarivā ṭhite disvā rasmiyā bandhitvā patodena vijjhanto ānetvā yojetvā puna kammaṃ karoti. Evameva tena bhikkhunā na te assāsapassāsā

1. Ma 3. 127; Saṃ 3. 294 piṭṭhesu.

2. Paṭṭhasātakassa (Sī)

အညတြ ပကတိဖုဋ္ဌာကာသာ ပရိယေသိတဗ္ဗာ၊ သတိရသ္မိံ ပန ပညာ-
ပတောဒဉ္စ ဂဟေတွာ ပကတိဖုဋ္ဌာကာသေ စိတ္တံ ဌပေတွာ မနသိကာရော
ပဝတ္ထေတဗ္ဗော။ ဧဝံဉိဿ မနသိကာရောတော နစိရဿေဝ တေ ဥပဋ္ဌဟန္တိ
နိပါတတိတ္ထေ ဝိယ ဂေါကာ။ တတော တေန သတိရသ္မိယာ ဗန္ဓိတွာ တသ္မိံ-
ယေဝ ဌာနေ ယောဇေတွာ ပညာပတောဒေန ဝိဇ္ဇန္တေန ပုန ကမ္မဋ္ဌာနံ
အနုယုဉ္ဇိတဗ္ဗံ၊ တဿေဝမနုယုဉ္ဇေတွာ နစိရဿေဝ နိမိတ္တံ ဥပဋ္ဌာတိ။ တံ
ပနေတံ န သဗ္ဗေသံ ဧကသဒိသံ ဟောတိ၊ အဝိစ ခေါ ကဿမိ သုခသမ္ပဿံ
ဥပ္ပါဒယမာနော တူလဝိစ ဝိယ ကပ္ပါသဝိစ ဝိယ ဝါတဓာရာ ဝိယ စ
ဥပဋ္ဌာတိတိ ဧကစ္စေ အာဟု။

အယံ ပန အဋ္ဌကထာဝိနိစ္ဆယော—ဣဒဉ္စိ ကဿမိ တာရကရူပံ ဝိယ
မဏိဂုဋ္ဌိကာ ဝိယ မုတ္တာဂုဋ္ဌိကာ ဝိယ စ၊ ကဿမိ ခရသမ္ပဿံ ဟုတွာ ကပ္ပါသဉ္ဇိ
ဝိယ သာရဒါရုသ္မိံ ဝိယ စ၊ ကဿမိ ဒီဃပါမင်္ဂသုတ္တံ ဝိယ ကုသုမဒါမံ ဝိယ
ရူမသိခါ ဝိယ စ၊ ကဿမိ ဝိတ္တတမက္ကဋ္ဌကသုတ္တံ ဝိယ ဝလာဟကပဋ္ဌလံ ဝိယ
ပဒုမပုပ္ဖံ ဝိယ ရထစက္ကံ ဝိယ စန္ဒမဏ္ဍလံ ဝိယ သူရိယမဏ္ဍလံ ဝိယ စ ဥပဋ္ဌာတိ။
တဉ္စ ပနေတံ ယထာ သမ္ပဟုလေသု ဘိက္ခုသု သုတ္တန္တံ သဇ္ဈာယိတွာ နိသိန္ဓေသု
ဧကေန ဘိက္ခုနာ “တုမှာကံ ကိဒိသံ ဟုတွာ ဣဒံ သုတ္တံ ဥပဋ္ဌာတိ”တိ ဝုတ္တေ
ဧကော “မယံ မဟတီ ပဗ္ဗတေယျာ နဒီ ဝိယ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌာတိ”တိ အာဟု။
အပရော “မယံ ဧကော ဝနရာဇိ ဝိယ”။ အညော “မယံ သီတစ္ဆာယော
သာခါသမ္ပန္နော ဖလဘာရဘရိတရက္ခော ဝိယာ”တိ။ တေသဉ္စိ တံ ဧကမေဝ
သုတ္တံ သညာနာနတာယ နာနတော ဥပဋ္ဌာတိ။ ဧဝံ ဧကမေဝ ကမ္မဋ္ဌာနံ
သညာနာနတာယ နာနတော ဥပဋ္ဌာတိ။ သညဇံ ဟိ ဧတံ သညာနိဒါနံ
သညာပွတဝံ၊ တသ္မာ သညာနာနတာယ နာနတော ဥပဋ္ဌာတိတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဣတ္ထ စ အညမေဝ အဿာသာရမ္ပဏံ စိတ္တံ၊ အညံ ပဿာသာရမ္ပဏံ၊ အညံ
နိမိတ္တာရမ္ပဏံ။ ယဿ ဟိ ဣမေ တယော ဓမ္မော နတ္ထိ၊ တဿ ကမ္မဋ္ဌာနံ နေဝ
အပ္ပနံ န ဥပစာရံ ပါပုဏာတိ။ ယဿ ပနိမေ တယော ဓမ္မော အတ္ထိ၊ တဿေဝ
ကမ္မဋ္ဌာနံ အပ္ပနဉ္စ ဥပစာရဉ္စ ပါပုဏာတိ။ ဝုတ္တဉ္စေတံ—

“နိမိတ္တံ အဿာသပဿာသာ၊ အနာရမ္ပဏမေကစိတ္တဿ။
အဇာနတော စ တယော ဓမ္မော ဘာဝနာနုပလဗ္ဗတိ။

နိမိတ္တံ အဿာသပဿာသာ၊ အနာရမ္ပဏမေကစိတ္တဿ။
ဇာနတော စ တယော ဓမ္မော ဘာဝနာ ဥပလဗ္ဗတိ”တိ။

aññatra pakatiphuṭṭhokāsā pariyesitabbā, satirasmiṃ, pana paññāpatodañca gahetvā pakatiphuṭṭhokāse cittaṃ ṭhapetvā manasikāro pavattetabbo. Evañhissa manasikaroto nacirasseva te upaṭṭhahanti nipātattithe viya goṇā. Tato tena satirasmiyā bandhitvā tasmiṃyeva ṭhāne yojetvā paññāpatodena vijjhantena puna kammaṭṭhānaṃ anuyuñjitabbaṃ, tassevamanuyuñjato nacirasseva nimittaṃ upaṭṭhāti. Taṃ panetaṃ na sabbesaṃ ekasadisāṃ hoti, apica kho kassaci sukhasamphassaṃ uppādayamāno tūlapicu viya, kappāsapicu viya, vātadhārā viya ca upaṭṭhātīti ekacce āhu.

Ayaṃ pana **Aṭṭhakathāvinicchayo**—idañhi kassaci tāraṅkarūpaṃ viya, maṇigulikā viya, muttāgulikā viya ca kassaci kharasamphassaṃ hutvā kappāsaṭṭhi viya, sārādārusūci viya ca kassaci Dīghapāmaṅgasuttaṃ viya, kusumadāmaṃ viya, dhūmasikhā viya ca kassaci Vitthatamakkaṭakasuttaṃ viya, valāhakapaṭalaṃ viya, padumapupphaṃ viya, rathacakkaṃ viya, candamaṇḍalaṃ viya, sūriyamaṇḍalaṃ viya ca upaṭṭhāti, tañca panetaṃ yathā sambahulesu bhikkhūsu suttantaṃ sajjhāyitvā nisinnesu ekena bhikkhunā “tumhākaṃ kīdisaṃ hutvā idaṃ suttaṃ upaṭṭhātī”ti vutte eko “mayhaṃ mahatī pabbateyyā nadī viya hutvā upaṭṭhātī”ti āha. Aparo “mayhaṃ ekā vanarāji viya”. Añño “mayhaṃ sītaccchāyo sākhasampanno phalabhārabharitarukkho viyā”ti. Tesañhi taṃ ekameva suttaṃ saññānānatāya nānato upaṭṭhāti. Evaṃ ekameva kammaṭṭhānaṃ saññānānatāya nānato upaṭṭhāti. Saññajāṃ hi etaṃ saññānidānaṃ saññāppabhavaṃ, tasmā saññānānatāya nānato upaṭṭhātīti vedittabbaṃ.

Ettha ca aññaṃeva assāsārammaṇaṃ cittaṃ, aññaṃ passāsārammaṇaṃ, aññaṃ nimittārammaṇaṃ. Yassa hi ime tayo dhammā natthi, tassa kammaṭṭhānaṃ neva appanaṃ na upacāraṃ pāpuṇāti. Yassa panime tayo dhammā atthi, tasseva kammaṭṭhānaṃ appanañca upacārañca pāpuṇāti. Vuttañhetam—

“Nimittaṃ assāsapassāsā, anārammaṇamekacittassa.

Ajānato ca tayo dhamme, bhāvanānupalabbhati.

Nimittaṃ assāsapassāsā, anārammaṇamekacittassa.

Jānato ca tayo dhamme, bhāvanā upalabbhati”ti.

ဧဝံ ဥပဋ္ဌိတေ ပန နိမိတ္တေ တေန ဘိက္ခုနာ အာစရိယသန္တိကံ ဂန္တော အာရောစေတဗ္ဗံ “မယံ ဘန္တေ ဧဝံရူပံ နာမ ဥပဋ္ဌာဘိ”တိ။ အာစရိယေန ပန “ဧတံ နိမိတ္တ”န္တိ ဝါ “န နိမိတ္တ”န္တိ ဝါ န ဝတ္တဗ္ဗံ။ “ဧဝံ ဟောတိ အာရသော”တိ ဝတ္တာ ပန “ပုနပုနံ မနသိ ကရေဟိ”တိ ဝတ္တဗ္ဗော။ “နိမိတ္တ”န္တိ ဟိ ဝတ္တေ ဝေါသာနံ အာပဇ္ဇေယျ။ “န နိမိတ္တ”န္တိ ဝတ္တေ နိရာသော ဝိသိဒ္ဓေယျ။ တဿာ တဒုဘယမ္ဘိ အဝတ္တာ မနသိကရေယေဝ နိယောဇေတဗ္ဗောတိ။ ဧဝံ တာဝ **ဒီသဘာဏကာ။ မဇ္ဈိမဘာဏကာ** ပနာဟု “နိမိတ္တမိဒံ အာရသော၊ ကမ္မဋ္ဌာနံ ပုနပုနံ မနသိ ကရေဟိ သပ္ပုရိသာတိ ဝတ္တဗ္ဗော”တိ။ အထာနေန နိမိတ္တေယေဝ စိတ္တံ ဌပေတဗ္ဗံ။ ဧဝံသောယံ ဣတော ပဘုဘိ ဌပနာဝသေန ဘာဝနာ ဟောတိ။ ဝတ္တဗ္ဗေတံ ပေါရာဏေဟိ—

“နိမိတ္တေ ဌပယံ စိတ္တံ၊ နာနာကာရံ ဝိဘာဝယံ။

ဧရော အဿာသပဿာသေ၊ သကံ စိတ္တံ နိဗ္ဗတိ”တိ။

တဿေဝံ နိမိတ္တုပဋ္ဌာနတော ပဘုဘိ နိဝရဏာနိ ဝိက္ခန္တိတာနေဝ ဟောန္တိ။ ကိလေသာ သန္တိသိန္နာဝ၊ သတိ ဥပဋ္ဌိတာယေဝ၊ စိတ္တံ သမာဟိတမေဝ။ ဣဒဉ္စိ ခုတ္တိဟာကာရေဟိ စိတ္တံ သမာဟိတံ နာမ ဟောဟိ ဥပစာရဘူမိယံ ဝါ နိဝရဏပ္ပဟာနေန၊ ပဋိလာဘဘူမိယံ ဝါ အင်္ဂပါတုဘာဝေန။ တတ္ထ **ဥပစာရဘူမိ**တိ ဥပစာရသမာဓိ။ **ပဋိလာဘဘူမိ**တိ အပ္ပနာသမာဓိ။ တေသံ ကိံ နာနာကရဏံ၊ ဥပစာရသမာဓိ ကုသလဝိသိယံ ဇေတိတော ဘဝင်္ဂံ ဩတရတိ။ အပ္ပနာသမာဓိ ဒီဝသဘာဝေ အပ္ပေတွာ နိသိန္နဿ ဒီဝသဘာဝမ္ဘိ ကုသလဝိသိယံ ဇေတိ။ န ဘဝင်္ဂံ ဩတရတိ။ ဣမေသု ခုတ္တိသု သမာဓိသု နိမိတ္တပါတုဘာဝေန ဥပစာရသမာဓိနာ သမာဟိတံ စိတ္တံ ဟောတိ။ အထာနေန တံ နိမိတ္တံ နေဝ ဝဏ္ဏတော မနသိကာတဗ္ဗံ၊ န လက္ခဏတော ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗံ။ အပိစ ခေါ ခတ္တိယမဟေသိယာ စက္ကဝတ္တိဂစ္ဆော ဝိယ ကဿကေန သာလိယဝဂစ္ဆော ဝိယ စ အပ္ပမတ္တေန ရက္ခိတဗ္ဗံ၊ ရက္ခိတံ ဟိဿ ဖလဒံ ဟောတိ။

နိမိတ္တံ ရက္ခတော လဒ္ဓ၊ ပရိဟာနိ န ဝိဇ္ဇတိ။

အာရက္ခမ္ဘိ အသန္တမ္ဘိ၊ လဒ္ဓံ လဒ္ဓံ ဝိနဿတိတိ။

တတြာယံ **ရက္ခဏုပါယော**—တေန ဘိက္ခုနာ အာဝါသော ဂေါစရော ဘဿံ ပုဂ္ဂလော ဘောဇနံ ဥတု ဣရိယာပထောတိ ဣမာနိ သတ္တ အသပ္ပါယာနိ ဝဇ္ဇေတွာ တာနေဝ သတ္တ သပ္ပါယာနိ သေဝန္တေန ပုနပုနံ တံ နိမိတ္တံ မနသိကာတဗ္ဗံ။

Evam upaṭṭhite pana nimitte tena bhikkhunā ācariyasantikam gantvā ārocetabbam “mayham bhante evarūpaṃ nāma upaṭṭhātī”ti. Ācariyena pana “etaṃ nimittan”ti vā na nimittan”ti vā na vattabbam, “evam hoti āvuso”ti vatvā pana “punappunam manasi karohī”ti vattabbo. “Nimittan”ti hi vutte vosānam āpajjeyya, “na nimittan”ti vutte nirāso visīdeyya. Tasmā tadubhayampi avatvā manasikāreyeva niyojetabboti. Evam tāva **Dīghabhāṇakā. Majjhimbhāṇakā** panāhu “nimittamidam āvuso, kammaṭṭhānam punappunam manasi karohi sappurisāti vattabbo”ti. Athānena nimitteyeva cittaṃ ṭhapetabbam, evamassāyaṃ ito pabhuti ṭhapanāvasena bhāvanā hoti. Vuttañhetam porāṇehi—

“Nimitte ṭhapaṃ cittaṃ, nānākāraṃ vibhāvayaṃ.

Dhīro assāsapassāse, sakaṃ cittaṃ nibandhati”ti¹.

Tassevaṃ nimittupaṭṭhānato pabhuti nīvaraṇāni vikkhambhītāneva honti, kilesā sannisinnāva, sati upaṭṭhitāyeva, cittaṃ samāhitameva. Idañhi dvīhākārehi cittaṃ samāhitaṃ nāma hoti upacārabhūmiyaṃ vā nīvaraṇappahānena, paṭilābhabhūmiyaṃ vā aṅgapātubhāvena. Tattha **upacārabhūmīti** upacārasamādhī. **Paṭilābhabhūmīti** appanāsamādhī. Tesam kiṃ nānākaraṇam, upacārasamādhī kuslavīthiyaṃ javitvā bhavaṅgam otarati, appanāsamādhī divasabhāge appetvā nisinnassa divasabhāgampi kuslavīthiyaṃ javati, na bhavaṅgam otarati. Imesu dvīsu samādhīsu nimittapātubhāvena upacārasamādhinā samāhitaṃ cittaṃ hoti. Athānena taṃ nimittam neva vaṇṇato manasikātabbam, na lakkhaṇato paccavekkhitabbam. Apica kho khattiyamahesiyā cakkavattigabbho viya, kassakena sāliyavagabbho viya ca appamattena rakkhitabbam, rakkhitaṃ hissa phaladam hoti.

Nimitam rakkhato laddha-parihāni na vijjati.

Ārakkhamhi asantamhi, laddham laddham vinassatīti.

Tatrāyaṃ **rakkhaṇūpāyo**—tena bhikkhunā āvāso gocarō bhassam puggalo bhojanam utu iriyāpathoti imāni satta asappāyāni vajjetvā tāneva satta sappāyāni sevantena punappunam taṃ nimittam manasikātabbam.

1. Visuddhi 1. 278; Paṭisambhā 2. 99 piṭṭhesu.

ဧဝံ သပ္ပာယ်သေဝနေန နိမိတ္တံ ထိရံ ကတွာ ဝုဇိံ ဝိရုဇိံ ဂမယိတွာ ဝတ္ထုဝိသဒကိရိယာ၊ ဣန္ဒြိယသမတ္တပဋိပါဒနတာ၊ နိမိတ္တကုသလတာ၊ ယသ္မိံ သမယေ စိတ္တံ ပဂ္ဂဟေတဗ္ဗံ တသ္မိံ သမယေ စိတ္တပဂ္ဂဟနာ၊ ယသ္မိံ သမယေ စိတ္တံ နိဂ္ဂဟေတဗ္ဗံ တသ္မိံ သမယေ စိတ္တနိဂ္ဂဟနာ၊ ယသ္မိံ သမယေ စိတ္တံ သမ္ပဟံသေတဗ္ဗံ တသ္မိံ သမယေ စိတ္တသမ္ပဟံသနာ၊ ယသ္မိံ သမယေ စိတ္တံ အဇ္ဈုပေက္ခိတဗ္ဗံ တသ္မိံ သမယေ စိတ္တအဇ္ဈုပေက္ခနာ၊ အသမာဟိတပုဂ္ဂလ-ပရိဝဇ္ဇနာ၊ သမာဟိတပုဂ္ဂလသေဝနာ၊ တဒဓိမုတ္တတာတိ ဣမာနိ ဒသ အပ္ပနာ-ကောသလ္လာနိ အဝိဇ္ဇာပေက္ခနာ ယောဂေါ ကရဏီယော။

တသေဝံ အနုယုတ္တဿ ဝိဟရတော “ဣဒါနိ အပ္ပနာ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိ”တံ ဘဝံ ဝိစိန္တိတွာ နိမိတ္တာရမ္ပဏံ မနောဒွါရာဝဇ္ဇနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တသ္မိံ နိရုဇ္ဈေ တဒေဝါရမ္ပဏံ ဂဟေတွာ စတ္တာရိ ပဉ္စ ဝါ ဇေနာနိ။ ယေသံ ပဌမံ ပရိကမ္ပံ၊ ဒုတိယံ ဥပစာရံ၊ တတိယံ အနုလောမံ၊ စတုတ္ထံ ဂေါတြိယံ၊ ပဉ္စမံ အပ္ပနာစိတ္တံ။ ပဌမံ ဝါ ပရိကမ္ပဉ္စေ ဥပစာရဉ္စ၊ ဒုတိယံ အနုလောမံ၊ တတိယံ ဂေါတြိယံ၊ စတုတ္ထံ အပ္ပနာစိတ္တဉ္စ ဝုဇ္ဇတိ။ စတုတ္ထမေဝ ဟိ ပဉ္စမံ ဝါ အပ္ပေတိ။ န ဆဋ္ဌံ သတ္တမံ ဝါ၊ အာသန္နဘဝံပါတတ္တာ။

အာဘိဓမ္မိကဂေါဒတ္တတ္ထေရော ပနာဟ “အာသေဝနပဇ္ဇယေန ကုသလာ ဓမ္မာ ဗလဝန္တော ဟောန္တိ။ တသ္မာ ဆဋ္ဌံ သတ္တမံ ဝါ အပ္ပေတိ”တိ။ တံ **အဋ္ဌကထာသု** ပဋိက္ခိတ္တံ။ တတ္ထ ပုဗ္ဗဘာဂစိတ္တာနိ ကာမာဝစရာနိ ဟောန္တိ။ အပ္ပနာစိတ္တံ ပန ရူပါဝစရံ။ ဧဝမနေန ပဉ္စဂိယတိနိ ပဉ္စသမန္တာဂတံ ဒသ-လက္ခဏသမ္ပန္နံ တိဝိကေလျာဏံ ပဌမဇ္ဈာနံ အဓိဂတံ ဟောတိ။ သော တသ္မိံ-ယေဝါရမ္ပဏေ ဝိတက္ကာဒယော ဝူပသမေတွာ ဒုတိယတတိယစတုတ္ထဇ္ဈာနာနိ ပါပုဏာတိ။ ဧတ္တာဝတာ စ ဌပနာဝသေန ဘာဝနာယ ပရိယောသာနပ္ပတ္တော ဟောတိ။ အယမေတ္ထ သင်္ခေပကထာ၊ ဝိတ္တာရော ပန ဣစ္ဆန္တေန **ဝိသုဒ္ဓိ-မဂ္ဂတော** ဂဟေတဗ္ဗော။

ဧဝံ ပတ္တစတုတ္ထဇ္ဈာနော ပနေတ္ထ ဘိက္ခု သလ္လက္ခဏာဝိဝေဒနာဝသေန ကမ္မဋ္ဌာနံ ဝနေတွာ ပါရိသုဋ္ဌိံ ပတ္တကာမော တဒေဝ ဈာနံ အာဝဇ္ဇနသမာပဇ္ဇန-အဓိဋ္ဌာနဝုဋ္ဌာနပစ္စဝေက္ခဏသင်္ခါတေဟိ ပဉ္စဟာကာရေဟိ ဝသိပ္ပတ္တံ ပရဏံ ကတွာ အရူပပုဗ္ဗင်္ဂမံ ဝါ ရူပံ၊ ရူပပုဗ္ဗင်္ဂမံ ဝါ အရူပန္တိ ရူပါရူပံ ပရိဂ္ဂဟေတွာ ဝိပဿနံ ပဋ္ဌပေတိ။ ကထံ? သော ဟိ ဈာနာ ဝုဋ္ဌဟိတွာ ဈာနင်္ဂါနိ ပရိဂ္ဂဟေတွာ တေသံ နိဿယံ ဟဒယဝတ္ထု တံနိဿယာနိ စ ဘူတာနိ တေသဉ္စ နိဿယံ

Evam sappāyasevanena nimittam thiram katvā vuḍḍhim virūḷhim gamayitvā vatthuvisadakiriyā, indriyasamattapaṭipādanatā, nimittakusalatā, yasmim samaye cittaṃ paggahetabbam tasmim samaye cittaṃ paggaṇhanā, yasmim samaye cittaṃ niggahetabbam tasmim samaye cittaṃ niggaṇhanā, yasmim samaye cittaṃ sampahaṃsetabbam tasmim samaye cittasampahaṃsanā, yasmim samaye cittaṃ ajjhupekkhitabbam tasmim samaye citta-ajjhupekkhanā, asamāhitapuggalaparivajjanā, samāhitapuggalasevanā, tadadhimuttatāti imāni dasa appanākosallāni avijahantena yogo karaṇīyo.

Tassevaṃ anuyuttassa viharato “idāni appanā uppajjissatī”ti bhavaṅgaṃ vicchinditvā nimittārammaṇaṃ manodvārāvajjanaṃ uppajjati, tasmīṃca niruddhe tadevārammaṇaṃ gahetvā cattāri, pañca vā javanāni, yesaṃ paṭhamam parikammaṃ, dutiyam upacāram, tatiyam anulomaṃ, catuttham gotrabhu, pañcamam appanācittam. Paṭhamam vā parikammañceva upacārañca, dutiyam anulomaṃ, tatiyam gotrabhu, catuttham appanācittanti vuccati. Catutthameva, hi pañcamam vā appeti, na chaṭṭham, sattamam vā āsannabhavaṅgapātattā.

Ābhidhammikagodattatthero panāha “āsevanapaccayena kusalā dhammā balavanto honti, tasmā chaṭṭham, sattamam vā appeti”ti. Tam **Aṭṭhakathāsu** paṭikkhittam. Tattha pubbhāgacittāni kāmāvacarāni honti, appanācittam pana rūpāvacaram. Evamanena pañcaṅgavippahīnam pañcaṅgasamannāgataṃ dasalakkhaṇasampannam tividhakalyāṇam paṭhamajjhānam adhigataṃ hoti. So tasmimyevārammaṇe vitakkādayo vūpasametvā dutiyatatiyacatutthajjhānāni pāpuṇāti. Ettāvatā ca ṭhapanāvasena bhāvanāya pariyosānappatto hoti. Ayamettha saṅkhepakathā, vitthāro pana icchantena **Visuddhimaggato** gahetabbo.

Evam pattacatutthajjhāno panettha bhikkhu sallakkhaṇāvivaṭṭanāvasena kammaṭṭhānam vadḍhetvā pārisuddhim pattukāmo tadeva jhānam āvajjanasamāpajjana-adhiṭṭhānavuṭṭhānapaccavekkhaṇasaṅkhātehi pañcahākārehi vasippattam paṇaṃ katvā arūpapubbaṅgamaṃ vā rūpaṃ, rūpapubbaṅgamaṃ vā arūpanti rūpārūpaṃ pariggahetvā vipassanaṃ paṭṭhapeti. katham? So hi jhānā vuṭṭhahitvā jhānaṅgāni pariggahetvā tesam nissayaṃ hadayavatthum, taṃnissayaṃ ca bhūtāni, tesaṃca nissayaṃ

သကလမ္ပိ ကရဇကောယံ ပဿတိ။ တတော “ဈာနင်္ဂါနိ အရူပံ၊ ဝတ္ထာဒိနိ ရူပ”န္တိ ရူပါရူပံ ဝဝတ္ထပေတိ။

အထ ဝါ သမာပတ္တိတော ဝုဠဟိတွာ ကေသာဒိသု ကောဠာသေသု ပထဝိ-ဓာတုအာဒိဝသေန စတ္တာရိ ဘူတာနိ တံနိသိတရူပါနိ စ ပရိဂ္ဂဟေတွာ ယထာ-ပရိဂ္ဂဟိတရူပါရမ္ပဏံ ယထာပရိဂ္ဂဟိတရူပဝတ္ထုဒါရာရမ္ပဏံ ဝါ သဿယုတ္တ-ဓမ္မံ ဝိညာဏဉ္စ ပဿတိ။ တတော “ဘူတာဒိနိ ရူပံ၊ သဿယုတ္တဓမ္မံ ဝိညာဏံ အရူပ”န္တိ ဝဝတ္ထပေတိ။

အထ ဝါ သမာပတ္တိတော ဝုဠဟိတွာ အဿာသပဿာသာနံ သမုဒယော ကရဇကောယော စ စိတ္တဉ္စာတိ ပဿတိ။ ယထာ ဟိ ကမ္မာရဂဂ္ဂရိယာ မေမာနာယ ဘတ္ထဉ္စ ပုရိသဿ စ တဇ္ဇံ ဝါယာမံ ပဋိစ္စ ဝါတော သဉ္စရတိ။ ဧဝမေဝ ကာယဉ္စ စိတ္တဉ္စ ပဋိစ္စ အဿာသပဿာသာတိ။ တတော အဿာသ-ပဿာသေ စ ကာယဉ္စ ရူပံ၊ စိတ္တဉ္စ တံသဗ္ဗယုတ္တဓမ္မေ စ အရူပန္တိ ဝဝတ္ထပေတိ။

ဧဝံ နာမရူပံ ဝဝတ္ထပေတွာ တဿ ပစ္စယံ ပရိယေသတိ။ ပရိယေသန္တော စ တံ ဒိသွာ တီသုပိ အဒ္ဓါသု နာမရူပဿ ပဝတ္တိ အာရဗ္ဘ ကင်္ခံ ဝိတရတိ။ ဝိတိဏ္ဏကင်္ခေါ ကလာပသဗ္ဗသနဝသေန တိလက္ခဏံ အာရောပေတွာ ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာယ ပုဗ္ဗဘာဂေ ဥပ္ပန္နေ ဩဘာသာဒယော ဒသ ဝိပဿနုပတ္တိလေသေ ပဟာယ ဥပတ္တိလေသဝိမုတ္တံ ပဋိပဒါဉ္စာတိ “မဂ္ဂေါ”တိ ဝဝတ္ထပေတွာ ဥဒယံ ပဟာယ ဘင်္ဂါနုပဿနံ ပတွာ နိရန္တရံ ဘင်္ဂါနုပဿနေန ဘယတော ဥပဋ္ဌိတေသု သဗ္ဗသင်္ခါရေသု နိဗ္ဗိန္ဒန္တော ဝိရဇန္တော ဝိမုဇ္ဇန္တော ယထာဏ္ဏမံ စတ္တာရော အရိယမဂ္ဂေ ပါပုဏိတွာ အရဟတ္တဖလေ ပတိဋ္ဌာယ ဧကူနဝိသတိဘေဒဿ ပစ္စဝေက္ခဏဉ္စာဏဿ ပရိယန္တုပ္ပတ္တော သဒေဝကဿ လောကဿ အဂ္ဂဒက္ခိဏေယျော ဟောတိ။ ဧတ္တာဝတာ စဿ ဂဏနံ အာဒိ ကတွာ ဝိပဿနာပရိယောသာနာ အာနာပါနဿတိသမာဓိဘာဝနာ စ သမတ္တာ ဟောတိတိ။

အယံ သဗ္ဗာကာရတော ပဌမစတုက္ကဝဏ္ဏနာ။

ဣတရေသု ပန တီသု စတုက္ကေသု ယသ္မာ ဝိသုံ ကမ္မဋ္ဌာနဘာဝနာနယော နာမ နတ္ထိ။ တသ္မာ အနုပဒဝဏ္ဏနာနယေနဝ နေသံ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ဝီတိပ္ပဋိသံဝေဒိတိ** ဝီတိ ပဋိသံဝိဒိတံ ကရောန္တော ပါကင်္ဂံ ကရောန္တော အဿသိဿာမိ ပဿသိဿာမိတိ သိက္ခတိ။ တတ္ထ ဒွိဟာကာရေဟိ ဝီတိ ပဋိသံဝိဒိတာ ဟောတိ အာရမ္မဏတော စ အသမ္မောဟတော စ။

sakalampi karajakāyaṃ passati, tato “jhānaṅgāni arūpaṃ, vatthādīni rūpaṃ”ti rūpārūpaṃ vavatthapeti.

Atha vā samāpattito vuṭṭhahitvā kesādīsu koṭṭhāsesu pathavīdhātu-
ādivasena cattāri bhūtāni, taṃnissitarūpāni ca pariggahetvā
yathāpariggahitarūpārammaṇaṃ,
yathāpariggahitarūpavatthudvārārammaṇaṃ vā sasampayuttadhammaṃ
viññāṇaṃ passati, tato “bhūtādīni rūpaṃ, sasampayuttadhammaṃ
viññāṇaṃ arūpaṃ”ti vavatthapeti.

Atha vā samāpattito vuṭṭhahitvā assāsapassāsānaṃ samudayo
karajakāyo ca cittaṅcāti passati. Yathā hi kammāragaggariyā dhamamānāya
bhastaṅca purisassa ca tajjaṃ vāyāmaṃ paṭicca vāto sañcarati, evameva
kāyaṅca cittaṅca paṭicca assāsapassāsāti. Tato assāsapassāse ca kāyaṅca
rūpaṃ, cittaṅca taṃsampayuttadhamme ca arūpanti vavatthapeti.

Evam nāmarūpaṃ vavatthapetvā tassa paccayaṃ pariyesati, pariyesanto
ca taṃ disvā tīsupi addhāsu nāmarūpassa pavattiṃ ārabha kaṅkhaṃ
vitarati, vitiṇṇakaṅkho kalāpasammasanavasena tilakkhaṇaṃ āropetvā
udayabbayānupassanāya pubbabhāge uppanne obhāsādayo dasa
vipassanupakkilese pahāya upakkilesavimuttaṃ paṭipadāññaṃ “maggo”ti
vavatthapetvā udayaṃ pahāya bhaṅgānupassanaṃ patvā nirantaraṃ
bhaṅgānupassanaṃ bhayato upaṭṭhitesu sabbasaṅkhāresu nibbindanto
virajjanto vimuccanto yathākkamaṃ cattāro ariyamagge pāpuṇitvā
arahattaphale paṭiṭṭhāya ekūnavīsatiḥedassa paccavekkhaṇaṇāssa
pariyantappatto sadevakassa lokassa aggadakkhiṇeyyo hoti. Ettāvataṃ cassa
gaṇanaṃ ādiṃ katvā vipassanāpariyosānā ānāpānassatisamādhībhāvanā ca
samattā hotīti.

Ayaṃ sabbākārato paṭhamacatukkavaṇṇanā.

Itaresu pana tīsu catukkesu yasmā visuṃ kammaṭṭhānabhāvanānayo
nāma natthi, tasmā anupadavaṇṇanāyeneva tesaṃ attho veditabbo.
Pītippaṭisaṃvedīti pītiṃ paṭisaṃviditaṃ karonto pākaṭaṃ karonto
assasissāmi passasissāmīti sikkhati. Tattha dvīhākārehi pīti paṭisaṃviditā
hoti ārammaṇato ca asammohato ca.

ကထံ အာရမ္မဏတော ပီတိ ပဋိသံဝိဒိတာ ဟောတိ?—သပ္ပိတိကေ
ဒွေ ဈာနေ သမာပဇ္ဇတိ၊ တဿ သမာပတ္တိက္ခဏေ ဈာနပဋိလာဘေန
အာရမ္မဏတော ပီတိ ပဋိသံဝိဒိတာ ဟောတိ၊ အာရမ္မဏဿ ပဋိသံဝိဒိတတ္ထာ။

ကထံ အသမ္မောဟတော?—သပ္ပိတိကေ ဒွေ ဈာနေ သမာပဇ္ဇိတွာ ဝုဋ္ဌာယ
ဈာနသမ္ပယုတ္တကပီတိ ခယတော ဝယတော သမ္ပသတိ၊ တဿ ဝိပဿနာက္ခဏေ
လက္ခဏပဋိဝေဓေန အသမ္မောဟတော ပီတိ ပဋိသံဝိဒိတာ ဟောတိ။ ဝုတ္တဉ္ဇေတံ
ပဋိသန္တိဒါယံ—

ဒီဃံ အဿာသဝသေန စိတ္တဿ ဧကဂ္ဂတံ အဝိက္ခေပံ ပဇာနတော
သတိ ဥပဋ္ဌိတာ ဟောတိ၊ တာယ သတိယာ တေန ဉာဏေန သာ ပီတိ
ပဋိသံဝိဒိတာ ဟောတိ။ ဒီဃံ ပဿာသဝသေန။ ပ။ ရဿံ အဿာသ-
ဝသေန။ ရဿံ ပဿာသဝသေန။ သဗ္ဗကာယပဋိသံဝေဒီ အဿာသ-
ဝသေန။ သဗ္ဗကာယပဋိသံဝေဒီ ပဿာသဝသေန။ ပဿန္တယံ ကာယ-
သင်္ခါရံ အဿာသဝသေန။ ပဿန္တယံ ကာယသင်္ခါရံ ပဿာသဝသေန
စိတ္တဿ ဧကဂ္ဂတံ အဝိက္ခေပံ ပဇာနတော သတိ ဥပဋ္ဌိတာ ဟောတိ၊
တာယ သတိယာ တေန ဉာဏေန သာ ပီတိ ပဋိသံဝိဒိတာ ဟောတိ၊
အာဝဇ္ဇတော သာ ပီတိ ပဋိသံဝိဒိတာ ဟောတိ၊ ဇာနတော။ ပဿတော။
ပစ္စဝေက္ခတော။ စိတ္တံ အဓိဋ္ဌဟတော။ သဒ္ဓါယ အဓိမုစ္ဆတော။ ဝီရိယံ
ပဂ္ဂဏတော။ သတိ ဥပဋ္ဌာပယတော။ စိတ္တံ သမာဒဟတော။ ပညာယ
ပဇာနတော။ အဘိညေယျံ အဘိဇာနတော။ ပရိညေယျံ ပရိဇာနတော။
ပဟာတဗ္ဗံ ပဇဟတော။ ဘာဝေတဗ္ဗံ ဘာဝယတော။ သန္တိကာတဗ္ဗံ
သန္တိကရောတော သာ ပီတိ ပဋိသံဝိဒိတာ ဟောတိ။ ဧဝံ သာ ပီတိ
ပဋိသံဝိဒိတာ ဟောတိတိ^၁။

ဧတေနဝ နယေန အဝသေသပဒါနိပိ အတ္တတော ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ ဣဒံ
ပနေတ္ထ ဝိသေသမတ္တံ—တိဏ္ဍံ ဈာနာနံ ဝသေန သုခပဋိသံဝေဒိတာ စတုန္တမ္ပိ
ဝသေန စိတ္တသင်္ခါရပဋိသံဝေဒိတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **စိတ္တသင်္ခါရေ**တိ ဝေဒနာဒယော
ဒွေ ခန္ဓာ။ **သုခပဋိသံဝေဒီ**ပဒေ စေတ္တ ဝိပဿနာဘူမိဒဿနတ္ထံ “သုခန္တိ ဒွေ
သုခါနိ ကာယိကဉ္စ သုခံ စေတသိကဉ္စ”တိ **ပဋိသန္တိဒါယံ** ဝုတ္တံ။ **ပဿန္တယံ**
စိတ္တသင်္ခါရန္တိ ဩဠာရိကံ ဩဠာရိကံ စိတ္တသင်္ခါရံ ပဿန္တေန္တော နိရောဓေန္တောတိ
အတ္ထော။ သော ဝိတ္တာရတော ကာယသင်္ခါရေ ဝုတ္တနယေနဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။
အဝိစေတ္တ ဝီတိပဒေ ပီတိသိသေန ဝေဒနာ ဝုတ္တာ။ သုခပဒေ သရူပေနဝ

Katham ārammaṇato pīti paṭisaṁviditā hoti? Sappīlike dve jhāne samāpajjati, tassa samāpattikkhaṇe jhānapaṭilābhena ārammaṇato pīti paṭisaṁviditā hoti ārammaṇassa paṭisaṁviditattā.

Katham asammohato?—sappīlike dve jhāne samāpajjitvā vuṭṭhāya jhānasampayuttakapītim khayato vayato sammasati, tassa vipassanākkhaṇe lakkhaṇapaṭivedhena asammohato pīti paṭisaṁviditā hoti. **Vuttañhetam Paṭisambhidāyaṁ—**

Dīgham assāsavasena cittassa ekaggatam avikkhepam pajānato sati upaṭṭhitā hoti, tāya satiyā tena ñāṇena sā pīti paṭisaṁviditā hoti. Dīgham passāsavasena -pa-. Rassam assāsavasena. Rassam passāsavasena. Sabbakāyappaṭisaṁvedī assāsavasena. Sabbakāyappaṭisaṁvedī passāsavasena. Passambhayaṁ kāyasaṅkhāram assāsavasena. Passambhayaṁ kāyasaṅkhāram passāsavasena cittassa ekaggatam avikkhepam pajānato sati upaṭṭhitā hoti, tāya satiyā tena ñāṇena sā pīti paṭisaṁviditā hoti, āvajjato sā pīti paṭisaṁviditā hoti, jānato. Passato. Paccavekkhato. Cittam adhiṭṭhahato. Saddhāya adhimuccato. Vīriyam paggaṇhato. Satim upaṭṭhāpayato. Cittam samādahato. Paññāya pajānato. Abhiññeyyam abhijānato. Pariññeyyam parijānato. Pahātabbam pajahato. Bhāvetabbam bhāvayato. Sacchikātabbam sacchikaroto sā pīti paṭisaṁviditā hoti. Evam sā pīti paṭisaṁviditā hoti”¹.

Eteneva nayena avasesapadānīpi atthato veditabbāni. Idam panettha visesamattam—tiṇṇam jhānānam vasena sukhapaṭisaṁveditā, catunnampi vasena cittasaṅkhārapaṭisaṁveditā veditabbā. **Cittasaṅkhāro**ti vedanādayo dve khandhā. **Sukhappaṭisaṁvedī**pade cettha vipassanābhūmidassanattam “sukhanti dve sukhāni kāyikañca sukham cetasikañca”¹ **Paṭisambhidāyaṁ** vuttam. **Passambhayaṁ cittasaṅkhāranti** oḷārikam oḷārikam cittasaṅkhāram passambhento nirodhentoti attho. So vitthārato kāyasaṅkhāre vuttanayeneva veditabbo. Apicettha **pīti**pade pītisīsenā vedanā vuttā. **Sukhapade** sarūpeneva

1. Khu 9. 185 piṭṭhe.

ဝေဒနာ။ ဤသို့ စိတ္တသင်္ခါရပဒေသ “သညာ စ ဝေဒနာ စ စေတသိကာ ဧတေ ဓမ္မာ စိတ္တပဋိဗ္ဗေါ စိတ္တသင်္ခါရ”^၁ ဝစနတော သညာသမ္ပယုတ္တာ ဝေဒနာတိ။ ဧဝံ ဝေဒနာနုပဿနာနယေန ဣဒံ စတုက္ကံ ဘာသိတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

တတိယစတုက္ကေဝိ စတုန္တမ္ဗိ ဈာနာနံ ဝသေန စိတ္တပဋိသံဝေဒိတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **အဘိပ္ပမောဒယံ** စိတ္တန္တိ စိတ္တံ မောဒေန္တော ပမောဒေန္တော ဟာသေန္တော ပဟာသေန္တော အဿသိဿာမိ ပဿသိဿာမိတိ သိက္ခတိ။ တတ္ထ ဦးဟာ-ကာရေဟိ အဘိပ္ပမောဒေါ ဟောတိ သမာဓိဝသေန စ ဝိပဿနာဝသေန စ။

ကထံ သမာဓိဝသေန? သပ္ပိတိကေ ခွေ ဈာနေ သမာပဇ္ဇတိ၊ သော သမာပတ္တိက္ခဏေ သမ္ပယုတ္တာယ ဝီတိယာ စိတ္တံ အာမောဒေတိ ပမောဒေတိ။ ကထံ ဝိပဿနာဝသေန? သပ္ပိတိကေ ခွေ ဈာနေ သမာပဇ္ဇိတွာ ဝုဠာယ ဈာနသမ္ပယုတ္တကပီတိ^၁ ခယတော ဝယတော သမ္ပသတိ။ ဧဝံ ဝိပဿနာက္ခဏေ ဈာနသမ္ပယုတ္တကပီတိ^၁ အာရမ္မဏံ ကတွာ စိတ္တံ အာမောဒေတိ ပမောဒေတိ။ ဧဝံ ပဋိပန္နော “အဘိပ္ပမောဒယံ စိတ္တံ အဿသိဿာမိ ပဿသိဿာမိတိ သိက္ခတိ”^၁တိ ဝုစ္ဆတိ။

သမာဒယံ စိတ္တန္တိ ပဌမဇ္ဈာနာဒိဝသေန အာရမ္မဏေ စိတ္တံ သမံ အာဒဟန္တော သမံ ဌပေန္တော၊ တာနိ ဝါ ပန ဈာနာနိ သမာပဇ္ဇိတွာ ဝုဠာယ ဈာနသမ္ပယုတ္တက-စိတ္တံ ခယတော ဝယတော သမ္ပသတော ဝိပဿနာက္ခဏေ လက္ခဏပဋိဝေဓေန ဥပ္ပဇ္ဇတိ ခဏိကစိတ္တေကဂ္ဂတာ၊ ဧဝံ ဥပ္ပန္နာယ ခဏိကစိတ္တေကဂ္ဂတာယ ဝသေနဝိ အာရမ္မဏေ စိတ္တံ သမံ အာဒဟန္တော သမံ ဌပေန္တော “သမာဒယံ စိတ္တံ အဿသိဿာမိ ပဿသိဿာမိတိ သိက္ခတိ”^၁တိ ဝုစ္ဆတိ။

ဝိမောစယံ စိတ္တန္တိ ပဌမဇ္ဈာနေန နိဝရဏေဟိ စိတ္တံ မောစေန္တော ဝိမောစေန္တော၊ ဒုတိယေန ဝိတက္ကဝိစာရေဟိ၊ တတိယေန ဝီတိယာ၊ စတုတ္ထေန သုခဒုက္ခေဟိ စိတ္တံ မောစေန္တော ဝိမောစေန္တော။ တာနိ ဝါ ပန ဈာနာနိ သမာပဇ္ဇိတွာ ဝုဠာယ ဈာနသမ္ပယုတ္တကစိတ္တံ ခယတော ဝယတော သမ္ပသတိ။ သော ဝိပဿနာက္ခဏေ အနိစ္စာနုပဿနာယ နိစ္စသညာတော စိတ္တံ မောစေန္တော ဝိမောစေန္တော၊ ဒုက္ခာနုပဿနာယ သုခသညာတော၊ အနတ္တာနုပဿနာယ အတ္တသညာတော၊ နိဗ္ဗိဒါနုပဿနာယ နန္ဒိတော၊ ဝိရာဂါနုပဿနာယ ရာဂတော၊ နိရောဓာနုပဿနာယ သမုဒယတော၊ ပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿနာယ အာဒါနတော စိတ္တံ မောစေန္တော ဝိမောစေန္တော အဿသတိ စေဝ ပဿသတိ စ။ တေန

vedanā. Dvīsu cittasaṅkhārāpadesu “saññā ca vedanā ca cetasikā etc dhammā cittapaṭibaddhā cittasaṅkhārā”ti¹ vacanato saññāsampayuttā vedanāti. Evaṃ vedanānupassanāyena idaṃ catukkaṃ bhāsanti veditabbaṃ.

Tatīyacatukkepi catunnampi jhānānaṃ vasena cittapaṭisaṃveditā veditabbā. **Abhippamodayaṃ cittanti** cittaṃ modento pamodento hāsento pahāsento assasissāmi passasissāmīti sikkhati. Tattha dvīhākārehi abhippamodo hoti samādhivasena ca vipassanāvasena ca.

Kathaṃ **samādhivasena?** Sappīlike dve jhāne samāpajjati, so samāpattikkhaṇe sampayuttāya pītiyā cittaṃ āmodeti pamodeti. Kathaṃ **vipassanāvasena?** Sappīlike dve jhāne samāpajjitvā vuṭṭhāya jhānasampayuttakapītiṃ khayato vayato sammāsati. Evaṃ vipassanākkhaṇe jhānasampayuttakapītiṃ ārammaṇaṃ katvā cittaṃ āmodeti pamodeti. Evaṃ paṭipanno “abhippamodayaṃ cittaṃ assasissāmi passasissāmīti sikkhati”ti vuccati.

Samādahaṃ cittanti paṭhamajjhānādivasena ārammaṇe cittaṃ samaṃ ādahanto samaṃ ṭhapento, tāni vā pana jhānāni samāpajjitvā vuṭṭhāya jhānasampayuttakacittaṃ khayato vayato sammāsato vipassanākkhaṇe lakkhaṇapaṭivedhena uppajjati khaṇikacittakaggaṭā, evaṃ uppannāya khaṇikacittakaggaṭāya vasenapi ārammaṇe cittaṃ samaṃ ādahanto samaṃ ṭhapento “samādahaṃ cittaṃ assasissāmi passasissāmīti sikkhati”ti vuccati.

Vimocayaṃ cittanti paṭhamajjhānena nīvaraṇehi cittaṃ mocento vimocento, dutiyena vitakkavicārehi, tatīyena pītiyā, catutthena sukhadukkhehi cittaṃ mocento vimocento. Tāni vā pana jhānāni samāpajjitvā vuṭṭhāya jhānasampayuttakacittaṃ khayato vayato sammāsati. So vipassanākkhaṇe aniccānupassanāya niccasaññāto cittaṃ mocento vimocento, dukkhānupassanāya sukhasaññāto, anattānupassanāya attasaññāto, nibbidānupassanāya nandito, virāgānupassanāya rāgato, nirodhānupassanāya samudayato, paṭinissaggānupassanāya ādānato cittaṃ mocento vimocento assasati ceva passasati ca. Tena

1. Khu 9. 187; Ma 1. 376 piṭṭhesu.

ဝုတ္တံ “ဝိမောစယံ စိတ္တံ အသ္မသိဿာမိ ပဿသိဿာမိတိ သိက္ခတိ”တိ။ ဧဝံ စိတ္တာနုပဿနာဝသေန ဣဒံ စတုက္ကံ ဘာသိတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

စတုတ္ထစတုက္ကေ ပန အနိစ္စာနုပဿိတိ ဧတ္ထ တာဝံ အနိစ္စံ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ အနိစ္စတာ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ အနိစ္စာနုပဿနာ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ အနိစ္စာနုပဿိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ တတ္ထ အနိစ္စန္တိ ပဉ္စက္ခန္ဓာ။ ကသ္မာ? ဥပ္ပါဒဝယညထတ္တဘာဝါ။ အနိစ္စတာတိ တေသညေဝ ဥပ္ပါဒဝယညထတ္တံ၊ ဟုတွာ အဘာဝေါ ဝါ၊ နိဗ္ဗတ္တာနံ တေနောကာရေန အဋ္ဌတွာ ခဏဘဏ်န ဘေဒေါတိ အတ္ထော။ အနိစ္စာနုပဿနာတိ ဘဿာ အနိစ္စတာယ ဝသေန ဂူပါဒိသု “အနိစ္စ”န္တိ အနုပဿနာ။ အနိစ္စာနုပဿိတိ တာယ အနုပဿနာယ သမန္တာဂတော။ တသ္မာ ဧဝံ ဘူတော အဿသန္တော စ ပဿသန္တော စ ဣဓ “အနိစ္စာနုပဿိ အသ္မသိဿာမိ ပဿသိဿာမိတိ သိက္ခတိ”တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဝိရာဂါနုပဿိတိ ဧတ္ထ ပန ဒွေ ဝိရာဂါ ခယဝိရာဂေါ စ အစ္စန္ဒဝိရာဂေါ စ။ တတ္ထ ခယဝိရာဂေါတိ သင်္ခါရာနံ ခဏဘဏ်။ အစ္စန္ဒဝိရာဂေါတိ နိဗ္ဗာနံ။ ဝိရာဂါနုပဿနာတိ တဒုဘယဒဿနဝသေန ပဝတ္တာ ဝိပဿနာ စ မဂ္ဂေါ စ။ တာယ ဒုဝိဓာယဝိ အနုပဿနာယ သမန္တာဂတော ဟုတွာ အဿသန္တော စ ပဿသန္တော စ “ဝိရာဂါနုပဿိ အသ္မသိဿာမိ ပဿသိဿာမိတိ သိက္ခတိ”တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ နိရောဓာနုပဿိပဒေဝိ ဧသေဝ နယော။

ပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿိတိ ဧတ္ထာပိ ဒွေ ပဋိနိဿဂ္ဂါ ပရိစ္စာဂပဋိနိဿဂ္ဂေါ စ ပက္ခန္ဓနပဋိနိဿဂ္ဂေါ စ၊ ပဋိနိဿဂ္ဂေါယေဝ အနုပဿနာ ပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿနာ၊ ဝိပဿနာမဂ္ဂါနမေတံ အဓိဝစနံ။ ဝိပဿနာ ဟိ တဒဂ်ဝသေန သဒ္ဓိံ ခန္ဓာဘိ-သင်္ခါရေဟိ ကိလေသေ ပရိစ္စတေ၊ သင်္ခတဒေါသဒဿနေန စ တဗ္ဗိပရိတေ နိဗ္ဗာနေ တန္တိန္ဒတာယ ပက္ခန္ဓတိတိ ပရိစ္စာဂပဋိနိဿဂ္ဂေါ စေဝ ပက္ခန္ဓနပဋိ-နိဿဂ္ဂေါ စာတိ ဝုစ္စတိ။ မဂ္ဂေါ သမုစ္ဆေဒဝသေန သဒ္ဓိံ ခန္ဓာဘိသင်္ခါရေဟိ ကိလေသေ ပရိစ္စတေ၊ အာရမ္မဏကရဏေန စ နိဗ္ဗာနေ ပက္ခန္ဓတိတိ ပရိစ္စာဂ-ပဋိနိဿဂ္ဂေါ စေဝ ပက္ခန္ဓနပဋိနိဿဂ္ဂေါ စာတိ ဝုစ္စတိ။ ဥဘယဗ္ဗိ ပန ပုရိမ-ပုရိမဉာဏာနံ အနုအနု ပဿနတော အနုပဿနာတိ ဝုစ္စတိ။ တာယ ဒုဝိဓာယ ပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿနာယ သမန္တာဂတော ဟုတွာ အဿသန္တော စ ပဿသန္တော စ “ပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿိ အသ္မသိဿာမိ ပဿသိဿာမိတိ သိက္ခတိ”တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဧဝံ ဘာဝိတောတိ ဧဝံ သောဠသဟိ အာကာရေဟိ ဘာဝိတော။ သေသံ ဝုတ္တနယမေဝ။

အာနာပါနသ္မတိသမာဓိကထာ နိဋ္ဌိတာ။

vuttaṃ “vimocayaṃ cittaṃ assasissāmi passasissāmīti sikkhatī”ti. Evaṃ cittaṇupassanāvasena idaṃ catukkaṃ bhāsanti veditabbaṃ.

Catutthacatukke pana **aniccānupassīti** ettha tāva aniccaṃ veditabbaṃ, aniccatā veditabbā, aniccānupassanā veditabbā, aniccānupassī veditabbo. Tattha **aniccanti** pañcakkhandhā. Kasmā? Uppādavayaññathattabhāvā. **Aniccatāti** tesaññeva uppādavayaññathattaṃ, hutvā abhāvo vā, nibbattānaṃ tenevākārena aṭṭhatvā khaṇabhaṅgena bhedoti attho. **Aniccānupassanāti** tassā aniccatāya vasena rūpādīsu “aniccaṃ”ti anupassanā. **Aniccānupassīti** tāya anupassanāya samannāgato. Tasmā evaṃbhūto assasanto ca passasanto ca idha “aniccānupassī assasissāmi passasissāmīti sikkhatī”ti veditabbo.

Virāgānupassīti ettha pana dve virāgā khayavirāgo ca accantavirāgo ca. Tattha **khayavirāgoti** saṅkhārānaṃ khaṇabhaṅgo. **Accantavirāgoti** nibbānaṃ. **Virāgānupassanāti** tadubhayadassanavasena pavattā vipassanā ca maggo ca. Tāya duvidhāyapi anupassanāya samannāgato hutvā assasanto ca passasanto ca “virāgānupassī assasissāmi passasissāmīti sikkhatī”ti veditabbo. **Nirodhānupassīpadepe** ese va nayo.

Paṭinissaggānupassīti etthāpi dve paṭinissaggā pariccāgapaṭinissaggo ca pakkhandanapaṭinissaggo ca, paṭinissaggoyeva anupassanā paṭinissaggānupassanā, vipassanāmaggānametaṃ adhivacanaṃ. **Vipassanā** hi tadanavasena saddhiṃ khandhābhisaṅkhārehi kilese pariccajati, saṅkhatadosadassanena ca tabbiparīte nibbāne tanninnatāya pakkhandatīti **pariccāgapaṭinissaggo** ceva **pakkhandanapaṭinissaggo** cāti vuccati. **Maggo** samucchadavasena saddhiṃ khandhābhisaṅkhārehi kilese pariccajati, ārammaṇakaraṇena ca nibbāne pakkhandatīti **pariccāgapaṭinissaggo** ceva **pakkhandanapaṭinissaggo** cāti vuccati. Ubhayampi pana purimapurimaññānaṃ anu-anupassanato anupassanāti vuccati. Tāya duvidhāya paṭinissaggānupassanāya samannāgato hutvā assasanto ca passasanto ca “paṭinissaggānupassī assasissāmi passasissāmīti sikkhatī”ti veditabbo. **Evaṃ bhāvitoti** evaṃ soḷasahi ākārehi bhāvito. Sesam vuttanayameva.

Ānāpānassatisamādhikathā nīṭṭhitā.

၁၆၇။ **အထ ခေါ် ဘဂဝါ**တိအာဒိပ္ပိ ပန အယံ သင်္ခေပတ္တော။ ဧဝံ ဘဂဝါ အာနာပါနဿတိသမာဓိကထာယ ဘိက္ခု။ သမဿာသေတွာ, အထ ယံ တံ တတိယပါရာဇိကပညတ္တိယာ နိဒါနဉ္စေ ပကရဏဉ္စ ဥပ္ပန္နံ ဘိက္ခုနံ အညမညံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပနံ၊ ဧတသ္မိံ နိဒါနေ ဧတသ္မိံ ပကရဏေ ဘိက္ခုသံဃံ သန္တိပါတေတွာ ပဋိပုစ္ဆိတွာ ဝိဂရဟိတွာ စ, ယသ္မာ တတ္ထ အတ္တနာ အတ္တာနံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပနံ မိဂလဏ္ဍိကေန စ ဝေါရောပါပနံ ပါရာဇိကဝတ္ထု န ဟောတိ၊ တသ္မာ တံ ဌပေတွာ, ပါရာဇိကဿ ဝတ္ထုဘူတံ အညမညံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပနမေဝ ဂဟေတွာ ပါရာဇိကံ ပညပေန္တော ယော ပန ဘိက္ခု သန္တိစ မနုဿဝိဂ္ဂဟန္တိအာဒိမာဟ။ အရိယပုဂ္ဂလမိဿကတ္တာ ပနေတ္ထ “မောဃ-ပုရိသာ”တိ အဝတွာ “တေ ဘိက္ခု”တိ ဝုတ္တံ။

ဧဝံ မူလစ္ဆေဇ္ဇဝသေန ဒဠိ ကံတွာ တတိယပါရာဇိကေ ပညတ္တေ အပရမ္ပိ အနုပညတ္တတ္ထာယ မရဏဝဏ္ဏသံဝဏ္ဏနဝတ္ထု ဥဒပါဒိ၊ တဿုပ္ပတ္တိဒီပနတ္ထံ “ဝေဠိဒံ ဘဂဝတာ”တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

၁၆၈။ တတ္ထ ပဋိပုစ္ဆိတ္တာတိ ဆန္ဒရာဂေန ပဋိပုစ္ဆိတ္တာ၊ သာရတ္တာ အပေက္ခန္တောတိ အတ္တော။ မရဏဝဏ္ဏံ သံဝဏ္ဏေမာတိ ဇီဝိတေ အာဒိနဝံ ဒဿေတွာ မရဏဿ ဂုဏံ ဝဏ္ဏေမ၊ အာနိသံသံ ဒဿေမာတိ။ **ကတ-ကလျာဏော**တိအာဒိသု အယံပဒတ္တော—ကလျာဏံ သုစိကမ္ပိကတံ တယာတိ တံ ခေါ် အသိ **ကတကလျာဏော**။ တထာ ကုသလံ အနဝဇ္ဇကမ္ပိ ကတံ တယာတိ **ကတကုသလော**။ မရဏကာလေ သမ္ပတ္တေ ယာ သတ္တာနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဘယသင်္ခါတာ ဘိရုတာ၊ တတော တာယနံ ရက္ခဏကမ္ပိ ကတံ တယာတိ **ကတဘိရုတ္တာ**။ ပါပံ လာမကမ္ပိ အကတံ တယာတိ **အကတပါပေါ**။ လုဒ္ဓိံ ဒါရုဏံ ဒုဿိလျကမ္ပိ အကတံ တယာတိ **အကတလုဒ္ဓေါ**။ ကိပ္ပိသံ သာဟသိကကမ္ပိ လောဘာဒိကိလေသုဿဒံ အကတံ တယာတိ **အကတ-ကိပ္ပိသော**။ ကသ္မာ ဣဒံ ဝုစ္စတိ၊ ယသ္မာ သဗ္ဗပ္ပကာရမ္ပိ ကတံ တယာ ကလျာဏံ၊ အကတံ တယာ ပါပံ၊ တေန တံ ဝဒါမ “ကိ” တုယံ ဣမိနာ ရောဂါဘိဘူတတ္တာ လာမကေန ပါပကေန ဒုက္ခဗဟုလတ္တာ ဒုဇ္ဇိဝိတေန”^၁။ **မတံ တေ ဇီဝိတာ သေယျော**တိ တဝ မရဏံ ဇီဝိတာ သုန္နရတရံ။ ကသ္မာ? ယသ္မာ ဣတော တံ ကာလကံတော ကတကာလော ဟုတွာ ကာလံ ကတွာ၊ မရိတွာတိ အတ္တော။ ကာယဿ ဘေဒါ။ပ။ ဥပပဇ္ဇိဿသိ။ ဧဝံ ဥပပန္နော စ တတ္ထ ဒိဗ္ဗေဟိ

၁-ဒုက္ခေန ဇီဝိတေန။ (သျှာ၊က)

167. **Atha kho Bhagavā**ti-ādimhi pana ayaṃ saṅkhepattho. Evaṃ **Bhagavā** ānāpānassatisamādhikathāya bhikkhū samassāsetvā, atha yaṃ taṃ tatiyapārājikapaññattiyā nidānañceva pakaraṇaṃca uppannaṃ bhikkhūnaṃ aññamaññaṃ jīvītā voropanaṃ, etasmim̐ nidāne etasmim̐ pakaraṇe bhikkhusaṃghaṃ sannipātetvā paṭipucchitvā vigarahitvā ca yasmā tattha attanā attānaṃ jīvītā voropanaṃ, migalaṇḍikena ca voropāpanaṃ pārājikavatthu na hoti, tasmā taṃ ṭhapetvā pārājikassa vatthubhūtaṃ aññamaññaṃ jīvītā voropanameva gahetvā pārājikaṃ paññapento “**yo pana bhikkhu sañcicca manussaviggahan**”ti-ādimāha. Ariyapuggalamissakattā panettha “moghapurisā”ti avatvā “**te bhikkhū**”ti vuttaṃ.

Evaṃ mūlacchejjasena daḥhaṃ katvā tatiyapārājike paññatte aparampi anupaññattatthāya maraṇavaṇṇasaṃvaṇṇanavattthu udapādi, tassuppattidīpanatthaṃ “**evañcidaṃ Bhagavatā**”ti-ādi vuttaṃ.

168. Tattha **paṭibaddhacittā**ti chandarāgena paṭibaddhacittā, sārattā apekkhavantoti attho. **Maraṇavaṇṇaṃ saṃvaṇṇemā**ti jīvite ādīnaṃ dassetvā maraṇassa guṇaṃ vaṇṇema, ānisaṃsaṃ dassemāti. **Katakalyāṇoti-**ādisu ayaṃ padattho—kalyāṇaṃ sucikammaṃ kataṃ tayāti tvaṃ kho asi **katakalyāṇo**. Tathā kusalaṃ anavajjakammaṃ kataṃ tayāti **katakusalo**. Maraṇakāle sampatte yā sattānaṃ uppajjati bhayaṣaṅkhātā bhīrutā, tato tāyanaṃ rakkhaṇakammaṃ kataṃ tayāti **katabhīruttāṇo**. Pāpaṃ lāmakakammaṃ akataṃ tayāti **akatapāpo**. Luddaṃ dāruṇaṃ dussīlyakammaṃ akataṃ tayāti **akataluddo**. Kibbisaṃ sāhasikakammaṃ lobhādikilesussadaṃ akataṃ tayāti **akatakibbiso**. Kasmā idaṃ vuccati, yasmā sabbappakārampi kataṃ tayā kalyāṇaṃ, akataṃ tayā pāpaṃ, tena taṃ vadāma “kiṃ tuyhaṃ iminā rogābhibhūtattā lāmakena pāpakena dukkhabahulattā dujjīvitena”¹. **Mataṃ te jīvītā seyyoti** tava maraṇaṃ jīvītā sundarataraṃ. Kasmā? Yasmā ito tvaṃ kālaṅkato katakālō hutvā kālaṃ katvā, maritvāti attho. Kāyassa bheda -pa- upapajjissasi. Evaṃ upapanno ca tattha dibbehi

1. Dukkheṇa jīvitena. (Syā, Ka)

ဒေဝလောကေ ဥပ္ပန္နေဟိ ပဉ္စဟိ ကာမဂုဏေဟိ မနာဝိယရူပါဒိကေဟိ ပဉ္စဟိ ဝတ္ထုကာမကောဋ္ဌာသေဟိ သမပ္ပိတော သမင်္ဂိဘူတော ပရိစရိဿသိ၊ သမ္ပယုတ္တော သမောဓာနဂတော ဟုတ္တာ ဣတော စိတော စ စရိဿသိ၊ အဘိရမိဿသိ ဝါတိ^၁ အတ္ထော။

၁၆၉။ အသပ္ပါယာနီတိ အဟိတာနိ အဝုခိကရာနိ ယာနိ ဒိပ္ပမေဝ ဇီဝိတက္ခယံ ပါပေန္တိ။

ပဒဘာဇနိယဝဏ္ဏနာ

၁၇၂။ သဗ္ဗိစ္စာတိ အယံ “သဗ္ဗိစ္စ မနုဿဝိဂ္ဂဟ”န္တိ မာတိကာယ ဝုတ္တဿ သဗ္ဗိစ္စပဒဿ ဥဒ္ဓါရေ။ တတ္ထ သန္တိ ဥပသဂ္ဂေါ၊ တေန သဒ္ဓိံ ဥဿုက္ကဝစနမေတံ သဗ္ဗိစ္စာတိ၊ တဿ သဗ္ဗေတေတွာ သုဋ္ဌ၊ စေတေတွာတိ အတ္ထော။ ယသ္မာ ပန ယော သဗ္ဗိစ္စ ဝေါရောပေတိ၊ သော ဇာနန္တော သဉ္ဇာနန္တော ဟောတိ၊ တဉ္ဇဿ ဝေါရောပနံ စေစ္စ အဘိဝိတရိတွာ ဝိတိက္ကမော ဟောတိ။ တသ္မာ ဗျဉ္ဇနေ အာဒရံ အကတွာ အတ္ထမေဝ ဒဿေတုံ “ဇာနန္တော သဉ္ဇာနန္တော စေစ္စ အဘိဝိတရိတွာ ဝိတိက္ကမော”တိ ဧဝမဿ ပဒဘာဇနံ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ဇာနန္တောတိ “ပါဏော”တိ ဇာနန္တော။ သဉ္ဇာနန္တောတိ “ဇီဝိတာ ဝေါရောပေမီ”တိ သဉ္ဇာနန္တော၊ တေနဝ ပါဏဇာနနာကာရေန သဒ္ဓိံ ဇာနန္တောတိ အတ္ထော။ စေစ္စာတိ ဝကေစေတနာဝသေန စေတေတွာ ပကပ္ပေတွာ။ အဘိဝိတရိတွာတိ ဥပက္ကမဝသေန မဒ္ဒန္တော နိရာသင်္ကစိတ္တံ ပေသေတွာ။ ဝိတိက္ကမောတိ ဧဝံ ပဝတ္တဿ ယော ဝိတိက္ကမော၊ အယံ သဗ္ဗိစ္စ-သဒ္ဓဿ သိခါပ္ပတ္တော အတ္ထောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ဣဒါနိ “မနုဿဝိဂ္ဂဟံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေယျာ”တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တံ မနုဿတ္တဘာဝံ အာဒိတော ပဋ္ဌာယ ဒဿေတုံ မနုဿဝိဂ္ဂဟော နာမာတိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ ဂဟ္တသေယျကာနံ ဝသေန သဗ္ဗသုခမအတ္တဘာဝဒဿနတ္ထံ ယံ မာတုကုမ္ဘိသ္မိန္တိ ဝုတ္တံ။ ပဌမံ ဝိတ္တန္တိ ပဋိသန္တိမိတ္တံ။ ဥပ္ပန္နန္တိ ဇာတံ။ ပဌမံ ဝိညာဏံ ပါတုဘူတန္တိ ဣဒံ တဿေဝ ဝေဝစနံ။ မာတုကုမ္ဘိသ္မိံ ပဌမံ မိတ္တန္တိ ဝစနေန စေတ္ထ သကလာဝိ ပဉ္စဝေါကာရပဋိသန္တိ ဒဿိတာ ဟောတိ၊ တသ္မာ တဉ္ဇ ပဌမံ မိတ္တံ တံသမ္ပယုတ္တာ စ တယော အရူပက္ခန္ဓာ တေန သဟ နိဗ္ဗတ္တန္တ ကလလရူပန္တိ အယံ သဗ္ဗပဌမော မနုဿဝိဂ္ဂဟော။ တတ္ထ ကလလရူပန္တိ ဣတ္ထိပုရိသာနံ

၁-ဝိစရိဿသိ ဝိဟရိဿသိ အဘိရမိဿသိ စာတိ(သိ)၊ စရိဿသိ ဝိဟရိဿသိ အဘိရမိဿသိ ဝါတိ(သျှာ)

devaloke uppannehi pañcahi kāmaguṇehi manāpiyarūpādikehi pañcahi vatthukāmakotṭhāsehi samappito samaṅgībhūto paricarissasi, sampayutto samodhānagato hutvā ito cito ca carissasi vicarissasi, abhiraṁmissasi vāti¹ attho.

169. **Asappāyānīti** ahitāni avuḍḍhikarāni yāni khippameva jīvitakkhayaṁ pāpentī.

Padabhājanīyavaṇṇanā

172. **Sañciccāti** ayaṁ “sañcicca manussaviggahan”ti mātikāya vuttassa sañciccapadassa uddhāro. Tattha **santi** upasaggo, tena saddhimṁ ussukkavacanametaraṁ sañciccāti, tassa sañcetevā suṭṭhu cetetvāti attho. Yasmā pana yo sañcicca voropeti, so jānanto sañjānanto hoti, tañcassa voropanaṁ cecca abhivitaritvā vītikkamo hoti. Tasmā byañjane ādaraṁ akatvā atthameva dassetuṁ “**jānanto sañjānanto cecca abhivitaritvā vītikkamo**”ti evamassa padabhājanaṁ vuttaṁ. Tattha **jānantoti** “pāṇo”ti jānanto. **Sañjānantoti** “jīvitā voropemī”ti sañjānanto, teneva pāṇajānanākārena saddhimṁ jānantoti attho. **Ceccāti** vadhakacetanāvasena cetetvā pakappetvā. **Abhivitaritvāti** upakkamavasena maddanto nirāsaṅkacittaṁ pesetvā. **Vītikkamoti** evaṁ pavattassa yo vītikkamo, ayaṁ sañciccasaddassa sikhāppatto atthoti vuttaṁ hoti.

Idāni “manussaviggahaṁ jīvitā voropeyyā”ti ettha vuttaṁ manussattabhāvaṁ ādito paṭṭhāya dassetuṁ “**manussaviggaho nāmā**”ti-ādimāha. Tattha gabbhaseyyakānaṁ vasena sabbasukhuma-attabhāvadassanattamaṁ “**yaṁ mātukucchismin**”ti vuttaṁ. **Paṭhamam** cittanti paṭisandhicittaṁ. **Uppannanti** jātaṁ. **Paṭhamam** viññāṇam pātubhūtaṁ idam tasseva vevacanam. “Mātukucchisminṁ paṭhamam cittan”ti vacanena cettha sakalāpi pañcavokārapaṭisandhi dassitā hoti, tasmā tañca paṭhamam cittam, tam sampayuttā ca tayo arūpakkhandhā tena saha nibbattañca kalalarūpanti ayaṁ sabbapaṭhamo manussaviggaho. Tattha **kālalarūpanti** itthipurisānaṁ

1. Vicarissasi viharissasi abhiraṁmissasi cāti (Sī), carissasi viharissasi abhiraṁmissasi vāti (Syā)

ကာယဝတ္ထုဘာဝဒသကဝသေန သမတိံသ ရူပါနိ, နပုံသကာနံ ကာယဝတ္ထုဒသကဝသေန ဝိသတိ။ တတ္ထ ဣတ္ထိပုရိသာနံ ကလလရူပံ ဇာတိဥက္ကာယဇကေန အံသုနာ ဥဒ္ဓုတေလဗိန္နမတ္တံ ဟောတိ အစ္စ ဝိပဿန္တိ။ ဝုတ္တဉ္ဇေတံ အဋ္ဌကထာယံ—

“တိလတေလဿ ယထာ ဗိန္န၊ သပ္ပိမဏ္ဍော အနာဝိလော။
ဧဝံဝတ္ထုပ္ပဋိဘာဝံ၊ ‘ကလလ’န္တိ ပဝုစ္စတိ”တိ။

ဧဝံ ပရိတ္တကံ ဝတ္ထု အာဒိံ ကတွာ ပကတိယာ ဝိသဝဿသတာယုကဿ^၁ သတ္တဿ ယာဝ မရဏကာလာ ဧတ္တန္တရေ အနုပဗ္ဗေန ဝုရိပ္ပတ္တော အတ္တဘာဝေါ၊ ဧသော မနုဿဝိဂ္ဂဟော နာမ။

ဇိဝိတာ ဝေါရောပေယျာတိ ကလလကာလေပိ တာပနမဒ္ဓနေဟိ ဝါ ဘောသဇ္ဇသမ္ပဒါနေန ဝါ တတော ဝါ ဥဒ္ဓမ္မိ တဒနရူပေန ဥပက္ကမေန ဇိဝိတာ ဝိယောဇေယျာတိ အတ္တော။ ယသ္မာ ပန ဇိဝိတာ ဝေါရောပနံ နာမ အတ္တတော ဇိဝိတိန္ဒြိယပစ္ဆေဒနမေဝ ဟောတိ။ တသ္မာ ဧတဿ ပဒဘာဇနေ **ဇိဝိတိန္ဒြိယံ ဥပစ္စိန္နတိ ဥပရောဓေတိ သန္တတိ ဝိကောပေတိ**တိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ဇိဝိတိန္ဒြိယဿ ပဝေဏိသဋ္ဌနံ ဥပစ္စိန္နန္တော ဥပရောဓေန္တော စ ဇိဝိတိန္ဒြိယံ ဥပစ္စိန္နတိ ဥပရောဓေတိတိ ဝုစ္စတိ။ သွာယမတ္တော သန္တတိ ဝိကောပေတိတိပဒေန ဒဿိတော။ **ဝိကောပေတိ**တိ ဝိယောဇေတိ။

တတ္ထ ဒုဝိဓံ ဇိဝိတိန္ဒြိယံ ရူပဇိဝိတိန္ဒြိယံ အရူပဇိဝိတိန္ဒြိယဉ္စ။ တေသု အရူပ-ဇိဝိတိန္ဒြိယေ ဥပက္ကမော နတ္ထိ၊ တံ ဝေါရောပေတုံ န သက္ကာ။ ရူပဇိဝိတိန္ဒြိယေ ပန အတ္ထိ၊ တံ ဝေါရောပေတုံ သက္ကာ။ တံ ပန ဝေါရောပေန္တော အရူပ-ဇိဝိတိန္ဒြိယမ္ပိ ဝေါရောပေတိ။ တေနေဝ ဟိ သဒ္ဓိံ တံ နိရုဇ္ဈတိ၊ တဒါယတ္တ-ဝုတ္တိတော။ တံ ပန ဝေါရောပေန္တော ကိံ အတိတံ ဝေါရောပေတိ၊ အနာဂတံ၊ ပစ္စုပ္ပန္နန္တိ? နေဝ အတိတံ၊ န အနာဂတံ၊ တေသု ဟိ ဧကံ နိရုဇ္ဈံ ဧကံ အနုပ္ပန္နန္တိ ဥဘယမ္ပိ အသန္တိ၊ အသန္တတ္တာ ဥပက္ကမော နတ္ထိ၊ ဥပက္ကမဿ နတ္ထိတာယ ဧကမ္ပိ ဝေါရောပေတုံ န သက္ကာ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ—

“အတိတေ စိတ္တက္ခဏေ ဇိဝိတ္ထ၊ န ဇိဝတိ၊ န ဇိဝိဿတိ။ အနာဂတေ စိတ္တက္ခဏေ ဇိဝိဿတိ၊ န ဇိဝိတ္ထ၊ န ဇိဝတိ။ ပစ္စုပ္ပန္နေ စိတ္တက္ခဏေ ဇိဝတိ၊ န ဇိဝိတ္ထ၊ န ဇိဝိဿတိ”တိ ၂။

kāyavatthubhāvadasakavasena samatimsa rūpāni, napuṃsakānaṃ
kāyavatthudasakavasena vīṣati. Tattha itthipurisānaṃ kalalarūpaṃ jāti-
uṇṇāya ekena aṃsunā uddhaṭatelaḥbindumattamāṃ hoti acchaṃ vipprasannaṃ.
Vuttañhetam **Aṭṭhakathāyaṃ**—

“Tilatelassa yathā bindu, sappimaṇḍo anāvilo.

Evamvaṇṇappaṭibhāgaṃ, ‘kalalan’ti pavuccatī”ti *.

Evam parittakam vatthum ādim katvā pakatiyā vīṣavassasatāyukassa¹
sattassa yāva maraṇakālā etthantare anupubbena vuḍḍhippatto attabhāvo,
eso manussaviggaho nāma.

Jīvitā voropeyyāti kalalakālepi tāpanamaddanehi vā
bhesajjasampadānena vā tato vā uddhampi tadanurūpena upakkamena jīvitā
viyojeyyāti attho. Yasmā pana jīvitā voropanaṃ nāma atthato
jīvitindriyupacchedanameva hoti, tasmā etassa padabhājanā **“jīvitindriyaṃ
upacchindati uparodheti santatiṃ vikopetī”**ti vuttaṃ. Tattha jīvitindriyassa
paveṇighaṭṭanaṃ upacchindanto, uparodhento ca jīvitindriyaṃ upacchindati
uparodhetīti vuccati, svāyamatto **“santatiṃ vikopetī”**tipadena dassito.
Vikopetīti viyojati.

Tattha duvidham jīvitindriyaṃ rūpajīvitindriyaṃ, arūpajīvitindriyaṃ ca.
Tesu arūpajīvitindriye upakkamo natthi, tam voropetum na sakkā.
Rūpajīvitindriye pana atthi, tam voropetum sakkā. Tam pana voropento
arūpajīvitindriyampi voropeti. Teneva hi saddhim tam nirujjhati
tadāyattavuttito. Tam pana voropento kim atītaṃ voropeti, anāgataṃ,
paccuppannanti? Neva atītaṃ, na anāgataṃ, tesu hi ekaṃ niruddham ekaṃ
anuppannanti ubhayampi asantaṃ, asantattā upakkamo natthi, upakkamassa
natthitāya ekampi voropetum na sakkā. Vuttampi cetam—

“Atīte cittakkhaṇe jīvittha, na jīvati, na jīvissati. Anāgate
cittakkhaṇe jīvissati, na jīvittha, na jīvati. Paccuppanne cittakkhaṇe
jīvati, na jīvittha, na jīvissatī”ti².

* Abhi-Ṭṭha 2. 21; Sam-Ṭṭha 1. 274 piṭṭhesu.

1. Vīṣavassasatāyukassa (Sī)

2. Khu 7. 32 piṭṭhe.

တသ္မာ ယတ္ထ ဇီဝတိ၊ တတ္ထ ဥပက္ကမော ယုတ္တောတိ ပစ္စုပ္ပန် ဝေါရောပေတိ။

ပစ္စုပ္ပန် နာမေတံ ခဏပစ္စုပ္ပန်၊ သန္တတိပစ္စုပ္ပန်၊ အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန် ဟိဝိဓံ။
တတ္ထ ခဏပစ္စုပ္ပန် နာမ ဥပ္ပါဒဇရာဘင်္ဂသမင်္ဂိ၊ တံ ဝေါရောပေတုံ န သက္ကာ။
ကသ္မာ ? သယမေဝ နိရုဇ္ဈနတော။ သန္တတိပစ္စုပ္ပန် နာမ သတ္တဋ္ဌဇဝနဝါရမတ္တံ
သဘာဝသန္တတိဝသေန ပဝတ္တိတွာ နိရုဇ္ဈနကံ၊ ယာဝ ဝါ ဥက္ကတော
အာဂန္တာ ဩဝရကံ ပရိသိတွာ နိသိန္ဓဿ အန္တကာရံ ဟောတိ၊ သီတတော ဝါ
အာဂန္တာ ဩဝရကေ နိသိန္ဓဿ ယာဝ ဝိသဘာဝဥတုပါတုဘာဝေန ပုရိမကော
ဥတု နပုဋ္ဌိပ္ပဿန္တတိ၊ ဧတ္တန္တရေ သန္တတိပစ္စုပ္ပန် ဝုစ္စတိ။ ပဋိသန္ဓိတော ပန
ယာဝ စုတိ၊ ဧတံ အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန် နာမ။ တဒုဘယမ္ပိ ဝေါရောပေတုံ သက္ကာ။
ကထံ ? တသ္မိပ္ပိ ဥပက္ကမေ ကတေ လဒ္ဓါပက္ကမံ ဇီဝိတနဝကံ နိရုဇ္ဈမာနံ ဒုဗ္ဗလဿ
ပရိဟိနဝေဂဿ သန္တာနဿ ပစ္စယော ဟောတိ၊ တတော သန္တတိပစ္စုပ္ပန် ဝါ
အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန် ဝါ ယထာပရိစ္ဆိန္တံ ကာလံ အပတွာ အန္တရာဝ နိရုဇ္ဈတိ။ ဧဝံ
တဒုဘယမ္ပိ ဝေါရောပေတုံ သက္ကာ၊ တသ္မာ တဒေဝ သန္တာယ “သန္တတိ”
ဝိကောပေတိ”တိ ဣဒံ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဣမဿ ပနတ္ထဿ အာဝိဘာဝတ္ထံ ပါဏော ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ပါဏာတိပါတော
ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ပါဏာတိပါတီ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ပါဏာတိပါတဿ ပယောဂေါ
ဝေဒိတဗ္ဗော။ တတ္ထ ပါဏောတိ ဝေါဟာရတော သတ္တော ပရမတ္တတော
ဇီဝိတိန္ဒြိယံ။ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ အတိပါတေန္တော “ပါဏံ အတိပါတေတိ”တိ ဝုစ္စတိ၊
တံ ဝုတ္တပ္ပကာရမေဝ။ ပါဏာတိပါတေတိ ယာယ စေတနာယ ဇီဝိတိန္ဒြိယ-
ပစ္စေဒကံ ပယောဂံ သမုဋ္ဌာပေတိ၊ သာဝဓကစေတနာ “ပါဏာတိပါတေတိ”တိ
ဝုစ္စတိ။ ပါဏာတိပါတီတိ ဝုတ္တစေတနာသမင်္ဂိ ပုဂ္ဂလော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ပါဏာတိ-
ပါတဿ ပယောဂေါတိ ပါဏာတိပါတဿ ဆ ပယောဂါ သာဟတ္ထိကော
အာဏတ္ထိကော နိဿဂ္ဂိယော ထာဝရော ဝိဇ္ဇာမယော ဣဒ္ဓိမယောတိ။

တတ္ထ သာဟတ္ထိကောတိ သယံ မာရေန္တဿ ကာယေန ဝါ ကာယပ္ပဋိဗဒ္ဓေန
ဝါ ပဟရဏံ။ အာဏတ္ထိကောတိ အညံ အာဏာပေန္တဿ ဧဝံ ဝိဇ္ဈိတွာ ဝါ
ပဟရိတွာ ဝါ မာရေဟိတိ အာဏာပနံ။ နိဿဂ္ဂိယောတိ ဒူရေ ဌိတံ မာရေတု-
ကာမဿ ကာယေန ဝါ ကာယပ္ပဋိဗဒ္ဓေန ဝါ ဥသုသတ္တိယန္တပါသာဏာဒိနံ
နိဿဇ္ဇနံ။ ထာဝရောတိ အသဗ္ဗာရိမေန ဥပကရဏေန မာရေတုကာမဿ
ဩပါတအပဿေနဥပနိက္ခိပနံ ဘေသဇ္ဇသံဝိဓာနံ။ တေ စတ္တာရောပိ ပရတော
ပါဠိဝဏ္ဏနာယမေဝ ဝိတ္ထာရတော အာဝိဘာဝဿန္တိ။

Tasmā yattha jīvati, tattha upakkamo yuttoti paccuppannam voropeti.

Paccuppannañca nāmetam khaṇapaccuppannam, santatipaccuppannam, addhāpaccuppannanti tividham. Tattha **khaṇapaccuppannam** nāma uppādayarābhāṅgasamaṅgi, tam voropetum na sakkā. Kasmā? Sayameva nirujjhanato. **Santatipaccuppannam** nāma sattaṭṭhajavanavāramattam sabhāgasantativasena pavattitvā nirujjhanakam, yāva vā¹ uṇhato āgantvā ovarakam pavisitvā nisinnassa andhakāram hoti, sītato vā āgantvā ovarake nisinnassa yāva visabhāga-utupātubhāvena purimako utu nappaṭippassambhati, etthantare santatipaccuppannanti vuccati. Paṭisandhito pana yāva cuti, etam **addhāpaccuppannam** nāma. Tadubhayampi voropetum sakkā. Katham? Tasmiñhi upakkame kate laddhupakkamam jīvitānavakam nirujjhamānam dubbalassa parihīnavegassa santānassa paccayo hoti, tato santatipaccuppannam vā addhāpaccuppannam vā yathāparicchinnaṁ kalam apatvā antarāva nirujjhati. Evaṁ tadubhayampi voropetum sakkā, tasmā tadeva sandhāya “santatim vikopeti”ti idam vuttanti veditabham.

Imassa panatthassa āvibhāvattam pāṇo veditabbo, pāṇātipāto veditabbo, pāṇātipātī veditabbo, pāṇātipātassa payogo veditabbo. Tattha **pāṇoti** vohārato satto paramatthato jīvitindriyam. Jīvitindriyāñhi atipātentō “pāṇam atipāteṭi”ti vuccati, tam vuttappakārameva. **Pāṇātipātōti** yāya cetanāya jīvitindriyupacchedakam payogam samuṭṭhāpeti, sā vadhakacetanā “pāṇātipāto”ti vuccati. **Pāṇātipātīti** vuttacetanāsamaṅgī puggalo daṭṭhabbo. **Pāṇātipātassa payogoti** pāṇātipātassa cha payogā sāhatthiko āṇattiko nissaggiyo thāvaro vijjāmayo iddhimayoti.

Tattha **sāhatthikoti** sayam mārentassa kāyena vā kāyappaṭibaddhena vā paharaṇam. **Āṇattikoti** aññam āṇāpentassa evam vijjhītvā vā paharītvā vā mārehīti āṇāpanam. **Nissaggiyoti** dūre ṭhitam māretukāmassa kāyena vā kāyappaṭibaddhena vā ususattiyantapāsāṇādīnam nissajjanam. **Thāvaroti** asaṅcārimena upakaraṇena māretukāmassa opāta-apassena-upanikkhipanam bhesajjasamvidhānam. Te cattāropi parato **Pālivāṇṇanāyameva** vitthārato āvibhavissanti.

1. Yāvatā (Sī, Syā)

ဝိဇ္ဇာမယဣဒ္ဓိမယာ ပန ပါဠိယံ အနာဂတာ၊ တေ ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သင်္ခေပတော ဟိ မာရဏတ္ထံ ဝိဇ္ဇာပရိဇ္ဇပ္ပနံ ဝိဇ္ဇာမယော ပယောဂေါ။ အဋ္ဌကထာသု ပန “ကတမော ဝိဇ္ဇာမယော ပယောဂေါ။ အာထဗ္ဗဏိကာ အထဗ္ဗဏံ ပယောဇေန္တိ။ နဂရေ ဝါ ရုဒ္ဓေ သင်္ဂါမေ ဝါ ပစ္စုပ္ပန်တေ ပဋိသေနာယ ပစ္စုပ္ပန်တေသု ပစ္စုပ္ပန်တေသု ဤတိ ဥပ္ပါဒေန္တိ၊ ဥပဒ္ဓဝံ ဥပ္ပါဒေန္တိ၊ ရောဂံ ဥပ္ပါဒေန္တိ၊ ပဇ္ဇရကံ ဥပ္ပါဒေန္တိ၊ သူစိကံ ကရေန္တိ၊ ဝိသုစိကံ ကရေန္တိ၊ ပက္ခန္ဓိယံ ကရေန္တိ။ ဧဝံ အာထဗ္ဗဏိကာ အထဗ္ဗဏံ ပယောဇေန္တိ။ ဝိဇ္ဇာရော ဝိဇ္ဇံ ပရိဝတ္တေတွာ နဂရေ ဝါ ရုဒ္ဓေ။ ပ။ ပက္ခန္ဓိယံ ကရေန္တိ”တိ ဧဝံ ဝိဇ္ဇာမယံ ပယောဂံ ဒဿေတွာ အာထဗ္ဗဏိကေဟိ စ ဝိဇ္ဇာရေဟိ စ မာရိတာနံ ဗဟူနိ ဝတ္ထုနိ ဝုတ္တာနိ၊ ကိံ တေဟိ။ ဣဒေဉ္စတ္ထ လက္ခဏံ မာရဏာယ ဝိဇ္ဇာပရိဇ္ဇပ္ပနံ ဝိဇ္ဇာမယော ပယောဂေါတိ။

ကမ္မဝိပါကဇာယ ဣဒ္ဓိယာ ပယောဇနံ ဣဒ္ဓိမယော ပယောဂေါ။ ကမ္မ-ဝိပါကဇိဒ္ဓိ စ နာမေသာ နာဂါနံ နာဂိဒ္ဓိ သုပဏ္ဏာနံ သုပဏ္ဏိဒ္ဓိ ယက္ခာနံ ယက္ခိဒ္ဓိ ဒေဝါနံ ဒေဝိဒ္ဓိ ရာဇုနံ ရာဇိဒ္ဓိတိ ဗဟုဝိဇာ။ တတ္ထ ဒိဋ္ဌဒဋ္ဌဒုဋ္ဌဝိသနံ နာဂါနံ ဒိသွာ ခံသိတွာ ဖုသိတွာ စ ပရူပသဘာဝကရဏေ နာဂိဒ္ဓိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သုပဏ္ဏာနံ မဟာသမုဒ္ဓတော ဒုတ္တိဗျာမသတပ္ပမာဏနာဂုဒ္ဓရဏေ သုပဏ္ဏိဒ္ဓိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ယက္ခာ ပန နေဝ အာဂစ္ဆန္တာ န ပဟရန္တာ ဒိဿန္တိ၊ တေဟိ ပဟရသတ္တာ ပန တသ္မိယေဝ ဌာနေ မရန္တိ၊ တတြ နေသံ ယက္ခိဒ္ဓိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ဝေဿဝဏဿ သောတာပန္နကာလတော ပုဗ္ဗေ နယနာဂုဓေန ဩလောကိတ-ကုမ္မဏ္ဍာနံ မရဏေ၊ အညေသဉ္စ ဒေဝါနံ ယထာသကံ ဣဒ္ဓါနုဘာဝေ ဒေဝိဒ္ဓိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ရညော စက္ကဝတ္တိဿ သပရိသဿ အာကာသဂမနာဒိသု၊ အသော-ကဿ ဟေဋ္ဌာ ဥပရိ စ ယောဇနေ အာဏာပဝတ္တနာဒိသု၊ ပိတုရညော စ သီဟဋ္ဌနရိန္ဒဿ ဒါဌာကောဋ္ဌနေန စူဠသုမနကုဋုမ္ဘိယဿ မရဏေ ရာဇိဒ္ဓိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာတိ။

ကေဝိ ပန—“ပုန စပရံ ဘိက္ခဝေ သမဏော ဝါ မြာဟူဏော ဝါ ဣဒ္ဓိမာ စေတောဝသိပုတ္တော အညိဿာ ကုမ္ဘိဂတံ ဂစ္ဆံ ပါပကေန မနသာ အနုပေက္ခိတာ” ဟောတိ ‘အဟော ဝတာယံ ကုမ္ဘိဂတော ဂစ္ဆော’ န သောတ္တိနာ အဘိနိက္ခမေယျာ’တိ။ ဧဝံ ဘိက္ခဝေ ကုလုမ္ဗဿ ဥပသဘာတော ဟောတိ”တိ—အာဒိကာနိ သုတ္တာနိ ဒဿေတွာ ဘာဝနာမယိဒ္ဓိယာပိ ပရူပသဘာဝကမ္မံ ဝေန္တိ၊ သဟ ပရူပသဘာဝကရဏေန စ အာဒိတ္တသရူပရိ

၁-အနုပေက္ခကော (အဘိ-ဋ္ဌ ၁-ဒ္ဓါရဏထာယံ) ၂-အဟော ဝတ ယံ တံ ကုမ္ဘိဂတံ ဂစ္ဆံ (သဗ္ဗတ္ထ)

Vijjāmayā-iddhimayā pana Pāliyaṃ anāgatā, te evaṃ veditabbā. Saṅkhepato hi māraṇatthaṃ vijjāparijappanaṃ **vijjāmayo** payogo, **Aṭṭhakathāsu** pana “katamo vijjāmayo payogo. Āthabbaṇikā āthabbaṇaṃ payojenti, nagare vā ruddhe, saṅgāme vā paccupaṭṭhite paṭisenāya paccatthikesu paccāmittesu itim uppādenti, upaddavaṃ uppādenti, rogaṃ uppādenti, pajjaraṃ uppādenti, sūcikaṃ karonti, visūcikaṃ karonti, pakkhandiyaṃ karonti. Evaṃ āthabbaṇikā āthabbaṇaṃ payojenti. Vijjādhara vijjaṃ parivattetvā nagare vā ruddhe -pa- pakkhandiyaṃ karonti”ti evaṃ vijjāmayāṃ payogaṃ dassetvā āthabbaṇikehi ca vijjādharehi ca māritānaṃ bahūni vatthūni vuttāni, kiṃ tehi. Idañhettha lakkhaṇaṃ māraṇāya vijjāparijappanaṃ vijjāmayo payogoti.

Kammavipākajāya iddhiyā payojanaṃ **iddhimayo** payogo. Kammavipākajiddhi ca nāmesā nāgānaṃ nāgiddhi, supaṇṇānaṃ supaṇṇiddhi, yakkhānaṃ yakkhiddhi, devānaṃ deviddhi, rājūnaṃ rājiddhīti bahuvidhā. Tattha ditṭhadaṭṭhaphuṭṭhavisānaṃ nāgānaṃ disvā ḍaṃsitvā phusitvā ca parūpaghātakaraṇe **nāgiddhi** veditabbā. Supaṇṇānaṃ mahāsamuddato dvattibyaṃmasatappamāṇanāguddharāṇe **supaṇṇiddhi** veditabbā. Yakkhā pana neva āgacchantā na paharantā dissanti, tehi pahaṭasattā pana tasmimyeva ṭhāne maranti, tatra nesaṃ **yakkhiddhi** daṭṭhabbā. Vessavaṇassa sotāpannakālate pubbe nayanāvudhena olokitakumbhaṇḍānaṃ maraṇe, aññesaṃca devānaṃ yathāsakaṃ iddhānubhāve **deviddhi** veditabbā. Rañño cakkavattissa saparisassa ākāśagamanādīsu, Asokassa heṭṭhā upari ca yojane āṇāpavattanādīsu, Piturañño ca Sīhaṇarindassa dāṭhākoṭānena Cūlasumanakuṭumbiyassa maraṇe **rājiddhi** daṭṭhabbāti.

Keci pana—“puna caparaṃ bhikkhave samaṇo vā brāhmaṇo vā iddhiṃ cetovasippatto aññissā kucchigataṃ gabbhaṃ pāpakena manasā anupekkhitā¹ hoti ‘aho vatāyaṃ kucchigato gabbho² na sotthinā abhinikkhameyyā’ti. Evampi bhikkhave kulumbassa upaghāto hoti”ti—ādikāni suttāni dassetvā bhāvanāmayiddhiyāpi parūpaghātakammaṃ vadanti, saha parūpaghātakaraṇena ca ādittagharūpari

1. Anupekkhako (Abhi-Ṭṭha 1. 133 piṭṭhe.)

2. Aho vata yaṃ taṃ kucchigataṃ gabbhaṃ (sabbattha)

ခိတ္တဿ ဥဒကသဋ္ဌဿ ဘေဒနမိဝ ဣဒ္ဓိဝိနာသဉ္စ ဣစ္ဆန္တိ၊ တံ တေသံ ဣစ္ဆာမတ္တမေဝ။ ကသ္မာ? သသ္မာ ကုသလဝေဒနာဝိတက္ကပရိတ္တတ္ထိကေဟိ န သမေတိ။ ကထံ? အယဉ္ဇိ ဘာဝနာမယိဉ္ဇိ နာမ ကုသလတ္ထိကေ ကုသလာ စေဝ အဗျာကတာ စ၊ ပါဏာတိပါတော အကုသလော။ ဝေဒနာတ္ထိကေ အဒုက္ခမသုခသမ္ပယုတ္တာ၊ ပါဏာတိပါတော ဒုက္ခသမ္ပယုတ္တာ။ ဝိတက္ကတ္ထိကေ အဝိတက္ကာဝိစာရာ၊ ပါဏာတိပါတော သဝိတက္ကသဝိစာရော။ ပရိတ္တတ္ထိကေ မဟဂ္ဂတာ၊ ပါဏာတိပါတော ပရိတ္တောတိ။

သတ္တဟာရကံ ဝါသ ပရိယေသေယျာတိ ဧတ္ထ ဟရတိတိ ဟာရကံ။ ကိံ ဟရတိ? ဇီဝိတံ။ အထ ဝါ ဟရိတဗ္ဗန္တိ ဟာရကံ၊ ဥပနိက္ခိဝိတဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။ သတ္တဉ္စ တံ ဟာရကဉ္စာတိ သတ္တဟာရကံ။ အဿာတိ မနဿ-ဝိဂ္ဂဟဿ။ ပရိယေသေယျာတိ ယထာ လဘတိ၊ တထာ ကရေယျ၊ ဥပနိက္ခိပေယျာတိ အတ္ထော။ ဧတေန ထာဝရပ္ပယောဂံ ဒဿေတိ။ ဣတရထာ ဟိ ပရိယိဋ္ဌမတ္တေန ဝါရာဇိကော ဘဝေယျ၊ န စေတံ ယုတ္တံ။ ပါဠိယံ ပန သဗ္ဗံ ဗျဉ္ဇနံ အနာဒိယိတွာ ယံ ဧတ္ထ ထာဝရပ္ပယောဂသင်္ဂဟိတံ သတ္တံ၊ တဒေဝ ဒဿေတုံ အသိံ ဝါ။ ပ။ ရဇ္ဇု ဝါတိ ပဒဘာဇနံ ဝုတ္တံ။

တတ္ထ သတ္တန္တိ ဝုတ္တာဝသေသံ ယံကိဉ္စ သမုခံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ လဂ္ဂပပါသာဏ-ဝိသရဇ္ဇနန္တ ဇီဝိတဝိနာသနဘာဝတော သတ္တသင်္ဂဟော ဝေဒိတဗ္ဗော။ မရဏဝဏ္ဏံ ဝါတိ ဧတ္ထ ယသ္မာ “ကိံ တုယိမိနာ ပါပကေန ဒုဇ္ဇိဝိတေန၊ ယော တံ န လဘသိ ပဏီတာနိ ဘောဇနာနိ ဘုဉ္စိတု”န္တိအာဒိနာ နယေန ဇီဝိတေ အာဒိနဝံ ဒဿေန္တောဝိ၊ “တံ ခေါသိ ဥပါသက ကတကလျာဏော။ ပ။ အကတံ တယာ ပါပံ၊ မတံ တေ ဇီဝိတာ သေယျော၊ ဣတော တံ ကာလင်္ဂတော” ပရိစရိဿသိ အတ္တရာပရိဝုတော နန္ဒနဝနေ သုခပ္ပတ္တော ဝိဟရိဿသိ”တိအာဒိနာ နယေန မရဏေ ဝဏ္ဏံ ဘဏန္တောဝိ မရဏဝဏ္ဏမေဝ သံဝဏ္ဏေတိ။ တသ္မာ ခွိဓာ ဘိဋ္ဌိတွာ ပဒဘာဇနံ ဝုတ္တံ ဇီဝိတေ အာဒိနဝံ ဒဿေတိ၊ မရဏေ ဝဏ္ဏံ ဘဏတိတိ။

မရဏာယ ဝါ သမာဒပေယျာတိ မရဏတ္ထာယ^၂ ဥပါယံ ဂါဟာပေယျ။ သတ္တံ ဝါ အာဟရတိ အာဒိသု စ ယမ္ပိ န ဝုတ္တံ “သောဗ္ဗေ ဝါ နရကေ ဝါ ပပါတေ ဝါ ပပတာ”တိအာဒိ၊ တံ သဗ္ဗံ ပရတော ဝုတ္တနယတ္တာ အတ္တတော ဝုတ္တမေဝါတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ န ဟိ သက္ကာ သဗ္ဗံ သရူပေန ဝုတ္တံ။

khittassa udakaghaṭassa bhedanamiva iddhivināsañca icchanti, taṃ tesāṃ icchāmattameva. Kasmā? Yasmā kusalavedanāvitakkaparittattikehi na sameti. Kathaṃ? Ayañhi bhāvanāmayiddhi nāma kusalattike kusalā ceva abyākatā ca, pāṇātipāto akusalo. Vedanāttike adukkhamasukhasampayuttā, pāṇātipāto dukkhasampayutto. Vitakkattike avitakkāvicārā, pāṇātipāto savitakkasavicāro. Parittattike mahaggatā, pāṇātipāto parittoti.

Satthahārakaṃ vāssa pariyeseyyāti ettha haratīti **hārakaṃ**. Kim haratī? Jīvitam. Atha vā haritabbanti hārakaṃ, upanikkhipitabbanti attho. Satthañca taṃ hārakañcāti **satthahārakaṃ**. **Assāti** manussaviggahassa. **Pariyeseyyāti** yathā labhati, tathā kareyya, upanikkhipeyyāti attho. Etena thāvarappayogaṃ dasseti. Itarathā hi pariyaṭṭhamatteneva pārājiko bhaveyya, na cetam yuttam. **Pāliyaṃ** pana sabbaṃ byañjanaṃ anādiyitvā yaṃ ettha thāvarappayogasaṅgahitaṃ sattham, tadeva dassetuṃ “**asim vā -pa- rajjum vā**”ti padabhājanaṃ vuttam.

Tattha **satthanti** vuttāvasesaṃ yaṃkiñci samukhaṃ veditabbaṃ. Lagulapāsāṇavisarajjūnañca jīvitavināsanabhāvato satthasaṅgaho veditabbo. **Marāṇavaṇṇam vāti** ettha yasmā “kim tuyhiminā pāpakena dujjīvitena, yo tvaṃ na labhasi paṇītāni bhojanāni bhuñjitun”ti-ādinā nayena jīvite ādinavaṃ dassentopi, “tvaṃ khosi upāsaka katakalyāṇo -pa- akataṃ tayā pāpaṃ, mataṃ te jīvitā seyyo, ito tvaṃ kālaṅkato¹ paricarissasi accharāparivuto Nandanavane sukhappatto viharissasi”ti-ādinā nayena maraṇe vaṇṇam bhaṇantopi marāṇavaṇṇameva saṃvaṇṇeti. Tasmā dvidhā bhinditvā padabhājanaṃ vuttam “**jīvite ādinavaṃ dasseti, maraṇe vaṇṇam bhaṇatī**”ti.

Marāṇāya vā samādapeyyāti maraṇatthāya² upāyaṃ gāhāpeyya. **Sattham vā āharāti**-ādīsu ca yampi na vuttam “sobbhe vā narake vā papāte vā papatā”ti-ādi, taṃ sabbaṃ parato vuttanayattā atthato vuttamevāti veditabbaṃ. Na hi sakkā sabbaṃ sarūpeneva vattum.

1. Kālakato (Sī, Syā)

2. Maraṇatthāya vā (Sī)

၄၂

ဝိနယပိဋက ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာ [၁-ပါရာဇိက

ဣတိ စိတ္တမနောတိ ဣတိစိတ္တော ဣတိမနော၊ မတံ တေ ဇီဝိတာ သေယျောတိ ဧတ္ထ ဝုတ္တမရဏစိတ္တော မရဏမနောတိ အတ္ထော။ ယသ္မာ ပနေတ္ထ မနော စိတ္တသဒ္ဓဿိ^၁ အတ္ထဒီပနတ္ထံ ဝုတ္တော၊ အတ္ထတော ပနေတုံ ဥဘယဗ္ဗိ ဧကမေဝ၊ တသ္မာ တဿ အတ္ထတော အဘေဒံ ဒဿေတုံ ယံ စိတ္တံ တံ မနော၊ ယံ မနော တံ စိတ္တန္တိ ဝုတ္တံ။ ဣတိသဒ္ဓိ ပန ဥဒ္ဓရိတွာပိ န တာဝ အတ္ထော ဝုတ္တော။ **စိတ္တသင်္ခပ္ပေါ**တိ ဣမသ္မိ^၂ ပဒေ အဓိကာရဝသေန ဣတိသဒ္ဓေါ အာဟရိတဗ္ဗော။ ဣဒဉ္စ ဣတိစိတ္တသင်္ခပ္ပေါတိ ဧဝံ အဝုတ္တဗ္ဗိ အဓိကာရတော ဝုတ္တမေဝ ဟောတိတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တထာ ဟိဿ တမေဝ အတ္ထံ ဒဿေန္တော **မရဏသညီ**တိအာဒိမာဟ။ ယသ္မာ စေတ္ထ သင်္ခပ္ပေါတိ နယိဒံ ဝိတက္ကဿ နာမံ၊ အထ ခေါ သံဝိဒဟနမတ္ထသေတံ အဓိဝစနံ။ တဉ္စ သံဝိဒဟနံ ဣမသ္မိ^၃ အတ္ထေ သညာစေတနာဓိပ္ပာယေဟိ သင်္ခဟံ ဂစ္ဆတိ။ တသ္မာ စိတ္တော နာနပ္ပကာရကော သင်္ခပ္ပေါ အဿာတိ စိတ္တသင်္ခပ္ပေါတိ ဝေမတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တထာ ဟိဿ ပဒဘာဇနဗ္ဗိ သညာစေတနာဓိပ္ပာယဝသေန ဝုတ္တံ။ ဧတ္ထ စ **အဓိပ္ပာယော**တိ ဝိတက္ကော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဥစ္စာဝစေဟိ အာကာရေဟိတိ မဟန္တာမဟန္တေဟိ ဥပါယေဟိ။ တတ္ထ မရဏဝဏ္ဏသံဝဏ္ဏနေ တာဝ ဇီဝိတေ အာဒိနဝဒဿနဝသေန အဝစာကာရတာ၊ မရဏေ ဝဏ္ဏဘဏနဝသေန ဥစ္စာကာရတာ ဝေဒိတဗ္ဗော။ သမာဒပနေ ပန မုဋ္ဌိဇာဏုနိပ္ပေါဋ္ဌနာဒိဟိ မရဏသမာဒပနဝသေန ဥစ္စာကာရတာ၊ ဧကတော ဘုဉ္ဇန္တဿ နခေ ဝိသံ ပက္ခိပိတွာ မရဏာဒိသမာဒပနဝသေန အဝစာကာရတာ ဝေဒိတဗ္ဗော။

သောဗ္ဗေ ဝါ နရဏေ ဝါ ပပါတေ ဝါတိ ဧတ္ထ **သောဗ္ဗော** နာမ သမန္တတော ဆိန္နတဇော ဂဒ္ဓိရော အာဝါဇော။ **နရဏော** နာမ တတ္ထ တတ္ထ ဖလန္တိယာ ဘူမိယာ သယမေဝ နိဗ္ဗတ္တာ မဟာဒရိ၊ ယတ္ထ ဟတ္ထိပိ ပတန္တိ စောရာပိ နိလိနာ တိဋ္ဌန္တိ။ **ပပါတော**တိ ပဗ္ဗတန္တရေ ဝါ ထလန္တရေ ဝါ ဧကတော ဆိန္နော ဟောတိ။ **ပုရိမေ ဥပါဒါယာ**တိ မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝိတွာ အဒိန္နဉ္စ အာဒိယိတွာ ပါရာဇိကံ အာပတ္တိ^၄ အာပန္နေ ပုဂ္ဂလေ ဥပါဒါယ။ သေသံ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယတ္တာ ဥတ္တာနတ္ထတ္တာ စ ပါကဋ္ဌမေဝါတိ။

၁၇၄။ ဧဝံ ဥဒ္ဓိဋ္ဌသိက္ခာပဒံ ပဒါနက္ကမေန ဝိဘဇိတွာ ဣဒါနိ ယသ္မာ ဟေဋ္ဌာ ပဒဘာဇနီယဗ္ဗိ သင်္ခေပနေဝ မနုဿဝိဂ္ဂဟပါရာဇိကံ ဒဿိတံ၊ န ဝိတ္ထာရေန အာပတ္တိ^၅ အာရောပေတွာ တန္တိ ဌပိတာ။ သင်္ခေပဒဿိတေ စ အတ္ထေ န

Iti cittamanoti iticitto itimano, “matam te jīvitā seyyo”ti ettha vuttamaraṇacitto maraṇamanoti attho. Yasmā panettha mano cittasaddassa¹ atthadīpanattham vutto, atthato panetaṁ ubhayampi ekameva, tasmā tassa atthato abhedam dassetuṁ “**yaṁ cittaṁ taṁ mano, yaṁ mano taṁ cittaṁ**”ti vuttaṁ. Itisaddam pana uddharitvāpi na tāva attho vutto. **Cittasaṅkappoti** imasmim pade adhikāravasena itisaddo āharitabbo. Idāñhi “Iti cittasaṅkappo”ti evaṁ avuttampi adhikārato vuttameva hotīti veditabbaṁ. Tathā hissa tameva attham dassento “**maraṇasaṅgī**”ti-ādimāha. Yasmā cettha “saṅkappo”ti nayidaṁ vitakkassa nāmaṁ, atha kho saṁvidahanamattassetam adhivacanāṁ. Tañca saṁvidahanam imasmim atthe saṅgīacetanādhippāyehi saṅgaham gacchatī. Tasmā citto nānappakārako saṅkappo assāti cittasaṅkappoti evamattho daṭṭhabbo. Tathā hissa padabhājanampi saṅgīacetanādhippāyavasena vuttaṁ. Ettha ca **adhippāyoti** vitakko veditabbo.

Uccāvacehi ākārehiti mahantāmahantehi upāyehi. Tattha maraṇavaṇṇasaṁvaṇṇane tāva jīvite ādīnavadassanavasena avacākārātā, maraṇe vaṇṇabhaṇanavasena uccākārātā veditabbā. Samādapane pana muṭṭhi jānupphoṭanādīhi maraṇasamādapanavasena uccākārātā, ekato bhuñjantassa nakhe visam pakkhipitvā maraṇādisamādapanavasena avacākārātā veditabbā.

Sobbhe vā narake vā papāte vāti ettha **sobbho** nāma samantato chinnaṭo gambhīro āvāṭo. **Narako** nāma tattha tattha phalantiyā bhūmiyā sayameva nibbattā mahādarī, yattha hatthīpi patanti corāpi nilīnā tiṭṭhanti. **Papātoti** pabbatantare vā thalantare vā ekato chinno hoti. **Purime upādāyāti** methunam dhammam paṭisevitvā adinnañca ādiyitvā pārājikam āpattim āpanne puggale upādāya. Sesam pubbe vuttanayattā, uttānatthattā ca pākāamevāti.

174. Evaṁ uddiṭṭhasikkhāpadam padānukkamena vibhajitvā idāni yasmā heṭṭhā padabhājanīyamhi saṅkhepeneva manussaviggahapārājikam dassitam, na vitthārena āpattim āropetvā tanti ṭhapitā. Saṅkhepadassite ca atthe na

1. Cittassa (Sī, Syā)

သဗ္ဗကာရေနော ဘိက္ခုနယံ ဂဟေတုံ သက္ကောန္တိ။ အနာဂတေ စ ပါပပုဂ္ဂလာနမ္ပိ ဩကာသော ဟောတိ။ တသ္မာ ဘိက္ခုနဉ္စ သဗ္ဗကာရေန နယဂ္ဂဟဏတ္ထိ အနာဂတေ စ ပါပပုဂ္ဂလာနံ ဩကာသပဋိဗဟနတ္ထိ ပုန သာမံ၊ အဓိဋ္ဌာယာတိအာဒိနာ နယေန မာတိကံ ဌပေတွာ ဝိတ္တာရတော မနုဿ-ဝိဂ္ဂဟပါရာဇိကံ ဒဿေန္တော သာမန္တိ သယံ ဟနတိတိအာဒိမာဟ။

တကြာယံ အနုတ္တာနပဒဝဏ္ဏနာယ သဒ္ဓိံ ဝိနိစ္ဆယကထာ။ ကာယေနာတိ ဟတ္ထေန ဝါ ပါဒေန ဝါ မုဋ္ဌိနာ ဝါ ဇာဏုနာ ဝါ ယေန ကေနစိ အင်္ဂပစ္စင်္ဂေန။ ကာယပဋိဗဒ္ဓေနာတိ ကာယတော အမောစိတေန အသိအာဒိနာ ပဟရဏေန။ နိဿဂ္ဂိယေနာတိ ကာယတော စ ကာယပဋိဗဒ္ဓတော စ မောစိတေန ဥသုသတ္တိအာဒိနာ။ ဧတ္တာဝတာ သာဟတ္ထိကော စ နိဿဂ္ဂိယော စာတိ ဒွေ ပယောဂါ ဝုတ္တာ ဟောန္တိ။

တတ္ထ ဧကမေကော ဥဒ္ဓိဿာနုဒ္ဓိဿဘေဒတော ဒုဝိဓော။ တတ္ထ ဥဒ္ဓေသိကေ ယံ ဥဒ္ဓိဿ ပဟရတိ။ တဿေဝ မရဏေန ကမ္မနာ ဗျတိ။ “ယော ကောစိ မရတူ”တိ ဧဝံ အနုဒ္ဓေသိကေ ပဟာရပုစ္ဆယာ ယဿ ကဿစိ မရဏေန ကမ္မနာ ဗျတိ။ ဥဘယထာဝိ စ ပဟရိတမတ္တေ ဝါ မရတူ ပစ္စာ ဝါ တေနော ရောဂေန၊ ပဟရိတမတ္တေယေဝ ကမ္မနာ ဗျတိ။ မရဏာဓိပ္ပါယေန စ ပဟာရံ ဒတွာ တေန အမတဿ ပုန အညစ်တ္တေန ပဟာရေ ဒိန္တေ ပစ္စာပိ ယဒိ ပဌမပ္ပဟာရေနော မရတိ။ တဒါ ဧဝ ကမ္မနာ ဗဒ္ဓေ။ အထ ဒုတိယပ္ပဟာရေန မရတိ။ နတ္ထိ ပါဏာတိပါတော။ ဥဘယေဟိ မတေဝိ ပဌမပ္ပဟာရေနော ကမ္မနာ ဗဒ္ဓေ။ ဥဘယေဟိ အမတေ နေဝတ္ထိ ပါဏာတိပါတော။ ဧသ နယော ဗဟူဟိဝိ ဧကဿ ပဟာရေ ဒိန္တေ။ တကြာပိ ဟိ ယဿ ပဟာရေန မရတိ။ တဿေဝ ကမ္မနာ ဗန္တော ဟောတိတိ။

ကမ္မာပတ္တိဗျတ္တိဘာဝတ္ထုဉ္စေတ္ထ ဇဠကစတုက္ကမ္ပိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ယော ဟိ ဇဠကံ ဧကသ္မိံ ဌာနေ နိပန္နံ ဥပဓာရေတိ “ရတ္ထိ” အာဂန္တော ဝဓိဿာမီ”တိ။ ဇဠကဿ စ နိပန္နောကာသေ တဿ မာတာ ဝါ ပိတာ ဝါ အရဟာ ဝါ ပဏ္ဍုကာသာဝံ ပါရုပိတွာ နိပန္နော ဟောတိ။ သော ရတ္ထိဘာဝေ အာဂန္တော “ဇဠကံ မာရေမီ”တိ မာတရံ ဝါ ပိတရံ ဝါ အရဟန္တံ ဝါ မာရေတိ။ “ဣမံ ဝတ္ထု မာရေမီ”တိ စေတနာယ အတ္ထိဘာဝတော သာတကော စ ဟောတိ။ အနန္တရိယကမ္မဉ္စ ဖုသတိ။ ပါရာဇိကဉ္စ အာပဇ္ဇတိ။ အညော ကောစိ အာဂန္တုကော နိပန္နော

sabbākāreneva bhikkhūnayaṃ gahetuṃ sakkonti, anāgate ca pāpapuggalānampi okāso hoti. Tasmā bhikkhūnañca sabbākārena nayaggahaṇatthaṃ, anāgate ca pāpapuggalānaṃ okāsaṇaṃ puna “**sāmaṃ, adhiṭṭhāyā**”ti-ādinā nayena mātikaṃ ṭhapetvā vitthārato manussaviggahapārājikaṃ dassento “**sāmanti sayam hanatī**”ti-ādimāha.

Tatrāyaṃ anuttānapadavaṇṇanāya saddhiṃ vinicchayakathā. **Kāyenāti** hatthena vā pādena vā muṭṭhinā vā jāṇunā vā yena kenaci aṅgapaccaṅgena. **Kāyapaṭibaddhenāti** kāyato amocitena asi-ādinā paharaṇena. **Nissaggiyenāti** kāyato ca kāyapaṭibaddhato ca mocitena ususatti-ādinā. Ettāvatā sāhatthiko ca¹ nissaggiyo cāti dve payogā vuttā honti.

Tattha ekameko uddissānuddissabhedato duvidho. Tattha uddesike yaṃ uddissa paharati, tasseva maraṇena kammunā bajjhati. “Yo koci maratū”ti evaṃ anuddesike² pahārappaccayā yassa kassaci maraṇena kammunā bajjhati. Ubhayathāpi ca paharitamatte vā maratu, pacchā vā teneva rogena, paharitamatteyeva kammunā bajjhati. Maraṇādhippāyena ca pahāraṃ datvā tena amatassa puna aññacittena pahāre dinne pacchāpi yaḍi paṭhamappahāreneva marati, tadā eva kammunā baddho. Atha dutiyappahārena marati, natthi pāṇātipāto. Ubhayehi matepi paṭhamappahāreneva kammunā baddho. Ubhayehi amate nevatthi pāṇātipāto. Esa nayo bahūhipi ekassa pahāre dinne. Tatrāpi hi yassa pahārena marati, tasseva kammunā baddho hotīti.

Kammāpattibyattibhāvatthañcetta **elakacatukkampi** veditabbaṃ. Yo hi elakaṃ ekasmiṃ ṭhāne nipannaṃ upadhāreti “rattiṃ āgantvā vadhissāmī”ti. Elakassa ca nipannokāse tassa mātā vā pitā vā arahā vā paṇḍukāsavaṃ pārupitvā nipanno hoti. So rattibhāge āgantvā “elakaṃ māremī”ti mātaraṃ vā pitaraṃ vā arahantaṃ vā māreti. “Imaṃ vatthuṃ māremī”ti cetanāya atthibhāvato ghātako ca hoti, anantariyakammañca phusati, pārājikañca āpajjati. Añño koci āgantuko nipanno

1. Sāhatthiyo ca (Ka)

2. Anuddesike (Syā)

ဟောတိ။ “ဧဋ္ဌကံ မာရေမီ”တိ တံ မာရေတိ။ ဃာတကော စ ဟောတိ။ ပါရာဇိကဉ္စ အာပဇ္ဇတိ။ အာနန္တရိယံ န ဖုသတိ။ ယက္ခော ဝါ ပေတော ဝါ နိပဇ္ဇော ဟောတိ။ “ဧဋ္ဌကံ မာရေမီ”တိ တံ^၁ မာရေတိ။ ဃာတကော စ ဟောတိ။ န စာနန္တရိယံ ဖုသတိ။ န စ ပါရာဇိကံ အာပဇ္ဇတိ။ ထုလ္လစ္စယံ ပန ဟောတိ။ အညော ကောမိ နိပဇ္ဇော နတ္ထိ။ ဧဋ္ဌကော စ ဟောတိ။ တံ မာရေတိ။ ဃာတကော စ ဟောတိ။ ပါရိတ္တိယဉ္စ အာပဇ္ဇတိ။ “မာတာပိတုအရဟန္တာနံ အညတရံ မာရေမီ”တိ တေသံယေဝ အညတရံ မာရေတိ။ ဃာတကော စ ဟောတိ။ အာနန္တရိယဉ္စ ဖုသတိ။ ပါရာဇိကဉ္စ အာပဇ္ဇတိ။ “တေသံ^၂ အညတရံ မာရေဿာမီ”တိ အညံ အာဂန္တုကံ မာရေတိ။ ယက္ခံ ဝါ ပေတံ ဝါ မာရေတိ။ ဧဋ္ဌကံ ဝါ မာရေတိ။ ပုဗ္ဗေ ဂုတ္တနယေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဣဓ ပန စေတနာ ဒါရုဏာ ဟောတိတိ။

အညာနိဝိ ဧတ္ထ ပလာလပုညာဒိဝတ္ထုနိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ—ယော ဟိ လောဟိ-တကံ အသိ^၁ ဝါ သတ္တိ^၂ ဝါ ပုဋိဿာမီတိ ပလာလပုဉ္စ ပဝေသေန္တော တတ္ထ နိပဇ္ဇံ မာတရံ ဝါ ပိတရံ ဝါ အရဟန္တံ ဝါ အာဂန္တုကပုရိသံ ဝါ ယက္ခံ ဝါ ပေတံ ဝါ တိရစ္ဆာနဂတံ ဝါ မာရေတိ။ ဝေါဟာရဝေသေန ဃာတကောတိ ဂုစ္စတိ။ ဝဓကစေတနာယ ပန အဘာဝတော နေဝ ကမ္မံ ဖုသတိ။ န အာပတ္တိ^၃ အာပဇ္ဇတိ။ ယော ပန ဧဝံ ပဝေသေန္တော သရီရသမ္ပဿံ သလ္လက္ခေတွာ “သတ္တော မညေ အပ္ပန္နရဂတော မရတူ”တိ ပဝေသေတွာ မာရေတိ။ တဿ တေသံ ဝတ္ထုနံ အနုရူပေန ကမ္မဗန္ဓော စ အာပတ္တိ စ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဧသ နယော တတ္ထ နိဒဟနတ္ထံ ပဝေသေန္တဿာပိ ဝနပ္ပဂုဗ္ဗာဒိသု ဒိပန္တဿာပိ။

ယောပိ “စောရံ မာရေမီ”တိ စောရဝေသေန ဂစ္ဆန္တံ ပိတရံ မာရေတိ။ အာနန္တရိယဉ္စ ဖုသတိ။ ပါရာဇိကော စ ဟောတိ။ ယော ပန ပရသေနာယ အညဉ္စ ယောဓံ ပိတရဉ္စ ကမ္မံ ကရောန္တေ ဒိသ္မာ ယောဓဿ ဥသုံ ဒိပတိ။ “ဧတံ ဝိဇ္ဈိတွာ မမ ပိတရံ ဝိဇ္ဈိဿတိ”တိ။ ယထာဓိပ္ပါယံ ဂတေ ပိတုဃာတကော ဟောတိ။ “ယောဓေ ဝိဇ္ဇေ မမ ပိတာ ပလာယိဿတိ”တိ ဒိပတိ။ ဥသု အယထာဓိပ္ပါယံ ဂန္တော ပိတရံ မာရေတိ။ ဝေါဟာရဝေသေန ပိတုဃာတကောတိ ဂုစ္စတိ။ အာနန္တရိယံ ပန နတ္ထိတိ။

အဓိဋ္ဌဟိတွာတိ သမိပေ ဌတွာ။ အာဏာပေတိတိ ဥဒ္ဓိဿ ဝါ အနုဒ္ဓိဿ ဝါ အာဏာပေတိ။ တတ္ထ ပရသေနာယ ပစ္စုပဋိတာယ အနုဒ္ဓိဿေဝ “ဧဝံ

hoti, “eḷakaṃ māremī”ti taṃ māreti, ghātaṃ ca hoti, pārājikañca āpajjati, ānantariyaṃ na phusati. Yakkho vā peto vā nipanno hoti, “eḷakaṃ māremī”ti taṃ¹ māreti, ghātakova hoti, na cānantariyaṃ phusati, na ca pārājikaṃ āpajjati, thullaccayaṃ pana hoti. Añño koci nipanno natthi, eḷakova hoti, taṃ māreti. Ghātaṃ ca hoti, pācittiyañca āpajjati. “Mātāpitu-arahantānaṃ aññataraṃ māremī”ti tesāmyeva aññataraṃ māreti, ghātaṃ ca hoti, ānantariyañca phusati, pārājikañca āpajjati. “Tesā² aññataraṃ māressāmī”ti aññaṃ āgantukaṃ māreti, yakkhaṃ vā petam vā māreti, eḷakaṃ vā māreti, pubbe vuttanayena veditabbaṃ. Idha pana cetanā dāruṇā hotīti.

Aññānapi ettha **palālapuñjādivatthūni** veditabbāni—yo hi “lohitakaṃ asim vā sattim vā puñchissāmī”ti palālapuñje pavesento tattha nipannaṃ mātaraṃ vā pitaraṃ vā arahantaṃ vā āgantukapurisaṃ vā yakkhaṃ vā petam vā tiracchānagataṃ vā māreti. Vohāravasena ghātakoti vuccati, vadhakacetanāya pana abhāvato neva kammaṃ phusati, na āpattim āpajjati. Yo pana evaṃ pavesento sarīrasamphassaṃ sallakkhetvā “satto maññe abbhantaragato maratū”ti pavesetvā māreti, tassa tesāṃ vatthūnaṃ anurūpena kammabaddho ca āpatti ca veditabbā. Esa nayo tattha nidahanatthaṃ pavesentassāpi vanappagumbādīsu khipantassāpi.

Yopi “coraṃ māremī”ti coravesena gacchantaṃ pitaraṃ māreti, ānantariyañca phusati, pārājiko ca hoti. Yo pana parasenāya aññañca yodhaṃ, pitarañca kammaṃ karonte disvā yodhassa usum khipati, “etaṃ vijjhivā mama pitaraṃ vijjhissatī”ti, yathādhippāyaṃ gate pitughātaṃ hoti. “Yodhe viddhe mama pitā palāyissatī”ti khipati, usu ayathādhippāyaṃ gantvā pitaraṃ māreti, vohāravasena pitughātakoti vuccati, ānantariyaṃ pana natthīti.

Adhiṭṭhahitvāti samīpe ṭhatvā. **Āṇāpetī**ti uddissa vā anuddissa vā āṇāpeti. Tattha parasenāya paccupaṭṭhitāya anuddisseva “evaṃ

1. Te (Ka)

2. Tesāmyeva (Sī, Syā)

ဝိဇ္ဇာ၊ ဧဝံ ပဟရ၊ ဧဝံ ဃာတေဟိ”တိ အာဏတ္တေ ယတ္တကေ အာဏတ္တော ဃာတေဟိ။ တတ္ထကာ ဥဘိန္နံ ပါဏာတိပါတာ။ သစေ တတ္ထ အာဏာပကဿ မာတာပိတရော ဟောန္တိ။ အာနန္ဒရိယမ္ပိ ဖုသတိ။ သစေ အာဏတ္တဿေဝ မာတာပိတရော၊ သေဝံ အာနန္ဒရိယံ ဖုသတိ။ သစေ အရဟတ ဟောတိ။ ဥဘောပိ အာနန္ဒရိယံ ဖုသန္တိ။ ဥဒ္ဓိသိတွာ ပန “ဧတံ ဗီဃံ၊ ရဿံ၊ ရတ္တကဉ္စကံ၊ နီလကဉ္စကံ၊ ဟတ္ထိက္ခန္ဓေ နိသိန္နံ၊ မဇ္ဈေ နိသိန္နံ ဝိဇ္ဇာ၊ ပဟရ၊ ဃာတေဟိ”တိ အာဏတ္တေ သစေ သော တမေဝ ဃာတေဟိ။ ဥဘိန္နမ္ပိ ပါဏာတိပါတော၊ အာနန္ဒရိယဝတ္ထုမ္ပိ စ အာနန္ဒရိယံ။ သစေ အညံ မာရေတိ။ အာဏာပကဿ နတ္ထိ ပါဏာတိပါတော။ ဧတေန အာဏတ္တိကော ပယောဂေါ ဝုတ္တော ဟောတိ။ တတ္ထ—

ဝတ္ထု ကာလဉ္စ ဩကာသံ၊ အာဝုဓံ ဣရိယာပထံ။
တုလယိတွာ ပဉ္စ ဌာနာနိ၊ ဓာရေယျတ္ထံ ဝိစက္ခဏော။

အပရော နယော—

ဝတ္ထု ကာလော စ ဩကာသော၊ အာဝုဓံ ဣရိယာပထော။
ကိရိယာဝိသေသောတိ ဣမေ၊ ဆ အာဏတ္တိနိယာမကာ။

တတ္ထ ဝတ္ထုတိ မာရေတဗ္ဗော သတ္တော။ ကာလောတိ ပုဗ္ဗက္ခယာယနာဒိ-ကာလော စ ယောဗ္ဗနထာဝရိယာဒိကာလော စ^၁။ ဩကာသောတိ ဂါမော ဝါ ဝနံ ဝါ ဂေဟဒ္ဓါရံ ဝါ ဂေဟမဇ္ဈံ ဝါ ရထိကာ ဝါ သိဃံ၊ ဝါတိ ဧဝမာဒိ။ အာဝုဓန္တိ အသိ ဝါ ဥသု ဝါ သတ္တိ ဝါတိ ဧဝမာဒိ။ ဣရိယာပထောတိ မာရေတဗ္ဗဿ ဂမနံ ဝါ နိသဇ္ဇာ ဝါတိ ဧဝမာဒိ။ ကိရိယာဝိသေသောတိ ဝိဇ္ဇနံ ဝါ ဆေဒနံ ဝါ ဘေဒနံ ဝါ သင်္ခမုဏ္ဍကံ ဝါတိ ဧဝမာဒိ။

ယဒိ ဟိ ဝတ္ထု ဝိသံဝါဒေတွာ ယံ “မာရေဟိ”တိ အာဏတ္တော၊ တတော အညံ မာရေတိ။ “ပုရတော ပဟရိတွာ မာရေဟိ”တိ ဝါ အာဏတ္တော ပစ္ဆတော ဝါ ပဿံတော ဝါ အညသ္မိ ဝါ ပဒေသေ ပဟရိတွာ မာရေတိ။ အာဏာပကဿ နတ္ထိ ကမ္မဗန္ဓော၊ အာဏတ္တဿေဝ ကမ္မဗန္ဓော။ အထ ဝတ္ထု အဝိသံဝါဒေတွာ ယထာဏတ္တိယာ မာရေတိ။ အာဏာပကဿ အာဏတ္တိက္ခဏေ အာဏတ္တဿ စ မာရဏက္ခဏေတိ ဥဘယေသမ္ပိ ကမ္မဗန္ဓော။ ဝတ္ထုဝိသေသေန ပနေတ္ထ ကမ္မဝိသေသော စ အာပတ္တိဝိသေသော စ ဟောတိတိ။ ဧဝံ တာဝ ဝတ္ထုမ္ပိ သင်္ကေတဝိသင်္ကေတတာ ဝေဒိတဗ္ဗော။

၁-ယောဗ္ဗနထာဝရိယာဒိကာလော စ (သီ၊ သျာ)

vijjha, evaṃ pahara, evaṃ ghātehī”ti āṇatte yattake āṇatto ghātetī, tattakā ubhinnaṃ pāṇātipātā. Sace tattha āṇāpakassa mātāpitaro honti, ānantariyampi phusati. Sace āṇattasseva mātāpitaro, sova ānantariyaṃ phusati. Sace arahā hoti, ubhopi ānantariyaṃ phusanti. Uddisitvā pana “etaṃ dīghaṃ, rassaṃ, rattakañcukaṃ, nilakañcukaṃ, hatthikkhandhe nisinnaṃ, majjhe nisinnaṃ vijjha, pahara, ghātehī”ti āṇatte sace so tameva ghātetī, ubhinnaṃ pāṇātipātā, ānantariyavatthumhi ca ānantariyaṃ. Sace aññaṃ māreti, āṇāpakassa natthi pāṇātipātā. Etena āṇattiko payogo vutto hoti, tattha—

Vatthum kālañca okāsaṃ, āvudhaṃ iriyāpathaṃ.

Tulayitvā pañca ṭhānāni, dhāreyyatthaṃ vicakkhaṇo.

Aparo nayo—

Vatthu kālo ca okāso, āvudhaṃ iriyāpatho.

Kiriyāvisesoti ime, cha āṇattiniyāmakā.

Tattha **vatthū**ti māretabbo satto. **Kālo**ti pubbaṇhasāyanhādikālo ca yobbanathāvariyaḍikālo ca¹. **Okāso**ti gāmo vā vanaṃ vā gehadvāraṃ vā gehamajjhaṃ vā rathikā vā siṅghāṭakaṃ vāti evamādi. **Āvudhanti** asi vā usu vā satti vāti evamādi. **Iriyāpathoti** māretabbassa gamanaṃ vā nisajjā vāti evamādi. **Kiriyāvisesoti** vijjhanāṃ vā chedanāṃ vā bhedanāṃ vā saṅkhamuṇḍakaṃ vāti evamādi.

Yadi hi vatthum viśamvādetvā “yaṃ mārehī”ti āṇatto, tato aññaṃ māreti. “Purato paharivā mārehī”ti vā āṇatto pacchato vā passato vā aññasmiṃ vā padese paharivā māreti. Āṇāpakassa natthi kammabaddho, āṇattasseva kammabaddho. Atha vatthum avisaṃvādetvā yathāṇattiyā māreti, āṇāpakassa āṇattikkhaṇe, āṇattassa ca māraṇakkhaṇeti ubhayesampi kammabaddho. Vatthuvisesena panettha kammaviseso ca āpattiviseso ca hotīti. Evaṃ tāva vatthumhi saṅketavisaṅketatā veditabbā.

1. Yobbanathāvariyaḍikālo ca (Sī, Syā)

ကာလေ ပန ယော “အဇ္ဇ သွေ”တိ အနိယမေတွာ “ပုဗ္ဗဏှေ မာရေဟိ”တိ အာဏတ္တော ယဒါ ကဒါစိ ပုဗ္ဗဏှေ မာရေဟိ၊ နတ္ထိ ဝိသင်္ကေတော။ ယော ပန “အဇ္ဇ ပုဗ္ဗဏှေ”တိ ဝုတ္တော မဇ္ဈန္တေ ဝါ သာယန္တေ ဝါ သွေ ဝါ ပုဗ္ဗဏှေ မာရေဟိ၊ ဝိသင်္ကေတော ဟောတိ၊ အာဏာပကဿ နတ္ထိ ကမ္မဗန္ဓော။ ပုဗ္ဗဏှေ မာရေဟိ ဝါယမန္တဿ မဇ္ဈန္တေ ဇာတေပိ ဧသေဝ နယော။ ဧတေန နယေန သဗ္ဗကာလပ္ပဘေဒေသု သင်္ကေတဝိသင်္ကေတတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဩကာသေပိ ယော “ဧတံ ဂါမေ ဌိတံ မာရေဟိ”တိ အနိယမေတွာ အာဏတ္တော တံ ယတ္ထ ကတ္ထမိ မာရေဟိ၊ နတ္ထိ ဝိသင်္ကေတော။ ယော ပန “ဂါမေယေဝါ”တိ နိယမေတွာ အာဏတ္တော ဝနေ မာရေဟိ၊ တထာ “ဝနေ”တိ အာဏတ္တော ဂါမေ မာရေဟိ။ “အန္တောဂေဟဒ္ဓါရေ”တိ အာဏတ္တော ဂေဟမဇ္ဈေ မာရေဟိ၊ ဝိသင်္ကေတော။ ဧတေန နယေန သဗ္ဗကာသဘေဒေသု သင်္ကေတဝိသင်္ကေတတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

အာဝုဓေပိ ယော “အသိနာ ဝါ ဥသုနာ ဝါ”တိ အနိယမေတွာ “အာဝုဓေန မာရေဟိ”တိ အာဏတ္တော ယေန ကေနမိ အာဝုဓေန မာရေဟိ၊ နတ္ထိ ဝိသင်္ကေတော။ ယော ပန “အသိနာ”တိ ဝုတ္တော ဥသုနာ, “ဣဓိနာ ဝါ အသိနာ”တိ ဝုတ္တော အညေန အသိနာ မာရေဟိ။ ဧတသေဝ ဝါ အသိဿ “ဣမာယ ဓာရာယ မာရေဟိ”တိ ဝုတ္တော ဣတရာယ ဝါ ဓာရာယ, တလေန ဝါ, တုဏှေန ဝါ, ထရုနာ ဝါ မာရေဟိ၊ ဝိသင်္ကေတော။ ဧတေန နယေန သဗ္ဗအာဝုဓဘေဒေသု သင်္ကေတဝိသင်္ကေတတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဣရိယာပထေ ပန ယော “ဧတံ ဂစ္ဆန္တိ မာရေဟိ”တိ ဝေဒတိ၊ အာဏတ္တော စ နံ သစေ ဂစ္ဆန္တိ မာရေဟိ၊ နတ္ထိ ဝိသင်္ကေတော။ “ဂစ္ဆန္တမေဝ မာရေဟိ”တိ ဝုတ္တော ပန သစေ နိသိန္တိ မာရေဟိ။ “နိသိန္တမေဝ ဝါ မာရေဟိ”တိ ဝုတ္တော ဂစ္ဆန္တိ မာရေဟိ၊ ဝိသင်္ကေတော ဟောတိ။ ဧတေန နယေန သဗ္ဗဣရိယာပထဘေဒေသု သင်္ကေတဝိသင်္ကေတတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ကိရိယာဝိသေသေပိ ယော “ဝိဇ္ဈိတွာ မာရေဟိ”တိ ဝုတ္တော ဝိဇ္ဈိတွာဝ မာရေဟိ၊ နတ္ထိ ဝိသင်္ကေတော။ ယော ပန “ဝိဇ္ဈိတွာ မာရေဟိ”တိ ဝုတ္တော ဆိဋ္ဌိတွာ မာရေဟိ၊ ဝိသင်္ကေတော။ ဧတေန နယေန သဗ္ဗကိရိယာဝိသေသဘေဒေသု သင်္ကေတဝိသင်္ကေတတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ယော ပန လိင်္ဂဝသေန “ဒိဃံ, ရဿံ, ကာဠံ, ဩဒါတံ, ကိသံ, တူလံ မာရေဟိ”တိ အနိယမေတွာ အာဏာပေတိ၊ အာဏတ္တော စ ယံကိဋ္ဌိ

Kāle pana yo “ajja sve”ti aniyametvā “pubbaṇhe mārehi”ti āṇatto yadā kadāci pubbaṇhe māreti, natthi visaṅketo. Yo pana “ajja pubbaṇhe”ti vutto majjhanhe vā sāyanhe vā sve vā pubbaṇhe māreti, visaṅketo hoti, āṇāpakassa natthi kammabaddho. Pubbaṇhe māretum vāyamantassa majjhanhe jātepi eśeva nayo. Etena nayena sabbakālappabhadesu saṅketavisaṅketatā veditabbā.

Okāsepi yo “etaṃ gāme ṭhitaṃ mārehi”ti aniyametvā āṇatto taṃ yattha katthaci māreti, natthi visaṅketo. Yo pana “gāmeyevā”ti niyametvā āṇatto vane māreti, tathā “vane”ti āṇatto gāme māreti. “Antogehadvāre”ti āṇatto gehamajjhe māreti, visaṅketo. Etena nayena sabbokāsabhadesu saṅketavisaṅketatā veditabbā.

Āvudhepi yo “asinā vā usunā vā”ti aniyametvā “āvudhena mārehi”ti āṇatto yena kenaci āvudhena māreti, natthi visaṅketo. Yo pana “asinā”ti vutto usunā, “iminā vā asinā”ti vutto aññena asinā māreti. Etasseva vā asissa “imāya dhārāya mārehi”ti vutto itarāya vā dhārāya, talena vā tuṇḍena vā tharunā vā māreti, visaṅketo. Etena nayena sabba-āvudhabhadesu saṅketavisaṅketatā veditabbā.

Iriyāpathe pana yo “etaṃ gacchantam mārehi”ti vadati, āṇatto ca nam sace gacchantam māreti, natthi visaṅketo. “Gacchantameva mārehi”ti vutto pana sace nisinnam māreti. “Nisinnameva vā mārehi”ti vutto gacchantam māreti, visaṅketo hoti. Etena nayena sabba-iriyāpathabhadesu saṅketavisaṅketatā veditabbā.

Kiriyāvisesepi yo “vijjhivā mārehi”ti vutto vijjhivāva māreti, natthi visaṅketo. Yo pana “vijjhivā mārehi”ti vutto chinditvā māreti, visaṅketo. Etena nayena sabbakiriyāvisesabhadesu saṅketavisaṅketatā veditabbā.

Yo pana līngavasena “dīgham, rassam, kālam, odātam, kisaṃ, thūlam mārehi”ti aniyametvā āṇāpeti, āṇatto ca yaṃkiñci

တာဒိသံ မာရေတိ၊ နတ္ထိ ဝိသင်္ကေတော^၁၊ ဥဘိန္ဒူ ပါရာဇိကံ။ အထ ပန သော အတ္တာနံ သန္ဓာယ အာဏာပေတိ၊ အာဏတ္ထော စ “အယမေဝ ဤဒိသော”တိ အာဏာပကမေဝ မာရေတိ၊ အာဏာပကဿ ဒုက္ကဋံ၊ ဝေကဿ ပါရာဇိကံ။ အာဏာပကော အတ္တာနံ သန္ဓာယ အာဏာပေတိ၊ ဣတရော အညံ တာဒိသံ မာရေတိ၊ အာဏာပကော မုစ္ဆတိ၊ ဝေကဿေဝ ပါရာဇိကံ။ ကဿာ? ဩကာသဿ အနိယမိတတ္တာ။ သစေ ပန အတ္တာနံ သန္ဓာယ အာဏာပေန္တောပိ ဩကာသံ နိယမေတိ “အသုကသ္မိ” နာမ ရတ္တိဋ္ဌာနေ ဝါ ဒိဝါဋ္ဌာနေ ဝါ ထေရာသနေ ဝါ နဝါသနေ ဝါ မဇ္ဈိမာသနေ ဝါ နိသိန္ဒူ ဝေရူပံ နာမ မာရေတိ”တိ။ တတ္ထ စ အညော နိသိန္ဒူ ဟေတိ၊ သစေ အာဏတ္ထော တံ မာရေတိ၊ နေဝ ဝေကော မုစ္ဆတိ န အာဏာပကော။ ကဿာ? ဩကာသဿ နိယမိတတ္တာ။ သစေ ပန နိယမိတောကာသတော အညတြ မာရေတိ၊ အာဏာပကော မုစ္ဆတိတိ အယံ နယော မဟာအဋ္ဌကထာယံ သုဠ၊ ဒဠိ ကတွာ ဝုတ္တော။ တဿာ ဧတ္ထ န အနာဒရိယံ ကာတဗ္ဗန္တိ။

အဓိဋ္ဌာယာတိ မာတိကာဝသေန အာဏတ္တိကပယောဂကထာ နိဋ္ဌိတာ။

ဣဒါနိ ယေ ဣတေနာတိ ဣမဿ မာတိကာပဒဿ နိဋ္ဌေသဒဿနတ္ထံ ဘိက္ခု၊ ဘိက္ခု၊ အာဏာပေတိတိအာဒယော စတ္တာရော ဝါရာ ဝုတ္တာ။ တေသု သော တံ မညမာနောတိ သော အာဏတ္ထော ယော အာဏာပကေန “ဣတ္ထန္တာမော”တိ အက္ခာတော၊ တံ မညမာနော တမေဝ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေတိ၊ ဥဘိန္ဒူ ပါရာဇိကံ။ တံ မညမာနော အညန္တိ ယံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေတိတိ ဝုတ္တော တံ မညမာနော အညံ တာဒိသံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေတိ၊ မူလဋ္ဌဿ အနာပတ္တိ။ အညံ မညမာနော တန္တိ ယော အာဏာပကေန ဝုတ္တော၊ တဿ ဗလဝသဟာယံ သမိပေ ဌိတံ ဒိသ္မာ “ဣမဿ ဗလေနာယံ ဂစ္ဆတိ၊ ဣမံ တာဝ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေတိ”တိ ပဟရန္တော ဣတရမေဝ ပရိဝတ္တိတွာ တသ္မိဉ္စ ဌာနေ ဌိတံ “သဟာယော”တိ မညမာနော ဇီဝိတာ ဝေါရောပေတိ၊ ဥဘိန္ဒူ ပါရာဇိကံ။ အညံ မညမာနော အညန္တိ ပုရိမနယေနေဝ ဣမံ တာဝဿ သဟာယံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေတိတိ သဟာယမေဝ ဝေါရောပေတိ၊ တဿေဝ ပါရာဇိကံ။

ဣတပရမ္ပရာပဒဿ နိဋ္ဌေသဝါရေ ဣတ္ထန္တာမဿ ပါဝေါတိအာဒိသု ဧကော အာစရိယော တယော ဗုဒ္ဓရက္ခိတဓမ္မရက္ခိတသံသရက္ခိတနာမကာ

tādisaṃ māreti, natthi visaṅketo¹, ubhinnaṃ pārājikaṃ. Atha pana so attānaṃ sandhāya āṇāpeti, āṇatto ca “ayameva īdiso”ti āṇāpakameva māreti, āṇāpakassa dukkaṭaṃ, vadhakassa pārājikaṃ. Āṇāpako attānaṃ sandhāya āṇāpeti, itaro aññaṃ tādisaṃ māreti, āṇāpako muccati, vadhakas-seva pārājikaṃ. Kasmā? Okāsassa aniyamitattā. Sace pana attānaṃ sandhāya āṇāpentopi okāsaṃ niyameti “asukasmim nāma rattiṭṭhāne vā divāṭṭhāne vā therāsane vā navāsane vā majjhimāsane vā nisinnaṃ evarūpaṃ nāma mārehi”ti. Tattha ca añño nisinno hoti, sace āṇatto taṃ māreti, neva vadhako muccati na āṇāpako. Kasmā? Okāsassa niyamitattā. Sace pana niyamitokāsato aññatra māreti, āṇāpako muccatīti ayaṃ nayo **Mahā-aṭṭhakathāyaṃ** suṭṭhu daḥhaṃ katvā vutto. Tasmā ettha na anādariyaṃ kātābanti.

“Adhiṭṭhāyā”ti mātikāvasena āṇattikapayogakathā niṭṭhitā.

Idāni ye **dūtenā**ti imassa mātikāpadassa niddesadassanattthaṃ “**bhikkhu bhikkhuṃ āṇāpeti**”ti-ādayo cattāro vārā vuttā. Tesu so taṃ maññaṃānoti so āṇatto yo āṇāpakena “itthannāmo”ti akkhāto, taṃ maññaṃāno tameva jīvitā voropeti, ubhinnaṃ pārājikaṃ. **Taṃ maññaṃāno aññanti** “yaṃ jīvitā voropehi”ti vutto taṃ maññaṃāno aññaṃ tādisaṃ jīvitā voropeti, mūlaṭṭhassa anāpatti. **Aññaṃ maññaṃāno tanti** yo āṇāpakena vutto, tassa balavasahāyaṃ samīpe ṭhitaṃ disvā “imassa balenāyaṃ gajjati², imaṃ tāva jīvitā voropemi”ti paharanto itameva parivattitvā tasmim ṭhāne ṭhitaṃ “sahāyo”ti maññaṃāno jīvitā voropeti, ubhinnaṃ pārājikaṃ. **Aññaṃ maññaṃāno aññanti** purimanayeneva “imaṃ tāvassa sahāyaṃ jīvitā voropemi”ti sahāyameva voropeti, tasseva pārājikaṃ.

Dūtaparamparāpadassa niddesavāre **itthannāmassa pāvadāti**-ādīsu eko ācariyo tayo Buddharakkhitadhammarakkhitasamgharakkhitānāmakā

1. Visaṅketoti (Ka)

2. Gacchati (Sī), tajjati (Syā)

အန္တေဝါသိကာ ဒဠဗ္ဗာ။ တတ္ထ ဘိက္ခု ဘိက္ခု အာဏာပေတိတိ အာစရိယော ကဏ္ဍိ ပုဂ္ဂလံ မာရာပေတုကာမော တမတ္ထံ အာစိက္ခိတော ဗုဒ္ဓရက္ခိတံ အာဏာပေတိ။ **ဣတ္ထန္တာမသ ပါဝဒါ**တိ ဂစ္ဆ တံ ဗုဒ္ဓရက္ခိတံ တေမတ္ထံ ဓမ္မရက္ခိတဿ ပါဝဒ။ **ဣတ္ထန္တာမော ဣတ္ထန္တာမသ ပါဝဒ**တူတိ ဓမ္မရက္ခိတောပိ သံဃရက္ခိတဿ ပါဝဒတူ။ **ဣတ္ထန္တာမော ဣတ္ထန္တာမံ ဇိဝိတာ ဝေါရောပေတူ**တိ ဧဝံ တယာ အာဏတ္ထေန ဓမ္မရက္ခိတေန အာဏတ္ထော သံဃရက္ခိတော ဣတ္ထန္တာမံ ပုဂ္ဂလံ ဇိဝိတာ ဝေါရောပေတူ။ သော ဟိ အမှေသု ဝိရဇာတိကော ပဋိဗလော ဣမသ္မိံ ကမ္မေတိ။ **အာပတ္တိ ဒုက္ကဋ္ဌဿာ**တိ ဧဝံ အာဏာပေန္တဿ အာစရိယဿ တာဝ ဒုက္ကဋ္ဌံ။ **သော ဣတရဿ အာရောပေတိ**တိ ဗုဒ္ဓရက္ခိတော ဓမ္မရက္ခိတဿ၊ ဓမ္မရက္ခိတော စ သံဃရက္ခိတဿ “အမှာကံ အာစရိယော ဧဝံ ဝဒတိ ‘ဣတ္ထန္တာမံ ကိရ ဇိဝိတာ ဝေါရောပေတိ၊ တံ ကိရ အမှေသု ဝိရ-ပုရိသော’တိ”အာရောပေတိ။ ဧဝံ တေသမ္ပိ ဒုက္ကဋ္ဌံ။ **ဝေကော ပဋိဂ္ဂဏှာ**တိတိ သာဓု ဝေါရောပေဿာမိတိ သံဃရက္ခိတော သမ္ပုဋ္ဌိန္နတိ။ **မူလဋ္ဌဿ အာပတ္တိ ထုလ္လစ္စယဿာ**တိ သံဃရက္ခိတေန ပဋိဂ္ဂဟိတမတ္ထေ အာစရိယဿ ထုလ္လစ္စယံ။ မဟာဇနော ဟိ တေန ပါပေ နိယောဇိတောတိ။ **သော တန္တိ** သော စေသံဃရက္ခိတော တံ ပုဂ္ဂလံ ဇိဝိတာ ဝေါရောပေတိ။ သဗ္ဗေသံ စတုန္တမ္ပိ ဇနာနံ ပါရာဇိကံ။ န ကေဝလဉ္စ စတုန္တံ၊ ဧတေနပါယေန ဝိသင်္ကေတံ အကုတွာ ပရမ္ပရာယ အာဏာပေန္တံ သမဏသတံ သမဏသဟဿံ ဝါ ဟောတု သဗ္ဗေသံ ပါရာဇိကမေဝ။

ဝိသက္ကိယဒူတပဒနိဒ္ဒေသေ သော အညံ အာဏာပေတိတိ သော အာစရိယေန အာဏတ္ထော ဗုဒ္ဓရက္ခိတော ဓမ္မရက္ခိတံ အဒိဿာ ဝါ အဝတ္တုကာမော ဝါ ဟုတွာ သံဃရက္ခိတမေဝ ဥပသင်္ကမိတွာ “အမှာကံ အာစရိယော ဝေမာဟ ‘ဣတ္ထန္တာမံ ကိရ ဇိဝိတာ ဝေါရောပေတိ’တိ” ဝိသင်္ကေတံ ကရောန္တော အာဏာပေတိ။ ဝိသင်္ကေတကရဏေန ဟိ သေ ဝိသက္ကိယဒူတောတိ ဝုစ္စတိ။ **အာပတ္တိ ဒုက္ကဋ္ဌဿာ**တိ အာဏတ္တိယာ တာဝ ဗုဒ္ဓရက္ခိတဿ ဒုက္ကဋ္ဌံ။ **ပဋိဂ္ဂဏှာ**တိ **အာပတ္တိ ဒုက္ကဋ္ဌဿာ**တိ သံဃရက္ခိတေန သမ္ပုဋ္ဌိန္နတေ မူလဋ္ဌဿေဝ ဒုက္ကဋ္ဌန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဧဝံ သန္တေ ပဋိဂ္ဂဟဏေ အာပတ္တိယေဝ န သိယာ၊ သဗ္ဗရိတ္တပဋိဂ္ဂဟဏမရဏာဘိနန္ဒနေသုပိ စ အာပတ္တိ ဟောတိ။ မရဏပဋိဂ္ဂဟဏေ ကထံ န သိယာ၊ တဿာ ပဋိဂ္ဂဏှန္တဿေဝေတံ ဒုက္ကဋ္ဌံ၊ တေနေဝတ္ထ မူလဋ္ဌဿာတိ န ဝုတ္တိ။ ပုရိမနယေပိ စေတံ ပဋိဂ္ဂဏှန္တဿ ဝေဒိတဗ္ဗမေဝ၊ ဩကာသာဘာဝေန ပန န ဝုတ္တိ။ တဿာ ယော

antevāsikā daṭṭhabbā. Tattha **bhikkhu bhikkhum āṇāpeti**ti ācariyo kañci
puggalaṃ mārāpetukāmo tamatthaṃ ācikkhitvā Buddharakkhitaṃ āṇāpeti.
Itthannāmassa pāvadati gaccha tvaṃ Buddharakkhita etamatthaṃ
Dhammarakkhitassa pāvada. **Itthannāmo itthannāmassa pāvadatūti**
Dhammarakkhitopi Saṃgharakkhitassa pāvada. **Itthannāmo itthannāmaṃ**
jīvitā voropetūti evaṃ tayā āṇattena Dhammarakkhitena āṇatto
Saṃgharakkhito itthannāmaṃ puggalaṃ jīvitā voropetu, so hi amhesu
vīrajātiko paṭibalo imasmiṃ kammeti. **Āpatti dukkaṭassāti** evaṃ āṇāpentassa
ācariyassa tāva dukkaṭaṃ. **So itarassa ārocetīti** Buddharakkhito
Dhammarakkhitassa, Dhammarakkhito ca Saṃgharakkhitassa “amhākaṃ
ācariyo evaṃ vadati ‘itthannāmaṃ kira jīvitā voropehi, tvaṃ kira amhesu
vīrapuriso’ti” āroceti, evaṃ tesampi dukkaṭaṃ. **Vadhako paṭiggaṇhātīti**
“sādhu voropessāmī”ti Saṃgharakkhito sampaṭicchati. **Mūlaṭṭhassa āpatti**
thullaccayassāti Saṃgharakkhitena paṭiggahitamatte ācariyassa
thullaccayaṃ. Mahājano hi tena pāpe niyojototi. **So tanti so ce**
Saṃgharakkhito taṃ puggalaṃ jīvitā voropeti, sabbesaṃ catunnampi
janānaṃ pārājikaṃ. Na kevalaṇca catunnaṃ, etenūpāyena visaṅketaṃ
akatvā paramparāya āṇāpentāṃ samaṇasataṃ samaṇasahassaṃ vā hotu
sabbesaṃ pārājikameva.

Visakkiyadūtapadaniddese **so aññaṃ āṇāpeti**ti so ācariyena āṇatto
Buddharakkhito Dhammarakkhitaṃ adisvā vā avattukāmo vā hutvā
Saṃgharakkhitameva upasaṅkamitvā “amhākaṃ ācariyo evamāha
‘itthannāmaṃ kira jīvitā voropehī’ti” visaṅketaṃ karonto āṇāpeti.
Visaṅketakaraṇeneva hi esa “**visakkiyadūto**”ti vuccati. **Āpatti dukkaṭassāti**
āṇattiyā tāva Buddharakkhitassa dukkaṭaṃ. **Paṭiggaṇhātīti āpatti dukkaṭassāti**
Saṃgharakkhitena sampaṭicchite mūlaṭṭhasseva dukkaṭanti veditabbaṃ.
Evaṃ sante paṭiggahaṇe āpattiyeva na siyā,
sañcarittapaṭiggahaṇamaraṇābhinandanesupi ca āpatti hoti,
maraṇapaṭiggahaṇe kathaṃ na siyā, tasmā paṭiggaṇhantassevetāṃ dukkaṭaṃ,
tenevettha “mūlaṭṭhassā”ti na vuttaṃ. Purimanayepi cetāṃ paṭiggaṇhantassa
veditabbameva, okāsābhāvena pana na vuttaṃ. Tasmā yo

ယော ပဋိဂ္ဂဏှာတိ၊ တဿ တဿ တပ္ပစ္စယာ အာပတ္တိယေဝါတိ အယမေတ္ထ
အမှာကံ ခန္တိ။ ယထာ စေတ္ထ၊ ဧဝံ အဒိန္နာဒါနေပီတိ။

သစေ ပန သော တံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေတိ၊ အာဏာပကဿ စ
ဗုဒ္ဓရက္ခိတဿ၊ ဝေါရောပကဿ စ သံဃရက္ခိတဿာတိ ဥဘိန္တိ ပါရာဇိကံ။
မူလဋ္ဌဿ ပန အာစရိယဿ ဝိသင်္ကေတတ္တာ ပါရာဇိကေန အနာပတ္တိ။
ဓမ္မရက္ခိတဿ အဇာနနတာယ သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ အနာပတ္တိ။ ဗုဒ္ဓရက္ခိတော ပန
ဒိန္နံ သောတ္တိဘာဝံ ကတွာ အတ္တနာ နဋ္ဌောတိ။

ဂတပစ္စာဂတဒူတနိဒ္ဒေသေ သော ဂစ္ဆာ ပုန ပစ္စာဂစ္ဆတိတိ တဿ
ဇီဝိတာ ဝေါရောပေတဗ္ဗဿ သမိပံ ဂန္တာ သုသံဝိဟိတာရက္ခတ္တာ တံ ဇီဝိတာ
ဝေါရောပေတုံ အသက္ခောန္တော အာဂစ္ဆတိ။ ယဒါ သက္ခောသိ၊ တဒါတိ ကိံ
အဇ္ဇေဝ မာရိတော မာရိတော ဟောတိ၊ ဂစ္ဆ၊ ယဒါ သက္ခောသိ၊ တဒါနံ ဇီဝိတာ
ဝေါရောပေတိတိ။ အာပတ္တိ ဒုက္ခဋ္ဌဿာတိ ဧဝံ ပန အာဏတ္တိယာပိ ဒုက္ခဋ္ဌမေဝ
ဟောတိ။ သစေ ပန သော အဝဿံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေတဗ္ဗော ဟောတိ၊
အတ္ထသာဓကစေတနာ၊ မဂ္ဂါနန္တရဖလသဒိသာ၊ တသ္မာ အယံ အာဏတ္တိက္ခဏေ-
ယေဝ ပါရာဇိကော။ သစေပိ ဝဓကော သဠိဝဿာတိက္ကမေန တံ ဝဓေ၊
အာဏာပကော စ အန္တရာဝ ကာလံ ကရေတိ၊ ဟိနာယ ဝါ အာဝတ္တတိ၊
အဿမဏောဝ ဟုတွာ ကာလဉ္စ ကရိဿတိ၊ ဟိနာယ ဝါ အာဝတ္တိဿတိ။
သစေ အာဏာပကော ဝိဟိကာလေ မာတရံ ဝါ ပိတရံ ဝါ အရဟန္တံ ဝါ သန္ဓာယ
ဧဝံ အာဏာပေတွာ ပဗ္ဗဇတိ၊ တသ္မိံ ပဗ္ဗဇိတေ အာဏတ္တော တံ မာရေတိ၊
အာဏာပကော ဝိဟိကာလေယေဝ မာတုဃာတကော ပိတုဃာတကော
အရဟန္တဃာတကော ဝါ ဟောတိ၊ တသ္မာ နေဝဿ ပဗ္ဗဇော၊ န ဥပသမ္ပဒါ
ရဟတိ။ သစေပိ မာရေတဗ္ဗပုဂ္ဂလော အာဏတ္တိက္ခဏေ ပုထုဇ္ဇေနော၊ ယဒါ
ပန နံ အာဏတ္တော မာရေတိ၊ တဒါ အရဟာ ဟောတိ၊ အာဏတ္တတော ဝါ
ပဟာရံ လဘိတွာ ဒုက္ခမူလိကံ သဒ္ဓိ နိဿာယ ဝိပဿန္တော အရဟတ္တံ ပတွာ
တေနောဗာဓေန ကာလံ ကရေတိ၊ အာဏာပကော အာဏတ္တိက္ခဏေယေဝ
အရဟန္တဃာတကော။ ဝဓကော ပန သဗ္ဗတ္ထ ဥပက္ကမကရဏက္ခဏေယေဝ
ပါရာဇိကောတိ။

ဣဒါနိ ယေ သဗ္ဗေသုယေဝ ဣမေသု ဒူတဝသေန ဝုတ္တမာတိကာပဒေသု
သင်္ကေတဝိသင်္ကေတဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တာ တယော ဝါရာ၊ တေသု ပဌမဝါရေ
တာဝ ယသ္မာ တံ သဏိကံ ဝါ ဘဏန္တော တဿ ဝါ ဗရိရတာယ “မာ

yo paṭiggaṇhāti, tassa tassa tappaccayā āpattiye vāti ayamettha amhākaṁ khanti. Yathā cettha, evaṁ adinnādānepīti.

Sace pana so taṁ jīvitā voropeti, āṇāpakassa ca Buddharakkhitassa, voropakassa ca Saṅgharakkhitassāti ubhinnaṁ pi pārājikaṁ. Mūlaṭṭhassa pana ācariyassa visaṅketattā pārājikena anāpatti. Dhammarakkhitassa ajānanatāya sabbenā sabbaṁ anāpatti. Buddharakkhito pana dvinnāṁ sotthibhāvaṁ katvā attanā naṭṭhoti.

Gatapaccāgatadūtaniddese so gantvā puna paccāgacchatīti tassa jīvitā voropetabbassa samīpaṁ gantvā susaṁvihitārakkhattā taṁ jīvitā voropetum asakkonto āgacchati. **Yadā sakkosi, tadāti** kiṁ ajjeva mārito mārito hoti, gaccha, yadā sakkosi, tadā naṁ jīvitā voropehīti. **Āpatti dukkaṭassāti** evaṁ puna āṇattiyāpi dukkaṭameva hoti. Sace pana so avassaṁ jīvitā voropetabbo hoti, atthasādhakacetanā¹ maggānantaraphalasadisā, tasmā ayaṁ āṇattikkhaṇe ya eva pārājiko. Sacepi vadhako saṭṭhivassātikkamena taṁ vadhati², āṇāpako ca antarāva kālaṁ karoti, hīnāya vā āvattati, assamaṇova hutvā kālaṁ karissati, hīnāya vā āvattissati. Sace āṇāpako gihikāle mātaraṁ vā pitaraṁ vā arahantaṁ vā sandhāya evaṁ āṇāpetvā pabbajati, tasmīṁ pabbajite āṇatto taṁ māreti, āṇāpako gihikāleyeva mātughātakō, pitughātakō, arahantaghātakō vā hoti, tasmā nevassa pabbajjā, na upasampadā ruhati. Sacepi māretabbapuggalo āṇattikkhaṇe puthujjano, yadā pana naṁ āṇatto māreti, tadā arahā hoti, āṇattato vā pahāraṁ labhitvā dukkhamūlikaṁ saddhaṁ nissāya vipassanto arahantaṁ patvā tenevābādhena kālaṁ karoti, āṇāpako āṇattikkhaṇe ya arahantaghātakō. Vadhako pana sabbattha upakkamakaraṇakkhaṇe ya pārājikoti.

Idāni ye sabbesuyeva imesu dūtavasena vuttamātikāpadesu saṅketavisaṅketadassanattāṁ vuttā tayo vārā, tesu paṭhamavāre tāva yasmā taṁ saṅikaṁ vā bhaṇanto tassa vā badhiratāya “mā

သဘာဝေဟိ”တိ ဧတံ ဝစနံ န သာဝေတိ၊ တသ္မာ မူလဋ္ဌော န မုတ္တော။ ဒုတိယဝါရေ သာဝိတတ္ထာ မုတ္တော။ တတိယဝါရေ ပန တေန စ သာဝိတတ္ထာ ဣတရေန စ သာမူတိ သမ္ပုဋ္ဌိတွာ ဩရတတ္ထာ^၁ ဥဘောပိ မုတ္တတိ။

ဒုတကထာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၇၅။ အရဟော ရဟောသညီနိဋ္ဌေသာဒိသု အရဟောတိ သမ္ပုဋ္ဌေ။ ရဟောတိ ပရမ္ပုဋ္ဌေ။ တတ္ထ ယော ဥပဋ္ဌာနကာလေ ဝေရိဘိက္ခုမိ ဘိက္ခုဟိ သဒ္ဓိံ အာဂန္တော ပုရတော နိသိန္ဓယေဝ အန္တကာရဒေါသေန တဿ အာဂတဘာဝံ အဇာနန္တော “အဟော ဝတ ဣတ္ထန္တာမော ဟတော အဿ၊ စောရာပိ နာမ တံ န ဟနန္တိ၊ သပ္ပေါ ဝါ န ခုံသတိ၊ န သတ္ထံ ဝါ ဝိသံ ဝါ အာဟရတိ”တိ တဿ မရဏံ အဘိနန္တန္တော ဤဒိသာနိ ဝစနာနိ ဥလ္လပတိ၊ အယံ အရဟော ရဟောသညီ ဥလ္လပတိ နာမ၊ သမ္ပုဋ္ဌေဝ တသ္မိံ ပရမ္ပုဋ္ဌေသညီတိ အတ္တော။ ယော ပန တံ ပုရတော နိသိန္ဓံ ဒိသ္မာ ပန ဥပဋ္ဌာနံ ကတွာ ဂတေဟိ ဘိက္ခုဟိ သဒ္ဓိံ ဂတေပိ တသ္မိံ “ဣဓေဝ သော နိသိန္ဓော”တိ သညီ ဟုတွာ ပုရိမနယေန ဥလ္လပတိ၊ အယံ ရဟော အရဟောသညီ ဥလ္လပတိ နာမ။ ဧတေနရူပါယေန အရဟော အရဟောသညီ စ၊ ရဟော ရဟောသညီ စ ဝေဒိတဗ္ဗော။ စတုန္တမ္ပိ စ ဧတေသံ ဝါစာယ ဝါစာယ ဒုက္ကုန္တ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဣဒါနိ မရဏဝဏ္ဏသံဝဏ္ဏနာယ ဝိဘာဂဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တေသု ပဉ္စသု ကာယေန သံဝဏ္ဏနာဒိမာတိကာနိဋ္ဌေသေသု ကာယေန ဝိကာရံ ကရေတိတိ ယထာ သော ဇာနာတိ “သတ္ထံ ဝါ အာဟရိတွာ ဝိသံ ဝါ ခါဒိတွာ ရဇ္ဈိယာ ဝါ ဥဗ္ဗန္တိတွာ သောဗ္ဗာဒိသု ဝါ ပပတိတွာ ယော မရတိ၊ သော ကိရဓနံ ဝါ လဘတိ၊ ယသံ ဝါ လဘတိ၊ သဂ္ဂံ ဝါ ဂစ္ဆတိတိ အယမတ္ထော ဧတေန ဝုတ္တော”တိ၊ တထာ ဟတ္ထမုဒ္ဒါဒိဟိ ဒေသေတိ။ ဝါစာယ ဘဏတိတိ တမေဝတ္ထံ ဝါကျဘေဒိ ကတွာ ဘဏတိ။ တတိယဝါရေ ဥဘယဝသေန ဝုတ္တော။ သဗ္ဗတ္ထ သံဝဏ္ဏနာယ ပယောဂေ ပယောဂေ ဒုက္ကုန္တံ။ တဿ ဒုက္ခုပ္ပတ္တိယံ သံဝဏ္ဏကဿ ထုလ္လစ္စယံ။ ယံ ဥဒ္ဓိဿ သံဝဏ္ဏနာ ကတာ၊ တသ္မိံ မတေ သံဝဏ္ဏနက္ခဏေယေဝ သံဝဏ္ဏကဿ ပါရာဇိကံ။ သော တံ န ဇာနာတိ အညော ဥတွာ “လဒ္ဓေါ ဝတ မေ သုဗ္ဗတ္တိဥပါယော”တိ တာယ သံဝဏ္ဏနာယ မရတိ၊ အနာပတ္တိ။ ဦးစွံ ဥဒ္ဓိဿ သံဝဏ္ဏနာယ ကတာယ ဧကော ဥတွာ မရတိ၊ ပါရာဇိကံ။ ဒွေပိ မရန္တိ၊ ပါရာဇိကဉ္စ အကုသလရာသိ စ။ ဧသ နယော သမ္ပဟုလေသု။

1. Atthasādhakacetanā (Ka)

2. Vadheti (Sī, Syā)

ghātehi”ti etaṃ vacanaṃ na sāveti, tasmā mūlaṭṭho na mutto. Dutiyavāre sāvitattā mutto. Tatiyavāre pana tena ca sāvitattā, itarena ca “sādhū”ti sampatiṇchitvā oratattā¹ ubhopi muttāti.

Dūtakathā niṭṭhitā.

175. Araho rahosaññīniddesādīsu arahoti sammukhe. **Rahoti** parammukhe. Tattha yo upaṭṭhānakāle veribhikkhumhi bhikkhūhi saddhim āgantvā purato nisinneyeva andhakāradosena tassa āgatabhāvaṃ ajānanto “aho vata itthannāmo hato assa, corāpi nāma taṃ na hananti, sappo vā na ḍaṃsati, na satthaṃ vā visaṃ vā āharatī”ti tassa maraṇaṃ abhinandanto īdisāni vacanāni ullapati, ayaṃ **arahō rahosaññī ullapati** nāma, sammukheva tasmim parammukhasaññīti attho. Yo pana taṃ purato nisinnaṃ disvā puna upaṭṭhānaṃ katvā gatehi bhikkhūhi saddhim gatepi tasmim “idheva so nisinno”ti saññī hutvā purimanayeneva ullapati, ayaṃ **raho arahosaññī ullapati** nāma. Etenevupāyena arahō arahosaññī ca raho rahosaññī ca veditabbo. Catunnampi ca etesaṃ vācāya vācāya dukkaṇṭanti veditabbaṃ.

Idāni maraṇavaṇṇasaṃvaṇṇanāya vibhāgadassanattamaṃ vuttesu pañcasu kāyena saṃvaṇṇanādimātikāniddhesu **kāyena vikāraṃ karotīti** yathā so jānāti “satthaṃ vā āharitvā visaṃ vā khāditvā rajjuyā vā ubbandhitvā sobbhādīsu vā papatitvā yo marati, so kira dhanam vā labhati, yasam vā labhati, saggaṃ vā gacchatīti ayamatto etena vutto”ti, tathā hatthamuddādīhi dasseti. **Vācāya bhaṇatīti** tamevatthaṃ vākyabhedaṃ katvā bhaṇatī. Tatiyavāro ubhayavasena vutto. Sabbattha saṃvaṇṇanāya payoge payoge dukkaṇṭam. Tassa dukkhuppattiyam saṃvaṇṇakassa thullaccayaṃ. Yaṃ uddissa saṃvaṇṇanā katā, tasmim mate saṃvaṇṇanakkhaṇeyeva saṃvaṇṇakassa pārājikaṃ. So taṃ na jānāti añño ñatvā “laddho vata me sukhuppatti-upāyo”ti tāya saṃvaṇṇanāya marati, anāpatti. Dvinnaṃ uddissa saṃvaṇṇanāya katāya eko ñatvā marati, pārājikaṃ. Dvepi maranti, pārājikaṃ ca akusalarāsi ca. Esa nayo sambahulesu.

1. Oramitattā (Syā)

အနုဒ္ဓိဿ^၁ မရဏံ သံဝဏ္ဏေန္တော အာဟိဏ္ဏတိ၊ ယော ယော တံ သံဝဏ္ဏနံ ဥတွာ မရတိ၊ သဗ္ဗော တေန မာရိတော ဟောတိ။

ဒူတေန သံဝဏ္ဏနာယံ အသုကံ နာမ ဂေဟံ ဝါ ဂါမံ ဝါ ဂန္ထာ ဣတ္ထန္တာမဿ ဧဝံ^၂ မရဏဝဏ္ဏံ သံဝဏ္ဏဟိတိ သာသနေ အာရောစိတမတ္တေ ဒုက္ကဋ်။ ယဿတ္ထာယ ပဟိတော၊ တဿ ဒုက္ခပုတ္တိယာ မူလဋ္ဌဿ ထုလ္လစ္စယံ၊ မရဏေန ပါရာဇိကံ။ ဒူတော “ဉ္ဇတော ဒါနိ အယံ သဂ္ဂမဂ္ဂေါ”တိ တဿ အနာရော-
စေတွာ အတ္တနော ဉ္ဇတိဿ ဝါ သာလောဟိတဿ ဝါ အာရောစေတိ၊ တသ္မိံ မတေ ဝိသင်္ကေတော ဟောတိ၊ မူလဋ္ဌော မုစ္ဆတိ။ ဒူတော တထေဝ စိန္တေတွာ သယံ သံဝဏ္ဏနာယ ဝုတ္တံ ကတွာ မရတိ၊ ဝိသင်္ကေတောဝ။ အနုဒ္ဓိဿ^၃ ပန သာသနေ အာရောစိတေ ယတ္ထကာ ဒူတဿ သံဝဏ္ဏနာယ မရန္တိ၊ တတ္ထကာ ပါဏာတိပါတာ။ သစေ မာတာပိတရော မရန္တိ၊ အာနန္တရိယမ္ပိ ဟောတိ။

၁၇၆။ လောဘိသံဝဏ္ဏနာယံ လောဘံ ဆိန္ဒတိတိ ပဏ္ဏေ ဝါ ပေါတ္ထကေ ဝါ အက္ခရာနိ လိခတိ “ယော သတ္တံ ဝါ အာဟရိတွာ ပပါတေ ဝါ ပပတိတွာ အညေဟိ ဝါ အဂ္ဂိပဝေသနဥဒကပဝေသနာဒိဟိ ဥပါယေဟိ မရတိ၊ သော ဣဒဋ္ဌိဒဋ္ဌ လဘတိ”တိ ဝါ “တဿ ဓမ္မော ဟောတိ”တိ ဝါ၊ ဧတ္ထာပိ ဒုက္ကဋ်-
ထုလ္လစ္စယာ^၄ ဝုတ္တနယေနဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဥဒ္ဓိဿ လိခိတေ ပန ယံ ဥဒ္ဓိဿ လိခိတံ၊ တဿေဝ မရဏေန ပါရာဇိကံ။ ဗဟူ ဥဒ္ဓိဿ လိခိတေ ယတ္ထ-
ကာ မရန္တိ၊ တတ္ထကာ ပါဏာတိပါတာ။ မာတာပိတုနံ မရဏေန အာနန္တရိယံ။ အနုဒ္ဓိဿ လိခိတေပိ ဧသေဝ နယော။ “ဗဟူ မရန္တိ”တိ ဝိပုဋ်သာရေ ဥပ္ပန္နေ တံ ပေါတ္ထကံ ဈာပေတွာ ဝါ၊ ယထာ ဝါ အက္ခရာနိ န ပညာယန္တိ၊ တထာ ကတွာ မုစ္ဆတိ။ သစေ သော ပရဿ ပေါတ္ထကော ဟောတိ ဥဒ္ဓိဿ^၅ လိခိတော ဝါ ဟောတိ အနုဒ္ဓိဿ လိခိတော ဝါ၊ ဂဟိတဋ္ဌာနေ ဌပေတွာ မုစ္ဆတိ။ သစေ မူလေန ကိတော ဟောတိ၊ ပေါတ္ထကဿာမိကာနံ ပေါတ္ထကံ၊ ယေသံ ဟတ္ထတော မူလံ ဂဟိတံ၊ တေသံ မူလံ ဒတွာ မုစ္ဆတိ။ သစေ သမ္ပဟုလာ “မရဏဝဏ္ဏံ လိခိဿာမာ”တိ ဧကဇ္ဈာသယာ ဟုတွာ ဧကော တာလရက္ခံ^၆ အာရောဟိတွာ ပဏ္ဏံ ဆိန္ဒတိ၊ ဧကော အာဟရတိ၊ ဧကော ပေါတ္ထကံ ကရေတိ၊ ဧကော လိခတိ၊ ဧကော သစေ ကဏ္ဍက-
လောဘိ ဟောတိ၊ မသိ^၇ မက္ခေတိ။ မသိ^၈ မက္ခေတွာ တံ ပေါတ္ထကံ သဇ္ဇေတွာ

၁-အနောဒိဿ (က)

၄-ဒုက္ကဋ်ထုလ္လစ္စယပါရာဇိကော (သျှာ)

၂-ဧဝ (သိ၊ သျှာ)

၅-ဩဒိဿ (က)

၃-အနုဒိဿ (သျှာ)

၆-ရက္ခံ (က)

Anuddissa¹ maraṇaṃ saṃvaṇṇento āhiṇḍati, yo yo taṃ saṃvaṇṇanaṃ ñatvā marati, sabbo tena mārito hoti.

Dūtena saṃvaṇṇanāyaṃ “asukam nāma geham vā gāmaṃ vā gantvā itthannāmassa evaṃ² maraṇavaṇṇaṃ saṃvaṇṇehi”ti sāsane ārocitamatte dukkaṭaṃ. Yassatthāya pahito, tassa dukkhuppattiyā mūlaṭṭhassa thullaccayaṃ, maraṇena pārājikaṃ. Dūto “ñāto dāni ayaṃ saggamaggo”ti tassa anārocetvā attano ñātissa vā sālohitassa vā āroceti, tasmim mate visaṅketo hoti, mūlaṭṭho muccati. Dūto tatheva cintetvā sayam saṃvaṇṇanāya vuttaṃ katvā marati, visaṅketova. Anuddissa³ pana sāsane ārocite yattakā dūtassa saṃvaṇṇanāya maranti, tattakā pāṇātipātā. Sace mātāpitāro maranti, ānantariyampi hoti.

176. Lekhāsaṃvaṇṇanāyaṃ **lekhaṃ chindatī**ti paṇṇe vā potthake vā akkharāni likhati “yo satthaṃ vā āharitvā papāte vā papatitvā aññehi vā aggippavesana-udakappavesanādīhi upāyehi marati, so idaṇcīdaṇca labhati”ti vā “tassa dhammo hoti”ti vāti, etthāpi dukkaṭathullaccayā⁴ vuttanayeneva veditabbā. Uddissa likhite pana yaṃ uddissa likhitaṃ, tasseva maraṇena pārājikaṃ. Bahū uddissa likhite yattakā maranti, tattakā pāṇātipātā. Mātāpitūnaṃ maraṇena ānantariyaṃ. Anuddissa likhitepi eseva nayo. “Bahū maranti”ti vipphaṇṇisāre uppanne taṃ potthakaṃ jhāpetvā vā, yathā vā akkharāni na paññāyanti, tathā katvā muccati. Sace so parassa potthako hoti uddissa⁵ likhito vā hoti anuddissa likhito vā, gahitaṭṭhāne ṭhapetvā muccati. Sace mūlena kīto hoti, potthakassāmikānaṃ potthakaṃ, yesaṃ hatthato mūlaṃ gahitaṃ, tesaṃ mūlaṃ datvā muccati. Sace sambahulā “maraṇavaṇṇaṃ likhissāmā”ti ekajjhāsaya hutvā eko tālarukkhaṃ⁶ ārohitvā paṇṇaṃ chindati, eko āharati, eko potthakaṃ karoti, eko likhati, eko sace kaṇṭakalekhā hoti, masim makkheti. Masim makkhetvā taṃ potthakaṃ sajjetvā

1. Anodissa (Ka)

2. Eva (Sī, Syā)

3. Anudissa (Syā)

4. Dukkaṭathullaccayapārājikā (Syā)

5. Odissa (Ka)

6. Rukkhaṃ (Ka)

သဗ္ဗေဝ သဘာယံ ဝါ အာပဏေ ဝါ ယတ္ထ ဝါ ပန လေခါဒဿန-
ကောတူဟလကာ ဗဟူ သန္တိပတန္တိ၊ တတ္ထ ဌပေန္တိ။ တံ ဝါစေတွာ သစေဝိ
ဧကော မရတိ၊ သဗ္ဗေသံ ပါရာဇိကံ။ သစေ ဗဟုကာ မရန္တိ၊ ဝုတ္တသဒိသောဝ
နယော။ ဝိပုဋ္ဌိသာရေ ပန ဥပ္ပန္နေ တံ ပေါတ္ထကံ သစေဝိ မဇ္ဈသာယံ ဂေါပေန္တိ၊
အညော စ တံ ဒိသ္မာ နိဟရိတွာ ပန ဗဟူနံ ဒဿေတိ၊ နေဝ မုစ္ဆန္တိ။ တိဋ္ဌတု
မဇ္ဈသာ၊ သစေဝိ တံ ပေါတ္ထကံ နဒိယံ ဝါ သမုဒ္ဒေ ဝါ ဒိပန္တိ ဓောဝန္တိ ဝါ၊
ခဏ္ဍာခဏ္ဍံ ဝါ ဆိန္ဒန္တိ၊ အဂ္ဂိမ္ပိ ဝါ ဈာပေန္တိ၊ ယာဝ သဗ္ဗိတေဝိ ဒုဒ္ဒေါတေ ဝါ
ဒုဇ္ဈာဝိတေ ဝါ ပတ္တေ အက္ခရာနိ ပညာယန္တိ၊ တာဝ န မုစ္ဆန္တိ။ ယထာ ပန
အက္ခရာနိ န ပညာယန္တိ၊ တထေဝ ကတေ မုစ္ဆန္တိတိ။

ဣဒါနိ ထာဝရပယောဂဿ ဝိဘာဂဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တေသု ဩပါတာဒိ-
မာတိကာနိဒ္ဒေသေသု မနုဿံ ဥဒ္ဓိဿ ဩပါတံ ခနတိတိ ဣတ္ထန္နာမော ပတိတွာ
မရိဿတိတိ ကဉ္စိ မနုဿံ ဥဒ္ဓိသိတွာ ယတ္ထ သော ဧကော ဝိစရတိ၊ တတ္ထ
အာဝါဉ္စ ခနတိ၊ ခနန္တဿ တာဝ သစေဝိ ဇာတပထဝိယာ^၁ ခနတိ၊
ပါဏာတိပါတဿ ပယောဂတ္တာ ပယောဂေ ပယောဂေ ဒုက္ကဉ္စ။ ယံ ဥဒ္ဓိဿ
ခနတိ၊ တဿ ဒုက္ခပ္ပတ္တိယာ ထုလ္လစ္စယံ၊ မရဏေန ပါရာဇိကံ။ အညသ္မိ^၂
ပတိတွာ မတေ အနာပတ္တိ။ သစေ အနုဒ္ဓိဿ ယော ကောစိ မရိဿတိတိ
ခတော ဟောတိ၊ ယတ္ထကာ ပတိတွာ မရန္တိ၊ တတ္ထကာ ပါဏာတိပါတာ။
အာနန္တရိယဝတ္ထုသု စ အာနန္တရိယံ၊ ထုလ္လစ္စယပါစိတ္တိယဝတ္ထုသု ထုလ္လစ္စယ-
ပါစိတ္တိယာနိ။

ဗဟူ တတ္ထ စေတနာ၊ ကတမာယ ပါရာဇိကံ ‘ဟောတိတိ’ မဟာအဋ္ဌ-
ကထာယံ တာဝ ဝုတ္တံ “အာဝါဉ္စ ဂန္တိရတော စ အာယာမဝိတ္ထာရတော စ
ခနိတွာ ပမာဏေ ဌပေတွာ တစ္ဆေတွာ ပုဋ္ဌိတွာ ပံသုပတ္တိ^၃ ဥဒ္ဓရန္တဿ
သန္တိဋ္ဌာပိကာ အတ္ထသာကေစေတနာ^၂ မဂ္ဂါနန္တရဗလသဒိသာ။ သစေဝိ ဝဿ-
သတဿ အစ္စယေန ပတိတွာ အဝဿံ မရဏကသတ္တော ဟောတိ၊ သန္တိဋ္ဌာ-
ပကစေတနာယမေဝ ပါရာဇိက”န္တိ။ မဟာပစ္စရိယံ ပန သင်္ခေပဋ္ဌကထာယဉ္စ
“ဣမသ္မိ^၂ အာဝါဉ္စ ပတိတွာ မရိဿတိတိ ဧကသ္မိမ္ပိ ကုဒါလပ္ပဟာရေ ဒိန္နေ
သစေ ကောစိ တတ္ထ ပက္ခလိတော ပတိတွာ မရတိ၊ ပါရာဇိကမေဝ။ သုတ္တန္တိ-
ကတ္တေရာ ပန သန္တိဋ္ဌာပကစေတနံ^၃ ဂဏန္တိ”တိ ဝုတ္တံ။

၁-ဇာတပထဝီ (သျှာ၊က)

၂-အတ္ထသာမိကစေတနာ (သျှာ၊က)

၃-သန္တိဋ္ဌာပကစေတနံ (သျှာ)

sabbeva sabhāyaṃ vā āpaṇe vā yattha vā pana lekhādassanakotūhalakā bahū sannipatanti, tattha ṭhapenti. Taṃ vācetvā sacepi eko marati, sabbesaṃ pārājikaṃ. Sace bahukā maranti, vuttasadisova nayo. Vipphaṇṇāre pana uppanne taṃ potthakaṃ sacepi mañjūsāyaṃ gopenti, añño ca taṃ disvā nīharitvā puna bahūnaṃ dasseti, neva muccanti. Tiṭṭhatu mañjūsā, sacepi taṃ potthakaṃ nadiyaṃ vā samudde vā khipanti dhovanti vā, khaṇḍākhaṇḍaṃ vā chindanti, aggimhi vā jhāpenti, yāva saṅghaṭṭitepi duddhote vā dujjhāpīte vā patte akkharāni paññāyanti, tāva na muccanti. Yathā pana akkharāni na paññāyanti, tatheva kate muccantīti.

Idāni thāvarapayogassa vibhāgadassanatthaṃ vuttasu opātādīmātikānidhesesu **manussaṃ uddissa opātaṃ khanatīti** itthannāmo patitvā marissatīti kañci manussaṃ uddisitvā yattha so ekako vicarati, tattha āvāṭaṃ khanati, khanantassa tāva sacepi jātapathaviyā¹ khanati, pāṇātipātassa payogattā payoge payoge dukkaṭaṃ. Yaṃ uddissa khanati, tassa dukkhupattiyā thullaccayaṃ, maraṇena pārājikaṃ. Aññasmiṃ patitvā mate anāpatti. Sace anuddissa “yo koci marissatī”ti khato hoti, yattakā patitvā maranti, tattakā pāṇātipātā. Ānantariyavatthūsu ca ānantariyaṃ, thullaccayapācittiyavatthūsu thullaccayapācittiyāni.

Bahū tattha cetanā, katamāya pārājikaṃ hotīti? **Mahā-aṭṭhakathāyaṃ** tāva vuttaṃ “āvāṭaṃ gambhīrato ca āyāmaṃ vitthārato ca khanitvā pamāṇe ṭhapetvā tacchetvā puñchitvā paṃsupacchimaṃ uddharantassa sanniṭṭhāpikā atthasādhikacetanā² maggānantaraphalasadisā. Sacepi vassasatassa accayena patitvā avassaṃ maraṇakasatto hoti, sanniṭṭhāpikacetanāyameva pārājikaṃ”ti. **Mahāpaccariyaṃ**, pana **Saṅkhepaṭṭhakathāyaṃ** “imasmiṃ āvāṇe patitvā marissatīti ekasmimpi kudālapahāre dinne sace koci tattha pakkhalito patitvā marati, pārājikameva. **Suttantikatttherā** pana sanniṭṭhāpikacetanaṃ³ gaṇhantī”ti vuttaṃ.

1. Jātapathaviṃ (Syā, Ka)

2. Atthasādhakacetanā (Syā, Ka)

3. Sanniṭṭhāpikacetanaṃ (Syā)

ဧကော ဩပါတံ ခနိတွာ အသုကံ နာမ အာနေတွာ ဣမ ပါတေတွာ မာရေဟိတိ အညံ အာဏာပေတိ။ သော တံ ပါတေတွာ မာရေဟိတိ။ ဥဘိန္ဒူ ပါရာဇိကံ။ အညံ ပါတေတွာ မာရေဟိတိ။ သယံ ပတိတွာ မရတိ။ အညော အတ္တနော ဓမ္မတာယ ပတိတွာ မရတိ။ သဗ္ဗတ္ထ ဝိသင်္ကေတော ဟောတိ။ မူလဋ္ဌော မုစ္ဆတိ။ အသုကော အသုကံ အာနေတွာ ဣမ မာရေဿတိတိ ခတေဝိ ဧသေဝ နယော။ မရိတုကာမာ ဣမ မရိဿန္တိတိ ခနတိ။ ဧကဿ မရဏေ ပါရာဇိကံ။ ဗဟူနံ မရဏေ အကုသလရာသိ။ မာတာဝိတူနံ မရဏေ အာနန္တရိယံ။ ထုလ္လစ္စယပါရိတ္တိယဝတ္ထုသု ထုလ္လစ္စယပါရိတ္တိယာနိ။

ယေ ကေဝိ မာရေတုကာမာ၊ တေ ဣမ ပါတေတွာ မာရေဿန္တိတိ ခနတိ။ တတ္ထ ပါတေတွာ မာရေန္တိ။ ဧကသ္မိံ မတေ ပါရာဇိကံ။ ဗဟူသု အကုသလရာသိ။ အာနန္တရိယာဒိဝတ္ထုသု အာနန္တရိယာဒိနိ။ ဣဝေဝ အရဟန္တာပိ သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆန္တိ။ ပုရိမနယေ ပန “တေသံ မရိတုကာမတာယ ပတနံ နတ္ထိ”တိ တေ န သင်္ဂဟန္တိ။ ဦးသုပိ နယေသု အတ္တနော ဓမ္မတာယ ပတိတွာ မတေ ဝိသင်္ကေတော။ ယေ ကေဝိ အတ္တနော ဝေရိကေ ဧတ္ထ ပါတေတွာ မာရေဿန္တိတိ ခနတိ။ တတ္ထ စ ဝေရိကာ ဝေရိကေ ပါတေတွာ မာရေန္တိ။ ဧကသ္မိံ မာရိတေ ပါရာဇိကံ။ ဗဟူသု အကုသလရာသိ။ မာတရိ ဝါ ပိတရိ ဝါ အရဟန္တေ ဝါ ဝေရိကေဟိ အာနေတွာ တတ္ထ မာရိတေ အာနန္တရိယံ။ အတ္တနော ဓမ္မတာယ ပတိတွာ မတေသု ဝိသင်္ကေတော။

ယော ပန “မရိတုကာမာ ဝါ အမရိတုကာမာ ဝါ မာရေတုကာမာ ဝါ အမာရေတုကာမာ ဝါ ယေ ကေဝိ ဧတ္ထ ပတိတာ ဝါ ပါတိတာ ဝါ မရိဿန္တိ”တိ သဗ္ဗထာပိ အနုဒ္ဓိဿေဝ ခနတိ။ ယော ယော မရတိ။ တဿ တဿ မရဏေန ယထာနုရူပံ ကမ္မဉ္စ ဖုသတိ။ အာပတ္တိဉ္စ အာပဇ္ဇတိ။ သစေ ဂစ္ဆိနိ ပတိတွာ သဂဗ္ဘာ မရတိ။ ဒွေ ပါဏာတိပါတာ။ ဂဗ္ဘော-ယေဝ ဝိနဿတိ။ ဧကော။ ဂဗ္ဘော န ဝိနဿတိ။ မာတာ မရတိ။ ဧကော-ယေဝ။ စောရေဟိ အနုဗဒ္ဓေါ ပတိတွာ မရတိ။ ဩပါတခနကဿေဝ ပါရာဇိကံ။ စောရာ တတ္ထ ပါတေတွာ မာရေန္တိ။ ပါရာဇိကမေဝ။ တတ္ထ ပတိတံ ဗဟိ နိဟရိတွာ မာရေန္တိ။ ပါရာဇိကမေဝ။ ကဿာ? ဩပါတေ ပတိတပ္ပယောဂေန ဂဟိတတ္တာ။ ဩပါတတော နိက္ခမိတွာ တေနေဝ အာဗာ-ဓေန မရတိ။ ပါရာဇိကမေဝ။ ဗဟူနိ ဝဿာနိ အတိက္ကမိတွာ ပုန ကုပိတေန တေနေဝါဗာဓေန မရတိ။ ပါရာဇိကမေဝ။ ဩပါတေ ပတနပ္ပစ္စယာ ဥပ္ပန္န-ရောဂေန ဝိလာနဿေဝ အညော ရောဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဩပါတရောဂေါ

Eko “opātaṃ khanitvā asukaṃ nāma ānetvā idha pātetvā māreyī”ti aññaṃ āṇāpeti, so taṃ pātetvā māreti, ubhinnaṃ pārājikaṃ. Aññaṃ pātetvā māreti, sayam patitvā marati, añño attano dhammatāya patitvā marati, sabbattha visaṅketo hoti, mūlaṭṭho muccati. “Asuko asukaṃ ānetvā idha māressatī”ti khatēpi eseṇa nayo. Maritukāmā idha marissantīti khanati, ekassa maraṇe pārājikaṃ. Bahūnaṃ maraṇe akusalarāsi. Mātāpitūnaṃ maraṇe ānantariyaṃ, thullaccayapācittiyavattāsu thullaccayapācittiyāni.

“Ye keci māretukāmā, te idha pātetvā māressantī”ti khanati, tattha pātetvā mārenti, ekasmiṃ mate pārājikaṃ, bahūsu akusalarāsi, ānantariyādivattāsu ānantariyādīni. Idheva arahantāpi saṅghaṃ gacchanti, purimaṇe pana “tesaṃ maritukāmatāya patanaṃ natthī”ti te na saṅghayhanti. Dvīsupi navesu attano dhammatāya patitvā mate visaṅketo. “Ye keci attano verike ettha pātetvā māressantī”ti khanati, tattha ca verikā verike pātetvā mārenti, ekasmiṃ mārite pārājikaṃ, bahūsu akusalarāsi. Mātari vā pitari vā arahante vā verikehi ānetvā tattha mārite ānantariyaṃ. Attano dhammatāya patitvā matesu visaṅketo.

Yo pana “maritukāmā vā amaritukāmā vā māretukāmā vā amāretukāmā vā ye keci ettha patitā vā pātītā vā marissantī”ti sabbathāpi anuddisṣeva khanati. Yo yo marati, tassa tassa maraṇena yathānurūpaṃ kammaṇca phusati, āpattiṇca āpajjati. Sace gabbhinī patitvā sagabbhā marati, dve pāṇātipātā. Gabbhoyeva vinassati, eko. Gabbho na vinassati, mātā marati, ekoyeva. Corehi anubaddho patitvā marati, opātakhanakasseva pārājikaṃ. Corā tattha pātetvā mārenti, pārājikameva. Tattha patitaṃ bahi nīharitvā mārenti, pārājikameva. Kasmā? Opāte patitappayogena gahitattā. Opātato nikkhamitvā teneva ābādhena marati, pārājikameva. Bahūni vassāni atikkamitvā puna kupitena tenevābādhena marati, pārājikameva. Opāte patanappaccayā uppannarogena gilānasṣeva añño rogo uppajjati, opātarogo

ဗလဝတရော ဟောတိ၊ တေန မတေပိ ဩပါတခနကော န မုစ္ဆတိ။ သစေ ပစ္စာ ဥပ္ပန္နရောဂေါ ဗလဝါ ဟောတိ၊ တေန မတေ မုစ္ဆတိ။ ဥဘောဟိ မတေ န မုစ္ဆတိ။ ဩပါတေ ဩပပါတိကမနုဿော နိဗ္ဗတ္တိတုံ အသက္ကောန္တော မရတိ၊ ပါရာဇိကမေဝ။ မနုဿံ ဥဒ္ဓိဿ ခတေ ယက္ခာဒိသု ပတိတော မတေသု အနာပတ္တိ။ ယက္ခာဒယော ဥဒ္ဓိဿ ခတေ မနုဿာဒိသု မရန္တေသုပိ ဧသေဝ နယော။ ယက္ခာဒယော ဥဒ္ဓိဿ ခနန္တဿ ပန ခနနေပိ တေသံ ဒုက္ခုပ္ပတ္တိယဗ္ဗိ ဒုက္ခဋ္ဌမေဝ။ မရဏေ ဝတ္ထုဝသေန ထုလ္လစ္စယံ ဝါ ပါစိတ္တိယံ ဝါ။ အနုဒ္ဓိဿ ခတေ ဩပါတေ ယက္ခပေနေ ဝါ ပေတရူပေနေ ဝါ ပတတိ၊ တိရစ္ဆာန်ရူပေန မရတိ။ ပတနရူပံ ပမာဏံ၊ တသ္မာ ထုလ္လစ္စယန္တိ ဥပတိဿတ္ထေရော။ မရဏရူပံ ပမာဏံ၊ တသ္မာ ပါစိတ္တိယန္တိ ဗုဿဒေဝတ္ထေရော။ တိရစ္ဆာန်ရူပေန ပတိတော ယက္ခပေတရူပေန မတေပိ ဧသေဝ နယော။

ဩပါတခနကော ဩပါတံ အညဿ ဝိက္ခိဏာတိ ဝါ၊ မုခာ ဝါ ဒေတိ၊ ယော ယော ပတိတော မရတိ၊ တပ္ပစ္စယာ တဿေဝ အာပတ္တိ စ ကမ္မဗန္ဓော စ။ ယေန လဒ္ဓေါ၊ သော နိဒ္ဓေါသော။ အထ သောပိ “ဧဝံ ပတိတာ ဥတ္တရိတုံ အသက္ကောန္တာ နဿိဿန္တိ သုဥဒ္ဓရာ” ဝါ န ဘဝိဿန္တိ”တိ တံ ဩပါတံ ဂန္တိရတရံ ဝါ ဥတ္တာနတရံ ဝါ ဒီဃတရံ ဝါ ရဿတရံ ဝါ ဝိတ္တတတရံ ဝါ သမ္မာတေရံ ဝါ ကရေတိ၊ ဥဘိန္တမ္ပိ အာပတ္တိ စ ကမ္မဗန္ဓော စ။ “ဗဟူ မရန္တိ”တိ ဝိပုဋ္ဌိသာရေ ဥပ္ပန္န ဩပါတံ ပံသုနာ ပူရေတိ၊ သစေ ကောစိ ပံသုမိ ပတိတော မရတိ၊ ပူရေတွာပိ မူလဋ္ဌော န မုစ္ဆတိ။ ဒေဝေ ဝဿန္တေ ကဒ္ဓမော ဟောတိ၊ တတ္ထ လဂ္ဂိတော မတေပိ။ ရုက္ခော ဝါ ပတန္တော၊ ဝါတော ဝါ၊ ဝဿောဒကံ ဝါ ပံသု ဟရတိ၊ ကန္တမူလတ္ထံ ဝါ ပထဝီခနန္တာ တတ္ထ အာဝါဠံ ကရေန္တိ။ တတ္ထ သစေ ကောစိ လဂ္ဂိတော ဝါပတိတော ဝါ မရတိ၊ မူလဋ္ဌော န မုစ္ဆတိ။ တသ္မိံ ပန ဩကာသေ မဟန္တံ တဋ္ဌာကံ ဝါ ပေါက္ခရဏီ ဝါ ကာရေတွာ စေတိယံ ဝါ ပတိဋ္ဌာပေတွာ ဗောဓိံ ဝါ ရောပေတွာ အာဝါသံ ဝါ သကဋမဂ္ဂံ ဝါ ကာရေတွာ မုစ္ဆတိ။ ယဒါပိ ထိရံ ကတွာ ပူရိတေ ဩပါတေ ရုက္ခာဒိနံ မူလာနိ မူလေဟိ သံသိဗ္ဗိတာနိ ဟောန္တိ၊ ဇာတပထဝီ? ဇာတာ၊ တဒါပိ မုစ္ဆတိ။ သစေပိ နဒီ အာဂန္တာ ဩပါတံ ဟရတိ၊ ဧဝမ္ပိ မုစ္ဆတိ။ အယံ တာဝ ဩပါတကထာ။

ဩပါတဿေဝ ပန အနုလောမေသု ပါသာဒိသုပိ ယော တာဝ ပါသံ ဩဇ္ဇေတိ “ဧတ္ထ ဗုဒ္ဓိတွာ သတ္တာ မရိဿန္တိ”တိ၊ အဝဿံ ဗုဒ္ဓနကသတ္တာနံ

balavataro hoti, tena matepi opātakhanako na muccati. Sace pacchā uppannarogo bala vā hoti, tena mate muccati. Ubhohi mate na muccati. Opāte opapātikamanusso nibbattitvā uttaritum asakkonto marati, pārājikameva. Manussam uddissa khate yakkhādīsu patitvā matesu anāpatti. Yakkhādayo uddissa khate manussādīsu marantesupi eseve nayo. Yakkhādayo uddissa khanantassa pana khananepi tesam dukkhappattiyampi dukkaṭameva. Maraṇe vatthivasena thullaccayaṃ vā pācittiyaṃ vā. Anuddissa khate opāte yakkharūpena vā petarūpena vā patati, tiracchānarūpena marati. Patanarūpaṃ pamāṇaṃ, tasmā thullaccayanti **Upatissatthero**. Maraṇarūpaṃ pamāṇaṃ, tasmā pācittiyanti **Phussadevatthero**. Tiracchānarūpena patitvā yakkhapetarūpena matepi eseve nayo.

Opātakhanako opātaṃ aññassa vikkiṇāti vā, mudhā vā deti, yo yo patitvā marati, tappaccayā tasseva āpatti ca kammabaddho ca. Yena laddho, so niddoso. Atha sopi “evaṃ patitā uttaritum asakkontā na nassissanti, su-uddharā¹ vā na bhavissanti”ti taṃ opātaṃ gambhīrataraṃ vā uttānataraṃ vā dīghataraṃ vā rassataraṃ vā vitthatataraṃ vā sambādhataraṃ vā karoti, ubhinnampi āpatti ca kammabaddho ca. “Bahū marantī”ti vipphaṭṭisāre uppanne opātaṃ paṃsunā pūreti, sace koci paṃsumhi patitvā marati, pūretvāpi mūlaṭṭho na muccati. Deve vassante kaddamo hoti, tattha laggitvā matepi². Rukkho vā patanto, vāto vā vassodakaṃ vā paṃsum harati, kandaṃ mūlatthaṃ vā pathaviṃkhanantā tattha āvāṭaṃ karonti. Tattha sace koci laggitvā vā patitvā vā marati, mūlaṭṭho na muccati. Tasmim̐ pana okāse mahantaṃ taḷākāṃ vā pokkharāṇim̐ vā kāretvā cetiyaṃ vā patiṭṭhāpetvā, bodhim̐ vā ropetvā, āvāsaṃ vā sakaṭamaggāṃ vā kāretvā muccati. Yadāpi thiraṃ katvā pūrite opāte rukkhādīnaṃ mūlāni mūlehi saṃsibbitāni honti, jātapathavī³ jāta, tadāpi muccati. Sacepi nadī āgantvā opātaṃ harati, evampi muccatīti. Ayaṃ tāva opātakathā.

Opātasseeva pana anulomesu pāsādīsupi yo tāva pāsāṃ oḍḍeti “ettha bajjhivā sattā marissanti”ti, avassaṃ bajjhanakasattānaṃ

1. Su-uddharā (?)

2. Matepi pārājikameva (Ka)

3. Jātapathavī vā (Sī)

ဝသေန ဟတ္ထာ မုတ္တမတ္ထေ ပါရာဇိကာနန္တရိယထုလ္လစ္စယပါရိတ္တိယာနိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ ဥဒ္ဓိဿ ကတေ ယံ ဥဒ္ဓိဿ ဩဒ္ဓိတော၊ တတော အညေသံ ဗန္ဓနေ အနာပတ္တိ။ ပါသေ မူလေန ဝါ မုဓာ ဝါ ဒိန္ဓေဝိ မူလဋ္ဌဿေဝ ကမ္မဗန္ဓော၊ သစေ ယေန လဋ္ဌေါ၊ သော ဥဂ္ဂဋ္ဌိတံ ဝါ ပါသံ သဏ္ဌပေတိ၊ ပဿေန ဝါ ဂစ္ဆန္တေ ဒိသ္မာ ဝတိံ ကတွာ သမ္ပုဇေ ပဝေသေတိ၊ ထဒ္ဓတရံ ဝါ ပါသယဋ္ဌိံ ဌပေတိ၊ ဒဋ္ဌတရံ ဝါ ပါသရဇ္ဇု၊ ဗန္ဓတိ၊ ထိရတရံ ဝါ ခါဏုကံ အာကောဇေတိ၊ ဥဘောဝိ န မုစ္ဆန္တိ။ သစေ ဝိပုဋ္ဌိသာရေ ဥပ္ပန္နေ ပါသံ ဥဂ္ဂဋ္ဌာပေတွာ ဂစ္ဆတိ၊ တံ ဒိသ္မာ ပုန အညေ သဏ္ဌပေန္တိ၊ ဗဒ္ဓါ ဗဒ္ဓါ မရန္တိ၊ မူလဋ္ဌော န မုစ္ဆတိ။

သစေ ပန တေန ပါသယဋ္ဌိ သယံ အကတာ ဟောတိ၊ ဂဟိတဋ္ဌာနေ ဌပေတွာ မုစ္ဆတိ၊ တတ္ထဇာတကယဋ္ဌိံ ဆိန္နိတွာ မုစ္ဆတိ။ သယံကတယဋ္ဌိံ ပန ဂေါပေန္တောဝိ န မုစ္ဆတိ။ ယဒိ ဟိ တံ အညေ ဂဏိတွာ ပါသံ သဏ္ဌပေတိ၊ တပ္ပစ္စယာ မရန္တေသု မူလဋ္ဌော န မုစ္ဆတိ။ သစေ တံ ဈာပေတွာ အလာတံ ကတွာ ဆဇ္ဇေတိ၊ တေန အလာတေန ပဟာရံ လံဒ္ဓါ မရန္တေသုပိ န မုစ္ဆတိ။ သဗ္ဗသော ပန ဈာပေတွာ ဝါ နာသေတွာ ဝါ မုစ္ဆတိ။ ပါသရဇ္ဇု၌ အညေဟိ စ ဝဋ္ဌိတံ ဂဟိတဋ္ဌာနေ ဌပေတွာ မုစ္ဆတိ။ ရဇ္ဇုကေ လဘိတွာ သယံ ဝဋ္ဌိတံ ဥဗ္ဗဇ္ဇေတွာ၊ ဝါကေ လဘိတွာ ဝဋ္ဌိတံ ဟိရံ ဟိရံ ကတွာ မုစ္ဆတိ။ အရညတော ပန သယံ ဝါကေ အာဟရိတွာ ဝဋ္ဌိတံ ဂေါပေန္တောဝိ န မုစ္ဆတိ။ သဗ္ဗသော ပန ဈာပေတွာ ဝါ နာသေတွာ ဝါ မုစ္ဆတိ။

အဇ္ဈဟလံ သဇ္ဇေန္တော စတုသု ပါဒေသု အဇ္ဈဟလမဉ္စံ ဌပေတွာ ပါသာဏေ အာရောပေတိ၊ ပယောဂေ ပယောဂေ ဒုက္ကဋ္ဌံ။ သဗ္ဗသဇ္ဇံ ကတွာ ဟတ္ထတော မုတ္တမတ္ထေ အဝဿံ အဇ္ဈောတ္တရိတဗ္ဗကသတ္တာနံ ဝသေန ဥဒ္ဓိဿကာနုဒ္ဓိဿကာနုရူပေန ပါရာဇိကာဒိနိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ အဇ္ဈဟလေ မူလေန ဝါ မုဓာ ဝါ ဒိန္ဓေဝိ မူလဋ္ဌဿေဝ ကမ္မဗန္ဓော။ သစေ ယေန လဋ္ဌံ၊ သော ပတိတံ ဝါ ဥက္ခိပတိ၊ အညေဝိ ပါသာဏေ အာရောပေတွာ ဂရုကတရံ ဝါ ကရေတိ၊ ပဿေန ဝါ ဂစ္ဆန္တေ ဒိသ္မာ ဝတိံ ကတွာ အဇ္ဈဟလေ ပဝေသေတိ၊ ဥဘောဝိ န မုစ္ဆန္တိ။ သစေဝိ ဝိပုဋ္ဌိသာရေ ဥပ္ပန္နေ အဇ္ဈဟလံ ပါတေတွာ ဂစ္ဆတိ၊ တံ ဒိသ္မာ အညေ သဏ္ဌပေတိ၊ မူလဋ္ဌော န မုစ္ဆတိ။ ပါသာဏေ ပန ဂဟိတဋ္ဌာနေ ဌပေတွာ၊ အဇ္ဈဟလပါဒေ စ ပါသယဋ္ဌိယံ ဝုတ္တနယေန ဂဟိတဋ္ဌာနေ ဝါ ဌပေတွာ၊ ဈာပေတွာ ဝါ မုစ္ဆတိ။

သူလံ ရောပေန္တဿာဝိ သဗ္ဗသဇ္ဇံ ကတွာ ဟတ္ထတော မုတ္တမတ္ထေ သူလမုဓေ ပတိတွာ အဝဿံ မရဏကသတ္တာနံ ဝသေန ဥဒ္ဓိဿာနုဒ္ဓိဿာနုရူပတော

vasena hatthā muttamatte pārājikānantariyathullaccayapācittiyāni veditabbāni. Uddissa kate yaṃ uddissa oḍḍito, tato aññesaṃ bandhane anāpatti. Pāse mūlena vā mudhā vā dinnepi mūlaṭṭhasseva kammabaddho, sace yena laddho, so uggaḷitaṃ vā pāsāṃ saṇṭhapeti, passena vā gacchante disvā vatim katvā sammukhe paveseti, thaddhataraṃ vā pāsayaṭṭhim ṭhapeti, daḷhataraṃ vā pāsaraḷḷaṃ bandhati, thirataṃ vā khāṇukaṃ ākoṭeti, ubhopi na muccanti. Sace vipphaṇṣāre uppanne pāsāṃ uggaḷāpetvā gacchati, taṃ disvā puna aññe saṇṭhapenti, baddhā baddhā maranti, mūlaṭṭho na muccati.

Sace pana tena pāsayaṭṭhi sayāṃ akatā hoti, gahitaṭṭhāne ṭhapetvā muccati, tatthajātakayaṭṭhim chinditvā muccati. Sayāṃkatayaṭṭhim pana gopentopi na muccati. Yadi hi taṃ añño gaṇhitvā pāsāṃ saṇṭhapeti, tappaccayā marantesu mūlaṭṭho na muccati. Sace taṃ jhāpetvā alātaṃ katvā chaḍḍeti, tena alātena pahāraṃ laddhā marantesupi na muccati. Sabbaso pana jhāpetvā vā nāsetvā vā muccati. Pāsaraḷḷampi aññehi ca vaṭṭitaṃ gahitaṭṭhāne ṭhapetvā muccati. Rajjake labhitvā sayāṃ vaṭṭitaṃ ubbaṭṭetvā, vāke labhitvā vaṭṭitaṃ hīraṃ hīraṃ katvā muccati. Araññato pana sayāṃ vāke āharitvā vaṭṭitaṃ gopentopi na muccati. Sabbaso pana jhāpetvā vā nāsetvā vā muccati.

Adūhalaṃ sajjento catūsu pādesu adūhalamañcaṃ ṭhapetvā pāsāṃ āropeti, payoge payoge dukkaṃ. Sabbasajjaṃ katvā hatthato muttamatte avassaṃ ajjhottharitaḥkassattānaṃ vasena uddissakānuddissakānurūpena pārājikādīni veditabbāni. Adūhale mūlena vā mudhā vā dinnepi mūlaṭṭhasseva kammabaddho. Sace yena laddhaṃ, so patitaṃ vā ukkhipati, aññepi pāsāṃ āropetvā garukataraṃ vā karoti, passena vā gacchante disvā vatim katvā adūhale paveseti, ubhopi na muccanti. Sacepi vipphaṇṣāre uppanne adūhalaṃ pādetvā gacchati, taṃ disvā añño saṇṭhapeti, mūlaṭṭho na muccati. Pāsāṃ pana gahitaṭṭhāne ṭhapetvā, adūhalapāde ca pāsayaṭṭhiyaṃ vuttanayena gahitaṭṭhāne vā ṭhapetvā, jhāpetvā vā muccati.

Sūlaṃ ropentassāpi sabbasajjaṃ katvā hatthato muttamatte sūlamukhe patitvā avassaṃ maraṇakasattānaṃ vasena uddissānuddissānurūpato

ပါရာဇိကဒီပိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ၊ သူလေ မူလေန ဝါ မုခာ ဝါ ဒိန္နေဝိ မူလဋ္ဌဿေဝ ကမ္မဗန္ဓော၊ သစေ ယေန လဉ္စ၊ သော “ဧကပ္ပဟာရေနေဝ မရိယန္တိ”တိ တိဗ္ဗိဏတရံ ဝါ ကရေတိ၊ “ဒုက္ခံ မရိယန္တိ”တိ ကုဏ္ဏတရံ ဝါ ကရေတိ၊ ဥစ္စန္တိ သလ္လက္ခေတွာ နိစတရံ ဝါ၊ နိစန္တိ သလ္လက္ခေတွာ ဥစ္စတရံ ဝါ ပုန ရောပေတိ၊ ဝက် ဝါ ဥဇုကံ၊ အတိဥဇုကံ ဝါ ဤသကံ ပေါဏံ ကရေတိ၊ ဥဘောဝိ န မုစ္စန္တိ။ သစေ ပန “အဋ္ဌာနေ ဌိတ”န္တိ အညသ္မိ ဌာနေ ဌပေတိ၊ တံ စေ မာရဏတ္ထာယ အာဒိတော ပဘုတိ ပရိယေသိတွာ ကတံ ဟောတိ၊ မူလဋ္ဌော န မုစ္စတိ။ အပရိယေသိတွာ ပန ကတမေဝ လဘိတွာ ရောပိတေ မူလဋ္ဌော မုစ္စတိ။ ဝိပုဋ္ဌိသာရေ ဥပ္ပန္နေ ပါသယဋ္ဌိယံ ဝုတ္တနယေန ဂဟိတဋ္ဌာနေ ဝါ ဌပေတွာ ဈာပေတွာ ဝါ မုစ္စတိ။

၁၇၇။ အပဿေနေ သတ္တံ ဝါတိ ဧတ္ထ အပဿေနံ နာမ နိစ္စပရိဘောဂေါ မဇ္ဈော ဝါ ဝိဋ္ဌံ ဝါ အပဿေနဖလကံ ဝါ ဒိဝါဋ္ဌာနေ နိသီဒန္တဿ^၁ အပဿေန- ကတ္ထန္တော ဝါ တတ္ထဇာတကရက္ခော ဝါ စက်မေ အပဿာယ တိဋ္ဌန္တဿ အာလမ္ပနရက္ခော ဝါ အာလမ္ပနဖလကံ ဝါ၊ သဗ္ဗမေတံ^၂ အပဿယနီယဋ္ဌေန^၃ အပဿေနံ နာမ၊ တသ္မိ အပဿေနေ ယထာ အပဿယန္တံ ဝိဇ္ဈတိ ဝါ ဆိန္ဒတိ ဝါ၊ တထာ ကတွာ ဝါသိဖရသုသတ္တိအာရကဏ္ဍကဒီပိ အညတရံ သတ္တံ ဌပေတိ၊ ဒုက္ကဋ္ဌံ။ ဓဝပရိဘောဂဋ္ဌာနေ နိရာသကံဿ နိသီဒတော ဝါ နိပဇ္ဇတော ဝါ အပဿယန္တဿ ဝါ သတ္တသမ္ပဿပစ္စယာ ဒုက္ခုပ္ပတ္တိယာ ထုလ္လစ္စယံ၊ မရဏေန ပါရာဇိကံ။ တံ စေ အညောဝိ တဿ ဝေရိဘိက္ခု ဝိဟာရ- စာရိကံ စရန္တော ဒိသ္မာ “ဣမဿ မညေ မရဏတ္ထာယ ဣဒံ နိက္ခိတ္တံ၊ သာဓု သုဋ္ဌ၊ မရတူ”တိ အဘိနန္ဒန္တော ဂစ္ဆတိ၊ ဒုက္ကဋ္ဌံ။ သစေ ပန သောဝိ တတ္ထ “ဧဝံ ကတေ သုကတံ ဘဝိဿတိ”တိ တိဗ္ဗိဏတရာဒိကရဏေန^၄ ကိဉ္စိ ကမ္မံ ကရေတိ၊ တဿာဝိ ပါရာဇိကံ။ သစေ ပန “အဋ္ဌာနေ ဌိတ”န္တိ ဥဒ္ဓရိတွာ အညသ္မိ ဌာနေ ဌပေတိ၊ တဒတ္ထမေဝ ကတွာ ဌပိတေ မူလဋ္ဌော န မုစ္စတိ။ ပါကတိကံ လဘိတွာ ဌပိတံ ဟောတိ၊ မုစ္စတိ။ တံ အပနေတွာ အညံ တိဗ္ဗိဏတရံ ဌပေတိ၊ မူလဋ္ဌော မုစ္စတေဝ။

ဝိသမက္ခနေဝိ ယာဝ မရဏာဘိနန္ဒနေ ဒုက္ကဋ္ဌံ၊ တာဝ ဧသေဝ နယော။ သစေ ပန သောဝိ “ဒုဒ္ဓကံ ဝိသမဏ္ဍလ”န္တိ သလ္လက္ခေတွာ မဟန္တတရံ ဝါ^၅

၁-နိသီဒန္တ(က)

၂-သဗ္ဗမေတံ(က)

၃-အပဿနီယဋ္ဌေန(သျှာ)

၄-တိဗ္ဗိဏတရာဒိကရဏေန(က)

၅-မဟန္တတရံ(သီ)၊ မဟန္တ(သျှာ)

pārājikādīni veditabbāni, sūle mūlena vā mudhā vā dinnepi mūlaṭṭhasseva kammabaddho, sace yena laddhaṃ, so “ekappahāreneva marissantī”ti tikhiṇataraṃ vā karoti, “dukkhaṃ marissantī”ti kuṇṭhataraṃ vā karoti, “uccan”ti sallakkhetvā nīcataraṃ vā “nīcan”ti sallakkhetvā uccataraṃ vā puna ropeti, vaṅkaṃ vā ujukaṃ, ati-ujukaṃ vā īsakaṃ poṇaṃ karoti, ubhopi na muccanti. Sace pana “aṭṭhāne ṭhitan”ti aññasmim ṭhāne ṭhapeti, taṃ ce māraṇatthāya ādito pabhuti pariyesitvā kataṃ hoti, mūlaṭṭho na muccati. Apariyesitvā pana katameva labhitvā ropite mūlaṭṭho muccati. Vipphaṇṣāre uppanne pāsayaṭṭhiyaṃ vuttanayena gahitaṭṭhāne vā ṭhapetvā, jhāpetvā vā muccati.

177. Apassene **satthaṃ** vāti ettha **apassenarā** nāma niccaparibhogo mañco vā pīṭhaṃ vā apassenaphalakaṃ vā divāṭṭhāne nisīdantassa¹ apassenakatthambho vā tatthajātakarukkho vā caṅkame apassāya tiṭṭhantassa ālambanarukkho vā ālambanaphalakaṃ vā, sabbampetaṃ² apassayanīyaṭṭhena³ apassenarā nāma, tasmim apassene yathā apassayantaṃ vijjhati vā chindati vā, tathā katvā vāsipharasusatti-ārakaṇṭakādīnaṃ aññataraṃ satthaṃ ṭhapeti, dukkaṭaṃ. Dhuvaparibhogatṭhāne nirāsaṅkassa nisīdato vā nipajjato vā apassayantassa vā satthasamphassapaccayā dukkhuppattiyā thullaccayaṃ, maraṇena pārājikaṃ. Taṃ ce aññopi tassa veribhikkhu viharacārikaṃ caranto disvā “imassa maññe maraṇatthāya idaṃ nikkhittaṃ, sādhu suṭṭhu maratū”ti abhinandanto gacchati, dukkaṭaṃ. Sace pana sopi tattha “evaṃ kate sukataṃ bhavissatī”ti tikhiṇatarādikaraṇena⁴ kiñci kammaṃ karoti, tassāpi pārājikaṃ. Sace pana “aṭṭhāne ṭhitan”ti uddharitvā aññasmim ṭhāne ṭhapeti, tadatthameva katvā ṭhapite mūlaṭṭho na muccati. Pākatikaṃ labhitvā ṭhapitaṃ hoti, muccati. Taṃ apanetvā aññaṃ tikhiṇataraṃ ṭhapeti, mūlaṭṭho muccateva.

Visamakkhanepi yāva maraṇābhinandane dukkaṭaṃ, tāva eśeva nayo. Sace pana sopi “khuddakaṃ visamaṇḍalan”ti sallakkhetvā mahantataraṃ vā⁵

1. Nisinnassa (Ka) 2. Sabbametaṃ (Ka) 3. Apassanīyaṭṭhena (Syā)

4. Tikhiṇadhārādikaraṇena (Ka) 5. Mahantataraṃ (Sī), mahantaṃ (Syā)

ကရောတိ၊ မဟန္တံ ဝါ “အတိရေကံ ဟောတိ”တိ ခုဒ္ဒကံ ကရောတိ၊ တနကံ ဝါ ဗဟလံ၊ ဗဟလံ ဝါ တနကံ ကရောတိ၊ အဂ္ဂိနာ တာပေတွာ ဟေဋ္ဌာ ဝါ ဥပရိ ဝါ သဗ္ဗာရေတိ၊ တဿာပိ ပါရာဇိကံ။ “ဣဒံ အဋ္ဌာနေ ဌိတ”န္တိ သဗ္ဗမေဝ တစ္ဆေတွာ ပုဋ္ဌိတွာ အညသ္မိံ ဌာနေ ဌပေတိ။ အတ္တနာ ဘေသဇ္ဇာနိ ယောဇေတွာ ကတေ မူလဋ္ဌော န မုစ္စတိ၊ အတ္တနာ အကတေ မုစ္စတိ။ သစေ ပန သော “ဣဒံ ဝိသံ အတိပရိတ္တ”န္တိ အညသ္မိံ အာနေတွာ ပက္ခိပတိ၊ ယဿ ဝိသေန မရတိ၊ တဿ ပါရာဇိကံ။ သစေ ဥဘိန္ဒသ္မိံ သန္တကေန မရတိ၊ ဥဘိန္ဒသ္မိံ ပါရာဇိကံ။ “ဣဒံ ဝိသံ နိဗ္ဗိသ”န္တိ တံ အပနေတွာ အတ္တနော ဝိသမေဝ ဌပေတိ၊ တဿေဝ ပါရာဇိကံ၊ မူလဋ္ဌော မုစ္စတိ။

ဒုဗ္ဗလံ ဝါ ကရောတိတိ မဉ္ဇူဝိဋ္ဌံ အဋ္ဌနိယာ ဟေဋ္ဌာဘာဂေ ဆိန္ဒိတွာ၊ ဝိဒလေတိ ဝါ ရဇ္ဈကေတိ ဝါ ယေတိ ဝိတံ ဟောတိတေ ဝါ ဆိန္ဒိတွာ အပ္ပါဝသေသမေဝ ကတွာ ဟေဋ္ဌာ အာဝုဓံ နိက္ခိပတိ “ဧတ္ထ ပတိတွာ မရိသတိ”တိ။ အပဿေနဖလကာဒိနမ္ဘိ စက်မေ အာလမ္ပနရက္ခဖလက-ပရိယောသာနာနံ ပရဘာဂံ ဆိန္ဒိတွာ ဟေဋ္ဌာ အာဝုဓံ နိက္ခိပတိ၊ သောဗ္ဗာဒိသု မဉ္ဇူ ဝါ ဝိဋ္ဌံ ဝါ အပဿေနဖလကံ ဝါ အာနေတွာ ဌပေတိ၊ ယထာ တတ္ထ နိသိန္ဒမတ္ထော ဝါ အပဿိတမတ္ထော ဝါ ပတတိ၊ သောဗ္ဗာဒိသု ဝါ သဗ္ဗရဏသေတု ဟောတိ၊ တံ ဒုဗ္ဗလံ ကရောတိ၊ ဧဝံ ကရေန္တဿ ကရဏေ ဒုက္ကဋ္ဌံ။ ဣတရဿ ဒုက္ခုပ္ပတ္တိယာ ထုလ္လစ္စယံ၊ မရဏေ ပါရာဇိကံ။ ဘိက္ခု အာနေတွာ သောဗ္ဗာဒိနံ တဋ္ဌေ ဌပေတိ “ဒိသ္မာ ဘယေန ကမ္မေန္တော ပတိတွာ မရိသတိ”တိ၊ ဒုက္ကဋ္ဌံ။ သော တတ္ထေဝ ပတတိ၊ ဒုက္ခုပ္ပတ္တိယာ ထုလ္လစ္စယံ၊ မရဏေ ပါရာဇိကံ။ သယံ ဝါ ပါတေတိ၊ အညေန ဝါ ပါတာပေတိ၊ အညော အဝုတ္တော ဝါ အတ္တနော ဓမ္မတာယ ပါတေတိ၊ အမနုဿော ပါတေတိ၊ ဝါတပ္ပဟာရေန ပတတိ၊ အတ္တနော ဓမ္မတာယ ပတတိ၊ သဗ္ဗတ္ထ မရဏေ ပါရာဇိကံ။ ကသ္မာ? တဿ ပယောဂေန သောဗ္ဗာဒိတဋ္ဌေ ဌိတတ္ထာ။

ဥပနိက္ခိပနံ နာမ သမိပေ နိက္ခိပနံ။ တတ္ထ “ယော ဣဒိနာ အသိနာ မတော၊ သော ဓနံ ဝါ လဘတိ”တိအာဒိနာ နယေန မရဏဝဏ္ဏံ ဝါ သံဝဏ္ဏေတွာ “ဣဒိနာ မရဏတ္ထိကာ မရန္တု၊ မာရဏတ္ထိကာ မာရေန္တု”တိ ဝါ ဝတွာ အသိ ဥပနိက္ခိပတိ၊ တဿ ဥပနိက္ခိပနေ ဒုက္ကဋ္ဌံ။ မရိတုကာမော ဝါ တေန အတ္တာနံ

karoti, mahantaṃ vā “atirekaṃ hoti”ti khuddakaṃ karoti, tanukaṃ vā bahalaṃ, bahalaṃ vā tanukaṃ karoti, agginā tāpetvā heṭṭhā vā upari vā sañcāreti, tassāpi pārājikaṃ. “Idaṃ aṭṭhāne ṭhitaṃ”ti sabbameva tacchettvā puñchitvā aññasmim ṭhāne ṭhapeti. Attanā bhesajjāni yojetvā kate mūlaṭṭho na muccati, attanā akate muccati. Sace pana so “idaṃ visaṃ atiparittan”ti aññampi ānetvā pakkhipati, yassa visena marati, tassa pārājikaṃ. Sace ubhinnampi santakena marati, ubhinnampi pārājikaṃ. “Idaṃ visaṃ nibbisan”ti¹ taṃ apanetvā attano visameva ṭhapeti, tasseva pārājikaṃ, mūlaṭṭho muccati.

Dubbalaṃ vā karotīti mañcapīṭhaṃ aṭṭhābhāge chinditvā, vidalehi vā rajjukehi vā yehi vītaṃ hoti, te vā chinditvā appāvasesameva katvā heṭṭhā āvudhaṃ nikkhipati “ettha patitvā marissatī”ti. Apassenaphalakādīnampi caṅkame ālambanarukkaphalakapariyosānānaṃ parabhāgaṃ chinditvā heṭṭhā āvudhaṃ nikkhipati, sobbhādīsu mañcaṃ vā pīṭhaṃ vā apassenaphalakaṃ vā ānetvā ṭhapeti, yathā tattha nisinnamatto vā apassitamatto vā patati, sobbhādīsu vā sañcaraṇasetu hoti, taṃ dubbalaṃ karoti, evaṃ karontassa karaṇe dukkaṭaṃ. Itarassa dukkhuppattiyā thullaccayaṃ, maraṇe pārājikaṃ. Bhikkhuṃ ānetvā sobbhādīnaṃ taṭe ṭhapeti “disvā bhayena kampento patitvā marissatī”ti, dukkaṭaṃ. So tattheva patati, dukkhuppattiyā thullaccayaṃ, maraṇe pārājikaṃ. Sayāṃ vā pāṭeti, aññena vā pātāpeti, añño avutto vā attano dhammatāya pāṭeti, amanusso pāṭeti, vātappahārena patati, attano dhammatāya patati, sabbattha maraṇe pārājikaṃ. Kasmā? Tassa payogena sobbhādītaṭe ṭhitattā.

Upanikkhipanaṃ nāma samīpe nikkhipanaṃ. Tattha “yo iminā asinā mato, so dhanāṃ vā labhatī”ti-ādīnā nayena maraṇavaṇṇaṃ vā samvaṇṇetvā “iminā maraṇatthikā marantu, mārāṇatthikā mārentū”ti vā vatvā asim upanikkhipati, tassa upanikkhipane dukkaṭaṃ. Maritukāmo vā tena attānaṃ

1. Nibbiriyaṇṭi (Sī, Syā)

ပဟရတု၊ မာရေတုကာမော ဝါ အညံ ပဟရတု၊ ဥဘယထာပိ ပရဿ ဒုက္ခုပ္ပတ္တိယာ ဥပနိက္ခေပကဿ ထုလ္လစ္စယံ၊ မရဏေ ပါရာဇိကံ။ အနုဒ္ဓိဿ နိက္ခိတ္တေ ဗဟူနံ မရဏေ အကုသလရာသိ။ ပါရာဇိကာဒိဝတ္ထုသု ပါရာဇိကာဒိနိ။ ဝိပုဋ္ဌိသာရေ ဥပ္ပန္နေ အသိံ ဂဟိတဌာနေ ဌပေတွာ မုစ္စတိ။ ကိဏိတွာ ဂဟိတော ဟောတိ၊ အသိဿာမိကာနံ အသိံ၊ ယေသံ ဟတ္ထတော မူလံ ဂဟိတံ၊ တေသံ မူလံ ဒတွာ မုစ္စတိ။ သစေ လောဟပိဏ္ဍိံ ဝါ ဖာလံ ဝါ ကုဒါလံ ဝါ ဂဟေတွာ အသိ ကာရာပိတော ဟောတိ၊ ယံ ဘဏ္ဍံ ဂဟေတွာ ကာရိတော၊ တဒေဝ ကတွာ မုစ္စတိ။ သစေ ကုဒါလံ ဂဟေတွာ ကာရိတံ ဝိနာသေတွာ ဖာလံ ကရေတိ၊ ဖာလေန ပဟာရံ လဘိတွာ မရန္တေသုပိ ပါဏာတိပါတတော န မုစ္စတိ။ သစေ ပန လောဟံ သမုဋ္ဌာပေတွာ ဥပနိက္ခိပနတ္ထမေဝ ကာရိတော ဟောတိ၊ အရေန^၁ ခံသိတွာ စုဏ္ဍဝိစုဏ္ဍံ ကတွာ ဝိပုကိဏ္ဏေ မုစ္စတိ။ သစေပိ သံဝဏ္ဏနာပေါတ္ထကော ဝိယ ဗဟူဟိ ဧကဇ္ဈာသယေဟိ ကတော ဟောတိ၊ ပေါတ္ထကေ ဝုတ္တနယေနေဝ ကမ္မဗန္ဓဝိနိစ္ဆယော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဧသ နယော သတ္တိဘေဏ္ဍိသု^၂၊ လရဋ္ဌေ^၃ ပါသယဋ္ဌိသဒိသော ဝိနိစ္ဆယော။ တထာ ပါသာဏေ။ သတ္တေ အသိသဒိသောဝ။ ဝိသံ ဝါတိ ဝိသံ ဥပနိက္ခိပနတ္ထသ ဝတ္ထုဝသေန ဥဒ္ဓိဿာနုဒ္ဓိဿာနုရူပတော ပါရာဇိကာဒိဝတ္ထုသု ပါရာဇိကာဒိနိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ ကိဏိတွာ ဌပိတေ ပုရိမနယေန ပဋိပါကတိကံ ကတွာ မုစ္စတိ၊ သယံ ဘောသဇ္ဇေဟိ ယောဇိတေ အဝိသံ ကတွာ မုစ္စတိ။ ရဇ္ဇုယာ ပါသရဇ္ဇုသဒိသောဝ ဝိနိစ္ဆယော။

ဘေသဇ္ဇေ ယော ဘိက္ခု ဝေရိဘိက္ခုဿ ပဇ္ဇရကေ ဝါ ဝိသဘာဂရောဂေ ဝါ ဥပ္ပန္နေ အသပ္ပိယာနိပိ သပ္ပိအာဒိနိ သပ္ပိယာနိတိ မရဏာဓိပ္ပါယော ဒေတိ၊ အညံ ဝါ ကိဉ္စိ ကန္တမူလဖလံ၊ တဿ ဧဝံ ဘောသဇ္ဇဒါနေ ဒုက္ကဋ်။ ပရဿ ဒုက္ခုပ္ပတ္တိယံ မရဏေ စ ထုလ္လစ္စယပါရာဇိကာနိ၊ အာနန္တရိယဝတ္ထုမိ အာနန္တရိယန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၁၇၈။ ရူပပဟာရေ ဥပသံဟရတိတိ ပရံ ဝါ အမနာပရူပံ တဿ သမိပေ ဌပေတိ၊ အတ္တနာ ဝါယက္ခပေတာဒိဝေသံ ဂဟေတွာ တိဋ္ဌတိ၊ တဿ ဥပသံဟာရမတ္တေ ဒုက္ကဋ်။ ပရဿ တံ ရူပံ ဒိသွာ ဘယုပ္ပတ္တိယံ ထုလ္လစ္စယံ၊ မရဏေ ပါရာဇိကံ။ သစေ ပန တဒေဝ ရူပံ ဧကစ္စဿ မနာပံ ဟောတိ၊ အလာဘကေန စ သုဿိတွာ မရတိ၊ ဝိသင်္ကေတော။ မနာပိယေပိ ဧသေဝ နယော။ တတ္ထ ပန

၁-အာရေန (သျှာ)

၂-သတ္တိဘိန္ဒိသု (သျှာ)

၃-သုလလရဋ္ဌေသု (သျှာ)

paharatu, māretukāmo vā aññaṃ paharatu, ubhayathāpi parassa dukkhupattiyā upanikkhepakassa thullaccayaṃ, maraṇe pārājikaṃ. Anuddissa nikkhitte bahūnaṃ maraṇe akusalarāsi. Pārājikādivatthūsu pārājikādīni. Vipphaṇṇasāre uppanne asinṃ gahitaṭṭhāne ṭhapetvā muccati. Kiṇitvā gahito hoti, asisāmikānaṃ asinṃ, yesaṃ hatthato mūlaṃ gahitaṃ, tesāṃ mūlaṃ datvā muccati. Sace lohapinḍim vā phālaṃ vā kudālaṃ vā gahetvā asi kārāpito hoti, yaṃ bhaṇḍaṃ gahetvā kārīto, tadeva katvā muccati. Sace kudālaṃ gahetvā kārītaṃ vināsetvā phālaṃ karoti, phālena pahāraṃ labhitvā marantesupī paṇātipātato na muccati. Sace pana lohaṃ samuṭṭhāpetvā upanikkhipanattameva kārīto hoti, arena¹ ghaṃsitvā cuṇṇavicuṇṇaṃ katvā vippakiṇṇe muccati. Sacepi saṃvaṇṇanāpotthako viya bahūhi ekajjhāsayehi kato hoti, potthake vuttanayeneva kammabaddhavinicchayo veditabbo. Esa nayo **sattibheṇḍisu**². **Lagule**³ pāsayaṭṭhisadiso vinicchayo. Tathā **pāsāṇe**. **Satthe** asisadisova. **Visaṃ vāti** visaṃ upanikkhipantassa vatthivasena uddissānuddissānurūpato pārājikādivatthūsu pārājikādīni veditabbāni. Kiṇitvā ṭhapite purimanayena paṭipākatikaṃ katvā muccati, sayāṃ bhesajjehi yojite avisaṃ katvā muccati. **Rajjuyā** pāsarajjusadisova vinicchayo.

Bhesajje yo bhikkhu veribhikkhussa pajjarake vā visabhāgaroge vā uppanne asappāyānīpi sappi-ādīni sappāyānīti maraṇādhippāyo deti, aññaṃ vā kiñci kandaṃulaphalaṃ, tassa evaṃ bhesajjadāne dukkaṭaṃ. Parassa dukkhupattiyaṃ, maraṇe ca thullaccayaṃpārājikāni, ānantariyavatthumhi ānantariyanti veditabbāni.

178. Rūpupahāre **upasaṃharatīti** param vā amanāparūpaṃ tassa samīpe ṭhapeti, attanā vā yakkhapetādivesaṃ gahetvā tiṭṭhati, tassa upasaṃhāramatte dukkaṭaṃ. Parassa taṃ rūpaṃ disvā bhayupattiyaṃ thullaccayaṃ, maraṇe pārājikaṃ. Sace pana tadeva rūpaṃ ekaccassa manāpaṃ hoti, alābhakena ca sussitvā marati, visaṅketo. **Manāpiyepi** eseva nayo. Tattha pana

1. Ārena (Syā)

2. Sattibhindisu (Syā)

3. Sūlaluḍḍesu (Syā)

ဝိသေသေန ဣတ္ထိနံ ပုရိသရူပံ ပုရိသာနဉ္စ ဣတ္ထိရူပံ မနာပံ၊ တံ အလင်္ကရိတွာ ဥပသံဟရတိ၊ ဒိဋ္ဌမတ္တကမေဝ ကရေတိ၊ အတိစိရံပသိတုမ္ပိ န ဒေတိ။ ဣတရော အလာဘကေန သုဿိတွာ မရတိ၊ ပါရာဇိကံ။ သစေ ဥတ္တသိတွာ မရတိ၊ ဝိသင်္ကေတော။ အထ ပန ဥတ္တသိတွာ ဝါ အလာဘကေန ဝါတိ အဝိစာရေတွာ ကေဝလံ ပသိတွာ မရိဿတိတိ ဥပသံဟရတိ၊ ဥတ္တသိတွာ ဝါ သုဿိတွာ ဝါ မတေ ပါရာဇိကမေဝ။ ဧတေနဂူပါယေန သဒ္ဓူပဟာရာဒယောဝိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ကေဝလဉ္စေတ္ထ အမနုဿသဒ္ဓါဒယော ဥတြာသဇနကာ အမနာပသဒ္ဓါ၊ ပုရိသာနံ ဣတ္ထိသဒ္ဓမရရဂန္ဓဗ္ဗသဒ္ဓါဒယော စိတ္တဿာဒကရာ မနာပသဒ္ဓါ။ ဟိမဝန္တေ ဝိသရုက္ခာနံ မူလာဒိဂန္ဓာ ကုဏပဂန္ဓာ စ အမနာပဂန္ဓာ၊ ကာဠာ-နုသာရီမူလဂန္ဓာဒယော မနာပဂန္ဓာ။ ပဋိကူလမူလရသာဒယော အမနာပရသာ၊ အပ္ပဋိကူလမူလရသာဒယော မနာပရသာ။ ဝိသဇဿမဟာကစ္ဆုဇဿာဒယော အမနာပဖောဋ္ဌဗ္ဗာ၊ စိနပဋုဟံသပုပ္ဖတူလိကဇဿာဒယော မနာပဖောဋ္ဌဗ္ဗာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဓမ္မူပဟာရေ ဓမ္မောတိ ဒေသနာဓမ္မော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဒေသနာဝသေန ဝါ နိရယေ စ သဂ္ဂေ စ ဝိပတ္တိသမ္ပတ္တိဘေဒံ ဓမ္မာရမ္မဏမေဝ။ နေရယိကဿာတိ ဘိန္နသံဝရဿ ကတပါပဿ နိရယေ နိဗ္ဗတ္တနာရဟဿ သတ္တဿ ပဉ္စဝိဓဗန္ဓန-ကမ္မကရဏာဒိနိရယကထံ ကထေတိ။ တံ စေ သုတွာ သော ဥတ္တသိတွာ မရတိ၊ ကထိကဿ ပါရာဇိကံ။ သစေ ပန သော သုတွာပိ အတ္တနော ဓမ္မတာယ မရတိ၊ အနာပတ္တိ။ “ဣဒံ သုတွာ ဧဝရူပံ ပါပံ န ကရိဿတိ ဩရမိဿတိ ဝိရမိဿတိ”တိ နိရယကထံ ကထေတိ၊ တံ သုတွာ ဣတရော ဥတ္တသိတွာ မရတိ၊ အနာပတ္တိ။ သဂ္ဂကထန္တိ ဒေဝနာဠကာဒိနံ နန္ဒနဝနာဒိနဉ္စ သမ္ပတ္တိကထံ၊ တံ သုတွာ ဣတရော သဂ္ဂါမိမုတ္တော သီဃံ တံ သမ္ပတ္တိံ ပါပုဏိတု-ကာမော သတ္တာဟရဏ ဝိသခါဒန အာဟာရပစ္စေဒ အဿာသပဿာသသန္တိ-ရန္တနာဒိတိ ဒုက္ခံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ ကထိကဿ ထုလ္လစ္စယံ။ မရတိ၊ ပါရာဇိကံ။ သစေ ပန သော သုတွာပိ ယာဝတာယုကံ ဌတွာ အတ္တနော ဓမ္မတာယ မရတိ၊ အနာပတ္တိ။ “ဣမံ သုတွာ ပုညာနိ ကရိဿတိ”တိ ကထေတိ၊ တံ သုတွာ ဣတရော အဓိမုတ္တော ကာလံ ကရေတိ၊ အနာပတ္တိ။

၁၇၉။ အာစိက္ခနာယံ ပုဋ္ဌော ဘဏတိတိ “ဘန္တေ ကထံ မတော ဓနံ ဝါ လဘတိ သဂ္ဂေ ဝါ ဥပပဇ္ဇတိ”တိ ဧဝံ ပုစ္ဆိတော ဘဏတိ။

အနုသာသနိယံ အပုဋ္ဌောတိ ဧဝံ အပုစ္ဆိတော သာမညေဝ ဘဏတိ။

visesena itthīnaṃ purisarūpaṃ purisānañca itthirūpaṃ manāpaṃ, taṃ alaṅkaritvā upasaṃharati, diṭṭhamattakameva karoti, aticiraṃ passitumpi na deti. Itaro alābhakena sussitvā marati, pārājikaṃ. Sace uttasitvā marati, visaṅketo. Atha pana uttasitvā vā alābhakena vāti avicāretvā “kevalaṃ passitvā marissatī”ti upasaṃharati, uttasitvā vā sussitvā vā mate pārājikameva. Etenevūpāyena **saddūpahārādayopi** veditabbā. Kevalañhettha amanussasaddādayo utrāsajanakā amanāpasaddā, purisānaṃ itthisadda madhuragandhabbasaddādayo cittassādakarā manāpasaddā. Himavante visarukkhānaṃ mūlādigandhā, kuṇapagandhā ca amanāpagandhā, kālānūsārīmūlagandhādayo manāpagandhā. Paṭikkūlamūlarasādayo amanāparasā, appaṭikkūlamūlarasādayo manāparasā. Visaphassamahākacchuphassādayo amanāpaphoṭṭhabbā, cīnapaṭaḥaṃsapupphatūlikaphassādayo manāpaphoṭṭhabbāti veditabbā.

Dhammūpahāre **dhammoti** desanāddhammo veditabbo. Desanāvasena vā niraye ca sagge ca vipattisampattibhedāṃ dhammārammaṇameva.

Nerayikassāti bhinnasaṃvarassa katapāpassa niraye nibbattanārahassa sattassa pañcavidhabandhanakammakāraṇādinirayakathaṃ katheti. Taṃ ce sutvā so uttasitvā marati, kathikassa pārājikaṃ. Sace pana so sutvāpi attano dhammatāya marati, anāpatti. “Idaṃ sutvā evarūpaṃ pāpaṃ na karissati oramissati viramissatī”ti nirayakathaṃ katheti, taṃ sutvā itaro uttasitvā marati, anāpatti. **Saggakathanti** devanāṭakādīnaṃ, Nandanavanādīnañca sampattikathaṃ, taṃ sutvā itaro saggādhimutto sīghaṃ taṃ sampattiṃ pāpuṇitukāmo satthāharaṇa visakhādāna āhārupaccheda assāsapassāsasannirundhanādīhi dukkhaṃ uppādeti, kathikassa thullaccayaṃ. Marati, pārājikaṃ. Sace pana so sutvāpi yāvatāyukaṃ ṭhatvā attano dhammatāya marati, anāpatti. “Imaṃ sutvā puññāni karissatī”ti katheti, taṃ sutvā itaro adhimutto kālaṃ kārōti, anāpatti.

179. Ācikkhanāyaṃ **puṭṭho bhaṇatīti** “bhante kathaṃ mato dhanāṃ vā labhati, sagge vā upapajjati”ti evaṃ pucchito bhaṇati.

Anusāsaniyaṃ **apuṭṭhoti** evaṃ apucchito sāmāññeva bhaṇati.

သင်္ကေတကမ္မနိမိတ္တကမ္မာနိ အဒိန္နာဒါနကထာယံ ဂုတ္တနယေန ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။

ဧဝံ နာနပ္ပကာရတော အာပတ္တိဘေဒံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ အနာပတ္တိဘေဒံ ဒဿေန္တော **အနာပတ္တိ အသမ္ဘိစွာ**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **အသမ္ဘိစွာ**တိ “ဣမိနာ ဥပက္ကမေန ဣမံ မာရေမိ”တိ အစေတေတွာ။ ဧဝံ ဟိ အစေတေတွာ ကတေန ဥပက္ကမေန ပရေမတေပိ အနာပတ္တိ၊ ဝက္ခတိ စ “အနာပတ္တိ ဘိက္ခု အသမ္ဘိစွာ”တိ။ **အဇာနန္တဿာ**တိ “ဣမိနာ အယံ မရိယာတိ”တိ အဇာနန္တဿ ဥပက္ကမေန ပရေမတေပိ အနာပတ္တိ၊ ဝက္ခတိ စ ဝိသဂတပိဏ္ဍပါတဝတ္ထုသိ “အနာပတ္တိ ဘိက္ခု အဇာနန္တဿာ”တိ။ **နမရဏာဓိပ္ပာယဿာ**တိ မရဏံ အနိစ္စန္တဿ။ ယေန ဟိ ဥပက္ကမေန ပရော မရတိ၊ တေန ဥပက္ကမေန တသ္မိ မာရိတေပိ နမရဏာဓိပ္ပာယဿ အနာပတ္တိ၊ ဝက္ခတိ စ “အနာပတ္တိ ဘိက္ခု နမရဏာဓိပ္ပာယဿာ”တိ။ **ဥမ္မတ္တကာ**ဒယော ပုဗ္ဗေ ဂုတ္တနယာ ဧဝ။ ဣဓ ပန အာဒိကမ္ပိကာ အညမညံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပိတဘိက္ခု၊ တေသံ အနာပတ္တိ၊ အဝသေသာနံ မရဏဝဏ္ဏသံဝဏ္ဏနကာဒိနံ အာပတ္တိယေဝါတိ။

ပဒဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သမုဋ္ဌာနာဒိသု ဣဒံ သိက္ခာပဒံ တိသမုဋ္ဌာနံ၊ ကာယစိတ္တတော စ ဝါစာစိတ္တတော စ ကာယဝါစာစိတ္တတော စ သမုဋ္ဌာတိ။ ကိရိယံ^၁၊ သညာဝိမောက္ခံ၊ သစိတ္တကံ၊ လောကဝဇ္ဇံ၊ ကာယကမ္မံ ဝစိကမ္မံ၊ အကုသလစိတ္တံ၊ ဒုက္ခဝေဒနံ။ သစေပိ ဟိ သိရိသယနံ အာရုဋ္ဌော ရဇ္ဇသမ္ပတ္တိသုခံ အနုဘဝန္တော ရဇာ “စောရော ဒေဝ အာနိတော”တိ ဂုတ္တေ “ဂစ္ဆယ နံ မာရေထာ”တိ ဟသမာနောဝ ဘဏတိ၊ ဒေါမနဿစိတ္တေန ဘဏတိတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ သုခဝေါကိဏ္ဏတ္တာ ပန အနုပ္ပဗန္ဓာဘာဝါ စ ဒုဇ္ဇာနမေတံ ပုထုဇ္ဇနေဟိတိ။

ဝိနိတဝတ္ထုဝဏ္ဏနာ

၁၈၀။ ဝိနိတဝတ္ထုကထာသု ပဌမဝတ္ထုသိ **ကာရုညေနာ**တိ တေ ဘိက္ခု၊ တဿ မဟန္တံ ဂေလညဒုက္ခံ ဒိသ္မာ ကာရုညံ ဥပ္ပါဒေတွာ “သီလဝါ တံ ကတကုသလော ကသ္မာ မီယမာနော ဘာယသိ၊ နန သီလဝတော သဂ္ဂေါ နာမ^၂ မရဏမတ္တပဋိဗဒ္ဓေါယေဝါ”တိ ဧဝံ မရဏတ္တိကာဝ ဟုတွာ မရဏတ္တိကဘာဝံ အဇာနန္တော မရဏဝဏ္ဏံ သံဝဏ္ဏေသုံ။ သောပိ ဘိက္ခု တေသံ

Saṅketakammanimittakammāni adinnādānakathāyaṃ vuttanayeneva veditabbāni.

Evam nānappakārato āpattibhedam dassetvā idāni anāpattibhedam dassento “**anāpatti asaṅciccā**”ti-ādimāha. Tattha **asaṅciccā**ti “iminā upakkamena imam māremī”ti acetetvā. Evam hi acetetvā katena upakkamena pare matepi anāpatti, vakkhati ca “anāpatti bhikkhu asaṅciccā”ti. **Ajānantassā**ti “iminā ayaṃ marissatī”ti ajānantassa upakkamena pare matepi anāpatti, vakkhati ca visagatapinḍapātavattusmin “anāpatti bhikkhu ajānantassā”ti. **Namaraṇādhippāyassā**ti maraṇam anicchantassa. Yena hi upakkamena paro marati, tena upakkamena tasmim māritepi namaraṇādhippāyassa anāpatti, vakkhati ca “anāpatti bhikkhu namaraṇādhippāyassā”ti. **Ummattakā**dayo pubbe vuttanayā eva. Idha pana ādikammikā aññamaññaṃ jīvita voropitabhikkhū, tesam anāpatti, avasesānaṃ maraṇavaṇṇasaṃvaṇṇanakādīnaṃ āpattiyevevāti.

Padabhājanīyavaṇṇanā niṭṭhitā.

Pakiṇṇakakathāvaṇṇanā

Samuṭṭhānādīsu idaṃ sikkhāpadaṃ tisamuṭṭhānaṃ, kāyacittato ca vācācittato ca kāyavācācittato ca samuṭṭhāti. Kiriyaṃ¹, saññāvimokkhaṃ, sacittakaṃ, lokavajjaṃ, kāyakammaṃ vacīkammaṃ, akusalacittaṃ, dukkhavedanaṃ. Sacepi hi sirisayaṇaṃ ārūḥho rajjasampattisukhaṃ anubhavanto rājā “coro deva ānīto”ti vutte “gacchatha naṃ mārethā”ti hasamānova bhaṇati, domanassacitteneva bhaṇatīti veditabbo. Sukhavokiṇṇattā, pana anuppabandhābhāvā ca dujjānametaṃ puthujjanehīti.

Vinītavatthuvaṇṇanā

180. Vinītavatthukathāsu paṭhamavatthusmim **kāruṇṇīenā**ti bhikkhū tassa mahantaṃ gelaññadukkhaṃ disvā kāruṇṇaṃ uppādetvā “sīlavā tvaṃ katakusalo kasmā mīyamāno bhāyasi, nanu sīlavato saggo nāma² maraṇamattapaṭibaddhoyevā”ti evam maraṇatthikāva hutvā

1. Kiriya (Sī, Syā)

2. Saggo nāma na dullabho (Ka)

သံဝတ္ထုနာယ အာဟာရပစ္စေဒံ ကတွာ အန္တရာဝ ကာလမကာသိ။ တသ္မာ အာပတ္တိံ အာပန္နာ။ ဝေါဟာရဝသေန ပန ဝုတ္တံ “ကာရုညေန မရဏဝတ္ထု သံဝတ္ထေသု”န္တိ။ တသ္မာ ဣဒါနိပိ ပဏ္ဍိတေန ဘိက္ခုနာ ဂိလာနဿ ဘိက္ခုနော ဧဝံ မရဏဝတ္ထော န သံဝတ္ထေတဗ္ဗော။ သစေ ဟိ တဿ သံဝတ္ထုနံ သုတွာ အာဟာရပစ္စေဒဒါဒိနာ ဥပက္ကမေန ဧကဇဝနဝါရာဝသေသေဝိ အာယုသ္မိံ အန္တရာ ကာလံ ကရောတိ။ ဣဒါနာဝ မာရိတော ဟောတိ။ ဣဒါနာ ပန နယေန အနုသိဉ္စိ ဒါတဗ္ဗာ “သီလဝတော နာမ အနန္တရိယာ မဂ္ဂဗလုပ္ပတ္တိ။ တသ္မာ ဝိဟာရာဒိသု အာသတ္တိံ အကတွာ ဗုဒ္ဓဂတံ ဓမ္မဂတံ သံဃဂတံ ကာယဂတဉ္စ သတိံ ဥပဋ္ဌပေတွာ မနသိကာရေ အပ္ပမာဒေါ ကာတဗ္ဗော”တိ။ မရဏဝတ္ထေ စ သံဝတ္ထိတေဝိ ယော^၁ တာယ သံဝတ္ထုနာယ ကဉ္စိ ဥပက္ကမံ အကတွာ အတ္တနော ဓမ္မတာယ ယထာယုနာ ယထာနုသန္ဓိနာဝ^၂ မရတိ။ တပ္ပစ္စယာ သံဝတ္ထုနကော အာပတ္တိယာ န ကာရေတဗ္ဗောတိ။

ဒုတိယဝတ္ထုသ္မိံ န စ ဘိက္ခဝေ အပ္ပဋ္ဌိဝေက္ခိတွာတိ ဧတ္ထ ကိဒိသံ အာသနံ ပဋ္ဌိဝေက္ခိတဗ္ဗံ။ ကိဒိသံ န ပဋ္ဌိဝေက္ခိတဗ္ဗံ? ယံ သုဒ္ဓံ အာသနမေဝ ဟောတိ အပစ္စတ္တရဏကံ။ ယဉ္စ အာဂန္ဓာ ဌိတာနံ ပဿတံယေဝ အတ္တရိယတိ။ တံ နပ္ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗံ။ နိသိဒိတံ ဝဇ္ဇတိ။ ယမ္ပိ မနုဿာ သယံ ဟတ္ထေန အက္ကမိတွာ “ဣဓ ဘန္တေ နိသိဒိတာ”တိ ဒေန္တိ။ တသ္မိမ္ပိ ဝဇ္ဇတိ။ သစေပိ ပဋ္ဌမမေဝါဂန္ဓာ နိသိန္ဓာ ပစ္စာ ဥဒ္ဓံ ဝါ အဓော ဝါ သင်္ကမန္တိ။ ပစ္စဝေက္ခဏကိစ္စံ နတ္ထိ။ ယမ္ပိ တနုကေန ဝတ္ထေန ယထာ တလံ ဒိဿတိ။ ဧဝံ ပဋ္ဌိန္တံ ဟောတိ။ တသ္မိမ္ပိ ပစ္စဝေက္ခဏကိစ္စံ နတ္ထိ။ ယံ ပန ပဋ္ဌိကစ္စေဝ^၃ ပါဝါရကောဇဝါဒီဟိ အတ္တတံ ဟောတိ။ တံ ဟတ္ထေန ပရာမသိတွာ သလ္လက္ခေတွာ နိသိဒိတဗ္ဗံ။ မဟာပစ္စရိယံ ပန “ဃနုသာဠကေနာပိ အတ္တတေ ယသ္မိံ ဝလိ န ပညာယတိ။ တံ နပ္ပဋ္ဌိဝေက္ခိတဗ္ဗံ”န္တိ ဝုတ္တံ။

မုသလဝတ္ထုသ္မိံ အသဉ္စိစ္စောတိ အဝကေစေတနော၊ ဝိရဒ္ဓပယောဂေါ ဟိ သော။ တေနာဟ “အသဉ္စိစ္စော အဟ”န္တိ။ ဥဒုက္ခလဝတ္ထု၊ ဥတ္တာနမေဝ။ ဝုဇ္ဇပဗ္ဗဇိတဝတ္ထု၊ သု ပဋ္ဌမဝတ္ထုသ္မိံ ဘိက္ခုသံဃဿ ပဋိဗန္ဓံ^၄ မာ အကာသီတိ ပဏာမေသိ။ ဒုတိယဝတ္ထုသ္မိံ သံဃမဇ္ဈေပိ ဂဏမဇ္ဈေပိ မဟလကတ္ထေရဿ ပုံတ္ထောတိ ဝုစ္စမာနော တေန ဝစနေန အနီယမာနော “မရတု အယ”န္တိ ပဏာမေသိ။ ကတိယဝတ္ထုသ္မိံ တဿ ဒုက္ခုပ္ပါဒနေန ထုလ္လစ္စယံ။

၁-သော (သီ)

၃-ပဋိဂစ္စေဝ (သီ)

၂-ယထာနုသန္ဓိနာ စ (သီ၊ သျာ)

၄-ပဋိဗန္ဓံ ပဋိဗုဒ္ဓံ (သီ၊ သျာ)

maraṇatthikabhāvaṃ ajānantā maraṇavaṇṇaṃ saṃvaṇṇesun. Sopi bhikkhu tesāṃ saṃvaṇṇanāya āhārupacchedaṃ katvā antarāva kālamakāsi. Tasmā āpattiṃ āpannā. Vohāravasena pana vuttaṃ “kāruṇṇena maraṇavaṇṇaṃ saṃvaṇṇesun”ti. Tasmā idānapi paṇḍitena bhikkhunā gilānassa bhikkhuno evaṃ maraṇavaṇṇo na saṃvaṇṇetabbo. Sace hi tassa saṃvaṇṇanaṃ sutvā āhārupacchedādīnā upakkamena ekajavanavārāvasesepi āyusmiṃ antarā kālāṃ karoti, imināva mārito hoti. Iminā pana nayena anusīṭṭhi dātabbā “sīlavato nāma anacchariyā maggaphaluppatti, tasmā viharādīsu āsattiṃ akatvā Buddhagataṃ, dhammagataṃ, saṃghagataṃ, kāyagatañca satim upaṭṭhapetvā manasikāre appamādo kātabbo”ti. Maraṇavaṇṇe ca saṃvaṇṇitepi yo¹ tāya saṃvaṇṇanāya kañci upakkamaṃ akatvā attano dhammatāya yathāyunā yathānusandhināva² marati, tappaccayā saṃvaṇṇanako āpattiyā na kāretabboti. (1)

Dutiyavatthusmiṃ **na ca bhikkhave appaṭivekkhitvā**ti ettha kīdisaṃ āsanaṃ paṭivekkhitabbaṃ, kīdisaṃ na paṭivekkhitabbaṃ? Yaṃ suddhaṃ āsanaṃ eva hoti apaccattharaṇakaṃ, yañca āgantvā ṭhitānaṃ passatāmyeva atthariyati, taṃ nappaccavekkhitabbaṃ, nisīdituṃ vaṭṭati. Yampi manussā sayāṃ hatthena akkamitvā “idha bhante nisīdathā”ti denti, tasmimpi vaṭṭati. Sacepi paṭhamamevāgantvā nisinnā pacchā uddhaṃ vā adho vā saṅkamanti, paccavekkhaṇakiccaṃ natthi. Yampi tanukena vatthena yathā talaṃ dissati, evaṃ paṭicchannaṃ hoti, tasmimpi paccavekkhaṇakiccaṃ natthi. Yaṃ pana paṭikacceva³ pāvārakojavādīhi atthataṃ hoti, taṃ hatthena parāmasitvā sallakkhetvā nisīditabbaṃ. **Mahāpaccariyaṃ** pana “ghanasāṭakenāpi atthate yasmim vali na paññāyati, taṃ nappaṭivekkhitabbaṃ”ti vuttaṃ. (2)

Musalavatthusmiṃ **asañciccoti** avadhakacetano, viraddhapayogo hi so. Tenāha “asañcicco ahan”ti. **Udukkhalavatthu** uttānameva.

Vuddhapabbajitavatthūsu paṭhamavatthusmiṃ “bhikkhusaṃghassa paṭibaddhaṃ⁴ mā akāsī”ti paṇāmesi. Dutiyavatthusmiṃ saṃghamajjhapi gaṇamajjhapi “Mahallakattherassa putto”ti vuccamāno tena vacanena aṭṭiyamāno “maratu ayan”ti paṇāmesi. Tatiyavatthusmiṃ tassa dukkhuppādanena thullaccayaṃ. (3-7)

1. So (Sī)

2. Yathānusandhinā ca (Sī, Syā)

3. Paṭigacceva (Sī)

4. Paṭibandhaṃ paṭibuddhaṃ (Sī, Syā)

၁၀၁။ တတော ပရာနိ တိဏိ ဝတ္ထုနိ ဥတ္တာနတ္တာနေ။ **ဝိသဝတိဏ္ဍပါတ-ဝတ္ထု**သို့ သာရဏီယဓမ္မပူရကော သော ဘိက္ခု။ အဂ္ဂဝိဏ္ဍံ သဗြဟ္မစာရိနံ ဒတွာဝ ဘုဇ္ဇတိ။ တေန ဂုတ္တံ “အဂ္ဂကာရိကံ အဒါသိ”တိ။ **အဂ္ဂကာရိကန္တိ** အဂ္ဂကိရိယံ၊ ပဌမံ လဒ္ဓဝိဏ္ဍပါတံ၊ အဂ္ဂံ ဝါ ပဏိတပဏိတံ ဝိဏ္ဍပါတန္တိ အတ္ထော။ ယာ ပန တဿ ဒါနသင်္ခါတာ အဂ္ဂကိရိယာ၊ သာ န သက္ကာ ဒါတုံ။ ဝိဏ္ဍပါတံ ဟိ သော ထေရာသနတော ပဋ္ဌာယ အဒါသိ။ **တေ ဘိက္ခု**တိ တေ ထေရာသနတော ပဋ္ဌာယ ပရိဘုတ္တဝိဏ္ဍပါတာ ဘိက္ခု။ တေ ကိရ သဗ္ဗေပိ ကာလမကံသု။ သေသမေတ္တ ဥတ္တာနမေ။ အဿဒ္ဓေသု ပန မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကေသု ကုလေသု သက္ကစ္စံ ပဏိတဘောဇနံ လဘိတွာ အနုပပရိက္ခိတွာ နေဝ အတ္တနာ ပရိဘုဇ္ဇိတဗ္ဗံ၊ န ပရေသံ ဒါတဗ္ဗံ။ ယမ္ပိ အဘိဒေါသိကံ ဘတ္တံ ဝါ ခဇ္ဇကံ ဝါ တတော လဘတိ၊ တမ္ပိ န ပရိဘုဇ္ဇိတဗ္ဗံ။ အဝိဟိတဝတ္ထုမ္ပိ ဟိ သပ္ပဝိစ္စိကာဒိဟိ အဓိသယိတံ ဆူနီယဓမ္မံ တာနိ ကုလာနိ ဒေန္တိ။ ဂန္ဓဟလိဒ္ဓါဒိမက္ခိတောပိ တတော ဝိဏ္ဍပါတော န ဂဟေတဗ္ဗော။ သရိရေ ရောဂဋ္ဌာနာနိ ပုဋိတွာ ဌပိတဘတ္တမ္ပိ ဟိ တာနိ ဒါတဗ္ဗံ မညန္တိတိ။

ဝိမံသနဝတ္ထုသို့ ဝိမံသမာနော ဒွေ ဝိမံသတိ “သက္ကောတိ န ခေါ ဣဒံ မာရေတုံ၊ နော”တိ ဝိသံ ဝါ ဝိမံသတိ။ “မရေယျ န ခေါ အယံ ဣမံ ဝိသံ ခါဒိတွာ၊ နော”တိ ပုဂ္ဂလံ ဝါ။ ဥဘယထာပိ ဝိမံသာမိပ္ပါယေန ဒိန္နေ မရတု ဝါ မာ ဝါ၊ ထုလ္လစ္စယံ။ “ဣဒံ ဝိသံ ဧတံ မာရေတုံ”တိ ဝါ “ဣမံ ဝိသံ ခါဒိတွာ အယံ မရတုံ”တိ ဝါ ဧဝံ ဒိန္နေ ပန သဝေ မရတိ၊ ပါရာဇိကံ၊ နော စေ၊ ထုလ္လစ္စယံ။

၁၀၂-၁၀၃။ ဣတော ပရာနိ တိဏိ သိလာဝတ္ထုနိ တိဏိ ဣဋ္ဌက-ဝါသိဂေါပါနသီဝတ္ထုနိ စ ဥတ္တာနတ္တာနေ။ န ကေဝလဉ္စ သိလာဒိနိယေဝ ဝသေန အယံ အာပတ္တာနာပတ္တိဘေဒေါ ဟောတိ၊ ဒဏ္ဍမုဂ္ဂရနိခါဒနဝေမာဒိနမ္ပိ ဝသေန ဟောတိယေဝ၊ တသ္မာ ပါဠိယံ အနာဂတမ္ပိ အာဂတနယေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။

အဇ္ဇကဝတ္ထုသု **အဇ္ဇကော**တိ ဝေဟာသမဉ္ဇော ဝုစ္စတိ၊ ယံ သေတကမ္မ-မာလာကမ္မလတာကမ္မာဒိနံ အတ္ထာယ ဗန္ဓန္တိ။ တတ္ထ **အာဝုသော အတြဋ္ဌိတော** ဗန္ဓာဟိတိ မရဏာမိပ္ပါယော ယတ္ထ ဌိတော ပတိတွာ ခါဏနာ ဝါ ဘိဇ္ဇေယျ၊ သောဗ္ဗပပါတာဒိသု ဝါ မရေယျ၊ တာဒိသံ ဌာနံ သန္ဓာယာဟ။ ဧတ္ထ စ ကောစိ ဥပရိ ဌာနံ နိယာမေတိ “ဣတော ပတိတွာ မရိသတိ”တိ၊ ကောစိ ဟေဋ္ဌာ ဌာနံ “ဣမံ ပတိတွာ မရိသတိ”တိ၊ ကောစိ ဥဘယမ္ပိ “ဣတော ဣမံ

181. Tato parāni tīṇi vatthūni uttānatthāneva.

Visagatapinḍapātavatthusmim sārāṇiyadhammapūraṅko so bhikkhu, aggapiṇḍam sabrahmacārīnaṃ datvāva bhuñjati. Tena vuttam “aggakārikam adāsī”ti. **Aggakārikanti** aggakiriyaṃ, paṭhamam laddhapinḍapātam, aggaggam vā paṇītapāṇītam pinḍapātanti attho. Yā pana tassa dānasāṅkhātā aggakiriya, sā na sakkā dātum. Pinḍapātam hi so therāsanato paṭṭhāya adāsi. **Te bhikkhū**ti te therāsanato paṭṭhāya paribhuttapinḍapātā bhikkhū, te kira sabbepi kalamakamsu. Sesamettha uttānameva. Assaddhesu pana micchāditiṭhikesu kulesu sakkaccaṃ paṇītabhojanaṃ labhitvā anupaparikkhitvā neva attanā paribhuñjitabbaṃ, na paresaṃ dātabbaṃ. Yampi ābhidosikaṃ bhattam vā khajjakam vā tato labhati, tampi na paribhuñjitabbaṃ. Apihitavatthumpi hi sappavicchikādīhi adhisayitam chaḍḍanīyadhammaṃ, tāni kulāni denti. Gandhahalliddādimakkhitopi tato pinḍapāto na gahetabbo. Sarīre rogaṭṭhānāni puñchitvā ṭhapitabhattampi hi tāni dātabbaṃ maññantīti. (8-11)

Vīmaṃsanavatthusmim vīmaṃsamāno dve vīmaṃsati “sakkoti nu kho idaṃ māretum, no”ti viṣaṃ vā vīmaṃsati, “mareyya nu kho ayaṃ imaṃ viṣaṃ khāditvā, no”ti puggalaṃ vā. Ubhayathāpi vīmaṃsādhippāyena dinne maratu vā mā vā, thullaccayaṃ. “Idaṃ viṣaṃ etaṃ māretū”ti vā “imaṃ viṣaṃ khāditvā ayaṃ maratū”ti vā evaṃ dinne pana sace marati, pārājikaṃ, no ce, thullaccayaṃ. (12)

182-3. Ito parāni tīṇi silāvatthūni, tīṇi itṭhakavāsīgopānasīvatthūni ca uttānatthāneva. Na kevalaṅca silādīnaṃyeva vasena ayaṃ āpattānāpattibhedo hoti, daṇḍamuggaranikhādanavemādīnampi vasena hotiyeva, tasmā Pāliyaṃ anāgatampi āgatanayeneva veditabbaṃ. (13-24)

Atṭakavatthūsu **atṭakoti** vehāsamaṅco vuccati, yaṃ setakammamālākammalātākammādīnaṃ atthāya bandhanti. Tattha **āvuso atratṭhito bandhāhī**ti maraṇādhippāyo yattha ṭhito patitvā khāṇunā vā bhijjeyya, sobbhapaṭādīsu vā mareyya, tādisaṃ ṭhānaṃ sandhāyāha. Ettha ca koci upari ṭhānaṃ niyāmeti “ito patitvā marissatī”ti, koci hetṭhā ṭhānaṃ “idha patitvā marissatī”ti, koci ubhayampi “ito idha

ပတိတွာ မရိသံတီ”တိ။ တတြ ယော ဥပရိ နိယမိတဋ္ဌာနာ အပတိတွာ အညတော ပတတိ၊ ဟေဋ္ဌာ နိယမိတဋ္ဌာနေ ဝါ အပတိတွာ အညတ္ထ ပတတိ၊ ဥဘယနိယာမေ ဝါ ယံကိဉ္စိ ဧကံ ဝိရာဇေတွာ ပတတိ၊ တသ္မိံ မတေ ဝိသင်္ကေတတ္တာ အနာပတ္တိ။ **ဝိဟာရန္တာဒနဝတ္ထုသ္မိံ** သေဝ နယော။

အနဘိရတိဝတ္ထုသ္မိံ သော ကိရ ဘိက္ခု ကာမဝိတက္ကာဒိနံ သမုဒါစာရံ ဒိဿာ နိဝါရေတုံ အသက္ကောန္တော သာသနေ အနဘိရတော ဂိဟိဘာဝါ-ဘိမုခေါ ဇာတော။ တတော စိန္တေသိ “ယာဝ သီလဘေဒံ န ပါပဏာမိ၊ တာဝ မရိသာမိ”တိ။ အထ တံ ပဗ္ဗတံ အဘိရဟိတွာ ပပါတေ ပပတန္တော အညတရံ ဝိလိဝကာရံ ဩတ္တရိတွာ မာရေသိ။ **ဝိလိဝကာရန္တိ** ဝေဏုကာရံ။ **န စ ဘိက္ခဝေ အတ္တာနံ ပါတေတဗ္ဗန္တိ** န အတ္တာ ပါတေတဗ္ဗော။ ဝိဘတ္တိဗျတ္တယေန ပနေတံ ဝုတ္တံ။ ဧတ္ထ စ န ကေဝလံ န ပါတေတဗ္ဗံ၊ အညေနပိ ယေန ကေနစိ ဥပက္ကမေန အန္တမသော အာဟာရပစ္စေဒေနပိ န မာရေတဗ္ဗော။ ယောပိ ဟိ ဂိလာနော ဝိဇ္ဇမာနေ ဘေသဇ္ဇေ စ ဥပဋ္ဌာကေသု စ မရိတုကာမော အာဟာရံ ဥပစ္စန္တတိ၊ ဒုက္ကဋ္ဌမေဝ။ ယဿ ပန မဟာအာဗာဓော စိရာနုဗန္တော၊ ဘိက္ခု ဥပဋ္ဌဟန္တာ ကိလမန္တိ ဇိဂုန္တိ။ “ကဒါ န ခေါ ဂိလာနတော မုစ္ဆိသာမာ”တိ အနိယန္တိ။ သစေ သော “အယံ အတ္တဘာဝေါ ပဋိဇဉ်ယမာနောပိ န တိဋ္ဌတိ၊ ဘိက္ခု စ ကိလမန္တိ”တိ အာဟာရံ ဥပစ္စန္တတိ၊ ဘေသဇ္ဇံ န သေဝတိ၊ ဝဇ္ဇတိ။ ယော ပန “အယံ ရောဂေါ ခရော အယုသင်္ခါရာ န တိဋ္ဌန္တိ၊ အယဉ္စ မေ ဝိသေသာမိဂမော ဟတ္ထပ္ပတ္တော ဝိယ ဒိဿတီ”တိ ဥပစ္စန္တတိ၊ ဝဇ္ဇတိယေဝ။ အဂိလာနဿာပိ ဥပန္နသံဝေဂဿ အာဟာရပရိယေသနံ နာမ ပပဉ္စော၊ ကမ္မဋ္ဌာနမေဝ အနယုဉ္ဇိဿာမိတိ ကမ္မဋ္ဌာနသိသေန ဥပစ္စန္တန္တဿ ဝဇ္ဇတိ။ ဝိသေသာမိဂမံ ဗျာကရိတွာ အာဟာရံ ဥပစ္စန္တတိ၊ န ဝဇ္ဇတိ။ သဘာဝါနံ ဟိ လဇ္ဇိဘိက္ခုနံ ကထေတုံ ဝဇ္ဇတိ။

သိလာဝတ္ထုသ္မိံ **ဒဝါယာ**တိ ဒဝေန ဟဿေန၊ ဒိဋ္ဌာယာတိ အတ္ထော။ **သိလာ**တိ ပါသာဏော၊ န ကေဝလဉ္စ ပါသာဏော၊ အညမ္ပိ ယံကိဉ္စိ ဒါရုခဏ္ဍံ ဝါ ဣဋ္ဌကံခဏ္ဍံ ဝါ ဟတ္ထေန ဝါ ယန္တေန ဝါ ပရိဇ္ဈိတုံ န ဝဇ္ဇတိ။ စေတိယာဒိနံ အတ္ထာယ ပါသာဏာဒယော ဟသန္တာ ဟသန္တာ ပဝဇ္ဇေန္တိပိ ဒိပန္တိပိ ဥက္ခိပန္တိပိ၊ ကမ္မသမယောတိ ဝဇ္ဇတိ။ အညမ္ပိ ဤဒိသံ နဝကမ္ပံ ဝါ ကရေန္တာ ဘဏ္ဍကံ ဝါ ဓောဝန္တာ ရုက္ခံ ဝါ ဓောဝနဒဏ္ဍကံ ဝါ ဥက္ခိပိတွာ ပရိဇ္ဈန္တိ၊ ဝဇ္ဇတိ။ ဘတ္တဝိသံဂ္ဂကာလာဒိသု ကာကေ ဝါ သောဏေ ဝါ ကဋ္ဌံ ဝါ ကထလံ ဝါ ဒိပိတွာ ပလာပေတိ၊ ဝဇ္ဇတိ။

patitvā marissatī”ti. Tatra yo upari niyamitaṭṭhānā apatitvā aññato patati, hetṭhā niyamitaṭṭhāne vā apatitvā aññattha patati, ubhayaniyāme vā yaṁkiñci ekaṁ virādhetaṭṭhā patati, tasmim̐ mate visaṅketattā anāpatti.

Vihāracchādanavattusmim̐ eseṇa nayo. (25-30)

Anabhirativattusmim̐ so kira bhikkhu kāmavitakkādīnaṁ samudācāraṁ disvā nivāretuṁ asakkonto sāsane anabhirato gihibhāvābhimukho jāto. Tato cintesi “yāva sīlabhedanā na pāpuṇāmi, tāva marissāmī”ti. Atha taṁ pabbataṁ abhiruhitvā papāte papatanto aññataraṁ vilīvakāraṁ ottharivā māresi. **Vilīvakāranti** veṇukāraṁ. **Na ca bhikkhave attānaṁ pātetabbanti** na attā pātetabbo. Vibhattibyattayena panetaṁ vuttaṁ. Ettha ca na kevalaṁ na pātetabbaṁ, aññenapi yena kenaci upakkamena antamaso āhārupacchedenapi na māretabbo. Yopi hi gilāno vijjamāne bhesajje ca upaṭṭhākesu ca maritukāmo āhāraṁ upacchindati, dukkaṭameva. Yassa pana mahā-ābādho cirānubandho, bhikkhū upaṭṭhahantā kilamanti jigucchanti, “kadā nu kho gilānato muccissāmā”ti aṭṭiyanti. Sace so “ayaṁ attabhāvo paṭijaggiyamānopi na tiṭṭhati, bhikkhū ca kilamantī”ti āhāraṁ upacchindati, bhesajjaṁ na sevati, vaṭṭati. Yo pana “ayaṁ rogo kharo, āyusaṅkhārā na tiṭṭhanti, ayañca me visesādhigamo hatthapatto viya dissatī”ti upacchindati, vaṭṭatiyeva. Agilānassāpi uppannaṁvegassa “āhārapariyesanaṁ nāma papañco, kammaṭṭhānameva anuyuñjissāmī”ti kammaṭṭhānasīseṇa upacchindantassa vaṭṭati. Visesādhigamaṁ byākaritvā āhāraṁ upacchindati, na vaṭṭati. Sabhāgānaṁ hi lajjibhikkhūnaṁ kathetuṁ vaṭṭati. (31)

Silāvatthusmim̐ **davāyāti** davena hassena, khiddāyāti attho. **Silāti** pāsāṇo, na kevalaṁ pāsāṇo, aññampi yaṁkiñci dārukhaṇḍaṁ vā iṭṭhakākhaṇḍaṁ vā hatthena vā yantena vā pavijjhitaṁ na vaṭṭati. Cetiyādīnaṁ atthāya pāsāṇādayo hasantā hasantā pavaṭṭentipi khipantipi ukkhipantipi, kammamayoti vaṭṭati. Aññampi īdisaṁ navakammaṁ vā karontā, bhaṇḍakaṁ vā dhovantā rukkhaṁ vā dhovanadaṇḍakaṁ vā ukkhipitvā pavijjhanti, vaṭṭati. Bhattavissaggakālādīsu kāke vā soṇe vā kaṭṭhaṁ vā kathalaṁ vā khipitvā palāpeti, vaṭṭati. (32)

၁၀၄။ သေဒနာဒိဝတ္ထုနိ သဗ္ဗာနေဝ ဥတ္တာနတ္ထာနိ။ ဧတ္ထ စ အဟံ ကုတ္တုဇ္ဇကောတိ န ဂိလာနပဋ္ဌာနံ န ကာတဗ္ဗံ။ ဟိတကာမတာယ သဗ္ဗံ ဂိလာနဿ ဗလာဗလဉ္စ ရုစိဉ္စ သပ္ပာယာသပ္ပာယဉ္စ ဥပလက္ခေတွာ ကာတဗ္ဗံ။

၁၀၅။ ဇာရဂတ္တိနိဝတ္ထုသ္မိ ပရတ္တပတိကာတိ ပဝါသံ ဂတပတိကာ။ ဂန္တ- ပါတနန္တိ ယေန ပရိဘုတ္တေန ဂစ္ဆော ပတတိ။ တာဒိသံ ဘောသဇ္ဇံ။ ဒွေ ပဇာ- ပတိကဝတ္ထုနိ ဥတ္တာနတ္ထာနေဝ။ ဂန္တမဒ္ဒနဝတ္ထုသ္မိ “မဒ္ဒိတွာ ပါတေဟိ”တိ ဂုတ္တေ အညေန မဒ္ဒိပေတွာ ပါတေတိ။ ဝိသင်္ကေတံ။ မဒ္ဒိပေတွာ ပါတာပေ- ဟိတိ ဂုတ္တေဝိ သယံ မဒ္ဒိတွာ ပါတေတိ။ ဝိသင်္ကေတမေဝ။ မနုဿဝိဂ္ဂဟေ ပရိယာယော နာမ နတ္ထိ။ တသ္မာ ဂစ္ဆော နာမ မဒ္ဒိတေ ပတတိတိ ဂုတ္တေ သာ သယံ ဝါ မဒ္ဒတု။ အညေန ဝါ မဒ္ဒိပေတွာ ပါတေတု။ ဝိသင်္ကေတော နတ္ထိ။ ပါရာဇိကမေဝ။ တာပနဝတ္ထုသ္မိဗ္ဗိ ဒေသေဝ နယော။

ဝဉ္စိတ္တိဝတ္ထုသ္မိ ဝဉ္စိတ္တိ နာမ ယာ ဂန္တံ န ဂဏှာတိ။ ဂန္တံ အဂဏှနက- ဣတ္တိ နာမ နတ္ထိ။ ယဿာ ပန ဂဟိတောပိ ဂစ္ဆော န သဏှာတိ။ တံယေဝ သန္တာယေတံ ဂုတ္တံ။ ဥတုသမယေ ကိရ သဗ္ဗိတ္တိယော ဂန္တံ ဂဏှန္တိ။ ယာ ပနာယံ “ဝဉ္စာ”တိ ဂုတ္တိ။ တဿာ ကုန္တိယံ နိဗ္ဗတ္တသတ္တာနံ အကုသလဝိပါကော သမ္ပာပုဏာတိ။ တေ ပရိတ္တကုသလဝိပါကေန ဂဟိတပဋိသန္ဓိကာ အကုသလ- ဝိပါကေန အဘိဘူတာ ဝိနယန္တိ။ အဘိနဝပဋိသန္ဓိယံယေဝ ဟိ ကမ္မာ- နုဘာဝေန ဒွိဟာကာရေဟိ ဂစ္ဆော န သဏှာတိ ဝါတေန ဝါ, ပါဏကေဟိ ဝါ။ ဝါတော သောသေတွာ အန္တရဓာပေတိ။ ပါဏကာ ခါဒိတွာ။ တဿ ပန ဝါတဿ ပါဏကာနံ ဝါပဋိသန္ဓိသတယ ဘောသဇ္ဇေ ကတေ ဂစ္ဆော သဏှဟေယျ။ သော ဘိက္ခု တံ အကတွာ အညံ ခရဘောသဇ္ဇံ အဒါသိ။ တေန သာ ကာလ- မကာသိ။ ဘဂဝါ ဘောသဇ္ဇဿ ကတတ္တာ ဒုက္ကဋ် ပညပေသိ။

ဒုတိယဝတ္ထုသ္မိဗ္ဗိ ဒေသေဝ နယော။ တသ္မာ အာဂတာဂတဿ ပရဇနဿ ဘောသဇ္ဇံ န ကာတဗ္ဗံ။ ကရောန္တော ဒုက္ကဋ် အာပဇ္ဇတိ။ ပဉ္စန္တံ ပန သဟဓမ္မိကာနံ ကာတဗ္ဗံ ဘိက္ခုဿ ဘိက္ခုနိယာ သိက္ခမာနာယ သာမဏေရဿ သာမဏေ- ရိယာတိ။ သမသီလသဒ္ဓါပညာနံ ဟိ ဧတေသံ တီသု သိက္ခာသု ယုတ္တာနံ ဘောသဇ္ဇံ အကာတုံ န လဗ္ဘတိ။ ကရောန္တေန စ သစေ တေသံ အတ္ထိ။ တေသံ သန္တကံ ဂဟေတွာ ယောဇေတွာ ဒါတဗ္ဗံ။ သစေ နတ္ထိ။ အတ္တနော သန္တကံ ကာတဗ္ဗံ။ သစေ အတ္တနောပိ နတ္ထိ။ ဘိက္ခာစာရဝတ္တေန ဝါ ဣတကပဝါရိတ- ဌာနတော ဝါ ပရိယေသိတဗ္ဗံ။ အလဘန္တေန ဂိလာနဿ အတ္ထာယ အကတ- ဝိညတ္တိယာပိ အာဟရိတွာ ကာတဗ္ဗံ။

184. **Sedanādivatthūni** sabbāneva uttānatthāni. Ettha ca **aharī** **kukkuccakoti** na gilānupaṭṭhānaṃ na kātabbaṃ, hitakāmatāya sabbhaṃ gilānassa balābalañca ruciñca sappāyāsappāyañca upalakkhetvā kātabbaṃ. (33-47)

185-7. Jāragabbhinivatthusmim **pavutthapatikā**ti pavāsaṃ gatapatikā. **Gabbhapātananti** yena paribhuttaṃ gabbho patati, tādisaṃ bhesajjaṃ. Dve **pajāpatikavatthūni** uttānatthāneva. **Gabbhamaddanavatthusmim** “madditvā pātehi”ti vutte aññena maddāpetvā pātehi, visaṅketam. “Maddāpetvā pātehi”ti vuttepi sayam madditvā pātehi, visaṅketameva. Manussaviggahe pariyāyo nāma natthi, tasmā “gabbho nāma maddite patati”ti vutte sā sayam vā maddatu, aññena vā maddāpetvā pātetu, visaṅketo natthi, pārājikameva. **Tāpanavatthusmimpi** ese va nayo. (48-66)

Vañjhithivatthusmim **vañjhithi** nāma yā gabbhaṃ na gaṇhāti. Gabbhaṃ agaṇhanaka-itthi nāma natthi, yassā pana gahitopi gabbho na saṇṭhāti, tamyeva sandhāyetaṃ vuttaṃ. Utusamaye kira sabbithiyo gabbhaṃ gaṇhanti. Yā panāyaṃ “vañjhā”ti vuccati, tassā kucchiyaṃ nibbattasattānaṃ akusalavipāko sampāpuṇāti. Te parittakusalavipākena gahitapaṭisandhikā akusalavipākena abhibhūtā vinassanti. Abhinavapaṭisandhiyaṃyeva hi kammānubhāvena dvihākārehi gabbho na saṇṭhāti vātena vā pāṇakehi vā, vāto sosetvā antaradhāpeti, pāṇakā khādītva. Tassa pana vātassa pāṇakānaṃ vā paṭighātāya bhesajje kate gabbho saṇṭhaheyya, so bhikkhu taṃ akatvā aññaṃ kharabhesajjaṃ adāsi. Tena sā kālamakāsi. Bhagavā bhesajjassa katattā dukkaṭaṃ paññāpesi. (67)

Dutiyavatthusmimpi ese va nayo. Tasmā āgatāgatassa parajanassa bhesajjaṃ na kātabbaṃ, karonto dukkaṭaṃ āpajjati. Pañcannaṃ pana sahadhammikānaṃ kātabbaṃ bhikkhussa bhikkhuniyā sikkhamānāya sāmānerassa sāmāneriyāti. Samasīlasaddhāpaññānaṃ hi etesaṃ tisu sikkhāsu yuttānaṃ bhesajjaṃ akātuṃ na labbhati, karontena ca sace tesaṃ atthi, tesaṃ santakaṃ gahetvā yojetvā dātabbaṃ. Sace natthi, attano santakaṃ kātabbaṃ. Sace attanopi natthi, bhikkhācāravattena vā nātakaṃ pavāritatthānato vā pariyesitabbaṃ, alabhantena gilānassa atthāya akataviññattiyāpi āharitvā kātabbaṃ.

အပရေသမ္ပိ ပဉ္စန္ဒိ ကာတုံ ဝဇ္ဇတိ မာတု ပိတု တဒုပဋ္ဌာကာနံ အတ္တနော ဝေယျာဝစ္စကရဿ ပဏ္ဍုပလာသဿာတိ။ ပဏ္ဍုပလာသော နာမ ယော ပဗ္ဗဇ္ဇာပေက္ခော ယာဝ ပတ္တစိဝရံ ပဋိယာဒိယတိ၊ တာဝ ဝိဟာရေ ဝသတိ။ တေသု သစေ မာတာပိတရော ဣဿရာ ဟောန္တိ န ပစ္စာသိသန္တိ၊ အကာတုံ ဝဇ္ဇတိ။ သစေ ပန ရဇ္ဇေပိ ဌိတာ ပစ္စာသိသန္တိ၊ အကာတုံ န ဝဇ္ဇတိ။ ဘေသဇ္ဇံ ပစ္စာသိသန္တာနံ ဘေသဇ္ဇံ ဒါတဗ္ဗံ၊ ယောဇေတုံ အဇာနန္တာနံ ယောဇေတွာ ဒါတဗ္ဗံ။ သဗ္ဗေသံ အတ္တာယ သဟဓမ္မိကေသု ဝုတ္တနယေနော ပရိယေသိတဗ္ဗံ။ သစေ ပန မာတရံ ဝိဟာရေ အာနေတွာ ဇဂ္ဂတိ၊ သဗ္ဗံ ပရိကမ္ပံ အနာမသန္တေန ကာတဗ္ဗံ။ ခါဒနိယံ ဘောဇနိယံ သဟတ္ထာ ဒါတဗ္ဗံ။ ပိတာ ပန ယထာ သာမဏေရော၊ ဧဝံ သဟတ္ထေန နှာပနသမ္မာဟနာဒိနိ ကတွာ ဥပဋ္ဌာတဗ္ဗော။ ယေ စ မာတာပိတရော ဥပဋ္ဌဟန္တိ ပဋိဇဂ္ဂန္တိ၊ တေသမ္ပိ ဧဝမေဝ ကာတဗ္ဗံ။ ဝေယျာဝစ္စကရော နာမ ယော ဝေတနံ ဂဟေတွာ အရညေ ဒါရူနိ ဝါ ဆိန္ဒတိ အညံ ဝါ ကိဉ္စိ ကမ္ပံ ကရေတိ၊ တဿ ရောဂေ ဥပဋ္ဌန္တေ ယာဝ ဉာတကာ န ပဿန္တိ၊ တာဝ ဘေသဇ္ဇံ ကာတဗ္ဗံ။ ယော ပန ဘိက္ခုနိသိတကောဝ ဟုတွာ သဗ္ဗကမ္မာနိ ကရေတိ၊ တဿ ဘေသဇ္ဇံ ကာတဗ္ဗမေဝ။ ပဏ္ဍုပလာသေပိ သာမဏေရေ ဝိယ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗံ။

အပရေသမ္ပိ ဒသန္တိ ကာတုံ ဝဇ္ဇတိ ဇေဋ္ဌဘာတု ကနိဋ္ဌဘာတု ဇေဋ္ဌဘဂိနိယာ ကနိဋ္ဌဘဂိနိယာ စူဠမာတုယာ မဟာမာတုယာ စူဠပိတုနော မဟာပိတုနော ပိတုတ္ထာယ မာတုလဿာတိ။ တေသံ ပန သဗ္ဗေသမ္ပိ ကရေန္တေန တေသံ-ယေဝ သန္တကံ ဘေသဇ္ဇံ ဂဟေတွာ ကေဝလံ ယောဇေတွာ ဒါတဗ္ဗံ။ သစေ ပန နပ္ပဟောန္တိ ယာစန္တိ စ “ဒေသ နော ဘန္တေ တုမှာကံ ပဋိဒဿာမာ”တိ၊ တာဝကာလိကံ ဒါတဗ္ဗံ။ သစေပိ နယာစန္တိ၊ “အမှာကံ ဘေသဇ္ဇံ အတ္ထိ၊ တာဝ-ကာလိကံ ဂဏှထာ”တိ ဝတွာ ဝါ “ယဒါ နေသံ ဘဝိဿတိ၊ တဒါ ဒဿန္တိ”တိ အဘောဂံ ဝါ ကတွာ ဒါတဗ္ဗံ။ သစေ ပဋိဒေန္တိ၊ ဂဟေတဗ္ဗံ။ နော စေ ဒေန္တိ၊ န စောဒေတဗ္ဗော။ ဧတေ ဒသ ဉာတကေ ဌပေတွာ အညေသံ န ကာတဗ္ဗံ။

ဧတေသံ ပုတ္တပရမ္ပရာယ ပန ယာဝ သတ္တမော ကုလပရိဝဇ္ဇော၊ တာဝ စတ္တာရော ပစ္စယေ အာဟာရပေန္တဿ အကတဝိညတ္တိ ဝါ၊ ဘေသဇ္ဇံ ကရေန္တဿ ဝေဇ္ဇကမ္ပံ ဝါ ကုလဒူသကာပတ္တိ ဝါ န ဟောတိ။ သစေ ဘာတုဇာယာ ဘဂိနိသာမိကော ဝါ ဝိလာနာ ဟောန္တိ။ ဉာတကာ စေ၊ တေသမ္ပိ ဝဇ္ဇတိ။ အညာတကာ စေ၊ ဘာတု စ ဘဂိနိယာ စ ကတွာ ဒါတဗ္ဗံ “တုမှာကံ ဇဂ္ဂနဋ္ဌာနေ ဒေတာ”တိ။ အထ ဝါ တေသံ ပုတ္တာနံ ကတွာ ဒါတဗ္ဗံ “တုမှာကံ

Aparesampi pañcannaṃ kātuṃ vaṭṭati mātu pitu tadupaṭṭhākānaṃ attano veyyāvaccakarassa paṇḍupalāsassāti. **Paṇḍupalāso** nāma yo pabbajjāpekkho yāva pattacīvaraṃ paṭiyādiyati, tāva vihāre vasati. Tesu sace mātāpitaro issarā honti na paccāsīsanti, akātuṃ vaṭṭati. Sace pana rajjepi ṭhitā paccāsīsanti, akātuṃ na vaṭṭati. Bhesajjaṃ paccāsīsantānaṃ bhesajjaṃ dātabbaṃ, yojetuṃ ajānantānaṃ yojetvā dātabbaṃ. Sabbesaṃ atthāya sahadhammikesu vuttanayeneva pariyesitabbaṃ. Sace pana mātaraṃ vihāre ānetvā jaggati, sabbam parikammaṃ anāmasantena kātabbaṃ. Khādanīyaṃ bhojanīyaṃ sahatthā dātabbaṃ. Pitā pana yathā sāmaṇero, evaṃ sahatthena nhāpanasambāhanādīni katvā upaṭṭhātabbo. Ye ca mātāpitaro upaṭṭhahanti paṭijagganti, tesampi evameva kātabbaṃ. **Veyyāvaccakaro** nāma yo vetanaṃ gahetvā araṇṇe dārūni vā chindati, aññaṃ vā kiñci kammaṃ karoti, tassa roge uppanne yāva ñātakā passanti, tāva bhesajjaṃ kātabbaṃ. Yo pana bhikkhunissitakova hutvā sabbakammāni karoti, tassa bhesajjaṃ kātabbameva. Paṇḍupalāsepi sāmaṇere viya paṭipajjitabbaṃ.

Aparesampi dasannaṃ kātuṃ vaṭṭati jeṭṭhabhātu kaniṭṭhabhātu jeṭṭhabhavinīyā kaniṭṭhabhaginiyā cūlamātuyā mahāmātuyā cūlapituno mahāpituno pitucchāya mātulassāti. Tesam pana sabbesampi karontena tesameva santakaṃ bhesajjaṃ gahetvā kevalaṃ yojetvā dātabbaṃ. Sace pana nappahonti yācanti ca “detha no bhante, tumhākaṃ paṭidassāmā”ti, tāvakālikaṃ dātabbaṃ. Sacepi na yācanti, “amhākaṃ bhesajjaṃ atthi, tāvakālikaṃ gaṇhathā”ti vatvā vā “yadā nesaṃ bhavissati, tadā dassantī”ti ābhogaṃ vā katvā dātabbaṃ. Sace paṭidenti, gahetabbaṃ. No ce denti, na codetabbā. Ete dasa ñātake ṭhapetvā aññesaṃ na kātabbaṃ.

Etesaṃ puttaparamparāya pana yāva sattamo kulaparivaṭṭo, tāva cattāro paccaye āharāpentassa akataviññatti vā bhesajjaṃ karontassa vejjakammaṃ vā kuladūsakāpatti vā na hoti. Sace bhātujāyā bhaginisāmiko vā gilānā honti. Ñātakā ce, tesampi vaṭṭati. Aññātakā ce, bhātu ca bhaginiyā ca katvā dātabbaṃ “tumhākaṃ jagganaṭṭhāne dethā”ti. Atha vā tesam puttānaṃ katvā dātabbaṃ “tumhākaṃ

၆၆

ဝိနယဝိဇ္ဇာ ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာ [၁-ပါရာဇိက

မာတာပိတူနံ ဒေတာ”တိ။ ဧတေနပါယေန သဗ္ဗပဒေသုပိ ဝိနိစ္ဆယော ဝေဒိတဗ္ဗော။

တေသံ အတ္ထာယ စ သာမဏေရေဟိ အရညတော ဘေသဇ္ဇံ အာဟာရ-
ပေန္တေန ဣတိသာမဏေရေဟိ ဝါ အာဟာရပေတဗ္ဗံ၊ အတ္တနော အတ္ထာယ
ဝါ အာဟာရပေတော ဒါတဗ္ဗံ။ တေဟိပိ “ဥပဇ္ဈာယဿ အာဟာရမာ”တိ
ဝတ္ထသိသေန အာဟာရိတဗ္ဗံ။ ဥပဇ္ဈာယဿ မာတာပိတရော ဂိလာနာ ဝိဟာရံ
အာဂစ္ဆန္တိ။ ဥပဇ္ဈာယော စ ဒိသာပက္ကန္တော ဟောတိ။ သဒ္ဓိဝိဟာရိကေန
ဥပဇ္ဈာယဿ သန္တကံ ဘေသဇ္ဇံ ဒါတဗ္ဗံ။ နော စေ အတ္ထိ၊ အတ္တနော ဘေသဇ္ဇံ
ဥပဇ္ဈာယဿ ပရိစ္စေတော ဒါတဗ္ဗံ။ အတ္တနောပိ အသန္တေ ဝုတ္တနယေန
ပရိယေသိတွာ ဥပဇ္ဈာယဿ သန္တကံ ကတွာ ဒါတဗ္ဗံ။ ဥပဇ္ဈာယေနပိ
သဒ္ဓိဝိဟာရိကဿ မာတာပိတုသု ဝေမေဝ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗံ။ ဧသ နယော
အာစရိယန္တေဝါသိကေသုပိ။ အညောပိ ယော အာဂန္တုကော ဝါ စောရော ဝါ
ယုဒ္ဓပရာဇိတော ဣဿရော ဝါ ဣတကေဟိ ပရိစ္စတ္တော ကပဏော ဝါ
ဂမိယမနုဿော ဝါ ဂိလာနော ဟုတွာ ဝိဟာရံ ပဝိသတိ။ သဗ္ဗေသံ အပစ္စာသိ-
သန္တေန ဘေသဇ္ဇံ ကာတဗ္ဗံ။

သဒ္ဓံ ကုလံ ဟောတိ စတူဟိ ပစ္စယေဟိ ဥပဋ္ဌာယကံ ဘိက္ခုသံဃဿ
မာတာပိတုဋ္ဌာနိယံ၊ တတြ စေ ကောစိ ဂိလာနော ဟောတိ။ တဿတ္ထာယ
ဝိဿာသေန “ဘေသဇ္ဇံ ကတွာ ဘန္တေ ဒေတာ”တိ ဝေဒန္တိ။ နေဝ ဒါတဗ္ဗံ
န ကာတဗ္ဗံ။ အထ ပန ကပ္ပိယံ ဥတွာ ဧဝံ ပုစ္ဆန္တိ “ဘန္တေ အသုကဿ
နာမ ရောဂဿ ကိံ ဘေသဇ္ဇံ ကရေန္တိ”တိ။ “ဣဒဗ္ဗိဒဗ္ဗ ဂဟေတွာ ကရေန္တိ”တိ
ဝတ္ထု ဝဋ္ဋတိ။ “ဘန္တေ မယံ မာတာဂိလာနာ ဘေသဇ္ဇံ တာဝ အာစိက္ခယာ”တိ
ဧဝံ ပုစ္ဆိတေ ပန န အာစိက္ခိတဗ္ဗံ။ အညမညံ ပန ကထာ ကာတဗ္ဗာ
“အာဝုဿော အသုကဿ နာမ ဘိက္ခုနော ဣမသ္မိံ ရောဂေ ကိံ ဘေသဇ္ဇံ
ကရိံသုတိ။ ဣဒဗ္ဗိဒဗ္ဗ ဘန္တေ”တိ။ တံ သုတွာ ဣတရော မာတု ဘေသဇ္ဇံ
ကရေတိ။ ဝဋ္ဋတေဝ။

မဟာပဗုဒ္ဓမဏ္ဍေရာပိ ကိရ ဝသဘရညော ဒေဝိယာ ရောဂေ ဥပ္ပန္နေ ကောယ
ဣတ္ထိယာ အာဂန္တော ပုစ္ဆိတော “န ဇာနာမိ”တိ အဝတွာ ဝေမေဝ ဘိက္ခုဟိ
သဒ္ဓိံ သမုလ္လပေသိံ။ တံ သုတွာ တဿာ ဘေသဇ္ဇမကံသု။ ဝူပသန္တေ စ ရောဂေ
တိစိဝရေန တိဟိ စ ကဟာပဏသတေဟိ သဒ္ဓိံ ဘေသဇ္ဇစင်္ကောဋကံ ပူရေတွာ

mātāpitūnaṃ dethā”ti. Etenupāyena sabbapadesupi vinicchayo veditabbo.

Tesaṃ atthāya ca sāmaṇerehi araṇṇato bhesajjaṃ āharāpentena
ñātisāmaṇerehi vā āharāpetabbaṃ, attano atthāya vā āharāpetvā dātabbaṃ.
Tehipi “upajjhāyassa āharāmā”ti vattasīsenā āharitabbaṃ. Upajjhāyassa
mātāpitāro gilānā vihāraṃ āgacchanti, upajjhāyo ca disāpakkanto hoti,
saddhivihārikena upajjhāyassa santakaṃ bhesajjaṃ dātabbaṃ. No ce atthi,
attano bhesajjaṃ upajjhāyassa paricajitvā dātabbaṃ. Attanopi asante
vuttanayena pariyesitvā upajjhāyassa santakaṃ katvā dātabbaṃ.
Upajjhāyenapi saddhivihārikassa mātāpitūsu evameva paṭipajjitabbaṃ. Esa
nayo ācariyantevāsikesupi. Aññopi yo āgantuko vā coro vā yuddhaparājito
issaro vā ñātakehi paricatto kapaṇo vā gamiyamanusso vā gilāno hutvā
vihāraṃ pavisati, sabbesaṃ apaccāsīsentena bhesajjaṃ kātabbaṃ.

Saddhaṃ kulaṃ hoti catūhi paccayehi upaṭṭhāyakaṃ bhikkhusaṃghassa
mātāpitutṭhāniyaṃ, tatra ce koci gilāno hoti, tassatthāya vissāsenā
“bhesajjaṃ katvā bhante dethā”ti vadanti, neva dātabbaṃ na kātabbaṃ. Atha
pana kappiyaṃ ñatvā evaṃ pucchanti “bhante asukassa nāma rogassa kiṃ
bhesajjaṃ karontī”ti, “idañcidaṇca gahetvā karontī”ti vattum vaṭṭati. “Bhante
mayhaṃ mātā gilānā, bhesajjaṃ tāva ācikkhathā”ti evaṃ pucchite pana na
ācikkhitabbaṃ. Aññamaññaṃ pana kathā kātabbā “āvuso asukassa nāma
bhikkhuno imasmim roge kiṃ bhesajjaṃ karimsūti. Idañcidaṇca bhante”ti.
Taṃ sutvā itaro mātu bhesajjaṃ karoti, vaṭṭateva.

Mahāpadumattheropi kira Vasabharaṇṇo deviyā roge uppanne ekāya
itthiyā āgantvā pucchito “na jānāmī”ti avatvā evameva bhikkhūhi saddhiṃ
samullapesi¹, taṃ sutvā tassā bhesajjamakamsu. Vūpasante ca roge
ticivarena, tīhi ca kahāpaṇasatehi saddhiṃ bhesajjacaṇkoṭakaṃ pūretvā

1. Sallapesi (Sī)

အာဟရိတွာ ထေရဿ ပါဒမူလေ ဌပေတွာ “ဘန္တေ ပုပ္ဖုဇ် ကရေယာ”တိ
အာဟံသု။ ထေရော အာစရိယဘာဂေါ နာမာယန္တိ ကပ္ပိယဝသေန
ဂါဟာပေတွာ ပုပ္ဖုဇ် အကာသိ။ ဧဝံ တာဝ ဘေသဇ္ဇေ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗံ။

ပရိတ္တေ ပန “ဂိလာနဿ ပရိတ္တံ ကရေယ ဘန္တေ”တိ ဝုတ္တေ န ကာတဗ္ဗံ။
“ဘဏဏာ”တိ ဝုတ္တေ ပန ကာတဗ္ဗံ။ သစေ ပိဿ ဧဝံ ဟောတိ “မနုဿာ နာမ
န ဇာနန္တိ အကယ်ရမာနေ ပိပ္ပဋိသာရိနေ ဘဝိဿန္တိ”တိ ကာတဗ္ဗံ။ “ပရိတ္တော-
ဒကံ ပရိတ္တသုတ္တံ ကတွာ ဒေသာ”တိ ဝုတ္တေန ပန တေသံယေဝ ဥဒကံ ဟတ္တေန
စာလေတွာ သုတ္တံ ပရိမဇ္ဇိတွာ ဒါတဗ္ဗံ။ သစေ ဝိဟာရတော ဥဒကံ အတ္တနော
သန္တကံ ဝါ သုတ္တံ ဒေတိ၊ ဒုက္ကဋ်။ မနုဿာ ဥဒကဉ္စ သုတ္တဉ္စ ဂဟေတွာ နိသိဒ္ဓိတွာ
“ပရိတ္တံ ဘဏဏာ”တိ ဝဒန္တိ၊ ကာတဗ္ဗံ။ နော စေ ဇာနန္တိ၊ အာစိက္ခိတဗ္ဗံ။
ဘိက္ခုနံ နိသိန္ဒာနံ ပါဒေသု ဥဒကံ အာကရိတွာ သုတ္တဉ္စ ဌပေတွာ ဂစ္ဆန္တိ
“ပရိတ္တံ ကရေယ ပရိတ္တံ ဘဏဏာ”တိ၊ န ပါဒါ အပနေတဗ္ဗာ။ မနုဿာ ဟိ
ပိပ္ပဋိသာရိနော ဟောန္တိ။ အန္တောဂါမေ ဂိလာနဿတ္ထာယ ဝိဟာရံ ပေသေန္တိ
“ပရိတ္တံ ဘဏန္တိ”တိ၊ ဘဏိတဗ္ဗံ။ အန္တောဂါမေ ရာဇဂေဟာဒိသု ရောဂေ ဝါ
ဥပဒ္ဒဝေ ဝါ ဥပ္ပန္နေ ပက္ခောသာပေတွာ ဘဏာပေန္တိ။ **အာဠာနာဠိယ-
သုတ္တာဒိနိ** ဘဏိတဗ္ဗာနိ။ “အာဂန္တော ဂိလာနဿ သိက္ခာပဒါနိ ဒေန္တိ၊ ဓမ္မံ
ကထေန္တိ။” “ရာဇန္တေပုရေ ဝါ အမစ္စဂေဟေ ဝါ အာဂန္တော သိက္ခာပဒါနိ
ဒေန္တိ၊ ဓမ္မံ ကထေန္တိ။”တိ ပေသိတေပိ ဂန္တော သိက္ခာပဒါနိ ဒါတဗ္ဗာနိ၊ ဓမ္မော
ကထေတဗ္ဗော။ မတာနံ ပရိဝါရတ္တံ “အာဂစ္ဆန္တိ”တိ ပက္ခောသန္တိ၊ န ဂန္တဗ္ဗံ။
သီဝထိကဒဿနေ အသုဘဒဿနေ စ “မရဏဿတိ” ပဋိလဘိဿာမိ”တိ
ကမ္မဋ္ဌာနသီသေန ဂန္တု ဝဇ္ဇတိ။ **ဧဝံ ပရိတ္တေ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗံ။**

ဝိဇ္ဇာပါတေ ပန အနာမဋ္ဌဝိဇ္ဇာပါတော ကဿ ဒါတဗ္ဗော၊ ကဿ န
ဒါတဗ္ဗော။ မာတာပိတုနံ တာဝ ဒါတဗ္ဗော။ သစေပိ ကဟာပဏ္ဍနကော
ဟောတိ၊ သဒ္ဓါဒေယျဝိနိပါတနံ နတ္ထိ။ မာတာပိတုဥပဋ္ဌာကာနံ ဝေယျာဝစ္စ-
ကရဿ ပဏ္ဍုပလာသဿာတိ ဧတေသမ္ပိ ဒါတဗ္ဗော။ တတ္ထ ပဏ္ဍု-
ပလာသဿ ထာလကေ ပက္ခိပိတွာပိ ဒါတု ဝဇ္ဇတိ။ တံ ဌပေတွာ အညေသံ
အာဂါရိကာနံ မာတာပိတုနမ္ပိ န ဝဇ္ဇတိ။ **ပဗ္ဗဇိတပရိဘောဂေါ ဟိ အာဂါရိ-
ကာနံ စေတိယဌာနိယော။** အဝိစ အနာမဋ္ဌဝိဇ္ဇာပါတော နာမေသ သမ္ပတ္တဿ
ဒါမရိကစောရဿာပိ ဣဿရဿာပိ ဒါတဗ္ဗော။ ကသ္မာ? တေ ဟိ အဒိယ-
မာနေပိ “န ဒေန္တိ”တိ၊ အာမသိတွာ ဒိယမာနေပိ “ဥစ္ဆိဋ္ဌကံ ဒေန္တိ”တိ
ကုဇ္ဈန္တိ၊ ကုဒ္ဓါ ဇိဝိတာပိ ဝေါရောပေန္တိ၊ သာသနဿာပိ အန္တရာယံ ကရေန္တိ။

āharitvā therassa pādamūle ṭhapetvā “bhante pupphapūjaṃ karoṭhā”ti āhaṃsu. Thero “ācariyabhāgo nāmāyan”ti kappiyavasena gāhāpetvā pupphapūjaṃ akāsi. Evaṃ tāva **bhesajje paṭipajjitabbaṃ**. (68)

Paritte pana “gilānassa parittaṃ karoṭha bhante”ti vutte na kātabbaṃ, “bhaṇathā”ti vutte pana kātabbaṃ. Sace pissa evaṃ hoti “manussā nāma na jānanti akayiramāne vipphaṇṣārino bhavissanti”ti kātabbaṃ, “parittodakaṃ parittasuttaṃ katvā dethā”ti vuttana pana tesāmyeva udakaṃ hatthena cāletvā suttaṃ parimajjitvā dātabbaṃ. Sace vihārato udakaṃ attano santakaṃ vā suttaṃ deti, dukkaṭaṃ. Manussā udakañca suttañca gahetvā nisīditvā “parittaṃ bhaṇathā”ti vadanti, kātabbaṃ. No ce jānanti, ācikkhitabbaṃ. Bhikkhūnaṃ nisinnānaṃ pādesu udakaṃ ākiritvā, suttañca ṭhapetvā gacchanti “parittaṃ karoṭha, parittaṃ bhaṇathā”ti, na pādā apanetabbā. Manussā hi vipphaṇṣārino honti. Antogāme gilānassatthāya vihāraṃ pesenti “parittaṃ bhaṇantū”ti, bhaṇitabbaṃ. Antogāme rājagehādāsi roge vā upaddave vā uppanne pakkosāpetvā bhaṇāpentī, **Āṭṭanāṭṭiyasuttādāni** bhaṇitabbāni. “Āgantvā gilānassa sikkhāpadāni dentu, dhammaṃ kathentū”, “rājantepure vā amaccagehe vā āgantvā sikkhāpadāni dentu, dhammaṃ kathentū”ti pesitepi gantvā sikkhāpadāni dātabbāni, dhammo kathetabbo. “Matānaṃ parivāratthaṃ āgacchantū”ti pakkosanti, na gantabbāni. “Sivathikadassane, asubhadassane ca maraṇassatim paṭilabhissāmi”ti kammaṭṭhānasāsenā gantum vaṭṭati. **Evaṃ paritte paṭipajjitabbaṃ**.

Pinḍapāte pana anāmaṭṭhapiṇḍapāto kassa dātabbo, kassa na dātabbo. Mātāpitūnaṃ tāva dātabbo. Sacepi kahāpaṇagghanako hoti, saddhādeyyavinipātanaṃ natthi. Mātāpitu-upaṭṭhākānaṃ veyyāvaccakarassa paṇḍupalāsassāti etesampi dātabbo. Tattha paṇḍupalāsassa thālake pakkhipitvāpi dātum vaṭṭati. Taṃ ṭhapetvā aññesaṃ āgārikānaṃ mātāpitūnampi na vaṭṭati. **Pabbajitaparibhogo hi āgārikānaṃ cetiyatṭhāniyo**. Apica anāmaṭṭhapiṇḍapāto nāmesa sampattassa dāmarikacorassāpi issarassāpi dātabbo. Kasmā? Te hi adīyamānēpi “na denti”ti, āmasitvā dīyamānēpi “ucchiṭṭhakaṃ denti”ti kujjhanti, kuddhā jīvītāpi voropenti, sāsanassāpi antarāyaṃ karonti.

ရဇ္ဇံ ပတ္တယမာနဿ ဝိစရတော စောရနာဂဿ ဝတ္ထု စေတ္တ ကထေတဗ္ဗံ။
ဧဝံ ပိဏ္ဍပါတေ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗံ။

ပဋိသန္တာရော ပန ကဿ ကာတဗ္ဗော၊ ကဿ န ကာတဗ္ဗော။ ပဋိသန္တာရော နာမ ဝိဟာရံ သမ္ပတ္တဿ ယဿ ကဿစိ အာဂန္တုကဿ ဝါ ဒလိဒ္ဓဿ ဝါ စောရဿ ဝါ ဣဿရဿ ဝါ ကာတဗ္ဗောယေဝ။ ကထံ? အာဂန္တုကံ တာဝ ဒီဏပရိဗ္ဗယံ ဝိဟာရံ သမ္ပတ္တံ ဒိဿာ ပါနီယံ ဒါတဗ္ဗံ၊ ပါဒမက္ခနတေလံ ဒါတဗ္ဗံ။ ကာလေ အာဂတဿ ယာဂုဘတ္တံ၊ ဝိကာလေ အာဂတဿ သစေ တဏှုလာ အတ္ထိ၊ တဏှုလာ ဒါတဗ္ဗော။ အဝေလာယံ သမ္ပတ္တော၊ ဂစ္ဆာဟိတိ န ဝတ္တဗ္ဗော၊ သယနဌာနံ ဒါတဗ္ဗံ။ သဗ္ဗံ အပစ္စာသီသန္တေနဝ ကာတဗ္ဗံ။ “မနုဿာ နာမ စတုပစ္စယဒါယကာ၊ ဧဝံ သင်္ဂဟေ ကယိရမာနေ ပုနပျုနံ ပသီဒိတွာ ဥပကာရံ ကရိဿန္တိ”တိ စိတ္တံ န ဥပ္ပါဒေတဗ္ဗံ။ စောရာနံ ပန သံသိကမ္ပိ ဒါတဗ္ဗံ။

ပဋိသန္တာရာနိသံသိပနတ္ထဉ္စ စောရနာဂဝတ္ထု၊ ဘာတရာ သဒ္ဓိံ ဇမ္ဗုဒီပ-
ဂတဿ မဟာနာဂရဉ္စော ဝတ္ထု၊ ဝိတုရာဇဿ ရဇ္ဇေ စတုန္တံ အမစ္စာနံ
ဝတ္ထု၊ အဘယစောရဝတ္ထုတိ ဧဝမာဒိနိ ဗဟုနိ ဝတ္ထုနိ **မဟာအဋ္ဌကထာယံ**
ဝိတ္ထာရတော ဝုတ္တာနိ။

တကြာယံ ဧကဝတ္ထုဒီပနာ—သီဟဋ္ဌဒီပေ ကိရ အဘယော နာမ စောရော
ပဉ္စသတပရိဝါရော ဧကသ္မိံ ဌာနေ ခန္ဓာဝါရံ ဗန္ဓိတွာ သမန္တာ တိယောဇနံ
ဥဗ္ဗာသေတွာ? ဝသတိ။ အနုရာဓပုရဝါသိနော ကဒမ္မနဒိံ^၄ န ဥတ္တရန္တိ၊
စေတိယဂိရိမဂ္ဂေ ဇနသဉ္စာရော ဥပစ္စိန္တော။ အထေကဒိဝသံ စောရော
“စေတိယဂိရိံ ဝိလုဗ္ဗိဿာမီ”တိ အဂမာသိ။ အာရာမိကာ ဒိဿာ ဒိဃ-
ဘာဏကအဘယတ္ထေရဿ အာရောစေသုံ။ ထေရော “သပ္ပိဇာဏိတာဒိနိ
အတ္ထိ”တိ ပုစ္ဆိ၊ အတ္ထိ ဘန္တေတိ။ စောရာနံ ဒေထ၊ တဏှုလာ အတ္ထိတိ၊
အတ္ထိ ဘန္တေ သံဃဿတ္ထာယ အာဟဋ္ဌာ တဏှုလာ စ ပက္ကသာကဉ္စ
ဂေါရသော စာတိ။ ဘတ္တံ သမ္ပာဒေတွာ စောရာနံ ဒေထာတိ၊ အာရာမိကာ
တထာ ကရိံသု။ စောရာ ဘတ္တံ ဘုဉ္စိတွာ “ဧကနာယံ ပဋိသန္တာရော
ကတော”တိ ပုစ္ဆိံသု၊ အမှာကံ အယျေန အဘယတ္ထေရေနာတိ။ စောရာ
ထေရဿ သန္တိကံ ဂန္ဓာ ဝဋ္ဋိတွာ အာဟံသု “မယံ သံဃဿ စ

၁-ပဋိသန္တာရော (က)
၃-ဥပ္ပါဒေတွာ (သီ၊ သျာ)

၂-သမ္ပတ္တောသိ (သီ၊ သျာ)
၄-ကဒမ္မနဒိံ (သျာ)၊ ကဒမ္မနဒိံ (က)

Rajjam patthayamānassa vicarato coranāgassa vatthu cettha kathetabbam.
Evam piṇḍapāte paṭipajjitabbam.

Paṭisanthāro¹ pana kassa kātabbo, kassa na kātabbo. Paṭisanthāro nāma vihāram sampattassa yassa kassaci āgantukassa vā daliddassa vā corassa vā issarassa vā kātabboyeva. Katham? Āgantukam tāva khīṇaparibbayaṃ vihāram sampattam disvā pāṇīyaṃ dātabbam, pādamakkhanatelaṃ dātabbam. Kāle āgatassa yāgubhattam, vikāle āgatassa sace taṇḍulā atthi, taṇḍulā dātabbā. Avelāyaṃ sampatto² “gacchāhi”ti na vattabbo, sayanaṭṭhānaṃ dātabbam. Sabbam apaccāsīsanteneva kātabbam. “Manussā nāma catupaccayadāyakā, evaṃ saṅgahe kariyamāne punappunam pasīditvā upakāram karissanti”ti cittaṃ na uppādetabbam. Corānaṃ pana saṃghikampi dātabbam.

Paṭisanthārānisamsadīpanatthañca Coranāgavatthu, bhātārā saddhim Jambudīpagatassa Mahānāgarañño vatthu, Piturājassa rajje catunnam amaccānaṃ vatthu, Abhayacoravatthūti evamādīni bahūni vatthūni **Mahā-atthakathāyaṃ** vitthārato vuttāni.

Tatrāyaṃ ekavatthudīpanā—Sīhaḍadīpe kira **Abhayo** nāma coro pañcasataparivāro ekasmiṃ ṭhāne khandhāvāraṃ bandhitvā samantā tiyojanaṃ ubbāsetvā³ vasati. Anurādhapuravāsino Kadambanadīm⁴ na uttaranti, Cetiyaḡirimagge janasañcāro upacchinno. Athekadivasam coro “Cetiyaḡirim vilumpissāmī”ti agamāsi. Ārāmikā disvā Dīghabhāṇaka-abhayattherassa ārocesum. Thero “sappiphāṇitādīni atthi”ti pucchi, atthi bhanteti. Corānaṃ detha, taṇḍulā atthīti, atthi bhante saṃghassatthāya āhaṭā taṇḍulā ca pakkasākañca goraso cāti. Bhattam sampādetvā corānaṃ dethāti, ārāmikā tathā karimsu. Corā bhattam bhuñjitvā “kenāyaṃ paṭisanthāro kato”ti pucchimsu, amhākaṃ ayyena Abhayattherenāti. Corā therassa santikaṃ gantvā vanditvā āhaṃsu “mayam saṃghassa ca

1. Paṭisandhāro (Ka)

2. Sampattosi (Sī, Syā)

3. Uppādetvā (Sī, Syā)

4. Kaḷambanadīm (Syā), Kaḷambunadīm (Ka)

စေတိယဿ စ သန္တကံ အတ္ထိန္ဒိတွာ ဂဟေဿာမာတိ အာဂတာ၊ တုမှာကံ ပန ဣမိနာ ပဋိသန္တာရေနမှ ပသန္တာ၊ အဇ္ဇ ပဋ္ဌာယ ဝိဟာရေ ဓမ္မိကာ ရက္ခာ အမှာကံ အာယတ္တာ ဟောတု၊ နာဂရာ အာဂန္တာ ဒါနံ ဒေန္တ၊ စေတိယံ ဝန္တန္တ၊”တိ။ တတော ပဋ္ဌာယ စ နာဂရေ ဒါနံ ဒါတုံ အာဂစ္ဆန္တေ နဒိတိရေ-ယေဝ ပစ္စုဂန္တာ ရက္ခန္တာဝိဟာရံ နေန္တိ၊ ဝိဟာရေဝိ ဒါနံ ဒေန္တာနံ ရက္ခိကတွာ တိဋ္ဌန္တိ။ တေဝိ ဘိက္ခုနံ ဘုတ္တာဝသေသံ စောရာနံ ဒေန္တိ။ ဂမနကာလေဝိ တေ စောရာ နဒိတိရံ ပါပေတွာ နိဝတ္တန္တိ။

အထေကဒိဝသံ ဘိက္ခုသံဃေ ဒီယနကကထာ ဥပ္ပန္နာ “ထေရော ဣဿရ-ဝတာယ သံဃဿ သန္တကံ စောရာနံ အဒါသီ”တိ။ ထေရော သန္တိပါတံ ကာရာပေတွာ အာဟ “စောရာ သံဃဿ ပကတိဝဇ္ဇေ စေတိယသန္တကဉ္စ အတ္ထိန္ဒိတွာ ဂဏှိဿာမာတိ အာဂမိ”သု၊ အထ တေသံ မယာ ဧဝံ ‘န ဟရိဿန္တိ’တိ ဧတ္တကော နာမ ပဋိသန္တာရေ ကတော၊ တံ သဗ္ဗမ္ပိ ဧကတော သမ္ပိဏ္ဏေတွာ အဂ္ဂါပေထ၊ တေန ကာရဏေန အဝိလုတ္တံ ဘဏှံ ဧကတော သမ္ပိဏ္ဏေတွာ အဂ္ဂါပေထာ”တိ။ တတော သဗ္ဗမ္ပိ ထေရေန ဒိန္တကံ စေတိယ-ဃရေ ဧကံ ဝရပေါတ္တကစိတ္တတ္ထရဏံ န အဂ္ဂတိ။ တတော အာဟံသု “ထေရေန ကတပဋိသန္တာရေ သုကတော၊ စောဒေတုံ ဝါ သာရေတုံ ဝါ န လဗ္ဘာ၊ ဂီဝါ ဝါ အဝဟာရေ ဝါ နတ္ထိ”တိ။ ဧဝံ မဟာနိသံသော ပဋိသန္တာရေတိ သလ္လက္ခေတွာ ကတ္တဗ္ဗော ပဏှိတေန ဘိက္ခုနာတိ။

၁၀၇။ အင်္ဂုလိပတောဒကဝတ္ထုသို့ ဥတ္တန္တောတိ ကိလမန္တော။ အနဿာ-သကောတိ နိရဿာသော။ ဣမသို့ ပန ဝတ္ထုသို့ ယာယ အာပတ္တိယာ ဘဝိတဗ္ဗံ၊ သာ “ခုဒ္ဒကေသု နိဗ္ဗိဋ္ဌာ”တိ ဣမ န ဝတ္ထာ။

တဒနန္တရေ ဝတ္ထုသို့ ဩတ္တရိတွာတိ အတ္တမိတွာ။ သော ကိရ တေဟိ အာကမ္ပိယမာနော ပတိတော။ ဧကော တဿ ဥဒရံ အဘိရုဟိတွာ နိသီဒိ၊ သေသာဝိ ပန္နရသ ဇနာ ပထဝိယံ အဇ္ဈောတ္တရိတွာ အဒူဟလပါသာဏာ ဝိယ မိဂံ မာရေသုံ။ ယသ္မာ ပန တေ ကမ္မာမိပ္ပါယာ, န မရဏာမိပ္ပါယာ၊ တသ္မာ ပါရာဇိကံ န ဝတ္ထံ။

ဘူတဝေဇ္ဇကဝတ္ထုသို့ ယက္ခံ မာရေသီတိ ဘူတဝိဇ္ဇာပါဌကော ယက္ခဂဟိတံ မောစေတုကာမာ ယက္ခံ အာဝါဟေတွာ “မုဇ္ဇာ”တိ ဝဒန္တိ။ နော စေ မုဇ္ဇတိ၊ ဝိဋ္ဌေန ဝါ မတ္တိကာယ ဝါ ရူပံ ကက္ခာ ဟတ္ထပါဒါဒိနိ ဆိန္တန္တိ၊ ယံ ယံတဿ ဆိဇ္ဇတိ၊ တံ တံ ယက္ခဿ ဆိန္တမေဝ ဟောတိ။ သီသေ ဆိန္တေ ယက္ခောဝိ

cetiyassa ca santakaṃ acchinditvā gahessāmāti āgatā, tumhākaṃ pana iminā paṭisanthārenamha pasannā, ajja paṭṭhāya vihāre dhammikā rakkhā amhākaṃ āyattā hotu, nāgarā āgantvā dānaṃ dentu, cetiyaṃ vandantū”ti. Tato paṭṭhāya ca nāgare dānaṃ dātum āgacchante nadītīreyaeva paccuggantvā rakkhantā vihāraṃ nenti, vihārepi dānaṃ dentānaṃ rakkhaṃ katvā tiṭṭhanti. Tepi bhikkhūnaṃ bhuttāvasesaṃ corānaṃ denti. Gamanakālepi te corā nadītīraṃ pāpetvā nivattanti.

Athekadivasaṃ bhikkhusaṃghe khīyanakakathā uppannā “thero issaravatāya saṃghassa santakaṃ corānaṃ adāsī”ti. Thero sannipātaṃ kārāpetvā āha “corā saṃghassa pakativattañca cetiyasantakañca acchinditvā gaṇhissāmāti āgamimsu, atha tesaṃ mayā evaṃ ‘na harissantī’ti ettako nāma paṭisanthāro kato, taṃ sabbampi ekato sampiṇḍetvā agghāpetha, tena kārāṇena aviluttaṃ bhaṇḍaṃ ekato sampiṇḍetvā agghāpethā”ti. Tato sabbampi therena dinnakaṃ cetiyaghare ekaṃ varapotthakacittattharaṇaṃ na agghati. Tato āhaṃsu “therena katapaṭisanthāro sukato, codetum vā sāretum vā na labbhā, gīvā vā avahāro vā natthī”ti. Evaṃ mahānisaṃso paṭisanthāroti sallakkhetvā kattabbo paṇḍitena bhikkhunāti.

Aṅgulipatodakavatthusmiṃ **uttantoti** kilamanto. **Anassāsakoti** nirassāso. Imasmiṃ pana vatthusmiṃ yāya āpattiyā bhavitabbaṃ, sā “khuddakesu niddiṭṭhā”ti idha na vuttā. (69)

Tadanantare vatthusmiṃ **ottharivā**ti akkamitvā. So kira tehi ākaḍḍhiyamāno patito. Eko tassa udaraṃ abhiruhitvā nisīdi, sesāpi pannarasa janā pathaviyaṃ ajjhottharivā adūhalapāsāṇā viya migāṃ māresuṃ. Yasmā pana te kammādhippāyā, na maraṇādhippāyā, tasmā pārājikaṃ na vuttaṃ. (70)

Bhūtavejjakavatthusmiṃ **yakkhaṃ māresī**ti bhūtavijjāpāṭhakā yakkhagahitaṃ mocetukāmā yakkhaṃ āvāhetvā “muñcā”ti vadanti. No ce muñcati, piṭṭhena vā mattikāya vā rūpaṃ katvā hatthapādādīni chindanti, yaṃ yaṃ tassa chijjati, taṃ taṃ yakkhassa chinnameva hoti. Sīse chinne yakkhopi

မရတိ၊ ဧဝံ သောပိ မာရေသိ၊ တဿာ ထုလ္လစ္စယံ ဝုတ္တံ။ န ကေဝလဉ္စယက္ခမေဝ၊ ယောပိ ဟိ သက္ကံ ဒေဝရာဇာနံ မာရေယျ၊ သောပိ ထုလ္လစ္စယမေဝ အာပဇ္ဇတိ။

ဝါဠုယက္ခဝတ္ထုသို့ ဝါဠုယက္ခဝိဟာရန္တိ ယသ္မိံ ဝိဟာရေ ဝါဠော စက္ကော ယက္ခော ဝသတိ၊ တံ ဝိဟာရံ။ ယော ဟိ ဧဝရူပံ ဝိဟာရံ အဇာနန္တော ကေဝလံ ဝသနတ္ထာယ ပေသေတိ၊ အနာပတ္တိ။ ယော မရဏာဓိပ္ပါယော ပေသေတိ၊ သော ဣတရံသု မရဏေန ပါရာဇိကံ၊ အမရဏေန ထုလ္လစ္စယံ အာပဇ္ဇတိ။ ယထာ စ ဝါဠုယက္ခဝိဟာရံ၊ ဧဝံ ယတ္ထ ဝါဠုသီဟဗျဿာဒိမိဂါ ဝါ အဇကရကဏ္ဍသပ္ပါဒယော ဒီဃဇာတိကာ ဝါ ဝသန္တိ၊ ကံ ဝါဠုဝိဟာရံ ပေသေန္တဿာပိ အာပတ္တာနာပတ္တိဘေဒေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။ အယံ **ပါဠိမုတ္တကနယော**။ ယထာ စ ဘိက္ခုံ ဝါဠုယက္ခဝိဟာရံ ပေသေန္တဿ၊ ဧဝံ ဝါဠုယက္ခဝိဘိက္ခုသန္တိကံ ပေသေန္တဿ အာပတ္တာနာပတ္တိဘေဒေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။ သေနယော **ဝါဠုကန္တာရာဒိဝတ္ထုသုပိ**။ ကေဝလဉ္စေတ္ထ ယသ္မိံ ကန္တာရေ ဝါဠုမိဂါ ဝါ ဒီဃဇာတိကာ ဝါ အတ္တိ၊ သော **ဝါဠုကန္တာရော**။ ယသ္မိံ စောရာ အတ္တိ၊ သော **စောရကန္တာရော**တိ ဧဝံ ပဒတ္တမတ္တမေဝ နာနံ။ မနုဿဝိဂ္ဂဟပါရာဇိကဉ္စ နာမေတံ သက္ကံ၊ ပရိယာယကထာယ န မုစ္စတိ၊ တဿာ ယော ဝဒေယျ “အသုကသ္မိံ” နာမ ဩကာသေ စောရော နိသိန္နော၊ ယော တဿ သီသံ ဆိန္နိတွာ အာဟရတိ၊ သော ရာဇတော သက္ကာရဝိသေသံ လဘတိ”တိ။ တဿ စေတံ ဝစနံ သုတွာ ကောစိ တံ ဂန္တော မာရေတိ၊ အယံ ပါရာဇိကော ဟောတိတိ။

၁၀၀။ **တံ မညမာနော**တိ အာဒိသု သော ကိရ ဘိက္ခု အတ္တနော ဝေရိဘိက္ခု မာရေတုကာမော စိန္တေသိ “ဣမံ မေ ဒိဝါ မာရေန္တဿ န သုကရံ ဘဝေယျ သောတ္တိနာ ဂန္တံ၊ ရတ္တိံ နံ မာရေဿာမိ”တိ သလ္လက္ခေတွာ ရတ္တိံ အာဂမ္မ ဗဟူနံ သယိတဋ္ဌာနေ တံ မညမာနော တမေဝ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေသိ၊ အပရော တံ မညမာနော အညံ၊ အပရော အညံ တဿေဝ သဟာယံ မညမာနော တံ၊ အပရော အညံ တဿေဝ သဟာယံ မညမာနော အညံ တဿ သဟာယမေဝ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေသိ။ သဗ္ဗေသမ္ဘိ ပါရာဇိကမေဝ။

အမနုဿဂဟိတဝတ္ထုသု ပဌမေ ဝတ္ထုသ္မိံ “ယက္ခံ ပလာပေဿာမိ”တိ ပဟာရံ အဒါသိ၊ ဣတရော “န ဒါနာယံ ဝိရုဇ္ဈိတံ” သမတ္ထော၊ မာရေဿာမိ

marati, evaṃ sopi māresi, tasmā thullaccayaṃ vuttaṃ. Na kevalaṇca yakkhameva, yopi hi Sakkaṃ devarājānaṃ māreyya, sopi thullaccayameva āpajjati. (71)

Vālayakkhavatthusmiṃ **vālayakkhavihāraṃ**ti yasmim vihare vālo caṇḍo yakkho vasati, taṃ vihāraṃ. Yo hi evarūpaṃ vihāraṃ ajānanto kevalaṃ vasanattāya peseti, anāpatti. Yo maraṇādhippāyo peseti, so itarassa maraṇena pārājikaṃ, amaraṇena thullaccayaṃ āpajjati. Yathā ca vālayakkhavihāraṃ, evaṃ yattha vālasīhabyagghādimigā vā ajagaraṇhasappādayo dīghajātikā vā vasanti, kaṃ vālavihāraṃ pesentassāpi āpattānāpattibhedo veditabbo. Ayaṃ **Pālimuttakanayo**. Yathā ca bhikkhuṃ vālayakkhavihāraṃ pesentassa, evaṃ vālayakkhampi bhikkhusantikaṃ pesentassa āpattānāpattibhedo veditabbo. Esa nayo **vālakantārā**divatthūsupi. Kevalaṇhettha yasmim kantāre vālamigā vā dīghajātikā vā atthi, so **vālakantāro**. Yasmim corā atthi, so **corakantāro**ti evaṃ padatthamattameva nānaṃ. Manussaviggahapārājikaṇca nāmetam saṇhaṃ, pariāyākathāya na muccati, tasmā yo vadeyya “asukasmim nāma okāse coro nisinno, yo tassa sīsaṃ chinditvā āharati, so rājato sakkāravisesaṃ labhatī”ti. Tassa cetam vacanaṃ sutvā koci taṃ gantvā māreti, ayaṃ pārājiko hotīti. (72-80)

188. **Taṃ maññaṃ**ānoti-ādīsu so kira bhikkhu attano veribhikkhuṃ māretukāmo cintesi “imaṃ me divā mārentassa na sukaraṃ bhaveyya sotthinā gantuṃ, rattim naṃ māressāmi”ti sallakkhetvā rattim āgama bahūnaṃ sayitaṭṭhāne taṃ maññaṃāno tameva jīvita voropesi, aparo taṃ maññaṃāno aññaṃ, aparo aññaṃ tasseva sahāyaṃ maññaṃāno taṃ, aparo aññaṃ tasseva sahāyaṃ maññaṃāno aññaṃ tassa sahāyameva jīvita voropesi. Sabbesampi pārājikameva. (81-4)

Amanussagahitavatthūsu paṭhame vatthusmiṃ “yakkhaṃ palāpessāmi”ti pahāraṃ adāsi, itaro “na dānāyaṃ virajjhitaṃ¹ samattho, māressāmi

1. Virujjhitaṃ (Ka)

န”န္တိ။ ဧတ္ထ စ နမရဏာဓိပ္ပါယဿ အနာပတ္တိ ဝုတ္တာတိ။ န ဧတ္ထကေနော အမနုဿဂဟိတဿ ပဟာရော ဒါတဗ္ဗော၊ တာလပဏ္ဍိ ပန ပရိတ္တသုတ္တံ ဝါ ဟတ္ထေ ဝါ ပါဒေ ဝါ ဗန္ဓိတဗ္ဗံ၊ ရတနသုတ္တာဒိနိ ပရိတ္တာနိ ဘဏိတဗ္ဗာနိ၊ “မာ သီလဝန္တံ ဘိက္ခုံ ဝိဟေဋ္ဌေဟိ”တိ ဓမ္မကထာ ကာတဗ္ဗာတိ။ သဂ္ဂကထာဒိနိ ဥတ္တာနတ္တာနိ။ ယံ ဟေတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ တံ ဝုတ္တမေဝ။

၁၈၉။ **ဣန္ဒြေန္တရနဝတ္ထု**၊ အဋ္ဌဗန္ဓနဝတ္ထုသဒိသံ။ အယံ ပန ဝိသေသော၊ ယော ရုက္ခေန ဩတ္တတောပိ^၁ န မရတိ၊ သက္ကာ စ ဟောတိ ဧကေန ပဿေန ရုက္ခံ ဆေတွာ ပထဝီ^၂ ဝါ ခဏိတွာ နိက္ခမိတုံ၊ ဟတ္ထေ စဿ ဝါသိ ဝါ ကုဋ္ဌာရိ ဝါ အတ္ထိ၊ တေန အပိ ဇီဝိတံ ပရိစ္စဇိတဗ္ဗံ၊ န စ ရုက္ခော ဝါ ဆိန္ဒိတဗ္ဗော၊ န ပထဝီ ဝါ ခဏိတဗ္ဗာ။ ကသ္မာ? ဧဝံ ကရေန္တော ဟိ ပါမိတ္တိယံ အာပဇ္ဇတိ၊ ဗုဒ္ဓဿ အာဏံ ဘဉ္ဇတိ၊ န ဇီဝိတပရိယန္တံ သီလံ ကရေတိ။ တသ္မာ အပိ ဇီဝိတံ ပရိစ္စဇိတဗ္ဗံ၊ န စ သီလန္တိ ပရိဂ္ဂဟေတွာ^၂ န ဧဝံ ကာတဗ္ဗံ။ အညဿ ပန ဘိက္ခုနော ရုက္ခံ ဝါ ဆိန္ဒိတွာ ပထဝီ^၃ ဝါ ခဏိတွာ တံ နိဟရိတုံ ဝဇ္ဇတိ။ သစေ ဥဒုက္ခလယန္တကေန ရုက္ခံ ပဝဇ္ဇေတွာ နိဟရိတဗ္ဗော ဟောတိ၊ တံယေဝ ရုက္ခံ ဆိန္ဒိတွာ ဥဒုက္ခလံ ဂဟေတဗ္ဗန္တိ **မဟာသုမတ္ထေ**ရော အာဟ။ အညဗ္ဗိ ဆိန္ဒိတွာ ဂဟေတုံ ဝဇ္ဇတိတိ **မဟာပုဗ္ဗမတ္ထေ**ရော။ သောဗ္ဗာဒိသု ပတိတဿာပိ နိဿေဏီ^၄ ဗန္ဓိတွာ ဥတ္တာရဏေ ဒေသေဝ နယော။ အတ္တနာ ဘူတဂါမံ ဆိန္ဒိတွာ နိဿေဏီ န ကာတဗ္ဗာ၊ အညေသံ ကတွာ ဥဒ္ဓရိတုံ ဝဇ္ဇတိတိ။

၁၉၀။ ဒါယာလိမ္ပနဝတ္ထုသု **ဒါယံ အာလိမ္ပေသုန္တိ** ဝနေ အဂ္ဂိ^၁ အဒံသု။ ဧတ္ထ ပန ဥဒ္ဓိဿာနုဒ္ဓိဿဝသေန ပါရာဇိကာနန္တရိယထုလ္လစ္စယပါမိတ္တိယ-ဝတ္ထု^၂နံ အနုရူပတော ပါရာဇိကာဒိနိ အကုသလရာသိဘာဝေါ စ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေနော ဝေဒိတဗ္ဗော။ အလ္လတိဏဝနပ္ပဂုဗ္ဗာဒယော^၃ ဥယုန္တုတိ အာလိမ္ပေန္တဿ စ ပါမိတ္တိယံ။ ဒဗ္ဗုပကရဏာနိ ဝိနဿန္တုတိ အာလိမ္ပေန္တဿ ဒုက္ကဋ္ဌံ။ ဒိဉ္ဇာဓိပ္ပါယေနာပိ ဒုက္ကဋ္ဌန္တိ **သင်္ခေပဋ္ဌကထာယံ** ဝုတ္တံ။ ယံကိဉ္ဇိ အလ္လသုက္ခံ သဗ္ဗန္တိယာနိန္တိယံ ဥယုတုတိ အာလိမ္ပေန္တဿ ဝတ္ထုဝသေန ပါရာဇိကထုလ္လစ္စယ-ပါမိတ္တိယဒုက္ကဋ္ဌာနိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။

ပဋ္ဌဂ္ဂိဒါနံ ပန ပရိတ္တကရဏဉ္စ ဘဂဝတာ အနုညာတံ၊ တသ္မာ အရညေ ဝနကမ္ပိကေဟိ ဝါ ဒိန္တံ သယံ ဝါ ဥဋ္ဌိတံ အဂ္ဂိ^၄ အာဂစ္ဆန္တိ ဒိသ္မာ “တိဏကုဋိယော

၁-ဩတ္တတောပိ (သိ)

၂-ပရိဂ္ဂဟေတွာ (သိ)

၃-အလ္လတိဏဝနပ္ပဂုဗ္ဗာဒယော (သု)

nan”ti. Ettha ca namaraṇādhippāyassa anāpatti vuttāti. Na ettakeneva amanussagahitassa pahāro dātabbo, tālapaṇṇaṃ pana parittasuttaṃ vā hatthe vā pāde vā bandhitabbaṃ, Ratanasuttādīni parittāni bhaṇitabbāni, “mā sīlavantaṃ bhikkhuṃ viheṭhehi”ti dhammakathā kātābātī. **Saggakathādīni** uttānatthāni. Yaṃ hettha vattabbaṃ, taṃ vuttameva. (85-93)

189. **Rukkhacchedanavatthu** aṭṭabandhanavatthusadisāṃ. Ayaṃ pana viseso, yo rukkhena otthatopi¹ na marati, sakkā ca hoti ekena passena rukkhaṃ chetvā pathaviṃ vā khanitvā nikkhamitum, hatthe cassa vāsi vā kuṭhārī vā atthi, tena api jīvitāṃ pariccajītabbaṃ, na ca rukkho vā chinditabbo, na pathavī vā khanitabbā. Kasmā? Evaṃ karonto hi pācittiyāṃ āpajjati, Buddhassa āṇaṃ bhaṇjati, na jīvitapariyantaṃ sīlaṃ karoti. Tasmā api jīvitāṃ pariccajītabbaṃ, na ca sīlanti pariggahetvā² na evaṃ kātābbaṃ. Aññaṃ pana bhikkhuno rukkhaṃ vā chinditvā pathaviṃ vā khanitvā taṃ nīharitum vaṭṭati. Sace udukkhalayantakena rukkhaṃ pavaṭṭetvā nīharitabbo hoti, taṃyeva rukkhaṃ chinditvā udukkhalaṃ gahetabbanti **Mahāsumatthero** āha. Aññaṃ pi chinditvā gahetum vaṭṭatīti **Mahāpadumatthero**. Sobbhādīsu patitassāpi nisseṇiṃ bandhitvā uttāraṇe eseṇa nayo. Attanā bhūtagāmaṃ chinditvā nisseṇi na kātābba, aññesaṃ katvā uddharitum vaṭṭatīti. (94-6)

190. Dāyālimpanavattūsu **dāyaṃ ālimpesunti** vane aggiṃ adamsu. Ettha pana uddissānuddissavasena pārājikānantariyathullaccayapācittiyavattūnaṃ anurūpato pārājikādīni, akusalarāsibhāvo ca pubbe vuttanayeneva veditabbo. “Allatīṇavanappagumbādayo³ ḍayhantū”ti ālimpentassa ca pācittiyāṃ. “Dabbūpakaraṇāni vinassantū”ti ālimpentassa dukkaṭaṃ. Khiddādhippāyenāpi dukkaṭanti **Saṅkhepaṭṭhakathāyaṃ** vuttaṃ. “Yaṃkiñci allasukkhāṃ sa-indriyāṇindriyāṃ ḍayhatū”ti ālimpentassa vatthuvaseṇa pārājikathullaccayapācittiyadukkaṭāni veditabbāni.

Paṭaggidānaṃ, pana parittakaraṇaṃca Bhagavatā anuññātāṃ, tasmā araṇṇe vanakammikehi vā dinnāṃ, sayāṃ vā uṭṭhitāṃ aggiṃ āgacchantāṃ disvā “tiṇakuṭīyo

မာ ဝိနယန္တူ”တိ တဿ အဂ္ဂိနော ပဋိအဂ္ဂိံ ဒါတုံ ဝဇ္ဇတိ၊ ယေန သဒ္ဓိံ အာဂစ္ဆန္တော အဂ္ဂိ ကေတော ဟုတွာ နိရုပါဒါနော နိဗ္ဗာတိ။ ပရိတ္တမ္ပိ ကာတုံ ဝဇ္ဇတိ၊ တိဏကုဋ်ကာနံ သမန္တာ ဘူမိတစ္ဆေန ပရိခါခဏနံ ဝါ၊ ယထာ အာဂတော အဂ္ဂိ ဥပါဒါနံ အလဘိတွာ နိဗ္ဗာတိ။ တေဉ္စ သဗ္ဗံ ဥဋ္ဌိတေယဝ အဂ္ဂိသ္မိံ ကာတုံ ဝဇ္ဇတိ၊ အနုဋ္ဌိတေ အနုပသမ္ပန္နေဟိ ကပ္ပိယဝေါဟာရေန ကာရေတဗ္ဗံ။ ဥဒကေန ပန နိဗ္ဗာပေန္တေဟိ အပ္ပါဏကမေဝ ဥဒကံ အာသိဋ္ဌိတဗ္ဗံ။

၁၉၁။ အာသံတနဝတ္ထုသ္မိံ ယထာ ကေပုဟာရဝစနေ၊ ဧဝံ ဒွိဟိ ပဟာရေဟိတိ အာဒိဝစနေသုပပါရာဇိကံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ “ဒွိဟိ”တိ ဝုတ္တေ စ ကေန ပဟာရေန မာရိတေပိ ခေတ္တမေဝ ဩတိဏ္ဏတ္တာ ပါရာဇိကံ၊ တိဟိ မာရိတေ ပန ဝိသင်္ကေတံ။ ဣတိ ယထာပရိစ္ဆေဒေ ဝါ ပရိစ္ဆေဒဗ္ဗန္တရေ ဝါ အဝိသင်္ကေတံ၊ ပရိစ္ဆေဒါတိက္ကမေ ပန သဗ္ဗတ္ထ ဝိသင်္ကေတံ ဟောတိ၊ အာဏာပကော မုစ္ဆတိ၊ ဝဓကဿေဝ ဒေါသော။ ယထာ စ ပဟာရေသု၊ ဧဝံ ပုရိသေသုပိ “ဧကော မာရေတူ”တိ ဝုတ္တေ ဧကေနမာရိတေ ပါရာဇိကံ၊ ဒွိဟိ မာရိတေ ဝိသင်္ကေတံ။ “ဒွေ မာရေန္တူ”တိ ဝုတ္တေ ဧကေန ဝါ ဒွိဟိ ဝါ မာရိတေ ပါရာဇိကံ။ တိဟိ မာရိတေ ဝိသင်္ကေတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဧကော သင်္ဂါမေ ဝေဂေန ဓာဝတော ပုရိသဿ သိသံ အသိနာ ဆိန္ဒတိ၊ အသိသကံ ကဗန္ဓံ ဓာဝတိ၊ တမညော ပဟရိတွာ ပါတေတိ၊ ကဿ ပါရာဇိကန္တိ ဝုတ္တေ ဥပဇာ ထေရာ “ဂမန-ပစ္ဆေဒကဿာ”တိ အာဟံသု။ အာဘိဓမ္မိကဂေါဒတ္ထတ္ထေရာ “သိသစ္ဆေဒ-ကဿာ”တိ။ ဧဝူပါနိပိ ဝတ္ထုနိ ဣမဿ ဝတ္ထုဿ အတ္ထဒီပနေ ဝတ္ထဗ္ဗာနိတိ။

၁၉၂။ တက္ကဝတ္ထုသ္မိံ အနိယမေတွာ “တက္ကံ ပါယေထာ”တိ ဝုတ္တေ ယံ ဝါ တံ ဝါ တက္ကံ ပါယေတွာ မာရိတေ ပါရာဇိကံ။ နိယမေတွာ ပန “ဂေါတက္ကံ မဟိံသတက္ကံ အဇိကာတက္ကံ”န္တိ ဝါ “သီတံ ဥက္ကံ ဓူပိတံ အဓူပိတံ”န္တိ ဝါ ဝုတ္တေ ယံ ဝုတ္တံ၊ တတော အညံ ပါယေတွာ မာရိတေ ဝိသင်္ကေတံ။

လောဏသောဝီရကဝတ္ထုသ္မိံ လောဏသောဝီရကံ နာမ သဗ္ဗရသာဘိ-သင်္ခတံ ဧကံ ဘေသဇ္ဇံ၊ တံ ကိရ ကရေန္တာ ဟရိတကာမလကဝိဘိတက-ကသာဝေ သဗ္ဗဓညာနိ သဗ္ဗအပရဏ္ဍာနိ သတ္တန္တမ္ပိ ဓညာနံ ဩဒနံ ကဒလိဖလာဒိနိ သဗ္ဗဖလာနိ ဝေတ္တကေတကဇ္ဇူရိကဋီရာဒယော သဗ္ဗကဋီရေ မစ္ဆမံသဓဏ္ဍာနိ အနေကာနိ စ မရမာဏိတသိန္ဓဝလောဏတိကဋီကာဒိနိ^၁ ဘေသဇ္ဇာနိ

1. Otthatopi (Sī)

2. Pariggaṇhetvā (Sī)

3. Allatīṇavanappatayo (Syā)

mā vinassantū”ti tassa aggino paṭi-aggim dātum vaṭṭati, yena saddhim āgacchanto aggi ekato hutvā nirupādāno nibbāti. Parittampi kātum vaṭṭati, tiṇakuṭikānaṃ samantā bhūmitacchanāṃ parikhākhananaṃ vā, yathā āgato aggi upādānaṃ alabhitvā nibbāti. Etañca sabbaṃ uṭṭhiteyeva aggismim kātum vaṭṭati, anuṭṭhite anupasampannehi kappiyavohārena kāretabbaṃ. Udakena pana nibbāpentehi appāṇakameva udakaṃ āsiñcitabbaṃ. (97-9)

191. **Āghātanavatthusmim** yathā ekappahāravacane, evaṃ “dvīhi pahārehi”ti-ādivacanesupi pārājikaṃ veditabbaṃ. “Dvīhi”ti vutte ca ekena pahārena māritepi khattameva otiṇṇattā pārājikaṃ, tīhi mārite pana visaṅketaṃ. Iti yathāparicchede vā paricchedabbhantare vā avisaṅketaṃ, paricchedātikkame pana sabbattha visaṅketaṃ hoti, āṇāpako muccati, vadhakasēva doso. Yathā ca pahāresu, evaṃ purisesupi “eko māretū”ti vutte ekeneva mārite pārājikaṃ, dvīhi mārite visaṅketaṃ. “Dve mārentū”ti vutte ekena vā dvīhi vā mārite pārājikaṃ. Tīhi mārite visaṅketanti veditabbaṃ. Eko saṅgāme vegena dhāvato purisassa sīsaṃ asinā chindati, asīsaṃ kabandhaṃ dhāvati, tamañño paharivā pāṭeti, kassa pārājikanti vutte upaḍḍhā therā “gamanupacchedakassā”ti āhaṃsu. **Ābhidhammikagodattatthero** “sīsacchedakassā”ti. Evarūpānipi vatthūni imassa vatthussa atthadīpane vattabbānīti. (100-1)

192. **Takkavatthusmim** aniyametvā “takkaṃ pāyethā”ti vutte yaṃ vā taṃ vā takkaṃ pāyevā mārite pārājikaṃ. Niyametvā pana “gotakkaṃ mahimsatakkam aṇikātakkan”ti vā “sītaṃ uṇhaṃ dhūpitaṃ adhūpitaṃ”ti vā vutte yaṃ vuttaṃ, tato aññaṃ pāyevā mārite visaṅketaṃ. (102)

Loṇasovīrakavatthusmim **loṇasovīrakam** nāma sabbarasābhisaṅkhatam ekaṃ bhesajjaṃ, taṃ kira karontā harītakāmalakavibhītakakasāve, sabbadhaññāni, sabba-aparaṇṇāni, sattannampi dhaññānaṃ odanaṃ kadaliphalādīni sabbaphalāni, vettaketakakhajjūrīkāḷīrādayo sabbakālīre, macchamaṃsakhaṇḍāni, anekāni ca madhuphāṇitasindhavalopatikakāḍḍhīni¹ bhesajjāni

1. ...loṇakakāḍḍhīni (Sī)

ကဏ္ဍ] ၄-စတုတ္ထပါရာဇိက ဝဂ္ဂ၊ဗုဒ္ဓါတိရိယဘိက္ခုဝတ္ထု၊ဝတ္ထုနာ ၇၃

ပက္ခိပိတွာ ကုမ္ဘိမုခံ လိမ္ပိတွာ ဧကံ ဝါ ဒွေ ဝါ တိဏိ ဝါ သံဝစ္ဆရာနိ ဌပေန္တိ။ တံ ပရိပစ္စိတွာ ဇမ္ဗုဒ္ဓသဝ္ဏံ ဟောတိ။ ဝါတကာသကုဋ္ဌပဏ္ဍိတဂန္ထရာဒိနံ သိနိဒ္ဓဘောဇနံ ဘုတ္တနန္တ ဥတ္တရပါနံ ဘတ္တဇိရဏကဘေသန္တံ တာဒိသံ နတ္ထိ။ တံ ပနေတံ ဘိက္ခုနံ ပစ္ဆာဘတ္တမ္ပိ ဝဇ္ဇတိ။ ဂိလာနာနံ ပါကတိကမေဝ၊ အဂိလာနာနံ ပန ဥဒကသမ္ပိန္နံ ပါနပရိဘောဂေနာတိ။

သမန္တပါသာဒိကာယ ဝိနယသံဝတ္ထုနာယ
တတိယပါရာဇိကဝတ္ထုနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄-စတုတ္ထပါရာဇိက

စတုသစ္စဝိဒူ သတ္တာ၊ စတုတ္ထံ ယံ ပကာသယိ။
ပါရာဇိကံ တဿ ဒါနိ၊ ပတ္တော သံဝတ္ထုနာက္ကမော။
ယသ္မာ တသ္မာ သုဝိညေယျံ၊ ယံ ပုဗ္ဗေ စ ပကာသိတံ။
တံ ဝဇ္ဇယိတွာ အဿာပိ၊ ဟောတိ သံဝတ္ထုနာ အယံ။

ဝဂ္ဂ၊ဗုဒ္ဓါတိရိယဘိက္ခုဝတ္ထု၊ဝတ္ထုနာ

၁၉၃။ တေန သမယေန ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ ဝေသာလိယံ ဝိဟရတိ။ ပ။
ဂိဟိနံ ကမ္မန္တံ အဓိဋ္ဌေမာတိ ဂိဟိနံ ခေတ္တေသု စေဝ အာရာမာဒိသု စ
ကတ္တဗ္ဗကိစ္စံ အဓိဋ္ဌာမ၊ “ဧဝံ ကာတဗ္ဗံ၊ ဧဝံ န ကာတဗ္ဗံ”န္တိ အာစိန္တာမ စေဝ
အနုသာသာမ စာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဗုဒ္ဓေယျန္တိ ဗုဒ္ဓကမ္မံ။ ဥတ္တရိမနုဿ-
ဓမ္မဿာတိ မနုဿေ ဥတ္တိဏ္ဏဓမ္မဿ၊ မနုဿေ အတိက္ကမိတွာ မြဟ္မတ္ထံ ဝါ
နိဗ္ဗာနံ ဝါ ပါပနကဓမ္မဿာတိ အတ္တော။ ဥတ္တရိမနုဿာနံ ဝါ သေဋ္ဌပုရိသာနံ
ဈာယိနန္တ အရိယာနန္တ ဓမ္မဿ။ အသုကော ဘိက္ခုတိအာဒိသု အတ္တနာ ဧဝံ
မန္တယိတွာ ပစ္ဆာ ဂိဟိနံ ဘာသန္တာ “ဗုဒ္ဓရက္ခိတော နာမ ဘိက္ခု ပဌမဿ
ဈာနဿ လာဘီ၊ ဓမ္မရက္ခိတော ဒုတိယဿာ”တိ ဧဝံ နာမဝသေနေဝ ဝတ္ထံ
ဘာသိသုတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ တတ္ထ သောယေဝ ခေါ အာပုသော
သေယျောတိ ကမ္မန္တာဓိဋ္ဌာနံ ဗုဒ္ဓေယျဟရဏန္တ ဗဟုသပတ္တံ မဟာသမာရန္တံ၊
န စ သမဏသာရပုံ၊ တတော ပန ဥဘယတောပိ ဒေသော ဧဝံ သေယျော
ပါသံသတရော သုန္ဒရတရော၊ ယော အမှာကံ ဂိဟိနံ အညမညဿ ဥတ္တရိ-
မနုဿဓမ္မဿ ဝတ္ထော ဘာသိတော။ ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဣရိယာပထံ
သဏ္ဌပေတွာ နိသိန္တံ ဝါ စင်္ဂမန္တံ ဝါ ပုစ္ဆန္တာနံ ဝါ အပုစ္ဆန္တာနံ ဝါ ဂိဟိနံ

pakkhipitvā kumbhimukhaṃ limpitvā ekaṃ vā dve vā tīṇi vā samvaccharāṇi ṭhapenti, taṃ paripaccitvā jamburasavaṇṇaṃ hoti.

Vātakāsakuṭṭhapaṇḍubhagandarādīnaṃ siniddhabhojanaṃ, bhuttānañca uttarapānaṃ bhattajīraṇakabhesajjaṃ tādisaṃ natthi. Taṃ panetaṃ bhikkhūnaṃ pacchābhattampi vaṭṭati, gilānānaṃ pākatikameva, agilānānaṃ pana udakasambhinnaṃ pānaparibhogenāti. (103)

Samantapāsādikāya Vinayasamvaṇṇanāya

Tatīyapārājikavaṇṇanā niṭṭhitā.

4. Catutthapārājika

Catusaccavidū Satthā, catutthaṃ yaṃ pakāsayi.

Pārājikaṃ tassa dāni, patto samvaṇṇanākkamo.

Yasmā tasmā suviññeyyaṃ, yaṃ pubbe ca pakāsitaṃ.

Taṃ vajjayitvā assāpi, hoti samvaṇṇanā ayaṃ.

Vaggumudātīriyabhikkhuvatthuvaṇṇanā

193. Tena samayena Buddho Bhagavā Vesāliyaṃ viharati -pa- gihīnaṃ kammanā adhiṭṭhemāti gihīnaṃ khettesu ceva āramādīsu ca kattabbakiccaṃ adhiṭṭhāma, “evaṃ kātabbāṃ, evaṃ na kātabbāṃ”ti ācikkhāma ceva anusāsāma cāti vuttaṃ hoti. **Dūteyyanti** dūtakammaṃ. **Uttarimanussadhammassāti** manusse uttiṇṇadhammassa, manusse atikkamitvā brahmattaṃ vā nibbānaṃ vā pāpanakadhammassāti attho. Uttarimanussānaṃ vā seṭṭhapurisānaṃ jhāyīnañca ariyānañca dhammassa. **Asuko bhikkhūti**-ādīsu attanā evaṃ mantayitvā pacchā gihīnaṃ bhāsantā “Buddharakkhito nāma bhikkhu paṭhamassa jhānassa lābhī, Dhammarakkhito dutiyassā”ti evaṃ nāmavaseneva vaṇṇaṃ bhāsimsūti veditabbo. Tattha **esoyeva kho āvuso seyyoti** kammanā adhiṭṭhānaṃ, dūteyyaharaṇaṃca bahusapattaṃ mahāsamārambhaṃ, na ca samaṇasārappaṃ, tato pana ubhayatopi eso eva seyyo pāsāmsataro sundarataro, yo amhākaṃ gihīnaṃ aññamaññassa uttarimanussadhammassa vaṇṇo bhāsito. Kiṃ vuttaṃ hoti, iriyāpathaṃ saṇṭhapetvā nisinnaṃ vā caṅkamantaṃ vā pucchantānaṃ vā apucchantānaṃ vā gihīnaṃ

“အယံ အသုကော နာမ ဘိက္ခု ပဌမဿ ဈာနဿ လာဘီ”တိ ဧဝမာဒိနာ နယေန ယော အမှာကံ အညေန အညဿ ဥတ္တရိမနဿဓမ္မဿ ဝဏ္ဏော ဘာသိတော ဘဝိဿတိ။ ဧသော ဧဝ သေယျောတိ။ အနာဂတသမ္ဗုဒ္ဓေ ပန အသတိ န ဧတေဟိ သော တသ္မိ ခဏေ ဘာသိတောဝ ယသ္မာ န ယုဇ္ဇတိ။ တသ္မာ အနာဂတသမ္ဗုဒ္ဓံ ကတွာ ယော ဧဝံ ဘာသိတော ဘဝိဿတိ။ သော ဧဝ သေယျောတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ လက္ခဏံ ပန သဒ္ဓသတ္တတော ပရိယေသိတဗ္ဗံ။

၁၉၄။ **ဝဏ္ဏဝါ အဟေသုန္တိ** အညောယေဝ နေသံ အဘိနဝေါ သရီရ-ဝဏ္ဏော ဥပ္ပဇ္ဇိ။ တေန ဝဏ္ဏေန ဝဏ္ဏဝန္တော အဟေသု။ **ဝီဏိန္ဒြိယာ**တိ ပဉ္စဟိ ပဿာဒေဟိ အဘိနိဝိဇ္ဇောကာသဿ ပရိပုဏ္ဏတ္တာ မနစ္ဆန္ဒာနံ ဣန္ဒြိယာနံ အဓိလာတဘာဝေန ဝီဏိန္ဒြိယာ။ **ပသန္တမုခဝဏ္ဏာ**တိ ကိဉ္စာပိ အဝိသေသေန ဝဏ္ဏဝန္တော၊ သရီရဝဏ္ဏတော ပန နေသံ မုခဝဏ္ဏော အဓိကတရံ ပသန္တော၊ အစ္ဆော အနာဝိလော ပရိသုဒ္ဓေါတိ အတ္ထော။ **ဝိပ္ပသန္တဆဝိဝဏ္ဏာ**တိ ယေန စ တေ မဟာကဏ္ဍိကာရပုပ္ဖုဒ္ဓိသဒိသေန ဝဏ္ဏေန ဝဏ္ဏဝန္တော၊ တာဒိသော အညေသမ္ပိ မနဿာနံ ဝဏ္ဏော အတ္ထိ။ ယထာ ပန ဣမေသံ၊ ဧဝံ န တေသံ ဆဝိဝဏ္ဏော ဝိပ္ပသန္တော။ တေန ဂုတ္တံ “ဝိပ္ပသန္တဆဝိဝဏ္ဏာ”တိ။ ဣတိဟ တေ ဘိက္ခု နေဝ ဥဒ္ဓေသံ န ပရိပုစ္ဆံ န ကမ္မဋ္ဌာနံ အနုယုဇ္ဇန္တ၊^၁ အထ ခေါကုဟက-တာယ အဘူတဂုဏသံဝဏ္ဏနာယ လဒ္ဓါနိ ပဏီတဘောဇနာနိ ဘုဉ္စိတွာ ယထာသုခံ နိဒ္ဒါရာမတံ သင်္ဂဏိကာရာမတဉ္စ အနုယုဇ္ဇန္တ ဣမံ သရီရသောဘံ ပါပုဏီသု၊ ယထာ တံ ဗာလာ ဘန္တမိဂပ္ပုဋ်ဘာဂါတိ။

ဝဂ္ဂုဒုဒါတိရိယာတိ ဝဂ္ဂုဒုဒါတိရဝါသိနော။ **ကစ္ဆိ ဘိက္ခဝေ ခမနိယန္တိ** ဘိက္ခဝေ ကစ္ဆိ တုမှာကံ ဣဒံ စတုစက္ကံ နဝဒ္ဓါရံ သရီရယန္တိ ခမနိယံ၊ သက္ကာ ခမိတုံ သဟိတုံ ပရိဟရိတုံ၊ န ကိဉ္စိ ဒုက္ခံ ဥပ္ပါဒေတိတိ။ **ကစ္ဆိ ယာပနိယန္တိ** ကစ္ဆိ သဗ္ဗကိစ္စေသု ယာပေတုံ ဂမေတုံ သက္ကာ၊ န ကိဉ္စိ အန္တရာယံ ဒဿေတိတိ။ **ကုန္တိ ပရိကန္တော**တိ ကုန္တိ ပရိကန္တိတော ဝရံ ဘဝေယျ၊ ပရိကတ္တောတိဝိ^၂ ပါဌော ယုဇ္ဇတိ။ ဧဝံ ဝဂ္ဂုဒုဒါတိရိယေ အနေကပရိယာယေန ဝိဂရဟိတွာ ဣဒါနိ ယသ္မာ တေဟိ ကတကမ္မံ စောရကမ္မံ ဟောတိ၊ တသ္မာ အာယတိ^၃ အညေသမ္ပိ ဧဝပဿ ကမ္မဿ အကရဏတ္ထံ အထ ခေါ ဘဂဝါ ဘိက္ခု အာမန္တေသိ။

၁-ကဏ္ဍိကာရပုပ္ဖုဒ္ဓိသဒိသေန (သိ၊ သျာ) ၂-အနုယုဇ္ဇန္တိ (က) ၃-ကုန္တိ ပရိကတ္တောတိဝိ (သျာ)

“ayaṃ asuko nāma bhikkhu paṭhamassa jhānassa lābhī”ti evamādinā nayena yo amhākaṃ aññena aññassa uttarimanussadhammassa vaṇṇo bhāsito bhavissati, eso eva seyyoti. Anāgatasambandhe pana asati na etehi so tasmim khāṇe bhāsitova yasmā na yujjati, tasmā anāgatasambandham katvā “yo evaṃ bhāsito bhavissati, so eva seyyo”ti evamettha attho veditabbo. Lakkhaṇaṃ pana saddasatthato pariyesitabbaṃ.

194. **Vaṇṇavā ahesunti** aññoyeva nesaṃ abhinavo sarīravaṇṇo uppajji, tena vaṇṇena vaṇṇavanto ahesuṃ. **Piṇḍriyāti** pañcahi pasādehi abhinivittihokāsassa paripuṇṇattā manacchaṭṭhānaṃ indriyānaṃ amilātabhāvena piṇḍriyā. **Pasannamukhavāṇṇāti** kiñcāpi avisesena vaṇṇavanto, sarīravaṇṇato pana nesaṃ mukhavāṇṇo adhikataṃ pasanno, accho anāvilo parisuddhoti attho. **Vippasannachavivaṇṇāti** yena ca te mahākaṇikārapupphādisadisena¹ vaṇṇena vaṇṇavanto, tādiso aññesampi manussānaṃ vaṇṇo atthi. Yathā pana imesaṃ, evaṃ na tesaṃ chavivaṇṇo vippasanno. Tena vuttaṃ “vippasannachavivaṇṇā”ti. Itiha te bhikkhū neva uddesaṃ na paripucchāṃ na kammaṭṭhānaṃ anuyuñjantā,² atha kho kuhakatāya abhūtaguṇasaṃvaṇṇanāya laddhāni paṇṭabhojanāni bhuñjitvā yathāsukhaṃ niddārāmataṃ, saṅgaṇikārāmatañca anuyuñjantā imaṃ sarīrasobhaṃ pāpuṇṇimsu, yathā taṃ bālā bhantamigappaṭibhāgāti.

Vaggumudātīriyāti Vaggumudātīravāsino. **Kacci bhikkhave khamanīyanti** bhikkhave kacci tumhākaṃ idaṃ catucakkaṃ navadvāraṃ sarīrayantaṃ khamanīyaṃ sakkā khamituṃ sahituṃ pariharituṃ, na kiñci dukkhaṃ uppādetīti. **Kacci yāpanīyanti** kacci sabbakiccesu yāpetuṃ gametuṃ sakkā, na kiñci antarāyaṃ dassetīti. **Kucchi parikantoti** kucchi parikantito varaṃ bhavye, parikattotipi³ pāṭho yujjati. Evaṃ Vaggumudātīriye anekapariyāyena vigarahitvā idāni yasmā tehi katakammaṃ corakammaṃ hoti, tasmā āyatim aññesampi evarūpassa kammaṃ akaraṇatthaṃ atha kho Bhagavā bhikkhū āmantesi.

1. Kaṇikārapupphādisadisena (Sī, Syā)

2. Anuyuñjanti (Ka)

3. Kucchi parikatthotipi (Syā)

ကဏ္ဍ] ၄-စတုတ္ထပါရာဇိက ဝဂ္ဂမုဒါတိရိယာဘိက္ခုဝတ္ထုဝတ္ထုနာ ၇၅

၁၉၅။ အာမန္တေတွာ စ ပန ပဋိမေ ဘိက္ခဝေ မဟာစောရတိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာတိ အတ္ထိ စေဝ ဥပလဗ္ဗန္တိ စာတိ ဂုတ္တံ ဟောတိ။ ဣဓာတိ ဣမသ္မိံ သတ္တလောကေ။ ဧဝံ ဟောတိတိ ဧဝံ ပုဗ္ဗဘာဂေ ဣစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ကုဒါဿ နာမာဟန္တိ ဣတ္ထ သုဇ္ဈတိ နိပါတော၊ ကုဒါ နာမာတိ အတ္ထော။ သော အပရေန သမယေနာတိ သော ပုဗ္ဗဘာဂေ ဧဝံ စိန္တေတွာ အနုက္ကမေန ပရိသံ ဝဇေန္တော ပန္နုဟနကမ္ပံ ပစ္စန္တိမဂါမဝိလောပန္တိ ဧဝမာဒိနိ ကတွာ ဝေပုလ္လပ္ပတ္တပရိသော ဟုတွာ ဂါမေပိ အဂါမေ ဇနပဒေပိ အဇနပဒေ ကရောန္တော ဟနန္တော သာတေန္တော ဆိန္ဒန္တော ဆေဒါပေန္တော ပစန္တော ပါစေန္တော။

ဣတိ ဗာဟိရကမဟာစောရံ ဒဿေတွာ တေန သဒိသေ သာသနေ ပဉ္စ မဟာစောရေ ဒဿေတုံ ဧဝမေဝ ခေါတိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ ပါပဘိက္ခုနောတိ အညေသု ဌာနေသု မူလစ္ဆိန္တော ပါရာဇိကပ္ပတ္တော “ပါပဘိက္ခု”တိ ဂုတ္တံ၊ ဣမ ပန ပါရာဇိကံ အနာပန္တော ဣစ္ဆာစာရေ ဌိတော ခုဒ္ဒါနုဒုဒ္ဒကာနိ သိက္ခာပဒါနိ မဒ္ဒိတွာ ဝိစရန္တော “ပါပဘိက္ခု”တိ အဓိပ္ပေတော။ တဿာပိ ဗာဟိရက- စောရဿ ဝိယ ပုဗ္ဗဘာဂေ ဧဝံ ဟောတိ “ကုဒါဿ နာမာဟံ။ ပ။ ပရိက္ခာရာန”န္တိ။ တတ္ထ သက္ကတောတိ သက္ကာရပ္ပတ္တော။ ဂရုကတောတိ ဂရုကာရပ္ပတ္တော။ မာနိတောတိ မနဿာ ပိယာယိတော။ ပူဇိတောတိ စတုပစ္စယဘိဟာရပူဇာယ ပူဇိတော။ အပစိတောတိ အပစိတိပ္ပတ္တော။ တတ္ထ ယဿ စတ္တာရော ပစ္စယေ သက္ကရိတွာ သုဉ္ဇ၊ အဘိသင်္ခတေ ပဏီတပဏီတေ ကတွာ ဒေန္တိ၊ သော သက္ကတော။ ယသ္မိံ ဂရုဘာဝံ ပဋ္ဌပေတွာ ဒေန္တိ၊ သော ဂရုကတော။ ယံ မနဿာ ပိယာယန္တိ၊ သော မာနိတော။ ယဿ သဗ္ဗမ္ပေတံ ကရေန္တိ၊ သော ပူဇိတော။ ယဿ အဘိဝါဒနပစ္စုဋ္ဌာနအဇ္ဈလိကမ္မာဒိဝသေန ပရမနိပစ္စကာရံ ကရေန္တိ၊ သော အပစိတော။ ဣမဿ စ ပန သဗ္ဗမ္ပိ ဣမံ လောကာမိသံ ပတ္တယမာနဿ ဧဝံ ဟောတိ။

သော အပရေန သမယေနာတိ သော ပုဗ္ဗဘာဂေ ဧဝံ စိန္တေတွာ အနုက္ကမေန သိက္ခာယ အတိဗ္ဗဂါရဝေ ဥဒ္ဓတေ ဥန္တုဋ္ဌေ စပလေ မုခရေ ဝိကိဏ္ဏဝါစေ မုဋ္ဌဿတိ အသမ္ပဇာနေ ပါကတိန္ဒြိယေ အာစရိယုပဇ္ဈာယေဟိ ပရိစ္စတ္တကေ လာဘဂရုကေ ပါပဘိက္ခု သင်္ဂဏိတွာ ဣရိယာပထသဏ္ဌပနာဒိနိ ကုဟက- ဝတ္တာနိ သိက္ခာပေတွာ “အယံ ထေရော အသုကသ္မိံ နာမ သေနာသနေ ဝဿံ ဥပဂမ္မ ဝတ္တပဋိပတ္တိ” ပူရယမာနော ဝဿံ ဝသိတွာ နိဂ္ဂတော”တိ

195. Āmantetvā ca pana “**pañcime bhikkhave mahācorā**”ti-ādimāha. Tattha **santo saṁvijjamānā**ti atthi ceva upalabbhanti cāti vuttam hoti. **Idhā**ti imasmim sattaloke. **Evam hoti**ti evam pubbabhāge icchā uppajjati. **Kudāssu nāmāhanti** ettha su-iti nipāto, kudā nāmāti attho. **So aparena samayenā**ti so pubbabhāge evam cintetvā anukkamena parisam vadḍhento panthadūhanakammaṁ paccantimagāmaṁ vilopanti evamādīni katvā vepullappattapariso hutvā gāmepe agāme, janapadepe ajanapade karonto **hananto ghātento chindanto chedāpento pacanto pācento**.

Iti bāhirakamahācoraṁ dassetvā tena sadise sāsane pañca mahācore dassetuṁ “**evameva kho**”ti-ādimāha. Tattha **pāpabhikkhunoti** aññesu ṭhānesu mūlacchinno pārājikappatto “**pāpabhikkhū**”ti vuccati, idha pana pārājikaṁ anāpanno icchācāre ṭhito khuddānukhuddakāni sikkhāpadāni madditvā vicaranto “**pāpabhikkhū**”ti adhippeto. Tassāpi bāhirakacorassa viya pubbabhāge evam hoti “**kudāssu nāmāham -pa- parikkhārānan**”ti. Tattha **sakkatoti** sakkārappatto. **Garukatoti** garukārappatto. **Mānitoti** manasā piyāyito. **Pūjitoti** catupaccayābhīhārapūjāya pūjito. **Apacitoti** apacitippatto. Tattha yassa cattāro paccaye sakkaritvā suṭṭhu abhisankhate paṇṭitapaṇṭite katvā denti, so sakkato. Yasmiṁ garubhāvaṁ paṭṭhapetvā denti, so garukato. Yaṁ manasā piyāyanti, so mānito. Yassa sabbampetaṁ karonti, so pūjito. Yassa abhivādanapaccuṭṭhāna-añjalikammādivasena paramanipaccakāraṁ karonti, so apacito. Imassa ca pana sabbampi imaṁ lokāmiṁsaṁ patthayamānassa evam hoti.

So aparena samayenāti so pubbabhāge evam cintetvā anukkamena sikkhāya atibbagārave uddhate unnaḷe capale mukhare vikiṇṇavāce muṭṭhassatī asampajāne pākatiṇḍriye ācariyupajjhāyehi pariccattake lābhagaruke pāpabhikkhū saṅgaṇhitvā iriyāpathasaṇṭhapanādīni kuhakavattāni sikkhāpetvā “ayaṁ thero asukasmim nāma senāsane vassaṁ upagamma vattapaṭipattim¹ pūrayamāno vassaṁ vasitvā niggato”ti

1. Vattapaṭivattam (Sī, Syā)

လောကသမ္မတသေနာသနသံဝဏ္ဏနာဒီဟိ ဥပါယေဟိ လောကံ ပရိပါစေတုံ ပဋိမလေဟိ ဇာတကာဒိသု ကတပရိစယေဟိ သရသမ္ပန္နေဟိ ပါပဘိက္ခုဟိ သံဝဏ္ဏိယမာနဂုဏော ဟုတွာ သတေန ဝါ သဟဿေန ဝါ ပရိဂုတော။ ပ။ ဘေသဇ္ဇပရိက္ခရာနံ။ အယံ ဘိက္ခဝေ ပဌမော မဟာစောရောတိ အယံ သန္တိစ္ဆေဒါဒိစောရကော ဝိယ န ဧကံ ကုလံ၊ န ဒွေ၊ အထ ခေါ မဟာဇနံ ဝဇ္ဇေတွာ စတုပစ္စယဂ္ဂဟဏတော “ပဌမော မဟာစောရော”တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ယေ ပန သုတ္တန္တိကာ ဝါ အဘိဓမ္မိကာ ဝါ ဝိနယဓရာ ဝါ ဘိက္ခု ဘိက္ခာစာရေ အသမ္ပဇ္ဇမာနေ ပါဠိ ဝါစေန္ဒာ အဋ္ဌကထာ ကထေန္ဒာ အနုမောဒနာယ ဓမ္မကထာယ ဣရိယာပထသမ္ပတ္တိယာ စ လောကံ ပသာဒေန္တော ဇနပဒစာရိကံ စရန္တိ သက္ကတာ ဂရုကတာ မာနိတာ ပူဇိတာ အပစိတာ၊ တေ “တန္တိ-ပဝေဏိသဋ္ဌနကာ သာသနဇာတကာ”တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

တထာဂတပ္ပဝေဒိတန္တိ တထာဂတေန ပဋိဝိဒ္ဓံ ပစ္စက္ခကတံ၊ ဇာနာဝိတံ ဝါ။ အတ္တနော ဒဟတီတိ ပရိသမဇ္ဈေ ပါဠိဉ္စ အဋ္ဌကထဉ္စ သံသန္တိတွာ မရရေန သရေန ပသာဒနီယံ သုတ္တန္တိ ကထေတွာ ဓမ္မကထာဝသေန အတ္ထရိယဗျူတဇာတေန ဝိညုဇနေန “အဟော ဘန္တေ ပါဠိ စ အဋ္ဌကထာ စ သုပရိသုဒ္ဓါ၊ ကဿ သန္တိကေ ဥဂ္ဂဏိတ္တာ”တိ ပုစ္ဆိတော “ကော အမှာဒိသေ ဥဂ္ဂဟာပေတုံ သမတ္ထော”တိ အာစရိယံ အနုဒ္ဓိသိတွာ အတ္တနာ ပဋိဝိဒ္ဓံ သယန္တုဗြဟ္မာဓိဂတံ ဓမ္မဝိနယံ ပဝေဒေတိ၊ အယံ တထာဂတေန သတသဟဿကပ္ပါမိကာနိ စတ္တာရိ အသင်္ချေယျာနိ ပါရမိယော ပူရေတွာ ကိစ္ဆေန ကသိရေန ပဋိဝိဒ္ဓ-ဓမ္မတ္ထေနကော ဒုတိယော မဟာစောရော။

သုဒ္ဓံ ဗြဟ္မစာရိန္တိ ဒိဏာသဝဘိက္ခု။ ပရိသုဒ္ဓံ ဗြဟ္မစရိယံ စရန္တိ နိရုပတ္တိလေသံ သေဋ္ဌစရိယံ စရန္တိ၊ အညုဒ္ဓိ ဝါ အနာဂါမိ အာဒိ ကတွာ ယာဝ သီလဝန္တံ ပုထုဇနံ အဝိပုဋိသာရာဒိဝတ္ထုကံ ပရိသုဒ္ဓံ ဗြဟ္မစရိယံ စရန္တိ။ အမူလကေန အဗြဟ္မစရိယေန အနုဒ္ဓံသေတီတိ တသ္မိ ပုဂ္ဂလေ အဝိဇ္ဇမာနေန အန္တိမဝတ္ထုနာ အနုဝဒတိ စောဒေတိ၊ အယံ ဝိဇ္ဇမာနဂုဏမက္ခိ အရိယ-ဂုဏတ္ထေနကော တတိယော မဟာစောရော။

ဂရုဘဏ္ဍာနိ ဂရုပရိက္ခရာနိတိ ယထာ အဒိန္နာဒါနေ “စတုရော ဇနာ သံဝိဇာယ ဂရုဘဏ္ဍံ အဝါဟရု”န္တိ ဧတ္ထ ပဉ္စမာသကပ္ပနကံ “ဂရုဘဏ္ဍ”န္တိ ဝုစ္စတိ၊ ဣဓ ပန န ဧဝံ။ အထ ခေါ “ပဋိမာနိ ဘိက္ခဝေ အဝိဿဇ္ဇိယာနိ န ဝိဿဇ္ဇေတဗ္ဗာနိ သံသေန ဝါ ဂဏေန ဝါ ပုဂ္ဂလေန ဝါ၊ ဝိဿဇ္ဇိတာနိပိ

lokasammataśenāsanasaṁvaṇṇanādīhi upāyehi lokam pāripācetum paṭibalehi jātakādīsu kataparicayehi sarasampannehi pāpabhikkhūhi saṁvaṇṇiyamānaguṇo hutvā **satena vā sahasena vā parivuto -pa-bhesajjaparikkhārānam. Ayaṁ bhikkhave paṭhamo mahācoroti** ayaṁ sandhicchedādicorako viya na ekaṁ kulam, na dve, atha kho mahājanam vañcetvā catupaccayaggahaṇato **“paṭhamo mahācoro”**ti veditabbo. Ye pana suttantikā vā ābhidhammikā vā vinayadharā vā bhikkhū bhikkhācāre asampajjamāne Pāliṁ vācentā, Aṭṭhakatham kathentā, anumodanāya dhammakathāya iriyāpathasampattiya ca lokam pasādentā janapadacārikam caranti sakkatā garukatā mānitā pūjitā apacitā, te “tantipaveṇighaṇanakā sāsanajotakā”ti veditabbā.

Tathāgatappaveditanti Tathāgatena paṭividdham paccakkhakatam, jānāpitaṁ vā. **Attano dahatīti** parisamajjhe Pāliṁca Aṭṭhakathanāca saṁsanditvā madhurena sarena pasādanīyaṁ suttantaṁ kathetvā dhammakathāvasena acchariyabbhutaajātena viññūjanena “aho bhante Pāli ca Aṭṭhakathā ca suparisuddhā, kassa santike uggaṇhitthā”ti pucchito “ko amhādisse uggaḥāpetum samattho”ti ācariyaṁ anuddisitvā attanā paṭividdham sayambhuññādhigataṁ dhammavinayaṁ pavedeti, ayaṁ Tathāgatena sataśahassakappādhikāni cattāri asaṅkhyeyyāni pāramiyo pūretvā kicchena kasirena paṭividdhadhammatthenako **dutiyo mahācoro**.

Suddham brahmacārīnti khīṇāsavabhikkhum. **Parisuddham brahmacariyaṁ carantanti** nirupakkilesaṁ seṭṭhacariyaṁ carantaṁ, aññampi vā anāgāmiṁ ādiṁ katvā yāva sīlavantaṁ puthujjanaṁ avippaṭisārādivatthukaṁ parisuddham brahmacariyaṁ carantaṁ. **Amūlakena abrahmacariyena anuddhamsetīti** tasmiṁ puggale avijjamānena antimavatthunā anuvadati codeti, ayaṁ vijjamānaguṇamakkhī ariyaguṇatthenako **tatiyo mahācoro**.

Garubhaṇḍāni garuparikkhārānīti yathā adinnādāne “caturo janā saṁvidhāya, garubhaṇḍam avāharuṇ”ti¹ ettha pañcamāsakagghanakaṁ “garubhaṇḍan”ti vuccati, idha pana na evaṁ². Atha kho “pañcimāni bhikkhave avissajjiyāni na vissajjetabbāni saṁghena vā gaṇena vā puggalena vā, vissajjitānīpi

1. Vi 5. 374 piṭṭhe.

2. Na idha evaṁ (Sī), idha na evaṁ (Syā)

အဝိဿဇ္ဇိတာနိ ဟောန္တိ၊ ယော ဝိဿဇ္ဇေယျ၊ အာပတ္တိ ထုလ္လစ္စယဿ။ ကတမာနိ ပဉ္စ၊ အာရာမော အာရာမဝတ္ထု။ ပ။ ဒါရုဘဏ္ဍံ မတ္တိကာဘဏ္ဍ”န္တိ^၁ ဝစနတော အဝိဿဇ္ဇိတဗ္ဗတ္တာ ဂရုဘဏ္ဍာနိ။ “ပဉ္စမာနိ ဘိက္ခဝေ အဝေဘဂီယာနိ န ဝိဘဇိတဗ္ဗာနိ သံဃေန ဝါ ဂဏေန ဝါ ပုဂ္ဂလေန ဝါ၊ ဝိဘတ္တာနိပိ အဝိဘတ္တာနိ ဟောန္တိ၊ ယော ဝိဘဇေယျ၊ အာပတ္တိ ထုလ္လစ္စယဿ။ ကတမာနိ ပဉ္စ၊ အာရာမော အာရာမဝတ္ထု။ ပ။ ဒါရုဘဏ္ဍံ မတ္တိကာဘဏ္ဍ”န္တိ^၂ ဝစနတော အဝေဘဂီယတ္တာ သာဓာရဏပရိက္ခာရဘာဝေန ဂရုပရိက္ခာရာနိ။ **အာရာမော အာရာမဝတ္ထု**တိအာဒိသု ယံ ဝတ္ထဗ္ဗံ၊ တံ သဗ္ဗံ “ပဉ္စမာနိ ဘိက္ခဝေ အဝိဿဇ္ဇိယာနိ”တိ ခန္ဓကေ အာဂတသုတ္တဝဏ္ဏနာယမေဝ ဘဏိဿာမ။ **တေဟိ ဂီဟိ**^၃ သင်္ဃာတိတိ တာနိ ဒတွာ ဂီဟိ^၄ သင်္ဃာတိ အနုဂ္ဂဏာတိ။ **ဥပလာပေတိ**တိ “အဟော အမှာကံ အယျော”တိ ဧဝံ လပနကေ အနုဗန္ဓနကေ သဿေဟေ^၅ ကရေတိ။ အယံ အဝိဿဇ္ဇိယံ အဝေဘဂီယဉ္စ ဂရုပရိက္ခာရံ တထာဘာဝတော ထေနေတွာ ဂီဟိ သင်္ဃာနကော^၆ **စတုတ္ထော မဟာ-စောရော**။ သော စ ပနာယံ ဣမံ ဂရုဘဏ္ဍံ ကုလသင်္ဃာနတ္ထံ ဝိဿဇ္ဇေန္တော ကုလဒူသကဒုက္ကဋ် အာပဇ္ဇတိ၊ ပဗ္ဗာဇနိယကမ္မာရဟော စ ဟောတိ။ ဘိက္ခုသံဃံ အဘိဘဝိတွာ ဣဿရဝတာယ ဝိဿဇ္ဇေန္တော ထုလ္လစ္စယံ အာပဇ္ဇတိ။ ထေယျ-စိတ္တေန ဝိဿဇ္ဇေန္တော ဘဏ္ဍံ အဋ္ဌါပေတွာ ကာရေတဗ္ဗောတိ။

အယံ အဂ္ဂေါ မဟာစောရောတိ အယံ ဣမေသံ စောရာနံ ဇေဋ္ဌစောရော၊ ဣမိနာ သဒိသော စောရော နာမ နတ္ထိ၊ ယော ပဉ္စိန္ဒိယဂ္ဂဟဏာတိတံ အတိသဏ္ဍာသုခမံ လောကုတ္တရဓမ္မံ ထေနေတိ။ ကိံ ပန သက္ကာ လောကုတ္တရဓမ္မော ဟိရညသုဝဏ္ဏာဒိနိ ဝိယ ဝဇ္ဇေတွာ ထေနေတွာ ဂဟေတုန္တိ^၇ န သက္ကာ၊ တေနေ-ဝါဟ ယော အသန္တံ အဘူတံ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မံ ဥလ္လပတိတိ။ အယဉ္စ အတ္တနိ အသန္တံ တံ ဓမ္မံ ကေဝလံ “အတ္ထိ မယံ ဧသော”တိ ဥလ္လပတိ၊ န ပန သက္ကာတိ ဌာနာ စာဝေတုံ၊ အတ္တနိ ဝါ သံဝိဇ္ဇမာနံ ကာတုံ။ အထ ကသ္မာ “စောရော”တိ ဝုတ္တောတိ^၈။ ယသ္မာ တံ ဥလ္လပိတွာ အသန္တသမ္ဘာဝနာယ ဥပ္ပန္နေ ပစ္စယေ ဂဏှာတိ၊ ဧဝံ ဂဏှတာ တေ ပစ္စယာ သုခုမေန ဥပါယေန ဝဇ္ဇေတွာ ထေနေတွာ ဂဟိတာ ဟောန္တိ။ တေနေဝါဟ တံ ကိဿ ဟေတု၊ ထေယျာယ ဝေါ ဘိက္ခဝေ ရဋ္ဌပိဏ္ဏော ဘုတ္တောတိ။ အယဉ္စ ဧတ္ထ အတ္ထော—ယံ အဝေါစုမှ “အယံ အဂ္ဂေါ မဟာစောရော၊ ယော အသန္တံ အဘူတံ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မံ

၁-ဝိ ၄-၃၂၁-ပိဋ္ဌေ။
၄-သိနေဟေ (သျှ၊ က)

၂-ဝိ ၄-၃၂၃-ပိဋ္ဌေ။

၃-ဂီဟိ (သိ၊ သျှ)
၅-ဂီဟိနံ သင်္ဃာကော (က)

avissajjitāni honti, yo vissajjeyya, āpatti thullaccayassa. Katamāni pañca? Ārāmo ārāmavattthu -pa- dārubhaṇḍaṃ mattikābhaṇḍaṃ¹ti vacanato avissajjitabbattā garubhaṇḍāni. “Pañcimāni bhikkhave avebhaṅgiyāni na vibhajitabbāni saṃghena vā gaṇena vā puggalena vā, vibhattānipi avibhattāni honti, yo vibhajeyya, āpatti thullaccayassa. Katamāni pañca? Ārāmo ārāmavattthu -pa- dārubhaṇḍaṃ mattikābhaṇḍaṃ²ti vacanato avebhaṅgiyattā sādharmaṇaparikkhārabhāvena garuparikkhārāni. **Ārāmo ārāmavattthūti**-ādīsu yaṃ vattabbaṃ, taṃ sabbaṃ “pañcimāni bhikkhave avissajjiyāni”ti **Khandhake** āgatasuttavaṇṇanāyameva bhaṇissāma. **Tehi gihim³ saṅgaṇhātīti** tāni datvā gihim³ saṅgaṇhātī anuggaṇhātī. **Upalāpetīti** “aho amhākaṃ ayyo”ti evaṃ lapanake anubandhanake sasnehe⁴ karoti. Ayaṃ avissajjiyaṃ, avebhaṅgiyaṃca garuparikkhāraṃ tathābhāvato thenetvā gihisaṅgaṇhanako⁵ **catuttho mahācoro**. So ca panāyaṃ imaṃ garubhaṇḍaṃ kulasaṅgaṇhanatthaṃ vissajjento kuladūsakadukkaṭṭhaṃ āpajjati, pabbājaniyakammāraho ca hoti. bhikkhusaṃghaṃ abhibhavitvā issaravatāya vissajjento thullaccayaṃ āpajjati. Theyyacittena vissajjento bhaṇḍaṃ agghāpetvā kāretabboti.

Ayaṃ aggo mahācoroti ayaṃ imesaṃ corānaṃ jeṭṭhacoro, iminā sadiso coro nāma natthi, yo pañcindriyaggahaṇātītaṃ atisaṅhasukhumaṃ lokuttaradhammaṃ theneti. Kiṃ pana sakkā lokuttaradhammo hiraññasuvaṇṇādīni viya vañcetvā thenetvā gahetunti? Na sakkā, tenevāha “**yo asantaṃ abhūtaṃ uttarimanussadhammaṃ ullapati**”ti. Ayañhi attani asantaṃ taṃ dhammaṃ kevalaṃ “atthi mayhaṃ eso”ti ullapati, na pana sakkoti thānā cāvetuṃ, attani vā saṃvijjamānaṃ kātuṃ. Atha kasmā “coro”ti vuttoti?. Yaṃ yaṃ taṃ ullapitvā asantasambhāvanāya uppanne paccaye gaṇhātī, evaṃhi gaṇhatā te paccayā sukhumena upāyena vañcetvā thenetvā gahitā honti. Tenevāha “**taṃ kissa hetu? Theyyāya vo bhikkhave ratṭhapiṇḍo bhutto**”ti. Ayañhi ettha attho—yaṃ avocumha “ayaṃ aggo mahācoro, yo asantaṃ abhūtaṃ uttarimanussadhammaṃ

1. Vi 4. 321 piṭṭhe.

2. Vi 4. 323 piṭṭhe.

3. Gihī (Sī, Syā)

4. Sinehe (Syā, Ka)

5. Gihīnaṃ saṅgaṇhako (Ka)

ဥလ္လပတိ”တိ။ တံ ကိဿ ဟေတုတိ ကေန ကာရဏေန ဧတံ အဝေါဓမ္မာတိ စေ။ ထေယျာယ ဝေါ ဘိက္ခဝေ ရဋ္ဌပိဏ္ဍော ဘုတ္တောတိ ဘိက္ခဝေ ယသ္မာ သော တေန ရဋ္ဌပိဏ္ဍော ထေယျာယ ထေယျစိတ္တေန ဘုတ္တော ဟောတိ။ ဧတ္ထ ဟိ ဝေါကာရော “ယေ ဟိ ဝေါ အရိယာ အရညဝနပတ္တာနိ”တိအာဒိသု^၁ ဝိယ ပဒပူရဏမတ္ထေ နိပါတော။ တသ္မာ တုမှဟိ ဘုတ္တောတိ ဧဝံသေ အတ္ထော န ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

ဣဒါနိ တမေဝတ္ထံ ဂါထာဟိ ဝိဘူတတရံ ကရောန္တော အညထာ သန္တန္တိ- အာဒိမာဟ။ တတ္ထ အညထာ သန္တန္တိ အပရိသုဒ္ဓကာယသမာစာရာဒိကေန အညေနာကာရေန သန္တိ။ အညထာ ယော ပဝေဒယေတိ ပရိသုဒ္ဓကာယ- သမာစာရာဒိကေန အညေန အာကာရေန ယော ပဝေဒယေ။ “ပရမပရိသုဒ္ဓေါ အဟံ၊ အတ္ထိ မေ အပ္ပန္နရေ လောကုတ္တရဓမ္မော”တိ ဧဝံ ဇာနာပေယျ။ ပဝေဒေတွာ စ ပန တာယ ပဝေဒနာယ ဥပ္ပန္နံ ဘောဇနံ အရဟာ ဝိယ ဘုဇ္ဇတိ။ နိကစ္ဆ ကိတဝေသေဝ၊ ဘုတ္တံ ထေယျေန တဿ တန္တိ နိကစ္ဆတိ ဝဇ္ဇေတွာ၊ အညထာ သန္တိ အညထာ ဒေသေတွာ၊ အဂ္ဂမ္ဘအဂ္ဂမ္ဘဘူတမေဝ သာခါပလာသပလ္လဝါဒိန္ဒြာဒနေန ဂုဗ္ဗမိဝ ဂစ္ဆမိဝ စ အတ္တာနံ ဒေသေတွာ။ ကိတဝေသေဝါတိ ဝဇ္ဇကဿ ကေရာဋ္ဌိကဿ ဂုဗ္ဗဂစ္ဆသညာယ အရညေ အာဂတာဂတေ သကုဏေ ဂဟေတွာ ဇီဝိတကပ္ပကဿ သာကုဏိကသေဝ။ ဘုတ္တံ ထေယျေန တဿ တန္တိ တဿာပိ အနရဟန္တသေဝ သတော အရဟန္တဘာဝံ ဒေသေတွာ လဒ္ဓဘောဇနံ ဘုဇ္ဇတော ယံ တံ ဘုတ္တံ၊ တံ ယထာ သာကုဏိကကိတဝေသေ နိကစ္ဆ ဝဇ္ဇေတွာ သကုဏဂ္ဂဟဏံ၊ ဧဝံ မနုဿေ ဝဇ္ဇေတွာ လဒ္ဓဿ ဘောဇနဿ ဘုတ္တတ္တာ ထေယျေန ဘုတ္တံ နာမ ဟောတိ။

ဣမံ ပန အတ္ထဝသံ အဇာနန္တာ ယေ ဧဝံ ဘုဇ္ဇန္တိ ကာသာဝကဏ္ဍာ။ ပ။ နိရယံ တေ ဥပပဇ္ဇရေ။ ကာသာဝကဏ္ဍာတိ ကာသာဝေန ဝေဋ္ဌိတကဏ္ဍာ၊ ဧတ္ထကမေဝ အရိယဒ္ဓဓာရဏမတ္ထံ၊ သေသံ၊ သာမညံ နတ္ထိတိ ဂုတ္တံ ဟောတိ။ “ဘဝိဿန္တိ ခေါ ပနာနန္တ အနာဂတမဒ္ဓါနံ ဂေါတြဘုနော ကာသာဝကဏ္ဍာ”တိ^၂ ဧဝံ ဂုတ္တဒုဿီလာနံ ဧတံ အဓိဝစနံ။ ပါပဓမ္မာတိ လာမကဓမ္မာ။ အသညတာတိ ကာယာဒိဟိ အသညတာ။ ပါပါတိ လာမကပုဂ္ဂလာ။ ပါပေဟိ ကဓမ္မဟိတိ တေဟိ ကရဏကာလေ အာဒိနဝံ အဒိသ္မာ ကတေဟိ ပရဝဉ္ဇနာဒိဟိ ပါပကဓမ္မဟိ။ နိရယံ တေ ဥပပဇ္ဇရေတိ နိရဿာဒံ ဒုဂ္ဂတိံ တေ ဥပပဇ္ဇန္တိ။ တသ္မာ သေယျော အယောဂုဋ္ဌောတိ ဂါထာ။ တဿတ္ထော—သစာယံ ဒုဿီလော အသညတော ဣန္ဒြာစာရေ

၁-မ ၁-၂၀-၂၁-ပိဋ္ဌာဒိသု။

၂-ယေသံ (သျှာ၊ က)

၃-မ ၃-၂၉၉-ပိဋ္ဌေ။

ullapati”ti. **Taṃ kissa hetūti** kena kāraṇena etaṃ avocumhāti ce. **Theyyāya vo bhikkhave raṭṭhapiṇḍo bhuttoti** bhikkhave yasmā so tena raṭṭhapiṇḍo theyyāya theyyacittena bhutto hoti. Ettha hi **vo-kāro** “ye hi vo ariyā araṇṇavanapatthānī”ti-ādīsu¹ viya padapūraṇamatte nipāto. Tasmā tumhehi bhuttoti evamassa attho na daṭṭhabbo.

Idāni tamevattham gāthāhi vibhūtatarāṃ karonto “**aññathā santan**”ti-ādimāha. Tattha **aññathā santanti** aparisuddhakāyasamācārādikena aññenākārena santam. **Aññathā yo pavedayeti** parisuddhakāyasamācārādikena aññena ākārena yo pavedeyya. “Paramaparisuddho aham, atthi me abbhantare lokuttaradhammo”ti evam jānāpeyya. Pavedetvā ca pana tāya pavedanāya uppannam bhojanam arahā viya bhuñjati. **Nikacca kitavasseva, bhuttaṃ theyyena tassa tanti nikaccāti** vañcetvā, aññathā santam aññathā dassetvā, agumba-agacchabhūtaṃ sākāpalāsapallavādicchādanena gumbamiva, gacchamiva ca attānam dassetvā. **Kitavassevāti** vañcakassa kerāṭikassa gumbagacchasaññāya araṇṇe āgatāgate sakūṇe gahetvā jīvitakappakassa sākūṇikasseva. **Bhuttaṃ theyyena tassa tanti** tassāpi anarahantasaveva sato arahantabhāvaṃ dassetvā laddhabhojanam bhuñjato yaṃ taṃ bhuttaṃ, taṃ yathā sākūṇikakitavassa nikacca vañcetvā sakūṇaggahaṇam, evam manusse vañcetvā laddhassa bhojanassa bhuttattā theyyena bhuttaṃ nāma hoti.

Imaṃ pana atthavasam ajānantā ye evam bhuñjanti **kāsāvakaṇṭhā -pa-nirayaṃ te upapajjare**. **Kāsāvakaṇṭhāti** kāsāvena veṭhitakaṇṭhā, ettakameva ariyaddhahajadhāraṇamattam, sesam² sāmāñnam natthīti vuttam hoti, “bhavissanti kho panānanda anāgatamaddhānam gotrabhuno kāsāvakaṇṭhā”ti³ evam vuttadussīlānam etaṃ adhivacanam. **Pāpadhammāti** lāmakadhammā. **Asaññatāti** kāyādīhi asaṇṇatā. **Pāpāti** lāmakapuggalā. **Pāpehi kammehīti** tehi karaṇakāle ādīnavam adisvā katchi paravañcanādīhi pāpakammehi. **Nirayaṃ te upapajjareti** nirassādam duggatim te upapajjanti. Tasmā **seyyo ayoguloti** gāthā. Tassattho—sacāyam **dussīlo asaṇṇato** icchācāre

1. Ma 1. 20, 21 piṭṭhādīsu.

2. Yesam (Syā, Ka)

3. Ma 3. 299 piṭṭhe.

ဦးတော ကုဟနာယ လောကံ ဝဉ္ဇကော ပုဂ္ဂလော တတ္ထံ အဂ္ဂိသိရူပမံ အယောဂဉ္စံ ဘုဉ္ဇေယျ အဇ္ဈောဟရေယျ၊ တဿ ယဉ္ဇေတံ ရဋ္ဌပိဏ္ဍိ ဘုဉ္ဇေယျ၊ ယဉ္ဇေတံ အယောဂဉ္စံ၊ တေသု ဦးသု အယောဂဉ္ဇောဝ ဘုတ္တော သေယျော သုန္ဒရတရော ပဏီတတရော စ ဘဝေယျ၊ န ဟိ အယောဂဉ္ဇောသ ဘုတ္တတ္တာ သမ္ပရာယေ သဗ္ဗညုတညာဏေနာပိ ဒုဇ္ဇာနပရိစ္ဆေဒံ ဒုက္ခံ အနုဘဝတိ။ ဧဝံ ပဋိလဒ္ဓဿ ပန တဿ ရဋ္ဌပိဏ္ဍဿ ဘုတ္တတ္တာ သမ္ပရာယေ ဝုတ္တပ္ပကာရံ ဒုက္ခံ အနုဘောတိ၊ အယဉ္စိ ကောဋိပ္ပတ္တော မိစ္ဆာဇီဝေါတိ။

ဧဝံ ပါပကိရိယာယ အနာဒိနဝဒဿာဝိနံ အာဒိနဝံ ဒဿေတွာ “အထ ခေါ ဘဝဝါ ဝဂ္ဂုဒုဒါတိရိယေ ဘိက္ခု အနေကပရိယာယေန ဝိဂရဟိတွာ ဒုဗ္ဗရတာယ ဒုပ္ပေါသတာယ။ ပ။ ဣမံ သိက္ခာပဒံ ဥဒ္ဓိသေယျာထာ”တိ စ ဝတ္တာ စတုတ္ထပါရာဇိကံ ပညပေန္တော ယော ပန ဘိက္ခု အနဘိဇာနန္တိ အာဒိမာဟ။

ဧဝံ မူလစ္ဆေဇ္ဇဝသေန ဒဠိ ကတွာ စတုတ္ထပါရာဇိကေ ပညတ္တေ အပရမ္ပိ အနုပညတ္တတ္တာယ အဓိမာနဝတ္ထု ဥဒပါဒိ၊ တဿပုတ္တိဒီပနတ္ထံ ဧတံ ဝုတ္တံ “ဧဝံဦး ဘဝဝတာ ဘိက္ခုနံ သိက္ခာပဒံ ပညတ္တံ ဟောတိ”တိ။

အဓိမာနဝတ္ထုဝဏ္ဏနာ

၁၉၆။ တတ္ထ အဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌသညိနောတိ အရဟတ္တေ ဉာဏစက္ခုနာ အဒိဋ္ဌေယေဝ ဒိဋ္ဌိ အမှေဟိ အရဟတ္တန္တိ ဒိဋ္ဌသညိနော ဟုတွာ။ ဧသ နယော အပ္ပတ္တာဒီသု။ အယံ ပန ဝိသေသော၊ အပ္ပတ္တေတိ အတ္တနော သန္တာနေ ဥပ္ပတ္တိ-ဝသေန အပ္ပတ္တေ။ အနဓိဂတေတိ မဂ္ဂဘာဝနာယ အနဓိဂတေ၊ အပ္ပဋိလဒ္ဓေတိပိ အတ္တော။ အသန္တိကတေတိ အပ္ပဋိဝိဒ္ဓေ၊ ပစ္စဝေက္ခဏာဝသေန ဝါ အပ္ပစ္စက္ခကတေ။ အဓိမာနေနာတိ အဓိဂတမာနေန၊ “အဓိဂတာ မယ”န္တိ ဧဝံ ဥပ္ပန္နမာနေနာတိ အတ္တော၊ အဓိကမာနေန ဝါ၊ ထဒ္ဓမာနေနာတိ အတ္တော။ အညံ ဗျာကရိသုတိ အရဟတ္တံ ဗျာကရိသု၊ “ပတ္တံ အာဝုသော အမှေဟိ အရဟတ္တံ၊ ကတံ ကရဏီယ”န္တိ ဘိက္ခုနံ အာရောစေသုံ။ တေသံ မဂ္ဂေန အပ္ပဟိနကိလေသတ္တာ ကေဝလံ သမထဝိပဿနာဗလေန ဝိက္ခန္တိတကိလေသာနံ အပရေန သမယေန တထာရူပပစ္စယသမာယောဂေ ရာဂါယ ဝိတ္တံ နမတိ၊ ရာဂတ္တာယ နမတိတိ အတ္တော။ ဧသ နယော ဣတရေသု။

တဉ္စ ခေါ ဧတံ အဗ္ဗောဟာရိကန္တိ တဉ္စ ခေါ ဧတံ တေသံ အညဗျာကရဏံ အဗ္ဗောဟာရိကံ အာပတ္တိပညာပနေ ဝေါဟာရံ န ဂစ္ဆတိ၊ အာပတ္တိယာ အင်္ဂံ န ဟောတိတိ အတ္တော။

ṭhito kuhanāya lokam vañcako puggalo tattam aggisikhūpamam ayoguḷam
bhuñjeyya ajjhohareyya, tassa yañcetam raṭṭhapiṇḍam bhuñjeyya, yañcetam
 ayoguḷam. Tesu dvīsu **ayoguḷova bhutto seyyo** sundarataro paṇītarō ca
 bhavēyya, na hi ayoguḷassa bhuttattā samparāye sabbaññutaññāṇenāpi
 dujjānaparicchedam dukkham anubhavati. Evaṃ paṭiladdhassa pana tassa
 raṭṭhapiṇḍassa bhuttattā samparāye vuttappakāram dukkham anubhoti,
 ayañhi koṭippatto micchājīvoti.

Evaṃ pāpakiriyāya anādīnavadassāvīnam ādīnavam dassetvā “atha kho
 Bhagavā Vaggumudātīriye bhikkhū anekapariyāyena vigarahitvā
 dubbharatāya dupposatāya -pa- imam sikkhāpadam uddiseyyāthā”ti ca vatvā
 catutthapārājikam paññapento “**yo pana bhikkhu anabhijānam**”ti-ādimāha.

Evaṃ mūlacchejjasena daḷham katvā catutthapārājike paññatte
 aparampi anupaññattatthāya adhimānavatthu udapādi,
 tassuppattidīpanattham etam vuttam “**evañcidam Bhagavatā bhikkhūnam
 sikkhāpadam paññattam hoti**”ti.

Adhimānavatthuvaṇṇanā

196. Tattha **adiṭṭhe diṭṭhasaññinoti** arahatte ñāṇacakkhunā adiṭṭheyeva
 “diṭṭham amhehi arahattan”ti diṭṭhasaññino hutvā. Esa nayo appattādīsu.
 Ayam pana viseso, **appatteti** attano santāne uppattivāsena appatte.
Anadhigateti maggabhāvanāya anadhigate, appaṭiladdhetipi attho.
Asacchikateti appaṭividdhe, paccavekkhaṇavasena vā appaccakkhakate.
Adhimānenāti adhigatamānena, “adhigatā mayan”ti evaṃ uppannamānenāti
 attho, adhikamānena vā, thaddhamānenāti attho. **Aññam byākarimsūti**
 arahattam byākarimsu, “pattam āvuso amhehi arahattam, katam karaṇīyan”ti
 bhikkhūnam ārocesum. Tesam maggena appahīnakilesattā kevalam
 samathavipassanābalena vikkhambhitakilesānam aparena samayena
 tathārūpapaccayasamāyoge **rāgāya cittam namati**, rāgatthāya namatīti attho.
 Esa nayo itaresu.

Tañca kho etam abbohārikanti tañca kho etam tesam aññabyākaraṇam
 abbohārikam āpattipaññāpane vohāram na gacchati, āpattiyā aṅgam na hotīti
 attho.

ကဿ ပနာယံ အဓိမာနော ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ကဿ နုပ္ပဇ္ဇတိတိ။ အရိယသာဝကဿ
 တာဝ နုပ္ပဇ္ဇတိ၊ သော ဟိ မဂ္ဂဗလနိဗ္ဗာနပဟိနကိလေသအဝသိဋ္ဌကိလေသ-
 ပစ္စဝေက္ခဏေန သဗ္ဗာတသောမနဿော အရိယဂုဏပဋိဝေဓေ နိက္ခဓိံ။
 တသ္မာ သောတာပန္နဒီနံ အဟံ သကဒါဂါမိတိအာဒိဝသေန အဓိမာနော
 နုပ္ပဇ္ဇတိ။ ဒုဿိလဿ နုပ္ပဇ္ဇတိ၊ သော ဟိ အရိယဂုဏာဓိဂမေ နိရာသောဝ။
 သီလဝတောပိ ပရိစ္စတ္တကမ္မဋ္ဌာနဿ နိဒ္ဒါရာမတာဒိမနုယုတ္တဿ နုပ္ပဇ္ဇတိ။
 သုပရိသုဒ္ဓသီလဿ ပန ကမ္မဋ္ဌာနေ အပ္ပမတ္တဿ နာမရူပံ ဝဝတ္ထပေတွာ
 ပစ္စယပရိဂ္ဂဟေန ဝိတိဏ္ဏကံဿ တိလက္ခဏံ အာရောပေတွာ သင်္ခါရေ
 သမ္မသန္တဿ အာရဒ္ဓဝိပဿကဿ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဥပ္ပန္နော စ သုဒ္ဓသမထလာဘိံ
 ဝါ သုဒ္ဓဝိပဿနာလာဘိံ ဝါ အန္တရာ ဌပေတိ၊ သော ဟိ ဒဿပိ
 ဝိသတိပိ တိံသမ္ပိ ဝဿာနိ ကိလေသသမုဒါစာရံ အပဿိတွာ ဝ အဟံ
 “သောတာပန္နော”တိ ဝါ “သကဒါဂါမိ”တိ ဝါ “အနာဂါမိ”တိ ဝါ မညတိ။
 သမထဝိပဿနာလာဘိံ ပန အရဟတ္တေယေဝ ဌပေတိ၊ တဿ ဟိ သမာဓိ-
 ဗလေန ကိလေသာ ဝိက္ခမ္ဘိတာ၊ ဝိပဿနာဗလေန သင်္ခါရာ သုပရိဂ္ဂဟိတာ။
 တသ္မာ သဋ္ဌိပိ ဝဿာနိ အသီတိပိ ဝဿာနိ ဝဿသတမ္ပိ ကိလေသာ န
 သမုဒါစရန္တိ၊ ဒီကာသဝဿေဝ စိတ္တစာရော ဟောတိ။ သော ဧဝံ ဒီဃရတ္တံ
 ကိလေသသမုဒါစာရံ အပဿန္တော အန္တရာ အဋ္ဌတွာဝ “အရဟာ အဟ”န္တိ
 မညတိတိ။

သဝိဘင်္ဂသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၁၉၇။ အနဘိဇာနန္တိ န အဘိဇာနံ။ ယသ္မာ ပနာယံ အနဘိဇာနံ
 သမုဒါစရတိ၊ သဿ သန္တာနေ အနုပ္ပန္နော ဉာဏေန စ အသမ္ဘိကတောတိ
 အဘူတော ဟောတိ။ တေနဿ ပဒဘာဇနေ “အသန္တိ အဘူတံ အသံ-
 ဝိဇ္ဇမာန”န္တိ ဝတွာ “အဇာနန္တော အပဿန္တော”တိ ဝတ္တံ။

ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မန္တိ ဥတ္တရိမနုဿာနံ ဈာယိနဉ္စေ အရိယာနဉ္စ ဓမ္မံ။
 အတ္တပနာယိကန္တိ အတ္တနိ တံ ဥပနေတိ၊ အတ္တာနံ ဝါ တတ္ထ ဥပနေတိတိ
 အတ္တပနာယိကော၊ တံ အတ္တပနာယိကံ။ ဧဝံ ကတွာ သမုဒါစရေယျာတိ
 သမ္မန္တော။ ပဒဘာဇနေ ပန ယသ္မာ “ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မော နာမ ဈာနံ ဝိမောက္ခံ
 သမာဓိ သမာပတ္တိ ဉာဏဒဿနံ။ပ။ သုညာဂါရေ အဘိရတိ”တိ ဧဝံ
 ဈာနာဒယော အနေကဓမ္မော ဝတ္တော၊ တသ္မာ တေသံ သဗ္ဗေသံ ဝသေန

Kassa panāyaṃ adhimāno uppajjati, kassa nuppajjatīti? Ariyasāvakassa tāva nuppajjati, so hi maggaphalanibbānapahīnakilesa-
 avasiṭṭhakilesapaccavekkhaṇena sañjātasomanasso ariyaguṇapaṭivedhe
 nikkāṅkho. Tasmā sotāpannādīnaṃ “ahaṃ sakadāgāmī”ti-ādivasena
 adhimāno nuppajjati. Dussīlassa nuppajjati, so hi ariyaguṇādhigame
 nirāsova. Sīlavatopi pariccattakammaṭṭhānassa niddārāmatādimanuyuttassa
 nuppajjati. Suparisuddhasīlassa pana kammaṭṭhāne appamattassa nāmarūpaṃ
 vavatthapetvā paccayapariggahena vitīṇakāṅkhassa tilakkhaṇaṃ āropetvā
 saṅkhāre sammasantassa āradhavi-passakassa uppajjati, uppanno ca
 suddhasamathalābhiṃ vā suddhavipassanālābhiṃ vā antarā ṭhpeti, so hi
 dasapi vīsatipi timsampi vassāni kilesasamudācāraṃ apassitvā¹ “ahaṃ
 sotāpanno”ti vā “sakadāgāmī”ti vā “anāgāmī”ti vā maññati.
 Samathavi-passanālābhiṃ pana arahatteyeva ṭhpeti, tassa hi samādhibalena
 kilesā vikkhambhitā, vipassanābalena saṅkhārā supariggahitā. Tasmā
 satṭhipi vassāni asītipi vassāni vassasatampi kilesā na samudācaranti,
 khīṇāsavasseva citta-cāro hoti. So evaṃ dīgharattaṃ kilesasamudācāraṃ
 apassanto antarā aṭṭhatvāva “arahā ahan”ti maññatīti.

Savibhaṅgasikkhāpadavaṇṇanā

197. **Anabhijānanti** na abhijānaṃ. Yasmā pana yaṃ anabhijānaṃ
 samudācarati, svassa santāne anuppanno, ñāṇena ca asacchikatoti abhūto
 hoti. Tenassa padabhājane “asantaṃ abhūtaṃ asaṃvijjamānaṃ”ti vatvā
 “ajānanto apassanto”ti vuttaṃ.

Uttarimanussadhammanti uttarimanussānaṃ jhāyīnañceva ariyānañca
 dhammaṃ. **Attupanāyikanti** attani taṃ upaneti, attānaṃ vā tattha upanetīti
 attupanāyiko, taṃ attupanāyikaṃ, evaṃ katvā samudācareyyāti sambandho.
 Padabhājane pana yasmā “uttarimanussadhammo nāma jhānaṃ vimokkho
 samādhi samāpatti ñāṇadassanaṃ -pa- suññāgāre abhiraṭī”ti evaṃ jhānādayo
 anekadhammā vuttā, tasmā tesaṃ sabbesaṃ vasena

1. Apassanto (Sī, Syā)

အတ္တုပနာယိကဘာဝံ ဒဿေန္တော “တေ ဝါ ကုသလေ ဓမ္မေ အတ္တနိ
 ဥပနေတိ”တိ ဗဟုဝစနိဋ္ဌေသံ အကာသိ။ တတ္ထ “ဧတေ ဓမ္မာ မယိ
 သန္ဓိဿန္တိ”တိ သမုဒါစရန္တော အတ္တနိ ဥပနေတိ။ “အဟံ ဧတေသု
 သန္ဓိဿံမိ”တိ သမုဒါစရန္တော အတ္တာနံ တေသု ဥပနေတိတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

အလမရိယဉာဏဒဿနန္တိ ဧတ္ထ လောကီယလောကုတ္တရာ ပညာ ဇာန-
 နဋ္ဌေန ဉာဏံ။ စက္ခုနာ ဒိဋ္ဌမိဝ ဓမ္မံ ပစ္စက္ခကရဏတော ဒဿနဋ္ဌေန ဒဿနန္တိ
ဉာဏဒဿနံ။ အရိယံ ဝိသုဒ္ဓိံ ဥတ္တမံ ဉာဏဒဿနန္တိ **အရိယဉာဏဒဿနံ**။ အလံ
 ပရိယတ္တံ ကိလေသဝိဒ္ဓိသနသမတ္တံ အရိယဉာဏဒဿနမေတ္ထ ဈာနာဒိဘေဒေ
 ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မေ၊ အလံ ဝါ အရိယဉာဏဒဿနမဿာတိ အလမရိယဉာဏ-
 ဒဿနော။ တံ အလမရိယဉာဏဒဿနံ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မန္တိ ဧဝံ ပဒတ္တသမ္ပန္တော
 ဝေဒိတဗ္ဗော။ တတ္ထ ယေန ဉာဏဒဿနေန သော အလမရိယဉာဏဒဿနောတိ
 ဝုစ္စတိ။ တဒေဝ ဒဿေတုံ “ဉာဏန္တိ တိဿော ဝိဇ္ဇာ၊ ဒဿနန္တိ ယံ ဉာဏံ၊ တံ
 ဒဿနံ၊ ယံ ဒဿနံ၊ တံ ဉာဏ”န္တိ ဝိဇ္ဇာသိသေန ပဒဘာဇေန ဝုတ္တံ။
 မဟဂ္ဂတလောကုတ္တရာ ပနေတ္ထ သဗ္ဗာပိ ပညာ “ဉာဏ”န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

သမုဒါစရေယျာတိ ဝုတ္တပ္ပကာရမေတံ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မံ အတ္တုပနာယိကံ
 ကတ္တာ အာရောစေယျ။ **ဣတ္ထိယာ ဝါ**တိအာဒိ ပန အာရောစေတဗ္ဗ-
 ပုဂ္ဂလနိဒဿနံ။ ဧတေသံ ဟိ အာရောစိတေ အာရောစိတံ ဟောတိ။ န
 ဒေဝမာရဗြဟ္မာနံ၊ နာပိ ပေတယက္ခတိရစ္ဆာနဂတာနန္တိ။ **ဣတိ ဇာနာမိ**
ဣတိ ပဿာမိတိ သမုဒါစရဏာကာရနိဒဿနမေတံ။ ပဒဘာဇနေ ပနဿ
 “ဇာနာမဟံ ဧတေ ဓမ္မေ၊ ပဿာမဟံ ဧတေ ဓမ္မေ”တိ ဣဒံ တေသု ဈာနာဒိသု
 ဓမ္မေသု ဇာနနပဿနာနံ ပဝတ္တိဒိပနံ။ “အတ္ထိ စ မေ ဧတေ ဓမ္မာ”တိအာဒိ
 အတ္တုပနာယိကဘာဝဒိပနံ။

တတော အပရေန သမယေနာတိ အာပတ္တိပဋိဇာနနသမယဒဿနမေတံ။
 အယံ ပန အာရောစိတက္ခဏေယေဝ ပါရာဇိကံ အာပဇ္ဇတိ။ အာပတ္တိံ ပန
 အာပန္နော ယသ္မာ ပရေန စောဒိတော ဝါ အစောဒိတော ဝါ ပဋိဇာနာတိ။
 တသ္မာ “**သမနုဂ္ဂါဟိယမာနော ဝါ အသမနုဂ္ဂါဟိယမာနော ဝါ**”တိ ဝုတ္တံ။
 တတ္ထ သမနုဂ္ဂါဟိယမာနေ တာဝံ **ကိံ တေ အဓိဂတန္တိ** အဓိဂမပုစ္ဆာ၊
 ဈာနဝိမောက္ခာဒိသု သောတာပတ္တိမဂ္ဂါဒိသု ဝါ **ကိံ တယာ အဓိဂတန္တိ**။
ကိန္တိ တေ အဓိဂတန္တိ ဥပါယပုစ္ဆာ။ အယံ ဟိ ဧတ္ထာဓိပ္ပာယော—**ကိံ တယာ**

attupanāyikabhāvaṃ dassento “te vā kusale dhamme attani upaneti”¹ti bahuvacananiddesaṃ akāsi. Tattha “ete dhammā mayi sandissanti”¹ti samudācaranto attani upaneti, “ahaṃ etesu sandissāmi”¹ti samudācaranto attānaṃ tesu upanetiṭi veditabbo.

Alamariyañāṇadassananti ettha lokiyalokuttarā paññā jānanaṭṭhena **ñāṇaṃ**. Cakkhunā dīṭṭhamiva dhammaṃ paccakkhakaraṇato dassanaṭṭhena dassananti **ñāṇadassanaṃ**. Ariyaṃ visuddhaṃ uttamaṃ ñāṇadassananti **ariyañāṇadassanaṃ**. Alaṃ pariyattaṃ kilesavidhamasanasamatthaṃ ariyañāṇadassanamettha jhānādibhede uttarimanussadhamme, alaṃ vā ariyañāṇadassanamassāti alamariyañāṇadassano, taṃ alamariyañāṇadassanaṃ uttarimanussadhammanti evaṃ padatthasambandho veditabbo. Tattha yena ñāṇadassanena so alamariyañāṇadassanoti vuccati, tadeva dassetuṃ “ñāṇanti tisso vijjā, dassananti yaṃ ñāṇaṃ, taṃ dassanaṃ, yaṃ dassanaṃ, taṃ ñāṇaṃ”¹ti vijjāsīsena padabhājanaṃ vuttaṃ. Mahaggatalokuttarā panettha sabbāpi paññā “ñāṇaṃ”¹ti veditabbā.

Samudācareyyāti vuttappakārametaṃ uttarimanussadhammaṃ attupanāyikaṃ katvā āroceyya. **Itthiyā vā**ti-ādi pana ārocetabbapuggalanidassanaṃ. Etesaṃ hi ārocite ārocitaṃ hoti, na devamārabrahmaṇaṃ, nāpi petayakkhatiracchānagatānanti. **Iti jānāmi iti passāmī**ti samudācaraṇākāraṇidassanametaṃ. Padabhājane panassa “jānāmaṃ ete dhamme, passāmaṃ ete dhamme”¹ti idaṃ tesu jhānādīsu dhammesu jānanaṭṭhenaṃ pavattidīpanaṃ, “atthi ca me ete dhammā”¹ti-ādi attupanāyikabhāvadīpanaṃ.

Tato aparena samayenāti āpattiṭṭhānaṃ samayadassanametaṃ. Ayaṃ pana ārocitakkhaṇe ya eva pārājikaṃ āpajjati. Āpattiṃ pana āpanno yasmā parena codito vā acodito vā paṭijānāti, tasmā “**samanuggāhiyamāno vā asamanuggāhiyamāno vā**”¹ti vuttaṃ.

198. Tattha samanuggāhiyamāne tāva **kiṃ te adhigatanti** adhigamapucchā, jhānavimokkhādīsu, sotāpattimaggādīsu vā kiṃ tayā adhigatanti. **Kinti te adhigatanti** upāyapucchā. Ayaṃ hi etthādhippāyo—kiṃ tayā

အနိစ္စလက္ခဏံ ရရံ ကတွာ အဓိဂတံ၊ ဒုက္ခာနတ္ထလက္ခဏေသု အညတရံ ဝါ။ ကိံ ဝါ သမာဓိဝသေန အဘိနိဝိသိတွာ၊ ဥဒါဟု ဝိပဿနာဝသေန။ တထာ ကိံ ရူပေ အဘိနိဝိသိတွာ၊ ဥဒါဟု အရူပေ။ ကိံ ဝါ အဇ္ဈတ္တံ အဘိနိဝိသိတွာ၊ ဥဒါဟု ဗဟိဒ္ဓါတိ။ **ကဒါ တေ အဓိဂတန္တိ** ကာလပုစ္ဆာ၊ ပုဗ္ဗဏှမဇ္ဈနိကာဒိသု ကတရသ္မိံ ကာလေတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ကတ္ထ တေ အဓိဂတန္တိ** ဩကာသပုစ္ဆာ၊ ကတရသ္မိံ ဩကာသေ၊ ကိံ ရတ္တိဋ္ဌာနေ ဒိဝါဋ္ဌာနေ ရုက္ခမူလေ မဏှပေ၊ ကတရသ္မိံ ဝါ ဝိဟာရေတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ကတမေ တေ ကိလေသာ ပဟိနာတိ** ပဟိနကိလေသပုစ္ဆာ၊ ကတရမဂ္ဂဝဇ္ဇာ တဝ ကိလေသာ ပဟိနာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ကတမေသံ တံ ဓမ္မာနံ လာဘီတိ** ပဋိလဒ္ဓဓမ္မပုစ္ဆာ၊ ပဌမမဂ္ဂါဒိသု ကတမေသံ ဓမ္မာနံ တံ လာဘီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

တသ္မာ ဣဒါနိ စေဝိ ကောစိ ဘိက္ခု၊ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မာဓိဂမံ ဗျာကရေယျ၊ န သော ဧတ္တာဝတာဝ သက္ကာတဗ္ဗော^၁။ ဣမေသု ပန ဆသု ဌာနေသု သောဓနတ္ထံ ဝတ္တဗ္ဗော။ “ကိံ တေ အဓိဂတံ၊ ကိံ ဈာနံ၊ ဥဒါဟု ဝိမောက္ခာဒိသု အညတရံ”^၁။ ယော ဟိ ယေန အဓိဂတော ဓမ္မော၊ သော တဿ ပါကဠော ဟောတိ။ သစေ “ဣဒံ နာမ မေ အဓိဂတ”^၁န္တိ ဝဒတိ၊ တတော “ကိန္တိ တေ အဓိဂတ”^၁န္တိ ပုစ္ဆိ-တဗ္ဗော၊ အနိစ္စလက္ခဏာဒိသု ကိံ ရရံ ကတွာ၊ အဋ္ဌတိံ သာယ ဝါ အာရမ္မဏေသု ရူပါရူပအဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါဒိဘေဒေသု ဝါ ဓမ္မေသု ကေန မုခေန အဘိနိဝိသိတွာတိ၊ ယော ဟိ ယဿာဘိနိဝေသော၊ သော တဿ ပါကဠော ဟောတိ။ သစေ “အယံ နာမ မေ အဘိနိဝေသော၊ ဧဝံ မယာ အဓိဂတ”^၁န္တိ ဝဒတိ၊ တတော “ကဒါ တေ အဓိဂတ”^၁န္တိ ပုစ္ဆိတဗ္ဗော၊ ကိံ ပုဗ္ဗဏှေ၊ ဥဒါဟု မဇ္ဈနိကာဒိသု အညတရသ္မိံ ကာလေတိ၊ သဗ္ဗေသံ ဟိ အတ္တနာ အဓိဂတကာလော ပါကဠော ဟောတိ။ သစေ “အသုကသ္မိံ နာမ ကာလေ အဓိဂတ”^၁န္တိ ဝဒတိ၊ တတော “ကတ္ထ တေ အဓိဂတ”^၁န္တိ ပုစ္ဆိတဗ္ဗော၊ ကိံ ဒိဝါဋ္ဌာနေ၊ ဥဒါဟု ရတ္တိဋ္ဌာနာဒိသု အညတရသ္မိံ ဩကာသေတိ၊ သဗ္ဗေသံ ဟိ အတ္တနာ အဓိဂတောကာသော ပါကဠော ဟောတိ။ သစေ “အသုကသ္မိံ နာမ မေ ဩကာသေ အဓိဂတ”^၁န္တိ ဝဒတိ၊ တတော “ကတမေ တေ ကိလေသာ ပဟိနာ”^၁တိ ပုစ္ဆိတဗ္ဗော၊ ကိံ ပဌမမဂ္ဂဝဇ္ဇာ၊ ဥဒါဟု ဒုတိယာဒိမဂ္ဂဝဇ္ဇာတိ၊ သဗ္ဗေသံ ဟိ အတ္တနာ အဓိဂတမဂ္ဂေန ပဟိနကိလေသာ ပါကဠော ဟောန္တိ။ သစေ “ဣမေ နာမ မေ ကိလေသာ ပဟိနာ”^၁တိ ဝဒတိ၊ တတော “ကတမေသံ တံ ဓမ္မာနံ လာဘီ”^၁တိ ပုစ္ဆိတဗ္ဗော၊ ကိံ သောတာပတ္တိ-မဂ္ဂဿ၊ ဥဒါဟု သကဒါဂါမိမဂ္ဂါဒိသု အညတရဿာတိ၊ သဗ္ဗေသံ ဟိ အတ္တနာ

aniccalakkhaṇaṃ dhuraṃ katvā adhigataṃ, dukkhānattalakkhaṇesu aññatarāṃ vā. Kiṃ vā samādhivasena abhinivisitvā, udāhu vipassanāvasena. Tathā kiṃ rūpe abhinivisitvā, udāhu arūpe. Kiṃ vā ajjhataṃ abhinivisitvā, udāhu bahiddhāti. **Kadā te adhigatanti** kālapucchā, pubbaṇhamajjhanhikādīsu katarasmim kāleti vuttaṃ hoti. **Kattha te adhigatanti** okāsapucchā, katarasmim okāse, kiṃ rattiṭṭhāne, divāṭṭhāne, rukkhāmūle, maṇḍape, katarasmim vā vihāreti vuttaṃ hoti. **Katame te kilesā pahīnāti** pahīnakilesapucchā, kataramaggavajjhā tava kilesā pahīnāti vuttaṃ hoti. **Katamesaṃ tvaṃ dhammānaṃ lābhīti** paṭiladdhadhammapucchā, paṭhamamaggādīsu katamesaṃ dhammānaṃ tvaṃ lābhīti vuttaṃ hoti.

Tasmā idāni cepi koci bhikkhu uttarimanussadhammādhigamaṃ byākareyya, na so ettāvatāva sakkātabbo¹. Imesu pana chasu ṭhānesu sodhanatthaṃ vattabbo “kiṃ te adhigataṃ, kiṃ jhānaṃ, udāhu vimokkhādīsu aññatarāṃ”ti. Yo hi yena adhigato dhammo, so tassa pākaṭo hoti. Sace “idaṃ nāma me adhigatan”ti vadati, tato “kinti te adhigatan”ti pucchitabbo “aniccalakkhaṇādīsu kiṃ dhuraṃ katvā, aṭṭhatimsāya vā ārammaṇesu, rūpārūpa-ajjhatabhiddhādibhedesu vā dhammesu kena mukhena abhinivisitvā”ti, yo hi yassābhiniveso, so tassa pākaṭo hoti. Sace “ayaṃ nāma me abhiniveso, evaṃ mayā adhigatan”ti vadati, tato “kadā te adhigatan”ti pucchitabbo “kiṃ pubbaṇhe, udāhu majjhanhikādīsu aññatarasmim kāle”ti, sabbesaṃ hi attanā adhigatakālo pākaṭo hoti. Sace “asukasmim nāma kāle adhigatan”ti vadati, tato “kattha te adhigatan”ti pucchitabbo “kiṃ divāṭṭhāne, udāhu rattiṭṭhānādīsu aññatarasmim okāse”ti, sabbesaṃ hi attanā adhigatokāso pākaṭo hoti. Sace “asukasmim nāma me okāse adhigatan”ti vadati, tato “katame te kilesā pahīnā”ti pucchitabbo “kiṃ paṭhamamaggavajjhā, udāhu dutiyādimaggavajjhā”ti, sabbesaṃ hi attanā adhigatamaggena pahīnakilesā pākaṭā honti. Sace “ime nāma me kilesā pahīnā”ti vadati, tato “katamesaṃ tvaṃ dhammānaṃ lābhī”ti pucchitabbo “kiṃ sotāpattimaggassa, udāhu sakadāgāmimaggādīsu aññatarassā”ti, sabbesaṃ hi attanā

1. Sakkāro katabbo (Ka)

အဓိဂတဓမ္မာ ပါကဋ္ဌာ ဟောန္တိ။ သစေ “ဣမေသံ နာမာဟံ ဓမ္မာနံ လာဘီ”တိ ဝဒတိ။ ဧတ္တာဝတာပိဿ ဝစနံ န သဒ္ဓါတဗ္ဗံ။ ဗဟုဿုတာ ဟိ ဥဂ္ဂဟပရိပုစ္ဆာ- ကုသလာ ဘိက္ခု။ ဣမာနိ ဆ ဌာနာနိ သောဓေတုံ သက္ကောန္တိ။

ဣမဿ ပန ဘိက္ခုနော အာဂမနပဋိပဒါ သောဓေတဗ္ဗာ။ ယဒိ အာဂမန- ပဋိပဒါ န သုဇ္ဈတိ၊ “ဣမာယ ပဋိပဒါယ လောကုတ္တရဓမ္မော နာမ န လဗ္ဘတိ”တိ အပနေတဗ္ဗော။ ယဒိ ပနဿ အာဂမနပဋိပဒါ သုဇ္ဈတိ၊ “ဒိဃရတ္တံ တိသု သိက္ခာသု အပ္ပမတ္တော ဇာဂရိယမနုယုတ္တော စတုသု ပစ္စယေသု အလဂ္ဂေါ အာကာသေ ပါဏိသမေန စေတသာ ဝိဟရတိ”တိ ပညာယတိ။ တဿ ဘိက္ခုနော ဗျာကရဏံ ပဋိပဒါယ သဒ္ဓိံ သံသန္တတိ။ “သေယျထာပိ နာမ ဂင်္ဂေါဒကံ ယမုနောဒကေန သဒ္ဓိံ သံသန္တတိ သမေတိ။ ဧဝမေဝ သုပညတ္တာ တေန ဘဂဝတာ သာဝကာနံ နိဗ္ဗာနဂါမိနိ ပဋိပဒါ။ သံသန္တတိ နိဗ္ဗာနဉ္စ ပဋိပဒါစာ”တိ^၁ ဝုတ္တသဒိသံ ဟောတိ။

အဝိစ ခေါ န ဧတ္တကေနာပိ သက္ကာရော ကာတဗ္ဗော။ ကသ္မာ? ဧကစ္စဿ ဟိ ပုထုဇ္ဇနဿာပိ သတော ဒီဏာသဝပဋိပတ္တိသဒိသာ ပဋိပဒါ ဟောတိ။ တသ္မာ သော ဘိက္ခု တေဟိ တေဟိ ဥပါယေဟိ ဥတ္တာသေတဗ္ဗော။ ဒီဏာသဝဿ နာမ အသနိယာပိ မတ္တကေ ပတမာနာယ ဘယံ ဝါ ဆန္တိတတ္ထံ ဝါ လောမဟံသော ဝါ န ဟောတိ။ သစဿ ဘယံ ဝါ ဆန္တိတတ္ထံ ဝါ လောမဟံသော ဝါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ “န တုံ အရဟတ”တိ အပနေတဗ္ဗော။ သစေ ပန အဘိရူ အစ္စန္တိ အနုကြာသီ ဟုတွာ သီဟော ဝိယ နိသီဒတိ။ အယံ ဘိက္ခု သမ္ပန္န- ဝေယျာကရဏော သမန္တာ ရာဇရာဇမဟာမတ္တာဒိဟိ ပေသိတံ သက္ကာရံ အရဟတိတိ။

ပါပိစ္ဆောတိ ယာ သာ “ဣကေစ္စော ဒုဿီလောဝ သမာနော ‘သီလဝါတိ မံ ဇနော ဇာနာတူ’တိ ဣစ္ဆတိ”တိအာဒိနာ^၂ နယေန ဝုတ္တာ ပါပိစ္ဆာ။ တာယ သမန္တာဂတော။ ဣစ္ဆာပကတောတိ တာယ ပါပိကာယ ဣစ္ဆာယ အပကတော အဘိဘူတော ပရာဇိတော ဟုတွာ။

ဝိသုဒ္ဓါပေက္ခောတိ အတ္တနော ဝိသုဒ္ဓိံ အပေက္ခမာနော ဣစ္ဆမာနော ပတ္တယမာနော။ အယဉ္စိ ယသ္မာ ပါရာဇိကံ အာပန္နော၊ တသ္မာ ဘိက္ခုဘာဝေ ဌတွာ အဘဗ္ဗော ဈာနာဒိနိ အဓိဂန္တု၊ ဘိက္ခုဘာဝေါ ဟိဿ သဂ္ဂန္တရာယော စေဝ ဟောတိ မဂ္ဂန္တရာယော စ။ ဝုတ္တဉ္စေတံ “သာမညံ ဒုပ္ပရာမဋ္ဌံ၊

၁-ဒိ. ၂-၁၀၀-ပိဋေ။

၂-ဝတ္ထဗ္ဗော (က)

၃-အဘိ ၂-၃၆၄-ပိဋေ။

adhigatadhammā pākaṭā honti. Sace “imesaṃ nāmāhaṃ dhammānaṃ lābhī”ti vadati, ettāvatāpissa vacanaṃ na saddhātabbaṃ, bahussutā hi uggahaparipucchākusalā bhikkhū imāni cha ṭhānāni sodhetuṃ sakkonti.

Imassa pana bhikkhuno āgamanapaṭipadā sodhetabbā. Yadi āgamanapaṭipadā na sujjhati, “imāya paṭipadāya lokuttaradhammo nāma na labbhatī”ti apanetabbo. Yadi panassa āgamanapaṭipadā sujjhati, “dīgharattaṃ tīsu sikkhāsu appamatto jāgariyamanuyutto catūsu paccayesu alaggo ākāse paṇisamena cetasā viharatī”ti paññāyati, tassa bhikkhuno byākaraṇaṃ paṭipadāya saddhiṃ saṃsandati. “Seyyathāpi nāma Gaṅgodakaṃ Yamunodakena saddhiṃ saṃsandati sameti, evameva supaññattā tena Bhagavatā sāvakaṇaṃ nibbānagāminī paṭipadā, saṃsandati nibbānaṇca paṭipadācā”ti¹ vuttasadisāṃ hoti.

Apica kho na ettakenāpi sakkāro kātabbo. Kasmā? Ekaccassa hi puthujjanassāpi sato khīṇāsavapaṭipattisadisā paṭipadā hoti, tasmā so bhikkhu tehi tehi upāyehi uttāsetabbo. khīṇāsavassa nāma asaniyāpi matthake patamānāya bhayaṃ vā chambhitattaṃ vā lomahaṃso vā na hoti. Sacassa bhayaṃ vā chambhitattaṃ vā lomahaṃso vā uppajjati, “na tvaṃ arahā”ti apanetabbo². Sace pana abhīrū acchambhī anutrāsī hutvā sīho viya nisīdati, ayaṃ bhikkhu sampannavēyyākaraṇo samantā rājarājamahāmattādīhi pesitaṃ sakkāraṃ arahatīti.

Pāpicchoti yā sā “idhekacco dussīlova samāno ‘sīlavāti maṃ jano jānātū’ti icchatī”ti-ādinā³ nayena vuttā pāpicchā, tāya samannāgato. **Ichchāpakato**hi tāya pāpikāya icchāya apakato abhibhūto parājito hutvā.

Visuddhāpekkhoti attano visuddhiṃ apekkhamāno icchamāno patthayamāno. Ayañhi yasmā pārājikaṃ āpanno, tasmā bhikkhubhāve ṭhatvā abhabbo jhānādīni adhigantuṃ, bhikkhubhāvo hissa saggantarāyo ceva hoti maggantarāyo ca. Vuttañhetam “sāmaññaṃ dupparāmaṭṭham,

နိရယာယုပကမ္ပတိ”တိ။ အပရမ္ပိ ဝုတ္တံ “သိထိလော၊ ဟိ ပရိဗ္ဗာဇော၊ ဘိယျော အာကိရတေ ရဇ”န္တိ။ ဣစ္ဆာယ ဘိက္ခုဘာဝေါ ဝိသုဒ္ဓိ နာမ န ဟောတိ။ ယသ္မာ ပန ဂိဟိ ဝါ ဥပါသကော ဝါ အာရာမိကော ဝါ သာမဏေရော ဝါ ဟုတ္တာ ဒါနသရဏသီလသံဝရာဒီဟိ သဂ္ဂမဂ္ဂံ ဝါ၊ ဈာနဝိမောက္ခာဒီဟိ မောက္ခမဂ္ဂံ ဝါ အာရာဇေတုံ ဘဗ္ဗော ဟောတိ။ တသ္မာယ ဂိဟိအာဒိဘာဝေါ ဝိသုဒ္ဓိ နာမ ဟောတိ။ တသ္မာ တံ ဝိသုဒ္ဓိ အပေက္ခနတော ဝိသုဒ္ဓါပေက္ခောတိ ဝုစ္ဆတိ။ တေနေဝ စသံ ပဒဘာဇနေ “ဂိဟိ ဝါ ဟောတုကာမော”တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

ဧဝံ ဝဒေယျာတိ ဧဝံ ဘဏေယျ။ ကထံ ? အဇာနမေဝံ အာဝုသော အဝံ ဇာနာမိ၊ အပသံ ပဿာမိတိ။ ပဒဘာဇနေ ပန ဧဝံ ဝဒေယျာတိ ဣဒံ ပဒံ အနုဒ္ဓရိတွာဝ ယထာ ဝဒန္တော “အဇာနမေဝံ အာဝုသော အဝံ ဇာနာမိ၊ အပသံ ပဿာမိတိ ဝဒတိ နာမာ”တိ ဝုစ္ဆတိ။ တံ အာကာရံ ဒသေတုံ “နာဟံ ဧတေ ဓမ္မေ ဇာနာမိ”တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **တုစ္ဆံ ပုသာ ဝိလပိန္တိ** အဟံ ဝစနတ္ထ-ဝိရဟတော တုစ္ဆံ၊ ဝဉ္စနာမိပ္ပယတော မုသာ ဝိလပိ။ အဘဏိန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ပဒဘာဇနေ ပနသု အညေန ပဒဗျဉ္ဇနေန အတ္ထမတ္တံ ဒသေတုံ “တုစ္ဆကံ မယာ ဘဏိတ”န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

ပုရိမေ ဥပါဒါယာတိ ပုရိမာနိ တိဏိ ပါရာဇိကာနိ အာပန္နေ ပုဂ္ဂလေ ဥပါဒါယ။ သေသံ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယတ္တာ ဥတ္တာနတ္တတ္တာ စ ပါကဋ္ဌမေဝါတိ။

ပဒဘာဇနိယဝတ္ထနာ

၁၉၉။ ဧဝံ ဥဒ္ဓိဋ္ဌသိက္ခာပဒံ ပဒါနုက္ကမေန ဝိဘဇိတွာ ဣဒါနိ ယသ္မာ ဟေဋ္ဌာ ပဒဘာဇနိယမိ “ဈာနံ ဝိမောက္ခံ သမာဓိ သမာပတ္တိ ဉာဏဒဿနံ”ပ။ သုညာဂါရေ အဘိရတိ”တိ ဧဝံ သံခိတ္တေန ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မော ဒသိတော။ န ဝိတ္တာရေန အာပတ္တိ အာရောပေတွာ တန္တိ ဌပိတာ။ သင်္ခေပဒသိတေ စ အတ္ထေန သဗ္ဗေ သဗ္ဗာကာရေန နယံ ဂဟေတုံ သက္ကောန္တိ။ တသ္မာ သဗ္ဗာ-ကာရေန နယဂ္ဂဟဏတ္ထံ ပုန တဒေဝ ပဒဘာဇနံ မာတိကာဌာနေ ဌပေတွာ ဝိတ္တာရတော ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မံ ဒသေတွာ အာပတ္တိဘေဒံ ဒသေတုကာမော **ဈာနန္တိ ပဌမံ ဈာနံ ဒုတိယံ ဈာနန္တိ**အာဒိမာဟ။ တတ္ထ ပဌမဇ္ဈာနာဒီဟိ မေတ္တာဈာနာဒိနိပိ အသုဘဇ္ဈာနာဒိနိပိ အာနာပါနဿတိသမာဓိဇ္ဈာနမ္ပိ လောကီယဇ္ဈာနမ္ပိ လောကုတ္တရဇ္ဈာနမ္ပိ သင်္ဂဟိတမေဝ။ တသ္မာ “ပဌမံ ဈာနံ သမာပဇ္ဇိန္တိပိ”ပ။ စတုတ္ထံ ဈာနံ မေတ္တာဈာနံ ဥပေက္ခာဈာနံ အသုဘဇ္ဈာနံ

1. Dī 2. 180 piṭṭhe.

2. Vattabbo (Ka)

3. Abhi 2. 364 piṭṭhe.

nirayāyupakaḍḍhatī”¹. Aparampi vuttaṃ “sithilo² hi paribbājo, bhiyyo ākirate rajan”³. Iccassa bhikkhubhāvo visuddhi nāma na hoti. Yasmā pana gihī vā upāsako vā ārāmiko vā sāmaṇero vā hutvā dānasaraṇasīlasaṃvarādīhi saggamaggaṃ vā jhānavimokkhādīhi mokkhamaggaṃ vā ārādhetaṃ bhabbo hoti, tasmāssa gihi-ādibhāvo visuddhi nāma hoti, tasmā taṃ visuddhiṃ apekkhanato visuddhāpekkhoti vuccati. Teneva cassa padabhājane “gihī vā hotukāmo”⁴ti-ādi vuttaṃ.

Evaṃ vadeyyāti evaṃ bhaṇeyya. Kathaṃ? **Ajānamevaṃ āvuso avacaṃ jānāmi, apassaṃ passāmīti**. Padabhājane pana “evaṃ vadeyyā”ti idaṃ padaṃ anuddharitvā yathā vadanto “ajānamevaṃ āvuso avacaṃ jānāmi, apassaṃ passāmī”ti vadati nāmāti vuccati, taṃ ākāraṃ dassetaṃ “nāhaṃ ete dhamme jānāmi”ti-ādi vuttaṃ. **Tucchaṃ musā vilapinti** ahaṃ vacanattavirahato tucchaṃ, vañcanādhippāyato musā vilapim, abhaṇinti vuttaṃ hoti. Padabhājane panassa aññena padabyañjanena atthamattaṃ dassetaṃ “tucchakaṃ mayā bhaṇitaṃ”ti-ādi vuttaṃ.

Purime upādāyāti purimāni tīṇi pārājikāni āpanne puggale upādāya. Sesaṃ pubbe vuttanayattā, uttānatthattā ca pākaṭamevāti.

Padabhājanīyavaṇṇanā

199. Evaṃ uddiṭṭhasikkhāpadaṃ padānukkamena vibhajitvā idāni yasmā heṭṭhā padabhājanīyamhi “jhānaṃ vimokkho samādhi samāpatti nāṇadassanaṃ -pa- suññāgāre abhiratī”ti evaṃ saṃkhitteneva uttarimanussadhammo dassito, na vitthārena āpattiṃ āropetvā tanti ṭhapitā. Saṃkhepadassite ca atthe na sabbe sabbākārena nayaṃ gahetaṃ sakkonti, tasmā sabbākārena nayaggahaṇatthaṃ puna tadeva padabhājanam mātikāṭhāne ṭhapetvā vitthārato uttarimanussadhammaṃ dassetvā āpattibhedam dassetukāmo “**jhānanti paṭhamam jhānaṃ dutiyam jhānaṃ**”ti-ādimāha. Tattha paṭhamajjhānādīhi mettājhānādīni aśubhajjhānādīni ānāpānassati samādhijjhānampi lokiyajjhānampi lokuttarajjhānampi saṅgahitameva. Tasmā “paṭhamam jhānaṃ samāpajjintipi -pa- catuttham jhānaṃ mettājhānaṃ upekkhājjhānaṃ aśubhajjhānaṃ

1. Khu 1. 57 Dhammapade.

2. Sathilo (Sī)

3. Khu 1. 58 Dhammapade.

အာနာပါနသတိသမာဓိဇ္ဈာနံ လောကီယဇ္ဈာနံ လောကုတ္တရဇ္ဈာနံ သမာပဇ္ဇိ”^၁န္တိ ဘဏန္တော ပါရာဇိကော ဟောတိတိ ဝေဒိတဗျော။

သုဠု မုတ္တော ဝိဝိဓေတိ ဝါ ကိလေသေတိ မုတ္တောတိ **ဝိမောက္ခော**၊ သော ပနာယံ ရာဂဒေါသမောဟေတိ သုညတ္တာ **သုညတော**၊ ရာဂဒေါသမောဟ-နိမိတ္တေတိ အနိမိတ္တတ္တာ **အနိမိတ္တော**၊ ရာဂဒေါသမောဟပဏိနိနံ အဘာဝတော **အပ္ပဏိဟိတော**တိ ဝုတ္တံ။ စိတ္တံ သမံ အာဒဟတိ အာရမ္မဏေ ဌပေတိတိ **သမာဓိ**။ အရိယေတိ သမာပဇ္ဇိတဗျတော **သမာပတ္တိ**။ သေသမေတ္တ ဝုတ္တနယ-မေဝ။ ဧတ္ထ စ ဝိမောက္ခတ္တိကေန စ သမာဓိတ္တိကေန စ အရိယမဂ္ဂေါ ဝုတ္တော။ သမာပတ္တိတ္တိကေန ပန ဖလသမာပတ္တိ။ တေသု ယံကိန္တိ ဧကမ္ပိ ပဒံ ဂဟေတွာ အဟံ ဣဿ လာဘီမှိတိ ဘဏန္တော ပါရာဇိကော ဟောတိ။

တိဿော ဝိဇ္ဇာတိ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ ဒိဗ္ဗစက္ခု အာသဝါနံ ခယေ ဉာဏန္တိ။ တတ္ထ ဧကိဿာပိ နာမံ ဂဟေတွာ “အဟံ ဣဿော ဝိဇ္ဇာယ လာဘီမှိ”တိ ဘဏန္တော ပါရာဇိကော ဟောတိ။ **သင်္ခေပဋ္ဌကထာ**ယံ ပန “ဝိဇ္ဇာနံ လာဘီမှိတိ ဘဏန္တောပိ၊ တိဿန္တံ ဝိဇ္ဇာနံ လာဘီမှိတိ ဘဏန္တောပိ ပါရာဇိကောဝါ”တိ ဝုတ္တံ။ မဂ္ဂဘာဝနာပဒဘာဇနေ ဝုတ္တာ သတ္တတိသ ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မာ မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တာ လောကုတ္တရာဝ ဣဓာမိပ္ပေတာ။ တသ္မာ “လောကုတ္တရာနံ သတိပဋ္ဌာနာနံ သမ္ပပ္ပဓာနာနံ ဣဒ္ဓိပါဒါနံ ဣန္ဒြိယာနံ ဗလာနံ ဗောဇ္ဈင်္ဂါနံ အရိယဿ အဋ္ဌင်္ဂိကဿ မဂ္ဂဿ လာဘီမှိ”တိ ဝေတော ပါရာဇိကန္တိ **မဟာအဋ္ဌကထာ**ယံ ဝုတ္တံ။ **မဟာပစ္စရိယာ**ဒိသု ပန “သတိပဋ္ဌာနာနံ လာဘီမှိတိ ဧဝံ ဧကေကကောဋ္ဌာသဝသေနာပိ၊ ကာယာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာနဿ လာဘီမှိတိ ဧဝံ တတ္ထ ဧကေကဓမ္မဝသေနာပိ ဝေတော ပါရာဇိကမေဝါ”တိ ဝုတ္တံ။ တမ္ပိ သမေတိ။ ကသ္မာ? မဂ္ဂက္ခယပုဏ္ဏေယေဝ သန္ဓာယ ဝုတ္တတ္တာ။ ဖလသန္တိကိရိယာယပိ ဧကေကဖလဝသေန ပါရာဇိကံ ဝေဒိတဗျံ။

ရာဂဿ ပဟာနံန္တိအာဒိတ္တိကေ ကိလေသပ္ပဟာနမေဝ ဝုတ္တံ။ တံ ပန ယသ္မာ မဂ္ဂေန ဝိနာ နတ္ထိ။ တတိယမဂ္ဂေန ဟိ ကာမရာဂဒေါသာနံ ပဟာနံ၊ စတုတ္ထေန မောဟဿ။ တသ္မာ “ရာဂေါ မေ ပဟိနော”တိအာဒိနိ ဝေတောပိ ပါရာဇိကံ ဝုတ္တံ။

ရာဂါ စိတ္တံ ဝိနိဝရဏတာတိအာဒိတ္တိကေ လောကုတ္တရစိတ္တမေဝ^၂ ဝုတ္တံ။ တသ္မာ “ရာဂါ မေ စိတ္တံ ဝိနိဝရဏ”န္တိအာဒိနိ ဝေတောပိ ပါရာဇိကမေဝ။

၁-သဟ သမာပတ္တိယာ လောကုတ္တရစိတ္တမေဝ (သျှာ)

ānāpānassatisamādhijjhānaṃ lokiyajjhānaṃ lokuttarajjhānaṃ samāpajjin”tipi bhaṇanto pārājikova hotīti veditabbo.

Suṭṭhu mutto, vividhehi vā kilesehi muttoti **vimokkho**, so panāyaṃ rāgadosamohehi suññattā **suññato**, rāgadosamohanimittehi animittattā **animitto**, rāgadosamohapaṇidhīnaṃ abhāvato **appaṇihitoti** vuccati. Cittaṃ samaṃ ādahati ārammaṇe ṭhapetīti **samādhi**. Ariyehi samāpajjitabbato **samāpatti**. Sesamettha vuttanayameva. Ettha ca vimokkhattikena ca samādhittikena ca ariyamaggova vutto. Samāpattittikena pana phalasamāpatti. Tesu yaṃkiñci ekampi padaṃ gahetvā “ahaṃ imassa lābhīmhi”ti bhaṇanto pārājikova hoti.

Tisso vijjāti pubbenivāsānussati, dibbacakkhu, āsavānaṃ khaye ñāṇanti. Tattha ekissāpi nāmaṃ gahetvā “ahaṃ imissā vijjāya lābhīmhi”ti bhaṇanto pārājiko hoti. **Saṅkhepatṭhakathāyaṃ** pana “vijjānaṃ lābhīmhiṃti bhaṇantopi, ‘tssannaṃ vijjānaṃ lābhīmhi’ti bhaṇantopi pārājikovā”ti vuttaṃ. Maggabhāvanāpadabhājane vuttā sattatiṃsa bodhipakkhiyadhammā maggasampayuttā lokuttarāva idhādhippetā. Tasmā “lokuttarānaṃ satipaṭṭhānānaṃ sammappadhānānaṃ iddhipādānaṃ indriyānaṃ balānaṃ bojjaṅgānaṃ ariyassa aṭṭhaṅgikassa maggassa lābhīmhi”ti vadato pārājikanti **Mahā-aṭṭhakathāyaṃ** vuttaṃ. **Mahāpaccariyā**disu pana “satipaṭṭhānānaṃ lābhīmhi”ti evaṃ ekekakoṭṭhāsavasenaṃpi, ‘kāyānupassanāsatiipaṭṭhānassa lābhīmhi’ti evaṃ tattha ekekadhammavasenaṃpi vadato pārājikamevā”ti vuttaṃ, tampi sameti. Kasmā? Maggakkhaṇuppanneyeva sandhāya vuttattā. Phalasacchikiriyāyapi ekekaphalavasena pārājikaṃ veditabbaṃ.

Rāgassa pahānanti-ādittike kilesappahānameva vuttaṃ. Taṃ pana yasmā maggena vinā natthi, tatiyamaggena hi kāmarāgadosānaṃ pahānaṃ, catutthena mohassa. Tasmā “rāgo me pahīno”ti-ādīni vadatopi pārājikaṃ vuttaṃ.

Rāgā cittaṃ vinīvaraṇatāti-ādittike lokuttaracittameva¹ vuttaṃ. Tasmā “rāgā me cittaṃ vinīvaraṇaṃ”ti-ādīni vadatopi pārājikameva.

1. Saha samāpattiyā lokuttaracittameva (Syā)

သုညာဂါရပဒဘာဇနေ ပန ယသ္မာ ဈာနေန အသုဋ္ဌေတွာ “သုညာဂါရေ အဘိရမာမိ”တိ ဝစနမတ္တေန ပါရာဇိကံ နာမိပ္ပေတံ၊ တသ္မာ ပဌမေန ဈာနေန သုညာဂါရေ အဘိရတိတိအာဒိ ဝတ္တံ။ တသ္မာ ယော ဈာနေန သုဋ္ဌေတွာ “ဣမိနာ နာမ ဈာနေန သုညာဂါရေ အဘိရမာမိ”တိ ဝဒတိ၊ အယမေဝ ပါရာဇိကော ဟောတိတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ယာ စ ဉာဏန္တိ ဣဿ ပဒဘာဇနေ အဗ္ဗုဒ္ဓသုတ္တာဒိသု ဝတ္တာသု အဋ္ဌသု ဝိဇ္ဇာသု ဝိပဿနာဉာဏ မနောမယိဒ္ဓိ ဣဒ္ဓိဝိဓဒိဗ္ဗသောတ စေတောပရိယဉာဏ-ဘောဒါ ပဉ္စ ဝိဇ္ဇာ န အာဂတာ၊ တာသု ဧကော ဝိပဿနာဝ ပါရာဇိကဝတ္ထု န ဟောတိ၊ သေသာ ဟောန္တိတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ တသ္မာ “ဝိပဿနာယ လာဘိမိ”တိပိ “ဝိပဿနာဉာဏဿ လာဘိမိ”တိပိ ဝဒတော ပါရာဇိကံ နတ္ထိ။ ဖုဿဒေဝတ္ထေရော ပန ဘဏတိ “ဣတရပိ စတသော ဝိဇ္ဇာ ဉာဏေန အသုဋ္ဌိတာ ပါရာဇိကဝတ္ထု န ဟောန္တိ။ တသ္မာ ‘မနောမယဿ လာဘိမိ၊ ဣဒ္ဓိဝိဓဿ၊ ဒိဗ္ဗာယ သောတဓာတုယာ၊ စေတောပရိယဿ လာဘိမိ’တိ ဝဒတောပိ ပါရာဇိကံ နတ္ထိ”တိ။ တံ တဿ အန္တေဝါသိကေဟေဝ ပဋိက္ခိတ္တံ “အာစရိယော န အဘိဓမ္မိကော၊ ဘူမန္တရံ” န ဇာနာတိ၊ အဘိညာ နာမ စတုတ္ထဇ္ဈာနပါဒကောဝ မဟဂ္ဂတဓမ္မော၊ ဈာနေနေဝ ဣဇ္ဈတိ။ တသ္မာ ‘မနော-မယဿ လာဘိမိ’တိ ဝါ ‘မနောမယဉာဏဿ လာဘိမိ’တိ ဝါယထာ ဝါတထာ ဝါဝဒတု၊ ပါရာဇိကမေဝါ”တိ။ ဣတ္ထ စ ကိဉ္စာပိ နိဗ္ဗာနံ ပါဠိယာ အနာဂတံ။ အထ ခေါ “နိဗ္ဗာနံ မေ ပတ္တ”န္တိ ဝါ “သမ္ဘိကတ”န္တိ ဝါ ဝဒတော ပါရာဇိကမေဝ။ ကသ္မာ? နိဗ္ဗာနဿ နိဗ္ဗတ္တိတလောကုတ္တရတ္တာ^၂။ တထာ “စတ္တာရိ သစ္စာနိ ပဋိဝိဇ္ဇိ၊ ပဋိဝိဇ္ဇာနိ မယာ”တိ ဝဒတောပိ ပါရာဇိကမေဝ။ ကသ္မာ? သစ္စပဋိ-ဝေဓောတိ ဟိ မဂ္ဂဿ ပရိယာယဝစနံ။ ယသ္မာ ပန “တိသော ပဋိသန္တိဒါ ကာမာဝစရကုသလတော စတုသု ဉာဏသမ္ပယုတ္တေသု စိတ္တုပ္ပါဒေသု ဥပ္ပဇန္တိ၊ ကြိယတော စတုသု ဉာဏသမ္ပယုတ္တေသု စိတ္တုပ္ပါဒေသု ဥပ္ပဇန္တိ၊ အတ္ထပဋိသန္တိဒါ ဧတေသု စေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ စတုသု မဂ္ဂေသု စတုသု ဖလေသု စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ”တိ ဝိဘဇ်^၃ ဝတ္တံ၊ တသ္မာ ဓမ္မပဋိသန္တိဒါယ လာဘိမိတိ ဝါ နိရုတ္တိ။ ပ။ ပဋိဘာန-ပဋိသန္တိဒါယ လာဘိမိတိ ဝါ လောကီယအတ္ထပဋိသန္တိဒါယ လာဘိမိတိ ဝါ ဝုတ္တေပိ ပါရာဇိကံ နတ္ထိ။ ပဋိသန္တိဒါနံ လာဘိမိတိ ဝုတ္တေပိ န တာဝ သီသံ ဩတရတိ။ လောကုတ္တရအတ္ထပဋိသန္တိဒါယ လာဘိမိတိ ဝုတ္တေ ပန ပါရာဇိကံ ဟောတိ။ သဇ်ပဋ္ဌကထာယံ ပန အတ္ထပဋိသန္တိဒါပုတ္တောမိတိ အဝိသေသေနာပိ

၁-ဘူမန္တရံ (သီ၊ သျာ) ၂-နိဗ္ဗုဒ္ဓိတလောကုတ္တရတ္တာ (သီ၊ သျာ) ၃-အဘိ ၂-၃၁၉-ပိဋေ။

Suññāgārapadabhājanē pana yasmā jhānena aghaṭetvā “suññāgāre abhīramāmī”ti vacanamattena pārājikaṃ nādhīpetam, tasmā “**paṭhamena jhānena suññāgāre abhīratī**”ti-ādi vuttam. Tasmā yo jhānena ghaṭetvā “iminā nāma jhānena suññāgāre abhīramāmī”ti vadati, ayameva pārājiko hotīti veditabbo.

Yā ca nāṇanti imassa padabhājanē **Ambaṭṭhasuttā**dīsu¹ vuttāsu aṭṭhasu vijjāsu vipassanānāṇa manomayiddhi iddhividha dibbasota cetopariyānāṇabhedā pañca vijjā na āgatā, tāsū ekā vipassanāva pārājikavatthu na hoti, sesā hontīti veditabbā. Tasmā “vipassanāya lābhīmhi”tipi “vipassanānāṇassa lābhīmhi”tipi vadato pārājikaṃ natthi. **Phussadevatthero** pana bhaṇati “itarāpi catasso vijjā nāṇena aghaṭitā pārājikavatthū na honti. Tasmā ‘manomayassa lābhīmhi, iddhividhassa, dibbāya sotadhātuyā, cetopariyassa lābhīmhi’ti vadatopi pārājikaṃ natthi”ti. Tam tassa antevāsikeheva paṭikkhittam “ācariyo na ābhīdhammiko, bhūmantaram² na jānāti, abhiññā nāma catutthajjhānapādakova mahaggatadhammo, jhānēna ijjhati. Tasmā ‘manomayassa lābhīmhi’ti vā ‘manomayānāṇassa lābhīmhi’ti vā yathā vā tathā vā vadatu, pārājikamevā”ti. Ettha ca kiñcāpi nibbānam Pāliya anāgataṃ. Atha kho “nibbānam me pattan”ti vā “sacchikatan”ti vā vadato pārājikameva. Kasmā? nibbānassa nibbaṭṭitalokuttarattā³. Tathā “cattāri saccāni paṭivijjhim, paṭividdhāni mayā”ti vadatopi pārājikameva. Kasmā? Saccappaṭivedhoti hi maggassa pariyaavacanam. Yasmā pana “tisso paṭisambhidā kāmāvacarakusalato catūsu nāṇasampayuttesu cittuppādesu uppajjanti, kriyato catūsu nāṇasampayuttesu cittuppādesu uppajjanti, atthapaṭisambhidā etesu ceva uppajjati, catūsu maggesu, catūsu phalesu ca uppajjati”ti **Vibhaṅge**⁴ vuttam, tasmā “dhammapaṭisambhidāya lābhīmhi”ti vā “nirutti -pa-paṭibhānapaṭisambhidāya lābhīmhi”ti vā “lokiya-atthapaṭisambhidāya lābhīmhi”ti vā vuttepi pārājikaṃ natthi. “Paṭisambhidānam lābhīmhi”ti vuttepi na tāva sīsam otarati. “Lokuttara-atthapaṭisambhidāya lābhīmhi”ti vutte pana pārājikaṃ

1. Dī 1. 72 piṭṭhe.

2. Bhūmantaram (Sī, Syā)

3. Nibbattitalokuttarattā (Ka)

4. Abhi 2. 319 piṭṭhe.

ဝဒတော ပါရာဇိကံ ဝုတ္တံ။ ကုရန္တိယဒ္ဓိ “န မုစ္ဆတိ”တိ ဝုတ္တံ။ မဟာအဋ္ဌကထာယံ ပန “တ္ထောဝတာ ပါရာဇိကံ နတ္ထိ၊ တ္ထောဝတာ သီသံ န ဩတရတိ၊ တ္ထောဝတာ န ပါရာဇိက”န္တိ ဝိစာရိတတ္တာ န သက္ကာ အညံ ပမာဏံ ကာတုန္တိ။

နိရောဓသမာပတ္တိ သမာပဇ္ဇာမီတိ ဝါ လာဘီမှာဟံ တဿာတိ ဝါ ဝဒတောပိ ပါရာဇိကံ နတ္ထိ၊ ကဿာ? နိရောဓသမာပတ္တိယာ နေဝ လောကိယတ္တာ န လောကုတ္တရတ္တာတိ။ သစေ ပနဿ ဧဝံ ဟောတိ “နိရောဓံ နာမ အနာဂါမီ ဝါ ဒိဏာသဝေါ ဝါ သမာပဇ္ဇတိ၊ တေသံ မံ အညတရောတိ ဇာနိဿတိ”တိ ဗျာကရောတိ၊ သော စ နံ တထာ ဇာနာတိ၊ ပါရာဇိကန္တိ မဟာပစ္စရိသင်္ခေပဋ္ဌကထာသု ဝုတ္တံ။ တံ ဝိမံသိတွာ ဂဟေတဗ္ဗံ။

အတိတဘဝေ ကဿပသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓကာလေ သောတာပန္နောမီတိ ဝဒတောပိ ပါရာဇိကံ နတ္ထိ၊ အတိတံကန္တာနဉ္စ ပရာမဋ္ဌတ္တာ သီသံ န ဩတရတိတိ။ သင်္ခေပဋ္ဌကထာယံ ပန “အတိတေ အဋ္ဌသမာပတ္တိလာဘီမီတိ ဝဒတော ပါရာဇိကံ နတ္ထိ၊ ကုပ္ပဓမ္မတ္တာ၊ ဣဓ ပန အတ္ထိ၊ အကုပ္ပဓမ္မတ္တာတိ ကေဝိ ဝဒန္တိ”တိ ဝုတ္တံ။ တမ္ပိ တတ္ထေဝ အတိတတ္တာဘာဝံ သန္ဓာယ ကထေန္တဿ ပါရာဇိကံ န ဟောတိ၊ ပစ္စုပ္ပန္နတ္တာဘာဝံ သန္ဓာယ ကထေန္တဿေဝ ဟောတိတိ ပဋိက္ခိတ္တံ။

၂၀၀။ ဧဝံ ဗျာနာဒိနိ ဒသ မာတိကာပဒါနိ ဝိတ္ထာရေတွာ ဣဒါနိ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မံ ဥလ္လပန္နော ယံ သမ္မဇာနဓုသာဝါဒံ ဘဏတိ၊ တဿ အင်္ဂံ ဒဿေတွာ တဿေဝ ဝိတ္ထာရဿ ဝသေန ဝိတ္တပေယျာလံ ဗန္ဓန္တော ဥလ္လပနာကာရဉ္စ အာပတ္တိဘေဒဉ္စ ဒဿေတုံ တိဟာကာရေဟိတိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ သုဒ္ဓိကဝါရေ ဝတ္ထုကာမဝါရေ ပစ္စယပဋိသယုတ္တဝါရေတိ တယော မဟာဝါရ။ တေသု သုဒ္ဓိကဝါရေ ပဌမဇ္ဈာနံ အာဒိ ကတွာ ယာဝ မောဟာ ဝိတ္တံ ဝိနိဝရဏပဒံ၊ တာဝ ကေမေကသ္မိ ပဒေ သမာပဇ္ဇိ၊ သမာပဇ္ဇာမိ၊ သမာပန္နော၊ လာဘီမိ၊ ဝသီမိ၊ သန္တိကတံ မယာတိ ဣမေသု ဆသု ပဒေသု ကေမေကံ ပဒံ တိဟာကာရေဟိ စတုဟိ ပဉ္စဟိ ဆဟိ သတ္တဟာကာရေဟိတိ ဧဝံ ပဉ္စက္ခတ္တံ ယောဇေတွာ သုဒ္ဓိကနယော နာမ ဝုတ္တော။ တတော ပဌမဉ္စ ဗျာနံ ဒုတိယဉ္စ ဗျာနန္တိ ဧဝံ ပဌမဇ္ဈာနေန သဒ္ဓိ ကေမေကံ ပဒံ သဋ္ဌေန္တေန သဗ္ဗပဒါနိ သဋ္ဌေတွာ တေနေဝ ဝိတ္ထာရေန ခဏ္ဍစက္ကံ နာမ ဝုတ္တံ။ တံ ဟိ ပုန အာနေတွာ ပဌမဇ္ဈာနာဒိဟိ န ယောဇိတံ၊ တဿ “ခဏ္ဍစက္ကံ”န္တိ ဝုစ္ဆတိ။ တတော ဒုတိယဉ္စ ဗျာနံ တတိယဉ္စ ဗျာနန္တိ ဧဝံ ဒုတိယဇ္ဈာနေန သဒ္ဓိ

hoti. **Saṅkhepaṭṭhakathāyaṃ** pana “atthapaṭisambhidāppattomhī”ti avisesenāpi vadato pārājikaṃ vuttaṃ. **Kurundiyampi** “na mucatī”ti vuttaṃ. **Mahā-aṭṭhakathāyaṃ** pana “ettāvatā pārājikaṃ natthi, ettāvatā sīsaṃ na otarati, ettāvatā na pārājikaṃ”ti vicāritattā na sakkā aññaṃ pamāṇaṃ kātunti.

“Nirodhasamāpattiṃ samāpajjāmi”ti vā “lābhīmhaṃ tassā”ti vā vadatopi pārājikaṃ natthi. Kasmā? Nirodhasamāpattiyā neva lokiyattā na lokuttarattāti. Sace panassa evaṃ hoti “nirodhaṃ nāma anāgāmī vā khīṇāsavo vā samāpajjati, tesam maṃ aññataroti jānissatī”ti byākaroti, so ca naṃ tathā jānāti, pārājikanti **Mahāpaccarisaṅkhepaṭṭhakathāsu** vuttaṃ. Taṃ vīmaṃsitvā gahetabbaṃ.

“Atītabhave Kassapasammāsambuddhakāle sotāpannomhī”ti vadatopi pārājikaṃ natthi, atītakhandhānāhi parāmaṭṭhattā sīsaṃ na otarātīti. **Saṅkhepaṭṭhakathāyaṃ** pana “atīte aṭṭhasamāpattilābhīmhitī vadato pārājikaṃ natthi, kuppadhammattā, idha pana atthi, akuppadhammattāti keci vadantī”ti vuttaṃ. Tampi tattheva atītattabhāvaṃ sandhāya kathentassa pārājikaṃ na hoti, paccuppannattabhāvaṃ sandhāya kathentasseva hotīti paṭikkhittam.

Suddhikavāraṇakathāvaṇṇanā

200. Evaṃ jhānādīni dasa mātīkāpadāni vitthāretvā idāni uttarimanussadhammaṃ ullapanto yaṃ sampajānamusāvādaṃ bhaṇati, tassa aṅgaṃ dassetvā tasseva vitthārassa vasena¹ cakkapeyyālaṃ bandhanto ullapanākāraṇca āpattibhedaṇca dassetuṃ “**tīhākārehī**”ti-ādimāha. Tattha suddhikavāro vattukāmaṃ vāro paccayaapaṭisaṃyuttavāroti tayo mahāvārā. Tesu suddhikavāre paṭhamajjhānaṃ ādim katvā yāva **mohā cittaṃ vinīvaraṇapadaṃ**, tāva ekamekasmim pade **samāpajjīm, samāpajjāmi, samāpanno, lābhīmhi, vasīmhi, sacchikataṃ mayāti** imesu chasu padesu ekamekaṃ padaṃ tīhākārehi catūhi pañcahi chahi sattahākārehīti evaṃ pañcakkhattuṃ yojetvā **suddhikanayo** nāma vutto. Tato **paṭhamaṇca jhānaṃ dutiyaṇca jhānanti** evaṃ paṭhamajjhānena saddhim ekamekaṃ padaṃ ghaṭentena sabbapadāni ghaṭetvā teneva vitthārena **khaṇḍacakkaṃ** nāma vuttaṃ. Taṃ hi puna

1. Vitthāranayavasena (Ka)

ကေမေကံ ပဒံ ခုဒ္ဒေတွာ ပုန အာနေတွာ ပဌမဇ္ဈာနေန သဒ္ဓိံ သမ္ဗုဒ္ဓိတွာ တေနဝ ဝိတ္ထာရေန ဗဒ္ဓစက္ကံ နာမ ဝုတ္တံ။ တတော ယထာ ဒုတိယဇ္ဈာနေန သဒ္ဓိံ, ဧဝံ တတိယဇ္ဈာနာဒိတိံ သဒ္ဓိံ ကေမေကံ ပဒံ ခုဒ္ဒေတွာ ပုန အာနေတွာ ဒုတိယဇ္ဈာနာဒိတိံ သဒ္ဓိံ သမ္ဗုဒ္ဓိတွာ တေနဝ ဝိတ္ထာရေန အညာနိဝိ ကျေနတိံသ ဗဒ္ဓစက္ကံနိ ဝတ္တာ ကေမူလကနယော နိဋ္ဌာဝိတော။ ပါဌော ပန သင်္ခေပေန ဒဿိတော။ သော အသမ္ပယုက္နေန ဝိတ္ထာရတော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ယထာ စ ကေမူလကော, ဧဝံ ဒုမူလကာဒယောဝိ သမ္ဗုမူလကပရိယောသာနာ စတုန္တံ သတာနံ ဥပရိ ပဉ္စတိံသ နယာ ဝုတ္တာ။ သေယျထိဒံ၊ ဒွိမူလကာ ကျေနတိံသ၊ တိမူလကာ အဋ္ဌဝိသ၊ စတုမူလကာ သတ္တဝိသ၊ ဧဝံ ပဉ္စမူလကာဒယောဝိ ကေကံ ဦးနံ ကတွာ ယာဝ တိံသမူလကာ, တာဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ပါဌော ပန တေသံ နာမဓိ သဒ္ဓိဝိတွာ ဣဒံ သမ္ဗုမူလကန္တိ တိံသ-မူလကနယော ကော ဒဿိတော။ ယသ္မာ စ သုညာဂါရပဒံ ဈာနေန အသုတိတံ သိသံ န ဩတရတိ၊ တသ္မာ တံ အနာမသိတွာ မောဟာ စိတ္တံ ဝိနိဝရဏပဒပရိယောသာနာယေဝ သမ္ဗတ္ထ ယောဇနာ ဒဿိတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဧဝံ ပဌမဇ္ဈာနာဒိနိ ပဋိပါဋိယာ ဝါ ဥပ္ပုဋ္ဌိပါဋိယာ ဝါ ဒုတိယဇ္ဈာနာဒိတိံ ခုဒ္ဒေတွာ ဝါ အသုဒ္ဓေတွာဝါ သမာပဇ္ဇိန္တိအာဒိနာ နယေန ဥလ္လပတော မောက္ခော နတ္ထိ၊ ပါရာဇိကံ အာပဇ္ဇတိယေဝါတိ။

ဣမဿ အတ္ထဿ ဒဿနဝသေန ဝုတ္တေ စ ပနေတသ္မိံ သုဒ္ဓိကမဟာ-ဝါရေ အယံ သင်္ခေပတော အတ္ထဝဏ္ဏနာ—တိဟာကာရေတိ သမ္ဗဇာန-မုသာဝါဒဿ အင်္ဂဘူတေတိ တိဟိ ကာရဏေတိ။ ပုဗ္ဗေဝဿ ဟောတိတိ ပုဗ္ဗဘာဂေယေဝ အဿ ပုဂ္ဂလဿ ဧဝံ ဟောတိ “မုသာ ဘဏိဿ”န္တိ။ ဘဏန္တဿ ဟောတိတိ ဘဏမာနဿ ဟောတိ။ ဘဏိတဿ ဟောတိတိ ဘဏိတေ အဿ ဟောတိ၊ ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ, တသ္မိံ ဝုတ္တေ ဟောတိတိ အတ္ထော။ အထ ဝါ ဘဏိတဿာတိ ဝုတ္တဝတော နိဋ္ဌိတဝစနဿ ဟောတိတိ။ ယော ဧဝံ ပုဗ္ဗဘာဂေဝိ ဇာနာတိ, ဘဏန္တေဝိ ဇာနာတိ, ပစ္ဆာဝိ ဇာနာတိ “မုသာ မယာ ဘဏိတ”န္တိ၊ သော “ပဌမံ ဈာနံ သမာပဇ္ဇိ”န္တိ ဘဏန္တော ပါရာဇိကံ အာပဇ္ဇတိတိ အယမေတ္ထ အတ္ထော ဒဿိတော။ ကိဉ္စာပိ ဒဿိတော၊ အထ ခေါ အယမေတ္ထ ဝိသေသော—ပစ္ဆာ တာဝ ဟောတိ “မုသာ ဘဏိဿ”န္တိ ပုဗ္ဗဘာဂေါ အတ္ထိ၊ ‘မုသာ မယာ ဘဏိတ’န္တိ ပစ္ဆာဘာဂေါ နတ္ထိ၊ ဝုတ္တမတ္တမေဝ ဟိ ကောမိ ပမုဿတိ။ ကိံ တဿ ပါရာဇိကံ ဟောတိ န ဟောတိ”တိ။ သာ ဧဝံ အဋ္ဌကထာသု ဝိသုဇ္ဇိတာ—ပုဗ္ဗဘာဂေ “မုသာ ဘဏိဿ”န္တိ စ,

ānetvā paṭhamajjhānādīhi¹ na yojitaṃ, tasmā “khaṇḍacakkan”ti vuccati. Tato **dutiyañca jhānaṃ tatiyañca jhānanti** evaṃ dutiyajjhānena saddhiṃ ekamekaṃ padaṃ ghaṭetvā puna ānetvā paṭhamajjhānena saddhiṃ sambandhitvā teneva vitthārena **baddhacakkam** nāma vuttaṃ. Tato yathā dutiyajjhānena saddhiṃ, evaṃ tatiyajjhānādīhipi saddhiṃ ekamekaṃ padaṃ ghaṭetvā puna ānetvā dutiyajjhānādīhi saddhiṃ sambandhitvā teneva vitthārena aññānapi ekūnatimsa baddhacakkāni vatvā **ekamūlakanayo** niṭṭhāpito. Pāṭho pana saṅkhepena dassito. So asammuyhantena vitthārato veditabbo.

Yathā ca ekamūlako, evaṃ dumūlakādayopi sabbamūlakapariyosānā catunnaṃ satānaṃ upari pañcatimsa nayā vuttā. Seyyathidaṃ, dvimūlakā ekūnatimsa, timūlakā aṭṭhavāsa, catumūlakā sattavāsa, evaṃ pañcamūlakādayopi ekekaṃ ūnaṃ katvā yāva tiṃsamūlakā, tāva veditabbā. Pāṭhe pana tesāṃ nāmampi saṅkhipitvā **idaṃ sabbamūlakanti** tiṃsamūlakanayo eko dassito. Yasmā ca suññāgārapadaṃ jhānena aghaṭitaṃ sīsaṃ na otarati, tasmā taṃ anāmasitvā mohācittāṃvinīvaraṇapadapariyosānāyeva sabbattha yojanā dassitāti veditabbā. Evaṃ paṭhamajjhānādīni paṭipāṭiyā vā uppaṭipāṭiyā vā dutiyajjhānādīhi ghaṭetvā vā aghaṭetvā vā samāpajjinti-ādinā nayena ullapato mokkho natthi, pārājikaṃ āpajjatiyevāti.

Imassa atthassa dassanavasena vutte ca panetasmiṃ suddhikamahāvāre ayaṃ saṅkhepato atthavaṇṇanā—**tīhākārehī**ti sampajānamusāvādassa aṅgabhūtehi tīhi kāraṇehi. **Pubbevassa hotīti** pubbabhāgeyeva assa puggalassa evaṃ hoti “musā bhaṇissan”ti. **Bhaṇantassa hotīti** bhaṇamānassa hoti. **Bhaṇitassa hotīti** bhaṇite assa hoti, yaṃ vattabbaṃ, tasmīṃ vutte hotīti attho. Atha vā **bhaṇitassāti** vuttavato niṭṭhitavacanassa hotīti. Yo evaṃ pubbabhāgepi jānāti, bhaṇantopi jānāti, pacchāpi jānāti “musā mayā bhaṇitan”ti, so “paṭhamam jhānaṃ samāpajjin”ti bhaṇanto pārājikaṃ āpajjatiṭi ayamettha attho dassito. Kiñcāpi dassito, atha kho ayamettha viseso—pucchā tāva hoti “musā bhaṇissan”ti

1. Paṭhamajjhānena (Ka)

ဘဏန္တဿ “မုဿ ဘဏာမီ”တိ စ ဇာနတော ပစ္စာဘာဂေ “မုဿ မယာ ဘဏိတ”န္တိ န သက္ကာ န ဘဝိတုံ။ သဝေပိ န ဟောတိ၊ ပါရာဇိကမေဝ၊ ပုရိမမေဝ ဟိ အင်္ဂဒ္ဓယံ ပမာဏံ။ ယဿာပိ ပုဗ္ဗဘာဂေ “မုဿ ဘဏိဿ”န္တိ အာဘောဂေါ နတ္ထိ၊ ဘဏန္တော ပန “မုဿ ဘဏာမီ”တိ ဇာနာတိ၊ ဘဏိတေပိ “မုဿ မယာ ဘဏိတ”န္တိ ဇာနာတိ၊ သော အာပတ္တိယာ န ကာရေတဗ္ဗော၊ ပုဗ္ဗဘာဂေါ ဟိ ပမာဏတရော။ တသ္မိံ အသတိ ဒဝါ ဘဏိတံ ဝါ၊ ရဝါ ဘဏိတံ ဝါ ဟောတိတိ။

ဧတ္ထ စ တံဉာဏတာ စ ဉာဏသမောဓာနဉ္စ ပရိစ္စဇိတဗ္ဗံ။ **တံဉာဏတာ ပရိစ္စဇိတဗ္ဗာ**တိ ယေန စိတ္တေန “မုဿ ဘဏိဿ”န္တိ ဇာနာတိ၊ တေနော “မုဿ ဘဏာမီ”တိ စ “မုဿ မယာ ဘဏိတ”န္တိ စ ဇာနာတိတိ ဧဝံ ဧကစိတ္တေနော တီသု ခဏေသု ဇာနာတိတိ အယံ တံဉာဏတာ ပရိစ္စဇိတဗ္ဗာ၊ န ဟိ သက္ကာ တေနော စိတ္တေန တံ စိတ္တံ ဇာနိတုံ၊ ယထာ န သက္ကာ တေနော အသိနာ သော အသိ ဆိန္နိတုန္တိ။ ပုရိမံ ပုရိမံ ပန စိတ္တံ ပစ္စိမဿ ပစ္စိမဿ စိတ္တဿ တထာ ဥပ္ပတ္တိယာ ပစ္စယော ဟုတွာ နိရုဇ္ဈတိ။ တေနောတံ ဝုစ္ဆတိ—

“ပမာဏံ ပုဗ္ဗဘာဂေါ၊ တသ္မိံ သတိ န ဟေဿတိ။
သေသဒ္ဓယန္တိ နတ္ထေတ၊မိတိ ဝါစာ တိဝဂီကာ”တိ။

ဉာဏသမောဓာနံ ပရိစ္စဇိတဗ္ဗန္တိ ဧတာနိ တိဏိ စိတ္တာနိ ဧကက္ခဏေ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိတိ န ဂဟေတဗ္ဗာနိ၊ ဣဒဉ္စိ စိတ္တံ နာမ—

အနိရုဒ္ဓမိ ပဌမေ၊ န ဥပ္ပဇ္ဇတိ ပစ္စိမံ။
နိရုန္တရုပ္ပဇ္ဇနတော၊ ဧကံ ဝိယ ပကာသတိ။

ဣတော ပရံ ပန ယွာယံ “ပဌမံ ဈာနံ သမာပဇ္ဇိ”န္တိ သမ္ပဇာနမုဿ ဘဏတိ၊ ယသ္မာ သော “နတ္ထိ မေ ပဌမံ ဈာန”န္တိ ဧဝံဒိဋ္ဌိကော ဟောတိ၊ တဿ ဟိ အတ္ထေဝါယံ လဒ္ဓိ။ တထာ “နတ္ထိ မေ ပဌမံ ဈာန”န္တိ ဧဝမဿ ခမတိ စေဝ ရုစ္ဆတိ စ။ ဧဝံသဘာဝမေဝ စဿ စိတ္တံ “နတ္ထိ မေ ပဌမံ ဈာန”န္တိ။ ယဒါ ပန မုဿ ဝတ္ထုကာမော ဟောတိ၊ တဒါ တံ ဒိဋ္ဌိံ ဝါ ဒိဋ္ဌိယာ သဟ ခန္တိံ ဝါ ဒိဋ္ဌိခန္တိဟိ သဒ္ဓိံ ရုစိံ ဝါ ဒိဋ္ဌိခန္တိရုစိဟိ သဒ္ဓိံ ဘာဝံ ဝါ ဝိနိဝေယ နိက္ခိပိတွာ ပဋိစ္ဆာဒေတွာ အဘူတံ ကတွာ ဘဏတိ။ တသ္မာ တေသမ္ပိ ဝသေန အင်္ဂဘေဒံ ဒသေတုံ **စတုဟာကာရေဟိတိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ပရိဝါရေ ဝ**

pubbabhāgo atthi, ‘musā mayā bhaṇitan’ ti pacchābhāgo natthi, vuttamattameva hi koci pamussati. Kim tassa pārājikaṃ hoti na hotī’ ti. Sā evaṃ **Aṭṭhakathāsu** vissajjitā—pubbabhāge “musā bhaṇissan” ti ca bhaṇantassa “musā bhaṇāmī” ti ca jānato pacchābhāge “musā mayā bhaṇitan” ti na sakkā na bhavituṃ. Sacepi na hoti, pārājikameva, purimameva hi aṅgadvayaṃ pamāṇaṃ. Yassāpi pubbabhāge “musā bhaṇissan” ti ābhogo natthi, bhaṇanto pana “musā bhaṇāmī” ti jānāti, bhaṇitepi “musā mayā bhaṇitan” ti jānāti, so āpattiyā na kāretabbo, pubbabhāgo hi pamāṇataro. Tasmim asati davā bhaṇitaṃ vā ravā bhaṇitaṃ vā hotīti.

Ettha ca taṃñāṇatā ca ñāṇasamodhānaṃca pariccajittabbāṃ. **Taṃñāṇatā pariccajittabbā**ti yena cittaena “musā bhaṇissan” ti jānāti, teneva “musā bhaṇāmī” ti ca “musā mayā bhaṇitan” ti ca jānātīti evaṃ ekacitteneva tisu khaṇesu jānātīti ayaṃ taṃñāṇatā pariccajittabbā, na hi sakkā teneva cittaena taṃ cittaṃ jānituṃ, yathā na sakkā teneva asinā so asi chindituntī. Purimaṃ purimaṃ pana cittaṃ pacchimassa pacchimassa cittassa tathā uppattiyā paccayo hutvā nirujjhati. Tenetaṃ vuccati—

“Pamāṇaṃ pubbabhāgova, tasmim sati na hessati.

Sesadvayanti nattheta-miti vācā tivaṅgikā” ti.

Ñāṇasamodhānaṃ pariccajittabbanti etāni tīṇi cittāni ekakkhaṇe uppajjantīti na gahetabbāni, idaṇhi cittaṃ nāma—

Aniruddhamhi paṭhame, na uppajjati pacchimaṃ.

Nirantaruppajjanato, ekaṃ viya pakāsati.

Ito paraṃ pana yvāyaṃ “paṭhamam jhānaṃ samāpajjin” ti sampajānamusā bhaṇati, yasmā so “natthi me paṭhamam jhānaṃ” ti evaṃditṭhiko hoti, tassa hi atthevāyaṃ laddhi. Tathā “natthi me paṭhamam jhānaṃ” ti evamassa khamati ceva ruccati ca. Evaṃsabhāvameva cassa cittaṃ “natthi me paṭhamam jhānaṃ” ti. Yādā pana musā vattukāmo hoti, tadā taṃ ditṭhiṃ vā ditṭhiyā saha khantiṃ vā ditṭhikhantīhi saddhiṃ ruciṃ vā ditṭhikhantiruciṃ saddhiṃ bhāvaṃ vā vinidhāya

“အဋ္ဌာရိကော မုသာဝါဒေါ” တိ^၁ ဝုတ္တတ္တာ တတ္ထ အဓိပ္ပေတိယ သညာယ သဒ္ဓိ^၂ အညောပိ ဣမ အဋ္ဌဟာကာရေဟိတိ ဧကော နယော ယောဇေတဗ္ဗော။

ဧတ္ထ စ ဝိနိဓာယ ဒိဋ္ဌိန္တိ ဗလဝဓမ္မဝိနိဓာနဝသေနတံ ဝုတ္တံ။ ဝိနိဓာယ ခန္တိန္တိအာဒိနိ တတော ဒုဗ္ဗလဒုဗ္ဗလာနံ ဝိနိဓာနဝသေန။ ဝိနိဓာယ သညန္တိ ဣဒံ ပနေတ္ထ သဗ္ဗဒုဗ္ဗလဓမ္မဝိနိဓာနံ။ သညာမတ္တမ္ပိ နာမ အဝိနိဓာယ သမ္ပဇာနမုသာ ဘာသိဿတိတိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ။ ယသ္မာ ပန သမာပဋ္ဌိဿာမိတိအာဒိနာ အနာဂတဝစနေန ပါရာဇိကံ န ဟောတိ။ တသ္မာ သမာပဋ္ဌိန္တိအာဒိနိ အတိတဝတ္ထမာနပဒါနေဝ ပါဌေ ဝုတ္တာနီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာနံ။

၂၀၇။ ဣတော ပရံ သဗ္ဗမ္ပိ ဣမသ္မိ^၃ သုဒ္ဓိကမဟာဝါရေ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။ န ဟေတ္ထ တံ အတ္ထိ၊ ယံ ဣဒိနာ ဝိနိစ္ဆယေန န သက္ကာ ဘဝေယျ ဝိညာတုံ ဌပေတွာ ကိလေသပ္ပဟာနပဒဿ ပဒဘာဇနေ ရာဂေါ မေ စက္ခော ဝန္တောတိ- အာဒိနံ ပဒါနံ အတ္ထံ။ သွာယံ ဝုစ္စတိ—ဧတ္ထ ဟိ စက္ခောတိ ဣဒံ သကဘာဝ- ပရိစ္စဇနဝသေန ဝုတ္တံ။ ဝန္တောတိ ဣဒံ ပုန အနာဒိယနဘာဝဒဿနဝသေန။ မုက္ခောတိ ဣဒံ သန္တတိတော ဝိမောစနဝသေန။ ပဟိနောတိ ဣဒံ မုတ္တဿာပိ ကွဗိ အနဝဋ္ဌာနဒဿနဝသေန။ ပဋိနိဿဋ္ဌောတိ ဣဒံ ပုဗ္ဗေ အာဒိန္နပုဗ္ဗဿ ပဋိနိဿဂ္ဂဒဿနဝသေန။ ဥက္ခေဋ္ဌိတောတိ ဣဒံ အရိယမဂ္ဂေန ဥတ္တာသိတက္ကာ ပုန အနန္တိယနဘာဝဒဿနဝသေန။ သွာယမတ္ထော သဒ္ဓသတ္ထတော ပရိ- ယေသိတဗ္ဗော။ သမုက္ခေဋ္ဌိတောတိ ဣဒံ သုဋ္ဌ၊ ဥတ္တာသေတွာ အဏုသဟ- ဂတဿာပိ ပုန အနန္တိယနဘာဝဒဿနဝသေန ဝုတ္တန္တိ။

သုဒ္ဓိကဝါရကထာ နိဋ္ဌိတာ။

ဝတ္ထုကာမဝါရကထာ

၂၁၅။ ဝတ္ထုကာမဝါရေဝိ တိဟာကာရေဟိတိအာဒိနံ အတ္ထော ဝါရ- ပေယျာလပ္ပဘေဒေါ စ သဗ္ဗော ဣမ ဝုတ္တနယေန ဝေဒိတဗ္ဗော။ ကေဝလဋ္ဌိယံ “မယာ ဝိရုဇ္ဈိက္ခာ အညံ ဝတ္ထုကာမေန အညံ ဝုတ္တံ၊ တသ္မာ နတ္ထိ မယံ အာပတ္တိ” တိ ဧဝံ ဩကာသဂဝေသကာနံ ပါပပုဂ္ဂလာနံ ဩကာသနိသေနတ္ထံ ဝုတ္တော။ ယထေဝ ဟိ “ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခာမိ” တိ ဝတ္ထုကာမော “ဓမ္မံ ပစ္စက္ခာမိ” တိ- အာဒိသု သိက္ခာပစ္စက္ခာနပဒေသု ယံ ဝါ တံ ဝါ ဝဒန္တောပိ ခေတ္တေ ဩတိဏ္ဏတ္တာ

nikkhipitvā paṭicchādetvā abhūtaṃ katvā bhaṇati. Tasmā tesampi vasena aṅgabhedam dassetuṃ “**catūhākārehī**”ti-ādi vuttam. **Parivāre** ca “aṭṭhaṅgiko musāvādo”ti¹ vuttattā tattha adhippetāya saññāya saddhim aññopi idha “aṭṭhahākārehī”ti eko nayo yojetabbo.

Ettha ca **vinidhāya diṭṭhinti** balavadhammavinidhānavasenetam vuttam. **Vinidhāya khantinti**-ādīni tato dubbaladubbalānam vinidhānavasena. **Vinidhāya saññanti** idam panettha sabbadubbaladhammavinidhānam. Saññāmatampi nāma avinidhāya sampajānamusā bhāsissatīti netam ṭhānam vijjati. Yasmā pana “samāpajjissāmī”ti-ādīnā anāgatavacanena pārājikam na hoti, tasmā “samāpajjin”ti-ādīni atītavattamānapadāneva pāṭhe vuttānīti veditabbāni.

207. Ito param sabbampi imasmim suddhikamahāvāre uttānatthameva. Na hettha tam atthi, yaṃ iminā vinicchayena na sakkā bhavēyya viññātuṃ ṭhapetvā kilesappahānapadassa padabhājanē “rāgo me catto vanto”ti-ādīnam padānam attham. Svāyam vuccati—ettha hi **cattoti** idam sakabhāvapariccajanavasena vuttam. **Vantoti** idam puna anādiyanabhāvadassanavasena. **Muttoti** idam santatito vimocanavasena. **Pahīnoti** idam muttassāpi kvaci anavaṭṭhānadassanavasena. **Paṭinissatṭhoti** idam pubbe ādinnapubbassa paṭinissaggadassanavasena. **Ukkhetṭoti** idam ariyamaggena uttāsittatā puna anallīyanabhāvadassanavasena. Svāyamatto saddasatthato pariyesitabbo. **Samukkhetṭoti** idam suṭṭhu uttāsetvā aṇusahagatassāpi puna anallīyanabhāvadassanavasena vuttanti.

Suddhikavāraṇakathā niṭṭhitā.

Vattukāmaṇṇakathā

215. Vattukāmaṇṇarepi “tīhākārehī”ti-ādīnam attho, vārapeyyālapabhedo ca sabbo idha vuttanayeneva veditabbo. Kevalaññhiyam “mayā virajjhivā aññam vattukāmena aññam vuttam, tasmā natthi mayham āpatti”ti evam okāsaḥ gavesakānam pāpappuggalānam okāsanisedhanattham vutto. Yatheva hi “Buddham paccakkhāmī”ti vattukāmo “dhammam paccakkhāmī”ti-ādīsu sikkhāpaccakkhānapadesu yaṃ vā tam vā vadantopi khetṭe otiṇṇatā

1. Vi 5. 244 piṭṭhe.

ကဏ္ဍ] ၄-စတုတ္ထပါရာဇိက ပစ္စယပဋိသံယုတ္တဝါရကထာ ၉၁

သိက္ခာပစ္စက္ခာတကောဝ ဟောတိ။ ဧဝံ ပဌမဇ္ဈာနာဒိသု ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မပဒေသု ယံကိဉ္စ ဧကံ ဝတ္ထုကာမော တတော အညံ ယံ ဝါ တံ ဝါ ဝဒန္တောပိ ခေတ္တေ ဩတိဏ္ဏတ္တာ ပါရာဇိကောဝ ဟောတိ။ သစေ ယဿ ဝဒတိ။ သော တမတ္ထံ တံဏ္ဍေဝ ဇာနာတိ။ ဇာနနလက္ခဏဉ္စေတ္ထ သိက္ခာပစ္စက္ခာနေ ဝုတ္တနယေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။

အယံ ပန ဝိသေသော—သိက္ခာပစ္စက္ခာနံ ဟတ္ထမုဒ္ဒါယ သီသံ န ဩတရတိ။ ဣဒံ အဘူတာရောစနံ ဟတ္ထမုဒ္ဒါယပိ ဩတရတိ။ ယော ဟိ ဟတ္ထဝိကာရာဒိဟိပိ အင်္ဂပစ္စင်္ဂစောပနေဟိ အဘူတံ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မံ ဝိညတ္တိပထေ ဌိတဿ ပုဂ္ဂလဿ အာရောစေတိ။ သော စ တမတ္ထံ ဇာနာတိ။ ပါရာဇိကောဝ ဟောတိ။ အထ ပန ယဿ အာရောစေတိ။ သော န ဇာနာတိ။ “ကိ” အယံ ဘဏတိ”တိ သံသယံ ဝါ အာပဇ္ဇတိ။ စိရံ ဝိမံသိတွာ ဝါ ပစ္စွာ ဇာနာတိ။ အပ္ပုဋ္ဌိဝိဇာနန္တော ဣစ္စေဝ သင်္ချံ ဂစ္ဆတိ။ ဧဝံ အပ္ပုဋ္ဌိဝိဇာနန္တဿ ဝုတ္တေ ထုလ္လစ္စယံ ဟောတိ။ ယော ပန ဈာနာဒိနိ အတ္တနော အဓိဂမဝသေန ဝါ ဥဂ္ဂဟပရိပုစ္ဆာဒိဝသေန ဝါ န ဇာနာတိ။ ကေဝလံ ဈာနန္တိ ဝါ ဝိမောက္ခောတိ ဝါ ဝစနမတ္တမေဝ သုတံ ဟောတိ။ သောပိ တေန ဝုတ္တေ ဈာနံ ကိရ သမာပဇ္ဇန္တိ ဧသ ဝဒတိတိ ယဒိ ဇေတ္တကမတ္တမ္ပိ ဇာနာတိ။ ဇာနာတိစ္စေဝ သင်္ချံ ဂစ္ဆတိ။ တဿ ဝုတ္တေ ပါရာဇိကမေဝ။ သေသော ဧကဿ ဝါ ဒွိန္ဒ ဝါ ဗဟူနံ ဝါ နိယမိတာနိယမိတဝသေန ဝိသေသော သဗ္ဗော သိက္ခာပစ္စက္ခာနကထာယံ ဝုတ္တနယေန ဝေဒိတဗ္ဗောတိ။

ဝတ္ထုကာမဝါရကထာ နိဋ္ဌိတာ။

ပစ္စယပဋိသံယုတ္တဝါရကထာ

၂၂၀။ ပစ္စယပဋိသံယုတ္တဝါရေပိ သဗ္ဗံ ဝါရပေယျာလဘေဒံ ပုဗ္ဗေ အာဂတပဒါနဉ္စ အတ္ထံ ဝုတ္တနယေန ဥတွာ ပါဠိက္ကမော တာဝ ဧဝံ ဇာနိတဗ္ဗော—ဧတ္ထ ဟိ “ယော တေ ဝိဟာရေ ဝသိ၊ ယော တေ စိဝရံ ပရိဘုဉ္ဇိ၊ ယော တေ ဝိဇ္ဇာပတိံ ပရိဘုဉ္ဇိ၊ ယော တေ သေနာသနံ ပရိဘုဉ္ဇိ၊ ယော တေ ဂိလာနပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရံ ပရိဘုဉ္ဇိ”တိ ဣမေ ပဉ္စ ပစ္စတ္တဝစနဝါရာ၊ “ယေန တေ ဝိဟာရေ ပရိဘုဉ္ဇော”တိအာဒယော ပဉ္စ ကရဏဝစနဝါရာ၊ “ယံ တံ အာဂမ္မဝိဟာရံ အဒါသိ”တိအာဒယော ပဉ္စ ဥပယောဂဝစနဝါရာ ဝုတ္တာ၊ တေသံ ဝသေန ဣမ ဝုတ္တေန သုညာဂါရပဒေန သဗ္ဗိံ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တေသု ပဌမဇ္ဈာနာဒိသု

sikkhāpaccakkhātakova hoti, evaṃ paṭhamajjhānādīsu
uttarimanussadhammapadesu yaṃ kiñci ekaṃ vattukāmo tato aññaṃ yaṃ vā
taṃ vā vadantopi khethe otiṇṇattā pārājikova hoti, sace yassa vadati, so
tamatthaṃ taṅkhaṇaṇṇeva jānāti. Jānanalakkhaṇaṇcetta sikkhāpaccakkhāne
vuttanayeneva veditabbaṃ.

Ayaṃ pana viseso—sikkhāpaccakkhānaṃ hatthamuddāya sīsaṃ na
otarati. Idaṃ abhūtārocanaṃ hatthamuddāyapi otarati. Yo hi
hatthavikārādhipi aṅgapaccaṅgacopanehi abhūtaṃ uttarimanussadhammaṃ
viññattipathe ṭhitassa puggalassa āroceti, so ca tamatthaṃ jānāti, pārājikova
hoti. Atha pana yassa āroceti, so na jānāti, “kiṃ ayaṃ bhaṇatī”ti saṃsayaṃ
vā āpajjati, ciraṃ vīmaṃsitvā vā pacchā jānāti. Appaṭivijānanto icceva
saṅkhyāṃ gacchati. Evaṃ appaṭivijānantassa vutte thullaccayaṃ hoti. Yo
pana jhānādīni attano adhigamavasena vā uggahaparipucchādivasena vā na
jānāti, kevalaṃ jhānanti vā vimokkhoti vā vacanamattameva sutāṃ hoti,
sopi tena vutte “jhānaṃ kira samāpajjinti esa vadatī”ti yadi ettakamattampi
jānāti, jānāticceva saṅkhyāṃ gacchati. Tassa vutte pārājikameva. Seso
ekassa vā dvinnāṃ vā bahūnaṃ vā niyamitāniyamitavasena viseso sabbo
sikkhāpaccakkhānakathāyaṃ vuttanayeneva veditabboti.

Vattukāmaṇṇakathā niṭṭhitā.

Paccayaapaṭisaṃyuttavārakathā

220. Paccayaapaṭisaṃyuttavārepi sabbaṃ vārapeyyālabhedāṃ, pubbe
āgatapadānaṃca atthaṃ vuttanayeneva ñatvā Pāḷikkamo tāva evaṃ
jānitabbo—ettha hi “yo te vihāre vasi, yo te cīvaram paribhuñji, yo te
piṇḍapātāṃ paribhuñji, yo te senāsanaṃ paribhuñji, yo te
gilānapaccayaabhesajjaparikkhāraṃ paribhuñji”ti ime pañca
paccattavacanavārā, “yena te vihāro paribhutto”ti-ādayo pañca
karaṇavacanavārā, “yaṃ tvaṃ āgamma vihāraṃ adāsī”ti-ādayo pañca
upayogavacanavārā vuttā, tesaṃ vasena idha vuttana suññāgārapadena
saddhiṃ pubbe vuttesu paṭhamajjhānādīsu

၉၂ ဝိနယပိဋကံ ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာ [၁-ပါရာဇိက

သဗ္ဗပဒေသု ဝါရပေယျာလဘေဒေါ ဝေဒိတဗျော။ ယော တေ ဝိဟာရေ၊
ယေန တေ ဝိဟာရော၊ ယံ တံ အာဂမ္မ ဝိဟာရန္တိ ဧဝံ ပရိယာယေန ဝုတ္တတ္တာ
ပန အဟန္တိ စ အဝုတ္တတ္တာ ပဋိဝိဇာနန္တဿ ဝုတ္တေဝိ ဣဓ ထုလ္လစ္စယံ။ အပ္ပဋိ-
ဝိဇာနန္တဿ ဒုက္ကဒန္တိ အယမေတ္ထ ဝိနိစ္ဆယော။

အနာပတ္တိဘေဒကထာ

ဧဝံ ဝိတ္ထာရဝသေန အာပတ္တိဘေဒံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ အနာပတ္တိ
ဒဿေန္တော အနာပတ္တိ အဓိမာနေနာတိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ အဓိမာနေနာတိ
အဓိဂတမာနေန သမုဒါစရန္တဿ အနာပတ္တိ။ အနုလ္လပနာဓိပ္ပါယဿာတိ
ကောဟညေ ဣစ္ဆာစာရေ အဋ္ဌတွာ အနုလ္လပနာဓိပ္ပါယဿ သဗြဟ္မစာရိနံ
သန္တိကေ အညံ ဗျာကရေန္တဿ အနာပတ္တိ။ ဥဗ္ဗတ္တကာဒယော ပုဗ္ဗေ
ဝုတ္တနယာဧဝ။ ဣဓ ပန အာဒိကမ္ဘိကာ ဝဂ္ဂုဒါတိရိယာ ဘိက္ခု။ တေသံ
အနာပတ္တိတိ။

ပဒဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သမုဋ္ဌာနာဒိသု ဣဒံ သိက္ခာပဒံ တိသမုဋ္ဌာနံ။ ဟတ္ထမုဒ္ဒါယ အာရောစေန္တဿ
ကာယစိတ္တတော၊ ဝစီဘေဒေန အာရောစေန္တဿ ဝါစာစိတ္တတော၊ ဥဘယံ
ကရေန္တဿ ကာယဝါစာစိတ္တတော သမုဋ္ဌာတိ။ ကိရိယံ။ သညာဝိမောက္ခံ။
သစိတ္တကံ။ လောကဝဇ္ဇံ။ ကာယကမ္ပံ။ ဝစီကမ္ပံ။ အကုသလစိတ္တံ။ တိဝေဒနံ။
ဟသန္တောဝိ ဟိ သောမနသိကော ဥလ္လပတိ ဘာယန္တောဝိ မဇ္ဈတ္တောဝိတိ။

ဝိနိတဝတ္ထုဝဏ္ဏနာ

၂၂၃။ ဝိနိတဝတ္ထုသု အဓိမာနဝတ္ထု အနုပညတ္တိယံ ဝုတ္တနယမေဝ။

ဒုတိယဝတ္ထုသ္မိ ပဏီဓာယာတိ ပတ္တနံ ကတွာ။ ဧဝံ မံ ဇနော သမ္ဘာ-
ဝေဿတိတိ ဧဝံ အရညေ ဝသန္တိ မံ ဇနော အရဟတ္တေ ဝါ သေက္ခဘူမိယံ
ဝါ သမ္ဘာဝေဿတိ။ တတော လောကဿ သက္ကတော ဘဝိဿာမိ
ဂရုကတော မာနိတော ပူဇိတောတိ။ အာပတ္တိ ဒုက္ကဒဿာတိ ဧဝံ ပဏီဓာယ
အရညေ ဝသိဿာမိတိ ဂစ္ဆန္တဿ ပဒဝါရေ ပဒဝါရေ ဒုက္ကဒံ။ တထာ
အရညေ ကုဋိကရဏစက်မနနိသီဒနနိဝါသနပါရုဏာဒိသု သဗ္ဗကိစ္စေသု
ပယောဂေ ပယောဂေ ဒုက္ကဒံ။ တသ္မာ ဧဝံ အရညေ န ဝသိတမ္ပံ။ ဧဝံ ဝသန္တော
ဟိ သမ္ဘာဝနံ လဘတု ဝါ မာ ဝါ။ ဒုက္ကဒံ အာပဇ္ဇတိ။ ယော ပန

sabbapadesu vārapeyyālabhedo veditabbo. “Yo te vihare, yena te viharo, yaṃ tvaṃ āgamma viharan”ti evaṃ pariyāyena vuttattā pana “ahan”ti ca avuttattā paṭivijānantassa vuttepi idha thullaccayaṃ, appaṭivijānantassa dukkaṇṭanti ayamettha vinicchayo.

Anāpattibhedakathā

222. Evaṃ vitthāravasena āpattibhedan̄ dassetvā idāni anāpattin̄ dassento “**anāpatti adhimānenā**”ti-ādimāha. Tattha **adhimānenā**ti adhigatamānena samudācarantassa anāpatti. **Anullapanādhippāyassā**ti kohaṇṇe icchācāre aṭṭhatvā anullapanādhippāyassa sabrahmacārīnaṃ santike aññaṃ byākarontassa anāpatti. Ummattakādayo pubbe vuttanayā eva. Idha pana ādikammikā Vaggumudātīriyā bhikkhū, tesaṃ anāpattīti.

Padabhājanīyavaṇṇanā niṭṭhitā.

Samuṭṭhānādīsu idaṃ sikkhāpadaṃ tisamuṭṭhānaṃ, hatthamuddāya ārocentassa kāyacittato, vacībhedenā ārocentassa vācācittato, ubhayaṃ karontassa kāyavācācittato samuṭṭhāti, kiriyāṃ, saññāvimokkhaṃ, sacittakaṃ, lokavajjaṃ, kāyakammaṃ, vacīkammaṃ, akusalacittaṃ, tivedanaṃ, hasantopi hi somanassiko ullapati bhāyantopi majjhatoṇṇīti.

Vinītavatthuvaṇṇanā

223. Vinītavatthūsu adhimānavatthu anupaññattiyāṃ vuttanayameva. (1)

Dutiyavatthusmiṃ **paṇidhāyā**ti patthanaṃ katvā. **Evaṃ maṃ jano sambhāvēssatī**ti evaṃ araṇṇe vasaṇṇaṃ maṃ jano arahatte vā sekkhabhūmiyāṃ vā sambhāvēssati, tato lokassa sakkato bhavissāmi garukato mānito pūjitoti. **Āpatti dukkaṭassā**ti evaṃ paṇidhāya “araṇṇe vasissāmi”ti gacchantassa padavāre padavāre dukkaṭaṃ. Tathā araṇṇe kuṭikaraṇaṇaṃ kamananīṣḍanānivāsanapāvuraṇādiṣu sabbakiccesu payoge payoge dukkaṭaṃ. Tasmā evaṃ araṇṇe na vasitabbaṃ. Evaṃ vasanto hi sambhāvanaṃ labhatu vā mā vā, dukkaṭaṃ āpajjati. Yo pana

သမာဒိန္နရုတင်္ဂါ “ရတင်္ဂ ရက္ခိယံသမိ”တိ ဝါ “ဂါမန္တေ မေ ဝသတော စိတ္တံ ဝိက္ခိပတိ၊ အရညံ သပ္ပါယ”န္တိ စိန္တေတွာ ဝါ “အဒ္ဓါ အရညေ တိဏ္ဍံ ဝိဝေကာနံ အညတရံ ပါပုဏိဿာမိ”တိ ဝါ “အရညံ ပရိသိတွာ အရဟတ္တံ အပါပုဏိတွာ န နိက္ခမိဿာမိ”တိ ဝါ “အရညဝါသော နာမ ဘဂဝတာ ပသတ္ထော၊ မယိ စ အရညေ ဝသန္တေ ဗဟူ သဗြဟ္မစာရိနော ဂါမန္တံ ဟိတွာ အာရညကာ ဘဝိဿန္တိ”တိ ဝါ ဧဝံ အနဝဇ္ဇဝါသံ ဝသိတုကာမော ဟောတိ၊ တေန ဝသိတဗ္ဗံ။

တတိယဝတ္ထုသို့မို့ အဘိက္ကန္တာဒိနိ သဏ္ဌပေတွာ ဝိဏ္ဏာယ စရိဿာမိတိ နိဝါသနပါရပနက္ခိတော ပဘုတိ ယာဝ ဘောဇနပရိယောသာနံ၊ တာဝ ပယောဂေ ပယောဂေ ဒုက္ကဋ်။ သန္တာဝနံ လဘတု ဝါ မာ ဝါ၊ ဒုက္ကဋ်မေဝ။ ခန္ဓကဝတ္ထသေဝိယဝတ္ထပရိပူရဏတ္ထံ ပန သဗြဟ္မစာရိနံ ဒိဋ္ဌာနဂတိအာပဇ္ဇနတ္ထံ ဝါ ပါသာဒိကေဟိ အဘိက္ကမပဋိက္ကမာဒိတိ ဝိဏ္ဏာယ ပရိသန္တော အနုပဝဇ္ဇော ဝိညုနန္တိ။

စတုတ္ထပဉ္စမဝတ္ထုသု “ယော တေ ဝိဟာရေ ဝသီ”တိ ဧတ္ထ ဝတ္ထနယေနော အဟန္တိ အဝတ္ထတွာ ပါရာဇိကံ နတ္ထိ။ အတ္ထုပနာယိကမေဝ ဟိ သမုဒါစရန္တဿ ပါရာဇိကံ ဝတ္ထံ။

ပဏိဘေယ စင်္ကီတိအာဒိနိ ဟေဋ္ဌာ ဝတ္ထနယာနေဝ။

သံယောဇနဝတ္ထုသို့ သံယောဇနာ ပဟိနာတိဝိ ဒသ သံယောဇနာ ပဟိနာတိဝိ ဧကံ သံယောဇနံ ပဟိနန္တိဝိ ဝဒတော ကိလေသပ္ပဟာနမေဝ အာရောစိတံ ဟောတိ။ တသ္မာ ပါရာဇိကံ။

၂၂၄။ ရဟောဝတ္ထုသု ရဟော ဥဗ္ဗပတိတိ^၁ “ရဟောဂတော အရဟာ အဟ”န္တိ ဝဒတိ၊ န မနသာ စိန္တိတမေဝ ကရေတိ။ တေနေတ္ထ ဒုက္ကဋ် ဝတ္ထံ။

ဝိဟာရဝတ္ထု၊ ဥပဋ္ဌာနဝတ္ထု၊ စ ဝတ္ထနယမေဝ။

၂၂၅။ န ဒုက္ကဋ်ဝတ္ထုသို့ တဿ ဘိက္ခုနော အယံ လဒ္ဓိ “အရိယပုဂ္ဂလာဝ ဘဂဝတော သာဝကာ”တိ။ တေနာဟ “ယေ ခေါ တေ ဘဂဝတော သာဝကာ၊ တေ ဧဝံ ဝဒေယျ”န္တိ။ ယသ္မာ စဿ အယမဓိပ္ပါယော—

၁-ရဟောဂတော ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မံ ဥဗ္ဗပတိ (ပါဠိယံ)

“sīlavatā āradhavi-passakena na dukkaraṃ aññaṃ byākātum, paṭibalo so arahattaṃ pāpuṇitun”ti. Tasmā “anullapanādhippāyo ahan”ti āha. (15)

Vīriyavattthusmim ārādhanīyoti sakkā āradhetum sampādetum, nibbattetunti attho. Sesam vuttanayameva. (16)

Maccuvattthusmim so bhikkhu “yassa vippaṭisāro uppajjati, so bhāyeyya, mayham pana avippaṭisāravatthukāni parisuddhāni sīlāni, svāham kim maraṇassa bhāyissāmī”ti etamattthavasam paṭicca “nāham āvuso maccuno bhāyāmī”ti āha. Tenassa anāpatti. (17)

Vippaṭisāravatthusmimpi eseva nayo. Tato parāni tīni vatthūni vīriyavattthusadisāneva. (18-21)

Vedanāvattthūsu paṭhamasmim tāva so bhikkhu paṭisaṅkhānabalena adhivāsanakhantiyaṃ thatvā “nāvuso sakkā yena vā tena vā adhivāsetun”ti āha. Tenassa anāpatti. (22)

Dutiye pana attupanāyikaṃ akatvā “nāvuso sakkā puthujjanenā”ti pariyaēyena vuttattā thullaccayaṃ. (23)

226. Brāhmaṇavatthūsu so kira brāhmaṇo na kevalaṃ “āyantu bhonto arahanto”ti āha, yaṃ yaṃ panassa vacanaṃ mukhato niggacchatī, sabbaṃ “arahantānaṃ āsanāni paññapetha, pādodakaṃ detha, arahanto pāde dhovantū”ti arahantavādapaṭisaṃyuttaṃyeva. Taṃ panassa pasādabhaññaṃ saddhācaritattā attano saddhābalena samussāhitassa vacanaṃ. Tasmā Bhagavā “anāpatti bhikkhave pasādabhañña”ti āha. Evaṃ vuccamānena pana bhikkhunā na haṭṭhatuṭṭheneva paccayā paribhuñjitabbā, “arahattasampāpikaṃ paṭipadaṃ paripūressāmī”ti evaṃ yogo karaṇīyoti. (24)

Aññabyākaraṇavatthūni saṃyojanavatthusadisāneva. Agāravattthusmim so bhikkhu gihibhāve anattthikatāya anapekkhatāya “abhabbo kho āvuso mādiso”ti āha, na ullapanādhippāyena. Tenassa anāpatti. (25-32)

၂၂၇။ အာဝဋ္ဌ ကာမဝတ္ထုသို့ သော ဘိက္ခု ဝတ္ထုကာမေသု စ ကိလေသ-ကာမေသု စ လောကီယေနော အာဒိနဝဒဿနေန နိရပေက္ခော၊ တသ္မာ အာဝဋ္ဌာ မေ အာဝုသော ကာမာတိ အာဟ။ တေနဿ အနာပတ္တိ။ ဧတ္ထ စ အာဝဋ္ဌာတိ အာဝါရိတာ နိဝါရိတာ၊ ပဋိက္ခိတ္တာတိ အတ္ထော။

အဘိရတိဝတ္ထုသို့ သော ဘိက္ခု သာသနေ အနုက္ကဏ္ဍိတဘာဝေန ဥဒ္ဓေသ-ပရိပုစ္ဆာဒီသု စ အဘိရတဘာဝေန “အဘိရတော အဟံ အာဝုသော ပရမာယ အဘိရတိယာ”တိ အာဟ။ န ဥလ္လပနာမိပ္ပါယေန။ တေနဿ အနာပတ္တိ။

ပက္ကမနဝတ္ထုသို့ ယော ဣမမှာ အာဝါသာ ပဌမံ ပက္ကမိဿတိတိ ဧဝံ အာဝါသံ ဝါ မဏ္ဍပံ ဝါ သီမံ ဝါ ယံကိဉ္စိ ဌာနံ ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ ကတာယ ကတိကာယ ယော “မံ အရဟတိ ဇာနန္တု”တိ တမှာ ဌာနာ ပဌမံ ပက္ကမတိ၊ ပါရာဇိကော ဟောတိ။ ယော ပန အာစရိယုပဇ္ဈာယာနံ ဝါ ကိစ္စေန မာတာ-ပိတုနံ ဝါ ကေနစိဒေဝ ကရဏီယေန ဘိက္ခာစာရတ္ထံ ဝါ ဥဒ္ဓေသပရိပုစ္ဆာနံ ဝါ အတ္ထာယ အညေန ဝါ တာဒိသေန ကရဏီယေန တံ ဌာနံ အတိက္ကမိတွာ ဂစ္ဆတိ၊ အနာပတ္တိ။ သစေ ပိဿ ဧဝံ ဂတဿ ပစ္ဆာ ဣစ္ဆာစာရော ဥပ္ပဇ္ဇတိ “န ဒါနာဟံ တတ္ထ ဂမိဿာမိ၊ ဧဝံ မံ အရဟတိ သတ္တဝေဿန္တိ”တိ၊ အနာပတ္တိယေဝ။

ယောပိ ကေနစိဒေဝ ကရဏီယေန တံ ဌာနံ ပတွာ သဇ္ဈာယ-မနသိကာရာဒိဝသေန အညဝိဟိတော ဝါ ဟုတွာ စောရာဒိဟိ ဝါ အနုဗဒ္ဓေါ မေဃံ ဝါ ဥဋ္ဌိတံ ဒိသ္မာ အနောဿကံ ပဝိသိတုကာမော တံ ဌာနံ အတိက္ကမတိ၊ အနာပတ္တိ။ ယာနေန ဝါ ဣဒ္ဓိယာ ဝါ ဂစ္ဆန္တောပိ ပါရာဇိကံ နာပဇ္ဇတိ၊ ပဒဂမနေနေဝ အာပဇ္ဇတိ။ တမ္ပိ ယေဟိ သဟ ကတိကာ ကတာ၊ တေဟိ သဒ္ဓိံ အပုဗ္ဗံအစရိမံ ဂစ္ဆန္တော နာပဇ္ဇတိ။ ဧဝံ ဂစ္ဆန္တော ဟိ သဗ္ဗေပိ အညမညံ ရက္ခန္တိ။ သစေပိ မဏ္ဍပရက္ခမူလာဒီသု ကိဉ္စိ ဌာနံ ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ “ယော ဧတ္ထ နိဿိဒတိ ဝါ၊ စကံမတိ ဝါ တံ အရဟတိ ဇာနိဿာမ”၊ ပုပ္ဖါနိ ဝါ ဌပေတွာ “ယော ဣမာနိ ဂဟေတွာ ပူဇံ ကရိဿတိ တံ အရဟတိ ဇာနိဿာမာ”တိ-အာဒိနာ နယေန ကတိကာ ကတာ ဟောတိ၊ တတြာပိ ဣစ္ဆာစာရဝသေန တထာ ကရောန္တဿ ပါရာဇိကမေဝ။ သစေပိ ဥပါသကေန အန္တရာမဂ္ဂေ ဝိဟာရော ဝါ ကတော ဟောတိ၊ စိဝရာဒိနိ ဝါ ဌဝိတာနိ ဟောန္တိ “ယေ အရဟန္တော၊ တေ ဣမသ္မိံ ဝိဟာရေ ဝသန္တ၊ စိဝရာဒိနိ စ ဂဏ္ဍန္တု”တိ။ တတြာပိ ဣစ္ဆာစာရဝသေန ဝသန္တဿ ဝါ၊ စိဝရာဒိနိ ဝါ ဂဏ္ဍန္တဿ ပါရာဇိကမေဝ။ ဧတံ ပန အဓမ္မိကကတိကဝတ္ထံ၊ တသ္မာ န ကာတမ္ပံ၊ အညံ ဝါ ဧဝရူပံ “ဣမသ္မိံ

227. **Āvaṭakāmaṭṭhusmiṃ** so bhikkhu vatthukāmesu ca kilesakāmesu ca lokiyeneva ādīnavadassanena nirapekkho, tasmā “**āvaṭā me āvuso kāmā**”ti āha. Tenassa anāpatti. Ettha ca **āvaṭāti** āvāritā nivāritā, paṭikkhattāti attho. (33)

Abhirativatthusmiṃ so bhikkhu sāsane anukkaṇṭhitabhāvena, uddesaparipucchādīsu ca abhiratabhāvena “abhirato ahaṃ āvuso paramāya abhiratiyā”ti āha, na ullapanādhippāyena. Tenassa anāpatti. (34)

Pakkamanavatthusmiṃ **yo imamhā āvāsā paṭhamam pakkamissatīti** evaṃ āvāsam vā maṇḍapam vā sīmam vā yaṃkiñci ṭhānam paricchinditvā katāya katikāya yo “mam arahāti jānantū”ti tamhā ṭhānā paṭhamam pakkamati, pārājiko hoti. Yo pana ācariyupajjhāyānam vā kiccena, mātāpitūnam vā kenacideva karaṇīyena, bhikkhācārattham vā uddesaparipucchānam vā atthāya aññena vā tādīsena karaṇīyena tam ṭhānam atikkamitvā gacchati, anāpatti. Sace pissa evaṃ gatassa pacchā icchācāro uppajjati “na dānāham tattha gamissāmi, evaṃ mam arahāti sambhāvessanti”ti, anāpattiyeva.

Yopi kenacideva karaṇīyena tam ṭhānam patvā sajjhāyamanasikārādivasena aññavihito vā hutvā, corādīhi vā anubaddho, megham vā uṭṭhitam disvā anovassakam pavisitukāmo tam ṭhānam atikkamati, anāpatti. Yānena vā iddhiyā vā gacchantopi pārājikam nāpajjati, padagamaneneva āpajjati. Tampi yehi saha katikā katā, tehi saddhim apubbaṃmacarimam gacchanto nāpajjati. Evaṃ gacchantā hi sabbepi aññamaññam rakkhanti. Sacepi maṇḍaparukkhamulādīsu kiñci ṭhānam paricchinditvā “yo ettha nisīdati vā caṅkamati vā, tam arahāti jānissāma”, pupphāni vā ṭhapetvā “yo imāni gahetvā pūjam karissati, tam arahāti jānissāmā”ti-ādīnā nayena katikā katā hoti, tatrāpi icchācāravasena tathā karontassa pārājikameva. Sacepi upāsakena antarāmagge vihāro vā kato hoti, cīvarādīni vā ṭhapitāni honti “ye arahanto, te imasmim vihare vasantu, cīvarādīni ca gaṇhantū”ti. Tatrāpi icchācāravasena vasantassa vā cīvarādīni vā gaṇhantassa pārājikameva. Etaṃ pana adhammikaṃ katikavattam, tasmā na kātabbam, aññam vā evarūpaṃ “imasmim

တေမာသတ္တန္တရေ သဗ္ဗေဝ အာရညကာ ဟောန္တု၊ ပိဏ္ဍပါတိကင်္ဂါဒိ- အဝသေသဓုတင်္ဂရော ဝါ၊ အထ ဝါ သဗ္ဗေဝ ဒီဏာသဝါ ဟောန္တု”တိ ဝေမာဒိ။ နာနာဝေရဇ္ဇကာ ဟိ ဘိက္ခု သန္နိပတန္တိ၊ တတ္ထ ကေမိ ဒုဗ္ဗလာ အပ္ပထာမာ ဝေရူပံ ဝတ္ထံ အနုပါလေတုံ န သက္ကောန္တိ။ တသ္မာ ဝေရူပမ္ပိ ဝတ္ထံ န ကာတဗ္ဗံ။ “ဣမံ တေမာသံ သဗ္ဗေဟေဝ န ဥဒ္ဓိသိတဗ္ဗံ၊ န ပရိပုစ္ဆိတဗ္ဗံ၊ န ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗံ၊ မူဂဗ္ဗတံ ဂဏှိတဗ္ဗံ၊ ဗဟိ သီမဋ္ဌဿာပိ သံသလာဘော ဒါတဗ္ဗော”တိ ဝေမာဒိကံ ပန န ကာတဗ္ဗမေဝ။

၂၂၀။ လက္ခဏသံယုတ္တေ ယှာယံ အာယသ္မာ စ လက္ခဏောတိလက္ခဏ- ဣရော ဝုတ္တော၊ ဧသ ဇဠိလသဟဿဿ အတ္တန္တရေ ဧဟိဘိက္ခုပသမ္ပဒါယ ဥပသမ္ပန္နော အာဒိတ္တပရိယာယာဝသာနေ အရဟတ္တပ္ပတ္တော ဧကော မဟာ- သာဝကောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ယသ္မာ ပနေသ လက္ခဏသမ္ပန္နေန သဗ္ဗာကာရ- ပရိပူရေန ဗြဟ္မသမေန အတ္တဘာဝေန သမန္နာဂတော၊ တသ္မာ လက္ခဏောတိ သင်္ခံ ဂတော။ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနဣရော ပန ပဗ္ဗဇိတဒိဝသတော သတ္တမေ ဒိဝသေ အရဟတ္တပ္ပတ္တော ဒုတိယော အဂ္ဂသာဝကော။

သိတံ ပါတုကာသီတိ မန္တဟသိတံ ပါတုအကာသိ၊ ပကာသယိ ဒေသေသီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ကိံ ပန ဒိသ္မာ ထေရော သိတံ ပါတုကာသီတိ။ ဥပရိ ပါဠိယံ အာဂတံ အဋ္ဌိကသင်္ခလိကံ ဧကံ ပေတလောကေ နိဗ္ဗတ္တံ သတ္တံ ဒိသ္မာ၊ တဉ္စ ခေါ ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ၊ န ပသာဒစက္ခုနာ။ ပသာဒစက္ခုဿ ဟိ ဧတေ အတ္တဘာဝါ န အာပါထံ အာဂစ္ဆန္တိ။ ဝေရူပံ ပန အတ္တဘာဝံ ဒိသ္မာ ကာရုညေ ကာတဗ္ဗေ ကသ္မာ သိတံ ပါတုကာသီတိ။ အတ္တနော စ ဗုဒ္ဓဉာဏဿ စ သမ္ပတ္တိ- သမနုဿရဏတော၊ တဉ္စိ ဒိသ္မာ ထေရော “အဒိဋ္ဌသစ္စေန နာမ ပုဂ္ဂလေန ပဋိလဘိတဗ္ဗာ ဝေရူပါ အတ္တဘာဝါ မုတ္တော အဟံ၊ လာဘာ ဝတ မေ၊ သုလဒ္ဓိ ဝတ မေ”တိ အတ္တနော စ သမ္ပတ္တိံ အနုဿရိတွာ “အဟော ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော ဉာဏသမ္ပတ္တိ၊ ယော ‘ကမ္မဝိပါကော ဘိက္ခဝေ အစိန္တေယျော န စိန္တေတဗ္ဗော’တိ ဒေသေသိ၊ ပစ္စက္ခံ ဝတ ကတွာ ဗုဒ္ဓါ ဒေသေန္တိ၊ သုပ္ပုဋိဝိဒ္ဓါ ဗုဒ္ဓါနံ ဓမ္မဓာတု”တိ ဧဝံ ဗုဒ္ဓဉာဏသမ္ပတ္တိဉ္စ သရိတွာ သိတံ ပါတုကာသီတိ။ ယသ္မာ ပန ဒီဏာသဝါ နာမ န အကာရဏာ သိတံ ပါတုကရေန္တိ၊ တသ္မာ နံ လက္ခဏဣရော ပုစ္ဆိ။ “**ကော န ခေါ အာဝုသော မောဂ္ဂလ္လာန ဟေတု၊ ကော ပစ္စယော သိတဿ ပါတုကမ္ပာယာ**”တိ။ ထေရော ပန ယသ္မာ ယေဟိ အယံ ဥပပတ္တိ သာမံ အဒိဋ္ဌာ၊ တေ ဒုဿဒ္ဓါပယာ ဟောန္တိ၊ တသ္မာ ဘဂဝန္တံ သက္ခိံ ကတွာ ဗျာကာတုကာမတာယ အကာလော ခေါ

temāsabbhantare sabbeva āraññakā hontu, piṇḍapātikaṅgādi-
avasesadhutaṅgadharā vā, atha vā sabbeva khīṇāsavā hontū”ti evamādi.
Nānāverajjakā hi bhikkhū sannipatanti, tattha keci dubbalā appathāmā
evarūpaṃ vattaṃ anupāletuṃ na sakkonti. Tasmā evarūpampi vattaṃ na
kātabbāṃ. “Imaṃ temāsaṃ sabbbeheva na uddisitabbāṃ, na
paripucchitabbāṃ, na pabbājetabbāṃ, mūgabbatāṃ gaṇhitabbāṃ, bahi
sīmaṭṭhassāpi saṃghalābho dātabbo”ti evamādikāṃ pana na kātabbameva.
(35)

228. **Lakkhaṇasaṃyutte** yvāyaṃ āyasmā ca **Lakkhaṇotilakkhaṇatthero**
vutto, esa jaṭilasahassassa abbhantare chibhikkhūpasampadāya upasampanno
ādittapariyāyāvasāne arahattappatto eko mahāsāvako ti veditabbo. Yasmā
panesa lakkhaṇasampannena sabbākāraparipūrena brahmasamena
attabhāvena samannāgato, tasmā lakkhaṇoti saṅkhaṃ gato.
Mahāmoggallānatthero pana pabbajitadivasato sattame divase arahattappatto
dutiyo aggasāvako.

Sitaṃ pātvākāsīti mandahasitaṃ pātu-akāsi, pakāsayaṃ dassesīti vuttaṃ
hoti. Kim pana disvā thero sitaṃ pātvākāsīti? Upari Pāliyaṃ āgataṃ
aṭṭhikasaṅkhalikaṃ ekaṃ petaloke nibbattaṃ sattaṃ disvā, tañca kho
dibbena cakkhunā, na pasādacakkhunā. Pasādacakkhussa hi ete attabhāvā na
āpāthaṃ āgacchanti. Evarūpaṃ pana attabhāvaṃ disvā kāruṇṇe kātabbe
kasmā sitaṃ pātvākāsīti? Attano ca Buddhañāṇassa ca sampattiṃ
samanussaraṇato. Tañhi disvā thero “adiṭṭhasaccena nāma puggalena
paṭilabhitabbā evarūpā attabhāvā mutto ahaṃ, lābhā vata me, suladdhaṃ
vata me”ti attano ca sampattiṃ anussarivā “aho Buddhassa Bhagavato
ñāṇasampatti, yo ‘kammavipāko bhikkhave acinteyyo na cintetabbo’¹
desesi, paccakkhaṃ vata katvā Buddhā desenti, suppaṭividdhā Buddhānaṃ
dhammadhātū”ti evaṃ Buddhañāṇasampattiñca saritvā sitaṃ pātvākāsīti.
Yasmā pana khīṇāsavā nāma na akāraṇā sitaṃ pātukaronti, tasmā naṃ
Lakkhaṇatthero pucchi “**ko nu kho āvuso Moggallāna hetu, ko paccayo**
sitassa pātukammāyā”ti. Thero pana yasmā yehi ayaṃ upapatti sāmāṃ
adiṭṭhā, te dussaddhāpayā honti, tasmā

1. Am 1. 392 piṭṭhe.

အာရသောတိအာဒိမာဟ။ တတော ဘဂဝတော သန္တိကေ ပုဋ္ဌော ဣဓာဟံ
အာရသောတိအာဒိနာ နယေန ဗျာကာသိ။

တတ္ထ အဋ္ဌိကသင်္ခလိကန္တိ သေတံ နိဗ္ဗိသလောဟိတံ အဋ္ဌိသင်္ခတံ။ ဂိဇ္ဈာဝိ
ကာကာဝိ ကုလလာဝိတိ ဧတေဝိ ယက္ခဂိဇ္ဈာ စေဝ ယက္ခကာကာ စ ယက္ခ-
ကုလလာ စ ပစ္စေတဗျာ။ ပါကတိကာနံ ပန ဂိဇ္ဈာဒိနံ အာပါယမ္ပိ ဧတံ
ရူပံ နာဂစ္ဆတိ။ အနုပတိတွာ အနုပတိတွာတိ အနုဗန္ဓိတွာ အနုဗန္ဓိတွာ။
ဝိတုဇေန္တိတိ ဝိနိဝိဇ္ဇိတွာ ဂစ္ဆန္တိ။ ဝိတုဇေန္တိတိ ဝါ ပါဌော၊ အသိဓာရူပမေဟိ
တိဝိဇ္ဇေဟိ လောဟတုဏ္ဏေဟိ ဝိဇ္ဇန္တိတိ အတ္ထော။ သာ သုဒ္ဓံ အနုဿရံ
ကရေတိတိ ဧတ္ထ သုဒ္ဓန္တိ နိပါတော၊ သာ အဋ္ဌိကသင်္ခလိကာ အနုဿရံ
အာတုရဿရံ ကရေတိတိ အတ္ထော။ အကုသလဝိပါကာနုဘဝနတ္ထံ ကိရ
ယောဇနပ္ပမာဏာဝိ တာဒိသာ အတ္တဘာဝါ နိဗ္ဗတ္တန္တိ၊ ပသာဒုဿဒါ စ ဟောန္တိ
ပက္ကဂဏ္ဌသဒိသာ၊ တသ္မာ သာ အဋ္ဌိကသင်္ခလိကာ ဗလဝဝေဒနာတုရာ တာဒိသံ
သရမကာသိတိ။ ဧဝေ ပန ဝတွာ ပုန အာယသ္မာ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော
“ဝဇ္ဇဂါမိကသတ္တာ နာမ ဧဝရူပါ အတ္တဘာဝါ န မုစ္ဆန္တိ”တိ သတ္ထေသု
ကာရသ္မံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပန္နံ ဓမ္မသံဝေဂံ ဒဿေန္တော တဿ မယှံ အာရသော
တေဒဟောသိ အစ္ဆရိယံ ဝတ ဘောတိအာဒိမာဟ။

ဘိက္ခု ဥဇ္ဈာယန္တိတိ ယေသံ သာ ပေတူပပတ္တိ အပ္ပစ္စက္ခာ၊ တေ ဥဇ္ဈာယန္တိ။
ဘဂဝါ ပန ထေရဿာနုဘာဝံ ပကာသေန္တော စက္ခုဘူတာ ဝတ ဘိက္ခုဝေ
သာဝကာ ဝိဟရန္တိတိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ စက္ခု ဘူတံ ဇာတံ ဥပ္ပန္နံ တေသန္တိ
စက္ခုဘူတာ၊ ဘူတစက္ခုကာ ဥပ္ပန္နစက္ခုကာ စက္ခု ဥပ္ပါဒေတွာ ဝိဟရန္တိတိ
အတ္ထော။ ဒုတိယပဒေဝိ ဧသေဝ နယော။ ယတြ ဟိ နာမာတိ ဧတ္ထ ယတြာတိ
ကာရဏဝစနံ။ တတြာယမတ္ထယောဇနာ—ယသ္မာ နာမ သာဝကောဝိ ဧဝရူပံ
ဥဿတိ ဝါ ဒက္ခဘိ ဝါ သက္ခိ ဝါ ကရိဿတိ၊ တသ္မာ အဝေါဓုမှ “စက္ခုဘူတာ
ဝတ ဘိက္ခုဝေ သာဝကာ ဝိဟရန္တိ၊ ဉာဏဘူတာ ဝတ ဘိက္ခုဝေ သာဝကာ
ဝိဟရန္တိ”တိ။

ပုဗ္ဗေဝ မေ သော ဘိက္ခုဝေ သတ္တော ဒိဋ္ဌောတိ ဗောဓိမဏ္ဍေ သဗ္ဗညုတ-
ညဏပ္ပုဋိဝေဓေန အပ္ပမာဏေသု စက္ကဝါဠေသု အပ္ပမာဏေ သတ္တနိကာယေ
ဘဝ ဂတိ ယောနိ ဌိတိ နိဝါသေ^၂ စ ပစ္စက္ခံ ကရေန္တေန မယာ ပုဗ္ဗေဝ သော
သတ္တော ဒိဋ္ဌောတိ ဝဒတိ။

၁-ဝိတုဇေန္တိတိ (သိ)၊ ဝိတုဇေန္တိတိ (သု)၊ ဝိတုဇေန္တိတိ (က)

၂-ဘဝ ဂတိ ဌိတိ နိဝါသေ (သု)၊ ဘဝ ယောနိ ဂတိ ဌိတိ နိဝါသေ (?)

Bhagavantam sakkehiṃ katvā byākātukāmatāya “**akālo kho āvuso**”ti-
ādimāha. Tato Bhagavato santike puṭṭho “**idhāham āvuso**”ti-ādinā nayena
byākāsi.

Tattha **aṭṭhikasaṅkhalikanti** setam nimmanisalohitam aṭṭhisāṅghātam.
Gijjhāpi kākāpi kulalāpīti etepi yakkhagijjhā ceva yakkhakākā ca
yakkhakulalā ca paccetabbā. Pākatikānam pana gijjhādīnam āpāthampi etam
rūpam nāgacchati. **Anupatitvā anupatitvāti** anubandhitvā anubandhitvā.
Vitudentīti¹ vinivijjhitvā gacchanti. Vitudentīti vā pātho, asidhārūpamehi
tikhiṇehi lohatuṇḍehi vijjantīti attho. **Sā sudam aṭṭassaram karotīti** ettha
sudanti nipāto, sā aṭṭhikasaṅkhalikā aṭṭassaram āturassaram karotīti attho.
Akusalavipākānubhavanattham kira yojanappamāṇāpi tādisā attabhāvā
nibbattanti, pasādussadā ca honti pakkagaṇḍasadisā, tasmā sā
aṭṭhikasaṅkhalikā balavavedanāturā tādisam saramakāsīti. Evañca pana vatvā
puna āyasmā Mahāmoggallāno “vaṭṭagāmikasattā nāma evarūpā attabhāvā
na muccantī”ti sattesu kāruṇṇam paṭicca uppannam dhammasamvegam
dassento “**tassa mayham āvuso etadahosi acchariyam vata bho**”ti-ādimāha.

Bhikkhū-ujjhāyantīti yesam sā petūpapatti appaccakkhā, te ujjhāyanti.
Bhagavā pana therassānubhāvam pakāsento “**cakkebhūṭā vata bhikkhave**
sāvakā viharantī”ti-ādimāha. Tattha cakkhu bhūtam jātam uppannam tesanti
cakkebhūṭā, bhūtacakkhukā uppannacakkhukā cakkhum uppādetvā
viharantīti attho. Dutiyapadehi eseva nayo. **Yatra hi nāmāti** ettha **yatrāti**
kāraṇavacanam. Tatrāyamattahoyojanā—yasmā nāma sāvakopi evarūpam
ñassati vā dakkhati vā sakkehiṃ vā karissati, tasmā avocumha “cakkebhūṭā
vata bhikkhave sāvakā viharanti, ñāṇabhūṭā vata bhikkhave sāvakā
viharantī”ti.

Pubbeva me so bhikkhave satto diṭṭhoti Bodhimāṇe
sabbaññutaññāṇappaṭivedhena appamāṇesu cakkavāḷesu appamāṇe
sattanikāye bhava gati yoni ṭhiti nivāse² ca paccakkham karontena mayā
pubbeva so satto diṭṭhoti vadati.

1. Vitudentīti (Sī), vitudentīti (Syā), vituṇḍentīti (Ka)

2. Bhava gati ṭhiti nivāse (Syā)

ဂေါဃာတကောတိ ဂါဝေါ ဝဓိတွာ ဝဓိတွာ အဋ္ဌိတော မံသံ မောစေတွာ
ဝိတ္တိကိတွာ ဇီဝိကကပ္ပနကသတ္တော။ **တဿေဝ ကမ္မဿ ဝိပါကာဝသေသေနာ**တိ
တဿ နာနာစေတနာဟိ အာယူဟိတဿ အပရာပရိယကမ္မဿ။ တတြ ဟိ
ယာယ စေတနာယ နရကေ ပဋိသန္ဓိ ဇနိတာ၊ တဿာ ဝိပါကေ ပရိက္ခိဏေ
အဝသေသကမ္မံ ဝါ ကမ္မနိမိတ္တံ ဝါ အာရမ္မဏံ ကတွာ ပုန ပေတာဒိသု ပဋိသန္ဓိ
နိဗ္ဗတ္တတိ၊ တသ္မာ သာ ပဋိသန္ဓိ ကမ္မသဘာဝတာယ ဝါ အာရမ္မဏသဘာဝ-
တာယ ဝါ တဿေဝ ကမ္မဿ ဝိပါကာဝသေသောတိ ဝုစ္စတိ၊ အယဉ္ဇ သတ္တော
ဧဝံ ဥပပန္နော။ တေနာဟ “တဿေဝ ကမ္မဿ ဝိပါကာဝသေသေနာ”တိ။
တဿ ကိရ နရကာ စဝနကာလေ နိဗ္ဗိသကတာနံ ဂုန္တံ အဋ္ဌိရာသိ ဧဝ နိမိတ္တံ
အဟောသိ။ သော ပဋိစ္ဆန္တမ္ပိ တံ ကမ္မံ ဝိညူနံ ပါကဉ္စံ ဝိယ ကရောန္တော
အဋ္ဌိသင်္ခလိကပေတော ဇာတော။

၂၂၉။ မံသပေသိဝတ္ထုသ္မိံ **ဂေါဃာတကော**တိ ဂေါမံသပေသိယော^၁
ကတွာ သုက္ခာပေတွာ ဝလ္လုရိက္ကယေန အနေကာနိ ဝဿာနိ ဇီဝိကံ ကပ္ပေသိ။
တေနဿ နရကာ စဝနကာလေ မံသပေသိယေဝ နိမိတ္တံ အဟောသိ။ သော
မံသပေသိပေတော ဇာတော။

မံသဝိဇ္ဇာဝတ္ထုသ္မိံ သော သာကုကိကော သကုဏေ ဂဟေတွာ ဝိတ္တိက-
နကာလေ နိပ္ပက္ခစမ္ပေ မံသဝိဇ္ဇာမတ္တေ ကတွာ ဝိတ္တိကန္တော ဇီဝိကံ ကပ္ပေသိ။
တေနဿ နရကာ စဝနကာလေ မံသဝိဇ္ဇာဝတ္ထုသ္မိံ အဟောသိ။ သော
မံသဝိဇ္ဇာပေတော ဇာတော။

နိစ္ဆိဝိဝတ္ထုသ္မိံ တဿ ဩရတ္တိကဿ ဇဠကေ ဝဓိတွာ နိစ္စမ္ပေ ကတွာ
ကပ္ပိတဇီဝိကဿ ပုရိမနယေန နိစ္စမ္ပံ ဇဠကသရိရံ နိမိတ္တမဟောသိ။ သော
နိစ္ဆိဝိပေတော ဇာတော။

အသိလောမဝတ္ထုသ္မိံ သော သူကရိကော ဒိဃရတ္တံ နိဝါပပုဠေ သူကရေ
အသိနာ ဝဓိတွာ ဝဓိတွာ ဒိဃရတ္တံ ဇီဝိကံ ကပ္ပေသိ။ တေနဿ ဥက္ခိတ္တာသိက-
ဘာဝေါ နိမိတ္တံ အဟောသိ။ တသ္မာ အသိလောမပေတော ဇာတော။

သတ္တိလောမဝတ္ထုသ္မိံ သော မာဂဝိကော ဧကံ မိဂဉ္စ သတ္တိဉ္စ ဂဟေတွာ
ဝနံ ဂန္တော တဿ မိဂဿ သမိပံ အာဂတာဂတေ မိဂေ သတ္တိယာ ဝိဇ္ဇိတွာ^၂
မာရေသိ။ တဿ သတ္တိယာ ဝိဇ္ဇနကဘာဝေါယေဝ နိမိတ္တံ အဟောသိ။ တသ္မာ
သတ္တိလောမပေတော ဇာတော။

Goghātakoti gāvo vadhitvā vadhitvā aṭṭhito maṁsaṁ mocetvā vikkiṇitvā jīvikaḥkappanakaṣatto. **Tasseva kammaṣa vipākāvasesenā**ti tassa nānācetanāhi āyūhitassa aparāpariyakammaṣa. Tatra hi yāya cetanāya narake paṭisaṁdhi janitā, tassā vipāke parikkhīṇe avasesakammaṁ vā kammanimittam vā ārammaṇam katvā puna petādīsu paṭisaṁdhi nibbattati, tasmā sā paṭisaṁdhi kammaṣabhāgatāya vā ārammaṇasabhāgatāya vā tasseva kammaṣa vipākāvasesoti vuccati, ayañca satto evaṁ upapanno. Tenāha “tasseva kammaṣa vipākāvasesenā”ti. Tassa kira narakā cavanakāle nimmaṁsakatānaṁ gunnaṁ aṭṭhirāsi eva nimittam ahosi. So paṭicchannampi tam kammaṁ viññūnaṁ pākāṭam viya karonto aṭṭhikaṣaṁkhalikapeto jāto. (36)

229. Maṁsapesivatthusmiṁ **goghātakoti** gomaṁsaṁ pesiyo¹ katvā sukhāpetvā vallūravikkayena anekāni vassāni jīvikaṁ kappesi. Tenassa narakā cavanakāle maṁsapesiyeve nimittam ahosi. So maṁsapesipeto jāto. (37)

Maṁsapiṇḍavatthusmiṁ so sākuṇiko sakuṇe gahetvā vikkiṇanakāle nippakkhacamme maṁsapiṇḍamatte katvā vikkiṇanto jīvikaṁ kappesi. Tenassa narakā cavanakāle maṁsapiṇḍova nimittam ahosi. So maṁsapiṇḍapeto jāto. (38)

Nicchavivatthusmiṁ tassa orabbhikassa eḷake vadhitvā niccamme katvā kappitajīvikaṣa purimaṇayeneve niccammaṁ eḷakaṣarīraṁ nimittamahosi. So nicchavipeto jāto. (39)

Asilomavatthusmiṁ so sūkariko dīgharattaṁ nivāpapuṭṭhe sūkare asinā vadhitvā vadhitvā dīgharattaṁ jīvikaṁ kappesi. Tenassa ukkhittāsikabhāvova nimittam ahosi. Tasmā asilomapeto jāto. (40)

Sattilomavatthusmiṁ so māgaviko ekaṁ migañca sattiñca gahetvā vanaṁ gantvā tassa migassa samīpaṁ āgatāgate mige sattiya vijjhivā² māresi. Tassa sattiya vijjhanakabhāvoyeva nimittam ahosi. Tasmā sattilomapeto jāto. (41)

1. Maṁsapesiyo (Sī, Syā)

2. Nibbijjhivā (Sī)

ဥသုလောမဝတ္ထုသို့ ကာရဏီကောတိ ရာဇာပရာဇိက အနေကာဟိ ကာရဏာဟိ ဝိဇ္ဇေတွာ အဝသာနေ ကဏ္ဍေန ဝိဇ္ဇိတွာ မာရဏကပုရိသော။ သော ကိရ အသုကသို့ ပဒေသေ ဝိဇ္ဇေ မရတိတိ ဥတွာဝ ဝိဇ္ဇတိ။ တသေဝံ ဇီဝိကံ ကပ္ပေတွာ နရကေ ဥပ္ပန္နဿ တတော ပက္ကာဝသေသေန ဣရူပပတ္တိ-ကာလေ ဥသုနာ ဝိဇ္ဇနဘာဝေါယေဝ နိမိတ္တံ အဟောသိ။ တသ္မာ ဥသုလောမ-ပေတော ဇာတော။

သုစိလောမဝတ္ထုသို့ သာရဏီတိ အဿဒမကော။ ဂေါဒမကောတိဝိ ကုရုန္တုကထာယံ ဝုတ္တံ။ တဿ ပတောဒသုစိယာ ဝိဇ္ဇနဘာဝေါယေဝ နိမိတ္တံ အဟောသိ။ တသ္မာ သုစိလောမပေတော ဇာတော။

ဒုတိယသုစိလောမဝတ္ထုသို့ သူစကောတိ ပေသုညကာရကော။ သော ကိရ မနုဿေ အညမညဉ္စ ဘိန္ဒိ။ ရာဇကုလေ စ “ဣမဿ ဣဒံ နာမ အတ္ထိ၊ ဣမိနာ ဣဒံ နာမ ကတ”န္တိ သူစေတွာ သူစေတွာ အနယဗျသနံ ပါပေသိ။ တသ္မာ ယထာနေန သူစေတွာ မနုဿာ ဘိန္ဒု၊ တထာ သူစိဟိ ဘေဒနဒုက္ခံ ပစ္စနဘောတုံ ကမ္မမေဝ နိမိတ္တံ ကတွာ သုစိလောမပေတော ဇာတော။

အဏ္ဍဘာရိတဝတ္ထုသို့ ဂါမကုဋေတိ ဝိနိစ္ဆယာမစော။ တဿ ကမ္မ-သဘာဂတာယ ကုမ္ဘမတ္တာ မဟာသုပ္ပမာဏာ အဏ္ဍာ အဟေသုံ။ သော ဟိ ယသ္မာ ရဟော ပဋိစ္ဆန္တေ ဌာနေ လဉ္စ ဂဟေတွာ ကုရုဝိနိစ္ဆယေန ပါကဋံ ဒေါသံ ကရောန္တော သာမိကေ အဿာမိကေ အကာသိ။ တသ္မာဿ ရဟဿံ အင်္ဂံ ပါကဋံ နိဗ္ဗတ္တံ။ ယသ္မာ ဒဏ္ဍံ ပဌပေန္တော ပရေသံ အသယံ ဘာရံ အာရောပေသိ၊ တသ္မာဿ ရဟဿင်္ဂံ အသယုဘာရော ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တံ။ ယသ္မာ ယသ္မိံ ဌာနေ ဌိတေန သမေန ဘဝိတဗ္ဗံ၊ တသ္မိံ ဌတွာ ဝိသမော အဟောသိ၊ တသ္မာဿ ရဟဿင်္ဂေ ဝိသမာ နိသဇ္ဇာ အဟောသိတိ။

ပါရဒါရိကဝတ္ထုသို့ သော သတ္တော ပရဿ ရက္ခိတံ ဂေါပိတံ သဿာမိကံ ဖဿံ ဖုသန္တော မိဋ္ဌသုခေန၊ ကာမသုခေန စိတ္တံ ရမယိတွာ ကမ္မသဘာဂတာယ ဂူထဖဿံ ဖုသန္တော ဒုက္ခမနုဘဝိတုံ တတ္ထ နိဗ္ဗတ္တော။ ဒုဋ္ဌဗြာဟ္မဏဝတ္ထု ပါကဋမေဝ။

၂၃၀။ နိစ္ဆိဝိတ္ထိဝတ္ထုသို့ ယသ္မာ မာတုဂါမော နာမ အတ္တနော ဖဿေ အနိဿရော။ သာ စ တံ သာမိကဿ သန္တကံ ဖဿံ ထေနေတွာ ပရေသံ

Usulomavatthusmiṃ **kāraṇikoti** rājāparādhike anekāhi kāraṇāhi piḷetvā avasāne kaṇḍena vijjhitvā māraṇakapuriso. So kira asukasmim padese viddho maratīti ñatvāva vijjhati. Tassevaṃ jīvikam kappetvā narake uppannassa tato pakkāvasesena idhūpapattikāle usunā vijjhanabhāvoyeva nimittam ahosi. Tasmā usulomapeto jāto. (42)

Sūcilomavatthusmiṃ **sārathīti** assadamako. Godamakotipi **Kurundaṭṭhakathāyam** vuttam. Tassa patodasūciyā vijjhanabhāvoyeva nimittam ahosi. Tasmā sūcilomapeto jāto. (43)

Dutiyasūcilomavatthusmiṃ **sūcakoti** pesuññakārako. So kira manusse aññamaññaṇca bhindi. Rājakule ca “imassa idaṃ nāma atthi, iminā idaṃ nāma katan”ti sūcetvā sūcetvā anayabyasanam pāpesi. Tasmā yathānena sūcetvā manussā bhinnā, tathā sūcihi bhedanadukkham paccanubhotum kammameva nimittam katvā sūcilomapeto jāto. (44)

Aṇḍabhāritavatthusmiṃ **gāmakūṭoti** vinicchayāmacco. Tassa kammabhāgatāya kumbhamattā mahāghaṭṭappamāṇā aṇḍā ahesum. So hi yasmā raho paṭicchanne ṭhāne lañjam gahetvā kūṭavinicchayena pākāṭam dosam karonto sāmike assāmike akāsi. Tasmāssa rahassam aṅgam pākāṭam nibbattam. Yasmā daṇḍam paṭṭhapento paresam asayham bhāram āropesi, tasmāssa rahassaṅgam asayhabhāro hutvā nibbattam. Yasmā yasmim ṭhāne ṭhitena samena bhavitabham, tasmim ṭhatvā visamo ahosi, tasmāssa rahassaṅge visamā nisajjā ahoṣīti. (45)

Pāradārikavatthusmiṃ so satto parassa rakkhitam gopitam sassāmikam phassam phusanto dhīlhasukhena¹ kāmasukhena cittam ramayitvā kammabhāgatāya gūthaphassam phusanto dukkhamanubhavitum tattha nibbatto. **Duṭṭhabrahmaṇavatthu** pākāṭameva. (46-7)

230. **Nicchavitthivatthusmiṃ** yasmā mātugāmo nāma attano phasse anissaro. Sā ca tam sāmikassa santakam phassam thenetvā paresam

1. Miḷhaphusena (Ka)

အဘိရတိ ဥပ္ပါဒေသိ၊ တသ္မာ ကမ္မသဘာဝတာယ သုခသမ္ပဿာ ခံသိတွာ ဒုက္ခသမ္ပဿံ အနဘဝိတုံ နိစ္ဆရိတ္ထိ ဟုတွာ ဥပပန္နာ။

မဂ်လိတ္ထိဝတ္ထုသ္မိ မဂ်လိန္တိ ဝိရူပံ ဒုဒ္ဓသိကံ ဗိဘန္တိ၊ သာ ကိရ ဣက္ခဏိကာ-ကမ္မံ ယက္ခဒါသိကမ္မံ ကရောန္တိ “ဣမိနာ စ ဣမိနာ စ ဧဝံ ဗလိကဓမ္မေ ကတေ အယံ နာမ တုမှာကံ ဝနိ ဘဝိဿတိ”တိ မဟာဇနဿ ဂန္ဓပုပ္ဖါဒိနိ ဝဉ္ဇနာယ ဂဟေတွာ မဟာဇနံ ဒုဒ္ဓိဋ္ဌိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ဂဏှာပေသိ၊ တသ္မာ တာယ ကမ္မ-သဘာဝတာယ ဂန္ဓပုပ္ဖါဒိနိ ထေနိတတ္တာ ဒုဂ္ဂန္ဓာ၊ ဒုဒ္ဓဿနဿ ဂါဟိတတ္တာ ဒုဒ္ဓသိကာ ဝိရူပါ ဗိဘန္တိ ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တာ။

ဩကိလိနိဝတ္ထုသ္မိ ဥပ္ပက္ခံ ဩကိလိနိ ဩကိရိနိန္တိ သာ ကိရ အင်္ဂါရစိတကေ နိပန္နာ ဝိပုန္နမာနာ ဝိပရိဝတ္တမာနာ ပစ္စတိ၊ တသ္မာ ဥပ္ပက္ခာ စေဝ ဟောတိ ခရေန အဂ္ဂိနာ ပက္ခသရိရာ၊ ဩကိလိနိ စ ကိလိန္တသရိရာ၊ မိန္ဒုမိန္ဒုနိ ဟိဿာ သရိရတော ပဋ္ဌရန္တိ။ ဩကိရိနိ စ အင်္ဂါရသမ္ပရိကိဏှာ၊ တဿာ ဟိ ဟေဋ္ဌတောပိ ကိသုကပုပ္ဖဝဏှာ အင်္ဂါရာ၊ ဥဘယပသေသုပိ၊ အာကာသ-တောပိဿာ ဥပရိ အင်္ဂါရာ ပတန္တိ၊ တေန ဝုတ္တံ “ဥပ္ပက္ခံ ဩကိလိနိ ဩကိရိနိ”န္တိ။ သာ ဣဿာပကတာ သပတ္တိ အင်္ဂါရကဋာဟေန ဩကိရိတိ တဿ ကိရ ကလိင်္ဂရညော^၁ ဧကော နာဠကိနိ အင်္ဂါရကဋာဟံ သမိပေ ဌပေတွာ ဂတ္တတော ဥဒကဉ္စ ပုဉ္ဇတိ၊ ပါဏိနာ စ သေဒံ ကရေတိ။ ရာဇာပိ တာယ သဒ္ဓိ ကထဉ္စ ကရေတိ၊ ပရိတုဋ္ဌာကာရဉ္စ ဒသေတိ။ အဂ္ဂမဟေသီ တံ အသဟမာနာ ဣဿာပကတာ ဟုတွာ အစိရပက္ခန္ဓဿ ရညော တံ အင်္ဂါရ-ကဋာဟံ ဂဟေတွာ တဿာ ဥပရိ အင်္ဂါရေ ဩကိရိ၊ သာ တံ ကမ္မံ ကတွာ တာဒိသံယေဝ ဝိပါကံ ပစ္စနဘဝိတုံ ပေတလောကေ နိဗ္ဗတ္တာ။

စောရဃာတဝတ္ထုသ္မိ သော ရညော အာဏာယ ဒိဃရတ္တံ စောရာနံ သိသာနိ သိန္ဓိတွာ ပေတလောကေ နိဗ္ဗတ္တန္တော အသိသကံ ကဗန္ဓံ ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိ။

ဘိက္ခုဝတ္ထုသ္မိ ပါပဘိက္ခုတိ လာမကဘိက္ခု။ သော ကိရ လောကဿ သဒ္ဓါဒေယျေ စတ္တာရော ပစ္စယေ ပရိဘုဉ္ဇိတွာ ကာယဝစီဒ္ဓါရေဟိ အသံယတော ဘိန္နာဇီဝေါစိတ္တကေဋ္ဌိ ကိဋ္ဌန္တော ဝိစရိ၊ တတော ဧကံ ဗုဒ္ဓန္တရံ နိရယေ ပစ္စိတွာ ပေတလောကေ နိဗ္ဗတ္တန္တော ဘိက္ခုသဒိသေနေဝ အတ္တဘာဝေန နိဗ္ဗတ္တိ။ ဘိက္ခုနိ သိက္ခမာနာ သာမဏေရ သာမဏေရိဝတ္ထုသုပိ အယမေဝ ဝိနိစ္ဆယော။

abhiratiṃ uppādesi, tasmā kammāsabhāgatāya sukkhasamphassā dhamṣitvā dukkhasamphassaṃ anubhavitum nicchavittḥi hutvā upapannā. (48)

Maṅgulitthivatthusmiṃ **maṅgulinti** virūpaṃ duddasikaṃ bībhacchaṃ, sā kira ikkhaṇṇikākammanā yakkhadāsikammanā karontī “iminā ca iminā ca evaṃ balikamme kate ayaṃ nāma tumhākaṃ vaddhi bhavissatī”ti mahājanassa gandhapupphādīni vañcanāya gahetvā mahājanam duddiṭṭhiṃ micchādīṭṭhiṃ gaṇhāpesi, tasmā tāya kammāsabhāgatāya gandhapupphādīnam thenitattā duggandhā, duddassanassa gāhitattā duddasikā virūpā bībhacchā hutvā nibbattā. (49)

Okiliniyatthusmiṃ **uppakkaṃ okiliniṃ okirininti** sā kira aṅgārācitake nipannā vipphandamānā viparivattamānā paccati, tasmā uppakkaṃ ceva hoti kharena agginā pakkasarīrā, okilini ca kilinnasarīrā, bindubindūni hissā sarīrato paggharanti. Okirini ca aṅgārasamparikiṇṇā, tassā hi heṭṭhatopi kimsukapupphavaṇṇā aṅgārā, ubhayapassesupi, ākāsatopissā upari aṅgārā patanti, tena vuttamā “uppakkaṃ okiliniṃ okirini”ti. **Sā issāpakatā sapattim aṅgārakaṭāhena okirīti** tassa kira rañño ekā nāṭakini aṅgārakaṭāham samīpe ṭhapetvā gattato udakaṇca puñchatī, paṇinā ca sedam karoti. Rājāpi tāya saddhiṃ kathaṇca karoti, parituṭṭhākāraṇca dasseti. Aggamahesī tam asahamānā issāpakatā hutvā acirapakkantassa rañño tam aṅgārakaṭāham gahetvā tassā upari aṅgāre okirī, sā tam kamman katvā tādisaṃyeva vipākaṃ paccanubhavitum petaloke nibbattā. (50)

Coraghātavattusmiṃ so rañño āṇāya dīgharattam corānam sīsāni chinditvā petaloke nibbattanto asīsakaṃ kabandham hutvā nibbatti. (51)

Bhikkhuvattusmiṃ **pāpabhikkhūti** lāmakabhikkhu. So kira lokassa saddhādeyye cattāro paccaye paribhuñjitvā kāyavacīdvārehi asaṃyato bhinnājīvo cittakeliṃ kīlanto vicari, tato ekaṃ Buddhantaram niraye paccitvā petaloke nibbattanto bhikkhusadiseneva attabhāvena nibbatti. **Bhikkhunīsikkhamānāsāmaṇerasāmaṇerivatthūsupi** ayameva vinicchayo. (52-6)

၂၃၁။ တပေါဒါဝတ္ထုသို့ အစ္ဆောဒကောတိ ပသန္နောဒကော။ သီတောဒကောတိ သီတလဉ္ဇကော။ သာတောဒကောတိ မရရောဒကော။ သေတောတိ^၁ ပရိသုဒ္ဓေါ နိဿေဝါလပဏကကဒ္ဓမော။ သုပ္ပတိတ္ထောတိ သုန္ဓရေဟိတိတ္ထတိ ဥပပန္နော။ ရမဏီယောတိ ရတိဇနကော။ စက္ကမတ္တာနီတိ ရထ-စက္ကပ္ပမာဏာနီ။ ကုထိတာ သန္တတိတိ တတ္တာ သန္တတ္တာ ဟုတွာ သန္တတိ။ ယတယံ ဘိက္ခဝေတိ ယတော အယံ ဘိက္ခဝေ။ သော ဒဟောတိ သော ရဟဒေါ။ ကုတော ပနာယံ သန္တတိတိ။ ဝေဘာရပဗ္ဗတဿ ကိရ ဟေဋ္ဌာ ဘူမဋ္ဌကနာဂါနံ ပဉ္စယောဇနသတိကံ နာဂဘဝနံ ဒေဝလောကသဒိသံ မဏိမယေန^၂ တလေန အာရာမုယျာနေဟိ စ သမန္ဓာဂတံ၊ တတ္ထ နာဂါနံ ကိဋ္ဌနဋ္ဌာနေ သော ဥဒကဒဟော၊ တတော အယံ တပေါဒါ သန္တတိ။ ဦးနံ မဟာနိရယာနံ အန္တရိကာယ အာဂစ္ဆတိတိ ရာဇဂဟနဂရံ ကိရ အာဝိဇ္ဇေတွာ^၃ မဟာပေတလောကော၊ တတ္ထ ဦးနံ မဟာလောဟကုမ္ဘိနိရယာနံ အန္တရေန အယံ တပေါဒါ အာဂစ္ဆတိ၊ တသ္မာ ကုထိတာ သန္တတိတိ။

ယုဒ္ဓဝတ္ထုသို့ နန္ဒီ^၄ စရတိတိ ဝိဇယဘေရီ^၅ အာဟိဏ္ဏတိ။ ရုဇာ အာဝုသော လိစ္ဆဝိဟိတိ ထေရော ကိရ အတ္တနော ဒိဝါဋ္ဌာနေ စ ရတ္တိဋ္ဌာနေ စ နိသိဒိတွာ “လိစ္ဆဝယော ကတဟတ္တာ ကတုပါသနာ၊ ရုဇာ စ တေဟိ သဒ္ဓိံ သမ္ပဟာရံ ဒေတိ”တိ အာဝဇ္ဇန္တော ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ရုဇာနံ ပရာဇိတံ ပလာယမာနံ အဒ္ဓသ။ တတော ဘိက္ခု၊ အာမန္တေတွာ ရုဇာ အာဝုသော ဟုမှာကံ ဥပဋ္ဌာကော လိစ္ဆဝိဟိ ပဘဂ္ဂေါတိ အာဟ။ သစ္စံ ဘိက္ခဝေ မောဂ္ဂလ္လာနော အာဟာတိ ပရာဇိတကာလေ အာဝဇ္ဇိတွာ ယံ ဒိဋ္ဌံ၊ တံ ဘဏန္တော သစ္စံ အာဟ။

၂၃၂။ နာဂေါဂါဟဝတ္ထုသို့ သပ္ပိနိကာယာတိ ဧဝံနာမိကာယ။ အာနေဉ္စံ သမာဓိန္တိ အနေဇံ အစလံ ကာယဝါစာဝိပုန္ဓဝိရဟိတံ စတုတ္ထဇ္ဈာနသမာဓိံ။ နာဂါနန္တိ ဟတ္ထိနံ။ ဩဂယု^၆ ဥတ္တရန္တာနန္တိ ဩဂယု^၇ ဩဂါဟေတွာ ပုန ဥတ္တရန္တာနံ။ တေ ကိရ ဂစ္ဆိရံ ဥဒကံ ဩတရိတွာ တတ္ထ နတွာ စ ပိဝိတွာ စ သောဏ္ဍာယ ဥဒကံ ဂဟေတွာ အညမညံ အာလောလေန္တာ ဥတ္တရန္တိ၊ တေသံ ဧဝံ ဩဂယု ဥတ္တရန္တာနန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ကောဉ္စံ ကရေန္တာနန္တိ နဒိတိရေ ဌတွာ သောဏ္ဍံ မုခေ ပက္ခိပိတွာ ကောဉ္စနာဒံ ကရေန္တာနံ။ သဒ္ဓံ အသောသိန္တိ

၁-သေတောဒကောတိ (သျှာ၊က)၊ အံ ၁-၁၆၆-ပိဋေစ ပသိတဗ္ဗံ။ ၂-ရမဏီယေန (က)
 ၃-အာဝိဇ္ဇိတွာ (သျှာ၊က) ၄-နန္ဒီ (က) ၅-ဝိဇယဘေရီ (က)
 ၆-ဩဂါဟံ (သီ၊သျှာ)၊ ဩဂါယု (က) ၇-ဩဂါယု (က)၊ ဣဒံ ပဒံ သျှာပေါတ္ထကေနန္တိ။

231. Tapodāvatthusmim **acchodakoti** pasannodako. **Sītodakoti** sītala-udako. **Sātodakoti** madhurodako. **Setakoti**¹ parisuddho nissevālapaṇakakaddamo. **Suppatitthoti** sundarehi titthehi upapanno. **Ramaṇīyoti** ratijanako. **Cakkamattānīti** rathacakkappamāṇāni. **Kuthitā sandatīti** tattā santattā hutvā sandati. **Yatāyaṃ bhikkhave**ti yato ayaṃ bhikkhave. **So dahoti** so rahado. Kuto paṇāyaṃ sandatīti. Vebhārapabbatassa kira heṭṭhā bhūmaṭṭhakanāgānaṃ pañcayojanasatikāṃ nāgabhavanāṃ devalokasadisāṃ maṇimayena² talena, āramuyyānehi ca samannāgataṃ, tattha nāgānaṃ kīḷanaṭṭhāne so udakadaho, tato ayaṃ tapodā sandati. **Dvinnāṃ mahānirayānaṃ antarikāya āgacchatīti** Rājagahanagaraṃ kira āvinjetvā³ mahāpetaloko, tattha dvinnāṃ Mahālohakumbhinirayānaṃ antarena ayaṃ Tapodā āgacchati, tasmā kuthitā sandatīti. (57)

Yuddhavatthusmim **nandī**⁴ **caratīti** vijayabherī⁵ āhiṇḍati. **Rājā āvuso licchavīhīti** thero kira attano divāṭṭhāne ca rattitṭhāne ca nisīditvā “licchavayo katahatthā katupāsana, rājā ca tehi saddhim sampahāraṃ detī”ti āvajjanto dibbena cakkhunā rājānaṃ parājitaṃ palāyamānaṃ addasa. Tato bhikkhū āmantetvā “**rājā āvuso tumhākaṃ upaṭṭhāko licchavīhi pabhaggo**”ti āha. **Saccaṃ bhikkhave Moggallāno āhāti** parājitaḥ āvajjitvā yaṃ diṭṭhaṃ, taṃ bhaṇanto saccaṃ āha. (58)

232. Nāgogāhavatthusmim **sappinikāyāti** evaṃnāmikāya. **Āneñjaṃ samādhinti** anejaṃ acalaṃ kāyavācāvipphandavirahitaṃ catutthajjhānasamādhim. **Nāgānanti** hatthīnaṃ. **Ogayha**⁶ **uttarantānanti** ogayha⁷ ogāhetvā puna uttarantānaṃ. Te kira gambhīraṃ udakaṃ otaritvā tattha nhatvā ca pivitvā ca soṇḍāya udakaṃ gahetvā aññamaññaṃ ālolentā uttaranti, tesāṃ evaṃ ogayha uttarantānanti vuttaṃ hoti. **Koñcaṃ karontānanti** nadītīre ṭhatvā soṇḍaṃ mukhe pakkhipitvā koñcanādaṃ karontānaṃ. **Saddaṃ assosinti**

1. Setodakoti (Syā, Ka), Am 1. 166 piṭṭhe ca passitabbaṃ.

2. Ramaṇīyena (Ka)

3. Āvijjhitvā (Syā, Ka)

4. Nandim (Ka)

5. Vijayabherim (Ka)

6. Ogāhaṃ (Sī, Syā), ogāyha (Ka)

7. Ogāyha (Ka), idaṃ padaṃ Syā-potthake natthi.

တံ ကောဉ္ဇနာဒသဒ္ဓိ အသောသိ။ အတ္ထေသော ဘိက္ခဝေ သမာဓိ၊ သော စ ခေါ အပရိသုဒ္ဓေါတိ အတ္ထိ သော သမာဓိ မောဂ္ဂလ္လာနဿ၊ သော စ ခေါ ပရိသုဒ္ဓေါ န ဟောတိ။ ထေရော ကိရ ပဗ္ဗဇိတတော သတ္တမေ ဒိဝေ တဒဟုအရဟတ္တပ္ပတ္တော အဋ္ဌသု သမာပတ္တိသု ပဉ္စဟာကာရေဟိ အနာဓိဏ္ဏဝသီဘာဝေါ သမာဓိပရိပန္နကေ ဓမ္မေန သုဠု ပရိသောစေတွာ အာဝဇ္ဇနသမာပဇ္ဇနာဓိဋ္ဌာနဝုဋ္ဌာနပစ္စဝေက္ခဏာနံ သညာမတ္တကမေဝကတွာ စတုတ္ထဇ္ဈာနံ အပ္ပေတွာ နိသိန္ဓော ဈာနဇော်ဟိ ဝုဋ္ဌာယ နာဂါနံ သဒ္ဓိ သုတွာ “အန္တောသမာပတ္တိယံ အသောသိ”န္တိ ဧဝံသညိ အဟောသိ။ တေန ဝုတ္တံ “အတ္ထေသော ဘိက္ခဝေ သမာဓိ၊ သော စ ခေါ အပရိသုဒ္ဓေါ”တိ။

သောဘိတဝတ္ထုသ္မိ အဟံ အာဝုသော ပဉ္စ ကပ္ပသတာနိ အနုဿရာမီတိ ကောဝဇ္ဇနေန အနုဿရာမီတိ အာဟ၊ ဣတရထာ ဟိ အနုတ္တရိယံ အရိယသာဝကာနံ ပဋိပါဋိယာ နာနာဝဇ္ဇနေန ဘိက္ခဝေ တဿ တဿ အတိတေ နိဝါသဿ၊ အနုဿရာမီန္တိ န ဘိက္ခူ ပဉ္စာယေယျ။ ယသ္မာ ပနေသ “ကောဝဇ္ဇနေန အနုဿရာမီ”တိ အာဟ၊ တသ္မာ ဘိက္ခူ ပဉ္စာယိသု။ အတ္ထေသော ဘိက္ခဝေ သောဘိတဿ၊ သာ စ ခေါ ကောယေဝ ဇာတိတိ ယံ သောဘိတော ဇာတိ အနုဿရာမီတိ အာဟ၊ အတ္ထေသော ဇာတိ သောဘိတဿ၊ သာ စ ခေါ ကောယေဝ အနန္တရာ၊ န ပပ္ပဋိပါဋိယာ အနုဿရိတာတိ အဓိပ္ပါယော။

ကထံ ပနာယံ ဧတံ အနုဿရိတိ? အယံ ကိရ ပဉ္စန္ဒ ကပ္ပသတာနံ ပုပ္ဖိတိတ္ထာယတနေ ပဗ္ဗဇိတွာ အသညသမာပတ္တိ နိဗ္ဗတ္တေတွာ အပရိဟိန္နဇ္ဈာနော ကာလံ ကတွာ အသညဘဝေ နိဗ္ဗတ္တိ၊ တတ္ထ ယာဝတာယုကံ ဌတွာ အဝသာနေ မနုဿလောကေ ပပ္ပန္နော သာသနေ ပဗ္ဗဇိတွာ တိသော ဝိဇ္ဇာ သစ္စာကာသိ။ သော ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရာမာနော ဣမသ္မိ အတ္တဘာဝေ ပဋိသန္ဓိ ဒိသ္မာ တတော ပရံ တတိယေ အတ္တဘာဝေ စုတိမေဝ အဋ္ဌဿ၊ အထ ပုပ္ဖိမန္တရာ အဓိတ္တကံ အတ္တဘာဝံ အနုဿရိတုံ အသက္ခောန္တော နယတော သလ္လက္ခေသိ “အဋ္ဌါ အဟံ အသညဘဝေ နိဗ္ဗတ္တော”တိ။ ဧဝံသလ္လက္ခေန္တေန ပနာနေန ဒုက္ကရံ ကတံ၊ သတဓာ ဘိန္ဓဿ ဝါလဿ ကောဋိယာ ကောဋိ ပဋိဝိဇ္ဇါ၊ အာကာသေ ပဒံ ဒဿိတံ။ တသ္မာ နံ ဘဂဝါ ဣမသ္မိယေဝ ဝတ္ထုသ္မိ တေဒဂ္ဂေ ဌပေသိ “တေဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရာန္တာနံ ယဒိသောဘိတော”တိ။

ဝိနိတဝတ္ထုဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁-နာနာဝဇ္ဇနေဟိ (သိ)

၂-အတိတနိဝါသဿ (သျှာ)

၃-အံ ၁-၂၅-ပိဋေ။

taṃ koñcanādasaddaṃ assosiṃ. **Attheso bhikkhave samādhī, so ca kho aparisuddhoti** atthi eso samādhī Moggallānassa, so ca kho parisuddho na hoti. Thero kira pabbajitāto sattame divase tadahu-arahattappatto aṭṭhasu samāpattīsu pañcahākārehi anāciṇṇavasābhāvo samādhīparipanthake dhamme na suṭṭhu parisodhetvā āvajjanasamāpajjanādhiṭṭhānavuṭṭhānapaccavekkhaṇānaṃ saññāmatlakameva katvā catutthajjhānaṃ appetvā nisinno jhānaṅgehi vuṭṭhāya nāgānaṃ saddaṃ sutvā “antosamāpattiyaṃ assosiṃ”ti evaṃsaññā ahosi. Tena vuttaṃ “attheso bhikkhave samādhī, so ca kho aparisuddho”ti. (59)

Sobhitavatthusmiṃ ahaṃ āvuso pañca kappasatāni anussarāmīti ekāvajjanena anussarāmīti āha, itarathā hi anacchariyaṃ ariyasāvakānaṃ paṭipāṭiyā nānavajjanena¹ tassa tassa atīte nivāsassa² anussaraṇanti na bhikkhū ujjhāyeyyuraṃ. Yasmā panaesa “ekāvajjanena anussarāmī”ti āha, tasmā bhikkhū ujjhāyimsu. **Atthesā bhikkhave Sobhitassa, sā ca kho ekāyeva jātīti** yaṃ Sobhito jātiṃ anussarāmīti āha, atthesā jāti Sobhitassa, sā ca kho ekāyeva anantarā, na uppaṭipāṭiyā anussarītāti adhippāyo.

Kathaṃ panāyaṃ etaṃ anussarīti? Ayaṃ kira pañcannaṃ kappasatānaṃ upari titthāyatane pabbajitvā asaṇṇasamāpattim nibbattetvā aparihīnajjhāno kālaṃ katvā asaṇṇabhave nibbatti, tattha yāvatāyukaṃ ṭhatvā avasāne manussaloke uppanno sāsane pabbajitvā tisso vijjā sacchākāsi. So pubbenivāsaṃ anussaramāno imasmiṃ attabhāve paṭisandhim disvā tato paraṃ tatiye attabhāve cutimeva addasa, atha ubhinnaṃ antarā acittakaṃ attabhāvaṃ anussarituṃ asakkonto nayato sallakkhesi “addhā ahaṃ asaṇṇabhave nibbatto”ti. Evaṃ sallakkhentena panānena dukkaraṃ kataṃ, satadhā bhinnassa vālassa koṭiyā koṭi paṭividdhā, ākāse padaṃ dassitaṃ. Tasmā naṃ Bhagavā imasmiṃyeva vatthusmiṃ etadagge ṭhapesi “etadaggaṃ bhikkhave mama sāvakānaṃ bhikkhūnaṃ pubbenivāsaṃ anussarantānaṃ yadidaṃ Sobhito”ti³. (60)

Vinītavatthuvaṇṇanā niṭṭhitā.

1. Nānavajjanehi (Sī)

2. Atītanivāsassa (Syā)

3. Am 1. 25 piṭṭhe.

ကဏ္ဍ]

၄-စတုတ္ထပါရာဇိက နိဂမနဝတ္ထနာ

၁၀၃

နိဂမနဝတ္ထနာ

၂၃၃။ ဥဒ္ဓိန္ဒာ ခေါ် အာယဉ္ဇန္တော စတ္တာရော ပါရာဇိကာ ဓမ္မာတိ ဣဒံ ဣမ ဥဒ္ဓိဋ္ဌပါရာဇိကပရိဒီပနမေဝ၊ သမောဓာနေတွာ ပန သဗ္ဗာနေဝ စတုရိသတိ ပါရာဇိကာနိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ ကတမာနိ စတုရိသတိ၊ ပါဠိယံ အာဂတာနိ တာဝ ဘိက္ခုနံ စတ္တာရိ၊ ဘိက္ခုနီနံ အသာဓာရဏာနိ စတ္တာရိတိ အဋ္ဌ၊ ကောဒသ အဘဗ္ဗပုဂ္ဂလာ၊ တေသု ပဏ္ဍကတိရစ္ဆာနဂတဥဘတော- ဗျဉ္ဇနကာ တယော ဝတ္ထုဝိပန္နာ အဟေတုကပဋိသန္ဓိကာ၊ တေသံ သဂ္ဂေါ အဝါရိတော၊ မဂ္ဂေါ ပန ဝါရိတော၊ အဘဗ္ဗာ ဟိ တေ မဂ္ဂပ္ပဋိလာဘာယ၊ ဝတ္ထုဝိပန္နတ္တာတိ။ ပဗ္ဗဇ္ဇာပိ နေသံ ပဋိက္ခိတ္တာ၊ တသ္မာ တေဝိ ပါရာဇိကာ။ ထေယျသံဝါသကော၊ တိတ္ထိယပက္ကန္တကော၊ မာတုဃာတကော၊ ဝိတု- ဃာတကော၊ အရဟန္တဃာတကော၊ ဘိက္ခုနီဒူသကော၊ လောဟိတုပ္ပါဒကော၊ သံဃဘေဒကောတိ ဣမေ အဋ္ဌ အတ္တနော ကိရိယာယ ဝိပန္နတ္တာ အဘဗ္ဗဋ္ဌာနံ ပတ္တာတိ ပါရာဇိကာဝ။ တေသု ထေယျသံဝါသကော၊ တိတ္ထိယပက္ကန္တကော၊ ဘိက္ခုနီဒူသကောတိ ဣမေသံ တိဏ္ဍံ သဂ္ဂေါ အဝါရိတော၊ မဂ္ဂေါ ပန ဝါရိတောဝ။ ဣတရေသံ ပဉ္စန္ဒ ဥဘယဗ္ဗိ ဝါရိတံ။ တေ ဟိ အနန္တရဘဝေ နရကေ နိဗ္ဗတ္တနကသတ္တာ။ ဣတိ ဣမေ စ ကောဒသ၊ ပုရိမာ စ အဋ္ဌာတိ ဧကေနဝိသတိ။ တေ ဂိဟိလိင်္ဂေ ရုစိံ ဥပ္ပါဒေတွာ ဂိဟိနိဝါသနိဝတ္ထာယ ဘိက္ခုနိယာ သဒ္ဓိံ ဝိသတိ။ သာ ဟိ အဇ္ဈာစာရဝိတိက္ကမံ အကတွာပိ ဧတ္တာဝတာဝ အဿမဏိတိ ဣမာနိ တာဝ ဝိသတိ ပါရာဇိကာနိ။

အပရာနိဝိ လမ္ဗိ၊ မုဒုပိဋ္ဌိကော၊ ပရဿ အင်္ဂဇာတံ မုခေန ဂဏှာတိ၊ ပရဿ အင်္ဂဇာတေ အဘိနိသီဒတိတိ ဣမေသံ စတုန္ဒ ဝသေန စတ္တာရိ အနုလောမ- ပါရာဇိကာနိတိ ဝဒန္တိ။ တောနိ ဟိ ယသ္မာ ဥဘိန္ဒံ ရာဂဝသေန သဒိသဘာဝုပ- ဂတာနံ ဓမ္မော “မေထုနဓမ္မော”တိ ဝုစ္စတိ၊ တသ္မာ ဧတေန ပရိယာယေန မေထုနဓမ္မံ အပ္ပဋိသေဝိတွာယေဝ ကေဝလံ မဂ္ဂေန မဂ္ဂပ္ပဝေသနဝသေန အာပဋိတဗ္ဗတ္တာ မေထုနဓမ္မပါရာဇိကဿ အနုလောမေန္တိတိ “အနုလောမ- ပါရာဇိကာနိ”တိ ဝုစ္စန္တိ။ ဣတိ ဣမာနိ စ စတ္တာရိ၊ ပုရိမာနိ စ ဝိသတိတိ သမောဓာနေတွာ သဗ္ဗာနေဝ စတုရိသတိ ပါရာဇိကာနိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။

န လဘတိ ဘိက္ခုဟိ သဒ္ဓိံ သံဝါသန္တိ ဥပေါသထပဝါရဏပါတိမောက္ခ- ဌေသသံသကမ္မပ္ပဘေဒံ ဘိက္ခုဟိ သဒ္ဓိံ သံဝါသံ န လဘတိ။ ယထာ ပုရေ တထာ ပစ္ဆာတိ ယထာ ပုဗ္ဗေ ဂိဟိကာလေ အနုပသမ္ပန္နကာလေ စ၊ ပစ္ဆာ ပါရာဇိကံ အာပန္နောပိ တထေဝ အသံဝါသော ဟောတိ။ နတ္ထိ တဿ ဘိက္ခုဟိ

Nigamanavaṇṇanā

233. **Uddiṭṭhā kho āyasmanto cattāro pārājikā dhammā**ti idaṃ idha uddiṭṭhapārājikaparidīpanameva, samodhānetvā pana sabbāneva catuvīsati pārājikāni veditabbāni. Katamāni catuvīsati? Pāliyaṃ āgatāni tāva bhikkhūnaṃ cattāri, bhikkhunīnaṃ asādhāraṇāni cattārīti aṭṭha, ekādaśa abhaddhapuggalā, tesu paṇḍakacchānagata-ubhatobyañjanakā tayo vatthuvipannā ahetukapaṭisaṇḍhikā, tesāṃ saggo avārito, maggo pana vārito, abhaddhā hi te maggappaṭilābhāya vatthuvipannattāti. Pabbajjāpi nesaṃ paṭikkhattā, tasmā tepi pārājikā. Theyyasaṃvāsako, titthiyapakkantako, mātughātakako, pitughātakako, arahantaghātakako, bhikkhunīdūsako, lohituppādako, saṃghabhedakoti ime aṭṭha attano kiriyāya vipannattā abhaddhānaṃ pattāti pārājikāva. Tesu theyyasaṃvāsako, titthiyapakkantako, bhikkhunīdūsakoti imesaṃ tiṇṇaṃ saggo avārito, maggo pana vāritova. Itaresaṃ pañcannaṃ ubhayampi vāritaṃ. Te hi anantarabhava narake nibbattanakasattā. Iti ime ca ekādaśa, purimā ca aṭṭhāti ekūnavīsati. Te gihiliṅge ruciṃ uppādetvā gihinivāsanaṃ vatthāya bhikkhuniyā saddhiṃ vīsati. Sā hi ajjhācāravītikkaṃ akatvāpi ettāvatāva assamaṇīti imāni tāva vīsati pārājikāni.

Aparānīpi lambī, mudupiṭṭhiko, parassa aṅgajātaṃ mukhena gaṇhāti, parassa aṅgajāte abhinisīdatīti imesaṃ catunnaṃ vasena cattāri anulomapārājikānīti vadanti. Etāni hi yasmā ubhinnaṃ rāgavasena sadisabhāvūpagatānaṃ dhammo “methunadhammo”ti vuccati, tasmā etena pariyāyena methunadhammaṃ appaṭisevitvāyeva kevalaṃ maggena maggappavesanavasena āpajjitabbattā methunadhammapārājikassa anulomentīti “anulomapārājikānī”ti vuccanti. Iti imāni ca cattāri, purimāni ca vīsatiṃ samodhānetvā sabbāneva catuvīsati pārājikāni veditabbāni.

Na labhati bhikkhūhi saddhiṃ saṃvāsanti

uposathapavāraṇapātimokkhuḍḍesaSaṃghakammappabhedaṃ bhikkhūhi saddhiṃ saṃvāsaṃ na labhati. **Yathā pure tathā pacchāti** yathā pubbe gihikāle, anupasaṃpannakāle ca pacchā pārājikaṃ āpannopi tatheva asaṃvāso hoti. Natthi tassa bhikkhūhi

၁၀၄

ဝိနယဝိဋ္ဌက ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာ

သဒ္ဓိံ ဥပေါသထပဝါရဏပါတိမောက္ခဋ္ဌေသသံဃကမ္မပ္ပဘေဒေါ သံဝါသောတိ ဘိက္ခုဟိ သဒ္ဓိံ သံဝါသံ န လဘတိ။ **တတ္ထာယသ္မန္တေ ပုစ္ဆာမိတိ** တေသု စတုသု ပါရာဇိကေသု အာယသ္မန္တေ “ကစ္စိတ္ထ ပရိသုဒ္ဓါ”တိ ပုစ္ဆာမိ။ **ကစ္စိတ္တာတိ** ကစ္စိ ဧတ္ထ၊ ဧတေသု စတုသု ပါရာဇိကေသု ကစ္စိ ပရိသုဒ္ဓါတိ အတ္ထော။ အထ ဝါ **ကစ္စိတ္ထ ပရိသုဒ္ဓါတိ** ကစ္စိ ပရိသုဒ္ဓါ အတ္ထ၊ ဘဝထာတိ အတ္ထော။ သေသံ သဗ္ဗတ္ထ ဥတ္တာနတ္ထမေဝါတိ။

သမန္တပါသာဒိကာယ ဝိနယသံဝဏ္ဏနာယ

စတုတ္ထပါရာဇိကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

saddhiṃ uposathapavāraṇapātimokkhuddesasaṃghakammappabhedo
saṃvāsoti bhikkhūhi saddhiṃ saṃvāsaṃ na labhati. **Tatthāyasmante**
pucchāmīti tesu catūsu pārājikesu āyasmante “kaccittha parisuddhā”ti
pucchāmi. **Kaccitthāti** kacci ettha, etesu catūsu pārājikesu kacci parisuddhāti
attho. Atha vā **kaccittha parisuddhāti** kacci parisuddhā attha, bhavathāti
attho. Sesam sabbattha uttānatthamevāti.

Samantapāsādikāya Vinayasamvaṇṇanāya

Catutthapārājikavaṇṇanā niṭṭhitā.

၂-သံဃာဒိသေသကဏ္ဍ

၁-သုတ္တံသိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ယံ ပါရာဇိကကဏ္ဍဿ၊ သင်္ဂီတံ သမနန္တရံ။

တဿ တေရသကဿာယ၊ မပုဗ္ဗပဒဝဏ္ဏနာ။

၂၃၄။ တေန သမယေန ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေန
အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ၊ တေန ခေါ ပန သမယေန အာယသ္မာ
သေယျသကော အနဘိရတော ဗြဟ္မစရိယံ စရတိတိ ဧတ္ထ **အာယသ္မာ**တိ
ဝိယဝစနံ။ **သေယျသကော**တိ တဿ ဘိက္ခုနော နာမံ။ **အနဘိရတော**တိ
ဝိက္ခိတ္တစိတ္တော ကာမရာဂပရိဋ္ဌာဟေန ပရိဋ္ဌယမာနော၊ န ပန ဂိဟိဘာဝံ
ပတ္တယမာနော။ **သော တေန ကိသော ဟောတိ**တိ သော သေယျသကော
တေန အနဘိရတဘာဝေန ကိသော ဟောတိ။

အဗ္ဗဿ ခေါ အာယသ္မာ ဥဒါယိတိ ဧတ္ထ **ဥဒါယိ**တိ တဿ ထေရဿ နာမံ၊
အယဉ္ဇိ သေယျသကဿ ဥပဇ္ဈာယော လာဠုဒါယိ နာမ ဘန္တမိဂသပ္ပဋိဘာဂေါ
နိဒ္ဒါရာမတာဒိမနယုတ္တာနံ အညတရော လောလဘိက္ခူ။ **ကစ္စိ နော တွန္တိ** ကစ္စိ
န တုံ။ **ယာဝဒတ္ထိ ဘုဇ္ဇာ**တိအာဒိသု ယာဝတာ အတ္ထောတိ ယာဝဒတ္ထိ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ
ဟောတိ—ယာဝတာ တေ ဘောဇနေန အတ္ထော၊ ယတ္ထကံ တုံ ဣစ္ဆယိ၊ တတ္ထကံ
ဘုဇ္ဇ။ ယတ္ထကံ ကာလံ ရတ္ထိံ ဝါ ဒိဝါ ဝါ သုပိတုံ ဣစ္ဆယိ၊ တတ္ထကံ သုပ။
မတ္တိကာဒိဟိ ကာယံ ဥဗ္ဗေတော စုဏ္ဏာဒိဟိ ခံသိတွာ ယတ္ထကံ နာနံ ဣစ္ဆယိ၊
တတ္ထကံ နာယ။ ဥဗ္ဗေသေန ဝါ ပရိပုစ္ဆာယ ဝါ ဝတ္တပဋိပတ္တိယာ ဝါ ကမ္မဋ္ဌာနေန
ဝါ အတ္ထော နတ္ထိတိ။ **ယဒါ တေ အနဘိရတိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ**တိ ယသ္မိံ ကာလေ တဝ
ကာမရာဂဝသေန ဥက္ကဏ္ဍိတတာ ဝိက္ခိတ္တစိတ္တတာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ **ရာဂေါ ဖိတ္တံ**
အနုဒ္ဓံသေတိတိ ကာမရာဂေါ ဖိတ္တံ ခံသေတိ ပဓံသေတိ ဝိက္ခိပတိ စေဝ
မိလာပေတိ စ။ **တဒါ ဟတ္ထေန ဥပက္ကမိတွာ အသုစိ မောစေတိ**တိ တသ္မိံ
ကာလေ ဟတ္ထေန ဝါယမိတွာ အသုစိမောစနံ ကရေဟိ၊ ဧဝံ ဟိ တေ
စိတ္တေကဂ္ဂတာ ဘဝိဿတိ။ ဣတိ တံ ဥပဇ္ဈာယော အနုဿာသိ ယထာ တံ
ဗာလော ဗာလံ မဂေါ မဂံ။

၂၃၅။ **တေသံ မုဋ္ဌဿတိနံ အသမ္ပဇာနာနံ နိဒ္ဓံ ဩက္ကမန္တာနန္တိ** သတိ-
သမ္ပဇညံ ပဟာယ နိဒ္ဓံ ဩတရန္တာနံ။ တတ္ထ ကိဉ္စာပိ နိဒ္ဓံ ဩက္ကမန္တာနံ

၁-မူဂေါ မူဂံ (သီ၊ သျာ)

2. Saṅghādisesakaṇḍa

1. Sukkavissatthisikkhāpadavaṇṇanā

Yaṃ pārajikakaṇḍassa, saṅgītaṃ samanantaram.
Tassa terasakassāya-mapubbapadavaṇṇanā.

234. Tena samayena Buddhō Bhagavā Sāvattiyaṃ viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme, tena kho pana samayena āyasmā Seyyasako anabhirato brahmacariyaṃ caratīti ettha āyasmāti piyavacanāṃ. Seyyasakoti tassa bhikkhuno nāmaṃ. Anabhiratoti vikkhittacitto kāmarāgapariḷāhena paṭiḍaḍḍhamāno, na pana gihibhāvaṃ patthayamāno. So tena kiso hotīti so Seyyasako tena anabhiratabhāvena kiso hoti.

Addasā kho āyasmā Udāyīti ettha Udāyīti tassa therassa nāmaṃ, ayañhi Seyyasakassa upajjhāyo Lāḷudāyī nāma bhantamigasappaṭibhāgo niddārāmatādimanuyuttānaṃ aññataro lolabhikkhu. Kacci no tvanti kacci nu tvam. Yāvadatthaṃ bhuñjāti-ādīsu yāvata atthoti yāvadatthaṃ. Idam vuttam hoti—yāvata te bhojanena attho, yattakam tvam icchasi, tattakam bhuñja. Yattakam kālam rattim vā divā vā supitum icchasi, tattakam supa. Mattikādīhi kāyam ubbaṭṭetvā cuṇṇādīhi ghaṃsitvā yattakam nhānaṃ icchasi, tattakam nhāya. Uddesena vā paripucchāya vā vattapaṭipattiyā vā kammaṭṭhānena vā attho natthīti. Yadā te anabhirati uppajjati yasmim kāle tava kāmarāgavasena ukkaṇṭhitatā vikkhittacittatā uppajjati. Rāgo cittaṃ anuddhamsetīti kāmarāgo cittaṃ dhamseti padhamseti vikkhipati ceva milāpeti ca. Tadā hatthena upakkamitvā asucim mocehīti tasmim kāle hatthena vāyāmitvā asucimocanaṃ karohi, evaṃ hi te cittekaggatā bhavissati. Iti taṃ upajjhāyo anusāsi yathā taṃ bālo bālaṃ, mago magam¹.

235. Tesam muṭṭhassatīnaṃ asampajānānaṃ niddam okkamantānanti satisampajāññaṃ pahāya niddam otarantānaṃ. Tattha kiñcāpi niddam okkamantānaṃ

1. Mūgo mūgaṃ (Sī, Syā)

အဗျာကတော ဘဝဂ်ဝါရော ပဝတ္တတိ၊ သတိသမ္ပဇညဝါရော ဂဠတိ။ တထာပိ သယနကာလေ မနသိကာရော ကာတဗ္ဗော။ ဒိဝါ သုပန္နေန ယာဝ နှာတဿ ဘိက္ခုနော ကေသာ န သုက္ခန္တိ၊ တာဝ သုပိတွာ ဝုဠဟိဿာမီတိ သဥဿာဟေန သုပိတဗ္ဗံ။ ရတ္တိံ သုပန္နေန “တ္ထေကံ နာမ ရတ္တိဘာဂံ သုပိတွာ စန္ဒေန ဝါ တာရကာယ ဝါ ဣဒံ နာမ ဌာနံ ပတ္တကာလေ ဝုဠဟိဿာမီ”တိ သဥဿာဟေန သုပိတဗ္ဗံ။ ဗုဒ္ဓါနုဿတိအာဒိသု စ ဒသသု ကမ္မဋ္ဌာနေသု ဧကံ အညံ ဝါ စိတ္တရူပိယံ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတွာဝ နိဒ္ဒါ ဩက္ကမိတဗ္ဗော။ ဧဝံ ကရောန္တော ဟိ “သတော သမ္ပဇာနော သတိဉ္စ သမ္ပဇညဉ္စ အဝိဇ္ဇေတွာဝ နိဒ္ဒါ ဩက္ကမတိ”တိ ဝုဠတိ။ တေ ပန ဘိက္ခု ဗာလာ လောလာ ဘန္တမိဂသပ္ပုဋ္ဌိဘာဂါ န ဝေမကံသု၊ တေန ဝုတ္တံ “တေသံ မုဠဿတိနံ အသမ္ပဇာနာနံ နိဒ္ဒါ ဩက္ကမန္တာနံ”န္တိ။

အတ္ထိ စေတ္တ စေတနာ လဗ္ဘတိတိ ဣတ္ထ စ သုပိနန္တေ အဿာဒစေတနာ အတ္ထိ ဥပလဗ္ဘတိ။ အတ္ထေသာ ဘိက္ခဝေ စေတနာ၊ သာ စ ခေါ အဗ္ဗော-ဟာရိကာတိ ဘိက္ခဝေ သော အဿာဒစေတနာ အတ္ထိ၊ သာ စ ခေါ အဝိသယေ ဥပ္ပန္နတ္တာ အဗ္ဗောဟာရိကာ၊ အာပတ္တိယာ အင်္ဂံ န ဟောတိ။ ဣတိ ဘဂဝါ သုပိနန္တေ စေတနာယ အဗ္ဗောဟာရိကာဘာဝံ ဒဿေတွာ—ဝေဉ္စ ပန ဘိက္ခဝေ ဣမံ သိက္ခာပဒံ ဥဒ္ဓိသေယျာထ သဉ္ဇေတနိကာ သုက္ကမိဿဋ္ဌိ^၁ အညတြ သုပိနန္တာ သံဃာဒိသေသောတိ။ သာနုပညတ္တိကံ သိက္ခာပဒံ ပညပေသိ။

၂၃၆-၂၃၇။ တတ္ထ သံဝိဇ္ဇတိ စေတနာ အဿာတိ သဉ္ဇေတနာ၊ သဉ္ဇေ-တနာဝ သဉ္ဇေတနိကာ၊ သဉ္ဇေတနာ ဝါ အဿာ အတ္ထိတိ သဉ္ဇေတနိကာ။ ယသ္မာ ပန ယဿ သဉ္ဇေတနိကာ သုက္ကမိဿဋ္ဌိ ဟောတိ၊ သော ဇာနန္တော သဉ္ဇာနန္တော ဟောတိ၊ သာ စဿ သုက္ကမိဿဋ္ဌိ စေဉ္စ အဘိဝိတရိတွာ ဝီတိက္ကမော ဟောတိ၊ တသ္မာ ဗျူနေ အာဒရံ အကတွာ အတ္ထမေဝ ဒဿေတုံ ဇာနန္တော သဉ္ဇာနန္တော စေဉ္စ အဘိဝိတရိတွာ ဝီတိက္ကမောတိ ဝေမဿ ပဒဘာဇနံ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ဇာနန္တောတိ ဥပက္ကမာမီတိ ဇာနန္တော။ သဉ္ဇာနန္တောတိ သုက္ကမောစေမီတိ သဉ္ဇာနန္တော၊ တေနေဝ ဥပက္ကမဇာနနာကာရေန သဒ္ဓိံ ဇာနန္တောတိ အတ္ထော။ စေဉ္စာတိ မောစနဿာဒစေတနာဝသေန စေတေတွာ ပကပ္ပေတွာ။ အဘိဝိတရိတွာတိ ဥပက္ကမဝသေန မဒ္ဒန္တော နိရာသင်္ဂစိတ္တံ ပေသေတွာ။ ဝီတိက္ကမောတိ ဧဝံ ပဝတ္တဿ ယော ဝီတိက္ကမော၊ အယံ သဉ္ဇေတနိကာသဒ္ဓဿ သိခါပ္ပတ္တော အတ္ထောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

abyākato bhavaṅgavāro pavattati, satisampajaññavāro gaḷati, tathāpi sayanakāle manasikāro kātabbo. Divā supantena “yāva nhātassa bhikkhuno kesā na sukkhanti, tāva supitvā vuṭṭhahissāmī”ti sa-ussāhena supitabbam. Rattim supantena “ettakam nāma rattibhāgaṃ supitvā candena vā tārakāya vā idam nāma ṭhānam pattakāle vuṭṭhahissāmī”ti sa-ussāhena supitabbam. Buddhānussati-ādīsu ca dasasu kammaṭṭhānesu ekaṃ, aññam vā cittaruciyaṃ kammaṭṭhānam gahetvāva niddā okkamitabbā. Evaṃ karonto hi “sato sampajāno satīṇca sampajaññaṇca avijahitvāva niddam okkamati”ti vuccati. Te pana bhikkhū bālā lolā bhantamigasappaṭibhāgā na evamakaṃsu, tena vuttam “tesam muṭṭhassatīnam asampajānānam niddam okkamantānam”ti.

Atthi cettha cetanā labbhatīti ettha ca supinante assādacetanā atthi upalabbhati. Atthesā bhikkhave cetanā, sā ca kho abbohārikāti bhikkhave esā assādacetanā atthi, sā ca kho avisaye uppannattā abbohārikā, āpattiya aṅgam na hoti. Iti Bhagavā supinante cetanāya abbohārikabhāvaṃ dassetvā “evaṇca pana bhikkhave imam sikkhāpadam uddiseyyātha ‘sañcetanikā sukkavissatṭhi¹ aññatra supinantā saṃghādiseso’ti” sānupaññattikaṃ sikkhāpadam paññapesi.

237. Tattha saṃvijjati cetanā assāti sañcetanā, sañcetanāva **sañcetanikā**, sañcetanā vā assā atthīti sañcetanikā. Yasmā pana yassa sañcetanikā sukkavissatṭhi hoti, so jānanto sañjānanto hoti, sā cassa sukkavissatṭhi cecca abhivitaritvā vītikkamo hoti, tasmā byañjane ādaram akatvā atthameva dassetuṃ “**jānanto sañjānanto cecca abhivitaritvā vītikkamo**”ti evamassa padabhājanam vuttam. Tattha **jānantoti** upakkamāmīti jānanto. **Sañjānantoti** “sukkam mocemī”ti sañjānanto, teneva upakkamajānanākārena saddhim jānantoti attho. **Ceccāti** mocanassādacetanāvasena cetetvā pakappetvā. **Abhivitaritvāti** upakkamavasena maddanto nirāsaṅkacittam pesetvā. **Vītikkamoti** evam pavattassa yo vītikkamo, ayam sañjetanikāsaddassa sikkhāppatto atthoti vuttam hoti.

1. Sukkavissatṭhi (Sī, Syā)

ဣဒါနိ သုက္ကဝိဿဋ္ဌိတိ ဧတ္ထ ယဿ သုက္ကဿ ဝိဿဋ္ဌိ၊ တံ တာဝ သင်္ချာတော ဝဏ္ဏဘေဒတော စ ဒဿေတုံ **သုက္ကန္တိ ဒသ သုက္ကာနိ**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ သုက္ကာနံ အာသယဘေဒတော ဓာတုနာနတ္ထတော စ နိလာဒိဝဏ္ဏဘေဒေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဝိဿဋ္ဌိတိ ဝိဿဋ္ဌေါ^၁၊ အတ္ထတော ပနေတံ ဌာနာစာဝနံ ဟောတိ။ တေနာဟ “ဝိဿဋ္ဌိတိ ဌာနတော စာဝနာ ဝုစ္စတိ”တိ။ တတ္ထ ဝတ္ထိသိသံ၊ ကဋိ၊ ကာယောတိ တိဓာ သုက္ကဿ ဌာနံ ပကပ္ပေန္တိ။ ဧကော ကိရာစရိယော “ဝတ္ထိသိသံ သုက္ကဿ ဌာန”န္တိ အာဟ။ ဧကော “ကဋိ”တိ။ ဧကော “သကလော ကာယော”တိ။ တေသု တတိယဿ ဘာသိတံ သုဘာသိတံ။ ကေသလောမ-နဒန္တာနဉ္စ မံသဝိနိမုတ္တဌာနံ ဥစ္စာရပဿာဝခေဋ္ဌသိဃံဏိကာ ထဒ္ဓသုက္က-စမ္မာနိ စ ဝဇ္ဇေတွာ အဝသေသော ဆဝိမံသလောဟိတာနုဂတော သဗ္ဗောပိ ကာယော ကာယပ္ပဿာဒဘာဝဇီဝိတိန္ဒြိယာဗဒ္ဓပိတ္တာနံ သမ္ဘဝဿ စ ဌာနမေဝ။ တထာ ဟိ ရာဂပရိယုဋ္ဌာနေနာဘိဘူတာနံ ဟတ္ထိနံ ဥဘောဟိ ကဏ္ဍစူဠိကာဟိ သမ္ဘဝေါ နိက္ခမတိ၊ မဟာသေနရာဇာ စ ရာဂပရိယုဋ္ဌိတော သမ္ဘဝဝေဂံ အဓိဝါသေတုံ အသက္ခောန္တော သက္ခေန ဗာဟုသိသံ ဖာလေတွာ ဝဏမုခေန နိက္ခန္တိ သမ္ဘဝံ ဒဿေသိတိ။

ဧတ္ထ ပန ပဌမဿ အာစရိယဿ ဝါဒေ မောစနဿာဒေန နိမိတ္တေ ဥပက္ကမတော ယတ္ထကံ ဧကော ဒုဒ္ဓကမက္ခိကာ ပိဝေယျ၊ တတ္ထကေ အသုစိနိ ဝတ္ထိသိသတော မုစ္စိတွာ ဒကသောတံ ဩတိဏ္ဏမတ္တေ ဗဟိ နိက္ခန္တေ ဝါ အနိက္ခန္တေ ဝါ သံဃာဒိသေသော။ ဒုတိယဿ ဝါဒေ တထေဝ ကဋိတော မုစ္စိတွာ ဒကသောတံ ဩတိဏ္ဏမတ္တေ။ တတိယဿ ဝါဒေ တထေဝ သကလကာယံ သံခေါဘေတွာ တတော မုစ္စိတွာ ဒကသောတံ ဩတိဏ္ဏမတ္တေ ဗဟိ နိက္ခန္တေ ဝါ အနိက္ခန္တေ ဝါ သံဃာဒိသေသော။ ဒကသောတောရောဟဏဇ္ဈေတ္ထ အဓိဝါသေတွာ အန္တရာ နိဝါရေတုံ အသက္ကုဏေယျတာယ ဝုတ္တံ၊ ဌာနာ စုတံ ဟိ အဝဿံ ဒကသောတံ ဩတရတိ။ တသ္မာ ဌာနာစာဝနမတ္တေနဝေတ္ထ အာပတ္တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ သာ စ ခေါ နိမိတ္တေ ဥပက္ကမန္တဿေဝ၊ ဟတ္ထပရိကမ္မပါဒပရိကမ္မ-ဂတ္ထပရိကမ္မကရဏေန သစေပိ အသုစိ မုစ္စတိ၊ အနာပတ္တိ။ အယံ သဗ္ဗာစရိယ-သာဓာရဏဝိနိစ္ဆယော။

အညတြ သုပိနန္တာတိ ဧတ္ထ သုပိနော ဧဝ **သုပိနန္တော**၊ တံ ဌပေတွာ၊ အပနေတွာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တဉ္စ ပန သုပိနံ ပဿန္တော စတူဟိ ကာရဏေဟိ

Idāni **sukkavissatṭhī**ti ettha yassa sukkassa vissatṭhi, taṃ tāva saṅkhyāto vaṇṇabhedato ca dassetuṃ “**sukkanti dasa sukkānī**”ti-ādimāha. Tattha sukkānaṃ āsayabhedato, dhātunānattato ca nīlādivaṇṇabhedo veditabbo.

Vissatṭhīti vissaggo¹, atthato panetaṃ ṭhānācāvanam hoti. Tenāha “vissatṭhīti ṭhānato cāvanā vuccatī”ti. Tattha vatthisīsaṃ, kaṭi, kāyoti tidhā sukkassa ṭhānaṃ pakappenti. Eko kirācariyo “vatthisīsaṃ sukkassa ṭhānaṃ”ti āha. Eko “kaṭi”ti. Eko “sakalo kāyo”ti. Tesu tatiyassa bhāsitaṃ subhāsitaṃ. Kesalomanakhadantānañhi maṃsavanimuttatṭhānaṃ, uccāra passāva kheḷa siṅghāṇikā thaddhasukkhacammāni ca vajjetvā avaseso chavimaṃsalohitānugato sabbopi kāyo kāyappasādabhāvajīvitindriyābaddhapittānaṃ, sambhavassa ca ṭhānameva. Tathā hi rāgapariyutṭhānenābhībūtānaṃ hatthīnaṃ ubhoḥi kaṇṇacūlikāhi sambhavo nikkhamati, Mahāsenarājā ca rāgapariyutṭhito sambhavavegaṃ adhivāsetuṃ asakkonto satthena bāhusīsaṃ phāletvā vaṇamukhena nikkhantaṃ sambhavaṃ dassesīti.

Ettha pana paṭhamassa ācariyassa vāde mocanassādena nimitte upakkamato yattakaṃ ekā khuddakamakkhikā piveyya, tattake asucimhi vatthisīsato muccitvā dakasotaṃ otiṇṇamatte bahi nikkhante vā anikkhante vā saṃghādiseso. Dutiya vāde tatheva kaṭito muccitvā dakasotaṃ otiṇṇamatte. Tatiyassa vāde tatheva sakalakāyaṃ saṃkhobhetvā tato muccitvā dakasotaṃ otiṇṇamatte bahi nikkhante vā anikkhante vā saṃghādiseso. Dakasotorohaṇaṇcetta adhivāsetvā antarā nivāretuṃ asakkuṇeyyatāya vuttaṃ, ṭhānā cutaṃ hi avassaṃ dakasotaṃ otarati. Tasmā ṭhānācāvanamattenevettha āpatti veditabbā. Sā ca kho nimitte upakkamantasseva, hatthaparikkammapādaparikkammagattaparikkammakaraṇena sacepi asuci muccati, anāpatti. Ayaṃ sabbācariyasādhāraṇavinicchayo.

Aññatra supinantāti ettha supino eva supinanto, taṃ ṭhapetvā, apanetvāti vuttaṃ hoti. Tañca pana supinaṃ passanto catūhi kārāṇehi

ပဿတိ ဓာတုက္ခောဘတော ဝါ အနုဘူတပုဗ္ဗတော ဝါ ဒေဝတောပသံဟာရ-
တော ဝါ ပုဗ္ဗနိမိတ္တတော ဝါတိ။

တတ္ထ ပိတ္တာဒီနံ ခေါဘကရဏပစ္စယယောဂေန ခုဘိတဓာတုက္ခော ဓာတုက္ခောဘတော သုပိနံ ပဿတိ။ ပဿန္တော စ နာနာဝိဓံ သုပိနံ ပဿတိ။ ပဗ္ဗတာ ပတန္တော ဝိယ အာကာသေန ဂစ္ဆန္တော ဝိယ ဝါဠမိဂဟတ္ထိစောရာဒီဟိ အနုဗဒ္ဓေါ ဝိယ ဟောတိ။ အနုဘူတပုဗ္ဗတော ပဿန္တော ပုဗ္ဗေ အနုဘူတပုဗ္ဗ အာရမ္မဏံ ပဿတိ။ ဒေဝတောပသံဟာရတော ပဿန္တဿ ဒေဝတာ အတ္တကာမတာယ ဝါ အနတ္တကာမတာယ ဝါ အတ္ထာယ ဝါ အနတ္ထာယ ဝါ နာနာဝိဓာနိ အာရမ္မဏာနိ ဥပသံဟရန္တိ။ သော တာသံ ဒေဝတာနံ အာနုဘာဝေန တာနိ အာရမ္မဏာနိ ပဿတိ။ ပုဗ္ဗနိမိတ္တတော ပဿန္တော ပုညာပုညဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇိတကာမဿ အတ္တဿ ဝါ အနတ္တဿ ဝါ ပုဗ္ဗနိမိတ္တဘူတံ သုပိနံ ပဿတိ။ ဗောဓိသတ္တမာတာ ဝိယ ပုတ္တပဋိလာဘနိမိတ္တံ, ဗောဓိသတ္တော ဝိယ ပဉ္စ မဟာသုပိနေ, ကောသလရာဇာ ဝိယ သောဠဿ သုပိနေတိ။

တတ္ထ ယံ ဓာတုက္ခောဘတော အနုဘူတပုဗ္ဗတော စ သုပိနံ ပဿတိ။ န တံ သစ္စံ ဟောတိ။ ယံ ဒေဝတောပသံဟာရတော ပဿတိ။ တံ သစ္စံ ဝါ ဟောတိ အလီကံ ဝါ။ ကုဒ္ဓေါ ဟိ ဒေဝတာ ဥပါယေန ဝိနာသေတုကာမာ ဝိပရိတဓိ ကတွာ ဒဿေန္တိ။ ယံ ပန ပုဗ္ဗနိမိတ္တတော ပဿတိ။ တံ ဧကန္တ-
သစ္စမေဝ ဟောတိ။ ဧတေသဉ္စ စတုန္တံ မူလကာရဏာနံ သံသဂ္ဂဘေဒတောပိ သုပိနဘေဒေါ ဟောတိယေဝ။

တဉ္စ ပနေတံ စတုဗ္ဗိဓမ္မိ သုပိနံ သေက္ခပုထုဇ္ဇနာဝ ပဿန္တိ, အပ္ပဟိန-
ဝိပလ္လာသတ္တာ။ အသေက္ခာ န ပဿန္တိ, ပဟိနဝိပလ္လာသတ္တာ။ ကိံ ပနေတံ ပဿန္တော သုတ္တော ပဿတိ, ပဋိဗုဒ္ဓေါ။ ဥဒါဟု နေဝ သုတ္တော န ပဋိဗုဒ္ဓေါတိ။ ကိဉ္စေတ္ထ ယဒိ တာဝ သုတ္တော ပဿတိ။ အဘိဓမ္မဝိရောဓော အာပဇ္ဇတိ။ ဘဝဂ်စိတ္တေန ဟိ သုပတိ။ တံ ရူပနိမိတ္တာဒိအာရမ္မဏံ, ရာဂါဒိသမ္ပယုတ္တံ ဝါ န ဟောတိ။ သုပိနံ ပဿန္တဿ စ ဤဒိသာနိ စိတ္တာနိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ အထ ပဋိဗုဒ္ဓေါ ပဿတိ။ ဝိနယဝိရောဓော အာပဇ္ဇတိ။ ယဉ္စိ ပဋိဗုဒ္ဓေါ ပဿတိ။ တံ သဗ္ဗောဟာရိကစိတ္တေန ပဿတိ။ သဗ္ဗောဟာရိကစိတ္တေန စ ကတေ ဝိတိက္ကမေ အနာပတ္တိ နာမ နတ္ထိ။ သုပိနံ ပဿန္တေန ပန ကတေဝိ ဝိတိက္ကမေ ဧကန္တ အနာပတ္တိ ဧဝ။ အထ နေဝ သုတ္တော န ပဋိဗုဒ္ဓေါ ပဿတိ။ ကော နာမ ပဿတိ ဧဝေ သတိ သုပိနဿ အဘာဝေါဝ အာပဇ္ဇတိတိ။ န အဘာဝေါ။

၁-န နာမ ပဿတိ (သိ၊ သျာ)

passati dhātukkhobhato vā anubhūtapubbato vā devatopasamhārato vā pubbanimittato vāti.

Tattha pittādīnaṃ khobhakaraṇapaccayayogena khubhitadhātuko **dhātukkhobhato** supinaṃ passati. Passanto ca nānāvidhaṃ supinaṃ passati, pabbatā patanto viya, ākāseṇa gacchanto viya, vālamigahatthikorādīhi anubaddho viya hoti. **Anubhūtapubbato** passanto pubbe anubhūtapubbaṃ ārammaṇaṃ passati. **Devatopasamhārato** passantassa devatā atthakāmatāya vā anatthakāmatāya vā atthāya vā anatthāya vā nānāvidhāni ārammaṇāni upasamharanti. So tāsāṃ devatānaṃ ānubhāvena tāni ārammaṇāni passati. **Pubbanimittato** passanto puññāpuññavasena uppajjitukāmassa atthassa vā anatthassa vā pubbanimittabhūtaṃ supinaṃ passati bodhisattamātā viya puttapaṭilābhanimittaṃ, bodhisatto viya pañca mahāsupine¹, Kosalarājā viya soḷasa supineti.

Tattha yaṃ dhātukkhobhato, anubhūtapubbato ca supinaṃ passati, na taṃ saccam hoti. Yaṃ devatopasamhārato passati, taṃ saccam vā hoti alīkaṃ vā. Kuddhā hi devatā upāyena vināsetukāmā viparītampi katvā dassenti. Yaṃ pana pubbanimittato passati, taṃ ekantasaccameva hoti. Etesaṇca catunnaṃ mūlakāraṇānaṃ saṃsaggabhedatopi supinabhedo hotiyeva.

Taṇca panetaṃ catubbidhampi supinaṃ sekkhaputhujjanāva passanti appahīnavipallāsattā, asekkhā na passanti pahīnavipallāsattā. Kiṃ panetaṃ passanto sutto passati, paṭibuddho, udāhu neva sutto na paṭibuddhoti? Kiñcettha yadi tāva sutto passati, abhidhammavirodho āpajjati. Bhavaṅgacittena hi supati, taṃ rūpanimittādi-ārammaṇaṃ, rāgādisampayuttaṃ vā na hoti, supinaṃ passantassa ca īdisāni cittāni uppajjanti. Atha paṭibuddho passati, vinayavirodho āpajjati. Yañhi paṭibuddho passati, taṃ sabbohārikacittena passati, sabbohārikacittena ca kate vītikkame anāpatti nāma natthi. Supinaṃ passantena pana katepi vītikkame ekantaṃ anāpatti eva. Atha neva sutto na paṭibuddho passati, ko nāma passati², evaṇca sati supinassa abhāvova āpajjati? Na abhāvo.

1. Am 2. 209 piṭṭhe.

2. Na nāma passati (Sī, Syā), na supinaṃ nāma passati (Abhi-Ṭha 2. 390 piṭṭhe.)

ကသွာ? ယသွာ ကဝိဗိဒ္ဓပရေတော ပဿတိ။ ဝုတ္တဉ္ဇေတံ “ကဝိဗိဒ္ဓပရေတော” ခေါ် မဟာရာဇ သုဝိနံ ပဿတိ”တိ။ **ကဝိဗိဒ္ဓပရေတော**တိ မက္ကဋ္ဌနိဒ္ဒါယ ယုတ္တော။ ယထာ ဟိ မက္ကဋ္ဌဿ နိဒ္ဒါ လဟုပရိဝတ္တာ ဟောတိ၊ ဧဝံ ယာ နိဒ္ဒါ ပုနပျုနံ ကုသလာဒိစိတ္တဝေါက္ကိဏ္ဏတ္တာ လဟုပရိဝတ္တာ၊ ယဿာ ပဝတ္တိယံ ပုနပျုနံ ဘဝဂ်တော ဥတ္တရဏံ ဟောတိ၊ တာယ ယုတ္တော^၂ သုဝိနံ ပဿတိ။ တေနာယံ သုဝိနော ကုသလောပိ ဟောတိ အကုသလောပိ အဗျာကတောပိ၊ တတ္ထ သုဝိနန္တေ စေတိယဝန္တနဓမ္မဿဝနဓမ္မဒေသနာဒီနိ ကရေန္တဿ ကုသလော၊ ပါဏာတိပါတာဒီနိ ကရေန္တဿ အကုသလော၊ ဒွိဟိ အန္တေဟိ မုတ္တော အာဝဇ္ဇနတဒါရမ္မဏက္ခဏေ အဗျာကတောတိ ဝေဒိတဗျော။ သွာယံ ဒုဗ္ဗ-လဝတ္ထုကတ္တာ စေတနာယ ပဋိသန္ဓိ အာကမ္မိတုံ အသမတ္ထော၊ ပဝတ္တေ ပန အညေဟိ ကုသလာကုသလေဟိ ဥပတ္တန္တိတော ဝိပါကံ ဒေတိ။ ကိဉ္စာပိ ဝိပါကံ ဒေတိ၊ အထ ခေါ အဝိသယေ ဥပ္ပန္နတ္တာ အဗျောဟာရိကာဝ သုဝိနန္တစေတနာ။ တေနာဟ ဌပေတွာ သုဝိနန္တိ။

သံဃာဒိသေသောတိ ဣမဿ အာပတ္တိနိကာယဿ နာမံ။ တသွာ ယာ အညတြ သုဝိနန္တ သဇ္ဇေတနိကာ သုက္ကဝိသုဋ္ဌိ၊ အယံ သံဃာဒိသေသော နာမ အာပတ္တိနိကာယောတိ ဧဝမေတ္ထ သမ္ပန္နော ဝေဒိတဗျော။ ဝစနတ္တော ပနေတ္ထ သံဃော အာဒိမိ စေဝ သေသေ စ ဣတ္ထိတဗျော အဿာတိ သံဃာဒိသေသော။ ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ဣမံ အာပတ္တိ အာပဇ္ဇိတွာ ဝုဋ္ဌာတုကာမဿ ယံ တံ အာပတ္တိဝုဋ္ဌာနံ၊ တဿ အာဒိမိ စေဝ ပရိဝါသဒါနတ္ထာယ၊ အာဒိတော သေသေ စ မဇ္ဈေ မာနတ္တဒါနတ္ထာယ မူလာယ ပဋိကဿနေန ဝါ သဟ မာနတ္တဒါနတ္ထာယ၊ အဝသာနေ အဗ္ဘာနတ္ထာယ သံဃော ဣတ္ထိတဗျော၊ န ဟေတ္ထ ဧကမိ ကမ္မံ ဝိနာ သံဃေန သက္ကာ ကာတုန္တိ သံဃော အာဒိမိ စေဝ သေသေ စ ဣတ္ထိတဗျော အဿာတိ သံဃာဒိသေသောတိ။ ဗျဉ္ဇနံ ပန အနာဒိယိတွာ အတ္ထမေဝ ဒေသေတုံ “သံဃောဝ တဿာ အာပတ္တိယာ ပရိဝါသံ ဒေတိ၊ မူလာယ ပဋိကဿတိ၊ မာနတ္တံ ဒေတိ၊ အဗ္ဘေတိ၊ န သမ္ပဟုလာ၊ န ဧကပုဂ္ဂလော၊ တေန ဝုစ္စတိ သံဃာဒိသေသော”တိ။ ဣဒမဿ ပဒဘာဇနံ၊

“သံဃာဒိသေသောတိ ယံ ဝုတ္တံ၊ တံ သုဏောဟိ ယထာတထံ။
သံဃောဝ ဒေတိ ပရိဝါသံ၊ မူလာယ ပဋိကဿတိ။
မာနတ္တံ ဒေတိ အဗ္ဘေတိ၊ တေနေတံ ဣတိ ဝုစ္စတိ”တိ?—

Kasmā? Yasmā kapimiddhapareto passati. Vuttañhetam “kapimiddhapareto¹ kho mahārāja supinaṃ passati”ti. **Kapimiddhaparetoti** makkaṭṭaniddāya yutto. Yathā hi makkaṭṭassa niddā lahuparivattā hoti, evaṃ yā niddā punappunam kusalādicittavokiṇṇattā lahuparivattā, yassā pavattiyam punappunam bhavaṅgato uttaraṇam hoti, tāya yutto² supinaṃ passati. Tenāyaṃ supino kusalopi hoti akusalopi abyākatopi, tattha supinante cetiyavandanadhammassavanadhammadesanādāni karontassa kusalo, pāṇātipātādāni karontassa akusalo, dvīhi antehi mutto āvajjanatadārammaṇakkhaṇe abyākatoti veditabbo. Svāyaṃ dubbalavatthukattā cetanāya paṭisandhim ākaḍḍhitum asamatto, pavatte pana aññehi kusalākusalehi upatthambhito vipākaṃ deti. Kiñcāpi vipākaṃ deti, atha kho avisaye uppannattā abbohārikāva supinantacetanā. Tenāha “**ṭhapetvā supinantam**”ti.

Samghādisesoti imassa āpattinikāyassa nāmaṃ. Tasmā yā aññatra supinantā sañcetanikā sukkavissaṭṭhi, ayaṃ samghādiseso nāma āpattinikāyoti evamettha sambandho veditabbo. Vacanatto panettha samgho ādimhi ceva sese ca icchitabbo assāti samghādiseso. Kim vuttam hoti? Imaṃ āpattim āpajjitvā vuṭṭhātukāmassa yaṃ tam āpattivuṭṭhānam, tassa ādimhi ceva parivāsānatthāya, ādito sese ca majjhe mānattadānatthāya mūlāya paṭikassanena vā saha mānattadānatthāya, avasāne abbhānatthāya samgho icchitabbo, na hettha ekampi kammaṃ vinā samghena sakkā kātunti samgho ādimhi ceva sese ca icchitabbo assāti samghādisesoti. Byañjanaṃ pana anādiyitvā atthameva dassetum “samghova tassā āpattiyā parivāsaṃ deti, mūlāya paṭikassati, mānattaṃ deti, abbheta, na sambahulā, na ekapuggalo, tena vuccati samghādiseso”ti idamassa padabhājanam,

“Samghādisesoti yaṃ vuttam, tam suṇohi yathātatham.

Samghova deti parivāsaṃ, mūlāya paṭikassati.

Mānattaṃ deti abbheta, tenetaṃ iti vuccati”ti³—

1. Kapiniddāpareto (Khu 11. 289 Milindapañhe)

2. Sutto (Sī, Ka)

3. Vi 5. 261 piṭṭhe.

ပရိဝါရေ ဝစနကာရဏဉ္စ ဝတ္တံ။ တတ္ထ ပရိဝါသဒါနာဒိနိ သမုစ္စယက္ခန္ဓကေ ဝိတ္ထာရတော အာဂတာနိ၊ တတြေဝ နေသံ သံဝဏ္ဏနံ ကရိဿာမ။

တသေဝ အာပတ္တိနိကာယသ္မာတိ တဿ ဧဝ အာပတ္တိသမူဟဿ။ တတ္ထ ကိဉ္ဇာပိ အယံ ဧကာဝ အာပတ္တိ၊ ရူပိသဒ္ဓေန ပန အဝယဝေ သမူဟ-ဝေါဟာရေန ဝါ “နိကာယော”တိ ဝုတ္တော၊ ဧကာ ဝေဒနာက္ခန္ဓော ဧကာ ဝိညာဏက္ခန္ဓောတိအာဒိသု ဝိယ။

ဧဝံ ဥဒ္ဓိဋ္ဌသိက္ခာပဒံ ပဒါနုက္ကမေန ဝိဘဇိတွာ ဣဒါနိ ဣမံ သုက္ကဝိသဋ္ဌိံ အာပဇ္ဇန္တဿ ဥပါယဉ္စ ကာလဉ္စ အဓိပ္ပါယဉ္စ အဓိပ္ပါယဝတ္ထုဉ္စ ဒသေတုံ **အဇ္ဈတ္တရူပေ မောစေတိ**တိအာဒိမာဟ။ ဧတ္ထ ဟိ အဇ္ဈတ္တရူပါဒိဟိ စတုဟိ ပဒေဟိ ဥပါယော ဒသိတော၊ အဇ္ဈတ္တရူပေ ဝါ မောစေယျ ဗဟိဒ္ဓါရူပေ ဝါ ဥဘယတ္ထ ဝါ အာကာသေ ဝါ ကဋိံ ကမ္မေန္တော၊ ဣတော ပရံ အညော ဥပါယော နတ္ထိ။ တတ္ထ ရူပေ သဇ္ဇေတွာ မောစေန္တောပိ ရူပေန သဇ္ဇေတွာ မောစေန္တောပိ “ရူပေ မောစေတိ”စ္စေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ရူပေ ဟိ သတိ သော မောစေတိ၊ န ရူပံ အလဘိတွာ။ ရာဂပတ္တန္တာဒိဟိ ပန ပဉ္စဟိ ကာလော ဒသိတော။ ရာဂပတ္တန္တာဒိကာလေသု ဟိ အင်္ဂဇာတံ ကမ္မနိယံ ဟောတိ၊ ယဿ ကမ္မနိယတ္ထေ သတိ မောစေတိ၊ ဣတော ပရံ အညော ကာလော နတ္ထိ။ န ဟိ ဝိနာ ရာဂပတ္တန္တာဒိဟိ ပုဗ္ဗဏှာဒယော ကာလဘေဒါ မောစနေ နိမိတ္တံ ဟောန္တိ။

အာရောဂျတ္တာယာတိအာဒိဟိ ဒသဟိ အဓိပ္ပါယော ဒသိတော၊ ဧဝရူပေန ဟိ အဓိပ္ပါယဘေဒေန မောစေတိ၊ န အညတော။ နိလာဒိဟိ ပန ဒသဟိ နဝဿ အဓိပ္ပါယဿ ဝတ္ထု ဒသိတံ၊ ဝိမံသန္တော ဟိ နိလာဒိသု အညတရဿ ဝသေန ဝိမံသတိ၊ န တေဟိ ဝိနိမုတ္တန္တိ။

၂၃၇။ ဣတော ပရံ ပန ဣမေသံယေဝ အဇ္ဈတ္တရူပါဒိနံ ပဒါနိ ပကာသနတ္ထံ **အဇ္ဈတ္တရူပေတိ အဇ္ဈတ္တံ ဥပါဒိန္တေ ရူပေတိ**အာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **အဇ္ဈတ္တံ ဥပါဒိန္တေ ရူပေတိ** အတ္တနော ဟတ္တာဒိဘေဒေ ရူပေ။ **ဗဟိဒ္ဓါ ဥပါဒိန္တေတိ** ပရဿ တာဒိသေယေဝ။ **အနုပါဒိန္တေတိ** တာဠတ္ထိဒ္ဓါဒိဘေဒေ။ **တဒုဘယေတိ** အတ္တနော စ ပရဿ စ ရူပေ၊ ဥဘယသဇ္ဇနဝသေနတံ ဝုတ္တံ။ အတ္တနော ရူပေန စ အနုပါဒိန္တရူပေန စ ဧကတော သဇ္ဇနေပိ လဗ္ဘတိ။ **အာကာသေ ဝါယမန္တဿာတိ** ကေနစိ ရူပေန အသဇ္ဇေတွာ အာကာသေယေဝ ကဋိကမ္ပနပယောဂေန အင်္ဂဇာတံ စာလေန္တဿ။

parivāre vacanakāraṇaṇca vuttaṃ. Tattha parivāsādānādāni
Samuccayakkhandhake vitthārato āgatāni, tatveva nesam samvaṇṇanam
karissāma.

Tasseva āpattinikāyassāti tassa eva āpattisamūhassa. Tattha kiñcāpi
ayaṃ ekāva āpatti, rūḷhīsaddena, pana avayave samūhavohārena vā
“nikāyo”ti vutto eko vedanākkhandho, eko viññāṇakkhandhoti-ādīsu viya.

Evam uddiṭṭhasikkhāpadaṃ padānukkamena vibhajitvā idāni imaṃ
sukkavissatṭhiṃ āpajjantassa upāyaṇca kālaṇca adhippāyaṇca
adhippāyavatthuṇca dassetuṃ “**ajjhatarūpe moceti**”ti-ādimāha. Ettha hi
ajjhatarūpādīhi catūhi padehi upāyo dassito, ajjhatarūpe vā moceyya
bahiddhārūpe vā ubhayattha vā ākāse vā kaṭṭhikā kampento, ito param āñño
upāyo natthi. Tattha rūpe ghaṭṭetvā mocentopi rūpena ghaṭṭetvā mocentopi
“rūpe moceti”cceva veditabbo, rūpe hi sati so moceti, na rūpaṃ alabhivā.
Rāgūpatthambhādīhi pana pañcahi kālo dassito. Rāgūpatthambhādīkalesu hi
aṅgajātaṃ kammaniyaṃ hoti, yassa kammaniyatte sati moceti, ito param
āñño kālo natthi. Na hi vinā rāgūpatthambhādīhi pubbaṇhādayo kālabhedā
mocane nimittaṃ honti.

Ārogyatthāyāti-ādīhi dasahi adhippāyo dassito, evarūpena hi
adhippāyabhedena moceti, na aññathā. Nīlādīhi pana dasahi navamassa
adhippāyassa vatthu dassitaṃ, vīmaṃsanto hi nīlādīsu aññatarassa vasena
vīmaṃsati, na tehi vinimuttanti.

238. Ito param pana imesaṃyeva ajjhatarūpādīnaṃ padānaṃ
pakāsanatthaṃ “**ajjhatarūpeti ajjhataṃ upādinne rūpe**”ti-ādi vuttaṃ. Tattha
ajjhataṃ upādinne rūpeti attano hatthādibhede rūpe. **Bahiddhā upādinneti**
parassa tādisēyeva. **Anupādinneti** tālacchiddādibhede. **Tadubhayeti** attano ca
parassa ca rūpe, ubhayaghaṭṭanavasenetam vuttaṃ. Attano rūpena ca
anupādinnarūpena ca ekato ghaṭṭanepi labbhati. **Ākāse vāyamantassāti**
kenaci rūpena aghaṭṭetvā ākāseya vā kaṭṭikampanapayogena aṅgajātaṃ
cālentassa.

ရာဂပတ္တိန္ဒြေတိ ရာဂဿ ဗလဝဘာဝေ^၁, ရာဂေန ဝါ အင်္ဂဇာတဿ
ဥပတ္တန္တေ၊ ထဒ္ဓဘာဝေ သဉ္ဇာတေတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ကမ္မနိယံ ဟောတိ**တိ
မောစနကမ္မက္ခမံ အဇ္ဈတ္တရူပါဒီသု ဥပက္ကမာရဟံ ဟောတိ။

ဥစ္စာလိင်္ဂပါဏကဒဋ္ဌပတ္တိန္ဒြေတိ ဥစ္စာလိင်္ဂပါဏကဒဋ္ဌေန အင်္ဂဇာတေ
ဥပတ္တန္တေ။ ဥစ္စာလိင်္ဂပါဏကာ နာမ လောမသပါဏကာ ဟောန္တိ၊ တေသံ
လောမေတိ ဖုဋ္ဌံ အင်္ဂဇာတံ ကဏ္ဍံ ဂဟေတွာ ထဒ္ဓံ ဟောတိ။ တတ္ထ ယသ္မာ
တာနိ လောမာနိ အင်္ဂဇာတံ ခုသန္တာနိ ဝိယ ဝိဇ္ဈန္တိ၊ တသ္မာ “ဥစ္စာလိင်္ဂ-
ပါဏကဒဋ္ဌနာ”တိ ဝုတ္တံ။ အတ္ထတော ပန ဥစ္စာလိင်္ဂပါဏကလောမ-
ဝေဓနေနာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

၂၃၉။ **အရောဂေါ ဘဝိဿာမီ**တိ မောစေတွာ အရောဂေါ ဘဝိဿာမိ။
သုခံ ဝေဒနံ ဥပ္ပါဒေဿာမီတိ မောစနေန မုစ္ဆနုပ္ပတ္တိယာ မုတ္တပစ္စယာ
စ ယာ သုခါ ဝေဒနာ ဟောတိ၊ တံ ဥပ္ပါဒေဿာမီတိ အတ္ထော။ **ဘေသန္တံ**
ဘဝိဿတိတိ ဣဒံ မေ မောစိတံ ကိဉ္စိဒေဝ ဘေသန္တံ ဘဝိဿတိ။ **ဒါနံ**
ဒဿာမီတိ မောစေတွာ ကိဉ္စကိပိလ္လိကာဒိနံ ဒါနံ ဒဿာမိ။ **ပုညံ ဘဝိဿတိ**တိ
မောစေတွာ ကိဉ္စာဒိနံ ဒေန္တဿ ပုညံ ဘဝိဿတိ။ **ယညံ ယဇီဿာမီ**တိ
မောစေတွာ ကိဉ္စာဒိနံ ယညံ ယဇီဿာမိ၊ ကိဉ္စိ ကိဉ္စိ မန္တပဒံ ဝတ္တာ ဒဿာမီတိ
ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **သဂ္ဂံ ဂမိဿာမီ**တိ မောစေတွာ ကိဉ္စာဒိနံ ဒိန္နဒါနေန ဝါ
ပုညေန ဝါ ယညေန ဝါ သဂ္ဂံ ဂမိဿာမိ။ **မိဇံ ဘဝိဿတိ**တိ ကုလဝံသကံရဿ
ဒါရကဿ မိဇံ ဘဝိဿတိ၊ ဣမိနာ မိဇေန ပုတ္တော နိဗ္ဗတ္တိဿတိတိ ဣမိနာ
အဓိပ္ပါယေန မောစေတိတိ အတ္ထော။ **ဝိမံသတ္တာယာတိ** ဇာနနတ္တာယ။ **နိလံ**
ဘဝိဿတိတိအာဒီသု ဇာနိဿာမိ တာဝ, ကိံ မေ မောစိတံ နိလံ ဘဝိဿတိ
ဝီတကာဒီသု အညတရဝဏ္ဏန္တိ ဝေမတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ခိန္နာဓိပ္ပါယောတိ**
ခိန္နာပသုတော၊ တေန တေန အဓိပ္ပါယေန ကိဉ္စန္တော မောစေတိတိ ဝုတ္တံ
ဟောတိ။

၂၄၀။ ဣဒါနိ ယဒိဒံ “အဇ္ဈတ္တရူပေ မောစေတိ”တိအာဒိ ဝုတ္တံ တတ္ထ ယထာ
မောစေန္တော အာပတ္တိံ အာပဇ္ဇတိ၊ တေသဉ္စ ပဒါနံ ဝသေန ယတ္တကော
အာပတ္တိဘေဒေါ ဟောတိ၊ တံ သဗ္ဗံ ဒဿေန္တော **အဇ္ဈတ္တရူပေ စေတေတိ၊**
ဥပက္ကမတိ၊ မုစ္ဆတိ၊ အာပတ္တိ သံဃာဒိသေသဿာတိအာဒိမာဟ။

Rāgūpatthambheti rāgassa balavabhāve¹, rāgena vā aṅgajātassa upatthambhe, thaddhabhāve sañjātetī vuttaṃ hoti. **Kammaniyam hotīti** mocanakammakkhamam ajjhattarūpādīsu upakkamāraham hoti.

Uccāliṅgapāṇakadaṭṭhūpatthambheti uccāliṅgapāṇakadaṭṭhena aṅgajāte upatthambhe. Uccāliṅgapāṇakā nāma lomasapāṇakā honti, tesam lomehi phuṭṭham aṅgajātam kaṇḍum gahetvā thaddham hoti. Tattha yasmā tāni lomāni aṅgajātam ḍamsantāni viya vijjhanti, tasmā “uccāliṅgapāṇakadaṭṭhenā”ti vuttaṃ. Atthato pana uccāliṅgapāṇakalomavedhanenāti vuttaṃ hoti.

239. **Arogo bhavissāmīti** mocetvā arogo bhavissāmi. **Sukham vedanam uppādessāmīti** mocanena, muccanuppattiyā, muttapaccayā ca yā sukhā vedanā hoti, tam uppādessāmīti attho. **Bhesajjam bhavissatīti** idam me mocitam kiñcideva bhesajjam bhavissati. **Dānam dassāmīti** mocetvā kīṭakipillikādīnam dānam dassāmi. **Puññam bhavissatīti** mocetvā kīṭādīnam dentassa puññam bhavissati. **Yaññam yajissāmīti** mocetvā kīṭādīnam yaññam yajissāmi, kiñci kiñci mantapadam vatvā dassāmīti vuttaṃ hoti. **Saggaṃ gamissāmīti** mocetvā kīṭādīnam dinnadānena vā puññena vā yaññena vā saggaṃ gamissāmi. **Bījam bhavissatīti** kulavaṃsaṅkurassa dārakassa bījam bhavissati, “iminā bījena putto nibbattissatī”ti iminā adhippāyena mocetīti attho. **Vīmaṃsatthāyāti** jānanatthāya. **Nīlam bhavissatīti**-ādīsu jānissāmi tāva, kim me mocitam nīlam bhavissati, pītakādīsu aññataravaṇṇanti evamattho daṭṭhabbo. **Khiḍḍādhippāyoti** khiḍḍāpasuto, tena tena adhippāyena kīlanto mocetīti vuttaṃ hoti.

240. Idāni yadidaṃ “ajjhatarūpe mocetī”ti-ādi vuttaṃ tattha yathā mocento āpattim āpajjati, tesaṃ padānam vasena yattako āpattibhedo hoti, tam sabbam dassento “ajjhatarūpe ceteti, upakkamati, muccati, āpatti saṃghādisesassā”ti-ādimāha.

1. Balavabhāvena (Syā, Ka)

တတ္ထ စေတတိတိ မောစနဿာဒသမ္ပယုတ္တယ စေတနာယ “မုစ္ဆတူ”တိ စေတတိ။ ဥပက္ခမတိတိ တဒနုရူပံ ဝါယာမံ ကရေတိ။ မုစ္ဆတိတိ ဧဝံ စေတေန္တဿ တဒနုရူပေန ဝါယာမေန ဝါယမတော သုက္ကံ ဌာနာ စဝတိ။ အာပတ္တိ သံဃာဒိသေသဿာတိ ဣမေဟိ တိဟိ အင်္ဂေဟိ အဿ ပုဂ္ဂလဿ သံဃာဒိသေသော နာမ အာပတ္တိနိကာယော ဟောတိတိ အတ္ထော။ ဧသ နယော ဗဟိဒ္ဓါရူပေတိအာဒိသုပိ အဝသေသေသု အဋ္ဌဝိသတိယာ ပဒေသု။

ဧတ္ထ ပန ဒွေ အာပတ္တိသဟဿာနိ နိဟရိတွာ ဒဿေတဗ္ဗာနိ။ ကထံ၊ အဇ္ဈတ္တရူပေ တာဝ ရာဂပတ္တိန္ဒြေ အာရောဂျတ္တယ နီလံ မောစေန္တဿ ဧကော အာပတ္တိ၊ အဇ္ဈတ္တရူပေယေဝ ရာဂပတ္တိန္ဒြေ အာရောဂျတ္တယ ပီတာဒိနံ မောစနဝသေန အပရာ နဝါတိ ဒဿ။ ယထာ စ အာရောဂျတ္တယ ဒဿ၊ ဧဝံ သုခါဒိနံ နဝန္တံ ပဒါနံ အတ္တယ ဧကေနပဒေ^၁ ဒဿ ဒဿ ကတွာ နဝတိ။ ဣတိ ဣမာ စ နဝတိ၊ ပုရိမာ စ ဒဿတိ ရာဂပတ္တိန္ဒြေ တာဝ သတံ။ ယထာ ပန ရာဂပတ္တိန္ဒြေ၊ ဧဝံ ဝစ္စပတ္တိန္ဒြေသုပိ စတုသု ဧကေနသ္မိ^၂ ဥပတ္တိန္ဒြေ သတံ သတံ ကတွာ စတ္တာရိ သတာနိ။ ဣတိ ဣမာနိ စတ္တာရိ၊ ပုရိမဉ္စ ဧကန္တိ အဇ္ဈတ္တရူပေ တာဝ ပဉ္စန္တံ ဥပတ္တိန္ဒြေသုပိ ဝသေန ပဉ္စ သတာနိ။ ယထာ စ အဇ္ဈတ္တရူပေ ပဉ္စ၊ ဧဝံ ဗဟိဒ္ဓါရူပေ ပဉ္စ၊ အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါရူပေ ပဉ္စ၊ အာကာသေ ကဋိ^၃ ကမ္ပေန္တဿ ပဉ္စာတိ သဗ္ဗာနိပိ စတုန္တံ ပဉ္စကာနံ ဝသေန ဒွေ အာပတ္တိသဟဿာနိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။

ဣဒါနိ အာရောဂျတ္တယာတိအာဒိသု တာဝ ဒဿသု ပဒေသု ပဋိပင်္ဂါယာဝါ ပဋိပင်္ဂါယာဝါ ဟေဋ္ဌာ ဝါ ဂဟေတွာ ဥပရိ ဂဏန္တဿ၊ ဥပရိ ဝါ ဂဟေတွာ ဟေဋ္ဌာ ဂဏန္တဿ၊ ဥဘတော ဝါ ဂဟေတွာ မဇ္ဈေ ဌပေန္တဿ၊ မဇ္ဈေ ဝါ ဂဟေတွာ ဥဘတော ဟရန္တဿ၊ သဗ္ဗမူလံ ဝါ ကတွာ ဂဏန္တဿ စေတနပက္ကမမောစနေ သတိ ဝိသင်္ကေတော နာမ နတ္ထိတိ ဒဿေတုံ အာရောဂျတ္တု သုခတ္တုတိ ခဏ္ဍစက္ကဗဒ္ဓစက္ကာဒိဘေဒဝိစိတ္တံ ပါဠိမာဟ။

တတ္ထ အာရောဂျတ္တု သုခတ္တု၊ အာရောဂျတ္တု ဘေသန္တတ္တုတိ ဧဝံ အာရောဂျပဒံ သဗ္ဗပဒေဟိ ယောဇေတွာ ဝုတ္တမေကံ ခဏ္ဍစက္ကံ။ သုခပဒါဒိနိ သဗ္ဗပဒေဟိ ယောဇေတွာ ယာဝ အတ္တနော အတ္တနော အတိတာနန္တရပဒံ၊ တာဝ အာနေတွာ ဝုတ္တာနိ နဝဗဒ္ဓစက္ကာနိတိ ဧဝံ ဧကေနမူလကာနိ ဒဿ စက္ကာနိ ဟောန္တိ၊ တာနိ ဒုမူလကာဒိဟိ သဒ္ဓိ^၄ အသမ္မောဟတော ဝိတ္ထာရေတွာ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ အတ္ထော ပနေတ္ထ ပါကဋောယေဝ။

Tattha **ceteti** mocanassādasampayuttāya cetanāya “muccatū”ti ceteti. **Upakkamatī**ti tadanurūpaṃ vāyāmaṃ karoti. **Muccatī**ti evaṃ cetentassa tadanurūpena vāyāmena vāyamato sukkaṃ ṭhānā cavati. **Āpatti saṃghādisesassā**ti imehi tīhi aṅgehi assa puggalassa saṃghādiseso nāma āpattinikāyo hotīti attho. Esa nayo **bahiddhārūpeti**-ādīsupi avasesesu atthavīsatiyā padesu.

Ettha pana dve āpattisahassāni nīharitvā dassetabbāni. Kathaṃ? Ajjhatarūpe tāva rāgūpatthambhe ārogyatthāya nīlaṃ mocentassa ekā āpatti, ajjhatarūpeyeva rāgūpatthambhe ārogyatthāya pītādīnaṃ mocanavasena aparā navāti dasa. Yathā ca ārogyatthāya dasa, evaṃ sukhādīnaṃ navannaṃ padānaṃ atthāya ekekapade¹ dasa dasa katvā navuti. Iti imā ca navuti, purimā ca dasāti rāgūpatthambhe tāva satam. Yathā pana rāgūpatthambhe, evaṃ vaccūpatthambhādīsupi catūsu ekekasmiṃ upatthambhe satam satam katvā cattāri satāni. Iti imāni cattāri, purimañca ekanti ajjhatarūpe tāva pañcannaṃ upatthambhānaṃ vasena pañca satāni. Yathā ca ajjhatarūpe pañca, evaṃ bahiddhārūpe pañca, ajjhatabahiddhārūpe pañca, ākāse kaṭṭim kappentassa pañcāti sabbānīpi catunnaṃ pañcakānaṃ vasena dve āpattisahassāni veditabbāni.

Idāni **ārogyatthāyā**ti-ādīsu tāva dasasu padesu paṭipāṭiyā vā uppaṭipāṭiyā vā heṭṭhā vā gahetvā upari gaṇhantassa, upari vā gahetvā heṭṭhā gaṇhantassa, ubhato vā gahetvā majjhe ṭhapentassa, majjhe vā gahetvā ubhato harantassa, sabbamūlaṃ vā katvā gaṇhantassa cetanūpakkamamocane sati viṣaṅketo nāma natthīti dassetuṃ “**ārogyatthañca sukhatthañcā**”ti khaṇḍacakkabaddhacakkādibhedavicittam Pāḷimāha.

Tattha **ārogyatthañca sukhatthañca, ārogyatthañca bhesajjatthañcā**ti evaṃ ārogyapadam sabbapadehi yojetvā vuttamekaṃ khaṇḍacakkaṃ. Sukhapadādīni sabbapadehi yojetvā yāva attano attano atītānantarapadam, tāva ānetvā vuttāni nava baddhacakkānīti evaṃ ekekamūlakāni dasa cakkāni honti, tāni dumūlakādīhi saddhim asammohato vitthāretvā veditabbāni. Attho panettha pākaṭoyeva.

1. Ekekapadena (Syā)

ယထာ စ အာရောဂျတ္တာယာတိအာဒိသု ဒသသု ပဒေသု, ဧဝံ နိလာဒိသုပိ နိလဉ္စ ဝိတကဉ္စ စေတေတိ၊ ဥပက္ကမတိတိအာဒိနာ နယေန ဒသ စက္ကာနိ ဝုတ္တာနိ၊ တာနိပိ အသမ္မောဟတော ဝိတ္တာရေတွာ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ အတ္ထော ပနေတ္ထ ပါကဋ္ဌောယေဝ။

ပုန အာရောဂျတ္ထဉ္စ နိလဉ္စ၊ အာရောဂျတ္ထဉ္စ သုမတ္တဉ္စ နိလဉ္စ ဝိတကဉ္စာတိ ဧကေနကံ ခြိဟိ ခြေ။ပ။ ဒသဟိ ဒသာတိ ဧဝံ ပုရိမပဒေဟိ သဒ္ဓိံ ပစ္စိမပဒါနိ ယောဇေတွာ ဧကံ မိဿကစက္ကံ ဝုတ္တံ။

ဣဒါနိ ယသ္မာ “နိလံ မောစေဿာမီ”တိ စေတေတွာ ဥပက္ကမန္တဿ ဝိတကာဒိသု မုတ္တေသုပိ ဝိတကာဒိဝသေန စေတေတွာ ဥပက္ကမန္တဿ ဣတရေသု မုတ္တေသုပိ နေဝတ္ထိ ဝိသကေတော၊ တသ္မာ တေဋ္ဌိ နယံ ဒဿေတုံ နိလံ မောစေဿာမီတိ စေတေတိ၊ ဥပက္ကမတိ၊ ဝိတကံ မုတ္တတိတိအာဒိနာ နယေန စက္ကာနိ ဝုတ္တာနိ။ တတော ပရံ သဗ္ဗပစ္စိမပဒံ နိလာဒိဟိ နဝဟိ ပဒေဟိ သဒ္ဓိံ ယောဇေတွာ ကုစ္စိစက္ကံ နာမ ဝုတ္တံ။ တတော ဝိတကာဒိနိ နဝ ပဒါနိ ဧကေန နိလပဒေနေဝ သဒ္ဓိံ ယောဇေတွာ ပိဋ္ဌိစက္ကံ နာမ ဝုတ္တံ။ တတော လောဟိတကာဒိနိ နဝ ပဒါနိ ဧကေန ဝိတကပဒေနေဝ သဒ္ဓိံ ယောဇေတွာ ဒုတိယံ ပိဋ္ဌိစက္ကံ ဝုတ္တံ။ ဧဝံ လောဟိတကပဒါဒိဟိ သဒ္ဓိံ ဣတရာနိ နဝ နဝ ပဒါနိ ယောဇေတွာ အညာနိပိ အဋ္ဌ စက္ကာနိ ဝုတ္တာနိတိ ဧဝံ ဒသဂတိကံ ပိဋ္ဌိစက္ကံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဧဝံ ခဏ္ဍစက္ကာဒိနိ အနေကေသံ စက္ကာနိ ဝသေန ဝိတ္တာရတော ဂရုကာ-ပတ္တိမေဝ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ အင်္ဂဝသေန ဂရုကာပတ္တိဉ္စ လဟုကာပတ္တိဉ္စ အနာပတ္တိဉ္စ ဒဿေတုံ စေတေတိ၊ ဥပက္ကမတိ၊ မုတ္တတိတိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ ပုရိမနယေန အဇ္ဈတ္တရူပါဒိသု ရာဂါဒိဥပတ္တိန္တေ သတိ အာရောဂျာဒိနိ အတ္ထာယ စေတေန္တဿ ဥပက္ကမိတွာ အသုစိမောစနေ တိဝင်္ဂသမ္ပန္နာ ဂရုကာပတ္တိ ဝုတ္တာ။ ဒုတိယေန နယေန စေတေန္တဿ ဥပက္ကမန္တဿ စ မောစနေ အသတိ ဒုဝင်္ဂသမ္ပန္နာ လဟုကာ ထုလ္လစ္စယာပတ္တိ။ စေတေတိ၊ န ဥပက္ကမတိ၊ မုတ္တတိတိ-အာဒိဟိ ဆဟိ နယေဟိ အနာပတ္တိ။

အယံ ပန အာပတ္တာနာပတ္တိဘေဒေါ သဏှော သုခမော၊ တသ္မာ သုဠ သလ္လက္ခေတဗ္ဗော၊ သုဠ သလ္လက္ခေတွာ ကုက္ကုစ္စံ ပုစ္ဆိတေန အာပတ္တိ ဝါ အနာပတ္တိ ဝါ အာစိက္ခိတဗ္ဗော၊ ဝိနယကမ္ပံ ဝါ ကာတဗ္ဗံ။ အသလ္လက္ခေတွာ ကရောန္တော ဟိ ရောဂနိဒါနိ အဇာနိတွာ ဘေသန္တိ ကရောန္တော ဝေဇော ဝိယ

Yathā ca ārogyatthāyāti-ādīsu dasasu padesu, evaṃ nīlādīsupi “**nīlañca pītakañca ceteti, upakkamati**”ti-ādīnā nayena dasa cakkāni vuttāni, tānīpi asammohato vitthāretvā veditabbāni. Attho panettha pākaṭṭoyeva.

Puna **ārogyatthañca nīlañca, ārogyatthañca sukhaththañca nīlañca pītakañcāti** ekenekaṃ dvīhi dve -pa- dasahi dasāti evaṃ purimapadehi saddhiṃ pacchimapadāni yojetvā ekaṃ missakacakkaṃ vuttaṃ.

Idāni yasmā “**nīlaṃ mocessāmī**”ti cetetvā upakkamantassa pītakādīsu muttesupi pītakādivasena cetetvā upakkamantassa itaresu muttesupi nevatti viśaṅketo, tasmā etampi nayaṃ dassetuṃ “**nīlaṃ mocessāmīti ceteti, upakkamati, pītakaṃ muccati**”ti-ādīnā nayena cakkāni vuttāni. Tato paraṃ sabbapacchimapadaṃ nīlādīhi navahi padehi saddhiṃ yojetvā kucchicakkaṃ nāma vuttaṃ. Tato pītakādīni nava padāni ekena nīlapadeneva saddhiṃ yojetvā piṭṭhicakkaṃ nāma vuttaṃ. Tato lohitaḥpadādīni nava padāni ekena pītakapadeneva saddhiṃ yojetvā dutiyaṃ piṭṭhicakkaṃ vuttaṃ. Evaṃ lohitaḥpadādīhi saddhiṃ itarāni nava nava padāni yojetvā aññānīpi aṭṭha cakkāni vuttānīti evaṃ dasagatikāṃ piṭṭhicakkaṃ veditabbāni.

Evaṃ khaṇḍacakkādīnaṃ anekesaṃ cakkānaṃ vasena vitthārato garukāpattimeva dassetvā idāni aṅgavaseneva garukāpattiñca lahukāpattiñca anāpattiñca dassetuṃ “**ceteti, upakkamati, muccati**”ti-ādīmāha. Tattha purimanayena ajjhatarūpādīsu rāgādi-upatthambhe sati ārogyādīnaṃ atthāya cetentassa upakkamitvā asucimocane tivaṅgasampannā garukāpatti vuttā. Dutiyena nayena cetentassa, upakkamantassa ca mocane asati duvaṅgasampannā lahukā thullaccayāpatti. “**Cetehi, na upakkamati, muccati**”ti-ādīhi chahi nayeḥ anāpatti.

Ayaṃ pana āpattānāpattibhedo saṅho sukhumo, tasmā suṭṭhu sallakkhetabbo, suṭṭhu sallakkhetvā kukkucāṃ pucchitena āpatti vā anāpatti vā ācikkhitabbā, vinayakammaṃ vā kātabbāṃ. Asallakkhetvā karonto hi roganidānaṃ ajānitvā bhesajjaṃ karonto vejjo viya

ဝိသုဒ္ဓိအာပဇ္ဇတိ။ န စ တံ ပုဂ္ဂလံ တိကိစ္ဆိတုံ သမတ္တော ဟောတိ။ တတြာယံ သလ္လက္ခဏဝိမိ—ကုက္ကုဇ္ဈေန အာဂတော ဘိက္ခု ယာဝတတိယံ ပုစ္ဆိတဗ္ဗော “ကတရေန ပယောဂေန ကတရေန ရာဂေန အာပန္နောသီ”တိ။ သစေ ပဌမံ အညံ ဝတ္တာ ပစ္ဆာ အညံ ဝဒတိ။ န ကေမဂ္ဂေန ကထေတိ။ သော ဝတ္တဗ္ဗော “တွံ န ကေမဂ္ဂေန ကထေသိ ပရိဟရသိ။ န သက္ကာ တဝ ဝိနယကမ္မံ ကာတုံ။ ဂစ္ဆ သောတ္ထိံ ဂဝေသော”တိ။ သစေ ပန တိက္ခတ္တုမ္ပိ ကေမဂ္ဂေနဝ ကထေတိ။ ယထာဘူတံ အတ္တာနံ အာဝိကရောတိ။ အထဿ အာပတ္တာနာပတ္တိဂရုကလ-ဟုကာပတ္တိဝိနိစ္ဆယတ္ထံ ကောဒသန္တံ ရာဂါနံ ဝသေန ကောဒသ ပယောဂါ သမဝေက္ခိတဗ္ဗော။

တတြိမေ ကောဒသ ရာဂါ—မောစနဿာဒေါ မုစ္ဆနဿာဒေါ မုတ္တဿာဒေါ မေထုနဿာဒေါ ဖဿဿာဒေါ ကဏ္ဍဝနဿာဒေါ ဒဿနဿာဒေါ နိသဇ္ဇဿာဒေါ ဝါစဿာဒေါ ဂေဟသိတပေမံ ဝနဘင်္ဂိယန္တိ။ တတ္ထ မောစေတုံ အဿာဒေါ မောစနဿာဒေါ။ မုစ္ဆနေ အဿာဒေါ မုစ္ဆ-နဿာဒေါ။ မုတ္တေ အဿာဒေါ မုတ္တဿာဒေါ။ မေထုနေ အဿာဒေါ မေထုနဿာဒေါ။ ဖဿေ အဿာဒေါ ဖဿဿာဒေါ။ ကဏ္ဍဝနေ အဿာဒေါ ကဏ္ဍဝနဿာဒေါ။ ဒဿနေ အဿာဒေါ ဒဿနဿာဒေါ။ နိသဇ္ဇာယ အဿာဒေါ နိသဇ္ဇဿာဒေါ။ ဝါစာယ အဿာဒေါ ဝါစဿာဒေါ။ ဂေဟသိတံ ပေမံ ဂေဟသိတပေမံ။ ဝနဘင်္ဂိယန္တိ ယံကိဉ္စိ ပုပ္ဖလောဒိ ဝနတော ဘဒ္ဒိတွာ အာဟဉ္စ။ ဧတ္ထ စ နဝဟိ ပဒေဟိ သမ္ပယုတ္တအဿာဒသိသေန ရာဂေါ ဝုတ္တော။ ဧကေန ပဒေန သရူပေနဝ။ ဧကေန ပဒေန ဝတ္ထုနာ ဝုတ္တော။ ဝနဘင်္ဂါဟိ ရာဂဿ ဝတ္ထု။ န ရာဂေါယေဝ။

ဧတေသံ ပန ရာဂါနံ ဝသေန ဧဝံ ပယောဂါ သမဝေက္ခိတဗ္ဗော—မောစနဿာဒေ မောစနဿာဒေစေတနာယ စေတေန္တော စေဝ အဿာ-ဒေန္တော စ ဥပက္ကမတိ။ မုစ္ဆတိ။ သံဃာဒိသေသော။ တထေဝ စေတေန္တော စ အဿာဒေန္တော စ ဥပက္ကမတိ။ န မုစ္ဆတိ။ ထုလ္လစ္စယံ။ သစေ ပန သယနကာလေ ရာဂပရိယုဋ္ဌိတော ဟုတွာ ဦရုနာ ဝါ မုဋ္ဌိနာ ဝါ အင်္ဂဇာတံ ဂါဠိ ပိဋေတွာ မောစနတ္ထာယ သဉ္ဇဿာဟောဝ သုပတိ။ သုပန္နဿ စဿ အသုစိ မုစ္ဆတိ။ သံဃာဒိသေသော။ သစေ ရာဂပရိယုဋ္ဌာနံ အသုဘမနသိကာရေန ဝူပသမေတွာ သုဒ္ဓစိတ္တော သုပတိ။ သုပန္နဿ မုတ္တေပိ အနာပတ္တိ။

vighātañca āpajjati, na ca taṃ puṅgalāṃ tikicchitum samattho hoti. Tatrāyaṃ sallakkhaṇavidhi—kukkuccena āgato bhikkhu yāvatatiyaṃ pucchitabbo “katarena payogena katarena rāgena āpannosī”ti. Sace paṭhamāṃ aññaṃ vatvā pacchā aññaṃ vadati, na ekamaggena katheti, so vattabbo “tvaṃ na ekamaggena kathesi pariharasi, na sakkā tava vinayakammaṃ kātum, gaccha sotthiṃ gavesā”ti. Sace pana tikkhattumpi ekamaggeneva katheti, yathābhūtaṃ attānaṃ āvikaroti, athassa āpattānāpattigarukalahukāpattivinicchayatthaṃ ekādasannaṃ rāgānaṃ vasena ekādasā payogā samavekkhitabbā.

Tatime ekādasā rāgā—mocanassādo mucanassādo muttassādo methunassādo phassassādo kaṇḍuvanassādo dassanassādo nisajjassādo vācassādo gehassitapemaṃ vanabhaṅgiyanti. Tattha mocetum assādo **mocanassādo**, muccane¹ assādo **muccanassādo**, mutte assādo **muttassādo**, methune assādo **methunassādo**, phasse assādo **phassassādo**, kaṇḍuvane assādo **kaṇḍuvanassādo**, dassane assādo **dassanassādo**, nisajjāya assādo **nisajjassādo**, vācāya assādo **vācassādo**, gehassitaṃ pemaṃ **gehassitapemaṃ**, **vanabhaṅgiyanti** yaṃkiñci pupphaphalādi vanato bhaṅjitvā āhaṭaṃ. Ettha ca navahi padehi sampayutta-assādasīsenā rāgo vutto. Ekena padena sarūpeneva, ekena padena vatthunā vutto, vanabhaṅgo hi rāgassa vatthu, na rāgo yeva.

Etesaṃ pana rāgānaṃ vasena evaṃ² payogā samavekkhitabbā—mocanassāde mocanassādacetanāya cetento ceva assādentō ca upakkamati, muccati, saṃghādiseso. Tatheva cetento ca assādentō ca upakkamati, na muccati, thullaccayaṃ. Sace pana sayanakāle rāgapariyutthito hutvā ūrunā vā muṭṭhinā vā aṅgajātaṃ gālhaṃ pīletvā mocanattāya sa-ussāhova supati, supantassa cassa asuci muccati, saṃghādiseso. Sace rāgapariyutthānaṃ asubhamanasikārena vūpasametvā suddhacitto supati, supantassa muttepi anāpatti.

1. Muccamāne (Ka)

2. Eva (Sī)

ကဏ္ဍ]

၁-သုက္ကိဿဋ္ဌိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၁၁၅

မုစ္ဆဿာဒေ အတ္တနော ဓမ္မတာယ မုစ္ဆမာနံ အဿာဒေတိ န ဥပက္ကမတိ၊ အနာပတ္တိ။ သစေ ပန မုစ္ဆမာနံ အဿာဒေန္တော ဥပက္ကမတိ၊ တေန ဥပက္ကမေန မုတ္တေ သံဃာဒိသေသော။ အတ္တနော ဓမ္မတာယ မုစ္ဆမာနေန “မာ ကာသာဝံ ဝါ သေနာသနံ ဝါ ဒုဿီ”တိ အင်္ဂဇာတံ ဂဟေတွာ ဇဂ္ဂနတ္ထာယ ဥပကဋ္ဌာနံ ဂစ္ဆတိ၊ ဝဇ္ဇတိတိ **မဟာပစ္စရိယံ** ဝုတ္တိ။

မုတ္တဿာဒေ အတ္တနော ဓမ္မတာယ မုတ္တေ ဌာနာ စုတေ အသုစိမ္ပိ ပစ္စာ အဿာဒေန္တဿ ဝိနာ ဥပက္ကမေန မုစ္ဆတိ၊ အနာပတ္တိ။ သစေ အဿာဒေတွာ ပုန မောစနတ္ထာယ နိမိတ္တေ ဥပက္ကမိတွာ မောစေတိ၊ သံဃာဒိသေသော။

မေထုနဿာဒေ မေထုနရာဂေန မာတုဂါမံ ဂဏှာတိ၊ တေန ပယောဂေန အသုစိ မုစ္ဆတိ၊ အနာပတ္တိ။ မေထုနဓမ္မဿ ပယောဂတ္တာ ပန တာဒိသေ ဂဟဏေ ဒုက္ကဋ္ဌံ၊ သီသံ ပတ္တေ ပါရာဇိကံ။ သစေ မေထုနရာဂေန ရတ္တော ပုန အဿာဒေတွာ မောစနတ္ထာယ နိမိတ္တေ ဥပက္ကမိတွာ မောစေတိ၊ သံဃာဒိသေသော။

ဇဿဿာဒေ ဒုဝိဓော ဇဿော အဇ္ဈတ္တိကော ဗာဟိရော စ။ အဇ္ဈတ္တိကေ တာဝ အတ္တနော နိမိတ္တံ ထဋ္ဌံ မုဒုကန္တိ ဇာနိဿာမီတိ ဝါ လောလဘာဝေန ဝါ ကိဋ္ဌာပယတော အသုစိ မုစ္ဆတိ၊ အနာပတ္တိ။ သစေ ကိဋ္ဌာပေန္တော အဿာဒေတွာ မောစနတ္ထာယ နိမိတ္တေ ဥပက္ကမိတွာ မောစေတိ၊ သံဃာဒိသေသော။ ဗာဟိရဇဿော ပန ကာယသံသဂ္ဂရာဂေန မာတုဂါမဿ အင်္ဂမင်္ဂါနိ ပရာမသတော စေဝ အာလိင်္ဂတော စ အသုစိ မုစ္ဆတိ၊ အနာပတ္တိ။ ကာယသံသဂ္ဂသံဃာဒိသေသံ ပန အာပဇ္ဇတိ။ သစေ ကာယသံသဂ္ဂရာဂေန ရတ္တော ပုန အဿာဒေတွာ မောစနတ္ထာယ နိမိတ္တေ ဥပက္ကမိတွာ မောစေတိ၊ ဝိဿဋ္ဌိပစ္စယာပိ သံဃာဒိသေသော။

ကဏ္ဍဝနဿာဒေ ဒဒ္ဓါကစ္ဆုပ္ပိဋကပါဏကာဒိနံ အညတရဝသေန ကဏ္ဍဝမာနံ^၁ နိမိတ္တံ ကဏ္ဍဝနဿာဒေနေဝ ကဏ္ဍဝတော အသုစိ မုစ္ဆတိ၊ အနာပတ္တိ။ ကဏ္ဍဝနဿာဒေန ရတ္တော ပုန အဿာဒေတွာ မောစနတ္ထာယ နိမိတ္တေ ဥပက္ကမိတွာ မောစေတိ၊ သံဃာဒိသေသော။

ဒဿနဿာဒေ ဒဿနဿာဒေန ပုနပျုနံ မာတုဂါမဿ အနောကာသံ ဥပနိဇ္ဈာယတော အသုစိ မုစ္ဆတိ၊ အနာပတ္တိ။ မာတုဂါမဿ အနောကာသုပနိဇ္ဈာနေ

Muccanassāde attano dhammatāya muccamānaṃ assādeti na upakkamati, anāpatti. Sace pana muccamānaṃ assādentō upakkamati, tena upakkamena mutte saṃghādiseso. Attano dhammatāya muccamāne “mā kāsāvaṃ vā senāsaṇaṃ vā dussī”ti aṅgajātaṃ gahetvā jagganatthāya udakatthānaṃ gacchati, vaṭṭatīti **Mahāpaccariyaṃ** vuttaṃ.

Muttassāde attano dhammatāya mutte ṭhānā cūte asucimhi pacchā assādentassa vinā upakkamena muccati, anāpatti. Sace assādetvā puna mocanattāya nimitte upakkamitvā moceti, saṃghādiseso.

Methunassāde methunarāgena mātugāmaṃ gaṇhāti, tena payogena asuci muccati, anāpatti. Methunadhammassa payogattā pana tādise gahaṇe dukkaṭaṃ, sīsaṃ patte pārājikaṃ. Sace methunarāgena ratto puna assādetvā mocanattāya nimitte upakkamitvā moceti, saṃghādiseso.

Phassassāde duvidho phasso ajjhattiko, bāhiro ca. Ajjhattike tāva attano nimittaṃ thaddhaṃ mudukanti jānissāmīti vā lolabhāvena vā kīlāpayato asuci muccati, anāpatti. Sace kīlāpento assādetvā mocanattāya nimitte upakkamitvā moceti, saṃghādiseso. Bāhiraphasse pana kāyasamsaggarāgena mātugāmassa aṅgamaṅgāni parāmasato ceva ālīngato ca asuci muccati, anāpatti. Kāyasamsaggasaṃghādisesaṃ pana āpajjati. Sace kāyasamsaggarāgena ratto puna assādetvā mocanattāya nimitte upakkamitvā moceti, vissaṭṭhipaccayāpi saṃghādiseso.

Kaṇḍuvanassāde daddukacchupīlakapāṇakādīnaṃ aññataravasena kaṇḍuvamānaṃ¹ nimittaṃ kaṇḍuvanassādeneva kaṇḍuvato asuci muccati, anāpatti. Kaṇḍuvanassādena ratto puna assādetvā mocanattāya nimitte upakkamitvā moceti, saṃghādiseso.

Dassanassāde dassanassādena punappunaṃ mātugāmassa anokāsaṃ upanijjhāyato asuci muccati, anāpatti. Mātugāmassa anokāsupanijjhāne

1. Khajjamānaṃ (Ka)

၁၁၆ ဝိနယပိဋက ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာ [၂-သံဃာဒိသေသ

ပန ဒုက္ခဋ္ဌိ။ သစေ ဒဿနဿာဒေန ရက္ခော ပန အဿာဒေတွာ မောစနတ္ထာယ နိမိတ္တေ ဥပက္ကမိတွာ မောစေတိ။ သံဃာဒိသေသော။

နိသဇ္ဇဿာဒေ မာတုဂါမေန သဒ္ဓိံ ရဟော နိသဇ္ဇဿာဒရာဂေန နိသိန္ဓဿ အသုစိ မုစ္စတိ။ အနာပတ္တိ။ ရဟော နိသဇ္ဇပစ္စယာ ပန အာပန္နာယ အာပတ္တိယာ ကာရေတဗ္ဗော။ သစေ နိသဇ္ဇဿာဒေန ရက္ခော ပန အဿာဒေတွာ မောစနတ္ထာယ နိမိတ္တေ ဥပက္ကမိတွာ မောစေတိ။ သံဃာဒိသေသော။

ဝါစသံဃာဒေ ဝါစဿာဒရာဂေန မာတုဂါမံ မေထုနသန္ဓိဿိတာဟိ ဝါစာဟိ ဩဘာသန္ဓဿ အသုစိ မုစ္စတိ။ အနာပတ္တိ။ ဒုဗ္ဗုလ္လဝါစာသံဃာဒိသေသံ ပန အာပတ္တေတိ။ သစေ ဝါစဿာဒေန ရက္ခော ပန အဿာဒေတွာ မောစနတ္ထာယ နိမိတ္တေ ဥပက္ကမိတွာ မောစေတိ။ သံဃာဒိသေသော။

ဂေဟဿိတပေမေ မာတရံ ဝါ မာတုပေမေန ဘဂိနိံ ဝါ ဘဂိနိပေမေန ပုနပုနံ ပရာမသတော စေဝ အာလိင်္ဂတော စ အသုစိ မုစ္စတိ။ အနာပတ္တိ။ ဂေဟဿိတပေမေန ပန ဖုဿနပစ္စယာ ဒုက္ခဋ္ဌိ။ သစေ ဂေဟဿိတပေမေန ရက္ခော ပန အဿာဒေတွာ မောစနတ္ထာယ နိမိတ္တေ ဥပက္ကမိတွာ မောစေတိ။ သံဃာဒိသေသော။

ဝနဘဏ် ဣတ္ထိပုရိသာ အညမညံ ကိဉ္စိဒေဝ တမ္ဗုလဂန္ဓပုပ္ဖဝါသာဒိပ္ပကာရံ ပဏ္ဏာကာရံ မိတ္တသန္တဝဘာဝဿ ဒဠဘာဝတ္ထာယ ပေသေန္တိ။ အယံ ဝနဘဏ် နာမ။ တဉ္စေ မာတုဂါမော ကဿစိ သံသဠဝိဟာရိကဿ ကုလူပကဘိက္ခုနော ပေသေတိ။ တဿ စ အသုကာယ နာမ ဣဒံ ပေသိတန္တိ သာရတ္ထဿ ပုနပုနံ ဟတ္ထေဟိ တံ ဝနဘဏ် ကိဠာပယတော အသုစိ မုစ္စတိ။ အနာပတ္တိ။ သစေ ဝနဘဏ် သာရတ္ထော ပန အဿာဒေတွာ မောစနတ္ထာယ နိမိတ္တေ ဥပက္ကမိတွာ မောစေတိ။ သံဃာဒိသေသော။ သစေ ဥပက္ကမန္တေပိ န မုစ္စတိ။ ထုလ္လစ္စယံ။

ဝေမေတေသံ ဧကောဒသန္တံ ရာဂါနိ ဝသေန ဣမေ ဧကောဒသ ပယောဂေ သမေဝေက္ခိတွာ အာပတ္တိ ဝါ အနာပတ္တိ ဝါ သလ္လက္ခေတဗ္ဗော။ သလ္လက္ခေတွာ သစေ ဂရုကာ ဟောတိ။ “ဂရုကာ”တိ အာစိက္ခိတဗ္ဗော။ သစေ လဟုကာ ဟောတိ။ “လဟုကာ”တိ အာစိက္ခိတဗ္ဗော။ တဒနုရူပဉ္စ ဝိနယကမ္ပံ ကာတမ္ပံ။ ဧဝံ ကတံ သုကတံ ဟောတိ ရောဂနိဒါနံ ဥတွာ ဝေဇ္ဇေန ကတဘေသဇ္ဇမိဝ။ တဿ စ ပုဂ္ဂလဿ သောတ္ထိဘာဝါယ သံဝတ္တတိ။

၂၆၂။ စေတေတိ န ဥပက္ကမတိတိအာဒိသု မောစနဿာဒစေတနာယ စေတေတိ။ န ဥပက္ကမတိ။ မုစ္စတိ။ အနာပတ္တိ။ မောစနဿာဒပိဋိတော “အဟော

pana dukkaṭaṃ. Sace dassanassādena ratto puna assādetvā mocanattāya nimitte upakkamitvā moceti, saṃghādiseso.

Nisajjassāde mātugāmena saddhiṃ raho nisajjassādarāgena nisinnassa asuci muccati, anāpatti. Raho nisajjapaccayā pana āpannāya āpattiyā kāretabbo. Sace nisajjassādena ratto puna assādetvā mocanattāya nimitte upakkamitvā moceti, saṃghādiseso.

Vācassāde vācassādarāgena mātugāmaṃ methunasannissitāhi vācāhi obhāsantassa asuci muccati, anāpatti. Duṭṭhullavācāsaṃghādisesaṃ pana āpajjati. Sace vācassādena ratto puna assādetvā mocanattāya nimitte upakkamitvā moceti, saṃghādiseso.

Gehassitapeme mātaraṃ vā mātupemena, bhaginiṃ vā bhaginipemena punappunaṃ parāmasato ceva ālīngato ca asuci muccati, anāpatti. Gehassitapemena pana phusanapaccayā dukkaṭaṃ. Sace gehassitapemena ratto puna assādetvā mocanattāya nimitte upakkamitvā moceti, saṃghādiseso.

Vanabhaṅge itthipurisā aññamaññaṃ kiñcideva tambūlagandhapupphavāsādippakāraṃ paṇṇākāraṃ mittasanthavabhāvassa dalhabhāvattāya pesenti, ayaṃ vanabhaṅgo nāma. Tañce mātugāmo kassaci saṃsaṭṭhavihārikassa kulūpakabhikkhuno peseti, tassa ca “asukāya nāma idaṃ pesitaṃ”ti sārattassa punappunaṃ hatthehi taṃ vanabhaṅgaṃ kīlāpayato asuci muccati, anāpatti. Sace vanabhaṅge sāratto puna assādetvā mocanattāya nimitte upakkamitvā moceti, saṃghādiseso. Sace upakkamantepi na muccati, thullaccayaṃ.

Evametesāṃ ekādasannaṃ rāgānaṃ vasena ime ekādasā payoge samevekkhitvā āpatti vā anāpatti vā sallakkhetabbā. Sallakkhetvā sace garukā hoti, “garukā”ti ācikkhitabbā. Sace lahukā hoti, “lahukā”ti ācikkhitabbā. Tadanurūpaṇca vinayakammaṃ kātappaṃ. Evañhi kataṃ sukataṃ hoti roganidānaṃ ñatvā vejjena katabhesajjamiva, tassa ca puggalassa sotthibhāvāya saṃvattati.

262. **Ceteti na upakkamatīti**-ādīsu mocanassādacetanāya ceteti, na upakkamati, muccati, anāpatti. Mocanassādapīlito “aho

ဝတ မုစ္ဆေယျာ”တိ စေတေတိ၊ န ဥပက္ကမတိ၊ န မုစ္ဆတိ၊ အနာပတ္တိ။ မောစနဿာ-ဒေန န စေတေတိ ဖဿဿာဒေန ကဏ္ဍဝနဿာဒေန ဝါ ဥပက္ကမတိ၊ မုစ္ဆတိ၊ အနာပတ္တိ။ တထေဝ န စေတေတိ၊ ဥပက္ကမတိ၊ န မုစ္ဆတိ၊ အနာပတ္တိ။ ကာမဝိတက္ကံ ဝိတက္ကန္တော မောစနတ္ထာယ န စေတေတိ၊ န ဥပက္ကမတိ၊ မုစ္ဆတိ၊ အနာပတ္တိ။ သစေ ပနဿ ဝိတက္ကယတောပိ န မုစ္ဆတိ၊ ဣဒံ အာဂတမေဝ ဟောတိ “န စေတေတိ န ဥပက္ကမတိ န မုစ္ဆတိ၊ အနာပတ္တိ”တိ။

အနာပတ္တိ သုပိနန္တေနာတိ သုတ္တဿ သုပိနေ မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝန္တဿ ဝိယ ကာယသံသဂ္ဂါဒိနိ အာပဇ္ဇန္တဿ ဝိယ သုပိနန္တေနဝ ကာရဏေန ယဿ အသုစိ မုစ္ဆတိ၊ တဿ အနာပတ္တိ။ သုပိနေ ပန ဥပ္ပန္နာယ အဿာဒစေတနာယ သစဿ ဝိသယော ဟောတိ၊ နိစ္စလေန ဘဝိတဗ္ဗံ၊ န ဟတ္ထေန နိမိတ္တံ ကိဋ္ဌာပေတဗ္ဗံ၊ ကာသာဝပစ္စတ္တရဏရက္ခဏတ္ထံ ပန ဟတ္ထပုဋ္ဌေန ဂဟေတွာ ဇဂ္ဂနတ္ထာယ ဥဒကဋ္ဌာနံ ဂန္တံ ဝဇ္ဇတိ။

နမောစနာဓိပ္ပာယဿာတိ ယဿ ဘောသဇ္ဇေန ဝါ နိမိတ္တံ အာလိမ္ပန္တဿ ဥစ္စာရာဒိနိ ဝါ ကရေန္တဿ နမောစနာဓိပ္ပာယဿ မုစ္ဆတိ၊ တဿာပိ အနာပတ္တိ။ ဥဗ္ဗတ္တကဿ ဒုဝိဓဿာပိ အနာပတ္တိ။ ဣဓ သေယျသကော အာဒိကမ္ပိကော၊ တဿ အနာပတ္တိ အာဒိကမ္ပိကဿာတိ။

ပဒဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သမုဋ္ဌာနာဒိသု ဣမံ သိက္ခာပဒံ ပဌမပါရာဇိကသမုဋ္ဌာနံ ကာယစိတ္တတော သမုဋ္ဌာတိ၊ ကိရိယံ၊ သညာဝိမောက္ခံ၊ သစိတ္တကံ၊ လောကဝဇ္ဇံ၊ ကာယကမ္ပံ၊ အကုသလစိတ္တံ၊ ဒွိဝေဒနံ သုခမဇ္ဈတ္တဒွယေနာတိ။

၂၆၃။ ဝိနိတဝတ္ထုသု သုပိနဝတ္ထု အနုပညတ္တိယံ ဝုတ္တနယမေဝ။ ဥစ္စာရ-ပဿာဝဝတ္ထုနိ ဥတ္တာနတ္ထာနေဝ။

ဝိတက္ကဝတ္ထုသ္မိံ **ကာမဝိတက္ကန္တိ** ဂေဟသိတကာမဝိတက္ကံ။ တတ္ထ ကိဉ္ဇာပိ အနာပတ္တိ ဝုတ္တာ၊ အထ ခေါ ဝိတက္ကဝတိကေန န ဘဝိတဗ္ဗံ။ ဥဏှောဒက-ဝတ္ထုသု ပဌမံ ဥတ္တာနမေဝ။ ဒုတိယေ သော ဘိက္ခု မောစေတုကာမော ဥဏှောဒကေန နိမိတ္တံ ပဟရိတွာ ပဟရိတွာ^၁ နှာယိ၊ တေနဿ အာပတ္တိ ဝုတ္တာ။ တတိယေ ဥပက္ကမဿ အတ္ထိတာယ ထုလ္လစ္စယံ။ ဘောသဇ္ဇကဏ္ဍဝနဝတ္ထုနိ ဥတ္တာနတ္ထာနေဝ။

vata mucceyyā”ti ceteti, na upakkamati, na muccati, anāpatti.
 Mocanassādena na ceteti, phassassādena, kaṇḍuvanassādena vā upakkamati,
 muccati, anāpatti. Tatheva na ceteti, upakkamati, na muccati, anāpatti.
 Kāmaṇivattakkaṃ vitakkento mocanattāya na ceteti, na upakkamati, muccati,
 anāpatti. Sace panassa vitakkayatopi na muccati, idaṃ āgatameva hoti “na
 ceteti na upakkamati na muccati, anāpatti”ti.

Anāpatti supinantenāti suttassa supine methunaṃ dhammaṃ
 paṭisevantassa viya kāyasaṃsaggādīni āpajjantassa viya supinanteneva
 kāraṇena yassa asuci muccati, tassa anāpatti. Supine pana uppannāya
 assādacetanāya sacassa visayo hoti, niccalena bhavitaṃ, na hatthena
 nimittaṃ kīlāpetabbaṃ, kāśāpaccattharaṇarakkhaṇatthaṃ pana
 hatthapuṇa gahetvā jagganattāya udakaṭṭhānaṃ gantum vaṭṭati.

Namocanādhippāyassāti yassa bhesajjena vā nimittaṃ ālimpantassa,
 uccārādīni vā karontassa namocanādhippāyassa muccati, tassāpi anāpatti.
 Ummattakassa duvidhassāpi anāpatti. Idha seyyasako ādikammiko, tassa
 anāpatti ādikammikassāti.

Padabhājanīyavaṇṇanā niṭṭhitā.

Samuṭṭhānādīsu imaṃ sikkhāpadaṃ paṭhamapārājikasamuṭṭhānaṃ
 kāyacittato samuṭṭhāti, kiriyaṃ, saññāvimokkhaṃ, sacittakam, lokavajjaṃ,
 kāyakammaṃ, akusalacittam, dvivedanaṃ sukhamajjhataḍṭhavyenāti.

263. Vinītavatthūsu **supinavatthu** anupaññattiyam vuttanayameva.
Uccārapassāvavatthūni uttānatthāneva.

Vitakkavatthusmim **kāmaṇivattakanti** gehassitakāmaṇivattakam. Tattha
 kiñcāpi anāpatti vuttā, atha kho vitakkagatikena na bhavitaṃ.
Uṇhodakavatthūsu paṭhamam uttānameva. Duttiye so bhikkhu mocetukāmo
 uṇhodakena nimittam paharivā paharivā¹ nhāyi, tenassa āpatti vuttā. Tatiye
 upakkamassa atthitāya thullaccayam. **Bhesajjakāṇḍuvanavatthūni**
 uttānatthāneva.

1. Paharivā (Ka)

၁၁၈ ဝိနယပိဋကံ ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာ [၂]-သံဃာဒိသေသ

၂၆၄။ **မဂ္ဂဝတ္ထု**။ ည ပဌမသေ ထုလ္လဉ္စရကသေ မဂ္ဂံ ဂစ္ဆန္တသေ သမ္မာဓဋ္ဌာနေ
 သန္ဓနာယ အသုစိ မုတ္တိ။ တသေ နမောစနာဓိပ္ပါယတ္တာ အနာပတ္တိ။ ဒုတိယသေ
 တထေဝ မုတ္တိ။ မောစနာဓိပ္ပါယတ္တာ ပန သံဃာဒိသေသေ။ တတိယသေ န
 မုတ္တိ။ ဥပက္ကမသမ္ဘာဝတော ပန ထုလ္လစ္စယံ။ တသေ မဂ္ဂံ ဂစ္ဆန္တေန ဥပ္ပန္နေ
 ပရိဋ္ဌာဟေ န ဂန္တဗ္ဗံ။ ဂမနံ ဥပစ္စိန္တိတွာ အသုဘာဒိမနသိကာရေန စိတ္တံ
 ဝုပသမေတွာ သုဒ္ဓစိတ္တေန ကမ္မဋ္ဌာနံ အာဒါယ ဂန္တဗ္ဗံ။ သစေ ဌိတော
 ဝိနောဒေတုံ န သက္ကောတိ။ မဂ္ဂါ ဩက္ကမ္မံ နိသီဒိတွာ ဝိနောဒေတွာ ကမ္မဋ္ဌာနံ
 အာဒါယ သုဒ္ဓစိတ္တေန ဂန္တဗ္ဗံ။

ဝတ္ထိဝတ္ထု။ ည တေ ဘိက္ခု ဝတ္ထိံ ဒဠိ ဂဟေတွာ ပူရေတွာ ပူရေတွာ
 ဝိသုဇ္ဇန္တော ဂါမဒါရကာ ဝိယ ပဿာဝမကံသု။ **ဇန္တာယဝတ္ထု**။ ည ဥဒရံ
 တာပေန္တသေ မောစနာဓိပ္ပါယသ္မာဝိ အမောစနာဓိပ္ပါယသ္မာဝိ မုတ္တေ
 အနာပတ္တိယေဝ။ ပရိကမ္ပံ ကရေန္တသေ နိမိတ္တစာလနဝသေန အသုစိ မုတ္တိ။
 တသေ အာပတ္တိဋ္ဌာနေ အာပတ္တိ ဝုတ္တာ။

၂၆၅။ **ဦရုသန္ဓာပနဝတ္ထု**။ ည ယေသံ အာပတ္တိ ဝုတ္တာ။ တေ အင်္ဂဇာတဗ္ဗိ
 ဖုဿပေသုန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာတိ ဧဝံ ကုရုန္တုကထာယံ ဝုတ္တံ။ သာမဏေရာဒိဝတ္ထုနိ
 ဥတ္တာနတ္ထာနေဝ။

၂၆၆။ ကာယတ္ထန္တနဝတ္ထုသို့ ကာယံ ထမ္ပေန္တသ္မာတိ စိရံ နိသီဒိတွာ ဝါ
 နိပဇ္ဇိတွာ ဝါ နဝကမ္ပံ ဝါ ကတွာ အာလသိယဝိမောစနတ္ထံ ဝိဇမ္ပေန္တသေ။

ဥပနိဇ္ဈာယနဝတ္ထု။ သစေဝိ ပဋသတံ နိဝတ္တာ ဟောတိ။ ပူရတော ဝါ
 ပစ္ဆတော ဝါ ဌတွာ “ဣမသ္မိံ နာမ ဩကာသေ နိမိတ္တ”န္တိ ဥပနိဇ္ဈာယန္တသေ
 ဒုက္ကဋ္ဌမေဝ။ အနိဝတ္တာနံ ဂါမဒါရကာနံ နိမိတ္တံ ဥပနိဇ္ဈာယန္တသေ ပန ကိမေဝ
 ဝတ္ထုဗ္ဗံ။ တိရစ္ဆာနဂတာနဗ္ဗိ နိမိတ္တေ ဒေသေဝ နယော။ ဣတော စိတော စ
 အဝိလောကေတွာ ပန ဒိဝသမ္ပိ ဧကပယောဂေန ဥပနိဇ္ဈာယန္တသေ ဧကမေဝ
 ဒုက္ကဋ္ဌံ။ ဣတော စိတော စ ဝိလောကေတွာ ပုနပုနံ ဥပနိဇ္ဈာယန္တသေ ပယောဂေ
 ပယောဂေ ဒုက္ကဋ္ဌံ။ ဥဗ္ဗိလနနိမိလနဝသေန ပန န ကာရေတဗ္ဗော။ သဟသံ
 ဥပနိဇ္ဈာယိတွာ ပုန ပဋိသင်္ခါယ သံဝရေ တိဋ္ဌတော အနာပတ္တိ။ တံ သံဝရံ
 ပဟာယ ပုန ဥပနိဇ္ဈာယတော ဒုက္ကဋ္ဌမေဝ။

264. **Magḡavattḡṡu** paṭhamassa thulla-ūrukassa maggaṃ gacchantassa sambādhattḡhāne ghaṭṭanāya asuci mucci, tassa namocanādhippāyattā anāpatti. Dutiyassa tatheva mucci, mocanādhippāyattā pana saṃghādiseso. Tatiyassa na mucci, upakkamasabbhāvato pana thullaccayaṃ. Tasmā maggaṃ gacchantena uppanne pariḡāhe na gantabbaṃ, gamanāṃ upacchinditvā asubhādimanasikārena cittaṃ vūpasametvā suddhacittena kammaṭṭhānaṃ ādāya gantabbaṃ. Sace ṭhito vinodetuṃ na sakkoti, maggā okkamma¹ nisīditvā vinodetvā kammaṭṭhānaṃ ādāya suddhacitteneva gantabbaṃ.

Vatthivatthṡu te bhikkhū vatthiṃ daḡhaṃ gahetvā pūretvā pūretvā vissajjentaṃ gāmadāraḡa viya passāvamakaṃsu. **Jantāgharavatthusmiṃ** udaraṃ tāpentassa mocanādhippāyassāpi amocanādhippāyassāpi mutte anāpattiyeva. Parikammaṃ karontassa nimittacālanavasena asuci mucci, tasmā āpattiṭṭhāne āpatti vuttā.

265. **Ūrugḡaṭṭāpanavatthṡu** yesaṃ āpatti vuttā, te aṅgaṭāmpi phusāpesunti veditabbāti evaṃ **Kurundaṭṭhakathāyaṃ** vuttaṃ. **Sāmaṇerādivatthūni** uttānatthāneva.

266. Kāyatthambhanavatthusmiṃ **kāyaṃ thambhentassāti** ciraṃ nisīditvā vā nipajjitvā vā navakammaṃ vā katvā ālasiyavimocanattham vijambhentassa.

Upanijjhāyanavatthusmiṃ sacepi paṭasataṃ nivatthā hoti, purato vā pacchato vā ṭhatvā “imasmim nāma okāse nimittan”ti upanijjhāyantassa dukkaṭameva. Anivatthānaṃ gāmadārikānaṃ nimittan upanijjhāyantassa pana kimeva vattabbaṃ. Tiracchānagatānampi nimitte ese va nayo. Ito cito ca aviloketvā pana divasampi ekapayogena upanijjhāyantassa ekameva dukkaṭam. Ito cito ca viloketvā punappunaṃ upanijjhāyantassa payoge payoge dukkaṭam. Ummilananimilanavasena pana na kāretabbo. Sahasā upanijjhāyitvā puna paṭisaṅkhāya saṃvare tiṭṭhato anāpatti, taṃ saṃvaraṃ pahāya puna upanijjhāyato dukkaṭameva.

1. Okkamitvā (Ka)

၂၆၇။ **တၢဠန္တိဒ္ဓါဒိဝဏ္ဏနိ** ဥတ္တာနတ္တာနေဝ။ **နာနဝဏ္ဏနု** ယေ ဥဒကသောတံ နိမိတ္တေန ပဟရိံသု၊ တေသံ အာပတ္တိ ဝုတ္တာ။ **ဥဒန္တလဝဏ္ဏနု** ယေ သေဝ နယော၊ ဧတ္ထ စ **ဥဒန္တလန္တိ** ဥဒကစိက္ခလော ဝုစ္စတိ။ ဧတေနဝ ဥပါယေန ဣတော ပရာနိ သဗ္ဗာနေဝ ဥဒကေ ဓာဝနာဒိဝဏ္ဏနိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ အယံ ပန ဝိသေသော၊ **ပုပ္ဖါဝဠိယဝဏ္ဏနု** သစေဝိ နမောစနာမိပ္ပါယဿ အနာပတ္တိ၊ ကိဠနပစ္စယာ ပန ဒုက္ကဋ် ဟောတိတိ။

သုက္ကဝိဿဋ္ဌိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂-ကာယသံသဂ္ဂသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၂၆၉။ **တေန သမယေန ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါတိ** ကာယသံသဂ္ဂသိက္ခာပဒံ။ တကြာယံ အနတ္တာနပဒဝဏ္ဏနာ—**အရညေ ဝိဟရတိတိ** န အာဝေဏိကေ အရညေ၊ ဇေတဝနဝိဟာရသေဝ ပစ္စန္တေ ကေပသေ။ **မဇ္ဈေ ဂဗ္ဘောတိ** တဿ စ ဝိဟာရဿ မဇ္ဈေ ဂဗ္ဘော ဟောတိ။ **သမန္တာ ပရိယာဂါရောတိ** သမန္တာ ပနဿ မဏ္ဍလမာဠပရိက္ခေပေါ ဟောတိ။ သော ကိရ မဇ္ဈေ စတုရသံ ဂဠိ ကတွာ ဗဟိ မဏ္ဍလမာဠပရိက္ခေပေန ကတော၊ ယထာ သက္ကာ ဟောတိ အန္တောယေဝ အာဝိဇ္ဇန္တေဟိ^၁ ဝိစရိတုံ။

သုပညတ္တန္တိ သုဠု ဌပိတံ၊ ယထာ ယထာ ယသ္မိံ ယသ္မိဉ္စ ဩကာသေ ဌပိတံ ပါသာဒိကံ ဟောတိ လောကရဉ္စကံ၊ တထာ တထာ တသ္မိံ တသ္မိံ ဩကာသေ ဌပိတံ၊ ဝတ္တသီသေန ဟိ သော ကေကိစ္စမ္ပိ န ကရေတိ။ **ကေစ္စ ဝါတပါနေ ဝိဝရန္တောတိ** ယေသု ဝိဝရေသု အန္တကာရေ ဟောတိ၊ တာနိ ဝိဝရန္တော။ ယေသု ဝိဝရေသု အာလောကော ဟောတိ၊ တာနိ ထကေန္တော။

ဧဝံ ဝုတ္တေ သာ မြာဟန္တိ တံ မြာဟန္တံ တေဒဝေါစာတိ ဧဝံ တေန မြာဟန္တေန ပသံသိတွာ ဝုတ္တေ သာ မြာဟန္တိ “ပသန္တော အယံ မြာဟန္တော ပဗ္ဗဇိတုကာမော မညေ”တိ သလ္လက္ခေတွာ နိဂူဟိတဗ္ဗမ္ပိ တံ အတ္တနော ဝိပုကာရံ ပကာသေန္တိ ကေဝလံ တဿ သဒ္ဓါဝိသာတာပေက္ခာ ဟုတွာ ဧတံ **ကုတော တဿ ဥဠာရတ္တတာတိ**အာဒိဝစနမဝေါစ။ တတ္ထ ဥဠာရေ အတ္တာ အဿာတိ **ဥဠာရတ္တာ**၊ ဥဠာရတ္တနော ဘာဝေါ ဥဠာရတ္တတာ။ **ကုလိတ္တိဟိတိ**အာဒိသု ကုလိတ္တိယော နာမ သရဿာမိနိယော။ **ကုလဝိတရော**^၂ နာမ ပုရိသန္တရဂတာ

၁-အာဝိဇ္ဇန္တေဟိ(သိ)၊ အာဝိဇ္ဇန္တေဟိ(သျှာ)

၂-ကုလဝိတာ(က)

267. **Tālacchiddādivatthūni** uttānatthāneva. **Nhānavatthūsu** ye udakasotaṃ nimittena paharimsu, tesaṃ āpatti vuttā. **Udañjalavatthūsupi** eseve nayo, ettha ca **udañjalanti** udakacikkhallo vuccati. Eteneva upāyena ito parāni sabbāneva udakedhāvanādivatthūni veditabbāni. Ayaṃ pana viseso, **pupphāvaliyavatthūsu** sacepi namocanādhippāyassa anāpatti, kīlanapaccayā pana dukkaṭaṃ hotīti.

Sukkavissatṭhisikkhāpadavaṇṇanā niṭṭhitā.

2. Kāyasaṃsaggasikkhāpadavaṇṇanā

269. **Tena samayena Buddho Bhagavāti** Kāyasaṃsaggasikkhāpadaṃ. Tatrāyaṃ anuttānapadavaṇṇanā—**araññe viharatīti** na āveṇike araññe, Jetavanavihārasseva paccante ekapasse. **Majjhe gabbhoti** tassa ca vihārassa majjhe gabbho hoti. **Samantā pariyāgāro**ti samantā panassa maṇḍalamālaparikkhepo hoti. So kira majjhe caturassaṃ gabbhaṃ katvā bahi maṇḍalamālaparikkhepena kato, yathā sakkā hoti antoyeva āviñjantehi¹ vicaritaṃ.

Supaññattanti suṭṭhu ṭhapitaṃ, yathā yathā, yasmim yasmiñca okāse ṭhapitaṃ pāsādikaṃ hoti lokarañjakaṃ, tathā tathā tasmim tasmim okāse ṭhapitaṃ, vattasīsenā hi so ekakiccampi na karoti. **Ekacce vātapāne vivarantoti** yesu vivaṭesu andhakāro hoti, tāni vivaranto. Yesu vivaṭesu āloko hoti, tāni thakento.

Evaṃ vutte sā brāhmaṇī taṃ brāhmaṇaṃ etadavocāti evaṃ tena brāhmaṇena pasamsitvā vutte sā brāhmaṇī “pasanno ayaṃ brāhmaṇo pabbajitukāmo maññe”ti sallakkhetvā nigūhitabbampi taṃ attano vippakāraṃ pakāsentī kevalaṃ tassa saddhāvighātāpekkhā hutvā etaṃ “**kuto tassa ulārattatā**”ti-ādivacanamavoca. Tattha ulāro attā assāti **ulārattā**, ulārattano bhāvo uṭṭhāratatā. **Kulitthīhīti**-ādīsu kulitthiyo nāma gharassāminiyo. **Kuladhītarō**² nāma purisantaragatā

1. Āvijjhantehi (Syā) āviñchantehi (Ka)

2. Kuladhītā (Ka)

ကုလမိတရော။ **ကုလကုမာရိယော** နာမ အနိဝိဒ္ဓါ^၁ ဝုစ္ဆန္တိ။ **ကုလသုက္ခာ** နာမ ပရကုလတော အာနိတာ ကုလဒါရကနံ ဝရယော။

၂၇၀။ **ဩတိဏ္ဍော**တိ ယက္ခာဒီဟိ ဝိယ သတ္တာ အန္တော ဥပ္ပဇ္ဇန္တေန ရာဂေန ဩတိဏ္ဍော။ ကူပါဒီနိ ဝိယ သတ္တာ အသမပေက္ခိတွာ ရဇနီယေ ဌာနေ ရဇန္တော သယံ ဝါ ရာဂံ ဩတိဏ္ဍော။ ယသ္မာ ပန ဥဘယထာပိ ရာဂသမဂီဿေဝေတံ အဓိဝစနံ၊ တသ္မာ “ဩတိဏ္ဍော နာမ သာရတ္ထော အပေက္ခဝါ ပဋိဗဒ္ဓ-စိတ္တော”တိ ဝေမဿ ပဒဘာဇနံ ဝုတ္တံ။

တတ္ထ **သာရတ္ထော**တိ ကာယသံသဂ္ဂရာဂေန သုဠှ ရတ္ထော။ **အပေက္ခဝါ**တိ ကာယသံသဂ္ဂါပေက္ခာယ အပေက္ခဝါ။ **ပဋိဗဒ္ဓစိတ္တော**တိ ကာယသံသဂ္ဂရာဂေနဝ တသ္မိံ ဝတ္ထုသ္မိံ ပဋိဗဒ္ဓစိတ္တော။ **ဝိပရိဏတေနာ**တိ ပရိသုဒ္ဓဘဝင်္ဂသန္တတိသင်္ခါတံ ပကတိံ ဝိဇဟိတွာ အညထာ ပဝတ္ထေန။ ဝိရူပံ ဝါ ပရိဏတေန ဝိရူပံ ပရိဝတ္ထေန၊ ယထာ ပရိဝတ္ထမာနံ ဝိရူပံ ဟောတိ၊ ဧဝံ ပရိဝတ္တိတွာ ဌိတေနာတိ အဓိပ္ပာယ်။

၂၇၁။ ယသ္မာ ပနေတံ ရာဂါဒီဟိ သမ္ပယောဂံ နာတိဝတ္တတိ၊ တသ္မာ **ဝိပရိဏတန္တိ** ရတ္တန္တိ စိတ္တန္တိအာဒိနာ နယေနဿ ပဒဘာဇနံ ဝတွာ အန္တေ ဣဓာမိပ္ပေတမတ္ထံ ဒဿေန္တော **အဝိစ ရတ္တံ စိတ္တံ ဣမသ္မိံ အတ္ထေ အဓိပ္ပေတံ** **ဝိပရိဏတန္တိ** အာဟ။

တဒဟုဇာတာတိ တံဒိဝသံ ဇာတာ၊ ဇာတမတ္တာ အလ္လမံသပေသိဝန္တာ။ ဧဝရူပါယဝိ ဟိ သဒ္ဓိံ ကာယသံသဂ္ဂေ သံဃာဒိသေသော၊ မေထုနဝိတိက္ကမေ ပါရာဇိကံ၊ ရဟော နိသဇ္ဇဿာဒေ ပါစိတ္တိယဉ္စ ဟောတိ။ **ပဂေဝါ**တိ ပဌမမေဝ။

ကာယသံသဂ္ဂံ သမာပဇ္ဇေယျာတိ ဟတ္ထဂ္ဂဟဏာဒိကာယသမ္ပယောဂံ ကာယ-မိသီဘာဝံ သမာပဇ္ဇေယျ။ ယသ္မာ ပနေတံ သမာပဇ္ဇန္တဿ ယော သော ကာယသံသဂ္ဂေါ နာမ၊ သော အတ္ထတော အဇ္ဈာစာရော ဟောတိ ရာဂဝသေန အဘိဘဝိတွာ သညမဝေလံ အာစာရော၊ တသ္မာဿ သင်္ခေပေန အတ္ထံ ဒဿေန္တော **အဇ္ဈာစာရော** ဝုစ္ဆတိတိ ပဒဘာဇနမာဟ။

ဟတ္ထဂ္ဂါဟံ ဝါတိအာဒိဘေဒံ ပနဿ ဝိတ္တာရေန အတ္ထဒဿနံ။ တတ္ထ ဟတ္ထာဒီနံ ဝိဘာဂဒဿနတ္ထံ **ဟတ္ထော နာမ ကပ္ပရံ ဥပါဒါယာ**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ကပ္ပရံ ဥပါဒါယာ**တိ ဒုတိယံ မဟာသန္တိံ ဥပါဒါယ။ အညတ္ထ ပန

kuladhītarō. **Kulakumāriyo** nāma anividdhā¹ vuccanti. **Kulasuṇhā** nāma parakulato ānītā kuladārakānaṃ vadhuvo.

270. **Otiṇṇoti** yakkhādīhi viya sattā anto uppajjanena rāgena otiṇṇo, kūpādīni viya sattā asamapekkhitvā rajanīye ṭhāne rajjanto sayam vā rāgaṃ otiṇṇo. Yasmā pana ubhayathāpi rāgasamaṅgisseevetam adhivacanam, tasmā “otiṇṇo nāma sāratto apekkhavā paṭibaddhacitto”ti evamassa padabhājanam vuttam.

Tattha **sārattoti** kāyasaṃsaggarāgena suṭṭhu ratto. **Apekkhavāti** kāyasaṃsaggāpekkhāya apekkhavā. **Paṭibaddhacittoti** kāyasaṃsaggarāgeneva tasmim vatthusmim paṭibaddhacitto. **Vipariṇatenāti** parisuddhabhavaṅgasantatisaṅkhātāṃ pakatim vijahitvā aññathā pavattena, virūpaṃ vā pariṇatena virūpaṃ parivattena, yathā parivattamānaṃ virūpaṃ hoti, evaṃ parivattitvā ṭhitenāti adhippāyo.

271. Yasmā panetaṃ rāgādīhi sampayogaṃ nātivattati, tasmā “**vipariṇatanti rattampi cittan**”ti-ādinā nāyenaṃ padabhājanam vatvā ante idhādhippetamattham dassento “**apica rattam cittam imasmim atthe adhippetam vipariṇatan**”ti āha.

Tadahujātāti taṃdivasaṃ jātā, jātamattā allamaṃsapesivaṇṇā. Evarūpāyapi hi saddhim kāyasaṃsagge saṃghādiseso, methunavītikkame pārājikaṃ, raho nisajjassāde pācittiyaṇca hoti. **Pagevāti** paṭhamameva.

Kāyasaṃsaggaṃ samāpajjeyyāti hatthaggaṇādikāyasampayogaṃ kāyamiṣṣibhāvaṃ samāpajjeyya. Yasmā panetaṃ samāpajjantassa yo so kāyasaṃsaggo nāma, so atthato ajjhācāro hoti rāgavasena abhibhavitvā saññamavelaṃ ācāro, tasmāssa saṅkhepena attham dassento “**ajjhācāro vuccati**”ti padabhājanamāha.

Hatthaggaṇam vāti-ādibhedam panassa vitthārena atthadassanam. Tattha hatthādīnaṃ vibhāgadassanattham “**hattho nāma kapparam upādāya**”ti-ādimāha. Tattha **kapparam upādāyāti** dutiyaṃ mahāsandhim upādāya. Aññattha pana

1. Anibbittā (Sī), anivittā (Syā)

မဏိဗန္ဓတော ပဋ္ဌာယ ယာဝံ အဂ္ဂနခါ ဟတ္ထော၊ ဣဓ သဒ္ဓိံ အဂ္ဂဗာဟာယ ကပ္ပရတော ပဋ္ဌာယ အဓိပ္ပေတော။

သုဒ္ဓကေသာ ဝါတိ^၁ သုတ္တာဒိတိ အဓိဿာ သုဒ္ဓါ ကေသာယေဝ။
ဝေဏီတိ တိတိ ကေသဝန္တိတိ ဝိနန္တိတွာ ကတကေသကလာပသေတံ နာမံ။
သုတ္တမိဿာတိ ပဉ္စဝဏ္ဏေန သုတ္တေန ကေသေ မိဿေတွာ ကတာ။ **မာလာ-**
မိဿာတိ ဝသိကပုပ္ဖါဒိတိ မိဿေတွာ တိတိ ကေသဝန္တိတိ ဝိနန္တိတွာ ကတာ။
အဝိနန္ဒေါဝိ ဝါ ကေဝလံ ပုပ္ဖမိဿကော ကေသကလာပေါ ဣဓ “ဝေဏီ”တိ
 ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ဟိရုညမိဿာတိ** ကဟာပဏမာလာယ မိဿေတွာ ကတာ။
သုဝဏ္ဏမိဿာတိ သုဝဏ္ဏစီရကေဟိ ဝါ ပါမင်္ဂါဒိတိ ဝါ မိဿေတွာ ကတာ။
ပုတ္တာမိဿာတိ ပုတ္တာဝလီတိ မိဿေတွာ ကတာ။ **မဏိမိဿာတိ** သုတ္တာရူဠေဟိ
 မဏိဟိ မိဿေတွာ ကတာ။ ဧတာသု ဟိ ယံကိဉ္စ ဝေဏီံ ဂဏ္ဍန္တဿ
 သံဃာဒိသေသောယေဝ။ “အဟံ မိဿကဝေဏီံ အဂ္ဂဟေသိ”န္တိ ဝဒန္တဿ
 မောက္ခော နတ္ထိ။ ဝေဏီဂ္ဂဟဏေန စေတ္တ ကေသာပိ ဂဟိတာဝံ ဟောန္တိ။
 တသ္မာ ယော ဧကမ္ပိ ကေသံ ဂဏှာတိ၊ တဿပိ အာပတ္တိယေဝ။

ဟတ္ထန္တ ဝေဏီန္တ ဌပေတွာတိ ဣဓ ဝုတ္တလက္ခဏံ ဟတ္ထန္တ သဗ္ဗပ္ပကာရန္တ ဝေဏီံ
 ဌပေတွာ အဝသေသံ သရိရံ “အင်္ဂ”န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဧဝံ ပရိစ္ဆိန္နေသု ဟတ္တာဒိသု
 ဟတ္ထဿ ဂဟဏံ **ဟတ္ထဂ္ဂါဟော**၊ ဝေဏီယာ ဂဟဏံ **ဝေဏီဂ္ဂါဟော**၊
 အဝသေသသရိရဿ ပရာမသနံ **အညတရဿ ဝါ အညတရဿ ဝါ အင်္ဂဿ**
ပရာမသနံ။ ယော တံ ဟတ္ထဂ္ဂါဟံ ဝါ ဝေဏီဂ္ဂါဟံ ဝါ အညတရဿ ဝါ
 အညတရဿ ဝါ အင်္ဂဿ ပရာမသနံ သမာပဇ္ဇေယျ၊ တဿ သံဃာဒိသေသော
 နာမ အာပတ္တိနိကာယော ဟောတိတိ အယံ သိက္ခာပဒဿ အတ္ထော။

၂၇၂။ ယသ္မာ ပန ယော စ ဟတ္ထဂ္ဂါဟော ယော စ ဝေဏီဂ္ဂါဟော ယသ္မာ
 အဝသေသဿ အင်္ဂဿ ပရာမသနံ၊ တံ သဗ္ဗမ္ပိ ဘေဒတော ဒွါဒသဝိဓံ ဟောတိ။
 တသ္မာ တံ ဘေဒိ ဒေသေတုံ **အာမသနာ ပရာမသနာ**တိအာဒိနာ နယေနဿ
 ပဒဘာဇနံ ဝုတ္တိ။ တတ္ထ ယသ္မာ ဝုတ္တိ **အာမသနာ နာမ အာမဋ္ဌမတ္တာတိ**၊
 ယသ္မာ **ဆုပနံ နာမ ဖုဋ္ဌမတ္တန္တိ**၊ ဣမေသံ အယံ ဝိသေသော—**အာမသနာ**တိ
 အာမဇ္ဇနာ ဖုဋ္ဌောကာသံ အနတိက္ကမိတွာပိ တတ္ထေဝ သဗ္ဗန္နနာ။ အယဉ္စ
 “အာမဋ္ဌမတ္တာ”တိ ဝုတ္တိ။ **ဆုပနန္တိ** အသဗ္ဗန္နေတွာ ဖုဋ္ဌမတ္တံ။

၁-သုဒ္ဓကေသာနံ ဝါတိ (သီ၊ သျာ)

၂-အဓိဿာနံ သုဒ္ဓါနံ ကေသာနံယေဝ (သီ၊ သျာ)

maṇibandhato paṭṭhāya yāva agganakhā hattho, idha saddhim aggabāhāya kapparato paṭṭhāya adhippeto.

Suddhakesā vāti¹ sutṭādīhi amissā suddhā kesāyeva². **Veṇīti** tīhi kesavaṭṭīhi vinandhitvā katakesakalāpassetaṃ nāmaṃ. **Suttamissāti** pañcavaṇṇena suttena kese missetvā katā. **Mālāmissāti** vassikapupphādīhi missetvā tīhi kesavaṭṭīhi vinandhitvā katā, avinaddhopi vā kevalaṃ pupphamissako kesakalāpo idha “veṇī”ti veditabbo. **Hiraññamissāti** kahāpaṇamālāya missetvā katā. **Suvaṇṇamissāti** suvaṇṇacīrakehi vā pāmaṅgādīhi vā missetvā katā. **Muttāmissāti** muttāvalīhi missetvā katā. **Maṇimissāti** sutṭārūlīhehi maṇīhi missetvā katā. Etāsu hi yaṃkiñci veṇim gaṇhantassa saṃghādisesoyeva, “ahaṃ missakaveṇim aggahesin”ti vadantassa mokkho natthi. Veṇiggahaṇena cettha kesāpi gahitāva honti. Tasmā yo ekampi kesam gaṇhāti, tassapi āpattiyeva.

Hatthañca veṇiñca ṭhapetvāti idha vuttalakkaṇaṃ hatthañca sabbappakārañca veṇim ṭhapetvā avasesam sarīraṃ “aṅgaṃ”ti veditabbaṃ. Evaṃ paricchinnesu hatthādīsu hatthassa gahaṇaṃ **hatthaggaḥo**, veṇiyā gahaṇaṃ **veṇiggāho**, avasesasarīrassa parāmasanaṃ **aññatarassa vā aññatarassa vā aṅgassa parāmasanaṃ**. Yo taṃ hatthaggaḥaṃ vā veṇiggāhaṃ vā aññatarassa vā aññatarassa vā aṅgassa parāmasanaṃ samāpajjeyya, tassa saṃghādiseso nāma āpattinikāyo hotīti ayaṃ sikkhāpadassa attho.

272. Yasmā pana yo ca hatthaggaḥo, yo ca veṇiggāho, yañca avasesassa aṅgassa parāmasanaṃ, taṃ sabbampi bhedato dvādasavidhaṃ hoti. Tasmā taṃ bhedaṃ dassetuṃ “**āmasanā parāmasanā**”ti-ādinā nāyenaṃ padabhājanaṃ vuttaṃ. Tattha yañca vuttaṃ “**āmasanā nāma āmaṭṭhamattā**”ti, yañca “**chupanaṃ nāma phuṭṭhamattā**”ti, imesaṃ ayaṃ viseso—**āmasanā**ti āmajjanā phuṭṭhokāsaṃ anatikkamitvāpi tattheva saṅghaṭṭanā. Ayañhi “**āmaṭṭhamattā**”ti vuccati. **Chupananti** asaṅghaṭṭetvā phuṭṭhamattaṃ.

1. Suddhakesānaṃ vāti (Sī, Syā) 2. Amissānaṃ suddhānaṃ kesānaṃyeva (Sī, Syā)

ယဗ္ဗိ ဥဗ္ဗသနာယ စ ဥလ္လဗ်နာယ စ နိဒ္ဒေသေ “ဥဗ္ဗိ ဥစ္စာရဏာ”တိ ဧကမေဝ ပဒံ ဝုတ္တံ၊ တတြာပိ အယံ ဝိသေသော—ပဌမံ အတ္တနော ကာယဿ ဣတ္ထိယာ ကာယေ ဥဗ္ဗိ ပေသနဝသေန^၁ ဝုတ္တံ၊ ဒုတိယံ ဣတ္ထိယာ ကာယံ ဥက္ခိပနဝသေန။ သေသံ ပါကဋ္ဌမေဝ။

၂၇၃။ ဣဒါနိ ယွာယံ ဩတိဇ္ဈော ဝိပရိဏတေန စိတ္တေန ကာယသံသဂ္ဂံ သမာပဇ္ဇတိ၊ တဿ ဧတေသံ ပဒါနံ ဝသေန ဝိတ္ထာရတော အာပတ္တိဘေဒံ ဒဿေန္တော ဣတ္ထိ စ ဟောတိ ဣတ္ထိသညိ သာရတ္ထော စ၊ ဘိက္ခု စ နံ ဣတ္ထိယာ ကာယေန ကာယန္တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ ဘိက္ခု စ နံ ဣတ္ထိယာ ကာယေန ကာယန္တိ သော သာရတ္ထော စ ဣတ္ထိသညိ စ ဘိက္ခု အတ္တနော ကာယေန။ နန္တိ နိပါတမတ္တံ။ အထ ဝါ ဧတံ တဿာ ဣတ္ထိယာ ဟတ္ထာဒိဘေဒံ ကာယံ။ အာမသတိ ပရာမသတိတိ ဧတေသု စေ ဧကေနာပိ အာကာရေန အဇ္ဈာစရတိ၊ အာပတ္တိ သံဃာဒိဿေသဿ။ တတ္ထ သင်္ကံ အာမသတော ဧကာ အာပတ္တိ၊ ပုနပျုနံ အာမသတော ပယောဂေ ပယောဂေ သံဃာဒိဿေသော။

ပရာမသန္တောပိ သစေ ကာယတော အမောစေတွာဝ ဣတော စိတော စ အတ္တနော ဟတ္ထံ ဝါ ကာယံ ဝါ သဇ္ဇောပေတိ၊ ဟရတိ ပေသေတိ၊ ဒိဝသဗ္ဗိ ပရာမသတော ဧကာဝ အာပတ္တိ။ သစေ ကာယတော မောစေတွာ မောစေတွာ ပရာမသတိ၊ ပယောဂေ ပယောဂေ အာပတ္တိ။

ဩမသန္တောပိ သစေ ကာယတော အမောစေတွာဝ ဣတ္ထိယာ မတ္တကတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ ပါဒပိဋ္ဌိ ဩမသတိ၊ ဧကာဝ အာပတ္တိ။ သစေ ပန ဥဒရာဒိသု တံ တံ ဌာနံ ပတွာ မုဇ္ဈိတွာ မုဇ္ဈိတွာ ဩမသတိ၊ ပယောဂေ ပယောဂေ အာပတ္တိ။ ဥဗ္ဗသနာယပိ ပါဒတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ သီသံ ဥဗ္ဗသန္တဿ ဧသေဝ နယော။

ဩလဗ်နာယ မာတုဂါမံ ဧကေသသု ဂဟေတွာ နာမေတွာ^၂ စုဗ္ဗနာဒိသု ယံ အဇ္ဈာစာရံ ဣစ္ဆတိ၊ တံ ကတွာ မုဇ္ဈတော ဧကာဝ အာပတ္တိ။ ဥဋ္ဌိတံ ပုနပျုနံ နာမယတော ပယောဂေ ပယောဂေ အာပတ္တိ။ ဥလ္လဗ်နာယပိ ဧကေသသု ဝါ ဟတ္ထေသု ဝါ ဂဟေတွာ ဥဋ္ဌာပယတော ဧသေဝ နယော။

အာကဇ္ဇနာယ အတ္တနော အဘိမုခံ အာကဇ္ဇန္တော ယာဝ န မုဇ္ဈတိ၊ တာဝ ဧကာဝ အာပတ္တိ။ မုဇ္ဈိတွာ မုဇ္ဈိတွာ အာကဇ္ဇန္တဿ ပယောဂေ ပယောဂေ အာပတ္တိ။ ပတိကဇ္ဇနာယပိ ပရမုခံ ပိဋ္ဌိယံ ဂဟေတွာ ပဋိပုဏာမယတော ဧသေဝ နယော။

Yampi ummasanāya ca ullaṅghanāya ca niddese “uddham uccāraṇā”¹ti ekameva padam vuttam, tatrāpi ayaṃ viseso—paṭhamam attano kāyassa itthiyā kāye uddham pesanavasena¹ vuttam, dutiyam itthiyā kāyam ukkhipanavasena. Sesam pākaṭameva.

273. Idāni yvāyam otiṇṇo vipariṇatena cittaena kāyasaṃsaggam samāpajjati, tassa etesaṃ padānaṃ vasena vitthārato āpattibhedam dassento “itthi ca hoti itthisaññi sāratto ca, bhikkhu ca nam itthiyā kāyena kāyan”²ti-ādimāha. Tattha bhikkhu ca nam itthiyā kāyena kāyanti so sāratto ca itthisaññi ca bhikkhu attano kāyena. Nanti nipātamattam. Atha vā etaṃ tassā itthiyā hatthādibhedam kāyam. Āmasati parāmasatīti etesu ce ekenāpi ākārena ajjhācarati, āpatti saṃghādisesassa. Tattha sakim āmasato ekā āpatti, punappunam āmasato payoge payoge saṃghādiseso.

Parāmasantopi sace kāyato amocetvāva ito cito ca attano hattham vā kāyam vā saṅcopeti, harati peseti, divasampi parāmasato ekāva āpatti. Sace kāyato mocetvā mocetvā parāmasati, payoge payoge āpatti.

Omasantopi sace kāyato amocetvāva itthiyā matthakato paṭṭhāya yāva pādapiṭṭhim omasati, ekāva āpatti. Sace pana udarādīsu tam tam ṭhānam patvā muñcitvā muñcitvā omasati, payoge payoge āpatti. **Ummasānāyapi** pādato paṭṭhāya yāva sīsam ummasantassa eseva nayo.

Olaṅghanāya mātugāmaṃ kesesu gahetvā nāmetvā² cumbanādīsu yaṃ ajjhācāraṃ icchati, tam katvā muñcato ekāva āpatti. Uṭṭhitam punappunam nāmayato payoge payoge āpatti. **Ullaṅghanāyapi** kesesu vā hatthesu vā gahetvā uṭṭhāpayato eseva nayo.

Ākaḍḍhanāya attano abhimukham ākaḍḍhanto yāva na muñcati, tāva ekāva āpatti. Muñcitvā muñcitvā ākaḍḍhantassa payoge payoge āpatti. **Patikaḍḍhanāyapi** parammukham piṭṭhiyaṃ gahetvā paṭippanāmayato eseva nayo.

1. Phusanavasena (Syā)

2. Onāmetvā (Syā)

အဘိနိဂ္ဂဏ္ဍနာယ ဟတ္ထေ ဝါ ဗာဟာယ ဝါ ဒဠိ ဂဟေတွာ ယောဇနမ္ပိ ဂစ္ဆတော ဧကာဝ အာပတ္တိ။ မုဠိတွာ ပုနပ္ပုနံ ဂဏ္ဍတော ပယောဂေ ပယောဂေ အာပတ္တိ။ အမုဠိတွာ ပုနပ္ပုနံ ဖုသတော စ အာလိဂံတော စ ပယောဂေ ပယောဂေ အာပတ္တိတိ **မဟာသုမတ္ထေရော** အာဟ။ **မဟာပဒုမတ္ထေရော** ပနာဟ “မူလဂ္ဂဟဏမေဝ ပမာဏံ၊ တသ္မာ ယာဝ န မုဠတိ၊ တာဝ ဧကာ ဧဝ အာပတ္တိ”တိ။

အဘိနိဠိဠနာယ ဝတ္ထေန ဝါ အာဘရဏေန ဝါ သဒ္ဓိံ ဝိဠယတော အင်္ဂံ အဖုသန္တဿ ထုလ္လစ္စယံ၊ ဖုသန္တဿ သံဃာဒိသေသော။ ဧကပယောဂေန ဧကာ အာပတ္တိ၊ နာနာပယောဂေန နာနာ။

ဂဟဏဆုပနေသု အညံ ကိဉ္စိ ဝိကာရံ အကရေန္တောပိ ဂဟိတမတ္တ-ဖုဠမတ္တေနာပိ အာပတ္တိံ အာပဇ္ဇတိ။

ဧဝမေတေသု အာမသနာဒိသု ဧကေနာပိ အာကာရေန အဇ္ဈာစာရတော ဣတ္ထိယာ ဣတ္ထိသညိဿ သံဃာဒိသေသော၊ ဝေမတိကဿ ထုလ္လစ္စယံ။ ပဏ္ဍက-ပုရိသတိရစ္ဆာနဂတသညိဿာပိ ထုလ္လစ္စယမေဝ။ ပဏ္ဍကေ ပဏ္ဍကသညိဿ ထုလ္လစ္စယံ၊ ဝေမတိကဿ ဒုက္ကဋ်။ ပုရိသတိရစ္ဆာနဂတဣတ္ထိသညိဿာပိ ဒုက္ကဋ်-မေဝ။ ပုရိသေ ပုရိသသညိဿာပိ ဝေမတိကဿာပိ ဣတ္ထိပဏ္ဍကတိရစ္ဆာန-ဂတသညိဿာပိ ဒုက္ကဋ်မေဝ။ တိရစ္ဆာနဂတေပိ သဗ္ဗာကာရေန ဒုက္ကဋ်မေဝတိ။ ဣမာ ဧကမူလကနယေ ဝုတ္တာ အာပတ္တိယော သလ္လက္ခေတွာ ဣမိနာဝ ဥပါယေန **ဒွေ ဣတ္ထိယော** ဦးနံ ဣတ္ထိနန္တိအာဒိဝသေန ဝုတ္တေ ဒုမူလကနယေပိ ဒိဂုဏာ အာပတ္တိယော ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ယထာ စ ဒွိသု ဣတ္ထိသု ဒွေ သံဃာဒိသေသော၊ ဧဝံ သမ္ပဟုလာသု သမ္ပဟုလာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ယော ဟိ ဧကတော ဌိတာ သမ္ပဟုလာ ဣတ္ထိယော ဗာဟာဟိ ပရိက္ခိပိတွာ ဂဏ္ဍာတိ၊ သော ယတ္တကာ ဣတ္ထိယော ဖုဠာ၊ တာသံ ဂဏနာယ သံဃာဒိသေသေ အာပဇ္ဇတိ၊ မဇ္ဈဂတာနံ ဂဏနာယ ထုလ္လစ္စယေ။ တာ ဟိ တေန ကာယပ္ပဋိဗဒ္ဓေန အာမဋ္ဌာ ဟောန္တိ။ ယော ပန သမ္ပဟုလာနံ အင်္ဂုလိယော ဝါ ဧကသေ ဝါ ဧကတော ကတွာ ဂဏ္ဍာတိ၊ သော အင်္ဂုလိယော စ ဧကသေ စ အဂဏေတွာ ဣတ္ထိယော ဂဏေတွာ သံဃာဒိသေသေဟိ ကာရေတဗ္ဗော။ ယာသဉ္စ ဣတ္ထိနံ အင်္ဂုလိယော ဝါဧကသော ဝါ မဇ္ဈဂတာ ဟောန္တိ၊ တာသံ ဂဏနာယ ထုလ္လစ္စယေ အာပဇ္ဇတိ။ တာ ဟိ တေန ကာယပ္ပဋိဗဒ္ဓေန အာမဋ္ဌာ ဟောန္တိ၊ သမ္ပဟုလာ ပန ဣတ္ထိယော ကာယပ္ပဋိဗဒ္ဓေဟိ ရဇ္ဇဝတ္ထာဒိဟိ ပရိက္ခိပိတွာ ဂဏ္ဍန္တော

Abhiniggaṇhanāya hatthe vā bāhāya vā daḥhaṃ gahetvā yojanampi gacchato ekāva āpatti. Muñcitvā punappunam gaṇhato payoge payoge āpatti. Amuñcitvā punappunam phusato ca ālīngato ca payoge payoge āpattīti **Mahāsumatthero** āha. **Mahāpadumatthero** panāha “mūlaggaṇḥameva pamāṇam, tasmā yāva na muñcati, tāva ekā eva āpatti”ti.

Abhinippīlanāya vatthena vā ābharaṇena vā saddhim pīlayato aṅgam aphasantassa thullaccayaṃ, phasantassa saṃghādiseso. Ekapayogena ekā āpatti, nānāpayogena nānā.

Gaṇachupanesu aññaṃ kañci vikāraṃ akarontopi gahitamattaphuṭṭhamattenāpi āpattiṃ āpajjati.

Evametesu āmasanādīsu ekenāpi ākārena ajjhācārato itthiya itthisaññissa saṃghādiseso, vematikassa thullaccayaṃ. Paṇḍakapurisatiracchānagatasaññissāpi thullaccayameva. Paṇḍake paṇḍakasāññissa thullaccayaṃ, vematikassa dukkaṭaṃ. Purisatiracchānagata-itthisaññissāpi dukkaṭameva. Purise purisasaññissāpi vematikassāpi itthipaṇḍakatiracchānagatasaññissāpi dukkaṭameva. Tiracchānagatepi sabbākārena dukkaṭamevāti.

274. Imā ekamūlakanaye vuttā āpattiyo sallakkhetvā imināva upāyena “**dve itthiyo dvinnam itthīnan**”ti-ādivasena vutte dumūlakanayepi diguṇā āpattiyo veditabbā. Yathā ca dvīsu itthīsu dve saṃghādisesā, evaṃ sambahulāsu sambahulā veditabbā.

Yo hi ekato ṭhitā sambahulā itthiyo bāhāhi parikkhipitvā gaṇhāti, so yattakā itthiyo phuṭṭhā, tāsāṃ gaṇanāya saṃghādisese āpajjati, majjhagatānaṃ gaṇanāya thullaccaye. Tā hi tena kāyappaṭibaddhena āmaṭṭhā honti. Yo pana sambahulānaṃ aṅguliyo vā kese vā ekato katvā gaṇhāti, so aṅguliyo ca kese ca agaṇetvā itthiyo gaṇetvā saṃghādisesehi kāretabbo. Yāsāṃ itthīnaṃ aṅguliyo vā kesā vā majjhagatā honti, tāsāṃ gaṇanāya thullaccaye āpajjati. Tā hi tena kāyappaṭibaddhena āmaṭṭhā honti, sambahulā pana itthiyo kāyappaṭibaddhehi rajjuvatthādīhi parikkhipitvā gaṇhanto

သဗ္ဗာသံယေဝ အန္တောပရိက္ခေပဂတာနံ ဂဏနာယ ထုလ္လစ္စယေ အာပဇ္ဇတိ။ **မဟာပစ္စရိယံ** အဖုဋ္ဌာသု ဒုက္ကဋံ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ယသ္မာ ပါဠိယံ ကာယပ္ပဋိ-ဗဒ္ဓပ္ပဋိဗဒ္ဓေန အာမသနံ နာမ နတ္ထိ။ တသ္မာ သဗ္ဗမိ ကာယပ္ပဋိဗဒ္ဓပ္ပဋိဗဒ္ဓိ ကာယပ္ပဋိဗဒ္ဓေနဝ သင်္ဂဟေတွာ **မဟာအဋ္ဌကထာယဉ္စ ကျုန္ဒိယဉ္စ** ဝုတ္တော ပုရိမနယောယေဝေတ္ထိ^၁ ယုတ္တတရော ဒိဿတိ။

ယော ဟိ ဟတ္ထေန ဟတ္ထံ ဂဟေတွာ ပဋိပါဠိယာ ဌိတာသု ဣတ္ထိသု သမသာရာဂေါ ဧကံ ဟတ္ထေ ဂဏာတိ။ သော ဂဟိတိတ္ထိယာ ဝသေန ဧကံ သံဃာဒိသေသံ အာပဇ္ဇတိ။ ဣတရာသံ ဂဏနာယ ပုရိမနယေနဝ ထုလ္လစ္စယေ။ သစေ သော တံ ကာယပ္ပဋိဗဒ္ဓေ ဝတ္ထေ ဝါ ပုပ္ဖေ ဝါ ဂဏာတိ။ သဗ္ဗာသံ ဂဏနာယ ထုလ္လစ္စယေ အာပဇ္ဇတိ။ ယထေဝ ဟိ ရဇ္ဇဝတ္ထာဒိဟိ ပရိက္ခိပန္တေန သဗ္ဗာသိ ကာယပ္ပဋိဗဒ္ဓေန အာမဋ္ဌာ ဟောန္တိ။ တထာ ဣဓာပိ သဗ္ဗာသိ ကာယပ္ပဋိဗဒ္ဓေန အာမဋ္ဌာ ဟောန္တိ။ သစေ ပန တာ ဣတ္ထိယော အညမညံ ဝတ္ထကောဋိယံ ဂဟေတွာ ဌိတာ ဟောန္တိ။ တတြ စေသော ပုရိမနယေနဝ ပဌမံ ဣတ္ထိံ ဟတ္ထေ ဂဏာတိ။ ဂဟိတာယ ဝသေန သံဃာဒိသေသံ အာပဇ္ဇတိ။ ဣတရာသံ ဂဏနာယ ဒုက္ကဋာနိ။ သဗ္ဗာသံ ဟိ တာသံ တေန ပုရိမနယေနဝ ကာယပ္ပဋိဗဒ္ဓေန ကာယပ္ပဋိဗဒ္ဓိ အာမဋ္ဌံ ဟောတိ။ သစေ ပန သောပိ တံ ကာယပ္ပဋိဗဒ္ဓေယေဝ ဂဏာတိ။ တဿ ဝသေန ထုလ္လစ္စယံ အာပဇ္ဇတိ။ ဣတရာသံ ဂဏနာယ အနန္တရနယေနဝ ဒုက္ကဋာနိ။

ယော ပန ဃနဝတ္ထနိဝတ္ထံ ဣတ္ထိံ ကာယသံသဂ္ဂရာဂေန ဝတ္ထေ ဃဇ္ဇေတိ၊ ထုလ္လစ္စယံ။ ဝိရဋ္ဌဝတ္ထနိဝတ္ထံ ဃဇ္ဇေတိ။ တတြ စေ ဝတ္ထန္တရေဟိ ဣတ္ထိယာ ဝါ နိက္ခန္တလောမာနိ ဘိက္ခု၊ ဘိက္ခုနော ဝါ ပဝိဋ္ဌလောမာနိ ဣတ္ထိံ ဖုသန္တိ။ ဥဘိန္ဒု လောမာနိယေဝ ဝါ လောမာနိ ဖုသန္တိ။ သံဃာဒိသေသော။ ဥပါဒိန္ဒုကေန ဟိ ကမ္မဇရူပေန ဥပါဒိန္ဒုကံ ဝါ အနုပါဒိန္ဒုကံ ဝါ၊ အနုပါဒိန္ဒုကေနပိ ကေနစိ ကေသာဒိနာ ဥပါဒိန္ဒုကံ ဝါ အနုပါဒိန္ဒုကံ ဝါ ဖုသန္တောပိ သံဃာဒိသေသံ အာပဇ္ဇတိယေဝ။

တတ္ထ **ကျုန္ဒိယံ** “လောမာနိ ဂဏေတွာ သံဃာဒိသေသော”တိ ဝုတ္တံ။ **မဟာအဋ္ဌကထာ**ယံ ပန “လောမာနိ ဂဏေတွာ အာပတ္တိယာ န ကာရေတဗ္ဗော၊ ဧကမေဝ သံဃာဒိသေသံ အာပဇ္ဇတိ။ သံဃိကမဉ္စေ ပန အပစ္စတ္ထရိတွာ နိပန္နော လောမာနိ ဂဏေတွာ ကာရေတဗ္ဗော”တိ ဝုတ္တံ။ တဒေဝ ယုတ္တံ။ ဣတ္ထိဝသေန ဟိ အယံ အာပတ္တိ။ န ကောဋ္ဌာသဝသေနာတိ။

sabbāsaṃyeva antoparikkhepagatānaṃ gaṇanāya thullaccaye āpajjati. **Mahāpaccariyaṃ** aphuṭṭhāsu dukkaṭaṃ vuttaṃ. Tattha yasmā Pāliyaṃ kāyappaṭibaddhappaṭibaddhena āmasanaṃ nāma natthi, tasmā sabbampi kāyappaṭibaddhappaṭibaddhaṃ kāyappaṭibaddheneva saṅgahetvā **Mahā-aṭṭhakathāyaṇca Kurundiyaṇca** vutto purimanayoyevettha¹ yuttataro dissati.

Yo hi hatthena hatthaṃ gahetvā paṭipāṭiyā ṭhitāsu itthīsu samasārāgo ekaṃ hatthe gaṇhāti, so gahititthiyā vasena ekaṃ saṃghādisesaṃ āpajjati, itarāsaṃ gaṇanāya purimanayeneva thullaccaye. Sace so taṃ kāyappaṭibaddhe vatthe vā pupphe vā gaṇhāti, sabbāsaṃ gaṇanāya thullaccaye āpajjati. Yatheva hi rajjuvatthādīhi parikkhipantena sabbāpi kāyappaṭibaddhena āmaṭṭhā honti, tathā idhāpi sabbāpi kāyappaṭibaddhena āmaṭṭhā honti. Sace pana tā itthiyo aññamaññaṃ vatthakoṭiyaṃ gahetvā ṭhitā honti, tatra ceso purimanayeneva paṭhamāṃ itthiṃ hatthe gaṇhāti, gahitāya vasena saṃghādisesaṃ āpajjati, itarāsaṃ gaṇanāya dukkaṭāni. Sabbāsaṃ hi tāsāṃ tena purimanayeneva kāyappaṭibaddhena kāyappaṭibaddhaṃ āmaṭṭhaṃ hoti. Sace pana sopi taṃ kāyappaṭibaddheya gaṇhāti, tassa vasena thullaccayaṃ āpajjati, itarāsaṃ gaṇanāya anantaranayeneva dukkaṭāni.

Yo pana ghanavatthanivatthaṃ itthiṃ kāyasaṃsaggarāgena vatthe ghaṭṭeti, thullaccayaṃ. Virāvatthanivatthaṃ ghaṭṭeti, tatra ce vatthantarehi itthiyā vā nikkhantalomāni bhikkhuṃ, bhikkhuno vā pavitṭhalomāni itthiṃ phusanti, ubhinnaṃ lomāniyeva vā lomāni phusanti, saṃghādiseso. Upādinnakena hi kammajarūpena upādinnaṃ vā anupādinnaṃ vā, anupādinnaṃ kenaci kesādinā upādinnaṃ vā anupādinnaṃ vā phusantopi saṃghādisesaṃ āpajjatiyeva.

Tattha **Kurundiyaṃ** “lomāni gaṇetvā saṃghādiseso”ti vuttaṃ. **Mahā-aṭṭhakathāyaṇca** pana “lomāni gaṇetvā āpattiyā na kāretabbo, ekameva saṃghādisesaṃ āpajjati. Saṃghikamañce pana apaccattharivā nipanno lomāni gaṇetvā kāretabbo”ti vuttaṃ, tadeva yuttaṃ. Itthivasena hi ayaṃ āpatti, na koṭṭhāsavasenāti.

1. Purimanayova cettha (Sī), purimanayo cettha (Syā)

တ္ထောဟ “ယော ပန ‘ကာယပ္ပဋိဗ္ဗံ ဂဏိဿာမီ’တိ ကာယံ ဂဏှာတိ၊ ‘ကာယံ ဂဏိဿာမီ’တိ ကာယပ္ပဋိဗ္ဗံ ဂဏှာတိ၊ သော ကိံ အာပဇ္ဇတိ”တိ။ **မဟာသုမတ္ထေရာ** တာဝ “ယထာဝတ္ထုကမေဝါ”တိ ဝဒတိ။ အယံ ကိရဿ လဒ္ဓိ—

“ဝတ္ထု သညာ စ ရာဂေါ စ၊ ဖဿပ္ပဋိဝိဇာနနာ။
ယထာနိဗ္ဗိဋ္ဌနိဗ္ဗေသေ၊ ဂရုကံ တေန ကာရယေ”တိ။

တ္ထ ဝတ္ထုတိ ဣတ္ထိ။ သညာတိ ဣတ္ထိသညာ။ ရာဂေါတိ ကာယသံသဂ္ဂရာဂေါ။ ဖဿပ္ပဋိဝိဇာနနာတိ ကာယသံသဂ္ဂဖဿဇာနနာ။ တသ္မာ ယော ဣတ္ထိယာ ဣတ္ထိသညိ ကာယသံသဂ္ဂရာဂေန “ကာယပ္ပဋိဗ္ဗံ ဂဟေဿာမီ”တိ ပဝတ္ထောပိ ကာယံ ဖုသတိ။ ဂရုကံ သံဃာဒိသေသံယေဝ အာပဇ္ဇတိ။ ဣတရောပိ ထုလ္လစ္စယန္တိ။ **မဟာပဒုမတ္ထေရာ** ပနာဟ—

“သညာယ ဝိရာဂိတမ္ပိ၊ ဂဟဏေ စ ဝိရာဂိတေ။
ယထာနိဗ္ဗိဋ္ဌနိဗ္ဗေသေ၊ ဂရုကံ တတ္ထ န ဒိဿတိ”တိ။

အဿာပါယံ လဒ္ဓိ—ဣတ္ထိယာ ဣတ္ထိသညိနော ဟိ သံဃာဒိသေသော ဝုတ္တော။ ဣမိနာ စ ဣတ္ထိသညာ ဝိရာဂိတာ၊ ကာယပ္ပဋိဗ္ဗေ ကာယပ္ပဋိဗ္ဗသညာ ဥပ္ပါဒိတာ၊ တံ ဂဏှန္တဿ ပန ထုလ္လစ္စယံ ဝုတ္တိ။ ဣမိနာ စ ဂဟဏမ္ပိ ဝိရာဂိတံ၊ တံ အဂ္ဂဟေတွာ ဣတ္ထိ ဂဟိတာ။ တသ္မာ ဧတ္ထ ဣတ္ထိသညာယ အဘာဝတော သံဃာဒိသေသော န ဒိဿတိ။ ကာယပ္ပဋိဗ္ဗသဿ အဂ္ဂဟိတတ္တာ ထုလ္လစ္စယံ န ဒိဿတိ။ ကာယသံသဂ္ဂရာဂေန ဖုဠတ္တာ ပန ဒုက္ကဋ်။ ကာယသံသဂ္ဂရာဂေန ဟိ ဣမံ နာမ ဝတ္ထု ဖုသတော အနာပတ္တိတိ နတ္ထိ။ တသ္မာ ဒုက္ကဋ်မေဝါတိ။

ဣဒဉ္စ ပန ဝတွာ ဣဒံ စတုက္ကမာဟ “သာရတ္ထံ ဂဏိဿာမီ”တိ သာရတ္ထံ ဂဏှိ၊ သံဃာဒိသေသော၊ ‘ဝိရတ္ထံ ဂဏိဿာမီ’တိ ဝိရတ္ထံ ဂဏှိ၊ ဒုက္ကဋ်၊ ‘သာရတ္ထံ ဂဏိဿာမီ’တိ ဝိရတ္ထံ ဂဏှိ၊ ဒုက္ကဋ်၊ ‘ဝိရတ္ထံ ဂဏိဿာမီ’တိ သာရတ္ထံ ဂဏှိ၊ ဒုက္ကဋ်မေဝါ”တိ။ ကိဉ္စာပိ ဧဝမာဟ၊ အထ ခေါ **မဟာသုမတ္ထေရာဝါဒေါ**ယေဝေတ္ထ “ဣတ္ထိ စ ဟောတိ ဣတ္ထိသညိ၊ သာရတ္ထော စ၊ ဘိက္ခု စ နံ ဣတ္ထိယာ ကာယေန ကာယပ္ပဋိဗ္ဗံ အာမသတိ ပရာမသတိ။ ပ။ ဂဏှာတိ ဆုပတိ၊ အာပတ္တိ ထုလ္လစ္စယဿာ”တိ။ ဣမာယ ပါဠိယာ “ယော ဟိ ဧကေတွာ ပ္ဍိတာ သမ္ပဟုလာ ဣတ္ထိယော ဗာဟာဟိ ပရိက္ခိပိတွာ ဂဏှာတိ၊ သော ယတ္ထကာ ဣတ္ထိယော ဖုဠာ၊ တာသံ ဂဏှနာယ သံဃာဒိသေသေ အာပဇ္ဇတိ။

Etthāya “yo pana ‘kāyappaṭibaddham gaṇhissāmī’ ti kāyaṃ gaṇhāti,
‘kāyaṃ gaṇhissāmī’ ti kāyappaṭibaddham gaṇhāti, so kim āpajjati” ti.
Mahāsumatthero tāva “yathāvatthukamevā” ti vadati. Ayaṃ kirassa laddhi—

“Vatthu saññā ca rāgo ca, phassappaṭivijānanā.
Yathāniddiṭṭhaniddese, garukaṃ tena kāraye” ti.

Ettha **vatthū** ti itthī. **Saññā** ti itthisaññā. **Rāgo** ti kāyasaṃsaggarāgo.
Phassappaṭivijānanā ti kāyasaṃsaggaphassajānanā. Tasmā yo itthiyā
itthisaññā kāyasaṃsaggarāgena “kāyappaṭibaddham gaṇhissāmī” ti pavattopi
kāyaṃ phusati, garukaṃ saṃghādisesaṃyeva āpajjati. Itaropi thullaccayanti.
Mahāpadumatthero panāha—

“Saññāya virāgitamhi, gahaṇe ca virāgite.
Yathāniddiṭṭhaniddese, garukaṃ tattha na dissati” ti.

Assāpāyaṃ laddhi—itthiyā itthisaññāno hi saṃghādiseso vutto. Iminā ca
itthisaññā virāgitā, kāyappaṭibaddhe kāyappaṭibaddhasaññā uppāditā, taṃ
gaṇhantassa pana thullaccayaṃ vuttaṃ. Iminā ca gahaṇampi virāgitam, taṃ
aggahetvā itthī gahitā. Tasmā ettha itthisaññāya abhāvato saṃghādiseso na
dissati, kāyappaṭibaddhassa aggahitattā thullaccayaṃ na dissati,
kāyasaṃsaggarāgena phuṭṭhattā pana dukkaṭam. Kāyasaṃsaggarāgena hi
idaṃ nāma vatthum phusato anāpattīti natthi, tasmā dukkaṭamevāti.

Idaṃca pana vatvā idaṃ catukkamāha “sārattam gaṇhissāmī” ti sārattam
gaṇhi, saṃghādiseso, ‘virattam gaṇhissāmī’ ti virattam gaṇhi, dukkaṭam,
‘sārattam gaṇhissāmī’ ti virattam gaṇhi, dukkaṭam, ‘virattam gaṇhissāmī’ ti
sārattam gaṇhi, dukkaṭamevā” ti. Kiñcāpi evamāha, atha kho
Mahāsumattheravādo yevettha “itthī ca hoti itthisaññā, sāratto ca, bhikkhu ca
naṃ itthiyā kāyena kāyappaṭibaddham āmasati parāmasati -pa- gaṇhāti
chupati, āpatti thullaccayassā” ti imāya Pāḷiyā, “yo hi ekato ṭhitā sambahulā
itthiyo bāhāhi parikkhipitvā gaṇhāti, so yattakā itthiyo phuṭṭhā, tasmaṃ
gaṇanāya saṃghādisese āpajjati,

၁၂၆ ဝိနယဝိဋ္ဌက ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာ [၂-သံဃာဒိသေသ

မဇ္ဈဂတာနံ ဂဏနာယ ထုလ္လစ္စယေ” တိအာဒိတိ အဋ္ဌကထာဝိနိစ္ဆယေဟိ စ
သမေတိ။ ယဒိ ဟိ သညာဒိဝိရာဂေန ဝိရာဂိတံ နာမ ဘဝေယျ “ပဏ္ဏကော စ
ဟောတိ ဣတ္ထိသညီ” တိအာဒိသု ဝိယ “ကာယပ္ပဋိဗဒ္ဓန္တ ဟောတိ ကာယသညီ
စာ” တိအာဒိနာပိ နယေန ပါဠိယာ ဝိသေသံ ဝဒေယျ။ ယသ္မာ ပန သော န
ဝုတ္တော၊ တသ္မာ ဣတ္ထိယာ ဣတ္ထိသညာယ သတိ ဣတ္ထိ အာမသန္တဿ
သံဃာဒိသေသော၊ ကာယပ္ပဋိဗဒ္ဓိ အာမသန္တဿ ထုလ္လစ္စယန္တိ ယထာ-
ဝတ္ထုကမေဝ ယုဇ္ဇတိ။

မဟာပစ္စရိယ မှီစေတံ ဝုတ္တံ “နိလံ ပါရုပိတွာ သယိတာယ ကာဠိတ္ထိယာ
ကာယံ ခန္ဓဿာမီတိ ကာယံ ခန္ဓေတိ၊ သံဃာဒိသေသော၊ ကာယံ
ခန္ဓဿာမီတိ နိလံ ခန္ဓေတိ၊ ထုလ္လစ္စယံ၊ နိလံ ခန္ဓဿာမီတိ ကာယံ
ခန္ဓေတိ၊ သံဃာဒိသေသော၊ နိလံ ခန္ဓဿာမီတိ နိလံ ခန္ဓေတိ၊ ထုလ္လစ္စယ” ဟိ။
ယောပိယံ “ဣတ္ထိ စ ပဏ္ဏကော စာ” တိအာဒိနာ နယေန ဝတ္ထုမိဿကနယော
ဝုတ္တော၊ တသ္မိမ္ပိ ဝတ္ထုသညာဝိမတိဝသေန ဝုတ္တာ အာပတ္တိယော ပါဠိယံ
အသမ္ပယုဇ္ဇေန ဝေဒိတဗ္ဗော။

ကာယေနကာယပ္ပဋိဗဒ္ဓဝါရေ ပန ဣတ္ထိယာ ဣတ္ထိသညဿ ကာယပ္ပဋိဗဒ္ဓံ
ဂဏ္ဍတော ထုလ္လစ္စယံ၊ သေသေ သဗ္ဗတ္ထ ဒုက္ကဋ်။ ကာယပ္ပဋိဗဒ္ဓေနကာယဝါရေပိ
ဧသေဝ နယော။ ကာယပ္ပဋိဗဒ္ဓေနကာယပ္ပဋိဗဒ္ဓဝါရေ စ နိဿဂ္ဂိယေန-
ကာယဝါရာဒိသု စဿ သဗ္ဗတ္ထ ဒုက္ကဋ်မေဝ။

“ဣတ္ထိ စ ဟောတိ ဣတ္ထိသညီ၊ သာရတ္ထော စ၊ ဣတ္ထိ စ နံ ဘိက္ခုဿ ကာယေန
ကာယ” ဟိအာဒိဝါရေ ပန ဘိက္ခုမိ မာတုဂါမဿ ရာဂဝသေန ဝုတ္တော။
တတ္ထ ဣတ္ထိ စ နံ ဘိက္ခုဿ ကာယေန ကာယန္တိ ဘိက္ခုမိ သာရတ္တာ ဣတ္ထိ
တဿ နိသိန္ဓောကာသံ ဝါ နိပန္ဓောကာသံ ဝါ ဂန္ဓာ အတ္တနော ကာယေန
တံ ဘိက္ခုဿ ကာယံ အာမသတိ။ ပ။ ဆုပတိ။ **သေဝနာဓိပ္ပါယော ကာယေန
ဝါယမတိ၊ ဖဿံ ပဋိဝိဇ္ဇာနာတိ** တိ ဧဝံ တာယ အာမဋ္ဌောဝါ ဆုပိတော ဝါ
သေဝနာဓိပ္ပါယော ဟုတွာ သစေ ဖဿပ္ပဋိဝိဇ္ဇာနနတ္ထံ ဤသကမ္ပိ ကာယံ
စာလေတိ ဖန္ဓေတိ၊ သံဃာဒိသေသံ အာပဇ္ဇတိ။

ဒွေ ဣတ္ထိယော တိ ဧတ္ထ ဒွေ သံဃာဒိသေသေ အာပဇ္ဇတိ၊ ဣတ္ထိယာ စ
ပဏ္ဏကော စ သံဃာဒိသေသေန သဟ ဒုက္ကဋ်။ ဧတေန ဥပါယေန ယာဝ
နိဿဂ္ဂိယေန နိဿဂ္ဂိယံ အာမသတိ၊ **သေဝနာဓိပ္ပါယော ကာယေန
ဝါယမတိ၊ န စ ဖဿံ ပဋိဝိဇ္ဇာနာတိ၊ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋ်ဿာတိ၊ တာဝ
ပုရိမနယေနေဝ အာပတ္တိဘေဒေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။**

majjhagatānaṃ gaṇanāya thullaccaye”ti-ādīhi Atthakathāvinicchayehi ca sameti. Yadi hi saññādivirāgena virāgitaṃ nāma bhavēyya “paṇḍako ca hoti itthisaññī”ti-ādīsu viya “kāyappaṭibaddhañca hoti kāyasaññī cā”ti-ādīnāpi nayena Pāliyaṃ visesaṃ vadeyya. Yasmā pana so na vutto, tasmā itthiyā itthisaññāya sati itthim āmasantassa saṃghādiseso, kāyappaṭibaddhaṃ āmasantassa thullaccayanti yathāvatthukameva yujjati.

Mahāpaccariyampi cetam vuttaṃ “nīlaṃ pārūpitvā sayitāya kālitthiyā kāyaṃ ghaṭṭessāmīti kāyaṃ ghaṭṭeti, saṃghādiseso, kāyaṃ ghaṭṭessāmīti nīlaṃ ghaṭṭeti, thullaccayaṃ, nīlaṃ ghaṭṭessāmīti kāyaṃ ghaṭṭeti, saṃghādiseso, nīlaṃ ghaṭṭessāmīti nīlaṃ ghaṭṭeti, thullaccayaṃ”ti.

275. Yopāyaṃ “**itthī ca paṇḍako cā**”ti-ādīnā nayena vatthumissakanayo vutto, tasmimpī vatthusaññāvimativasena vuttā āpattiyo Pāliyaṃ asammuyhantena veditabbā.

276. Kāyena kāyappaṭibaddhavāre pana itthiyā itthisaññissa kāyappaṭibaddhaṃ gaṇhato thullaccayaṃ, sese sabbattha dukkaṭaṃ. Kāyappaṭibaddhenakāyavārepi ese va nayo. Kāyappaṭibaddhenakāyappaṭibaddhavāre ca nissaggiyenakāyavārādīsu cassa sabbattha dukkaṭameva.

277. “Itthī ca hoti itthisaññī, sāratto ca, itthī ca naṃ bhikkhussa kāyena kāyaṃ”ti-ādivāro pana bhikkhumhi mātuḡāmaṣsa rāgavasena vutto. Tattha **itthī ca naṃ bhikkhussa kāyena kāyanti** bhikkhumhi sārattā itthī tassa nisinnokāsaṃ vā nipannokāsaṃ vā gantvā attano kāyena taṃ bhikkhussa kāyaṃ āmasati -pa- chupati. **Sevanādhīppāyo kāyena vāyamati, phassaṃ paṭivijānātīti** evaṃ tāya āmaṭṭho vā chupito vā sevanādhīppāyo hutvā sace phassappaṭivijānanatthaṃ īsakampi kāyaṃ cāleti phandeti, saṃghādisesaṃ āpajjati.

Dve itthiyoti ettha dve saṃghādisese āpajjati, itthiyā ca paṇḍake ca saṃghādisesena saha dukkaṭaṃ. Etena upāyena yāva “**nissaggiyena nissaggiyaṃ āmasati, sevanādhīppāyo kāyena vāyamati, na ca phassaṃ paṭivijānāti, āpatti dukkaṭassā**”ti, tāva purimanayeneva āpattibhedo veditabbo.

ကဏ္ဍ]

၂-ကာယသံသဂ္ဂသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၁၂၇

ဧတ္ထ စ ကာယေန ဝါယမတိ၊ န စ ဖဿံ ပဋိဝိဇာနာတိတိ အတ္တနာ နိဿဉ္ဇိ ပုပ္ဖံ ဝါ ဖလံ ဝါ ဣတ္ထိံ အတ္တနော နိဿဂ္ဂိယေန ပုပ္ဖေန ဝါ ဖလေန ဝါ ပဟရန္တိ ခိသ္ဿာ ကာယေန ဝိကာရံ ကရေတိ၊ အင်္ဂုလိံ ဝါ စာလေတိ၊ ဘမုကံ ဝါ ဥက္ခိပတိ၊ အက္ခိံ ဝါ နိဇဏတိ၊ အညံ ဝါ ဧဝရူပံ ဝိကာရံ ကရေတိ၊ အယံ ဝုစ္ဆတိ “ကာယေန ဝါယမတိ၊ န စ ဖဿံ ပဋိဝိဇာနာတိ”တိ။ အယမ္ပိ ကာယေန ဝါယမိတတ္တာ ဒုက္ခဉ္စ အာပဇ္ဇတိ။ ဦးသု ဣတ္ထိသု ဒွေ။ ဣတ္ထိပဏ္ဏကေသုပိ ဒွေ ဧဝ ဒုက္ခဉ္စ အာပဇ္ဇတိ။

၂၇၉။ ဧဝံ ဝတ္ထုဝသေန ဝိတ္တာရတော အာပတ္တိဘေဒံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ လက္ခဏဝသေန သင်္ခေပတော အာပတ္တိဘေဒဉ္စ အနာပတ္တိဘေဒဉ္စ ဒဿေန္တော **သေဝနာဓိပ္ပါယော**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ ပုရိမနယေ ဣတ္ထိယာ ဖုဠော သမာနော သေဝနာဓိပ္ပါယော ကာယေန ဝါယမတိ၊ ဖဿံ ပဋိဝိဇာနာတိတိ တိဝင်္ဂသမ္ပတ္တိယာ သံဃာဒိသေသော။ ဒုတိယေ နယေ နိဿဂ္ဂိယေန နိဿဂ္ဂိယာ-မသနေ ဝိယ ဝါယမိတွာ အဆုပနေ ဝိယ စ ဖဿဿ အပ္ပဋိဝိဇာနနတော ဒုဝင်္ဂသမ္ပတ္တိယာ ဒုက္ခဉ္စ။ တတိယေ ကာယေန အဝါယမတော အနာပတ္တိ။ ယော ဟိ သေဝနာဓိပ္ပါယောပိ နိစ္စလေန ကာယေန ကေဝလံ ဖဿံ ပဋိဝိဇာနာတိ သာဒိယတိ အနုဘောတိ၊ တဿ စိတ္တုပ္ပါဒမတ္ထေ အာပတ္တိယာ အဘာဝတော အနာပတ္တိ။ စတုတ္ထေ ပန နိဿဂ္ဂိယေန နိဿဂ္ဂိယာမသနေ ဝိယ ဖဿပ္ပဋိဝိဇာနနာပိ နတ္ထိ၊ ကေဝလံ စိတ္တုပ္ပါဒမတ္ထမေဝ၊ တဿ အနာပတ္တိ။ မောက္ခာဓိပ္ပါယဿ သဗ္ဗာကာရေသု အနာပတ္တိယေဝ။

ဧတ္ထ ပန ယော ဣတ္ထိယာ ဂဟိတော တံ အတ္တနော သရီရာ မောစေတု-ကာမော ပဋိပ္ပဏာမေတိ ဝါ ပဟရတိ ဝါ၊ အယံ ကာယေန ဝါယမတိ၊ ဖဿံ ပဋိဝိဇာနာတိ။ ယော အာဂစ္ဆန္တိ ခိသ္ဿာ တတော မုစ္စိတုကာမော ဥတ္တာသေတွာ ပလာပေတိ၊ အယံ ကာယေန ဝါယမတိ၊ န စ ဖဿံ ပဋိဝိဇာနာတိ။ ယော တာဒိသံ ဒိဃဇာတိံ ကာယေ အာရူဠိ ခိသ္ဿာ “သဏိကံ ဂစ္ဆတု၊ ဃဇ္ဇိယမာနာ အနတ္တာယ သံဝတ္ထေယျာ”တိ န ဃဇ္ဇေတိ၊ ဣတ္ထိမေဝ ဝါ အင်္ဂံ ဖုသမာနံ ဥတ္တာ “သော ‘အနတ္တိကော အယံ မယာ’တိ သယမေဝ ပက္ကမိဿတိ”တိ အဇာနန္တော ဝိယ နိစ္စလော ဟောတိ၊ ဗလဝိတ္ထိယာ ဝါ ဂါဠိ အာလိဂိတွာ ဂဟိတော ဒဟရတိက္ခ၊ ပလာယိတုကာမောပိ သုဠ၊ ဂဟိတတ္တာ နိစ္စလော ဟောတိ၊ အယံ န စ ကာယေန ဝါယမတိ၊ ဖဿံ ပဋိဝိဇာနာတိ။ ယော ပန အာဂစ္ဆန္တိ ခိသ္ဿာ “အာဂစ္ဆတု တာဝ တတော နံ ပဟရိတွာ ဝါ

278. Ettha ca **kāyena vāyamati, na ca phassaṃ paṭivijānātī**ti attanā nissatṭhaṃ pupphaṃ vā phalaṃ vā itthiṃ attano nissaggiyena pupphena vā phalena vā paharantiṃ disvā kāyena vikāraṃ karoti, aṅgulim vā cāleti, bhamukaṃ vā ukkhipati, akkhiṃ vā nikhaṇati, aññaṃ vā evarūpaṃ vikāraṃ karoti, ayaṃ vuccati “kāyena vāyamati, na ca phassaṃ paṭivijānātī”ti. Ayampi kāyena vāyamtattā dukkaṭaṃ āpajjati. Dvīsu itthīsu dve. Itthipaṇḍakesupi dve eva dukkaṭe āpajjati.

279. Evaṃ vatthivasena vitthārato āpattibhedaṃ dassetvā idāni lakkhaṇavasena saṅkhepato āpattibhedaṃ anāpattibhedaṃ dassento “**sevanādhippāyo**”ti-ādimāha. Tattha purimanaye itthiyā phuṭṭho samāno sevanādhippāyo kāyena vāyamati, phassaṃ paṭivijānātīti tivaṅgasampattiyaṃ saṃghādiseso. Dutīye naye nissaggiyena nissaggiyāmasane viya, vāyamtivā achupane viya ca phassassa appaṭivijānanato duvaṅgasampattiyaṃ dukkaṭaṃ. Tatiye kāyena avāyamato anāpatti. Yo hi sevanādhippāyopi niccalena kāyena kevalaṃ phassaṃ paṭivijānāti sādīyati anubhoti, tassa cittuppādamatte āpattiyaṃ abhāvato anāpatti. Catutthe pana nissaggiyena nissaggiyāmasane viya phassappaṭivijānanāpi natthi, kevalaṃ cittuppādamattameva, tasmā anāpatti. Mokkhādhippāyassa sabbākāresu anāpattiyeva.

Ettha pana yo itthiyā gahito taṃ attano sarīrā mocetukāmo paṭippanāmeti vā paharati vā, ayaṃ kāyena vāyamati, phassaṃ paṭivijānāti. Yo āgacchantiṃ disvā tato muccitukāmo uttāsetvā palāpeti, ayaṃ kāyena vāyamati, na ca phassaṃ paṭivijānāti. Yo tādisaṃ dīghajātiṃ kāye ārūḷhaṃ disvā “saṅikaṃ gacchatu, ghaṭṭiyamānā anattāya saṃvatteyyā”ti na ghaṭṭeti, itthimeva vā aṅgaṃ phusamānaṃ ñatvā “esā ‘anattiko ayaṃ mayā’ti sayameva pakkamissatī”ti ajānanto viya niccalo hoti, balavittthiyā vā gālhaṃ āliṅgitvā gahito daharabhikkhu palāyitukāmopi suṭṭhu gahitattā niccalo hoti, ayaṃ na ca kāyena vāyamati, phassaṃ paṭivijānāti. Yo pana āgacchantiṃ disvā “āgacchatu tāva, tato naṃ paharivā vā

၁၂၈ ဝိနယပိဋက ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာ [၂-သံသယဒီသေသ

ပဏာမေတွာ ဝါပက္ကမိဿာမီ”တိ နိစ္စလော ဟောတိ။ အယံ မောက္ခာဓိပ္ပါယော န စ ကာယေန ဝါယမတိ။ န စ ဖဿံ ပဋိဝိဇာနာတိတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

၂၈၀။ အသန္တိစ္စာတိ ဣမိနာ ဥပါယေန ဣမံ ဖုဿိဿာမီတိ^၁ အစေတေတွာ၊ ဧဝံ အစေတေတွာ ပတ္တပ္ပဋိဂ္ဂဟဏာဒိသု မာတုဂါမဿ အင်္ဂေ ဖုဋ္ဌေဝိ အနာပတ္တိ။

အသတိယာတိ အညှိဝိဟိတော ဟောတိ။ “မာတုဂါမံ ဖုဿာမီ”တိ သတိ နတ္ထိ။ ဧဝံ အသတိယာ ဟတ္ထပါဒပသာရဏာဒိကာလေ ဖုသန္တဿ အနာပတ္တိ။

အဇာနန္တဿာတိ ဒါရကဝေသေန ဌိတံ ဒါရိကံ “ဣတ္ထိ”တိ အဇာနန္တော ကေနစိဒေဝ ကရဏီယေန ဖုသတိ။ ဧဝံ “ဣတ္ထိ”တိ အဇာနန္တဿ ဖုသတော အနာပတ္တိ။

အသာဒိယန္တဿာတိ ကာယသံသဂ္ဂံ အသာဒိယန္တဿ။ တဿ ဗာဟာ-ပရမ္မရာယ နိတဘိက္ခုဿ ဝိယ အနာပတ္တိ။ ဥဗ္ဗတ္တကာဒယော ဝုတ္တနယာဧဝ။ ဣမ ပန ဥဒါယိတ္ထေရော အာဒိကမ္ပိကော။ တဿ အနာပတ္တိ အာဒိ-ကမ္ပိကဿာတိ။

ပဒဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သမုဋ္ဌာနာဒိသု ဣဒံ သိက္ခာပဒံ ပဌမပါရာဇိကသမုဋ္ဌာနံ ကာယစိတ္တတော သမုဋ္ဌာတိ။ ကိရိယံ၊ သညာဝိမောက္ခံ၊ သစိတ္တကံ၊ လောကဝဇ္ဇံ၊ ကာယကမ္ပံ၊ အကုသလစိတ္တံ၊ ဒွိဝေဒနံ သုခမဇ္ဈတ္တဒွယေနာတိ။

၂၈၁။ ဝိနိတဝတ္ထုသု မာတုယာ မာတုပေမေနာတိ မာတုပေမေန မာတုယာ ကာယံ အာမသိ။ ဧသ နယော ဝိတုဘဂိနိဝတ္ထုသု။ တတ္ထ ယသ္မာ မာတာ ဝါ ဟောတု ဓိတာ ဝါ၊ ဣတ္ထိ နာမ သဗ္ဗာပိ ဗြဟ္မစရိယဿ ပါရိပန္နိကာဝ^၂။ တသ္မာ “အယံ မေ မာတာ၊ အယံ မေ ဓိတာ၊ အယံ မေ ဘဂိနိ”တိ ဂေဟသိတပေမေန အာမသတောပိ ဒုက္ကဋ္ဌမေဝ ဝုတ္တံ။

ဣမံ ပန ဘဂဝတော အာဏံ အနုဿရန္တေန သစေဝိ နဒီသောတေန ဝုပ္ပမာနံ မာတရံ ပဿတိ။ နေဝ ဟတ္ထေန ပရာမသိတဗ္ဗာ။ ပဏ္ဍိတေန ပန ဘိက္ခုနာ နာဝါ ဝါ ဖလကံ ဝါ ကဒလိက္ခန္ဓော ဝါ ဒါရုက္ခန္ဓော ဝါ ဥပ-သံဟရိတဗ္ဗော။ တသ္မိံ အသတိ ကာသာဝမ္ပိ ဥပသံဟရိတွာ ပုရတော ဌပေတဗ္ဗံ။

paṇāmetvā vā pakkamissāmī”ti niccalo hoti, ayaṃ mokkhādhippāyo na ca kāyena vāyamaṭṭi, na ca phassaṃ paṭivijānātīti veditabbo.

280. **Asañciccā**ti “iminā upāyena imaṃ phussissāmī”ti¹ acetetvā, evañhi acetetvā pattappaṭiggahaṇādīsu mātugāmassa aṅge phuṭṭhepi anāpatti.

Asatiyāti aññavihito hoti, “mātugāmaṃ phusāmī”ti sati natthi, evaṃ asatiyā hatthapādapasāraṇādikāle phusantassa anāpatti.

Ajānantassāti dāraḥavesena ṭhitaṃ dārikaṃ “itthī”ti ajānanto kenacideva karaṇīyena phusati, evaṃ “itthī”ti ajānantassa phusato anāpatti.

Asādiyantassāti kāyasaṃsaggaṃ asādiyantassa, tassa bāhāparamparāya nītabhikkhussa viya anāpatti. Ummattakādayo vuttanayā-eva. Idha pana Udāyitthero ādikammiko, tassa anāpatti ādikammikassāti.

Padabhājanīyavaṇṇanā niṭṭhitā.

Samuṭṭhānādīsu idaṃ sikkhāpadaṃ paṭhamapārājikasamuṭṭhānaṃ kāyacittato samuṭṭhāti, kiriyaṃ, saññāvimokkhaṃ, sacittakaṃ, lokavajjaṃ, kāyakammaṃ, akusalacittaṃ, dvivedanaṃ sukhamaññhattadvayenāti.

281. Vinītavatthūsu **mātuyā mātupemenā**ti mātupemena mātuyā kāyaṃ āmasi. Esa nayo **dhītubhaginivatthūsu**. Tattha yasmā mātā vā hotu dhītā vā, itthī nāma sabbāpi brahmacariyassa pāripanthikāva². Tasmā “ayaṃ me mātā, ayaṃ me dhītā, ayaṃ me bhaginī”ti gehassitapemena āmasatopi dukkaṭameva vuttaṃ.

Imaṃ pana Bhagavato āṇaṃ anussarantena saccepi nadīsotena vuyhamānaṃ mātaraṃ passati, neva hatthena parāmasitabbā. Paṇḍitena pana bhikkhunā nāvā vā phalakaṃ vā kadalikkhandho vā dārukkhandho vā upasaṃharitabbo. Tasmim asati kāsāvampi upasaṃharitvā purato ṭhapetabbam,

1. Phusāmīti (Si)

2. Paribandhikāva (Ka)

“တ္ထေ ဂဏ္ဍာဟိ”တိ ပန န ဝတ္ထဗ္ဗာ။ ဂဟိတေ ပရိက္ခာရံ ကမ္မာမိတိ ကမ္မန္တေန ဂန္တဗ္ဗံ။ သစေ ဘာယတိ။ ပုရတော ပုရတော ဂန္တော “မာ ဘာယီ”တိ သမဿာ-သေတဗ္ဗာ။ သစေ ဘာယမာနာ ပုတ္တဿ သဟဿ ခန္ဓေ ဝါ အဘိရုဟတိ၊ ဟတ္ထေ ဝါ ဂဏ္ဍာဟိ။ န “အပေဟိ မဟလိကေ”တိ နိဗ္ဗုဒ္ဓိတဗ္ဗာ။ ထလံ ပါပေတဗ္ဗာ။ ကဒ္ဒမေ လဂ္ဂါယပိ ကူပေ ပတိတာယပိ ဧသေဝ နယော။

တကြိပိ ဟိ ယောတ္တံ ဝါ ဝတ္တံ ဝါ ပက္ခိပိတွာ ဟတ္ထေန ဂဟိတဘာဝံ ဥတွာ ဥဒ္ဓရိတဗ္ဗာ။ နတွေဝ အာမသိတဗ္ဗာ။ န ကေဝလဉ္စ မာတုဂါမဿ သရီရမေဝ အနာမာသံ၊ နိဝါသနပါဝရဏမ္ပိ အဘာရဏဘဏ္ဍာမ္ပိ တိဏဏ္ဍုပကံ ဝါ တာလပဏ္ဍမုဒ္ဓိကံ ဝါ ဥပါဒါယ အနာမာသမေဝ။ တဉ္စ ခေါ နိဝါသန-ပါရပနံ ပိဋန္တနတ္ထာယ ဌာပိတမေဝ။ သစေ ပန နိဝါသနံ ဝါ ပါရပနံ ဝါ ပရိဝတ္ထေတွာ စိဝရတ္ထာယ ပါဒမူလေ ဌာပေတိ။ ဝဇ္ဇတိ။ အဘာရဏဘဏ္ဍာသု ပန သီသပသာဓနကဒန္တသုစိအာဒိကပ္ပိယဘဏ္ဍံ “ဣမံ ဘန္တေ တုမှာကံ ဂဏ္ဍထာ”တိ ဒိယုမာနံ သိပါဠိကာသုစိအာဒိဥပကရဏတ္ထာယ ဂဟေတဗ္ဗံ။ သုဝတ္ထရဇတ-မုတ္တာဒိမယံ ပန အနာမာသမေဝ၊ ဒိယုမာနမ္ပိ န ဂဟေတဗ္ဗံ။ န ကေဝလဉ္စ ဧတာသံ သရီရပဂမေဝ အနာမာသံ၊ ဣတ္ထိသဏ္ဌာနေန ကတံ ကဋ္ဌရူပမ္ပိ ဒန္တရူပမ္ပိ အယရူပမ္ပိ လောဟရူပမ္ပိ တိပုရူပမ္ပိ ပေါတ္ထကရူပမ္ပိ သဗ္ဗရတနရူပမ္ပိ အန္တမသော ပိဋမယရူပမ္ပိ အနာမာသမေဝ။ ပရိဘောဂတ္ထာယ ပန “ဣဒံ တုမှာကံ ဟောတု”တိ လဘိတွာ ဌာပေတွာ သဗ္ဗရတနမယံ အဝသေသံ ဘိန္ဒိတွာ ဥပကရဏာရဟံ ဥပကရဏေ ပရိဘောဂါရဟံ ပရိဘောဂေ ဥပနေတုံ ဝဇ္ဇတိ။

ယထာ စ ဣတ္ထိရူပကံ၊ ဧဝံ သတ္တဝိဓမ္မိ ဧညံ အနာမာသံ။ တသ္မာ ခေတ္တမဇ္ဈေန ဂစ္ဆတာ တတ္ထဇာတကမ္ပိ ဧညဇလံ န အာမသန္တေန ဂန္တဗ္ဗံ။ သစေ ဃရဒ္ဓါရေ ဝါ အန္တရာမဂ္ဂေ ဝါ ဧညံ ပသာရိတံ ဟောတိ။ ပဿေန စ မဂ္ဂေါ အတ္ထိ။ န မဒ္ဓန္တေန ဂန္တဗ္ဗံ။ ဂမနမဂ္ဂေ အသတိ မဂ္ဂံ အဓိဋ္ဌာယ ဂန္တဗ္ဗံ။ အန္တရဃရေ ဧညဿ ဥပရိ အာသနံ ပညပေတွာ ဒေန္တိ။ နိသီဒိတုံ ဝဇ္ဇတိ။ ကေစိ အာသနသာလာယံ ဧညံ အာကိရန္တိ။ သစေ သက္ကာ ဟောတိ ဟရာပေတုံ၊ ဟရာပေတဗ္ဗံ၊ နော စေ၊ ကေမန္တံ ဧညံ အမဒ္ဓန္တေန ပိဌကံ ပညပေတွာ နိသီဒိတဗ္ဗံ။ သစေ ဩကာသော န ဟောတိ။ မနဿာ ဧညမဇ္ဈေယေဝ အာသနံ ပညပေတွာ ဒေန္တိ။ နိသီဒိတဗ္ဗံ။ တတ္ထဇာတကာနိ မုဂ္ဂမာသာဒိနိ အပရဏ္ဍာနိဝိ တာလပနသာဒိနိ ဝါ ဖလာနိ ကိဋ္ဌန္တေန န အာမသိတဗ္ဗာနိ။ မနုဿေဟိ ရာသိကတေသုပိ ဧသေဝ နယော။ အရဉ္စေ ပန ရုက္ခတော ပတိတာနိ ဖလာနိ “အနုပသမ္ပန္နာနံ ဒဿာမိ”တိ ဂဏ္ဍိတုံ ဝဇ္ဇတိ။

“ettha gaṇhāhī”ti pana na vattabbā. Gahite parikkhāraṃ kaḍḍhāmīti kaḍḍhantena gantabbam. Sace bhāyati, purato purato gantvā “mā bhāyī”ti samassāsetabbā. Sace bhāyamānā puttassa sahasā khandhe vā abhiruhati, hatthe vā gaṇhāti, na “apehi mahallike”ti niddhunitabbā, thalaṃ pāpetabbā. Kaddame laggāyapi kūpe patitāyapi eseṇa nayo.

Tatrapī hi yottaṃ vā vatthaṃ vā pakkipitvā hatthena gahitabhāvaṃ nātvā uddharitabbā, natveva āmasitabbā. **Na kevalaṇca mātugāmassa sarīrameva anāmāsaṃ**, nivāsanapāvuraṇampi ābharaṇabhaṇḍampi tiṇaṇḍupakaṃ vā tālapaṇṇamuddikaṃ vā upādāya anāmāsameva. Taṇca kho nivāsanapārūpanaṃ piḷandhanatthāya ṭhapitameva. Sace pana nivāsaṇaṃ vā pārūpanaṃ vā parivattetvā cīvaratthāya pādamaṇḍale ṭhapeti, vaṭṭati. Ābharaṇabhaṇḍesu pana sīsapaśādhanaśāntasūci-ādikappiyabhaṇḍaṃ “īmaṃ bhante tumhākaṃ gaṇhathā”ti diyyamānaṃ sipāḷikāsūci-ādi-upakaraṇatthāya gahetabbam. Suvaṇṇarajataṃ uttādimayaṃ pana anāmāsameva, diyyamānampi na gahetabbam. Na kevalaṇca etāsaṃ sarīrūpagameva anāmāsaṃ, itthisaṇṭhānena kataṃ kaṭṭharūpampi dantarūpampi ayaṇṇarūpampi loharūpampi tipurūpampi potthakarūpampi sabbaratanarūpampi antamaso piṭṭhamayaṇṇarūpampi anāmāsameva. Paribhogatthāya pana “idaṃ tumhākaṃ hotū”ti labhitvā ṭhapetvā sabbaratanamayaṃ avasesaṃ bhinditvā upakaraṇārahaṃ upakaraṇe, paribhogārahaṃ paribhoge upanetuṃ vaṭṭati.

Yathā ca itthirūpakaṃ, evaṃ **sattavidhampi dhaññaṃ** anāmāsaṃ. Tasmā khettaṃ majjhena gacchatā tatthajātakampi dhaññaṃ phalaṃ na āmasantena gantabbam. Sace gharadvāre vā antarāmagge vā dhaññaṃ pasāritaṃ hoti, passena ca maggo atthi, na maddantena gantabbam. Gamanamagge asati maggaṃ adhiṭṭhāya gantabbam. Antaraghare dhaññaṃ upari āsaṇaṃ paññāpetvā denti, nisīdituṃ vaṭṭati. Keci āsaṇasālāyaṃ dhaññaṃ ākiranti, sace sakkā hoti harāpetuṃ, harāpetabbam, no ce, ekamantaṃ dhaññaṃ amaddantena piṭṭhakaṃ paññāpetvā nisīditabbam. Sace okāso na hoti, manussā dhaññaṃ majjheya āsaṇaṃ paññāpetvā denti, nisīditabbam. Tatthajātakāni muggamāsādīni aparāṇṇāni tālapanaśādīni vā phalāni kīḷantena na āmasitabbāni. Manussehi rāsikatesupi eseṇa nayo. Araññe pana rukkhato patitāni phalāni “anupasaṃpannānaṃ dassāmi”ti gaṇhituṃ vaṭṭati.

မုတ္တော မဏိ ဝေဠုရိယော သင်္ခေါ သိလာ ပဝါဠိ^၁ ရဇတံ ဇာတရူပံ လောဟိတင်္ဂော^၂ မသာရဂလ္လန္တိ ဣမေသု ဒေသသု ရတနေသု မုတ္တော အဓောတာ အနိဝိဒ္ဓါ ယထာဇာတာဝံ အာမသိတုံ ဝဇ္ဇတိ။ သေသာ အနာမာသာတိ ဝဒန္တိ။ **မဟာပစ္စရိယံ** ပန “မုတ္တော ဓောတာဝိ အဓောတာဝိ အနာမာသာ၊ ဘဏ္ဍ-မူလတ္ထာယ စ သမ္ပုဋ္ဌိန္တိတုံ န ဝဇ္ဇတိ။ ကုဋ္ဌရောဂဿ ဘေသဇ္ဇတ္ထာယ ပန ဝဇ္ဇတိ”တိ ဝုတ္တံ။ အန္တမသော ဇာတိဖလိကံ ဥပါဒါယ သဗ္ဗောပိ နီလဝိတာဒိ-ဝဏ္ဏဘေဒေါ မဏိ ဓောတဝိဒ္ဓဝဋ္ဋိတော အနာမာသော၊ ယထာဇာတာဝံ ပန အာကရမုတ္တော ပတ္တာဒိဘဏ္ဍမူလတ္ထံ သမ္ပုဋ္ဌိန္တိတုံ ဝဇ္ဇတိတိ ဝုတ္တော၊ သောပိ **မဟာပစ္စရိယံ** ပဋိက္ခိတ္တော။ ပစိတွာ ကတော ကာစမဏိယေဝေကော ဝဇ္ဇတိတိ ဝုတ္တော။ ဝေဠုရိယေပိ မဏိသဒိသောဝံ ဝိနိစ္ဆယော။

သင်္ခေါ မေနသင်္ခေါ စ ဓောတဝိဒ္ဓေါ စ ရတနမိသော အနာမာသော။ ပါနိယသင်္ခေါ ဓောတာဝိ အဓောတာဝိ အာမာသောဝံ။ သေသဉ္စ အဉ္စနာဒိ-ဘေသဇ္ဇတ္ထာယပိ ဘဏ္ဍမူလတ္ထာယပိ သမ္ပုဋ္ဌိန္တိတုံ ဝဇ္ဇတိ။ သိလာ ဓောတဝိဒ္ဓါ ရတနသံယုတ္တာ မုဂ္ဂဝဏ္ဏာဝံ အနာမာသာ။ သေသာ သတ္တကနိသာနာဒိ-အတ္ထာယ^၃ ဂဏှိတုံ ဝဇ္ဇတိ။ ဧတ္ထ စ ရတနသံယုတ္တာတိ သုဝဏ္ဏေန သဒ္ဓိ^၄ ယောဇေတွာ ပစိတွာ ကတာတိ ဝဒန္တိ။ ပဝါဠိ ဓောတဝိဒ္ဓံ အနာမာသံ။ သေသံ အာမာသံ ဘဏ္ဍမူလတ္ထဉ္စ သမ္ပုဋ္ဌိန္တိတုံ ဝဇ္ဇတိ။ **မဟာပစ္စရိယံ** ပန “ဓောတမ္ပိ အဓောတမ္ပိ သမ္ပိ အနာမာသံ၊ န စ သမ္ပုဋ္ဌိန္တိတုံ ဝဇ္ဇတိ”တိ ဝုတ္တံ။

ရဇတံ ဇာတရူပဉ္စ ကတဘဏ္ဍမ္ပိ အကတဘဏ္ဍမ္ပိ သဗ္ဗေန သမ္ပိ ဗီဇတော ပဋ္ဌာယ အနာမာသဉ္စ အသမ္ပုဋ္ဌိယဉ္စ။ ဥတ္တရရာဇပုတ္တော ကိရ သုဝဏ္ဏစေတီယံ ကာရေတွာ **မဟာပဒုမတ္ထေရဿ** ပေသေသိ။ ထေရော “န ကပ္ပတိ”တိ ပဋိက္ခိပိ။ စေတီယသရေ သုဝဏ္ဏပဒုမသုဝဏ္ဏဗုဗ္ဗုဋ္ဌကာဒိနိ ဟောန္တိ၊ ဧတာနိပိ အနာမာသာနိ။ စေတီယသရဂေါပကာ ပန ရူပိယဆဉ္စကဋ္ဌာနေ ဌိတာ၊ တသ္မာ တေသံ ကေဋ္ဌာပယိတုံ ဝဇ္ဇတိတိ ဝုတ္တံ။ **ကုရုန္တိယံ** ပန တံ ပဋိက္ခိတ္တံ။ သုဝဏ္ဏစေတီယေ ကစဝရမေဝ ဟရိတုံ ဝဇ္ဇတိတိ ဧတ္တကမေဝ အနုညာတုံ။ အာရက္ခလောဟန္တိ^၅ ဇာတရူပဂတိကမေဝ အနာမာသန္တိ **သဗ္ဗအဋ္ဌကထာသု** ဝုတ္တံ။ သေနာသနပရိဘောဂေါ ပန သဗ္ဗကပ္ပိယော၊ တသ္မာ ဇာတရူပရဇတမယာ သဗ္ဗေပိ သေနာသနပရိဘောဂာ အာမာသာ။ ဘိက္ခုနံ ဓမ္မဝိနယဝဏ္ဏနဋ္ဌာနေ

၁-ပဝါလံ (က)

၂-သတ္တကနိသာနိအတ္ထာယ (သျှ၊ က)

၂-လောဟိတင်္ဂေါ (က)၊ လောဟိတင်္ဂော (သျှ)

၄-ဟာရက္ခလောဟန္တိ (သိ)

Muttā maṇi veḷuriyo saṅkho silā pavāḷaṃ¹ rajataṃ jātarūpaṃ lohitaṅko² masāragallanti imesu **dasasu ratanesu muttā** adhotā anividdhā yathājātāva āmasitum vaṭṭati. Sesā anāmāsāti vadanti. **Mahāpaccariyaṃ** pana “muttā dhotāpi adhotāpi anāmāsā, bhaṇḍamūlatthāya ca sampāṭicchitum na vaṭṭati. Kuṭṭharogassa bhesajjathāya pana vaṭṭatī”ti vuttaṃ. Antamaso jātiphalikaṃ upādāya sabbopi nīlapītādivaṇṇabhedo **maṇi** dhotaviddhavaṭṭito anāmāso, yathājāto pana ākaramutto pattādibhaṇḍamūlattham sampāṭicchitum vaṭṭatīti vutto, sopi **Mahāpaccariyaṃ** paṭikkhitto. Pacitvā kato kācamaṇīyeveto vaṭṭatīti vutto. **Veḷuriyepi** maṇisadisova vinicchayo.

Saṅkho dhamanasāṅkho ca dhotaviddho ca ratanamisso anāmāso. Pāṇīyasaṅkho dhotopi adhotopi āmāsova. Sesaṅca añjanādibhesajjathāyapi bhaṇḍamūlatthāyapi sampāṭicchitum vaṭṭati. **Silā** dhotaviddhā ratanasamīyuttā muggavaṇṇāva anāmāsā. Sesā satthakanisānādi-atthāya³ gaṇhitum vaṭṭati. Ettha ca **ratanasamīyuttā**ti suvaṇṇena saddhim yojetvā pacitvā katāti vadanti. **Pavāḷaṃ** dhotaviddham anāmāsaṃ. Sesaṃ āmāsaṃ, bhaṇḍamūlatthaṅca sampāṭicchitum vaṭṭati. **Mahāpaccariyaṃ** pana “dhotampi adhotampi sabbam anāmāsaṃ, na ca sampāṭicchitum vaṭṭatī”ti vuttaṃ.

Rajataṃ, jātarūpaṅca katabhaṇḍampi akatabhaṇḍampi sabbena sabbam bījato paṭṭhāya anāmāsaṅca asampāṭicchīyaṅca. Uttaraṭṭaputto kira suvaṇṇacetiyam kāretvā **Mahāpadumattherassa** pesesi. Thero “na kappatī”ti paṭikkhipi. Cetiyaḥhare suvaṇṇapadumasuvaṇṇabubbulaḥkāḍīni honti, etānīpi anāmāsāni. Cetiyaḥharagopakā pana rūpiyachaddakattāhāne ṭhitā, tasmā tesam keḷāpayitum vaṭṭatīti vuttaṃ. **Kurundiyam** pana tam paṭikkhittam. Suvaṇṇacetiye kacavameva haritum vaṭṭatīti ettakameva anuññātāṃ. Ārakūṭalohampi⁴ jātārūpagatikameva anāmāsanti **sabba-aṭṭhakathāsu** vuttaṃ. Senāsanaparibhogo pana sabbakappiyo, tasmā jātārūparajataṃmayā sabbepi senāsanaparikkhārā āmāsā. Bhikkhūnaṃ dhammavinayavaṇṇanaṭṭhāne

1. Pavāḷaṃ (Ka)

2. Lohitaṅgo (Ka), lohitaṅko (Syā)

3. Satthakanisadādi-atthāya (Syā, Ka)

4. Hārakūṭalohampi (Sī)

ရတနမဏ္ဍပေ ကရောန္တိ ဖလိကတ္တန္တေ ရတနဒါမပဋိမဏ္ဍိတေ။ တတ္ထ သဗ္ဗပကရဏာနိ ဘိက္ခုနံ ပဋိဇဉ်တုံ ဝဇ္ဇတိ။

လောဟိတကံမသာရဂလ္လာ ခေတဝိဒ္ဓါ အနာမာသာ၊ ဣတရေ အာမာသာ၊ ဘဏ္ဍမူလတ္ထာယ ဝဇ္ဇန္တိတိ ဝုတ္တံ။ **မဟာပစ္စရိယံ** ပန “ခေတဝိ အခေတဝိ သဗ္ဗသော အနာမာသာ၊ န စ သမ္ပဋိစ္စတုံ ဝဇ္ဇန္တိ”တိ ဝုတ္တံ။

သဗ္ဗ အာဝုဓဘဏ္ဍိ အနာမာသံ၊ ဘဏ္ဍမူလတ္ထာယ ဒိယုမာနမ္ပိန သမ္ပဋိစ္စတဗ္ဗံ။ သတ္တဝဏ္ဏိဇ္ဇာ နာမ န ဝဇ္ဇတိ။ သုဒ္ဓဓနုဒဏ္ဍောပိ ဓနုဇိယာပိ ပတောဒေါပိ အင်္ဂုသောပိ အန္တမသော ဝါသိဖရသုအာဒိနိပိ အာဝုဓသင်္ခေပန ကတာနိ အနာမာသာနိ။ သစေ ကေနစိ ဝိဟာရေ သတ္တိ ဝါ တောမရော ဝါ ဌပိတော ဟောတိ၊ ဝိဟာရံ ဇဂ္ဂန္တေန “ဟရန္တိ”တိ သာမိကာနံ ပေသေတဗ္ဗံ။ သစေ န ဟရန္တိ၊ တံ အစာလေန္တေန ဝိဟာရေ ပဋိဇဉ်တဗ္ဗော။ ယုဒ္ဓဘူမိယံ ပတိတံ အသိံ ဝါ သတ္တိံ ဝါ တောမရံ ဝါ ဒိသ္မာ ပါသာဏေန ဝါ ကေနစိ ဝါ အသိံ ဘိဒ္ဓိတွာ သတ္တကတ္ထာယ ဂဟေတုံ ဝဇ္ဇတိ။ ဣတရာနိပိ ဝိယောဇေတွာ ကိဉ္စ သတ္တကတ္ထာယ ဂဟေတုံ ဝဇ္ဇတိ၊ ကိဉ္စ ကတ္တရဒဏ္ဍာဒိအတ္ထာယ။ “ဣဒံ ဂဏှထာ”တိ ဒိယုမာနံ ပန “ဝိနာသေတွာ ကပ္ပိယဘဏ္ဍိ ကရိဿာမိ”တိ သဗ္ဗမ္ပိ သမ္ပဋိစ္စတုံ ဝဇ္ဇတိ။

မစ္ဆဇာလပက္ခိဇာလာဒိနိပိ ဖလကဇာလိကာဒိနိ သရပရိတ္တာဏာနိပိ သဗ္ဗာနိ အနာမာသာနိ။ ပရိဘောဂတ္ထာယ လဗ္ဘမာနေသု ပန ဇာလံ တာဝ “အာသနဿ ဝါ စေတိယဿ ဝါ ဥပရိ ဗန္ဓိဿာမိ၊ ဆတ္တံ ဝါ ဝေဌေဿာမိ”တိ ဂဟေတုံ ဝဇ္ဇတိ။ သရပရိတ္တာဏံ သဗ္ဗမ္ပိ ဘဏ္ဍမူလတ္ထာယ သမ္ပဋိစ္စတုံ ဝဇ္ဇတိ။ ပရူပရောဓနိဝါရဏံ ဟိ ဇေတံ၊ န ဥပရောဓကရန္တိ။ ဖလကံ “ဒန္တကဋ္ဌဘာဇနံ ကရိဿာမိ”တိ ဂဟေတုံ ဝဇ္ဇတိ။

စမ္ပဝိနဒ္ဓါနိ ဝိဏာဘေရိအာဒိနိ အနာမာသာနိ။ **ကုရုန္တိယံ** ပန “ဘေရိ-သင်္ခာဓောပိ ဝိဏာသင်္ခာဓောပိ တုစ္ဆပေါက္ခရမ္ပိ မုခဝဋ္ဋိယံ အာရောပိတစမ္ပမ္ပိ ဝိဏာဒဏ္ဍကောပိ သဗ္ဗံ အနာမာသ”န္တိ ဝုတ္တံ။ ဩနဟိတုံ ဝါ ဩနဟာပေတုံ ဝါ ဝါဒေတုံ ဝါ ဝါဒါပေတုံ ဝါ န လဗ္ဘတိယေဝ။ စေတိယင်္ဂဏေ ပူဇံ ကတွာ မနုဿေဟိ ဆဒ္ဓိတံ ဒိသ္မာပိ အစာလေတွာဝ အန္တရန္တရေ သမ္ပဋိတဗ္ဗံ၊ ကစဝရဆုနကာလေ ပန ကစဝရနိယာမေနော ဟရိတွာ ဧကမန္တိ နိက္ခိပိတုံ ဝဇ္ဇတိတိ **မဟာပစ္စရိယံ** ဝုတ္တံ။ ဘဏ္ဍမူလတ္ထာယ သမ္ပဋိစ္စတုမ္ပိ ဝဇ္ဇတိ။ ပရိဘောဂတ္ထာယ လဗ္ဘမာနေသု ပန ဝိဏာဒေါဏိကဉ္စ ဘေရိပေါက္ခရဉ္စ

ratanamaṇḍape karonti phalikatthambhe ratanadāmapaṭimaṇḍite. Tattha sabbūpakaraṇāni bhikkhūnaṃ paṭijaggitum vaṭṭati.

Lohitaṅkamasāragallā dhotaviddhā anāmāsā, itare āmāsā, bhaṇḍamūlatthāya vaṭṭantīti vuttā. **Mahāpaccariyaṃ** pana “dhotāpi adhotāpi sabbaso anāmāsā, na ca sampaṭicchitum vaṭṭantī”ti vuttam.

Sabbaṃ āvudhabhaṇḍaṃ anāmāsā, bhaṇḍamūlatthāya diyyamānampi na sampaṭicchitabbam. Satthavaṇijjā nāma na vaṭṭati. Suddhadhanudaṇḍopi dhanujiyāpi patodopi añkusopi antamaso vāsipharasu-ādīnīpi āvudhasaṅkhepena katāni anāmāsāni. Sace kenaci vihāre satti vā tomaro vā ṭhapito hoti, vihāraṃ jaggentena “harantū”ti sāmikānaṃ pesetabbam. Sace na haranti, taṃ acālentena vihāro paṭijaggitabbo. Yuddhabhūmiyaṃ patitaṃ asin vā sattin vā tomarāṃ vā disvā pāsāṇena vā kenaci vā asin bhinditvā satthakatthāya gahetum vaṭṭati. Itarānīpi viyojetvā kiñci satthakatthāya gahetum vaṭṭati, kiñci kattaradaṇḍādi-atthāya. “Idaṃ gaṇhathā”ti diyyamānaṃ pana “vināsetvā kappiyabhaṇḍaṃ karissāmī”ti sabbampi sampaṭicchitum vaṭṭati.

Macchajālapakkhijālādīnīpi phalakaajālikādīni saraparittāṇānīpi sabbāni anāmāsāni. Paribhogatthāya labbhamānesu pana jālaṃ tāva “āsanassa vā cetiyassa vā upari bandhissāmī, chattaṃ vā veṭhessāmī”ti gahetum vaṭṭati. Saraparittāṇaṃ sabbampi bhaṇḍamūlatthāya sampaṭicchitum vaṭṭati. Parūparodhanivāraṇaṃ hi etaṃ, na uparodhakaranti. Phalakaṃ “dantakaṭṭhabhājanaṃ karissāmī”ti gahetum vaṭṭati.

Cammavinaddhāni vīṇābheri-ādīni anāmāsāni. **Kurundiyaṃ** pana “bherisaṅghātopi vīṇasaṅghātopi tucchapokkharampi mukhavaṭṭiyaṃ āropitacammampi vīṇādaṇḍakopi sabbaṃ anāmāsā”ti vuttam. Onahitum vā onahāpetum vā vādetum vā vādāpetum vā na labbhatīyeva. Cetiyaṅgaṇe pūjaṃ katvā manussehi chaḍḍitaṃ disvāpi acāletvāva antarantare sammajjitabbam, kacavarachaḍḍanakāle pana kacavaraniyāmeneva haritvā ekamantaṃ nikkhipitum vaṭṭatīti **Mahāpaccariyaṃ** vuttam. Bhaṇḍamūlatthāya sampaṭicchitumpi vaṭṭati. Paribhogatthāya labbhamānesu pana vīṇādaṇḍikaṇca bheripokkharaṇca

၁၃၂

ဝိနယဝိသုဒ္ဓိက ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာ [၂-သံဃာဒိသေသ

ဒန္တကဋ္ဌဘာဇနံ ကရိဿာမ စမ္ပံ သတ္တကကောသကန္တိ ဧဝံ တဿ တဿ ပရိက္ခာရဿ ဥပကရဏတ္ထာယ ဂဟေတွာ တထာ တထာ ကာတုံ ဝဇ္ဇတိ။

ပုရာဏဒုတိယိကာဝတ္ထု၊ ဥတ္တာနမေဝ။ ယက္ခိဝတ္ထုသ္မိ သစေပိ ပရနိမ္မိတဝသဝတ္ထိဒေဝိယာ ကာယသံသဂ္ဂံ သမာပဇ္ဇတိ၊ ထုလ္လစ္စယမေဝ။ ပဏ္ဍကဝတ္ထု၊ စ သုတ္တိတ္ထိဝတ္ထု၊ စ ပါကဋ္ဌမေဝ။ မတိတ္ထိဝတ္ထုသ္မိ ပါရာဇိကပ္ပဟောနကကာလေ ထုလ္လစ္စယံ၊ တတော ပရံ ဒုက္ကဋ္ဌံ။ တိရစ္ဆာနဂတဝတ္ထုသ္မိ နာဂမာဏဝိကာယပိ သုပဏ္ဏမာဏဝိကာယပိ ကိန္နရိယာပိ ဂါဝိယာပိ ဒုက္ကဋ္ဌမေဝ။ ဒါရုဒ္ဓိတလိကာဝတ္ထုသ္မိ န ကေဝလံ ဒါရုနာ ဧဝံ၊ အန္တမသော စိတ္တကမ္မလိခိတေပိ ဣတ္ထိရူပေ ဒုက္ကဋ္ဌမေဝ။

၂၀၂။ သမ္ပိဋနဝတ္ထု၊ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။ သင်္ကမဝတ္ထုသ္မိ ကေပဒိကသင်္ကမောဝါ ဟောတု သကဋ္ဌမဂ္ဂသင်္ကမောဝါ၊ စာလေဿာမီတိ ပယောဂေ ကတမတ္တေဝ စာလေတုဝါမာဝါ၊ ဒုက္ကဋ္ဌံ၊ မဂ္ဂဝတ္ထု၊ ပါကဋ္ဌမေဝ။ ရုက္ခဝတ္ထုသ္မိ ရုက္ခောမဟန္တောဝါ ဟောတု မဟာဇေဗ္ဗပ္ပမာဏော၊ ဒုဒ္ဒကောဝါ၊ တံ စာလေတုံ သက္ကောတုဝါမာဝါ၊ ပယောဂမတ္တေန ဒုက္ကဋ္ဌံ။ နာဝါဝတ္ထုသ္မိ ဧသေဝ နယော။ ရဇ္ဇဝတ္ထုသ္မိ ယံ ရဇ္ဇံ အာဝိဉ္ဇန္တော ဌာနာ စာလေတုံ သက္ကောတိ၊ တတ္ထ ထုလ္လစ္စယံ။ ယာ မဟာရဇ္ဇေ ဟောတိ၊ ဤသကမ္ပိ ဌာနာ န စလတိ၊ တတ္ထ ဒုက္ကဋ္ဌံ။ ဒဏ္ဍေပိ ဧသေဝ နယော။ ဘူမိယံ ပတိတမဟာရုက္ခောပိ ဟိ ဒဏ္ဍဂ္ဂဟဏေနေဝ ဣဓ ဂဟိတော။ ပတ္တဝတ္ထု၊ ပါကဋ္ဌမေဝ။ ဝန္တနဝတ္ထုသ္မိ ဣတ္ထိ ပါဒေသမ္မာဟိတွာ ဝန္တိတုကာမာဝါရေတဗ္ဗာ၊ ပါဒါဝါ ပဋိစ္ဆာဒေတဗ္ဗာ၊ နိစ္စလေနဝါ ဘဝိတဗ္ဗံ။ နိစ္စလဿ ဟိ စိတ္တေန သာဒိယတောပိ အနာပတ္တိ။ အဝသာနေ ဂဟဏဝတ္ထု၊ ပါကဋ္ဌမေဝါတိ။

ကာယသံသဂ္ဂသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃-ဒုဋ္ဌုလ္လဝါစာသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၂၀၃။ တေန သမယေန ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါတိ ဒုဋ္ဌုလ္လဝါစာသိက္ခာပဒံ။ တတ္ထ အာဒိဿာတိ အပဒိသိတွာ။ ဝဏ္ဏမ္ပိ ဘဏတိတိအာဒိနိ ပရတော အာဝိဘဝိဿန္တိ။ ဆိန္နိကာတိ ဆိန္နဩတ္တပ္ပံ။ ရုတ္တိကာတိ သဌာ။ အဟိရိကာယောတိ

dantakaṭṭhabhājanam karissāma, cammam satthakakosakanti evam tassa tassa parikkhārassa upakaraṇatthāya gahetvā tathā tathā kātum vaṭṭati.

Purāṇadutiyaikāvattu uttānameva. **Yakkhivatthusmim** saṇcepi Paranimmitavasavattideviyā kāyasaṃsaggaṃ samāpajjati, thullaccayameva. **Paṇḍakavatthu** ca **suttitthivatthu** ca pākaṭameva. **Matitthivatthusmim** pārājikappahonakakāle thullaccayam, tato param dukkaṭam. **Tiracchānagatavatthusmim** nāgamāṇavikāyapi supaṇṇamāṇavikāyapi kinnariyāpi gāviyāpi dukkaṭameva. **Dārudhītalikāvattusmim** na kevalam dārunā eva, antamaso cittakammalikhitepi itthirūpe dukkaṭameva.

282. **Sampīḷanavatthu** uttānatthameva. **Saṅkamavatthusmim** ekapadikasaṅkamo vā hotu, sakaṭamaggasaṅkamo vā, cālessāmīti payoge katamatteva cāletu vā mā vā, dukkaṭam. **Maggavatthu** pākaṭameva. **Rukkhavatthusmim** rukkho mahanto vā hotu mahājambuppamāṇo, khuddako vā, tam cāletum sakkotu vā mā vā, payogamattena dukkaṭam. **Nāvāvatthusmimpi** eseva nayo. **Rajjuvatthusmim** yaṃ rajjum āviñchanto ṭhānā cāletum sakkoti, tattha thullaccayam. Yā mahārajju hoti, īsakampi ṭhānā na calati, tattha dukkaṭam. Daṇḍepi eseva nayo. Bhūmiyaṃ patitamahārukkhopi hi daṇḍaggahaṇeneva idha gahito. **Pattavatthu** pākaṭameva. **Vandanavatthusmim** itthi pāde sambāhitvā vanditukāmā vāretabbā, pādā vā paṭicchādetabbā, niccalena vā bhavitabbam. Niccalassa hi cittaṇa sādīyatopi anāpatti. Avasāne **gahaṇavatthu** pākaṭamevāti.

Kāyasaṃsaggasikkhāpadavaṇṇanā niṭṭhitā.

3. Duṭṭhullavācāsikkhāpadavaṇṇanā

283. **Tena samayena Buddho Bhagavāti** Duṭṭhullavācāsikkhāpadam. Tattha ādissāti apadisitvā. **Vaṇṇampi bhaṇatīti**-ādīni parato āvi bhavissanti. **Chinnikāti** chinna-ottappā. **Dhuttikāti** saṭhā. **Ahirikāyoti**

နိလ္လဇ္ဇာ။ **ဥဟသန္တိ**တိ သိတံ ကတော မန္တဟသိတံ ဟသန္တိ။ **ဥလ္လပန္တိ**တိ “အဟော အယော”တိအာဒိနာ နယေန ဥစ္စကရဏံ နာနာဝိမံ ပလောဘနကထံ ကထေန္တိ။ **ဥန္တုန္တိ**တိ မဟာဟသိတံ ဟသန္တိ။ **ဥပ္ပဏ္ဍေန္တိ**တိ “ပဏ္ဍကော အယံ နာယံ ပုရိသော”တိအာဒိနာ နယေန ပရိဟာသံ ကရေန္တိ။

၂၈၅။ သာရတ္ထောတိ ဒုဋ္ဌလ္လဝါစသာဒရာဂေန သာရတ္ထော။ အပေက္ခဝါ ပဋိဗ္ဗေမိတ္ထောတိ ဝုတ္တနယမေဝ။ ကေဝလံ ဣမ ဝါစသာဒရာဂေါ ယောဇေတဗ္ဗော။ မာတုဂါမံ ဒုဋ္ဌလ္လဝါစာတိ ဣ အဓိပ္ပေတံ မာတုဂါမံ ဒဿေန္တော မာတုဂါမောတိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ ဝိညူ ပဋိဗ္ဗလာ သုဘာသိတ-ဒုန္တာသိတံ ဒုဋ္ဌလ္လဝါဒုဋ္ဌလ္လံ အာဇာနိတုန္တိ ယာ ပဏ္ဍိတာ သာတ္ထက-နိရတ္တကကထံ အသဒ္ဓမ္မသဒ္ဓမ္မပဋိသံယုတ္တကထဉ္စ ဇာနိတုံ ပဋိဗ္ဗလာ၊ အယံ ဣမ အဓိပ္ပေတော။ ယာ ပန မဟလ္လိကာပိ ဗာလာ လေမူဂါ၊ အယံ ဣမ အနဓိပ္ပေတောတိ ဒဿေတိ။

ဩဘာသေယျာတိ အဝဘာသေယျ၊ နာနပ္ပကာရံ အသဒ္ဓမ္မဝစနံ ဝဒေယျ။ ယသ္မာ ပနေဝံ ဩဘာသန္တဿ ယော သော ဩဘာသော နာမ၊ သော အတ္တတော အဇ္ဈာစာရော ဟောတိ ရာဂဝသေန အဘိဘဝိတွာ သဉ္ဌမဝေလံ အာစာရော၊ တသ္မာ တမတ္ထံ ဒဿေန္တော “ဩဘာသေယျာတိ အဇ္ဈာစာရော ဝုစ္စတိ”တိ အာဟ။ ယထာ တန္တိ ဣ တန္တိ နိပါတမတ္ထံ၊ ယထာ ယုဝါ ယုဝတိန္တိ အတ္ထော။

ဒွေ မဂ္ဂေ အာဒိဿာတိအာဒိ ယေနာကာရေန ဩဘာသတော သံဃာဒိသေသော ဟောတိ၊ တံ ဒဿေတုံ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ဒွေ မဂ္ဂေတိဝစ္စမဂ္ဂဉ္စ ပဿာဝမဂ္ဂဉ္စ။ သေသံ ဥဒ္ဓေသေ တာဝ ပါကဋ္ဌမေဝ။ နိဒ္ဓေသေ ပန ထောမေတိတိ “ဣတ္ထိလက္ခဏေန သုဘလက္ခဏေန သမန္နာဂတာသိ”တိ ဝဒတိ၊ န တာဝ သိသံ ဧတိ။ တဝ ဝစ္စမဂ္ဂေါ စ ပဿာဝမဂ္ဂေါ စ ဤဒိသော၊ တေန နာမ ဤဒိသေန ဣတ္ထိလက္ခဏေန သုဘလက္ခဏေန သမန္နာဂတာသိတိ ဝဒတိ၊ သိသံ ဧတိ၊ သံဃာဒိသေသော။ ဝဏ္ဏေတိ ပသံသတိတိ ဣမာနိ ပန ထောမနပဒဿေဝ ဝေဝစနာနိ။

နံသေတိတိ ဝါစာပတောဒေန ဃဇ္ဇေတိ။ ဝဗ္ဘေတိတိ အပသာဒေတိ။ ဂရဟတိတိ ဒေါသံ ဒေတိ။ ပရတော ပန ပါဠိယာ အာဂတေဟိ

nillajjā. **Uhasantī**¹ sitaṃ katvā mandahasitaṃ hasanti. **Ullapantī** “aho ayyo”ti-ādinā nayena uccakaraṇiṃ nānāvidhaṃ palobhanakathaṃ kathenti. **Ujjagghantī** mahāhasitaṃ hasanti. **Uppaṇḍentī** “paṇḍako ayaṃ, nāyaṃ puriso”ti-ādinā nayena parihāsaṃ karonti.

285. **Sārattoti** duṭṭhullavācassādarāgena sāratto. **Apekkhavā** paṭibaddhacittoti vuttanayameva. Kevalaṃ idha vācassādarāgo yojetabbo. **Mātugāmaṃ duṭṭhullāhi vācāhī** ettha adhippetāṃ mātugāmaṃ dassento “mātugāmo”ti-ādimāha. Tattha **viññū paṭibalā subhāsitaḍḍubbhāsitaṃ duṭṭhullāduṭṭhullaṃ ājānituntī** yā paṇḍitā sātthakaniratthakakathaṃ, asaddhammasaddhammapaṭisaṃyuttakathaṃ jānituṃ paṭibalā, ayaṃ idha adhippetā. Yā pana mahallikāpi bālā eḷamūgā, ayaṃ idha anadhippetāti dasseti.

Obhāseyyāti avabhāseyya, nānappakāraṃ asaddhammavacanaṃ vadeyya. Yasmā panevaṃ obhāsantassa yo so obhāso nāma, so atthato ajjhācāro hoti rāgavasena abhibhavitvā saññamavelaṃ ācāro, tasmā tamatthaṃ dassento “**obhāseyyāti ajjhācāro vuccatī**”ti āha. **Yathā tanti** ettha **tanti** nipātamattaṃ, yathā yuvā yuvatinti attho.

Dve magge ādissāti-ādi yenākārena obhāsato saṃghādiseso hoti, taṃ dassetuṃ vuttaṃ. Tattha **dve maggeti** vaccamaggaṃ ca passāvamaggaṃ. Sesaṃ uddese tāva pākaṭameva. Niddese pana **thometī** “itthilakkhaṇena subhalakkhaṇena samannāgatāsī”ti vadati, na tāva sīsaṃ eti. “Tava vaccamaggo ca passāvamaggo ca īdiso, tena nāma īdisena itthilakkhaṇena subhalakkhaṇena samannāgatāsī”ti vadati, sīsaṃ eti, saṃghādiseso. **Vaṇṇeti pasamsatī**ti imāni pana thomanapadasseva vevacanāni.

Khumsetīti vācāpatodena ghaṭṭeti. **Vambhetī**ti apasādeti. **Garahatī**ti dosaṃ deti. Parato pana Pāḷiyā āgatehi

1. Ūhasantīti (Sī), Ohasantīti (Syā)

အနိမိတ္တာသီတိအာဒိတိ ကောဒသဟိ ပဒေဟိ အသုဋ္ဌိတေ သီသံ န ဧတိ၊ သုဋ္ဌိတေပိ တေသု **သီခရဏီသီ**^၁၊ **သန္တိန္ဒာသီ**၊ **ဥဘတောဗျဉ္ဇနာသီ**တိ ဣမေဟိ တိဟိ သုဋ္ဌိတေယေဝ သံဃာဒိသေသော။

ဒေဟိ မေတိ ယာစနာယပိ ဧတ္တကေနဝ သီသံ န ဧတိ၊ မေထုနံ ဓမ္မံ ဒေဟိတိ ဧဝံ မေထုနဓမ္မေန သုဋ္ဌိတေ ဧဝံ သံဃာဒိသေသော။

ကဒါ တေ မာတာ ပသီဒိဿတိတိအာဒိသု အာယာစနဝစနေသုပိ ဧတ္တကေနဝ သီသံ န ဧတိ၊ ကဒါ တေ မာတာ ပသီဒိဿတိ၊ ကဒါ တေ မေထုနံ ဓမ္မံ လဘိဿာမိတိ ဝါ တဝ မာတရိ ပသန္ဓာယ မေထုနံ ဓမ္မံ လဘိဿာမိတိ ဝါ အာဒိနာ ပန နယေန မေထုနဓမ္မေန သုဋ္ဌိတေယေဝ သံဃာဒိသေသော။

ကထံ တုံ သာမိကဿ **ဒေသီ**တိအာဒိသု ပုစ္ဆာဝစနေသုပိ မေထုနဓမ္မန္တိ ဝုတ္တေယေဝ သံဃာဒိသေသော၊ န ဣတရတာ။ **ဧဝံ ကိရ တုံ သာမိကဿ** **ဒေသီ**တိ ပဋိပုစ္ဆာဝစနေသုပိ ဧသေဝ နယော။

အာစိက္ခနာယ **ပုဋ္ဌော ဘဏတိ**တိ ကထံ ဒဒမာနာ သာမိကဿ ပိယာ ဟောတိတိ ဧဝံ ပုဋ္ဌော အာစိက္ခတိ။ ဧတ္ထ စ ဧဝံ ဒေဟိ၊ ဧဝံ ဒဒမာနာတိ ဝုတ္တေပိ သီသံ န ဧတိ။ မေထုနဓမ္မံ ဧဝံ ဒေဟိ၊ ဧဝံ ဥပနေဟိ။ ဧဝံ မေထုနဓမ္မံ ဒဒမာနာ ဥပနယမာနာ ပိယာ ဟောတိတိအာဒိနာ ပန နယေန မေထုနဓမ္မေန သုဋ္ဌိတေယေဝ သံဃာဒိသေသော။ အနုသာသနိဝစနေသုပိ ဧသေဝ နယော။

အက္ခောသနိဒ္ဒေသေ **အနိမိတ္တာသီ**တိ နိမိတ္တရဟိတာသိ၊ ကုဋ္ဌိကပဏာလိ-မတ္တမေဝ^၂ တဝ ဒကသောတန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

နိမိတ္တမတ္တာသီတိ တဝ ဣတ္ထိနိမိတ္တံ အပရိပုဏ္ဏံ၊ သညာမတ္တမေဝါတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **အလောဟိတာ**တိ သုက္ခသောတာ^၃။ **ဝုလောဟိတာ**တိ နိစ္စ-လောဟိတာ ကိလိန္ဒဒကသောတာ။ **ဝုစောဋ္ဌာ**တိ နိစ္စပက္ခိတ္တာဏိစောဋ္ဌာ၊ သဒါ အာဏိစောဋ္ဌကံ သေဝသီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ပဗ္ဗရန္တိ**တိ သဝန္တိ၊ သဒါ တေ မုတ္တံ သဝတိတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **သီခရဏီ**တိ^၄ ဗဟိနိက္ခန္တအာဏိမံသာ။ **ဣတ္ထိပဏ္ဏက**တိ အနိမိတ္တာဝ ဝုတ္တတိ။ **ဝေပုရိသိကာ**တိ သမသုဒါဋ္ဌိကာ

၁-သီခရဏီသီ (သီ)

၃-သုက္ခသောဏိတာ (က)

၂-ကုဋ္ဌိယပဏာဋိမတ္တမေဝ (သီ)၊ ကုဋ္ဌိကပနာဋိမတ္တမေဝ (က)

၄-သီခရဏီတိ (သီ)

animittāsīti-ādīhi ekādasahi padehi aghaṭite sīsaṃ na eti, ghaṭitepi tesu **sikharaṇīsi**¹, **sambhinnāsi**, **ubhatobyañjanāsīti** imehi tīhi ghaṭiteyeva saṃghādiseso.

Dehi meti yācanāyapi ettakeneva sīsaṃ na eti, “methunaṃ dhammaṃ dehi”ti evaṃ methunadhammena ghaṭite eva saṃghādiseso.

Kadā te mātā pasīdissatīti-ādīsu āyācanavacanesupi ettakeneva sīsaṃ na eti, “kadā te mātā pasīdissati, kadā te methunaṃ dhammaṃ labhissāmī”ti vā “tava mātari pasannāya methunaṃ dhammaṃ labhissāmī”ti vā ādinā pana nayena methunadhammena ghaṭiteyeva saṃghādiseso.

Kathaṃ tvaṃ sāmikassa desīti-ādīsu pucchāvacanesupi methunadhammanti vuttheyeva saṃghādiseso, na itarathā. **Evaṃ kira tvaṃ sāmikassa desīti** paṭipucchāvacanesupi eeva nayo.

Ācikkhanāya **puṭṭho bhaṇatīti** “kathaṃ dadamānā sāmikassa piyā hotī”ti evaṃ puṭṭho ācikkhati. Ettha ca “evaṃ dehi, evaṃ dadamānā”ti vuthepi sīsaṃ na eti. “Methunadhammaṃ evaṃ dehi, evaṃ upanehi, evaṃ methunadhammaṃ dadamānā upanayamānā piyā hotī”ti-ādinā pana nayena methunadhammena ghaṭiteyeva saṃghādiseso. Anusāsanīvacanesupi eeva nayo.

Akkosaniddese **animittāsīti** nimittarahitāsi, kuñcikapaṇālimattameva² tava dakasotanti vuttaṃ hoti.

Nimittamattāsīti tava itthinimittaṃ aparipuṇṇaṃ, saññāmattamevāti vuttaṃ hoti. **Alohitāti** sukkhasotā³. **Dhuvalohitāti** niccalohitā kilinnadakasotā. **Dhuvacoḷāti** niccapakkhittāṇicoḷā, sadā āṇicoḷakaṃ sevasīti vuttaṃ hoti. **Paggharantīti** savantī, sadā te muttaṃ savatīti vuttaṃ hoti. **Sikharaṇīti**⁴ bahinikkhanta-āṇimaṃsā. **Itthipaṇḍakāti** animittāva vuccati. **Vepurīsikāti** samassudāṭhikā

1. Sikhariṇīsi (Sī) 2. Kuñciyapaṇālimattameva (Sī), kuñcikapaṇālimattameva (Ka)

3. Sukkhasoṇitā (Ka) 4. Sikhariṇīti (Sī)

ပုရိသရူပါ ဣတ္ထိ။ သမ္ဘိန္ဒာတိ သမ္ဘိန္ဒဝစ္စမဂ္ဂပဿာဝမဂ္ဂါ။ ဥဘတောဗျဉ္ဇနာတိ ဣတ္ထိနိမိတ္တေန စ ပုရိသနိမိတ္တေန စာတိ ဥဘောဟိ ဗျဉ္ဇနေဟိ သမန္တာဂတာ။

ဣမေသု စ ပန ကောဒသသု ပဒေသု သိခရဏီသိ၊ သမ္ဘိန္ဒာသိ၊ ဥဘတောဗျဉ္ဇနာသိတိ ဣမာနိယေဝ တိဏိ ပဒါနိ သုဒ္ဓါနိ သီသံ ဧန္တိ။ ဣတိ ဣမာနိ စ တိဏိ၊ ပုရိမာနိ စ ဝစ္စမဂ္ဂပဿာဝမဂ္ဂမေထုနဓမ္မပဒါနိတိဏိတိ ဆ ပဒါနိ သုဒ္ဓါနိ အာပတ္တိကရာနိ။ သေသာနိ အနိမိတ္တာတိအာဒိနိ အနိမိတ္တေ မေထုနဓမ္မံ မေ ဒေဟိတိ ဝါ အနိမိတ္တာသိ မေထုနဓမ္မံ မေ ဒေဟိတိ ဝါ အာဒိနာ နယေန မေထုနဓမ္မေန ဃဋိတာနေဝ အာပတ္တိကရာနိ ဟောန္တိတိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။

၂၀၆။ ဣဒါနိ ယွာယံ ဩတိဏ္ဏော ဝိပရိဏတေန စိတ္တေန ဩဘာသတိ၊ တဿ ဝစ္စမဂ္ဂပဿာဝမဂ္ဂေ အာဒိဿ ဧတေသံ ဝဏ္ဏဘဏနာဒိနံ ဝသေန ဝိတ္ထာရတော အာပတ္တိဘေဒံ ဒေသေန္တော ဣတ္ထိ စ ဟောတိ၊ ဣတ္ထိသညိတိ အာဒိမာဟ။ တေသံ အတ္ထော ကာယသံသဂ္ဂေ ပုတ္တနယေနဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။

အယံ ပန ဝိသေသော—အက္ခကန္တိ အက္ခကတော ပဋ္ဌာယ အဓော။ ဥပ္ပ-
ဇာဏုမဏ္ဍလန္တိ ဇာဏုမဏ္ဍလတော ပဋ္ဌာယ ဥဒ္ဓိ။ ဥပ္ပက္ခကန္တိ အက္ခကတော ပဋ္ဌာယ ဥဒ္ဓိ။ အဓော ဇာဏုမဏ္ဍလန္တိ ဇာဏုမဏ္ဍလတော ပဋ္ဌာယ အဓော။ အက္ခကံ ပန ဇာဏုမဏ္ဍလဉ္စ ဧတ္ထေဝ ဒုက္ခဒုက္ခေတ္ထေ သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆန္တိ ဘိက္ခုနိယာ ကာယသံသဂ္ဂေ ဝိယ။ န ဟိ ဗုဒ္ဓါ ဂရုကာပတ္တိံ သာဝသေသံ ပညပေန္တိတိ။ ကာယပ္ပဋိပဒ္ဓန္တိ ဝတ္ထံ ဝါ ပုပ္ဖံ ဝါ အဘရဏံ ဝါ။

၂၀၇။ အတ္ထပုရေက္ခာရဿာတိ အနိမိတ္တာတိအာဒိနံ ပဒါနံ အတ္ထံ ကထေန္တဿ အဋ္ဌကထံ ဝါ သဇ္ဈာယံ ကရေန္တဿ။

ဓမ္မပုရေက္ခာရဿာတိ ပါဠိ ဝါစေန္တဿ ဝါ သဇ္ဈာယန္တဿ ဝါ။ ဧဝံ အတ္ထဉ္စ ဓမ္မဉ္စ ပုရက္ခာရ ဘဏန္တဿ အတ္ထပုရေက္ခာရဿ စ ဓမ္မပုရေက္ခာရဿ စ အနာပတ္တိ။

အနုသာသနိပုရေက္ခာရဿာတိ ဣဒါနိပိ အနိမိတ္တာသိ၊ ဥဘတောဗျဉ္ဇနာသိ၊ အပ္ပမာဒံ ဣဒါနိ ကရေယျာသိ၊ ယထာ အာယတိမ္ပိ ဧဝရူပါ န ဟောဟိသိတိ ဧဝံ အနုသိဋ္ဌိ ပုရက္ခာရ ဘဏန္တဿ အနုသာသနိပုရေက္ခာရဿ အနာပတ္တိ။ ယော ပန ဘိက္ခုနိနံ ပါဠိ ဝါစေန္တော ပကတိဝါစနာမဂ္ဂံ ပဟာယ ဟသန္တော ဟသန္တော သိခရဏီသိ၊ သမ္ဘိန္ဒာသိ၊ ဥဘတောဗျဉ္ဇနာသိတိ ပုနပ္ပုနံ ဘဏတိ။

purisarūpā itthī. **Sambhinnā**ti sambhinnavaccamaggapassāvamaggā.
Ubhatobyañjanāti itthinimittena ca purisanimittena cāti ubhohi byañjanehi samannāgatā.

Imesu ca pana ekādasasu padesu “sikharaṇīsi, sambhinnāsi, ubhatobyañjanāsi”ti imāniyeve tīṇi padāni suddhāni sīsam̐ enti. Iti imāni ca tīṇi, purimāni ca vaccamaggapassāvamaggamethunadhammapadāni tīṇīti cha padāni suddhāni āpattikarāni. Sesāni animittāti-ādīni animitte “methunadhammaṃ me dehi”ti vā “animittāsi methunadhammaṃ me dehi”ti vā ādinā nayena methunadhammena ghaṭitāneva āpattikarāni hontīti veditabbāni.

286. Idāni yvāyaṃ otiṇṇo vipariṇatena cittaena obhāsati, tassa vaccamaggapassāvamagge ādissa etesaṃ vaṇṇabhaṇanādīnaṃ vasena vitthārato āpattibhedam̐ dassento “**itthī ca hoti, itthisaññī**”ti-ādimāha. Tesam̐ attho kāyasaṃsagge vuttanayeneva veditabbo.

Ayaṃ pana viseso—**adhakkhakanti** akkhakato paṭṭhāya adho. **Ubbhajāṇumaṇḍalanti** jāṇumaṇḍalato paṭṭhāya uddham̐. **Ubbhakkhakanti** akkhakato paṭṭhāya uddham̐. **Adho jāṇumaṇḍalanti** jāṇumaṇḍalato paṭṭhāya adho. Akkhakaṃ, pana jāṇumaṇḍalañca ettheva dukkaṭakkhette saṅgahaṃ gacchanti bhikkhuniyā kāyasaṃsagge viya. Na hi Buddhā garukāpattim̐ sāvasesam̐ paññapentīti. **Kāyappaṭibaddhanti** vattham̐ vā puppham̐ vā ābharaṇam̐ vā.

287. **Atthapurekkhārassā**ti animittāti-ādīnaṃ padānaṃ attham̐ kathentassa, Aṭṭhakatham̐ vā sajjhāyaṃ karontassa.

Dhammapurekkhārassāti Pāḷim̐ vācentassa vā sajjhāyantassa vā. Evaṃ atthañca dhammañca purakkhatvā bhaṇantassa atthapurekkhārassa ca dhammapurekkhārassa ca anāpatti.

Anusāsanipurekkhārassāti “idānipi animittāsi, ubhatobyañjanāsi, appamādaṃ idāni kareyyāsi, yathā āyatimpi evarūpā na hohisī”ti evaṃ anusīṭṭhim̐ purakkhatvā bhaṇantassa anusāsanipurekkhārassa anāpatti. Yo pana bhikkhunīnaṃ Pāḷim̐ vācento pakativācanāmaggaṃ pahāya hasanto hasanto “sikharaṇīsi, sambhinnāsi, ubhatobyañjanāsi”ti punappunam̐ bhaṇati,

၁၃၆ ဝိနယပိဋက ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာ [၂-သံဃာဒိသေသ

တဿ အာပတ္တိယေဝ။ ဥမ္မတ္တကဿ အနာပတ္တိ။ ဣမ အာဒိကမ္ပိကော ဥဒါယိတ္ထေရော၊ တဿ အနာပတ္တိ အာဒိကမ္ပိကဿာတိ။

ပဒဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သမုဋ္ဌာနာဒိသု ဣဒံ သိက္ခာပဒံ တိသမုဋ္ဌာနံ ကာယစိတ္တတော ဝါစာ-
စိတ္တတော ကာယဝါစာစိတ္တတော စ သမုဋ္ဌာတိ။ ကိရိယံ၊ သညာဝိမောက္ခံ၊
သစိတ္တကံ၊ လောကဝဇ္ဇံ၊ ကာယကမ္ပံ၊ ဝစီကမ္ပံ၊ အကုသလစိတ္တံ၊ ဒွိဝေဒနန္တိ။

၂၈၈။ ဝိနိတဝတ္ထုသု လောဟိတဝတ္ထုသ္မိံ သော ဘိက္ခု ဣတ္ထိယာ
လောဟိတကံ နိမိတ္တံ သန္ဓာယာဟ၊ ဣတရာ န အညာသိ။ တသ္မာ ဒုက္ခဋ္ဌံ။

ကက္ကသလောမန္တိ ရဿလောမေဟိ ဗဟုလောမံ။ **အာကိဏ္ဏလောမန္တိ**
ဇဋ္ဌိတလောမံ။ **ခရလောမန္တိ** ထဒ္ဓလောမံ။ **ဒီဃလောမန္တိ** အရဿလောမံ။
သမ္ပ ဣတ္ထိနိမိတ္တမေဝ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။

၂၈၉။ **ဝါဒိတံ ခေါ** တေတိ အသဒ္ဓမ္ပံ သန္ဓာယာဟ၊ သာ အသလ္လက္ခေတွာ
နော စ ခေါ ပဋိရုတ္တန္တိ အာဟ။ **ပဋိရုတ္တံ** နာမ ဥဒကဝပ္ပေ၊^၂ မိဇေဟိ
အပ္ပတိဋ္ဌိတောကာသေ၊ ပါဏကေဟိ ဝိနာသိတမိဇေ ဝါ ဩကာသေ ပုန မိဇေ
ပတိဋ္ဌပေတွာ ဥဒကေန အာသိတ္တံ၊ ထလဝပ္ပေ၊^၃ ဝိသမပတိတာနံ ဝါ မိဇာနံ
သမကရဏတ္ထာယ ပုန အဋ္ဌဒန္တကေန သမိကတံ၊ တေသု အညတရံ သန္ဓာယ
သော အာဟ။

မဂ္ဂဝတ္ထုသ္မိံ **မဂ္ဂေါ သံသီဒတိတိ** အင်္ဂဇာတမဂ္ဂံ သန္ဓာယာဟ၊ သေသံ
ဥတ္တာနမေဝါတိ။

ဒုဋ္ဌုလ္လဝါစာသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄-အတ္တကာမပါရိစရိယသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၂၉၀။ **တေန သမယေန ပုဒ္ဓေါ ဘဂဝါတိ** အတ္တကာမသိက္ခာပဒံ။ တတ္ထ
ကုလူပကောတိ ကုလပယိရူပါသနကော စတုန္တံ ပစ္စယာနံ အတ္ထာယ ကုလူပ-
သင်္ကမနေ နိစ္စပ္ပယုတ္တော။

၁-ဇဋ္ဌိလလောမံ (က)

၂-ဥဒကဝပ္ပေဟိ (က)

၃-ထူလဝပ္ပေ (က)

tassa āpattiyeva. Ummattakassa anāpatti. Idha ādikammiko Udāyitthero,
tassa anāpatti ādikammikassāti.

Padabhājanīyavaṇṇanā niṭṭhitā.

Samuṭṭhānādīsu idaṃ sikkhāpadam tīsamuṭṭhānam kāyacittato,
vācācittato, kāyavācācittato ca samuṭṭhāti. Kiriyaṃ, saññāvimokkham,
sacittakam, lokavajjam, kāyakammam, vacīkammam, akusalacittam,
dvivedananti.

288. Vinītavatthūsu **lohitavatthusmim** so bhikkhu itthiyā lohitakam
nimittam sandhāyāha, itarā na aññāsi. Tasmā dukkaṭam.

Kakkasalomanti rassalomahi bahulomam. **Ākinṇalomanti** jaṭṭhalomam¹.
Kharalomanti thaddhalomam. **Dīghalomanti** arassalomam. Sabbam
itthinimittameva sandhāya vuttam.

289. **Vāpitaṃ kho teti** asaddhammam sandhāyāha, sā asallakkhetvā **no**
ca kho paṭivuttanti āha. **Paṭivuttam** nāma udakavappe² bījehi
appatitṭhitokāse, pāṇakehi vināsitaḥ bīje vā okāse puna bījam patitṭhapetvā
udakena āsittam, thalavappe³ visamapatitānam vā bījānam samakaraṇatthāya
puna aṭṭhadantakena samīkatam, tesu aññataram sandhāya esā āha.

Maggavatthusmim **maggo saṃsīdatīti** aṅgajātamaggam sandhāyāha,
sesam uttānamevāti.

Duṭṭhullavācāsikkhāpadavaṇṇanā niṭṭhitā.

4. Attakāmapāricariyasikkhāpadavaṇṇanā

290. **Tena samayena Buddhō Bhagavāti** Attakāmasikkhāpadam. Tattha
kulūpakoti kulapayirupāsanaṃ catunnam paccayānam atthāya
kulūpasāṅkamane nīcappayutto.

1. Jaṭṭhalomam (Ka)

2. Udakavappehi (Ka)

3. Thūlavappe (Ka)

စီဝရိဏ္ဏပါတသေနာသနဂိလာနပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရန္တိ စီဝရဉ္စ ပိဏ္ဏ-
ပါတဉ္စ သေနာသနဉ္စ ဂိလာနပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရဉ္စ။ **ဂိလာနပစ္စယဘေသဇ္ဇ-**
ပရိက္ခာရန္တိ စေတ္ထ ပတိကရဏတ္ထေန^၁ ပစ္စယော၊ ယဿ ကဿမိ သပ္ပိ-
ယဿေတံ အဓိဝစနံ။ ဘိသက္ကဿ ကမ္ပံ တေန အနုညာတတ္တာတိ ဘေသဇ္ဇံ။
ဂိလာနပစ္စယောဝ ဘေသဇ္ဇံ ဂိလာနပစ္စယဘေသဇ္ဇံ။ ယံကိဉ္စ ဂိလာနဿ
သပ္ပိယံ ဘိသက္ကကမ္ပံ တေလမဓုဖာဏိတာဒိတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ပရိက္ခာရေတိ**
ပန “သတ္တဟိ နဂရပရိက္ခာရေဟိ သုပရိက္ခိတံ ဟောတိ”တိအာဒိသု^၂ ပရိဝါရေ
ဝုစ္စတိ။ “ရထော သီလပရိက္ခာရော၊ ဈာနက္ခော စက္ကဝိရိယော”တိအာဒိသု^၃
အလင်္ကာရော။ “ယေ စိမေ ပဗ္ဗဇိတေန ဇီဝိတပရိက္ခာရာ သမုဒါနေတဗ္ဗာ”တိ-
အာဒိသု^၄ သမ္ဘာရော။ ဣမ ပန သမ္ဘာရေပိ ပရိဝါရေပိ ဝဇ္ဇတိ။ တဉ္စ ဂိလာန-
ပစ္စယဘေသဇ္ဇံ ဇီဝိတဿ ပရိဝါရေပိ ဟောတိ ဇီဝိတဝိနာသကာဗာဓုပ္ပတ္တိယာ
အန္တရံ အဒတွာ ရက္ခဏတော၊ သမ္ဘာရေပိ၊ ယထာ စိရံ ပဝတ္တတိ ဧဝမဿ
ကာရဏဘာဝတော၊ တဿာ ပရိက္ခာရေတိ ဝုစ္စတိ။ ဧဝံ ဂိလာနပစ္စယဘေသဇ္ဇဉ္စ
တံ ပရိက္ခာရေ စာတိ ဂိလာနပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရော၊ တံ ဂိလာနပစ္စယ-
ဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရန္တိ ဧဝမတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

ဝသလန္တိ ဟိနံ လာမကံ။ အထ ဝါ ဝဿတိတိ ဝသလော၊ ပဉ္စရတိတိ
အတ္ထော။ တံ ဝသလံ၊ အသုစိပဉ္စရဏကန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **နိဋ္ဌာဘိက္ခာတိ**
ခေဋ္ဌံ ပါတေတွာ။

ကဿာဟံ ကေန ဟာယာဒိတိ အဟံ ကဿာ အညိဿာ ဣတ္ထိယာ ကေန
ဘောဂေန ဝါ အလင်္ကာရေန ဝါ ရူပေန ဝါ ပရိဟာယာမိ၊ ကာ နာမ မယာ
ဥတ္တရိတရာတိ ဒီပေတိ။

၂၉၁။ **သန္တိကေတိ** ဥပစာရေ ဌတွာ သာမန္တာ အဝိဒူရေ။ ပဒဘာဇနေပိ
အယမေဝ အတ္ထော ဒီပိတော။ **အတ္တကာမပါရိစရိယာယာတိ** မေထုနဓမ္မ-
သင်္ခါတေန ကာမေန ပါရိစရိယာ ကာမပါရိစရိယာ။ အတ္တနော အတ္ထာယ
ကာမပါရိစရိယာ အတ္တကာမပါရိစရိယာ။ အတ္တနာ ဝါ ကာမိတာ ဣတ္ထိတာတိ
အတ္တကာမာ၊ သယံ မေထုနရာဂဝသေန ပတ္တိတာတိ အတ္ထော။ အတ္တကာမာ
စ သာ ပါရိစရိယာ စာတိ အတ္တကာမပါရိစရိယာ၊ တဿာ အတ္တကာမ-
ပါရိစရိယာယ။ **ဝဏ္ဏံ ဘာသေယျာတိ** ဂုဏ် အာနိသံသံ ပကာသေယျ။

၁-ရောဂဿ ပဋိအယနတ္ထေန (ပိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ သီလနိဒ္ဒေသေ)၊ ပိတိကရဏတ္ထေန (က)

၂-အံ ၂-၄၇၀-ပိဋေ။

၃-သံ ၃-၅-ပိဋေ။

၄-မ ၁-၁၅၀-ပိဋာဒိသု။

Cīvarapiṇḍapātāsenāsanagilānapaccayabhesajjaparikkhāraṇti cīvaraṇca piṇḍapātāṇca senāsanaṇca gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṇca.

Gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṇti cettha patikaraṇatthena¹ paccayo, yassa kassaci sappāyassetam adhivacanam. Bhisakkassa kammam tena anuññātattāti bhesajjam. Gilānapaccayova bhesajjam gilānapaccayabhesajjam, yaṁkiñci gilānassa sappāyam bhisakkakammam telamadhuphāṇitādīti vuttam hoti. **Parikkhāro**ti pana “sattahi nagaraparikkhārehi suparikkhitam hoti”ti-ādīsu² parivāro vuccati. “Ratho setaparikkhāro, jhānakkho cakkavīriyo”ti-ādīsu³ alaṅkāro. “Ye cime pabbajitena jīvitaparikkhārā samudānetabbā”ti-ādīsu⁴ sambhāro. Idha pana sambhāropi parivāropi vaṭṭati. Tañhi gilānapaccayabhesajjam jīvitassa parivāropi hoti jīvitavināsakābhādhupattiyā antaram adatvā rakkhaṇato, sambhāropi, yathā ciram pavattati evamassa kāraṇabhāvato, tasmā parikkhāroti vuccati. Evaram gilānapaccayabhesajjaṇca tam parikkhāro cāti gilānapaccayabhesajjaparikkhāro, tam gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṇti evamattho daṭṭhabbo.

Vasalaṇti hīnam lāmakam. Atha vā vassatīti vasalo, paggharatīti attho. Tam vasalam, asucipaggharaṇakanti vuttam hoti. **Niṭṭhubhitvā**ti kheḷam pātetvā.

Kassāham kena hāyāmīti aham kassā aññissā itthiyā kena bhogena vā alaṅkārena vā rūpena vā parihāyāmi, kā nāma mayā uttaritarāti dīpeti.

291. **Santiketi** upacāre ṭhatvā sāmanta avidūre. Padabhājanepi ayameva attho dīpito. **Attakāmapāricariyāyā**ti methunadhammasaṅkhātena kāmena pāricariyā kāmapāricariyā. Attano atthāya kāmapāricariyā attakāmapāricariyā, attanā vā kāmitā icchitāti attakāmā, sayam methunarāgavasena patthitāti attho. Attakāmā ca sā pāricariyā cāti attakāmapāricariyā, tassā attakāmapāricariyāya. **Vaṇṇam bhāseyyā**ti guṇam ānisaṁsam pakāseyya.

1. Rogassa paṭi-ayanatthena (Visuddhimagge Sīlaniddese), pītikaraṇatthena (Ka)

2. Am 2. 478 piṭṭhe.

3. Sam 3. 5 piṭṭhe.

4. Ma 1. 150 piṭṭhādīsu.

၁၃၈

ဝိနယပိဋက ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာ [၂-သံဃာဒိသေသ

တကြိယသွာ အတ္တနော အတ္တာယ ကာမပါရိစရိယာတိ ဣမသ္မိံ အတ္ထဝိကပ္ပေ ကာမော စေဝ ဟေတု စ ပါရိစရိယာ စ အတ္ထော။ သေသံ ဗျဉ္ဇနံ။ အတ္တကာမာ စ သာ ပါရိစရိယာ စာတိ အတ္တကာမပါရိစရိယာတိ ဣမသ္မိံ အတ္ထဝိကပ္ပေ အဓိပ္ပါယော စေဝ ပါရိစရိယာ စ အတ္ထော။ သေသံ ဗျဉ္ဇနံ။ တသ္မာ ဗျဉ္ဇနေ အာဒရံ အကတွာ အတ္တမတ္တမေဝ ဒဿေတံ “အတ္တနော ကာမံ အတ္တနော ဟေတံ အတ္တနော အဓိပ္ပါယံ အတ္တနော ပါရိစရိယ”န္တိ ပဒဘာဇနံ ဝုတ္တံ။ အတ္တနော ကာမံ အတ္တနော ဟေတံ အတ္တနော ပါရိစရိယန္တိ ဟိ ဝုတ္တေ ဇာနိဿန္တိ ပဏှိတာ “တ္ထောဝတာ အတ္တနော အတ္တာယ ကာမပါရိစရိယာ ဝုတ္တာ”တိ။ အတ္တနော အဓိပ္ပါယံ အတ္တနော ပါရိစရိယန္တိ ဝုတ္တေဝိ ဇာနိဿန္တိ။ “တ္ထောဝတာ အတ္တနာ ဣတ္ထိတကာမိတဋ္ဌေန အတ္တကာမပါရိစရိယာ ဝုတ္တာ”တိ။

ဣဒါနိ တဿာ အတ္တကာမပါရိစရိယာယ ဝဏ္ဏဘာသနာကာရံ ဒဿေန္တော **တေဒဂ္ဂန္တိ**အာဒိမာဟ။ တံ ဥဒ္ဓေသတောပိ နိဒ္ဓေသတောပိ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။ အယံ ပနေတ္ထ ပဒသမ္ပန္တော စ အာပတ္တိဝိနိစ္ဆယော စ—**တေဒဂ္ဂံ။ ပ။ ပရိစရေယျာ**တိ ယာ မာဒိသံ သီလဝန္တံ ကလျာဏဓမ္မံ ဗြဟ္မစာရိံ ဧတေန ဓမ္မေန ပရိစရေယျ။ တဿာ ဧဝံ မာဒိသံ ပရိစရန္တိယာ ယာ အယံ ပါရိစရိယာ နာမ၊ တေဒဂ္ဂံ ပါရိစရိယာနန္တိ။

မေထုနုပသံဟိတေန သံဃာဒိသေသောတိ ဧဝံ အတ္တကာမပါရိစရိယာယ ဝဏ္ဏံ ဘာသန္တော^၁ စ မေထုနုပသံဟိတေန မေထုနုဓမ္မပဋိသံယုတ္တေနဝ ဝစနေန ယော ဘာသေယျ။ တဿ သံဃာဒိသေသောတိ။

ဣဓာပိ ယသ္မာ မေထုနုပသံဟိတေနဝ ဘာသန္တဿ သံဃာဒိသေသော ဝုတ္တော။ တသ္မာ အဟမ္မိ ခတ္တိယော၊ တုမ္မိ ခတ္တိယာ။ အရဟတိ ခတ္တိယာ ခတ္တိယဿ ဒါတုံ သမဇာတိကတ္တာတိ ဧဝမာဒိဟိ ဝစနေဟိ ပါရိစရိယာယ ဝဏ္ဏံ ဘာသမာနဿာပိ သံဃာဒိသေသော နတ္ထိ။ အဟမ္မိ ခတ္တိယောတိ-အာဒိကေ ပန ဗဟူပိ ပရိယာယေ ဝတွာ “အရဟသိ တံ မယံ မေထုနုဓမ္မံ ဒါတု”န္တိ ဧဝံ မေထုနုပဋိသံယုတ္တေနဝ ဘာသမာနဿ သံဃာဒိသေသောတိ။

ဣတ္ထိ စ ဟောတိတိအာဒိ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယမေဝ။ ဣဓ ဥဒါယိတ္ထေရော အာဒိကမ္မိကော။ တဿ အနာပတ္တိ အာဒိကမ္မိကဿာတိ။

သမုဋ္ဌာနာဒိ သဗ္ဗံ ဒုဋ္ဌုလ္လဝါစာသဒိသံ။ ဝိနိတဝတ္ထုနိ ဥတ္တာနတ္ထာနေဝါတိ။

အတ္တကာမပါရိစရိယသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁-ဘာသေန္တော (သျှာ)

Tatra yasmā “attano atthāya kāmapāricariyā”ti imasmim atthavikappe kāmō ceva hetu ca pāricariyā ca attho, sesaṃ byañjanaṃ. “Attakāmā ca sā pāricariyā cāti attakāmapāricariyā”ti imasmim atthavikappe adhippāyo ceva pāricariyā ca attho, sesaṃ byañjanaṃ. Tasmā byañjane ādaraṃ akatvā atthamattameva dassetuṃ “attano kāmāṃ attano hetuṃ attano adhippāyaṃ attano pāricariyaṃ”ti padabhājanaṃ vuttaṃ. “Attano kāmāṃ attano hetuṃ attano pāricariyaṃ”ti hi vutte jānissanti paṇḍitā “ettāvatā attano atthāya kāmapāricariyā vuttā”ti. “Attano adhippāyaṃ attano pāricariyaṃ”ti vuttepi jānissanti “ettāvatā attanā icchitakāmitatṭhena attakāmapāricariyā vuttā”ti.

Idāni tassā attakāmapāricariyāya vaṇṇabhāsanākāraṃ dassento “**etadaggaṃ**”ti-ādimāha. Taṃ uddesatopi niddesatopi uttānatthameva. Ayaṃ panettha padasambandho ca āpattivinicchayo ca—**etadaggaṃ -pa-paricareyyāti** yā mādisaṃ sīlavantaṃ kalyāṇadhammaṃ brahmacāriṃ etena dhammena paricareyya, tassā evaṃ mādisaṃ paricarantiyā yā ayaṃ pāricariyā nāma, etadaggaṃ pāricariyānanti.

Methunupasaṃhitana saṃghādisesoti evaṃ attakāmapāricariyāya vaṇṇaṃ bhāsanto¹ ca methunupasaṃhitaṃ methunadhammapaṭisaṃyutteneva vacanena yo bhāseyya, tassa saṃghādisesoti.

Idhāpi yasmā methunupasaṃhitaṃ eva bhāsaṃtassa saṃghādiseso vutto, tasmā “ahampi khattiyo, tvampi khattiyā, arahati khattiyā khattiyassa dātuṃ samajātikattā”ti evamādihi vacanehi pāricariyāya vaṇṇaṃ bhāsaṃmānassāpi saṃghādiseso natthi. “Ahampi khattiyo”ti-ādike pana bahūpi pariyaḃe vatvā “arahasi tvaṃ mayhaṃ methunadhammaṃ dātuṃ”ti evaṃ methunappaṭisaṃyutteneva bhāsaṃmānassa saṃghādisesoti.

Itthi ca hotiti-ādi pubbe vuttanayameva. Idha Udāyitthero ādikammiko. Tassa anāpatti ādikammikassāti.

Samuṭṭhānādi sabbaṃ duṭṭhullavācāsadisāṃ. Vinītavatthūni uttānatthānevāti.

Attakāmapāricariyasikkhāpadavaṇṇanā niṭṭhitā.

1. Bhāsento (Syā)

၅-သမ္ဘရိတ္တသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၂၉၆။ တေန သမယေန ဗုဒ္ဓေါ ဘဝေါတိ သမ္ဘရိတ္တံ။ တတ္ထ ပဏ္ဍိတောတိ ပဏ္ဍိစ္ဆေန သမန္တာဂတာ ဂတိမန္တာ။ ပျတ္တာတိ ဝေယျတ္တိယေန သမန္တာဂတာ ဥပါယေန သမန္တာဂတာ ဥပါယညူ ဝိသာရဒါ။ မေဓာဝိနီတိ မေဓာယ သမန္တာဂတာ, ဒိဋ္ဌိ ဒိဋ္ဌိ ကရောတိ။ ဒက္ခာတိ ဆေကာ။ အနုလသာတိ ဥဋ္ဌာန-ဝိရိယသမ္ပန္နာ။ ဆန္တာတိ အနုစ္ဆရိကာ။

ဤသို့ ဝိယာတိ ကိစ္ဆံ ဝိယ ကိလေသော ဝိယ၊ ဟိရိ ဝိယ အမှာကံ ဟောတိတိ အဓိပ္ပါယ်။ ကုမာရိကာယ ဝတ္ထုန္တိ ဣမံ တုမှေ ဂဏ္ဍထာတိ ကုမာရိကာယ ကာရဏာ ဝတ္ထု။

အာဝါဟာဒိသု အာဝါဟောတိ ဒါရကဿ ပရကုလတော ဒါရိကာယ အာဟရဏံ။ ဝိဝါဟောတိ အတ္တနော ဒါရိကာယ ပရကုလပေသနံ။ ဝါရေယုန္တိ ဒေဝ နော ဒါရကဿ ဒါရိကန္တိ ယာစနံ, ဒိဝသနက္ခတ္တ-မုဟုတ္တပရိစ္ဆေဒကရဏံ ဝါ။

၂၉၇။ ပုရာဏဂဏကိယာတိ ဧကဿ ဂဏကဿ ဘရိယာယ၊ သာ တသ္မိံ ဇီဝမာနေ ဂဏကိတိ ပညာယိတ္ထ၊ မတေ ပန ပုရာဏဂဏကိတိ သင်္ခံ ဂတာ။ တိရောဂါမောတိ ဗဟိဂါမော၊ အညော ဂါမောတိ အဓိပ္ပါယ်။ မနုဿာတိ ဥဒါယိဿ ဣမံ သမ္ဘရိတ္တကမ္မေ ယုတ္တပယုတ္တဘာဝံ ဇာနနက-မနုဿာ။

သုဏိသဘောဂေနာတိ^၁ ယေန ဘောဂေန သုဏိသာ ဘုဉ္ဇိတဗ္ဗာ ဟောတိ ရန္တာပနပစာပနပရိဝေသနာဒိနာ၊ တေန ဘုဉ္ဇိသု။ တတော အပရေန ဒါသိ-ဘောဂေနာတိ မာသာတိက္ကမေ ယေန ဘောဂေန ဒါသိ ဘုဉ္ဇိတဗ္ဗာ ဟောတိ ခေတ္တကမ္မကစဝရဆူနဥဒကာဟရဏာဒိနာ၊ တေန ဘုဉ္ဇိသု။ ဒုဂ္ဂတာတိ ဒလိဒ္ဓါ၊ ယတ္ထ ဝါ ဂတာ ဒုဂ္ဂတာ ဟောတိ၊ တာဒိသံ ကုလံ ဂတာ။ မာယျော ဣမံ ကုမာရိကန္တိ မာ အယျော ဣမံ ကုမာရိကံ။ အာဟာဂူပဟာရောတိ အာဟာရော စ ဥပဟာရော စ၊ ဂဟဏဉ္စ ဒါနဉ္စ၊ န အမှေဟိ ကိဉ္စိ အာဟာရံ၊ န ဥပါဟာရံ။ တယာ သဒ္ဓိံ ကယဝိက္ကယော ဝေါဟာရော အမှာကံ နတ္ထိတိ ဒိပေန္တိ။ သမဏေန ဘဝိတဗ္ဗံ အဗျာဝဋ္ဌေန၊ သမဏော အဿ သုသမဏောတိ သမဏေန နာမ ဤဒိသေသု ကမ္မေသု အဗျာဝဋ္ဌေန အဗျာပါရေန ဘဝိတဗ္ဗံ။

၁-သုဏိသာဘောဂေနာတိ (သိ၊ သျာ)

5. Sañcarittasikkhāpadavaṇṇanā

296. **Tena samayena Buddhho Bhagavāti** Sañcarittam. Tattha **paṇḍitāti** paṇḍiccena samannāgatā gatimantā. **Byattāti** veyyattiyena samannāgatā upāyena samannāgatā upāyaññū visāradā. **Medhāvinīti** medhāya samannāgatā, diṭṭham diṭṭham karoti. **Dakkhāti** chekā. **Analasāti** uṭṭhānavīriyasampannā. **Channāti** anucchavikā.

Kismim viyāti kiccam viya kilesa viya, hirī viya amhākam hotīti adhippāyo. **Kumārikāya vattuntī** “imam tumhe gaṇhathā”ti kumārikāya kārāṇā vattum.

Āvāhādisu **āvāhoti** dārakassa parakulato dārikāya āharaṇam. **Vivāhoti** attano dārikāya parakulapesanam. **Vāreyyanti** “detha no dārakassa dārikan”ti yācanam, divasanakkhattamuhuttaparicchedakaraṇam vā.

297. **Purāṇagaṇakīyāti** ekassa gaṇakassa bhariyāya, sā tasmim jīvamāne gaṇakīti paññāyittha, mate pana purāṇagaṇakīti saṅkham gatā. **Tirogāmoti** bahigāmo, añño gāmoti adhippāyo. **Manussāti** Udāyissa imam sañcarittakamme yuttapayuttabhāvaṃ jānanakamanussā.

Suṇisabhogenāti¹ yena bhogena suṇisā bhuñjitabbā hoti randhāpanapacāpanaparivesanādinā, tena bhuñjimsu. **Tato aparena dāsibhogenāti** māsātikkame yena bhogena dāsī bhuñjitabbā hoti khettakammakacavarachaddana-udakāharaṇādinā, tena bhuñjimsu. **Duggatāti** daliddā, yattha vā gatā duggatā hoti, tādīsam kulam gatā. **Māyyo imam kumārikanti** mā ayyo imam kumārikam. **Āhārūpahāroti** āhāro ca upahāro ca, gahaṇaṇca dānaṇca, na amhehi kiñci āhaṇam, na upāhaṇam. Tayā saddhim kayavikkayo vohāro amhākam natthīti dīpentī. **Samaṇena bhavitabbam abyāvaṇena, samaṇo assa susamaṇoti** samaṇena nāma īdisesu kammesu abyāvaṇena abyāpārena bhavitabbam,

1. Suṇisābhogenāti (Sī, Syā)

ဧဝံ ဘဝန္တော ဟိ သမဏော သုသမဏော အဿာတိ ဧဝံ နံ အပသာဒေတွာ ဂစ္ဆိ တုံ, န မယံ တံ ဇာနာမာတိ အာဟံသု။

၂၉၈။ သန္တိတောတိ သဗ္ဗပကရဏသမ္ပန္နော, မဏ္ဍိတပသာမိတော ဝါ။

၃၀၀။ ခုတ္တာတိ ဣတ္ထိခုတ္တာ။ ပရိစာရေန္တာတိ မနာဝိယေသု ရူပါဒိသု ဣတော စိတော စ သမန္တာ ဣန္ဒြိယာနိ စာရေန္တာ။ ကိဋ္ဌန္တာ အဘိရမန္တာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ အပ္ပုတမကံသုတိ ယဒိ ကရိဿတိ တံ ဣတ္ထကံ ဇိတော၊ ယဒိ န ကရိဿတိ အဟံ ဣတ္ထကန္တိ ပဏမကံသု။ ဘိက္ခုနံ ပန အပ္ပုတံ ကာတုံ န ဝဇ္ဇတိ။ ယော ကရေတိ၊ ပရာဇိတေန ဒါတဗ္ဗန္တိ မဟာပစ္စရိယံ ဝုတ္တံ။

ကထံ ဟိ နာမ အယျော ဥဒါယိ တံဇာဏိကန္တိ ဣတ္ထ တံဇာဏောတိ အစိရ- ကာလော ဝုတ္တတိ။ တံဇာဏိကန္တိ အစိရကာလာမိကာရိကံ။

၃၀၁။ သဉ္ဇရိတ္တံ သမာပဇ္ဇေယျာတိ သဉ္ဇရဏဘာဝံ သမာပဇ္ဇေယျ။ ယသ္မာ ပန တံ သမာပဇ္ဇေန္တေန ကေနစိ ပေသိတေန ကတ္တစိ ဂန္တဗ္ဗံ ဟောတိ။ ပရတော စ “ဣတ္ထိယာ ဝါ ပုရိသမတိ”န္တိ အာဒိဝစနတော ဣဓ ဣတ္ထိပုရိသ အဓိပ္ပေတာ၊ တသ္မာ တမတ္ထံ ဒဿေတုံ “ဣတ္ထိယာ ဝါ ပဟိတော ပုရိသဿ သန္တိကေ ဂစ္ဆတိ၊ ပုရိသေန ဝါ ပဟိတော ဣတ္ထိယာ သန္တိကေ ဂစ္ဆတိ”တိ ဝေမဿ ပဒဘာဇနံ ဝုတ္တံ။ ဣတ္ထိယာ ဝါ ပုရိသမတိ ပုရိသဿ ဝါ ဣတ္ထိမတိန္တိ ဣတ္ထ အာရောစေယျာတိ ပါဌသေသော ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ တေနဝဿ ပဒဘာဇနေ “ပုရိသဿ မတိ” ဣတ္ထိယာ အာရောစေတိ၊ ဣတ္ထိယာ မတိ ပုရိသဿ အာရောစေတိ”တိ ဝုတ္တံ။

ဣဒါနိ ယဒတ္ထံ တံ တေသံ မတိ အဓိပ္ပါယံ အဇ္ဈာသယံ ဆန္တံ ရုစိ အာရောစေတိ၊ တံ ဒဿေန္တော ဇာယတ္တနေ ဝါ ဇာရတ္တနေ ဝါတိအာဒိ- မာဟ။ တတ္ထ ဇာယတ္တနေတိ ဇာယာဘာဝေ။ ဇာရတ္တနေတိ ဇာရဘာဝေ။ ပုရိသဿ ဟိ မတိ ဣတ္ထိယာ အာရောစေန္တော ဇာယတ္တနေ အာရောစေတိ၊ ဣတ္ထိယာ မတိ ပုရိသဿ အာရောစေန္တော ဇာရတ္တနေ အာရောစေတိ၊ အပိစ ပုရိသဿေဝ မတိ ဣတ္ထိယာ အာရောစေန္တော ဇာယတ္တနေ ဝါ အာရောစေတိ နိဗ္ဗာနရိယာဘာဝေ၊ ဇာရတ္တနေ ဝါ မိစ္ဆာစာရဘာဝေ။ ယသ္မာ ပနေတံ အာရောစေန္တေန တံ “ကိရဿ ဇာယာ ဘဝိဿသိ”တိ အာဒိ ဝတ္ထဗ္ဗံ ဟောတိ၊ တသ္မာ တံ ဝတ္ထဗ္ဗတာကာရံ ဒဿေတုံ “ဇာယတ္တနေ ဝါတိ ဇာယာ ဘဝိဿသိ။

evam bhavanto hi samaṇo susamaṇo assāti evaṃ naṃ apasādetvā **gaccha tvaṃ, na mayaṃ taṃ jānāmāti** āhaṃsu.

298. **Sajjitoti** sabbupakaraṇasampanno, maṇḍitapasādhito vā.

300. **Dhuttāti** itthidhuttā. **Paricārentāti** manāpiyesu rūpādīsu ito cito ca samantā indriyāni cārentā, kīlantā abhīramantāti vuttaṃ hoti. **Abbhutamakaṃsūti** yadi karissati, tvaṃ ettakaṃ jito, yadi na karissati, ahaṃ ettakanti paṇamakaṃsu¹. Bhikkhūnaṃ pana abbhutaṃ kātuṃ na vaṭṭati. Yo karoti, parājītena dātabbanti **Mahāpaccariyaṃ** vuttaṃ.

Kathaṃ hi nāma ayyo Udāyī taṅkhaṇikanti ettha **taṅkhaṇoti** acirakālo vuccati. **Taṅkhaṇikanti** acirakālādhikārikaṃ.

301. **Sañcarittaṃ samāpajjeyyāti** sañcaraṇabhāvaṃ samāpajjeyya. Yasmā pana taṃ samāpajjantena kenaci pesitena katthaci gantabbaṃ hoti, parato ca “itthiyā vā purisamatin”ti-ādivacanato idha itthipurisā adhippetā, tasmā tamatthaṃ dassetuṃ “itthiyā vā pahito purisassa santike gacchati, purisena vā pahito itthiyā santike gacchatī”ti evamassa padabhājanam vuttaṃ. **Itthiyā vā purisamatin, purisassa vā itthimatinti** ettha āroceyyāti pāṭhaseso dāṭṭhabbo, tenevassa padabhājane “purisassa matim itthiyā āroceti, itthiyā matim purisassa ārocetī”ti vuttaṃ.

Idāni yadatthaṃ taṃ tesam matim adhippāyam ajjhāsayam chandaṃ rucim āroceti, taṃ dassento “**jāyattane vā jārattane vā**”ti-ādimāha. Tattha **jāyattaneti** jāyābhāve. **Jārattaneti** jārābhāve. Purisassa hi matim itthiyā ārocento jāyattane āroceti, itthiyā matim purisassa ārocento jārattane āroceti. Apica purisasseva matim itthiyā ārocento jāyattane vā āroceti nibaddhabhāriyābhāve, jārattane vā micchācārābhāve. Yasmā panetaṃ ārocentena “tvaṃ kirassa jāyā bhavissasi”ti-ādi vattabbaṃ hoti, tasmā taṃ vattabbaṭākāraṃ dassetuṃ “jāyattane vāti jāyā bhavissasi,

1. Paṇitakamakamsu (Syā, Ka)

ဇာရတ္တနေ ဝါတိ ဇာရိ ဘဝိဿသိ”တိ အဿ ပဒဘာဇနံ ဝုတ္တံ။ ဧတေနော စ ဥပါယေန ဣတ္ထိယာ မတိ ပုရိသဿ အာရောစနေပိ “ပတိ ဘဝိဿသိ, သာမိ-ကော ဘဝိဿသိ, ဇာရော ဘဝိဿသိ”တိ ဝတ္ထုဗ္ဗတာကာရော ဝေဒိတဗ္ဗော။

အန္တမသော တံဏိကာယတိ သဗ္ဗန္တိမေန ပရိစ္ဆေဒေန ယာ အယံ တံဏေ မဟုတ္တမတ္တေ ပဋိသံဝသိတဗ္ဗတော တံဏိကာတိ ဝုစ္စတိ။ မဟုတ္တိကာတိ အတ္ထော။ တဿာပိ “မဟုတ္တိကာ ဘဝိဿသိ”တိ ဧဝံ ပုရိသမတိ အာရော-စေန္တဿ သံဃာဒိသေသော။ ဧတေနပုပါယေန “မဟုတ္တိကာ ဘဝိဿသိ”တိ ဧဝံ ပုရိသဿ ဣတ္ထိမတိ အာရောစေန္တောပိ သံဃာဒိသေသံ အာပဇ္ဇတိတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

၃၀၃။ ဣဒါနိ ဣတ္ထိယာ ဝါ ပုရိသမတိန္တိ ဧတ္ထ အဓိပ္ပေတာ ဣတ္ထိယော ပဘေဒတော ဒဿေတွာ တာသု သဗ္ဗရိတ္တဝသေန အာပတ္တိဘေဒံ ဒဿေတုံ **ဒသ ဣတ္ထိယော**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **မာတုရက္ခိတာ**တိ မာတရာ ရက္ခိတာ။ ယထာ ပုရိသေန သံဝါသံ န ကပ္ပေတိ။ ဧဝံ မာတရာ ရက္ခိတာ၊ တေနဿ ပဒဘာဇနေပိ ဝုတ္တံ “မာတာ ရက္ခတိ ဂေါပေတိ ဣဿရိယံ ကာရေတိ ဝသံ ဝတ္ထေတိ”တိ။ တတ္ထ **ရက္ခတိ**တိ ကတ္ထမိ ဂန္တု န ဒေတိ။ **ဂေါပေတိ**တိ ယထာ အညေ န ပဿန္တိ။ ဧဝံ ဂုတ္တဋ္ဌာနေ ဌပေတိ။ **ဣဿရိယံ ကာရေတိ**တိ သေရိဝိဟာရမဿာ နိသေဓေန္တိ အဘိဘဝိတွာ ပဝတ္တတိ။ **ဝသံ ဝတ္ထေတိ**တိ “ဣဒံ ကရေဟိ၊ ဣဒံ မာ အကာသိ”တိ ဧဝံ အတ္တနော ဝသံ တဿာ ဥပရိ ဝတ္ထေတိ။ ဧတေနပါယေန ပိတုရက္ခိတာဒယောပိ ဤတဗ္ဗော။ ဂေါတ္ထံ ဝါ ဓမ္မော ဝါ န ရက္ခတိ၊ သဂေါတ္ထေဟိ ပန သဟဓမ္မိကေဟိ စ ဧကံ သတ္တာရံ ဥဒ္ဓိဿ ပဗ္ဗဇိတေဟိ ဧကဂဏပရိယာပန္နေဟိ စ ရက္ခိတာ “ဂေါတ္ထရက္ခိတာ ဓမ္မရက္ခိတာ”တိ ဝုစ္စတိ။ တသ္မာ တေသံ ပဒါနံ သဂေါတ္တာ ရက္ခန္တိတိအာဒိနာ နယေန ပဒဘာဇနံ ဝုတ္တံ။

သဟ အာရက္ခေနာတိ **သာရက္ခာ**။ သဟ ပရိဒဏ္ဍေနာတိ **သပရိဒဏ္ဍာ**။ တာသံ နိဒ္ဒေသာ ပါကဋာဝ။ ဣမာသု ဒဿသု ပစ္စိမာနံ ဦန္တမေဝ ပုရိသန္တရံ ဂစ္ဆန္တိနံ မိစ္ဆာစာရော ဟောတိ၊ န ဣတရာသံ။

နေက္ခိတာဒိသု အပ္ပေန ဝါ ဗဟုနာ ဝါ ဓနေန ကိတာ **နေက္ခိတာ**။ ယသ္မာ ပန သာ န ကိတမတ္တာ ဧဝံ၊ သံဝါသတ္တာယ ပန ကိတတ္တာ ဘရိယာ၊ တသ္မာဿ နိဒ္ဒေသေ “ဓနေန ကိတိတွာ ဝါသေတိ”တိ ဝုတ္တံ။

၁-နေက္ခိတမတ္တာယေဝ ဘရိယာ (သျှာ)၊ ကိတမတ္တာ ဧဝ ဘရိယာ (က)

jārattane vāti jārī bhavissasī”ti assa padabhājanam vuttam. Eteneva ca upāyena itthiyā matim purisassa ārocanepi “pati bhavissasi, sāmiko bhavissasi, jāro bhavissasī”ti vattabbatākāro veditabbo.

Antamaso taṅkhaṇikāyapīti sabbantimena paricchena yā ayaṃ taṅkhaṇe muhuttamate paṭisaṃvasitabbato taṅkhaṇikāti vuccati, muhuttikāti attho. Tassāpi “muhuttikā bhavissasī”ti evaṃ purisamatim ārocentassa saṃghādiseso. Etenevupāyena “muhuttiko bhavissasī”ti evaṃ purisassa itthimatim ārocentopi saṃghādisesaṃ āpajjatīti veditabbo.

303. Idāni “itthiyā vā purisamatin”ti ettha adhippetā itthiyo pabhedato dassetvā tāsū sañcarittavasena āpattibhedam dassetuṃ “**dasa itthiyo**”ti-ādimāha. Tattha **māturakkhitā**ti mātaraṃ rakkhitā. Yathā purisena saṃvāsam na kappeti, evaṃ mātaraṃ rakkhitā, tenassa padabhājanepi vuttam “mātā rakkhati gopeti issariyam kāreti vasam vattetī”ti. Tattha **rakkhatī**ti katthaci gantum na deti. **Gopetī**ti yathā aññe na passanti, evaṃ guttaṭṭhāne ṭhabeti. **Issariyam kāretī**ti serivihāramassā nisedhentī abhibhavitvā pavattati. **Vasam vattetī**ti “idaṃ karohi, idaṃ mā akāsī”ti evaṃ attano vasam tassā upari vattetī. Etenupāyena piturakkhitādayopi nātabbā. Gottam vā dhammo vā na rakkhati, sagottehi, pana sahadhammikehi ca ekaṃ Satthāram uddissa pabbajitehi, ekagaṇapariyāpannehi ca rakkhitā “gottarakkhitā, dhammarakkhitā”ti vuccati. Tasmā tesam padānam “sagottā rakkhantī”ti-ādinā nayena padabhājanam vuttam.

Saha ārakkhenāti **sārakkhā**. Saha paridaṇḍenāti **saparidaṇḍā**. Tāsam niddesā pākāṭāva. Imāsu dasasu pacchimānam dvinnameva purisantaram gacchantīnam micchācāro hoti, na itarāsam.

Dhanakkītādīsu appena vā bahunā vā dhanena kītā **dhanakkītā**. Yasmā pana sā na kītāmatā eva¹, saṃvāsattāya pana kītattā bhariyā, tasmāssa niddese “dhanena kiṇitvā vāsetī”ti vuttam.

1. Danakkītāmatāyeva bhariyā (Syā), kītāmatā eva bhariyā (Ka)

ဆန္ဒန အတ္တနော ရူပိယာ ဝသတိတိ **ဆန္ဒဝါသီနီ**။ ယသ္မာ ပန သာ န အတ္တနော ဆန္ဒမတ္တေန ဘရိယာ ဟောတိ၊ ပုရိသေန ပန သမ္ပုဋ္ဌိတတ္တာ၊ တသ္မာသ နိဗ္ဗေသေ “ပိယော ပိယံ ဝါသတိ”တိ ဝုတ္တံ။

ဘောဂေန ဝသတိတိ **ဘောဂဝါသီနီ**။ ဥဒုက္ခလမုသလာဒိဃရူပကရဏံ လဘိတွာ ဘရိယာဘာဝံ ဂစ္ဆန္တိယာ ဇနပဒိတ္တိယာ ဧတံ အဓိဝစနံ။

ပဋေန ဝသတိတိ **ပဋဝါသီနီ**။ နိဝါသနမတ္တမ္ပိ ပါဝရဏမတ္တမ္ပိ လဘိတွာ ဘရိယာဘာဝံ ဥပဂစ္ဆန္တိယာ ဒလိဒ္ဓိတ္တိယာ ဧတံ အဓိဝစနံ။

ဩပတ္တကီနီတိ ဥဘိန္ဒ ကိဿာ ဥဒကပါတိယာ ဟတ္ထေ ဩတာရေတွာ “ဣဒံ ဥဒကံ ဝိယ သံသဋ္ဌာ အဘေဇ္ဇာ ဟောတာ”တိ ဝတွာ ပရိဂ္ဂဟိတာယ ဝေါဟာရနာမမေတံ၊ နိဗ္ဗေသေပိသ “တာယ သဟ ဥဒကပတ္တံ အာမသိတွာ တံ ဝါသတိ”တိ ဧဝမတ္ထော ဝေဒိတဗျော။

ဩဘဉ္စ ဩရေပိတံ စုမ္ပဋ္ဌမဿာတိ **ဩဘဉ္စစုမ္ပဋ္ဌာ**၊ ကဋ္ဌဟာရိကာဒိနံ အညတရာ၊ ယဿာ သီသတော စုမ္ပဋ္ဌံ ဩရေပေတွာ ဃရေ ဝါသတိ၊ တဿာ ဧတံ အဓိဝစနံ။

ဒါသီ စာတိ အတ္တနောယေဝ ဒါသီ စ ဟောတိ ဘရိယာ စ။

ကမ္မကာရီ နာမ ဂေဟ ဘတိယာ ကမ္မံ ကရေတိ၊ တာယ သဒ္ဓိံ ကောစိ ဃရာဝါသံ ကပ္ပေတိ အတ္တနော ဘရိယာယ အနတ္ထိကော ဟုတွာ။ အယံ ဝုစ္စတိ “ကမ္မကာရီ စ ဘရိယာ စာ”တိ။

ဇဇေန အာဟဋ္ဌာ **ဇဇာဟဋ္ဌာ**၊ ဥဿိတဒ္ဓဇာယ သေနာယ ဂန္ဓာ ပရဝိသယံ ဝိလုမ္ပိတွာ အာနိတာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တံ ကောစိ ဘရိယံ ကရေတိ၊ အယံ ဇဇာဟဋ္ဌာ နာမ။ **ပုဟုတ္တိကာ** ဝုတ္တနယာဇေ။ ဧတာသံ ဒသန္တမ္ပိ ပုရိသန္တရဂမနေ မိစ္ဆာစာရေ ဟောတိ။ ပုရိသာနံ ပန ဝိသတိ-ယာပိ ဧတာသု မိစ္ဆာစာရေ ဟောတိ၊ ဘိက္ခုနော စ သဉ္စရိတ္တံ ဟောတိတိ။

၃၀၅။ ဣဒါနိ **ပုရိသော ဘိက္ခု ပဟိဏတိ**တိအာဒိသု **ပဋိဂ္ဂဏှာတိ**တိ သော ဘိက္ခု တဿ ပုရိသဿ “ဂစ္ဆ ဘန္တေ ဣတ္ထန္ဓာမံ မာတုရက္ခိတံ မြူဟိ၊ ဟောဟိ ကိရ ဣတ္ထန္ဓာမဿ ဘရိယာ နေက္ခိတာ”တိ ဧဝံ ဝုတ္တဝစနံ “သာဓု ဥပါသကာ”တိ ဝါ “ဟောတူ”တိ ဝါ “အာရေစေဿာမီ”တိ ဝါ ယေန ကေနစိ အာကာရေန ဝစိဘေဒံ ကတွာ ဝါ သီသကမ္ပနာဒိဟိ ဝါ သမ္ပုဋ္ဌိတိ။

Chandena attano ruciyā vasatīti **chandavāsini**. Yasmā pana sā na attano chandamatteneva bhariyā hoti, purisena pana sampāṭicchitattā, tasmāssa niddese “piyo piyaṃ vāseti”ti vuttam.

Bhogenā vasatīti **bhogavāsini**. Udukkhalamusalādigharūpakaraṇaṃ labhitvā bhariyābhāvaṃ gacchantiyā janapaditthiyā etaṃ adhivacanaṃ.

Paṭena vasatīti **paṭavāsini**. Nivāsanamattampi pāvuraṇamattampi labhitvā bhariyābhāvaṃ upagacchantiyā dalidditthiyā etaṃ adhivacanaṃ.

Odapattakiniti ubhinnaṃ ekissā udakapātiyā hatthe otāretvā “idaṃ udakaṃ viya saṃsaṭṭhā abhejjā hothā”ti vatvā pariggahitāya vohāraṇāmetam, niddesepissa “tāya saha udakapattaṃ āmasitvā taṃ vāseti”ti evamattho veditabbo.

Obhaṭaṃ oropitaṃ cumbaṭamassāti **obhaṭacumbaṭā**, kaṭṭhahārikādīnaṃ aññatarā, yassā sīsato cumbaṭaṃ oropetvā ghare vāseti, tassā etaṃ adhivacanaṃ.

Dāsī cāti attanoyeva dāsī ca hoti bhariyā ca.

Kammakārī nāma gehe bhatiyā kammaṃ karoti, tāya saddhiṃ koci gharāvāsaṃ kappeti attano bhariyāya anattiko hutvā. Ayaṃ vuccati “kammakārī ca bhariyā cā”ti.

Dhajena āhaṭā **dhajāhaṭā**, ussitaddhajāya senāya gantvā paravisayaṃ vilumpitvā ānītāti vuttam hoti. Taṃ koci bhariyaṃ karoti, ayaṃ dhajāhaṭā nāma. **Muhuttikā** vuttanayā eva. Etāsaṃ dasannampi purisantaragamane micchācāro hoti. Purisānaṃ pana vīsatiyāpi etāsu micchācāro hoti, bhikkhuno ca sañcarittaṃ hotīti.

305. Idāni **puriso bhikkhuṃ paṇiṇatī**ti-ādīsu **paṭiggaṇhātī**ti so bhikkhu tassa purisassa “gaccha bhante itthannāmaṃ māturalakkhitam brūhi, hohi kira itthannāmassa bhariyā dhanakkīṭā”ti evaṃ vuttavacanaṃ “sādhu upāsakā”ti vā “hotū”ti vā “ārocessāmī”ti vā yena kenaci ākārena vacībhedaṃ katvā vā sīsakampanādīhi vā sampāṭicchatī.

ကဏ္ဍ]

၅-သမ္မုဒ္ဓိက္ခသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၁၄၃

ဝိမံသတီတိ ဧဝံ ပဋိဂ္ဂဟိတော တဿာ ဣတ္ထိယာ သန္တိကံ ဂန္တော တံ သာသနံ အာရောစေတိ။ **ပစ္စာဟရတီ**တိ တေန အာရောစိတေ သာ ဣတ္ထိ “သာရူ”တိ သမ္ပုဋ္ဌိက္ခတု ဝါ ပဋိက္ခိပတု ဝါ လဇ္ဇာယ ဝါ တုဏှိ ဟောတု၊ ပုန အာဂန္တော တဿ ပုရိသဿ တံ ပဝတ္တိ အာရောစေတိ။

ဧတ္တာဝတာ ဣမာယ ပဋိဂ္ဂဟဏာရောစနပစ္စာဟရဏသင်္ခါတာယ တိဝဂ်-သမ္ပုတ္တိယာ သံဃာဒိသေသော ဟောတိ။ သာ ပန တဿ ဘရိယာ ဟောတု ဝါ မာ ဝါ၊ အကာရဏမေတံ။ သစေ ပန သော မာတုရက္ခိတာယ သန္တိကံ ပေသိတော တံ အဒိသော တဿာ မာတုယာ တံ သာသနံ အာရောစေတိ၊ ဗဟိဒ္ဓါ ဝိမဋ္ဌံ နာမ ဟောတိ၊ တသ္မာ ဝိသင်္ကေတန္တိ **မဟာပဉ္စမတ္ထေရော** အာဟ။ **မဟာသုမတ္ထေရော** ပန မာတာ ဝါ ဟောတု ပိတာ ဝါ၊ အန္တမသော ဂေဟဒါသိပိ အညော ဝါပိ ယော ကောစိ တံ ကိရိယံ သမ္ပာဒေသတိ၊ တဿ ဝုတ္တေဝိ ဝိမဋ္ဌံ နာမ န ဟောတိ^၁၊ တိဝဂ်သမ္ပုတ္တိကာလေ အာပတ္တိယေဝ။

နန ယထာ “ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခာမီ”တိ ဝတ္ထုကာမော ဝိရုဇ္ဈိတော “ဓမ္မံ ပစ္စက္ခာမီ”တိ ဝဒေယျ၊ ပစ္စက္ခာတာဝဿ သိက္ခာ။ ယထာ ဝါ “ပဌမံ ဈာနံ သမာပဇ္ဇာမီ”တိ ဝတ္ထုကာမော ဝိရုဇ္ဈိတော “ဒုတိယံ ဈာနံ သမာပဇ္ဇာမီ”တိ ဝဒေယျ၊ အာပန္နော-ဝဿ ပါရာဇိကံ။ ဧဝံသမ္ပဒမိဒန္တိ အာဟ။ တံ ပနေတံ “ပဋိဂ္ဂဟတိ၊ အန္တေဝါသိ” ဝိမံသာပေတွာ အတ္တနာ ပစ္စာဟရတိ၊ အာပတ္တိ သံဃာဒိသေသဿာ”တိ ဣမိနာ သမေတိ၊ တသ္မာ သုဘာသိတံ။

ယထာ စ “မာတုရက္ခိတံ ဗြူဟိ”တိ ဝုတ္တဿ ဂန္တော တဿာ အာရောစေတုံ သမတ္တာနံ မာတာဒိနဗ္ဗိ ဝဒေတော ဝိသင်္ကေတော နတ္ထိ။ ဧဝမေဝ “ဟောဟိ ကိရ ဣတ္ထန္တာမဿ ဘရိယာ ဓနက္ခိတာ”တိ ဝတ္ထဗ္ဗေ “ဟောဟိ ကိရ ဣတ္ထန္တာမဿ ဘရိယာ ဆန္ဒဝါသိနီ”တိ ဧဝံ ပါဠိယာ ဝုတ္တေသု ဆန္ဒဝါသိနီအာဒိသု ဝစနေသု အညတရဝသေန ဝါ၊ အဝုတ္တေသုပိ “ဟောဟိ ကိရ ဣတ္ထန္တာမဿ ဘရိယာ၊ ဇာယာ၊ ပဇာပတိ၊ ပုတ္တမာတာ၊ ဃရဏီ၊ ဃရဿာမိနီ၊ ဘတ္တရန္တိကာ၊ သုဿုသိကာ၊ ပရိစာရိကာ”တိဝေမာဒိသု သံဝါသပရိဒီပကေသု ဝစနေသု အညတရဝသေန ဝါ ဝဒန္တဿာပိ ဝိသင်္ကေတော နတ္ထိ၊ တိဝဂ်သမ္ပုတ္တိယာ အာပတ္တိယေဝ။ “မာတုရက္ခိတံ ဗြူဟိ”တိ ပေသိတဿ ပန ဂန္တော အညာသု ပိတုရက္ခိတာဒိသု အညတရံ ဝဒန္တဿ ဝိသင်္ကေတံ။ ဧသ နယော ပိတုရက္ခိတံ ဗြူဟိတိအာဒိသုပိ။

Vīmaṃsatīti evaṃ paṭiggaṇhitvā tassā itthiyā santikaṃ gantvā taṃ sāsanaṃ āroceti. **Paccāharatī**ti tena ārocite sā itthī “sādhū”ti sampaṭicchatu vā paṭikkhipatu vā lajjāya vā tuṇhī hotu, puna āgantvā tassa purisassa taṃ pavattiṃ āroceti.

Ettāvatā imāya paṭiggahaṇārocanapaccāharaṇasaṅkhātāya tivaṅgasampattiyā saṃghādiseso hoti. Sā pana tassa bhariyā hotu vā mā vā, akāraṇametam. Sace pana so māturakkhitāya santikaṃ pesito taṃ adisvā tassā mātuyā taṃ sāsanaṃ āroceti, bahiddhā vimaṭṭhaṃ nāma hoti, tasmā visaṅketanti **Mahāpadumatthero** āha. **Mahāsumatthero** pana mātā vā hotu pitā vā, antamaso gehadāsīpi añño vāpi yo koci taṃ kiriyaṃ sampādessati, tassa vuttepi vimaṭṭhaṃ nāma na hoti¹, tivaṅgasampattikāle āpattiyeva.

Nanu yathā “Buddhaṃ paccakkhāmī”ti vattukāmo virajjhivā “dhammaṃ paccakkhāmī”ti vadeyya, paccakkhātāvassa sikkhā. Yathā vā “paṭhamam jhānaṃ samāpajjāmī”ti vattukāmo virajjhivā “dutiyaṃ jhānaṃ samāpajjāmī”ti vadeyya, āpannovassa pārājikaṃ. Evaṃsampadamidanti āha. Taṃ panetaṃ “paṭiggaṇhāti, antevāsīṃ vīmaṃsāpetvā attanā paccāharati, āpatti saṃghādisesassā”ti iminā sameti, tasmā subhāsitaṃ.

Yathā ca “māturakkhitaṃ brūhī”ti vuttassa gantvā tassā ārocetum samatthānaṃ mātādīnampi vadato visaṅketo natthi, evameva “hohi kira itthannāmassa bhariyā dhanakkītā”ti vattabbe “hohi kira itthannāmassa bhariyā chandavāsini”ti evaṃ Pāḷiyā vuttesu chandavāsini-ādīsu vacanesu aññataravasena vā, avuttesupi “hohi kira itthannāmassa bhariyā, jāyā, pajāpati, puttamātā, gharaṇī, gharassāminī, bhattarandhikā, sussūsikā, paricārikā”ti evamādīsu saṃvāsaparidīpakesu vacanesu aññataravasena vā vadantassāpi visaṅketo natthi, tivaṅgasampattiyā āpattiyeva. “Māturakkhitaṃ brūhī”ti pesitassa pana gantvā aññāsu piturakkhitādīsu aññataram vadantassa visaṅketam. Esa nayo “piturakkhitaṃ brūhī”ti-ādīsupi.

1. Vimaṭṭhameva hoti (Sī, Syā)

ကေဝလဥေတ္ထ ကေမူလဒုမူလကာဒိဝသေန “ပုရိသဿ မာတာ ဘိက္ခု ပဟိဏတိ။ မာတုရက္ခိတာယ မာတာ ဘိက္ခု ပဟိဏတိ”တိ ဝေမာဒီနံ မူလဋ္ဌာနဉ္စ ဝသေန ပေယျာလဘေဒေါယေဝ ဝိသေသော။ သောပိ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယတ္တာ ပါဠိအနုသာရေနေဝ သက္ကာ ဇာနိတုန္တိ နာဿ ဝိဘာဂံ ဒဿေတုံ အာဒရံ ကရိမှ။

၃၃၈။ ပဋိဂ္ဂဏှာတိတိအာဒိသု ပန ဒွိသု စတုက္ကေသု ပဌမစတုက္ကေ အာဒိပဒေန တိဝဂ်သမ္ပတ္တိယာ သံဃာဒိသေသော၊ မဇ္ဈေ ဒွိဟိ ဒုဝဂ်သမ္ပတ္တိယာ ထုလ္လစ္စယံ၊ အန္တေ ဧကေန ကေဂ်သမ္ပတ္တိယာ ဒုက္ကဋ္ဌံ။ ဒုတိယစတုက္ကေ အာဒိပဒေန ဒုဝဂ်သမ္ပတ္တိယာ ထုလ္လစ္စယံ၊ မဇ္ဈေ ဒွိဟိ ကေဂ်သမ္ပတ္တိယာ ဒုက္ကဋ္ဌံ၊ အန္တေ ဧကေန အင်္ဂါဘာဝတော အနာပတ္တိ။ တတ္ထ **ပဋိဂ္ဂဏှာတိ**တိ အာဏာပကဿ သာသနံ ပဋိဂ္ဂဏှာတိ။ **ဝိမံသတိ**တိ ပဟိတဋ္ဌာနံ ဂန္ဓာ တံ အာရောစေတိ။ **ပစ္စာဟရတိ**တိ ပုန အာဂန္ဓာ မူလဋ္ဌဿ အာရောစေတိ။

န **ပစ္စာဟရတိ**တိ အာရောစေတွာ ဧတ္တောဝ ပက္ကမတိ။ **ပဋိဂ္ဂဏှာတိ** န **ဝိမံသတိ**တိ ပုရိသေန ဣတ္ထန္တာမံ ဂန္ဓာ ဗြူဟိတိ ဝုစ္စမာနော “သာဓု”တိ တဿ သာသနံ ပဋိဂ္ဂဏှိတွာ တံ ပမုသိတွာ ဝါ အပ္ပမုသိတွာ ဝါ အညေန ကရဏိယေန တဿာ သန္တိကံ ဂန္ဓာ ကဋ္ဌိဒေဝ ကထံ ကထေန္တော နိသီဒတိ၊ ဧတ္တာဝတာ “ပဋိဂ္ဂဏှာတိ န ဝိမံသတိ နာမာ”တိ ဝုစ္စတိ။ အထ နံ သာ ဣတ္ထိ သယမေဝ ဝဒတိ “တုမှာကံ ကိရ ဥပဋ္ဌာကော မံ ဂေဟေ ကာတု-ကာမော”တိ^၁ ဧဝံ ဝတွာ စ “အဟံ တဿ ဘရိယာ ဘဝိဿာမီ”တိ ဝါ “န ဘဝိဿာမီ”တိ ဝါ ဝဒတိ။ သော တဿာ ဝစနံ အနဘိနန္ဒိတွာ အပ္ပဋိ-က္ကောသိတွာ တုဏှိဘူတောဝ ဥဋ္ဌာယာသနာ တဿ ပုရိသဿ သန္တိကံ အာဂန္ဓာ တံ ပဝတ္တိ^၂ အာရောစေတိ၊ ဧတ္တာဝတာ န **ဝိမံသတိ** **ပစ္စာဟရတိ** နာမာတိ ဝုစ္စတိ။ န **ဝိမံသတိ** န **ပစ္စာဟရတိ**တိ ကေဝလံ သာသနာရောစန-ကာလေ ပဋိဂ္ဂဏှာတိယေဝ၊ ဣတရံ ပန ဒွယံ န ကရေတိ။

န **ပဋိဂ္ဂဏှာတိ** **ဝိမံသတိ** **ပစ္စာဟရတိ**တိ ကောစိ ပုရိသော ဘိက္ခုဿ ဌိတဋ္ဌာနေ ဝါ နိသိန္နဋ္ဌာနေ ဝါ တထာရူပိ^၃ ကထံ ကထေတိ၊ ဘိက္ခု တေန အပ္ပဟိတောပိ ပဟိတော ဝိယ ဟုတွာ ဣတ္ထိယာ သန္တိကံ ဂန္ဓာ “ဟောဟိ ကိရ ဣတ္ထန္တာမဿ ဘရိယာ”တိအာဒိနာ နယေန ဝိမံသိတွာ တဿာ ရူပိ^၄ ဝါ အရူပိ^၅ ဝါ ပုန အာဂန္ဓာ ဣမဿ အာရောစေတိ။ တေနေဝ နယေန ဝိမံသိတွာ

၁-ဂဟေတုကာမောတိ (သျှာ၊ က)

Kevalañhettha ekamūladumūlakādivasena “purisassa mātā bhikkhum pahīṇati. Māturakkhitāya mātā bhikkhum pahīṇatī”ti evamādīnaṃ mūlaṭṭhānañca vasena peyyālabhedoyeva viseso. Sopi pubbe vuttanayattā Pāli-anusāreneva sakkā jānitunti nāssa vibhāgaṃ dassetuṃ ādaraṃ karimha.

338. **Paṭiggaṇhātī**-ādīsu pana dvīsu catukkesu paṭhamacatukke ādīpadena tivaṅgasampattiyā saṃghādiseso, majjhe dvīhi duvaṅgasampattiyā thullaccayaṃ, ante ekena ekaṅgasampattiyā dukkaṭaṃ. Dutiyacatukke ādīpadena duvaṅgasampattiyā thullaccayaṃ, majjhe dvīhi ekaṅgasampattiyā dukkaṭaṃ, ante ekena aṅgābhāvato anāpatti. Tattha **paṭiggaṇhātī** āṇāpakassa sāsanaṃ paṭiggaṇhātī. **Vīmaṃsatī** pahitaṭṭhānaṃ gantvā taṃ āroceti. **Paccāharatī** puna āgantvā mūlaṭṭhassa āroceti.

Na **paccāharatī** ārocetvā ettova pakkamati. **Paṭiggaṇhātī** na **vīmaṃsatī**ti purisena “itthannāmaṃ gantvā brūhi”ti vuccamāno “sādhū”ti tassa sāsanaṃ paṭiggaṇhitvā taṃ pamussitvā vā appamussitvā vā aññena karaṇīyena tassā santikaṃ gantvā kaṇcīdeva kathaṃ kathento nisīdati, ettāvatā “paṭiggaṇhātī na vīmaṃsati nāmā”ti vuccati. Atha naṃ sā itthi sayameva vadati “tumhākaṃ kira upaṭṭhāko maṃ gehe kātukāmo”ti¹ evaṃ vatvā ca “ahaṃ tassa bhariyā bhavissāmī”ti vā “na bhavissāmī”ti vā vadati. So tassā vacanaṃ anabhinanditvā appaṭikkositvā tuṇhībhūto va uṭṭhāyāsanaṃ tassa purisassa santikaṃ āgantvā taṃ pavattiṃ āroceti, ettāvatā “na vīmaṃsati paccāharati nāmā”ti vuccati. Na **vīmaṃsati** na **paccāharatī**ti kevalaṃ sāsanaṃ ārocanaṃ kāle paṭiggaṇhātīyeva, itaraṃ pana dvayaṃ na karoti.

Na **paṭiggaṇhātī** **vīmaṃsati** **paccāharatī**ti koci puriso bhikkhussa ṭhitaṭṭhāne vā nisinnaṭṭhāne vā tathārūpim kathaṃ katheti, bhikkhu tena appahitopi pahito viya hutvā itthiyā santikaṃ gantvā “hohi kira itthannāmassa bhariyā”ti-ādinaṃ nayena vīmaṃsitvā tassā ruciṃ vā aruciṃ vā puna āgantvā imassa āroceti. Teneva nayena vīmaṃsitvā

အပစ္စာဟရန္တော န ပဋိဂ္ဂဏှာတိ ဝိမံသတိ န ပစ္စာဟရတိတိ ဝုစ္စတိ။ တေနော နယေန ဂတော အဝိမံသိတွာ တာယ သမုဋ္ဌာပိတံ ကထံ သုတွာ ပဌမစတုတ္ထဿ တတိယပဒေ ဝုတ္တနယေန အာဂန္တော ဣမဿ အာရောစေန္တော န ပဋိဂ္ဂဏှာတိ န ဝိမံသတိ ပစ္စာဟရတိတိ ဝုစ္စတိ။ စတုတ္ထပဒံ ပါကဋမေဝ။

သမ္ပဟုလေ ဘိက္ခု။ အာဏာပေတိတိအာဒိနယာ ပါကဋာယေဝ။ ယထာ ပန သမ္ပဟုလာပိ ဧကဝတ္ထုမှိ အာပဇ္ဇန္တိ၊ ဧဝံ ဧကဿပိ သမ္ပဟုလဝတ္ထုသု သမ္ပဟုလာ အာပတ္တိယော ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ကထံ? ပုရိသော ဘိက္ခု၊ အာဏာပေတိ “ဂစ္ဆ ဘန္တေ အသုကသ္မိ” နာမ ပါသာဒေ သဠိမတ္တာ ဝါ သတ္တတိမတ္တာ ဝါ” ဣတ္ထိယော ဌိတာ၊ တာ ဝေဒဟိ ‘ဟောထ ကိရ ဣတ္ထန္တာမဿ ဘရိယာယော’တိ”။ သော သမ္ပဋိတ္တိတွာ တတ္ထ ဂန္တော အာရောစေတွာ ပုန တံ သာသနံ ပစ္စာဟရတိ။ ယတ္ထကာ ဣတ္ထိယော၊ တတ္ထကာ အာပတ္တိယော အာပဇ္ဇတိ။ ဝုတ္တဉ္ဇေတံ ပရိဝါရေဝ—

“ပဒဝိတိဟာရမတ္တေန ဝါစာယ ဘဏိတေန စ၊
သဗ္ဗာနိ ဂရုကာနိ သပ္ပဋိကမ္မာနိ။
စတုသဋ္ဌိ အာပတ္တိယော အာပဇ္ဇေယျ ဧကတော၊
ပဉ္စာမေသာ ကုသလေဟိ စိန္တိတာ”တိ။

ဣမံ ကိရ အတ္ထဝသံ ပဋိစ္စ အယံ ပဉ္စော ဝုတ္တော။ ဝစနသိလိဋ္ဌတာယ စေတ္ထ “စတုသဋ္ဌိ အာပတ္တိယော”တိ ဝုတ္တံ။ ဧဝံ ကရောန္တော ပန သတမ္ပိ သဟဿမ္ပိ အာပဇ္ဇတိတိ။ ယထာ စ ဧကေန ပေသိတဿ ဧကဿ သမ္ပဟုလာသု ဣတ္ထိသု သမ္ပဟုလာ အာပတ္တိယော၊ ဧဝံ ဧကော ပုရိသော သမ္ပဟုလေ ဘိက္ခု၊ ဧကိဿာ သန္တိကံ ပေသေတိ၊ သဗ္ဗေသံ သံဃာဒိသေသော။ ဧကော သမ္ပဟုလေ ဘိက္ခု၊ သမ္ပဟုလာနံ ဣတ္ထိနံ သန္တိကံ ပေသေတိ၊ ဣတ္ထိဂဏနာယ သံဃာဒိသေသော။ သမ္ပဟုလာ ပုရိသာ ဧကံ ဘိက္ခု၊ ဧကိဿာ သန္တိကံ ပေသေန္တိ၊ ပုရိသဂဏနာယ သံဃာဒိသေသော။ သမ္ပဟုလာ ဧကံ သမ္ပဟုလာနံ ဣတ္ထိနံ သန္တိကံ ပေသေန္တိ၊ ဝတ္ထုဂဏနာယ သံဃာဒိသေသော။ သမ္ပဟုလာ သမ္ပဟုလေ ဧကိဿာ သန္တိကံ ပေသေန္တိ၊ ဝတ္ထုဂဏနာယ သံဃာဒိသေသော။ သမ္ပဟုလာ ပုရိသာ သမ္ပဟုလေ ဘိက္ခု၊ သမ္ပဟုလာနံ ဣတ္ထိနံ သန္တိကံ ပေသေန္တိ၊ ဝတ္ထုဂဏနာယ သံဃာဒိသေသော။ သေ နယော ဧကော ဣတ္ထိ ဧကံ ဘိက္ခုန္တိအာဒိသုပိ။ ဧတ္ထ စ သဘာဂဝိသဘာဂတာ နာမ အပ္ပမာဏံ၊ မာတာပိတုနမ္ပိ ပဉ္စသဟဓမ္မိကာနမ္ပိ သုတ္တန်ကမ္ပံ ကရောန္တဿ အာပတ္တိယေဝ။

1. Gahetukāmoti (Syā, Ka)

apaccāharanto “**na paṭiggaṇhāti vīmaṁsati na paccāharatī**”ti vuccati. Teneva
 nayena gato avīmaṁsitvā tāya samuṭṭhāpitaṁ kathaṁ sutvā
 paṭhamacatukkassa tatiyapade vuttanayena āgantvā imassa ārocento “**na
 paṭiggaṇhāti na vīmaṁsati paccāharatī**”ti vuccati. Catutthapadam
 pākaṭameva.

Sambahule bhikkhū āṇāpetīti-ādinayā pākaṭāyeva. Yathā pana
 sambahulāpi ekavatthumhi āpajjanti, evaṁ ekassapi sambahulavatthūsu
 sambahulā āpattiyo veditabbā. Kathaṁ? Puriso bhikkhuṁ āṇāpeti “gaccha
 bhante asukasmim nāma pāsāde saṭṭhimattā vā sattatimattā vā¹ itthiyo ṭhitā,
 tā vadehi ‘hotha kira itthannāmassa bhariyāyo’ti”. So sampaṭicchitvā tattha
 gantvā ārocetvā puna taṁ sāsanaṁ paccāharati. Yattakā itthiyo, tattakā
 āpattiyo āpajjati. Vuttañhetam **Parivārepi**—

“Padavītiḥāramattena vācāya bhaṇitena ca,
 Sabbāni garukāni sappaṭikammāni.
 Catusaṭṭhi āpattiyo āpajjeyya ekato,
 Pañhāmesā kusalehi cintitā”ti².

Imaṁ kira atthavasaraṁ paṭicca ayaṁ pañho vutto. Vacanasiliṭṭhatāya
 cettha “catusaṭṭhi āpattiyo”ti vuttaṁ. Evaṁ karonto pana satampi
 saḥassampi āpajjatīti. Yathā ca ekena pesitassa ekassa sambahulāsu itthīsu
 sambahulā āpattiyo, evaṁ eko puriso sambahule bhikkhū ekissā santikaṁ
 peseti, sabbesaṁ saṁghādiseso. Eko sambahule bhikkhū sambahulānaṁ
 itthīnaṁ santikaṁ peseti, itthigaṇaṇāya saṁghādisesā. Sambahulā purisā
 ekaṁ bhikkhuṁ ekissā santikaṁ pesenti, purisagaṇaṇāya saṁghādisesā.
 Sambahulā ekaṁ sambahulānaṁ itthīnaṁ santikaṁ pesenti, vatthugaṇaṇāya
 saṁghādisesā. Sambahulā sambahule ekissā santikaṁ pesenti,
 vatthugaṇaṇāya saṁghādisesā. Sambahulā purisā sambahule bhikkhū
 sambahulānaṁ itthīnaṁ santikaṁ pesenti, vatthugaṇaṇāya saṁghādisesā.
 Esa nayo “ekā itthī ekaṁ bhikkhun”ti-ādīsupi. Ettha ca sabhāgavisabhāgatā
 nāma appamāṇaṁ, mātāpitūnampi pañcasahadhammikanampi
 sañcarittakammaṁ karontassa āpattiyeva.

1. Satamattā vā (Ka)

2. Vi 5. 375 piṭṭhe.

၁၄၆

ဝိနယပိဋက ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာ [၂-သံဃာဒိဿေသ

ပုရိသော ဘိက္ခု အာဏာပေတိ ဂစ္ဆန္တေ ဘန္တေတိ စတုတ္ထံ အင်္ဂဝေနေ
 အာပတ္တိဘေဒဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ တဿ ပစ္ဆိမပဒေ အန္တေဝါသီ ဝိမံသိတွာ
 ဗဟိဒ္ဓါ ပစ္စာဟရတိတိ အာဂန္တော အာစရိယဿ အနာရောစေတွာ ဧတ္တောဝ
 ဂန္တော တဿ ပုရိသဿ အာရောစေတိ။ အာပတ္တိ ဥဘိန္ဒူ ထုလ္လစ္စယဿာတိ
 အာစရိယဿ ပဋိဂ္ဂဟိတတ္တာ စ ဝိမံသာပိတတ္တာ စ ဒွိဟင်္ဂေဟိ ထုလ္လစ္စယံ။
 အန္တေဝါသိကဿ ဝိမံသိတတ္တာ စ ပစ္စာဟရတ္တာ စ ဒွိဟင်္ဂေဟိ ထုလ္လစ္စယံ။
 သေသံ ပါကဋ္ဌမေဝ။

၃၃၉။ ဂစ္ဆန္တော သမ္ပာဒေတိတိ ပဋိဂ္ဂဏှာတိ စေဝ ဝိမံသတိ စ။
 အာဂစ္ဆန္တော ဝိမံသိဒေတိတိ န ပစ္စာဟရတိ။ ဂစ္ဆန္တော ဝိမံသိဒေတိတိ န
 ပဋိဂ္ဂဏှာတိ။ အာဂစ္ဆန္တော သမ္ပာဒေတိတိ ဝိမံသတိ စေဝ ပစ္စာဟရတိ စ။ ဧဝံ
 ဥဘယတ္ထ ဒွိဟင်္ဂေဟိ ထုလ္လစ္စယံ။ တတိယပဒေ အာပတ္တိ။ စတုတ္ထေ အနာပတ္တိ။

၃၄၀။ အနာပတ္တိ သံဃဿ ဝါ စေတိယဿ ဝါ ဝိလာနဿ ဝါ
 ကရုဏီယေန ဂစ္ဆတိ။ ဥပ္ပတ္တကဿ အာဒိကမ္ပိကဿာတိ ဧတ္ထ ဘိက္ခုသံဃဿ
 ဥပေါသထာဂါရံ ဝါ ကိဉ္စိ ဝါ ဝိပုကတံ ဟောတိ။ တတ္ထ ကာရကနံ
 ဘတ္တဝေတနတ္ထာယ ဥပါသကော ဝါ ဥပါသိကာယ သန္တိကံ ဘိက္ခု
 ပဟိဏေယျ။ ဥပါသိကာ ဝါ ဥပါသကဿ၊ ဧဝရူပေန သံဃဿ ကရုဏီယေန
 ဂစ္ဆန္တဿ အနာပတ္တိ။ စေတိယကမ္ပေ ကယိရမာနေပိ ဒေသေဝ နယော။
 ဝိလာနဿ ဘေသဇ္ဇတ္ထာယပိ ဥပါသကေန ဝါ ဥပါသိကာယ သန္တိကံ၊
 ဥပါသိကာယ ဝါ ဥပါသကဿ သန္တိကံ ပဟိတဿ ဂစ္ဆတော အနာပတ္တိ။
 ဥပ္ပတ္တကအာဒိကမ္ပိကာ ဝုတ္တနယာ ဧဝ။

ပဒဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သမုဠာနာဒိသု ဣဒံ သိက္ခာပဒံ ဆသမုဠာနံ၊ သိသုက္ခိပနာဒိနာ ကာယ-
 ဝိကာရေန သာသနံ ဂဟေတွာ ဂန္တော ဟတ္ထမုဒ္ဓါယ ဝိမံသိတွာ ပုန အာဂန္တော
 ဟတ္ထမုဒ္ဓါယ ဧဝ အာရောစေန္တဿ ကာယတော သမုဠာတိ။ အာသနသာလာယ
 နိသိန္တဿ “ဣတ္ထန္တာမာ အာဂမိဿတိ၊ တဿာ စိတ္တံ ဇာနေယျာတာ”တိ
 ကေနစိ ဝုတ္တေ “သာရူ”တိ သမ္ပုဋ္ဌိစ္စိတွာ တံ အာဂတံ ဝတွာ တဿာ ဂတာယ
 ပုန တသ္မိံ ပုရိသေ အာဂတေ အာရောစေန္တဿ ဝါစတော သမုဠာတိ။
 ဝါစာယ “သာရူ”တိ သာသနံ ဂဟေတွာ အညေန ကရုဏီယေန တဿာ ဃရံ
 ဂန္တော အညတ္ထ ဝါ ဂမနကာလေ တံ ဒိသ္မာ ဝစီဘေဒေနေဝ ဝိမံသိတွာ ပုန

Puriso bhikkhum āṇāpeti gaccha bhanteti catukkam āṅgavasena āpattibheda dassanattham vuttam. Tassa pacchimapade **antevāsī vīmaṁsitvā bahiddhā paccāharatīti** āgantvā ācariyassa anārocetvā ettova gantvā tassa purisassa āroceti. **Āpatti ubhinnam thullaccayassāti** ācariyassa paṭiggahitattā ca vīmaṁsāpitattā ca dvīhaṅgehi thullaccayam, antevāsikassa vīmaṁsitattā ca paccāhaṭattā ca dvīhaṅgehi thullaccayam. Sesam pākaṭameva.

339. **Gacchanto sampādetīti** paṭiggaṇhāti ceva vīmaṁsati ca. **Āgacchanto visamvādetīti** na paccāharati. **Gacchanto visamvādetīti** na paṭiggaṇhāti. **Āgacchanto sampādetīti** vīmaṁsati ceva paccāharati ca. Evam ubhayattha dvīhaṅgehi thullaccayam. Tatiyapade āpatti. Catutthe anāpatti.

340. **Anāpatti saṁghassa vā cetiyassa vā gilānassa vā karaṇīyena gacchati, ummattakassa ādikammikassāti** ettha bhikkhusaṁghassa uposathāgāram vā kiñci vā vippakataṁ hoti. Tattha kārukānam bhattavetanatthāya upāsako vā upāsikāya santikaṁ bhikkhum paṇeyya, upāsikā vā upāsakassa, evarūpena saṁghassa karaṇīyena gacchantassa anāpatti. Cetiyakamme kariyamānēpi eseṇa nayo. Gilānassa bhesajjatthāyapi upāsakena vā upāsikāya santikaṁ, upāsikāya vā upāsakassa santikaṁ pahitassa gacchato anāpatti. Ummattaka-ādikammikā vuttanayā eva.

Padabhājanīyavaṇṇanā niṭṭhitā.

Samuṭṭhānādīsu idaṁ sikkhāpadaṁ chasamuṭṭhānam, sīsukkipanādinā kāyavikārena sāsanaṁ gahetvā gantvā hatthamuddāya vīmaṁsitvā puna āgantvā hatthamuddāya eva ārocentassa kāyato samuṭṭhāti. Āsanasālāya nisinnassa “itthannāmā āgamissati, tassā cittaṁ jāneyyāthā”ti kenaci vutte “sādhū”ti sampaṭicchitvā taṁ āgataṁ vatvā tassā gatāya puna tasmim purise āgate ārocentassa vācato samuṭṭhāti. Vācāya “sādhū”ti sāsanaṁ gahetvā aññena karaṇīyena tassā gharaṁ gantvā aññattha vā gamanakāle taṁ disvā vacibhedeneva vīmaṁsitvā puna

ကဏ္ဍ]

၆-ကုဋိကာရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၁၄၇

အညေနေဝ ကရုဏီယေန တတော အပက္ကမ္မ ကဒါစိဒေဝ တံ ပုရိသံ ဒိဿာ အာရောစေန္တဿာပိ ဝါစတောဝ သမုဋ္ဌာတိ။ ပဏ္ဏတ္တိ အဇာနန္တဿ ပန နိကာသဝဿာပိ ကာယဝါစတော သမုဋ္ဌာတိ။ ကထံ? သစေ ဟိဿ မာတာပိတရော ကုဇ္ဈိတွာ အလံဝစနိယာ ဟောန္တိ။ တဉ္စ ဘိက္ခု ခရံ ဥပဂတံ ထေရပိတာ ဝဒတိ “မာတာ တေ တာတ မံ မဟလ္လကံ ဆဇ္ဇေတွာ ဉှတိကုလံ ဂတာ၊ ဂစ္ဆ နံ မံ ဥပဋ္ဌာတုံ ပေသေဟိ”တိ။ သော စေ ဂန္တော တံ ဝတွာ ပုန ပိတုနော တဿာ အာဂမနံ ဝါ အနာဂမနံ ဝါ အာရောစေတိ။ သံဃာဒိသေသော။ ဣမာနိ တိဏိ အစိတ္တကသမုဋ္ဌာနာနိ။

ပဏ္ဏတ္တိ ပန ဇာနိတွာ ဧတေဟေဝ တိဟိ နယေဟိ သဉ္စရိတ္တံ သမာပဇ္ဇေတွာ ကာယစိတ္တတွာ ဝါစာစိတ္တတွာ ကာယဝါစာစိတ္တတွာ စ သမုဋ္ဌာတိ။ ဣမာနိ တိဏိ ပဏ္ဏတ္တိဇာနနစိတ္တေန သစိတ္တကသမုဋ္ဌာနာနိ။ ကိရိယံ၊ နောသညာပိမောက္ခံ၊ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇံ၊ ကာယကမ္မံ ဝစိကမ္မံ၊ ကုသလာဒိဝသေန စေတ္တ တိဏိ စိတ္တာနိ၊ သုခါဒိဝသေန တိဿော ဝေဒနာတိ။

၃၄၁။ ဝိနိတဝတ္ထုသု အာဒိတော ဝတ္ထုပဉ္စကေ ပဋိဂ္ဂဟိတမတ္တတ္တာ ဒုက္ကဋ္ဌံ။

ကလဟဝတ္ထုသ္မိ သမ္ဗောဒနိယံ အကာသိတိ တံ သညာပေတွာ ပုန ဂေဟဂမနိယံ အကာသိ။ နာလံဝစနိယာတိ န ပရိစ္စတ္တာတိ အတ္ထော။ ယာ ဟိ ယထာ ယထာ ယေသု ယေသု ဇနပဒေသု ပရိစ္စတ္တာ ပရိစ္စတ္တာဝ ဟောတိ။ ဘရိယာဘာဝံ အတိက္ကမတိ၊ အယံ “အလံဝစနိယာ”တိ ဝုစ္စတိ။ သော ပန န အလံဝစနိယာ၊ ကေနစိဒေဝ ကာရဏေန ကလဟံ ကတွာ ဂတာ၊ တေနေဝေတ္တ ဘဂဝါ အနာပတ္တိတိ အာဟ။ ယသ္မာ ပန ကာယသံသဂ္ဂေ ယက္ခိယာ ထုလ္လစ္စယံ ဝုတ္တံ၊ တသ္မာ ဒုဋ္ဌုလ္လာဒိသုပိ ယက္ခိပေတိယော ထုလ္လစ္စယဝတ္ထုမေဝါတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အဋ္ဌကထာသု ပန ဧတံ န ဝိစာရိတံ။ သေသံ သဗ္ဗတ္ထ ဥတ္တာနတ္ထ-မေဝါတိ။

သဉ္စရိတ္တသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၆-ကုဋိကာရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၃၄၂။ တေန သမယေနာတိ ကုဋိကာရသိက္ခာပဒံ။ တတ္ထ အာဠဝကာတိ အာဠဝိရဋ္ဌေ ဇာတာ ဒါရကာ အာဠဝကာ နာမ၊ တေ ပဗ္ဗဇိတကာလေပိ “အာဠဝကာ”တွေဝ ပညာယိသု။ တေ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ “အာဠဝကာ ဘိက္ခု”တိ။

aññeneva karaṇīyena tato apakkamma kadācideva taṃ purisaṃ disvā ārocentassāpi vācatova samuṭṭhāti. Paṇṇattim ajānantassa pana khīṇāsavassāpi kāyavācato samuṭṭhāti. Kathaṃ? Sace hissa mātāpitāro kujjhitvā alaṃvacanīyā honti, tañca bhikkhuṃ gharaṃ upagataṃ therapitā vadati “mātā te tāta maṃ mahallakaṃ chaḍḍetvā ñātikulaṃ gatā, gaccha naṃ maṃ upaṭṭhātuṃ pesehi”ti. So ce gantvā taṃ vatvā puna pituno tassā āgamaṇaṃ vā anāgamaṇaṃ vā āroceti, saṃghādiseso. Imāni tīṇi acittakasamuṭṭhānāni.

Paṇṇattim pana jānitvā etheva tīhi nayehi sañcarittaṃ samāpajjato kāyacittato, vācācittato, kāyavācācittato ca samuṭṭhāti. Imāni tīṇi paṇṇattijānanacittena sacittakasamuṭṭhānāni. Kiriyaṃ, nosaññāvimokkhaṃ, paṇṇattivajjaṃ, kāyakammaṃ vacīkammaṃ, kusalādivasena cettha tīṇi cittāni, sukhādivasena tisso vedanāti.

341. Vinītavatthūsu ādito vatthupaṇcake paṭiggahitamattattā dukkaṭaṃ.

Kalahavatthusmim **sammodanīyaṃ akāsi**ti taṃ saññāpetvā puna gehagamaṇīyaṃ akāsi. **Nālaṃvacanīyā**ti na pariccattāti attho. Yā hi yathā yathā yesu yesu janapadesu pariccattā pariccattāva hoti, bhariyābhāvaṃ atikkamati, ayaṃ “alaṃvacanīyā”ti vuccati. Esā pana na alaṃvacanīyā, kenacideva kāraṇena kalaham katvā gatā, tenevettha Bhagavā “**anāpatti**”ti āha. Yasmā pana kāyasaṃsagge yakkhiyā thullaccayaṃ vuttaṃ, tasmā duṭṭhullādīsopi yakkhipetiyo thullaccayavatthumevāti veditabbā. Aṭṭhakathāsu pana etaṃ na vicāritaṃ. Sesam sabbattha uttānatthamevāti.

Sañcarittasikkhāpadavaṇṇanā niṭṭhitā.

6. Kuṭikārasikkhāpadavaṇṇanā

342. **Tena samayenāti** Kuṭikārasikkhāpadaṃ. Tattha **Āḷavakā**ti Āḷaviraṭṭhe jātā dārakā Āḷavakā nāma, te pabbajitakālepi “Āḷavakā”tveva paññāyimsu. Te sandhāya vuttaṃ “Āḷavakā bhikkhū”ti.

၁၄၈

ဝိနယပိဋက ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာ [၂-သံသယိသေသ

သညာဝိကာယောတိ သယံ ယာစိတွာ ဂဟိတူပကရဏာယော။ ကာရာပေန္တိတိ ကရောန္တိပိ ကာရာပေန္တိပိ။ တေ ကိရ သာသနေ ဝိပဿနာဓရဉ္စ ဂန္ထဓရဉ္စာတိ ခွေပိ ဓရနိ ဆဇ္ဇေတွာ နဝကမ္မမေဝ ဓရံ ကတွာ ပဂ္ဂဏိံသု။ အဿာမိ- ကာယောတိ အနိဿရာယော။ ကာရေတာ^၁ ဒါယကေန ဝိရဟိတာယောတိ အတ္ထော။ အတ္ထုဒ္ဓေသိကာယောတိ အတ္တာနံ ဥဒ္ဓိဿ အတ္တနော အတ္ထာယ အာရဒ္ဓါယောတိ အတ္ထော။ အပ္ပမာဏိကာယောတိ “တ္ထေကေန နိဋ္ဌ ဂစ္ဆိဿန္တိ”တိ ဧဝံ အပရိစ္ဆိန္နပ္ပမာဏာယော။ ဝုဒ္ဓိပ္ပမာဏာယော ဝါ၊ မဟန္တပ္ပ- မာဏာယောတိ အတ္ထော။

ယာစနာ ဧဝ ဗဟုလာ ဧတေသံ၊ မန္တံ အညံ ကမ္မန္တိ ယာစနဗဟုလာ။ ဧဝံ ဝိညတ္တိဗဟုလာ ဝေဒိတဗ္ဗော။ အတ္ထတော ပနေတ္ထ နာနာကရဏံ နတ္ထိ။ အနေကက္ခတ္တံ “ပုရိသံ ဒေသ၊ ပုရိသတ္ထကရံ ဒေသ”တိ ယာစန္တာနမေတံ အဓိဝစနံ။ တတ္ထ မူလစ္ဆေဇ္ဇာယ ပုရိသံ ယာစိတုံ န ဝဇ္ဇတိ။ သဟာယတ္ထာယ ကမ္မကရဏတ္ထာယ “ပုရိသံ ဒေသ”တိ ယာစိတုံ ဝဇ္ဇတိ။ ပုရိသတ္ထကရန္တိ ပုရိသေန ကာတဗ္ဗံ ဟတ္ထကမ္မံ ဝုစ္စတိ။ တံ ယာစိတုံ ဝဇ္ဇတိ။ ဟတ္ထကမ္မံ နာမ ကိဋ္ဌိ ဝတ္ထု န ဟောတိ။ တသ္မာ ဌပေတွာ မိဂလုဒ္ဓကမစ္ဆဗန္ဓကာဒိနံ သကကမ္မံ အဝသေသံ သဗ္ဗံ ကပ္ပိယံ။ “ကိ” ဘန္ဓေ အာဂတတ္ထ ကေန ကမ္မ”န္တိ ပုစ္ဆိတေ ဝါ အပုစ္ဆိတေ ဝါ ယာစိတုံ ဝဇ္ဇတိ။ ဝိညတ္တိပစ္စယာ ဒေါသော နတ္ထိ။ တသ္မာ^၂ မိဂလုဒ္ဓကာဒယော သကကမ္မံ န ယာစိတဗ္ဗော။ “ဟတ္ထကမ္မံ ဒေသ”တိ အနိယမေတွာပိ န ယာစိတဗ္ဗော။ ဧဝံ ယာစိတာ ဟိ တေ “သာဓု ဘန္ဓေ”တိ ဘိက္ခု^၃ ဥပျောဇေတွာ မိဂေပိ မာရေတွာ အာဟရေယျံ။ နိယမေတွာ ပန “ဝိဟာရေ ကိဋ္ဌိ ကာတဗ္ဗံ အတ္ထိ။ တတ္ထ ဟတ္ထကမ္မံ ဒေသ”တိ ယာစိတဗ္ဗော။ ဖာလနင်္ဂလာဒိနိ ဥပကရဏာနိ ဂဟေတွာ ကသိတုံ ဝါ ဝပိတုံ ဝါ လာယိတုံ ဝါ ဂစ္ဆန္တိ သကိစ္စပသုတမ္ပိ ကဿကံ ဝါ အညံ ဝါ ကိဋ္ဌိ ဟတ္ထကမ္မံ ယာစိတုံ ဝဇ္ဇတေဝ။ ယော ပန ဝိဿာသာဒေါ ဝါ အညော ဝါ ကောစိ နိက္ကမ္မော နိရတ္ထကကထံ ကထေန္တော နိဒ္ဓါယန္တော ဝါ ဝိဟရတိ။ ဧဝရူပံ အယာစိတွာပိ “ဧဟိ ရေ ဣဒံ ဝါ ဣဒံ ဝါ ကရေဟိ”တိ ယဒိစ္ဆကံ ကာရာပေတုံ ဝဇ္ဇတိ။

ဟတ္ထကမ္မဿ ပန သဗ္ဗကပ္ပိယဘာဝဒီပနတ္ထံ ဣမံ နယံ ကထေန္တိ—သစေ ဟိ ဘိက္ခု ပါသာဒံ ကာရေတုကာမော ဟောတိ။ ထမ္မတ္ထာယ ပါသာဏ- ကောဋ္ဌကာနံ ဃရံ ဂန္ဓာ ဝတ္ထဗ္ဗံ “ဟတ္ထကမ္မံ လဒ္ဓံ ဝဇ္ဇတိ ဥပါသကာ”တိ။ ကိ^၃ ကာတဗ္ဗံ ဘန္ဓေတိ။ ပါသာဏတ္ထမ္မာ ဥဒ္ဓရိတွာ ဒါတဗ္ဗောတိ။ သစေ တေ

၁-ကာရေတာရာ(က)၊ ကာရေတွာ(သီ၊ သျှာ) ၂-ကသ္မာ(က) ၃-ဘိက္ခု(သီ၊ သျှာ)

Saññācīkāyoti sayam yācitvā gahitūpakaraṇāyo. **Kārāpentī**ti karontipi kārāpentipi, te kira sāsane vipassanādhuraṇca ganthadhuraṇcāti dvepi dhurāni chaḍḍetvā navakammameva dhuraṇ katvā paggaṇhimsu.

Assāmīkāyoti anissarāyo, kāretā¹ dāyakena virahitāyoti attho.

Attuddesikāyoti attānaṃ uddissa attano atthāya āradhāyoti attho.

Appamāṇīkāyoti “ettakena niṭṭhaṃ gacchissantī”ti evaṃ aparicchinnappamāṇāyo, vuddhippamāṇāyo vā, mahantappamāṇāyoti attho.

Yācanā eva bahulā etesaṃ, maṇḍam aññaṃ kammanti **yācanabahulā**.
Evaṃ **viññattibahulā** veditabbā. Atthato panettha nānākaraṇaṃ natthi, anekakkhattuṃ “purisaṃ detha, purisatthakaraṃ dethā”ti yācantānametaṃ adhivacanaṃ. Tattha mūlacchejjāya purisaṃ yācituṃ na vaṭṭati, sahāyatthāya kammakaraṇatthāya “purisaṃ dethā”ti yācituṃ vaṭṭati.
Purisatthakaranti purisena kātabbaṃ hatthakammaṃ vuccati, taṃ yācituṃ vaṭṭati. Hatthakammaṃ nāma kiñci vatthu na hoti. Tasmā ṭhapetvā migaluddakamacchabandhakādīnaṃ sakakammaṃ avasesaṃ sabbaṃ kappiyaṃ. “Kiṃ bhante āgatattha, kena kamman”ti pucchite vā apucchite vā yācituṃ vaṭṭati, viññattipaccayā doso natthi. Tasmā² migaluddakādayo sakakammaṃ na yācitabbā, “hatthakammaṃ dethā”ti aniyametvāpi na yācitabbā. Evaṃ yācitā hi te “sādhū bhante”ti bhikkhū³ uyyojetvā migepe māretvā āhareyyuṃ. Niyametvā pana “vihāre kiñci kātabbaṃ atthi, tattha hatthakammaṃ dethā”ti yācitabbā. Phālaṇaṅgalādīni upakaraṇāni gahetvā kasituṃ vā vapituṃ vā lāyituṃ vā gacchantāṃ sakiccapasutampi kassakaṃ vā aññaṃ vā kiñci hatthakammaṃ yācituṃ vaṭṭateva. Yo pana vighāsādo vā añño vā koci nikkammo niratthakakathaṃ kathento niddāyanto vā viharati, evarūpaṃ ayācitvāpi “ehi re idaṃ vā idaṃ vā karohi”ti yadicchakaṃ kārāpetuṃ vaṭṭati.

Hatthakammasa pana sabbakappiyabhāvadīpanattham imaṃ nayaṃ kathenti—sace hi bhikkhu pāsādaṃ kāretukāmo hoti, thambhatthāya pāsānakotṭakānaṃ gharaṃ gantvā vattabbaṃ “hatthakammaṃ laddhuṃ vaṭṭati upāsakā”ti. Kiṃ kātabbaṃ bhanteti. Pāsānatthambhā uddharitvā dātabbāti. Sace te

1. Kāretārā (Ka), kāretvā (Sī, Syā)

2. Kasmā (Ka)

3. Bhikkhuṃ (Sī, Syā)

ဥဒ္ဓရိတွာ ဝါ ဒေန္တိ၊ ဥဒ္ဓရိတွာ နိက္ခိတ္တေ အတ္တနော ထမ္ဘေ ဝါ ဒေန္တိ၊ ဝဇ္ဇတိ။ အထာပိ ဝဒန္တိ “အမှာကံ ဘန္တေ ဟတ္ထကမ္မံ ကာတုံ ခဏော နတ္ထိ၊ အညံ ဥဒ္ဓရာပေထ၊ တဿ မူလံ ဒဿာမာ”တိ၊ ဥဒ္ဓရာပေတွာ “ပါသာဏတ္ထမ္ဘေ ဥဒ္ဓမ္မနုဿာနံ မူလံ ဒေထာ”တိ ဝတ္ထု ဝဇ္ဇတိ။ တေနေဝပါယေန ပါသာဒ-ဒါရူနံ အတ္ထာယ ဝဇ္ဇကီနံ သန္တိကံ၊ ဣဋ္ဌကတ္ထာယ ဣဋ္ဌကဝဇ္ဇကီနံ၊ ဆဒနတ္ထာယ ဂေဟန္တာဒကာနံ၊ စိတ္တကမ္မတ္ထာယ စိတ္တကာရာနန္တိ ယေန ယေန အတ္ထော ဟောတိ၊ တဿ တဿ အတ္ထာယ တေသံ တေသံ သိပ္ပကာရကာနံ သန္တိကံ ဂန္တာ ဟတ္ထကမ္မံ ယာစိတုံ ဝဇ္ဇတိ။ ဟတ္ထကမ္မယာစနဝသေန စ မူလစ္ဆေဇ္ဇာယ ဝါ ဘတ္တဝေတနာနုပ္ပဒါနေန ဝါ လဒ္ဓမ္မိ သဗ္ဗံ ဂဟေတုံ ဝဇ္ဇတိ။ အရညတော အာဟရာပေန္တေန စ သဗ္ဗံ အနဇ္ဈာဝုတ္တကံ အာဟရာပေတဗ္ဗံ။

န ကေဝလဉ္စ ပါသာဒံ ကာရေတုကာမေန၊ မဇ္ဇဝိဋ္ဌပတ္တပရိသာဝနဓမ္မ-ကရဏစီဝရာဒီနိ ကာရာပေတုကာမေနာပိ ဒါရုလောဟသုတ္တာဒီနိ လဘိတွာ တေ တေ သိပ္ပကာရကေ ဥပသင်္ကမိတွာ ဝုတ္တနယေန ဟတ္ထကမ္မံ ယာစိတဗ္ဗံ။ ဟတ္ထကမ္မယာစနဝသေန စ မူလစ္ဆေဇ္ဇာယ ဝါ ဘတ္တဝေတနာနုပ္ပဒါနေန ဝါ လဒ္ဓမ္မိ သဗ္ဗံ ဂဟေတဗ္ဗံ။ သစေ ပန ကာတုံ န ဣန္ဒြိယ၊ ဘတ္တဝေတနံ ပစ္စာသိသန္တိ၊ အကပ္ပိယကဟာပဏာဒိ န ဒါတဗ္ဗံ။ ဘိက္ခဝာရဝတ္တေန တဏှုလာဒီနိ ပရိယေသိတွာ ဒါတုံ ဝဇ္ဇတိ။

ဟတ္ထကမ္မဝသေန ပတ္တံ ကာရေတွာ တထေဝ ပါစေတွာ နဝပက္ကဿ ပတ္တဿ ပုဉ္ဇနတေလတ္ထာယ အန္တောဂါမံ ပဝိဋ္ဌေန “ဘိက္ခာယ အာဂတော”တိ သလ္လက္ခေတွာ ယာရယာ ဝါ ဘတ္တေ ဝါ အာနိတေ ဟတ္ထေန ပတ္တော ပိဓာတဗ္ဗော။ သစေ ဥပါသိကာ “ကိ” ဘန္တေ”တိ ပုစ္ဆတိ၊ “နဝပက္ကော ပတ္တော၊ ပုဉ္ဇနတေလေန အတ္ထော”တိ ဝတ္ထု။ သစေ သာ “ဒေဟိ ဘန္တေ”တိ ပတ္တံ ဂဟေတွာ တေလေန ပုဉ္ဇိတွာ ယာရယာ ဝါ ဘတ္တဿ ဝါ ပူရေတွာ ဒေတိ၊ ဝိညတ္တိ နာမ န ဟောတိ၊ ဂဟေတုံ ဝဇ္ဇတိ။

ဘိက္ခု ပဂေဝ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ အာသနဿလံ ဂန္တာ အာသနံ အပဿန္တာ တိဋ္ဌန္တိ။ တတ္ထ စေ ဥပါသကာ ဘိက္ခု ပြိတေ ဒိဿာ သယမေဝ အာသနာနိ အာဟရာပေန္တိ၊ နိသိဒိတွာ ဂစ္ဆန္တေဟိ အာပုစ္ဆိတွာ ဂန္တဗ္ဗံ။ အနာပုစ္ဆာ ဂတာနမ္မိ နဉ္စ ဂီဝါ န ဟောတိ၊ အာပုစ္ဆိတွာ ဂမနံ ပန ဝတ္ထံ။ သစေ ဘိက္ခုဟိ “အာသနာနိ အာဟရာယာ”တိ ဝုတ္တေဟိ အာဟရာနိ ဟောန္တိ၊ အာပုစ္ဆိတွာ ဂန္တဗ္ဗံ။ အနာပုစ္ဆာ ဂတာနံ ဝတ္တဘေဒေါ စ၊ နဉ္စ ဂီဝါတိ။ အတ္ထရဏကောဇဝါဒိသုပိ ဧသေဝ နယော။

uddharitvā vā denti, uddharitvā nikkhitte attano thambhe vā denti, vaṭṭati.
 Athāpi vadanti “amhākaṃ bhante hatthakammaṃ kātuṃ khaṇo natthi,
 aññaṃ uddharāpetha, tassa mūlaṃ dassāma”ti, uddharāpetvā
 “pāsāṇatthambhe uddhaṭamanussānaṃ mūlaṃ dethā”ti vattum vaṭṭati.
 Etenevupāyena pāsādadārūnaṃ atthāya vaḍḍhakānaṃ santikaṃ, iṭṭhakatthāya
 iṭṭhakavaḍḍhakānaṃ, chadanatthāya gehacchādakānaṃ, cittakammatthāya
 cittakārānanti yena yena attho hoti, tassa tassa atthāya tesaṃ tesaṃ
 sippakārakānaṃ santikaṃ gantvā hatthakammaṃ yācitum vaṭṭati.
 Hatthakammayācanavasena ca mūlacchejjāya vā bhattavetanānuppadānena
 vā laddhampi sabbaṃ gahetum vaṭṭati. Araññaṇa āharāpentena ca sabbaṃ
 anajjhāvutthakaṃ āharāpetabbaṃ.

Na kevalaṇca pāsādaṃ kāretukāmena,
 mañcapīṭhapattaparissāvanadhamakaraṇacīvarādīni kārāpetukāmenāpi
 dārulohasuttādīni labhitvā te te sippakārake upasaṅkamitvā vuttanayeneva
 hatthakammaṃ yācitabbaṃ. Hatthakammayācanavasena ca mūlacchejjāya
 vā bhattavetanānuppadānena vā laddhampi sabbaṃ gahetabbaṃ. Sace pana
 kātuṃ na icchanti, bhattavetanānaṃ paccāsīanti, akappiyakahāpaṇādi na
 dātabbaṃ. Bhikkhācāravattena taṇḍulādīni pariyesitvā dātum vaṭṭati.

Hatthakammavasena pattam kāretvā tatheva pācetvā navapakkassa
 pattassa puñchanatelatthāya antogāmaṃ pavīṭṭhena “bhikkhāya āgato”ti
 sallakkhetvā yāguyā vā bhatte vā ānīte hatthena patto pidhātabbo. Sace
 upāsikā “kiṃ bhante”ti pucchati, “navapakko patto, puñchanatelenā attho”ti
 vattabbaṃ. Sace sā “dehi bhante”ti pattam gahetvā telena puñchitvā yāguyā
 vā bhattassa vā pūretvā deti, viññatti nāma na hoti, gahetum vaṭṭatīti.

Bhikkhū pageva piṇḍāya caritvā āsanasālaṃ gantvā āsanaṃ apassantā
 tiṭṭhanti. Tattha ce upāsakā bhikkhū ṭhite disvā sayameva āsanāni
 āharāpenti, nisīditvā gacchantehi āpucchitvā gantabbaṃ. Anāpucchā
 gatānampi naṭṭhaṃ gīvā na hoti, āpucchitvā gamanaṃ pana vattaṃ. Sace
 bhikkhūhi “āsanaṃ āharathā”ti vuttehi āhaṇāni honti, āpucchitvā
 gantabbaṃ. Anāpucchā gatānaṃ vattabhedo ca, naṭṭhaṇca gīvātī.
 Attharaṇakojavādīsopi eśeva nayo.

မက္ခိကာယော ဗဟုကာ ဟောန္တိ။ “မက္ခိကာဗိဇနိ” အာဟရဏာ”တိ ဝတ္ထုဗ္ဗံ။
 ပုစိမန္တသာခါဒိနိ အာဟရန္တိ။ ကပ္ပိယံ ကာရာပေတွာ ပဋိဂ္ဂဟေတဗ္ဗာနိ။
 အာသနသာလာယ ဥဒကဘာဇနံ ရိတ္တံ ဟောတိ။ “မေကရဏံ” ဝိ
 န ဝတ္ထုဗ္ဗံ။ မေကရဏံ ဟိ ရိတ္တဘာဇနေ ပက္ခိပန္တော ဘိန္ဒေယျ။ “နဒိ” ဝါ
 တဋ္ဌာကံ ဝါ ဂန္တော ပန ဥဒကံ အာဟရ”တိ ဝတ္ထု ဝဇ္ဇတိ။ “ဂေဟတော
 အာဟရ”တိ နေဝ ဝတ္ထု ဝဇ္ဇတိ။ န အာဟရံ ပရိဘုဉ္ဇတိ။ အာသနသာလာယံ
 ဝါ အရညကေ ဝါ ဘတ္တကိစ္စံ ကရေန္တေဟိ ၂ တတ္ထဇာတကံ အနဇ္ဈာဝုတ္တကံ
 ယံကိစ္စံ ဥတ္တရိဘင်္ဂါရဟံ ပတ္တံ ဝါ ဖလံ ဝါ သစေ ကိစ္စံ ကမ္မံ ကရေန္တိ
 အာဟရပေတိ။ ဟတ္ထကမ္မဝသေန အာဟရပေတွာ ပရိဘုဉ္ဇတိ ဝဇ္ဇတိ။ အလန္တိဟိ
 ပန ဘိက္ခုဟိ ဝါ သာမဏေရေဟိ ဝါ ဟတ္ထကမ္မံ န ကာရေတဗ္ဗံ။ အယံ တာဝ
 ပုရိသတ္ထကရေ နယော။

ဂေါဏံ ပန အညာတကအပ္ပဝါရိတဋ္ဌာနံတော အာဟရပေတံ န ဝဇ္ဇတိ။
 အာဟရပေန္တဿ ဒုက္ကဋ္ဌံ။ ဤပဝါရိတဋ္ဌာနံတောပိ မူလစ္ဆေဇ္ဇာယ ယာစိတံ
 န ဝဇ္ဇတိ။ တာဝကာလိကနယေန သဗ္ဗတ္ထ ဝဇ္ဇတိ။ ဧဝံ အာဟရပိတဉ္စ ဂေါဏံ
 ရက္ခိတွာ ဇဂ္ဂိတွာ သာမိကာ ပဋိစ္စာပေတဗ္ဗာ ၃။ သစဿ ပါဒေါ ဝါ သိင်္ဂံ ဝါ
 ဘိဇ္ဇတိ ဝါ နဿတိ ဝါ။ သာမိကာ စေ သမ္ပုဋ္ဌန္တိ။ ဣစ္ဆေတံ ကုသလံ။ နော စေ
 သမ္ပုဋ္ဌန္တိ။ ဂိဝါ ဟောတိ။ သစေ “တုမ္မာကံယေဝ ဒေမာ”တိ ဝေန္တိ။ န
 သမ္ပုဋ္ဌန္တိ။ “ဝိဟာရဿ ဒေမာ”တိ ဝုတ္တေ ပန “အာရာမိကာနံ အာစိက္ခယ
 ဇဂ္ဂနတ္ထာယာ”တိ ဝတ္ထုဗ္ဗံ။

“သကဋ္ဌံ ဒေထာ”တိပိ အညာတကအပ္ပဝါရိတေ ဝတ္ထု န ဝဇ္ဇတိ။ ဝိညတ္တိယေဝ
 ဟောတိ။ ဒုက္ကဋ္ဌံ အာပဇ္ဇတိ။ ဤပဝါရိတဋ္ဌာနေ ပန ဝဇ္ဇတိ။ တာဝကာလိကံ
 ဝဇ္ဇတိ။ ကမ္မံ ကတွာ ပန ဒါတဗ္ဗံ။ သစေ နေမိအာဒိနိ ဘိဇ္ဇန္တိ ပါကတိကာနိ
 ကတွာ ဒါတဗ္ဗံ။ နဋ္ဌေ ဂိဝါ ဟောတိ။ “တုမ္မာကမေဝ ဒေမာ”တိ ဝုတ္တေ
 ဒါရုဘဏ္ဍံ နာမ သမ္ပုဋ္ဌန္တိတံ ဝဇ္ဇတိ။ ဧသ နယော ဝါသီရေသုကုဋ္ဌာရိကုဒါလ-
 နိခါဒနေသု ဝလ္လိအာဒိသု စ ပရပရိဂ္ဂဟိတေသု။ ဂရုဘဏ္ဍပဟောနကေသုယေဝ
 စ ဝလ္လိအာဒိသု ဝိညတ္တိ ဟောတိ။ န တတော ဩရံ။

အနဇ္ဈာဝုတ္တကံ ပန ယံကိစ္စံ အာဟရပေတံ ဝဇ္ဇတိ။ ရက္ခိတဂေါပိတဋ္ဌာနေ-
 ယေဝ ဟိ ဝိညတ္တိ နာမ ဝုစ္ဆတိ။ သာ ဒွိသု ပစ္စယေသု သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ န
 ဝဇ္ဇတိ။ သေနာသနပစ္စယေ ပန “အာဟရ ဒေဟိ”တိ ဝိညတ္တိမတ္တမေဝ န

Makkhikāyo bahukā honti, “makkhikābījanīm āharathā”ti vattabbaṃ. Pucimandasākhādīni āharanti, kappiyaṃ kārāpetvā paṭiggahetabbāni. Āsanāsālāya udakabhājanam rittam hoti, “dhamakaraṇam¹ gaṇhā”ti na vattabbaṃ. Dhamakaraṇam hi rittabhājane pakkhipanto bhindeyya, “nadim vā taḷākam vā gantvā pana udakam āharā”ti vattum vaṭṭati. “Gehato āharā”ti neva vattum vaṭṭati, na āhaṭam paribhuñjitabbaṃ. Āsanāsālāyaṃ vā araṇṇake vā bhattakiccam karontehi² tatthajātakam anajjhāvutthakam yaṃkiñci uttaribhaṅgāraṇam pattam vā phalam vā sace kiñci kamman karontam āharāpeti, hatthakammavasena āharāpetvā paribhuñjitum vaṭṭati. Alajjhi pana bhikkhūhi vā sāmaṇerehi vā hatthakammam na kāretabbaṃ. Ayaṃ tāva purisatthakare nayo.

Goṇam pana aññātaka-appavāritatthānato āharāpetum na vaṭṭati, āharāpentassa dukkaṭam. Nātipavāritatthānatopi mūlacchejjāya yācitum na vaṭṭati, tāvakālikanayena sabbattha vaṭṭati. Evaṃ āharāpitaṇca goṇam rakkhitvā jaggitvā sāmikā paṭicchāpetabbā³. Sacassa pādo vā siṅgam vā bhijjati vā nassati vā, sāmikā ce sampāṭicchanti, iccetam kusalam. No ce sampāṭicchanti, gīvā hoti. Sace “tumhākaṃyeva demā”ti vadanti, na sampāṭicchitabbaṃ. “Vihārassa demā”ti vutte pana “ārāmikānam ācikkhatha jagganattthāyā”ti vattabbaṃ.

“Sakaṭam dethā”tipi aññātaka-appavārite vattum na vaṭṭati, viññattiyeva hoti, dukkaṭam āpajjati. Nātipavāritatthāne pana vaṭṭati, tāvakālikam vaṭṭati, kamman katvā puna dātabbaṃ. Sace nemi-ādīni bhijjanti pākatikāni katvā dātabbaṃ. Naṭṭhe gīvā hoti. “Tumhākameva demā”ti vutte dārubhaṇḍam nāma sampāṭicchitum vaṭṭati. Esa nayo vāsipharasukuthārīkudālanikhādanesu, valli-ādīsu ca parapariggahitesu. Garubhaṇḍappahonakesuyeva ca valli-ādīsu viññatti hoti, na tato oram.

Anajjhāvutthakam pana yaṃkiñci āharāpetum vaṭṭati. Rakkhitagopitatthāneyeva hi viññatti nāma vuccati. Sā dvīsu paccayesu sabbena sabbaṃ na vaṭṭati, senāsanapaccaye pana “āhara dehi”ti viññattimattameva na

1. Dhamakaraṇam (Sī, Syā)

2. Karonto hi (Sī)

3. Sāmikānam paṭicchāpetabbam (Sī, Syā)

ဝဇ္ဇတိ၊ ပရိကထောဘာသနိမိတ္တကမ္မာနိ ဝဇ္ဇန္တိ။ တတ္ထ ဥပေါသထာဂါရံ ဝါ ဘောဇနသလံ ဝါ အညံ ဝါ ယံကိဉ္စိ သေနာသနံ ဣတ္ထတော “ဣမသ္မိ” ဝတ ဩကာသေ ဧဝရူပံ သေနာသနံ ကာတံ ဝဇ္ဇတိ”တိ ဝါ “ယုတ္တ”န္တိ ဝါ “အနုရူပ”န္တိ ဝါတိအာဒိနာ နယေန ဝစနံ ပရိကထာ နာမ။ ဥပါသကာ တုမှေ ကုဟိ” ဝသထာတိ။ ပါသာဒေ ဘန္တေတိ။ “ကိ” ဘိက္ခုနံ ပန ဥပါသကာ ပါသာဒေါ န ဝဇ္ဇတိ”တိ ဧဝမာဒိဝစနံ ဩဘာသော နာမ။ မနုဿေ ဒိဿာ ရဇ္ဇံ ပသာရေတိ၊ ဒီလေ အာကောဇ္ဇာပေတိ။ “ကိ” ဣဒံ ဘန္တေ”တိ ဝုတ္တေ “ဣဓ အာဝါသံ ကရိဿာမာ”တိ ဧဝမာဒိကရဏံ ပန နိမိတ္တကမ္မံ နာမ။ ဂိလာနပစ္စယေ ပန ဝိညတ္တိဝိ ဝဇ္ဇတိ၊ ပဂေဝ ပရိကထာဒိနိ။

မနုဿာ ဥပဒ္ဓါတာ ယာစနာယ ဥပဒ္ဓါတာ ဝိညတ္တိယာတိ တေသံ ဘိက္ခုနံ တာယ ယာစနာယ ဝိညတ္တိယာ စ ဝိဇ္ဇိတာ။ ဥဗ္ဗန္တိတိ “ကိ”န အာဟာရ-ပေဿန္တိ”တိ ဥဗ္ဗေဂံ ဣဉ္စနံ စလနံ ပဋိလဘန္တိ။ ဥတ္တသန္တိတိ အဟိ” ဝိယ ဒိဿာ သဟသာ တသိတွာ ဥက္ကမန္တိ။ ပလာယန္တိတိ ဒူရတောဝ ယေန ဝါ တေန ဝါ ပလာယန္တိ။ အညေနဝိ ဂစ္ဆန္တိတိ ယံ မဂ္ဂံ ပဋိပန္နာ၊ တံ ပဟာယ နိဝတ္တိတွာ ဝါမံ ဝါ ဒက္ခိဏံ ဝါ ဂဟေတွာ ဂစ္ဆန္တိ။ ဒွါရမ္ပိ ထကေန္တိ။

၃၄၄။ ဘူတပုဗ္ဗံ ဘိက္ခဝေတိ ဣတိ ဘဂဝါ တေ ဘိက္ခု။ ဂရဟိတွာ တဒနုရူပဉ္စ ဓမ္မိ” ကထံ ကတွာ ပုနဝိ ဝိညတ္တိယာ ဒေါသံ ပါကဋ္ဌံ ကုရမာနော ဣမိနာ၊ “ဘူတပုဗ္ဗံ ဘိက္ခဝေ”တိအာဒိနာ နယေန တိဏိ ဝတ္ထုနိ ဒေဿသိ။ တတ္ထ—မဏိကဏ္ဍောတိ သော ကိရ နာဂရာဇာ သဗ္ဗကာမဒံ မဟဉ္စိ မဏိ” ကဏ္ဍေ ပိလန္တိတွာ စရတိ၊ တသ္မာ “မဏိကဏ္ဍော”တွေဝ ပညာယိတ္ထ။ ဥပရိမုဒ္ဓနိ မဟန္တံ ဖဏံ ကရိတွာ အဋ္ဌာသီတိ သော ကိရ တေသံ ဦန္တံ ဣသိနံ ကနိဋ္ဌော ဣသိ မေတ္တာဝိဟာရီ အဟောသိ၊ တသ္မာ? နာဂရာဇာ နဒိတော ဥတ္တရိတွာ ဒေဝဝဏ္ဏံ နိမ္မိနိတွာ တဿ သန္တိကေ နိသိဒိတွာ သမ္မောဒနိယံ ကထံ ကတွာ တံ ဒေဝဝဏ္ဏံ ပဟာယ သကဝဏ္ဏမေဝ ဥပဂန္တာ တံ ဣသိ” ပရိက္ခိပိတွာ ပသန္နကာရံ ကရေန္တော ဥပရိမုဒ္ဓနိ မဟန္တံ ဖဏံ ကရိတွာ ဆတ္တံ ဝိယ ဓာရယမာနော မဟုတ္တံ ဌတွာ ပက္ကမတိ။ တေန ဝုတ္တံ “ဥပရိမုဒ္ဓနိ မဟန္တံ ဖဏံ ကရိတွာ အဋ္ဌာသီ”တိ။ မဏိမဿ ကဏ္ဍေ ပိလန္တိနန္တိ မဏိ” အဿ ကဏ္ဍေ ပိလန္တိတံ၊ အာမုက္ကန္တိ? အတ္ထော။ ကေမန္တံ အဋ္ဌာသီတိ တေန ဒေဝဝဏ္ဏေန အာဂန္တာ တာပသေန သဒ္ဓိ” သမ္မောဒမာနော ကေသ္မိ” ပဒေသေ အဋ္ဌာသိ။

vaṭṭati, parikathobhāsanimittakammāni vaṭṭanti. Tattha uposathāgārāṃ vā bhojanasālāṃ vā aññaṃ vā yaṃkiñci senāsanaṃ icchato ‘imasmiṃ vata okāse evarūpaṃ senāsanaṃ kātuṃ vaṭṭatī’¹ti vā “yuttan”²ti vā “anurūpan”³ti vāti-ādinā nayena vacanaṃ **parikathā** nāma. Upāsakā tumhe kuhiṃ vasathāti. Pāsāde bhanteti. “Kiṃ bhikkhūnaṃ pana upāsakā pāsādo na vaṭṭatī”⁴ti evamādivacanaṃ **obhāso** nāma. Manusse disvā rajjuṃ pasāreti, khīle ākoṭāpeti. “Kiṃ idaṃ bhante”⁵ti vutte “idha āvāsaṃ karissāmā”⁶ti evamādikaraṇaṃ pana **nimittakammaṃ** nāma. Gilānapaccaye pana viññattipi vaṭṭati, pageva parikathādīni.

Manussā upaddutā yācanāya upaddutā viññattiyāti tesaṃ bhikkhūnaṃ tāya yācanāya, viññattiyā ca pīṭitā. **Ubbijjantipīti** “kiṃnu āharāpessanti”⁷ti ubbegaṃ iñjanaṃ calanaṃ paṭilabhanti. **Uttasantipīti** ahim viya disvā sahasā tasitvā ukkamanti. **Palāyantipīti** dūratova yena vā tena vā palāyanti. **Aññenapi gacchantīti** yaṃ maggaṃ paṭipannā, taṃ pahāya nivattitvā vāmaṃ vā dakkhiṇaṃ vā gahetvā gacchanti. Dvārampi thakenti.

344. **Bhūtapubbaṃ bhikkhavi**ti iti Bhagavā te bhikkhū garahitvā, tadanurūpañca¹ dhammiṃ kathaṃ katvā punapi viññattiyā dosaṃ pākāṇaṃ kurumāno iminā² “bhūtapubbaṃ bhikkhave”³ti-ādinā nayena tīni vatthūni dassesi. Tattha—**maṇikaṇṭho**ti so kira nāgarājā sabbakāmadadaṃ mahagghaṃ maṇiṃ kaṇṭhe pilandhitvā carati, tasmā “maṇikaṇṭho”⁴ tveva paññāyittha. **Uparimuddhani mahantaṃ phaṇaṃ karitvā aṭṭhāsīti** so kira tesaṃ dvinnāṃ isīnaṃ kaniṭṭho isi mettāvihārī ahosi, tasmā⁵ nāgarājā nadito uttaritvā devavaṇṇaṃ nimminitvā tassa santike nisīditvā sammodayaṃ kathaṃ katvā taṃ devavaṇṇaṃ pahāya sakavaṇṇameva upagantvā taṃ isiṃ parikkhipitvā pasannākāraṃ karonto uparimuddhani mahantaṃ phaṇaṃ karitvā chattaṃ viya dhārayamāno muhuttaṃ ṭhatvā pakkamati. Tena vuttaṃ “uparimuddhani mahantaṃ phaṇaṃ karitvā aṭṭhāsī”⁶ti. **Maṇimassa kaṇṭhe pilandhananti** maṇiṃ assa kaṇṭhe pilandhitaṃ, āmukkanti⁷ attho. **Ekamantaṃ aṭṭhāsīti** tena devavaṇṇena āgantvā tāpasena saddhiṃ sammodayamāno ekasmiṃ padese aṭṭhāsī.

1. Tadanurūpikañca (Sī) 2. Imāni (Syā) 3. So kira (Sī) 4. Āmuttanti (Syā)

၁၅၂ ဝိနယဝိဇ္ဇာက ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာ [၂]-သံဃာဒိဿသ

မမန္တပါနန္တိ မမ အန္တု ပါနန္တု။ ဝိပုလန္တိ ဗဟုလံ။ ဥဠာရန္တိ ပဏီတံ။ အတိ-
ယာစကောသီတိ အတိဝိယ ယာစကော အသိ၊ ပုနပျုနံ ယာစသီတိ ဝုတ္တံ
ဟောတိ။ သုဿတိ တရုဏော ထာမသမ္ပန္နော ယောဗ္ဗနပ္ပတ္တပုရိသော။ သက္ခရာ
ဝုစ္စတိ ကာဠသီလာ။ တတ္ထ ခောတော အသိ “သက္ခရာခောတော နာမာ”^၁တိ
ဝုစ္စတိ၊ သက္ခရာခောတော ပါဏိမိ အဿာတိ သက္ခရာခောတပါဏိ၊ ပါသာဏေ
ခောတနိသိတဂ္ဂဟတ္ထောတိ အတ္ထော။ ယထာ သော အသိဟတ္ထော ပုရိသော
တာသေယျ၊ ဧဝံ တာသေသိ မံ သေလံ ယာစမာနော၊ မဏိ ယာစန္တောတိ
အတ္ထော။

န တံ ယာစေတိ တံ န ယာစေယျ။ ကတရံ? ယဿ ဝိယံ ဇိနိသေတိ ယံ
အဿ သတ္တဿ ဝိယန္တိ ဇာနေယျ။

ကိမင်္ဂ ပန မနုဿဘူတာနန္တိ မနုဿဘူတာနံ အမနာပါတိ ကိမေဝေတ္ထ
ဝတ္တဗ္ဗံ။

၃၄၅။ သက္ခရာသံဃဿ သဗ္ဗေန ဥဗ္ဗာဠောတိ သော ကိရ သက္ခရာသံဃော
ပဌမယာမဉ္ဇ ပစ္ဆိမယာမဉ္ဇ နိရုဇ္ဈရံ သဗ္ဗမေဝ ကရေတိ၊ သော ဘိက္ခု တေန
သဗ္ဗေန ဝိဇ္ဇိတော ဟုတွာ ဘဂဝတော သန္တိကံ အဂမာသိ။ တေနာဟ
“ယေနာဟံ တေနုပသင်္ကမိ”^၂တိ။

ကုတော စ တုံ ဘိက္ခု အာဂစ္ဆသီတိ ဧတ္ထ နိသိန္နော သော ဘိက္ခု န
အာဂစ္ဆတိ၊ ဝတ္တမာနသမိပေ ပန ဧဝံ ဝတ္တံ လဗ္ဘတိ။ တေနာဟ “ကုတော စ
တုံ ဘိက္ခု အာဂစ္ဆသီ”^၃တိ၊ ကုတော အာဂတောသီတိ အတ္ထော။ တတော
အဟံ ဘဂဝါ အာဂစ္ဆာမိတိ ဧတ္ထာပိ သော ဧဝ နယော။ ဥဗ္ဗာဠောတိ
ဝိဇ္ဇိတော၊ ဥက္ကဏ္ဍာပိတော ဟုတွာတိ အတ္ထော။

သော သက္ခရာသံဃော “ဘိက္ခု ပတ္တံ ယာစတိ”^၄တိ ဧတ္ထ န တေ သက္ခရာ
ဘိက္ခုနော ဝစနံ ဇာနန္တိ။ ဘဂဝါ ပန အတ္တနော အာနုဘာဝေန ယထာ
ဇာနန္တိ၊ တထာ အကာသိ။

၃၄၆။ အပါဟံ တေန ဇာနာသီတိ အပိ အဟံ တေန ဇနေ “ကေ ဝါ ဣမေ၊
ကဿ ဝါ ဣမေ”^၅တိ န ဇာနာမိ။ သင်္ခမ္ပ ယာစန္တိတိ သမာဂန္တာ ဝဂ္ဂဝဂ္ဂါ ဟုတွာ
ယာစန္တိ။ ယာစကော အပ္ပိယော ဟောတိတိ ယော ယာစတိ၊ သော အပ္ပိယော
ဟောတိ။ ယာစံ အဒဒမပ္ပိယောတိ ယာစန္တိ ယာစိတံ ဝုစ္စတိ။ ယာစိတမတ္ထံ
အဒဒန္တောပိ အပ္ပိယော ဟောတိ။ အထ ဝါ ယာစန္တိ ယာစန္တဿ၊

Mamannapānanti mama annañca pānañca. **Vipulanti** bahulaṃ. **Uḷāranti** paṇītaṃ. **Atiyācakosīti** ativiya yācako asi, punappunaṃ yācasīti vuttaṃ hoti. **Susūti** taruṇo thāmasampanno yobbanappattapuriso. **Sakkharā** vuccati kālāsila, tattha dhoti asi “sakkharadhoto nāmā”ti vuccati, sakkharadhoto pāṇimhi assāti **sakkharadhotapāṇi**, pāsāṇe dhotanisitakhaggahatthoti attho. Yathā so asihattho puriso tāseyya, evaṃ **tāsesi maṃ selam yācamāno**, maṇim yācantoti attho.

Na taṃ yāceti taṃ na yāceyya. Kataraṃ? **Yassa piyaṃ jigīseti** yaṃ assa sattassa piyanti jāneyya.

Kimaṅgaṃ pana manussabhūtānanti manussabhūtānaṃ amanāpāti kimevettha vattabbaṃ.

345. **Sakuṇasaṃghassa saddena ubbālhoti** so kira sakuṇasaṃgho paṭhamayāmañca pacchimayāmañca nirantaraṃ saddameva karoti, so bhikkhu tena saddena pīlito hutvā Bhagavato santikaṃ agamāsi. Tenāha “yenāhaṃ tenupasaṅkami”ti.

Kuto ca tvaṃ bhikkhu āgacchasiti ettha nisinno so bhikkhu na āgacchati, vattamānasamīpe pana evaṃ vattum labbhati. Tenāha “kuto ca tvaṃ bhikkhu āgacchasi”ti, kuto āgatosīti attho. **Tato ahaṃ Bhagavā āgacchāmīti** etthāpi so eva nayo. **Ubbālhoti** pīlito, ukkaṇṭhāpito hutvāti attho.

So sakuṇasaṃgho “bhikkhu pattaṃ yācatī”ti ettha na te sakuṇā bhikkhuno vacanaṃ jānanti. Bhagavā pana attano ānubhāvena yathā jānanti, tathā akāsi.

346. **Apāhaṃ te na jānāmīti** api ahaṃ te jane “ke vā ime, kassa vā ime”ti na jānāmi. **Saṅgama yācantīti** samāgantvā vaggavaggā hutvā yācanti. **Yācako appiyo hotīti** yo yācati, so appiyo hoti. **Yācam adadamappiyoti yācanti** yācitaṃ vuccati. Yācitamatthaṃ adadantopi appiyo hoti. Atha vā **yācanti yācantassa**,

ကဏ္ဍ]

၆-ကုဋိကာရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၁၅၃

အဒမ္မဗ္ဗိယောတိ အဒေန္တော အပ္ပိယော ဟောတိ။ **မာ မေ ဝိဒေဿနာ** အဟူတိ မာ မေ အပ္ပိယဘာဝေါ အဟု၊ အဟံ ဝါ တဝ, တံ ဝါ မမ ဝိဒေဿော အပ္ပိယော မာ အဟောသီတိ အတ္ထော။

၃၄၇။ **ဒုဿံဟရာနီတိ** ကသိဂေါရက္ခာဒီတိ ဥပါယေဟိ ဒုက္ခေန သံဟရ-
ဏီယာနိ။

၃၄၈-၃၄၉။ **သညာစိကာယ ပန ဘိက္ခုနာတိ** ဧတ္ထ **သညာစိကာ** နာမ သယံ ပဝတ္တိတယာစနာ ဝုတ္တိ၊ တသ္မာ သညာစိကာယာတိ အတ္တနော ယာစနာယာတိ ဝုတ္တိ ဟောတိ။ သယံ ယာစိတကေဟိ ဥပကရဏေဟိတိ အတ္ထော။ ယသ္မာ ပန သာ သယံယာစိတကေဟိ ကယိရမာနာ သယံ ယာစိတွာ ကယိရမာနာ ဟောတိ။ တသ္မာ တံ အတ္ထပရိယာယံ ဒဿေတုံ “သယံ ယာစိတွာ ပုရိသဗ္ဗိ”တိ ဧဝမဿ ပဒဘာဇနံ ဝုတ္တိ။

ဥလ္လိတ္တာတိ အန္တောလိတ္တာ။ **အဝလ္လိတ္တာတိ** ဗဟိလိတ္တာ။ **ဥလ္လိတ္တာ-
ဝလ္လိတ္တာတိ** အန္တရဗဟိရလိတ္တာတိ^၁ ဝုတ္တိ ဟောတိ။

ကာရယမာနေနာတိ ဣမဿ ပဒဘာဇနေ “ကာရာပေန္တေနာ”တိ ဧတ္ထကမေဝ ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ။ ဧဝံဗျ ဗျဉ္ဇနံ သမေတိ။ ယသ္မာ ပန သညာစိကာယ ကုဋိ^၂ ကရာေန္တေနာပိ ဣမ ဝုတ္တနယေနေဝ ပဋိပဋိတဗ္ဗံ၊ တသ္မာ ကရာေန္တော ဝါ ဟောတု, ကာရာပေန္တော ဝါ၊ ဥဘောပေတေ ကာရယမာနေနာတိ ဣမိနာဝ ပဒေန သင်္ဂဟီတာတိ ဧတမတ္ထံ ဒဿေတုံ “ကာရာေန္တော ဝါ ကာရာပေန္တော ဝါ”တိ ဝုတ္တိ။ ယဒိ ပန ကရာေန္တေန ဝါ ကာရာပေန္တေန ဝါတိ ဝဒေယျ၊ ဗျဉ္ဇနံ ဝိလောမိတံ ဘဝေယျ၊ န ဟိ ကာရာပေန္တော ကရာေန္တော နာမ ဟောတိ၊ တသ္မာ အတ္ထမတ္တမေဝေတ္ထ ဒဿိတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

အတ္တုဒ္ဓေသန္တိ “မယံ သော”တိ ဧဝံ အတ္တာ ဥဒ္ဓေသော အဿာတိ အတ္တုဒ္ဓေသာ၊ တံ အတ္တုဒ္ဓေသံ။ ယသ္မာ ပန ယဿာ အတ္တာ ဥဒ္ဓေသော၊ သာ အတ္တနော အတ္တာယ ဟောတိ၊ တသ္မာ အတ္ထပရိယာယံ ဒဿေန္တော “အတ္တုဒ္ဓေသန္တိ အတ္တနော အတ္တာယာ”တိ အာဟ။ **ပမာဏိကာ ကာရေ-
တဗ္ဗာတိ** ပမာဏယုတ္တာ ကာရေတဗ္ဗာ။ **တတြိဒံ ပမာဏန္တိ** တဿာ ကုဋိယာ ဣဒံ ပမာဏံ။ **သုဂတဝိဒတ္ထိယာတိ** သုဂတဝိဒတ္ထိ နာမ ဣဒါနိ မဇ္ဈိမဿ ပုရိသဿ

၁-သန္တရဗဟိရလိတ္တာတိ (သီ၊ သျာ)

adadamappiyoti adento appiyo hoti. **Mā me videssanā ahūti** mā me appiyabhāvo ahu, ahaṃ vā tava, tvaṃ vā mama videsso appiyo mā ahoṣīti attho.

347. **Dussamharānī**ti kasigorakkhādīhi upāyehi dukkhena samharaṇīyāni.

348-9. **Saññācīkāya pana bhikkhunā**ti ettha **saññācīkā** nāma sayam pavattitayācanā vuccati, tasmā saññācīkāyāti attano yācanāyāti vuttam hoti, sayam yācitakehi upakaraṇehīti attho. Yasmā pana sā sayamyācitakehi kariyamānā sayam yācitvā kariyamānā hoti, tasmā taṃ atthapariyāyam dassetum “sayam yācitvā purisampi”ti evamassa padabhājanam vuttam.

Ullittāti antolittā. **Avalittāti** bahilittā. **Ullittāvalittāti** antarabāhiralittāti¹ vuttam hoti.

Kārayamānenāti imassa padabhājane “kārapentenā”ti ettakameva vattabham siyā. Evañhi byañjanam sameti. Yasmā pana saññācīkāya kuṭim karontenāpi idha vuttanayeneva paṭipajjitabham, tasmā karonto vā hotu, kārapento vā, ubhopete “kārayamānenā”ti imināva padena saṅgahitāti etamattham dassetum “karonto vā kārapento vā”ti vuttam. Yadi pana “karontena vā kārapentena vā”ti vadeyya, byañjanam vilomitam bhaveyya, na hi kārapento karonto nāma hoti, tasmā atthamattamevettha dassitanti veditabham.

Attuddesanti “mayham esā”ti evam attā uddeso assāti attuddesā, tam attuddesam. Yasmā pana yassā attā uddeso, sā attano atthāya hoti, tasmā atthapariyāyam dasseto “attuddesanti attano atthāyā”ti āha. **Pamāṇikā kāretabbāti** pamāṇayuttā kāretabbā. **Tatridam pamāṇanti** tassā kuṭiyā idam pamāṇam. **Sugatavidatthiyāti** Sugatavidatthi nāma idāni majjhimassa purisassa

1. Santarabāhiralittāti (Sī, Syā)

၁၅၄ ဝိနယပိဋက ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာ [၂-သံဃာဒိသေသ

တိသေသ ဝိဒတ္တိယော ဝေဇနီဟတ္ထေန ဒိယဇော ဟတ္ထော ဟောတိ။ **ဗဟိရိမေန မာနေနာ**တိ ကုဋိယာ ဗဟိကုဋမာနေန ဌါဒသ ဝိဒတ္တိယော။ မိနန္တေန ပန သဗ္ဗပဌမံ ဒိန္နော မဟာမတ္တိကပရိယန္တော န ဂဟေတဗ္ဗော။ ထုသဝိဏ္ဏပရိယန္တေန မိနိတဗ္ဗံ။ ထုသဝိဏ္ဏဿ ဥပရိ သေတကမ္ပံ အဗ္ဗောဟာရိကံ။ သစေ ထုသဝိဏ္ဏေန အနတ္တိကော မဟာမတ္တိကာယ ဧဝ နိဋ္ဌာပေတိ။ မဟာမတ္တိကာဝ ပရိစ္ဆေဒေါ။

တိရိယန္တိ ဝိတ္တာရတော။ **သတ္တာ**တိ သတ္တ သုဂတဝိဒတ္တိယော။ **အန္တရာ**တိ ဣဿ ပန အယံ နိဗ္ဗေသော “အပ္ပန္နရိမေန မာနေနာ”တိ။ ကုဋဿ ဗဟိ အန္တံ အဂ္ဂဟေတွာ အပ္ပန္နရိမေန အန္တေန မိနိယမာနေ တိရိယံ သတ္တ သုဂတဝိဒတ္တိယော ပမာဏန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ယော ပန လေသံ ဩဇ္ဇန္တော ယထာဝုတ္တပ္ပမာဏမေဝ ကရိဿာမီတိ ဒီဃတော ဧကောဒသ ဝိဒတ္တိယော တိရိယံ အဋ္ဌ ဝိဒတ္တိယော, ဒီဃတော ဝါ တေရသ ဝိဒတ္တိယော တိရိယံ ဆ ဝိဒတ္တိယော ကရေယျ။ န ဝဇ္ဇတိ။ ဧကတော- ဘာဂေန အတိက္ကန္တမ္ပိ ဟိ ပမာဏံ အတိက္ကန္တမေဝ ဟောတိ။ တိဋ္ဌတု ဝိဒတ္တိ။ ကေသဂ္ဂမတ္တမ္ပိ ဒီဃတော ဝါ ဟာပေတွာ တိရိယံ, တိရိယတော ဝါ ဟာပေတွာ ဒီဃံ ဝဇ္ဇေတုံ န ဝဇ္ဇတိ။ ကော ပန ဝါဒေါ ဥဘတော ဝဇ္ဇနေ။ ဝုတ္တဉ္ဇေတံ “အာယာမတော ဝါ ဝိတ္တာရတော ဝါ အန္တမသော ကေသဂ္ဂမတ္တမ္ပိ အတိက္ကမိတွာ ကရေတိ ဝါ ကာရာပေတိ ဝါ ပယောဂေ ဒုက္ကဋ္ဌ”န္တိအာဒိ။ ယထာဝုတ္တပ္ပမာဏာ ဧဝ ပန ဝဇ္ဇတိ။ ယာ ပန ဒီဃတော သဋ္ဌိဟတ္ထာဝိ ဟောတိ တိရိယံ တိဟတ္ထာဝါ ဦးကစတုဟတ္ထာဝါ။ ယတ္ထ ပမာဏယုတ္တော မဇ္ဈော ဣတော စိတော စ န ပရိဝတ္တတိ။ အယံ ကုဋိတိ သင်္ချံ န ဝဇ္ဇတိ။ တသ္မာ အယမ္ပိ ဝဇ္ဇတိ။ **မဟာပစ္စရိယံ ပန** ပစ္စိမကောဋိယာ စတုဟတ္ထဝိတ္တာရာ ဝုတ္တာ၊ တတော ဟေဋ္ဌာ အကုဋိ။ ပမာဏိကာဝိ ပန အဒေသိတဝတ္ထုကာ ဝါ သာရန္တာ ဝါ အပရိက္ကမနာ ဝါ န ဝဇ္ဇတိ။ ပမာဏိကာ ဒေသိတဝတ္ထုကာ အနာရန္တာ သပရိက္ကမနာဝ ဝဇ္ဇတိ။ ပမာဏတော ဦးတရမ္ပိ စတုဟတ္ထံ ပဉ္စဟတ္ထမ္ပိ ကရေန္တေန ဒေသိတဝတ္ထုကာဝ ကာရေတဗ္ဗော။ ပမာဏာတိက္ကန္တပန ကရေန္တော လေပပရိယောသာနေ ဂရုကံ အာပတ္တိ အာပဇ္ဇတိ။

တတ္ထ လေပေါ စ အလေပေါ စ လေပေါကာသော စ အလေပေါကာသော စ ဝေဒိတဗ္ဗော။ သေယျထိဒံ၊ လေပေါတိ ခွေ လေပါ မတ္တိကာလေပေါ စ သုဓာလေပေါ စ။ ဌပေတွာ ပန ဣမေ ခွေ လေပေ အဝသေသော ဘသ္မဂေါမယာဒိဘေဒေါ လေပေါ အလေပေါ။ သစေပိ ကလလလေပေါ ဟောတိ။ အလေပေါ ဧဝ။ လေပေါကာသောတိ ဘိတ္တိယော စေဝ ဆဒနဉ္စ။

tisso vidatthiyo vaḍḍhakīhatthena diyadḍho hattho hoti. **Bāhirimena mānenā**ti kuṭiyā bahikuṭṭamānena dvādasa vidatthiyo. Minantena pana sabbapaṭhamam dinnō mahāmattikapariyanto na gahetabbo. Thusapiṇḍapariyantena minitabbam. Thusapiṇḍassa upari setakammam abbohārikam. Sace thusapiṇḍena anattiko mahāmattikāya eva niṭṭhāpeti, mahāmattikāva paricchedo.

Tiriyanti vitthārato. **Sattā**ti satta Sugatavidatthiyo. **Antarā**ti imassa pana ayam niddeso “abbhantarimena mānenā”ti, kuṭṭassa bahi antam aggahetvā abbhantarimena antena miniyamāne tiriyaṃ satta Sugatavidatthiyo pamāṇanti vuttam hoti.

Yo pana lesam oḍḍento yathāvuttappamāṇameva karissāmīti dīghato ekādasa vidatthiyo tiriyaṃ aṭṭha vidatthiyo, dīghato vā terasa vidatthiyo tiriyaṃ cha vidatthiyo kareyya, na vaṭṭati. Ekato bhāgena atikkantampi hi pamāṇam atikkantameva hoti. Tiṭṭhatu vidatthi, kesaggamattampi dīghato vā hāpetvā tiriyaṃ, tiriyaṃ vā hāpetvā dīgham vaḍḍhetum na vaṭṭati, ko pana vādo ubhato vaḍḍhane. Vuttañhetam “āyāmato vā vitthārato vā antamaso kesaggamattampi atikkamitvā karoti vā kārāpeti vā, payoge dukkaṭan”ti-ādi¹. Yathāvuttappamāṇā eva pana vaṭṭati. Yā pana dīghato saṭṭhihatthāpi hoti tiriyaṃ tihatthā vā ūnakacatuhatthā vā, yattha pamāṇayutto mañco ito cito ca na parivattati, ayam kuṭṭi saṅkhyam na gacchati, tasmā ayampi vaṭṭati. **Mahāpaccariyaṃ pana** pacchimakoṭiyā catuhatthavitthārā vuttā, tato heṭṭhā akuṭi. Pamāṇikāpi pana adesitavatthukā vā sārāmbhā vā aparikkamanā vā na vaṭṭati, pamāṇikā desitavatthukā anārambhā saparikkamanāva vaṭṭati. Pamāṇato ūnatarampi catuhattham pañcahatthampi karontena desitavatthukāva kāretabbā. Pamāṇatikkantañca pana karonto lepariyoṣāne garukam āpattim āpajjati.

Tattha lepo ca alepo ca lepokāso ca alepokāso ca veditabbo. Seyyathidaṃ? **Lepoti** dve lepā mattikālepo ca sudhālepo ca. Ṭhapetvā pana ime dve lepe avaseso bhasmagomayādibhedo lepo **alepo**. Sacepi kalalalepo hoti, alepo

1. Vi 1. 227 piṭṭhe.

ဌပေတွာ ပန ဘိက္ခုနိဒ္ဓန္ဓေ အဝေသေသော ထမ္မတုလာပိဋ္ဌသင်္ခါတပါန-
ရူပန္တိဒ္ဓါဒိ အလေပါရဟော ဩကာသော၊ သဗ္ဗောပိ အလေပေါကာသောတိ
ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဘိက္ခု။ အဘိနေတဗ္ဗော ဝတ္ထုဒေသနာယာတိ ယသ္မိံ ဌာနေ ကုဋ်
ကာရေတုကာမော ဟောတိ။ တတ္ထ ဝတ္ထုဒေသနတ္ထာယ ဘိက္ခု နေတဗ္ဗော။ **တေန**
ကုဋ်ကာရကေနာတိအာဒိ ပန ယေန ဝိမိနာ တေ ဘိက္ခု အဘိနေတဗ္ဗော၊
တဿ ဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ကုဋ်ဝတ္ထု သောဓေတွာတိ** န ဝိသမံ အရညံ
ဘိက္ခု ဂဟေတွာ ဂန္တဗ္ဗံ၊ ကုဋ်ဝတ္ထု ပန ပဌမမေဝ သောဓေတွာ သမတလံ
သီမမဏ္ဍလသဒိသံ ကတွာ ပစ္ဆာ သံသံ ဥပသင်္ကမိတွာ ယာစိတွာ နေတဗ္ဗောတိ
ဒေသေတိ။ **ဝေမဿ ဝေနိယောတိ** သံသော ဧဝံ ဝတ္ထဗ္ဗော အဿ။ ပရတော
ပန “ဒုတိယမ္ပိ ယာစိတဗ္ဗော”တိ ဘိက္ခု သန္ဓာယ ဗဟုဝစနံ ဝုတ္တံ။ **နော ဓေ**
သဗ္ဗော သံသော ဥဿဟတိတိ သစေ သဗ္ဗော သံသော န ဣတ္ထိတိ၊ သဇ္ဈာယ-
မနသိကာရာဒိသု ဥယျုတ္တာ တေ တေ ဘိက္ခု ဟောန္တိ။ **သာရန္တံ အနာရန္တံ**
သဥပဒ္ဓဝံ အနုပဒ္ဓဝံ။ **သပရိက္ခမနံ အပရိက္ခမနန္တိ** သဥပစာရံ အနုပစာရံ။

ပတ္တကလ္လန္တိ ပတ္တော ကာလော ဣမဿ ဩလောကနဿာတိ ပတ္တကာလံ၊
ပတ္တကာလမေဝ ပတ္တကလ္လံ၊ ဣဒဉ္စ ဝတ္ထုဩလောကနတ္ထာယ သမ္ပုတိကမ္ပံ
အနုသာဝနာနယေန ဩလောကေတွာပိ ကာတုံ ဝဇ္ဇတိ။ ပရတော ပန
ဝတ္ထုဒေသနာကမ္ပံ ယထာဝုတ္တာယ ဧဝ ဥတ္တိယာ စ အနုသာဝနာယ စ ကာတမ္ပံ၊
ဩလောကေတွာ ကာတုံ န ဝဇ္ဇတိ။

၃၅၃။ **ကိဝိလ္လိကာနန္တိ** ရတ္တကာဠုပိင်္ဂလာဒိဘေဒါနံ ယာသံ ကာသဉ္စိ
ကိဝိလ္လိကာနံ။ ကိဝိလ္လိကာနန္တိပိ ပါဠော။ **အာသယောတိ** နိဗ္ဗဝသနဋ္ဌာနံ၊
ယထာ စ ကိဝိလ္လိကာနံ၊ ဧဝံ ဥပစိကာဒိနမ္ပိ နိဗ္ဗဝသနဋ္ဌာနံယေဝ အာသယော
ဝေဒိတဗ္ဗော။ ယတ္ထ ပန တေ ဂေါစရတ္ထာယ အာဂန္တာ ဂစ္ဆန္တိ၊ သဗ္ဗေသမ္ပိ
တာဒိသော သဉ္စရဏပုဒေသော အဝါရိတော။ တဿာ တတ္ထ အပနေတွာ
သောဓေတွာ ကာတုံ ဝဇ္ဇတိ။ ဣမာနိ တာဝ ဆ ဌာနာနိ သတ္တာနုဒ္ဓယာယ
ပဋိက္ခိတ္တာနိ။

ဟတ္ထိနံ ဝါတိ ဟတ္ထိနံ ပန နိဗ္ဗဝသနဋ္ဌာနမ္ပိ နိဗ္ဗဂေါစရဋ္ဌာနမ္ပိ န ဝဇ္ဇတိ။
သီဟာဒိနံ အာသယော စ ဂေါစရာယ ပက္ခမန္တာနံ နိဗ္ဗဂမနမဂ္ဂေါ စ န ဝဇ္ဇတိ။
ဧတေသံ ဂေါစရဘူမိ^၂ န ဂဟိတာ။ **ယေသံ ကေသဉ္စိတိ** အညေသမ္ပိ ဝါဠာနံ

၁-ကိလကာနန္တိပိ ပါဠော (သီ၊ သျှာ)

၂-စာရဘူမိ (သျှာ)

eva. **Lepokāsoti** bhittiyo ceva chadanañca, ṭhapetvā pana bhitticchadane avaseso thambhatulāpiṭṭhasaṅghāṭavātapānadhūmacchiddādi alepāraho okāso, sabbopi **alepokāsoti** veditabbo.

Bhikkhū abhinetaḥ vā **vatthudesanāyā**ti yasmim ṭhāne kuṭim kāretukāmo hoti, tattha vatthudesanattāya bhikkhū netabbā. **Tena kuṭikārakenā**ti-ādi pana yena vidhinā te bhikkhū abhinetaḥ, tassa dassanattam vuttam. Tattha **kuṭivattum sodhetvā**ti na visamaṃ araṇṇaṃ bhikkhū gahetvā gantabbam, kuṭivattum pana paṭhamameva sodhetvā samatalam sīmamaṇḍalasadisam katvā pacchā saṅgham upasaṅkamitvā yācitvā netabbāti dasseti. **Evamassa vacanīyoti** saṅgho evaṃ vattabbo assa. Parato pana “dutiyaṃpi yācitabbā”ti bhikkhū sandhāya bahuvacanaṃ vuttam. **No ce sabbo saṅgho ussahatī**ti sace sabbo saṅgho na icchatī, sajjhāyamanasikārādīsu uyyuttā te te bhikkhū honti. **Sārambham anārambhanti** sa-upaddavaṃ anupaddavaṃ. **Saparikkamaṃ aparikkamananti** sa-upacāraṃ anupacāraṃ.

350. **Pattakallanti** patto kālo imassa olokanassāti pattakālam, pattakālemeva pattakallam, idaṃca vatthu-olokanattāya sammutikammaṃ anusāvanāyena oloketvāpi kātum vaṭṭati. Parato pana vatthudesanākamam yathāvuttāya eva ñattiyā ca anusāvanāya ca kātabbam, oloketvā kātum na vaṭṭati.

353. **Kipillikānanti** rattakālapīṅgalādhedānam yāsaṃ kāsāñci kipillikānam. Kipillakānantipi pāṭho¹. **Āsayoti** nibaddhavasanaṭṭhānam, yathā ca kipillikānam, evaṃ upacikādinampi nibaddhavasanaṭṭhānamyeva āsayo veditabbo. Yattha pana te gocarattāya āgantvā gacchanti, sabbesampi tādiso sañcaraṇappadeso avārito. Tasmā tattha apanetvā sodhetvā kātum vaṭṭati. Imāni tāva cha ṭhānāni sattānuddayāya paṭikkhattāni.

Hatthīnam vāti hatthīnam pana nibaddhavasanaṭṭhānampi nibaddhagocaraṭṭhānampi na vaṭṭati. **Sīhādīnam āsayo** ca gocarāya pakkamantānam nibaddhagamanamaggo ca na vaṭṭati. Etesaṃ cārabhūmi² na gahitā. **Yesam kesañcī**ti aññesampi vālānam

တိရစ္ဆာန်ဂတာနံ။ ဣမာနိ သတ္တ ဌာနာနိ သပ္ပင်တယာနိ။ ဘိက္ခုနံ အာရောဂုတ္တယ ပဋိက္ခိတ္တာနိ။ သေသာနိ နာနာဥပဒ္ဓဝေဟိ သဥပဒ္ဓဝါနိ။ တတ္ထ ပုဗ္ဗဏှိနိသိတန္တိ ပုဗ္ဗဏှံ နိသိတံ၊ သတ္တန္တံ ခညာနံ ဝိရူဟနကခေတ္တသာမန္တာ ဌိတံ။ ဧသေဝ နယော အပရဏှိနိသိတာဒိသုပိ။ ဧတ္ထ ပန အဗ္ဘာဃာတန္တိ ကာရဏာသရံ၊ ဝေရိသရံ စောရာနံ မာရဏတ္တယ ကတန္တိ ကုရန္တိအာဒိသု။

အာဃာတနန္တိ ဓမ္မဂန္ဓိကာ ဝုစ္စတိ။ သုသာနန္တိ မဟာသုသာနံ။ သံသရဏန္တိ^၁ အနိဗ္ဗုဒ္ဓဂမနိယော ဂတပစ္စာဂတမဂ္ဂေါ ဝုစ္စတိ။ သေသံ ဥတ္တာနမေဝ။

န သက္ကာ ဟောတိ ယထာယုတ္တေန သကဋေနာတိ ဒွိဟိ ဗလိဗဒ္ဓေဟိ ယုတ္တေန သကဋေန ဧကံ စက္ကံ နိဗ္ဗောဒကပတနဋ္ဌာနေ ဧကံ ဗဟိ ကတွာ အာဝိဇ္ဇိတုံ^၂ န သက္ကာ ဟောတိ။ ကုရန္တိယံ ပန “စတုဟိ ယုတ္တေနာ”တိ ဝုတ္တံ။ သမန္တာ နိဿေဏိယာ အနုပရိဂန္တန္တိ နိဿေဏိယံ ဌတ္တာ ဂေဟံ ဆာဒေန္တေဟိ န သက္ကာ ဟောတိ သမန္တာ နိဿေဏိယာ အာဝိဇ္ဇိတုံ။ ဣတိ ဧဝရူပေ သာရဗ္ဗေ စ အပရိက္ကမနေ စ ဌာနေ န ကာရေတဗ္ဗာ။ အနာရဗ္ဗေ ပန သပရိက္ကမနေ ကာရေတဗ္ဗာ။ တံ ဝုတ္တပဋိပက္ခနယေန ပါဠိယံ အာဂတမေဝ။

ပုန သညာဓိကာ နာမာတိ ဧဝမာဒိ “သာရဗ္ဗေ စ ဘိက္ခု ဝတ္ထုသ္မိ” အပရိက္ကမနေ သညာဓိကာယ ကုဋိ ကာရေယျာ”တိ ဧဝံ ဝုတ္တသံယာဓိကာဒိနံ အတ္ထပ္ပကာသနတ္ထံ ဝုတ္တံ။

ပယောဂေ ဒုက္ခန္တိ ဧဝံ အဒေသိတဝတ္ထုကံ ဝါ ပမာဏာတိက္ကန္တံ ဝါ ကုဋိ ကရိဿာမိတိ အရညတော ရုက္ခာ ဟရဏတ္တယ ဝါသိ ဝါ ဖရသုံ ဝါ နိသေတိ။ ဒုက္ခန္တိ။ အရညံ ပဝိသတိ။ ဒုက္ခန္တိ။ တတ္ထ အလ္လတိကာနိ ဆိန္နတိ၊ ဒုက္ခဋေန သဒ္ဓိံ ပါစိတ္တိယံ။ သုက္ခာနိ ဆိန္နတိ၊ ဒုက္ခန္တိ။ ရုက္ခေသုပိ ဧသေဝ နယော။ ဘူမိံ သေဝေတိ၊ ခဏတိ၊ ပံသုံ ဥဒ္ဓရတိ၊ စိနာတိ^၃၊ ဧဝံ ယာဝပါစိနံ^၄ ဗန္ဓတိ၊ တာဝ ပုဗ္ဗပယောဂေါ နာမ ဟောတိ၊ တသ္မိံ ပုဗ္ဗပယောဂေ သဗ္ဗတ္ထ ပါစိတ္တိယဋ္ဌာနေ ဒုက္ခဋေန သဒ္ဓိံ ပါစိတ္တိယံ၊ ဒုက္ခဋ္ဌာနေ ဒုက္ခန္တိ။ တတော ပဋ္ဌာယ သဟ-ပယောဂေါ နာမ။ တတ္ထ ထန္တေဟိ ကာတဗ္ဗာယ ထန္တံ ဥဿာပေတိ၊ ဒုက္ခန္တိ။ ဣဋ္ဌကာဟိ စိနိတဗ္ဗာယ ဣဋ္ဌကံ အာစိနာတိ၊ ဒုက္ခန္တိ။ ဧဝံ ယံ ယံ ဥပကရဏံ ယောဇေတိ၊ သဗ္ဗတ္ထ ပယောဂေ ပယောဂေ ဒုက္ခန္တိ။ တစ္ဆန္တဿ ဟတ္ထဝါရေ ဟတ္ထဝါရေ တဒတ္တယ ဂစ္ဆန္တဿ ပဒေ ပဒေ ဒုက္ခန္တိ။ ဧဝံ ကတံ ပန ဒါရုက္ခိကံ ဝါ ဣဋ္ဌကကုဋိကံ ဝါ သိလကုဋိကံ ဝါ အန္တမသော ပဏ္ဏသာလမ္ပိ သဘိတ္တိစ္ဆဒနံ

1. Kapīlakānantipi pāṭho (Sī, Syā)

2. Cāribhūmi (Ka)

၁-သမ္မရဏန္တိ (သိ) ၂-အာဝိဇ္ဇိတုံ (သိ) ၃-မိနာတိ (သျှာ) ၄-ပါစိနံ (သိ၊ သျှာ)

tiracchānagatānaṃ. Imāni satta ṭhānāni sappatibhayāni bhikkhūnaṃ ārogyatthāya paṭikkhattāni. Sesāni nānā-upaddavehi sa-upaddavāni. Tattha **pubbaṇṇanissitanti** pubbaṇṇaṃ nissitaṃ, sattannaṃ dhaññānaṃ viruhanakakhetasāmantā ṭhitaṃ. Eseva nayo aparāṇṇanissitādīsupi. Ettha pana **abbhāghātanti** kāraṇāgharaṃ, verigharaṃ corānaṃ māraṇatthāya katanti **Kurundi-ādīsu**.

Āghātananti dhammagandhikā vuccati. **Susānanti** mahāsusānaṃ. **Saṃsaraṇanti**¹ anibbijjhagamanīyo gatapaccāgatamaggo vuccati. Sesam uttānameva.

Na sakkā hoti yathāyuttena sakaṭenāti dvīhi balibaddehi yuttena sakaṭena ekaṃ cakkam nibbodakapātanaṭṭhāne ekaṃ bahi katvā āvinjītuṃ² na sakkā hoti. **Kurundiyam** pana “catūhi yuttenā”ti vuttaṃ. **Samantā nisseṇiyā anuparigantunt** nisseṇiyaṃ ṭhatvā gehaṃ chādentehi na sakkā hoti samantā nisseṇiyā āvinjītuṃ. Iti evarūpe sārāmbhe ca aparikkamane ca ṭhāne na kāretabbā. Anārāmbhe pana saparikkamane kāretabbā. Taṃ vuttapaṭipakkhanayena Pāliyaṃ āgatameva.

Puna **saññācīkā nāmā**ti evamādi “sārāmbhe ce bhikkhu vatthusminṃ aparikkamane saññācīkāya kuṭim kāreyyā”ti evaṃ vuttasaṃyācīkādināṃ atthappakāsanatthaṃ vuttaṃ.

Payoge dukkaṭanti evaṃ adesitavatthukam vā pamāṇātikkantaṃ vā kuṭim karissāmīti araṇṇato rukkhā haraṇatthāya vāsim vā pharasuṃ vā niseti, dukkaṭaṃ. Araṇṇaṃ pavisati, dukkaṭaṃ. Tattha allatīṇāni chindati, dukkaṭena saddhim pācittiyaṃ. Sukkhāni chindati, dukkaṭaṃ. Rukkhesupi eseva nayo. Bhūmim sodheti, khaṇati, paṃsuṃ uddharati, cināti³, evaṃ yāva pācinaṃ⁴ bandhati, tāva pubbapayogo nāma hoti, tasmim pubbapayoge sabbattha pācittiyatṭhāne dukkaṭena saddhim pācittiyaṃ, dukkaṭatṭhāne dukkaṭaṃ. Tato paṭṭhāya sahapayogo nāma. Tattha thambehi kātabbāya thamhaṃ ussāpeti, dukkaṭaṃ. Itṭhakāhi cinitabbāya itṭhakam ācināti, dukkaṭaṃ. Evaṃ yaṃ yaṃ upakaraṇaṃ yojeti, sabbattha payoge payoge dukkaṭaṃ. Tacchantassa hatthavāre hatthavāre tadatthāya gacchantassa pade pade dukkaṭaṃ. Evaṃ kataṃ pana dārukuṭṭikaṃ vā itṭhakakuṭṭikaṃ vā silākuṭṭikaṃ vā antamaso paṇṇasālampi “sabhitticchadanam

ကဏ္ဍ]

၆-ကုဋ်ကာရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၁၅၇

လိမ္မိသာမီတိ သုဝေယ ဝါ မတ္တိကာယ ဝါ လိမ္မန္တဿ ပယောဂေ ပယောဂေ ယာဝ ထုလ္လစ္စယံ န ဟောတိ။ တာဝ ဒုက္ကဋ်။ ဧတံ ပန ဒုက္ကဋ် မဟာလေပနေဝ ဝဇ္ဇတိ။ သေတရတ္တဝဏ္ဏကရဏေ ဝါ စိတ္တကမ္မေ ဝါ အနာပတ္တိ။

ဧကံ ပိဏ္ဍိ အနာဂတေတိ ယော သဗ္ဗပစ္စိမော ဧကော လေပပိဏ္ဍော။ တံ ဧကံ ပိဏ္ဍိ အသမ္ပတ္တေ ကုဋ်ကမ္မေ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ—“ဣဒါနိ ဒွိဟိ ပိဏ္ဍေဟိ နိဋ္ဌာနံ ဂမိဿတိတိ တေသု ပဌမပိဏ္ဍေဒါနေ ထုလ္လစ္စယ”န္တိ။

တသ္မိံ ပိဏ္ဍေ အာဂတေတိ ယံ ဧကံ ပိဏ္ဍိ အနာဂတေ ကုဋ်ကမ္မေ ထုလ္လစ္စယံ ဟောတိ။ တသ္မိံ အဝသာနပိဏ္ဍေ အာဂတေ ဒိန္နေ ဌပိတေ လေပဿ ဃဋ္ဌိတတ္တာ အာပတ္တိ သံဃာဒိသေသဿ။ ဧဝံ လိမ္မန္တဿ စ အန္တောလေပေ ဝါ အန္တောလေပေန သဒ္ဓိံ ဘိတ္တိဉ္စ ဆဒနဉ္စ ဧကာဗဒ္ဓိံ ကတွာ ဃဋ္ဌိတေ ဗဟိလေပေ ဝါ ဗဟိလေပေန သဒ္ဓိံ ဃဋ္ဌိတေ သံဃာဒိသေသော။ သစေ ပန ဒွါရဗဒ္ဓိံ ဝါ ဝါတပါနံ ဝါ အဋ္ဌပေတွာဝ မတ္တိကာယ လိမ္မတိ။ တသ္မိံ စ တသ္မာကာသံ ပုန ဝဇ္ဇေတွာ ဝါ အဝဇ္ဇေတွာ ဝါ ဌပိတေ လေပေါ န ဃဋ္ဌိယတိ^၁။ ရက္ခတိ တာဝ။ ပုန လိမ္မန္တဿ ပန ဃဋ္ဌိတမတ္တေ သံဃာဒိသေသော။ သစေ တံ ဌပိယမာနံ ပဌမံ ဒိန္နလေပေန သဒ္ဓိံ နိရန္တရမေဝ ဟုတွာ တိဋ္ဌတိ။ ပဌမမေဝ သံဃာဒိသေသော။ ဥပစိကာမောစနတ္ထံ အဋ္ဌင်္ဂလမတ္တေန အပ္ပတ္တစ္ဆဒနံ ကတွာ ဘိတ္တိံ လိမ္မတိ။ အနာပတ္တိ။ ဥပစိကာမောစနတ္ထမေဝ ဟေဋ္ဌာ ပါသာဏကုဋ် ကတွာ တံ အလိမ္မိတွာ ဥပရိ လိမ္မတိ။ လေပေါ န ဃဋ္ဌိယတိ^၂ နာမ၊ အနာပတ္တိယေဝ။

ဣဋ္ဌကကုဋ်ကာယ ဣဋ္ဌကာဟိယေဝ ဝါတပါနေ စ ဓူမနေတ္တာနိ စ ကရေတိ။ လေပဃဋ္ဌနေနေဝ အာပတ္တိ။ ပဏ္ဏသာလံ လိမ္မတိ။ လေပဃဋ္ဌနေနေဝ အာပတ္တိ။ တတ္ထ အာလောကတ္တာယ အဋ္ဌင်္ဂလမတ္တံ ဌပေတွာ လိမ္မတိ။ လေပေါ န ဃဋ္ဌိယတိ နာမ၊ အနာပတ္တိယေဝ။ သစေ “ဝါတပါနံ လဒ္ဓါ ဧတ္ထ ဌပေဿာမီ”တိ ကရေတိ။ ဝါတပါနေ ဌပိတေ လေပဃဋ္ဌနေ အာပတ္တိ။ သစေ မတ္တိကာယ ကုဋ် ကရေတိ။ ဆဒနလေပေန သဒ္ဓိံ ဃဋ္ဌနေ အာပတ္တိ။ ဧကော ဧကပိဏ္ဍာ-ဝသေသံ ကတွာ ဌပေတိ။ အညော တံ ဒိသ္မာ “ဒုက္ကတံ ဣဒ”န္တိ ဝတ္တသိသေန လိမ္မတိ။ ဥဘိန္ဒမ္ပိ အနာပတ္တိ။

၃၅၄။ **ဘိက္ခု၊ ကုဋ် ကရေတိ**တိ ဧဝမာဒိနိ ဆတ္တိံသ စတုက္ကာနိ အာပတ္တိဘေဒဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တာနိ၊ တတ္ထ သာရန္တာယ ဒုက္ကဋ်၊ အပရိက္ကမနာယ

1. Sañcaraṇanti (Sī) 2. Āvinjītuṃ (Ka) 3. Mināti (Syā) 4. Pāciraṃ (Sī, Syā)

limpissāmī”ti sudhāya vā mattikāya vā limpantassa payoge payoge yāva thullaccayaṃ na hoti, tāva dukkaṭaṃ. Etaṃ pana dukkaṭaṃ mahālepeneva vaṭṭati, setarattavaṇṇakaraṇe vā cittakamme vā anāpatti.

Ekam piṇḍam anāgateti yo sabbapacchimo eko lepapiṇḍo, taṃ ekam piṇḍam asampatte kuṭīkamme. Idam vuttam hoti—idāni dvīhi piṇḍehi niṭṭhānaṃ gamissatīti tesu paṭhamapiṇḍadāne thullaccayanti.

Tasmim piṇḍe āgateti yaṃ ekam piṇḍam anāgate kuṭīkamme thullaccayaṃ hoti, tasmim avasānapiṇḍe āgate dinne ṭhapite lepassa ghaṭitattā āpatti saṃghādisesassa. Evaṃ limpantassa ca antolepe vā antolepena saddhim bhittiṇca chadanaṇca ekābaddham katvā ghaṭite bahilepe vā bahilepena saddhim ghaṭite saṃghādiseso. Sace pana dvārabaddham vā vātapānaṃ vā aṭṭhapetvāva mattikāya limpati, tasmim ca tassokāsaṃ puna vaḍḍhetvā vā avaḍḍhetvā vā ṭhapite lepo na ghaṭayati¹, rakkhati tāva. Puna limpantassa pana ghaṭitamatte saṃghādiseso. Sace taṃ ṭhapiyamānaṃ paṭhamam dinnalepena saddhim niranatameva hutvā tiṭṭhati, paṭhamameva saṃghādiseso. Upacikāmocanattam aṭṭhaṅgulamattena appattacchadanam katvā bhittim limpati, anāpatti. Upacikāmocanattameva heṭṭhā pāsānakuttaṃ katvā taṃ alimpitvā upari limpati, lepo na ghaṭayati¹ nāma, anāpattiyeva.

Itṭhakakuṭṭikāya itṭhakāhiyeva vātapāne ca dhūmanettāni ca karoti, lepaghaṭaneneva āpatti. Paṇṇasālaṃ limpati, lepaghaṭaneneva āpatti. Tattha ālokatthāya aṭṭhaṅgulamattam ṭhapetvā limpati, lepo na ghaṭayati nāma, anāpattiyeva. Sace “vātapānaṃ laddhā ettha ṭhapessāmī”ti karoti, vātapāne ṭhapite lepaghaṭanena āpatti. Sace mattikāya kuṭṭam karoti, chadanalepena saddhim ghaṭane āpatti. Eko ekapiṇḍāvasesam katvā ṭhabeti, añño taṃ disvā “dukkataṃ idan”ti vattasīsenā limpati, ubhinnampi anāpatti.

354. **Bhikkhu kuṭim karotīti** evamādāni chatṭimsa catukkāni āpattibhedadassanattam vuttāni, tattha sārāmbhāya dukkaṭaṃ, aparikkamanāya

1. Ghaṭiyati (Ka) evamuparipi.

၁၅၈

ဝိနယပိဋက ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာ [၂-သံဃာဒိသေသ

ဒုက္ကဋ်၊ ပမာဏာတိက္ကန္တယ သံဃာဒိသေသော၊ အဒေသိတဝတ္ထုကာယ သံဃာဒိသေသော၊ ဧတေသံ ဝသေန ဝေါဓိဿကာပတ္တိယော ဝေဒိတဗ္ဗာ။

၃၅၅။ အာပတ္တိ ခိုးနွံ သံဃာဒိသေသေန ခိုးနွံ ဒုက္ကဋ်နန္တိအာဒိသု စ ခိုးဟိ သံဃာဒိသေသေဟိ သဒ္ဓိံ ခိုးနွံ ဒုက္ကဋ်နန္တိအာဒိနာ နယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗာ။

၃၆၁။ သော စေ ဝိပွကတေ အာဂစ္ဆတိတိအာဒိသု ပန အယံ အတ္ထ-ဝိနိစ္ဆယော။ သောတိ သမာဒိသိတွာ ပက္ကန္တဘိက္ခု။ ဝိပွကတေတိ အနိဋ္ဌိတေ ကုဋိကဗ္ဗေ။ အညဿ ဝါ ဒါတဗ္ဗာတိ အညဿ ပုဂ္ဂလဿ ဝါ သံဃဿ ဝါ စတိတွာ ဒါတဗ္ဗာ။ ဘိန္နိတွာ ဝါ ပုန ကာတဗ္ဗာတိ ကိတ္တကေန ဘိန္နာ ဟောတိ၊ သစေ ထန္တာ ဘူမိယံ နိခါတာ၊ ဥဒ္ဓရိတဗ္ဗာ။ သစေ ပါသာဏာနံ ဥပရိ ဌာပိတာ၊ အပနေတဗ္ဗာ။ ဣဋ္ဌကစိတာယ ယာဝ မင်္ဂလိဋ္ဌကာ၊ တာဝ ကုဋော အပစိနိတဗ္ဗာ။ သင်္ခေပတော ဘူမိသမံ ကတွာ ဝိနာသိတာ ဘိန္နာ ဟောတိ၊ ဘူမိတော ဥပရိ စတုရင်္ဂလမတ္ထေပိ ဌိတေ အဘိန္နာဝ။ သေသံ သဗ္ဗစတုက္ကေသု ပါကဋ္ဌမေဝ။ န ဟေတ္ထ အညံ ကိဋ္ဌိ အတ္ထိ၊ ယံ ပါဠိအနုသာရေနေဝ ဒုဗ္ဗိညေယျံ သိယာ။

၃၆၃။ အတ္တနာ ဝိပွကတန္တိအာဒိသု ပန အတ္တနာ အာရဗ္ဗံ ကုဋိ။ အတ္တနာ ပရိယောသာပေတိတိ မဟာမတ္တိကာယ ဝါ ထုသမတ္တိကာယ ဝါ ယာယ ကတံ ပရိယောသိတဘာဝံ ပါပေတုကာမော ဟောတိ၊ တာယ အဝသာနပိဏ္ဍိ ဒေန္တော ပရိယောသာပေတိ။

ပရေဟိ ပရိယောသာပေတိတိ အတ္တနောဝ အတ္တာယ ပရေဟိ ပရိယော-သာပေတိ။ အတ္တနာ ဝါ ဟိ ဝိပွကတာ ဟောတု ပရေဟိ ဝါ ဥဘယေဟိ ဝါ၊ တံ စေ အတ္တနော အတ္တာယ အတ္တနာ ဝါ ပရိယောသာပေတိ၊ ပရေဟိ ဝါ ပရိယောသာပေတိ၊ အတ္တနာ စ ပရေဟိ စာတိ ယုဂနန္ဒံ ဝါ ပရိယော-သာပေတိ၊ သံဃာဒိသေသောယေဝါတိ အယမေတ္ထ ဝိနိစ္ဆယော။

ကုရုန္တိယံ ပန ဝုတ္တံ “ဒွေ တယော ဘိက္ခု၊ ဧကတော ဝသိဿာမာတိ ကရေန္တိ၊ ရက္ခတိ တာဝ၊ အဝိဘတ္တတ္တာ အနာပတ္တိ။ ‘ဣဒံ ဌာနံ တဝ၊ ဣဒံ မမာ’တိ ဝိဘဇိတွာ ကရေန္တိ၊ အာပတ္တိ။ သာမဏေရော စ ဘိက္ခု၊ စ ဧကတော ကရေန္တိ၊ ယာဝ အဝိဘတ္တာ၊ တာဝ ရက္ခတိ။ ပုရိမနယေန ဝိဘဇိတွာ ကရေန္တိ၊ ဘိက္ခုဿ အာပတ္တိ”တိ။

၁-ပရိယောသာဝါပေတိ (က)

၂-ယုဂနန္ဒံ (က)

dukkaṭaṃ, pamāṇātikkantāya saṃghādiseso, adesitavatthukāya saṃghādiseso, etesaṃ vasena vomissakāpattiyo veditabbā.

355. **Āpatti dvinnam saṃghādisesena dvinnam dukkaṭānanti-ādīsu ca dvīhi saṃghādisesehi saddhim dvinnam dukkaṭānanti-ādinā nayena attho veditabbo.**

361. **So ce vippakate āgacchatīti-ādīsu pana ayaṃ attha vinicchayo. Soti samādisitvā pakkantabhikkhu. Vippakateti anīṭṭhite kuṭikamme. Aññassa vā dātabbāti aññassa puggalassa vā saṃghassa vā cajitvā dātabbā. Bhinditvā vā puna kātabbāti kittakena bhinnā hoti, sace thambhā bhūmiyaṃ nikhātā, uddharitabbā. Sace pāsāṇaṃ upari ṭhapitā, apanetabbā. Itṭhakacitāya yāva maṅgaliṭṭhakā, tāva kuṭṭā apacinitabbā. Saṅkhepato bhūmisamaṃ katvā vināsītā bhinnā hoti, bhūmito upari caturaṅgulamattepi ṭhite abhinnāva. Sesaṃ sabbacatukkesu pākaṭameva. Na hettha aññaṃ kiñci atthi, yaṃ Pāli-anusāreneva dubbhiññeyyaṃ siyā.**

363. **Attanā vippakatanti-ādīsu pana attanā āraddhaṃ kuṭim. Attanā pariyosāpetīti mahāmattikāya vā thusamattikāya vā yāya kaṭaṃ pariyositaḥvāṃ pāpetukāmo hoti, tāya avasānapiṇḍaṃ dento pariyosāpeti.**

Parehi pariyosāpetīti attanova atthāya parehi pariyosāpeti¹. Attanā vā hi vippakatā hotu parehi vā ubhayehi vā, taṃ ce attano atthāya attanā vā pariyosāpeti, parehi vā pariyosāpeti¹, attanā ca parehi cāti yuganaddhaṃ² vā pariyosāpeti, saṃghādisesoyevāti ayamettha vinicchayo.

Kurundiyam pana vuttaṃ “dve tayo bhikkhū ‘ekato vasissāmā’ti karonti, rakkhati tāva, avibhattattā anāpatti. ‘Idaṃ ṭhānaṃ tava, idaṃ mama’ti vibhajitvā karonti, āpatti. Sāmaṇero ca bhikkhu ca ekato karonti, yāva avibhattā, tāva rakkhati. Purimanayena vibhajitvā karonti, bhikkhussa āpatti”ti.

1. Pariyosāvāpeti (Ka)

2. Yuganandhaṃ (Ka)

၃၆၄။ **အနာပတ္တိ လေဏေတိအာဒိသု** လေဏံ မဟန္တမ္ပိ ကရေန္တဿ အနာပတ္တိ။ န ဟေတ္တ လေပေါ ခဋိယတိ။ ဂဟမ္ပိ ဣဋ္ဌကာဂဟံ ဝါ သီလာဂဟံ ဝါ ဒါရဂဟံ ဝါ ဘူမိဂဟံ ဝါ မဟန္တမ္ပိ ကရေန္တဿ အနာပတ္တိ။

တိဏကုဋ်ကာယာတိ သတ္တဘူမိကောပိ ပါသာဒေါ တိဏပဏ္ဍိတဒနော တိဏကုဋ်ကာတိ ဝုစ္စတိ။ အဋ္ဌကထာသု ပန ကုက္ကုဋ္ဌိကဂေဟန္တိ ဆဒနံ ဒဏ္ဍကေဟိ ဇာလဗန္ဓံ ကတွာ တိဏေဟိ ဝါ ပဏ္ဍေဟိ ဝါ ဆာဒိတကုဋ်ကာဝ ဝုတ္တာ၊ တတ္ထ အနာပတ္တိ။ မဟန္တမ္ပိ တိဏပဏ္ဍိတဒနဂေဟံ ကာတုံ ဝုစ္စတိ။ ဥလ္လိတ္တာဒိဘာဝေါ ဧဝံ ဟိ ကုဋ်ယာ လက္ခဏံ။ သော စ ဆဒနမေဝ သန္ဓာယ ဝုတ္တောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ “စက်မနသာလာယံ တိဏစုဏ္ဍံ ပရိပတတိ။ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ဩဂုဗ္ဗေတွာ ဥလ္လိတ္တာဝလိတ္တံ ကာတု”န္တိအာဒိနိ^၁ စေတ္ထ သာကောနိ၊ တသ္မာ ဥဘတောပက္ခံ ဝါ ကုဋဗန္ဓံ ဝါ ဝဋ် ဝါ စတုရသံ ဝါ ယံ “ဣမံ ဧတဿ ဂေဟဿ ဆဒန”န္တိ ဆဒနသင်္ခေပေန ကတံ ဟောတိ၊ တဿ ဘိတ္တိလေပေန သဒ္ဓိ^၂ လေပေ ခဋိတေ အာပတ္တိ။ သစေ ပန ဥလ္လိတ္တာဝလိတ္တ- န္တဒနဿ ဂေဟဿ လေပရက္ခဏတ္ထံ ဥပရိ တိဏေန ဆာဒေန္တိ။ ဧတ္တာဝတာ တိဏကုဋ် နာမ န ဟောတိ။ ကိ^၃ ပနေတ္ထ အဒေသိတဝတ္ထုကပ္ပမာဏာတိက္ကန္တ- ပစ္စယာဝ အနာပတ္တိ၊ ဥဒါဟု သာရဗ္ဗအပရိက္ကမနပစ္စယာပိတိ? သဗ္ဗထာပိ အနာပတ္တိ။ တထာ ဟိ တာဒိသံ ကုဋ် သန္ဓာယ **ပရိဝါရေ** ဝုတ္တံ—

“ဘိက္ခု သညာစိကာယ ကုဋ် ကရေတိ၊
အဒေသိတဝတ္ထုကံ ပမာဏာတိက္ကန္တံ။
သာရဗ္ဗံ အပရိက္ကမနံ အနာပတ္တိ၊
ပဉ္စာ မေသာ ကုသလေဟိ စိန္တိတာ”တိ ၂။

အညဿတ္တာယာတိ ကုဋ်လက္ခဏပုတ္တမ္ပိ ကုဋ် အညဿ ဥပဇ္ဈာယဿ ဝါ အာစရိယဿ ဝါ သံဃဿ ဝါ အတ္တာယ ကရေန္တဿ အနာပတ္တိ။ ယံ ပန “အာပတ္တိ ကာရကာနံ တိဏ္ဍံ ဒုက္ကဋ္ဌာန”န္တိအာဒိ ပါဠိယံ ဝုတ္တံ၊ တံ ယထာ- သမာဒိဋ္ဌာယ^၃ အကရဏပစ္စယာ ဝုတ္တံ။

ဝါသာဂါရံ ဌပေတွာ သဗ္ဗတ္တာတိ အတ္တနော ဝသနတ္တာယ အဂါရံ ဌပေတွာ အညံ ဥပေါသထာဂါရံ ဝါ ဇန္တာသရံ ဝါ ဘောဇနသာလာ ဝါ အဂ္ဂိသာလာ ဝါ ဘဝိဿတိတိ ကာရေတိ၊ သဗ္ဗတ္ထ အနာပတ္တိ။ သစေဝိဿ ဟောတိ “ဥပေါသထာဂါရဉ္စ ဘဝိဿတိ၊ အဟဉ္စ ဝသိဿာမိ၊ ဇန္တာသရဉ္စ၊

၁-ဝိ ၄-၂၅၇-ပိဋ္ဌေ။

၂-ဝိ ၅-၃၇၃-ပိဋ္ဌေ။

၃-ယထာသမာဒိဋ္ဌာယ (သု၊က)

364. **Anāpatti leṇeti**-ādīsu leṇaṃ mahantampi karontassa anāpatti. Na hettha lepo ghaṭayati. Guhampi iṭṭhakāguhaṃ vā silāguhaṃ vā dāruguhaṃ vā bhūmiguhaṃ vā mahantampi karontassa anāpatti.

Tiṇakuṭikāyāti satabhūmikopi pāsādo tiṇapaṇṇacchadano “tiṇakuṭikā”ti vuccati. Aṭṭhakathāsu pana kukkuṭacchikagehanti chadanam daṇḍakehi jālabandham katvā tiṇchi vā paṇṇchi vā chāditakuṭikāva vuttā, tattha anāpatti. Mahantampi tiṇacchadanageham kātum vaṭṭati. Ullittādibhāvo eva hi kuṭiyā lakkhaṇam. So ca chadanameva sandhāya vuttoti veditabbo. “Caṅkamanasālāyaṃ tiṇacuṇṇam paripatati. Anujānāmi bhikkhave ogumphetvā ullittāvalittam kātum”ti-ādīni¹ cettha sādhakāni, tasmā ubhatopakkham vā kūṭabaddham vā vaṭṭam vā caturassam vā yaṃ “imam etassa gehassa chadanam”ti chadanasaṅkhepena kataṃ hoti, tassa bhittilepena saddhim lepe ghaṭite āpatti. Sace pana ullittāvalittacchadanassa gehassa leparakkhaṇattham upari tiṇena chādenti, ettāvatā tiṇakuṭi nāma na hoti. Kim panettha adesitavatthukappamāṇāṭikkantapaccayāva anāpatti, udāhu sārambha-aparikkamanapaccayāpīti? Sabbathāpi anāpattiyeva. Tathā hi tādisam kuṭim sandhāya **Parivāre** vuttam—

“Bhikkhu saññācīkāya kuṭim karoti,
Adesitavatthukam pamāṇāṭikkantam.
Sārambham aparikkamanam anāpatti,
Pañhā mesā kusalehi cintitā”ti².

Aññassatthāyāti kuṭilakkhaṇappattampi kuṭim aññassa upajjhāyassa vā ācariyassa vā saṅghassa vā atthāya karontassa anāpatti. Yaṃ pana “āpatti kārūkānam tiṇṇam dukkaṭānan”ti-ādi Pāḷiyam vuttam, tam yathāsamādiṭṭhāya³ akaraṇapaccayā vuttam.

Vāsāgāram ṭhapetvā sabbatthāti attano vasanatthāya agāram ṭhapetvā aññam uposathāgāram vā jantāgharam vā bhojanasālā vā aggisālā vā bhavissatīti kāreti, sabbattha anāpatti. Sacepissa hoti “uposathāgārañca bhavissati, ahañca vasissāmi, jantāgharañca,

၁၆၀ ဝိနယဝိဋ္ဌက ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာ [၂-သံဃာဒိဿေသ

ဘောဇနသင်္ဂဟာ ၈၊ အဂ္ဂိသင်္ဂဟာ ၈ ဘဝိဿတိ၊ အဟဉ္ဇ ဝသိဿာမီ”တိ ကာရိတေဝိ အနာပတ္တိယေဝ။ **မဟာပစ္စရိယံ** ပန “အနာပတ္တိ”တိ ဝတ္ထု “အတ္တနော ဝါသင်္ဂါရတ္ထာယ ကရောန္တဿေဝ အာပတ္တိ”တိ ဝုတ္တံ။ **ဥမ္မတ္တကဿ အာဒိကမ္ပိကာနဉ္စ အာဠဝကာနံ ဘိက္ခုနံ** အနာပတ္တိ။

သမုဋ္ဌာနာဒိသု ဆသမုဋ္ဌာနံ၊ ကိရိယဉ္စ ကိရိယာကိရိယဉ္စ၊ ဣဒဉ္စ ဝတ္ထု ဒေသာပေတွာ ပမာဏာတိက္ကန္တံ ကရောတော ကိရိယတော သမုဋ္ဌာတိ၊ ဝတ္ထု အဒေသာပေတွာ ကရောတော ကိရိယာကိရိယတော။ နောသညာဝိမောက္ခံ၊ အစိတ္တကံ၊ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇံ၊ ကာယကမ္ပံ ဝစီကမ္ပံ၊ တိစိတ္တံ၊ တိဝေဒနန္တိ။

ကုဋိကာရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၇-ဝိဟာရကာရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၃၆၅။ **တေန သမယေန**တိ ဝိဟာရကာရသိက္ခာပဒံ။ တတ္ထ **ကောသမ္ပိယန္တိ** ဧဝံနာမကေ နဂရေ။ **ဃောသိတာရာမေ**တိ ဃောသိတဿ အာရာမေ။ ဃောသိတနာမကေန ကိရိယေဋ္ဌိနာ သော ကာရိတော၊ တသ္မာ “ဃောသိတာရာမော”တိ ဝုတ္တံ။ **ဆန္ဒဿာ**တိ ဗောဓိသတ္တကာလေ ဥပဋ္ဌာက-ဆန္ဒဿ။ **ဝိဟာရဝတ္ထု**၊ **ဘန္တေ ဇာနာဟိ**တိ ဝိဟာရဿ ပတိဋ္ဌာနဋ္ဌာနံ ဘန္တေ ဇာနာဟိ။ ဧတ္ထ ၈ **ဝိဟာရေ**တိ န သကလဝိဟာရော ဧကော အာဝါသော၊ တေနောဟိ “အယျဿ ဝိဟာရံ ကာရာပေဿာမီ”တိ။

စေတိယရက္ခန္တိ ဧတ္ထ စိတ္တိကတဋ္ဌေန စေတိယံ၊ ပူဇာရဟာနံ ဒေဝဋ္ဌာနာန-မေတံ အဓိဝေဓံ။ စေတိယန္တိ သမ္ပတံ ရက္ခန္တံ စေတိယရက္ခန္တံ။ ဂါမေန ပူဇိတံ ဂါမဿ ဝါ ပူဇိတန္တိ **ဂါမပူဇိတံ**။ ဧသေဝ နယော သေသပဒေသုပိ။ အဝိစေတ္ထ **ဇနပဒေါ**တိ ဧကဿ ရညော ရဇ္ဇေ ဧကေကော ကောဋ္ဌာသော။ ရဋ္ဌန္တိ သကလရဋ္ဌံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ သကလရဋ္ဌမ္ပိ ဟိ ကဒါစိ ကဒါစိ တဿ ရက္ခဿ ပူဇံ ကရေတိ။ တေန ဝုတ္တံ “ရဋ္ဌပူဇိတ”န္တိ။ **ဧကိန္ဒြိယန္တိ** ကာယိန္ဒြိယံ သန္တာယ ဝေန္တိ။ **ဇိဝသညိနော**တိ သတ္တသညိနော။

၃၆၆။ **မဟလ္လကန္တိ** သဿာမိကဘာဝေန သံယာစိကကုဋိတော မဟန္တ-ဘာဝေါ ဧတဿ အတ္တိတိ မဟလ္လကော။ ယသ္မာ ဝါ ဝတ္ထု ဒေသာပေတွာ ပမာဏာတိက္ကမေနပိ ကာတုံ ဝဇ္ဇတိ၊ တသ္မာ ပမာဏမဟန္တတာယပိ

1. Vi 4. 257 piṭṭhe.

2. Vi 5. 373 piṭṭhe.

3. Yathāsamādiṭṭhāya (Syā, Ka)

bhojanasālā ca, aggisālā ca bhavissati, ahañca vasissāmī”ti kārītepi anāpattiyeva. **Mahāpaccariyaṃ** pana “anāpattī”ti vatvā “attano vāsāgaratthāya karontasseva āpattī”ti vuttam. **Ummattakassa ādikammikānañca Ālavakānaṃ bhikkhūnaṃ** anāpatti.

Samuṭṭhānādīsu chasamuṭṭhānaṃ, kiriyañca kiriyākiriyañca, idañhi vatthum desāpetvā pamāṇātikantaṃ karoto kiriyato samuṭṭhāti, vatthum adesāpetvā karoto kiriyākiriya. Nosaññāvimokkhaṃ, acittakaṃ, paṇṇattivajjaṃ, kāyakammaṃ vacīkammaṃ, ticittaṃ, tivedananti.

Kuṭikārasikkhāpadavaṇṇanā niṭṭhitā.

7. Vihārakārasikkhāpadavaṇṇanā

365. **Tena samayenāti** Vihārakārasikkhāpadaṃ. Tattha **Kosambiyanti** evaṃnāmake nagare. **Ghositārāmeti** Ghositassa ārāme. Ghositanāmakena kira seṭṭhinā so kārīto, tasmā “Ghositārāmo”ti vuccati. **Channassāti** bodhisattakāle upaṭṭhākachannassa. **Vihāravatthum bhante jānāhi**ti viharassa patiṭṭhānaṭṭhānaṃ bhante jānāhi. Ettha ca **vihāro**ti na sakalavihāro eko āvāso, tenevāha “ayyassa vihāraṃ kārāpessāmī”ti.

Cetiyarukkhaṃti ettha cittikataṭṭhena cetiyaṃ, pūjārahānaṃ devaṭṭhānānametaṃ adhivacanaṃ, “cetiyaṃ”ti sammataṃ rukkaṃ cetiyarukkhaṃ. Gāmena pūjitaṃ, gāmassa vā pūjīti **gāmapūjitaṃ**. Eseva nayo sesapadesupī. Apicettha **janapadoti** ekassa rañño rajje ekeko koṭṭhāso. **Raṭṭhanti** sakalarajjaṃ veditabbaṃ. Sakalarajjampi hi kadāci kadāci tassa rukkhassa pūjaṃ karoti. Tena vuttam “raṭṭhapūjitaṃ”ti. **Ekindriyanti** kāyindriyaṃ sandhāya vadanti. **Jīvasaññīnoti** sattasaññīno.

366. **Mahallakanti** sassāmikabhāvena saṃyācīkakuṭito mahantabhāvo etassa atthīti mahallako. Yasmā vā vatthum desāpetvā pamāṇātikkaṃ napi kātuṃ vaṭṭati, tasmā pamāṇamahantatāyapi

ကဏ္ဍ]

ဂ-ပဌမဒုဋ္ဌဒေါသသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၁၆၁

မဟလ္လကော၊ တံ မဟလ္လကံ။ ယသ္မာ ပနဿ တံ ပမာဏမဟတ္ထံ သဿာမိကတ္တာဝ လတ္တတိ၊ တသ္မာ တဒတ္တဒဿနတ္ထံ မဟလ္လကော နာမ ဝိဟာရော သဿာမိကော ဝုစ္စတိတိ ပဒဘာဇနံ ဝုတ္တံ။ သေသံ သဗ္ဗံ ကုဋိကာရသိက္ခာပဒေ ဝုတ္တနယေနော ဝေဒိတဗ္ဗံ သဒ္ဓိံ သမုဋ္ဌာနာဒိတိ။ သဿာမိကဘာဝမတ္တမေဝ ဟိ ဧတ္ထ ကိရိယတော သမုဋ္ဌာနဘာဝေါ ပမာဏ- နိယမာဘာဝေါ စ ဝိသေသော၊ ပမာဏနိယမာဘာဝေါ စ စတုက္ကပါရိဟာနိတိ။

ဝိဟာရကာရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဂ-ပဌမဒုဋ္ဌဒေါသသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၃၀၀။ တေန သမယေန ပုဗ္ဗေါ ဘဂဝါတိ ဒုဋ္ဌဒေါသသိက္ခာပဒံ။ တတ္ထ ဝေဠုဝနေ ကလန္တကနိဝါပေတိ ဝေဠုဝနန္တိ တဿ ဥယျာနဿ နာမံ၊ တံ ကိရ ဝေဠုဟိ စ ပရိက္ခိတ္တံ အဟောသိ အဋ္ဌာရသဟတ္ထေန စ ပါကာရေန၊ ဂေါပရဇ္ဇာလကယုတ္တံ နီလောဘာသံ မနောရမံ၊ တေန “ဝေဠုဝန”န္တိ ဝုစ္စတိ။ ကလန္တကာနဗ္ဗေတ္ထ နိဝါပံ အဒံသု၊ တေန “ကလန္တကနိဝါပ”န္တိ ဝုစ္စတိ။

ပုဗ္ဗေ ကိရ အညတရော ရာဇော တတ္ထ ဥယျာနကီဠနတ္ထံ အာဂတော၊ သုရာမဒေန မတ္တော ဒိဝါသေယျံ သုပိ။ ပရိဇေနောပိဿ “သုတ္တော ရာဇော”တိ ပုပ္ဖလောဒိဟိ ပလောဘိယမာနော ဣတော စိတော စ ပက္ကမိ။ အထ သုရာဂန္ဓေန အညတရသ္မာ သုသိရရက္ခာ ကဏ္ဍသပ္ပေါ နိက္ခမိတွာ ရညော အဘိမုခေါ အာဂစ္ဆတိ၊ တံ ဒိသ္မာ ရုက္ခဒေဝတာ “ရညော ဇီဝိတံ ဒဿာမိ”တိ ကာဠကဝေသေန အာဂန္ဓာ ကဏ္ဍမူလေ သဒ္ဓမကာသိ၊ ရာဇော ပဋိပုဋ္ဌိ၊ ကဏ္ဍသပ္ပေါ နိဝတ္တော၊ သော တံ ဒိသ္မာ “ဣမာယ ကာဠကာယ မမ ဇီဝိတံ ဒိန္န”န္တိ ကာဠကာနံ တတ္ထ နိဝါပံ ပဋ္ဌပေသိ၊ အဘယသောသနဉ္စ ဘောသာပေသိ၊ တသ္မာ တံ တတော ပဘုတိ “ကလန္တကနိဝါပ”န္တိ သင်္ချံ ဂတံ။ ကလန္တကာတိ ဟိ ကာဠကာနံ ဧတံ နာမံ။

ဒဗ္ဗောတိ တဿ ထေရဿ နာမံ။ မလ္လပုတ္တောတိ မလ္လရာဇဿ ပုတ္တော။ ဇာတိယာ သတ္တဝေသေန အရဟတ္တံ သန္တိကတန္တိ ထေရော ကိရ သတ္တဝသိကောဝ သံဝေဂံ လဘိတွာ ပဗ္ဗဇိတော ခုရဂ္ဂေယေဝ အရဟတ္တံ ပါပုဏီတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ယံကိဋ္ဌိ သာဝကေန ပတ္တဗ္ဗံ၊ သဗ္ဗံ တေန အနုပုတ္တန္တိ သာဝကေန

၁-ကလန္တကနိဝါပေတိ (သိ၊ သျာက)

mahallako, taṃ mahallakaṃ. Yasmā panassa taṃ pamāṇamahattaṃ sassāmikattāva labbhati, tasmā tadatthadassanattarā **“mahallako nāma vihāro sassāmiko vuccatī”**ti padabhājanam vuttam. Sesam sabbam kuṭikārasikkhāpade vuttanayeneva veditabbam saddhim samuṭṭhānādīhi. Sassāmikabhāvamattameva hi ettha kiriyato samuṭṭhānābhāvo, pamāṇaniyamābhāvo ca viseso, pamāṇaniyamābhāvā ca catukkapārihānīti.

Vihārakārasikkhāpadavaṇṇanā niṭṭhitā.

8. Paṭhamaduṭṭhadosasikkhāpadavaṇṇanā

380. **Tena samayena Buddho Bhagavāti** Duṭṭhadosasikkhāpadam. Tattha **Veḷuvane Kalandakanivāpeti Veḷuvananti** tassa uyyānassa nāmam, taṃ kira veḷūhi ca parikkhittam ahosi aṭṭhārasahatthena ca pākārena, gopuraṭṭālakayuttam nīlobhāsam manoramam, tena **“Veḷuvanan”**ti vuccati. Kalandakānañcettha nivāpam adamsu, tena **“Kalandakanivāpan”**ti¹ vuccati.

Pubbe kira aññataro rājā tattha uyyānakīlanattham āgato, surāmadena matto divāseyyam supi. Parijanopissa **“sutto rājā”**ti pupphaphalādīhi palobhiyamāno ito cito ca pakkami. Atha surāgandhena aññatarasmā susirarukkha kaṇhasappo nikkhamitvā rañño abhimukho āgacchati, taṃ disvā rukkhadevatā **“rañño jīvitam dassāmī”**ti kālākavesena āgantvā kaṇṇamūle saddamakāsi, rājā paṭibujjhi, kaṇhasappo nivatto, so taṃ disvā **“imāya kālākāya mama jīvitam dinnam”**ti kālākānam tattha nivāpam paṭṭhapesi, abyayaghosanañca ghosāpesi, tasmā taṃ tato pabhuti **“kalandakanivāpan”**ti saṅkyaṃ gataṃ. **Kalandakāti** hi kālākānam etaṃ nāmam.

Dabboti tassa therassa nāmam. **Mallaputtoti** Mallarājassa putto. **Jātiyā sattavassena arahattam sacchikatanti** thero kira sattavassikova samvegam labhitvā pabbajito khuraggeyeva arahattam pāpuṇīti veditabbo. **Yamkiñci sāvakena pabbattam, sabbam tena anuppattanti sāvakena**

1. Kalandakanivāpoti (Sī, Syā, Ka)

ပတ္တဗ္ဗ နာမ တိသော ဝိဇ္ဇာ စတသော ပဋိသန္တိဒါ ဆ အဘိညာ နဝ လောကုတ္တရဓမ္မာတိ ဣဒံ ဂုဏဇာတံ၊ တံ သဗ္ဗံ တေန အနုပုတ္တံ ဟောတိ။ နတ္ထိ စသ ကိန္တိ ဥတ္တရိ ကရဏီယန္တိ စတုသု သစ္စေသု စတုဟိ မဂ္ဂေဟိ သောဠသဝိသေ ကိစ္စသေ ကတတ္တာ ဣဒါနိသံ ကိန္တိ ဥတ္တရိ ကရဏီယံ နတ္ထိ။ ကတသ ဝါ ပတိစယောတိ တသေဝ ကတသ ကိစ္စသ ပုန ဝဗုနဗ္ဗိ နတ္ထိ။ ဓောတသ ဝိယ ဝတ္တသ ပဋိဓောဝနံ ဝိသိတသ ဝိယ ဂန္ဓသ ပဋိဝိသနံ၊ ပုပ္ဖိတသ ဝိယ စ ပုပ္ဖသ ပဋိပုပ္ဖန္တိ။ ရဟောဂတဿာတိ ရဟသိ ဂတသ။ ပဋိသန္တိနဿာတိ တတော တတော ပဋိက္ခမိတွာ သန္တိနဿ၊ ဧကိဘာဝံ ဂတဿာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

အထ ခေါ အာယသ္မတော ဒဗ္ဗသ မလ္လပုတ္တသ တေဒဟောသိ **“ယန္တူနာဟံ သံဃသ သေနာသနဉ္စ ပညပေယျံ ဘတ္တာနိ စ ဥဒ္ဓိသေယျ”**န္တိ ထေရော ကိရ အတ္တနော ကတကိစ္စဘာဝံ ဒိသ္မာ **“အဟံ ဣမံ အန္တိမသရိရံ ဓာရေမိ၊ တဉ္စ ခေါ ဝါတမုခေ ဌိတော ပဒိပေါ ဝိယ အနိစ္စတာမုခေ ဌိတံ၊ နစိရသေဝ”** နိဗ္ဗာယနံဓမ္မံ၊ ယာဝ န နိဗ္ဗာယတိ၊ တာဝ ကိန္တူ ခေါ အဟံ သံဃသ ဝေယျာဝစ္စံ ကရေယျ”န္တိ စိန္တေန္တော ဣတိ ပဋိသန္တိက္ခတိ **“တိရောရဋ္ဌေသု ဗဟူ ကုလပုတ္တာ ဘဂဝန္တိ အဒိသ္မာဝ ပဗ္ဗဇန္တိ၊ တေ ‘ဘဂဝန္တိ ပဿိသံဃမ စေဝ ဝန္တိဿာမ စာ’တိ ခုရတောပိ အာဂစ္ဆန္တိ၊ တတြ ယေသံ သေနာသနံ နပုဟောတိ၊ တေ သိလာပဋ္ဌကေပိ သေယျံ ကပ္ပေန္တိ။ ပဟောမိ ခေါ ပနာဟံ အတ္တနော အာနုဘာဝေန တေသံ ကုလပုတ္တာနံ ဣစ္ဆာဝသေန ပါသာဒဝိဟာရအဗ္ဗယောဂါဒိနိ မဉ္ဇဝိဋ္ဌတ္ထရဏာဒိနိ စ သေနာသနာနိ နိဗ္ဗိနိတွာ ဒါတုံ။ ပုနဒိဝသေ စေတ္ထ ဧကစ္စေ အတိဝိယ ကိလန္တရူပါ ဟောန္တိ၊ တေ ဂါရဝေန ဘိက္ခူနံ ပုရတော ဌတွာ ဘတ္တာနိပိ န ဥဒ္ဓိသပေန္တိ။ အဟံ ခေါ ပန နေသံ ဘတ္တာနိပိ ဥဒ္ဓိသိတုံ ပဟောမိ”**တိ။ ဣတိ ပဋိသန္တိက္ခန္တသ အထ ခေါ အာယသ္မတော ဒဗ္ဗသ မလ္လပုတ္တသ တေဒဟောသိ **“ယန္တူနာဟံ သံဃသ သေနာသနဉ္စ ပညပေယျံ ဘတ္တာနိ စ ဥဒ္ဓိသေယျ”**န္တိ။

နန စ ဣမာနိ ဒွေ ဌာနာနိ ဘဿာရာမတာဒိမနယုတ္တသ ယုတ္တာနိ၊ အယဉ္စ ဒီဏာသဝေါ နိပ္ပပဉ္စာရာမော၊ ဣမသ ကဿာ ဣမာနိ ပဋိဘိသုတိ? ပုပ္ဖပတ္တနာယ စောဒိတတ္တာ။ သဗ္ဗဗုဒ္ဓါနံ ကိရ ဣမံ ဌာနန္တရံ ပတ္တာ သာဝကာ ဟောန္တိယေဝ။ အယဉ္စ ပဒုမုတ္တရသ ဘဂဝတော ကာလေ အညတရသ္မိံ ကုလေ ပစ္စာဇာတော ဣမံ ဌာနန္တရံ ပတ္တသ ဘိက္ခုနော အာနုဘာဝံ ဒိသ္မာ အဋ္ဌသဋ္ဌိယာ

pattabbaṃ nāma tisso vijjā, catasso paṭisambhidā, cha abhiññā, nava lokuttaradhammāti idaṃ guṇajātaṃ, taṃ sabbaṃ tena anuppattaṃ hoti.

Natthi cassa kiñci uttari karaṇīyanti catūsu saccesu catūhi maggehi soḷasavidhassa kiccassa katattā idānissa kiñci uttari karaṇīyaṃ natthi.

Katassa vā paticayoti tasveva katassa kiccassa puna vaḍḍhanampi natthi.

Dhotassa viya vatthassa paṭidhovanāṃ, pisitassa viya gandhassa paṭipisanāṃ¹, pupphitassa viya ca pupphassa paṭipupphananti. **Rahogatassāti** rahasi gatassa. **Paṭisallīnassāti** tato tato paṭikkamitvā sallīnassa, ekībhāvaṃ gatassāti vuttaṃ hoti.

Atha kho āyasmato Dabbassa Mallaputtassa etadahosi “yannūnāhaṃ saṃghassa senāsanañca paññapeyyaṃ, bhattāni ca uddiseyyaṃ”ti therō kira attano katakiccabhāvaṃ disvā “ahaṃ imaṃ antimasarīraṃ dhāremi, tañca kho vātamukhe ṭhito padīpo viya aniccatāmukhe ṭhitaṃ, nacirasseva² nibbāyanadhammaṃ, yāva na nibbāyati, tāva kinnu kho ahaṃ saṃghassa veyyāvaccāṃ kareyyaṃ”ti cinto itī paṭisañcikkhati “tīroṇṇhesu bahū kulaputtā Bhagavantāṃ adisvāva pabbajanti, te ‘Bhagavantaṃ passissāma ceva vandissāma cā’ti dūratopi āgacchanti, tatra yesaṃ senāsanaṃ nappahoti, te silāpaṭṭakepi seyyaṃ kappenti. Pahomi kho panāhaṃ attano ānubhāvena tesaṃ kulaputtānaṃ icchāvasena pāsādavihāra-aḍḍhayogādāni, mañcapīṭhattharaṇādāni ca senāsanaṃ nimminivā dātum. Punadivase cettha ekacce ativiya kilantarūpā honti, te gāravena bhikkhūnaṃ purato ṭhatvā bhattānīpi na uddisāpentī. Ahaṃ kho pana nesaṃ bhattānīpi uddisittum pahomī”ti. Iti paṭisañcikkhantassa **atha kho āyasmato Dabbassa Mallaputtassa etadahosi “yannūnāhaṃ saṃghassa senāsanañca paññapeyyaṃ, bhattāni ca uddiseyyaṃ”**ti.

Nanu ca imāni dve ṭhānāni bhassārāmatādimanuyuttassa yuttāni, ayañca khīṇāsavo nippapañcārāmo, imassa kasmā imāni paṭibhaṃsūti? Pubbapatthanāya coditattā. * Sabbabuddhānaṃ kira imaṃ ṭhānantaraṃ pattā sāvakaṃ hontīyeva. Ayañca Padumuttarassa Bhagavato kāle aññatarasmiṃ kule paccājāto imaṃ ṭhānantaraṃ pattassa bhikkhuno ānubhāvaṃ disvā aṭṭhasaṭṭhiyā

1. Paṭipimsanaṃ (Sī, Syā) 2. Nacirassaṃ (Ka) * Am-Tṭha 1. 213 piṭṭhe vitthāro.

ဘိက္ခုသတသဟဿေဟိ သဒ္ဓိံ ဘဂဝန္တံ သတ္တ ဒိဝသာနိ နိမန္တော မဟာဒါနံ ဒေတာ ပါဒမူလေ နိပဇ္ဇိတာ “အနာဂတေ တုမှာဒိဿဿ ဗုဒ္ဓဿ ဥပ္ပန္နကာလေ အဟမ္မိ ဣတ္ထန္နာမော တုမှာကံ သာဝကော ဝိယ သေနာသနပညာပကော စ ဘတ္တုဒ္ဓေသကော စ အဿ”န္တိ ပတ္တနံ အကာသိ။ ဘဂဝါ အနာဂတံသညာဏံ ပေသေတွာ အဒ္ဓဿ၊ ဒိသ္မာ စ “ဣတော ကပ္ပသတသဟဿဿ အစ္စယေန ဂေါတမော နာမ ဗုဒ္ဓေါ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိ၊ တဒါ တံ ဒဗ္ဗော နာမ မလ္လပုတ္တော ဟုတွာ ဇာတိယာ သတ္တဝေသော နိက္ခမ္ပ ပဗ္ဗေတွာ အရဟတ္တံ သန္တိကရိဿသိ၊ ဣမဉ္ဇ ဌာနန္တရံ လစ္ဆသိ”တိ ဗျာကာသိ။ သော တံတော ပဘုတိ ဒါနသီလာဒိနိ ပူရယမာနော ဒေဝမနုဿသမ္ပတ္တိံ အနုဘဝိတွာ အမှာကံ ဘဂဝတော ကာလေ တေန ဘဂဝတာ ဗျာကတသဒိသမေဝ အရဟတ္တံ သန္တာကာသိ။ အထဿ ရဟောဂတဿ “ကို” န ခေါ အဟံ သံဃဿ ဝေယျာဝစ္စံ ကရေယျ”န္တိ စိန္တယတော တာယ ပုဗ္ဗပတ္တနာယ စောဒိတတ္တာ ဣမာနိ ဒွေ ဌာနာနိ ပဋိဘိသုတိ။

အထဿ ဧတဒဟောသိ “အဟံ ခေါ အနိဿရေသ္မိ အတ္တနိ၊ သတ္တာရာ သဒ္ဓိံ ဧကဌာနေ ဝသာမိ၊ သစေ မံ ဘဂဝါ အနုဇာနိဿတိ၊ ဣမာနိ ဒွေ ဌာနာနိ သမာဒိယိဿာမိ”တိ ဘဂဝတော သန္တိကံ အဂမာသိ။ တေန ဝုတ္တံ “အထ ခေါ အာယသ္မာ ဒဗ္ဗော မလ္လပုတ္တော။ပ။ ဘတ္တာနိ စ ဥဒ္ဓိသိတု”န္တိ။ အထ နံ ဘဂဝါ “သာဓု သာဓု ဒဗ္ဗာ”တိ သမ္ပဟံသေတွာ ယသ္မာ အရဟတိ ဝေရူပေါ အဂတိဂမနပရိဗာဟိရော ဘိက္ခု ဣမာနိ ဒွေ ဌာနာနိ ဝိစာရေတုံ၊ တသ္မာ တေန ဟိ တံ ဒဗ္ဗ သံဃဿ သေနာသနဉ္စ ပညပေဟိ၊ ဘတ္တာနိ စ ဥဒ္ဓိသတိ အာဟ။ ဘဂဝတော ပစ္စသောသီတိ ဘဂဝတော ဝစနံ ပတိအသောသိ အဘိမုခေါ အသောသိ၊ သမ္ပုဋ္ဌိန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ပဌမံ ဒဗ္ဗော ယာစိတဗ္ဗောတိ ကသ္မာ ဘဂဝါ ယာစာပေတိ။ ဂရဟ-မောစနတ္ထံ။ ပဿတိ ဟိ ဘဂဝါ “အနာဂတေ ဒဗ္ဗဿ ဣမံ ဌာနံ နိဿာယ မေတ္တိယဘူမဇကောနံ ဝသေန မဟာဥပဒ္ဓဝေါ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိ၊ တတြ ကေစိ ဂရဟိဿန္တိ ‘အယံ တုဏှိဘူတော အတ္တနော ကမ္မံ အကတွာ ကသ္မာ ဤဒိသံ ဌာနံ ဝိစာရေတိ’တိ။ တတော အညေ ဝက္ခန္တိ ‘ကော ဣမဿ ဒေါသော၊ ဧတေဟေဝ ယာစိတွာ ဌာပိတော’တိ ဧဝံ ဂရဟတော မုစ္ဆိဿတိ”တိ။ ဧဝံ ဂရဟမောစနတ္ထံ ယာစာပေတွာပိ ပုန ယသ္မာ အသမ္ပတေ ဘိက္ခုသ္မိ သံဃမဇ္ဈေ ကိဉ္စိ ကထယမာနေ ခိယုနဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇတိ “အယံ ကသ္မာ သံဃမဇ္ဈေ ဥစ္စာသဒ္ဓိံ ကရေတိ၊ ဣဿရိယံ ဒေသေတိ”တိ။ သမ္ပတေ ပန

bhikkhusatasahasseehi saddhiṃ Bhagavantam satta divasāni nimantetvā mahādānam datvā pādamūle nipajjitvā “anāgate tumhādisassa Buddhassa uppannakāle ahampi itthannāmo tumhākaṃ sāvako viya senāsanapaññāpako ca bhattuddesako ca assan”ti patthanam akāsi. Bhagavā anāgataṃsaññaṃ pesetvā addasa, disvā ca “ito kappasatasahasassa accayena Gotamo nāma Buddho uppajjissati, tadā tvaṃ Dabbo nāma Mallaputto hutvā jātiyā sattavasso nikkhamma pabbajitvā arahattaṃ sacchikarissasi, imaṃca ṭhanantaram lacchasi”ti byākāsi. So tato pabhuti dānasīlādāni pūrayamāno devamanussasampattiṃ anubhavitvā amhākaṃ Bhagavato kāle tena Bhagavatā byākatasadisameva arahattaṃ sacchākāsi. Athassa rahogatassa “kim nu kho ahaṃ saṃghassa veyyāvaccam kareyyan”ti cintayato tāya pubbapatthanāya coditattā imāni dve ṭhānāni paṭibhamsūti.

Athassa etadahosi “ahaṃ kho anissarosmi attani, Satthārā saddhiṃ ekaṭṭhāne vasāmi, sace maṃ Bhagavā anujānissati, imāni dve ṭhānāni samādiyissāmi”ti Bhagavato santikaṃ agamāsi. Tena vuttam “atha kho āyasmā Dabbo Mallaputto -pa- bhattāni ca uddisitun”ti. Atha naṃ Bhagavā “sādhu sādhu Dabbā”ti sampahaṃsetvā yasmā arahati evarūpo agatigamanaparibāhiro bhikkhu imāni dve ṭhānāni vicāretum, tasmā “**tena hi tvaṃ Dabba saṃghassa senāsanañca paññapehi, bhattāni ca uddisā**”ti āha. **Bhagavato paccassosīti** Bhagavato vacanam pati-assosi abhimukho assosi, sampaṭicchīti vuttam hoti.

Paṭhamam Dabbo yācitabboti kasmā Bhagavā yācāpeti.

Garahamocanattam. Passati hi Bhagavā “anāgate Dabbassa imam ṭhānam nissāya Mettiyabhūmajakānam vasena mahā-upaddavo uppajjissati, tatra keci garahissanti ‘ayam tuṇhībhūto attano kammaṃ akatvā kasmā īdisam ṭhānam vicāretī’ti. Tato aññe vakkhanti ‘ko imassa doso, etheva yācitvā ṭhapito’ti evam garahato muccissati”ti. Evam garahamocanattam yācāpetvāpi puna yasmā asammate bhikkhusmim saṃghamajjhe kiñci kathayamāne khiyyanadhammo uppajjati “ayam kasmā saṃghamajjhe uccāsaddam karoti, issariyam dasseti”ti. Sammate pana

ကထေန္တေ “မာယသန္တော ကိဉ္စိ အဝုတ္တံ၊ သမ္ပတော အယံ၊ ကထေတု ယထာသုခ”န္တိ ဝတ္တာရော ဘဝန္တိ။ အသမ္ပတဉ္စ အဘူတေန အတ္တာစိက္ခန္ဓဿ လဟုကာ အာပတ္တိ ဟောတိ ဒုက္ခဋ္ဌမတ္တာ။ သမ္ပတံ ပန အတ္တာစိက္ခန္ဓတော ဂရုကတရာ ပါစိတ္တိယာပတ္တိ ဟောတိ။ အထ သမ္ပတော ဘိက္ခု အာပတ္တိယာ ဂရုကဘာဝေန ဝေရီဟိပိ ဒုပ္ပဓိသိယတရော ဟောတိ။ တသ္မာ တံ အာယသန္တိ သမ္ပန္နာပေတုံ **ဗျတ္တေန ဘိက္ခုနာတိအာဒိမာဟ။** ကိံ ပန ဒွေ သမ္ပတိယော ဧကဿ ဒါတုံ ဝဇ္ဇန္တိတိ? န ကေဝလံ ဒွေ၊ သစေ ပဟောတိ၊ တေရသာပိ ဒါတုံ ဝဇ္ဇန္တိ။ အပ္ပဟောန္တာနံ ပန ကောပိ ဝိန္ဒန္တိ ဝါ တိဏ္ဍံ ဝါ ဒါတုံ ဝဇ္ဇတိ။

၃၀၂။ **သဘာဝါနန္တိ** ဂုဏသဘာဝါနံ၊ န ဖိတ္တသန္တဝသဘာဝါနံ။ တေန- ဝါဟ “ယေ တေ ဘိက္ခု သုတ္တန္တိကာ၊ တေသံ ဧကဉ္စ”န္တိအာဒိ။ ယာဝတိကာ ဟိ သုတ္တန္တိကာ ဟောန္တိ၊ တေ ဥစ္စိနိတွာ ဧကတော တေသံ အနုရူပမေဝ သေနာသနံ ပညပေတိ။ ဧဝံ သေသာနံ။ **ကာယဒဠိမဟုလာတိ** ကာယဿ ဒဠိဘာဝကရဏဗဟုလာ၊ ကာယပေါသနဗဟုလာတိ အတ္ထော။ **ဣမာယပိမေ အာယသန္တော ရတိယာတိ** ဣမာယ သဂ္ဂမဂ္ဂဿ တိရစ္ဆာနဘူတာယ တိရစ္ဆာနကထာရတိယာ။ **အန္တိသန္တိတိ** ဝိဟရိသန္တိ။

တေဇောဓာတုံ သမာပဇ္ဇိတွာ တေနဝါလောကေနာတိ တေဇော- ကသိဏစတုတ္ထဇ္ဈာနံ သမာပဇ္ဇိတွာ ဝုဠာယ အဘိညာဉ္ဇဏေန အင်္ဂုလိဇလနံ အဓိဋ္ဌာယ တေနဝ တေဇောဓာတုသမာပတ္တိဇနိတေန အင်္ဂုလိဇာလာ- လောကေနာတိ အတ္ထော။ အယံ ပန ထေရဿ အာနုဘာဝေါ နစိရဿေဝ သကလဇမ္ပဒိပေ ပါကဇ္ဇော အဟောသိ၊ တံ သုတွာ ဣဒ္ဓိပါဠိဟာရိယံ ဒဠ္ဋကာမာ အပိသု ဘိက္ခု သဠိစ္စ ဝိကာလေ အာဂစ္ဆန္တိ။ **တေ သဠိစ္စ ဒူရေ အပဒိသန္တိတိ** ဇာနန္တာဝ ဒူရေ အပဒိသန္တိ။ ကထံ? **အမှာကံ အာဝုသော ဒဗ္ဗ ဝိဇ္ဈကုဋေတိ** ဣမိနာ နယေန။

အင်္ဂုလိယာ ဇလမာနာယ ပုရတော ပုရတော ဂစ္ဆတိတိ သစေ ဧကော ဘိက္ခု ဟောတိ၊ သယမေဝ ဂစ္ဆတိ။ သစေ ဗဟူ ဟောန္တိ၊ ဗဟူ အတ္တဘာဝ နိဗ္ဗိနာတိ။ သဗ္ဗေ အတ္တနာ သဒိသာ ဧဝံ သေနာသနံ ပညပေန္တိ။

အယံ မဇ္ဈောတိအာဒိသု ပန ထေရေ “အယံ မဇ္ဈော”တိ ဝဒန္တေ နိဗ္ဗိတာပိ အတ္တနော အတ္တနော ဂတဂတဋ္ဌာနေ “အယံ မဇ္ဈော”တိ ဝဒန္တိ၊ ဧဝံ သဗ္ဗပဒေသု။ အယဉ္စိ နိဗ္ဗိတာနံ ဓမ္မတာ—

kathente “māyasmanto kiñci avacuttha, sammato ayaṃ, kathetu yathāsukhan”ti vattāro bhavanti. Asammatañca abhūtena abbhācikkhantassa lahukā āpatti hoti dukkaṭamattā. Sammatam pana abbhācikkhato garukatarā pācittiyāpatti hoti. Atha sammato bhikkhu āpattiyā garukabhāvena verīhipi duppadhamsiyataro hoti. Tasmā taṃ āyasmantaṃ sammannāpetum “**byattena bhikkhunā**”ti-ādimāha. Kim pana dve sammutiyo ekassa dātum vaṭṭantīti? Na kevaṃ dve, sace pahoti, terasāpi dātum vaṭṭanti. Appahontānaṃ pana ekāpi dvinnam vā tiṇṇam vā dātum vaṭṭati.

382. **Sabhāgānanti** guṇasabhāgānaṃ, na mittasanthavasabhāgānaṃ. Tenevāha “ye te bhikkhū suttantikā, tesam ekajjhan”ti-ādi. Yāvaticā hi suttantikā honti, te uccinitvā ekato tesam anurūpameva senāsanaṃ paññāpeti. Evaṃ sesānaṃ. **Kāyadalībahulā**ti kāyassa dalhībhāvakaṇaḥbahulā¹, kāyaposanabahulāti attho. **Imāyapime āyasmanto ratiyā**ti imāya saggamaggassa tiracchānabhūtāya tiracchānakathāratiyā. **Acchissantī**ti viharissanti.

Tejodhātum samāpajjitvā tenevālokenāti tejokasiṇacatutthajjhānaṃ samāpajjitvā vuṭṭhāya abhiññāṇaṇena aṅgulijalanam adhiṭṭhāya teneva tejodhātusamāpattijanitena aṅgulijālālokenāti attho. Ayaṃ pana therassa ānubhāvo nacirasseva sakalajambudīpe pākaṭo ahosi, taṃ sutvā iddhipāṭihāriyaṃ daṭṭhukāmā **apisu bhikkhū sañcicca vikāle āgacchanti. Te sañcicca dūre apadisanti**ti jānantāva dūre apadisanti. Kathaṃ? “**Amhākaṃ āvuso Dabba Gijjhakūṭe**”ti iminā nayena.

Aṅguliya jalamānāya purato purato gacchatīti sace eko bhikkhu hoti, sayameva gacchati. Sace bahū honti, bahū attabhāve nimmināti. Sabbe attanā sadisā eva senāsanaṃ paññāpentī.

Ayaṃ mañcoti-ādīsu pana there “ayaṃ mañco”ti vadante nimmitāpi attano attano gatagataṭṭhāne “ayaṃ mañco”ti vadanti, evaṃ sabbapadesu. Ayañhi nimmitānaṃ dhammatā—

1. Dalhabhāvakaṇaḥbahulā (Sī)

ကဏ္ဍ]

ဂ-ပဌမဒုဋ္ဌဒေါသသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၁၆၅

“ကေသ္မိံ ဘာသမာနသ္မိံ၊ သဗ္ဗေ ဘာသန္တိ နိဗ္ဗိတာ။
ကေသ္မိံ တုဏှိမာသိနေ၊ သဗ္ဗေ တုဏှိ ဘဝန္တိ တေ”တိ။

ယသ္မိံ ပန ဝိဟာရေ မဇ္ဇဝိဋ္ဌာဒိနိ န ပရိပူရန္တိ၊ တသ္မိံ အတ္တနော အာနုဘာဝေန ပူရေန္တိ။ တေန နိဗ္ဗိတာနံ အဝတ္ထုကဝစနံ န ဟောတိ။

သေနာသနံ ပညပေတွာ ပုနဒေဝ ဝေဠုဝနံ ပစ္စာဂစ္ဆတိတိ တေဟိ သဒ္ဓိံ ဇနပဒကထံ ကထေန္တော န နိသိဒတိ၊ အတ္တနော ဝသနဋ္ဌာနမေဝ ပစ္စာဂစ္ဆတိ။

၃၈၃။ **မေတ္တိယဘူမဇကော**တိ မေတ္တိယော စ ဘူမဇကော စ၊ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာနံ အဂ္ဂပုရိသာ ဧတေ။ **လာမကာနိ စ ဘတ္တာနိ**တိ သေနာသနာနိ တာဝ နဝကာနံ လာမကာနိ ပါပုဏန္တိတိ အနန္တရိယမေတံ။ ဘတ္တာနိ ပန သလာကာယော ပစ္စိယံ ဝါ စီဝရဘောဂေ ဝါ ပက္ခိပိတွာ အာလောဋေတွာ ဧကမေကံ ဥဒ္ဓရိတွာ ပညာပေန္တိ၊ တာနိပိ တေသံ မန္တပုညတယ လာမကာနိ သဗ္ဗပစ္စိမာနေဝ ပါပုဏန္တိ။ ယမ္ပိ ဧကစာရိကဘတ္တံ ဟောတိ၊ တမ္ပိ ဧတေသံ ပတ္တဒိဝသေ လာမကံ ဝါ ဟောတိ၊ ဧတေ ဝါ ဒိသ္မာဝ ပဏီတံ အဒတွာ လာမကမေဝ ဒေန္တိ။

အဘိသင်္ခါရိကန္တိ နာနာသမ္ဘာရေဟိ အဘိသင်္ခရိတွာ ကတံ သုသဇ္ဇိတံ၊ သုသမ္ဘာဒိတန္တိ အတ္ထော။ **ကဏာဇကန္တိ** သကုဏ္ဍကဘတ္တံ။ **ဗိလင်္ဂဒုတိယန္တိ** ကဋ္ဌိယဒုတိယံ။

ကလျာဏဘတ္တိကောတိ ကလျာဏံ သုန္ဒရံ အတိဝိယ ပဏီတံ ဘတ္တမဿာတိ ကလျာဏဘတ္တိကော၊ ပဏီတဒါယကတ္တာ ဘတ္တေနဝ ပညာတော။ **စတုတ္ထ-ဘတ္တံ ဒေတိ**တိ စတ္တာရိ ဘတ္တာနိ ဒေတိ၊ တဒ္ဓိတဝေါဟာရေန ပန “စတုတ္ထ-ဘတ္တ”န္တိ ဝုတ္တံ။ **ဥပတိဋ္ဌိတွာ ပရိဝိသတိ**တိ သဗ္ဗကမ္မန္တေ ဝိဿဇေတွာ မဟန္တိ ပူဇာသက္ကာရံ - ကတွာ သမိပေ ဌတွာ ပရိဝိသတိ။ **ဩဒနေန ပုစ္ဆန္တိ**တိ ဩဒနဟတ္တာ ဥပသင်္ကမိတွာ “ကို”ဘန္တေ ဩဒနံ ဒေမာ”တိ ပုစ္ဆန္တိ၊ ဧဝံ ကရုဏတ္ထေယေဝ ကရုဏဝစနံ ဟောတိ။ သေ နယော သူပါဒိသု။

သွာတနာယာတိ သွေ ဘဝေါ ဘတ္တပရိဘောဂေါ သွာတနော၊ တဿတ္ထာယ သွာတနာယ၊ သွေ ကတ္တဗ္ဗဿ ဘတ္တပရိဘောဂဿတ္ထာယာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဥဒ္ဓိန္ဒ ဟောတိ**တိ ပါပေတွာ ဒိန္ဒ ဟောတိ။ **မေတ္တိယဘူမဇကောနံ ခေါ ဂဟပတိ**တိ ဣဒံ ထေရော အသမန္နာဟရိတွာ အာဟ။ ဧဝံဗလဝတိ ဟိ

“Ekasmim bhāsamānasmim, sabbe bhāsanti nimmitā.

Ekasmim tuṇhimāsīne, sabbe tuṇhī bhavanti te”ti.

Yasmim pana vihāre mañcapīṭhādīni na paripūranti, tasmim attano ānubhāvena pūrenti. Tena nimmitānaṃ avatthukavacanaṃ na hoti.

Sesāsanam paññāpetvā punadeva Veḷuvanam paccāgacchatīti tehi saddhim janapadakatham kathento na nisīdati, attano vasanaṭṭhānameva paccāgacchati.

383. **Mettiyabhūmajakāti** Mettiyo ca Bhūmajako ca, chabbaggiyānaṃ aggapurisā etc. **Lāmakāni ca bhattānīti** senāsanāni tāva navakānaṃ lāmakāni pāpuṇantīti anacchariyametaṃ. Bhattāni pana salākāyo pacchiyaṃ vā cīvarabhoge vā pakkhipitvā āloḍetvā ekamekaṃ uddharitvā paññāpentī, tānīpi tesam mandapuññatāya lāmakāni sabbapacchimāneva pāpuṇanti. Yampi ekacārikabhattaṃ hoti, tampi etesaṃ pattadivase lāmakam vā hoti, etc vā disvāva paṇītaṃ adatvā lāmakameva denti.

Abhisāṅkhārikanti nānāsambhārehi abhisāṅkharitvā kataṃ susajjitaṃ, susampāditaṃ attho. **Kaṇājakanti** sakuṇḍakabhattaṃ. **Bilaṅgadutiyaṃ** kaṇḍiyadutiyaṃ.

Kalyāṇabhattikoti kalyāṇaṃ sundaraṃ ativiya paṇītaṃ bhattamassāti kalyāṇabhattiko, paṇītaḍāyakattā bhatteneva paññāto. **Catukkabhattaṃ detīti** cattāri bhattāni deti, taddhitavohārena pana “catukkabhattaṃ”ti vuttaṃ. **Upaṭṭhitvā parivisatīti** sabbakammante vissajjetvā mahantaṃ pūjāsakkāraṃ katvā samīpe ṭhatvā parivisati. **Odanena pucchantīti** odanahatthā upasaṅkamtvā “kim bhante odanaṃ demā”ti pucchanti, evaṃ¹ karaṇattheyeva karaṇavacanaṃ hoti. Esa nayo sūpādīsu.

Svātanāyāti sve bhavo bhattaparibhogo svātano, tassatthāya svātanāya, sve kattabbassa bhattaparibhogassatthāyāti vuttaṃ hoti. **Uddiṭṭham hotīti** pāpetvā dinnam hoti. **Mettiyabhūmajakānaṃ kho gahapatīti** idaṃ thero asamannāharitvā āha. Evambalavatī hi

1. Etam (Ka)

၁၆၆ ဝိနယဝိဋ္ဌက ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာ [၂-သံဃာဒိသေသ

တေသံ မန္တပုညတာ၊ ယံ သတိဝေပုလ္လပုတ္တာနဗ္ဗိ အသမန္တာဟာရော ဟောတိ။
ယေ ဇေတိ ဧတ္ထ ဇေတိ ဒါသိံ အာလပတိ။

ဟိယျော ခေါ အာပုသော အပ္ပာကန္တိ ရတ္တိံ သမ္ပန္တယမာနာ အတိတံ ဒိဝသဘာဝံ သန္တာယ “ဟိယျော”တိ ဝဒန္တိ။ န စိတ္တဂူပန္တိ န စိတ္တာနုရူပံ၊ ယထာ ပုဗ္ဗေ ယတ္ထကံ ဣတ္ထန္တိ၊ တတ္ထကံ သုပန္တိ၊ န ဧဝံ သုပိံသု၊ အပ္ပကမေဝ သုပိံသုတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ဗဟာရာမကောဋ္ဌကေတိ ဝေဠုဝနဝိဟာရဿ ဗဟိဒ္ဓါရကောဋ္ဌကေ။
ပတ္တက္ခန္ဓာတိ ပတိတက္ခန္ဓာ ခန္ဓဋ္ဌိကံ နာမေတွာ နိသိန္တာ။ ပဇ္ဈာယန္တာတိ ပရူပါယန္တာ။

ယတော နိဝါတံ တတော သဝါတန္တိ ယတ္ထ နိဝါတံ အပ္ပကောပိ ဝါတော နတ္ထိ၊ တတ္ထ မဟာဝါတော ဥဋ္ဌိတောတိ အဓိပ္ပါယော။ ဥဒကံ မညေ အာဒိတ္တန္တိ ဥဒကံ ဝိယ အာဒိတ္တံ။

၃၈၄။ သရသိ တံ ဒဗ္ဗ ဝေရူပံ ကတ္တာတိ တံ ဒဗ္ဗ ဝေရူပံ ကတ္တာ သရသိ။
အထ ဝါ သရသိ တံ ဒဗ္ဗ ဝေရူပံ၊ ယထာယံ ဘိက္ခုနီ အာဟ၊ ကတ္တာ စာသိ၊
ဝေရူပံ၊ ယထာယံ ဘိက္ခုနီ အာဟာတိ ဧဝံ ယောဇေတွာပေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ယေ ပန “ကတွာ”တိ ပဋ္ဌန္တိ၊ တေသံ ဥဇုကမေဝ။

ယထာ မံ ဘန္တေ ဘဂဝါ ဇာနာတိတိ ထေရော ကိံ ဒဿေတိ။
ဘဂဝါ ဘန္တေ သဗ္ဗညု၊ အဟဉ္စ ဒိဏာသဝေါ၊ နတ္ထိ မယံ ဝတ္ထုပဋိသေဝနာ၊
တံ မံ ဘဂဝါ ဇာနာတိ၊ တတြာဟံ ကိံ ဝက္ခာမိ၊ ယထာ မံ ဘဂဝါ ဇာနာတိ၊
တထေဝါဟံ ဒဋ္ဌဗ္ဗောတိ။

န ခေါ ဒဗ္ဗ ဒဗ္ဗာ ဧဝံ နိဗ္ဗေဋ္ဌန္တိတိ ဧတ္ထ န ခေါ ဒဗ္ဗ ပဏ္ဍိတာ ‘ယထာ တံ ပရပုစ္ဆယေန နိဗ္ဗေဋ္ဌေသိ’ ဧဝံ နိဗ္ဗေဋ္ဌန္တိ၊ အဝိစ ခေါ ယဒေဝ သာမံ ဉ္ဇတံ၊
တေန နိဗ္ဗေဋ္ဌန္တိတိ ဧဝမတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ သစေ တယာ ကတံ ကတန္တိ ဣမိနာ
ကိံ ဒဿေတိ။ န ဟိ သက္ကာ ပရိသဗလေန ဝါ ပက္ခပတ္ထမ္ဘေန ဝါ အကာရကော
ကာရကော ကာတုံ ကာရကော ဝါ အကာရကော ကာတုံ၊ တသ္မာ ယံ သယံ
ကတံ ဝါ အကတံ ဝါ၊ တဒေဝ ဝတ္ထုဗ္ဗန္တိ ဒဿေတိ။ ကသ္မာ ပန ဘဂဝါ
ဇာနန္တောပိ “အဟံ ဇာနာမိ၊ ဒိဏာသဝေါ တံ၊ နတ္ထိ တုယံ ဒေါသော၊ အယံ

၁-ပဝါတန္တိ (သိ၊ သျာ)

၂-ကတ္တာ ဝါသိ (သိ၊ သျာ)

tesaṃ mandapuññatā, yaṃ sativapullappattānampi asamannāhāro hoti. **Ye jeti ettha jeti dāsiṃ ālapati.**

Hiyyo kho āvuso amhākaṃti rattim sammantayamānā atītaṃ divasabhāgaṃ sandhāya “hiyyo”ti vadanti. **Na cittaṛūpanti** na cittānurūpaṃ, yathā pubbe yattakaṃ icchanti, tattakaṃ supanti, na evaṃ supimsu, appakameva supimsūti vuttaṃ hoti.

Bahārāmakotṭhaketi Veḷuvanavihārassa bahidvārakotṭhake. **Pattakkhandhā**ti patitakkhandhā khandhaṭṭhikaṃ nāmetvā nisinnā. **Pajjhāyantāti** padhūpāyantā.

Yato nivātaṃ, tato savātanti¹ yattha nivātaṃ appakopi vāto natthi, tattha mahāvāto utṭhitoti adhippāyo. **Udakaṃ maññe ādittanti** udakaṃ viya ādittaṃ.

384. **Sarasi tvaṃ Dabba evarūpaṃ kattāti** tvaṃ Dabba evarūpaṃ kattā sarasi. Atha vā sarasi tvaṃ Dabba evarūpaṃ, yathāyaṃ bhikkhunī āha, kattā cāsi² evarūpaṃ, yathāyaṃ bhikkhunī āhāti evaṃ yojetvāpettha attho daṭṭhabbo. Ye pana “katvā”ti paṭhanti, tesaṃ ujukameva.

Yathā maṃ bhante Bhagavā jānātīti thero kiṃ dasseti. Bhagavā bhante sabbaññū, ahañca khīṇāsavo, natthi mayhaṃ vatthupaṭisevanā, taṃ maṃ Bhagavā jānāti, tatrāhaṃ kiṃ vakkhāmi, yathā maṃ Bhagavā jānāti, tathevāhaṃ daṭṭhabboti.

Na kho Dabba Dabbā evaṃ nibbeṭhentiti ettha na kho Dabba paṇḍitā ‘yathā tvaṃ parappaccayena nibbeṭhesi’ evaṃ nibbeṭhenti, apica kho yadeva sāmaṃ ñātaṃ, tena nibbeṭhenti evamattho daṭṭhabbo. **Sace tayā kataṃ katanti** iminā kiṃ dasseti. Na hi sakkā parisabalena vā pakkhupatthambhena vā akārako kārako kātum, kārako vā akārako kātum, tasmā yaṃ sayam kataṃ vā akataṃ vā, tadeva vattabbanti dasseti. Kasmā pana Bhagavā jānantopi “ahaṃ jānāmi, khīṇāsavo tvaṃ, natthi tuyhaṃ doso, ayaṃ

ဘိက္ခုနီ မုသာဝါဒီနီ”တိ နာဝေါစာတိ? ပရာနုဒ္ဓယတာယ။ သစေ ဟိ ဘဂဝါ ယံ ယံ ဇာနာတိ၊ တံ တံ ဝဒေယျ။ အညေန ပါရာဇိကံ အာပန္နေန ပုဋ္ဌေန “အဟံ ဇာနာမိ၊ တံ ပါရာဇိကော”တိ ဝတ္ထဗ္ဗံ ဘဝေယျ။ တတော သော ပုဂ္ဂလော “အယံ ပုဋ္ဌေ ဒဗ္ဗံ မလ္လပုတ္တံ သုဒ္ဓံ ကတွာ ဣဒါနိ မံ အသုဒ္ဓံ ကရေတိ၊ ကဿ ဒါနိ ကိံ ဝဒါမိ၊ ယတြ သတ္တာပိ သာဝကေသု ဆန္ဒာဂတိံ ဂစ္ဆတိ၊ ကုတော ဣမဿ သဗ္ဗညုဘာဝေါ”တိ အာဃာတံ ဗန္ဓိတွာ အပါယူပဂေါ ဘဝေယျ။ တသ္မာ ဘဂဝါ ဣမာယ ပရာနုဒ္ဓယတာယ ဇာနန္တောပိ နာဝေါစ။

ကိဉ္စ ဘိယျော ဥပဝါဒပရိဝဇ္ဇနတောပိ နာဝေါစ။ ယဒိ ဟိ ဘဂဝါ ဧဝံ ဝဒေယျ။ ဧဝံ ဥပဝါဒေါ ဘဝေယျ “ဒဗ္ဗဿ မလ္လပုတ္တဿ ပုဋ္ဌာနံ နာမ ဘာရိယံ၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ ပန သက္ခိံ လဘိတွာ ပုဋ္ဌိတော”တိ။ ဣဒဉ္စ ပုဋ္ဌာနလက္ခဏံ မညမာနာ “ပုဋ္ဌကာလေပိ သက္ခိနာ သုဒ္ဓိ ဝါ အသုဒ္ဓိ ဝါ ဟောတိ၊ မယံ ဇာနာမ၊ အယံ ပုဂ္ဂလော အသုဒ္ဓေါ”တိ ဧဝံ ပါပဘိက္ခု လဇ္ဇိဗ္ဗိ ဝိနာသေယျန္တိ။ အပိစ အနာဂတေပိ ဘိက္ခု ဩတိဏ္ဏေ ဝတ္ထုသ္မိံ စောဒေတွာ သာရေတွာ “သစေ တယာ ကတံ ‘ကတ’န္တိ ဝဒေဟိ”တိ လဇ္ဇိနံ ပဋိညံ ဂဟေတွာ ကမ္ပံ ကရိဿန္တိတိ ဝိနယလက္ခဏေ တန္တိံ ဌပေန္တော “အဟံ ဇာနာမိ”တိ အဝတွာဝ “သစေ တယာ ကတံ ‘ကတ’န္တိ ဝဒေဟိ”တိ အာဟ။

နာဘိဇာနာမိ သုပိနန္တေနပိ မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝိတာတိ သုပိနန္တေနပိ မေထုနံ ဓမ္မံ န အဘိဇာနာမိ၊ န ပဋိသေဝိတာ အဟန္တိ ပုတ္တံ ဟောတိ။ အထ ဝါ ပဋိသေဝိတာ ဟုတွာ သုပိနန္တေနပိ မေထုနံ ဓမ္မံ န ဇာနာမိတိ ပုတ္တံ ဟောတိ။ ယေ ပန “ပဋိသေဝိတွာ”တိ ပဌန္တိ၊ တေသံ ဥဇုကမေဝ။ **ပဂေဝ ဇာဂရေတိ** ဇာဂရန္တော ပန ပဌမံယေဝ န ဇာနာမိတိ။

တေန ဟိ ဘိက္ခဝေ မေတ္တိယံ ဘိက္ခုနိံ နာသေထာတိ ယသ္မာ ဒဗ္ဗဿ စ ဣဓိဿာ စ ဝစနံ န ဃဋိယတိ၊ တသ္မာ မေတ္တိယံ ဘိက္ခုနိံ နာသေထာတိ ပုတ္တံ ဟောတိ။

တတ္ထ **တိသော နာသနာ** လိင်္ဂနာသနာ သံဝါသနာသနာ ဒုဏ္ဏ- ကမ္မနာသနာတိ။ တာသု “ဒူသကော နာသေတဗ္ဗော”တိ^၁ အယံ **လိင်္ဂ- နာသနာ**။ အာပတ္တိယာ အဒဿနေ ဝါ အပ္ပဋိကဗ္ဗေ ဝါ ပါပိကာယ ဒိဋ္ဌိယာ အပ္ပဋိနိဿဂ္ဂေ ဝါ ဥက္ခေပနီယကမ္ပံ ကရေန္တိ၊ အယံ **သံဝါသနာသနာ**။

1. Pavātanti (Sī, Syā)

2. Kattā vāsi (Sī, Syā)

bhikkhunī musāvādinī”ti nāvocāti? Parānuddayatāya. Sace hi Bhagavā yaṃ yaṃ jānāti, taṃ taṃ vadeyya, aññena pārājikaṃ āpannena puṭṭhena “ahaṃ jānāmi, tvaṃ pārājiko”ti vattabbaṃ bhaveyya, tato so puggalo “ayaṃ pubbe Dabbaṃ Mallaputtaṃ suddhaṃ katvā idāni maṃ asuddhaṃ karoti, kassa dāni kiṃ vadāmi, yatra Satthāpi sāvakesu chandāgatiṃ gacchati, kuto imassa Sabbaññubhāvo”ti āghātaṃ bandhitvā apāyūpago bhaveyya, tasmā Bhagavā imāya parānuddayatāya jānantopi nāvoca.

Kiñca bhiyyo upavādaparivajjanatopi nāvoca. Yadi hi Bhagavā evaṃ vadeyya, evaṃ upavādo bhaveyya “Dabbassa Mallaputtassa vuṭṭhānaṃ nāma bhāriyaṃ, Sammāsambuddhaṃ pana sakkaṃ labhitvā vuṭṭhito”ti. Idañca vuṭṭhānalakkhaṇaṃ maññaṃānā “Buddhakālepi sakkaṃānā suddhi vā asuddhi vā hoti, mayaṃ jānāma, ayaṃ puggalo asuddho”ti evaṃ pāpabhikkhū lajjimpi vināseyyunti. Apica anāgatepi bhikkhū otiṇṇe vatthusmiṃ codetvā sāretvā “sace tayā kataṃ ‘katan’ti vadehī”ti lajjinaṃ paṭiññaṃ gahetvā kammaṃ karissanti vinayalakkhaṇaṃ tantim ṭhapento “ahaṃ jānāmi”ti avatvā “sace tayā kataṃ ‘katan’ti vadehī”ti āha.

Nābhijānāmi supinantenapi methunaṃ dhammaṃ paṭisevitāti
supinantenapi methunaṃ dhammaṃ na abhijānāmi, na paṭisevitā ahanti vuttaṃ hoti. Atha vā paṭisevitā hutvā supinantenapi methunaṃ dhammaṃ na jānāmi vuttaṃ hoti. Ye pana “paṭisevitvā”ti paṭhanti, tesaṃ ujukameva.
Pageva jāgaroti jāgaranto pana paṭhamānyeva na jānāmi.

Tena hi bhikkhave Mettiyaṃ bhikkhuniṃ nāsethāti yasmā Dabbassa ca imissā ca vacanaṃ na ghaṭayati, tasmā Mettiyaṃ bhikkhuniṃ nāsethāti vuttaṃ hoti.

Tattha **tisso nāsanā** liṅganāsanā saṃvāsanāsanā daṇḍakammanāsanāti. Tāsu “dūsako nāsetabbo”ti¹ ayaṃ **liṅganāsanā**. Āpattiyā adassane vā appaṭikamme vā pāpikāya diṭṭhiyā appaṭinissagge vā ukkhepanīyakammaṃ karonti, ayaṃ **saṃvāsanāsanā**.

1. Vi 1. 41 piṭṭhe.

ဘိက္ခုနီ မုသာဝါဒီနီ”တိ နာဝေါစာတိ? ပရာနုဒ္ဓယတာယ။ သစေ ဟိ ဘဂဝါ ယံ ယံ ဇာနာတိ၊ တံ တံ ဝဒေယျ၊ အညေန ပါရာဇိကံ အာပန္နေန ပုဋ္ဌေန “အဟံ ဇာနာမိ၊ တံ ပါရာဇိကော”တိ ဝတ္ထုဗ္ဗံ ဘဝေယျ၊ တတော သော ပုဂ္ဂလော “အယံ ပုဗ္ဗေ ဒဗ္ဗံ မလ္လပုတ္တံ သုဗ္ဗံ ကတွာ ဣဒါနိ မံ အသုဗ္ဗံ ကရေတိ၊ ကဿ ဒါနိ ကိံ ဝဒါမိ၊ ယတြ သတ္တာပိ သာဝကေသု ဆန္ဒာဂတိံ ဂစ္ဆတိ၊ ကုတော ဣမဿ သဗ္ဗညုဘာဝေါ”တိ အာဃာတံ ဗန္ဓိတွာ အပါယူပဂေါ ဘဝေယျ၊ တသ္မာ ဘဂဝါ ဣမာယ ပရာနုဒ္ဓယတာယ ဇာနန္တေပိ နာဝေါစ။

ကိဉ္စ ဘိယျော ဥပဝါဒပရိဝဇ္ဇနတောပိ နာဝေါစ။ ယဒိ ဟိ ဘဂဝါ ဧဝံ ဝဒေယျ၊ ဧဝံ ဥပဝါဒေါ ဘဝေယျ “ဒဗ္ဗဿ မလ္လပုတ္တဿ ပုဋ္ဌာနံ နာမ ဘာရိယံ၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ ပန သက္ခိံ လဘိတွာ ပုဋ္ဌိတော”တိ။ ဣဒဉ္စ ပုဋ္ဌာနလက္ခဏံ မညမာနာ “ဗုဒ္ဓကာလေပိ သက္ခိနာ သုဗ္ဗိ ဝါ အသုဗ္ဗိ ဝါ ဟောတိ၊ မယံ ဇာနာမ၊ အယံ ပုဂ္ဂလော အသုဗ္ဗေါ”တိ ဧဝံ ပါပဘိက္ခုလဇ္ဇိမ္ပိ ဝိနာသေယျန္တိ။ အပိစ အနာဂတေပိ ဘိက္ခု၊ ဩတိဏ္ဏေ ဝတ္ထုသ္မိံ စောဒေတွာ သာရေတွာ “သစေ တယာ ကတံ ‘ကတ’န္တိ ဝဒေဟိ”တိ လဇ္ဇိနံ ပဋိညံ ဂဟေတွာ ကမ္ပံ ကရိဿန္တိတိ ဝိနယလက္ခဏေ တန္တိံ ဌပေန္တော “အဟံ ဇာနာမိ”တိ အဝတွာဝ “သစေ တယာ ကတံ ‘ကတ’န္တိ ဝဒေဟိ”တိ အာဟ။

နာဘိဇာနာမိ သုဝိနန္တေနပိ မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝိတာတိ သုဝိနန္တေနပိ မေထုနံ ဓမ္မံ န အဘိဇာနာမိ၊ န ပဋိသေဝိတာ အဟန္တိ ပုတ္တံ ဟောတိ။ အထ ဝါ ပဋိသေဝိတာ ဟုတွာ သုဝိနန္တေနပိ မေထုနံ ဓမ္မံ န ဇာနာမိတိ ပုတ္တံ ဟောတိ။ ယေ ပန “ပဋိသေဝိတွာ”တိ ပဌန္တိ၊ တေသံ ဥဇုကမေဝ။ **ပဂေဝ ဇာဂရေတိ ဇာဂရန္တော ပန ပဌမံယေဝ န ဇာနာမိတိ။**

တေန ဟိ ဘိက္ခဝေ မေတ္တိယံ ဘိက္ခုနီ နာသေထာတိ ယသ္မာ ဒဗ္ဗဿ စ ဣမိဿာ စ ဝစနံ န ဃဋိယတိ၊ တသ္မာ မေတ္တိယံ ဘိက္ခုနီ နာသေထာတိ ပုတ္တံ ဟောတိ။

တတ္ထ **တိသော နာသနာ** လိင်္ဂနာသနာ သံဝါသနာသနာ ဒန္တကမ္မနာသနာတိ။ တာသု “ဒူသကော နာသေတဗ္ဗော”တိ^၁ အယံ **လိင်္ဂနာသနာ**။ အာပတ္တိယာ အဒဿနေ ဝါ အပ္ပဋိကဗ္ဗေ ဝါ ပါပိကာယ ဒိဋ္ဌိယာ အပ္ပဋိနိဿံဂေ ဝါ ဥက္ခေပနီယကမ္ပံ ကရေန္တိ၊ အယံ **သံဝါသနာသနာ**။

“cara pire vinassā”¹ti daṇḍakammaṃ karonti, ayaṃ **daṇḍakammanāsanā**.
Idha pana liṅganāsanam sandhāyāha “Mettiyam bhikkhunim nāsethā”²ti.

Ime ca bhikkhū anuyuñjathāti iminā imam dīpeti “ayaṃ bhikkhunī
attano dhammatāya akārikā, addhā aññehi uyyojitā, tasmā yehi uyyojitā, ime
bhikkhū anuyuñjatha gavesatha jānāthā”³ti.

Kim pana Bhagavatā Mettiyā bhikkhunī paṭiññāya nāsītā, appaṭiññāya
nāsītāti, kiñcettha yadi tāva paṭiññāya nāsītā, thero kārako hoti sadoso. Atha
appaṭiññāya, thero akārako hoti niddoso.

Bhātiyarājakālepi mahāvihāravāsīnañca Abhayagirivāsīnañca therānam
imasmimyeva pade vivādo ahosi, Abhayagirivāsīnopi attano suttaṃ vatvā
“tumhākaṃ vāde thero kārako hoti”⁴ti vadanti. Mahāvihāravāsīnopi attano
suttaṃ vatvā “tumhākaṃ vāde thero kārako hoti”⁵ti vadanti, pañho na
chijjati. Rājā sutvā there sannipādetvā Dīghakārāyanam nāma
brāhmaṇajātiyaṃ amaccaṃ “therānam katham suṇāhi”⁶ti āṇāpesi. Amacco
kira paṇḍito bhāsantarakusalo, so āha “vadantu tāva therā”⁷ti. Tato
Abhayagiritherā attano suttaṃ vadiṃsu “tena hi bhikkhave Mettiyaṃ
bhikkhunim sakāya paṭiññāya nāsethā”⁸ti. Amacco “bhante tumhākaṃ vāde
thero kārako hoti sadoso”⁹ti āha. Mahāvihāravāsīnopi attano suttaṃ vadiṃsu
“tena hi bhikkhave Mettiyaṃ bhikkhunim nāsethā”¹⁰ti. Amacco “bhante
tumhākaṃ vāde thero akārako hoti niddoso”¹¹ti āha. Kimpanettha yuttam,
yam pacchā vuttam, vicāritam hetam Aṭṭhakathācariyehi, bhikkhu bhikkhum
amūlakena antimavatthunā anuddhamseti, saṃghādiseso, bhikkhunim
anuddhamseti dukkaṭam. **Kurundiyaṃ** pana “musāvāde pācittiyaṃ”¹²ti vuttam.

Tatrāyaṃ vicāraṇā, purimanaye tāva anuddhamsanādhippāyattā
dukkāṭameva yujjati. Yathā satipi musāvāde bhikkhuno bhikkhusmim
saṃghādiseso, satipi ca musāvāde asuddham suddhadiṭṭhino
akkosādhippāyena vadantassa

1. Vi 2. 183 piṭṭhe.

2. Vadantu therā (Sī, Syā)

ဩမသဝါဒနေဝ ပါစိတ္တိယံ, န သမ္ပဇာနမုသာဝါဒေန၊ ဧဝံ ဣဓာပိ အနုဋ္ဌိ-
သနာဓိပ္ပါယတ္တာ သမ္ပဇာနမုသာဝါဒေန^၁ ပါစိတ္တိယံ န ယုဇ္ဇတိ၊ ဒုက္ကဋ္ဌမေဝ
ယုတ္တံ။ ပစ္စိမနယေဝိ မုသာဝါဒတ္တာ ပါစိတ္တိယမေဝ ယုဇ္ဇတိ။ ဝစနပ္ပမာဏတော
ဟိ အနုဋ္ဌိသနာဓိပ္ပါယေန ဘိက္ခုဿ ဘိက္ခုသ္မိံ သံဃာဒိသေသော၊ အက္ခောသာ-
ဓိပ္ပါယဿ စ ဩမသဝါဒေါ။ ဘိက္ခုဿ ပန ဘိက္ခုနိယာ ဒုက္ကဋ္ဌန္တိဝစနံ နတ္ထိ၊
“သမ္ပဇာနမုသာဝါဒေ ပါစိတ္တိယ”န္တိ ဝစနမတ္ထိ၊ တသ္မာ ပါစိတ္တိယမေဝ
ယုဇ္ဇတိ။

တတြ ပန ဣဒံ ဥပပရိက္ခိတဗ္ဗံ “အနုဋ္ဌိသနာဓိပ္ပါယေ အသတိ ပါစိတ္တိယံ၊
တသ္မိံ သတိ ကေန ဘဝိတဗ္ဗ”န္တိ။ တတြ ယသ္မာ မုသာ ဘဏန္တဿ ပါစိတ္တိယေ
သိဒ္ဓေပိ အမူလကေန သံဃာဒိသေသေန အနုဋ္ဌိသနေ ဝိသုံ ပါစိတ္တိယံ ဝုတ္တံ၊
တသ္မာ အနုဋ္ဌိသနာဓိပ္ပါယေ သတိ သမ္ပဇာနမုသာဝါဒေ ပါစိတ္တိယဿ
ဩကာသော န ဒိသတိ၊ န စ သက္ကာ အနုဋ္ဌိသန္တဿ အနာပတ္တိယာ
ဘဝိတုန္တိ ပုရိမနယောဝေတ္ထ ပရိသုဒ္ဓတရော ခါယတိ။ တထာ ဘိက္ခုနိ
ဘိက္ခုနိံ အမူလကေန အန္တိမဝတ္ထုနာ အနုဋ္ဌိသေတိ၊ သံဃာဒိသေသော၊
ဘိက္ခု အနုဋ္ဌိသေတိ၊ ဒုက္ကဋ္ဌံ။ တတြ သံဃာဒိသေသော ဝုဋ္ဌာနဂါမိ၊ ဒုက္ကဋ္ဌံ
ဒေသနာဂါမိ၊ ဧတေဟိ နာသနာ နတ္ထိ။ ယသ္မာ ပန သာ ပကတိယာဝ
ဒုသီလာ ပါပဘိက္ခုနိ၊ ဣဒါနိ စ သယမေဝ “ဒုသီလာမိ”တိ ဝဒတိ၊ တသ္မာ
နံ ဘဂဝါ အသုဒ္ဓတ္တာယေဝ နာသေသိတိ။

အထ ခေါ မေတ္တိယဘူမဇကောတိ ဧဝံ “မေတ္တိယံ ဘိက္ခုနိံ နာသေထ၊
ဣမေ စ ဘိက္ခု အနုယုဇ္ဇထာ”တိ ဝတ္တာ ဥဋ္ဌာယာသနာ ဝိဟာရံ ပဝိဋ္ဌေ
ဘဂဝတိ တေဟိ ဘိက္ခုဟိ “ဒေထ ဒါနိ ဣဓိဿာ သေတကာနိ”တိ
နာသိယမာနံ တံ ဘိက္ခုနိံ ဒိသ္မာ တေ ဘိက္ခု တံ မောစေတုကာမတာယ
အတ္တနော အပရာဓံ အာဝိကရိံသု၊ ဧတမတ္ထိ ဒေသေတုံ **အထ ခေါ
မေတ္တိယဘူမဇကော**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

၃၀၅-၃၀၆။ **ဒုဋ္ဌော ဒေါသော**တိ ဒုသိတော စေဝ ဒုသကော စ။ ဥပ္ပန္နေ
ဟိ ဒေါသေ ပုဂ္ဂလော တေန ဒေါသေန ဒုသိတော ဟောတိ၊ ပကတိဘာဝံ
ဇဟာပိတော၊ တသ္မာ “ဒုဋ္ဌော”တိ ဝုစ္စတိ။ ပရဉ္စ ဒုသေတိ ဝိနာသေတိ၊ တသ္မာ
“ဒေါသော”တိ ဝုစ္စတိ။ ဣတိ “ဒုဋ္ဌော ဒေါသော”တိ ဧကသေဝေတံ ပုဂ္ဂလဿ
အာကာရနာနတ္ထေန နိဒဿနံ။ တေန ဝုတ္တံ “ဒုဋ္ဌော ဒေါသောတိ ဒုသိတော

omasavādeneva pācittiyaṃ, na sampajānamusāvādena, evaṃ idhāpi anuddhamṣanādhippāyattā sampajānamusāvādena¹ pācittiyaṃ na yujjati, dukkaṭameva yuttaṃ. Pacchimanayepi musāvādattā pācittiyameva yujjati. Vacanappamāṇato hi anuddhamṣanādhippāyena bhikkhussa bhikkhusmim saṃghādiseso, akkosādhippāyassa ca omasavādo. Bhikkhussa pana bhikkhuniyā dukkaṭantivacanāṃ natthi, “sampajānamusāvāde pācittiyaṃ”ti vacanamatthi, tasmā pācittiyameva yujjati.

Tatra pana idaṃ upaparikkhitabbaṃ “anuddhamṣanādhippāye asati pācittiyaṃ, tasmim sati kena bhavitabbaṃ”ti. Tatra yasmā musā bhaṇantassa pācittiyē siddhepi amūlakena saṃghādisesena anuddhamṣane viṣum pācittiyaṃ vuttaṃ, tasmā anuddhamṣanādhippāye sati sampajānamusāvāde pācittiyassa okāso na dissati, na ca sakkā anuddhamṣentassa anāpattiyaṃ bhavitunti purimanayovettha parisuddhataro khāyati. Tathā bhikkhunī bhikkhunim amūlakena antimavatthunā anuddhamṣeti, saṃghādiseso, bhikkhum anuddhamṣeti, dukkaṭaṃ. Tatra saṃghādiseso vuṭṭhānagāmī, dukkaṭaṃ desanāgāmī, etehi nāsanā natthi. Yasmā pana sā pakatiyāva dussilā pāpabhikkhunī, idāni ca sayameva “dussilāmhī”ti vadati, tasmā naṃ Bhagavā asuddhattāyeva nāsesīti.

Atha kho Mettiyabhūmajakāti evaṃ “Mettiyaṃ bhikkhunim nāsetha, ime ca bhikkhū anuyuñjathā”ti vatvā uṭṭhāyāsanā vihāraṃ pavīṭṭhe Bhagavati tehi bhikkhūhi “detha dāni imissā setakāni”ti nāsiyamānaṃ taṃ bhikkhunim disvā te bhikkhū taṃ mocetukāmatāya attano aparādhaṃ āvi karimṣu, etamatthaṃ dassetuṃ “**atha kho Mettiyabhūmajakā**”ti-ādi vuttaṃ.

385-6. **Duṭṭho dosoti** dūsito ceva dūsako ca. Uppanne hi dose puggalo tena dosena dūsito hoti, pakatibhāvaṃ jahāpito, tasmā “duṭṭho”ti vuccati. Parañca dūseti vināseti, tasmā “doso”ti vuccati. Iti “duṭṭho doso”ti ekassevetam puggalassa ākāraṇānattena nidassanaṃ. Tena vuttaṃ “duṭṭho dosoti dūsito

၁၇၀ ဝိနယပိဋက ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာ [၂-သံဃာဒိသေသ

စေဝ ခူသကော စာ”တိ။ တတ္ထ သံဃလက္ခဏံ ပရိယေသိတဗ္ဗံ။ ယသ္မာ ပန သော “ဒုဋ္ဌော ဒေါသော”တိ သင်္ချံ ဂတော ပဋိဿသမဂ္ဂိပုဂ္ဂလော ကုပိတာဒိဘာဝေ ဌိတောဝ ဟောတိ။ တေနဿ ပဒဘာဇနေ **ကုပိတောတိ-** အာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ကုပိတောတိ** ကုပ္ပဘာဝံ ပကတိတော စဝနဘာဝံ ပတ္တော။ **အနတ္တမနောတိ** န သကမနော အတ္တနော ဝသေ အဋ္ဌိတစိတ္တော။ အပိစ ပီတိသုခေဟိ န အတ္တမနော န အတ္တစိတ္တောတိ အနတ္တမနော။ **အနဘိရဒ္ဓေါတိ** န သုခိတော န ဝါ ပသာဒိတောတိ အနဘိရဒ္ဓေါ။ ပဋိဿေန အာဟတံ စိတ္တမဿာတိ **အာဟတစိတ္တော**။ စိတ္တထဒ္ဓဘာဝစိတ္တကစဝရသင်္ခါတံ ပဋိဿဒီလံ ဇာတမဿာတိ **ဒီလဇာတော**။ **အပ္ပတိတောတိ** နပ္ပတိတော ပီတိသုခါဒီဟိ ဝဇ္ဇိတော။ န အဘိသဇ္ဇောတိ အတ္တော။ ပဒဘာဇနေ ပန ယေသံ ဓမ္မာနံ ဝသေန အပ္ပတိတော ဟောတိ။ တေ ဒဿေတုံ **တေန စ ကောပေနာတိ-** အာဒိ ဝုတ္တံ။

တတ္ထ **တေန စ ကောပေနာတိ** ယေန “ဒုဋ္ဌော”တိ စ “ကုပိတော”တိ စ ဝုတ္တော။ ဥဘယမ္ပိ ဟေတံ ပကတိဘာဝံ ဇဟာပနတော ကောကာရံ ဟောတိ။ **တေန စ ဒေါသေနာတိ** ယေန “ဒေါသော”တိ ဝုတ္တော။ ဣမေဟိ ဒွိဟိ သင်္ခါရက္ခန္ဓမေဝ ဒဿေတိ။

တာယ စ အနတ္တမနတာယာတိ ယာယ “အနတ္တမနော”တိ ဝုတ္တော။ **တာယ စ အနဘိရဒ္ဓိယာတိ** ယာယ “အနဘိရဒ္ဓေါ”တိ ဝုတ္တော။ ဣမေဟိ ဒွိဟိ ဝေဒနာက္ခန္ဓံ ဒဿေတိ။

အမူလကေန ပါရာဇိကေနာတိ ဧတ္ထ နာဿ မူလန္တိ အမူလကံ။ တံ ပနဿ အမူလကတ္ထံ ယသ္မာ စောဒကဝသေန အဓိပ္ပေတံ။ န စုဒ္ဓိတကဝသေန။ တသ္မာ တမတ္ထံ ဒဿေတုံ ပဒဘာဇနေ “အမူလကံ နာမ အဒိဋ္ဌိ အသုတံ အပရိသင်္ကိတ”န္တိ အာဟ။ တေန ဣမံ ဒီပေတိ “ယံ ပါရာဇိကံ စောဒကေန စုဒ္ဓိတကမ္ပိ ပုဂ္ဂလေ နေဝ ဒိဋ္ဌိ န သုတံ န ပရိသင်္ကိတံ။ ဣဒံ ဧတေသံ ဒဿနသဝန- ပရိသင်္ကိတံ သင်္ခါတာနံ မူလာနံ အဘာဝတော အမူလကံ နာမ။ တံ ပန သော အာပန္နော ဝါ ဟောတု အနာပန္နော ဝါ။ ဧတံ ဣမ အပ္ပမာဏ”န္တိ။

တတ္ထ **အဒိဋ္ဌိ** နာမ အတ္တနော ပသာဒစက္ခနာ ဝါ ဒိဗ္ဗစက္ခနာ ဝါ အဒိဋ္ဌိ **အသုတံ** နာမ တထေဝ ကေနစိ ဝုစ္စမာနံ န သုတံ။ **အပရိသင်္ကိတံ** နာမ စိတ္တေန အပရိသင်္ကိတံ။

1. Sampajānamusāvāde (Sī, Syā)

ceva dūsako cā”ti, tattha saddalakkhaṇaṃ pariyesitabbaṃ. Yasmā pana so “duṭṭho doso”ti saṅkhyāṃ gato paṭighasamaṅgīpuggalo kupitādibhāve ṭhitova hoti. Tenassa padabhājane “**kupito**”ti-ādi vuttaṃ. Tattha **kupitoti** kuppabhāvaṃ pakatito cavanabhāvaṃ patto. **Anattamanoti** na sakamano attano vase aṭṭhitacitto. Apica pītisukhehi na attamano na attaccittoti anattamano. **Anabhiraddhoti** na sukhito na vā pasāditoti anabhiraddho. Paṭighena āhataṃ cittamassāti **āhatacitto**. Cittathaddhabhāvacittakacavarasaṅkhātāṃ paṭighakhīlaṃ jātamassāti **khīlajāto**. **Appatītoti** nappatīto pītisukhādīhi vajjito, na abhisatoti attho. Padabhājane pana yesaṃ dhammānaṃ vasena appatīto hoti, te dassetuṃ “**tena ca kopenā**”ti-ādi vuttaṃ.

Tattha **tena ca kopenā**ti yena “duṭṭho”ti ca “kupito”ti ca vutto, ubhayampi hetam pakatibhāvaṃ jahāpanato ekākāraṃ hoti. **Tena ca dosenā**ti yena “doso”ti vutto. Imehi dvīhi saṅkhārakkhandhameva dasseti.

Tāya ca anattamanatāyāti yāya “anattamano”ti vutto. **Tāya ca anabhiraddhiyā**ti yāya “anabhiraddho”ti vutto. Imehi dvīhi vedanākkhandham dasseti.

Amūlakena pārājikenāti ettha nāssa mūlanti amūlakam, taṃ panassa amūlakattaṃ yasmā codakavasena adhippetam, na cuditakavasena. Tasmā tamatthaṃ dassetuṃ padabhājane “amūlakam nāma adiṭṭham asutaṃ aparisaṅkitaṃ”ti āha. Tena imaṃ dīpeti “yaṃ pārājikaṃ codakena cuditakamhi puggale neva diṭṭham na sutam na parisāṅkitaṃ, idaṃ etesaṃ dassanasavanaparisaṅkā¹ saṅkhātānaṃ mūlānaṃ abhāvato amūlakam nāma. Tam pana so āpanno vā hotu anāpanno vā, etaṃ idha appamāṇaṃ”ti.

Tattha **adiṭṭham** nāma attano pasādacakkhunā vā dibbacakkhunā vā adiṭṭham. **Asutaṃ** nāma tatheva kenaci vuccamānaṃ na sutam. **Aparisaṅkitaṃ** nāma cittaṃ aparisaṅkitaṃ.

1. ...parisaṅkita... (Ka)

ဒိဋ္ဌိ နာမ အတ္တနာ ဝါ ပရေန ဝါ ပသာဒစက္ခုနာ ဝါ ဒိဗ္ဗစက္ခုနာ ဝါ ဒိဋ္ဌိ။ သုတံ နာမ တထေဝ သုတံ။ ပရိသင်္ကတဗ္ဗိ အတ္တနာ ဝါ ပရေန ဝါ ပရိသင်္ကတံ။ တတ္ထ အတ္တနာ ဒိဋ္ဌိ ဒိဋ္ဌမေဝ၊ ပရေဟိ ဒိဋ္ဌိ အတ္တနာ သုတံ, ပရေဟိ သုတံ, ပရေဟိ ပရိသင်္ကတန္တိ ဣဒံ ပန သဗ္ဗဗ္ဗိ အတ္တနာ သုတဋ္ဌာနေယေဝ တိဋ္ဌတိ။

ပရိသင်္ကတံ ပန တိဝိဓံ ဒိဋ္ဌပရိသင်္ကတံ သုတပရိသင်္ကတံ မုတပရိသင်္ကတန္တိ။ တတ္ထ ဒိဋ္ဌပရိသင်္ကတံ နာမ ဧကော ဘိက္ခု ဥစ္စာရပဿာဝကမ္ပေန ဂါမသမိပေ ဧကံ ဂုဗ္ဗံ ပဝိဋ္ဌော၊ အညတရာပိ ဣတ္ထိ ကေနစိဒေဝ ကရဏီယေန တံ ဂုဗ္ဗံ ပဝိသိတွာ နိဝတ္တာ၊ နာပိ ဘိက္ခု ဣတ္ထိ အဒ္ဓသ, န ဣတ္ထိ ဘိက္ခု၊ အဒိသ္ဓာဝ ဥဘောပိ ယထာရူပိ ပက္ကန္တာ။ အညတရာ ဘိက္ခု ဥဘိန္တံ တတော နိက္ခမနံ သလ္လက္ခေတွာ “အဒ္ဓါ ဣမေသံ ကတံ ဝါ၊ ကရိဿန္တိ ဝါ”တိ ပရိသင်္ကတံ၊ ဣဒံ ဒိဋ္ဌပရိသင်္ကတံ နာမ။

သုတပရိသင်္ကတံ နာမ ဣဓေကစ္စော အန္တကာရေ ဝါ ပဋိစ္စန္ဓေ ဝါ ဩကာသေ မာတုဂါမေန သဒ္ဓိံ ဘိက္ခုနော တာဒိသံ ပဋိသန္တာရဝစနံ သုဏာတိ၊ သမိပေ အညံ ဝိဇ္ဇမာနဗ္ဗိ “အတ္ထိ, နတ္ထိ”တိ န ဇာနာတိ၊ သော “အဒ္ဓါ ဣမေသံ ကတံ ဝါ၊ ကရိဿန္တိ ဝါ”တိ ပရိသင်္ကတံ။ ဣဒံ သုတပရိသင်္ကတံ နာမ။

မုတပရိသင်္ကတံ နာမ သဗ္ဗဟုလာ ဓုတ္တာ ရတ္တိဘာဂေ ပုပ္ဖဂန္ဓမံသသုရာဒိနိ ဂဟေတွာ ဣတ္ထိဟိ သဒ္ဓိံ ဧကံ ပစ္စန္နဝိဟာရံ ဂန္ဓာ^၁ မဏ္ဍပေ ဝါ ဘောဇန-သာလာဒိသု ဝါ ယထာသုခံ ကိဋ္ဌိတွာ ပုပ္ဖါဒိနိ ဝိကိရိတွာ ဂတာ၊ ပုနဒိဝသေ ဘိက္ခု တံ ဝိပ္ပကာရံ ဒိသ္ဓာ “ကဿိဒံ ကမ္မ”န္တိ ဝိစိနန္တိ။ တတြ စ ကေနစိ ဘိက္ခုနာ ပဂေဝ ဝုဋ္ဌဟိတွာ ဝတ္တသိသေန မဏ္ဍပံ ဝါ ဘောဇနသာလံ ဝါ ပဋိဇဂ္ဂန္ဓေန ပုပ္ဖါဒိနိ အာမဋ္ဌာနိ ဟောန္တိ၊ ကေနစိ ဥပဋ္ဌာကကုလတော အာဘတေဟိ ပုပ္ဖါဒိဟိ ပူဇာ ကတာ ဟောတိ၊ ကေနစိ ဘောသဇ္ဇတ္ထံ အရိဋ္ဌံ ဝိတံ ဟောတိ။ အထ တေ “ကဿိဒံ ကမ္မ”န္တိ ဝိစိနန္တာ ဘိက္ခု၊ တေသံ ဟတ္ထဂန္ဓဉ္စ မုခဂန္ဓဉ္စ ဃာယိတွာ တေ ဘိက္ခု ပရိသင်္ကတိ။ ဣဒံ မုတပရိသင်္ကတံ နာမ။

တတ္ထ ဒိဋ္ဌိ အတ္ထိ သမူလကံ, အတ္ထိ အမူလကံ၊ ဒိဋ္ဌမေဝ အတ္ထိ သညာ-သမူလကံ, အတ္ထိ သညာအမူလကံ။ သေ နယော သုတေပိ။ ပရိသင်္ကတေ ပန ဒိဋ္ဌပရိသင်္ကတံ အတ္ထိ သမူလကံ, အတ္ထိ အမူလကံ။ ဒိဋ္ဌပရိသင်္ကတမေဝ အတ္ထိ

Diṭṭhaṃ nāma attanā vā parena vā pasādacakkhunā vā dibbacakkhunā vā diṭṭhaṃ. **Sutaṃ** nāma tatheva sutaṃ. **Parisaṅkitampi** attanā vā parena vā parisaṅkitaṃ. Tattha attanā diṭṭhaṃ diṭṭhameva, parehi diṭṭhaṃ attanā sutaṃ, parehi sutaṃ, parehi parisaṅkitanti idaṃ pana sabbampi attanā sutatṭhāneyeva tiṭṭhati.

Parisaṅkitaṃ pana tividhaṃ diṭṭhaparisaṅkitaṃ sutaparisaṅkitaṃ mutaparisaṅkitanti. Tattha **diṭṭhaparisaṅkitaṃ** nāma eko bhikkhu uccārapassāvakkammaṃ gāmasamīpe ekaṃ gumbaṃ pavittṭho, aññatarāpi itthi kenacideva karaṇīyena taṃ gumbaṃ pavisitvā nivattā, nāpi bhikkhu itthiṃ addasa, na itthi bhikkhuṃ, adisvāva ubhopi yathāruci pakkantā. Aññataro bhikkhu ubhinnaṃ tato nikkhamanaṃ sallakkhetvā “addhā imesaṃ kataṃ vā, karissanti vā”ti parisaṅkati, idaṃ diṭṭhaparisaṅkitaṃ nāma.

Sutaparisaṅkitaṃ nāma idhekacco andhakāre vā paṭicchanne vā okāse mātugāmena saddhiṃ bhikkhuno tādisaṃ paṭisanthāravacanaṃ suṇāti, samīpe aññaṃ vijjamānampi “atthi, natthi”ti na jānāti, so “addhā imesaṃ kataṃ vā, karissanti vā”ti parisaṅkati. Idaṃ sutaparisaṅkitaṃ nāma.

Mutaparisaṅkitaṃ nāma sambahulā dhuttā rattibhāge pupphagandhamāṃsasurādīni gahetvā itthiṃ saddhiṃ ekaṃ paccantavihāraṃ gantvā¹ maṇḍape vā bhojanasālādīsu vā yathāsukhaṃ kīḷitvā pupphādīni vikiritvā gatā, punadivase bhikkhū taṃ vipākāraṃ disvā “kassidaṃ kamman”ti vicinanti. Tatra ca kenaci bhikkhunā pageva vuṭṭhahitvā vattasīsenā maṇḍapaṃ vā bhojanasālaṃ vā paṭijaggantena pupphādīni āmaṭṭhāni honti, kenaci upaṭṭhākakulato ābhatehi pupphādīhi pūjā katā hoti, kenaci bhesajjatthaṃ ariṭṭhaṃ pītaṃ hoti. Atha te “kassidaṃ kamman”ti vicinantā bhikkhū tesāṃ hatthagandhañca mukhagandhañca ghāyitvā te bhikkhū parisaṅkanti. Idaṃ mutaparisaṅkitaṃ nāma.

Tattha diṭṭhaṃ atthi samūlakam, atthi amūlakam, diṭṭhameva atthi saññāsamūlakam, atthi saññā-amūlakam. Esa nayo sutepi. Parisaṅkite pana diṭṭhaparisaṅkitaṃ atthi samūlakam, atthi amūlakam. Diṭṭhaparisaṅkitameva atthi

သညာသမူလကံ, အတ္ထိ သညာအမူလကံ။ သေ နယော သုတမုတပရိသင်္ကိတေသု။ တတ္ထ ဒိဋ္ဌိ သမူလကံ နာမ ပါရာဇိကံ အာပဇ္ဇန္တိ ဒိဿာဝ “ဒိဋ္ဌော မယာ”တိ ဝဒတိ။ အမူလကံ နာမ ပဋိစ္စန္ဓာကာသတော နိက္ခမန္တိ ဒိဿာဝိတိက္ကမံ အဒိဿာ “ဒိဋ္ဌော မယာ”တိ ဝဒတိ။ ဒိဋ္ဌမေဝ သညာသမူလကံ နာမ ဒိဿာဝ ဒိဋ္ဌသညိ ဟုတွာ စောဒေတိ။ သညာအမူလကံ နာမ ပုဗ္ဗေ ပါရာဇိက-ဝိတိက္ကမံ ဒိဿာ ပစ္စာ အဒိဋ္ဌသညိ ဇာတော၊ သော သညာယ အမူလကံ ကတွာ “ဒိဋ္ဌော မယာ”တိ စောဒေတိ။ ဧတေန နယေန သုတမုတပရိသင်္ကိတာနိဝိ^၁ ဝိတ္ထာရတော ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ ဧတ္ထ စ သဗ္ဗပ္ပကာရေနာပိ သမူလကေန ဝါ သညာသမူလကေန ဝါ စောဒေန္တဿ အနာပတ္တိ၊ အမူလကေန ဝါ ပန သညာအမူလကေန ဝါ စောဒေန္တဿေဝ အာပတ္တိ။

အနုဒ္ဓံသေယျာတိ ဓံသေယျ ပဓံသေယျ အဘိဘဝေယျ အဇ္ဈောတ္တရေယျ။ တံ ပန အနုဒ္ဓံသနံ ယသ္မာ အတ္တနာ စောဒေန္တောပိ ပရေန ဝါ စောဒါပေန္တောပိ ကရေတိယေဝ၊ တသ္မာဿ ပဒဘာဇေန “စောဒေတိ ဝါ စောဒါပေတိ ဝါ”တိ ဝုတ္တိ။

တတ္ထ **စောဒေတိ**တိ ပါရာဇိကံ ဓမ္မံ အာပန္နောသီတိအာဒိဟိ ဝစနေဟိ သယံ စောဒေတိ၊ တဿ ဝါစာယ ဝါစာယ သံဃာဒိဿေသော။ **စောဒါပေတိ**တိ အတ္တနာ သမိပေ ဌတွာ အညံ ဘိက္ခု အာဏာပေတိ၊ သော တဿ ဝစနေန တံ စောဒေတိ၊ စောဒါပကဿေဝ ဝါစာယ ဝါစာယ သံဃာဒိဿေသော။ အထ သောပိ “မယာပိ ဒိဋ္ဌိ သုတံ အတ္ထိ”တိ စောဒေတိ၊ ဒိန္နုဗ္ဗိ ဇနာနံ ဝါစာယ ဝါစာယ သံဃာဒိဿေသော။

စောဒနာပုဘေဒကောသလ္လတ္ထံ ပနေတ္ထ ဧကဝတ္ထု၊ ဧကစောဒကာဒိစတုက္ကံ တာဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တတ္ထ ဧကော ဘိက္ခု ဧကံ ဘိက္ခု ဧကေန ဝတ္ထုနာ စောဒေတိ၊ ဣမိဿာ စောဒနာယ ဧကံ ဝတ္ထု ဧကော စောဒကော။ သမ္ပဟုလာ ဧကံ ဧကဝတ္ထုနာ စောဒေန္တိ၊ ပဉ္စသတာ မေတ္တိယဘူမဇကပ္ပမုခါ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာ ဘိက္ခု အာယသ္မန္တံ ဒဗ္ဗံ မလ္လပုတ္တမိဝ၊ ဣမိဿာ စောဒနာယ ဧကံ ဝတ္ထု နာနာ-စောဒကော။ ဧကော ဘိက္ခု ဧကံ ဘိက္ခု သမ္ပဟုလေဟိ ဝတ္ထုဟိ စောဒေတိ၊ ဣမိဿာ စောဒနာယ နာနာဝတ္ထုနိ ဧကော စောဒကော။ သမ္ပဟုလာ သမ္ပဟုလေ သမ္ပဟုလေဟိ ဝတ္ထုဟိ စောဒေန္တိ၊ ဣမိဿာ စောဒနာယ နာနာ-ဝတ္ထုနိ နာနာစောဒကော။

saññāsamūlakam, atthi saññā-amūlakam. Esa nayo sutamutaparisaṅkitesu. Tattha **diṭṭham samūlakam** nāma pārājikam āpajjantam disvā “diṭṭho mayā”ti vadati. **Amūlakam** nāma paṭicchannokāsato nikkhamantam disvā vītikkamaṃ adisvā “diṭṭho mayā”ti vadati. **Diṭṭhameva saññāsamūlakam** nāma disvā diṭṭhasaññā hutvā codeti. **Saññā-amūlakam** nāma pubbe pārājikavītikkamaṃ disvā pacchā adiṭṭhasaññā jāto, so saññāya amūlakam katvā “diṭṭho mayā”ti codeti. Etena nayena sutamutaparisaṅkitāni¹ vitthārato veditabbāni. Ettha ca sabbappakārenāpi samūlakena vā saññāsamūlakena vā codentassa anāpatti, amūlakena vā pana saññā-amūlakena vā codentasseva āpatti.

Anuddhamseyyāti dhamseyya padhamseyya abhibhaveyya ajjhotthareyya. Tam pana anuddhamsanam yasmā attanā codentopi parena vā codāpentopi karotiyeva, tasmāssa padabhājane “codeti vā codāpeti vā”ti vuttam.

Tattha **codetī**ti “pārājikam dhammam āpannosī”ti-ādīhi vacanehi sayam codeti, tassa vācāya vācāya saṃghādiseso. **Codāpetī**ti attanā samīpe thatvā aññam bhikkhum āpāpeti, so tassa vacanena tam codeti, codāpakasseva vācāya vācāya saṃghādiseso. Atha sopi “mayāpi diṭṭham sutam atthī”ti codeti, dvinnampi janānam vācāya vācāya saṃghādiseso.

Codanāppabhedakosallattham panettha ekavatthu-ekacodakādicatukkam tāva veditabbam. Tattha eko bhikkhu ekam bhikkhum ekena vatthunā codeti, imissā codanāya ekam vatthu eko codako. Sambahulā ekam ekavatthunā codenti, pañcasatā Mettiyabhūmajakappamukhā chabbaggiyā bhikkhū āyasmantaṃ Dabbaṃ Mallaputtamiva, imissā codanāya ekam vatthu nānācodakā. Eko bhikkhu ekam bhikkhum sambahulehi vatthūhi codeti, imissā codanāya nānāvatthūni eko codako. Sambahulā sambahule sambahulehi vatthūhi codenti, imissā codanāya nānāvatthūni nānācodakā.

1. Sutamutaparisaṅkitāni (Sī, Syā)

စောဒေတုံ ပန ကော လဘတိ ကော န လဘတိတိ? ဒုဗ္ဗလစောဒကဝစနံ တာဝ ဂဟေတွာ ကောစိ န လဘတိ။ ဒုဗ္ဗလစောဒကော နာမ သမ္ပဟုလေသု ကထာသလ္လာပေန နိသိန္ဓေသု ဧကော ဧကံ အာရဗ္ဗ အနောဒိဿကံ ကတွာ ပါရာဇိကဝတ္ထု ကထေတိ။ အညော တံ သုတွာ ဣတရဿ ဂန္ဓာ အာရောစေတိ။ သော တံ ဥပသင်္ကမိတွာ “တံ ကိရ မံ ဣဒဉ္ဇိဒဉ္ဇ ဝဒသိ”တိ ဝဒတိ။ သော “နာဟံ ဧဝရူပံ ဇာနာမိ၊ ကတာပဝတ္ထိယံ ပန မယာ အနောဒိဿကံ ကတွာ ဂုတ္တမတ္ထိ။ သစေ အဟံ တဝ ဣမံ ဒုက္ခပ္ပတ္တိ” ဇာနေယျံ။ ဧတ္တကမ္ပိ န ကထေယျ”န္တိ။ အယံ ဒုဗ္ဗလစောဒကော။ တဿေတံ ကထာသလ္လာပံ ဂဟေတွာ တံ ဘိက္ခု ကောစိ စောဒေတုံ န လဘတိ။ ဧတံ ပန အဂ္ဂဟေတွာ သီလသမ္ပန္နော ဘိက္ခု ဘိက္ခု ဝါ ဘိက္ခုနိ ဝါ၊ သီလသမ္ပန္နော စ ဘိက္ခုနိ ဘိက္ခုနိမေဝ စောဒေတုံ လဘတိတိ မဟာပဋ္ဌမတ္ထေရော အာဟ။ မဟာသုမတ္ထေရော ပန “ပဉ္စပိ သဟမ္ပိကာ လဘန္တိ”တိ အာဟ။ ဂေါဒတ္ထတ္ထေရော ပန “န ကောစိ န လဘတိ”တိ ဝတွာ “ဘိက္ခုဿ သုတွာ စောဒေတိ၊ ဘိက္ခုနိယာ သုတွာ စောဒေတိ။ ပ။ တိတ္ထိယသာဝကာနံ သုတွာ စောဒေတိ”တိ ဣဒံ သုတ္တမာဟရိ။ တိတ္ထမ္ပိ ထေရာနံ ဝါဒေ စုဒ္ဓိတကဿေဝ ပဋိညာယ ကာရေတဗ္ဗော။

အယံ ပန စောဒနာ နာမ ဒူတံ ဝါ ပဏ္ဍိ ဝါ သာသနံ ဝါ ပေသေတွာ စောဒေန္တဿ သီသံ န ဧတိ။ ပုဂ္ဂလဿ ပန သမီပေ ဌတွာဝ ဟတ္ထမုဒ္ဒါယ ဝါ ဝစီဘေဒေန ဝါ စောဒေန္တဿေဝ သီသံ ဧတိ။ သိက္ခာပစ္စက္ခာနမေဝ ဟိ ဟတ္ထမုဒ္ဒါယ သီသံ န ဧတိ။ ဣဒံ ပန အနုဒ္ဓံသနံ အဘူတာရောစနန္တ ဧတိယေဝ။ ယော ပန ဒွိန္ဒ ဌိတဋ္ဌာနေ ဧကံ နိယမေတွာ စောဒေတိ။ သော စေ ဇာနာတိ။ သီသံ ဧတိ။ ဣတရော ဇာနာတိ။ သီသံ န ဧတိ။ ဒွေပိ နိယမေတွာ စောဒေတိ။ ဧကော ဝါ ဇာနာတု ဒွေ ဝါ။ သီသံ ဧတိယေဝ။ ဧသေဝ နယော သမ္ပဟုလေသု။ တံစိဏေယေဝ စ ဇာနနံ နာမ ဒုက္ကရံ၊ သမယေန အာဝဇ္ဇိတွာ ဉာတေ ပန ဉာတမေဝ ဟောတိ။ ပစ္စာ စေ ဇာနာတိ။ သီသံ န ဧတိ။ သိက္ခာပစ္စက္ခာနံ အဘူတာရောစနံ ဒုဗ္ဗလ္လဝါစာအတ္တကာမဒုဋ္ဌဒေါသ ဘူတာရောစနံ သိက္ခာ-ပဒါနီတိ သဗ္ဗာနေဝ ဟိ ဣမာနိ ဧကပရိစ္ဆေဒါနိ။

ဧဝံ ကာယဝါစာဝသေန စာယံ ဒုဝိဓာပိ စောဒနာ ပုန ဒိဋ္ဌစောဒနာ သုတစောဒနာ ပရိသင်္ကိတစောဒနာတိ တိဝိဓာ ဟောတိ။ အပရာပိ စတုဗ္ဗိဓာ ဟောတိ သီလဝိပတ္တိစောဒနာ အာစာရဝိပတ္တိစောဒနာ ဒိဋ္ဌိဝိပတ္တိစောဒနာ အာဇီဝဝိပတ္တိစောဒနာတိ။ တတ္ထ ဂရုကာနံ ဒွိန္ဒ အာပတ္တိက္ခန္ဓာနံ ဝသေန

Codetum̐ pana ko labhati ko na labhatīti? Dubbalacodakavacanam̐ tāva gahetvā koci na labhati. Dubbalacodako nāma sambahulesu kathāsallāpena nisinnesu eko ekaṁ ārabha anodissakam̐ katvā pārājikavatthum̐ katheti, añño taṁ sutvā itarassa gantvā āroceti. So taṁ upasaṅkamitvā “tvaṁ kira maṁ idaṁcīdaṁca vadasī”ti vadati. So “nāhaṁ evarūpaṁ jānāmi, kathāpavattiyam̐ pana mayā anodissakam̐ katvā vuttamatthi. Sace ahaṁ tava imaṁ dukkhupattim̐ jāneyyam̐, ettakampi na katheyyan”ti. Ayam̐ dubbalacodako. Tassetam̐ kathāsallāpaṁ gahetvā taṁ bhikkhum̐ koci codetum̐ na labhati. Etaṁ pana aggahetvā sīlasampanno bhikkhu bhikkhum̐ vā bhikkhunim̐ vā, sīlasampannā ca bhikkhunī bhikkhunimeva codetum̐ labhatīti **Mahāpadumatthero** āha. **Mahāsumatthero** pana “pañcapi sahadhammikā labhantī”ti āha. **Godattatthero** pana “na koci na labhatī”ti vatvā “bhikkhussa sutvā codeti, bhikkhuniyā sutvā codeti -pa-titthiyasāvakanam̐ sutvā codeti”ti idaṁ suttamāhari. Tiṇṇampi therānam̐ vāde cudītakasseva paṭiññāya kāretabbo.

Ayam̐ pana codanā nāma dūtaṁ vā paṇṇaṁ vā sāsanaṁ vā pesetvā codentassa sīsaṁ na eti, puggalassa pana samīpe ṭhatvāva hatthamuddāya vā vacībhedenā vā codentasseva sīsaṁ eti. Sikkhāpaccakkhānameva hi hatthamuddāya sīsaṁ na eti, idaṁ pana anuddhamāsanam̐ abhūtārocanaṁ etiyeve. Yo pana dvinnam̐ ṭhitatṭhāne ekaṁ niyametvā codeti, so ce jānāti, sīsaṁ eti. Itaro jānāti, sīsaṁ, na eti. Dvepi niyametvā codeti, eko vā jānātu dve vā, sīsaṁ etiyeve. Eseva nayo sambahulesu. Taṁkhaṇeyeva ca jānanam̐ nāma dukkaram̐, samayena¹ āvajjitvā ñāte pana ñātameva hoti. Pacchā ce jānāti, sīsaṁ na eti. Sikkhāpaccakkhānam̐ abhūtārocanaṁ duṭṭhullavācā-attakāmaduṭṭhadosa bhūtārocana sikkhāpadānīti sabbāneva hi imāni ekaparicchedāni.

Evam̐ kāyavācāvasena cāyam̐ duvidhāpi codanā puna diṭṭhacodanā sutacodanā parisāṅkitacodanāti tividhā hoti. Aparāpi catubbidhā hoti sīlavipatticodanā ācāravipatticodanā diṭṭhivipatticodanā ājīvavipatticodanāti. Tattha garukānam̐ dvinnam̐ āpattikkhandhānam̐ vasena

သီလဝိပတ္တိစောဒနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ အဝသေသာနံ ဝသေန အာစာရဝိပတ္တိ-စောဒနာ။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအန္တဂ္ဂါဟိကဒိဋ္ဌိဝသေန ဒိဋ္ဌိဝိပတ္တိစောဒနာ။ အာဇီဝဟေတု ပညတ္တာနံ ဆန္တံ သိက္ခာပဒါနံ ဝသေန အာဇီဝဝိပတ္တိစောဒနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

အပရာဝိ စတုဗ္ဗိတ ဟောတိ ဝတ္ထုသန္တဿနာ အာပတ္တိသန္တဿနာ သံဝါသ-ပဋိက္ခေပေါ သာမိစိပဋိက္ခေပေါတိ။ တတ္ထ ဝတ္ထုသန္တဿနာ နာမ “တံ မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝိတ္ထံ”၊ အဒိန္တံ အာဒိယိတ္ထံ၊ မနုဿံ ဃာတယိတ္ထံ၊ အဘူတံ အာရော-စယိတ္ထံ”တိ ဧဝံ ပဝတ္တာ။ အာပတ္တိသန္တဿနာ နာမ “တံ မေထုနမ္မပါရာဇိကာ-ပတ္တိံ အာပန္နော”တိ ဧဝမာဒိနယပုဝတ္တာ။ သံဝါသပဋိက္ခေပေါ နာမ “နတ္ထိ တယာ သဒ္ဓိံ ဥပေါသထော ဝါ ပဝါရဏာ ဝါ သံဃကမ္မံ ဝါ”တိ ဧဝံ ပဝတ္တာ။ ဧတ္တာဝတာ ပန သီသံ န ဧတိ၊ “အဿမဏောသိ အသကျုပ္ပတ္တိယောသိ”တိ-အာဒိဝစနေဟိ သဒ္ဓိံ ဃုဒ္ဓိတေယေဝ သီသံ ဧတိ။ သာမိစိပဋိက္ခေပေါ နာမ အဘိဝါဒနပစ္စုပ္ပန်အဇ္ဈိကမ္မဗိဇ္ဇနာဒိကမ္မာနံ အကရဏံ။ တံ ပဋိပါဋိယာ ဝန္တနာဒိနိ ကရောတော ဧကဿ အကတွာ သေသာနံ ကရဏကာလေ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဧတ္တာဝတာ စ စောဒနာ နာမ ဟောတိ၊ အာပတ္တိ ပန သီသံ န ဧတိ။ “ကဿာ မမ ဝန္တနာဒိနိ န ကရောသိ”တိ ပုစ္ဆိတေ ပန “အဿ-မဏောသိ အသကျုပ္ပတ္တိယောသိ”တိအာဒိဝစနေဟိ သဒ္ဓိံ ဃုဒ္ဓိတေယေဝ သီသံ ဧတိ။ ယာဂုဘတ္တာဒိနာ ပန ယံ ဣတ္ထိတိ၊ တံ အာပုစ္ဆိတိ၊ န တာဝတာ စောဒနာ ဟောတိ။

အပရာဝိ ပါတိမောက္ခဗ္ဗပနက္ခန္ဓကေ “ဧကံ ဘိက္ခဝေ အဓိကံ ပါတိ-မောက္ခဗ္ဗပနံ ဧကံ ဓမ္မိက”န္တိ အာဒိံ ကတွာ “ယာဝ ဒသ အဓိကာနိ ပါတိမောက္ခဗ္ဗပနာနိ ဒသ ဓမ္မိကာနိ”တိ ဧဝံ အဓိကာ ပဉ္စပညာသ ဓမ္မိကာ ပဉ္စပညာသာတိ ဒသုတ္တရသတံ စောဒနာ ဝုတ္တာ။ တာ ဒိဋ္ဌေန စောဒေန္တဿ ဒသုတ္တရသတံ၊ သုတေန စောဒေန္တဿ ဒသုတ္တရသတံ၊ ပရိသင်္ကိတေန ၊ စောဒေန္တဿ ဒသုတ္တရသတန္တိ တိံသာနိ? တိဏိ သတာနိ ဟောန္တိ။ တာနိ ကာယေန စောဒေန္တဿ ဝါစာယ စောဒေန္တဿ ကာယဝါစာဟိ စောဒေန္တဿာတိ တိဂုဏာနိ ကတာနိ နဂုတာနိ? နဝ သတာနိ ဟောန္တိ။ တာနိ အတ္တနာ စောဒေန္တဿာပိ ပရေန စောဒါပေန္တဿာပိ တတ္ထကာနေဝါတိ ဝိသတိဉ္ဇိနာနိ ဒွေ သဟဿာနိ ဟောန္တိ။ ပုန ဒိဋ္ဌာဒိဘေဒေ သမူလကာ-မူလကဝသေန အနေကသဟဿာ စောဒနာ ဟောန္တိတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

၁-ပဋိသေဝိ (သီ၊ သျာ)

၃-တိံသာဓိကာနိ (သီ၊ သျာ)

၂-ပရိသင်္ကိတ (သီ၊ သျာ)

၄-နဂုတာဓိကာနိ (သီ၊ သျာ)

1. Aparena samayena (Ka)

sīlavipatticodanā veditabbā, avasesānaṃ vasena **ācāravipatticodanā**.
Micchādiṭṭhi-antaggāhikadiṭṭhivasena **diṭṭhivipatticodanā**. Ājīvaḥetu
paññattānaṃ channaṃ sikkhāpadānaṃ vasena **ājīvavipatticodanā** veditabbā.

Aparāpi catubbidhā hoti vatthusandassanā āpattisandassanā
saṃvāsapaṭikkhepo sāmīcipaṭikkhepoti. Tattha **vatthusandassanā** nāma
“tvam methunaṃ dhammaṃ paṭisevittha¹, adinnaṃ ādiyittha, manussaṃ
ghātayittha, abhūtaṃ ārocayittha”ti evaṃ pavattā. **Āpattisandassanā** nāma
“tvam methunadhammapārājikāpattim āpanno”ti evamādinayappavattā.

Saṃvāsapaṭikkhepo nāma “natthi tayā saddhim uposatho vā pavāraṇā vā
Saṃghakammaṃ vā”ti evaṃ pavattā. Ettāvatā pana sīsaṃ na eti,
“assamaṇosi asakyaputtiyo”ti-ādivacanehi saddhim ghaṭiteyeva sīsaṃ eti.

Sāmīcipaṭikkhepo nāma abhivādanapaccuṭṭhāna-
añjalikammabījanādikammānaṃ akaraṇaṃ. Taṃ paṭipāṭiyā vandanādīni
karoto ekassa akatvā sesānaṃ karaṇakāle veditabbaṃ. Ettāvatā ca codanā
nāma hoti, āpatti pana sīsaṃ na eti. “Kasmā mama vandanādīni na karosī”ti
pucchite pana “assamaṇosi asakyaputtiyo”ti-ādivacanehi saddhim
ghaṭiteyeva sīsaṃ eti. Yāgubhattādinā pana yaṃ icchatī, taṃ āpucchati, na
tāvatā codanā hoti.

Aparāpi **Pātimokkhaṭṭhapanakkhandhake** “ekaṃ bhikkhave
adhammaṃ pātimokkhaṭṭhapanam, ekaṃ dhammikaṃ”ti-ādin katvā “yāva
dasa adhammikaṇi pātimokkhaṭṭhapanāni dasa dhammikaṇi”ti² evaṃ
adhammikaṃ pañcapaññāsa dhammikaṃ pañcapaññāsāti dasuttarasataṃ codanā
vuttā. Tā diṭṭhena codentassa dasuttarasataṃ, sutena codentassa
dasuttarasataṃ, parisaṅkītena³ codentassa dasuttarasatanti tiṃsāni⁴ tīṇi
satāni honti. Tāni kāyena codentassa, vācāya codentassa, kāyavācāhi
codentassāti tiguṇāni katāni navutāni⁵ nava satāni honti. Tāni attanā
codentassāpi parena codāpentassāpi tattakānevāti vīsati-ūnāni dve sahaṣṣāni
honti. Puna diṭṭhādibhede samūlakāmūlakavasena anekasahassā codanā
hontīti veditabbā.

1. Paṭisevi (Sī, Syā)

2. Vi 4. 425 piṭṭhe.

3. Parisaṅkāya (Sī, Syā)

4. Bhimsādhikāni (Sī, Syā)

5. Navutādhikāni (Sī, Syā)

ဗုဒ္ဓသို့ ပန ဌာနေ ဌာတော အဋ္ဌကထာယ “အတ္တဒါနံ အာဒါတုကာမေန
ဥပါလိ ဘိက္ခုနာ ပဉ္စသမန္တာဂတံ အတ္တဒါနံ အာဒါတဗ္ဗ”န္တိ စ, “စောဒကေန
ဥပါလိ ဘိက္ခုနာ ပရံ စောဒေတုကာမေန ပဉ္စ ဓမ္မေ အဇ္ဈတ္တံ ပစ္စဝေက္ခိတော
ပရော စောဒေတဗ္ဗော”တိ စ ဧဝံ ဥပါလိပဉ္စကာဒိသု ဂုတ္တာနိ ဗဟူနိ သုတ္တာနိ
အာဟရိတော အတ္တဒါနလက္ခဏဉ္စ စောဒကဝတ္ထဉ္စ စုဒ္ဒိတကဝတ္ထဉ္စ သံသေန
ကာတဗ္ဗကိစ္စဉ္စ အနုဝိဇ္ဇကဝတ္ထဉ္စ သဗ္ဗံ ဝိတ္တာရေန ကထိတံ၊ တံ မယံ ယထာ-
အာဂတဋ္ဌာနေယေဝ ဝဏ္ဏယိဿာမ။

ဂုတ္တပုဘေဒါသု ပန ဗုဒ္ဓသု စောဒနာသု ယာယ ကာယစိ^၁ စောဒနာယ
ဝသေန သံသမဇ္ဈေ ဩသဇေ ဝတ္ထုသို့ စုဒ္ဒိတကစောဒကာ ဝတ္ထဗ္ဗာ “တုမေ
အမှာကံ ဝိနိစ္ဆယေန တုဋ္ဌာ ဘဝိဿထာ”တိ။ သစေ “ဘဝိဿာမာ”တိ ဝဒန္တိ။
သံသေန တံ အဓိကရဏံ သမ္ပုဋ္ဌိတဗ္ဗံ။ အထ ပန “ဝိနိစ္ဆိနထ တာဝ ဘန္တေ၊
သစေ အမှာကံ ခမိဿတိ၊ ဂဏိဿာမာ”တိ ဝဒန္တိ။ စေတိယံ တာဝ
ဝန္တထာတိအာဒိနိ ဝတ္တာ ဒီသသုတ္တံ ကတ္တာ ဝိဿဇ္ဇိတဗ္ဗံ။ တေ စေ စိရရတ္တံ
ကိလန္တာ ပက္ကန္တပရိသာ ဥပစ္စန္ဒပက္ခာ ဟုတ္တာ ပုန ယာစန္တိ။ ယာဝတတိယံ
ပဋိက္ခိပိတော ယဒါ နိဗ္ဗဒါ ဟောန္တိ၊ တဒါ တေသံ အဓိကရဏံ ဝိနိစ္ဆိနိတဗ္ဗံ။
ဝိနိစ္ဆိနန္တေတိ စ သစေ အလဇ္ဈုဿန္တာ ဟောတိ ပရိသာ၊ ဥဗ္ဗာဟိကာယ
တံ အဓိကရဏံ ဝိနိစ္ဆိနိတဗ္ဗံ။ သစေ ဗာလုဿန္တာ ဟောတိ ပရိသာ၊
“တုမှာကံ သဘာဂေ ဝိနယဓရေ ပရိယေသထာ”တိ ဝိနယဓရေ ပရိ-
ယေသာပေတွာ ယေန ဓမ္မေန ယေန ဝိနယေန ယေန သတ္တုဿာသနေန တံ
အဓိကရဏံ ဝုပသမတိ၊ တထာ တံ အဓိကရဏံ ဝုပသမေတဗ္ဗံ။

တတ္ထ စ ဓမ္မောတိ ဘူတံ ဝတ္ထု။ ဝိနယောတိ စောဒနာ သာရဏာ စ။
သတ္တုဿာသနန္တိ ဥတ္တိသမ္ပဒါ အနုသာဝနသမ္ပဒါ စ။ တဿှာ စောဒကေန
ဝတ္ထုသို့ အာရောစိတေ စုဒ္ဒိတကော ပုစ္ဆိတဗ္ဗော “သန္တမေတံ၊ နော”တိ။ ဧဝံ
ဝတ္ထု ဥပပရိက္ခိတော ဘူတေန ဝတ္ထုနာ စောဒေတွာ သာရေတွာ စ ဥတ္တိ-
သမ္ပဒါယ အနုသာဝနသမ္ပဒါယ စ တံ အဓိကရဏံ ဝုပသမေတဗ္ဗံ။ တတြ စေ
အလဇ္ဈိ လဇ္ဈိ^၂ စောဒေတိ၊ သော စ အလဇ္ဈိ ဗာလော ဟောတိ အဗျတ္တော၊
နာဿ နယော ဒါတဗ္ဗော။ ဧဝံ ပန ဝတ္ထဗ္ဗော “ကိမိ နံ စောဒေသီ”တိ။
အဋ္ဌါသောဝက္ခတိ “ကိမိဒံ ဘန္တေ ကိမိ နံ နာမာ”တိ။ တံ ကိမိ နမ္မိ န ဇာနာသိ၊
န ယုတ္တံ တယာ ဧဝရူပေန ဗာလေန ပရံ စောဒေတုန္တိ ဥယျာဇေတဗ္ဗော၊
နာဿ အနုယောဂေါ ဒါတဗ္ဗော။ သစေ ပန သော အလဇ္ဈိ ပဏ္ဍိတော

Imasmim̐ pana ṭhāne ṭhatvā Aṭṭhakathāya “attādānaṃ ādātukāmena Upāli bhikkhunā pañcaṅgasamannāgataṃ attādānaṃ ādātabban”ti¹ ca, “codakena Upāli bhikkhunā param̐ codetukāmena pañca dhamme ajjhattaṃ paccavekkhitvā paro codetabbo”ti² ca evaṃ Upālipaṇḍakādīsu vuttāni bahūni suttāni āharitvā attādānalakkhaṇaṇca codakavattaṇca cuditakavattaṇca saṃghena kātabbakiccaṇca anuvijjakavattaṇca sabbaṃ vitthārena kathitaṃ, taṃ mayaṃ yathā-āgataṭṭhāneyeva vaṇṇayissāma.

Vuttappabhedāsu pana imāsu codanāsu yāya kāyaci³ codanāya vasena saṃghamajjhe osaṭe vatthusmim̐ cuditakacodakā vattabbā “tumhe amhākaṃ vinicchayena tuṭṭhā bhavissathā”ti. Sace “bhavissāmā”ti vadanti, saṃghena taṃ adhikaraṇaṃ sampācicchitabbam̐. Atha pana “vinicchinata tava bhante, sace amhākaṃ khamissati, gaṇhissāmā”ti vadanti. “Cetiyaṃ tava vandathā”ti-ādīni vatvā dīghasuttaṃ katvā vissajjitabbam̐. Te ce cirarattaṃ kilantā pakkantaparisā upacchinnaṃ pakkhā hutvā puna yācanti, yāvatatiyaṃ paṭikkhipitvā yadā nimmadā honti, tadā tesaṃ adhikaraṇaṃ vinicchinitabbam̐. Vinicchinantehi ca sace alajjussannā hoti parisā, ubbāhikāya taṃ adhikaraṇaṃ vinicchinitabbam̐. Sace bālussannā hoti parisā, “tumhākaṃ sabhāge vinayadhare pariyesathā”ti vinayadhare pariyesāpetvā yena dhammena yena vinayena yena Satthusāsanena taṃ adhikaraṇaṃ vūpasamati, tathā taṃ adhikaraṇaṃ vūpasametabbam̐.

Tattha ca **dhammoti** bhūtaṃ vatthu. **Vinayoti** codanā saraṇā ca. **Satthusāsananti** ñattisampadā anusāvanasampadā ca. Tasmā codakena vatthusmim̐ ārocite cuditako pucchitabbo “santametaṃ, no”ti. Evaṃ vatthuṃ upaparikkhitvā bhūtena vatthunā codetvā, sāretvā ca ñattisampadāya, anusāvanasampadāya ca taṃ adhikaraṇaṃ vūpasametabbam̐. Tatra ce alajjī lajjim̐ codeti, so ca alajjī bālo hoti abyatto, nāssa nayo dātabbo. Evaṃ pana vattabbo “kimhi naṃ codesī”ti. Addhā so vakkhati “kimidaṃ bhante kimhi naṃ nāmā”ti. Tvaṃ kimhi nampi na jānāsi, na yuttaṃ tayā evarūpena bālena param̐ codetunti uyyojetabbo, nāssa anuyogo dātabbo. Sace pana so alajjī paṇḍito

1. Vi 4. 434 piṭṭhe. 2. Vi 4. 437 piṭṭhe. 3. Yassā kissāci (Syā), yassā kassāci (Ka)

၁၇၆ ဝိနယဝိဇ္ဇာက ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာ [၂-သံဃာဒိသေသ

ဟောတိ ဗျတ္တော၊ ဒိဋ္ဌေန ဝါ သုတေန ဝါ အဇ္ဈောတ္တရိတွာ သမ္မာဒေတုံ သက္ကောတိ၊ ဧတဿ အနုယောဂံ ဒတွာ လဇ္ဈိဿေဝ ပဋိညာယ ကမ္မံ ကာတမ္ပ။

သစေ လဇ္ဈိ အလဇ္ဈိ^၁ စောဒေတိ၊ သော စ လဇ္ဈိ ဗာလော ဟောတိ အဗျတ္တော၊ န သက္ကောတိ အနုယောဂံ ဒါတုံ။ တဿ နယော ဒါတဗ္ဗော “ကိမိ နံ စောဒေသိ သီလဝိပတ္တိယာ ဝါ အာစာရဝိပတ္တိအာဒိသု ဝါ ဧကိဿာ”တိ။ ကသ္မာ ပန ဣမဿေဝ ဧဝံ နယော ဒါတဗ္ဗော၊ န ဣတရဿ၊ နန န ယုတ္တံ ဝိနယဓရနံ အဂတိဂမနန္တိ? န ယုတ္တမေဝ။ ဣဒံ ပန အဂတိဂမနံ န ဟောတိ၊ ဓမ္မာနုဂ္ဂဟော နာမ ဧသော၊ အလဇ္ဈိနိဂ္ဂဟတ္ထာယ ဟိ လဇ္ဈိပဂ္ဂဟတ္ထာယ စ သိက္ခာပဒံ ပညတ္တံ။ တတြိ အလဇ္ဈိ နယံ လဘိတွာ အဇ္ဈောတ္တရန္တော ဧဟိတိ၊ လဇ္ဈိ ပန နယံ လဘိတွာ ဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌသန္တာနေန သုတေ သုတသန္တာနေန ပတိဋ္ဌာယ ကထေသတိ၊ တသ္မာ တဿ ဓမ္မာနုဂ္ဂဟော ဝဇ္ဇတိ။ သစေ ပန သော လဇ္ဈိ ပဏ္ဍိတော ဟောတိ ဗျတ္တော၊ ပတိဋ္ဌာယ ကထေတိ၊ အလဇ္ဈိ စ “ဧတမ္ပိ နတ္ထိ၊ ဧတမ္ပိ နတ္ထိ”တိ ပဋိညံ န ဒေတိ၊ အလဇ္ဈိဿ ပဋိညာယ ဧဝံ ကာတမ္ပ။

တဒတ္ထဒီပနတ္ထဉ္စ ဣဒံ ဝတ္ထု ဝေဒိတမ္ပ။ **တေဝိဇ္ဇကရူဠာဘယတ္ထေရော** ကိရ လောဟံပါသာဒဿ ဟေဋ္ဌာ ဘိက္ခုနံ ဝိနယံ ကထေတွာ သာယနသမယေ ဝုဠာတိ၊ တဿ ဝုဠာနသမယေ ဒွေ အတ္တပစ္စတ္တိကာ ကထံ ပဝတ္ထေသုံ။ ဧကော “ဧတမ္ပိ နတ္ထိ၊ ဧတမ္ပိ နတ္ထိ”တိ ပဋိညံ န ဒေတိ။ အထ အပ္ပါဝသေသေ ပဌမယာမေ ထေရဿ တသ္မိ ပုဂ္ဂလေ “အယံ ပတိဋ္ဌာယ ကထေတိ၊ အယံ ပန ပဋိညံ န ဒေတိ။ ဗဟူနိ စ ဝတ္ထုနိ ဩသဋ္ဌာနိ၊ အဒ္ဓါ ဧတံ ကတံ ဘဝိဿတိ”တိ အသုဒ္ဓလဒ္ဓိ ဥပ္ပန္နာ။ တတော မိဇ္ဇနိဒဏ္ဍကေန ပါဒကထလိကာယ သညံ ဒတွာ “အဟံ အာဝုသော ဝိနိစ္ဆိနိတုံ အနန္တစရိကော၊ အညေန ဝိနိစ္ဆိနာပေဟိ”တိ အာဟ။ ကသ္မာ ဘန္တေတိ။ ထေရော တမတ္ထံ အာရောစေသိ။ စုဒ္ဓိတကပုဂ္ဂလဿ ကာယေ ဉာဟော ဥဋ္ဌိတော၊ တတော သော ထေရံ ဝန္တိတွာ “ဘန္တေ ဝိနိစ္ဆိနိတုံ အနုရူပေန ဝိနယဓရေန နာမ တုမ္မာဒိသေနော ဘဝိတုံ ဝဇ္ဇတိ။ စောဒကေန စ ဤဒိသေနော ဘဝိတုံ ဝဇ္ဇတိ”တိ ဝတွာ သေတကာနိ နိဝါသေတွာ “စိရံ ကိလမိတ’တ္ထ မယာ”တိ ခမာပေတွာ ပက္ကာမိ။

ဧဝံ လဇ္ဈိနာ စောဒိယမာနော အလဇ္ဈိ ဗဟူသုပိ ဝတ္ထုသု ဥပ္ပန္နသု ပဋိညံ န ဒေတိ၊ သော နေဝ “သုဒ္ဓေါ”တိ ဝတ္ထဗ္ဗော န “အသုဒ္ဓေါ”တိ။ ဇီဝမတကော နာမ အာမကပ္ပတိကော နာမ စေသ။

Sace panassa aññampi tādisaṃ vatthu uppajjati, na vinicchinitabbaṃ. Tathā nāsitaḥ bhavissati. Sace pana alajjīyeva alajjīm codeti, so vattabbo “āvuso tava vacanenāyaṃ kiṃ sakkā vattun”ti, itarampi tattheva vatvā ubhopi “ekasambhogaparibhogā hutvā jīvathā”ti vatvā uyyojetabbā, sīlatthāya tesāṃ vinicchayo na kātabbo. Pattacīvaraparivenādi-atthāya pana patirūpaṃ sakkhīm labhitvā kātabbo.

Atha lajjī lajjīm codeti, vivādo ca nesaṃ kismiñcīdeva appamattako hoti, saññāpetvā “mā evaṃ karoṭhā”ti accayaṃ desāpetvā uyyojetabbā. Atha panettha cuditakena sahasā viraddhaṃ hoti, ādito paṭṭhāya alajjī nāma natthi. So ca pakkhānurakkhaṇatthāya paṭiññāṃ na deti, “mayāṃ saddahāma, mayāṃ saddahāmā”ti bahū uṭṭhahanti. So tesāṃ paṭiññāya ekavāraṃ dvevāraṃ suddho hotu. Atha pana viraddhakālato paṭṭhāya thāne na tiṭṭhati, vinicchayo na dātabbo.

Evaṃ yāya kāyaci codanāya vasena saṃghamajjhe osaṭe vatthusmim cuditakacodakesu paṭipattiṃ ṇatvā tassāyeva codanāya sampattivipattijānanattham ādimajjhāpariyosānādīnaṃ vasena vinicchayo veditabbo. Seyyathidaṃ? Codanāya ko ādi, kiṃ majjhe, kiṃ pariyosānaṃ? Codanāya “ahaṃ taṃ vattukāmo, karotu me āyasmā okāsaṃ”ti evaṃ okāsakammaṃ ādi. Otiṇṇena vatthunā codetvā sāretvā vinicchayo majjhe. Āpattiyaṃ vā anāpattiyaṃ vā paṭiṭṭhāpanena samatho pariyosānaṃ.

Codanāya kati mūlāni, kati vatthūni, kati bhūmiyo? Codanāya dve mūlāni samūlikā vā amūlikā vā. Tīṇi vatthūni diṭṭhaṃ sutam parisāṅkitaṃ. Pañca bhūmiyo kālena vakkhāmi, no akālena, bhūtena vakkhāmi, no abhūtena, saṇhena vakkhāmi, no pharusena, atthasamhitena vakkhāmi, no anatthasamhitena, mettacitto vakkhāmi, no dosantaroti. Imāya ca pana codanāya codakena puggalena “parisuddhakāyasamācāro nu khomhī”ti-ādinā¹ nayena Upālīpaṇcake vuttesu pannarasasu dhammesu paṭiṭṭhātabbaṃ, cuditakena dvīsu dhammesu paṭiṭṭhātabbaṃ sacce ca akuppe cāti.

1. Vi 4. 436 piṭṭhe.

၁၇၈ ဝိနယပိဋက ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာ [၂-သံဃာဒိသေသ

အပ္ပေ နာမ နံ ဣမမှာ မြဟ္မစရိယာ စာဝေယျန္တိ အဝိ စေ နာမ နံ ပုဂ္ဂလံ ဣမမှာ သေဋ္ဌစရိယာ စာဝေယျံ။ သာဓု ဝတဿ သစာဟံ ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဣမမှာ မြဟ္မစရိယာ စာဝေယျန္တိ ဣမိနာ အဓိပ္ပါယေန အနုဒ္ဓိသေယျာတိ ဝုတ္တံဟေတိ။ ပဒဘာဇနေ ပန “မြဟ္မစရိယာ စာဝေယျ”န္တိ ဣမသေဝ ပရိယာယမတ္တံ ဒသေတုံ “ဘိက္ခုဘာဝါ စာဝေယျ”န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

ခဏာဒိနိ သမယဝေဝစနာနိ။ **တံ ခဏံ တံ လယံ တံ မုဟုတ္တံ ဝိတိဝတ္တေတိ** တသ္မိံ ခဏေ တသ္မိံ လယေ တသ္မိံ မုဟုတ္တေ ဝိတိဝတ္တေ။ ဘုဗ္ဗုတ္တိယာ ဟိ ဣဒံ ဥပယောဂဝစနံ။

သမနုဂ္ဂါဟိယမာနနိဒ္ဓေသေ **ယေန ဝတ္ထုနာ အနုဒ္ဓိသိတော ဟေတိတိ** စတုသု ပါရာဇိကဝတ္ထုသု ယေန ဝတ္ထုနာ စောဒကေန စုဒ္ဒိတကော အနုဒ္ဓိသိတော အဘိဘူတော အဇ္ဈောတ္တဇော ဟေတိ။ **တသ္မိံ ဝတ္ထုသ္မိံ သမနုဂ္ဂါဟိယမာနောတိ** တသ္မိံ စောဒကေန ဝုတ္တဝတ္ထုသ္မိံ သော စောဒကော အနုဝိဇ္ဇကေန “ကိံ တေ ဒိဋ္ဌိ, ကိန္တိ တေ ဒိဋ္ဌိ”န္တိအာဒိနာ နယေန အနုဝိဇ္ဇိယမာနော ဝိမံသိယမာနော ဥပပရိက္ခိယမာနော။

အသမနုဂ္ဂါဟိယမာနနိဒ္ဓေသေ **န ကေနစိ ဝုစ္စမာနောတိ** အနုဝိဇ္ဇကေန ဝါ အညေန ဝါ ကေနစိ။ အထ ဝါ ဒိဋ္ဌာဒိသု ဝတ္ထုသု ကေနစိ အဝုစ္စမာနော။ ဧတေသဉ္စ ခြိန္တံ မာတိကာပဒါနံ ပရတော “ဘိက္ခု စ ဒေါသံ ပတိဋ္ဌာတိ”တိ-ဣမိနာ သမ္ပန္နော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဣဒဉ္စိ ဝုတ္တံ ဟေတိ “ဧဝံ သမနုဂ္ဂါဟိယမာနော ဝါ အသမနုဂ္ဂါဟိယမာနော ဝါ ဘိက္ခု စ ဒေါသံ ပတိဋ္ဌာတိ ပဋိစ္စ တိဋ္ဌတိ ပဋိဇာနာတိ။ သံဃာဒိသေသော”တိ။ ဣဒဉ္စ အမူလကဘာဝဿ ပါကဋကလ-ဒဿနတ္ထမေဝ ဝုတ္တံ။ အာပတ္တိံ ပန အနုဒ္ဓိသိတက္ခဏေယေဝ အာပဇ္ဇတိ။

ဣဒါနိ “အမူလကဇ္ဇေဝ တံ အဓိကရဏံ ဟေတိ”တိ ဧတ္ထ ယသ္မာ အမူလကလက္ခဏံ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တံ။ တသ္မာ တံ အဝတွာ အပုဗ္ဗမေဝ ဒသေတုံ **အဓိကရဏံ နာမာတိ**အာဒိမာဟ။ တတ္ထ ယသ္မာ အဓိကရဏံ အဓိကရဏဋ္ဌေန ကေဉ္စိ ဝတ္ထုဝသေန နာနာ ဟေတိ။ တေနဿ တံ နာနတ္တံ ဒသေတုံ **စတ္တာရိ အဓိကရဏာနိ ဝိဝါဒါဓိကရဏန္တိ**အာဒိမာဟ။ ကော ပန သော အဓိကရ-ဏဋ္ဌော ယေနတံ ဧကံ ဟေတိတိ။ သမထေဟိ အဓိကရဏီယတာ။ တသ္မာ ယံ အဓိကိစ္စ အာရဗ္ဗ ပဋိစ္စ သန္ဓာယ သမထာ ဝတ္တန္တိ။ တံ “အဓိကရဏ”န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

Appeva nāma naṃ imamhā brahmacariyā cāveyyanti api eva nāma naṃ puggalaṃ imamhā seṭṭhacariyā cāveyyaṃ, sādhu vatassa sacāhaṃ imaṃ puggalaṃ imamhā brahmacariyā cāveyyanti iminā adhippāyena anuddhamseyyāti vuttamhoti. Padabhājanē pana “brahmacariyā cāveyyaṃ”ti imasseva pariyāyamattaṃ dassetuṃ “bhikkhubhāvā cāveyyaṃ”ti-ādi vuttaṃ.

Khaṇāḍḍini samayavevacanāni. **Taṃ khaṇaṃ taṃ layaṃ taṃ muhuttaṃ vītivatteti** tasmiṃ khaṇe tasmiṃ laye tasmiṃ muhutte vītivatte, bhummapattiyā hi idaṃ upayogavacanāṃ.

Samanuggāhiyamānaniddese **yena vatthunā anuddhamṣito hotīti** catūsu pārājikavatthūsu yena vatthunā codakena cuditako anuddhamṣito abhibhūto ajjhotthaṭṭho hoti. **Tasmiṃ vatthusmiṃ samanuggāhiyamānoti** tasmiṃ codakena vuttavatthusmiṃ so codako anuvijjakena “kiṃ te diṭṭhaṃ, kinti te diṭṭhaṃ”ti-ādinā nayena anuvijjyamāno vīmaṃsiyamāno upaparikkhiyamāno.

Asamanuggāhiyamānaniddese **na kenaci vuccamānoti** anuvijjakena vā aññena vā kenaci, atha vā diṭṭhādisu vatthūsu kenaci avuccamāno. Etesaṇca dvinnāṃ mātikāpadānaṃ parato “bhikkhu ca dosaṃ paṭiṭṭhāti”ti-iminā sambandho vedittabbo. Idañhi vuttaṃ hoti “evaṃ samanuggāhiyamāno vā asamanuggāhiyamāno vā bhikkhu ca dosaṃ paṭiṭṭhāti paṭicca tiṭṭhati paṭijānāti, saṃghādiseso”ti. Idañca amūlakabhāvassa pākatakaladassanattameva vuttaṃ. Āpattiṃ pana anuddhamṣitakkhaṇe yeva āpajjati.

Idāni “amūlakañceva taṃ adhikaraṇaṃ hotī”ti ettha yasmā amūlakalakkhaṇaṃ pubbe vuttaṃ, tasmā taṃ avatvā apubbameva dassetuṃ “**adhikaraṇaṃ nāmā**”ti-ādimāha. Tattha yasmā adhikaraṇaṃ adhikaraṇaṭṭhena ekampi vatthuvaseṇa nānā hoti, tenassa taṃ nānattaṃ dassetuṃ “**cattāri adhikaraṇāni vivādādhikaraṇaṃ**”ti-ādimāha. Ko pana so adhikaraṇaṭṭho, yenetāṃ ekaṃ hotīti. Samatthehi adhikaraṇīyatā. Tasmā yaṃ adhikicca ārabha paṭicca sandhāya samathā vattanti, taṃ “adhikaraṇaṃ”ti vedittabbaṃ.

အဋ္ဌကထာသု ပန ဝုတ္တံ “အဓိကရဏန္တိ ကေဝိ ဂါဟံ ဝဒန္တိ, ကေဝိ စေတနံ, ကေဝိ အက္ခန္တိ, ကေဝိ ဝေါဟာရံ, ကေဝိ ပဏ္ဏတ္တိ”န္တိ။ ပုန ဧဝံ ဝိစာရိတံ “ယဒိ ဂါဟော အဓိကရဏံ၊ ဧကော အတ္တာဒါနံ ဂဟေတွာ သဘာဝေန ဘိက္ခုနာ သဒ္ဓိ” မန္တယမာနော တတ္ထ အာဒိနဝံ ဒိသ္မာ ပုန စဇတိ။ တဿ တံ အဓိကရဏံ သမထပ္ပတ္တံ ဘဝိဿတိ။ ယဒိ စေတနာ အဓိကရဏံ၊ ဣဒံ အတ္တာဒါနံ ဂဏှာမိတိ ဥပ္ပန္နာ စေတနာ နိရုဇ္ဈတိ။ ယဒိ အက္ခန္တိ အဓိကရဏံ၊ အက္ခန္တိယာ အတ္တာဒါနံ ဂဟေတွာပိ အပရဘာဝေ ဝိနိစ္ဆယံ အလဘမာနော ဝါ ခမာပိတော ဝါ စဇတိ။ ယဒိ ဝေါဟာရော အဓိကရဏံ၊ ကထေန္တော အာဟိဏ္ဍိတွာ အပရဘာဝေ တုဏှိ ဟောတိ နိရဝေါ။ ဧဝေဿ တံ အဓိကရဏံ သမထပ္ပတ္တံ ဘဝိဿတိ။ တသ္မာ ပဏ္ဏတ္တိ အဓိကရဏ”န္တိ။

တံ ပနေတံ “မေထုနဓမ္မပါရာဇိကာပတ္တိ မေထုနဓမ္မပါရာဇိကာပတ္တိယာ တဗ္ဘာဂိယာ။ပ။ ဧဝံ အာပတ္တာဓိကရဏံ အာပတ္တာဓိကရဏဿ တဗ္ဘာ-ဂိယ”န္တိ စ “ဝိဝါဒါဓိကရဏံ သိယာ ကုသလံ, သိယာ အကုသလံ, သိယာ အဗျာကတ”န္တိ စ ဧဝမာဒိဟိ ဝိရုဇ္ဈတိ။ န ဟိ တေ ပဏ္ဏတ္တိယာ ကုသလာဒိဘာဝံ ဣစ္ဆန္တိ။ န စ “အမူလကေန ပါရာဇိကေန ဓမ္မေန”တိ ဧတ္ထ အာဂတော ပါရာဇိကဓမ္မော ပဏ္ဏတ္တိ နာမ ဟောတိ။ ကသ္မာ? အစ္စန္တအကုသလတ္တာ။ ဝုတ္တန္တိ ဟေတံ “အာပတ္တာဓိကရဏံ သိယာ အကုသလံ သိယာ အဗျာကတ”န္တိ။

ယဉ္ဇေတံ “အမူလကေန ပါရာဇိကေန”တိ ဧတ္ထ အမူလကံ ပါရာဇိကံ နိဒ္ဒိဋ္ဌံ၊ တဿေဝါယံ “အမူလကဉ္ဇေဝ တံ အဓိကရဏံ ဟောတိ”တိ ပဋိနိဒ္ဒေသော, န ပဏ္ဏတ္တိယာ။ န ဟိ အညံ နိဒ္ဒိသိတွာ အညံ ပဋိနိဒ္ဒိသတိ။ ယသ္မာ ပန ယာယ ပဏ္ဏတ္တိယာ ယေန အဘိလာပေန စောဒကေန သော ပုဂ္ဂလော “ပါရာဇိကံ ဓမ္မံ အဇ္ဈာပန္နော”တိ ပညတ္တော၊ ပါရာဇိကသင်္ခါတဿ အဓိကရဏဿ အမူလကတ္တာ သာပိ ပညတ္တိ အမူလိကာ ဟောတိ။ အဓိကရဏေ ပဝတ္တတ္တာ စ အဓိကရဏံ။ တသ္မာ ဣဒိနာ ပရိယာယေန ပဏ္ဏတ္တိ “အဓိကရဏ”န္တိ ယုဇ္ဈေယျ။ ယသ္မာ ဝါ ယံ အမူလကံ နာမ အဓိကရဏံ၊ တံ သဘာဝတော နတ္ထိ။ ပညတ္တိ-မတ္တမေဝ အတ္ထိ။ တသ္မာပိ ပဏ္ဏတ္တိ “အဓိကရဏ”န္တိ ယုဇ္ဈေယျ။ တဉ္စ ခေါ ဣဓေဝ, န သဗ္ဗတ္ထ။ န ဟိ ဝိဝါဒါဒိနံ ပဏ္ဏတ္တိ အဓိကရဏံ။ အဓိကရဏဉ္ဇော ပန တေသံ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တသမထေဟိ အဓိကရဏီယတာ။ ဣတိ ဣဒိနာ အဓိကရဏဉ္ဇေန ဣဓေကဉ္ဇော ဝိဝါဒေါ ဝိဝါဒေါ စေဝ အဓိကရဏဉ္ဇာတိ ဝိဝါဒါဓိကရဏံ။ ဧသ နယော သေသေသု။

Aṭṭhakathāsu pana vuttam “adhikaraṇanti keci gāhaṃ vadanti, keci cetanaṃ, keci akkhantiṃ, keci vohāraṃ, keci paṇṇattin”ti. Puna evaṃ vicāritam “yadi gāho adhikaraṇam, eko attādānaṃ gahetvā sabhāgena bhikkhunā saddhiṃ mantayamāno tattha ādīnaṃ disvā puna cajati, tassa taṃ adhikaraṇam samathappattam bhavissati. Yadi cetanā adhikaraṇam, idaṃ attādānaṃ gaṇhāmīti uppannā cetanā nirujjhati. Yadi akkhanti adhikaraṇam, akkhantiyā attādānaṃ gahetvāpi aparabhāge vinicchayaṃ alabhamāno vā khamāpito vā cajati. Yadi vohāro adhikaraṇam, kathento āhiṇḍitvā aparabhāge tuṇhī hoti niravo, evamassa taṃ adhikaraṇam samathappattam bhavissati, tasmā paṇṇatti adhikaraṇan”ti.

Taṃ panetaṃ “methunadhammapārājikāpatti methunadhammapārājikāpattiyā tabbhāgiyā -pa-. Evaṃ āpattādhikaraṇam āpattādhikaraṇassa tabbhāgiyan”ti ca “vivādādhikaraṇam siyā kusalam, siyā akusalam, siyā abyākatan”ti¹ ca evamādīhi virujjhati. Na hi te paṇṇattiyā kusalādhikaraṇam icchanti, na ca “amūlakena pārājikena dhammenā”ti ettha āgato pārājikadhammo paṇṇatti nāma hoti. Kasmā? Accanta-akusalattā. Vuttampi hetarā “āpattādhikaraṇam siyā akusalam siyā abyākatan”ti¹.

Yañcetaṃ “amūlakena pārājikena”ti ettha amūlakam pārājikam niddiṭṭham, tassevāyaṃ “amūlakañceva taṃ adhikaraṇam hoti”ti paṭiniddeso, na paṇṇattiyā, na hi aññaṃ niddisitvā aññaṃ paṭiniddisati. Yasmā pana yāya paṇṇattiyā yena abhilāpena codakena so puggalo “pārājikam dhammam ajjhāpanno”ti paññatto, pārājikasāṅkhātassa adhikaraṇassa amūlakattā sāpi paññatti amūlikā hoti, adhikaraṇe pavattattā ca adhikaraṇam. Tasmā iminā pariyāyena paṇṇatti “adhikaraṇan”ti yujjeyya, yasmā vā yaṃ amūlakam nāma adhikaraṇam, taṃ sabhāvato natthi, paññattimattameva atthi. Tasmāpi paṇṇatti “adhikaraṇan”ti yujjeyya. Tañca kho idheva, na sabbattha. Na hi vivādādīnaṃ paṇṇatti adhikaraṇam². Adhikaraṇaṭṭho pana tesam pubbe vuttasamatthehi adhikaraṇīyatā. Iti iminā adhikaraṇaṭṭhena idhekacco vivādo vivādo ceva adhikaraṇaṇcāti vivādādhikaraṇam. Esa nayo sesesu.

1. Vi 5. 191 piṭṭhe.

2. Adhikaraṇaṭṭho (Sī, Syā)

၁၈၀ ဝိနယပိဋက ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာ [၂-သံဃာဒိသေသ

တတ္ထ “ဣဓ ဘိက္ခု ဝိဝေန္တိ ဓမ္မောတိ ဝါ အဓမ္မောတိ ဝါ”တိ ဧဝံ အဋ္ဌာရသ ဘေဒကရဝတ္ထုနိ နိဿာယ ဥပ္ပန္နော ဝိဝါဒေါ **ဝိဝါဒါမိကရဏံ**။ “ဣဓ ဘိက္ခု ဘိက္ခု အနုဝေန္တိ သီလဝိပတ္တိယာ ဝါ”တိ ဧဝံ စတသော ဝိပတ္တိယော နိဿာယ ဥပ္ပန္နော အနုဝါဒေါ **အနုဝါဒါမိကရဏံ**။ “ပဉ္စပိ အာပတ္တိက္ခန္ဓာ အာပတ္တာ-မိကရဏံ၊ သတ္တပိ အာပတ္တိက္ခန္ဓာ အာပတ္တာမိကရဏ”န္တိ ဧဝံ အာပတ္တိယေဝ **အာပတ္တာမိကရဏံ**။ “ယာ သံဃဿ ကိစ္စယတာ ကရဏီယတာ အပလောကန-ကမ္မံ ဥတ္တိကမ္မံ ဥတ္တိဒုတိယကမ္မံ ဥတ္တိစတုတ္ထကမ္မ”န္တိ ဧဝံ စတုဗ္ဗိဓံ သံဃကိစ္စံ **ကိစ္စာမိကရဏန္တိ** ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဣမသ္မိံ ပနတ္ထေ ပါရာဇိကပတ္တိသင်္ခါတံ အာပတ္တာမိကရဏမေဝ အဓိပ္ပေတံ။ သေသာနိ အတ္ထုဒ္ဓါရဝသေန ဝုတ္တာနိ၊ ဧတ္တကာ ဟိ အဓိကရဏသဒ္ဓဿ အတ္တာ။ တေသု ပါရာဇိကမေဝ ဣဓ အဓိပ္ပေတံ။ တံ ဒိဋ္ဌာဒီဟိ မူလေဟိ အမူလကဉ္စေဝ အဓိကရဏံ ဟေတိ။ အယဉ္စ ဘိက္ခု ဒေါသံ ပတိဋ္ဌာတိ ပဋိစ္စ တိဋ္ဌတိ “တုစ္ဆကံ မယာ ဘဏိတ”န္တိ အာဒီနိ ဝဒန္တော ပဋိဇာနတိ။ တဿ ဘိက္ခုနော အနုဒ္ဓိသိတက္ခဏေယေဝ သံဃာဒိသေသောတိ အယံ တာဝဿ သပဒါနုက္ကမနိဒ္ဒေသဿ သိက္ခာပဒဿ အတ္ထော။

၃၈၇။ ဣဒါနိ ယာနိ တာနိ သင်္ခေပတော ဒိဋ္ဌာဒီနိ ဘေဒနာဝတ္ထုနိ ဝုတ္တာနိ၊ တေသံ ဝသေန ဝိတ္တာရတော အာပတ္တိံ ရောပေတွာ ဒဿေန္တော **အဒိဋ္ဌဿ ဟေတိ**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **အဒိဋ္ဌဿ ဟေတိ**တိ အဒိဋ္ဌော အဿ ဟေတိ၊ ဧတေန စောဒကေန အဒိဋ္ဌော ဟေတိ သော ပုဂ္ဂလော ပါရာဇိကံ ဓမ္မံ အဇ္ဈာပဇ္ဇန္တောတိ အတ္ထော။ ဧသ နယော အသုတဿ ဟေတိတိအာဒိသုပိ။

ဒိဋ္ဌော မယာတိ “ဒိဋ္ဌောသိ မယာ”တိ ဝုတ္တံ ဟေတိ။ ဧသ နယော **သုတော မယာ**တိအာဒိသုပိ။ သေသံ အဒိဋ္ဌမူလကေ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။ ဒိဋ္ဌမူလကေ ပန တဉ္စေ စောဒေတိ “သုတော မယာ”တိ ဧဝံ ဝုတ္တာနံ သုတာဒီနံ အဘာဝေန အမူလကတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

သဗ္ဗသ္မိံယေဝ စ ဣမသ္မိံ ဘေဒကဝါရေ ယထာ ဣဓာဂတေသု “ပါရာဇိကံ ဓမ္မံ အဇ္ဈာပန္နောသိ၊ အဿမဏောသိ၊ အသကျုပ္ပတ္တိယောသိ”တိ ဣမေသု ဝစနေသု ဧကေကဿ ဝသေန ဝါစာယ ဝါစာယ သံဃာဒိသေသော ဟေတိ။

Tattha “idha bhikkhū vivadanti dhammoti vā adhammoti vā”¹ti¹ evaṃ aṭṭhārasa bhedakaravatthūni nissāya uppanno vivādo **vivādādhikaraṇaṃ**. “Idha bhikkhū bhikkhuṃ anuvadanti sīlavipattiyā vā”¹ti¹ evaṃ catasso vipattiyo nissāya uppanno anuvādo **anuvādādhikaraṇaṃ**. “Pañcapi āpattikkhandhā āpattādhikaraṇaṃ, sattapi āpattikkhandhā āpattādhikaraṇaṃ”¹ti¹ evaṃ āpattiyeva **āpattādhikaraṇaṃ**. “Yā saṅghassa kiccayatā karaṇīyatā apalokanakammaṃ ñattikammaṃ ñattidutiyakammaṃ ñatticatutthakammaṃ”¹ti¹ evaṃ catubbidham saṅghakiccaṃ **kiccādhikaraṇanti** veditabbaṃ.

Imasmim panatthe pārājikāpattisaṅkhātāṃ āpattādhikaraṇameva adhippetāṃ. Sesāni atthuddhārasasena vuttāni, ettakā hi adhikaraṇasaddassa atthā. Tesu pārājikameva idha adhippetāṃ. Taṃ diṭṭhādīhi mūlehi amūlakañceva adhikaraṇaṃ hoti, ayañca bhikkhu dosaṃ paṭiṭṭhāti paṭicca tiṭṭhati “tucchakaṃ mayā bhaṇitaṃ”¹ti-ādīni vadanto paṭijānāti. Tassa bhikkhuno anuddhamisitakkhaṇe yaeva saṅghādisesoti ayaṃ tāvassa sapadānukkamaniddesassa sikkhāpadassa attho.

387. Idāni yāni tāni saṅkhepato diṭṭhādīni² codanāvattthūni vuttāni, tesāṃ vasena vitthārato āpattim ropetvā dassento “**adiṭṭhassa hoti**”¹ti-ādīmāha. Tattha **adiṭṭhassa hoti**ti adiṭṭho assa hoti, etena codakena adiṭṭho hoti so puggalo pārājikaṃ dhammaṃ ajjhāpajjantoti attho. Esa nayo **asutassa hoti**ti-ādīsupi.

Diṭṭho mayāti “diṭṭhosi mayā”¹ti vuttaṃ hoti. Esa nayo **suto mayāti**-ādīsupi. Sesāni adiṭṭhamūlake uttānatthameva. Diṭṭhamūlake pana tañce codeti “suto mayā”¹ti evaṃ vuttānaṃ sutādīnaṃ abhāvena amūlakattaṃ veditabbaṃ.

Sabbasmimyeva ca imasmim codakavāre yathā idhāgatesu “pārājikaṃ dhammaṃ ajjhāpannosi, assamaṇosi, asakyaputtiyosi”¹ti imesu vacanesu ekekassa vasena vācāya vācāya saṅghādiseso hoti,

1. Vi 4. 211-2 piṭṭhesu.

2. Adiṭṭhādīni (Sī, Syā)

ကဏ္ဍ]

ဂ-ပဌမဒုဋ္ဌဒေါသသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၁၈၁

ဧဝံ အညတြိ အာဂတေသု “ဒုဿီလော၊ ပါပဓမ္မော၊ အသုစိသင်္ကသံရ-
သမာစာရော၊ ပဋိစ္စန္ဓကမ္မန္တော၊ အဿမဏော သမဏပဋိညော၊ အဗြဟ္မစာရိ
ဗြဟ္မစာရိပဋိညော၊ အန္တောပူတိ၊ အဝဿုတော၊ ကသမ္ပဇာတော”တိ ဣမေသုပိ
ဝစနေသု ဧကေကဿ ဝသေန ဝါစာယ ဝါစာယ သံဃာဒိသေသော
ဟောတိယေဝ။

“နတ္ထိ တယာ သဒ္ဓိံ ဥပေါသထော ဝါ ပဝါရဏာ ဝါ သံဃကမ္ပံ ဝါ”တိ
ဣမာနိ ပန သုဒ္ဓါနိ သီသံ န ဧန္တိ။ “ဒုဿီလောသိ၊ နတ္ထိ တယာ သဒ္ဓိံ
ဥပေါသထော ဝါ”တိ ဧဝံ ဒုဿီလာဒိပဒေသု ပန “ပါရာဇိကံ ဓမ္မံ အဇ္ဈာ-
ပန္နောသိ”တိအာဒိပဒေသု ဝါ ယေန ကေနစိ သဒ္ဓိံ ဃဋ္ဌိတာနေဝ သီသံ ဧန္တိ၊
သံဃာဒိသေသကရာနိ ဟောန္တိ။

မဟာပဗ္ဗမတ္ထေရာ ပနာဟ “န ကေဝလံ ဣဓ ပါဠိယံ အနာဂတာနိ
‘ဒုဿီလော ပါပဓမ္မော’တိအာဒိပဒါနေဝ သီသံ ဧန္တိ။ ‘ကောဏ္ဍောသိ၊ မဟာ-
သာမဏေရောသိ၊ မဟာဥပါသကောသိ၊ ဇေဋ္ဌဗ္ဗတိကောသိ၊ နိဂဏ္ဌောသိ၊
အာဇီဝကောသိ၊ တာပသောသိ၊ ပရိဗ္ဗာဇကောသိ၊ ပဏ္ဏကောသိ၊ ထေယျ-
သံဝါသကောသိ၊ တိတ္ထိယပက္ကန္တကောသိ၊ တိရစ္ဆာနဂတောသိ၊ မာတု-
ဃာတကောသိ၊ ပိတုဃာတကောသိ၊ အရဟန္တဃာတကောသိ၊ သံဃ-
ဘေဒကောသိ၊ လောဟိတုပ္ပါဒကောသိ၊ ဘိက္ခုနီဒူသကောသိ၊ ဥဘတော-
ဗျူနကောသိ’တိ ဣမာနိပိ သီသံ ဧန္တိယေဝါ”တိ။ **မဟာပဗ္ဗမတ္ထေရာ**ယေဝ စ
“ဒိဋ္ဌေ ဝေမတိကောတိအာဒိသု ယဒဂ္ဂေန ဝေမတိကော၊ တဒဂ္ဂေန နော
ကပ္ပေတိ။ ယဒဂ္ဂေန နော ကပ္ပေတိ၊ တဒဂ္ဂေန နဿရတိ။ ယဒဂ္ဂေန နဿရတိ၊
တဒဂ္ဂေန ပမုဋ္ဌော ဟောတိ”တိ ဝဒတိ။

မဟာသုမတ္ထေရာ ပန ဧကေကံ ဒွိဓာ ဘိဒ္ဓိတွာ စတုန္တမ္ပိ ပါဠေက္ကံ နယံ
ဒဿေတိ။ ကထံ—ဒိဋ္ဌေ ဝေမတိကောတိ အယံ တာဝ ဒဿနေ ဝါ
ဝေမတိကော ဟောတိ ပုဂ္ဂလေ ဝါ။ တတ္ထ ဒိဋ္ဌော နုခေါ မယာ၊ န ဒိဋ္ဌောတိ
ဧဝံ ဒဿနေ ဝေမတိကော ဟောတိ။ အယံ နုခေါ မယာ ဒိဋ္ဌော၊ အညောတိ
ဧဝံ ပုဂ္ဂလေ ဝေမတိကော ဟောတိ။ ဧဝံ ဒဿနံ ဝါ နော ကပ္ပေတိ ပုဂ္ဂလံ ဝါ၊
ဒဿနံ ဝါ နဿရတိ ပုဂ္ဂလံ ဝါ၊ ဒဿနံ ဝါ ပမုဋ္ဌော ဟောတိ ပုဂ္ဂလံ ဝါ။
ဧတ္ထ စ ဝေမတိကောတိ ဝိမတိဇာတော။ နော ကပ္ပေတိတိ န သဒ္ဓဟတိ။
နဿရတိတိ အသာရိယမာနော နဿရတိ။ ယဒါ ပန တံ “အသုကသ္မိ”
နာမ ဘန္တေ ဌာနေ အသုကသ္မိ နာမ ကာလေ”တိ သာရေန္တိ တဒါ
သရတိ။ ပမုဋ္ဌောတိ ယော တေဟိ တေဟိ ဥပါယေဟိ သာရိယမာနောပိ

evaṃ aññatra āgatesu “dussīlo, pāpadhammo, asucisaṅkassarasamācāro, paṭicchannakammanto, assamaṇo samaṇapaṭiñño, abrahmacārī brahmacāripaṭiñño, antopūti, avassuto, kasambujāto”ti imesupi vacanesu ekekassa vasena vācāya vācāya saṃghādiseso hotiyeva.

“Natthi tayā saddhiṃ uposatho vā pavāraṇā vā saṃghakammaṃ vā”ti imāni pana suddhāni sīsaṃ na enti, “dussīlo, natthi tayā saddhiṃ uposatho vā”ti evaṃ dussīlādipadesu pana “pārājikaṃ dhammaṃ ajjhāpannō”ti-ādipadesu vā yena kenaci saddhiṃ ghaṭitāneva sīsaṃ enti, saṃghādisesakarāni honti.

Mahāpadumatthero panāha “na kevalaṃ idha Pāliyaṃ anāgatāni ‘dussīlo pāpadhammo’ti-ādipadāneva sīsaṃ enti, ‘koṇṭhosi, mahāsāmaṇerosi, mahā-upāsakosi, jeṭṭhabbatikosi, nigaṇṭhosi, ājīvakosi, tāpasosi, paribbājakosi, paṇḍakosi, theyyasaṃvāsakosi, titthiyapakkantakosi, tiracchānagatosi, mātughātakosi, pitughātakosi, arahantaghātakosi, saṃghabhedakosi, lohituppādakosi, bhikkhunīdūsakosi, ubhatobyañjanakosi”ti imānapi sīsaṃ entiyeva”ti. **Mahāpadumatthero**yeva ca “diṭṭhe vematikoti-ādīsu yadaggena vematiko, tadaggena no kappeti. Yadaggena no kappeti, tadaggena nassarati. Yadaggena nassarati, tadaggena pamuṭṭho hoti”ti vadati.

Mahāsumatthero pana ekekaṃ dvidhā bhinditvā catunnampi pāṭekkaṃ nayaṃ dasseti. Kathaṃ—**diṭṭhe vematikoti** ayaṃ tāva dassane vā vematiko hoti puggale vā. Tattha diṭṭho nukho mayā, na diṭṭhoti evaṃ dassane vematiko hoti. Ayaṃ nukho mayā diṭṭho, aññoti evaṃ **puggale vematiko** hoti. Evaṃ dassanaṃ vā no kappeti puggalaṃ vā, dassanaṃ vā nassarati puggalaṃ vā, dassanaṃ vā pamuṭṭho hoti puggalaṃ vā. Ettha ca **vematikoti** vimatijāto. **No kappetī**ti na saddahati. **Nassaratī**ti asāriyamāno nassarati. Yadā pana taṃ “asukasmim nāma bhante ṭhāne asukasmim nāma kāle”ti sārenti tadā sarati. **Pamuṭṭhoti** yo tehi tehi upāyehi sāriyamānopi

နဿရတိယေဝါတိ။ ဧတေနဝုပါယေန စောဒါပကဝါရောပိ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ကေဝလံ ဟိ တတ္ထ မယာတိ ပရိဟိန္နံ၊ သေသံ စောဒကဝါရသဒိသမေဝ။

၃၀၉။ တတော ပရံ အာပတ္တိဘေဒံ အနာပတ္တိဘေဒဉ္စ ဒဿေတုံ **အသုဗ္ဗေ သုဗ္ဗဒိဋ္ဌိ**တိအာဒိကံ စတုက္ကံ ဌပေတွာ ဧကမေကံ ပဒံ စတူဟိ စတူဟိ ဘေဒေဟိ နိဒ္ဓိဋ္ဌံ။ တံ သဗ္ဗံ ပါဠိနယေန ဝေဒနာ ဇာနိတုံ။ ကေဝလံ ဟေတ္တာမိပ္ပါယ-ဘေဒေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။ အယဉ္စိ အမိပ္ပါယော နာမ စာဝနာမိပ္ပါယော၊ အက္ခောသာမိပ္ပါယော၊ ကမ္မာမိပ္ပါယော၊ ဝုဋ္ဌာနာမိပ္ပါယော၊ ဥပေါသထ-ပဝါရဏဌပနာမိပ္ပါယော၊ အနုဝိဇ္ဇနာမိပ္ပါယော၊ ဓမ္မကထာမိပ္ပါယောတိ အနေကဝိဇော။ တတ္ထ ပုရိမေသု စတူသု အမိပ္ပါယေသု ဩကာသံ အကာရာ-ပေန္တဿ ဒုက္ကဋ်။ ဩကာသံ ကာရာပေတွာပိ စ သမ္မုခါ အမူလကေန ပါရာဇိကေန အနုဗ္ဗိသေန္တဿ သံဃာဒိသေသော။ အမူလကေန သံဃာဒိ-သေသေန အနုဗ္ဗိသေန္တဿ ပါမိတ္တိယံ။ အာစာရဝိပတ္တိယာ အနုဗ္ဗိသေန္တဿ ဒုက္ကဋ်။ အက္ခောသာမိပ္ပါယေန ဝေန္တဿ ပါမိတ္တိယံ။ အသမ္မုခါ ပန သတ္တဟိပိ အာပတ္တိက္ခန္ဓေဟိ ဝေန္တဿ ဒုက္ကဋ်။ အသမ္မုခါ ဧဝ သတ္တဝိဓမ္မိ ကမ္မံ ကရေန္တဿ ဒုက္ကဋ်မေဝ။

ကုရုန္တိယံ ပန “ဝုဋ္ဌာနာမိပ္ပါယေန တုံ ဣမံ နာမ အာပတ္တိ” အာပန္နော၊ တံ ပဋိကရေဟိတိ ဝေန္တဿ ဩကာသကိစ္စံ နတ္ထိ”တိ ဝုတ္တံ။ သဗ္ဗတ္ထေဝ ပန “ဥပေါသထပဝါရဏံ ဌပေန္တဿ ဩကာသကမ္မံ နတ္ထိ”တိ ဝုတ္တံ။ ဌပနက္ခေတ္တံ ပန ဇာနိတဗ္ဗံ။ “သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံဃော၊ အဇ္ဈပေါသထော ပန္နရသော။ ယဒိ သံဃဿ ပတ္တကလ္လံ၊ သံဃော ဥပေါသထံ ကရေ”တိ ဧတသ္မိ” ဟိ **ရေ-ကာရေ** အနုတိက္ကန္တေယေဝ ဌပေတုံ လဗ္ဘတိ။ တတော ပရံ ပန **ယျ-ကာရေ** ပတ္တေန လဗ္ဘတိ။ ဧသ နယော ပဝါရဏာယ။ အနုဝိဇ္ဇကဿာပိ ဩသဇ္ဇေ ဝတ္ထုသ္မိ” “အတ္ထေတံ တဝါ”တိ အနုဝိဇ္ဇနာမိပ္ပါယေန ဝေန္တဿ ဩကာသကမ္မံ နတ္ထိ။

ဓမ္မကထိကဿာပိ ဓမ္မာသနေ နိသီဒိတွာ “ယော ဣဒဉ္စိဒဉ္စ ကရေတိ၊ အယံ ဘိက္ခု အဿမဏော”တိအာဒိနာ နယေန အနောဒိဿ ဓမ္မံ ကထေန္တဿ ဩကာသကမ္မံ နတ္ထိ။ သစေ ပန ဩဒိဿ နိယမေတွာ “အသုကော စ အသုကော စ အဿမဏော အနုပါသကော”တိ ကထေတိ၊ ဓမ္မာသနတော ဩရေဟိတွာ အာပတ္တိ” ဒေသေတွာ ဂန္တဗ္ဗံ။ ယံ ပန တတ္ထ တတ္ထ “အနောကာသံ ကာရာပေတွာ”တိ ဝုတ္တံ၊ တဿ ဩကာသံ အကာရာပေတွာတိ ဧဝမတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော၊ န ဟိ ကောမိ အနောကာသော နာမ အတ္ထိ။

nassaratiyeṇvāti. Etenevupāyena codāpakavāropi veditabbo, kevalaṃ hi tattha “mayā”ti parihīnaṃ, sesaṃ codakavārasadisameva.

389. Tato paraṃ āpattibhedam, anāpattibhedāñca dassetum “**asuddhe suddhadiṭṭhi**”ti-ādikaṃ catukkaṃ ṭhapetvā ekamekaṃ padaṃ catūhi catūhi bhedehi niddiṭṭhaṃ. Taṃ sabbaṃ Pālinayeneva sakkā jānitum. Kevalaṃ hetthādhippāyabhedo veditabbo. Ayañhi adhippāyo nāma cāvanādhippāyo, akkosādhippāyo, kammādhippāyo, vuṭṭhānādhippāyo, uposathapavāraṇaṭṭhapanādhippāyo, anuvijjanādhippāyo, dhammakathādhippāyoti anekavidho. Tattha purimesu catūsu adhippāyesu okāsaṃ akārāpentassa dukkaṭaṃ. Okāsaṃ kārāpetvāpi ca sammukhā amūlakena pārājikena anuddhamsentassa saṃghādiseso. Amūlakena saṃghādisesena anuddhamsentassa pācittiyaṃ. Ācāravipattiyā anuddhamsentassa dukkaṭaṃ. Akkosādhippāyena vadantassa pācittiyaṃ. Asammukhā pana sattahipi āpattikkhandhehi vadantassa dukkaṭaṃ. Asammukhā eva sattavidhampi kammaṃ karontassa dukkaṭameva.

Kurundiyaṃ pana “vuṭṭhānādhippāyena tvaṃ imaṃ nāma āpattim āpanno, taṃ paṭikarohīti vadantassa okāsakiccaṃ natthi”ti vuttaṃ. Sabbattheva pana “uposathapavāraṇaṃ ṭhapentassa okāsakammaṃ natthi”ti vuttaṃ. Ṭhapanakkhettaṃ pana jānitabbaṃ. “Suṇātu me bhante saṃgho, ajjuposatho pannaraso. Yadi saṃghassa pattakallaṃ, saṃgho uposathaṃ kare”ti etasmiṃ hi **re-kāre** anatikkanteyeva ṭhapetum labbhati. Tato paraṃ pana **yya-kāre** patte na labbhati, esa nayo pavāraṇāya. Anuvijjakassāpi oṣaṭe vatthusmiṃ “atthetaṃ tava”ti anuvijjanādhippāyena vadantassa okāsakammaṃ natthi.

Dhammakathikassāpi dhammāsane nisīditvā “yo idaṇcīdāñca karoti, ayaṃ bhikkhu assamaṇo”ti-ādinā nayena anodissa dhammaṃ kathentassa okāsakammaṃ natthi. Sace pana odissa niyametvā “asuko ca asuko ca assamaṇo anupāsako”ti katheti, dhammāsanato orohitvā āpattim desetvā gantabbaṃ. Yaṃ pana tattha tattha “anokāsaṃ kārāpetvā”ti vuttaṃ, tassa okāsaṃ akārāpetvāti evamattho veditabbo, na hi koci anokāso nāma atthi,

ကဏ္ဍ]

၉-ဒုတိယဒုဋ္ဌဒေါသသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၁၈၃

ယမောကာသံ^၁ ကာရာပေတွာ အာပတ္တိ^၂ အာပဇ္ဇတိ။ ဩကာသံ ပန အကာရာပေတွာ အာပဇ္ဇတိတိ။ သေသံ ဥတ္တာနမေဝ။

သမုဋ္ဌာနာဒိသု တိသမုဋ္ဌာနံ၊ ကာယစိတ္တတော ဝါစာစိတ္တတော ကာယ- ဝါစာစိတ္တတော စ သမုဋ္ဌာတိ။ ကိရိယံ၊ သညာဝိမောက္ခံ၊ သစိတ္တကံ၊ လောကဝဋ္ဌံ၊ ကာယကမ္မံ ဝစီကမ္မံ၊ အကုသလစိတ္တံ၊ ဒုက္ခဝေဒနန္တိ။

ပဌမဒုဋ္ဌဒေါသသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၉-ဒုတိယဒုဋ္ဌဒေါသသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၃၉၁။ တေန သမယေန ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါတိ ဒုတိယဒုဋ္ဌဒေါသသိက္ခာပဒံ။ တတ္ထ ဟန္တ မယံ အာရသော ဣမံ ဆဂ္ဂလကံ^၂ ဒဗ္ဗံ မလ္လပုတ္တံ နာမ ကရောမာတိ တေ ကိရ ပဌမဝတ္ထုသ္မိ^၁ အတ္တနော မနောရထံ သမ္ပာဒေတုံ အသက္ကောန္တာ လဒ္ဓနိဂ္ဂဟာ ဝိဇာတပုတ္တာ “ဣဒါနိ ဇာနိဿာမာ”တိ တာဒိသံ ဝတ္ထု ပရိယေသမာနာ ဝိစရန္တိ။ အထေကဒိဝသံ ဒိဿာ တုဋ္ဌာ အညမညံ ဩလောကေတွာ ဝေမာဟံသု “ဟန္တ မယံ အာရသော ဣမံ ဆဂ္ဂလကံ ဒဗ္ဗံ မလ္လပုတ္တံ နာမ ကရောမာ”တိ။ ဒဗ္ဗော မလ္လပုတ္တော နာမာယန္တိ ဝေမဿ နာမံ ကရောမာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဧသ နယော မေတ္တိယံ နာမ ဘိက္ခုနိန္တိ ဧတ္ထာပိ။

တေ ဘိက္ခု။ မေတ္တိယဘူမဇကေ ဘိက္ခု။ အနုယုဉ္ဇိ^၁ သူတိ ဧဝံ အနုယုဉ္ဇိ^၁ သု “အာရသော ကုဟိ” တုမှေဟိ ဒဗ္ဗော မလ္လပုတ္တော မေတ္တိယာယ ဘိက္ခုနိယာ သဒ္ဓိ^၁ ဒိဋ္ဌော”တိ။ ဂိဇ္ဈကုဋ္ဌပဗ္ဗတပါဒေတိ။ ကာယ ဝေလာယာတိ၊ ဘိက္ခာ- စာရဂမနဝေလာယာတိ။ အာရသော ဒဗ္ဗ ဣမေ ဧဝံ ဝေဒန္တိ၊ တံ တဒါ ကုဟိန္တိ။ ဝေဠုဝနေ ဘတ္တာနိ ဥဒ္ဓိသာမီတိ။ တဝ တာယ ဝေလာယ ဝေဠုဝနေ အတ္ထိဘာဝံ ကော ဇာနာတိတိ။ ဘိက္ခုသံဃော ဘန္တေတိ။ တေ သံဃံ ပုစ္ဆိ^၁ သု “ဇာနာထ တုမှေ တာယ ဝေလာယ ဣမဿ ဝေဠုဝနေ အတ္ထိဘာဝံ”န္တိ။ အာမ အာရသော ဇာနာမ၊ ထေရော သမ္ပုတိလဒ္ဓဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ ဝေဠုဝနေယေဝါတိ။ တတော မေတ္တိယဘူမဇကေ အာဟံသု “အာရသော တုမှာကံ ကထာ န သမေတိ၊ ကမ္မိ နော လေသံ ဩဇ္ဇေတွာ ဝဒထာ”တိ။ ဧဝံ တေ တေဟိ ဘိက္ခုဟိ အနုယုဉ္ဇိယမာနာ “အာမ အာရသော”တိ ဝတွာ ဧတမတ္ထံ အာရောစေသုံ။

၁-ယမနောကာသံ (က)

၂-ဆဂ္ဂလကံ (သီ၊ သျာ)

yamokāsaṃ¹ kārāpetvā āpattiṃ āpajjati, okāsaṃ pana akārāpetvā āpajjatīti. Sesam uttānameva.

Samuṭṭhānādīsu tisamuṭṭhānaṃ, kāyacittato, vācācittato, kāyavācācittato ca samuṭṭhāti. Kiriyaṃ, saññāvimokkhaṃ, sacittakaṃ, lokavajjaṃ, kāyakammaṃ vacīkammaṃ, akusalacittaṃ, dukkhavedananti.

Paṭhamaduṭṭhadosasikkhāpadavaṇṇanā niṭṭhitā.

9. Dutiyaduṭṭhadosasikkhāpadavaṇṇanā

391. **Tena samayena Buddho Bhagavāti** Dutiyaduṭṭhadosasikkhāpadaṃ. Tattha **handa mayaṃ āvuso imaṃ chagalakaṃ² Dabbaṃ Mallaputtaṃ nāma karomāti** te kira paṭhamavatthusmiṃ attano manorathaṃ sampādetuṃ asakkontā laddhaniggahā vighātappattā “idāni jānissāmā”ti tādisaṃ vatthuṃ pariyesamānā vicaranti. Athekadivasaṃ disvā tuṭṭhā aññamaññaṃ oloketvā evamāhaṃsu “handa mayaṃ āvuso imaṃ chagalakaṃ Dabbaṃ Mallaputtaṃ nāma karomā”ti, “Dabba Mallaputto nāmāyaṇ”ti evamassa nāmaṃ karomāti vuttaṃ hoti. Esa nayo **Mettiaṃ nāma bhikkhū**nti etthāpi.

Te bhikkhū Mettiabhūmajake bhikkhū anuyuñjimsūti evaṃ anuyuñjimsu “āvuso kuhiṃ tumhehi Dabba Mallaputto Mettiyāya bhikkhuniyā saddhiṃ diṭṭho”ti. Gijjhakūṭapabbatapādeti. Kāya velāyāti? Bhikkhācāragamanavelāyāti. Āvuso Dabba ime evaṃ vadanti, tvaṃ tadā kuhinti? Veḷuvane bhaddāni uddisāmīti. Tava tāya velāya Veḷuvane atthibhāvaṃ ko jānātīti? Bhikkhusaṃgho bhanteti. Te saṃghaṃ pucchimsu “jānātha tumhe tāya velāya imassa Veḷuvane atthibhāvaṃ”ti. Āma āvuso jānāma, thero sammutiladdhadivasato paṭṭhāya Veḷuvaneyevāti. Tato Mettiabhūmajake āhaṃsu “āvuso tumhākaṃ kathā na sameti, kacci no lesaṃ oḍḍetvā vadathā”ti. Evaṃ te tehi bhikkhūhi anuyuñjiyamānā “āma āvuso”ti vatvā etamatthaṃ ārocesuṃ.

1. Yamanokāsaṃ (Ka)

2. Chakalakaṃ (Sī, Syā)

ကို ပန တုဗ္ဗေ အာရသော အာယသ္မန္တံ ဒဗ္ဗံ မလ္လပုတ္တံ အညဘာဂိယဿ အဓိကရဏဿာတိ ဧတ္ထ အညဘာဂဿ ဣဒံ, အညဘာဂေါ ဝါ အဿ အတ္ထိတိ အညဘာဂိယံ။ အဓိကရဏန္တိ အာဓာရော ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ဝတ္ထု အဓိဋ္ဌာနန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ယော ဟိ သော “ဒဗ္ဗော မလ္လပုတ္တော နာမာ”တိ ဆဂလကော ဝုတ္တော၊ သော ယွာယံ အာယသ္မတော ဒဗ္ဗဿ မလ္လပုတ္တဿ ဘာဂေါ ကောဋ္ဌာသော ပက္ခော မနုဿဇာတိ စေဝ ဘိက္ခုဘာဂေါ စ၊ တတော အညဿ ဘာဂဿ ကောဋ္ဌာသဿ ပက္ခဿ ဟောတိ တိရစ္ဆာနဇာတိယာ စေဝ ဆဂလက-ဘာဂဿ စ၊ သော ဝါ အညဘာဂေါ အဿ အတ္ထိတိ တသ္မာ အညဘာဂိယ-သန္နိံ လဘတိ။ ယသ္မာ စ တေသံ “ဣမံ မယံ ဒဗ္ဗံ မလ္လပုတ္တံ နာမ ကရောမာ”တိ ဝဒန္တာနံ တဿာ နာမကရဏသညာယ အာဓာရော ဝတ္ထု အဓိဋ္ဌာနံ၊ တသ္မာ အဓိကရဏန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ တဗ္ဗိ သန္ဓာယ တေ ဘိက္ခု။ “အညဘာဂိယဿ အဓိကရဏဿာ”တိ အာဟံသု၊ န ဝိဝါဒါဓိကရဏာဒိသု အညတရံ။ ကသ္မာ ? အသမ္ဘဝတော။ န ဟိ တေ စတုန္တံ အဓိကရဏာနံ ကဿစိ အညဘာဂိယဿ အဓိကရဏဿ ကဗ္ဗိဒေသံ လေသမတ္တံ ဥပါဒိယိံသု။ န စ စတုန္တံ အဓိကရဏာနံ လေသော နာမ အတ္ထိ။ ဇာတိလေသာဒယော ဟိ ပုဂ္ဂလာနံယေဝ လေသာ ဝုတ္တော၊ န ဝိဝါဒါဓိကရဏာဒိနံ။ ဣဒဉ္စ “ဒဗ္ဗော မလ္လပုတ္တော”တိ နာမံ တဿ အညဘာဂိယာဓိကရဏဘာဝေ ဌိတဿ ဆဂလကဿ ကောစိ ဒေသော ဟောတိ ယေရံ အမူလကေန ပါရာဇိကေန အနုဒ္ဓိသေတုံ လေသမတ္တော။

ဧတ္ထ စ ဒိဿတိ အပဒိဿတိ “အဿ ၊ အယ”န္တိ ဝေါဟရိယတိတိ ဒေသော။ ဇာတိအာဒိသု အညတရကောဋ္ဌာသဿေတံ အဓိဝစနံ။ အညမ္ပိ ဝတ္ထု လိဿတိ သိလိဿတိ ဝေါဟာရမတ္တေန ဤသကံ အလ္လိယတိတိ လေသော။ ဇာတိ-အာဒိနံယေဝ အညတရကောဋ္ဌာသဿေတံ အဓိဝစနံ။ တတော ပရံ ဥတ္တာနတ္ထ-မေဝ။ သိက္ခာပဒပညတ္တိယမ္ပိ အယမေဝတ္တော။ ပဒဘာဇနေ ပန ယဿ အညဘာဂိယဿ အဓိကရဏဿ ကဗ္ဗိဒေသံ လေသမတ္တံ ဥပါဒါယ ပါရာဇိကေန ဓမ္မေန အနုဒ္ဓိသေယျ၊ တံ ယသ္မာ အဋ္ဌပုတ္တိဝသေန အာဝိဘူတံ၊ တသ္မာ န ဝိဘတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၃၉၃။ ယာနိ ပန အဓိကရဏန္တိ ဝစနသာမညတော အတ္ထုဒ္ဓါရဝသေန ပဝတ္တာနိ စတ္တာရိ အဓိကရဏာနိ၊ တေသံ အညဘာဂိယတာ စ တမ္ဘာဂိယတာ စ ယသ္မာ အပါကဋှာ၊ ဇာနိတဗ္ဗာ စ ဝိနယဓရေဟိ၊ တသ္မာ ဝစနသာမညတော

Kim pana tumhe āvuso āyasmantaṃ Dabbaṃ Mallaputtaṃ aññabhāgiyassa adhikaraṇassāti ettha aññabhāgassa idaṃ, aññabhāgo vā assa atthīti aññabhāgiyaṃ. Adhikaraṇanti ādhāro veditabbo, vatthu adhiṭṭhānanti vuttaṃ hoti. Yo hi so “Dabbo Mallaputto nāma”ti chagalako vutto, so yvāyaṃ āyasmato Dabbassa Mallaputtassa bhāgo koṭṭhāso pakkho manussajāti ceva bhikkhubhāvo ca, tato aññassa bhāgassa koṭṭhāsassa pakkhassa hoti tiracchānāyatiya ceva chagalakabhāvassa ca, so vā aññabhāgo assa atthīti tasmā aññabhāgiyasaṅkhyāṃ labhati. Yasmā ca tesaṃ “imaṃ mayaṃ Dabbaṃ Mallaputtaṃ nāma karomā”ti vadantānaṃ tassā¹ nāmakaraṇasaññāya ādhāro vatthu adhiṭṭhānaṃ, tasmā adhikaraṇanti veditabbo. Tañhi sandhāya te bhikkhū “aññabhāgiyassa adhikaraṇassā”ti āhaṃsu, na vivādādhikaraṇādīsu aññataraṃ. Kasmā? Asambhavato. Na hi te catunnaṃ adhikaraṇānaṃ kassaci aññabhāgiyassa adhikaraṇassa kañcidesaṃ lesamattaṃ upādiyimsu. Na ca catunnaṃ adhikaraṇānaṃ lesa nāma atthi. Jātilēsādayo hi puggalānaṃyeva lesā vuttā, na vivādādhikaraṇādīnaṃ. Idañca “Dabbo Mallaputto”ti nāmaṃ tassa aññabhāgiyādhikaraṇabhāve ṭhitassa chagalakassa koci deso hoti therāṃ amūlakena pārājikena anuddhamsetuṃ lesamatto.

Ettha ca dissati apadissati “assa² ayan”ti voharīyatīti **deso**. Jāti-ādīsu aññatarakoṭṭhāsassetānaṃ adhivacanaṃ. Aññampi vatthuṃ lissati silissati vohāramatteneva īsakaṃ allīyatīti **leso**. Jāti-ādīnaṃyeva aññatarakoṭṭhāsassetānaṃ adhivacanaṃ. Tato paraṃ uttānatthameva. Sikkhāpadapaññattiyampi ayamevattho. Padabhājane pana yassa aññabhāgiyassa adhikaraṇassa kañcidesaṃ lesamattaṃ upādāya pārājikena dhammena anuddhamseyya, taṃ yasmā aṭṭhuppattivaseneva āvibhūtaṃ, tasmā na vibhattanti veditabbaṃ.

393. Yāni pana adhikaraṇanti vacanasāmaññato atthuddhāravasena pavattāni cattāri adhikaraṇāni, tesaṃ aññabhāgiyatā ca tabbhāgiyatā ca yasmā apākaṭā, jānitabbā ca vinayadharchi, tasmā vacanasāmaññato

1. Tassa (Sī, Syā)

2. Tassa (Ka)

လဒ္ဓိံ အဓိကရဏံ နိဿာယ တံ အာဝိကရောန္တော အညဘာဂိယဿ အဓိကရဏဿာတိ အာပတ္တညဘာဂိယံ ဝါ ဟောတိ အဓိကရဏညဘာဂိယံ ဝါတိအာဒိမာဟ။ ယာ စ သာ အဝသာနေ အာပတ္တညဘာဂိယဿ အဓိကရဏဿ ဝသေန စောဒနာ ဝုတ္တာ၊ တဗ္ဗိ ဒဿေတုံ အယံ သဗ္ဗာ-ဓိကရဏာနံ တဗ္ဗာဂိယအညဘာဂိယတာ သမာဟဋ္ဌာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

တတ္ထ စ အာပတ္တညဘာဂိယံ ဝါတိ ပဌမံ ဥဒ္ဓိဋ္ဌတ္တာ “ကထဉ္စ အာပတ္တိ အာပတ္တိယာ အညဘာဂိယာ ဟောတိ”တိ နိဋ္ဌေသေ အာရဘိတဗ္ဗေ ယသ္မာ အာပတ္တာဓိကရဏဿ တဗ္ဗာဂိယဝိစာရဏာယံယေဝ အယမတ္ထော အာဂ-မိသတိ၊ တသ္မာ ဧဝံ အနာရဘိတွာ “ကထဉ္စ” အဓိကရဏံ အဓိကရဏဿ အညဘာဂိယ”န္တိ ပစ္စိမပဒံယေဝ ဂဟေတွာ နိဋ္ဌေသေ အာရဒ္ဓေါတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

တတ္ထ အညဘာဂိယဝါရော ဥတ္တာနုတ္ထောယေဝ။ ဧကမေကံ ဟိ အဓိကရဏံ ဣတရေသံ တိဏ္ဏံ တိဏ္ဏံ အညဘာဂိယံ အညပက္ခိယံ အညကောဋ္ဌာသိယံ ဟောတိ၊ ဝတ္ထုဝိသဘာဝတ္တာ။ တဗ္ဗာဂိယဝါရေ ပန ဝိဝါဒါဓိကရဏံ ဝိဝါဒါဓိ-ကရဏဿ တဗ္ဗာဂိယံ တပုက္ခိယံ တံကောဋ္ဌာသိယံ၊ ဝတ္ထုသဘာဝတ္တာ။ တထာ အနုဝါဒါဓိကရဏံ အနုဝါဒါဓိကရဏဿ။ ကထံ။ ဗုဒ္ဓကာလတော ပဋ္ဌာယ ဟိ အဋ္ဌာရသ ဘေဒကရဝတ္ထုနိ နိဿာယ ဥပ္ပန္နဝိဝါဒေါ စ ဣဒါနိ ဥပ္ပဇ္ဇနကဝိဝါဒေါ စ ဝတ္ထုသဘာဝတာယ ဧကံ ဝိဝါဒါဓိကရဏမေဝ ဟောတိ။ တထာ ဗုဒ္ဓ-ကာလတော ပဋ္ဌာယ စတသော ဝိပတ္တိယော နိဿာယ ဥပ္ပန္နအနုဝါဒေါ စ ဣဒါနိ ဥပ္ပဇ္ဇနကအနုဝါဒေါ စ ဝတ္ထုသဘာဝတာယ ဧကံ အနုဝါဒါဓိကရဏမေဝ ဟောတိ။ ယသ္မာ ပန အာပတ္တာဓိကရဏံ အာပတ္တာဓိကရဏဿ သဘာဂ-ဝိသဘာဝဝတ္ထုတော သဘာဝသရိက္ခာသရိက္ခတော စ ဧကံသေန တဗ္ဗာဂိယံ န ဟောတိ၊ တသ္မာ အာပတ္တာဓိကရဏံ အာပတ္တာဓိကရဏဿ သိယာ တဗ္ဗာဂိယံ သိယာ အညဘာဂိယန္တိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ အာဒိတော ပဋ္ဌာယ အညဘာဂိယဿ ပဌမံ နိဒ္ဓိဋ္ဌတ္တာ ဣဓာပိ အညဘာဂိယမေဝ ပဌမံ နိဒ္ဓိဋ္ဌံ။ တတ္ထ အညဘာဂိယတ္ထဉ္စ ပရတော တဗ္ဗာဂိယတ္ထဉ္စ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ကိစ္စာဓိကရဏံ ကိစ္စာဓိကရဏဿ တဗ္ဗာဂိယန္တိ ဧတ္ထ ပန ဗုဒ္ဓကာလတော ပဋ္ဌာယ စတ္တာရိ သံဃကမ္မာနိ နိဿာယ ဥပ္ပန္နံ အဓိကရဏဉ္စ ဣဒါနိ စတ္တာရိ သံဃကမ္မာနိ နိဿာယ ဥပ္ပဇ္ဇနကံ အဓိကရဏဉ္စ သဘာဝတာယ သရိက္ခတာယ စ ဧကံ ကိစ္စာဓိကရဏမေဝ ဟောတိ။ ကိံ ပန သံဃကမ္မာနိ နိဿာယ ဥပ္ပန္နံ

laddham adhikaraṇam nissāya tam āvikaronto “**aññabhāgiyassa adhikaraṇassāti āpattaññabhāgiyam vā hoti adhikaraṇaññabhāgiyam vā**”ti-
ādimāha. Yā ca sā avasāne āpattaññabhāgiyassa adhikaraṇassa vasena
codanā vuttā, tampi dasseturū ayaṃ sabbādhikaraṇānam tabbhāgiya-
aññabhāgiyatā samāhaṭi veditabbā.

Tattha ca **āpattaññabhāgiyam vā**ti paṭhamam uddiṭṭhattā “kathaṇca
āpatti āpattiyā aññabhāgiyā hoti”ti niddese ārabhitabbe yasmā
āpattādhikaraṇassa tabbhāgiyavicāraṇāmyeva ayamatto āgamissati, tasmā
evam anārabhitvā “kathaṇca¹ adhikaraṇam adhikaraṇassa aññabhāgiyan”ti
pacchimapaḍamyeva gahetvā niddeso āraddhoti veditabbo.

Tattha aññabhāgiyavāro uttānatthoyeva. Ekamekam hi adhikaraṇam
itaresam tiṇṇam tiṇṇam aññabhāgiyam aññapakkiyam aññakoṭṭhāsiyam
hoti vatthuvisabhāgattā. Tabbhāgiyavāre pana vivādādhikaraṇam
vivādādhikaraṇassa tabbhāgiyam tappakkiyam tamkoṭṭhāsiyam
vatthusabhāgattā. Tathā anuvādādhikaraṇam anuvādādhikaraṇassa. Katham?
Buddhakālato paṭṭhāya hi aṭṭhārasa bhedakaravatthūni nissāya
uppannavivādo ca idāni uppajjanakavivādo ca vatthusabhāgatāya ekam
vivādādhikaraṇameva hoti. Tathā Buddhakālato paṭṭhāya catasso vipattiyo
nissāya uppanna-anuvādo ca idāni uppajjanaka-anuvādo ca
vatthusabhāgatāya ekam anuvādādhikaraṇameva hoti. Yasmā pana
āpattādhikaraṇam āpattādhikaraṇassa sabhāgavisabhāgavatthuto,
sabhāvasarikkhāsarikkhato ca ekamsena tabbhāgiyam na hoti, tasmā
“**āpattādhikaraṇam āpattādhikaraṇassa siyā tabbhāgiyam siyā
aññabhāgiyan**”ti vuttam. Tattha ādito paṭṭhāya aññabhāgiyassa paṭhamam
niddiṭṭhattā idhāpi aññabhāgiyameva paṭhamam niddiṭṭham. Tattha
aññabhāgiyattaṇca parato tabbhāgiyattaṇca vuttanayeneva veditabbam.

Kiccādhikaraṇam kiccādhikaraṇassa tabbhāgiyanti ettha pana
Buddhakālato paṭṭhāya cattāri saṅghakammāni nissāya uppannam
adhikaraṇaṇca idāni cattāri saṅghakammāni nissāya uppajjanakam
adhikaraṇaṇca sabhāgatāya, sarikkhatāya ca ekam kiccādhikaraṇameva hoti.
Kim pana saṅghakammāni nissāya uppannam

အဓိကရဏံ ကိစ္စာဓိကရဏံ, ဥဒါဟု သံဃကမ္မာနမေဝေတံ အဓိဝစနန္တိ။
သံဃကမ္မာနမေဝေတံ အဓိဝစနံ။ ဧဝံ သန္တေပိ သံဃကမ္မံ နာမ “ဣဒဉ္ဇိဒဉ္ဇ
ဧဝံ ကတ္တဗ္ဗ”န္တိ ယံ^၁ ကမ္မလက္ခဏံ မနသိကရေတိ။ တံ နိဿာယ ဥပ္ပဇ္ဇနတော,
ပုရိမံ ပုရိမံ သံဃကမ္မံ နိဿာယ ဥပ္ပဇ္ဇနတော စ “သံဃကမ္မာနိ နိဿာယ ဥပ္ပန္နံ
အဓိကရဏံ ကိစ္စာဓိကရဏ”န္တိ ဝုတ္တံ။

၃၉၄။ **ကဉ္စိ ဒေသံ လေသမတ္တံ ဥပါဒါယာတိ** ဧတ္ထ ပန ယသ္မာ ဒေသောတိ
ဝါ လေသမတ္တောတိ ဝါ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေနော ဗျဉ္ဇနတော နာနံ, အတ္တတော
ဧကံ၊ တသ္မာ **လေသော နာမ**၊ ဒသ လေသာ ဇာတိလေသော နာမလေသောတိ-
အာဒိမာဟ။ တတ္ထ ဇာတိယေဝ ဇာတိလေသော။ ဧသ နယော သေသေသု။

၃၉၅။ ဣဒါနိ တမေဝ လေသံ ဝိတ္တာရတော ဒေသေတုံ ယထာ တံ
ဥပါဒါယ အနုဒ္ဓိသနာ ဟောတိ။ တထာ သဝတ္ထုကံ ကံတွာ ဒေသေန္တော
ဇာတိလေသော နာမ ခတ္တိယော ဒိဋ္ဌော ဟောတိတိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ
ခတ္တိယော ဒိဋ္ဌော ဟောတိတိ အညော ကောစိ ခတ္တိယဇာတိယော ဣဒါနာ
စောဒကေန ဒိဋ္ဌော ဟောတိ။ **ပါရာဇိကံ ဓမ္မံ အဇ္ဈာပဇ္ဇန္တော**တိ မေထုန-
ဓမ္မာဒိသု အညတရံ အာပဇ္ဇန္တော။ **အညံ ခတ္တိယံ ပဿိတွာ စောဒေတိ**တိ အထ
သော အညံ အတ္တနော ဝေရိံ ခတ္တိယဇာတိယံ ဘိက္ခု ပဿိတွာ တံ ခတ္တိယ-
ဇာတိလေသံ ဂဟေတွာ ဧဝံ စောဒေတိ “ခတ္တိယော မယာ ဒိဋ္ဌော ပါရာဇိကံ
ဓမ္မံ အဇ္ဈာပဇ္ဇန္တော၊ တံ ခတ္တိယော ပါရာဇိကံ ဓမ္မံ အဇ္ဈာပဇ္ဇန္တောသိ၊ အထ ဝါ တံ
သော ခတ္တိယော, န အညော၊ ပါရာဇိကံ ဓမ္မံ အဇ္ဈာပဇ္ဇန္တောသိ၊ အဿမဏောသိ၊
အသကျုပ္ပတ္တိယောသိ၊ နတ္ထိ တယာ သဒ္ဓိံ ဥပေါသထော ဝါ ပဝါရဏာ ဝါ
သံဃကမ္မံ ဝါ”တိ၊ အာပတ္တိ ဝါစာယ ဝါစာယ သံဃာဒိသေသဿ။ ဧတ္ထ စ
တေသံ ခတ္တိယာနံ အညမညံ အသဒိသဿ တဿ တဿ ဒိဃာဒိနော ဝါ
ဒိဋ္ဌာဒိနော ဝါ ဝသေန အညဘာဂိယတာ, ခတ္တိယဇာတိပညတ္တိယာ အာဓာရ-
ဝသေန အဓိကရဏဘာ စ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဧတေနပါယေန သဗ္ဗပဒေသု
ယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

၄၀၀။ ပတ္တလေသနိဒ္ဓေသေ စ သာဠကပတ္တောတိ လောဟပတ္တသဒိသော
သုသဏ္ဌာနော သုတ္တံ သိနိဒ္ဓေါ ဘမရဝဏ္ဏော မတ္တိကာပတ္တော ဝုစ္စတိ။ **သုပ္ပက-
ပတ္တော**တိ ပကတိမတ္တိကာပတ္တော။

adhikaraṇaṃ kiccādhikaraṇaṃ, udāhu saṃghakammānamevetam
adhivacananti. Saṃghakammānamevetam adhivacanaṃ. Evaṃ santepi
saṃghakammaṃ nāma “idañcidañca evaṃ kattabban”ti yaṃ¹
kammalakkhaṇaṃ manasi karoti, taṃ nissāya uppajjanato, purimaṃ
purimaṃ saṃghakammaṃ nissāya uppajjanato ca “saṃghakammāni nissāya
uppannaṃ adhikaraṇaṃ kiccādhikaraṇaṃ”ti vuttaṃ.

394. **Kaṇci desaṃ lesamattaṃ upādāyāti** ettha pana yasmā desoti vā
lesamattoti vā pubbe vuttanayeneva byañjanato nānaṃ, atthato ekaṃ, tasmā
“leso nāma² dasa lesā jātileso nāmaleso”ti-ādimāha. Tattha jātiyeva jātileso.
Esa nayo sesesu.

395. Idāni tameva lesaṃ vitthārato dassetuṃ yathā taṃ upādāya
anuddhaṃsanā hoti, tathā savatthukaṃ katvā dassento “**jātileso nāma
khattiyo diṭṭho hoti**”ti-ādimāha. Tattha **khattiyo diṭṭho hoti**ti añño koci
khattiyajātiyo iminā codakena diṭṭho hoti. **Pārājikaṃ dhammaṃ
ajjhāpajjantoti** methunadhammādīsu aññataraṃ āpajjanto. **Aññaṃ khattiyam
passitvā codetīti** atha so aññaṃ attano verim khattiyajātiyaṃ bhikkhum
passitvā taṃ khattiyajātilesaṃ gahetvā evaṃ codeti “khattiyo mayā diṭṭho
pārājikaṃ dhammaṃ ajjhāpajjanto, tvaṃ khattiyo pārājikaṃ dhammaṃ
ajjhāpannosi, atha vā tvaṃ so khattiyo, na añño, pārājikaṃ dhammaṃ
ajjhāpannosi, assamaṇosi, asakyaputtiyosi, natthi tayā saddhim uposatho vā
pavāraṇā vā saṃghakammaṃ vā”ti, āpatti vācāya vācāya saṃghādisesassa.
Ettha ca tesaṃ khattiyānaṃ aññamaññaṃ asadisassa tassa tassa dighādino vā
diṭṭhādino vā vasena aññabhāgiyatā, khattiyajātipaññattiyā ādhārasena
adhikaraṇatā ca veditabbā. Etenupāyena sabbapadesu yojanā veditabbā.

400. Pattalessaniddese ca **sātakapattoti** lohapattasadiṣo susaṇṭhāno
succhavi siniddho bhamaravaṇṇo mattikāpatto vuccati. **Sumbhakapattoti**
pakatimattikāpatto.

1. Evaṃ kātabbanti yaṃ (Sī), evaṃ iti yaṃ (Syā)

2. Lesoti (sabbattha)

ယသ္မာ ပန အာပတ္တိလေသဿ ဧကပဒေနဝ သင်္ခေပတော နိဗ္ဗေသော
ဝုတ္တော၊ တသ္မာ ဝိတ္တာရတောဝိ တံ ဒဿေတုံ “ဘိက္ခု သံဃာဒိဿသံ
အဇ္ဈာပဇ္ဇန္တော ဒိဋ္ဌော ဟောတိ”တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ကသ္မာ ပနဿ တတ္ထေဝ
နိဗ္ဗေသံ အဝတွာ ဣမ ဝိသုံ ဝုတ္တောတိ? သေသနိဗ္ဗေသေဟိ အသဘာဂတ္တာ။
သေသနိဗ္ဗေသော ဟိ အညံ ဒိသ္မာ အညဿ စောဒနာဝသေန ဝုတ္တာ။ အယံ
ပန ဧကမေဝ အညံ အာပတ္တိ အာပဇ္ဇန္တံ ဒိသ္မာ အညာယ အာပတ္တိယာ
စောဒနာဝသေန ဝုတ္တော။ ယဒိ ဧဝံ ကထံ အညဘာဂိယံ အဓိကရဏံ
ဟောတိတိ? အာပတ္တိယာ။ တေနော ဝုတ္တံ “ဧဝံ အာပတ္တညဘာဂိယမ္မ
ဟောတိ လေသော စ ဥပါဒိန္တော”တိ။ ယဉ္စိ သော သံဃာဒိဿသံ အာပန္နော၊
တံ ပါရာဇိကဿ အညဘာဂိယံ အဓိကရဏံ။ တဿ ပန အညဘာဂိယဿ
အဓိကရဏဿ လေသော နာမ ယော သော သဗ္ဗဒတ္တိယာနံ သာဓာရဏော
ဒတ္တိယဘာဝေါ ဝိယ သဗ္ဗာပတ္တိနံ သာဓာရဏော အာပတ္တိဘာဝေါ။ ဧတေန-
ပါယေန သေသာပတ္တိမူလကနယော စောဒါပကဝါရော စ ဝေဒိတဗ္ဗော။

၄၀၀။ အနာပတ္တိ တထာသညိ စောဒေတိ ဝါ စောဒါပေတိ ဝါတိ
“ပါရာဇိကံယေဝ အယံ အာပန္နော”တိ ယော ဧဝံ တထာသညိ စောဒေတိ ဝါ
စောဒါပေတိ ဝါ၊ တဿ အနာပတ္တိ။ သေသံ သဗ္ဗတ္ထ ဥတ္တာနမေဝ။ သမုဋ္ဌာနာ-
ဒိနိဝိ ပဌမဒုဋ္ဌဒေါသသဒိသာနေဝါတိ။

ဒုတိယဒုဋ္ဌဒေါသသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၀-ပဌမသံဃဘေဒသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၄၀၉။ တေန သမယေန ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါတိ သံဃဘေဒသိက္ခာပဒံ။ တတ္ထ
အထ ခေါ ဒေဝဒတ္တောတိအာဒိသု ယော စ ဒေဝဒတ္တော၊ ယထာ စ
ပဗ္ဗဇိတော၊ ယေန စ ကာရဏေန ကောကာလိကာဒယော ဥပသင်္ကမိတွာ
“ဧဝ မယံ အာဝုသော သမဏဿ ဂေါတမဿ သံဃဘေဒံ ကရိဿာမ
စက္ကဘေဒ”န္တိ အာဟ၊ တံ သဗ္ဗံ သံဃဘေဒက္ခန္ဓကေ အာဂတမေဝ။ ပဉ္စဝတ္ထု
ယာစနာ ပန ကိဉ္စာပိ တတ္ထေဝ အာဂမိဿတိ၊ အထ ခေါ ဣဓာပိ အာဂတတ္တာ
ယဒေတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ တံ ဝတွာဝ ဂမိဿာမ။

သာဓု ဘန္တေတိ အာယာစနာ။ ဘိက္ခု ယာဝဇိဝံ အာရညိကာ အဿူတိ
အာရညိကရတင်္ဂံ သမာဒါယ သဗ္ဗေဝိ ဘိက္ခု ယာဝ ဇိဝန္တိ၊ တာဝ အာရညိကာ

406. Yasmā pana āpattilesassa ekapadeneva saṅkhepato niddeso vutto, tasmā vitthāratopi taṃ dassetuṃ “**bhikkhu saṅghādisesaṃ ajjhāpajjanto diṭṭho hoti**”ti-ādi vuttaṃ. Kasmā panassa tattheva niddesaṃ avatvā idha visuṃ vuttoti? Sesaniddesehi asabhāgattā. Sesaniddesā hi aññaṃ disvā aññassa codanāvasena vuttā. Ayaṃ pana ekameva aññaṃ āpattiṃ āpajjantaṃ disvā aññāya āpattiyā codanāvasena vutto. Yadi evaṃ kathaṃ aññabhāgiyaṃ adhikaraṇaṃ hotīti? Āpattiyā. Teneva vuttaṃ “evampi āpattaññabhāgiyañca hoti leso ca upādinno”ti. Yañhi so saṅghādisesaṃ āpanno, taṃ pārājikassa aññabhāgiyaṃ adhikaraṇaṃ. Tassa pana aññabhāgiyassa adhikaraṇassa leso nāma yo so sabbakhattiyānaṃ sādharmaṇo khattiyabhāvo viya sabbāpattīnaṃ sādharmaṇo āpattibhāvo. Etenupāyena sesāpattimūlakanayo, codāpakavāro ca veditabbo.

408. **Anāpatti tathāsaññī codeti vā codāpeti vā**ti “pārājikaṃyeva ayaṃ āpanno”ti yo evaṃ tathāsaññī codeti vā codāpeti vā, tassa anāpatti. Sesāṃ sabbattha uttānameva. Samuṭṭhānādīnapi paṭhamaduṭṭhadosaśādisānevāti.

Dutiyaduṭṭhadosaśikkhāpadavaṇṇanā niṭṭhitā.

10. Paṭhamasaṅghabhedasikkhāpadavaṇṇanā

409. **Tena samayena Buddhō Bhagavāti** Saṅghabhedasikkhāpadaṃ. Tattha **atha kho Devadattoti-ādīsu** yo ca Devadatto, yathā ca pabbajito, yena ca kāraṇena Kokālikādayo upasaṅkamitvā “etha mayaṃ āvuso samaṇassa Gotamassa saṅghabhedāṃ karissāma cakkabhedaṃ”ti āha, taṃ sabbaṃ **Saṅghabhedakkhandhake**¹ āgatameva. Pañcavatthuyācanā pana kiñcāpi tattheva āgamissati, atha kho idhāpi āgatattā yadettha vattabbaṃ, taṃ vatvāva gamissāma.

Sādhu bhanteti āyācanā. **Bhikkhū yāvajīvaṃ āraññikā** assūti āraññikadhutaṅgaṃ samādāya sabbepi bhikkhū yāva jīvanti, tāva āraññikā

1. Vi 4. 358 piṭṭhe.

ဟောန္တ၊ အရညေယေဝ ဝသန္တ။ ယော ဂါမန္တံ ဩသရေယျ၊ ဝန္တံ နံ ဖုသေယျာတိ ယော ဧကဘိက္ခုပိ အရညံ ပဟာယ နိဝါသတ္ထာယ ဂါမန္တံ ဩသရေယျ၊ ဝန္တံ တံ ဖုသေယျ၊ နံ ဘိက္ခု ဒေါသော ဖုသတု၊ အာပတ္တိယာ နံ ဘဂဝါ ကာရေတူတိ အဓိပ္ပါယေန ဝဒတိ။ ဧသ နယော သေသဝတ္ထုသုပိ။

၄၁၀။ ဇနံ သညာပေဿာမာတိ ဇနံ အမှာကံ အပ္ပိစ္ဆတာဒိဘာဝံ ဇာနာပေဿာမ၊ အထ ဝါ ပရိတောသေဿာမ၊ ပသာဒေဿာမာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ဣမာနိ ပန ပဉ္စ ဝတ္ထုနိ ယာစတော ဒေဝဒတ္တဿ ဝစနံ သုတွာဝ အညာသိ ဘဂဝါ “သံဃဘေဒတ္ထိကော ဟုတွာ အယံ ယာစတိ”တိ။ ယသ္မာ ပန တာနိ အနုဇာနိယမာနာနိ ဗဟုနံ ကုလပုတ္တာနံ မဂ္ဂန္တရာယာယ သံဝတ္တန္တိ၊ တသ္မာ ဘဂဝါ အလံ ဒေဝဒတ္တာတိ ပဋိက္ခိပိတွာ ယော ဣန္ဒြိယ အာရညိကော ဟောတူတိအာဒိမာဟ။

ဧတ္ထ ပန ဘဂဝတော အဓိပ္ပါယ် ဝိဒိတွာ ကုလပုတ္တေန အတ္တနော ပတိရူပံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အယံ ဟေတ္ထ ဘဂဝတော အဓိပ္ပါယော—ဧကော ဘိက္ခု မဟဇ္ဈာ-သယော ဟောတိ မဟုဿာဟော၊ သက္ကောတိ ဂါမန္တသေနာသနံ ပဋိက္ခိပိတွာ အရညေ ဝိဟရန္တော ဒုက္ခဿန္တံ ကာတုံ။ ဧကော ဒုဗ္ဗလော ဟောတိ အပ္ပထာမော^၁၊ အရညေ န သက္ကောတိ၊ ဂါမန္တေယေဝ သက္ကောတိ။ ဧကော မဟဗ္ဗလော သမပ္ပဝတ္တဓာတုကော အဓိဝါသနခန္တိသမ္ပန္နော ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌေသု သမစိတ္တော၊ အရညေပိ ဂါမန္တေပိ သက္ကောတိယေဝ။ ဧကော နေဝ ဂါမန္တေန အရညေ သက္ကောတိ၊ ပဒပရမော ဟောတိ။

တဤ ယွာယံ မဟဇ္ဈာသယော ဟောတိ မဟုဿာဟော၊ သက္ကောတိ ဂါမန္တသေနာသနံ ပဋိက္ခိပိတွာ အရညေ ဝိဟရန္တော ဒုက္ခဿန္တံ ကာတုံ၊ သော အရညေယေဝ ဝိဟရတု၊ ဣဒမဿ ပတိရူပံ။ သဒ္ဓိဝိဟာရိကာဒယောပိ စဿ အနုသိက္ခမာနာ အရညေ ဝိဟာတဗ္ဗမေဝ မညိဿန္တိ။

ယော ပန ဒုဗ္ဗလော ဟောတိ အပ္ပထာမော၊ ဂါမန္တေယေဝ သက္ကောတိ ဒုက္ခဿန္တံ ကာတုံ။ န အရညေ၊ သော ဂါမန္တေယေဝ ဝသတု။ ယွာယံ မဟဗ္ဗလော သမပ္ပဝတ္တဓာတုကော အဓိဝါသနခန္တိသမ္ပန္နော ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌေသု သမစိတ္တော၊ အရညေပိ ဂါမန္တေပိ သက္ကောတိယေဝ၊ အယဗ္ဗိ ဂါမန္တသေနာသနံ

hontu araṇṇeyeva vasantu. **Yo gāmantarṃ osareyya, vajjarṃ naṃ phuseyyāti** yo ekabhikkhupi araṇṇaṃ pahāya nivāsattāya gāmantarṃ osareyya, vajjarṃ taṃ phuseyya, naṃ bhikkhuṃ doso phusatu, āpattiyaṃ naṃ Bhagavā kāretūti adhippāyena vadati. Esa nayo sesavatthūsupi.

410. **Janarṃ saṇṇāpessāmāti** janarṃ amhākarṃ appicchatādibhāvaṃ jānāpessāma, atha vā paritosessāma, pasādessāmāti vuttarṃ hoti.

Imāni pana pañca vatthūni yācato Devadattassa vacanaṃ sutvāva aṇṇāsi Bhagavā “saṃghabhedatthiko hutvā ayaṃ yācatī”ti. Yasmā pana tāni anujāniyamānāni bahūnaṃ kulaputtānaṃ maggantarāyāya saṃvattanti, tasmā Bhagavā “**alam Devadattā**”ti paṭikkhipitvā “**yo icchati āraṇṇiko hotū**”ti-ādimāha.

Ettha pana Bhagavato adhippāyaṃ viditvā kulaputtana attano patirūpaṃ vedittabbaṃ. Ayaṃ hettha Bhagavato adhippāyo—eko bhikkhu mahajjhāsayaṃ hoti mahussāho, sakkoti gāmantasenāsaṇaṃ paṭikkhipitvā araṇṇe viharanto dukkhassantaṃ kātuṃ. Eko dubbalo hoti appathāmo¹, araṇṇe na sakkoti, gāmanteyeva sakkoti. Eko mahabbalo samappavattadhātuko adhvāsanaṃ khamantisampanno iṭṭhāniṭṭhesu samacitto, araṇṇepi gāmantepi sakkotiyeva. Eko neva gāmanante na araṇṇe sakkoti, padaparamo hoti.

Tatra yvāyaṃ mahajjhāsayaṃ hoti mahussāho, sakkoti gāmantasenāsaṇaṃ paṭikkhipitvā araṇṇe viharanto dukkhassantaṃ kātuṃ, so araṇṇeyeva viharatu, idamassa patirūpaṃ. Saddhivihārikādayopi cassa anusikkhamānā araṇṇe vihātabbameva maññissanti.

Yo pana dubbalo hoti appathāmo, gāmanteyeva sakkoti dukkhassantaṃ kātuṃ. Na araṇṇe, so gāmanteyeva vasatu. Yvāyaṃ mahabbalo samappavattadhātuko adhvāsanaṃ khamantisampanno iṭṭhāniṭṭhesu samacitto, araṇṇepi gāmantepi sakkotiyeva, ayampi gāmantasenāsaṇaṃ

1. Appathāmo (Sī)

ပဟာယ အရညေ ဝိဟရတု၊ ဣဒမဿ ပတိရူပံ။ သဒ္ဓိဝိဟာရိကာပိ ဟိဿ အနုသိက္ခမာနာ အရညေ ဝိဟာတဗ္ဗံ မညိဿန္တိ။

ယော ပနာယံ နေဝ ဂါမန္တေ န အရညေ သက္ကောတိ၊ ပဒပရမော ဟောတိ။ အယမ္ပိ အရညေယေဝ ဝသတု။ အယံ ဟိဿ ဓုတင်္ဂသေဝနာ ကမ္မဋ္ဌာနဘာဝနာ စ အာယတိ^၁ မဂ္ဂလောနံ ဥပနိဿယော ဘဝိဿတိ။ သဒ္ဓိဝိဟာရိကာဒယော စဿ အနုသိက္ခမာနာ အရညေ ဝိဟာတဗ္ဗံ မညိဿန္တိတိ။

ဧဝံ ယွာယံ ဒုဗ္ဗလော ဟောတိ အပ္ပထာမော၊ ဂါမန္တေယေဝ ဝိဟရန္တော သက္ကောတိ ဒုက္ခဿန္တိ ကာတုံ၊ န အရညေ၊ ဣမံ ပုဂ္ဂလံ သန္ဓာယ ဘဂဝါ “ယော ဣစ္ဆတိ ဂါမန္တေ ဝိဟရတု”တိ အာဟ။ ဣမိနာ စ ပုဂ္ဂလေန အညေသမ္ပိ ဒွါရံ ဒိန္တိ။

ယဒိ ပန ဘဂဝါ ဒေဝဒတ္တဿ ဝါဒံ သမ္ပုဋ္ဌိန္တေယျ၊ ယွာယံ ပုဂ္ဂလော ပကတိယာ ဒုဗ္ဗလော ဟောတိ အပ္ပထာမော၊ ယောပိ ဒဟရကာလေ အရညဝါသံ အဘိသမ္ဘုဏိတွာ ဇိဏ္ဏကာလေ ဝါ ဝါတပိတ္တာဒိဟိ သမုပ္ပန္န-ဓာတုက္ခောဘကာလေ ဝါ နာဘိသမ္ဘုဏာတိ၊ ဂါမန္တေယေဝ ပန ဝိဟရန္တော သက္ကောတိ ဒုက္ခဿန္တိ ကာတုံ၊ တေသံ အရိယမဂ္ဂပစ္ဆေဒေါ ဘဝေယျ၊ အရဟတ္တဖလာဓိဂမော န ဘဝေယျ၊ ဥဒ္ဓမ္မံ ဥဗ္ဗိနယံ ဝိလောမံ အနိယျာနိကံ သတ္တု သာသနံ ဘဝေယျ၊ သတ္တာ စ တေသံ အသဗ္ဗညူ အဿ “သကဝါဒံ ဆဇ္ဇေတွာ ဒေဝဒတ္တဝါဒေ ပတိဋ္ဌိတော”တိ ဂါရယော စ ဘဝေယျ။ တသ္မာ ဘဂဝါ ဧဝရူပေ ပုဂ္ဂလေ သင်္ကဏန္တော ဒေဝဒတ္တဿ ဝါဒံ ပဋိက္ခိပိ။ ဧတေန-ရူပါယေန ဝိဇ္ဇာပါတိကဝတ္ထုသ္မိမ္ပိ ပံသုကုလိကဝတ္ထုသ္မိမ္ပိ အဋ္ဌ မာသေ ရုက္ခမူလိကဝတ္ထုသ္မိမ္ပိ ဝိနိစ္ဆယော ဝေဒိတဗ္ဗော။ စတ္တာရော ပန မာသေ ရုက္ခမူလသေနာသနံ ပဋိက္ခိတ္တမေဝ။

မစ္ဆမံသဝတ္ထုသ္မိံ တိကောဋိပရိသုဒ္ဓန္တိ တိဟိ ကောဋိဟိ ပရိသုဒ္ဓံ၊ ဒိဋ္ဌာဒိဟိ အပရိသုဒ္ဓိဟိ^၁ ဝိရဟိတန္တိ အတ္ထော။ တေနောဟ “အဒိဋ္ဌံ အသုတံ အပရိ-သင်္ကိတ”န္တိ။ တတ္ထ အဒိဋ္ဌံ နာမ ဘိက္ခုနံ အတ္ထာယ မိဂမစ္ဆေ ဝမိတွာ ဂယုမာနံ အဒိဋ္ဌံ။ အသုတံ နာမ ဘိက္ခုနံ အတ္ထာယ မိဂမစ္ဆေ ဝမိတွာ ဂဟိတန္တိ အသုတံ။ အပရိသင်္ကိတံ ပန ဒိဋ္ဌပရိသင်္ကိတံ သုတပရိသင်္ကိတံ တဒုဘယဝိမုတ္တပရိသင်္ကိတဉ္စ ဥတွာ တဗ္ဗိပက္ခတော ဇာနိတဗ္ဗံ။ ကထံ? ဣဓ ဘိက္ခု ပဿန္တိ မနုဿေ

pahāya araṇṇe viharatu, idamassa patirūpaṃ. Saddhivihārikāpi hissa anusikkhamānā araṇṇe vihātabbā maññissanti.

Yo panāyaṃ neva gāmaṇṭe, na araṇṇe sakkoti, padaparamo hoti. Ayampi araṇṇeyeva vasatu. Ayaṃ hissa dhutaṅgasevanā, kammaṭṭhānabhāvanā ca āyatim maggaṭṭhānaṃ upanissayo bhavissati. Saddhivihārikādayo cassa anusikkhamānā araṇṇe vihātabbā maññissantīti.

Evam yvāyaṃ dubbalo hoti appathāmo, gāmaṇṭeyeva viharanto sakkoti dukkhassantaṃ kātum, na araṇṇe, imaṃ puggalaṃ sandhāya Bhagavā “yo icchatī gāmaṇṭe viharatū”ti āha. Iminā ca puggalena aññesampi dvāraṃ dinnam.

Yadi pana Bhagavā Devadattassa vādaṃ sampaṭiccheyya, yvāyaṃ puggalo pakatiyā dubbalo hoti appathāmo, yopi daharakāle araṇṇavāsāṃ abhisambhuṇṭvā jīṇṇakāle vā vātapittādīhi samuppannadhātukkhobhakāle vā nābhisambhuṇṭi, gāmaṇṭeyeva pana viharanto sakkoti dukkhassantaṃ kātum, tesaṃ ariyamaggupacchedo bhavēyya, arahattaphalādhigamo na bhavēyya, uddhammaṃ ubbinayaṃ vilomaṃ aniyyānikaṃ Satthu sāsanaṃ bhavēyya, Satthā ca tesaṃ asabbaññū assa, “sakavādaṃ chaḍḍetvā Devadattavāde patiṭṭhito”ti gārayho ca bhavēyya. Tasmā Bhagavā evarūpe puggale saṅgaṇhanto Devadattassa vādaṃ paṭikkhipi. Etenevūpāyena piṇḍapātikavatthusmimpi paṃsukūlikavatthusmimpi aṭṭha māse rukkhamaṇṭikavatthusmimpi vinicchayo veditabbo. Cattāro pana māse rukkhamaṇṭilasanaṃ paṭikkhittameva.

Macchamaṃsavatthusmim **tikoṭiparisuddhanti** tīhi koṭīhi parisuddham, diṭṭhādīhi aparisuddhīhi¹ virahitanti attho. Tenevāha “adiṭṭham asutaṃ aparisaṅkitaṃ”ti. Tattha **adiṭṭham** nāma bhikkhūnaṃ atthāya migamacche vadhitvā gayhamānaṃ adiṭṭham. **Asutaṃ** nāma bhikkhūnaṃ atthāya migamacche vadhitvā gahitanti asutaṃ. **Aparisaṅkitaṃ** pana diṭṭhaparisaṅkitaṃ, sutaparisaṅkitaṃ, tadubhayavimuttaparisaṅkitaṃca ñatvā tabbipakkhato jānitabbā. Kathaṃ? Idha bhikkhū passanti manusse

1. Aparisuddhāhi (Ka)

ဇာလဝါရုရာဒိဟတ္ထေ ဂါမတော ဝါ နိက္ခမန္တေ အရညေ ဝါ ဝိစရန္တေ၊ ဒုတိယ-ဒိဝသေ စ နေသံ တံ ဂါမံ ပိဏ္ဍာယ ပဝိဋ္ဌာနံ သမစ္ဆမံသံ ပိဏ္ဍပတိ အဘိဟရန္တိ။ တေ တေန ဒိဋ္ဌေန ပရိသင်္ကန္တိ “ဘိက္ခုနံ နုခေါ အတ္ထာယ ကတ”န္တိ။ ဣဒံ ဒိဋ္ဌပရိသင်္ကတံ နာမ၊ ဧတံ ဂဟေတုံ န ဝဋ္ဋတိ။ ယံ ဧဝံ အပရိသင်္ကတံ၊ တံ ဝဋ္ဋတိ။ သစေ ပန တေ မနုဿာ “ကသ္မာ ဘန္တေ န ဂဏှထာ”တိ ပုစ္ဆိတွာ တမတ္ထံ သုတွာ “နယိဒံ ဘန္တေ ဘိက္ခုနံ အတ္ထာယ ကတံ၊ အမှေဟိ အတ္တနော အတ္ထာယ ဝါ ရာဇယုတ္တာဒိနံ အတ္ထာယ ဝါ ကတ”န္တိ ဝဒန္တိ၊ ကပ္ပတိ။

နဟေဝ ခေါ ဘိက္ခု ပဿန္တိ၊ အဝိစ သုဏန္တိ “မနုဿာ ကိရ ဇာလဝါရု-ရာဒိဟတ္ထာ ဂါမတော ဝါ နိက္ခမန္တေ အရညေ ဝါ ဝိစရန္တိ”တိ။ ဒုတိယဒိဝသေ စ နေသံ တံ ဂါမံ ပိဏ္ဍာယ ပဝိဋ္ဌာနံ သမစ္ဆမံသံ ပိဏ္ဍပတိ အဘိဟရန္တိ။ တေ တေန သုတေန ပရိသင်္ကန္တိ “ဘိက္ခုနံ နုခေါ အတ္ထာယ ကတ”န္တိ။ ဣဒံ သုတပရိသင်္ကတံ နာမ၊ ဧတံ ဂဟေတုံ န ဝဋ္ဋတိ။ ယံ ဧဝံ အပရိသင်္ကတံ၊ တံ ဝဋ္ဋတိ။ သစေ ပန တေ မနုဿာ “ကသ္မာ ဘန္တေ န ဂဏှထာ”တိ ပုစ္ဆိတွာ တမတ္ထံ သုတွာ “နယိဒံ ဘန္တေ ဘိက္ခုနံ အတ္ထာယ ကတံ၊ အမှေဟိ အတ္တနော အတ္ထာယ ဝါ ရာဇယုတ္တာဒိနံ အတ္ထာယ ဝါ ကတ”န္တိ ဝဒန္တိ၊ ကပ္ပတိ။

နဟေဝ ခေါ ပန ဘိက္ခု ပဿန္တိ န သုဏန္တိ၊ အဝိစ ခေါ တေသံ ဂါမံ ပိဏ္ဍာယ ပဝိဋ္ဌာနံ ပတ္တံ ဂဟေတွာ သမစ္ဆမံသံ ပိဏ္ဍပတိ အဘိသင်္ခရိတွာ အဘိဟရန္တိ။ တေ ပရိသင်္ကန္တိ “ဘိက္ခုနံ နုခေါ အတ္ထာယ ကတ”န္တိ။ ဣဒံ တဒုဘယဝိပုတ္တပရိသင်္ကတံ နာမ၊ ဧတံ ဂဟေတုံ န ဝဋ္ဋတိ။ ယံ ဧဝံ အပရိသင်္ကတံ၊ တံ ဝဋ္ဋတိ။ သစေ ပန တေ မနုဿာ “ကသ္မာ ဘန္တေ န ဂဏှထာ”တိ ပုစ္ဆိတွာ တမတ္ထံ သုတွာ “နယိဒံ ဘန္တေ ဘိက္ခုနံ အတ္ထာယ ကတံ၊ အမှေဟိ အတ္တနော အတ္ထာယ ဝါ ရာဇယုတ္တာဒိနံ အတ္ထာယ ဝါ ကတံ၊ ပဝတ္ထမံသံ ဝါ ကပ္ပိယမေဝ လဘိတွာ ဘိက္ခုနံ အတ္ထာယ သမ္ပာဒိတ”န္တိ ဝဒန္တိ၊ ကပ္ပတိ။ မတာနံ ပေတကိစ္စတ္ထာယ မင်္ဂလာဒိနံ ဝါ အတ္ထာယ ကတေဝိ ဧသေဝ နယော။ ယံ ယံ ဟိ ဘိက္ခုနံယေဝ အတ္ထာယ အကတံ၊ ယတ္ထ စ နိဗ္ဗေမတိကော ဟောတိ၊ တံ သဗ္ဗံ ကပ္ပတိ။

သစေ ပန ဧကသ္မိံ ဝိဟာရေ ဘိက္ခု ဥဒ္ဓိဿ ကတံ ဟောတိ၊ တေ စ အတ္တနော အတ္ထာယ ကတဘာဝံ န ဇာနန္တိ၊ အညေ ဇာနန္တိ။ ယေ ဇာနန္တိ၊ တေသံ န ဝဋ္ဋတိ၊ ဣတရေသံ ဝဋ္ဋတိ။ အညေ န ဇာနန္တိ၊ တေယေဝ ဇာနန္တိ၊ တေသံယေဝ န ဝဋ္ဋတိ၊ အညေသံ ဝဋ္ဋတိ။ တေဝိ “အမှာကံ အတ္ထာယ ကတ”န္တိ ဇာနန္တိ၊ အညေဝိ “ဧတေသံ အတ္ထာယ ကတ”န္တိ ဇာနန္တိ၊ သဗ္ဗေသဗ္ဗံ န ဝဋ္ဋတိ။

jālavāgurādihatthe gāmato vā nikkhamante araṇṇe vā vicarante, dutiyadivase ca nesaṃ taṃ gāmaṃ piṇḍāya pavittānaṃ samacchamaṃsaṃ piṇḍapātaṃ abhiharanti. Te tena dīṭṭhena parisaṅkanti “bhikkhūnaṃ nukho atthāya katan”ti, idaṃ **dīṭṭhaparisaṅkitaṃ** nāma, etaṃ gahetuṃ na vaṭṭati. Yaṃ evaṃ aparisaṅkitaṃ, taṃ vaṭṭati. Sace pana te manussā “kasmā bhante na gaṇhathā”ti pucchitvā tamatthaṃ sutvā “nayidaṃ bhante bhikkhūnaṃ atthāya kataṃ, amhehi attano atthāya vā rājayuttādīnaṃ atthāya vā katan”ti vadanti, kappati.

Naheva kho bhikkhū passanti, apica suṇanti “manussā kira jālavāgurādihatthā gāmato vā nikkhamanti araṇṇe vā vicaranti”ti. Dutiyadivase ca nesaṃ taṃ gāmaṃ piṇḍāya pavittānaṃ samacchamaṃsaṃ piṇḍapātaṃ abhiharanti. Te tena sutena parisaṅkanti “bhikkhūnaṃ nukho atthāya katan”ti, idaṃ **sutaparisaṅkitaṃ** nāma, etaṃ gahetuṃ na vaṭṭati. Yaṃ evaṃ aparisaṅkitaṃ, taṃ vaṭṭati. Sace pana te manussā “kasmā bhante na gaṇhathā”ti pucchitvā tamatthaṃ sutvā “nayidaṃ bhante bhikkhūnaṃ atthāya kataṃ, amhehi attano atthāya vā rājayuttādīnaṃ atthāya vā katan”ti vadanti, kappati.

Naheva kho pana bhikkhū passanti na suṇanti, apica kho tesaṃ gāmaṃ piṇḍāya pavittānaṃ pattaṃ gahetvā samacchamaṃsaṃ piṇḍapātaṃ abhisāṅkharitvā abhiharanti, te parisaṅkanti “bhikkhūnaṃ nukho atthāya katan”ti, idaṃ **tadubhayavimuttaparisaṅkitaṃ** nāma, etaṃ gahetuṃ na vaṭṭati. Yaṃ evaṃ aparisaṅkitaṃ, taṃ vaṭṭati. Sace pana te manussā “kasmā bhante na gaṇhathā”ti pucchitvā tamatthaṃ sutvā “nayidaṃ bhante bhikkhūnaṃ atthāya kataṃ, amhehi attano atthāya vā rājayuttādīnaṃ atthāya vā kataṃ, pavattamaṃsaṃ vā kappiyameva labhitvā bhikkhūnaṃ atthāya sampāditaṃ”ti vadanti, kappati. Matānaṃ petakiccatthāya, maṅgalādīnaṃ vā atthāya katepi ese va nayo. Yaṃ yaṃ hi bhikkhūnaṃyeva atthāya akataṃ, yattha ca nibbematiko hoti, taṃ sabbaṃ kappati.

Sace pana ekasmiṃ vihāre bhikkhū uddissa kataṃ hoti, te ca attano atthāya katabhāvaṃ na jānanti, añṇe jānanti. Ye jānanti, tesaṃ na vaṭṭati, itaresaṃ vaṭṭati. Añṇe na jānanti, teyeva jānanti, tesaṃyeva na vaṭṭati, añṇesaṃ vaṭṭati. Tepi “amhākaṃ atthāya katan”ti jānanti, añṇepi “etesaṃ atthāya katan”ti jānanti, sabbesaṃ na vaṭṭati.

သဗ္ဗေ န ဇာနန္တိ၊ သဗ္ဗေသမ္ပိ ဝဇ္ဇတိ။ ပဉ္စသု ဟိ သဟဓမ္မိကေသု ယဿ ဝါ တဿ ဝါ အတ္ထာယ ဥဒ္ဓိဿ ကတံ သဗ္ဗေသံ န ကပ္ပတိ။

သစေ ပန ကောစိ ဧကံ ဘိက္ခု ဥဒ္ဓိဿ ပါဏံ ဝဓိတွာ တဿ ပတ္တံ ပူရေတွာ ဒေတိ၊ သော စ အတ္တနော အတ္ထာယ ကတဘာဝံ ဇာနံယေဝ ဂဟေတွာ အညဿ ဘိက္ခုနော ဒေတိ၊ သော တဿ သဒ္ဓါယ ပရိဘုတိ၊ ကဿ အာပတ္တိတိ။ ဒိန္နမ္ပိ . အနာပတ္တိ။ ယဉ္စ ဥဒ္ဓိဿ ကတံ၊ တဿ အဘုတ္တတာယ အနာပတ္တိ၊ ဣတရဿ အဇာနနတာယ။ ကပ္ပိယမံသဿ ဟိ ပဋိဂ္ဂဟဏေ အာပတ္တိ နတ္တိ။ ဥဒ္ဓိဿ ကတဉ္စ အဇာနိတွာ ဘုတ္တဿ ပစ္ဆာ ဥတွာ အာပတ္တိ-ဒေသနာကိစ္စံ နာမ နတ္တိ၊ အကပ္ပိယမံသံ ပန အဇာနိတွာ ဘုတ္တေန ပစ္ဆာ ဥတွာပိ အာပတ္တိ ဒေသေတဗ္ဗာ၊ ဥဒ္ဓိဿ ကတဉ္စ ဥတွာ ဘုတ္တောဝ အာပတ္တိ။ အကပ္ပိယမံသံ အဇာနိတွာ ဘုတ္တဿာပိ အာပတ္တိယေဝ။ တဿ အာပတ္တိ-ဘိရုကေန ရူပံ သလ္လက္ခေန္တေနပိ ပုစ္ဆိတွာဝ မံသံ ပဋိဂ္ဂဟေတဗ္ဗံ။ ပရိဘောဂကာလေ ပုစ္ဆိတွာ ပရိဘုဒ္ဓိဿာမိတိ ဝါ ဂဟေတွာ ပုစ္ဆိတွာဝ ပရိဘုဒ္ဓိတဗ္ဗံ။ ကဿာ? ဒုဝိညေယျတ္တာ။ အစ္စမံသံ ဟိ သူကရမံသသဒိသံ ဟောတိ၊ ဒီဝိမံသဒိနိဝိ မိဂမံသဒိသဒိသာနိ ဝိ၊ တဿ ပုစ္ဆိတွာ ဂဟဏမေဝ ဝတ္တန္တိ ဝဒန္တိ။

ဟဋ္ဌော ဥဒဂ္ဂေါတိ တုဋ္ဌော စေဝ ဥန္တတကာယစိတ္တော စ ဟုတွာ။ သော ကိရ “န ဘဂဝါ ဣမာနိ ပဉ္စ ဝတ္ထုနိ အနုဇာနာတိ၊ ဣဒါနိ သက္ခိဿာမိ သံသဘောဒိ ကာတု”န္တိ ကောကာလိကဿ ဣဂီတာကာရံ ဒေသေတွာ ယထာ ဝိသံ ဝါ ခါဒိတွာ ရဇ္ဈယာ ဝါ ဥဗ္ဗန္တိတွာ သတ္ထံ ဝါ အာဟရိတွာ မရိတုကာမော ပရိသော ဝိသာဒိသု အညတရံ လဘိတွာ တပ္ပစ္စယာ အာသန္နမ္ပိ မရဏဒုက္ခံ အဇာနန္တော ဟဋ္ဌော ဥဒဂ္ဂေါ ဟောတိ၊ ဧဝမေဝ သံသဘောဒပစ္စယာ အာသန္နမ္ပိ အဝိစိမ္ပိ နိဗ္ဗတ္တိတွာ ပဋိသံဝေဒနီယံ ဒုက္ခံ အဇာနန္တော “လဒ္ဓေါ ဒါနိ မေ သံသဘောဒဿ ဥပါယော”တိ ဟဋ္ဌော ဥဒဂ္ဂေါ သပရိသော ဥဋ္ဌာယာသနာ တေနော ဟဋ္ဌဘာဝေန ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ ပက္ကာမိ။

တေ မယံ ဣမေဟိ ပဉ္စဟိ ဝတ္ထုဟိ သမာဒါယ ဝတ္ထာမာတိ ဧတ္ထ ပန “ဣမာနိ ပဉ္စ ဝတ္ထုနိ”တိ ဝတ္ထဗ္ဗေပိ တေ မယံ ဣမေဟိ ပဉ္စဟိ ဝတ္ထုဟိ ဇနံ သညာပေဿာမာတိ အဘိက္ခံ ပရိဝိတက္ကဝသေန ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသံ အသလ္လက္ခေတွာ အဘိက္ခံ ပရိဝိတက္ကာနုပမေဝ “တေ မယံ ဣမေဟိ ပဉ္စဟိ ဝတ္ထုဟိ”တိ အာဟ၊ ယထာ တံ ဝိက္ခိတ္တစိတ္တော။

Sabbe na jānanti, sabbesampi vaṭṭati. Pañcasu hi sahadhammikesu yassa vā tassa vā atthāya uddissa kataṃ sabbesaṃ na kappati.

Sace pana koci ekaṃ bhikkhuṃ uddissa pāṇaṃ vadhitvā tassa pattaṃ pūretvā deti, so ca attano atthāya katabhāvaṃ jānaṃyeva gahetvā aññassa bhikkhuno deti, so tassa saddhāya paribhuñjati, kassa āpattīti? Dvinnampi anāpatti. Yañhi uddissa kataṃ, tassa abhuttatāya anāpatti, itarassa ajānanatāya. Kappiyamaṃsassa hi paṭiggahaṇe āpatti natthi. Uddissa katañca ajānitvā bhuttassa pacchā ñatvā āpattidesanākkiccaṃ nāma natthi, akappiyamaṃsaṃ pana ajānitvā bhuttana pacchā ñatvāpi āpatti desetabbā, uddissa katañhi ñatvā bhuñjatova āpatti. Akappiyamaṃsaṃ ajānitvā bhuñjantassāpi āpattiyeva. Tasmā āpattibhīrukena rūpaṃ sallakkhentenapi pucchitvāva maṃsaṃ paṭiggahetabbam. Paribhogakāle pucchitvā paribhuñjissāmīti vā gahetvā pucchitvāva paribhuñjitabbam. Kasmā? Duviññeyyattā. Acchamaṃsaṃ hi sūkaramaṃsasadisāni¹, tasmā pucchitvā gahaṇameva vattanti vadanti.

Haṭṭho udaggoti tuṭṭho ceva unnatakāyacitto ca hutvā. So kira “na Bhagavā imāni pañca vatthūni anujānāti, idāni sakkhissāmi saṃghabhedam kātun”ti Kokālikassa iṅgitākāram² dassetvā yathā viṣaṃ vā khāditvā rajjuyā vā ubbandhitvā sattham vā āharitvā maritukāmo puriso visādīsu aññataram labhitvā tappaccayā āsannampi maraṇadukkham ajānanto haṭṭho udaggo hoti, evameva saṃghabhedapaccayā āsannampi Avīcimhi nibbattitvā paṭisaṃvedanīyam dukkham ajānanto “laddho dāni me saṃghabhedassa upāyo”ti haṭṭho udaggo sapaṇiso uṭṭhāyāsana teneva haṭṭhābhāvena Bhagavantam abhivādetvā padakkhiṇam katvā pakkāmi³.

Te mayam imehi pañcahi vatthūhi samādāya vattāmāti ettha pana “imāni pañca vatthūni”ti vattabbepi te mayam imehi pañcahi vatthūhi janam saññāpessāmāti abhiṇham parivitakkavasena vibhattivipallāsaṃ asallakketvā abhiṇham parivitakkānurūpameva “te mayam imehi pañcahi vatthūhi”ti āha, yathā tam vikkhittacitto.

1. Migamaṃsasadisāni (Ka)

2. Icchitākāram (Ka)

3. Pakkami (Ka)

ဇုတာ သလ္လောဝုတ္တိနောတိ ယာ ပဋိပဒါ ကိလေသေ ဓနာတိ၊ တာယ သမန္တာဂတတ္တာ ဇုတာ။ ယာ စ ကိလေသေ သလ္လိခတိ၊ သာ ဧတေသံ ဝုတ္တိတိ သလ္လောဝုတ္တိနော။

ဗာဟုလိကော^၁တိ စိဝရာဒီနံ ပစ္စယာနံ ဗဟုလဘာဝေါ ဗာဟုလံ၊ တံ ဗာဟုလမဿ အတ္ထိ၊ တသ္မိံ ဝါ ဗာဟုလေ နိယုတ္တော ဌိတောတိ ဗာဟုလိကော^၂။ ဗာဟုလ္လာယ စေတတိတိ ဗဟုလတာယ^၂ စေတတိ ကပ္ပေတိ ပကပ္ပေတိ။ ကထဉ္စ နာမ မယုဉ္စ သာဝကာနဉ္စ စိဝရာဒီနံ ပစ္စယာနံ ဗဟုလဘာဝေါ ဘဝေယျာတိ ဧဝံ ဥဿုက္ကမာပန္နောတိ အဓိပ္ပါယော။ စက္ကဘေဒါယာတိ အာဏာဘေဒါယ။

ဓမ္မိံ ကထံ ကတွာတိ ခန္ဓကေ ဝုတ္တနယေန “အလံ ဒေဝဒတ္တ မာ တေ ရုစိ သံဃဘေဒေါ၊ ဂရုကော ခေါ ဒေဝဒတ္တ သံဃဘေဒေါ၊ ယော ခေါ ဒေဝဒတ္တ သမဂ္ဂံ သံဃံ ဘိန္ဒတိ၊ ကပ္ပဉ္စိကံ ကိဗ္ဗိသံ ပသဝတိ၊ ကပ္ပံ နိရယမိ ပစ္စတိ။ ယော စ ခေါ ဒေဝဒတ္တ ဘိန္ဒံ သံဃံ သမဂ္ဂံ ကရေတိ၊ ဗြဟ္မံ ပုညံ ပသဝတိ၊ ကပ္ပံ သဂ္ဂမိ မောဒတိ”တိ^၃ ဧဝမာဒိကံ အနေကပ္ပကာရံ ဒေဝဒတ္တဿ စ ဘိက္ခုနဉ္စ တဒန္တုရိကံ တဒန္တုလောမိကံ ဓမ္မိံ ကထံ ကတွာ။

၄၁၁။ သမဂ္ဂဿာတိ သဟိတဿ၊ စိတ္တေန စ သရီရေန စ အဝိ-ယုတ္တဿာတိ အတ္တော။ ပဒဘာဇနေပိ ဟိ အယမေဝ အတ္တော ဒဿိတော။ သမာနသံဝါသကောတိ ဟိ ဝဒတာ စိတ္တေန အဝိယောဂေါ ဒဿိတော ဟောတိ။ သမာနသီမာယံ ဌိတောတိ ဝဒတာ သရီရေန။ ကထံ? သမာန-သံဝါသကော ဟိ လဒ္ဓိနာနာသံဝါသကေန ဝါ ကမ္မနာနာသံဝါသကေန ဝါ ဝိရဟိတော သမစိတ္တတာယ စိတ္တေန အဝိယုတ္တော ဟောတိ။ သမာနသီမာယံ ဌိတော ကာယသမာပတ္တိဒါနတော သရီရေန အဝိယုတ္တော။

ဘေဒနသံဝတ္တနိကံ ဝါ အဓိကရဏန္တိ ဘေဒနဿ သံဃဘေဒဿ အတ္တာယ သံဝတ္တနိကံ ကာရဏံ။ ဣမသ္မိဉ္စ ဩကာသေ “ကာမဟေတု ကာမနိဒါနံ ကာမာဓိကရဏ”န္တိအာဒိသု ဝိယ ကာရဏံ အဓိကရဏန္တိ အဓိပ္ပေတံ။ တဉ္စ ယသ္မာ အဋ္ဌာရသဝိဇ္ဇာ ဟောတိ၊ တသ္မာ ပဒဘာဇနေ “အဋ္ဌာရသ ဘေဒကရဝတ္ထုနိ”တိ ဝုတ္တံ။ တာနိ ပန “ဣရုပါလိ ဘိက္ခု အဓမ္မံ ဓမ္မောတိ

၁-ဗာဟုလိကော (သျှာ၊ က) ဋီကာ ပဿိတဗ္ဗာ။

၂-ဗာဟုလ္လာယ (သျှာ၊ က)

၃-ဝိ ၄-၃၆၀-ဝိဇ္ဇေ။

Dhutā sallekhavuttinoti yā paṭipadā kilese dhunāti, tāya samannāgatattā **dhutā**. Yā ca kilese sallikhati, sā etesaṃ vuttīti **sallekha**vuttino.

Bāhuliko¹ti cīvarādīnaṃ paccayānaṃ bahulabhāvo bāhullaṃ, taṃ bāhullamassa atthi, tasmīṃ vā bāhulle niyutto ṭhitoti bāhuliko¹. **Bāhullāya cetetī**ti bahulatāya² ceteti kappeti pakappeti. Kathaṃhi nāma mayhañca sāvakañca cīvarādīnaṃ paccayānaṃ bahulabhāvo bhavyeyyāti evaṃ ussukkamāpannoti adhippāyo. **Cakkabhedāyā**ti āṇābhedaṃ.

Dhammīṃ kathaṃ katvāti Khandhake vuttanayena “alaṃ Devadatta mā te rucci kaṃghabhedo, garuko kho Devadatta saṃghabhedo, yo kho Devadatta samaggaṃ saṃghaṃ bhindati, kappatthikaṃ kibbisāṃ pasavati, kappāṃ nirayamhi paccati. Yo ca kho Devadatta bhinnāṃ saṃghaṃ samaggaṃ karoti, brahmaṃ puññaṃ pasavati, kappāṃ saggaṃhi modatī”³ti³ evamādikaṃ anekappakāraṃ Devadattassa ca bhikkhūnañca tadanucchavikaṃ tadanulomikaṃ dhammīṃ kathaṃ katvā.

411. **Samaggassā**ti sahitassa, cittaṇa ca sarīrena ca aviyuttassāti attho. Padabhājanepi hi ayameva attho dassito. **Samānasamvāsakoti** hi vadatā cittaṇa aviyogo dassito hoti. **Samānasīmāyaṃ** ṭhitoti vadatā sarīrena. Kathaṃ? Samānasamvāsako hi laddhinānāsamvāsakena vā kammanānāsamvāsakena vā virahito samacittatāya cittaṇa aviyutto hoti. Samānasīmāyaṃ ṭhito kāyasamaggidānato sarīrena aviyutto.

Bhedanasamvattanikaṃ vā adhikaraṇanti bhedanassa saṃghabhedassa atthāya samvattanikaṃ kāraṇaṃ. Imasmiṃhi okāse “kāmahetu kāmānidānaṃ kāmādhikaraṇaṃ”⁴ti-ādīsu⁴ viya kāraṇaṃ adhikaraṇanti adhippetāṃ. Tañca yasmā aṭṭhārasavidhaṃ hoti, tasmā padabhājanepi “aṭṭhārasa bhedakaravatthūnī”⁴ti vuttaṃ. Tāni pana “idhūpālī bhikkhū adhammaṃ dhammoti

1. Bāhuliko (Syā, Ka) Ṭikā passitabbā.

2. Bāhullatthāya (Syā, Ka)

3. Vi 4. 360 piṭṭhe.

4. Ma 1. 121 piṭṭhe.

ဒီပေတိ”^၁တိအာဒိနာ နယေန ခန္ဓကေ အာဂတာနိ၊ တဿ တတြေဝ နေသံ အတ္ထံ ဝဏ္ဏယိဿာမ။ ယောပိ စာယံ ဣမာနိ ဝတ္ထုနိ နိဿာယ အပရေဟိပိ ကမ္မေန၊ ဥဒ္ဓေသေန၊ ဝေါဟာရေန၊ အနုသာဝနာယ၊ သလာကဂ္ဂါဟေနာတိ ပဉ္စဟိ ကာရဏေဟိ သံသဘောဒေါ ဟောတိ။ တမ္ပိ အာဂတဋ္ဌာနေယေဝ ပကာသယိဿာမ။ သင်္ခေပတော ပန **ဘေဒနသံဝတ္တနိကံ ဝါ အဓိကရဏံ သမာဒါယာ**တိ ဧတ္ထ သံသဘောဒဿ အတ္ထာယ သံဝတ္တနိကံ သံသဘောဒနိပ္ပတ္တိ-သမတ္တံ ကာရဏံ ဂဟေတွာတိ ဧဝမတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ပဂ္ဂယျာ**တိ ပဂ္ဂဟိတံ အပ္ပုဿိတံ ပါကဋ္ဌံ ကတွာ။ **တိဋ္ဌေယျာ**တိ ယထာသမာဒိန္နံ ယထာပဂ္ဂဟိ-တမေဝ စ ကတွာ အစ္ဆေယျ။ ယဿ ပန ဧဝံ ပဂ္ဂဏတော တိဋ္ဌတာ စ တံ ဒီပိတဉ္စေဝ အပ္ပုဋ္ဌိနိဿဋ္ဌန္တ ဟောတိ။ တဿ ပဒဘာဇနေ “ဒီပေယျာ”တိ စ “နပ္ပုဋ္ဌိနိဿဋ္ဌေယျာ”တိ စ ဝုတ္တံ။

ဘိက္ခုဟိ ဧဝမဿ ဝစနိယောတိ အညေဟိ လဇ္ဈိဟိ ဘိက္ခုဟိ ဧဝံ ဝတ္တဗ္ဗော ဘဝေယျ။ ပဒဘာဇနေ စဿ **ယေ ပဿန္တိ**တိ ယေ သမ္မုခါ ပဂ္ဂယျ တိဋ္ဌန္တံ ပဿန္တိ။ **ယေ သုဏန္တိ**တိ ယေပိ “အသုကသ္မိ” နာမ ဝိဟာရေ ဘိက္ခု ဘေဒနသံဝတ္တနိကံ အဓိကရဏံ သမာဒါယ ပဂ္ဂယျ တိဋ္ဌန္တိ”တိ သုဏန္တိ။

သမေတာယသ္မာ သံသေနာတိ အာယသ္မာ သံသေန သမ္ဘိ သမေတု သမာဂစ္ဆတု၊ ဧကလဒ္ဓိကော ဟောတုတိ အတ္ထော။ ကိံ ကာရဏာ? **သမဂ္ဂေါ** ဟိ သံသော သမ္မောဒမာနော အဝိဝဒမာနော ဧကေဒ္ဓေသော ဖာသု ဝိဟရတိတိ။

တတ္ထ **သမ္မောဒမာနော**တိ အညမညံ သမ္ပတ္တိယာ သုဋ္ဌ၊ မောဒမာနော။ **အဝိဝဒမာနော**တိ အယံ ဓမ္မော နာယံ ဓမ္မောတိ ဧဝံ န ဝိဝဒမာနော။ ဧကော ဥဒ္ဓေသော အဿာတိ **ဧကေဒ္ဓေသော**။ ဧကတော ပဝတ္ထပါတိ-မောက္ခုဒ္ဓေသော၊ န ဝိသုန္တိ အတ္ထော။ **ဖာသု ဝိဟရတိ**တိ သုခံ ဝိဟရတိ။

ဣဒ္ဓေတံ ကုသလန္တိ ဧတံ ပဋိနိဿဇ္ဇနံ ကုသလံ ခေမံ သောတ္ထိဘာဝေါ တဿ ဘိက္ခုနော။ **နော စေ ပဋိနိဿဇ္ဇတိ အာပတ္တိ ဒုက္ခဒဿာ**တိ တိက္ခတ္တံ ဝုတ္တဿ အပ္ပုဋ္ဌိနိဿဇ္ဇတော ဒုက္ခဒဿံ။ **သုတွာ န ဝဒန္တိ အာပတ္တိ ဒုက္ခဒဿာ**တိ ယေ သုတွာ န ဝဒန္တိ၊ တေသမ္ပိ ဒုက္ခဒဿံ။ ကိဝဒုရေ သုတွာ အဝဒန္တာနံ ဒုက္ခဒဿံ? ဧကဝိဟာရေ တာဝ ဝတ္ထဗ္ဗံ နတ္ထိ။ **အဋ္ဌကထာယံ** ပန ဝုတ္တံ “သမန္တာ အဋ္ဌယောဇနေ ဘိက္ခုနံ ဘာရော။ ဒုတံ ဝါ ပဏ္ဍိ ဝါ ပေသေတွာ ဝဒတောပိ အာပတ္တိမောက္ခော နတ္ထိ။ သယမေဝ ဂန္ဓာ ‘ဂရုကော ခေါ အာဝုသော

dīpentī”ti-ādinā¹ nayena Khandhake āgatāni, tasmā tatveva nesaṃ atthaṃ vaṇṇayissāma. Yopi cāyaṃ imāni vatthūni nissāya aparehipi kammena, uddesena, vohārena, anusāvanāya, salākaggāhenāti pañcahi kāraṇehi saṃghabhedo hoti, tampi āgataṭṭhāneyeva pakāsayissāma. Saṅkhepato pana **bhedanasaṃvattanikaṃ vā adhikaraṇaṃ samādāyāti** ettha saṃghabhedassa atthāya saṃvattanikaṃ saṃghabhedanipphattisamatthaṃ kāraṇaṃ gahetvāti evamattho veditabbo. **Paggayhāti** paggahitaṃ abbhussitaṃ pākāṭaṃ katvā. **Tiṭṭheyyāti** yathāsamādinnaṃ, yathāpaggahitameva ca katvā accheyya. Yasmā pana evaṃ paggaṇhatā, tiṭṭhatā ca taṃ dīpitañceva appaṭinissaṭṭhañca hoti, tasmā padabhājane “dīpeyyā”ti ca “nappaṭinissajjeyyā”ti ca vuttaṃ.

Bhikkhūhi evamassa vacanīyoti aññehi lajjīhi bhikkhūhi evaṃ vattabbo bhaveyya. Padabhājane cassa **ye passantīti** ye sammukhā paggayha tiṭṭhantaṃ passanti. **Ye suṇantīti** yepi “asukasmiṃ nāma vihāre bhikkhū bhedanasaṃvattanikaṃ adhikaraṇaṃ samādāya paggayha tiṭṭhantī”ti suṇanti.

Sametāyasmā saṃghenāti āyasmā saṃghena saddhiṃ sametu samāgacchatu, ekaladdhiko hotūti attho. Kim kāraṇā? **Samaggo hi saṃgho sammodamāno avivadamāno ekuddeso phāsu viharatīti**.

Tattha **sammodamānoti** aññamaññaṃ sampattiyā suṭṭhu modamāno. **Avivadamānoti** ayaṃ dhammo nāyaṃ dhammoti evaṃ na vivadamāno. Eko uddeso assāti **ekuddeso**, ekato pavattavātimokkhuddeso, na visunti attho. **Phāsu viharatīti** sukhaṃ viharati.

Iccetaṃ kusalanti etaṃ paṭinissajjanaṃ kusalaṃ khemaṃ sotthibhāvo tassa bhikkhuno. **No ce paṭinissajjati, āpatti dukkaṭassāti** tikkhattuṃ vuttassa appaṭinissajjato dukkaṭaṃ. **Sutvā na vadanti, āpatti dukkaṭassāti** ye sutvā na vadanti, tesampi dukkaṭaṃ. Kīvadūre sutvā avadantānaṃ dukkaṭaṃ? Ekavihāre tāva vattabbaṃ natthi. **Aṭṭhakathāyaṃ** pana vuttaṃ “samantā addhayojane bhikkhūnaṃ bhāro. Dūtaṃ vā paṇṇaṃ vā pesetvā vadatopi āpattimokkho natthi. Sayameva gantvā ‘garuko kho āvuso

1. Vi 4. 368 piṭṭhe.

၁၉၄ ဝိနယဝိဋ္ဌက ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာ [၂-သံဃာဒိသေသ

သံဃဘေဒေါ၊ မာ သံဃဘေဒါယ ပရက္ကမ္ပိတိ နိဝါရေတဗ္ဗော”တိ။ ပဟောန္တေန ပန ခူရမ္ပိ ဂန္တမ္ပိ။ အဂ္ဂိလောနာနံ ဟိ ခူရေပိ ဘာရေယေဝ။

ဣဒါနိ “ဧဝံ သော ဘိက္ခု ဘိက္ခုဟိ ဝုစ္စမာနော”တိအာဒိသု အတ္ထမတ္တမေဝ ဒဿေတုံ သော ဘိက္ခု သံဃမဇ္ဈမ္ပိ အာကမ္ပိတွာ ဝတ္တဗ္ဗောတိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ သံဃမဇ္ဈမ္ပိ အာကမ္ပိတွာတိ သစေ ပုရိမနယေန ဝုစ္စမာနော န ပဋိနိဿန္တတိ၊ ဟတ္ထေသု စ ဗာဟာသု စ^၁ ဂဟေတွာပိ သံဃမဇ္ဈိ အာကမ္ပိတွာ ပုနပိ “မာ အာယသ္မာ”တိအာဒိနာ နယေန တိက္ခတ္ထု ဝတ္တဗ္ဗော။

ယာဝတတိယံ သမနဘာသိတဗ္ဗောတိ ယာဝ တတိယံ သမနဘာသနံ၊ တာဝ သမနဘာသိတဗ္ဗော၊ တိဟိ သမနဘာသနကမ္မဝါစာဟိ ကမ္မံ ကာတဗ္ဗန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ပဒဘာဇနေ ပနဿ အတ္ထမေဝ ဂဟေတွာ သမနဘာသနဝိမိ^၂ ဒဿေတုံ “သော ဘိက္ခု သမနဘာသိတဗ္ဗော။ ဧဝံ ပန ဘိက္ခဝေ သမနဘာသိတဗ္ဗော”တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

၄၁၄။ တတ္ထ ဥတ္တိယာ ဒုက္ခံ၊ ဒွိဟိ ကမ္မဝါစာဟိ ထုလ္လစ္စယာ ပဋိပ္ပဿန္တတိ ယဉ္စ ဥတ္တိပရိယောသာနေ ဒုက္ခံ အာပန္နော၊ ယေ စ ဒွိဟိ ကမ္မဝါစာဟိ ထုလ္လစ္စယေ၊ တာ တိဿောပိ အာပတ္တိယော “ယဿ နက္ခမတိ သော ဘာသေယျာ”တိ ဧဝံ ယျ-ကာရပ္ပတ္တမတ္တာယ တတိယကမ္မဝါစာယ ပဋိပ္ပဿန္တန္တိ၊ သံဃာဒိသေသောယေဝ^၂ တိဋ္ဌတိ။ ကိံ ပန အာပန္နာပတ္တိယော ပဋိပ္ပဿန္တန္တိ အနာပန္နာတိ? **မဟာသုမတ္တေရော** တာဝ ဝဒတိ “ယော အဝသာနေ ပဋိနိဿန္တိဿတိ၊ သော တာ အာပတ္တိယော န အာပဇ္ဇတိ။ တသ္မာ အနာပန္နာ ပဋိပ္ပဿန္တန္တိ”တိ။ **မဟာပုဗ္ဗမတ္တေရော** ပန “လိင်္ဂပရိဝတ္တေန အသာဓာရဏာပတ္တိယော ဝိယ အာပန္နာ ပဋိပ္ပဿန္တန္တိ၊ အနာပန္နာနံ ကိံ ပဋိပ္ပဿန္တိယာ”တိ အာဟ။

၄၁၅။ **ဓမ္မကမ္မေ ဓမ္မကမ္မသညီတိ** တဉ္စေ သမနဘာသနကမ္မံ ဓမ္မကမ္မံ ဟောတိ၊ တသ္မိံ ဓမ္မကမ္မသညီတိ အတ္ထော။ ဧသ နယော သဗ္ဗတ္ထ။ ဣဓ သညာ န ရက္ခတိ၊ ကမ္မဿ ဓမ္မိကတ္တာ ဧဝံ အပ္ပဋိနိဿန္တော အာပဇ္ဇတိ။

၄၁၆။ **အသမနဘာသန္တဿာတိ** အသမနဘာသိယမာနဿ အပ္ပဋိနိဿန္တန္တဿာပိ သံဃာဒိသေသေန အနာပတ္တိ။

saṃghabhedo, mā saṃghabhedāya parakkamī'ti nivāretabbo'ti. Pahontena pana dūrampi gantabbaṃ. Agilānānaṃ hi dūrepi bhāroyeva.

Idāni “evaṇca so bhikkhu bhikkhūhi vuccamāno”ti-ādīsu atthamattameva dassetuṃ “so bhikkhu saṃghamajjhampi ākaḍḍhitvā vattabbo”ti-ādimāha. Tattha saṃghamajjhampi ākaḍḍhitvāti sace purimanayena vuccamāno na paṭinissajjati, hatthesu ca bāhāsu ca¹ gahetvāpi saṃghamajjhaṃ ākaḍḍhitvā punapi “mā āyasmā”ti-ādinā nayena tikkhattuṃ vattabbo.

Yāvatatiyaṃ samanubhāsitaḥ boti yāva tatiyaṃ samanubhāsanāṃ, tāva samanubhāsitaḥ, tīhi samanubhāsanakammavācāhi kammaṃ kātābanti vuttaṃ hoti. Padabhājanē panassa atthameva gahetvā samanubhāsanavidhiṃ dassetuṃ “so bhikkhu samanubhāsitaḥ. Evaṇca pana bhikkhave samanubhāsitaḥ”ti-ādi vuttaṃ.

414. Tattha **ñattiyā dukkaṭaṃ, dvīhi kammavācāhi thullaccayā paṭippassambhanti**ti yaṇca ñattipariyosāne dukkaṭaṃ āpanno, ye ca dvīhi kammavācāhi thullaccaye, tā tissopi āpattiyo “yassa nakkhamati so bhāseyyā”ti evaṃ **yya-kārappattamattāya tatiyakammavācāya paṭippassambhanti**, saṃghādisesoyeva² tiṭṭhati. Kiṃ pana āpannāpattiyo paṭippassambhanti anāpannāti? **Mahāsumatthero** tāva vadati “yo avasāne paṭinissajjissati, so tā āpattiyo na āpajjati. Tasmā anāpannā paṭippassambhanti”ti. **Mahāpadumatthero** pana “līṅgaparivattena asādhāraṇāpattiyo viya āpannā paṭippassambhanti, anāpannānaṃ kiṃ paṭippassaddhiyā”ti āha.

415. **Dhammakamme dhammakammasaññīti** tañce samanubhāsanakammaṃ dhammakammaṃ hoti, tasmīṃ dhammakammasaññīti attho. Esa nayo sabbattha. Idha saññā na rakkhati, kammasa dhammikattā eva appaṭinissajjanto āpajjati.

416. **Asamanubhāsantassāti** asamanubhāsiyamānassa appaṭinissajjantassāpi saṃghādisesena anāpatti.

1. Pādesu ca (Sī, Syā)

2. Saṃghādiseseyeva (Sī, Syā)

ကဏ္ဍ]

၁၀-ပဌမသံသဘောဒသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၁၉၅

ပဋိနိဿန္တဿာတိ ဥတ္တိတော ပုဗ္ဗေ ဝါ ဥတ္တိက္ခဏေ ဝါ ဥတ္တိပရိယော-
သာနေ ဝါ ပဌမာယ ဝါ အနုသာဝနာယ ဒုတိယာယ ဝါ တတိယာယ ဝါ
ယာဝ ယျ-ကာရံ န သမ္မာပုဏ္ဏာတိ၊ တာဝ ပဋိနိဿန္တဿ သံဃာဒိသေသေန
အနာပတ္တိ။

အာဒိကမ္ပိကဿာတိ ဧတ္ထ ပန “ဒေဝဒတ္တော သမဂ္ဂဿ သံဃဿ ဘေဒါယ
ပရက္ကမိ၊ တသ္မိံ ဝတ္ထုသ္မိံ”န္တိ **ပရိဝါရေ** အာဂတတ္တာ ဒေဝဒတ္တော အာဒိ-
ကမ္ပိကော။ သော စ ခေါ သံဃဘေဒါယ ပရက္ကမနဿေဝ၊ န အပ္ပဋ္ဌိ-
နိဿန္တဿာ^၁။ န ဟိ တဿ တံ ကမ္မံ ကတံ။ ကထမိဒံ ဇာနိတဗ္ဗန္တိ စေ၊
သုတ္တတော။ ယထာ ဟိ “အရိဋ္ဌော ဘိက္ခု ဂဒ္ဓဗာဓိပုဗ္ဗော ယာဝတတိယံ
သမနုဘာသနာယ န ပဋိနိဿန္တိ၊ တသ္မိံ ဝတ္ထုသ္မိံ”န္တိ **ပရိဝါရေ** အာဂတတ္တာ
အရိဋ္ဌဿ ကမ္မံ ကတန္တိ ပညာယတိ၊ န တထာ ဒေဝဒတ္တဿ။ အထာဝိဿ
ကတေန ဘဝိတဗ္ဗန္တိ ကောစိ အတ္တနော ရုစိမတ္တေန ဝဒေယျ၊ တထာဝိ
အပ္ပဋ္ဌိနိဿန္တေန အာဒိကမ္ပိကဿ အနာပတ္တိ နာမ နတ္ထိ။ န ဟိ ပညတ္တံ သိက္ခာပဒံ
ဝိတိက္ကမန္တဿ အညတြ ဥဒ္ဓိဿ အနုညာတတော အနာပတ္တိ နာမ ဒိဿတိ။
ယဗ္ဗိ အရိဋ္ဌသိက္ခာပဒဿ အနာပတ္တိယံ **အာဒိကမ္ပိကဿာ**တိ ပေါတ္ထကေသု
လိဒိတံ၊ တံ **ပမာဒလိဒိတံ**။ ပမာဒလိဒိတဘာဝေါ စဿ “ပဌမံ အရိဋ္ဌော ဘိက္ခု
စောဒေတဗ္ဗော၊ စောဒေတွာ သာရေတဗ္ဗော၊ သာရေတွာ အာပတ္တိံ
ရောပေတဗ္ဗော”တိ ဧဝံ ကမ္မက္ခန္ဓကေ အာပတ္တိရောပနဝစနတော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဣတိ ဘေဒါယ ပရက္ကမနေ အာဒိကမ္ပိကဿ ဒေဝဒတ္တဿ ယသ္မာ တံ ကမ္မံ
န ကတံ၊ တသ္မာဿ အာပတ္တိယေဝ န ဇာတာ။ သိက္ခာပဒံ ပန တံ အာရဗ္ဗ
ပညတ္တန္တိ ကတွာ **အာဒိကမ္ပိကော**တိ ဝုတ္တော။ ဣတိ အာပတ္တိယာ အဘာဝတော-
ယေဝဿ အနာပတ္တိ ဝုတ္တော။ သာ ပနေသာ ကိဉ္ဇာပိ အသမနုဘာသန္တဿာတိ
ဣဓိနာဝ သိဒ္ဓါ၊ ယသ္မာ ပန အသမနုဘာသန္တော နာမ ယဿ ကေဝလံ
သမနုဘာသနံ န ကရေန္တိ၊ သော ဝုစ္စတိ၊ န အာဒိကမ္ပိကော။ အယဉ္ဇ
ဒေဝဒတ္တော အာဒိကမ္ပိကောယေဝ၊ တသ္မာ **အာဒိကမ္ပိကဿာ**တိ ဝုတ္တံ။
ဧတေနုပါယေန ဌပေတွာ အရိဋ္ဌသိက္ခာပဒံ သဗ္ဗသမနုဘာသနာသု ဝိနိစ္ဆယော
ဝေဒိတဗ္ဗော။ သေသံ သဗ္ဗတ္ထ ဥတ္တာနမေဝ။

သမုဋ္ဌာနာဒိသု တိဝဂီကံ ဧကသမုဋ္ဌာနံ၊ သမနုဘာသနသမုဋ္ဌာနံ နာမမေတံ၊
ကာယဝါစာစိတ္တတော သမုဋ္ဌာတိ။ ပဋိနိဿန္တာမိတိ ကာယဝိကာရံ ဝါ ဝစိဘေဒံ

Paṭinissajjantassāti ñattito pubbe vā ñattikkhaṇe vā ñattipariyosāne vā paṭhamāya vā anusāvanāya dutiyāya vā tatiyāya vā yāva **yya-kāraṃ** na sampāpuṇāti, tāva paṭinissajjantassa saṃghādisesena anāpatti.

Ādikammikassāti ettha pana “Devadatto samaggassa saṃghassa bhedāya parakkami, tasmim vatthusmin”ti **Parivāre**¹ āgatattā Devadatto ādikammiko. So ca kho saṃghabhedāya parakkamanasseva, na appaṭinissajjanassa². Na hi tassa taṃ kammaṃ kataṃ. Kathamidam jānitabbanti ce, suddato. Yathā hi “Ariṭṭho bhikkhu gaddhabādhipubbo yāvatatiyaṃ samanubhāsanāya na paṭinissajji, tasmim vatthusmin”ti **Parivāre**³ āgatattā Ariṭṭhassa kammaṃ katanti paññāyati, na tathā Devadattassa. Athāpissa katena bhavitabbanti koci attano rucimattena vadeyya, tathāpi appaṭinissajjane ādikammikassa anāpatti nāma natthi. Na hi paññattaṃ sikkhāpadaṃ vītikkamantassa aññatra uddissa anuññātato anāpatti nāma dissati. Yampi Ariṭṭhasikkhāpadassa anāpattiyaṃ “**ādikammikassā**”ti potthakesu likhitaṃ, taṃ **pamādalikhitaṃ**. Pamādalikhitaḥavo cassa “paṭhamam Ariṭṭho bhikkhu codetabbo, codetvā sāretabbo, sāretvā āpattiṃ āropetabbo”ti evam Kammakkhandhake⁴ āpattiropanavacanato veditabbo.

Iti bhedāya parakkamane ādikammikassa Devadattassa yasmā taṃ kammaṃ na kataṃ, tasmāssa āpattiyeva na jātā. Sikkhāpadaṃ pana taṃ ārabha paññattanti katvā “**ādikammiko**”ti vutto. Iti āpattiyaḥ abhāvato yevassa anāpatti vuttā. Sā panesā kiñcāpi asamanubhāsantassāti imināva siddhā, yasmā pana asamanubhāsanto nāma yassa kevalam samanubhāsanam na karonti, so vuccati, na ādikammiko. Ayañca Devadatto ādikammikoyeva, tasmā “**ādikammikassā**”ti vuttaṃ. Etenupāyena ṭhapetvā Ariṭṭhasikkhāpadaṃ sabbasamanubhāsanāsu vinicchayo veditabbo. Sesam sabbattha uttānameva.

Samuṭṭhānādīsu tivaṅgikam ekasamuṭṭhānam, samanubhāsanasamuṭṭhānam nāmametam, kāyavācācittato samuṭṭhāti. Paṭinissajjāmīti kāyavikāram vā vacībhedaṃ

1. Vi 5. 9 piṭṭhe.

2. Parakkamantoyeva, na appaṭinissajjanto (Ka)

3. Vi 5. 36 piṭṭhe.

4. Vi 4. 70 piṭṭhe.

၁၉၆

ဝိနယပိဋက ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာ [၂-သံဃာဒိသေသ

ဝါ အကရေန္တဿေဝ ပန အာပဇ္ဇနတော အင်္ဂါရိယံ၊ သညာဝိမောက္ခံ၊ သမိတ္တကံ၊ လောကဝဇ္ဇံ၊ ကာယကမ္မံ ဝစီကမ္မံ၊ အကုသလစိတ္တံ၊ ဒုက္ခဝေဒနန္တိ။

ပဌမသံဃဘေဒသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၁-ဒုတိယသံဃဘေဒသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၄၁၇-၄၁၈။ တေန သမယေန ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါတိ ဒုတိယသံဃဘေဒသိက္ခာပဒံ။ တတ္ထ အနုဝတ္တကာတိ တဿ ဒိဋ္ဌိခန္တိရုစိဂ္ဂဟဏေန အနုပဋိပဇ္ဇနကာ။ ဝဂ္ဂံ အသာမဂ္ဂိပက္ခိယဝစနံ ဝေန္တိတိ ဝဂ္ဂဝါဒကာ။ ပဒဘာဇနေ ပန “တဿ ဝဏ္ဏာယ ပက္ခာယ ဌိတာ ဟောန္တိ”တိ ဝုတ္တံ၊ တဿ သံဃဘေဒါယ ပရက္ကမန္တဿ ဝဏ္ဏတ္ထာယ စ ပက္ခဝုဓိအတ္ထာယ စ ဌိတာတိ အတ္ထော။ ယေ ဟိ ဝဂ္ဂဝါဒကာ၊ တေ နိယမေန ဤဒိသာ ဟောန္တိ၊ တဿ ဧဝံ ဝုတ္တံ။ ယဿ ပန တိတ္ထံ ဥဒ္ဓံ ကမ္မာရဟာ န ဟောန္တိ၊ န ဟိ သံဃော သံဃဿ ကမ္မံ ကရေတိ၊ တဿ “ဧကော ဝါ ဒွေ ဝါ တယော ဝါ”တိ ဝုတ္တံ။

ဇာနာတိ နောတိ အမှာကံ ဆန္ဒာဒိနိ ဇာနာတိ။ ဘာသတိတိ “ဧဝံ ကရေမာ”တိ အမှေဟိ သဒ္ဓိံ ဘာသတိ။ အမှာကမ္ပေတံ ခမတိတိ ယံ သော ကရေတိ၊ ဧတံ အမှာကမ္ပိ ရုစ္စတိ။

သမေတာယသ္မန္တာနံ သံဃေနာတိ အာယသ္မန္တာနံ စိတ္တံ သံဃေန သဒ္ဓိံ သမေတု သမာဂစ္ဆတု၊ ဧကီဘာဝံ ယာတူတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သေသမေတ္ထ ပဌမသိက္ခာပဒေ ဝုတ္တနယတ္တာ ဥတ္တာနတ္ထတ္တာ စ ပါကဋမေဝ။

သမုဋ္ဌာနာဒိနိပိ ပဌမသိက္ခာပဒသဒိသာနေဝါတိ။

ဒုတိယသံဃဘေဒသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၂-ဒုဗ္ဗေသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၄၂၄။ တေန သမယေန ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါတိ ဒုဗ္ဗေသိက္ခာပဒံ။ တတ္ထ အနာစာရံ အာစရတိတိ အနေကပ္ပကာရံ ကာယဝစီဒ္ဓါရိတိက္ကမံ ကရေတိ။ ကိံ န ခေါ နာမာတိ ဝတ္တနဝစနမေတံ။ အဟံ ခေါ နာမာတိ ဥက္ကံသဝစနံ။ တုမှေ ဝဒေယျန္တိ “ဣဒံ ကရေထ၊ ဣဒံ မာ ကရေထာ”တိ အဟံ တုမှေ

vā akarontasseva pana āpajjanato akiriyaṃ, saññāvimokkhaṃ, sacittakaṃ, lokavajjaṃ, kāyakammaṃ vacīkammaṃ, akusalacittaṃ, dukkhavedananti.

Paṭhamasaṃghabhedasikkhāpadavaṇṇanā niṭṭhitā.

11. Dutiyasaṃghabhedasikkhāpadavaṇṇanā

417-8. Tena samayena Buddho Bhagavāti

Dutiyasaṃghabhedasikkhāpadaṃ. Tattha anuvattakāti tassa diṭṭhikhanṭiruciggahaṇena anupaṭipajjanakā. Vaggaṃ asāmaggipakkhiyavacanāṃ vadantīti vaggavādakā. Padabhājanē pana “tassa vaṇṇāya pakkhāya ṭhitā hontī”ti vuttaṃ, tassa saṃghabhedāya parakkamantassa vaṇṇatthāya ca pakkhavuddhi-atthāya ca ṭhitāti attho. Ye hi vaggavādakā, te niyamena īdisā honti, tasmā evaṃ vuttaṃ. Yasmā pana tiṇṇaṃ uddhaṃ kammārahā na honti, na hi saṃgho saṃghassa kammaṃ karoti, tasmā “eko vā dve vā tayo vā”ti vuttaṃ.

Jānāti noti amhākaṃ chandādāni jānāti. Bhāsatīti “evaṃ karomā”ti amhehi saddhiṃ bhāsati. Amhākampetaṃ khamatīti yaṃ so karoti, etaṃ amhākampi ruccati.

Sametāyasmantānaṃ saṃghenāti āyasmantānaṃ cittaṃ saṃghena saddhiṃ sametu samāgacchatu, ekībhāvaṃ yātūti vuttaṃ hoti. Sesamettha paṭhamasikkhāpade vuttanayattā, uttānatthattā ca pākāmeva.

Samuṭṭhānādīnīpi paṭhamasikkhāpadasadisānevāti.

Dutiyasaṃghabhedasikkhāpadavaṇṇanā niṭṭhitā.

12. Dubbacasikkhāpadavaṇṇanā

424. Tena samayena Buddho Bhagavāti Dubbacasikkhāpadaṃ. Tattha anācāraṃ ācaratīti anekappakāraṃ kāyavacīdvāravītikkaṃ karoti. Kim nu kho nāmāti vambhanavacanametāṃ. Ahaṃ kho nāmāti ukkaṃsavacanāṃ. Tumhe vadeyyanti “idaṃ karoṭha, idaṃ mā karoṭhā”ti ahaṃ tumhe

ဝတ္ထု အရဟတိတိ ဒေသတိ။ ကသ္မာတိ စေ။ ယသ္မာ အမှာကံ ဗုဒ္ဓေါ၊ ဘဂဝါ ကဏ္ဍကံ^၁ အာရယု မယာ သဒ္ဓိ^၂ နိက္ခမိတွာ ပဗ္ဗဇိတောတိဝေမာဒိမတ္တံ သန္တာယာဟ။ အမှာကံ ဓမ္မောတိ ဝတွာ ပန အတ္တနော သန္တကဘာဝေ ယုတ္တိ^၃ ဒေသန္တော အမှာကံ အယုပုတ္တေန ဓမ္မော အဘိသမိတောတိ အာဟ။ ယသ္မာ အမှာကံ အယုပုတ္တေန စတုသစ္စဓမ္မော ပဋိဝိဒ္ဓေါ၊ တသ္မာ ဓမ္မောပိ အမှာကန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သံဃံ ပန အတ္တနော ဝေရိပက္ခေ ဌိတံ မညမာနော “အမှာကံ သံဃော”တိ န ဝဒတိ၊ ဥပမံ ပန ဝတွာ သံဃံ အပသာဒေတုကာမော သေယုထာပိ နာမာတိအာဒိမာဟ။ တိဏကဋ္ဌပဏ္ဏသဒ္ဓန္တိ တတ္ထ တတ္ထ ပတိတံ တိဏကဋ္ဌပဏ္ဏံ။ အထ ဝါ တိဏဉ္စ နိဿာရကံ လဟကံ ကဋ္ဌဉ္စ တိဏကဋ္ဌံ။ ပဏ္ဏသဒ္ဓန္တိ ပုရာဏပဏ္ဏံ။ ဥဿာရေယျာတိ ရာသိ^၄ ကရေယျ။

ပဗ္ဗတေယျာတိ ပဗ္ဗတပ္ပဘဝါ၊ သာ ဟိ သီဃသောတာ ဟောတိ၊ တသ္မာ တမေဝ ဂဏှာတိ။ သင်္ခသေဝါလပဏကန္တိ ဧတ္ထ သင်္ခေါတိ ဒီဃမူလကော ပဏ္ဏသေဝါလော ဝုစ္စတိ။ သေဝါလောတိ နိလသေဝါလော၊ အဝသေသော ဥဒကပပ္ပဋကတိလဗီဇကောဒိ သဗ္ဗောပိ ပဏကောတိ သင်္ချံ ဂစ္ဆတိ။ ဧကတော ဥဿာရိတာတိ ဧကဋ္ဌာနေ ဧကနာပိ^၅ သမ္ပိဏ္ဍိတာ ရာသိကတာတိ ဒေသတိ။

၄၂၅-၄၂၆။ ဒုဗ္ဗစတောတိကောတိ ဒုဗ္ဗစသဘာဝေါ၊ ဝတ္ထု အသက္ကု-
ဏေယျောတိ အတ္ထော။ ပဒဘာဇနေပိဿ ဒုဗ္ဗစောတိ ဒုက္ခေန ကိစ္ဆေန ဝဒိတဗ္ဗော၊ န သက္ကာ သုခေန ဝတ္ထုန္တိ အတ္ထော။ ဒေါဝစသကရဏေဟိတိ
ဒုဗ္ဗစဘာဝကရဏိယေဟိ၊ ယေ ဓမ္မာ ဒုဗ္ဗစံ ပုဂ္ဂလံ ကရေန္တိ၊ တေဟိ သမန္နာဂတောတိ အတ္ထော။ တေ ပန “ကတမေ စ အာဝုသော ဒေါဝစသ-
ကရဏာ ဓမ္မာ။ ဣဓာဝုသော ဘိက္ခု ပါပိစ္ဆော ဟောတိ”တိအာဒိနာ နယေန ပဋိပါဠိယာ အနုမာနသုတ္တေ^၆ အာဂတာ ပါပိစ္ဆတာ အတ္ထုက္ကံသကပရဝမ္ဘ-
ကတာ ကောနေတာ ကောဓဟေတု ဥပနာဟိတာ ကောဓဟေတု အဘိ-
သင်္ဂိတာ ကောဓဟေတု ကောသောမန္တဝါစာနိစ္ဆာရဏတာ စောဒကံ ပဋိပ္ပရဏတာ စောဒကံ အပသာဒနတာ စောဒကဿ ပစ္စာရေပနတာ အညေန အညံ ပဋိစရဏတာ အပဒါနေန န သမ္ပာယနတာ မက္ခိပဋ္ဌာသိတာ ဣဿုကိမစ္ဆရိတာ သဌမာယာဝိတာ ထဒ္ဓါတိမာနိတာ သန္နိဋ္ဌိပရာမာသိအာဓာ-
နဂ္ဂါဟိဒုပ္ပဋိနိဿဂ္ဂိတာတိ ဧကေနဝိသတိ^၇ ဓမ္မာ ဝေဒိတဗ္ဗော။

၁-ကဏ္ဍကံ (သီလျာ)၊ ကဏ္ဍကံ (ဒု ၂-ဝိမာနဝတ္ထုသို့ ၁၁၀-ပိဋေ) ၂-တေနာပိ (က)
၃-မ ၁-၁၃၂-ပိဋေ။ ၄-ပါဠိယံ ပန သောဠသဝိဓေန ဝိဘတ္တံ။

vattum arahāmīti dasseti. Kasmāti ce. Yasmā amhākaṃ Buddho, Bhagavā Kaṇḍakam¹ āruyha mayā saddhim nikkhamitvā pabbajitoti-evamādimattham sandhāyāha. “Amhākaṃ dhammo”ti vatvā pana attano santakabhāve yuttim dassento “**amhākaṃ ayyaputtena dhammo abhisamito**”ti āha. Yasmā amhākaṃ ayyaputtena catusaccadhammo paṭividdho, tasmā dhammopi amhākanti vuttam hoti. Saṅgham pana attano veripakkhe ṭhitam maññamāno “amhākaṃ saṅgho”ti na vadati, upamaṃ pana vatvā saṅgham apasādetukāmo “**seyyathāpi nāmā**”ti-ādimāha. **Tiṇakatṭhapapaṇṣaṭanti** tattha tattha patitam tiṇakatṭhapapaṇṣam. Atha vā tiṇaṇca nissārakaṃ lahukaṃ kaṭṭhaṇca **tiṇakatṭham. Paṇṣaṭanti** purāṇapaṇṣam. **Ussāreyyāti** rāsim kareyya.

Pabbateyyāti pabbatappabhavā, sā hi sīghasotā hoti, tasmā tameva gaṇhāti. **Saṅkhasevālapapaṇakanti** ettha **saṅkhoti** dīghamūlako paṇṣasevālo vuccati. **Sevāloti** nīlasevālo, avaseso udakapappaṭakatilabījākādi sabbopi **paṇakoti** saṅkhyam gacchati. **Ekato ussāritāti** ekaṭṭhāne kenāpi² sampiṇḍitā rāsikatāti dasseti.

425-6. **Dubbacajātikoti** dubbacasabhāvo, vattum asakkuṇeyyoti attho. Padabhājanepissa **dubbacoti** dukkhena kicchena vaditabbo, na sakkā sukhena vattunti attho. **Dovacassakaraṇehīti** dubbacabhāvakaraṇīyehi, ye dhammā dubbacam puggalam karonti, tehi samannāgatoti attho. Te pana “katame ca āvuso dovacassakaraṇā dhammā. Idhāvuso bhikkhu pāpiccho hoti”ti-ādinā nayena paṭipāṭiyā **Anumānasutte**³ āgatā pāpicchatā, attukkaṃsakaparavambhakatā, kodhanatā, kodhahetu upanāhitā, kodhahetu abhisāṅgitā, kodhahetu kodhasāmantavācānicchāraṇatā, codakam paṭippharaṇatā, codakam apasādanatā, codakassa paccāropanatā, aññena aññam paṭicaraṇatā, apadānena na sampāyanatā, makkhi, paḷāsītā, issuki, maccharitā, saṭha, māyāvitā, thaddhātīmānitā, sandiṭṭhiparāmāsi-ādhānaggāhi duppaṭinissaggitāti ekūnavīsati⁴ dhammā veditabbā.

1. Kaṇṭhakam (Sī, Syā), Kaṇṭakam (Ka) (Jātaka-Ṭṭha 1. 63; Khu 2 Vimānavatthusmim 110 piṭṭhesu passitabbam.)

2. Tenāpi (Ka) 3. Ma 1. 132 piṭṭhe.

4. Pāliyam pana soḷasavidhena vibhattam.

ဩဝါဒံ နက္ခမတိ န သဟတိတိ **အက္ခမော**။ ယထာနုသိဋ္ဌံ အပ္ပုပ္ပဇ္ဇနတော ပဒက္ခိဏေန အနုသာသနိံ န ဂဏှာတိတိ **အပ္ပဒက္ခိဏဂ္ဂါဟိ အနုသာသနိံ**။

ဥဒ္ဓေသပရိယာပဇ္ဇေသူတိ ဥဒ္ဓေသေ ပရိယာပဇ္ဇေသု အန္တောဂဓေသု။ “ယဿ သိယာ အာပတ္တိ၊ သော အာဝိကရေယျာ”တိ ဧဝံ သင်္ဂဟိတတ္ထာ အန္တော ပါတိမောက္ခဿ ဝတ္တမာနေသူတိ အတ္ထော။ **သဟဓမ္မိကံ ဝုစ္စမာနော**တိ သဟဓမ္မိကေန ဝုစ္စမာနော၊ ကရုဏတ္ထေ ဥပယောဂဝစနံ၊ ပဉ္စဟိ သဟဓမ္မိကေဟိ သိက္ခိတဗ္ဗတ္ထာ၊ တေသံ ဝါ သန္တကတ္ထာ သဟဓမ္မိကန္တိ လဒ္ဓနာမေန ဗုဒ္ဓပညတ္တေန သိက္ခာပဒေန ဝုစ္စမာနောတိ အတ္ထော။

ဝိရမထာယသ္မန္တော မမ ဝစနာယာတိ ယေန ဝစနေန မံ ဝဒထ၊ တတော မမ ဝစနတော ဝိရမထ၊ မာ မံ တံ ဝစနံ ဝဒထာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ဝဒတု သဟဓမ္မေနာတိ သဟဓမ္မိကေန သိက္ခာပဒေန၊ သဟဓမ္မေန ဝါ အညေနပိ ပါသာဒိကဘာဝသံဝတ္တနိကေန ဝစနေန ဝဒတု။ **ယဒိဒန္တိ** ဝုဇ္ဈိကာရဏနိဒဿနတ္ထေ နိပါတော။ တေန “ယံ ဣဒံ အညမညဿ ဟိတဝစနံ အာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌာပနဉ္စ၊ တေန အညမညဝစနေန အညမညဝုဋ္ဌာပနေန စ သံဝဇာ ပရိသာ”တိ ဧဝံ ပရိသာယ ဝုဇ္ဈိကာရဏံ ဒဿိတံ ဟောတိ။ သေသံ သဗ္ဗတ္ထ ဥတ္တာနမေဝ။

သမုဋ္ဌာနာဒီနိ ပဌမသံသဘေဒသဒိသာနေဝါတိ။

ဒုဗ္ဗသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၃-ကုလဒူသကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၄၃၁။ **တေန သမယေန ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ**တိ ကုလဒူသကသိက္ခာပဒံ။ တတ္ထ **အဿဇိပုနဗ္ဗသုကာ နာမာ**တိ အဿဇိ စေဝ ပုနဗ္ဗသုကော စ။ **ကိဋ္ဌာဂိရိသ္မိန္တိ** ဧဝံနာမကေ ဇနပဒေ။ **အာဝါသိကာ ဟောန္တိ**တိ ဧတ္ထ အာဝါသော ဧတေသံ အတ္ထိတိ အာဝါသိကာ။ အာဝါသောတိ ဝိဟာရော ဝုစ္စတိ။ သော ယေသံ အာယတ္တော နဝကမ္မကရုဏပုရာဏပဋိသင်္ခရဏာဒိဘာရဟာရတာယ၊ တေ အာဝါသိကာ။ ယေ ပန ကေဝလံ ဝိဟာရေ ဝသန္တိ၊ တေ နေဝါသိကာတိ ဝုစ္စန္တိ။ ဣမေ အာဝါသိကာ အဟေသုံ။ **အလန္တိနော ပါပဘိက္ခု**တိ နိလ္လဇ္ဇာ လာမကဘိက္ခု။ တေ ဟိ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာနံ ဇေဋ္ဌကဆဗ္ဗဂ္ဂိယာ။

Ovādaṃ nakkhamati na sahatīti **akkhamo**. Yathānusiṭṭhaṃ appaṭipajjanato padakkhiṇena anusāsaniṃ na gaṇhātīti **appadakkhiṇaggāhī anusāsaniṃ**.

Uddesapariyāpannesūti uddese pariyāpannesu antogadhesu. “Yassa siyā āpatti, so āvikareyyā”ti evaṃ saṅgahitattā anto pātimokkhasa vattamānesūti attho. **Sahadhammikaṃ vuccamānoti** sahadhammikaṃ vuccamāno, karaṇatthe upayogavacanāṃ, pañcahi sahadhammikehi sikkhitabbattā, tesāṃ vā santakattā sahadhammikanti laddhanāmena Buddhapaññattena sikkhāpadena vuccamānoti attho.

Viramathāyasmanto mama vacanāyāti yena vacanena maṃ vadatha, tato mama vacanato viramatha, mā maṃ taṃ vacanāṃ vadathāti vuttaṃ hoti.

Vadatu sahadhammenāti sahadhammikaṃ sikkhāpadena, sahadhammena vā aññenapi pāsādikabhāvasaṃvattanikaṃ vacanena vadatu. **Yadidanti** vuḍḍhikāraṇanidassanatthe nipāto. Tena “yaṃ idaṃ aññamaññassa hitavacanāṃ, āpattito vuṭṭhāpanaṃ, tena aññamaññavacanena, aññamaññavuṭṭhāpanena ca saṃvaḍḍhā parisā”ti evaṃ parisāya vuḍḍhikāraṇaṃ dassitaṃ hoti. Sesāṃ sabbattha uttānameva.

Samuṭṭhānādīni paṭhamasaṃghabhedasadisānevāti.

Dubbacasikkhāpadavaṇṇanā niṭṭhitā.

13. Kuladūsakasikkhāpadavaṇṇanā

431. **Tena samayena Buddho Bhagavāti** Kuladūsakasikkhāpadaṃ. Tattha Assajipunabbasukā nāmāti Assaji ceva Punabbasuko ca. **Kīṭāgirisinti** evaṃnāmake janapade. **Āvāsikā hontīti** ettha āvāso etesaṃ atthīti āvāsikā. Āvāsoti vihāro vuccati. So yesaṃ āyatto navakammakaraṇapurāṇapaṭisaṅkharaṇādibhārahāratāya, te āvāsikā. Ye pana kevalaṃ vihāre vasanti, te nevāsikāti vuccanti. Ime āvāsikā ahesuṃ. **Alajjino pāpabhikkhūti** nillajjā lāmakabhikkhū, te hi chabbaggiyānaṃ jeṭṭhakachabbaggiyā.

သာဝတ္ထိယံ ကိရိ ဆ ဇနာ သဟာယကာ “ကသိကမ္ဘာဒီနိ ဒုက္ခရာနိ၊ ဟန္တ မယံ သမ္မာ ပဗ္ဗဇာမ၊ ပဗ္ဗဇန္တေဟိ စ ဥပ္ပန္တေ ကိစ္စေ နိတ္တရဏကဋ္ဌာနေ ပဗ္ဗဇိတုံ ဝဇ္ဇတိ”တိ သမ္မန္တယိတွာ ခြံ့ အဂ္ဂသာဝကာနံ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိံ သူ။ တေ ပဉ္စဝဿာ ဟုတွာ မာတိကံ ပရဏံ ကတွာ မန္တယိံ သူ “ဇနပဒေါ နာမ ကဒါစိ သုဘိက္ခော ဟောတိ၊ ကဒါစိ ဒုတ္တိက္ခော၊ မယံ မာ ဧကဋ္ဌာနေ ဝသိမှ၊ တီသု ဌာနေသု ဝဿာမာ”တိ။ တတော ပဏ္ဍုကလောဟိတကေ အာဟံ သူ “အာဝုသော သာဝတ္ထိ နာမ သတ္တပညာသာယ ကုလသတသဟဿေဟိ အဇ္ဈာဝုတ္တော၊ အသီတိဂါမသဟဿပဋိမဏ္ဍိတာနံ တိယောဇနသတိကာနံ ခြံ့ ကာသိ- ကောသလရဋ္ဌာနံ အာယမုခဘူတာ၊ တတြ တုမှေ ဓရဋ္ဌာနေယေဝ ပရိဝေဏာနိ ကာရေတွာ အဗ္ဗပနသနာဋိကေရာဒီနိ ရောပေတွာ ပုပ္ဖေဟိ စ ဖလေဟိ စ ကုလာနိ သင်္ကဏ္ဍာ ကုလဒါရကေ ပဗ္ဗာဇေတွာ ပရိသံ ဝဇ္ဇေထာ”တိ။

မေတ္တိယဘူမဇကေ အာဟံ သူ “အာဝုသော ရာဇဂဟံ နာမ အဋ္ဌာရသဟိ မနုဿကောဋ္ဌိဟိ အဇ္ဈာဝုတ္တံ၊ အသီတိဂါမသဟဿပဋိမဏ္ဍိတာနံ တိယောဇန- သတိကာနံ ခြံ့ အင်္ဂမဂဓရဋ္ဌာနံ အာယမုခဘူတာ၊ တတြ တုမှေ ဓရဋ္ဌာနေ- ယေဝ။ ပ။ ပရိသံ ဝဇ္ဇေထာ”တိ။

အဿဇိပုနဗ္ဗသုကေ အာဟံ သူ “အာဝုသော ကိဇ္ဇာဂီရိ နာမ ဒွိဟိ မေဃေဟိ အနုဂ္ဂဟိတော၊ တီဏိ သဿာနိ ပသဝန္တိ၊ တတြ တုမှေ ဓရဋ္ဌာနေယေဝ ပရိဝေဏာနိ ကာရေတွာ။ ပ။ ပရိသံ ဝဇ္ဇေထာ”တိ။ တေ တထာ အကံ သူ။ တေသု ဧကမေကဿ ပက္ခဿ ပဉ္စ ပဉ္စ ဘိက္ခုသတာနိ ပရိဝါရာ။ ဧဝံ သမဓိကံ ဒိယဘုဘိက္ခုသဟဿံ ဟောတိ။ တတြ ပဏ္ဍုကလောဟိတကာ သပရိဝါရာ သီလဝန္တောဝ၊ အဂ္ဂတာ သဒ္ဓိံ ဇနပဒစာရိကမ္ဘိ ဝိစရန္တိ၊ တေ အကတဝတ္ထု ဥပ္ပါဒေန္တိ၊ ပညတ္တသိက္ခာပဒံ ပန န မဒ္ဒန္တိ၊ ဣတရေ သဗ္ဗေ အလဇ္ဇိနော၊ အကတဝတ္ထုဉ္စ ဥပ္ပါဒေန္တိ၊ ပညတ္တသိက္ခာပဒဉ္စ မဒ္ဒန္တိ။ တေန ဝုတ္တံ “အလဇ္ဇိနော ပါပဘိက္ခု”တိ။

ဝေဂူပန္တိ ဧဝံဇာတိကံ။ အနာစာရံ အာစရန္တိတိ အနာစရိတဗ္ဗံ အာစရန္တိ၊ အကာတဗ္ဗံ ကရေန္တိ။ မာလာဝန္တိ တရုဏပုပ္ဖရက္ခံ၊ တရုဏကာ ဟိ ပုပ္ဖရက္ခာပိ ပုပ္ဖရက္ခာပိ “မာလာဝန္တိ”တွေဝ ဝုစ္စန္တိ။ တေ စ အနေကပ္ပကာရံ မာလာဝန္တိ သယမ္ပိ ရောပေန္တိ အညေနပိ ရောပါပေန္တိ။ တေန ဝုတ္တံ “မာလာဝန္တိ ရောပေန္တိပိ ရောပါပေန္တိပိ”တိ။ သိဉ္စန္တိတိ သယမေဝံ ဥဒကေန သိဉ္စန္တိ။ သိဉ္စာပေန္တိတိ အညေနပိ သိဉ္စာပေန္တိ။

Sāvattiyaṃ kira cha janā saḥāyakā “kasikammādīni dukkarāni, handa mayaṃ sammā pabbajāma, pabbajantehi ca uppanne kicce nittharaṇakattāhāne pabbajituṃ vaṭṭatī”ti sammantayitvā dvinnāṃ aggasāvakaṇāṃ santike pabbajimsu. Te pañcavassā hutvā mātikaṃ paṇḍukalohitake āhaṃsu “āvuso Sāvattī nāma sattapaññāsāya kulasatasahasseehi ajjhāvutthā, asītīgāmasahassapaṭimaṇḍitānaṃ tiyojanasatikānaṃ dvinnāṃ Kāsikosalarattāhānaṃ āyamukhabhūtā, tatra tumhe dhurattāhāneyeva pariveṇāni kāretvā ambapanasanaḷikerādīni ropetvā pupphehi ca phalehi ca kulāni saṅgaṇhantā kuladārake pabbājetvā parisāṃ vaḍḍhethā”ti.

Mettiyabhūmajake āhaṃsu “āvuso Rājagahaṃ nāma aṭṭhārasahi manussakoṭṭhi ajjhāvutthāṃ, asītīgāmasahassapaṭimaṇḍitānaṃ tiyojanasatikānaṃ dvinnāṃ Aṅgamagadharaṭṭhānaṃ āyamukhabhūtāṃ, tatra tumhe dhurattāhāneyeva -pa- parisāṃ vaḍḍhethā”ti.

Assajipunabbasuke āhaṃsu “āvuso Kīṭāgiri nāma dvīhi meghehi anuggahito, tīṇi sassāni pasavanti, tatra tumhe dhurattāhāneyeva pariveṇāni kāretvā -pa- parisāṃ vaḍḍhethā”ti. Te tathā akaṃsu. Tesu ekamekassa pakkhassa pañca pañca bhikkhusatāni parivārā. Evaṃ samadhikaṃ diyaḍḍhabhikkhusahassaṃ hoti. Tatra paṇḍukalohitakā saparivārā sīlavantova, Bhagavatā saddhiṃ janapadacārikampi vicaranti, te akatavatthuṃ uppādentī, paññattasikkhāpadaṃ pana na maddanti, itare sabbe alajjino, akatavatthuṃ uppādentī, paññattasikkhāpadaṃ maddanti. Tena vuttaṃ “alajjino pāpabhikkhū”ti.

Evarūpanti evaṃjātikaṃ. **Anācāraṃ ācarantīti** anācaritabbaṃ ācaranti, akātabbaṃ karonti. **Mālāvacchanti** taruṇapuppharukkhaṃ, taruṇakā hi puppharukkhaṃ pupphagacchāpi “mālāvacchā”tveva vuccanti. Te ca anekappakāraṃ mālāvacchaṃ sayampi ropenti aññenapi ropāpentī. Tena vuttaṃ “mālāvacchaṃ ropentī ropāpentī”ti. **Siñcantīti** sayameva¹ udakena siñcanti. **Siñcāpentīti** aññenapi siñcāpentī.

1. Tameva (Ka)

ဧတ္ထ ပန အကပ္ပိယဝေါဟာရော ကပ္ပိယဝေါဟာရော ပရိယာယော ဩဘာသော နိမိတ္တကမ္မန္တိ ဣမာနိ ပဉ္စ ဇာနိတဗ္ဗာနိ။ တတ္ထ **အကပ္ပိယ-ဝေါဟာရော** နာမ အလ္လဟရိတာနံ ကောဇ္ဇနံ ကောဇ္ဇာပနံ၊ အာဝါဠဿ ခဏနံ ခဏာပနံ၊ မာလာဝစ္ဆဿ ရောပနံ ရောပါပနံ၊ အာဠိယာ ဗန္ဓနံ ဗန္ဓာပနံ၊ ဥဒကဿ သေစနံ သေစာပနံ၊ မာတိကာယ သမ္ပုဓကရဏံ ကပ္ပိယဥဒကသိဉ္ဇနံ၊ ဟတ္ထမုခပါဒဓာဝနနာနောဒကသိဉ္ဇနန္တိ။ **ကပ္ပိယဝေါဟာရော** နာမ “ဣမံ ရက္ခံ ဇာန၊ ဣမံ အာဝါဠံ ဇာန၊ ဣမံ မာလာဝစ္ဆံ ဇာန၊ ဧတ္ထ ဥဒကံ ဇာနာ”တိ ဝစနံ သုက္ခမာတိကာယ ဥဇုကရဏန္တိ။ **ပရိယာယော** နာမ “ပဏ္ဍိတေန နာမ မာလာဝစ္ဆာဒယော ရောပါပေတဗ္ဗာ နစိရဿေဝ ဥပကာရာယ သံဝတ္တန္တိ”တိ-အာဒိဝစနံ။ **ဩဘာသော** နာမ ကုဒါလခဏိတ္တာဒိနိ စ မာလာဝစ္ဆေ စ ဂဟေတွာ ဌာနံ။ ဧဝံ ဌိတံ ဟိ သာမဏေရာဒယော ဒိဿာ “ထေရော ကာရာပေတုကာမော”တိ ဂန္ဓာ ကရေန္တိ။ **နိမိတ္တကမ္မံ** နာမ ကုဒါလ-ခဏိတ္တိဝါသိဖရသုဥဒကဘာဇာနိ အာဟရိတွာ သမိပေ ဌာပနံ။

ဣမာနိ ပဉ္စပိ **ကုလသင်္ဂဟတ္ထာယ** ရောပနေ န ဝဇ္ဇန္တိ၊ **ဖလပရိဘောဂတ္ထာယ** ကပ္ပိယာကပ္ပိယဝေါဟာရဒွယမေဝ န ဝဇ္ဇတိ၊ ဣတရတ္ထယံ ဝဇ္ဇတိ။ **မဟာပစ္စရိယံ** ပန “ကပ္ပိယဝေါဟာရောပိ ဝဇ္ဇတိ။ ယဉ္စ အတ္တနော ပရိဘောဂတ္ထာယ ဝဇ္ဇတိ၊ တံ အညပုဂ္ဂလဿ ဝါ သံဃဿ ဝါ စေတိယဿ ဝါ အတ္ထာယပိ ဝဇ္ဇတိ”တိ ဝုတ္တံ။

အာရာမတ္ထာယ ပန **ဝနတ္ထာယ** စ **ဆာယတ္ထာယ** စ အကပ္ပိယဝေါဟာရ-မတ္ထမေဝ န ဝဇ္ဇတိ၊ သေသံ ဝဇ္ဇတိ။ န ကေဝလဉ္စ သေသံ၊ ယံကိန္တိ မာတိကမ္ပိ ဥဇုံ ကာတုံ ကပ္ပိယဥဒကံ သိဉ္ဇိတုံ နာနကောဠကံ ကတွာ နာယိတုံ ဟတ္ထပါဒမုခဓာဝနဒကောနိ စ တတ္ထ ဆဇ္ဇေတုမ္ပိ ဝဇ္ဇတိ။ **မဟာပစ္စရိယံ** ပန **ကုရုန္တိယဉ္စ** “ကပ္ပိယပထဝီယံ သယံ ရောပေတုမ္ပိ ဝဇ္ဇတိ”တိ ဝုတ္တံ။ အာရာမာဒိ-အတ္ထာယ ပန ရောပိတဿ ဝါ ရောပါပိတဿ ဝါ ဖလံ ပရိဘုဉ္ဇိတုမ္ပိ ဝဇ္ဇတိ။

ဩစိနနဩစိနာပနေ ပကတိယာပိ ပါစိတ္တိယံ။ ကုလဒူသနတ္ထာယ ပန ပါစိတ္တိယဉ္စေဝ ဒုက္ကဋ္ဌန္တိ။ ဂန္ဓနာဒိသု စ ဥရစ္ဆဒပရိယောသာနေသု ကုလ-ဒူသနတ္ထာယ အညတ္ထာယ ဝါ ကရေန္တဿ ဒုက္ကဋ္ဌမေဝ။ ကဿာ? အနာစာရတ္တာ ပါပသမာစာရေတိ ဧတ္ထ ဝုတ္တပါပသမာစာရတ္တာ စ။ အာရာမာဒိအတ္ထာယ ရက္ခရောပနေ ဝိယ ဝတ္ထုပူဇနတ္ထာယ ကဿာ န အနာပတ္တိတိ စေ။ အနာ-ပတ္တိယေဝ။ ယထာ ဟိ တတ္ထ ကပ္ပိယဝေါဟာရေန ပရိယာယာဒိဟိ စ အနာပတ္တိ-တထာ ဝတ္ထုပူဇနတ္ထာယပိ အနာပတ္တိယေဝ။

Ettha pana akappiyavohāro kappiyavohāro pariyāyo obhāso nimittakammanti imāni pañca jānitabbāni. Tattha **akappiyavohāro** nāma allaharitanāṃ koṭṭanāṃ koṭṭāpanāṃ, āvāṭassa khaṇanāṃ khaṇāpanāṃ, mālāvacchassa ropanāṃ ropāpanāṃ, āliya bandhanāṃ bandhāpanāṃ, udakassa secanāṃ secāpanāṃ, mātikāya sammukhakaraṇāṃ kappiya-udakasiñcanāṃ, hatthamukhapādadhovanānānodakasiñcananti. **Kappiyavohāro** nāma “imāṃ rukkhāṃ jāna, imāṃ āvāṭāṃ jāna, imāṃ mālāvacchāṃ jāna, ettha udakāṃ jānā”ti vacanāṃ sukkhamātikāya ujukaraṇāṇca. **Pariyāyo** nāma “paṇḍitena nāma mālāvacchādayo ropāpetabbā nacirasseva upakārāya saṃvattanti”ti-ādivacanāṃ. **Obhāso** nāma kudālakhaṇittādīni ca mālāvacche ca gahetvā ṭhānāṃ. Evaṃ ṭhitāṃ hi sāmānerādayo disvā “thero kārāpetukāmo”ti gantvā karonti. **Nimittakammaṃ** nāma kudālakhaṇittivāsipharasu-udakabhājanāni āharitvā samīpe ṭhapanāṃ.

Imāni pañcapi **kulasaṅgahatthāya** ropane na vaṭṭanti, **phalaparibhogatthāya** kappiyākappiyavohāradvayameva na vaṭṭati, itarattayaṃ vaṭṭati. **Mahāpaccariyaṃ** pana “kappiyavohāropi vaṭṭati. Yañca attano paribhogatthāya vaṭṭati, taṃ aññapuggalassa vā saṃghassa vā cetiyassa vā atthāyapi vaṭṭati”ti vuttaṃ.

Ārāmatthāya pana **vanatthāya**¹ ca **chāyatthāya** ca akappiyavohāramattameva na vaṭṭati, sesaṃ vaṭṭati. Na kevalaṇca sesaṃ, yaṃkiñci mātikampi ujum kātum, kappiya-udakāṃ siñciturū, nhānakotṭhakaṃ katvā nhāyiturū, hatthapādamukhadhovanudakāni ca tattha chaḍḍetumpi vaṭṭati. **Mahāpaccariyaṃ**, pana **Kurundiyañca** “kappiyapathaviyaṃ sayam ropetumpi vaṭṭati”ti vuttaṃ. **Ārāmādi-atthāya** pana ropitassa vā ropāpitassa vā phalaṃ paribhujitumpi vaṭṭati.

Ocinana-ocināpane pakatiyāpi pācittiyaṃ. Kuladūsanatthāya pana pācittiyañceva dukkaṭaṇca. Ganthanādīsu ca uracchadapariyosānesu kuladūsanatthāya aññatthāya vā karontassa dukkaṭameva. Kasmā? Anācārattā, “pāpasamācāro”ti ettha vuttapāpasamācārattā ca. **Ārāmādi-atthāya** rukkharo pane viya vatthupūjanatthāya kasmā na anāpattīti ce. Anāpattiyeva. Yathā hi tattha kappiyavohārena, pariyāyādīhi ca anāpatti, tathā vatthupūjanatthāyapi anāpatti.

1. Vatattāya (Vajira-Ṭi. 207 piṭṭhe.)

နန စ တတ္ထ ကပ္ပိယပထဝိယံ သယံ ရောပေတုမ္ပိ ဝဇ္ဇတိတိ ဝုတ္တန္တိ။ ဝုတ္တံ၊ န ပန မဟာအဋ္ဌကထာယံ။ အထာပိ မညေယျာသိ “ဣတရာသု ဝုတ္တမ္ပိ ပမာဏံ။ မဟာအဋ္ဌကထာယဉ္စ ကပ္ပိယဥဒကသေစနံ ဝုတ္တံ၊ တံ ကထ”န္တိ။ တမ္ပိ န ဝိရုဇ္ဈတိ၊ တတြ ဟိ အဝိသေသေန “ရက္ခံ ရောပေန္တိပိ ရောပါပေန္တိပိ သိဉ္စန္တိပိ သိဉ္စာပေန္တိပိ”တိ ဝတ္ထဗ္ဗေ “မာလာဝစ္ဆ”န္တိ ဝဒန္တော ဉပေတိ “ကုလသင်္ဂ-ဟတ္ထာယ ပုပ္ဖလူပဂမေဝ သန္တာယေတံ ဝုတ္တံ၊ အညတြ ပန ပရိယာယော အတ္ထိ”တိ။ တသ္မာ တတ္ထ ပရိယာယံ ဣမ စ ပရိယာယာဘာဝံ ဥတွာ ယံ အဋ္ဌကထာသု ဝုတ္တံ၊ တံ သုဝုတ္တမေဝ။ ဝုတ္တဉ္စေတံ—

“ဗုဒ္ဓေန ဓမ္မော ဝိနယော စ ဝုတ္တော၊
ယော တဿ ပုတ္တေဟိ တထေဝ ဉ္စတော။
သော ယေဟိ တေသံ မတိမစ္စဇန္တာ၊
ယသ္မာ ပုရေ အဋ္ဌကထာ အကံသု။
တသ္မာ ဟိ ယံ အဋ္ဌကထာသု ဝုတ္တံ၊
တံ ဝဇ္ဇယိတွာန ပမာဒလေခံ။
သဗ္ဗမ္ပိ သိက္ခာသု သဂါရဝါနံ၊
ယသ္မာ ပမာဏံ ဣမ ပဏ္ဍိတာန”န္တိ။

သဗ္ဗံ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တတ္ထ သိယာ—ယဒိ ဝတ္ထုပုဇနတ္ထာယဝိ ဝန္တနာဒိသု အာပတ္တိ၊ ဟရဏာဒိသု ကသ္မာ အနာပတ္တိတိ။ ကုလိတ္ထိအာဒိနံ အတ္ထာယ ဟရဏတော၊ ဟရဏာဓိကာရေ ဟိ ဝိသေသေတွာ “တေ ကုလိတ္ထိန”န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တသ္မာ ဗုဒ္ဓါဒိနံ အတ္ထာယ ဟရန္တဿ အနာပတ္တိ။

တတ္ထ ဧကတောဝဏ္ဏိကန္တိ ပုပ္ဖါနံ ဝဏ္ဏေ ဧကတော ကတွာ ကတမာလံ။ ဥဘတောဝဏ္ဏိကန္တိ ဥဘောဟိ ပဿေဟိ ပုပ္ဖဝဏ္ဏေ ကတွာ ကတမာလံ။ မဉ္ဇရိကန္တိအာဒိသု ပန မဉ္ဇရိ ဝိယ ကတာ ပုပ္ဖဝိကတိ မဉ္ဇရိကတိ ဝုစ္စတိ။ ဝိရုဇ္ဈတိကတိ သူစိယာ ဝါ သလကာယ ဝါ သိန္နုဝါရပုပ္ဖါဒိနိ ဝိဇ္ဈိတွာ ကတာ။ ဝဋ္ဋသကောတိ ဝတံသကော^၁။ အာဝေဠာတိ ကဏ္ဍိကာ။ ဥရုန္တဒေါတိ ဟာရသဒိသံ ဥရေ ဌပနကပုပ္ဖဒါမံ။ အယံ တာဝ ဧတ္ထ ပဒဝဏ္ဏနာ။

အယံ ပန အာဒိတော ပဋ္ဌာယ ဝိတ္ထာရေန အာပတ္တိဝိနိစ္ဆယော— ကုလဒူသနတ္ထာယ အကပ္ပိယပထဝိယံ မာလာဝစ္ဆံ ရောပေန္တဿ ပါရိတ္တိယဉ္စေဝ ဒုက္ကုဋ္ဌေ၊ တထာ အကပ္ပိယဝေါဟာရေန ရောပါပေန္တဿ။ ကပ္ပိယပထဝိယံ

Nanu ca tattha “kappiyapathaviyaṃ sayāṃ ropetumpi vaṭṭatī”ti vuttanti. Vuttaṃ, na pana **Mahā-aṭṭhakathāyaṃ**. Athāpi maññeyyāsi “itarāsu vuttampi pamāṇaṃ. Mahā-aṭṭhakathāyañca kappiya-udakasecanaṃ vuttaṃ, taṃ kathan”ti. Tampi na virujjhati, tatra hi avisesena “rukkhaṃ ropentipi ropāpentipi siñcantipi siñcāpentipi”ti vattabbe “mālāvacchan”ti vadanto ñāpeti “kulasaṅghatthāya pupphaphalūpagameva sandhāyetaṃ vuttaṃ, aññatra pana pariyāyo atthī”ti. Tasmā tattha pariyāyaṃ, idha ca pariyāyābhāvaṃ ñatvā yaṃ **Aṭṭhakathāsu** vuttaṃ, taṃ suvuttameva. Vuttañcetaṃ—

“Buddhena dhammo vinayo ca vutto,
Yo tassa puttehi tatheva ñāto.
So yehi tesāṃ matimaccejantā,
Yasmā pure Aṭṭhakathā akaṃsu.

Tasmā hi yaṃ Aṭṭhakathāsu vuttaṃ,
Taṃ vajjayitvāna pamādalekhaṃ.
Sabbampi sikkhāsu sagāravānaṃ,
Yasmā pamāṇaṃ idha paṇḍitānaṃ”ti.

Sabbaṃ vuttanayeneva veditabbaṃ. Tattha siyā—yadi vatthupūjanatthāyapi ganthānādīsu āpatti, haraṇādīsu kasmā anāpattīti. Kulitthi-ādīnaṃ atthāya haraṇato, haraṇādhikāre hi visesetvā “te kulitthīnaṃ”ti-ādi vuttaṃ. Tasmā Buddhādīnaṃ atthāya harantassa anāpatti.

Tattha **ekatovaṇṭikanti** pupphānaṃ vaṇṭe ekato katvā katamālaṃ. **Ubhatovaṇṭikanti** ubhohi passehi pupphavaṇṭe katvā katamālaṃ. **Mañjarikanti**-ādīsu pana mañjarī viya katā pupphavikati mañjarikāti vuccati. **Vidhūtikāti** sūciyā vā salākāya vā sinduvārapupphādīni vijjhitvā katā. **Vaṭaṃsakoti** vaṭaṃsako¹. **Āveḷāti** kaṇṇikā. **Uracchadoti** hārasadisāṃ ure ṭhapanakapupphadāmaṃ. Ayaṃ tāva ettha padavaṇṇanā.

Ayaṃ pana ādito paṭṭhāya vitthārena āpattivinicchayo—kuladūsanatthāya akappiyapathaviyaṃ mālāvacchaṃ ropentassa pācittiyañceva dukkaṭaṇca, tathā akappiyavohārena ropāpentassa. Kappiyapathaviyaṃ

1. Vaṭaṃsakoti vaṭaṃsako (Ka)

၂၀၂ ဝိနယပိဋက ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာ [၂-သံဃာဒီသေသ

ရောပနေပိ ရောပါပနေပိ ဒုက္ကဋ္ဌမေဝ။ ဥဘယတ္ထာပိ သင်္ကံ အာဏတ္တိယာ ဗဟုနမ္ပိ ရောပနေ ဧကမေဝ သပါစိတ္တိယဒုက္ကဋ္ဌံ ဝါ သုဒ္ဓဒုက္ကဋ္ဌံ ဝါ ဟောတိ။ ပရိဘောဂတ္ထာယ ဟိ ကပ္ပိယဘူမိယံ ဝါ အကပ္ပိယဘူမိယံ ဝါ ကပ္ပိယဝေါဟာရေန ရောပါပနေ အနာပတ္တိ။ အာရာမာဒိအတ္ထာယပိ အကပ္ပိယပထဝီယံ ရောပေန္တဿ ဝါ အကပ္ပိယဝစနေန ရောပါပေန္တဿ ဝါ ပါစိတ္တိယံ။ အယံ ပန နယော မဟာအဋ္ဌကထာယံ န သုဋ္ဌ၊ ဝိဘတ္ထော၊ မဟာပစ္စရိယံ ဝိဘတ္ထောတိ။

သိဉ္ဇနသိဉ္ဇာပနေ ပန အကပ္ပိယဥဒကေန သဗ္ဗတ္ထ ပါစိတ္တိယံ၊ ကုလဒူသန-ပရိဘောဂတ္ထာယ ဒုက္ကဋ္ဌမ္ပိ။ ကပ္ပိယေန တေသံယေဝ ဒိန္နမတ္ထာယ ဒုက္ကဋ္ဌံ။ ပရိဘောဂတ္ထာယ စေတ္ထ ကပ္ပိယဝေါဟာရေန သိဉ္ဇာပနေ အနာပတ္တိ။ အာပတ္တိဋ္ဌာနေ ပန ဓာရာဝစ္ဆေဒဝသေန^၁ ပယောဂဗဟုလတာယ အာပတ္တိ-ဗဟုလတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ကုလဒူသနတ္ထာယ ဩစိနနေ ပုပ္ဖဂဏနာယ ဒုက္ကဋ္ဌပါစိတ္တိယာနိ။ အညတ္ထ ပါစိတ္တိယာနေဝ။ ဗဟုနိ ပန ပုပ္ဖါနိ ဧကပယောဂေန ဩစိနန္တော ပယောဂဝသေန ကာရေတဗ္ဗော။ ဩစိနာပနေ ကုလဒူသနတ္ထာယ သင်္ကံ အာဏတ္ထော ဗဟုမ္ပိ ဩစိနတိ။ ဧကမေဝ သပါစိတ္တိယဒုက္ကဋ္ဌံ၊ အညတြ ပါစိတ္တိယမေဝ။

ဂန္ထနာဒီသု သဗ္ဗာပိ ဆ ပုပ္ဖဂိကတိယော ဝေဒိတဗ္ဗာ ဂန္ထိမံ ဂေါပ္ပိမံ ဝေဓိမံ ဝေဋ္ဌိမံ ပုရိမံ ဝါယိမန္တိ။ တတ္ထ ဂန္ထိမံ နာမ သဒဏ္ဍကေသု ဝါ ဥပ္ပလပဒုမာဒီသု အညေသု ဝါ ဒီဃဝဏ္ဏေသု ပုပ္ဖေသု ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဒဏ္ဍကေန ဒဏ္ဍကံ ဝဏ္ဏေန ဝါ ဝဏ္ဏံ ဂန္ထေတွာ ကတမေဝ ဟိ ဂန္ထိမံ။ တံ ဘိက္ခုဿ ဝါ ဘိက္ခုနိယာ ဝါ ကာတုမ္ပိ အကပ္ပိယဝစနေန ကာရာပေတုမ္ပိ န ဝဇ္ဇတိ။ ဧဝံ ဇာနု၊ ဧဝံ ကတေ သောဘေယျ၊ ယထာ ဧတာနိ ပုပ္ဖါနိ န ဝိကိရိယန္တိ တထာ ကရေဟိတိအာဒိနာ ပန ကပ္ပိယဝစနေန ကာရေတုံ ဝဇ္ဇတိ။

ဂေါပ္ပိမံ နာမ သုတ္တေန ဝါ ဝါကာဒီဟိ ဝါ ဝသိကပုပ္ဖါဒိနံ ဧကတော-ဝဏ္ဏိကဥဘတောဝဏ္ဏိကမာလာဝသေန ဂေါပ္ပနံ၊ ဝါကံ ဝါ ရဇ္ဇုံ ဝါ ဒီဂုဏံ ကတွာ တတ္ထ အဝဏ္ဏကာနိ နိပပုပ္ဖါဒိနိ ပဝေသေတွာ ပဋိပါဋိယာ ဗန္ဓန္တိ၊ ဧတမ္ပိ ဂေါပ္ပိမမေဝ။ သဗ္ဗံ ပုရိမနယေန န ဝဇ္ဇတိ။

ဝေဓိမံ နာမ သဝဏ္ဏကာနိ ဝသိကပုပ္ဖါဒိနိ ဝဏ္ဏေသု၊ အဝဏ္ဏကာနိ ဝါ ဝကုလပုပ္ဖါဒိနိ အန္တောဆိဒ္ဓေ သူစိတာလဟိရာဒီဟိ ဝိနိဝိဇ္ဈိတွာ အာဝုနန္တိ၊ ဧတံ ဝေဓိမံ နာမ။ တမ္ပိ ပုရိမနယေန န ဝဇ္ဇတိ။ ဧကံ ပန ကဒလိက္ခန္ဓမ္ပိ ကဏ္ဍကေ

၁-ဓာရူပစ္ဆေဒဝသေန (သိ)၊ ဓာရောပစ္ဆေဒဝသေန (သု)

ropanepi ropāpanepi dukkaṭameva. Ubhayatthāpi sakim āṇattiyā bahūnampi ropane ekameva sapācittiyadukkaṭaṃ vā suddhadukkaṭaṃ vā hoti. Paribhogatthāya hi kappiyabhūmiyaṃ vā akappiyabhūmiyaṃ vā kappiyavohārena ropāpane anāpatti. Ārāmādi-atthāyapi akappiyapathaviyaṃ ropentassa vā akappiyavacanena ropāpentassa vā pācittiyaṃ. Ayaṃ pana nayo **Mahā-aṭṭhakathāyaṃ** na suṭṭhu vibhatto, **Mahāpaccariyaṃ** vibhattoti.

Siñcanasiñcāpane pana akappiya-udakena sabbattha pācittiyaṃ, kuladūsanaparibhogatthāya dukkaṭampi. Kappiyena tesāmyeva dvinnamatthāya dukkaṭaṃ. Paribhogatthāya cettha kappiyavohārena siñcāpane anāpatti. Āpattitthāne pana dhārāvacchedavasena¹ payogabahulatāya āpattibahulatā veditabbā.

Kuladūsanatthāya ocinane pupphagaṇanāya dukkaṭapācittiyāni. Aññattha pācittiyāneva. Bahūni pana pupphāni ekapayogena ocinanto payogavasena kāretabbo. Ocīnāpane kuladūsanatthāya sakim āṇatto bahumpi ocinati, ekameva sapācittiyadukkaṭaṃ, aññatra pācittiyameva.

Ganthanādīsu sabbāpi cha pupphavikatiyo veditabbā ganthimaṃ gopphimaṃ vedhimaṃ veṭhimaṃ pūrimaṃ vāyimanti. Tattha **ganthimaṃ** nāma sadaṇḍakesu vā uppalapadumādīsu aññesu vā dīghavaṇṇesu pupphesu daṭṭhabbaṃ. Daṇḍakena daṇḍakaṃ, vaṇṇena vā vaṇṇaṃ ganthetvā katameva hi ganthimaṃ. Taṃ bhikkhussa vā bhikkhuniyā vā kātumpi akappiyavacanena kārāpetumpi na vaṭṭati. Evaṃ jāna, evaṃ kate sobheyya, yathā etāni pupphāni na vikirīyanti, tathā karohīti-ādinā pana kappiyavacanena kāretum vaṭṭati.

Gopphimaṃ nāma suttena vā vākādīhi vā vassikapupphādīnaṃ ekatovaṇṭika-ubhatovaṇṭikamālāvasena gopphanāṃ, vākaṃ vā rajjumaṃ vā diguṇaṃ katvā tattha avaṇṭakāni nīpapupphādīni pavesetvā paṭipāṭiyā bandhanti, etampi gopphimameva. Sabbāṃ purimanayeneva na vaṭṭati.

Vedhimaṃ nāma savaṇṭakāni vassikapupphādīni vaṇṇesu, avaṇṭakāni vā vakulapupphādīni antochidde sūcitālahīrādīhi vinivijjhivā āvunanti, etam vedhimaṃ nāma. Tampi purimanayeneva na vaṭṭati. Keci pana kadalikhandhamhi kaṇṭake

1. Dhūrūpacchedavasena (Sī), dhāropacchedavasena (Syā)

ဝါ တာလဟီရာဒီနိ ဝါ ပဝေသေတွာ တတ္ထ ပုပ္ဖါနိ ဝိဇ္ဇိတွာ ဌပေန္တိ။ ကေဝိ ကဏ္ဍကသာခါသု၊ ကေဝိ ပုပ္ဖစ္ဆတ္တပုပ္ဖကုဋ္ဌာဂါရကရဏတ္ထံ ဆတ္တေ စ ဘိတ္တိယဉ္စ ပဝေသေတွာ ဌပိတကဏ္ဍကေသု၊ ကေဝိ ဓမ္မာသနဝိတာနေ ဗဒ္ဓကဏ္ဍကေသု၊ ကေဝိ ကဏ္ဍကာရပုပ္ဖါဒီနိ သလာကာဟံ ဝိဇ္ဇန္တိ။ ဆတ္တာမိဆတ္တံ ဝိယ စ ကရေန္တိ။ တံ အတိဩဋ္ဌာရိကမေဝ။ ပုပ္ဖဝိဇ္ဇနတ္ထံ ပန ဓမ္မာသနဝိတာနေ ကဏ္ဍကမ္ပိ ဗန္ဓိတုံ ကဏ္ဍကာဒီဟိ ဝါ ဧကပုပ္ဖမ္ပိ ဝိဇ္ဇိတုံ ပုပ္ဖယေဝ ဝါ ပုပ္ဖ ပဝေသေတုံ န ဝဇ္ဇတိ။ ဇာလဝိတာန ဝေဒိကနာဂဒန္တက ပုပ္ဖပဋိစ္ဆကတာလ-ပဏ္ဏဂုဋ္ဌကာဒီနံ ပန ဆိဒ္ဓေသု အသောကပိဏ္ဏိယာ ဝါ အန္တရေသု ပုပ္ဖါနိ ပဝေသေတုံ န ဒေါသော၊ ဧတံ ဝေမိမံ နာမ န ဟောတိ။ ဓမ္မရဇ္ဇုယမ္ပိ ဒေသေဝ နယော။

ဝေဠိမံ နာမ ပုပ္ဖဒါမပုပ္ဖဟတ္ထကေသု ဒဠဗ္ဗံ။ ကေဝိ ဟိ မတ္တကဒါမံ ကရေန္တော ဟေဋ္ဌာ သဋ္ဌကာကာရံ ဒေသေတုံ ပုပ္ဖယေဝ ဝေဠေန္တိ။ ကေဝိ အဠဋ္ဌ ဝါ ဒသ ဒသ ဝါ ဥပ္ပလပုပ္ဖါဒီနိ သုတ္တေန ဝါ ဝါကေန ဝါ ဒဏ္ဍကေသု ဗန္ဓိတွာ ဥပ္ပလဟတ္ထကေ ဝါ ပဒုမဟတ္ထကေ ဝါ ကရေန္တိ။ တံ သဗ္ဗံ ပုရိမနယေန န ဝဇ္ဇတိ။ သာမဏေရေဟိ ဥပ္ပါဠေတွာ ထလေ ဌပိတဥပ္ပလာဒီနိ ကာသာဝေန ဘဏ္ဍိကမ္ပိ ဗန္ဓိတုံ န ဝဇ္ဇတိ။ တေသံယေဝ ပန ဝါကေန ဝါ ဒဏ္ဍကေန ဝါ ဗန္ဓိတုံ အံသဘဏ္ဍိကံ ဝါ ကာတုံ ဝဇ္ဇတိ။ အံသဘဏ္ဍိကာ နာမ ခန္ဓေ ဌပိတကာသာဝဿ ဥဘော အန္တေ အာဟရိတွာ ဘဏ္ဍိကံ ကတွာ တသ္မိံ ပသိဗ္ဗကေ ဝိယ ပုပ္ဖါနိ ပက္ခိပန္တိ။ အယံ ဝုစ္စတိ အံသဘဏ္ဍိကာ၊ ဧတံ ကာတုံ ဝဇ္ဇတိ။ ဒဏ္ဍကေဟိ ပဒုမိနိပဏ္ဏံ ဝိဇ္ဇိတွာ ဥပ္ပလာဒီနိ ပဏ္ဏေန ဝေဠေတွာ ဝဏ္ဏန္တိ။ တတြာပိ ပုပ္ဖါနိ ဥပရိ ပဒုမိနိပဏ္ဏမေဝ ဗန္ဓိတုံ ဝဇ္ဇတိ။ ဟေဋ္ဌာ ဒဏ္ဍကံ ပန ဗန္ဓိတုံ န ဝဇ္ဇတိ။

ပူရိမံ နာမ မာလာဂုဏေ စ ပုပ္ဖပဋေ စ ဒဠဗ္ဗံ။ ယော ဟိ မာလာဂုဏေန စေတိယံ ဝါ ဗောဓိံ ဝါ ဝေဒိကံ ဝါ ပရိက္ခိပန္တော ပန အာနေတွာ ပုရိမဋ္ဌာနံ အတိက္ကာမေတိ။ ဧတ္တာဝတာပိ ပူရိမံ နာမ ဟောတိ။ ကော ပန ဝါဒေါ အနေကက္ခတ္တံ ပရိက္ခိပန္တဿ။ နာဂဒန္တကန္တရေဟိ^၂ ပဝေသေတွာ ဟရန္တော ဩလမ္ပကံ ကတွာ ပန နာဂဒန္တကံ ပရိက္ခိပတိ။ ဧတမ္ပိ ပူရိမံ နာမ။ နာဂဒန္တကေ ပန ပုပ္ဖဝလယံ ပဝေသေတုံ ဝဇ္ဇတိ။ မာလာဂုဏေဟိ ပုပ္ဖပဋံ ကရေန္တိ။ တတြာပိ ဧကမေဝ မာလာဂုဏံ ဟရိတုံ ဝဇ္ဇတိ။ ပန ပစ္စာဟရတော ပူရိမမေဝ ဟောတိ။ တံ သဗ္ဗံ ပုရိမနယေန န ဝဇ္ဇတိ။ မာလာဂုဏေဟိ ပန ဗဟူဟိပိ ကတံ ပုပ္ဖဒါမံ လဘိတွာ အာသနမတ္ထကာဒီသု ဗန္ဓိတုံ ဝဇ္ဇတိ။ အတိဒီသံ ပန

၁-ဒဏ္ဍကာ (က)၊ ဒဏ္ဍကော (သျှာ)၊ ဒဏ္ဍကေ (?)

၂-နာဂဒန္တကန္တရေဟိ ဝါ (သိ)

vā tālahīrādīni vā pavesetvā tattha pupphāni vijjhitvā ṭhapenti, keci kaṇṭakasākhāsu, keci pupphacchattapupphakūṭāgārakaraṇattham chatte ca bhittiyañca pavesetvā ṭhapitakaṇṭakesu, keci dhammāsanavitāne baddhakaṇṭakesu, keci kaṇikārapupphādīni salākāhi vijjhanti, chattādhichattam viya ca karonti, tam ati-olārikameva. Pupphavijjhanattham pana dhammāsanavitāne kaṇṭakampi bandhitum kaṇṭakādīhi vā ekapupphampi vijjhitum pupphēyeva vā puppham pavesetum na vaṭṭati. Jālavitāna vedikanāgadantaka pupphapaṭicchakatālapaṇṇaguḷakādīnam pana chiddesu asokaṇḍiyā vā antaresu pupphāni pavesetum na doso, etaṁ vedhimam nāma na hoti. Dhammarajjuyampi eśeva nayo.

Veṭṭhimam nāma pupphadāmapupphahatthakesu daṭṭhabbam. Keci hi matthakadāmam karontā heṭṭhā ghaṭakākāram dassetum pupphehi veṭṭhenti, keci aṭṭhaṭṭha vā dasa dasa vā uppalapupphādīni suttena vā vākena vā daṇḍakesu bandhitvā uppalahatthake vā padumahatthake vā karonti, tam sabbam purimanayeneva na vaṭṭati. Sāmaṇerehi uppāṭetvā thale ṭhapita-uppalādīni kāsāvena bhaṇḍikampi bandhitum na vaṭṭati. Tesamyeva pana vākena vā daṇḍakena vā bandhitum aṁsabhaṇḍikam vā kātum vaṭṭati. Aṁsabhaṇḍikā nāma khandhe ṭhapitakāsāvassa ubho ante āharitvā bhaṇḍikam katvā tasmim pasibbake viya pupphāni pakkipanti, ayaṁ vuccati aṁsabhaṇḍikā, etaṁ kātum vaṭṭati. Daṇḍakehi paduminīpaṇṇam vijjhitvā uppalādīni paṇṇena veṭṭetvā gaṇhanti, tatrāpi pupphānam upari paduminīpaṇṇameva bandhitum vaṭṭati, heṭṭhā daṇḍakam¹ pana bandhitum na vaṭṭati.

Pūrimam nāma mālāguṇe ca pupphapaṭe ca daṭṭhabbam. Yo hi mālāguṇena cetiyam vā bodhim vā vedikam vā parikkhipanto puna ānetvā purimaṭṭhānam atikkāmeti, ettāvatāpi pūrimam nāma hoti. Ko pana vādo anekakkhattum parikkhipantassa. Nāgadantakantarchi² pavesetvā haranto olambakam katvā puna nāgadantakam parikkhipati, etampi pūrimam nāma. Nāgadantake pana pupphavalayam pavesetum vaṭṭati. Mālāguṇehi pupphapaṭam karonti. Tatrāpi ekameva mālāguṇam haritum vaṭṭati. Puna paccāharato pūrimameva hoti, tam sabbam purimanayeneva na vaṭṭati. Mālāguṇehi pana bahūhipi katam pupphadāmam labhitvā āsanamatthakādīsu bandhitum vaṭṭati. Atidīgham pana

1. Daṇḍakā (Ka), daṇḍako (Syā), daṇḍake (?)

2. Nāgadantakantarchi vā (Sī)

၂၀၄ ဝိနယပိဋက ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာ [၂]-သံဃာဒိဿေသ

မာလာဂုဏ် ကေဝါရံ ဟရိတွာ ဝါ ပရိက္ခိပိတွာ ဝါ ပုန အညဿ ဘိက္ခုနော ဒါတုံ ဝဇ္ဇတိ။ တေနာပိ တထေဝ ကာတုံ ဝဇ္ဇတိ။

ဝါယိမံ နာမ ပုပ္ဖဇာလပုပ္ဖပဋ္ဌပုပ္ဖရူပေသု ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ စေတိယေသု ပုပ္ဖဇာလံ ကရေန္တဿ ကေမေကမ္ပိ ဇာလန္တိဒ္ဓေ ဒုက္ကဋ်။ ဘိက္ခုနတ္ထဗောဓိတ္ထုတ္တဒိသုပိ ဇေသေ နယော။ ပုပ္ဖပဋ္ဌံ ပန ပရေဟိ ပုရိတမ္ပိ ဝါယိတုံ န လဗ္ဘတိ။ ဂေါပိမပုပ္ဖဟေဝ ဟတ္ထိအဿာဒိရူပကာနိ ကရေန္တိ၊ တာနိပိ ဝါယိမဋ္ဌာနေ တိဋ္ဌန္တိ။ ပုရိမနယေနဝ သဗ္ဗံ န ဝဇ္ဇတိ။ အညေဟိ ကတပရိစ္ဆေဒေ ပန ပုပ္ဖါနိ ဌပေန္တေန ဟတ္ထိအဿာဒိရူပကမ္ပိ ကာတုံ ဝဇ္ဇတိ။ **မဟာပစ္စရိယံ** ပန ကလမ္ပကေန အစုစန္ဒကေန စ သဒ္ဓိံ အဋ္ဌပုပ္ဖဝိကတိယော ဝုတ္တာ။ တတ္ထ **ကလမ္ပကော**တိ အစုစန္ဒကန္တရေ ဃဋိကဒါမဩလမ္ပကော ဝုတ္တာ၊ **အစုစန္ဒကော**တိ အစုစန္ဒကာရေန မာလာဂုဏပရိက္ခေပေါ။ တဒုဘယမ္ပိ ပုရိမေယေဝ ပဝိဋ္ဌံ။ **ကုရုန္တိယံ** ပန “ဒွေ တယော မာလာဂုဏေ ကေတော ကတွာ ပုပ္ဖဒါမကရဏမ္ပိ ဝါယိမံယေဝါ”တိ ဝုတ္တံ။ တမ္ပိ ဣမ ပုရိမဋ္ဌာနေယေဝ ပဝိဋ္ဌံ။ န ကေဝလဉ္စ ပုပ္ဖဂုဋ္ဌဒါမမေဝ^၁၊ ပိဋ္ဌမယဒါမမ္ပိ ဂေဏ္ဍကပုပ္ဖဒါမမ္ပိ ကုရုန္တိယံ ဝုတ္တံ၊ ခရပတ္တဒါမမ္ပိ သိက္ခာပဒဿ သာဓာရဏတ္တာ ဘိက္ခုနမ္ပိ ဘိက္ခုနိနမ္ပိ နေဝ ကာတုံ၊ န ကာရာပေတုံ ဝဇ္ဇတိ။ ပူဇာနိမိတ္တံ ပန ကပ္ပိယဝစနံ သဗ္ဗတ္ထ ဝတ္တံ ဝဇ္ဇတိ။ ပရိယာယဩဘာသနိမိတ္တကမ္မာနိ ဝဇ္ဇန္တိယေဝ။

တုဝဇ္ဇန္တိတိ နိပဇ္ဇန္တိ။ **လာသေန္တိ**တိ ပီတိယာ ဥပ္ပိလဝမာနာ ဝိယ ဥဋ္ဌဟိတွာ လာသိယနာဋကံ နာဋေန္တိ၊ ရေစကံ ဒေန္တိ။ **နစ္စန္တိယာပိ** **နစ္စန္တိ**တိ ယဒါ နာဋကိတ္တိ နစ္စတိ၊ တဒါ တေပိ တဿာ ပုရတော ဝါ ပစ္ဆတော ဝါ ဂစ္ဆန္တာ နစ္စန္တိ။ **နစ္စန္တိယာပိ ဂါယန္တိ**တိ ယဒါ သာ နစ္စတိ၊ တဒါ နစ္စာနရူပံ ဂါယန္တိ။ ယေ နယော သဗ္ဗတ္ထ။ **အဋ္ဌပဒေပိ** **ကိဋ္ဌန္တိ**တိ အဋ္ဌပဒဗလကေ ဇူတံ ကိဋ္ဌန္တိ။ တထာ **ဒသပဒေ**။ **အာကာသေပိ**တိ အဋ္ဌပဒဒသပဒေသု ဝိယ အာကာသေယေဝ ကိဋ္ဌန္တိ။ **ပရိဟာရပထေပိ**တိ ဘူမိယံ နာနာပထမဏ္ဍလံ ကတွာ တတ္ထ ပရိဟရိတဗ္ဗပထံ ပရိဟရန္တာ ကိဋ္ဌန္တိ။ **သန္တိကာယပိ** **ကိဋ္ဌန္တိ**တိ သန္တိကကိဋ္ဌာယ ကိဋ္ဌန္တိ၊ ကေဇ္ဈံ ဌပိတာ သာရိယော ဝါ ပါသာဏသက္ခရာယော ဝါ အစာလေန္တာ နေနေဝ အပနေန္တိ ဥပနေန္တိ စ၊ သစေ တတ္ထ ကာစိ စလတိ၊ ပရာဇယော ဟောတိ။ **ခလိကာယာ**တိ ဇူတဗလကေ ပါသကကိဋ္ဌာယ ကိဋ္ဌန္တိ။ **သဒ္ဓိကာယာ**တိ ဃဋိကာ ဝုစ္စတိ ဒဏ္ဍကကိဋ္ဌာ၊ တာယ ကိဋ္ဌန္တိ။ ဒိဃဒဏ္ဍကေန ရဿဒဏ္ဍကံ ပဟရန္တာ ဝိစရန္တိ။

၁-ပုပ္ဖဒါမမေဝ (သိ)၊ ပုပ္ဖဂုဋ္ဌပုပ္ဖဒါမမေဝ (က)

mālāguṇaṃ ekavāraṃ haritvā vā parikkhipitvā vā puna aññassa bhikkhuno dātum vaṭṭati. Tenāpi tatheva kātum vaṭṭati.

Vāyimaṃ nāma pupphajālapupphapaṭapuppharūpesu daṭṭhabbaṃ. Cetiyesu pupphajālaṃ karontassa ekamekaṃhi jālacchidde dukkaṭaṃ. Bhitticchattabodhitthambhādīsopi eseṇa nayo. Pupphapaṭaṃ pana parehi pūritampi vāyitum na labbhati. Gopphimapuppheheva hatthi-assādirūpakāni karonti, tānapi vāyimaṭṭhāne tiṭṭhanti. Purimanayeneva sabbaṃ na vaṭṭati. Aññehi kataparicchade pana pupphāni ṭhapentena hatthi-assādirūpakampi kātum vaṭṭati. **Mahāpaccariyaṃ** pana kalambakena, aḍḍhacandakena ca saddhiṃ aṭṭhapupphavikatiyo vuttā. Tattha **kalambakoti** aḍḍhacandakantare ghaṭikadāma-olambako vutto, **aḍḍhacandakoti** aḍḍhacandākārena mālāguṇaparikkhepo. Tadubhayampi pūrimēyeva pavittamaṃ. **Kurundiyaṃ** pana “dve tayo mālāguṇe ekato katvā pupphadāmakaraṇampi vāyimaṃyevā”ti vuttaṃ. Tampi idha pūrimaṭṭhāneyeva pavittamaṃ. Na kevalaṇca pupphaguḷadāmaṃeva¹, piṭṭhamayadāmaṃpi geṇḍukapupphadāmaṃpi Kurundiyaṃ vuttaṃ, kharapattadāmaṃpi sikkhāpadassa sādharāṇattā bhikkhūnaṃpi bhikkhunīnaṃpi neva kātum, na kārapetum vaṭṭati. Pūjānimittaṃ pana kappiyavacanāṃ sabbattha vattum vaṭṭati. Pariyāya-obhāsanimittakammāni vaṭṭantiyeva.

Tuvaṭṭentiti nipajjanti. **Lāsentī**ti pītiyā uppilavamānā viya uṭṭahitvā lāsiyanāṭakaṃ nāṇenti, recakaṃ denti. **Naccantiyāpi naccanti**ti yadā nāṭakitthī naccati, tadā tepi tassā purato vā pacchato vā gacchantā naccanti. **Naccantiyāpi gāyantī**ti yadā sā naccati, tadā naccānurūpaṃ gāyanti. Esa nayo sabbattha. **Aṭṭhapade**pi **kīlanti**ti aṭṭhapadaphalake jūtaṃ kīlanti. Tathā **dasapade**. **Ākāsepī**ti aṭṭhapadadasapadesu viya ākāseyeva kīlanti. **Parihārapathe**pīti bhūmiyaṃ nānāpathamaṇḍalaṃ katvā tattha pariharitabbapathaṃ pariharantā kīlanti. **Santikāyapi kīlanti**ti santikakīlāya kīlanti, ekajjhaṃ ṭhapitā sārīyo vā pāsāṇasakkharāyo vā acālentā nakheṇeva apanenti upanenti ca, sace tattha kāci calati, parājayo hoti. **Khalikāyā**ti jūtapthalake pāsakakīlāya kīlanti. **Ghaṭikāyā**ti ghaṭikā vuccati daṇḍakakīlā, tāya kīlanti. Dīghadaṇḍakena rassadaṇḍakam paharantā vicaranti.

1. Pupphadāmaṃeva (Sī), pupphaguḷapupphadāmaṃeva (Ka)

သလကဟတ္ထနာတိ လာခါယ ဝါ မဉ္ဇိယာ^၁ ဝါ ပိဋ္ဌဗ္ဗကေ ဝါ သလကဟတ္ထံ တေမေတွာ “ကိ” ဟောတူ”တိ ဘူမိယံ ဝါ ဘိတ္တိယံ ဝါ တံ ပဟရိတွာ ဟတ္ထိအဿာဒိရူပါနိ ဒဿေန္တာ ကိဋ္ဌန္တိ။ အက္ခေနာတိ ဂုဠေန။ ပင်္ဂစီရေနာတိ ပင်္ဂစီရံ ဂုဠတိ ပဏ္ဏနာဋိကာ၊ တံ မေန္တာ ကိဋ္ဌန္တိ။ ဝင်္ကကေနာတိ ဂါမဒါရကာနံ ကိဋ္ဌနကေန ခုဒ္ဒကနင်္ဂလေန။ မောက္ခမိကာယာတိ မောက္ခမိကာ ဂုဠတိ သမ္ပရိဝတ္တကကိဋ္ဌာ၊ အာကာသေ ဝါ ဒဏ္ဍံ ဂဟေတွာ ဘူမိယံ ဝါ သီသံ ဌပေတွာ ဟေဋ္ဌပရိယဘာဝေန ပရိဝတ္တန္တာ ကိဋ္ဌန္တိတိ အတ္ထော။ စိင်္ဂလကေနာတိ စိင်္ဂလကံ ဂုဠတိ တာလပဏ္ဏာဒိဟိ ကတံ ဝါတပ္ပဟာရေန ပရိတ္တမနစက္ကံ၊ တေန ကိဋ္ဌန္တိ။ ပတ္တာဌကေနာတိ ပတ္တာဌကံ ဂုဠတိ ပဏ္ဏနာဋိ၊ တာယ ဝါလိကာဒိနိ မိနန္တာ ကိဋ္ဌန္တိ။ ရုထကေနာတိ ခုဒ္ဒကရထေန။ ဓနကေနာတိ ခုဒ္ဒကဓနနာ။

အက္ခရိကာယာတိ အက္ခရိကာ ဂုဠတိ အာကာသေ ဝါ ပိဋ္ဌိယံ ဝါ အက္ခရ-ဇာနနကိဋ္ဌာ၊ တာယ ကိဋ္ဌန္တိ။ မနေသိကာယာတိ မနေသိကာ ဂုဠတိ မနသာ စိန္တတဇာနနကိဋ္ဌာ၊ တာယ ကိဋ္ဌန္တိ။ ယထာဝဇ္ဇေနာတိ ယထာဝဇ္ဇံ ဂုဠတိ ကာဏကုဏိခဉာဒိနံ ယံ ယံ ဝဇ္ဇံ၊ တံ တံ ပယောဇေတွာ ဒဿနကိဋ္ဌာ၊ တာယ ကိဋ္ဌန္တိ ဝေလန္တကာ ဝိယ။ ဟတ္ထိသိဗ္ဗိ သိက္ခန္တိတိ ဟတ္ထိနိမိတ္တံ ယံ သိပ္ပံ သိက္ခိတဗ္ဗံ၊ တံ သိက္ခန္တိ။ ဧသေဝ နယော အဿာဒိသု။ ဓာဝန္တိဒိတိ ပရမ္ပုခါ ဂစ္ဆန္တာ ဓာဝန္တိ။ အာဓာဝန္တိဒိတိ ယတ္ထကံ ဓာဝန္တိ၊ တတ္ထကမေဝ အဘိဓုခါ ပုန အာဂစ္ဆန္တာ အာဓာဝန္တိ။ နိဗ္ဗုဒ္ဓိန္တိတိ မလ္လယုဒ္ဓံ ကရေန္တိ။ နုလာဋိကမ္ပိ ဒေန္တိတိ “သာဓု သာဓု ဘဂိနီ”တိ အတ္တနော နုလာဋေ အင်္ဂုလိံ ဌပေတွာ တဿာ နုလာဋေ ဌပေန္တိ။ ဝိဝိဓမ္ပိ အနာစာရံ အာစရန္တိတိ အညဗ္ဗိ ပါဠိယံ အနာဂတံ မုခဒ္ဓိဏ္ဍိမာဒိဝိဝိဓံ အနာစာရံ အာစရန္တိ။

၄၃၂။ ပါသာဒိကေနာတိ ပသာဒါဝဟေန သာရုပ္ပေန သမဏာနုစ္ဆရိကေန။ အဘိက္ခန္တေနာတိ ဂမနေန။ ပဋိက္ခန္တေနာတိ နိဝတ္တနေန။ အာလောကိတေနာတိ ပုရတော ဒဿနေန။ ဝိလောကိတေနာတိ ဣတော စိတော စ ဒဿနေန။ သမိဇ္ဇိတေနာတိ ပဗ္ဗသင်္ကေတနေန။ ပသာရိတေနာတိ တေသံယေဝ ပသာရဏေန။ သဗ္ဗတ္ထ ဣတ္ထန္တုတာချာနတ္ထေ ကရဏဝစနံ၊ သတိသမ္ပဇေယတိ အဘိသင်္ခတတ္တာ ပါသာဒိက အဘိက္ခန္တ ပဋိက္ခန္တ အာလောကိတ ဝိလောကိတ သမိဇ္ဇိတ ပသာရိတော ဟုတွာတိ ဂုတ္တံ ဟောတိ။ ဩက္ခိက္ခမ္ပန္တိတိ

၁-မဉ္ဇိယာ (သီ၊ သျာ)

Salākahatthenāti lākhāya vā mañjaṭṭhiyā¹ vā piṭṭha-udake vā salākahattham temetvā “kiṃ hotū”ti bhūmiyaṃ vā bhittiyaṃ vā taṃ paharivā hatthi-assādirūpāni dassentā kīlanti, **akkhenā**ti guḥena. **Paṅgacīrenā**ti paṅgacīraṃ vuccati paṇṇanālikā, taṃ dhamantā kīlanti. **Vaṅkakenā**ti gāmadārakānaṃ kīlanakena khuddakanaṅgalena. **Mokkhacikāyā**ti mokkhacikā vuccati samparivattakakīlā, ākāse vā daṇḍaṃ gahetvā, bhūmiyaṃ vā sīsaṃ ṭhapetvā heṭṭhupariyabhāvena parivattantā kīlanti attho. **Ciṅgulakenā**ti ciṅgulakam vuccati tālapaṇṇādīhi kataṃ vātappahārena paribbhamanacakkam, tena kīlanti. **Pattālhakenā**ti pattālhakam vuccati paṇṇanāli, tāya vālikādīni minantā kīlanti. **Rathakenā**ti khuddakarathena. **Dhanukenā**ti khuddakadhanunā.

Akkharikāyāti akkharikā vuccati ākāse vā piṭṭhiyaṃ vā akkharajānanakīlā, tāya kīlanti. **Manesikāyā**ti manesikā vuccati manasā cintitajānanakīlā, tāya kīlanti. **Yathāvajjenā**ti yathāvajjam vuccati kāṇakuṇikhañjādīnaṃ yaṃ yaṃ vajjam, taṃ taṃ payojetvā dassanakīlā, tāya kīlanti velambhakā viya. **Hatthismimpi sikkhantī**ti hatthinimittam yaṃ sippam sikkhitabbaṃ, taṃ sikkhanti. Eseva nayo assādīsu. **Dhāvanti**ti parammukhā gacchantā dhāvanti, **ādhāvanti**ti yattakam dhāvanti, tattakameva abhimukhā puna āgacchantā ādhāvanti. **Nibbujjhantī**ti mallayuddham karonti. **Nalāṭikampi dentī**ti “sādhu sādhu bhaginī”ti attano nalāṭe aṅgulim ṭhapetvā tassā nalāṭe ṭhappenti. **Vividhampi anācāraṃ ācarantī**ti aññampi Pāliyaṃ anāgatā mukhaḍiṇḍimādivividham anācāraṃ ācaranti.

432. **Pāsādikenā**ti pasādāvahena sāruppena samaṇānucchavikena. **Abhikkantenā**ti gamanena. **Paṭikkantenā**ti nivattanena. **Ālokitenā**ti purato dassanena. **Vilokitenā**ti ito cito ca dassanena. **Samiñjitenā**ti pabbasaṅkocanena. **Pasāritenā**ti tesamyeva pasāraṇena. Sabbattha itthambhūtākhyānatthe karaṇavacanam, satisampajāññehi abhisankhatattā pāsādika abhikkanta paṭikkanta ālokita vilokita samiñjita pasārito hutvāti vuttam hoti. **Okkhittacakkhū**ti

1. Mañjittṭhiyā (Sī, Syā)

၂၀၆ ဝိနယပိဋက ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာ [၂-သံဃာဒိဿေသ

ဟေဋ္ဌာဒိတ္တစက္ခု။ **ဣရိယာပထသမ္ပန္နော**တိ တာယ ပါသာဒိကအဘိက္ကန္တာဒိတာယ သမ္ပန္နဣရိယာပထော။

ကွာယန္တိ ကော အယံ။ **အဗလဗလော ဝိယာ**တိ အဗလော ကိရ ဗောဇ္ဇော ဝုစ္ဆတိ၊ အတိသယတ္ထေ စ ဣဒံ အာမေဋ္ဌိတံ^၁၊ တသ္မာ အတိဗောဇ္ဇော ဝိယာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **မန္တမန္တော**တိ အဘိက္ကန္တာဒိန္နံ အနုဒ္ဓတတာယ အတိမန္တော အတိသဏှောတိ ဧဝံ ဂုဏမေဝ ဒေါသတော ဒဿေန္တိ။ **ဘာကုဋိက-ဘာကုဋိကော ဝိယာ**တိ ဩက္ခိတ္တစက္ခုတာယ ဘာကုဋိ^၂ ကတွာ သင်္ကုဋိတမုခေါ ကုပိတော ဝိယ ဝိစရတိတိ မညမာနာ ဝဒန္တိ။ **သဗ္ဗာ**တိ နိပုဏာ၊ “အဗ္ဗတတ ဘဂိနိ”တိ ဧဝံ ဥပါသကဇနံ ယုတ္တဋ္ဌာနေ ဥပနေတုံ ဆေကာ၊ န ယထာ အယံ၊ ဧဝံ အဗလဗလော ဝိယာတိ အဓိပ္ပါယော။ **သဒိလော**တိ သာခလျေန^၂ ယုတ္တာ။ **သုခသမ္ဘာသာ**တိ ဣဒံ ပုရိမဿ ကာရဏဝစနံ။ ယေသံ ဟိ သုခသမ္ဘာသာ သမ္မောဒနိယကထာ နေလာ ဟောတိ ကဏ္ဍသုခေါ၊ တေ သဒိလောတိ ဝုစ္ဆန္တိ။ တေနာဟံသု “သဒိလော သုခသမ္ဘာသာ”တိ။ အယံ ပနေတ္ထ အဓိပ္ပါယော—“အမှာကံ အယျာ ဥပါသကေ ဒိဿာ မရရံ သမ္မောဒနိယံ ကထံ ကထေန္တိ၊ တသ္မာ သဒိလော သုခသမ္ဘာသာ၊ န ယထာ အယံ၊ ဧဝံ မန္တမန္တာ ဝိယာ”တိ။ **မိဟိတပုဗ္ဗင်္ဂမာ**တိ မိဟိတံ ပုဗ္ဗင်္ဂမံ ဧတေသံ စစနဿာတိ မိဟိတပုဗ္ဗင်္ဂမာ၊ ပဌမံ သိတံ ကတွာ ပစ္ဆာ ဝဒန္တိတိ အတ္ထော။ **ဟိသ္မာဂတ-ဝါဒိနော**တိ ဥပါသကံ ဒိဿာ “ဟိ သ္မာဂတံ တဝါ”တိ ဧဝံဝါဒိနော၊ န ယထာ အယံ၊ ဧဝံ သင်္ကုဋိတမုခတာယ ဘာကုဋိကဘာကုဋိကာ ဝိယ။ ဧဝံ မိဟိတပုဗ္ဗင်္ဂမာဒိတာယ အဘာကုဋိကဘာဝံ အတ္ထတော ဒဿေတွာ ပုန သရူပေနပိ ဒဿေန္တော အာဟံသု **အဘာကုဋိကာ ဥတ္တာနမုခေါ ပုဗ္ဗဘာသိ-နော**တိ။ ဥပ္ပုဋ္ဌိပါဠိယာ ဝါ တိတ္ထမ္ပိ အာကာရာနံ အဘာဝဒဿနမေတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ကထံ? ဧတ္ထ ဟိ **အဘာကုဋိကာ**တိ ဣမိနာ ဘာကုဋိကဘာကုဋိကာ-ကာရဿ အဘာဝေါ ဒဿိတော။ **ဥတ္တာနမုခေါ**တိ ဣမိနာ မန္တမန္တာကာရဿ၊ ယေ ဟိ စက္ခုနိ ဥဗ္ဗိလေတွာ အာလောကနေန ဥတ္တာနမုခေါ ဟောန္တိ၊ န တေ မန္တမန္တာ။ **ပုဗ္ဗဘာသိနော**တိ ဣမိနာ အဗလဗလောကာရဿ အဘာဝေါ ဒဿိတော။ ယေ ဟိ အဘာသနကုသလတာယ အဗ္ဗတတတတိ ပဌမတရံ အဘာသန္တိ၊ န တေ အဗလဗလောတိ။

ဟိ ဘန္တေ ဃရံ ဂမိဿာမာတိ သော ကိရ ဥပါသကော “န ခေါ အာဝုသော ပိဏ္ဍော လဟ္တတိ”တိ ဝုတ္တေ “တုမှာကံ ဘိက္ခုဟိယေဝ ဧတံ

၁-အာမေဋ္ဌိတံ (သိ)

၂-သာခလျေန (သိ၊ သျာ)

hetṭhākhittacakkhu. **Iriyāpathasampannoti** tāya pāsādika-abhikkantāditāya sampanna-iriyāpatho.

Kvāyanti ko ayam. **Abalabalo viyāti** abalo kira bondo vuccati, atisayatthe ca idam āmeḍitam¹, tasmā atibondo viyāti vuttam hoti. **Mandamandoti** abhikkantādīnam anuddhatatāya atimando atisaṇhoti evam guṇameva dosato dassenti. **Bhākuṭikabhākuṭiko viyāti** okkhittacakkhutāya bhakuṭim katvā saṅkuṭitamukho kupito viya vicaratīti maññamānā vadanti. **Sanhāti** nipuṇā, “ammatāta bhaginī”ti evam upāsakajanam yuttaṭṭhāne upanetum chekā, na yathā ayam, evam abalabalā viyāti adhippāyo. **Sakhilāti** sākhalena² yuttā. **Sukhasambhāsāti** idam purimassa kāraṇavacanam. Yesam hi sukhasambhāsā sammodanīyakathā nelā hoti kaṇṇasukhā, te sakhilāti vuccanti. Tenāhamasu “sakhilā sukhasambhāsā”ti. Ayam panettha adhippāyo—“amhākam ayyā upāsake disvā madhuram sammodanīyam katham kathenti, tasmā sakhilā sukhasambhāsā, na yathā ayam, evam mandamandā viyā”ti. **Mihitapubbaṅgamāti** mhitam pubbaṅgamam etesam vacanassāti mhitapubbaṅgamā, paṭhamam sitam katvā pacchā vadantīti attho. **Ehisvāgatavādinoti** upāsakam disvā “ehi svāgataṁ tavā”ti evamvādino, na yathā ayam, evam saṅkuṭitamukhatāya bhākuṭikabhākuṭikā viya. Evam mhitapubbaṅgamāditāya abhākuṭikabhāvam atthato dassetvā puna sarūpenapi dassento āhamasu “**abhākuṭikā uttānamukhā pubbabhāsino**”ti. Uppaṭipāṭiyā vā tiṇṇampi ākārānam abhāvadassanametanti veditabbam. Katham? Ettha hi “**abhākuṭikā**”ti iminā bhākuṭikabhākuṭikākārassa abhāvo dassito. “**Uttānamukhā**”ti iminā mandamandākārassa, ye hi cakkhūni ummīletvā ālokanena uttānamukhā honti, na te mandamandā. “**Pubbabhāsino**”ti iminā abalabalākārassa abhāvo dassito. Ye hi ābhāsanakusalatāya “amma, tātā”ti paṭhamataram ābhāsanti, na te abalabalāti.

Ehi bhante gharam gamissāmāti so kira upāsako “na kho āvuso piṇḍo labbhatī”ti vutte “tumhākam bhikkhūhiyeve etam

ကတံ၊ သကလမ္ပိ ဂါမံ ဝိစရန္တာ န လစ္ဆိယာ”တိ ဝတ္ထာ ဝိဇ္ဇာပါတံ ဒါတုကာမော “ဧဟိ ဘန္တေ သရံ ဂမိဿာမာ”တိ အာဟ။ ကိံ ပနာယံ ပယုတ္တဝါစာ ဟောတိ န ဟောတိတိ။ န ဟောတိ။ ပုစ္ဆိတပဉ္စော နာမာယံ၊ ကထေတုံ ဝဇ္ဇတိ။ တသ္မာ ဣဒါနိ စေဝိ ပုဗ္ဗဏှော ဝါ သာယနေ ဝါ အန္တရသရံ ပဝိဋ္ဌံ ဘိက္ခု ကောစိ ပုစ္ဆေယျ “ကသ္မာ ဘန္တေ စရိယာ”တိ။ ယေနတ္ထေန စရိတိ။ တံ အာစိက္ခိတော “လဒ္ဓံ, န လဒ္ဓ”န္တိ ဝုတ္တေ သစေ န လဒ္ဓံ, “န လဒ္ဓ”န္တိ ဝတ္ထာ ယံ သော ဒေတိ။ တံ ဂဟေတုံ ဝဇ္ဇတိ။

ဒုဋ္ဌောတိ န ပသာဒါဒိနံ ဝိနာသေန ဒုဋ္ဌော၊ ပုဂ္ဂလဝသေန ဒုဋ္ဌော။ **ဒါနပထာနိ**တိ ဒါနာနိယေဝ ဝုစ္ဆန္တိ။ အထ ဝါ **ဒါနပထာနိ**တိ ဒါနနိဗ္ဗာနိ၊ ဒါနဝတ္ထာနိတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဥပစ္ဆန္နာနိ**တိ ဒါယကေဟိ ဥပစ္ဆန္နာနိ၊ န တေတာနိ ဧတရဟိ ဒေန္တိ။ **ရိဉ္စန္တိ**တိ ဝိသုံ ဟောန္တိ နာနာ ဟောန္တိ၊ ပက္ကမန္တိတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **သဏ္ဌဟေယျာ**တိ သမ္မာ တိဋ္ဌေယျ၊ ပေသလာနံ ဘိက္ခုနံ ပတိဋ္ဌာ ဘဝေယျ။

“ဝေမာဝသော”တိ ခေါ သော ဘိက္ခု သဒ္ဓဿ ပသန္ဓဿ ဥပါသကဿ သာသနံ သမ္ပုဋ္ဌိန္တိ။ ဧဝရူပံ ကိရ သာသနံ ကပ္ပိယံ ဟရိတုံ ဝဇ္ဇတိ။ တသ္မာ “မမ ဝစနေန ဘဂဝတော ပါဒေ ဝန္တိယာ”တိ ဝါ “စေတိယံ ပဋိမံ ဗောဓိ” သံသတ္ထေရံ ဝန္တိယာ”တိ ဝါ “စေတိယေ ဂန္ဓပူဇံ ကရေထ၊ ပုပ္ဖပူဇံ ကရေထာ”တိ ဝါ “ဘိက္ခု သန္တိပါတေထ ဒါနံ ဒဿာမ ဓမ္မံ သောဿာမာ”တိ ဝါ ဤဒိသေသု သာသနေသု ကုက္ကုစ္စံ န ကာတဗ္ဗံ။ ကပ္ပိယသာသနာနိ ဧတာနိ န ဂိဟိနံ ဂိဟိကမ္ပပဋိသံယုတ္တာနိတိ။ **ကုတော စ တုံ ဘိက္ခု အာဂစ္ဆသီ**တိ နိသိန္ဓော သော ဘိက္ခု န အာဂစ္ဆတိ။ အတ္တတော ပန အာဂတော ဟောတိ။ ဧဝံ သန္တေဝိ ဝတ္တမာနသမီပေ ဝတ္တမာနဝစနံ လဗ္ဘတိ။ တသ္မာ န ဒေါသော။ ပရိယောသာနေ “တတော အဟံ ဘဂဝါ အာဂစ္ဆာမိ”တိ ဧတ္ထာဝိ ဝစနေ ဒေသေဝ နယော။

၄၃၃။ **ပဌမံ အသဇိပုနဗ္ဗသုကာ ဘိက္ခု စောဒေတဗ္ဗာ**တိ မယံ တုမေ ဝတ္ထုကာမာတိ ဩကာသံ ကာရေတွာ ဝတ္ထုနာ စ အာပတ္တိယာ စ စောဒေတဗ္ဗာ။ စောဒေတွာ ယံ န သရန္တိ၊ တံ သာရေတဗ္ဗာ။ သစေ ဝတ္ထုဉ္စ အာပတ္တိဉ္စ ပဋိဇာနန္တိ၊ အာပတ္တိမေဝ ဝါ ပဋိဇာနန္တိ န ဝတ္ထု၊ အာပတ္တိံ ရောပေတဗ္ဗာ။ အထ ဝတ္ထုမေဝ ပဋိဇာနန္တိ နာပတ္တိံ၊ ဧဝမ္ပိ “ဣမသ္မိံ ဝတ္ထုသ္မိံ အယံ နာမ အာပတ္တိ”တိ ရောပေတဗ္ဗာ ဧဝ။ ယဒိ နေဝ ဝတ္ထု နာပတ္တိံ ပဋိဇာနန္တိ၊ အာပတ္တိံ န ရောပေတဗ္ဗာ။ အယမေတ္ထ ဝိနိစ္ဆယော။ ယထာပဋိညာယ ပန

1. Āmeḍitam (Sī)

2. Sākhallena (Sī, Syā)

katam, sakalampi gāmaṃ vicarantā na lacchathā”ti vatvā piṇḍapātāṃ
dātukāmo “ehi bhante gharaṃ gamissāmā”ti āha. Kiṃ panāyaṃ payuttavācā
hoti na hotīti. Na hoti. Pucchitapañho nāmāyaṃ, kathetuṃ vaṭṭati. Tasmā
idāni cepi pubbaṇhe vā sāyaṇhe vā antaragharaṃ paviṭṭhaṃ bhikkhuṃ koci
puccheyya “kasmā bhante carathā”ti. Yenatthena carati, taṃ ācikkhitvā
“laddhaṃ, na laddhaṃ”ti vutte sace na laddhaṃ, “na laddhaṃ”ti vatvā yaṃ so
deti, taṃ gahetuṃ vaṭṭati.

Duṭṭhoti na pasādādināṃ vināseṇa duṭṭho, puggalavasena duṭṭho.
Dānapathānīti dānāniyeva vuccanti. Atha vā **dānapathānī**ti dānanibaddhāni,
dānavattānīti vuttamā hoti. **Upacchinnānī**ti dāyakehi upacchinnāni, na te tāni
etarahi denti. **Riñcantī**ti visum honti nānā honti, pakkamantīti vuttamā hoti.
Sanṭhaheyyāti sammā tiṭṭheyya, pesalānaṃ bhikkhūnaṃ patiṭṭhā bhaveyya.

“Evamāvuso”ti kho so bhikkhu saddhassa pasannassa upāsakassa sāsanaṃ sampañicchi. Evarūpaṃ kira sāsanaṃ kappiyaṃ harituṃ vaṭṭati. Tasmā “mama vacanena Bhagavato pāde vandathā”ti vā “cetiyaṃ paṭimaṃ bodhiṃ saṃghattheraṃ vandathā”ti vā “cetiye gandhapūjaṃ karotha, pupphapūjaṃ karothā”ti vā “bhikkhū sannipāsetha, dānaṃ dassāma, dhammaṃ sossāmā”ti vā īdisesu sāsanesu kukkuccaṃ na kātabbaṃ. Kappiyasāsanaṇi etāni, na gihīnaṃ gihikammaṇiṣaṃyuttānīti. **Kuto ca tvaṃ bhikkhu āgacchasīti** nisinno so bhikkhu na āgacchati, atthato pana āgato hoti. Evaṃ santepi vattamānasamīpe vattamānavacanaṃ labbhati, tasmā na doso. Pariyosāne “tato ahaṃ Bhagavā āgacchāmī”ti etthāpi vacane eveda nayo.

433. Paṭhamam Assajipunabbasukā bhikkhū codetabbāti mayam tumhe vattukāmāti okāsam kāretvā vatthunā ca āpattiya ca codetabbā. Codetvā yaṃ na saranti, taṃ sāretabbā. Sace vatthuñca āpattiñca paṭijānanti, āpattimeva vā paṭijānanti, na vatthum, āpattiṃ ropetabbā. Atha vatthumeva paṭijānanti, nāpattiṃ, evampi “imasmiṃ vatthusmiṃ ayaṃ nāma āpatti”ti ropetabbā eva. Yadi neva vatthum, nāpattiṃ paṭijānanti, āpattiṃ na ropetabbā. Ayamettha vinicchayo. Yathāpaṭiññāya pana

၂၀၈ ဝိနယပိဋက ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာ [၂-သံဃာဒိသေသ

အာပတ္တိံ ရောပေတွာ ဧဝံ ပဗ္ဗာဇနိယကမ္မံ ကာတဗ္ဗန္တိ ဒဿေန္တော ဗျတ္တေန
ဘိက္ခုနာတိအာဒိမာဟ။ တံ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။

ဧဝံ ပဗ္ဗာဇနိယကမ္မကတေန ဘိက္ခုနာ ယသ္မိံ ဝိဟာရေ ဝသန္တေန ယသ္မိံ ဂါမေ ကုလဉ္ဇသကကမ္ပံ ကတံ ဟောတိ၊ တသ္မိံ ဝိဟာရေ ဝါ တသ္မိံ ဂါမေ ဝါ န ဝသိတဗ္ဗံ။ တသ္မိံ ဝိဟာရေ ဝသန္တေန သာမန္တဂါမေပိ ပိဏ္ဍာယ န စရိတဗ္ဗံ။ သာမန္တဝိဟာရေပိ ဝသန္တေန တသ္မိံ ဂါမေ ပိဏ္ဍာယ န စရိတဗ္ဗံ။

ဥပတိဿတ္ထေရော ပန “ဘန္တေ နဂရံ နာမ မဟန္တံ ဒွါဒသယောဇနိကမ္ပိ ဟောတိ”တိ အန္တေဝါသိကေဟိ ဝုတ္တော “ယဿာ ဝီထိယာ ကုလဉ္ဇသကကမ္ပံ ကတံ၊ တတ္ထေဝ ဝါရိတ”န္တိ အာဟ။ တတော “ဝီထိပိ မဟတီ နဂရပ္ပမာဏာဝ ဟောတိ”တိ ဝုတ္တော “ယဿာ ဃရပဋိပါဋိယာ”တိ အာဟ။ “ဃရပဋိပါဋိပိ ဝီထိပ္ပမာဏာဝ ဟောတိ”တိ ဝုတ္တော “ဣတော စိတော စ သတ္တ ဃရာနိဝါရိတာနိ”တိ အာဟ။ တံ ပန သဗ္ဗံ ထေရဿ မနောရထမတ္တမေဝ။ သစေပိ ဝိဟာရော တိယောဇနပရမော ဟောတိ ဒွါဒသယောဇနပရမဉ္စ နဂရံ၊ နေဝ ဝိဟာရေ ဝသိတုံ လဗ္ဘတိ၊ န နဂရေ စရိတုန္တိ။

၄၃၅။ တေ သံဃေန ပဗ္ဗာဇနိယကမ္မကတတံ ကထံ သံဃော တေသံ ကမ္မံ အကာသိ? န ဂန္ဓာဝ အဇ္ဈောတ္ထရိတွာ အကာသိ၊ အထ ခေါ ကုလေဟိ နိမန္နေတွာ သံဃဘက္ကေသု ကယိရမာနေသု တသ္မိံ တသ္မိံ ဌာနေ ထေရာ သမဏပဋိပဒံ ကထေတွာ “အယံ သမဏော၊ အယံ အဿမဏော” တိ မနုဿေ သညာပေတွာ ဧကံ ဒွေ ဘိက္ခု သီမံ ပဝေသေတွာ ဧတေနေရုပါယေန သဗ္ဗေသံ ပဗ္ဗာဇနိယကမ္မံ အကံသူတိ။ ဧဝံ ပဗ္ဗာဇနိယကမ္မကတဿ စ အဋ္ဌာရသ ဝတ္တာနိ ပူရေတွာ ယာစန္တဿ ကမ္မံ ပဋိပ္ပဿန္တေတဗ္ဗံ။ ပဋိပ္ပဿန္တကမ္မေနာပိ စ တေန ယေသု ကုလေသု ပုဗ္ဗေ ကုလဒူသကကမ္မံ ကတံ၊ တတော ပစ္စယာ န ဂဟေတဗ္ဗာ၊ အာသဝက္ခယပ္ပတ္တေနာပိ န ဂဟေတဗ္ဗာ၊ အကပ္ပိယာဝ ဟောန္တိ။ “ကသ္မာ န ဂဏှထာ” တိ ပုစ္ဆိတေန “ပုဗ္ဗေ ဧဝံ ကတတ္တာ” တိ ဝုတ္တေ သဓေ ဝဒန္တိ “န မယံ တေန ကာရဏေန ဒေမ၊ ဣဒါနိ သီလဝန္တတာယ ဒေမာ” တိ၊ ဂဟေတဗ္ဗာ။ ပကတိယာ ဒါနဋ္ဌာနေယေဝ ကုလဒူသကကမ္မံ ကတံ ဟောတိ။ တတော ပကတိဒါနမေဝ ဂဟေတုံ ဝဇ္ဇတိ၊ ယံ ဝဇ္ဇေတွာ ဒေန္တိ၊ တံ န ဝဇ္ဇတိ။

န သမ္မာ ဝတ္တန္တိတိ တေ ပန အဿဇိပုနဗ္ဗသုကာ အဋ္ဌာရသသု ဝတ္တေသု
သမ္မာ န ဝတ္တန္တိ။ န လောမံ ပါတေန္တိတိ အနုလောမပဋိပဒံ အပ္ပဋိပဇ္ဇနတာယ
န ပန္နလောမာ ဟောန္တိ။ န နေတ္တာရံ ဝတ္တန္တိတိ အတ္တနော နိတ္တရဏမဂ္ဂံ န

āpattiṃ ropetvā evaṃ pabbājanīyakammaṃ kātābanti dassento “**byattena bhikkhunā**”ti-ādimāha. Taṃ uttānatthameva.

Evaṃ pabbājanīyakammakatena bhikkhunā yasmim vihāre vasantena yasmim gāme kuladūsakakammaṃ kataṃ hoti, tasmim vihāre vā tasmim gāme vā na vasitabbaṃ. Tasmim vihāre vasantena sāmāntagāme piṇḍāya na caritabbaṃ. Sāmānavihārepi vasantena tasmim gāme piṇḍāya na caritabbaṃ. **Upatissatthero** pana “bhante nagaraṃ nāma mahantaṃ dvādasayojanikampi hoti”ti antevāsikehi vutto “yassā vīthiyā kuladūsakakammaṃ kataṃ, tattheva vāritan”ti āha. Tato “vīthipi mahatī nagarappamāṇāva hoti”ti vutto “yassā gharapaṭipāṭiyā”ti āha, “gharapaṭipāṭipi vīthippamāṇāva hoti”ti vutto “ito cito ca satta gharāni vāritāni”ti āha. Taṃ pana sabbaṃ therassa manorathamattameva. Sacepi vihāro tiyojanaparamo hoti dvādasayojanaparamaṇca nagaraṃ, neva vihāre vasitum labbhati, na nagare caritunti.

435. **Te saṃghena pabbājanīyakammakatā**ti kathaṃ saṃgho tesam kammaṃ akāsi? Na gantvāva ajjhottharivā akāsi, atha kho kulehi nimantetvā saṃghabhattesu kariyamānesu tasmim tasmim thāne therā samaṇapaṭipadaṃ kathetvā “ayaṃ samaṇo, ayaṃ assamaṇo”ti manusse saññāpetvā ekaṃ dve bhikkhū sīmaṃ paveśetvā etenevupāyena sabbesaṃ pabbājanīyakammaṃ akāmsūti. Evaṃ pabbājanīyakammakatassa ca aṭṭhārasa vattāni pūretvā yācantassa kammaṃ paṭipassambhetabbaṃ. Paṭipassaddhakammenāpi ca tena yesu kulesu pubbe kuladūsakakammaṃ kataṃ, tato paccayā na gahetabbā, āsavakkhayappattenāpi na gahetabbā, akappiyāva honti. “Kasmā na gaṇhathā”ti pucchitena “pubbe evaṃ katattā”ti vutte sace vadanti “na mayaṃ tena kāraṇena dema, idāni sīlavantatāya demā”ti, gahetabbā. Pakatiyā dānaṭṭhāneyeva kuladūsakakammaṃ kataṃ hoti. Tato pakatidānameva gahetum vaṭṭati, yaṃ vaḍḍhetvā denti, taṃ na vaṭṭati.

Na **sammā vattantī**ti te pana Assajipunabbasukā aṭṭhārasasu vattesu sammā na vattanti. Na **lomaṃ pātenti**ti anulomapaṭipadaṃ appaṭipajjanatāya na pannalomā honti. Na **netthāraṃ vattantī**ti attāno nittharaṇamaggaṃ na

ပဋိပဇ္ဇန္တိ။ န ဘိက္ခု။ ခမာပေန္တိတိ “ဒုက္ခဉ္စ ဘန္တေ အမှေဟိ၊ န ပုန ဧဝံ ကရိဿံမ၊ ခမေ အမှာက”န္တိ ဧဝံ ဘိက္ခုနံ ခမာပနံ န ကရေန္တိ။ အက္ခောသန္တိတိ ကာရကသံဃံ ဒသဟိ အက္ခောသဝတ္ထုဟိ အက္ခောသန္တိ။ ပရိဘာသန္တိတိ ဘယံ နေသံ ဒေသေန္တိ။ ဆန္ဒဂါမိတာ။ ဘယဂါမိတာ ပါပေန္တိတိ ဧတေ ဆန္ဒဂါမိနော စ။ ဘယဂါမိနော စာတိ ဧဝံ ဆန္ဒဂါမိတာယပိ။ ဘယဂါမိတာယပိ ပါပေန္တိ၊ ယောဇေန္တိတိ အက္ခော။ ပက္ခမန္တိတိ တေသံ ပရိဝါရေသု ပဉ္စသု သမဏသတေသု ဧကစ္စေ ဒိသာ ပက္ခမန္တိ။ ဝိက္ခမန္တိတိ ဧကစ္စေ ဂဟိ ဟောန္တိ။ ကထဉ္စ နာမ အသမိပုနဗ္ဗသုကာ ဘိက္ခုတိ ဧတ္ထ ဌိန္နံ ပါမောက္ခာနံ ဝသေန သဗ္ဗေပိ “အသမိပုနဗ္ဗသုကာ”တိ ဝတ္တာ။

၄၃၆-၄၃၇။ ဂါမံ ဝါတိ ဧတ္ထ နဂရမ္ပိ ဂါမဂ္ဂဟဏေနေဝ ဂဟိတံ။ တေနဿ ပဒဘာဇနေ “ဂါမောပိ နိဂမောပိ နဂရမ္ပိ ဂါမော စေဝ နိဂမော စာ”တိ ဝတ္တံ။ တတ္ထ အပါကာရပရိက္ခေပေါ သအာပဏော နိဂမောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ကုလာနိ ဒူသေတိတိ ကုလဒူသကော။ ဒူသေန္တော စ န အသုစိကဒ္ဓမာဒိဟိ ဒူသေတိ၊ အထ ခေါ အတ္တနော ဒုပ္ပုပ္ပတ္တိယာ တေသံ ပသာဒံ ဝိနာသေတိ။ တေနဝဿ ပဒဘာဇနေ “ပုပ္ဖေန ဝါ”တိအာဒိ ဝတ္တံ။ တတ္ထ ယော ဟရိတွာ ဝါ ဟရာပေတွာ ဝါ ပက္ခောသိတွာ ဝါ ပက္ခောသာပေတွာ ဝါ သယံ ဝါ ဥပဂတာနံ ယံကိဉ္စ အတ္တနော သန္တကံ ပုပ္ဖံ ကုလသင်္ဂဟတ္ထာယ ဒေတိ၊ ဒုက္ခဉ္စ။ ပရသန္တကံ ဒေတိ၊ ဒုက္ခဉ္စမေဝ။ ထေယျစိတ္တေန ဒေတိ၊ ဘဏ္ဍုလေန ကာရေတဗ္ဗော။ ဧသေဝ နယော သံဃိကေပိ။ အယံ ပန ဝိသေသော၊ သေနာသနတ္ထာယ နိယာမိတံ ဣသံရဝတာယ ဒဒေတော ထုလ္လစ္စယံ။

ပုပ္ဖံ နာမ ကဿ ဒါတုံ ဝဇ္ဇတိ၊ ကဿ န ဝဇ္ဇတိတိ။ မာတာပိတုနံ တာဝ ဟရိတွာပိ ဟရာပေတွာပိ ပက္ခောသိတွာပိ ပက္ခောသာပေတွာပိ ဒါတုံ ဝဇ္ဇတိ၊ သေသဉ္စာတကာနံ ပက္ခောသာပေတွာဝ။ တဉ္စ ခေါ ဝတ္ထုပူဇနတ္ထာယ။ မဏ္ဍနတ္ထာယ ပန သိဝလိင်္ဂါဒိပူဇနတ္ထာယ ဝါ ကဿစိပိ ဒါတုံ န ဝဇ္ဇတိ။ မာတာပိတုနဉ္စ ဟရာပေန္တေန ဉ္စတိသာမဏေရေဟေဝ ဟရာပေတဗ္ဗံ။ ဣတရေ ပန ယဒိ သယမေဝ ဣန္ဒြိယံ ဝဇ္ဇတိ။ သမ္ပတေန ပုပ္ဖဘာဇကေန ဘာဇနကာလေ သမ္ပတ္တာနံ သာမဏေရာနံ ဥပမုဘာဂံ ဒါတုံ ဝဇ္ဇတိ။ ကုဉ္စိယံ သမ္ပတ္တဂဟိနံ ဥပမုဘာဂံ။ မဟာပစ္စရိယံ “စူဠကံ ဒါတုံ ဝဇ္ဇတိ”တိ ဝတ္တံ။ အသမ္ပတေန အပလောကေတွာ ဒါတဗ္ဗံ။

paṭipajjanti. **Na bhikkhū khamāpentīti** “dukkatāṃ bhante amhehi, na puna evaṃ karissāma, khamatha amhākaṃ”ti evaṃ bhikkhūnaṃ khamāpanaṃ na karonti. **Akkosantīti** kārakasaṃghaṃ dasahi akkosavatthūhi akkosanti. **Paribhāsantīti** bhayaṃ nesaṃ dassenti. **Chandagāmitā -pa- bhayagāmitā pāpentīti** ete chandagāmino ca -pa- bhayagāmino cāti evaṃ chandagāmitāyapi -pa- bhayagāmitāyapi pāpentī, yojentīti attho. **Pakkamantīti** tesāṃ parivāresu pañcasu samaṇasatesu ekacce disā pakkamanti. **Vibbhamantīti** ekacce gihī honti. **Kathañhi nāma Assajipunabbasukā bhikkhūti** ettha dvinnāṃ pāmokkhānaṃ vasena sabbepi “Assajipunabbasukā”ti vuttā.

436-7. **Gāmaṃ vāti** ettha nagarampi gāmaggaṇeṇeva gahitaṃ. Tenassa padabhājane “gāmopi nigamopi nagarampi gāmo ceva nigamo cā”ti vuttaṃ. Tattha apākāraparikkhepo sa-āpaṇo **nigamoti** veditabbo.

Kulāni dūsetīti **kuladūsako**. Dūsento ca na asucikaddamādīhi dūseti, atha kho attano duppaṭṭipattiyā tesāṃ pasādaṃ vināseti. Tenevassa padabhājane “pupphena vā”ti-ādi vuttaṃ. Tattha yo haritvā vā harāpetvā vā pakkositvā vā pakkosāpetvā vā sayāṃ vā upagatānaṃ yaṃkiñci attano santakaṃ pupphaṃ kulasaṅgahatthāya deti, dukkaṭaṃ. Parasantakaṃ deti, dukkaṭameva. Theyyacittena deti, bhaṇḍagghena kāretabbo. Eseva nayo saṅghikepi. Ayaṃ pana viseso, senāsanatthāya niyāmitaṃ issaravatāya dadato thullaccayaṃ.

Pupphaṃ nāma kassa dātuṃ vaṭṭati, kassa na vaṭṭatīti. Mātāpitūnaṃ tāva haritvāpi harāpetvāpi pakkositvāpi pakkosāpetvāpi dātuṃ vaṭṭati, sesañātakānaṃ pakkosāpetvāva. Tañca kho vatthupūjanatthāya. Maṇḍanatthāya pana sivaliṅgādipūjanatthāya vā kassacipi dātuṃ na vaṭṭati. Mātāpitūnañca harāpentena ñātisāmaṇereheva harāpetabbaṃ. Itare pana yadi sayameva icchanti, vaṭṭati. Sammatena pupphabhājakena bhājanakāle sampattānaṃ sāmaṇerānaṃ upaḍḍhabhāgaṃ dātuṃ vaṭṭati. **Kurundiyaṃ** sampattagihīnaṃ upaḍḍhabhāgaṃ. **Mahāpaccariyaṃ** “cūḷakaṃ dātuṃ vaṭṭatī”ti vuttaṃ. Asammatena apaloketvā dātabbaṃ.

၂၁၀

ဝိနယပိဋက ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာ [၂-သံဃာဒိသေသ

အာစရိယုပဇ္ဈာယေသု သင်္ဂါရဝါ သာမဏေရာ ဗဟူနိ ပုပ္ဖါနိ အာဟရိတွာ ရာသီ ကတွာ ဌပေန္တိ။ ထေရာ ပါတောဝ သမ္ပတ္တာနံ သဒ္ဓိဝိဟာရိကာဒိနံ ဥပါသကာနံ ဝါ “တုံ ဣဒံ ဂဏှ၊ တုံ ဣဒံ ဂဏှာ”တိ ဒေန္တိ။ ပုပ္ဖါနံ နာမ န ဟောတိ။ စေတိယံ ပူဇေဿာမာတိ ဂဟေတွာ ဂစ္ဆန္တာပိ ပူဇံ ကရေန္တာပိ တတ္ထ တတ္ထ သမ္ပတ္တာနံ စေတိယပူဇနတ္ထာယ ဒေန္တိ။ တေမ္ပိ ပုပ္ဖါနံ နာမ န ဟောတိ။ ဥပါသကေ အက္ကပုပ္ဖါဒိဟိ ပူဇေန္တေ ဒိသ္မာ “ဝိဟာရေ ကဏီကာရ-ပုပ္ဖါဒိနိ အတ္ထိ၊ ဥပါသကာ တာနိ ဂဟေတွာ ပူဇေဿာ”တိ ဝတ္ထုမ္ပိ ဝဇ္ဇတိ။ ဘိက္ခု ပုပ္ဖပူဇံ ကတွာ ဒိဝါတရံ ဂါမံ ပရိဋ္ဌေ “ကိ” ဘန္တေ အတိဒိဝါ ပရိဋ္ဌတ္တာ”တိ ပုစ္ဆန္တိ။ “ဝိဟာရေ ဗဟူနိ ပုပ္ဖါနိ ပူဇံ အကရိမှာ”တိ ဝဒန္တိ။ မနုဿာ “ဗဟူနိ ကိရ ဝိဟာရေ ပုပ္ဖါနိ”တိ ပုနဒိဝေသေ ပဟူတံ ခါဒနိယံ ဘောဇနိယံ ဂဟေတွာ ဝိဟာရံ ဂန္တော ပုပ္ဖပူဇန္တေ ကရေန္တိ။ ဒါနန္တေ ဒေန္တိ။ ဝဇ္ဇတိ။ မနုဿာ “မယံ ဘန္တေ အသုကဒိဝသံ နာမ ပူဇေဿာမာ”တိ ပုပ္ဖဝါရံ ယာစိတွာ အနုညာတဒိဝေသေ အာဂစ္ဆန္တိ။ သာမဏေရေဟိ စ ပဂေဝ ပုပ္ဖါနိ ဩစိနိတွာ ဌဝိတာနိ ဟောန္တိ။ တေ ရုက္ခေသု ပုပ္ဖါနိ အပဿန္တာ “ကုဟိ” ဘန္တေ ပုပ္ဖါနိ”တိ ဝဒန္တိ။ သာမဏေရေဟိ ဩစိနိတွာ ဌဝိတာနိ၊ တုမေ ပန ပူဇေတွာ ဂစ္ဆထ၊ သံဃော အညံ ဒိဝသံ ပူဇေဿတိတိ။ တေ ပူဇေတွာ ဒါနံ ဒတွာ ဂစ္ဆန္တိ။ ဝဇ္ဇတိ။ **မဟာပစ္စရိယံ** ပန **ကုရုန္တိယန္တ** “ထေရာ သာမဏေရေဟိ ဒါပေတုံ န လဘန္တိ။ သစေ သယမေဝ တာနိ ပုပ္ဖါနိ တေသံ ဒေန္တိ။ ဝဇ္ဇတိ။ ထေရေဟိ ပန ‘သာမဏေ-ရေဟိ ဩစိနိတွာ ဌဝိတာနိ’တိ ဣတ္ထကမေဝ ဝတ္ထဗ္ဗ”န္တိ ဝုတ္တံ။ သစေ ပန ပုပ္ဖဝါရံ ယာစိတွာ အနောစိတေသု ပုပ္ဖေသု ယာဂုဘတ္တာဒိနိ အာဒါယ အာဂန္တော သာမဏေရေ “ဩစိနိတွာ ဒေဿာ”တိ ဝဒန္တိ။ ဉာတကသာမဏေရာနံယေဝ ဩစိနိတွာ ဒါတုံ ဝဇ္ဇတိ။ အညာတကေ ဥက္ခိဝိတွာ ရုက္ခသာခါယ ဌပေန္တိ။ န ဩရေဟိတွာ ပလာယိတဗ္ဗံ၊ ဩစိနိတွာ ဒါတုံ ဝဇ္ဇတိ။ သစေ ပန ကောစိ ဓမ္မကထိကော “ဗဟူနိ ဥပါသကာ ဝိဟာရေ ပုပ္ဖါနိ၊ ယာဂုဘတ္တာဒိနိ အာဒါယ ဂန္တော ပုပ္ဖပူဇံ ကရေဿာ”တိ ဝဒတိ။ တဿေဝ န ကပ္ပတိတိ **မဟာပစ္စရိယန္တ** **ကုရုန္တိယန္တ** ဝုတ္တံ။ **မဟာအဋ္ဌကထာယံ** ပန “ဧတံ အကပ္ပိယံ န ဝဇ္ဇတိ”တိ အဝိသေသေန ဝုတ္တံ။

ဖလမ္ပိ အတ္တနော သန္တကံ ဝုတ္တနယေနေဝ မာတာပိတူနံ သေသဉာတကာနဉ္စ ဒါတုံ ဝဇ္ဇတိ။ ကုလသင်္ဂဟတ္ထာယ ပန ဒေန္တသံ ဝုတ္တနယေနေဝ အတ္တနော သန္တကေ ပရသန္တကေ သံဃိကေ သေနာသနတ္ထာယ နိယာမိတေ စ ဒုက္ကဋ္ဌာဒိနိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ အတ္တနော သန္တကံယေဝ ဂိလာနမနုဿာနံ ဝါ သမ္ပတ္တဗ္ဗဿရာနံ

Ācariyupajjhāyesu sagāravā sāmaṇerā bahūni pupphāni āharitvā rāsim katvā ṭhapenti, therā pātova sampattānaṃ saddhivihārikādīnaṃ upāsakānaṃ vā “tvaṃ idaṃ gaṇha, tvaṃ idaṃ gaṇhā”ti denti, pupphadānaṃ nāma na hoti. “Cetiyaṃ pūjessāmā”ti gahetvā gacchantāpi pūjaṃ karontāpi tattha tattha sampattānaṃ cetiyapūjanatthāya denti, etampi pupphadānaṃ nāma na hoti. Upāsake akkapupphādīhi pūjente disvā “vihāre kaṇikārapupphādīni atthi, upāsakā tāni gahetvā pūjethā”ti vattumpi vaṭṭati. Bhikkhū pupphapūjaṃ katvā divātaraṃ gāmaṃ pavittthe “kim bhante atidivā pavittthatthā”ti pucchanti, “vihāre bahūni pupphāni pūjaṃ akarimhā”ti vadanti. Manussā “bahūni kira vihāre pupphāni”ti punadivase pahūtaṃ khādanīyaṃ bhojanīyaṃ gahetvā vihāraṃ gantvā pupphapūjañca karonti, dānañca denti, vaṭṭati. Manussā “mayā bhante asukadivasaṃ nāma pūjessāmā”ti pupphavāraṃ yācitvā anuññātadivase āgacchanti, sāmaṇerehi ca pageva pupphāni ocinitvā ṭhapitāni honti, te rukksesu pupphāni apassantā “kuhiṃ bhante pupphāni”ti vadanti, sāmaṇerehi ocinitvā ṭhapitāni, tumhe pana pūjetvā gacchatha, saṃgho aññaṃ divasaṃ pūjessatīti. Te pūjetvā dānaṃ datvā gacchanti, vaṭṭati. **Mahāpaccariyaṃ**, pana **Kurundiyañca** “therā sāmaṇerehi dāpetuṃ na labhanti. Sace sayameva tāni pupphāni tesāṃ denti, vaṭṭati. Therehi pana ‘sāmaṇerehi ocinitvā ṭhapitāni’ti ettakameva vattabban”ti vuttaṃ. Sace pana pupphavāraṃ yācitvā anocitesu pupphesu yāgubhattādīni ādāya āgantvā sāmaṇere “ocinitvā dethā”ti vadanti. Ñātakasāmaṇerānaṃyeva ocinitvā dātuṃ vaṭṭati. Aññātake ukkhipitvā rukkhasākhāya ṭhapenti, na orohitvā palāyitabbaṃ, ocinitvā dātuṃ vaṭṭati. Sace pana koci dhammakathiko “bahūni upāsakā vihāre pupphāni, yāgubhattādīni ādāya gantvā pupphapūjaṃ karoṭhā”ti vadati, tasseva na kappatīti **Mahāpaccariyañca Kurundiyañca** vuttaṃ. **Mahā-aṭṭhakathāyaṃ** pana “etaṃ akappiyaṃ na vaṭṭatī”ti avisesena vuttaṃ.

Phalampi attano santakaṃ vuttanayeneva mātāpitūnaṃ, sesaññātakānañca dātuṃ vaṭṭati. Kulasaṅgahatthāya pana dentassa vuttanayeneva attano santake, parasantake, saṃghike, senāsanatthāya niyāmite ca dukkaṭṭādīni veditabbāni. Attano santakaṃyeva gilānamanussānaṃ vā sampatta-issarānaṃ

ဝါ ဒီဏပရိဗ္ဗယာနံ ဝါ ဒါတုံ ဝဇ္ဇတိ၊ ဖလဒါနံ န ဟောတိ။ ဖလဘာဇကေနာပိ သမ္မတေန သံဃဿ ဖလဘာဇနကာလေ သမ္ပတ္တမနုဿာနံ ဥပဗ္ဗာဘာဝံ ဒါတုံ ဝဇ္ဇတိ။ အသမ္မတေန အပလောကေတွာ ဒါတဗ္ဗံ။ သံဃာရာမေပိ ဖလပရိစ္ဆေဒေန ဝါ ရုက္ခပရိစ္ဆေဒေန ဝါ ကတိကာ ကာတဗ္ဗာ။ တတော ဂိလာနမနုဿာနံ ဝါ အညေသံ ဝါ ဖလံ ယာစန္ဒာနံ ယထာပရိစ္ဆေဒေန စတ္တာရိ ပဉ္စ ဖလာနိ ဒါတဗ္ဗာနိ။ ရုက္ခာ ဝါ ဒဿေတဗ္ဗာ “ဣတော ဂဟေတုံ လဗ္ဗတိ”တိ။ “ဣဝ ဖလာနိ သုန္ဒရနိ၊ ဣတော ဂဏှထာ”တိ ဧဝံ ပန န ဝတ္တဗ္ဗံ။

စုဏ္ဏေနာတိ ဧတ္ထ အတ္တနော သန္တကံ သိရိသစုဏ္ဏံ ဝါ အညံ ဝါ ကသာဝံ ယံကိဉ္စ ကုလသင်္ဂဟတ္ထာယ ဒေတိ၊ ဒုက္ကဋ္ဌံ။ ပရသန္တကာဒိသုပိ ဝုတ္တနယေန ဝိနိစ္ဆယော ဝေဒိတဗ္ဗော။ အယံ ပန ဝိသေသော၊ ဣဝ သံဃဿ ရက္ခိတ-ဂေါပိတာပိ ရုက္ခစ္ဆလိ ဂရုဘဏှမေဝ။ မတ္တိကဒန္တကဋ္ဌဝေဠုသုပိ ဂရုဘဏှပဝံ ဥတွာ စုဏ္ဏေ ဝုတ္တနယေန ဝိနိစ္ဆယော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ပဏ္ဏဒါနံ ပန ဧတ္ထ န အာဂတံ၊ တမ္ပိ ဝုတ္တနယေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ပရတောပိ ဂရုဘဏှဝိနိစ္ဆယေ သမ္ပိ ဝိတ္တာရေန ဝဏှယိဿာမ။

ဝေဇ္ဇိကာယ ဝါတိ ဧတ္ထ ဝေဇ္ဇကမ္ပဝိမိ တတိယပါရာဇိကဝဏ္ဏနာယံ ဝုတ္တ-နယေန ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဇဗ္ဗပေသနိကေနာတိ ဧတ္ထ ဇဗ္ဗပေသနိယန္တိ ဂိဟိနံ ဒူတေယျသာသန-ဟရဏကမ္ပံ ဝုစ္ဆတိ၊ တံ န ကာတဗ္ဗံ။ ဂိဟိနံ ဟိ သာသနံ ဂဟေတွာ ဂစ္ဆန္တဿ ပဒေ ပဒေ ဒုက္ကဋ္ဌံ။ တံ ကမ္ပံ နိဿာယ လဒ္ဓဘောဇနံ ဘုဉ္ဇန္တဿာပိ အဇ္ဈော-ဟာရေ အဇ္ဈောဟာရေ ဒုက္ကဋ္ဌံ။ ပဌမံ သာသနံ အဂ္ဂဟေတွာပိ ပစ္ဆာ “အယံ ဒါနိ သော ဂါမော၊ ဟန္တ တံ သာသနံ အာရောစေမိ”တိ မဂ္ဂါ ဩက္ကမန္တဿာပိ ပဒေ ပဒေ ဒုက္ကဋ္ဌံ။ သာသနံ အာရောစေတွာ လဒ္ဓဘောဇနံ ဘုဉ္ဇတော ပုရိမနယေန ဝုက္ကဋ္ဌံ။ သာသနံ အဂ္ဂဟေတွာ အာဂတေန ပန “ဘန္တေ တသ္မိံ ဂါမေ ဣတ္ထန္တာမဿ ကာ ပဝတ္တိ”တိ ပုစ္ဆိယမာနေန ကထေတုံ ဝဇ္ဇတိ၊ ပုစ္ဆိတပဉ္စေ ဒေါသော နတ္ထိ။ ပဉ္စန္ဒံ ပန သဟဓမ္မိကာနံ မာတာပိတုနံ ပဏှပလာသဿ အတ္တနော ဝေယျာဝစ္စကရဿ စ သာသနံ ဟရိတုံ ဝဇ္ဇတိ၊ ဂိဟိနန္တ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တပ္ပကာရံ ကပ္ပိယသာသနံ။ ဣဒဉ္စိ ဇဗ္ဗပေသနိယကမ္ပံ နာမ န ဟောတိ။ ဣမေဟိ ပန အဋ္ဌဟိ ကုလဒူသကကမ္ပေဟိ ဥပ္ပန္နပစ္စယာ ပဉ္စန္ဒမ္ပိ သဟဓမ္မိကာနံ န ကပ္ပန္တိ၊ အဘူတာရောစနရူပိယသံဝေါဟာရေဟိ ဥပ္ပန္နပစ္စယ-သဒိသာဝံ ဟောန္တိ။

vā khīṇaparibbayānaṃ vā dātuṃ vaṭṭati, phaladānaṃ na hoti. Phalabhājakenāpi sammatena saṃghassa phalabhājanakāle sampattamanussānaṃ upaḍḍhabhāgaṃ dātuṃ vaṭṭati. Asammatena apaloketvā dātabbāni. Saṃghārāmepe phalaparicchedena vā rukkhaparicchedena vā katikā kātabbā. Tato gilānamanussānaṃ vā aññesaṃ vā phalaṃ yācantānaṃ yathāparicchedena cattāri pañca phalāni dātabbāni. Rukkhā vā dassetabbā “ito gahetuṃ labbhatī”ti. “Idha phalāni sundarāni, ito gaṇhāthā”ti evaṃ pana na vattabbāni.

Cuṇṇenāti ettha attano santakaṃ sirīsacuṇṇaṃ vā aññaṃ vā kasāvaṃ yaṃkiñci kulasaṅgahatthāya deti, dukkaṭaṃ. Parasantakādīsopi vuttanayeneva vinicchayo veditabbo. Ayaṃ pana viseso, idha saṃghassa rakkhitagopitāpi rukkhacchalli garubhaṇḍameva. Mattikādantakaṭṭhaveḷūsopi garubhaṇḍūpagaṃ ñatvā cuṇṇe vuttanayeneva vinicchayo veditabbo. Paṇṇadānaṃ pana ettha na āgataṃ, tampi vuttanayeneva veditabbāni. Paratopi garubhaṇḍavinicchaye sabbaṃ vitthārena vaṇṇayissāma.

Vejjikāya vāti ettha vejjakammavidhi tatiyapārājikavaṇṇanāyaṃ vuttanayeneva veditabbo.

Jaṅghapesanikenāti ettha jaṅghapesaniyanti gihīnaṃ dūteyyasāsanaḥaraṇakammaṃ vuccati, taṃ na kātabbāni. Gihīnaṃ hi sāsanaṃ gahetvā gacchantassa pade pade dukkaṭaṃ. Taṃ kammaṃ nissāya laddhabhojanaṃ bhuñjantassāpi ajjhohāre ajjhohāre dukkaṭaṃ. Paṭhamāni sāsanaṃ aggahetvāpi pacchā “ayaṃ dāni so gāmo, handa taṃ sāsanaṃ ārocemī”ti maggā okkamantassāpi pade pade dukkaṭaṃ. Sāsanaṃ ārocetvā laddhabhojanaṃ bhuñjato purimanayeneva dukkaṭaṃ. Sāsanaṃ aggahetvā āgatenā pana “bhante tasmiṃ gāme itthannāmassa kā pavattī”ti pucchiyamānena kathetuṃ vaṭṭati, pucchitapañhe doso natthi. Pañcannaṃ pana sahadhammikānaṃ, mātāpitūnaṃ, paṇḍupalāsassa, attano veyyāvaccakarassa ca sāsanaṃ harituṃ vaṭṭati, gihīnañca pubbe vuttappakāraṃ kappiyasāsanaṃ. Idañhi jaṅghapesaniyakammaṃ nāma na hoti. Imehi pana aṭṭhahi kuladūsakakammehi uppannapaccayā pañcannampi sahadhammikānaṃ na kappanti, abhūtārocanarūpiyasamvohārehi uppannapaccayasadisāva honti.

ပါပါ သမာစာရာ အသွာတိ ပါပသမာစာရော။ တေ ပန ယသ္မာ မာလာဝစ္ဆရောပနာဒယော ဣဓ အဓိပ္ပေတာ၊ တသ္မာ “မာလာဝစ္ဆ ရောပေန္တိ-ဝိ”တိအာဒိနာ နယေနဿ ပဒဘာဇနံ ဝုတ္တံ။ တိရောက္ခာတိ ပရမ္ပုခါ။ ကုလနိ စ တေန ဒုဋ္ဌာနိတိ ဧတ္ထ ပန ယသ္မာ ကုလနိတိ ဝေါဟာရမတ္ထမေတံ၊ အတ္ထတော ဟိ မနုဿာ တေန ဒုဋ္ဌာ ဟောန္တိ၊ တသ္မာဿ ပဒဘာဇနေ “ပုဗ္ဗေ သဒ္ဓါ ဟုတွာ”တိအာဒိမာဟ။ ဆန္ဒဂါမိနောတိ ဆန္ဒေန ဂစ္ဆန္တိတိ ဆန္ဒဂါမိနော။ ဧသ နယော သေသေသု။ သမနဘာသိတဗ္ဗော တဿ ပဋိနိဿဂ္ဂါယာတိ ဧတ္ထ ကုလဒူသကကမ္မေန ဒုက္ကဋ္ဌမေဝ။ ယံ ပန သော သံဃံ ပရိဘဝိတွာ ဆန္ဒဂါမိနောတိအာဒိမာဟ၊ တဿ ပဋိနိဿဂ္ဂါယ သမနဘာသန-ကမ္မံ ကာတဗ္ဗန္တိ ဝေမတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ သေသံ သဗ္ဗတ္ထ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။

သမုဋ္ဌာနာဒိနိပိ ပဌမသံဃဘေဒသဒိသာနေဝါတိ။

ကုလဒူသကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နိဂမနဝဏ္ဏနာ

၄၄၂။ ဥဒ္ဓိဋ္ဌာ ခေါ။ပ။ ဝေမေတံ ဓာရယာမီတိ ဧတ္ထ ပဌမံ အာပတ္တိ ဧတေသန္တိ ပဌမာပတ္တိကာ၊ ပဌမံ ဝီတိက္ကမက္ခဏေယေဝ အာပတ္တိတဗ္ဗာတိ အတ္ထော။ ဣတရေ ပန ယထာ တတိယေ စတုတ္ထေ စ ဒိဝေသေ ဟောတိတိ ဇရော “တတိယကော စတုတ္ထကော”တိ စ ဝုစ္ဆတိ၊ ဧဝံ ယာဝတတိယေ သမနဘာသနကမ္မေ ဟောန္တိတိ ယာဝတတိယကာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ယာဝတိဟံ ဇာနံ ပဋိစ္ဆာဒေတိတိ ယတ္ထကာနိ အဟာနိ ဇာနန္တော ပဋိစ္ဆာဒေတိ၊ “အဟံ ဣတ္ထန္တာမံ အာပတ္တိ အာပန္နော”တိ သဗြဟ္မစာရိနံ နာရောစေတိ။ တာဝတိဟန္တိ တတ္ထကာနိ အဟာနိ။ အကာမာ ပရိဝတ္တဗ္ဗန္တိ န ကာမေန န ဝသေန၊ အထ ခေါ အကာမေန အဝသေန ပရိဝါသံ သမာဒါယ ဝတ္ထဗ္ဗံ။ ဥတ္တရိ ဆာရတ္တန္တိ ပရိဝါသတော ဥတ္တရိ ဆ ရတ္တိယော။ ဘိက္ခု-မာနတ္ထာယာတိ ဘိက္ခုနံ မာနနဘာဝါယ၊ အာရာဓနတ္ထာယာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ဝိသတိသံဃော ဝဏော အသွာတိ ဝိသတိဝဏော။ တတြာတိ ယတြ သဗ္ဗန္တိ-မေန ပရိစ္ဆေဒေန ဝိသတိဝဏော ဘိက္ခုသံဃော အတ္တိ၊ တတြ။ အဗ္ဗေတဗ္ဗောတိ အဘိဇေတဗ္ဗော သမ္ပုဋ္ဌိတဗ္ဗော၊ အဗ္ဗာနကမ္မဝသေန ဩသာရေတဗ္ဗောတိ ဝုတ္တံ

Pāpā samācārā assāti **pāpasamācāro**. Te pana yasmā mālāvaccharopanādayo idha adhippetā, tasmā “mālāvacchaṃ ropentipī”ti-ādinā nāyena padabhājanam vuttam. **Tirokkhāti** parammukhā. **Kulāni ca tena duṭṭhānī**ti ettha pana yasmā “kulānī”ti vohāramattametam, atthato hi manussā tena duṭṭhā honti, tasmāssa padabhājane “pubbe saddhā hutvā”ti-ādimāha. **Chandagāminoti** chandena gacchantīti chandagāmino. Esa nayo sesesu. **Samanubhāsitaṭṭho tassa paṭinissaggāyāti** ettha kuladūsakakammena dukkaṭameva. Yam pana so saṃgham paribhavitvā chandagāminoti-ādimāha, tassa paṭinissaggāya samanubhāsanakammam kātabbanti evamattho daṭṭhabbo. Sesam sabbattha uttānatthameva.

Samuṭṭhānādīnīpi paṭhamasaṃghabhedasādisānevāti.

Kuladūsakasikkhāpadavaṇṇanā niṭṭhitā.

Nigamanavaṇṇanā

442. **Uddiṭṭhā kho -pa-** evametam **dhārayāmī**ti ettha paṭhamam āpatti etesanti **paṭhamāpattikā**, paṭhamam vītikkamakkaṇṇeṇā āpajjitabbāti attho. Itare pana yathā tatiye, catutthe ca divase hotīti jaro “tatiyako, catutthako”ti ca vuccati, evam yāvatatiye samanubhāsanakamme hontīti **yāvatatiyakā**ti veditabbā.

Yāvatīham jānam paṭicchādetīti yattakāni ahāni jānanto paṭicchādeti, “aham itthannāmaṃ āpattim āpanno”ti sabrahmacārīnam nāroceti. **Tāvatīhanti** tattakāni ahāni. **Akāmā parivatthabbanti** na kāmena na vasena, atha kho akāmena avasena parivāsam samādāya vatthabham. **Uttari chārattanti** parivāsato uttari cha rattiyo. **Bhikkhumānattāyāti** bhikkhūnam mānanabhāvāya, ārādhanaṭṭhāyāti vuttam hoti, vīsatisaṃgho¹ gaṇo assāti **vīsati gaṇo**. **Tatrāti** yatra sabbantimena paricchadena vīsati gaṇo bhikkhusaṃgho atthi, tatra. **Abbhetabboti** abhi-etabbo sampaṭicchitabbo, abbhānakammavasena osāretabboti vuttam

1. Vīsatisaṃkho (Sī)

ကဏ္ဍ]

နိဂမနဝဏ္ဏနာ

၂၁၃

ဟောတိ၊ အဂ္ဂါတဗ္ဗောတိ ဝါ အတ္ထော။ အနန္တိတောတိ န အန္တိတော အသမ္ပုဋ္ဌိတော၊ အကတဗ္ဗာနကဗ္ဗောတိ ဝတ္တံ ဟောတိ၊ အနဂ္ဂါတောတိ ဝါ အတ္ထော။ သာမိဇိတိ အနုဓမ္မတာ၊ လောကုတ္တရဓမ္မံ အနုဂတာ ဩဝါဒါ-နုသာသနီ၊ သာမိဇိ ဓမ္မတာတိ ဝတ္တံ ဟောတိ။ သေသမေတ္တ ဝတ္တနယမေဝါတိ။

သမန္တပါသဒိကာယ ဝိနယသံဝဏ္ဏနာယ

တေရသကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

hoti, avhātabboti vā attho. **Anabbhitoti** na abbhito asampaṭicchito, akatabbhānakammoti vuttaṃ hoti, anavhātoti vā attho. **Sāmīcīti** anudhammatā, lokuttaradhammaṃ anugatā ovādānusāsānī, sāmīci dhammatāti vuttaṃ hoti. Sesamettha vuttanayamevāti.

Samantapāsādikāya Vinayasamvāṇanāya

Terasakavaṇṇanā niṭṭhitā.

၃-အနိယတကဏ္ဍ

၁-ပဌမအနိယတသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၄၄၃။ တေန သမယေန ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါတိ ပဌမအနိယတသိက္ခာပဒံ။ တတ္ထ ကာလယုတ္တံ သဗုလ္လပန္နောတိ ကာလံ သလ္လက္ခေတွာ ယဒါ န အညော ကောစိ သမိပေန ဂစ္ဆတိ ဝါ အာဂစ္ဆတိ ဝါ။ တဒါ တဒနုရူပံ “ကစိ န ဥက္ကဏ္ဍသိ န ကိလမသိ န ဆာတာသိ”တိအာဒိကံ ဂေဟသိတံ ကထံ ကထေန္တော။ ကာလယုတ္တံ ဓမ္မံ ဘဏန္တောတိ ကာလံ သလ္လက္ခေတွာ ယဒါ အညော ကောစိ သမိပေန ဂစ္ဆတိ ဝါ အာဂစ္ဆတိ ဝါ။ တဒါ တဒနုရူပံ “ဥပေါသထံ ကရေယျာသိ၊ သလာကဘတ္တံ ဒဒေယျာသိ”တိအာဒိကံ ဓမ္မကထံ ကထေန္တော။

ဗဟူ မိတရော စ ပုတ္တာ စ အဿာတိ ဗဟုပုတ္တာ။ တဿာ ကိရ ဒသ ပုတ္တာ ဒသ မိတရော အဟေသုံ။ ဗဟူ နတ္တာရော အဿာတိ ဗဟုနတ္တာ။ ယထေဝ ဟိ တဿာ, ဧဝမဿာ ပုတ္တမိတာနမ္ပိ ဝိသတိ ဝိသတိ ဒါရကာ အဟေသုံ။ ဣတိ သာ ဝိသုတ္တရစတုသတပုတ္တနတ္တပရိဝါရာ အဟေသိ။ အဘိမင်္ဂလ-သဗ္ဗတာတိ ဥတ္တမမင်္ဂလသဗ္ဗတာ။ ယညေသူတိ ဒါနပ္ပဒါနေသု။ ဆဏေသူတိ အာဝါဟဝိဝံ'ဟမင်္ဂလာဒီသု အန္တရုဿဝေသု။ ဥဿဝေသူတိ အာသာဠိ-ပဝါရဏနက္ခတ္တာဒီသု မဟုဿဝေသု။ ပဌမံ ဘောဇေန္တိတိ ဣမေဝိ ဒါရကာ တယာ သမာနာယုကာ နိရောဂါ ဟောန္တုတိ အာယာစန္ဒာ ပဌမယေဝ ဘောဇေန္တိ။ ယေဝိ သဒ္ဓါ ဟောန္တိ ပသန္ဓာ၊ တေဝိ ဘိက္ခု ဘောဇေတွာ တဒနန္တရံ သဗ္ဗပဌမံ တံယေဝ ဘောဇေန္တိ။ နာဒိယီတိ တဿာ ဝစနံ န အာဒိယိ န ဂဏှိ၊ န ဝါ အာဒရမကာသီတိ အတ္ထော။

၄၄၄-၄၄၅။ အလံကမ္မနိယေတိ ကမ္မက္ခမံ ကမ္မယောဂန္တိ ကမ္မနိယံ။ အလံ ပရိယတ္တံ ကမ္မနိယဘာဝါယာတိ^၁ အလံကမ္မနိယံ၊ တသ္မိံ အလံကမ္မနိယေ၊ ယတ္ထ အဇ္ဈာစာရံ ကရေန္တာ သက္ကောန္တိ တံ ကမ္မံ ကာတုံ၊ တာဒိသေတိ အတ္ထော။ တေနေဝဿ ပဒဘာဇနေ ဝုတ္တံ “သက္ကာ ဟောတိ မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝိတု”န္တိ။ ယတ္ထ မေထုနံ ဓမ္မံ သက္ကာ ဟောတိ ပဋိသေဝိတုန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ နိသန္ဓံ ကပ္ပေယျာတိ နိသန္ဓံ ကရေယျ၊ နိသိဒေယျာတိ အတ္ထော။ ယသ္မာ ပန

3. Aniyatakaṇḍa

1. Paṭhama-aniyatasikkhāpadavaṇṇanā

443. **Tena samayena Buddho Bhagavāti** Paṭhama-aniyatasikkhāpadam. Tattha **kālayuttam** samullapantoti kalam sallakkhetvā yadā na añño koci samīpena gacchati vā āgacchati vā, tadā tadanurūpaṃ “kacci na ukkaṇṭhasi na kilamasi na chātāsī”ti-ādikaṃ gehassitaṃ katham kathento. **Kālayuttam dhammam bhaṇantoti** kalam sallakkhetvā yadā añño koci samīpena gacchati vā āgacchati vā, tadā tadanurūpaṃ “uposatham kareyyāsi, salākabhataṃ dadeyyāsi”ti-ādikaṃ dhammakatham kathento.

Bahū dhītarō ca puttā ca assāti **bahuputtā**. Tassā kira dasa puttā dasa dhītarō ahesum. Bahū nattāro assāti **bahunattā**. Yatheva hi tassā, evamassā puttadhītānampi vīsati vīsati dārakā ahesum, iti sā vīsuttaracatusataputtanattaparivārā ahosi. **Abhimaṅgalasammatāti** uttamamaṅgalasammatā. **Yaññesūti** dānappadānesu. **Chañesūti** āvāhavivāhamamaṅgalādīsu antarussavesu. **Ussavesūti** āsālhipavāraṇanakkhattādīsu mahussavesu. **Paṭhamam bhojentīti** “imepi dārakā tayā samānāyukā nirogā hontū”ti āyācantā paṭhamamyeva bhojenti. Yepi saddhā honti pasannā, tepi bhikkhū bhojetvā tadanantaram sabbapaṭhamam tamyeva bhojenti. **Nādiyīti** tassā vacanam na ādiyi na gaṇhi, na vā ādaramakāsīti attho.

444-5. **Alaṃkammaniyeti** kammakkhamam kammayogganti kammaniyam, alaṃ pariyattam kammaniyabhāvāyāti¹ alaṃkammaniyam, tasmim alaṃkammaniye, yatha ajjhācāram karontā sakkonti tam kammam kātum, tādiseti attho. Tenevassa padabhājane vuttam “sakkā hoti methunam dhammam paṭisevitun”ti, yatha methunam dhammam sakkā hoti paṭisevituntī vuttam hoti. **Nisajjam kappeyyāti** nisajjam kareyya, nisīdeyyāti attho. Yasmā pana

နိသိဒ္ဓိတွာဝ နိပဇ္ဇတိ၊ တေနဿ ပဒဘာဇနေ ဥဘယမ္ပိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ဥပနိသိန္ဓောတိ ဥပဂန္ဓာ နိသိန္ဓော။ ဧဝံ ဥပနိပန္ဓောပိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဘိက္ခု နိသိန္ဓောတိ ဘိက္ခုမ္ပိ နိသိန္ဓောတိ အတ္ထော။ ဥဘော ဝါ နိသိန္ဓောတိ ဒွေပိ အပစ္စာ အပုရိမံ နိသိန္ဓော။ ဧတ္ထ စ ကိဉ္ဇာပိ ပါဠိယံ သောတဿ ရဟောတိ အာဂတံ၊ စက္ခုဿ ရဟေနေဝ ပန ပရိစ္ဆေဒေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။ သစေပိ ဟိ ပိဟိတကဝါဠဿ ဂဗ္ဘဿ ဒွါရေ နိသိန္ဓော ဝိညှ ပုရိသော ဟောတိ၊ နေဝ အနာပတ္တိံ ကရေတိ။ အပိဟိတကဝါဠဿ ပန ဒွါရေ နိသိန္ဓော အနာပတ္တိံ ကရေတိ။ န ကေဝလဉ္စ ဒွါရေ၊ အန္တောဒွါဒသဟတ္ထေပိ ဩကာသေ နိသိန္ဓော သစေ သစက္ခုကော၊ ဝိက္ခိတ္တောပိ နိဒ္ဒါယန္တောပိ အနာပတ္တိံ ကရေတိ။ သမိပေ ဌိတောပိ အန္တော န ကရေတိ၊ စက္ခုမာပိ နိပဇ္ဇိတွာ နိဒ္ဒါယန္တော န ကရေတိ။ ဣတ္ထိနံ ပန သတမ္ပိ အနာပတ္တိံ န ကရေတိယေဝ။

သဒ္ဓေယျဝစသတိ သဒ္ဓါတဗ္ဗဝစနာ။ သာ ပန ယသ္မာ အရိယသාරိကာဝ ဟောတိ၊ တေနဿ ပဒဘာဇနေ “အာဂတဖလာ”တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ အာဂတံ ဖလံ အသ္မာတိ အာဂတဖလာ၊ ပဋိလဒ္ဓသောတာပတ္တိဖလာတိ အတ္ထော။ အဘိသမေတာဝိနီတိ ပဋိဝိဒ္ဓစတုသစ္စာ။ ဝိညာတံ သိက္ခတ္တယသာသနံ တောယာတိ ဝိညာတသာသနာ။ နိသန္ဓံ ဘိက္ခု ပဋိဇာနမာနောတိ ကိဉ္ဇာပိ ဝေရူပါ ဥပါသိကာ ဒိသ္မာ ဝေတိ၊ အထ ခေါ ဘိက္ခု နိသန္ဓံ ပဋိဇာနမာနောယေဝ တိတ္ထံ ဓမ္မာနံ အညတရေန ကာရေတဗ္ဗော၊ န အပ္ပဋိဇာနမာနောတိ အတ္ထော။

ယေန ဝါ သာ သဒ္ဓေယျဝစသာ ဥပါသိကာ ဝဒေယျ၊ တေန သော ဘိက္ခု ကာရေတဗ္ဗောတိ နိသဇ္ဇာဒိသု အာကာရေသု ယေန ဝါ အာကာရေန သဒ္ဓိံ မေထုနဓမ္မာဒိနိ အာရောပေတွာ သာ ဥပါသိကာ ဝဒေယျ၊ ပဋိဇာနမာနောဝ တေန သော ဘိက္ခု ကာရေတဗ္ဗော။ ဝေရူပါယပိ ဥပါသိကာယ ဝစနမတ္တေန န ကာရေတဗ္ဗောတိ အတ္ထော။ ကသ္မာ ? ယသ္မာ ဒိဋ္ဌိ နာမ တထာပိ ဟောတိ၊ အညထာပိ ဟောတိ။

တဒတ္ထဇောတနတ္ထဉ္စ ဣဒံ ဝတ္ထု ဥဒါဟရန္တိ—မလ္လာရာမဝိဟာရေ ကိရ ဧကော ဒီကာသဝတ္ထေရော ဧကဒိဝသံ ဥပဋ္ဌာကကုလံ ဂန္ဓာ အန္တောဂေဟေ နိသိဒ္ဓိ၊ ဥပါသိကာပိ သယနပလ္လင်္ဂံ နိဿာယ ဌိတာ ဟောတိ။ အထေကော ဝိဇ္ဇာစာရိကော ဒွါရေ ဌိတော ဒိသ္မာ “ထေရော ဥပါသိကာယ သဒ္ဓိံ ဧကာသနေ နိသိန္ဓော”တိ သညံ ပဋိလဘိတွာ ပုနပျုနံ ဩလောကေသိ။ ထေရောပိ “အယံ မယံ အသုဒ္ဓလဒ္ဓိကော ဇာတော”တိ သလ္လက္ခေတွာ ကတဘတ္တကိစ္စော ဝိဟာရံ ဂန္ဓာ အတ္ထနော ဝသနဋ္ဌာနံ ပဝိသိတွာ အန္တောဝ နိသိဒ္ဓိ။ သောပိ ဘိက္ခု “ထေရံ

1. Kammaniyam assāti (Ka)

nisīditvāva nipajjati, tenassa padabhājane ubhayampi vuttaṃ. Tattha **upanisinnoti** upagantvā nisinno. Evaṃ **upanipannopi** veditabbo. **Bhikkhu nisinneti** bhikkhumhi nisinneti attho. **Ubho vā nisinnāti** dvepi apacchā apurimaṃ nisinna. Ettha ca kiñcāpi Pāliyaṃ “sotassa raho”ti āgataṃ, cakkhussa raheneva pana paricchedo veditabbo. Sacepi hi pihitakavāṭassa gabbhassa dvāre nisinno viññū puriso hoti, neva anāpattiṃ karoti. Apihitakavāṭassa pana dvāre nisinno anāpattiṃ karoti. Na kevalaṃca dvāre, antodvādasahatthepi okāse nisinno sace sacakkhuko, vikkhittopi niddāyantopi anāpattiṃ karoti. Samīpe ṭhitopi andho na karoti, cakkhumāpi nipajjitvā niddāyanto na karoti. Itthīnaṃ pana satampi anāpattiṃ na karotiyeva.

Saddheyyavacasāti saddhātabbavacanā. Sā pana yasmā ariyasāvikāva hoti, tenassa padabhājane “āgataphalā”ti-ādi vuttaṃ. Tattha āgataṃ phalaṃ assāti **āgataphalā**, paṭiladdhasotāpattiṃ phalāti attho. **Abhisametāvinīti** paṭividdhacatusaccā. Viññātaṃ sikkhattayasāsanam etāyāti **viññātasāsanā**. **Nisajjaṃ bhikkhu paṭijānamānoti** kiñcāpi evarūpā upāsikā disvā vadati, atha kho bhikkhu nisajjaṃ paṭijānamānoyeva tiṇṇaṃ dhammānaṃ aññatarena kāretabbo, na appaṭijānamānoti attho.

Yena vā sā saddheyyavacasā upāsikā vadeyya, tena so bhikkhu kāretabboti nisajjādīsu ākāresu yena vā ākārena saddhim methunadhammādīni āropetvā sā upāsikā vadeyya, paṭijānamānova tena so bhikkhu kāretabbo. Evarūpāyapi upāsikāya vacanamattena na kāretabboti attho. Kasmā? Yasmā diṭṭhaṃ nāma tathāpi hoti, aññathāpi hoti.

Tadatthajotanatthañca idaṃ vatthum udāharanti—Mallārāmahāre kira eko khīṇāsavattthero ekadivasam upaṭṭhākakulaṃ gantvā antogehe nisīdi, upāsikāpi sayanapallaṅkam nissāya ṭhitā hoti. Atheke piṇḍacāriko dvāre ṭhito disvā “thero upāsikāya saddhim ekāsane nisinno”ti saññaṃ paṭilabhitvā punappunaṃ olokesi. Theropi “ayaṃ mayi asuddhaladdhiko jāto”ti sallakkhetvā katabhattakicco vihāraṃ gantvā attano vasanaṭṭhānaṃ pavisitvā antova nisīdi. Sopi bhikkhu “theraṃ

စောဒေသံသီ”တိ အာဂန္တော ဥက္ကာသိတွာ ဒွါရံ ဝိဝေရိ။ ထေရော တဿ စိတ္တံ ဥက္ကာ အာကာသေ ဥပ္ပတိတွာ ကုဋ္ဌာဂါရကဏ္ဍိကံ နိဿာယ ပလ္လင်္ကေန နိသိဒ္ဓိ။ သောဝိ ဘိက္ခု အန္တော ပရိသိတွာ မဇ္ဇဉ္စ ဟေဋ္ဌာမဇ္ဇဉ္စ ဩလောကေတွာ ထေရံ အပဿန္တော ဥဒ္ဓိ ဥလ္လောကေသိ။ အထ အာကာသေ နိသိန္တိ ထေရံ ဒိသ္မာ “ဘန္တေ ဧဝံ မဟိဒ္ဓိကာ နာမ တုမေ မာတုဂါမေန သဒ္ဓိ” ကောသနေ နိသိန္တဘာဝံ ဝဒါပေထ ဧဝါ”တိ အာဟ။ ထေရော “အန္တရသရသေဝေသော အာရုသော ဒေါသော၊ အဟံ ပန တံ သဒ္ဓါပေတုံ အသက္ကောန္တော ဧဝမကာသိ”၊ ရက္ခေယျာသိ မ”န္တိ ဝတွာ ဩတရိတိ။

၄၄၆။ ဣတော ပရံ သာ စေ ဧဝံ ဝဒေယျာတိအာဒိ သဗ္ဗံ ပဋိညာယ ကာရဏာကာရဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ မာတုဂါမဿ မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝန္တောတိ မာတုဂါမဿ မဂ္ဂေ မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝန္တောတိ အတ္ထော။ နိသဇ္ဇာယ ကာရေတဗ္ဗောတိ နိသဇ္ဇံ ပဋိဇာနိတွာ မေထုနဓမ္မပဋိသေဝနံ အပ္ပဋိဇာနန္တော မေထုနဓမ္မပါရာဇိကပတ္တိယာ အကာရေတွာ နိသဇ္ဇာမတ္တေန ယံ အာပတ္တိ အာပဇ္ဇတိ။ တာယ ကာရေတဗ္ဗော၊ ပါမိတ္တိယာပတ္တိယာ ကာရေတဗ္ဗောတိ အတ္ထော။ ဧတေန နယေန သဗ္ဗစတုက္ကေသု ဝိနိစ္ဆယော ဝေဒိတဗ္ဗော။

၄၅၁။ သိက္ခာပဒပရိယောသာနေ ပန အာပတ္တိနာပတ္တိပရိစ္ဆေဒဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တေသု ဂမနံ ပဋိဇာနာတိတိအာဒိသု ဂမနံ ပဋိဇာနာတိတိ ရဟော- နိသဇ္ဇဿာဒတ္ထံ ဂတောမှိတိ ဧဝံ ဂမနံ ပဋိဇာနာတိ။ နိသဇ္ဇန္တိ နိသဇ္ဇဿာဒေန နိသဇ္ဇံ ပဋိဇာနာတိ။ အာပတ္တိန္တိ တိသု အညတရံ အာပတ္တိ။ အာပတ္တိယာ ကာရေတဗ္ဗောတိ တိသု ယံ ပဋိဇာနာတိ။ တာယ ကာရေတဗ္ဗော။ သေသမေတ္တ စတုက္ကေ ဥက္ကာနာဓိပ္ပာယမေဝ။ ဒုတိယစတုက္ကေ ပန ဂမနံ န ပဋိဇာနာတိတိ ရဟော နိသဇ္ဇဿာဒဝေသေန န ပဋိဇာနာတိ။ “သလာကဘတ္တာဒိနာ အတ္တနော ကမ္မေန ဂတောမှိ၊ သာ ပန မယံ နိသိန္တဌာနံ အာဂတာ”တိ ဝဒတိ။ သေသမေတ္တာပိ ဥက္ကာနာဓိပ္ပာယမေဝ။

အယံ ပန သဗ္ဗတ္ထ ဝိနိစ္ဆယော—ရဟော နိသဇ္ဇဿာဒေါတိ မေထုနဓမ္မ- သန္တိသိတကိလေသော ဝုစ္စတိ။ ယော ဘိက္ခု တေနဿာဒေန မာတုဂါမဿ သန္တိကံ ဂန္တုကာမော အက္ခိ အဇ္ဇေတိ။ ဒုက္ကဋ္ဌံ။ နိဝါသနံ နိဝါသေတိ။ ကာယ- ဗန္ဓနံ ဗန္ဓတိ။ စိဝရံ ပါရပတိ။ သဗ္ဗတ္ထ ပယောဂေ ပယောဂေ ဒုက္ကဋ္ဌံ။ ဂစ္ဆတိ။ ပဒဝါရေ ပဒဝါရေ ဒုက္ကဋ္ဌံ။ ဂန္တော နိသိဒ္ဓတိ။ ဒုက္ကဋ္ဌမေဝ။ မာတုဂါမေ အာဂန္တော

codessāmī”ti āgantvā ukkāsivā dvāraṃ vivari. Thero tassa cittaṃ ñatvā ākāse uppatitvā kūṭāgārakaṇṇikaṃ nissāya pallaṅkena nisīdi. Sopi bhikkhu anto pavisitvā mañcaṇca heṭṭhāmañcaṇca oloketvā therāṃ apassanto uddhaṃ ullokesi, atha ākāse nisinnaṃ therāṃ disvā “bhante evaṃmahiddhikā nāma tumhe mātugāmena saddhiṃ ekāsane nisinnabhāvaṃ vadāpetha evā”ti āha. Thero “antaragharasseveso āvuso doso, ahaṃ pana taṃ saddhāpetuṃ asakkonto evamakāsiṃ, rakkheyyāsi man”ti vatvā otarīti.

446. Ito param **sā ce evaṃ vadeyyāti**-ādi sabbam paṭiññāya kārāṇākārādaṣṣanattam vuttaṃ. Tattha **mātugāmassa methunaṃ dhammaṃ paṭisevantoti** mātugāmassa magge methunaṃ dhammaṃ paṭisevantoti attho. **Nisajjāya kāretabboti** nisajjaṃ paṭijānitvā methunadhammapaṭisevanam appaṭijānanto methunadhammapārājikāpattiyā akāretvā nisajjāmatteṇa yaṃ āpattim āpajjati, tāya kāretabbo, pācittiyāpattiyā kāretabboti attho. Etena nayena sabbacatukkesu vinicchayo veditabbo.

451. Sikkhāpadapariyosāne pana āpattānāpattiparicchedadassanattam vuttesu **gamaṇaṃ paṭijānātīti**-ādīsu **gamaṇaṃ paṭijānātīti** “raho nisajjassādattham gatomi”ti evaṃ gamaṇaṃ paṭijānāti, **nisajjanti** nisajjassādeneva nisajjaṃ paṭijānāti. **Āpattinti** tīsu aññataram āpattim. **Āpattiyā kāretabboti** tīsu yaṃ paṭijānāti, tāya kāretabbo. Sesamettha catukke uttānādhippāyameva. Dutiyacatukke pana **gamaṇaṃ na paṭijānātīti** raho nisajjassādavaseṇa na paṭijānāti, “salākabhaddādinā attano kammena gatomi, sā pana mayham nisinnatthānaṃ āgatā”ti vadati. Sesametthāpi uttānādhippāyameva.

Ayaṃ pana sabbattha vinicchayo—**raho nisajjassādoti** methunadhammasannissitakilesa vuccati. Yo bhikkhu tenassādena mātugāmassa santikaṃ gantukāmo akkhiṃ añjeti, dukkaṭam. Nivāsanaṃ nivāseti, kāyabandhanaṃ bandhati, cīvaraṃ pārupati, sabbattha payoge payoge dukkaṭam. Gacchati, padavāre padavāre dukkaṭam. Gantvā nisīdati, dukkaṭameva. Mātugāme āgantvā

နိသိန္နမတ္ထေ ပါစိတ္တိယံ။ သစေ သာ ဣတ္ထိ ကေနစိ ကရဏီယေန ဥဋ္ဌာယုဋ္ဌာယ ပုနပျုနံ နိသိဒတိ။ နိသဇ္ဇာယ နိသဇ္ဇာယ ပါစိတ္တိယံ။ ယံ သန္ဓာယ ဂတော၊ သာ န ဒိဋ္ဌာ၊ အညာ အာဂန္တာ နိသိဒတိ။ အဿာဒေ ဥပ္ပန္နေ ပါစိတ္တိယံ။ **မဟာပစ္စရိယံ** ပန “ဂမနကာလတော ပဋ္ဌာယ အသုဒ္ဓစိတ္တတ္တာ အာပတ္တိယေဝါ”တိ ဝုတ္တံ။ သစေ သမ္ပဟုလာ အာဂန္တန္တိ၊ မာတုဂါမဂဏနာယ ပါစိတ္တိယာနိ။ သစေ ဥဋ္ဌာယုဋ္ဌာယ ပုနပျုနံ နိသိဒန္တိ၊ နိသဇ္ဇာဂဏနာယ ပါစိတ္တိယာနိ။ အနိယမေတွာ ဒိဋ္ဌဒိဋ္ဌာယ သဒ္ဓိ ရဟဿာဒံ ကပ္ပဿာမိတိ ဂန္တာ နိသိန္နဿာပိ အာဂတာ-ဂတာနံ ဝသေန ပုနပျုနံ နိသဇ္ဇာဝသေန စ ဝုတ္တနယေနော အာပတ္တိယော ဝေဒိတဗ္ဗော။ သစေ သုဒ္ဓစိတ္တေန ဂန္တာ နိသိန္နဿံ သန္တိကံ အာဂန္တာ နိသိန္နာယ ဣတ္ထိယာ ရဟဿာဒေ၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ အနာပတ္တိ။

သမုဋ္ဌာနာဒိနိ ပဌမပါရာဇိကသဒိသာနေဝါတိ။

ပဌမအနိယတသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂-ဒုတိယအနိယတသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၄၅၂။ **တေန သမယေန ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါတိ** ဒုတိယအနိယတသိက္ခာပဒံ။ တတ္ထ **ဘဂဝတာ ပဋိက္ခိတ္တန္တိ** အာဒိမိ “ယံ ဧကော ဧကာယ ရဟော ပဋိစ္စန္ဓေ အာသနေ အလံကမ္မနိယေ နိသဇ္ဇံ ကပ္ပေယျ၊ တံ နိသဇ္ဇံ ကပ္ပေတုံ ပဋိက္ခိတ္တန္တိ” ဧဝံ သမ္ပန္နော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဣတရတာ ဟိ “ဧကဿ ဧကာယာ”တိ ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ၊ ကဿာ? “ပဋိက္ခိတ္တန္တိ” ဝုတ္တတ္တာ။ သာမိအတ္ထေ ဝါ ဧတံ ပစ္စတ္တဝစနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၄၅၃။ **န ဟေဝ ခေါ ပန ပဋိစ္စန္တန္တိ** ဧတ္ထ ပန ယမ္ပိ ဗဟိ ပရိက္ခိတ္တံ အန္တော ဝိဝဋ္ဌံ ပရိဝေဏာဏာဒိ၊ တမ္ပိ အန္တောဂဓန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဧဝရူပံ ဟိ ဌာနံ “အပ္ပဋိစ္စန္ဓေယေဝ ဂဟိတ”န္တိ **မဟာပစ္စရိယံ** ဝုတ္တံ။ သေသံ ပဌမသိက္ခာပဒ-နယေနော ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ကေဝလဉ္စိ ဣမ ဣတ္ထိပိ ပုရိသောပိ ယော ကောစိ ဝိညှ အနန္တော အဗမိရော အန္တောဒ္ဓါဒသဟတ္ထေ ဩကာသေ ဌိတော ဝါ နိသိန္နော ဝါ ဝိက္ခိတ္တောပိ နိဒ္ဒါယန္တောပိ အနာပတ္တိံ ကရေတိ။ ဗမိရော ပန စက္ခုမာပိ၊ အန္တော ဝါ အဗမိရောပိ န ကရေတိ။ ပါရာဇိကပတ္တိဉ္စ ပရိဟာပေတွာ ဒုဋ္ဌုလ္လဝါစာပတ္တိ ဝုတ္တာတိ အယံ ဝိသေသော။ သေသံ ပုရိမသဒိသမေဝ။ ဥဘယတ္ထာပိ ဥမ္မတ္တကအာဒိကမ္ပိကာနံ အနာပတ္တိ။

nisinnamatte pācittiyaṃ. Sace sā itthī kenaci karaṇīyena uṭṭhāyuṭṭhāya punappunaṃ nisīdati, nisajjāya nisajjāya pācittiyaṃ. Yaṃ sandhāya gato, sā na diṭṭhā, aññā āgantvā nisīdati, assāde uppanne pācittiyaṃ.

Mahāpaccariyaṃ pana “gamanakālato paṭṭhāya asuddhacittattā āpattiyevā”ti vuttaṃ. Sace sambahulā āgacchanti, mātugāmagāṇanāya pācittiyāni. Sace uṭṭhāyuṭṭhāya punappunaṃ nisīdanti, nisajjāgaṇanāya pācittiyāni.

Aniyametvā “diṭṭhadiṭṭhāya saddhiṃ rahassādaṃ kappessāmī”ti gantvā nisinnassāpi āgatāgatānaṃ vasena, punappunaṃ nisajjāvasena ca vuttanayeneva āpattiyo veditabbā. Sace suddhacittena gantvā nisinnassa santikaṃ āgantvā nisinnāya itthiyā rahassādo uppajjati, anāpatti.

Samuṭṭhānādīni paṭhamapārājikasadisānevāti.

Paṭhama-aniyatasikkhāpadavaṇṇanā niṭṭhitā.

2. Dutiya-aniyatasikkhāpadavaṇṇanā

452. **Tena samayena Buddho Bhagavāti** Dutiya-aniyatasikkhāpadaṃ. Tattha **Bhagavatā paṭikkhittanti**-ādimhi “yaṃ eko ekāya raho paṭicchanne āsane alaṃkammaniye nisajjaṃ kappeyya, taṃ nisajjaṃ kappetuṃ paṭikkhittan”ti evaṃ sambandho veditabbo. Itarathā hi “ekassa ekāyā”ti vattabbaṃ siyā, kasmā? “Paṭikkhittan”ti vuttattā. Sāmi-atthe vā etaṃ paccattavacanaṃ veditabbaṃ.

453. **Na heva kho pana paṭicchannanti** ettha pana yampi bahi parikkhittaṃ anto vivaṭaṃ pariveṇaṅgaṇādi, tampi antogadhanti veditabbaṃ. Evarūpaṃ hi ṭhānaṃ appaṭicchanneyeva gahitanti **Mahāpaccariyaṃ** vuttaṃ. Sesāṃ paṭhamasikkhāpadanayeneva veditabbaṃ. Kevalaṇhi idha itthīpi purisopi yo koci viññū anandho abadhiro antodvādasahatthe okāse ṭhito vā nisinno vā vikkhittopi niddāyantopi anāpattiṃ karoti. Badhiro pana cakkmhāpi, andho vā abadhiropi na karoti. Pārājikāpattiṇca parihāpetvā duṭṭhullāpatti vuttāti ayaṃ viseso. Sesāṃ purimasadisameva. Ubhayatthāpi ummattaka-ādikammikānaṃ anāpatti.

၂၁၈

ဝိနယပိဋက ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာ

သမုဋ္ဌာနာဒီသု ဣဒံသိက္ခာပဒံ တိသမုဋ္ဌာနံ—ကာယစိတ္တတော ဝါစာ-
စိတ္တတော ကာယဝါစာစိတ္တတော သမုဋ္ဌာတိ၊ ကိရိယံ၊ သညာဝိမောက္ခံ၊
သစိတ္တကံ၊ လောကဝဇ္ဇံ၊ ကာယကမ္မံ ဝစီကမ္မံ၊ အကုသလစိတ္တံ၊ သုခမဇ္ဈတ္တ-
ဝေဒနာဟိ ဋ္ဌိဝေဒနံ။ သေသံ ဥတ္တာနတ္ထမေဝါတိ။

ဒုတိယအနိယတသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သမန္တပါသာဒိကာယ ဝိနယသံဝဏ္ဏနာယ
အနိယတဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

Samuṭṭhānādīsu idaṃ sikkhāpadaṃ tisamuṭṭhānaṃ—kāyacittato
vācācittato kāyavācācittato samuṭṭhāti, kiriyāṃ, saññāvimokkhaṃ,
sacittakaṃ, lokavajjaṃ, kāyakammaṃ vacīkammaṃ, akusalacittaṃ,
sukhamajjhataṭṭhavedanāhi dvivedanaṃ. Sesāṃ uttānatthamevāti.

Dutiya-aniyatasikkhāpadavaṇṇanā niṭṭhitā.

Samantapāsādikāya Vinayaśāṣṭhaṇṇanāya

Aniyatavaṇṇanā niṭṭhitā.

၄-နိဿဂ္ဂိယကဏ္ဍ

၁-စိဝရဝဂ္ဂ ၁-ပဌမကထိနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

တိံသ နိဿဂ္ဂိယာ ဓမ္မာ၊ ယေ ဂုတ္တာ သမိတာဝိနာ။

တေသံ ဒါနိ ကရိဿာမိ^၁၊ အပုဗ္ဗပဒဝဏ္ဏနံ။

၄၅၉။ တေန သမယေန ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ ဝေသာလိယံ ဝိဟရတိ
ဂေါတမကေ စေတိယေ။ တေန ခေါ ပန သမယေန ဘဂဝတာ ဘိက္ခုနံ
တိစိဝရံ အနုညာတံ ဟောတိတိတ္ထေ တိစိဝရန္တိ အန္တရဝါသကော ဥတ္တရာသင်္ဂေါ
သင်္ဘာဠိတိ ဣဒံ စိဝရတ္ထယံ ပရိဘုဉ္ဇိတုံ အနုညာတံ ဟောတိ။ ယတ္ထ ပနေတံ
အနုညာတံ၊ ယဒါ စ အနုညာတံ၊ ယေန စ ကာရဏေန အနုညာတံ၊ တံ သဗ္ဗံ
စိဝရက္ခန္ဓကေ ဇီဝကဝတ္ထုသ္မိံ အာဂတမေဝ။ အညေနော တိစိဝရေန ဂါမံ
ပဝိသန္တိတိ ယေန ဝိဟာရေ အစ္ဆန္တိ၊ နာနဉ္စ ဩတရန္တိ၊ တတော အညေန၊
ဧဝံ ဒိဝသေ ဒိဝသေ နဝ စိဝရာနိ ဓာရေန္တိ။

၄၆၀။ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိတိ အနုပညတ္တိယာ ဒွါရံ ဒေမာနံ ပဋိလာဘဝသေန
ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ၊ နော နိပ္ပတ္တိဝသေန^၂။

အာယသ္မတော သာရိပုတ္တဿ ဒါတုကာမော ဟောတိတိ အာယသ္မာ
ကိရ အာနန္ဒော “ဘဂဝန္တံ ဌပေတွာ အညော ဝေရူပေါ ဂုဏဝိသိဋ္ဌော
ပုဂ္ဂလော နတ္ထိ”တိ ဂုဏဗဟုမာနေန အာယသ္မန္တံ သာရိပုတ္တံ အတိမမာယတိ။
သော သဒါပိ မနာပံ စိဝရံ လဘိတွာ ရဇိတွာ ကပ္ပမိန္ဒု၊ ဒတွာ ထေရဿေဝ
ဒေတိ၊ ပုရောဘတ္တေ ပဏီတံ ယာဂုဇဇကံ ဝါ ပိဏ္ဍပါတံ ဝါ လဘိတွာပိ
ထေရဿေဝ ဒေတိ၊ ပစ္ဆာဘတ္တေ မဇုဗာဏိတာဒီနိ လဘိတွာပိ ထေရဿေဝ
ဒေတိ၊ ဥပဋ္ဌာကကုလေဟိ ဒါရကေ နိက္ခာမေတွာ ပဗ္ဗာဇေတွာပိ ထေရဿ
သန္တိကေ ဥပဇ္ဈံ ဂါဟာပေတွာ သယံ အနုသာဝနကမ္မံ ကရေတိ။ အာယသ္မာပိ
သာရိပုတ္တော “ပိတု ကတ္တဗ္ဗကိစ္စံ နာမ ဇေဋ္ဌပုတ္တဿ ဘာရော၊ တံ မယာ
ဘဂဝတော ကတ္တဗ္ဗ ကိစ္စံ အာနန္ဒော ကရေတိ၊ အဟံ အာနန္ဒံ နိဿာယ
အပ္ပေါသုက္ကော ဝိဟရိတုံ လဘာမိ”တိ အာယသ္မန္တံ အာနန္ဒံ အတိဝိယ
မမာယတိ၊ သောပိ မနာပံ စိဝရံ လဘိတွာ အာနန္ဒတ္ထေရဿေဝ ဒေတိတိ သဗ္ဗံ

4. Nissaggiyakāṇṭa

1. Cīvaravagga 1. Paṭhamakathinasikkhāpadavaṇṇanā

Timsa nissaggiyā dhammā, ye vuttā samitāvinā.

Tesaṃ dāni karissāmi¹, apubbapadavaṇṇanam.

459. Tena samayena Buddhō Bhagavā Vesāliyaṃ viharati Gotamake cetiye. Tena kho pana samayena Bhagavatā bhikkhūnaṃ ticīvaraṃ anuññātāṃ hotīti ettha **ticīvaranti** antaravāsako, uttarāsaṅgo, saṅghāṭīti idaṃ cīvarattayaṃ paribhuñjitum anuññātāṃ hoti. Yattha panetaṃ anuññātāṃ, yadā ca anuññātāṃ, yena ca kāraṇena anuññātāṃ, taṃ sabbaṃ Cīvarakkhandhake **Jīvakavatthusmim**² āgatameva. **Aññeneva ticīvarena gāmaṃ pavisantīti** yena vihāre acchanti, nhānañca otaranti, tato aññena, evaṃ divase divase nava cīvarāni dhārenti.

460. **Uppannaṃ hotīti** anupaññattiyā dvāraṃ dadamānaṃ paṭilābhavasena uppannaṃ hoti, no nipphattivasena³.

Āyasmato Sāriputtassa dātukāmo hotīti āyasmā kira Ānando “Bhagavantaṃ ṭhapetvā añño evarūpo guṇavasiṭṭho puggalo natthi”ti guṇabahumānena āyasmantaṃ Sāriputtaṃ atimamāyati. So sadāpi manāpaṃ cīvaraṃ labhitvā rajitvā kappabinduṃ datvā therasseva deti, purebhatte paṇītaṃ yāgukhajjakaṃ vā piṇḍapātaṃ vā labhitvāpi therasseva deti, pacchābhatte madhuphāṇitādīni labhitvāpi therasseva deti, upaṭṭhākakulehi dārake nikkhāmetvā pabbājetvāpi therassa santike upajjhaṃ gāhāpetvā sayāṃ anusāvanakammaṃ karoti. Āyasmāpi Sāriputto “pitu kattabbakiccaṃ nāma jeṭṭhaputtassa bhāro, taṃ mayā Bhagavato kattabbaṃ kiccaṃ Ānando karoti, ahaṃ Ānandaṃ nissāya appossukko viharitum labhāmī”ti āyasmantaṃ Ānandaṃ ativiya mamāyati, sopi manāpaṃ cīvaraṃ labhitvā Ānandattherasseva detīti sabbaṃ

1. Karissāma (Sī)

2. Vi 3. 377 piṭṭhe.

3. Nibbattivasena (Ka)

ပုရိမသဒိသမေဝ။ ဧဝံ ဂုဏဗဟုမာနေန မမာယန္တော တဒါ ဥပ္ပန္နမ္ပိ တံ စီဝရံ အာယသ္မတော သာရိပုတ္တဿ ဒါတုကာမော ဟောတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

နဝမံ ဝါ ဘဂဝါ ဒိဝသံ ဒသမံ ဝါတိ ဧတ္ထ ပန သစေ ဘဝေယျ “ကထံ ထေရော ဇာနာတိ”တိ။ ဗဟူဟိ ကာရဏေဟိ ဇာနာတိ။ သာရိပုတ္တတ္ထေရော ကိရ ဇနပဒစာရိကံ ပက္ကမန္တော အာနန္ဒတ္ထေရံ အာပုစ္ဆိတွာဝ ပက္ကမတိ “အဟံ ဧတ္တကေန နာမ ကာလေန အာဂစ္ဆိဿာမိ၊ ဧတ္တန္တရေ ဘဂဝန္တံ မာ ပမဇ္ဇိ”တိ။ သစေ သမ္ဗုဒ္ဓါ န အာပုစ္ဆတိ၊ ဘိက္ခု။ ပေသေတွာပိ အာပုစ္ဆိတွာဝ ဂစ္ဆတိ။ သစေ အညတ္ထ ဝဿံ ဝသတိ၊ ယေ ပဌမတရံ ဘိက္ခု။ အာဂစ္ဆန္တိ၊ တေ ဧဝံ ပဟိဏတိ “မမ ဝစနေန ဘဂဝတော စ ပါဒေ သိရဿ ဝန္တထ၊ အာနန္ဒဿ စ အာရောဂျံ ဝတွာ မံ ‘အသုကဒိဝသေ နာမ အာဂမိဿတိ’တိ ဝဒတာ”တိ။ သဒါ စ ယထာပရိစ္ဆိန္နဒိဝသေယေဝ ဧတိ။ အဝိစာယသ္မာ အာနန္ဒော အနုမာနေပိ ဇာနာတိ “ဧတ္တကေ ဒိဝသေ ဘဂဝတာ ဝိယောဂံ သဟန္တော အမိဝါသေန္တော အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော ဝသိ၊ ဣတော ဒါနိ ပဌာယ အသုကံ နာမ ဒိဝသံ န အတိက္ကမိဿတိ၊ အဒ္ဓါ အာဂမိဿတိ”တိ။ ယေသံ ယေသံ ဟိ ပညာ မဟတိ၊ တေသံ တေသံ ဘဂဝတိ ပေမဉ္စ ဂါရဝေါ စ မဟာ ဟောတီတိ ဣမိနာ နယေနာပိ ဇာနာတိ။ ဧဝံ ဗဟူဟိ ကာရဏေဟိ ဇာနာတိ။ တေနာဟ “**နဝမံ ဝါ ဘဂဝါ ဒိဝသံ ဒသမံ ဝါ**”တိ။ ဧဝံ ဝုတ္တေ ယသ္မာ ဣဒံ သိက္ခာပဒံ ပဏ္ဍတ္တိဝဇ္ဇံ၊ န လောကဝဇ္ဇံ၊ တသ္မာ အာယသ္မတာ အာနန္ဒေန ဝုတ္တသဒိသမေဝ ပရိစ္ဆေဒံ ကရေန္တော **အထ ခေါ ဘဂဝါ။ ပ။ ဓာရေတုန္တိ။** သစေ ပန ထေရေန အဗ္ဗမာသော ဝါ မာသော ဝါ ဥဒ္ဓိဋ္ဌော အဘဝိဿ၊ သောပိ ဘဂဝတာ အနုညာတော အဿ။

၄၆၂-၄၆၃။ **နိဋ္ဌိတစီဝရံ**သ္မိန္တိ ယေန ကေနစိ နိဋ္ဌာနေန နိဋ္ဌိတေ စီဝရသ္မိံ၊ ယသ္မာ ပန တံ စီဝရံ ကရဏေနပိ နိဋ္ဌိတံ ဟောတိ နဿနာဒိဟိပိ၊ တသ္မာသံ ပဒဘာဇနေ အတ္ထမတ္တမေဝ ဒေသေတုံ “ဘိက္ခုနော စီဝရံ ကတံ ဝါ ဟောတိ”တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ကတန္တိ** သူစိကမ္မပရိယောသာနေန ကတံ၊ သူစိကမ္မပရိယောသာနံ နာမ ယံကိဉ္စိ သူစိယာ ကတ္တဗ္ဗံ ပါသပဋ္ဌဂဏ္ဌိက-ပဋ္ဌပရိယောသာနံ ကတွာ သူစိယာ ပဋိသာမနံ။ **နန္ဒန္တိ** စောရာဒိဟိ ဟင်္ဂု၊ ဧတမ္ပိ ဟိ ကရဏပလိဗောဓဿ နိဋ္ဌိတတ္ထာ နိဋ္ဌိတန္တိ ဝုစ္စတိ။ **ဝိနန္ဒန္တိ** ဥပစိကာဒိဟိ ခါယိတံ။ **ဒဇုန္တိ** အဂ္ဂိနာ ဒံနံ။ **စီဝရာသာ ဝါ ဥပစ္ဆိန္နာတိ** “အသုကသ္မိံ နာမ

purimasadisameva. Evaṃ guṇabahumānena mamāyanto tadā uppannampi taṃ cīvaraṃ āyasmato Sāriputtassa dātukāmo hotīti veditabbo.

Navamaṃ vā Bhagavā divasaṃ dasamaṃ vāti ettha pana sace bhaveyya “kathaṃ thero jānāti”ti. Bahūhi kārāṇehi jānāti. Sāriputtatthero kira janapadacārikaṃ pakkamanto Ānandattheraṃ āpucchitvāva pakkamati “ahaṃ ettakena nāma kālena āgacchissāmi, etthantare Bhagavantam mā pamajji”ti. Sace sammukhā na āpucchati, bhikkhū pesetvāpi āpucchitvāva gacchati. Sace aññattha vassaṃ vasati, ye paṭhamataram bhikkhū āgacchanti, te evaṃ pahīnati “mama vacanena Bhagavato ca pāde sirasā vandatha, Ānandassa ca ārogyaṃ vatvā maṃ ‘asukadivase nāma āgamissatī’ti vadathā”ti. Sadā ca yathāparicchinnavaseyeva eti. Apicāyasmā Ānando anumānenapi jānāti “ettake divase Bhagavatā viyogaṃ sahanto adhivāsento āyasmā Sāriputto vasi, ito dāni paṭṭhāya asukaṃ nāma divasaṃ na atikkamissati, addhā āgamissatī”ti. Yesaṃ yesaṃ hi paññā mahatī, tesaṃ tesaṃ Bhagavati pemañca gāravo ca mahā hotīti iminā nāyenaṃpi jānāti. Evaṃ bahūhi kārāṇehi jānāti. Tenāha “navamaṃ vā Bhagavā divasaṃ dasamaṃ vā”ti. Evaṃ vutte yasmā idaṃ sikkhāpadaṃ paṇṇattivajjaṃ, na lokavajjaṃ, tasmā āyasmatā Ānandena vuttasadisameva¹ paricchedaṃ karonto “**atha kho Bhagavā -pa- dhāretun**”ti. Sace pana therena addhamāso vā māso vā uddiṭṭho abhaviṣṣa, sopi Bhagavatā anuññāto assa.

462-3. **Niṭṭhitacīvarasminti** yena kenaci niṭṭhānena niṭṭhite cīvarasmim, yasmā pana taṃ cīvaraṃ karaṇenapi niṭṭhitaṃ hoti nassanādīhipi, tasmāssa padabhājane atthamattameva dassetum “bhikkhuno cīvaraṃ kataṃ vā hotī”ti-ādi vuttaṃ. Tattha **katanti** sūcikkammapariyosānena kataṃ, sūcikkammapariyosānaṃ nāma yaṃkiñci sūciyā kattaḃbaṃ pāsapaṭṭagaṇṭhikapāṭṭapariyosānaṃ katvā sūciyā paṭisāmanaṃ. **Naṭṭhanti** corādīhi haṭaṃ, etampi hi karaṇapalibodhassa niṭṭhitattā niṭṭhitanti vuccati. **Vinaṭṭhanti** upacikādīhi khāyitaṃ. **Daḍḍhanti** agginā daḍḍhaṃ. **Cīvarāsā vā upacchinnāti** “asukasmim nāma

1. Vuttadivasameva (Sī, Syā)

ကုလေ စီဝရံ လဘိဿာမီ”တိ ယာ စီဝရာဿ ဥပ္ပန္နာ ဟောတိ၊ သာ ဝါ ဥပ္ပန္နန္တု၊ ဧတေသမ္ပိ ဟိ ကရုဏပလိဗောဓဿေဝ နိဋ္ဌိတတ္ထာ နိဋ္ဌိတဘာဝေါ ဝေဒိတဗျော။

ဥပ္ပတသ္မိံ ကထိနေတိ ကထိနေ စ ဥပ္ပတသ္မိံ၊ ဧတေန ဒုတိယဿ ပလိဗောဓဿ အဘာဝံ ဒဿေတိ။ တံ ပန ကထိနံ ယသ္မာ အဋ္ဌသု ဝါ မာတိကာသု ဧကာယ အန္တရုပ္ပာရေန ဝါ ဥဗ္ဗရိယတိ၊ တေနဿ နိဗ္ဗေသေ “အဋ္ဌန္တံ မာတိကာန”န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ “အဋ္ဌိမာ ဘိက္ခဝေ မာတိကာ ကထိနဿ ဥပ္ပာရာယ ပက္ကမနန္တိကာ နိဋ္ဌာနန္တိကာ သန္တိဋ္ဌာနန္တိကာ နာသ-နန္တိကာ သဝနန္တိကာ အာသာဝစ္ဆေဒိကာ သီမာတိက္ကန္တိကာ သဟုပ္ပာရာ”တိ^၁ ဧဝံ အဋ္ဌ မာတိကာယော **ကထိနက္ခန္ဓကေ** အာဂတော။ အန္တရုပ္ပာရေပိ “သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံဃော၊ ယဒိ သံဃဿ ပတ္တကလ္လံ၊ သံဃော ကထိနံ ဥဗ္ဗရေယျ၊ သော ဥတ္တိ။ ။သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံဃော၊ သံဃော ကထိနံ ဥဗ္ဗရတိ၊ ယဿာယသ္မတော ခမတိ ကထိနဿ ဥပ္ပာရော၊ သော တုဏှဿ။ ယဿ နက္ခမတိ၊ သော ဘာသေယျ။ ။ဥပ္ပတံ သံဃေန ကထိနံ၊ ခမတိ သံဃဿ၊ တသ္မာ တုဏှိ၊ ဧဝမေတံ ဓာရယာမီ”တိ ဧဝံ ဘိက္ခုနီဝိဘဏံ အာဂတော။ တတ္ထ ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ တံ အာဂတဋ္ဌာနေယေဝ ဝဏ္ဏယိဿာမ။ ဣဓ ပန ဝုစ္စမာနေ ပါဠိ အာဟရိတဗျာ ဟောတိ၊ အတ္ထောပိ ဝတ္တဗျော။ ဝုတ္ထောပိ စ န သုဝိညေယျော ဟောတိ၊ အဋ္ဌာနေ ဝုတ္တတာယ။

ဒသာဟပရမန္တိ ဒသ အဟာနိ ပရမော ပရိစ္ဆေဒေါ အဿာတိ ဒသာဟ-ပရမော၊ တံ ဒသာဟပရမံ ကာလံ ဓာရေတဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။ ပဒဘာဇနေ ပန အတ္ထမတ္တမေဝ ဒဿေတုံ “ဒသာဟပရမတာ ဓာရေတဗ္ဗ”န္တိ ဝုတ္တံ။ ဣဒဉ္စိ ဝုတ္တိ ဟောတိ “ဒသာဟပရမန္တိ ဧတ္ထ ယာ ဒသာဟပရမတာ ဒသာဟပရမဘာဝေါ၊ အယံ ဧတ္တကော ကာလော ယာဝ နာတိက္ကမတိ၊ တာဝ ဓာရေတဗ္ဗ”န္တိ။

အဓိဋ္ဌိတဝိကပ္ပိတေသု အပရိယာပန္နတ္ထာ အတိရေကံ စီဝရန္တိ **အတိရေက-စီဝရံ**။ တေနေဝဿ ပဒဘာဇနေ ဝုတ္တံ “အနဓိဋ္ဌိတံ အဝိကပ္ပိတ”န္တိ။

ဆန္တံ စီဝရာနံ အညတရန္တိ ခေါမံ ကပ္ပါယိကံ ကောသေယျံ ကမ္မလံ သာဏံ ဘင်္ဂန္တိ ဣမေသံ ဆန္တံ စီဝရာနံ အညတရံ။ ဧတေန စီဝရဿ ဇာတိံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ ပမာဏံ ဒဿေတုံ “ဝိကပ္ပနုပကံ ပစ္ဆိမ”န္တိ အာဟ။ တဿ ပမာဏံ

kule cīvaram labhissāmī”ti yā cīvarāsā uppannā hoti, sā vā upacchinṇā, etesampi hi karaṇapalibodhasseva niṭṭhitattā niṭṭhitabhāvo veditabbo.

Ubbhatasmim kathineti kathine ca ubbhatasmim, etena dutiyassa palibodhassa abhāvaṃ dasseti. Tam pana kathinaṃ yasmā aṭṭhasu vā mātikāsu ekāya antarubbhārena vā uddharīyati, tenassa niddese “aṭṭhannaṃ mātikānaṃ”ti-ādi vuttaṃ. Tattha “aṭṭhimā bhikkhave mātikā kathinassa ubbhārāya pakkamanantikā niṭṭhānantikā sannīṭṭhānantikā nāsanantikā savanantikā āsāvacchedikā sīmātikantikā sahubbhārā”ti¹ evaṃ aṭṭha mātikāyo **Kathinakkhandhake** āgatā. Antarubbhāropi “suṇātu me bhante saṃgho, yadi saṃghassa pattakallaṃ, saṃgho kathinaṃ uddhareyya, esā ñatti. . Suṇātu me bhante saṃgho, saṃgho kathinaṃ uddharati, yassāyasmato khamati kathinassa uddhāro, so tuṇhassa. Yassa nakkhamati, so bhāseyya. . Uddhataṃ saṃghena kathinaṃ, khamati saṃghassa, tasmā tuṇhī, evametam dhārayāmi”ti² evaṃ Bhikkhunīvibhaṅge āgato. Tattha yaṃ vattabbaṃ, taṃ āgataṭṭhāneyeva vaṇṇayissāma. Idha pana vuccamāne Pāli āharitabbā hoti, atthopi vattabbo. Vuttopi ca na suviññeyyo hoti, aṭṭhāne vuttatāya.

Dasāhaparamanti dasa ahāni paramo paricchedo assāti dasāhaparamo, taṃ dasāhaparamaṃ kālāṃ dhāretabanti attho. Padabhājane pana atthamattameva dassetuṃ “dasāhaparamatā dhāretabban”ti vuttaṃ. Idañhi vuttaṃ hoti “**dasāhaparamanti** ettha yā dasāhaparamatā dasāhaparamabhāvo, ayaṃ ettako kālo yāva nātikkamati, tāva dhāretabban”ti.

Adhiṭṭhitavikappitesu apariyāpannattā atirekaṃ cīvaranti **atirekacīvaram**. Tenevassa padabhājane vuttaṃ “anadhiṭṭhitam avikappitan”ti.

Channaṃ cīvarānaṃ aññataranti khomaṃ kappāsikaṃ koseyyaṃ kambalaṃ sāṇaṃ bhaṅganti imesaṃ channaṃ cīvarānaṃ aññataram. Etena cīvarassa jātim dassetvā idāni pamāṇaṃ dassetuṃ “**vikappanupagaṃ pacchiman**”ti āha. Tassa pamāṇaṃ

ဒီဃတော ခွေ ဝိဒတ္တိယော တိရိယံ ဝိဒတ္တိ။ တကြာယံ ပါဠိ “အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ အာယာမေန အဋ္ဌင်္ဂလံ သုဂတင်္ဂလေန စတုရင်္ဂလဝိတ္ထတံ ပစ္ဆိမံ စိဝရံ ဝိကပ္ပေတု”န္တိ။

တံ အတိက္ကာမယတော နိဿဂ္ဂိယံ ပါစိတ္တိယန္တိ တံ ယထာဝုတ္တဇာတိ- ပုမာဏံ စိဝရံ ဒသာဟပရမံ ကာလံ အတိက္ကာမယတော, ဧတ္ထန္တရေ ယထာ အတိရေကစိဝရံ န ဟောတိ။ တထာ အကုဗ္ဗတော နိဿဂ္ဂိယံ ပါစိတ္တိယံ။ တဉ္စ စိဝရံ နိဿဂ္ဂိယံ ဟောတိ။ ပါစိတ္တိယာပတ္တိ စဿ ဟောတိတိ အတ္ထော။ အထ ဝါ နိဿဇ္ဇနံ နိဿဂ္ဂိယံ။ ပုဗ္ဗဘာဝေ ကတ္တဗ္ဗဿ ဝိနယကမ္မဿေတံ နာမံ။ နိဿဂ္ဂိယ- မဿ အတ္တိတိ နိဿဂ္ဂိယမိစ္ဆေ။ ကိန္တံ? ပါစိတ္တိယံ။ တံ အတိက္ကာမယတော သနိဿဂ္ဂိယဝိနယကမ္မံ^၂ ပါစိတ္တိယံ ဟောတိတိ အယမေတ္ထ အတ္ထော။ ပဒဘာဇနေ ပန ပဌမံ တာဝ အတ္ထဝိကပုံ ဒဿေတုံ “တံ အတိက္ကာမယတော နိဿဂ္ဂိယံ ဟောတိ”တိ မာတိကံ ဌပေတွာ “ဧကောဒသေ အရုဏ္ဏမနေ နိဿဂ္ဂိယံ ဟောတိ၊ နိဿဇ္ဇိတဗ္ဗ”န္တိ ဝုတ္တံ။ ပုန ယဿ စ နိဿဇ္ဇိတဗ္ဗံ, ယထာ စ နိဿဇ္ဇိတဗ္ဗံ။ တံ ဒဿေတုံ “သံဃဿ ဝါ”တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ဧကောဒသေ အရုဏ္ဏမနေ**တိ ဧတ္ထ ယံ ဒိဝသံ စိဝရံ ဥပ္ပန္နံ။ တဿ ယော အရုဏော, သော ဥပ္ပန္နဒိဝသနိဿိတော။ တဿာ စိဝရုပ္ပါဒဒိဝသေန သဒ္ဓိံ ဧကောဒသေ အရု- ဏ္ဏမနေ နိဿဂ္ဂိယံ ဟောတိတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ သစေပိ ဗဟူနိ ဧကန္တံ ဗန္ဓိတွာ ဝါ ဝေဌေတွာ ဝါ ဌပိတာနိ၊ ဧကာဝ အာပတ္တိ။ အဗဒ္ဓါဝေဌိတေသု ဝတ္ထုဂဏနာယ အာပတ္တိယော။

နိဿဇ္ဇိတွာ အာပတ္တိ ဒေသေတဗ္ဗာတိ ကထံ ဒေသေတဗ္ဗာ? ယထာ ခန္ဓကေ ဝုတ္တံ။ ကထဉ္စ တတ္ထ ဝုတ္တံ? ဧဝံ ဝုတ္တံ “တေန ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခုနာ သံဃံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဧကံသံ ဥတ္တရာသင်္ဂံ ကရိတွာ ဝုဇာနံ ဘိက္ခုနံ ပါဒေ ဝန္တိတွာ ဥက္ကုဋ္ဌိကံ နိဿိဒိတွာ အဉ္စလိံ ပဂ္ဂဟေတွာ ဧဝမဿ ဝစနိယော ‘အဟံ ဘန္ဓေ ဣတ္ထန္တာမံ အာပတ္တိံ’ အာပန္နော။ တံ ပဋိဒေသေမိ’တိ”^၃။ ဣဝ ပန သစေ ဧကံ စိဝရံ ဟောတိ “ဧကံ နိဿဂ္ဂိယံ ပါစိတ္တိယ”န္တိ ဝတ္တဗ္ဗံ။ သစေ ခွေ၊ “ခွေ”တိ ဝတ္တဗ္ဗံ။ သစေ ဗဟူနိ၊ “သမ္ပဟုလာနိ”တိ ဝတ္တဗ္ဗံ။ နိဿဇ္ဇနေပိ သစေ ဧကံ။ ယထာပါဠိမေဝ “ဣဒံ မေ ဘန္ဓေ စိဝရ”န္တိ ဝတ္တဗ္ဗံ။ သစေ ခွေ ဝါ ဗဟူနိ ဝါ။ “ဣမာနိ မေ ဘန္ဓေ စိဝရာနိ ဒသာဟာတိက္ကန္တာနိ နိဿဂ္ဂိယာနိ၊ ဣမာနာဟံ သံဃဿ နိဿဇ္ဇာမိ”တိ ဝတ္တဗ္ဗံ။ ပါဠိ ဝတ္ထု အသက္ကောန္တေန အညထာပိ ဝတ္တဗ္ဗံ။

1. Sa-ubbhārāti (Syā, Ka) Vi 3. 353 piṭṭhe passitabbaṃ.

2. Vi 2. 377 piṭṭhe.

dīghato dve vidatthiyo, tiriyaṃ vidatthi. Tatrāyaṃ Pāli “anujānāmi bhikkhave āyāmena aṭṭhaṅgulaṃ Sugataṅgulaṃ caturaṅgulavittthataṃ pacchimaṃ cīvaraṃ vikappetun”ti¹.

Taṃ atikkāmayato nissaggiyaṃ pācittiyaṃ taṃ yathāvuttajātippamāṇaṃ cīvaraṃ dasāhaparamaṃ kālaṃ atikkāmayato, etthantare yathā atirekacīvaraṃ na hoti, tathā akubbato nissaggiyaṃ pācittiyaṃ, tañca cīvaraṃ nissaggiyaṃ hoti, pācittiyāpatti cassa hotīti attho. Atha vā nissajjanaṃ nissaggiyaṃ, pubbabhāge kattabbassa vinayakammassetaṃ nāmaṃ. Nissaggiyamassa atthīti nissaggiyamicceva. Kintaṃ? Pācittiyaṃ. Taṃ atikkāmayato sanissaggiyavinayakammaṃ² pācittiyaṃ hotīti ayamettha attho. Padabhājane pana paṭhamāṃ tāva atthavikappaṃ dassetuṃ “taṃ atikkāmayato nissaggiyaṃ hotī”ti mātikaṃ ṭhapetvā “ekādase aruṇuggamane nissaggiyaṃ hoti, nissajjitabban”ti vuttaṃ. Puna yassa ca nissajjitabbaṃ, yathā ca nissajjitabbaṃ, taṃ dassetuṃ “saṃghassa vā”ti-ādi vuttaṃ. Tattha **ekādase aruṇuggamaneti** ettha yaṃ divasaṃ cīvaraṃ uppannaṃ, tassa yo aruṇo, so uppannadivasanissito, tasmā cīvaruppadadivasena saddhiṃ ekādase aruṇuggamane nissaggiyaṃ hotīti veditabbaṃ. Sacepi bahūni ekajjhaṃ bandhitvā vā veṭhetvā vā ṭhapitāni, ekāva āpatti. Abaddhāveṭhitesu vatthugaṇanāya āpattiyo.

Nissajjitvā āpatti desetabbāti kathaṃ desetabbā? Yathā **Khandhake** vuttaṃ. Kathaṃca tattha vuttaṃ? Evaṃ vuttaṃ “tena bhikkhave bhikkhūnā saṃghaṃ upasaṅkamitvā ekaṃsaṃ uttarāsaṅgaṃ karitvā vuḍḍhānaṃ bhikkhūnaṃ pāde vanditvā ukkuṭikaṃ nisīditvā añjalim paggaḥetvā evamassa vacanīyo ‘ahaṃ bhante itthannāmaṃ āpattim āpanno, taṃ paṭidesemī”ti”³. Idha pana sace ekaṃ cīvaraṃ hoti “ekaṃ nissaggiyaṃ pācittiyaṃ”ti vattabbaṃ. Sace dve, “dve”ti vattabbaṃ. Sace bahūni, “sambahulānī”ti vattabbaṃ. Nissajjanepi sace ekaṃ, yathāpālīmeva “idaṃ me bhante cīvaraṃ”ti vattabbaṃ. Sace dve vā bahūni vā, “imāni me bhante cīvaraṇi dasāhātikkantāni nissaggiyāni, imānāhaṃ saṃghassa nissajjāmī”ti vattabbaṃ. Pāliṃ vattum asakkontena aññathāpi vattabbaṃ.

1. Vi 3. 412 piṭṭhe. 2. Sahanissaggiyavinayakammaṃ (Ka) 3. Vi 4. 235 piṭṭhe.

ဗျတ္တေန ဘိက္ခုနာ ပဋိဗလေန အာပတ္တိ ပဋိဂ္ဂဟေတဗ္ဗာတိ ခန္ဓကေ ဝတ္ထုနယေနဝ ပဋိဂ္ဂဟေတဗ္ဗာ။ ဧဝံ တတ္ထ ဝတ္ထု “ဗျတ္တေန ဘိက္ခုနာ ပဋိဗလေန သံဃော ဤပေတဗ္ဗော—

သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံဃော၊ အယံ ဣတ္ထန္ဓာမော ဘိက္ခု အာပတ္တိံ သရတိ ဝိဝရတိ ဥတ္တာနိံ ကရေတိ ဒေသေတိ၊ ယဒိ သံဃဿ ပတ္တကလ္လံ၊ အဟံ ဣတ္ထန္ဓာမဿ ဘိက္ခုနော အာပတ္တိံ ပဋိဂ္ဂဏှေယျန္တိ။

တေန ဝတ္ထုဗ္ဗော ‘ပဿသီ’တိ။ အာမ ပဿာမီတိ။ အာယတိံ သံဝရေယျာသီ”တိ။ ဦးသူ ပန သမ္ပဟုလာသု ဝါ ပုရိမနယေနဝ ဝစနဘေဒေါ ဤတဗ္ဗော။

စီဝရဒါနေပိ “သံဃော ဣမံ စီဝရံ၊ ဣမာနိ စီဝရာနိ”တိ ဝတ္ထုဝသေန ဝစနဘေဒေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဂဏဿ စ ပုဂ္ဂလဿ စ နိဿဇ္ဇနေပိ ဧသေဝနယော။

အာပတ္တိဒေသနာပဋိဂ္ဂဟဏေသု ပနေတ္ထ အယံ ပါဠိ—“တေန ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခုနာ သမ္ပဟုလေ ဘိက္ခု ဥပသင်္ကမိတွာ ဧကံသံ ဥတ္တရာသင်္ကံ ကတွာ ဝုဇာနံ ဘိက္ခုနံ ပါဒေ ဝန္တိတွာ ဥတ္တုဋ္ဌိကံ နိသီဒိတွာ အဇ္ဈလိံ ပဂ္ဂဟေတွာ ဧဝေသု ဝစနိယာ ‘အဟံ ဘန္တေ ဣတ္ထန္ဓာမံ အာပတ္တိံ အာပန္နော၊ တံ ပဋိဒေသေမီ’တိ”။ ဗျတ္တေန ဘိက္ခုနာ ပဋိဗလေန တေ ဘိက္ခု ဤပေတဗ္ဗော—

သုဏန္တု မေ အာယသ္မန္တာ၊ အယံ ဣတ္ထန္ဓာမော ဘိက္ခု အာပတ္တိံ သရတိ ဝိဝရတိ ဥတ္တာနိံ ကရေတိ ဒေသေတိ၊ ယဒါယသ္မန္တာနံ ပတ္တကလ္လံ၊ အဟံ ဣတ္ထန္ဓာမဿ ဘိက္ခုနော အာပတ္တိံ ပဋိဂ္ဂဏှေယျန္တိ။

တေန ဝတ္ထုဗ္ဗော “ပဿသီ”တိ။ အာမ ပဿာမီတိ။ အာယတိံ သံဝရေယျာသီတိ။

တေန ဘိက္ခုနာ ဧကံ ဘိက္ခု ဥပသင်္ကမိတွာ ဧကံသံ ဥတ္တရာသင်္ကံ ကရိတွာ ဥတ္တုဋ္ဌိကံ နိသီဒိတွာ အဇ္ဈလိံ ပဂ္ဂဟေတွာ ဧဝေသု ဝစနိယော “အဟံ အာဝုသော ဣတ္ထန္ဓာမံ အာပတ္တိံ အာပန္နော၊ တံ ပဋိဒေသေမီတိ။ တေန ဝတ္ထုဗ္ဗော ‘ပဿသီ’တိ။ အာမ ပဿာမီတိ။ အာယတိံ သံဝရေယျာသီ”တိ။

Byattena bhikkhunā paṭibaleṇa āpatti paṭiggahetabbāti Khandhake vuttanayeneva paṭiggahetabbā. Evañhi tattha vuttam “byattena bhikkhunā paṭibaleṇa saṅgho ñāpetabbo—

Suṇātu me bhante saṅgho, ayaṃ itthannāmo bhikkhu āpattim sarati vivarati uttānim karoti deseti, yadi saṅghassa pattakallam, aham itthannāmassa bhikkhuno āpattim paṭiggaṇheyyanti.

Tena vattabbo ‘passasī’ti. Āma passāmīti. Āyatim saṃvareyyāsī¹.
Dvīsu pana sambahulāsu vā purimanayeneva vacanabhedo ñātabbo.

Cīvaradānēpi “saṅgho imaṃ cīvaraṃ, imāni cīvarāni”ti vatthivasena vacanabhedo veditabbo. Gaṇassa ca puggalassa ca nissajjanēpi eseṇa nayo.

Āpattidesanāpaṭiggahaṇesu panettha ayaṃ Pāḷi—“tena bhikkhave bhikkhunā sambahule bhikkhū upasaṅkamitvā ekaṃsaṃ uttarāsaṅgaṃ katvā vuḍḍhānaṃ bhikkhūnaṃ pāde vanditvā ukkuṭikaṃ nisīditvā añjalim paggaḥetvā evamassu vacanīyā ‘aham bhante itthannāmaṃ āpattim āpanno, taṃ paṭidesemī’ti”. Byattena bhikkhunā paṭibaleṇa te bhikkhū ñāpetabbā—

Suṇantu me āyasmantā, ayaṃ itthannāmo bhikkhu āpattim sarati vivarati uttānim karoti deseti, yadāyasmantānaṃ pattakallam, aham itthannāmassa bhikkhuno āpattim paṭiggaṇheyyanti.

Tena vattabbo “passasī”ti. Āma passāmīti. Āyatim saṃvareyyāsīti.

Tena bhikkhunā ekaṃ bhikkhum upasaṅkamitvā ekaṃsaṃ uttarāsaṅgaṃ karitvā ukkuṭikaṃ nisīditvā añjalim paggaḥetvā evamassa vacanīyo “aham āvuso itthannāmaṃ āpattim āpanno, taṃ paṭidesemīti. Tena vattabbo ‘passasī’ti. Āma passāmīti. Āyatim saṃvareyyāsī”ti².

1. Vi 4. 235 piṭṭhe.

2. Vi 4. 234 piṭṭhe.

တတ္ထ ပုရိမနယေနော အာပတ္တိယာ နာမဂ္ဂဟဏံ ဝစနဘောဒေါ ဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ယထာ စ ဂဏဿ နိဿဇ္ဇနေ၊ ဧဝံ ခြိန္တံ နိဿဇ္ဇနေပိ ပါဠိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ယဒိ ဟိ ဝိသေသော ဘဝေယျ၊ ယထေဝ “အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ တိဏ္ဍန္တံ ပါရိသုဒ္ဓိဥပေါသထံ ကာတုံ၊ ဧဝံ ပန ဘိက္ခဝေ ကာတဗ္ဗော။ ဗျတ္တေန ဘိက္ခုနာ ပဋိဗလေန တေ ဘိက္ခု၊ ဤပေတဗ္ဗာ”တိအာဒိနာ နယေန “တိဏ္ဍန္တံ ပါရိသုဒ္ဓိဥပေါသထံ ကာတုံ”န္တိ ဝတ္တာ ပုန “အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ခြိန္တံ ပါရိသုဒ္ဓိဥပေါသထံ ကာတုံ၊ ဧဝံ ပန ဘိက္ခဝေ ကာတဗ္ဗော။ ထေရေန ဘိက္ခုနာ ဧကံသံ ဥတ္တရာသင်္ဂ”န္တိအာဒိနာ နယေန ဝိသုယေဝ ခြိန္တံ ပါရိသုဒ္ဓိဥပေါသထော ဝုတ္တော၊ ဧဝံဓာပိ ဝိသု ပါဠိ ဝဒေယျ၊ ယသ္မာ ပန နတ္ထိ၊ တသ္မာ အဝတ္တာ ဂတောတိ ဂဏဿ ဝုတ္တာ ပါဠိယေဝေတ္ထ ပါဠိ။

အာပတ္တိပဋိဂ္ဂဟဏေ ပန အယံ ဝိသေသော၊ ယထာ ဂဏဿ နိဿဇ္ဇိတွာ အာပတ္တိယာ ဒေသိယမာနာယ အာပတ္တိပဋိဂ္ဂဟကော ဘိက္ခု ဥတ္တိ ဌပေတိ၊ ဧဝံ အဋ္ဌပေတွာ ခြိသု အညတရေန ယထာ ဧကပုဂ္ဂလော ပဋိဂ္ဂဟာတိ၊ ဧဝံ အာပတ္တိ ပဋိဂ္ဂဟေတဗ္ဗော။ ခြိန္တံ ဟိ ဥတ္တိဋ္ဌပနာ နာမ နတ္ထိ၊ ယဒိ သိယာ၊ ခြိန္တံ ပါရိသုဒ္ဓိဥပေါသထံ ဝိသု န ဝဒေယျ။

နိဿဋ္ဌစီဝရဒါနေပိ ယထာ “ဣမံ စီဝရံ အာယသ္မတော ဒဗ္ဗိ”တိ ဧကော ဝဒတိ၊ ဧဝံ “ဣမံ မယံ စီဝရံ အာယသ္မတော ဒေမာ”တိ ဝတ္တု ဝဇ္ဇတိ။ ဣတော ဂရုကတရာနိ ဟိ ဥတ္တိဒုတိယကမ္မာနိပိ “အပလောကေတွာ ကာတဗ္ဗာနိ”တိ ဝုတ္တာနိ အတ္ထိ၊ တေသံ ဧတံ အနုလောမံ။ နိဿဋ္ဌစီဝရံ ပန ဒါတဗ္ဗမေဝ၊ အဒါတုံ န လတ္တတိ၊ ဝိနယကမ္မမတ္တဉ္စေတံ။ န တံ တေန သံဃဿ ဝါ ဂဏဿ ဝါ ပုဂ္ဂလဿ ဝါ ဒိန္နမေဝ ဟောတိတိ။

၄၆၈။ ဒသာဟာတိက္ကန္တေ အတိက္ကန္တသညိတိ ဒသာဟံ အတိက္ကန္တေ စီဝရေ “အတိက္ကန္တိဗ္ဗဒ”န္တိ ဧဝံသညိ၊ ဒသာဟေဝါ အတိက္ကန္တေ “အတိက္ကန္တော ဒသာဟော”တိ ဧဝံသညိ။ နိဿဂ္ဂိယံ ပါရိတ္တိယန္တိ န ဣဓ သညာ ရက္ခတိ။ ယောပိ^၂ ဧဝံသညိ၊ တဿပိ တံ စီဝရံ နိဿဂ္ဂိယံ၊ ပါရိတ္တိယာပတ္တိ စ။ သနိဿဂ္ဂိယဝိနယကမ္မံ ဝါ ပါရိတ္တိယန္တိ ဥဘောပိ အတ္ထဝိကပ္ပါ ယုဇ္ဇန္တိ။ သေနယော သဗ္ဗတ္ထ။

Tattha purimanayeneva āpattiyā nāmaggaḥaṇaṃ, vacanabhedo ca veditabbo.

Yathā ca gaṇassa nissajjane, evaṃ dvinnam nissajjanepi Pāḷi veditabbā. Yadi hi viseso bhavēyya, yatheva “anujānāmi bhikkhave tiṇṇannaṃ pārisuddhi-uposathaṃ kātum, evaṃca pana bhikkhave kātabbo. Byattena bhikkhunā paṭibaleṇa te bhikkhū ñāpetabbā”ti-ādinā nayena “tiṇṇannaṃ pārisuddhi-uposathaṃ kātum”ti vatvā puna “anujānāmi bhikkhave dvinnam pārisuddhi-uposathaṃ kātum, evaṃca pana bhikkhave kātabbo. Therena bhikkhunā ekaṃsaṃ uttarāsaṅgaṃ”ti-ādinā¹ nayena visumyeva dvinnam pārisuddhi-uposatho vutto, evamidhāpi visum Pāḷim vadeyya, yasmā pana natthi, tasmā avatvā gatoti gaṇassa vuttā Pāḷiyevettha Pāḷi.

Āpattipaṭiggahaṇe pana ayaṃ viseso, yathā gaṇassa nissajjitvā āpattiyā desiyamānāya āpattipaṭiggāhako bhikkhu ñattim ṭhapeti, evaṃ aṭṭhapetvā dvīsu aññatarena yathā ekapuggalo paṭiggaṇhāti, evaṃ āpatti paṭiggahetabbā. Dvinnam hi ñattiṭṭhapanā nāma natthi, yadi siyā, dvinnam pārisuddhi-uposathaṃ visum na vadeyya.

Nissaṭṭhacīvaradānēpi yathā “imaṃ cīvaraṃ āyasmato dammī”ti eko vadati, evaṃ “imaṃ mayaṃ cīvaraṃ āyasmato demā”ti vattum vaṭṭati. Ito garukatarāṇi hi ñattidutiyakammānīpi “apaloketvā kātabbānī”ti vuttāni atthi, tesam etaṃ anulomaṃ. Nissaṭṭhacīvaraṃ pana dātabbameva, adātum na kabbhati, vinayakammamattañhetam. Na taṃ tena saṃghassa vā gaṇassa vā puggalassa vā dinnameva hotīti.

468. **Dasāhātikkante atikkantasaññīti** dasāhaṃ atikkante cīvare “atikkantaṃ idan”ti evaṃsaññī, dasāhe vā atikkante “atikkanto dasāho”ti evaṃsaññī. **Nissaggiyaṃ pācittiyanti** na idha saññā rakkhati. Yopi² evaṃsaññī, tassapi taṃ cīvaraṃ nissaggiyaṃ, pācittiyāpatti ca. Sanissaggiyavinayakammaṃ vā pācittiyanti ubhopi atthavikappā yujjanti. Esa nayo sabbattha.

1. Vi 3. 167 piṭṭhe.

2. Yo hi (Sī)

ကဏ္ဍ]

၁-စိဝရဝဂ္ဂ ၁-ပဌမကထိနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၂၂၅

အဝိသန္ဓိတေ ဝိသန္ဓိတသညီတိ ကဿမိ အဒိန္န အပရိစ္ဆာဏေ “ပရိစ္ဆာဏံ မယာ”တိ ဧဝံသညီ။

အနန္တ နန္ဒသညီတိ အတ္တနော စိဝရေန သဒ္ဓိံ ဗဟုနိ အညေသံ စိဝရနိ ကေတော ဌပိတာနိ စောရာ ဟရန္တိ။ တကြေသ အတ္တနော စိဝရေ အနန္တ နန္ဒသညီ ဟောတိ။ ဧသ နယော အဝိနန္ဒာဒိသုပိ။

အဝိလုတ္တေတိ ဧတ္ထ ပန ဂစ္ဆံ ဘိန္ဒိတွာ ပသယှာဝဟာရဝသေန အဝိလုတ္တေတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

အနိသန္ဓိတွာ ပရိဘုဇတိ၊ အာပတ္တိ ဒုက္ခဒဿာတိ သကိံ နိဝတ္တံ ဝါသကိံ ပါရုတံ ဝါ ကာယတော အမောစေတွာ ဒိဝသဗ္ဗိ ဝိစရတိ၊ ကောဝ အာပတ္တိ။ မောစေတွာ မောစေတွာ နိဝါသေတိ ဝါ ပါရုပတိ ဝါ၊ ပယောဂေ ပယောဂေ ဒုက္ခဉံ။ ဒုန္ဒိဝတ္တံ ဝါ ဒုပ္ပါရုတံ ဝါ သဏ္ဌပေန္တဿ အနာပတ္တိ။ အညေသ တံ ပရိဘုဇတေဝိ အနာပတ္တိ၊ အနာပတ္တိ အညေန ကတံ ပဋိလဘိတွာ ပရိဘုဇတိတိ အာဒိဝစနဉ္စေတ္ထ သာကေ။ အနတိက္ကန္တေ အတိက္ကန္တသညီနော ဝေမတိကဿ စ ဒုက္ခဉံ ပရိဘောဂံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။

၄၆၉။ အနာပတ္တိ အန္တောဒဿာဟံ အဝိဇ္ဇေတိ၊ ဝိကပ္ပေတိတိ ဧတ္ထ ပန အဝိဇ္ဇာနုပကံ ဝိကပ္ပနုပဂဉ္စ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တကြာယံ ပါဠိ—အထ ခေါ ဘိက္ခုနံ တေဒဟောသိ “ယာနိ တာနိ ဘဂဝတာ အနုညာတာနိ ‘တိစိဝရ’န္တိ ဝါ ‘ဝဿိကသာဋိကာ’တိ ဝါ ‘နိသီဒန’န္တိ ဝါ ‘ပစ္စတ္တရဏ’န္တိ ဝါ ‘ကဏ္ဍု-ပုဋိစ္ဆာဒိ’တိ ဝါ ‘မုခပုဉ္ဇနစောဠ’န္တိ ဝါ ‘ပရိက္ခာရစောဠ’န္တိ ဝါ၊ သဗ္ဗာနိ တာနိ အဝိဇ္ဇာတဗ္ဗာနိ န ခေါ၊ ဥဒါဟု ဝိကပ္ပေတဗ္ဗာနိ”တိ။ ဘဂဝတော တေမတ္ထိ အာရောစေသုံ။

အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ တိစိဝရံ အဝိဇ္ဇာတုံ၊ န ဝိကပ္ပေတုံ၊ ဝဿိကသာဋိကာ ဝဿာနံ စာတုမာသံ အဝိဇ္ဇာတုံ၊ တတော ပရံ ဝိကပ္ပေတုံ၊ နိသီဒနံ အဝိဇ္ဇာတုံ၊ န ဝိကပ္ပေတုံ၊ ပစ္စတ္တရဏံ အဝိဇ္ဇာတုံ၊ န ဝိကပ္ပေတုံ၊ ကဏ္ဍုပုဋိစ္ဆာဒိ ယာဝအာဗာဓာ အဝိဇ္ဇာတုံ၊ တတော ပရံ ဝိကပ္ပေတုံ၊ မုခပုဉ္ဇနစောဠ အဝိဇ္ဇာတုံ၊ န ဝိကပ္ပေတုံ၊ ပရိက္ခာရစောဠ အဝိဇ္ဇာတုံ၊ န ဝိကပ္ပေတုန္တိ ။

Avissajjite vissajjitasāññīti kassaci adinne apariccatte “pariccattam mayā”ti evamsāññī.

Anaṭṭhe naṭṭhasāññīti attano cīvarena saddhim bahūni aññesaṃ cīvarāni ekato ṭhapitāni corā haranti. Tatresa attano cīvare anaṭṭhe naṭṭhasāññī hoti. Esa nayo avinaṭṭhādīsupi.

Avilutteti ettha pana gabbhaṃ bhinditvā pasayhāvahārasena avilutteti veditabbam.

Anissajjitvā paribhuñjati, āpatti dukkaṭassāti sakimnivattham vā sakim pārutam vā kāyato amocetvā divasampi vicarati, ekāva āpatti. Mocetvā mocetvā nivāseti vā pārupati vā, payoge payoge dukkaṭam. Dunnivattham vā duppārutam vā saṇṭhapentassa anāpatti. Aññassa taṃ paribhuñjatopi anāpatti, “anāpatti aññena kataṃ paṭilabhitvā paribhuñjati”ti¹ ādivacanañcetta sādham. Anatikkante atikkantasaññino, vematikassa ca dukkaṭam paribhogam sandhāya vuttam.

469. **Anāpatti antodasāham adhiṭṭheti, vikappeti**ti ettha pana adhiṭṭhānupagam, vikappanupagañca veditabbam. Tatrāyam Pāli—atha kho bhikkhūnam etadahosi “yāni tāni Bhagavatā anuññātāni ‘ticīvaran’ti vā ‘vassikasāṭikā’ti vā ‘nisīdanan’ti vā ‘paccattharaṇan’ti vā ‘kaṇḍuppaṭicchādī’ti vā ‘mukhapuñchanacoḷan’ti vā ‘parikkhāracoḷan’ti vā, sabbāni tāni adhiṭṭhātabbāni nu kho, udāhu vikappetabbānī”ti. Bhagavato etamattham ārocesum.

Anujānāmi bhikkhave ticīvaram adhiṭṭhātum, na vikappetum, vassikasāṭikam vassānam² cātumāsam adhiṭṭhātum, tato paramvikappetum, nisīdanam adhiṭṭhātum, na vikappetum, paccattharaṇam adhiṭṭhātum, na vikappetum, kaṇḍuppaṭicchādīm yāva ābādhā adhiṭṭhātum, tato param vikappetum, mukhapuñchanacoḷam adhiṭṭhātum, na vikappetum, parikkhāracoḷam adhiṭṭhātum, na vikappetuntī³.

1. Vi 1. 339 piṭṭhe.

2. Vassānassa (Syā, Ka)

3. Vi 3. 411 piṭṭhe.

တတ္ထ တိစိဝရံ အဓိဋ္ဌာတေန္တေ ရဇိတော ကပ္ပမိန္ဒု ဒေတော ပမာဏယုတ္တမေဝ အဓိဋ္ဌာတေဗ္ဗံ။ တဿ ပမာဏံ ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒေန သုဂတစိဝရတော ဦးနက် ဝဇ္ဇတိ။ လာမကပရိစ္ဆေဒေန သင်္ခါယိယာ ဥတ္တရာသင်္ခါယ ၈ ဒီသတော မုဋ္ဌိပဉ္စကံ တိရိယံ မုဋ္ဌိတ္တိကံ ပမာဏံ ဝဇ္ဇတိ။ အန္တရဝါသကော ဒီသတော မုဋ္ဌိပဉ္စကော, တိရိယံ ဒွိဟတ္ထောပိ ဝဇ္ဇတိ။ ပါရုပနေနပိ ဟိ သက္ကာ နာဘိံ ပဋိစ္ဆာဒေတုန္တိ။ ဝုတ္တပ္ပမာဏတော ပန အတိရေကံ ဦးနက္ခန္ဓ “ပရိက္ခာရစောဠ”န္တိ အဓိဋ္ဌာတေဗ္ဗံ။

တတ္ထ ယသ္မာ “ဒွေ စိဝရဿ အဓိဋ္ဌာနာ ကာယေန ဝါ အဓိဋ္ဌေတိ, ဝါစာယ ဝါ အဓိဋ္ဌေတိ”တိ ဝုတ္တံ။ တသ္မာ ပုရာဏသင်္ခါယိ “ဣမံ သင်္ခါယိ ပစ္စုဒ္ဓရာမိ”တိ ပစ္စုဒ္ဓရာမိတော နဝံ သင်္ခါယိ^၂ ဟတ္ထေန ဂဟေတွာ “ဣမံ သင်္ခါယိ အဓိဋ္ဌာမိ”တိ စိတ္တေန အဘောဂံ ကတွာ ကာယဝိကာရံ ကရောန္တေန ကာယေန အဓိဋ္ဌာတေဗ္ဗံ။ ဣဒံ ကာယေန အဓိဋ္ဌာနံ၊ တံ ယေန ကေနစိ သရိရာဝယဝေန အဗုသန္တဿ န ဝဇ္ဇတိ။ ဝါစာယ အဓိဋ္ဌာနေ ပန ဝစီဘေဒံ ကတွာ ဝါစာယ အဓိဋ္ဌာတေဗ္ဗံ။ တတြ ဒုဝိဓံ အဓိဋ္ဌာနံ—သစေ ဟတ္ထပါသေ ဟောတိ “ဣမံ သင်္ခါယိ အဓိဋ္ဌာမိ”တိ ဝါစာ ဘိန္ဒိတေဗ္ဗံ။ အထ အန္တောဂဗ္ဗေ ဝါ ဥပရိ-ပါသာဒေ ဝါ သာမန္တဝိဟာရေ ဝါ ဟောတိ၊ ဌပိတဋ္ဌာနံ သလ္လက္ခေတွာ “ဧတံ သင်္ခါယိ အဓိဋ္ဌာမိ”တိ ဝါစာ ဘိန္ဒိတေဗ္ဗံ။ ဧသ နယော ဥတ္တရာသင်္ခါယ အန္တရဝါသကေ ၈။ နာမမတ္တမေဝ ဟိ ဝိသေသော။ တသ္မာ သဗ္ဗာနိ သင်္ခါယိ ဥတ္တရာသင်္ခါယ အန္တရဝါသကန္တိ ဧဝံ အတ္တနော နာမေနဝ အဓိဋ္ဌာတေဗ္ဗံ။ သစေ အဓိဋ္ဌဟိတွာ ဌပိတဝတ္ထေဟိ သင်္ခါယိအာဒိနိ ကရေတိ၊ နိဋ္ဌိတေ ရဇေန ၈ ကပ္ပေ ၈ “ဣမံ ပစ္စုဒ္ဓရာမိ”တိ ပစ္စုဒ္ဓရာမိတွာ ပုန အဓိဋ္ဌာတေဗ္ဗံ။ အဓိဋ္ဌိတေန ပန သဒ္ဓိံ မဟန္တတရမေဝ ဒုတိယပဋ္ဌံ ဝါ ခဏ္ဍံ ဝါ သံသိဗ္ဗန္တေန ပုန အဓိဋ္ဌာတေဗ္ဗမေဝ။ သမေ ဝါ ခုဒ္ဒကေ ဝါ အဓိဋ္ဌာနကိစ္စံ နတ္ထိ။

တိစိဝရံ ပန ပရိက္ခာရစောဠ အဓိဋ္ဌာတုံ ဝဇ္ဇတိ န ဝဇ္ဇတိတိ။ မဟာ-ပဗ္ဗမတ္ထေရာ ကိရာဟ “တိစိဝရံ တိစိဝရမေဝ အဓိဋ္ဌာတေဗ္ဗံ။ သစေ ပရိက္ခာရစောဠာဓိဋ္ဌာနံ လဘေယျ။ ဥဒေါသိတသိက္ခာပဒေ ပရိဟာရော နိရတ္တကော ဘဝေယျာ”တိ။ ဧဝံ ဝုတ္တေ ကိရ အဝသေသာ ဘိက္ခု အာဟံသု “ပရိက္ခာရစောဠမိ ဘဂဝတာဝ ‘အဓိဋ္ဌာတေဗ္ဗ’န္တိ ဝုတ္တံ၊ တသ္မာ ဝဇ္ဇတိ”တိ။ မဟာပစ္စရိယမ္ပိ ဝုတ္တံ “ပရိက္ခာရစောဠ နာမ ပါဠေက္ခံ ‘နိဓာနမုခမေတ’န္တိ

Tattha **ticīvaram** adhiṭṭhahantena rajitvā kappabindum datvā pamāṇayuttameva adhiṭṭhātabbam. Tassa pamāṇam ukkaṭṭhaparicchedena Sugatacīvarato ūnakam vaṭṭati, lāmakaparicchedena saṅghāṭiyā, uttarāsaṅgassa ca dīghato muṭṭhipaṇcakaṁ, tiriyaṁ muṭṭhittikaṁ pamāṇam vaṭṭati. Antaravāsako dīghato muṭṭhipaṇcako, tiriyaṁ dvihatthopi vaṭṭati. Pārūpanenapi hi sakkā nābhim paṭicchādetunti. Vuttappamāṇato pana atirekaṁ, ūnakaṁ “parikkhāracoḷan”ti adhiṭṭhātabbam.

Tattha yasmā “dve cīvarassa adhiṭṭhānā kāyena vā adhiṭṭheti, vācāya vā adhiṭṭheti”ti¹ vuttam, tasmā purāṇasaṅghāṭim “imaṁ saṅghāṭim paccuddharāmi”ti paccuddharitvā navam saṅghāṭim² hatthena gahetvā “imaṁ saṅghāṭim adhiṭṭhāmi”ti cittena ābhogaṁ katvā kāyavikāraṁ karontena kāyena adhiṭṭhātabbā. Idam **kāyena adhiṭṭhānam**, tam yena kenaci sarīrāvayavena aphasantassa na vaṭṭati. **Vācāya adhiṭṭhāne** pana vacībhedaṁ katvā vācāya adhiṭṭhātabbā. Tatra duvidham adhiṭṭhānam—sace hatthapāse hoti “imaṁ saṅghāṭim adhiṭṭhāmi”ti vācā bhinditabbā. Atha antogabbhe vā uparipāsāde vā sāmāntavihāre vā hoti, ṭhapitaṭṭhānam sallakkhetvā “etaṁ saṅghāṭim adhiṭṭhāmi”ti vācā bhinditabbā. Esa nayo uttarāsaṅge antaravāsake ca. Nāmamattameva hi viseso. Tasmā sabbāni saṅghāṭim uttarāsaṅgaṁ antaravāsakanti evaṁ attano nāmeneva adhiṭṭhātabbāni. Sace adhiṭṭhahitvā ṭhapitavatthehi saṅghāṭi-ādini karoti, niṭṭhite rajane ca kappe ca “imaṁ paccuddharāmi”ti paccuddharitvā puna adhiṭṭhātabbāni. Adhiṭṭhiteṇa pana saddhim mahantatameva dutiyapaṭṭam vā khaṇḍam vā saṁsibbantena puna adhiṭṭhātabbameva. Same vā khuddake vā adhiṭṭhānakiccaṁ natthi.

Ticīvaram pana parikkhāracoḷam adhiṭṭhātum vaṭṭati na vaṭṭatīti? **Mahāpadumatthero** kirāha “ticīvaram ticīvarameva adhiṭṭhātabbam. Sace parikkhāracoḷadhiṭṭhānam labheyya, udositasikkhāpade parihāro niratthako bhavēyyā”ti. Evaṁ vutte kira avasesā bhikkhū āhaṁsu “parikkhāracoḷampi Bhagavatāva adhiṭṭhātabbanti vuttam tasmā vaṭṭatī”ti. **Mahāpaccariyampi** vuttam “parikkhāracoḷam nāma pāṭekkaṁ nidhānamukhametanti

1. Vi 5. 214 piṭṭhe.

2. Navā saṅghāṭi (Sī)

တိစီဝရံ ‘ပရိက္ခာရစောဠ’န္တိ အဓိဋ္ဌာဟိတော ပရိဘုဉ္ဇိတုံ ဝဇ္ဇတိ။ ဥဒေါသိတ-
သိက္ခာပဒေ ပန တိစီဝရံ အဓိဋ္ဌာဟိတော ပရိဟရန္တဿ ပရိဟာရော ဝုတ္တော”တိ။
ဥဘတောဝိဘင်္ဂဘာဏကော ပုဏ္ဏဝါလိကဝါသိ **မဟာတိဿတ္ထေရာမိ** ကိရ
အာဟ “မယံ ပုဗ္ဗေ မဟာထေရာနံ အဿုမှ အရညဝါသိနော ဘိက္ခု။
ရုက္ခသုသိရာဒိသု စီဝရံ ဌပေတွာ ပဓာနံ ပဒဟနတ္ထာယ ဂစ္ဆန္တိ။ သာမန္တဝိဟာရေ
ဓမ္မသဝနတ္ထာယ ဂတာနဉ္စ နေသံ သူရိယေ ဥဋ္ဌိတေ သာမဏေရာ ဝါ
ဒဟရဘိက္ခု။ ဝါ ပတ္တစီဝရံ ဂဟေတွာ ဂစ္ဆန္တိ။ တသ္မာ သုခပရိဘောဂတ္ထံ
တိစီဝရံ ‘ပရိက္ခာရစောဠ’န္တိ အဓိဋ္ဌာဟိတုံ ဝဇ္ဇတိ”တိ။ **မဟာပစ္စရိယမ္ပိ** ဝုတ္တံ
“ပုဗ္ဗေ အာရညိကာ ဘိက္ခု။ အဗဒ္ဓသိမာယံ ဒုပ္ပရိဟာရန္တိ တိစီဝရံ
ပရိက္ခာရစောဠမေဝ အဓိဋ္ဌာဟိတော ပရိဘုဉ္ဇိသု”တိ။

ဝသီကသာဒ္ဓိကာ အနုတိရိတ္တပ္ပမာဏာ နာမံ ဂဟေတွာ ဝုတ္တနယေနေဝ
စတ္တာရော ဝသီကေ မာသေ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗာ၊ တတော ပရံ ပစ္စုဒ္ဓရိတွာ
ဝိကပ္ပေတဗ္ဗာ။ ဝဏ္ဏဘေဒမတ္တရတ္တာပိ စေသာ ဝဇ္ဇတိ။ ဒွေ ပန န ဝဇ္ဇန္တိ။
နိသီဒနံ ဝုတ္တနယေန အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗမေဝ၊ တဉ္စ ခေါ ပမာဏယုတ္တံ ဧကမေဝ၊
ဒွေ န ဝဇ္ဇန္တိ။ **ပစ္စုဒ္ဓရဏမ္ပိ** အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗမေဝ၊ တံ ပန မဟန္တမ္ပိ ဝဇ္ဇတိ။ ဧကမ္ပိ
ဝဇ္ဇတိ၊ ဗဟုနိပိ ဝဇ္ဇန္တိ။ နိလမ္ပိ ဝိတကမ္ပိ သဒသမ္ပိ ပုပ္ဖဒသမ္ပိတိ သဗ္ဗပ္ပကာရံ ဝဇ္ဇတိ။
သကံ အဓိဋ္ဌိတံ အဓိဋ္ဌိတမေဝ ဟေတု။ **ကဏ္ဍုပ္ပရိစ္ဆာဒိ** ယာဝ အာဗာဓော
အတ္ထိ၊ တာဝ ပမာဏိကာ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗာ။ အာဗာဓေ ဝုပသန္တေ ပစ္စုဒ္ဓရိတွာ
ဝိကပ္ပေတဗ္ဗာ၊ ဧကာဝ ဝဇ္ဇတိ။ **ပုခပုဉ္ဇနစောဠံ** အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗမေဝ၊ ယာဝ ဧကံ
ဓောဝိယတိ၊ တာဝ အညံ ပရိဘောဂတ္ထာယ ဣတ္ထိတဗ္ဗန္တိ ဒွေ ဝဇ္ဇန္တိ။ အပရေ ပန
ထေရာ “နိခာနမုခမေတံ ဗဟုနိပိ ဝဇ္ဇန္တိ”တိ ဝဒန္တိ။ **ပရိက္ခာရစောဠေ** ဂဏနာ
နတ္ထိ၊ ယတ္ထကံ ဣတ္ထိတိ၊ တတ္ထကံ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗမေဝ။ **ထဝိကာပိ ပရိသာဝနမ္ပိ**
ဝိကပ္ပနုပကံ ပစ္စိမစီဝရပ္ပမာဏံ “ပရိက္ခာရစောဠ”န္တိ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗမေဝ။ ဗဟုနိ
ဧကတော ကတွာ “ဣမာနိ စီဝရာနိ ပရိက္ခာရစောဠာနိ အဓိဋ္ဌာမိ”တိ
အဓိဋ္ဌာတုမ္ပိ ဝဇ္ဇတိယေဝ။ ဘေသဇ္ဇနဝကမ္ပမာတာပိတုအာဒိနံ အတ္ထာယ
ဌပေန္တေနပိ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗမေဝ။ **မဟာပစ္စရိယံ** ပန “အနာပတ္တိ”တိ ဝုတ္တံ။
မဉ္ဇဘိသိ ဝိဋ္ဌကဘိသိ မိဓ္မောဟနံ ပါဝါရော ကောဇဝေါတိ ဧတေသု ပန
သေနာသနပရိက္ခာရတ္ထာယ ဒိန္နပစ္စုဒ္ဓရဏေ စ အဓိဋ္ဌာနကိစ္စံ နတ္ထိယေဝ။

အဓိဋ္ဌိတစီဝရံ ပန ပရိဘုဉ္ဇတော ကထံ အဓိဋ္ဌာနံ ဝိဇဟတိတိ။ အညဿ
ဒါနေန အတ္ထိန္တိတွာ ဂဟဏေန ဝိဿာသဂ္ဂါဟေန ဟိနာယာဝတ္တနေန

ticīvarāṃ ‘parikkhāracoḷan’¹ti adhiṭṭhahitvā paribhuñjitum vaṭṭati.
 Udositasikkhāpade pana ticīvarāṃ adhiṭṭhahitvā pariharantassa parihāro
 vutto”ti. Ubhatovibhaṅgabhaṇako Puṇṇavālikavāsī **Mahātissattheropi** kira
 āha “mayāṃ pubbe mahātherānaṃ assumha araṇṇavāsino bhikkhū
 rukkhasusirādīsu cīvarāṃ ṭhapetvā padhānaṃ padahanatthāya gacchanti.
 Sāmantavihāre dhammasavanatthāya gatānañca nesāṃ sūriye uṭṭhite
 sāmaṇerā vā daharabhikkhū vā pattacīvarāṃ gahetvā gacchanti, tasmā
 sukhaparibhogattham ticīvarāṃ ‘parikkhāracoḷan’¹ti adhiṭṭhātum vaṭṭatī”ti.
Mahāpaccariyampi vuttam “pubbe āraṇṇikā bhikkhū abaddhasīmāyaṃ
 dupparihāranti ticīvarāṃ parikkhāracoḷameva adhiṭṭhahitvā
 paribhuñjimsū”ti.

Vassikasātikā anatirittappamāṇā nāmaṃ gahetvā vuttanayeneva cattāro
 vassike māse adhiṭṭhātabbā, tato param paccuddharitvā vikappetabbā.
 Vaṇṇabhedamattarattāpi cesā vaṭṭati. Dve pana na vaṭṭanti. **Nisīdanam**
 vuttanayena adhiṭṭhātabbameva, tañca kho pamāṇayuttam ekameva, dve na
 vaṭṭanti. **Paccattharaṇampi** adhiṭṭhātabbameva, tam pana mahantampi vaṭṭati,
 ekampi vaṭṭati, bahūnipi vaṭṭanti. Nīlampi pītakampi sadasampi
 pupphadasampīti sabbappakāram vaṭṭati. Sakim adhiṭṭhitam adhiṭṭhitameva
 hoti. **Kaṇḍuppaṭicchādi** yāva ābādho atthi, tāva pamāṇikā adhiṭṭhātabbā.
 Ābādhe vūpasante paccuddharitvā vikappetabbā, ekāva vaṭṭati.
Mukhapuñchanacoḷam adhiṭṭhātabbameva, yāva ekam dhovīyati, tāva aññaṃ
 paribhogatthāya icchitabbanti dve vaṭṭanti. Apare pana therā
 “nidhānamukhametaṃ bahūnipi vaṭṭanti”²ti vadanti. **Parikkhāracoḷe** gaṇanā
 natthi, yattakam icchatī, tattakam adhiṭṭhātabbameva. **Thavikāpi**
parissāvanampi vikappanupagaṃ pacchimacīvarappamāṇam
 “parikkhāracoḷan”³ti adhiṭṭhātabbameva. Bahūni ekato katvā “imāni cīvarāni
 parikkhāracoḷāni adhiṭṭhāmī”⁴ti adhiṭṭhātumpi vaṭṭatiyeva.
 Bhesajjanavakamma māṭāpitu-ādīnaṃ¹ atthāya ṭhapentenapi
 adhiṭṭhātabbameva. **Mahāpaccariyam** pana “anāpattī”²ti vuttam. Mañcabhisi
 pīṭhakabhisi bimbohanam pāvāro kojavoti etesu pana
 senāsanaparikkhāratthāya dinnapaccattharaṇe ca adhiṭṭhānakiccaṃ
 natthiyeva.

Adhiṭṭhitacīvarāṃ pana paribhuñjato katham adhiṭṭhānam vijahatīti?
 Aññaṃ dānena, acchinditvā gahaṇena, vissāsaggāhena, hīnāyāvattanena,

1. ...mātāpītūnaṃ (Sī)

သိက္ခာပစ္စက္ခာနေန ကာလံကိရိယာယ လိပ်ပရိဝတ္တနေန ပစ္စုဒ္ဓရဏေန ဆိဒ္ဓ-
 ဘာဝေနာတိ ဣမေဟိ နဝဟိ ကာရဏေဟိ ဝိဇဟတိ။ တတ္ထ ပုရိမေဟိ အဋ္ဌဟိ
 သဗ္ဗစိဝရာနိ အဓိဋ္ဌာနံ ဝိဇဟန္တိ။ ဆိဒ္ဓဘာဝေန ပန တိစိဝရဿဝ သဗ္ဗ-
 အဋ္ဌကထာသု အဓိဋ္ဌာနဝိဇဟနံ ဝုတ္တံ။ တဉ္စ နခပိဋ္ဌပ္ပမာဏေန ဆိဒ္ဓေန။ တတ္ထ
 နခပိဋ္ဌပ္ပမာဏံ ကနိဋ္ဌင်္ဂလိနခဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဆိဒ္ဓဉ္စ ဝိနိဗ္ဗိဒ္ဓဆိဒ္ဓမေဝ။ ဆိဒ္ဓဿ ဟိ
 အပ္ပန္နရေ ဧကတန္တု စေပိ အတ္ထိန္ဒော ဟောတိ။ ရက္ခတိ။ တတ္ထ သင်္ခာရိယာ
 စ ဥတ္တရာသင်္ခာယ စ ဒီဃန္တတော ဝိဒတ္ထိပ္ပမာဏဿ, တိရိယန္တတော
 အဋ္ဌင်္ဂလပ္ပမာဏဿ ပဒေသဿ ဩရတော ဆိဒ္ဓံ အဓိဋ္ဌာနံ ဘိန္ဒတိ။
 ပရတော န ဘိန္ဒတိ။ အန္တရဝါသကဿ ပန ဒီဃန္တတော ဝိဒတ္ထိပ္ပမာဏဿဝ
 တိရိယန္တတော စတုရင်္ဂလပ္ပမာဏဿ ပဒေသဿ ဩရတော ဆိဒ္ဓံ အဓိဋ္ဌာနံ
 ဘိန္ဒတိ။ ပရတော န ဘိန္ဒတိ။ တသ္မာ ဇာတေ ဆိဒ္ဓေ တံ စိဝရံ
 အတိရေကစိဝရဋ္ဌာနေ တိဋ္ဌတိ။ သူစိကမ္ပံ ကတွာ ပုန အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗံ။
မဟာသုမတ္ထေရာ ပနာဟ “ပမာဏစိဝရဿ ယတ္ထ ကတ္ထစိ ဆိဒ္ဓံ အဓိဋ္ဌာနံ
 ဘိန္ဒတိ။ မဟန္တဿ ပန ပမာဏတော ဗဟိ ဆိဒ္ဓံ အဓိဋ္ဌာနံ န ဘိန္ဒတိ။
 အန္တောဇာတံ ဘိန္ဒတိ”^၁တိ။ **ကရစိကတိဿတ္ထေရာ** အာဟ “ခုဒ္ဒကံ မဟန္တံ
 န ပမာဏံ။ ခွေ စိဝရာနိ ပါရပန္နဿ ဝါမဟတ္ထေ သင်္ခရိတွာ”^၂ ဌပိတဋ္ဌာနေ
 ဆိဒ္ဓံ အဓိဋ္ဌာနံ န ဘိန္ဒတိ။ ဩရဘာဝေ ဘိန္ဒတိ။ အန္တရဝါသကဿပိ
 ဩဝဋ္ဌိကံ ကရောန္တေန သင်္ခရိတဋ္ဌာနေ ဆိဒ္ဓံ န ဘိန္ဒတိ။ တတော ဩရံ
 ဘိန္ဒတိ”^၃တိ။ **အန္တကဋ္ဌကထာယံ** ပန တိစိဝရေ **မဟာသုမတ္ထေ**ရဝါဒံ ပမာဏံ
 ကတွာ ဥတ္တရိပိ ဣဒံ ဝုတ္တံ “ပစ္စိမပ္ပမာဏံ အဓိဋ္ဌာနံ ရက္ခတိ”^၄တိ။ ပရိက္ခာရစောဋ္ဌေ
 ဒီဃသော အဋ္ဌင်္ဂလေ သုဂတင်္ဂလေန တိရိယံ စတုရင်္ဂလေ ယတ္ထ ကတ္ထစိ ဆိဒ္ဓံ
 အဓိဋ္ဌာနံ ဝိဇဟတိ။ မဟန္တေ စောဋ္ဌေ တတော ပရေန ဆိဒ္ဓံ အဓိဋ္ဌာနံ
 န ဝိဇဟတိ။ ဧသ နယော သဗ္ဗေသု အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗကေသု စိဝရေသုတိ။

တတ္ထ ယသ္မာ သဗ္ဗေသမ္ပိ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗကစိဝရာနံ ဝိကပ္ပနပဂပစ္စိမ-
 ပမာဏတော အညံ^၁ ပစ္စိမပ္ပမာဏံ နာမ နတ္ထိ။ ယဉ္စ နိသီဒနကဏ္ဍပုဋိစ္ဆာဒိ-
 ဝသိကသာဋိကာနံ ပမာဏံ ဝုတ္တံ။ တံ ဥက္ကဋ္ဌံ, တတော ဥက္ကရိ ပဋိသိဒ္ဓတ္တာ။
 န ပစ္စိမံ, တတော ဟေဋ္ဌာ အပ္ပဋိသိဒ္ဓတ္တာ။ တိစိဝရဿာပိ သုဂတ-
 စိဝရပ္ပမာဏတော ဦးကတ္တံ ဥက္ကဋ္ဌပ္ပမာဏမေဝ။ ပစ္စိမံ ပန ဝိသု သုတ္တေ ဝုတ္တံ
 နတ္ထိ။ မုခပုဉ္ဇနပစ္စတ္တရဏပရိက္ခာရစောဋ္ဌာနံ ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒေါ နတ္ထိယေဝ။
 ဝိကပ္ပနပဂပစ္စိမေန ပန ပစ္စိမပရိစ္ဆေဒေါ ဝုတ္တော။ တသ္မာ ယံ တာဝ

၁-သံဟရိတွာ (သိ)

၂-ဦးကံ အညံ (သျှာ)

sikkhāpaccakkhānena, kālaṃkiriya, liṅgaparivattanena, paccuddharaṇena, chiddabhāvenāti imehi navahi kāraṇehi vijahati. Tattha purimehi aṭṭhahi sabbacīvarāni adhiṭṭhānaṃ vijahanti, chiddabhāvena pana ticīvarasseva sabba-aṭṭhakathāsu adhiṭṭhānavijahanam vuttam, tañca nakhapitṭhippamāṇena chiddena. Tattha na khapitṭhippamāṇam kaniṭṭhaṅgulīnakhavasena veditabham, chiddaṇca vinibiddhachiddameva. Chiddassa hi abbhantare ekatantu cepi acchinno hoti, rakkhati. Tattha saṅghāṭiyā ca uttarāsaṅgassa ca dīghantato vidatthippamāṇassa, tiriyaṇtato aṭṭhaṅgulappamāṇassa padessa orato chiddam adhiṭṭhānam bhindati, parato na bhindati. Antaravāsakassa pana dīghantato vidatthippamāṇasseva tiriyaṇtato caturaṅgulappamāṇassa padessa orato chiddam adhiṭṭhānam bhindati, parato na bhindati. Tasmā jāte chidde tam cīvaram atirekacīvaraṭṭhāne tiṭṭhati, sūcikkammaṃ katvā puna adhiṭṭhātabbam. **Mahāsumatthero** panāha “pamānacīvarassa yattha katthaci chiddam adhiṭṭhānam bhindati, mahantassa pana pamāṇato bahi chiddam adhiṭṭhānam na bhindati, antojātam bhindati”ti. **Karavīkatissatthero** āha “khuddakam mahantam na pamāṇam, dve cīvarāni pārupantassa vāmahatthe saṅgharitvā¹ ṭhapitaṭṭhāne chiddam adhiṭṭhānam na bhindati, orabhāge bhindati. Antaravāsakassapi ovaṭṭikam karontena saṅgharitaṭṭhāne chiddam na bhindati, tato oram bhindati”ti. **Andhakatṭhakathāyam** pana ticīvare **Mahāsumatthera** vadam pamāṇam katvā uttaripi idam vuttam “pacchimappamāṇam adhiṭṭhānam rakkhati”ti. Parikkhāracole dīghaso aṭṭhaṅgule Sugataṅgule tiriyaṇ caturaṅgule yattha katthaci chiddam adhiṭṭhānam vijahati. Mahante cole tato parena chiddam adhiṭṭhānam na vijahati. Esa nayo sabbesu adhiṭṭhātabbakesu cīvaresūti.

Tattha yasmā sabbesampi adhiṭṭhātabbakacīvarānam vikappanupagapacchimappamāṇato aññam² pacchimappamāṇam nāma natthi. Yañhi nisīdanakaṇḍuppaṭicchādivassikasāṭikānam pamāṇam vuttam, tam ukkaṭṭham, tato uttari paṭisiddhattā, na pacchimaṃ, tato heṭṭhā appaṭisiddhattā. Ticīvarassāpi Sugatacīvarappamāṇato ūnakattam ukkaṭṭhappamāṇameva. Pacchimaṃ pana visum sutte vuttam natthi. Mukhapuñchanapaccattharaṇaparikkhāracolānam ukkaṭṭhaparicchedo natthiyeva. Vikappanupagapacchimena pana pacchimaparicchedo vutto. Tasmā yaṃ tāva

1. Saṃharitvā (Sī)

2. Ūnakam aññam (Syā)

အန္တကဋ္ဌကထာယံ “ပစ္စိမပ္ပမာဏံ အဓိဋ္ဌာနံ ရက္ခတိ”တိ ဝတ္ထာ တတ္ထ ပရိက္ခာရစောဋ္ဌဿေဝ သုဂတင်္ဂလေန အဋ္ဌင်္ဂလစတုရင်္ဂလပစ္စိမပ္ပမာဏံ ဒဿေတွာ ဣတရေသံ တိစီဝရဒီနံ မုဋ္ဌိပဉ္စကာဒိပဘေဒံ ပစ္စိမပ္ပမာဏံ သန္ဓာယ “ဧသ နယော သဗ္ဗေသု အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗကေသု စီဝရေသု”တိ ဝုတ္တံ၊ တံ န သမေတိ။

ကရဝိကတိသတ္ထေရဝါဒေဝိ ဒီသန္တတောယေဝ ဆိဒ္ဓံ ဒဿိတံ၊ တိရိယန္တတော န ဒဿိတံ၊ တသ္မာ သော အပရိစ္ဆိန္နော။ **မဟာသုမတ္ထေရဝါဒေ** “ပမာဏစီဝရဿ ယတ္ထ ကတ္တမိ ဆိဒ္ဓံ အဓိဋ္ဌာနံ ဘိန္ဒတိ၊ မဟန္တဿ ပန ပမာဏတော ဗဟိ ဆိဒ္ဓံ အဓိဋ္ဌာနံ န ဘိန္ဒတိ”တိ ဝုတ္တံ။ ဣဒံ ပန န ဝုတ္တံ “ဣဒံ နာမ ပမာဏစီဝရံ၊ ဣတော ဥတ္တရိ မဟန္တံ စီဝရ”န္တိ။ အပိစေတ္ထ တိစီဝရဒီနံ မုဋ္ဌိပဉ္စကာဒိပဘေဒံ ပစ္စိမပ္ပမာဏန္တိ အဓိပ္ပေတံ။ တတ္ထ ယဒိ ပစ္စိမပ္ပမာဏတော ဗဟိ ဆိဒ္ဓံ အဓိဋ္ဌာနံ န ဘိန္ဒေယျ၊ ဥက္ကဋ္ဌပတ္တဿာပိ မဇ္ဈိမပတ္တဿ ဝါ ဩမကပ္ပမာဏတော ဗဟိ ဆိဒ္ဓံ အဓိဋ္ဌာနံ န ဘိန္ဒေယျ၊ န စ န ဘိန္ဒတိ။ တသ္မာ အယမ္ပိ ဝါဒေ၊ အပရိစ္ဆိန္နော။

ယော ပနာယံ သဗ္ဗပဌမော **အန္တကထာဝါဒေါ**၊ အယမေဝေတ္ထ ပမာဏံ။ ကသ္မာ? ပရိစ္ဆေဒသဗ္ဗာဝတော။ တိစီဝရဿ ဟိ ပစ္စိမပ္ပမာဏန္တု ဆိဒ္ဓပ္ပမာဏန္တု ဆိဒ္ဓုပ္ပတ္တိဒေသပ္ပမာဏန္တု သဗ္ဗအန္တကထာသုယေဝ^၁ ပရိစ္ဆိန္နိတွာ ဝုတ္တံ၊ တသ္မာ သွေဝ ဝါဒေါ ပမာဏံ။ အဒ္ဓါ ဟိ သော ဘဂဝတော အဓိပ္ပါယံ အနုဂန္ဓာ ဝုတ္တော။ ဣတရေသု ပန နေဝ ပရိစ္ဆေဒေါ အတ္ထိ၊ န ပုဗ္ဗာပရံ သမေတိတိ။

ယော ပန ဒုဗ္ဗလဋ္ဌာနေ ပဌမံ အဂ္ဂဉ္စံ ဒတွာ ပစ္ဆာ ဒုဗ္ဗလဋ္ဌာနံ ဆိဒ္ဓိတွာ အပနေတိ၊ အဓိဋ္ဌာနံ န ဘိန္ဒတိ။ မဏ္ဍလပရိဝတ္တနေပိ ဧသေဝ နယော။ ဒုပဉ္စဿ ဧကသ္မိံ ပဉ္စလေ ဆိဒ္ဓေ ဝါ ဇာတေ ဂဠိတေ ဝါ အဓိဋ္ဌာနံ န ဘိန္ဒတိ။ ဒုဒ္ဓကံ စီဝရံ မဟန္တံ ကရေတိ၊ မဟန္တံ ဝါ ဒုဒ္ဓကံ ကရေတိ၊ အဓိဋ္ဌာနံ န ဘိန္ဒတိ။ ဥဘော ကောဠိယော မဇ္ဈေ ကရေန္တော သစေ ပဌမံ ဆိဒ္ဓိတွာ ပစ္ဆာ သဇ္ဇေတိ၊ အဓိဋ္ဌာနံ ဘိန္ဒတိ။ အထ သဇ္ဇေတွာ ဆိန္ဒတိ၊ န ဘိန္ဒတိ။ ရဇကေဟိ ဓောဝါပေတွာ သေတံ ကာရာပေန္တဿာပိ အဓိဋ္ဌာနံ အဓိဋ္ဌာနမေဝါတိ။ အယံ တာဝ **အန္တောဒဿာဟံ အဓိဋ္ဌေတိ၊ ဝိကပ္ပေတိ**တိ ဧတ္ထ အဓိဋ္ဌာနေ ဝိနိစ္ဆယော။

Andhakatṭhakathāyaṃ “pacchimappamāṇaṃ adhiṭṭhānaṃ rakkhatī”ti vatvā tattha parikkhāraṇaṃ Sugaṅgulaṇa aṭṭhaṅgulacaturaṅgulapacchimappamāṇaṃ dassetvā itaresaṃ ticīvarādīnaṃ muṭṭhipaṇḍakādīpabhedaṃ pacchimappamāṇaṃ sandhāya “esa nayo sabbesu adhiṭṭhātabbakesu cīvaresū”ti vuttaṃ, taṃ na sameti.

Karavīkatissattheravādepi dīghantato yeva chiddaṃ dassitaṃ, tiriyaṇtato na dassitaṃ, tasmā so aparicchinnō. **Mahāsumattheravāde** “pamāṇacīvarassa yattha katthaci chiddaṃ adhiṭṭhānaṃ bhindati, mahantassa pana pamāṇato bahi chiddaṃ adhiṭṭhānaṃ na bhindati”ti vuttaṃ. Idaṃ pana na vuttaṃ “idaṃ nāma pamāṇacīvaraṃ, ito uttari mahantaṃ cīvaraṃ”ti. Apicettha ticīvarādīnaṃ muṭṭhipaṇḍakādībhedaṃ pacchimappamāṇanti adhippetāṃ. Tattha yaḍi pacchimappamāṇato bahi chiddaṃ adhiṭṭhānaṃ na bhindeyya, ukkaṭṭhapattassāpi majjhimapattassa vā omakappamāṇato bahi chiddaṃ adhiṭṭhānaṃ na bhindeyya, na ca na bhindati. Tasmā ayampi vādo aparicchinnō.

Yo panāyaṃ sabbapaṭṭhamo **Aṭṭhakathāvādo**, ayamevettha pamāṇaṃ. Kasmā? Paricchedaṃ sabbhāvato. Ticīvarassa hi pacchimappamāṇaṇca chiddappamāṇaṇca chidduppattidesappamāṇaṇca **sabba-aṭṭhakathāsuyeva**¹ paricchinditvā vuttaṃ, tasmā sveva vādo pamāṇaṃ. Addhā hi so Bhagavato adhippāyaṃ anugantvā vutto. Itaresu pana neva paricchedo atthi, na pubbāparaṃ sametīti.

Yo pana dubbalatṭhāne paṭṭhamāṃ aggaḷaṃ datvā pacchā dubbalatṭhānaṃ chinditvā apaneti, adhiṭṭhānaṃ na bhijjati. Maṇḍalaparivattanepi eseṇa nayo. Dupatṭassa ekasmiṃ paṭale chidde vā jāte gaḷite vā adhiṭṭhānaṃ na bhijjati. Khuddakaṃ cīvaraṃ mahantaṃ karoti, mahantaṃ vā khuddakaṃ karoti, adhiṭṭhānaṃ na bhijjati. Ubho koṭiyo majjhe karonto sace paṭṭhamāṃ chinditvā pacchā ghaṭeti, adhiṭṭhānaṃ bhijjati. Atha ghaṭetvā chindati, na bhijjati. Rajakehi dhovāpetvā setaṃ kārāpentassāpi adhiṭṭhānaṃ adhiṭṭhānamevāti. Ayaṃ tāva **antodasāhaṃ adhiṭṭheti, vikappetīti** ettha adhiṭṭhāne vinicchayo.

1. Sabbaṃ Aṭṭhakathāsuyeva (Sī)

ဝိကပ္ပနေ ပန ခွေ ဝိကပ္ပနာ သမ္ပုခါဝိကပ္ပနာ စ ပရမ္ပုခါဝိကပ္ပနာ စ။ ကထံ သမ္ပုခါဝိကပ္ပနာ ဟောတိတိ။ စိဝရာနံ ဧကမဟုဘာဝံ သန္တိဟိတ- သန္တိဟိတဘာဝဉ္စ ဥတှာ ဣမံ စိဝရန္တိ ဝါ, ဣမာနိ စိဝရာနိတိ ဝါ, ဧတံ စိဝရန္တိ ဝါ, ဧတာနိ စိဝရာနိတိ ဝါ ဟုယံ ဝိကပ္ပမိတိ ဝတ္ထုဗ္ဗံ။ အယမေကာ သမ္ပုခါ- ဝိကပ္ပနာ။ ဧတ္တာဝတာ နိဓေတုံ ဝဋ္ဋတိ။ ပရိဘုဉ္စတုံ ပန ဝိဿဇ္ဇေတုံ ဝါ အဓိဋ္ဌာတုံ ဝါ န ဝဋ္ဋတိ။ မယံ သန္တကံ, မယံ သန္တကာနိ, ပရိဘုဉ္စ ဝါ ဝိဿဇ္ဇေတိ ဝါ ယထာပစ္စယံ ဝါ ကရောဟိတိ ဧဝံ ပန ဝုတ္တေ ပစ္စုဒ္ဓါရော နာမ ဟောတိ။ တတော ပဘုတိ ပရိဘောဂါဒယောဝိ ဝဋ္ဋန္တိ။

အပရာပိ နယော တထေဝ စိဝရာနံ ဧကမဟုဘာဝံ သန္တိဟိတသန္တိဟိတ- ဘာဝဉ္စ ဥတှာ တထေဝ ဘိက္ခုနော သန္တိကေ ဣမံ စိဝရန္တိ ဝါ, ဣမာနိ စိဝရာနိတိ ဝါ, ဧတံ စိဝရန္တိ ဝါ, ဧတာနိ စိဝရာနိတိ ဝါ ဝတ္ထာ ပဉ္စသု သဟဓမ္မိကေသု အညတရဿ အတ္တနာ^၁ အဘိရုစိတဿ ယဿ ကဿစိ နာမံ ဂဟေတွာ တိဿဿ ဘိက္ခုနော ဝိကပ္ပမိတိ ဝါ တိဿာယ ဘိက္ခုနိယာ၊ သိက္ခမာနာယ၊ တိဿဿ သာမဏေရဿ၊ တိဿာယ သာမဏေရိယာ ဝိကပ္ပမိတိ ဝါ ဝတ္ထုဗ္ဗံ။ အယံ အပရာပိ သမ္ပုခါဝိကပ္ပနာ။ ဧတ္တာဝတာ နိဓေတုံ ဝဋ္ဋတိ။ ပရိဘောဂါဒိသု ပန ဧကမ္ပိ န ဝဋ္ဋတိ။ တေန ပန ဘိက္ခုနာ တိဿဿ ဘိက္ခုနော သန္တကံ။ ပ။ တိဿာယ သာမဏေရိယာ သန္တကံ ပရိဘုဉ္စ ဝါ ဝိဿဇ္ဇေတိ ဝါ ယထာပစ္စယံ ဝါ ကရောဟိတိ ဝုတ္တေ ပစ္စုဒ္ဓါရော နာမ ဟောတိ။ တတော ပဘုတိ ပရိဘောဂါဒယောဝိ ဝဋ္ဋန္တိ။

ကထံ ပရမ္ပုခါဝိကပ္ပနာ ဟောတိတိ။ စိဝရာနံ တထေဝ ဧကမဟုဘာဝံ သန္တိဟိတသန္တိဟိတဘာဝဉ္စ ဥတှာ ဣမံ စိဝရန္တိ ဝါ, ဣမာနိ စိဝရာနိတိ ဝါ, ဧတံ စိဝရန္တိ ဝါ, ဧတာနိ စိဝရာနိတိ ဝါ ဝတ္ထာ ဟုယံ ဝိကပ္ပနတ္ထာယ ဒမ္ပိတိ ဝတ္ထုဗ္ဗံ။ တေန ဝတ္ထုဗ္ဗော “ကော တေ မိတ္တော ဝါ သန္တိဇ္ဇော ဝါ”တိ။ တတော ဣတရေန ပုရိမနယေနဝ တိဿော ဘိက္ခုတိ ဝါ။ ပ။ တိဿာ သာမဏေရိတိ ဝါ ဝတ္ထုဗ္ဗံ။ ပုန တေန ဘိက္ခုနာ “အဟံ တိဿဿ ဘိက္ခုနော ဒမ္ပိတိ ဝါ။ ပ။ တိဿာယ သာမဏေရိယာ ဒမ္ပိ”တိ ဝါ ဝတ္ထုဗ္ဗံ။ အယံ ပရမ္ပုခါ- ဝိကပ္ပနာ။ ဧတ္တာဝတာ နိဓေတုံ ဝဋ္ဋတိ။ ပရိဘောဂါဒိသု ပန ဧကမ္ပိ န ဝဋ္ဋတိ။ တေန ပန ဘိက္ခုနာ ဒုတိယသမ္ပုခါဝိကပ္ပနာယံ ဝုတ္တနယေနဝ “ဣတ္ထန္တာမဿ သန္တကံ ပရိဘုဉ္စ ဝါ ဝိဿဇ္ဇေတိ ဝါ ယထာပစ္စယံ ဝါ ကရောဟိ”တိ ဝုတ္တေ ပစ္စုဒ္ဓါရော နာမ ဟောတိ။ တတော ပဘုတိ ပရိဘောဂါဒယောဝိ ဝဋ္ဋန္တိ။

၁-အတ္တနော (သိ)

၂-သန္တိဇ္ဇော ဝါ သမ္ပုတ္တော ဝါတိ (သု၊ က)

Vikappane pana dve vikappanā sammukhāvikappanā ca parammukhāvikappanā ca. Kathaṃ **sammukhāvikappanā** hotīti? Cīvarānaṃ ekabahubhāvaṃ, sannihitāsannihitabhāvaṃca ñatvā “imaṃ cīvaranti vā, imāni cīvarānīti vā, etaṃ cīvaranti vā, etāni cīvarānīti vā tuyhaṃ vikappemī”ti vattabbaṃ, ayamekā sammukhāvikappanā. Ettāvatā nidhetuṃ vaṭṭati, paribhuñjituṃ pana vissajjetuṃ vā adhiṭṭhātuṃ vā na vaṭṭati. “Mayhaṃ santakaṃ, mayhaṃ santakāni paribhuñja vā vissajjehi vā yathāpaccayaṃ vā karohi”ti evaṃ pana vutte paccuddhāro nāma hoti. Tato pabhuti paribhogādayopi vaṭṭanti.

Aparopi nayo tatheva cīvarānaṃ ekabahubhāvaṃ, sannihitāsannihitabhāvaṃca ñatvā tasseeva bhikkhuno santike “imaṃ cīvaranti vā, imāni cīvarānīti vā, etaṃ cīvaranti vā, etāni cīvarānīti vā vatvā pañcasu sahadhammikesu aññatarassa attanā¹ abhirucitassa yassa kassaci nāmaṃ gahetvā tissassa bhikkhuno vikappemīti vā, tissāya bhikkhuniyā, sikkhamānāya, tissassa sāmaṇerassa, tissāya sāmaṇeriyā vikappemī”ti vā vattabbaṃ. Ayaṃ aparāpi **sammukhāvikappanā**. Ettāvatā nidhetuṃ vaṭṭati, paribhogādīsu pana ekampi na vaṭṭati. Tena pana bhikkhunā “tissassa bhikkhuno santakaṃ -pa- tissāya sāmaṇeriyā santakaṃ paribhuñja vā vissajjehi vā yathāpaccayaṃ vā karohi”ti vutte paccuddhāro nāma hoti. Tato pabhuti paribhogādayopi vaṭṭanti.

Kathaṃ **parammukhāvikappanā** hotīti? Cīvarānaṃ tatheva ekabahubhāvaṃ, sannihitāsannihitabhāvaṃca ñatvā “imaṃ cīvaranti vā, imāni cīvarānīti vā, etaṃ cīvaranti vā, etāni cīvarānīti vā vatvā tuyhaṃ vikappanattāya dammī”ti vattabbaṃ. Tena vattabbo “ko te mitto vā sandiṭṭho vā”ti². Tato itarena purimanayeneva “tisso bhikkhūti vā -pa- tissā sāmaṇerī”ti vā vattabbaṃ. Puna tena bhikkhunā “ahaṃ tissassa bhikkhuno dammīti vā -pa- tissāya sāmaṇeriyā dammī”ti vā vattabbaṃ. Ayaṃ parammukhāvikappanā. Ettāvatā nidhetuṃ vaṭṭati. Paribhogādīsu pana ekampi na vaṭṭati. Tena pana bhikkhunā dutiyasammukhāvikappanāyaṃ vuttanayeneva “itthannāmassa santakaṃ paribhuñja vā vissajjehi vā yathāpaccayaṃ vā karohi”ti vutte paccuddhāro nāma hoti. Tato pabhuti paribhogādayopi vaṭṭanti.

1. Attano (Sī)

2. Sandiṭṭho vā sambhatto vāti (Syā, Ka)

ဒိန္နံ ဝိကပ္ပနာနံ ကိံ နာနာကရဏံ။ သမ္ဗုဒ္ဓါဝိကပ္ပနာယ သယံ ဝိကပ္ပေတွာ ပရေန ပစ္စုဒ္ဓရာပေတိ။ ပရမ္ပုဒ္ဓါဝိကပ္ပနာယ ပရေနဝ ဝိကပ္ပိပေတွာ ပရေနဝ ပစ္စုဒ္ဓရာပေတိ။ ဣဒမေတ္ထ နာနာကရဏံ။ သစေ ပန ယဿ ဝိကပ္ပေတိ၊ သော ပညတ္တိကောဝိဒေါ န ဟောတိ၊ န ဇာနာတိ ပစ္စုဒ္ဓရိတုံ၊ တံ စီဝရံ ဂဟေတွာ အညဿ ဗျတ္တဿ သန္တိကံ ဂန္တာ ပုန ဝိကပ္ပေတွာ ပစ္စုဒ္ဓရာပေတဗ္ဗံ။ ဝိကပ္ပိတဝိကပ္ပနာ နာမေသ ဝဇ္ဇတိ။ အယံ ဝိကပ္ပေတိတိ ဣမသ္မိံ ပဒေ ဝိနိစ္ဆယော။

အနုဇာနာမိ ဘိက္ခုဝေ တိစီဝရံ အဓိဋ္ဌာတုံ န ဝိကပ္ပေတုန္တိအာဒိဝစနတော စ ဣဒံ “ဝိကပ္ပေတိ”တိ အဝိသေသေန ဝုတ္တဝစနံ ဝိရုဒ္ဓံ ဝိယ ဒိဿတိ၊ န စ ဝိရုဒ္ဓံ တထာဂတာ ဘာသန္တိ။ တဿ ဧဝံသေ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော—တိစီဝရံ တိစီဝရသင်္ခေပေနဝ ပရိဟရတော အဓိဋ္ဌာတုမေဝ အနုဇာနာမိ န ဝိကပ္ပေတုံ။ ဝဿိကသာဠိကံ ပန စာတုမာသတော ပရံ ဝိကပ္ပေတုမေဝ န အဓိဋ္ဌာတုံ။ ဧဝံ သတိ ယော တိစီဝရေ ဧကေန စီဝရေန ဝိပုဿိတုကာမော ဟောတိ၊ တဿ တိစီဝရဓိဋ္ဌာနံ ပစ္စုဒ္ဓရိတွာ ဝိပုဝါသသုခတ္ထံ ဝိကပ္ပနာယ ဩကာသော ဒိန္နော ဟောတိ။ ဒဿာဟာတိက္ကမေ စ အနာပတ္တိတိ။ ဧတေနပါယေန သဗ္ဗတ္ထ ဝိကပ္ပနာယ အပ္ပဋိသိဒ္ဓဘာဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဝိဿန္တေတိတိ အညဿ ဒေတိ။ ကထံ ပန ဒိန္နံ ဟောတိ? ကထံ ဂဟိတံ? “ဣမံ တုယံ ဒေမိ ဒေါမိ ဒဇ္ဇာမိ ဩဏောဇေမိ ပရိစ္စဇာမိ ဝိဿန္တေမိ နိဿန္တေမိ”တိ ဝါ “ဣတ္ထန္တာမဿ ဒေမိ။ပ။ နိဿန္တေမိ”တိ ဝါ ဝေတိ၊ သမ္ဗုဒ္ဓါဝိ ပရမ္ပုဒ္ဓါဝိ ဒိန္နံယေဝ ဟောတိ။ “တုယံ ဂဏှာဟိ”တိ ဝုတ္တေ “မယံ ဂဏှာမိ”တိ ဝေတိ၊ သုဒိန္နံ သုဂ္ဂဟိတဉ္စ။ “တဝ သန္တကံ ကရေဟိ၊ တဝ သန္တကံ ဟောတု၊ တဝ သန္တကံ ကရိဿသိ”တိ၊ ဝုတ္တေ “မမ သန္တကံ ကရေမိ၊ မမ သန္တကံ ဟောတု၊ မမ သန္တကံ ကရိဿသိ”တိ ဝေတိ၊ သုဒိန္နံ သုဂ္ဂဟိတဉ္စ။ နေဝ ဒါတာ ဒါတုံ ဇာနာတိ၊ န ဣတရော ဂဟေတုံ။ သစေ ပန “တဝ သန္တကံ ကရေဟိ”တိ ဝုတ္တေ “သာဓု ဘန္တေ မယံ ဂဏှာမိ”တိ ဂဏှာတိ၊ သုဂ္ဂဟိတံ။ သစေ ပန ဧကော “ဂဏှာဟိ”တိ ဝေတိ၊ ဣတရော “န ဂဏှာမိ”တိ၊ ပုန သော “ဒိန္နံ မယာ တုယံ ဂဏှာဟိ”တိ ဝေတိ၊ ဣတရော “န မယံ ဣမိနာ အတ္ထော”တိ ဝေတိ။ တတော ပုရိမောပိ မယာ ဒိန္နန္တိ ဒဿဟံ အတိက္ကာမေတိ၊ ပစ္စိမောပိ မယာ ပဋိက္ခိတ္တန္တိ။ ကဿ အာပတ္တိတိ။ န ကဿမိ အာပတ္တိ။ ယဿ ပန ရုစ္စတိ၊ တေန အဓိဋ္ဌဟိတွာ ပရိဘုဉ္ဇတဗ္ဗံ။

Dvinnaṃ vikappanānaṃ kiṃ nānākaraṇaṃ? Sammukhāvikappanāya sayāṃ vikappetvā pareṇa paccuddharāpeti. Parammukhāvikappanāya pareṇeva vikappāpetvā pareṇeva paccuddharāpeti, idamettha nānākaraṇaṃ. Sace pana yassa vikappeti, so paññattikovidō na hoti, na jānāti paccuddharitum¹, taṃ cīvaraṃ gaheṭvā aññassa byattassa santikaṃ gantvā puna vikappetvā paccuddharāpetabbaṃ. Vikappitavikappanā nāmesā vaṭṭati. Ayaṃ “**vikappeti**”ti imasmiṃ pade vinicchayo.

“Anujānāmi bhikkhave ticīvaraṃ adhiṭṭhātum na vikappetun”ti-ādivacanato ca idaṃ “vikappeti”ti avisesena vuttavacanāṃ viruddhaṃ viya dissati, na ca viruddhaṃ Tathāgatā bhāsanti. Tasmā evamassa attho veditabbo—ticīvaraṃ ticīvarasaṅkhepeneva pariharato adhiṭṭhātumeva anujānāmi, na vikappetum. Vassikasāṭikaṃ pana cātumāsato paraṃ vikappetumeva, na adhiṭṭhātum. Evañca sati yo ticīvare ekena cīvarena vippavasitukāmo hoti, tassa ticīvarādhiṭṭhānaṃ paccuddharitvā vippavāsasukhatthaṃ vikappanāya okāso dinno hoti. Dasāhātikkame ca anāpattīti. Etenupāyena sabbattha vikappanāya appaṭisiddhabhāvo veditabbo.

Vissajjetīti aññassa deti. Kathaṃ pana dinnāṃ hoti? Kathaṃ gaḥitaṃ? “Imaṃ tuyhaṃ demi dadāmi dajjāmi oṇojemi pariccajāmi vissajjāmi nissajjāmi”ti vā “itthannāmassa demi -pa- nissajjāmi”ti vā vadati, sammukhāpi parammukhāpi dinnāmyeva hoti. “Tuyhaṃ gaṇhāhi”ti vutte “mayhaṃ gaṇhāmi”ti vadati, sudinnaṃ, suggahitañca. “Tava santakaṃ karoḥi, tava santakaṃ hotu, tava santakaṃ karissasī”ti² vutte “mama santakaṃ karomi, mama santakaṃ hotu, mama santakaṃ karissāmi”ti vadati, duddinnaṃ, duggahitañca. Neva dātā dātum jānāti, na itaro gaḥetum. Sace pana “tava santakaṃ karoḥi”ti vutte “sādhu bhante mayhaṃ gaṇhāmi”ti gaṇhāti, suggahitaṃ. Sace pana eko “gaṇhāhi”ti vadati, itaro “na gaṇhāmi”ti, puna so “dinnāṃ mayā tuyhaṃ, gaṇhāhi”ti vadati, itaropi “na mayhaṃ iminā attho”ti vadati. Tato purimopi “mayā dinnā”ti dasāhaṃ atikkāmeti, pacchimopi “mayā paṭikkhittā”ti. Kassa āpattīti? Na kassaci āpatti. Yassa pana ruccati, tena adhiṭṭhahitvā paribhuñjitabbaṃ.

1. Paccuddharitvā (Ka)

2. Kārāpehīti (Ka)

ယော ပန အဓိဋ္ဌာနေ ဝေမတိကော၊ တေန ကိံ ကာတဗ္ဗံ? ဝေမတိကဘာဝံ အာရောစေတွာ သစေ အနဓိဋ္ဌိတံ ဘဝိဿတိ။ ဧဝံ မေ ကပ္ပိယံ ဟောတီတိ ဝတွာ ဝုတ္တနယေန နိဿဇ္ဇိတဗ္ဗံ။ န ဟိ ဧဝံ ဇာနာပေတွာ ဝိနယကမ္ပံ ကရေန္တဿ မုသာဝါဒေါ ဟောတိ။ ကေစ ပန “ဧကေန ဘိက္ခုနာ ဝိဿာသံ ဂဟေတွာ ပုန ဒိန္နံ ဝဇ္ဇတိ”တိ ဝဒန္တိ။ တံ န ယုဇ္ဇတိ။ န ဟိ တဿေတံ ဝိနယ-ကမ္ပံ၊ နာပိ တံ ဧတ္တကေန အညံ ဝတ္ထု ဟောတိ။

နဿတီတိအာဒိ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။ ယော န ဒဒေယျ၊ အာပတ္တိ ဒုက္ခဒဿတိ ဧတ္ထ မယံ ဒိန္နံ ဣမိနာတိ ဣမာယ သညာယ န ဒေန္တဿ ဒုက္ခဋ္ဌံ။ တဿ သန္တကဘာဝံ ပန ဥတွာ လေသေန အန္တိန္တန္တော ဘဏ္ဍံ အပ္ပါပေတွာ ကာရေတဗ္ဗောတိ။

သမုဋ္ဌာနာဒိသု ဣဒံ သိက္ခာပဒံ ကထိနသမုဋ္ဌာနံ နာမ—ကာယဝါစာတော စ ကာယဝါစာစိတ္တတော စ သမုဋ္ဌာတိ။ အနဓိဋ္ဌာနေန စ အဝိကပ္ပနေန စ အာပဇ္ဇနတော အကိရိယံ၊ သညာယ အဘာဝေပိ န မုစ္ဆတိ။ အဇာနန္တောပိ အာပဇ္ဇတီတိ နောသညာဝိမောက္ခံ၊ အစိတ္တကံ၊ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇံ၊ ကာယကမ္ပံ ဝစီကမ္ပံ၊ တိစိတ္တံ၊ တိဝေဒနန္တိ။

ပဌမကထိနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂-ဥဒေါသိတသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၄၇၁။ တေန သမယေန ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါတိ ဥဒေါသိတသိက္ခာပဒံ။ တတ္ထ သန္တရုတ္တရေနာတိ အန္တရန္တိ အန္တရဝါသကော ဝုစ္ဆတိ။ ဥတ္တရန္တိ ဥတ္တရာသင်္ဂေါ၊ သဟ အန္တရေန ဥတ္တရံ သန္တရုတ္တရံ၊ တေန သန္တရုတ္တရေန၊ သဟ အန္တရဝါသကေန ဥတ္တရာသင်္ဂေနာတိ အတ္ထော။ ကဏ္ဍကိတာနီတိ သေဒေန ဗုဒ္ဓောကာသေသု သဉ္ဇာတကာဠသေတမဏ္ဍလာနိ။ အဒ္ဓသ ခေါ အာယသ္မာ အာနန္တော သေနာသနဝရိကံ အာဟိန္တန္တောတိ ထေရော ကိရ ဘဂဝတိ ဒိဝါ ပဋိသလ္လာနတ္ထာယ ဂန္ဓကုဋ် ပဝိဋ္ဌေ တံ ဩကာသံ လဘိတွာ ဒုန္နိက္ခိတ္တာနိ ဒါရုဘဏ္ဍမတ္တိကာဘဏ္ဍာနိ ပဋိသာမေန္တော အသမ္ပဋ္ဌဋ္ဌာနံ သမ္ပဇ္ဇန္တော ဝိလာနေဟိ ဘိက္ခုဟိ သဒ္ဓိံ ပဋိသန္တရံ ကရေန္တော တေသံ

Yo pana adhiṭṭhāne vematiko, tena kim kātabbam? Vematikabhāvaṃ ārocetvā sace anadhiṭṭhitam bhavissati, evaṃ me kappiyam hotīti vatvā vuttanayeneva nissajjitabbam. Na hi evaṃ jānāpetvā vinayakammaṃ karontassa musāvādo hoti. Keci pana “ekena bhikkhunā vissāsam gahetvā puna dinnam vaṭṭatī”ti vadanti. Tam na yujjati. Na hi tassetam vinayakammaṃ, nāpi tam ettakena aññam vatthu hoti.

Nassatīti-ādi uttānatthameva. **Yo na dadeyya, āpatti dukkaṭassāti** ettha “mayham dinnam iminā”ti imāya saññāya na dentassa dukkaṭam. Tassa santakabhāvaṃ pana ñatvā lesena acchindanto bhaṇḍam agghāpetvā kāretabboti.

Samuṭṭhānādīsu idam sikkhāpadam kathinasamuṭṭhānam nāma—kāyavācāto ca kāyavācācittato ca samuṭṭhāti, anadhiṭṭhānena ca avikappanena ca āpajjanato akiriyam, saññāya abhāvepi na muccati, ajānantopi āpajjatīti nosaññāvimokkham, acittakam, paṇṇattivajjam, kāyakammaṃ vacīkammaṃ, ticittam, tivedananti.

Paṭhamakathinasikkhāpadavaṇṇanā niṭṭhitā.

2. Udositasikkhāpadavaṇṇanā

471. **Tena samayena Buddho Bhagavāti** Udositasikkhāpadam¹. Tattha **santaruttarenāti antaranti** antaravāsako vuccati. **Uttaranti** uttarāsaṅgo, saha antarena uttaram santaruttaram, tena santaruttarena, saha antaravāsakena uttarāsaṅgenāti attho. **Kaṇṇakitānīti** sedena phuṭṭhokāsesu sañjātakāḷasetamaṇḍalāni. **Addasa kho āyasmā Ānando senāsanacārikam āhiṇḍantoti** thero kira Bhagavati divā paṭisallānatthāya Gandhakuṭim pavitṭhe tam okāsam labhitvā dunnikkhattāni dārubhaṇḍamattikābhaṇḍāni paṭisāmento asammaṭṭhaṭṭhānam sammajjanto gilānehi bhikkhūhi saddhim paṭisanthāram karonto tesam

1. Uddositasikkhāpadam (Sī, Syā)

ဘိက္ခုနံ သေနာသနဋ္ဌာနံ သမ္ပတ္တော အဒ္ဓသ။ တေန ဝုတ္တံ “အဒ္ဓသ ခေါ အာယသ္မာ အာနန္ဒော သေနာသနစာရိကံ အာဟိဏ္ဏန္တော”တိ။

၄၇၃။ **အဝိပ္ပဝါသသမ္ပုတိ** ခါတုန္တိ အဝိပ္ပဝါသေ သမ္ပုတိ အဝိပ္ပဝါသ-သမ္ပုတိ၊ အဝိပ္ပဝါသာယ ဝါ သမ္ပုတိ အဝိပ္ပဝါသသမ္ပုတိ။ ကော ပနေတ္ထ အာနိသံသော။ ယေန စိဝရေန ဝိပ္ပဝသတိ၊ တံ နိဿဂ္ဂိယံ န ဟောတိ အာပတ္တိဉ္စ နာပဇ္ဇတိ။ ကိတ္တကံ ကာလံ? **မဟာသုမတ္ထေ** ဧတံ အာဟ “ယာဝံ ရောဂေါ န ဝုပသမတိ၊ ဝုပသန္တေ ပန ရောဂေ သီဃံ စိဝရဋ္ဌာနံ အာဂန္တဗ္ဗ”န္တိ။ **မဟာပုမတ္ထေ** ဧတံ အာဟ “သီဃံ အာဂစ္ဆတော ရောဂေါ ပဋိကုပ္ပယျ၊ တသ္မာ သဏီကံ အာဂန္တဗ္ဗ။ ယတော ပဋ္ဌာယ ဟိ သတ္တံ ဝါ ပရိယေသတိ၊ ဂစ္ဆာမိတိ အဘောဂံ ဝါ ကရေတိ၊ တတော ပဋ္ဌာယ ဝဇ္ဇတိ။ န ဒါနိ ဂမိဿာမိတိ ဧဝံ ပန ဓုရနိက္ခေပံ ကရေန္တေန ပစ္စုဒ္ဓရိတဗ္ဗံ၊ အတိရေကစိဝရဋ္ဌာနေ ဌဿတိ”တိ။ သစေ ပနဿ ရောဂေါ ပဋိကုပ္ပတိ၊ ကိံ ကာတဗ္ဗန္တိ? **ဗုဿဒေဝတ္ထေ** ဧတံ အာဟ “သစေ သောယေဝ ရောဂေါ ပဋိကုပ္ပတိ၊ သာ ဧဝံ သမ္ပုတိ၊ ပုန သမ္ပုတိဒါနကိစ္စံ နတ္ထိ။ အထညော ကုပ္ပတိ၊ ပုန ဒါတဗ္ဗာ သမ္ပုတိ”တိ။ **ဥပတိသတ္ထေ** ဧတံ အာဟ “သော ဝါ ရောဂေါ ဟောတု၊ အညော ဝါ၊ ပုန သမ္ပုတိဒါနကိစ္စံ နတ္ထိ”တိ။

၄၇၅-၄၇၆။ **နိဋ္ဌိတစိဝရသ္မိ** ဘိက္ခုနာတိ ဣမ ပန ပုရိမသိက္ခာပဒေ ဝိယ အတ္ထံ အဂ္ဂဟေတွာ နိဋ္ဌိတေ စိဝရသ္မိ ဘိက္ခုနောတိ ဧဝံ သာမိဝသေန ကရဏဝစနဿ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ကရဏဝသေန ဟိ ဘိက္ခုနာ ဣဒံ နာမ ကာတဗ္ဗန္တိ နတ္ထိ။ သာမိဝသေန ပန ဘိက္ခုနော စိဝရသ္မိ နိဋ္ဌိတေ ကထိနေ စ ဥပ္ပတေ ဧဝံ ဆိန္ဒုပလိဗောဓော ဧကရတ္တမ္ပိ စေ ဘိက္ခု တိစိဝရေန ဝိပ္ပဝသေယျာတိ ဧဝံ အတ္ထော ယုဇ္ဇတိ။ တတ္ထ **တိစိဝရေနာတိ** အဓိဋ္ဌိတေသု တီသု စိဝရေသု ယေန ကေနစိ။ ဧကေန ဝိပ္ပဝတ္ထောပိ ဟိ တိစိဝရေန ဝိပ္ပဝတ္ထော ဟောတိ ပဋိသိဒ္ဓပရိယာပန္နေန ဝိပ္ပဝတ္ထက္ကာ။ တေနေဝဿ ပဒ-ဘာဇနေ “သဃံသိယာ ဝါ”တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဝိပ္ပဝသေယျာတိ** ဝိပ္ပယုတ္ထော ဝသေယျ။

၄၇၇-၄၇၈။ **ဂါမော ဧကူပစာရေတိ**အာဒိ အဝိပ္ပဝါသလက္ခဏဝတ္ထာ-ပနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ တတော ပရံ ယထာက္ခမေန တာနေဝ ပန္နရသ မာတိကာပဒါနိ ဝိတ္တာရေန္တော **ဂါမော ဧကူပစာရေ နာမာတိ**အာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ဧကူလဿ ဂါမောတိ** ဧကဿ ရညော ဝါ ဘောဇကဿ ဝါ ဂါမော။ **ပရိက္ခိတ္တောတိ**

bhikkhūnaṃ senāsanatṭhānaṃ sampatto addasa. Tena vuttaṃ “addasa kho āyasmā Ānando senāsanacārikaṃ āhiṇḍanto”ti.

473. **Avippavāsasammutiṃ dātunti** avippavāse sammuti avippavāsasammuti, avippavāsāya vā sammuti avippavāsasammuti. Ko panettha ānisaṃso? Yena cīvarena vippavasati, taṃ nissaggiyaṃ na hoti, āpattiṃca nāpajjati. Kittakaṃ kālaṃ? **Mahāsumatthero** tāva āha “yāva rogo na vūpasamati, vūpasante pana roge sīghaṃ cīvaraṭṭhānaṃ āgantabban”ti. **Mahāpadumatthero** āha “sīghaṃ āgacchato rogo paṭikuppeyya, tasmā saṇikaṃ āgantabban. Yato paṭṭhāya hi satthaṃ vā pariyasati, ‘gacchāmī’ti ābhogaṃ vā karoti, tato paṭṭhāya vaṭṭati. ‘Na dāni gamissāmī’ti evaṃ pana dhuranikkhepaṃ karontena paccuddharitabban, atirekacīvaraṭṭhāne ṭhassatī”ti. Sace panassa rogo paṭikuppati, kiṃ kātābbanti? **Phussadevatthero** tāva āha “sace soyeva rogo paṭikuppati, sā eva sammuti, puna sammutidānakiccaṃ natthi. Athañño kuppati, puna dātabbā sammuti”ti. **Upatisatthero** āha “so vā rogo hotu, añño vā, puna sammutidānakiccaṃ natthi”ti.

475-6. **Niṭṭhitacīvarasmim bhikkhunāti** idha pana purimasikkhāpade viya atthaṃ aggahetvā niṭṭhite cīvarasmim bhikkhunoti evaṃ sāmivasena karaṇavacanassa attho veditabbo. Karaṇavasena hi bhikkhunā idaṃ nāma kātābbanti natthi. Sāmivasena pana bhikkhuno cīvarasmim niṭṭhite, kathine ca ubbhate evaṃ chinnaṃ palibodho ekarattampi ce bhikkhu ticīvarena vippavaseyyāti evaṃ attho yujjati. Tattha ticīvarenāti adhiṭṭhitesu tīsu cīvaresu yena kenaci. Ekena vippavutthopi hi ticīvarena vippavuttho hoti paṭisiddhapariyāpannena vippavutthattā. Tenevassa padabhājanē “saṅghāṭiyā vā”ti-ādi vuttaṃ. **Vippavaseyyāti** vippayutto vaseyya.

477-8. **Gāmo ekūpacāro**ti-ādi avippavāsakkaṇḍavavattāpanatthaṃ vuttaṃ. Tato paraṃ yathākkamena tāneva pannarasa mātikāpadāni vitthārento “**gāmo ekūpacāro nāmā**”ti-ādimāha. Tattha **ekakulassa gāmoti** ekassa rañño vā bhojakassa vā gāmo. **Parikkhittoti**

ယေန ကေနိ ပါကာရေန ဝါ ဝတိယာ ဝါ^၁ ပရိက္ခာယ ဝါ ပရိက္ခိတ္တော။ ဧတ္တာဝတာ ကေကုလဂါမဿ ကေပစာရတာ ဒဿိတာ။ **အန္တောဂါမေ ဝတ္ထု**န္တိ ဧဝရူပေ ဂါမေ စိဝရံ နိက္ခိပ္ပိတာ ဂါမဗ္ဗန္တရေ ယထာရူပိတေ ဌာနေ အရုဏံ ဥဌာပေတုံ ဝဋ္ဋတိ။ **အပရိက္ခိတ္တော**တိ ဣမိနာ တံဿေဝ ဂါမဿ နာနူပစာရတာ ဒဿိတာ။ ဧဝရူပေ ဂါမေ ယသ္မိံ ဃရေ စိဝရံ နိက္ခိတ္တံ၊ တတ္ထ ဝတ္ထု။ **ဟတ္ထပါသာ ဝါ န ဝိဇဟိတဗ္ဗန္တိ** အထ ဝါ တံ ဃရံ သမန္တတော ဟတ္ထပါသာ န ဝိဇဟိတဗ္ဗံ၊ အစုတေယျရတနပ္ပမာဏပ္ပဒေသာ ဥဗ္ဗံ န ဝိဇဟိ-တဗ္ဗန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ အစုတေယျရတနပ္ပန္တရေ ပန ဝတ္ထု ဝဋ္ဋတိ။ တံ ပမာဏံ အတိက္ကမိတာ သစေပိ ဣဒ္ဓိမာ ဘိက္ခု အာကာသေ အရုဏံ ဥဌာပေတိ၊ နိဿဂ္ဂိယမေဝ ဟောတိ။ ဧတ္ထ စ ယသ္မိံ ဃရေတိ ဃရပရိစ္ဆေဒေါ “ကေ-ကုလဿ နိဝေသနံ ဟောတိ”တိအာဒိနာ လက္ခဏေန ဝေဒိတဗ္ဗော။

၄၇၉။ **နာနာကုလဿ ဂါမော**တိ နာနာရာဇူနံ ဝါ ဘောဇကာနံ ဝါ ဂါမော ဝေသာလီကုသိနာရာဒိသဒိသော။ **ပရိက္ခိတ္တော**တိ ဣမိနာ နာနာကုလ-ဂါမဿ ကေပစာရတာ ဒဿိတာ။ **သဘာယေ ဝါ ခွါရမူလေ ဝါ**တိ ဧတ္ထ သဘာယန္တိ လိင်္ဂဗျတ္တယေန သဘာ ဝုတ္တာ။ **ခွါရမူလေ**တိ နဂရဒ္ဓါရဿ သမိပေ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ—ဧဝရူပေ ဂါမေ ယသ္မိံ ဃရေ စိဝရံ နိက္ခိတ္တံ၊ တတ္ထ ဝါ ဝတ္ထု။ တတ္ထ သဒ္ဓသဃ်ဇုနေန ဝါ ဇနသမ္မာဓေန ဝါ ဝသိတုံ အသက္ကောန္တေန သဘာယေ ဝါ ဝတ္ထု နဂရဒ္ဓါရမူလေ ဝါ။ တတြိပိ ဝသိတုံ အသက္ကောန္တေန ယတ္ထ ကတ္ထမိ ဖာသုကဌာနေ ဝသိတွာ အန္တောအရုဏေ အာဂမ္မ တေသံယေဝ သဘာယဒ္ဓါရမူလာနံ ဟတ္ထပါသာ ဝါ န ဝိဇဟိတဗ္ဗံ။ ဃရဿ ပန စိဝရဿ ဝါ ဟတ္ထပါသေ ဝတ္ထုဗ္ဗမေဝ နတ္ထိ။

သဘာယံ ဂစ္ဆန္တေန ဟတ္ထပါသေ စိဝရံ နိက္ခိပ္ပိတာတိ သစေ ဃရေ အဋ္ဌပေတွာ သဘာယေ ဌပေသာမိတိ သဘာယံ ဂစ္ဆတိ၊ တေန သဘာယံ ဂစ္ဆန္တေန၊ ဟတ္ထပါသေ ဟတ္ထံ ပသာရေတွာ “ဟန္တိမံ စိဝရံ ဌပေမိ”တိ^၂ ဧဝံ နိက္ခေပသုခေ ဟတ္ထပါသဂတေ' ကိသ္မိန္တိ အာပဏေ စိဝရံ နိက္ခိပ္ပိတာ ပုရိမ-နယေန ဝေ သဘာယေ ဝါ ဝတ္ထု ခွါရမူလေ ဝါ၊ ဟတ္ထပါသာ ဝါ န ဝိဇဟိတဗ္ဗံ။

တတြာယံ ဝိနိစ္ဆယော—**ဗုဿဒေဝတ္ထေရာ** တာဝ အာဟ “စိဝရဟတ္ထ-ပါသေ ဝသိတဗ္ဗံ နတ္ထိ၊ ယတ္ထ ကတ္ထမိ ဝိထိဟတ္ထပါသေပိ သဘာယဟတ္ထပါသေပိ

yena kenaci pākārena vā vatiyā vā¹ parikhāya vā parikkhitto. Ettāvata ekakulagāmassa ekūpacāratā dassitā. **Antogāme vatthabbanti** evarūpe gāme cīvaram nikkhipitvā gāmabbhantare yathārucite ṭhāne aruṇam uṭṭhāpetum vaṭṭati. **Aparikkhittoti** iminā tasseva gāmassa nānūpacāratā dassitā. Evarūpe gāme yasmiṃ ghare cīvaram nikkhittam, tattha vatthabbam. **Hatthapāsā vā na vijahitabbanti** atha vā tam gharam samantato hatthapāsā na vijahitabbam, aḍḍhateyyaratanappamāṇappadesā uddham na vijahitabbanti vuttam hoti. Aḍḍhateyyaratanabbhantare pana vatthum vaṭṭati. Tam pamāṇam atikkamitvā sacepi iddhimā bhikkhu ākāse aruṇam uṭṭhāpeti, nissaggiyameva hoti. Ettha ca **yasmiṃ ghareti** gharaparicchedo “ekakulassa nivesanam hoti”ti-ādinā² lakkhaṇena veditabbo.

479. **Nānākulassa gāmoti** nānārājūnam vā bhojakānam vā gāmo Vesālikusinārādisadiso. **Parikkhittoti** iminā nānākulagāmassa ekūpacāratā dassitā. **Sabhāye vā dvāramūle vāti** ettha sabhāyanti liṅgabyattayena sabhā vuttā. **Dvāramūleti** nagaradvārassa samīpe. Idam vuttam hoti—evarūpe gāme yasmiṃ ghare cīvaram nikkhittam, tattha vā vatthabbam. Tattha saddasaṅghaṭṭanena vā janasambādhena vā vasitum asakkontena sabhāye vā vatthabbam nagaradvāramūle vā. Tatrapi vasitum asakkontena yattha katthaci phāsukaṭṭhāne vasitvā anto-arūṇe āgamma tesamīyeva sabhāyadvāramūlānam hatthapāsā vā na vijahitabbam. Gharassa pana cīvarassa vā hatthapāse vattabbameva natthi.

Sabhāyam gacchantena hatthapāse cīvaram nikkhipitvāti sace ghare aṭṭhapetvā “sabhāye ṭhapessāmī”ti sabhāyam gacchati, tena sabhāyam gacchantena, hatthapāse hattham pasāretvā “handimam cīvaram ṭhapemī”ti³ evam nikkhepasukhe hatthapāsagate kismiñci āpaṇe cīvaram nikkhipitvā purimanayeneva sabhāye vā vatthabbam dvāramūle vā, hatthapāsā vā na vijahitabbam.

Tatrāyam vinicchayo—**Phussadevatthero** tāva āha “cīvarahatthapāse vasitabbam natthi, yattha katthaci vīthihatthapāsepi sabhāyahatthapāsepi

1. Vatiyā vā sākhāya vā (Ka)

2. Vi 1. 300 piṭṭhe.

3. Ṭhāpehīti (Sī, Ka)

ခွါရဟတ္ထပါသေဝိ ဝသိတုံ ဝဇ္ဇတိ”တိ။ **ဥပတိသတ္ထေရာ** ပနာဟ “နဂရဿ ဗဟူနိဝိ ခွါရာနိ ဟောန္တိ ဗဟူနိဝိ သဘာယာနိ၊ တဿ သဗ္ဗတ္ထ န ဝဇ္ဇတိ။ ယဿ ပန ဝိထိယာ စီဝရံ ဌာပိတံ၊ ယံ တဿ သမ္ပုဓဋ္ဌာနေ သဘာယဉ္စ ခွါရဉ္စ၊ တဿ သဘာယဿ စ ခွါရဿ စ ဟတ္ထပါသာ န ဝိဇဟိတဗ္ဗံ။ ဧဝံ သတိ သက္ကာ စီဝရဿ ပဝတ္တိ ဇာနိတု”န္တိ။ သဘာယံ ပန ဂစ္ဆန္တေန ယဿ အာပဏိကဿ ဟတ္ထေ နိက္ခိတ္တံ၊ သစေ သော တံ စီဝရံ အတိဟရိတွာ ဃရေ နိက္ခိပတိ၊ ဝိထိဟတ္ထပါသော န ရက္ခတိ၊ ဃရဿ ဟတ္ထပါသေ ဝတ္ထဗ္ဗံ။ သစေ မဟန္တံ ဃရံ ဟောတိ၊ ခွေ ဝိထိယော ဖရိတွာ ဌာပိတံ၊ ပုရတော ဝါ ပစ္ဆတော ဝါ ဟတ္ထပါသေယေဝ အရုဏံ ဥဋ္ဌာပေတဗ္ဗံ။ သဘာယေ နိက္ခိပိတွာ ပန သဘာယေ ဝါ တဿ သမ္ပုဓေ နဂရခွါရမူလေ ဝါ တေသံယေဝ ဟတ္ထပါသေ ဝါ အရုဏံ ဥဋ္ဌာပေတဗ္ဗံ။

အပရိက္ခိတ္တောတိဗ္ဗိနာ တဿေဝ ဂါမဿ နာနူပစာရတာ ဒဿိတာ။ ဧတေနပူပါယေန သဗ္ဗတ္ထ ဧကူပစာရတာ စ နာနူပစာရတာ စ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ပါဠိယံ ပန “ဂါမော ဧကူပစာရော နာမာ”တိ ဧဝံ အာဒိမ္မိ “အဇ္ဈောကာသော ဧကူပစာရော နာမာ”တိ ဧဝံ အန္တေ စ ဧကမေဝ မာတိကာ-ပဒံ ဥဒ္ဓရိတွာ ပဒဘာဇနံ ဝိတ္ထာရိတံ။ တဿ တဿေဝ ပဒဿာနုသာရေန သဗ္ဗတ္ထ ပရိက္ခေပါဒိဝသေန ဧကူပစာရတာ စ နာနူပစာရတာ စ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

၄၇၀-၄၇၁။ နိဝေသနာဒီသု **ဩဝရကာ**တိ ဂဟ္လာနံယေဝေတံ ပရိယာယ-ဝစနံ။ **ဟတ္ထပါသာ ဝါ**တိ ဂဟ္လာယ ဟတ္ထပါသာ။ **ခွါရမူလ ဝါ**တိ သဗ္ဗေသံ သာဓာရဏေ ဃရခွါရမူလေ။ **ဟတ္ထပါသာ ဝါ**တိ ဂဟ္လာယ ဝါ ဃရခွါရမူလဿ ဝါ ဟတ္ထပါသာ။

၄၇၂-၄၇၇။ **ဥဒေါသိတော**တိ ယာနာဒီနံ ဘဏ္ဍာနံ သာလာ။ ဣတော ပဋ္ဌာယ စ နိဝေသနေ ဝုတ္တနယေန ဝိနိစ္ဆယော ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **အဇ္ဈော**တိ ပဋိရာဇာဒိပဋိဗဟနတ္ထံ ဣဋ္ဌကာဟိ ကတော ဗဟလဘိတ္တိကော စတုပဉ္စဘူမိ-ကော ပတိဿယဝိသေသော။ **မာဇ္ဈော**တိ ဧကကုဋ္ဌသင်္ဂဟိတော စတုရဿ-ပါသာဒေါ။ **ပါသာဒေါ**တိ ဒီဃပါသာဒေါ။ **ဟမ္ပိယန္တိ** မုဏ္ဍုတ္တဒနပါသာဒေါ။

၄၇၉။ **သတ္တန္တရတိတ္ထေ** ဧကံ အပ္ပန္တရံ အဋ္ဌာသတိဟတ္ထံ ဟောတိ။ သစေ သတ္ထော ဂစ္ဆန္တော ဂါမံ ဝါ နဒိံ ဝါ ပရိယာဒိယိတွာ တိဋ္ဌတိ၊ အန္တော-ပဝိဋ္ဌေန သဒ္ဓိံ ကောဗဒ္ဓေါ ဟုတွာ ဩရဉ္စ ပါရဉ္စ ဖရိတွာ ဌာပိတော ဟောတိ၊ သတ္တပရိဟာရေဝ လတ္တတိ။ အထ ဂါမေ ဝါ နဒိယာ ဝါ ပရိယာပန္နော ဟောတိ

dvārahatthapāsepi vasitum vaṭṭatī”ti. **Upatissatthero** panāha “nagarassa bahūnipi dvārāni honti bahūnipi sabhāyāni, tasmā sabbattha na vaṭṭati. Yassā pana vīthiyā cīvaram̐ ṭhapitam̐, yaṁ tassā sammukhaṭṭhāne sabhāyañca dvārañca, tassa sabhāyassa ca dvārassa ca hatthapāsā na vijahitabbam̐. Evañhi sati sakkā cīvarassa pavatti jānitun”ti. Sabhāyam̐ pana gacchantena yassa āpaṇikassa hatthe nikkhittam̐, sace so tam̐ cīvaram̐ atiharitvā ghare nikkhipati, vīthihatthapāsō na rakkhati, gharassa hatthapāse vatthabbam̐. Sace mahantam̐ gharam̐ hoti, dve vīthiyo pharitvā ṭhitam̐, purato vā pacchato vā hatthapāseyaeva aruṇam̐ utthāpetabbam̐. Sabhāye nikkhipitvā pana sabhāye vā tassa sammukhe nagaradvāramūle vā tesam̐yeva hatthapāse vā aruṇam̐ utthāpetabbam̐.

Aparikkhattoti-iminā tasseva gāmassa nānūpacāratā dassitā. Etenevūpāyena sabbattha ekūpacāratā ca nānūpacāratā ca veditabbā. Pāliyam̐ pana “gāmo ekūpacāro nāmā”ti evam̐ ādimhi, “ajjhokāso ekūpacāro nāmā”ti evam̐ ante ca ekameva mātikāpadam̐ uddharitvā padabhājanam̐ vitthāritam̐. Tasmā tasseva padassānusārena sabbattha parikkhepādivasena ekūpacāratā ca nānūpacāratā ca veditabbā.

480-1. Nivesanādīsu **ovarakāti** gabbhānam̐yevetaṁ pariyāyavacanam̐. **Hatthapāsā vāti** gabbhassa hatthapāsā. **Dvāramūle vāti** sabbesam̐ sādharmaṇe gharadvāramūle. **Hatthapāsā vāti** gabbhassa vā gharadvāramūlassa vā hatthapāsā.

482-7. **Udositoti** yānādīnam̐ bhaṇḍānam̐ sālā. Ito paṭṭhāya ca nivesane vuttanayeneva vinicchayo veditabbo. **Aṭṭoti** paṭirājādipaṭibāhanattham̐ iṭṭhakāhi kato bahalabhittiko catupañcabhūmiko patissayaviseso. **Māloti** ekakūṭasaṅgahito caturassapāsādo. **Pāsādoti** dīghapāsādo. **Hammiyanti** muṇḍacchadanapāsādo.

489. **Sattabbhantarāti**-ettha ekaṁ abbhantaram̐ aṭṭhavīsatihattham̐ hoti. Sace sattho gacchanto gāmam̐ vā nadim̐ vā pariyādiyitvā tiṭṭhati, antopavittṭhena saddhim̐ ekābaddho hutvā orañca pārañca pharitvā ṭhito hoti, satthaparihārova labbhati. Atha gāme vā nadiyā vā pariyāpanno hoti

အန္တောပဝိဋ္ဌော၊ ဂါမပရိဟာရော စေ နဒီပရိဟာရော စ လဗ္ဘတိ။ သစေ ဝိဟာရသီမံ အတိက္ကမိတွာ တိဋ္ဌတိ၊ အန္တောသီမာယ စ စိဝရံ ဟောတိ၊ ဝိဟာရံ ဂန္တော ဝသိတဗ္ဗံ။ သစေ ဗဟိသီမာယ စိဝရံ ဟောတိ၊ သတ္တသမိပေယေဝ ဝသိတဗ္ဗံ။ သစေ ဂစ္ဆန္တော သကဋေ ဝါ ဘဂ္ဂေ ဂေါဏေ ဝါ နဋေ အန္တရာ ဆိဇ္ဇတိ၊ ယသ္မိံ ကောဋ္ဌာသေ စိဝရံ၊ တတ္ထ ဝသိတဗ္ဗံ။

၄၉၀။ ဧကကုလဿ ခေတ္တေ ဟတ္ထပါသော နာမ စိဝရဟတ္ထပါသောယေဝ။ နာနာကုလဿ ခေတ္တေ ဟတ္ထပါသော နာမ ခေတ္တဒ္ဓါရဿ ဟတ္ထပါသော။ အပရိက္ခိတ္တေ စိဝရဿေဝ ဟတ္ထပါသော။

၄၉၁-၄၉၄။ ခဉ္စကရဏန္တိ ခလံ ဝုစ္ဆတိ။ အာရာမောတိ ပုပ္ဖါရာမော ဝါ ဗလာရာမော ဝါ၊ ဒွိသုဝိ ခေတ္တေ ဝုတ္တသဒိသောဝံ ဝိနိစ္ဆယော။ ဝိဟာရော နိဝေသနသဒိသော။ ရုက္ခမူလေ အန္တောဆာယာယန္တိ ဆာယာယ ဖုဋ္ဌော-ကာသဿ အန္တောဝေ။ ဝိရဋ္ဌသာသဿ ပန ရုက္ခဿ အာတပေန ဖုဋ္ဌောကာသေ ဌဝိတံ နိဿဂ္ဂိယမေဝ ဟောတိ။ တသ္မာ တာဒိသဿ သာခါန္တာယာယ ဝါ ခန္ဓန္တာယာယ ဝါ ဌပေတဗ္ဗံ။ သစေ သာခါယ ဝါ ဝိဋ္ဌပေ ဝါ ဌပေတိ၊ ဥပရိ အညသခါန္တာယာယ ဖုဋ္ဌောကာသေယေဝ ဌပေတဗ္ဗံ။ ခုဇ္ဇရုက္ခဿ ဆာယာ ဒူရံ ဂစ္ဆတိ၊ ဆာယာယ ဂတဋ္ဌာနေ ဌပေတုံ ဝဇ္ဇတိယေဝ။ ဣဓာပိ ဟတ္ထပါသော စိဝရဟတ္ထပါသောယေဝ။

အဂါမကေ အရညေတိ အဂါမကံ နာမ အရညံ ဝိဉ္စာဒ္ဓဝီအာဒိသု ဝါ သမုဒ္ဓမဇ္ဈေ ဝါ မစ္ဆဗန္ဓာနံ အဂမနပထေ ဒီပကေသု လဗ္ဘတိ။ သမန္တာ သတ္တန္တိရာတိ မဇ္ဈေ ဌိတဿ သမန္တာ သဗ္ဗဒိသာသု သတ္တန္တိရာ၊ ဝိနိဗ္ဗေနေ စုဒ္ဓသ ဟောန္တိ။ မဇ္ဈေ နိသိန္ဓော ပုရတ္ထိမာယ ဝါ ပစ္ဆိမာယ ဝါ ဒိသာယ ပရိယန္တေ ဌဝိတစိဝရံ ရက္ခတိ။ သစေ ပန အရုဏ္ဏဂ္ဂမနသမယေ ကေသဂ္ဂမတ္တမ္ပိ ပုရတ္ထိမံ ဒိသံ ဂစ္ဆတိ၊ ပစ္ဆိမာယ ဒိသာယ စိဝရံ နိဿဂ္ဂိယံ ဟောတိ။ သေ နယော ဣတရသ္မိံ။ ဥပေါသထကာလေ ပန ပရိသပရိယန္တေ နိသိန္ဓဘိက္ခုတော ပဋ္ဌာယ သတ္တန္တိရာသီမာ သောဓေတဗ္ဗာ။ ယတ္ထကံ ဘိက္ခုသံဃော ဝေုတိ၊ သီမာပိ တတ္ထကံ ဝေုတိ။

၄၉၅။ အနိဿန္တိတွာ ပရိဘုဇ္ဇတိ၊ အာပတ္တိ ဒုက္ခဒုဿာတိ ဧတ္ထ သစေ ပဓာနိကော ဘိက္ခု သဗ္ဗရတ္တိံ ပဓာနမနယုဋ္ဌိတွာ ပစ္စုသသမယေ နှာယိဿာမိတိ တိဏိပိ စိဝရနိ တိရေ ဌပေတွာ နဒီ ဩတရတိ၊ နှာယန္တဿေဝ စသံ အရုဏံ ဥဋ္ဌဟတိ၊ ကိံ ကာတဗ္ဗံ။ သော ဟိ ယဒိ ဥတ္တရိတွာ စိဝရံ နိဝါသေတိ။

antopaviṭṭho, gāmaparihāro ceva nadīparihāro ca labbhati. Sace vihārasīmaṃ atikkamitvā tiṭṭhati, antosīmāya ca cīvaraṃ hoti, vihāraṃ gantvā vasitabbaṃ. Sace bahisīmāya cīvaraṃ hoti, satthasamīpeyeve vasitabbaṃ. Sace gacchanto sakaṭe vā bhagge, goṇe vā naṭṭhe antarā chijjati, yasmim koṭṭhāse cīvaraṃ, tattha vasitabbaṃ.

490. Ekakulassa khette hatthapāso nāma cīvarahatthapāsoyeve. Nānākulassa khette hatthapāso nāma khetadvārassa hatthapāso. Aparikkhitte cīvarasseva hatthapāso.

491-4. **Dhaññakaraṇanti** khalam vuccati. **Ārāmoti** pupphārāmo vā phalārāmo vā, dvīsupi khette vuttasadisova vinicchayo. **Vihāro** nivesanasadiso. Rukkhamūle **antochāyāyanti** chāyāya phuṭṭhokāsassa anto eva. Virāṣākhassa pana rukkhassa ātapena phuṭṭhokāse ṭhapitaṃ nissaggiyameva hoti. Tasmā tādisassa sākḥacchāyāya vā khandhacchāyāya vā ṭhapetabbaṃ. Sace sākḥāya vā viṭape vā ṭhabeti, upari aññasākḥacchāyāya phuṭṭhokāseyeve ṭhapetabbaṃ. Khujjarukkhassa chāyā dūraṃ gacchati, chāyāya gataṭṭhāne ṭhabetum vaṭṭatiyeve. Idhāpi hatthapāso cīvarahatthapāsoyeve.

Agāmake araññeti agāmakam nāma araññaṃ viñjhāṭavī-ādīsu vā samuddamajjhe vā macchabandhānaṃ agamanapathe dīpakesu labbhati. **Samantā sattabbhantarā**ti majjhe ṭhitassa samantā sabbadisāsu sattabbhantarā, vinibbedhena cuddasa honti. Majjhe nisinno puratthimāya vā pacchimāya vā disāya pariyante ṭhapitacīvaraṃ rakkhati. Sace pana aruṇuggamanasamaye kesaggamattampi puratthimaṃ disaṃ gacchati, pacchimāya disāya cīvaraṃ nissaggiyaṃ hoti. Esa nayo itarasmim. Uposathakāle pana parisapariyante nisinnabhikkhuto paṭṭhāya sattabbhantarasīmā sodhetabbā. Yattakam bhikkhusaṃgho vaḍḍhati, sīmāpi tattakam vaḍḍhati.

495. **Anissajjitvā paribhuñjati, āpatti dukkaṭassāti** ettha sace padhāniko bhikkhu sabbarattim padhānamanuyuñjitvā paccūsasamaye “nhāyissāmī”ti tīpi cīvarāni tīre ṭhabetvā nadim otarati, nhāyantasseva cassa aruṇam uṭṭhahati, kim kātabbaṃ. So hi yadi uttaritvā cīvaraṃ nivāseti,

နိဿိဂ္ဂယစိဝရံ အနိဿိတော ပရိဘုဉ္ဇနပစ္စယာ ဒုက္ကဋ် အာပဇ္ဇတိ။ အထ နဂ္ဂေါ ဂစ္ဆတိ။ ဧဝံ ဒုက္ကဋ် အာပဇ္ဇတိတိ။ န အာပဇ္ဇတိ။ သော ဟိ ယာဝ အညံ ဘိက္ခု ဒိသော ဝိနယကမ္ပံ န ကရေတိ။ တာဝ တေသံ စိဝရနံ အပရိဘောဂါ- ရဟတ္တာ နဋ္ဌစိဝရဌာနေ ဌိတော ဟေတိ။ နဋ္ဌစိဝရဿ စ အကပ္ပိယံ နာမ နတ္ထိ။ တသ္မာ ဧကံ နိဝါသေတွာ ဒွေ ဟတ္ထေန ဂဟေတွာ ဝိဟာရံ ဂန္ဓာ ဝိနယကမ္ပံ ကာတမ္ပံ။ သစေ ဒူရေ ဝိဟာရေ ဟေတိ။ အန္တရာမဂ္ဂေ မနဿာ သဉ္ဇရန္တိ။ ဧကံ နိဝါသေတွာ ဧကံ ပါရုပိတွာ ဧကံ အံသကုဋေ ဌပေတွာ ဂန္တမ္ပံ။ သစေ ဝိဟာရေ သဘာဂဘိက္ခု။ န ပဿတိ။ ဘိက္ခာစာရံ ဂတာ ဟေန္တိ။ သင်္ခါရံ ဗဟိဂါမေ ဌပေတွာ သန္တရုတ္တရေန အာသနသာလံ ဂန္ဓာ ဝိနယကမ္ပံ ကာတမ္ပံ။ သစေ ဗဟိဂါမေ စောရဘယံ ဟေတိ။ ပါရုပိတွာ ဂန္တမ္ပံ။ သစေ အာသနသာလာ သမ္မာဓာ ဟေတိ ဇနာကိဏ္ဍာ၊ န သက္ကာ ဧကမန္တေ စိဝရံ အပနေတွာ ဝိနယကမ္ပံ ကာတံ။ ဧကံ ဘိက္ခု အာဒါယ ဗဟိဂါမံ ဂန္ဓာ ဝိနယကမ္ပံ ကတွာ စိဝရနိ ပရိဘုဉ္ဇတဗ္ဗာနိ။

သစေ ဘိက္ခု ဒဟရာနံ ဟတ္ထေ ပတ္တစိဝရံ ဒတွာ မဂ္ဂံ ဂစ္ဆန္တော ပစ္စိမေ ယာမေ သယိတကာမာ ဟေန္တိ။ အတ္တနော အတ္တနော စိဝရံ ဟတ္ထပါသေ ကတွာဝ သယိတမ္ပံ။ သစေ ဂစ္ဆန္တနံယေဝ အသမ္ပတ္တေသု ဒဟရေသု အရုဏံ ဥဂ္ဂစ္ဆတိ။ စိဝရံ နိဿိဂ္ဂယံ ဟေတိ။ နိဿယော ပန န ပဋိပ္ပဿန္တတိ။ ဒဟရာနမ္ပိ ပုရတော ဂစ္ဆန္တနံ ထေရေသု အသမ္ပတ္တေသု ဒေသေ နယော။ မဂ္ဂံ ဝိရုဋ္ဌိတွာ အရညေ အညမညံ အပဿန္တေသုပိ ဒေသေ နယော။ သစေ ပန ဒဟရာ “မယံ ဘန္တေ မုဟုတ္တံ သယိတွာ အသုကသ္မိ” နာမ ဩကာသေ တုမှေ သမ္မာပုဏိဿာ- မာ”တိ ဝတွာ ယာဝ အရုဏဂ္ဂမနာ သယန္တိ။ စိဝရဉ္စ နိဿိဂ္ဂယံ ဟေတိ နိဿယော စ ပဋိပ္ပဿန္တတိ။ ဒဟရေ ဥယျောဇေတွာ ထေရေသု သယန္တေသုပိ ဒေသေ နယော။ ဒွေဓာပထံ ဒိသော ထေရာ “အယံ မဂ္ဂေါ” ဒဟရာ “အယံ မဂ္ဂေါ”တိ ဝတွာ အညမညဿ ဝစနံ အဂ္ဂဟေတွာ ဂတာ၊ သဟ အရုဏဂ္ဂမနာ စိဝရနိ စ နိဿိဂ္ဂယာနိ ဟေန္တိ။ နိဿယော စ ပဋိပ္ပဿန္တတိ။ သစေ ဒဟရာ မဂ္ဂတော ဩက္ကမ္ပ “အန္တောအရုဏေယေဝ နိဝတ္တိဿာမာ”တိ ဘေသဇ္ဇတ္ထာယ ဂါမံ ပဝိသိတွာ အာဂစ္ဆန္တိ။ အသမ္ပတ္တနံယေဝ စ တေသံ အရုဏော ဥဂ္ဂစ္ဆတိ။ စိဝရနိ နိဿိဂ္ဂယာနိ ဟေန္တိ။ နိဿယော ပန န ပဋိပ္ပဿန္တတိ။ သစေ ပန ဓေနဘယေန ဝါ သုနဘယေန ဝါ “မုဟုတ္တံ ဌတွာ ဂမိဿာမာ”တိ ဌတွာ ဝါ နိသိဒိတွာ ဝါ ဂစ္ဆန္တိ။ အန္တရာ အရုဏေ ဥဂ္ဂတေ စိဝရနိ နိဿိဂ္ဂယာနိ ဟေန္တိ။ နိဿယော စ ပဋိပ္ပဿန္တတိ။ သစေ “အန္တောအရုဏေယေဝ အာဂမိဿာမာ”တိ

nissaggiyacīvarāṃ anissajjitvā paribhuñjanapaccayā dukkaṭaṃ āpajjati. Atha naggo gacchati, evampi dukkaṭaṃ āpajjatīti. Na āpajjati. So hi yāva aññaṃ bhikkhuṃ disvā vinayakammaṃ na karoti, tāva tesaṃ cīvarānaṃ aparibhogārahattā naṭṭhacīvaraṭṭhāne ṭhito hoti. Naṭṭhacīvarassa ca akappiyaṃ nāma natthi. Tasmā ekaṃ nivāsetvā dve hatthena gahetvā vihāraṃ gantvā vinayakammaṃ kātabbāṃ. Sace dūre vihāro hoti. Antarāmagge manussā sañcaranti. Ekaṃ nivāsetvā ekaṃ pārūpitvā ekaṃ aṃsakūṭe ṭhapetvā gantabbāṃ. Sace vihāre sabhāgabhikkhū na passati, bhikkhācāraṃ gatā honti. Saṅghāṭiṃ bahigāme ṭhapetvā santaruttarena āsanāsālāṃ gantvā vinayakammaṃ kātabbāṃ. Sace bahigāme corabhayaṃ hoti, pārūpitvā gantabbāṃ. Sace āsanāsālā sambādhā hoti janākiṇṇā, na sakkā ekamante cīvaraṃ apanetvā vinayakammaṃ kātum, ekaṃ bhikkhuṃ ādāya bahigāmaṃ gantvā vinayakammaṃ katvā cīvarāni paribhuñjitabbāni.

Sace bhikkhū daharānaṃ hatthe pattacīvaraṃ datvā maggaṃ gacchantā pacchime yāme sayitukāmā honti, attano attano cīvaraṃ hatthapāse katvāva sayitabbāṃ. Sace gacchantānaṃyeva asampattesu daharesu aruṇaṃ uggacchati, cīvaraṃ nissaggiyaṃ hoti, nissayo pana na paṭippassambhati. Daharānampi purato gacchantānaṃ theresu asampattesu eseva nayo. Maggaṃ virajjhivā araṇṇe aññaṃaññaṃ apassantesupi eseva nayo. Sace pana daharā “ayaṃ bhante muhuttaṃ sayitvā asukasmim nāma okāse tumhe sampāpuṇissāmā”ti vatvā yāva aruṇuggamanā sayanti, cīvaraṃ nissaggiyaṃ hoti nissayo ca paṭippassambhati. Dahare uyyojetvā theresu sayantesupi eseva nayo. Dvedhāpathaṃ disvā therā “ayaṃ maggo”, daharā “ayaṃ maggo”ti vatvā aññaṃaññaṃ vacanaṃ aggahetvā gatā, saha aruṇuggamanā cīvarāni ca nissaggiyāni honti, nissayo ca paṭippassambhati. Sace daharā maggato okkamma “anto-arūṇeyeva nivattissāmā”ti bhesajjatthāya gāmaṃ pavisitvā āgacchanti. Asampattānaṃyeva ca tesaṃ aruṇo uggacchati, cīvarāni nissaggiyāni honti, nissayo pana na paṭippassambhati. Sace pana dhenubhayena vā sunakhabhayena vā “muhuttaṃ ṭhatvā gamissāmā”ti ṭhatvā vā nisīditvā vā gacchanti, antarā aruṇe uggate cīvarāni nissaggiyāni honti, nissayo ca paṭippassambhati. Sace “anto-arūṇeyeva āgamissāmā”ti

၂၃၈

ဝိနယဝိဇ္ဇာ ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာ [၄-နိဿိဂ္ဂိယ

အန္တောသီမာယံ ဂါမံ ပဝိဋ္ဌာနံ အန္တရာ အရုဏော ဥဂ္ဂစ္ဆတိ၊ နေဝ စိဝရာနိ နိဿိဂ္ဂိယာနိ ဟောန္တိ၊ န နိဿယော ပဋိပ္ပဿန္တတိ။ သစေ ပန “ဝိဘာယတု တာဝါ”တိ နိသီဒန္တိ၊ အရုဏော ဥဂ္ဂတေဝိ န စိဝရာနိ နိဿိဂ္ဂိယာနိ ဟောန္တိ၊ နိဿယော ပန ပဋိပ္ပဿန္တတိ။ ယေဝိ “အန္တောအရုဏေယေဝ အာဂမိဿာ-မာ”တိ သာမန္တဝိဟာရံ ဓမ္မသဝနတ္ထာယ သဉ္ဇဿာဟာ ဂစ္ဆန္တိ၊ အန္တရာ-မဂ္ဂေယေဝ စ နေသံ အရုဏော ဥဂ္ဂစ္ဆတိ၊ စိဝရာနိ နိဿိဂ္ဂိယာနိ ဟောန္တိ၊ နိဿယော ပန န ပဋိပ္ပဿန္တတိ။ သစေ ဓမ္မဂါရဝေန ယာဝ ပရိယောသာနံ သုတ္တာဝဂမိဿာမာတိ နိသီဒန္တိ၊ သဟ အရုဏသုဂ္ဂမနာ စိဝရာနိ နိဿိဂ္ဂိယာနိ ဟောန္တိ၊ နိဿယောဝိ ပဋိပ္ပဿန္တတိ။

ထေရေန ဒဟရံ စိဝရဓောဝနတ္ထာယ ဂါမကံ ပေသေန္တေန အတ္တနော စိဝရံ ပစ္စုဒ္ဓရိတွာဝ ဒါတဗ္ဗံ။ ဒဟရဿာဝိ စိဝရံ ပစ္စုဒ္ဓရာပေတွာ ဌပေတဗ္ဗံ။ သစေ အဿတိယာ ဂစ္ဆတိ၊ အတ္တနော စိဝရံ ပစ္စုဒ္ဓရိတွာ ဒဟရဿ စိဝရံ ဝိဿာသေန ဂဟေတွာ ဌပေတဗ္ဗံ။ သစေ ထေရော နဿရတိ၊ ဒဟရော ဧဝ သရတိ၊ ဒဟရေန အတ္တနော စိဝရံ ပစ္စုဒ္ဓရိတွာ ထေရဿ စိဝရံ ဝိဿာသေန ဂဟေတွာ ဂန္တော ဝတ္တဗ္ဗော “ဘန္တေ တုမှာကံ စိဝရံ အဓိဋ္ဌဟိတွာ ပရိဘုဉ္ဇထာ”တိ။ အတ္တနောဝိ စိဝရံ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗံ။ ဧဝံ ဧကဿ သတိယာဝိ အာပတ္တိမောက္ခော ဟောတီတိ။ သေသံ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။

သမုဋ္ဌာနာဒီသု ပဌမကထိနသိက္ခာပဒေ အနဓိဋ္ဌာနံ အဝိကပ္ပနဉ္စ အင်္ဂါရိယံ၊ ဣဓ အပစ္စုဒ္ဓရဏံ၊ အယမေဝ ဝိသေသော။ သေသံ သဗ္ဗတ္ထ ဝုတ္တနယမေဝါတိ။

ဥဒေါသိတသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃-တတိယကထိနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၄၉၇။ တေန သမယေနာတိ တတိယကထိနသိက္ခာပဒံ။ တတ္ထ ဥဿာပေတွာ ပုနပ္ပုနံ ဝိမဇ္ဇတီတိ ဝလီသု နဋ္ဌာသု ဣဒံ မဟန္တံ ဘဝိဿတီတိ မညမာနော ဥဒကေန သိဉ္စိတွာ ပါဒေဟိ အတ္တမိတွာ ဟတ္ထေဟိ ဥဿာပေတွာ ဥက္ခိပိတွာ ဝိဋ္ဌိယံ ခံသတိ၊ တံ အာတပေ သုက္ခံ ပဌမပ္ပမာဏမေဝ ဟောတိ။ သော ပုနဝိ တထာ ကရေတိ။ တေန ဝုတ္တံ “ဥဿာပေတွာ ပုနပ္ပုနံ ဝိမဇ္ဇတီ”တိ။ တံ ဧဝံ ကိလမန္တံ ဘဂဝါ ဂန္ဓကုဋိယံ နိသိန္နောဝ ဒိဿာ နိက္ခမိတွာ သေနာသနစာရိကံ အာဟိဏ္ဏန္တော ဝိယ တတ္ထ အဂမာသိ။ တေန ဝုတ္တံ “အဗ္ဗသ ခေါ ဘဂဝါ”တိ-အာဒိ။

antosīmāyaṃ gāmaṃ pavitṭhānaṃ antarā aruṇo uggacchati, neva cīvarāni nissaggiyāni honti, na nissayo paṭippassambhati. Sace pana “vibhāyatu tāvā”ti nisīdanti, aruṇe uggatepi na cīvarāni nissaggiyāni honti, nissayo pana paṭippassambhati. Yepi “anto-arūṇeyeva āgamiṣṣāma”ti sāmāntavīhāraṃ dhammasavanatthāya sa-ussāhā gacchanti, antarāmaggeyeva ca nesaṃ aruṇo uggacchati, cīvarāni nissaggiyāni honti, nissayo pana na paṭippassambhati. Sace dhammagāravena “yāva pariyoṣānaṃ sutvāva gamiṣṣāma”ti nisīdanti, saha aruṇassuggamaṇā cīvarānipi nissaggiyāni honti, nissayopi paṭippassambhati.

Therena daharaṃ cīvaradhovanatthāya gāmaṃ pesentena attano cīvaraṃ paccuddharitvāva dātabbāṃ. Daharassāpi cīvaraṃ paccuddharāpetvā ṭhapetabbāṃ. Sace assatiyā gacchati, attano cīvaraṃ paccuddharitvā daharassa cīvaraṃ viṣṣāna gahetvā ṭhapetabbāṃ. Sace therō nassarati, daharo eva sarati, daharena attano cīvaraṃ paccuddharitvā therassa cīvaraṃ viṣṣāna gahetvā gantvā vattabbo “bhante tumhākaṃ cīvaraṃ adhiṭṭhahitvā paribhuṇṇathā”ti. Attanopi cīvaraṃ adhiṭṭhātabbāṃ. Evaṃ ekassa satiyāpi āpattimokkho hotīti. Sesaṃ uttānatthameva.

Samuṭṭhānādīsu paṭhamakathinasikkhāpade anadhiṭṭhānaṃ avikappanañca akiriyaṃ, idha apaccuddharaṇaṃ, ayameva viṣeso. Sesaṃ sabbattha vuttanayamevāti.

Udositasikkhāpadavaṇṇanā niṭṭhitā.

3. Tatiyakathinasikkhāpadavaṇṇanā

397. **Tena samayenāti** Tatiyakathinasikkhāpadaṃ. Tattha **ussāpetvā punappunaṃ vimajjati**ti “valīsu naṭṭhāsu idaṃ mahantaṃ bhavissati”ti maññamāno udakena siñcitvā pādehi akkamitvā hatthehi ussāpetvā ukkhipitvā piṭṭhiyaṃ ghaṃsati, taṃ ātape sukkaṃ paṭhamappamāṇameva hoti. So punapi tathā karoti. Tena vuttaṃ “ussāpetvā punappunaṃ vimajjati”ti. Taṃ evaṃ kilamantaṃ Bhagavā Gandhakuṭiyaṃ nisinnova disvā nikkhamitvā senāsanacārikaṃ āhiṇḍanto viya tattha agamāsi. Tena vuttaṃ “addasa kho Bhagavā”ti-ādi.

ကဏ္ဍ] ၁-စီဝရဝဂ္ဂ ၃-တတိယကထိနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၂၃၉

၄၉၉-၅၀၀။ **ကောဒသမာသေတိ** ဧကံ ပစ္စိမကတ္တိကမာသံ ဌပေတွာ သေသေ ကောဒသမာသေ။ **သတ္တမာသေတိ** ကတ္တိကမာသံ ဟေမန္တိကေ စ စတ္တာရေတိ ပဉ္စမာသေ ဌပေတွာ သေသေ သတ္တမာသေ။ **ကာလေဝိ အာဒိဿ** ဒိန္နန္တိ သံဃဿ ဝါ ဣဒံ အကာလစီဝရန္တိ ဥဒ္ဓိသိတွာ ဒိန္နံ, ကေပုဂ္ဂလဿ ဝါ ဣဒံ တုယံ ဒဗ္ဗိတိ ဒိန္နံ။

သံဃတော ဝါတိ အတ္တနော ပတ္တဘာဂဝသေန သံဃတော ဝါ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ။ **ဂဏတော ဝါတိ** ဣဒံ သုတ္တန္တိကဂဏဿ ဒေမ၊ ဣဒံ အဘိဓမ္မိက-ဂဏဿာတိ ဧဝံ ဂဏဿ ဒေန္တိ။ တတော အတ္တနော ပတ္တဘာဂဝသေန ဂဏတော ဝါ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ။

နော စဿ ပါရိပူရိတိ နော စေ ပါရိပူရိ ဘဝေယျ၊ ယတ္တကေန ကယိရမာနံ အဓိဋ္ဌာနစီဝရံ ပဟောတိ၊ တဉ္စေ စီဝရံ တတ္ထကံ န ဘဝေယျ၊ ဦးကံ ဘဝေယျာတိ အတ္ထော။

ပစ္စာသာ ဟောတိ သံဃတော ဝါတိအာဒိသု အသုကဒိဝသံ နာမ သံဃော စီဝရနိ လဘိဿတိ၊ ဂဏော လဘိဿတိ၊ တတော မေ စီဝရံ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိတိ ဧဝံ သံဃတော ဝါ ဂဏတော ဝါ ပစ္စာသာ ဟောတိ။ ဉ္ဇတကေဟိ မေ စီဝရတ္ထာယ ပေသိတံ၊ မိတ္တေဟိ ပေသိတံ၊ တေ အာဂတာ^၁ စီဝရေ ဒဿန္တိတိ ဧဝံ ဉ္ဇတိတော ဝါ မိတ္တတော ဝါ ပစ္စာသာ ဟောတိ။ **ပံသုကူလံ ဝါတိ** ဧတ္ထ ပန ပံသုကူလံ ဝါလစ္ဆာမိတိ ဧဝံ ပစ္စာသာ ဟောတိတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **အတ္တနော ဝါ ခနေနာတိ**အတ္တနော ကပ္ပါသသုတ္တာဒိနာ ခနေန အသုကဒိဝသံ နာမ လစ္ဆာမိတိ ဧဝံ ဝါ ပစ္စာသာ ဟောတိတိ အတ္ထော။

တတော စေ ဥတ္တရိ နိက္ခိပေယျ သတိယာပိ ပစ္စာသာယာတိမာသပရမတော စေ ဥတ္တရိ နိက္ခိပေယျ၊ နိဿဂ္ဂိယံ ပါရိတ္တိယန္တိ အတ္ထော။ ဧဝံ ပန အဝတွာ ယသ္မာ အန္တရာ ဥပ္ပဇ္ဇမာနေ ပစ္စာသာစီဝရေ မူလစီဝရဿ ဥပ္ပန္နဒိဝသတော ယာဝ ဝိသတိမော ဒိဝသော, တာဝ ဥပ္ပန္နံ ပစ္စာသာစီဝရံ မူလစီဝရံ အတ္တနော ဂတိကံ ကရေတိ၊ တတော ဥဒ္ဓံ မူလစီဝရံ ပစ္စာသာစီဝရံ အတ္တနော ဂတိကံ ကရေတိ။ တသ္မာ တံ ဝိသေသံ ဒေသေတုံ “တဒဟုပ္ပန္နံ မူလစီဝရေ”တိ-အာဒိနာ နယေန ပဒဘာဇနံ ဝုတ္တံ။ တံ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။

ဝိသဘာဂေ ဥပ္ပန္နံ မူလစီဝရေတိ ယဒိ မူလစီဝရံ သဏ္ဌံ, ပစ္စာသာစီဝရံ ထူလံ, န သက္ကာ ယောဇေတုံ။ ရတ္တိယော စ သေသာ ဟောန္တိ၊ န တာဝ မာသော

500. **Ekādasamāseti** ekaṃ pacchimakattikamāsaṃ ṭhapetvā sese ekādasamāse. **Sattamāseti** kattikamāsaṃ hemantike ca cattāroti pañcamāse ṭhapetvā sese sattamāse. **Kālepi ādissa dinnanti** saṃghassa vā “idaṃ akālacīvaran”ti uddisitvā dinnam, ekapuggalassa vā “idaṃ tuyham dammi”ti dinnam.

Samghato vāti attano pattabhāgavasena saṃghato vā uppajjeyya. **Gaṇato vāti** idaṃ suttantikagaṇassa dema, idaṃ ābhidhammikagaṇassāti evaṃ gaṇassa denti. Tato attano pattabhāgavasena gaṇato vā uppajjeyya.

No cassa pāripūrīti no ce pāripūrī bhaveyya, yattakena kariyamānaṃ adhiṭṭhānacīvaran pahoti, tañce cīvaran tattakam na bhaveyya, ūnakam bhaveyyāti attho.

Paccāsā hoti saṃghato vāti-ādīsu asukadivasan nāma saṃgho cīvarāni labhissati, gaṇo labhissati, tato me cīvaran uppajjissatīti evaṃ saṃghato vā gaṇato vā paccāsā hoti. **Ñātakehi** me cīvaratthāya pesitaṃ. Mittehi pesitaṃ, te āgatā¹ cīvare dassantīti evaṃ ñātito vā mittato vā paccāsā hoti. **Paṃsukūlaṃ vāti** ettha pana paṃsukūlaṃ vā lacchāmīti evaṃ paccāsā hotīti yojetabbaṃ. **Attano vā dhanenāti** attano kappāsasuttādinā dhanena asukadivasan nāma lacchāmīti evaṃ vā paccāsā hotīti attho.

Tato ce uttari nikkhipeyya satiyāpi paccāsāyāti māsaparamato ce uttari nikkhipeyya, nissaggiyaṃ pācittiyanti attho. Evaṃ pana avatvā yasmā antarā uppajjamāne paccāsācīvare mūlacīvarassa uppannadivasato yāva vīsatimo divaso, tāva uppannam paccāsācīvaran mūlacīvaran attano gataṃ karoti. Tato uddham mūlacīvaran paccāsācīvaran attano gataṃ karoti. Tasmā taṃ visesaṃ dassetuṃ “tadahuppanne mūlacīvare”ti-ādinā nayena padabhājanam vuttaṃ. Taṃ uttānatthameva.

Visabhāge uppanne mūlacīvareti yadi mūlacīvaran saṇham, paccāsācīvaran thūlaṃ, na sakkā yojetuṃ. Rattiyo ca sesā honti, na tāva māso

1. Te āgate (Ka)

ပူရတိ၊ န အကာမာ နိဂ္ဂဟေန စိဝရံ ကာရေတဗ္ဗံ။ အညံ ပစ္စာသမ္ဘိဝရံ လဘိတွာယေဝ ကာလန္တန္တရေ ကာရေတဗ္ဗံ။ ပစ္စာသမ္ဘိဝရံ ပရိက္ခာရစောဠံ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗံ။ အထ မူလစိဝရံ ထုလံ ဟောတိ၊ ပစ္စာသမ္ဘိဝရံ သဏ္ဌံ၊ မူလစိဝရံ ပရိက္ခာရစောဠံ အဓိဋ္ဌဟိတွာ ပစ္စာသမ္ဘိဝရမေဝ မူလစိဝရံ ကတွာ ဌပေတဗ္ဗံ။ တံ ပုန မာသပရိဟာရံ လဘတိ။ ဧတေနပါယေန ယာဝ ဣစ္ဆတိ၊ တာဝ အညမညံ မူလစိဝရံ ကတွာ ဌပေတုံ ဝဇ္ဇတိတိ။ သေသံ ဥတ္တာနမေဝ။

သမုဋ္ဌာနာဒိနိ ပဌမကထိနသဒိသာနေဝါတိ။

တတိယကထိနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄-ပုရာဏစိဝရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၅၀၃-၅၀၅။ **တေန သမယေန**တိ ပုရာဏစိဝရသိက္ခာပဒံ။ တတ္ထ ယာဝ သတ္တမာ ဝိတာမဟယုဂါတိ ပိတုပိတာ ဝိတာမဟော၊ ဝိတာမဟဿ ယုဂံ ပိတာမဟယုဂံ။ ယုဂန္တိ အာယုပ္ပမာဏံ ဝုစ္ဆတိ။ အဘိလာပ မတ္တမေဝ စေတံ။ အတ္တတော ပန ဝိတာမဟောယေဝ ဝိတာမဟယုဂံ။ တတော ဥဒ္ဓံ သဗ္ဗေပိ ပုဗ္ဗပုရိသာ ဝိတာမဟဂ္ဂဟဏေနေဝ ဂဟိတာ။ ဧဝံ ယာဝ သတ္တမော ပုရိသော၊ တာဝ ယာ အသမ္ပန္နါ၊ သာ ယာဝ သတ္တမာ ဝိတာမဟယုဂါ အသမ္ပန္နါတိ ဝုစ္ဆတိ။ ဒေသနာမုခမေဝ စေတံ။ မာတိတော ဝါ ပိတိတော ဝါတိဝစနတော ပန ဝိတာမဟယုဂံ ပိတာမဟိယုဂံ မာတာမဟယုဂံ မာတာမဟိယုဂံ တေသံ ဘာတုဘဂိနိဘာဂိနေယျပုတ္တပုတ္တာဒယောပိ သဗ္ဗေ ဣမ သင်္ဂဟိတာ ဧဝါတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

တကြာယံ ဝိတ္တာရနယော—ပိတာ ပိတုပိတာ တဿ ပိတာ တဿာပိ ပိတာတိ ဧဝံ ယာဝ သတ္တမာ ယုဂါ၊ ပိတာ ပိတုမာတာ တဿာ ပိတာ စ မာတာ စ ဘာတာ စ ဘဂိနိ စ ပုတ္တာ စ ဝိတရော စာတိ ဧဝံ ဥဒ္ဓန္တ အဓော စ ယာဝ သတ္တမာ ယုဂါ၊ ပိတာ ပိတုဘာတာ ပိတုဘဂိနိ ပိတုပုတ္တာ ပိတုဝိတရော တေသမ္ပိ ပုတ္တဝိတုပရမ္ပရာတိ ဧဝံ ယာဝ သတ္တမာ ယုဂါ၊ မာတာ မာတုမာတာ တဿာ မာတာ တဿာပိ မာတာတိ ဧဝံ ယာဝ သတ္တမာ ယုဂါ၊ မာတာ မာတုပိတာ တဿ မာတာ စ ပိတာ စ ဘာတာ စ ဘဂိနိ စ ပုတ္တာ စ ဝိတရော စာတိ ဧဝံ ဥဒ္ဓန္တ အဓော စ ယာဝ သတ္တမာ ယုဂါ၊ မာတာ မာတုဘာတာ မာတုဘဂိနိ မာတုပုတ္တာ မာတုဝိတရော တေသမ္ပိ

pūraṭi, na akāmā niggaḥena cīvaraṃ kāreṭabbaṃ. Aññaṃ paccāsācīvaraṃ labhitvāyeva kālabbhantare kāreṭabbaṃ. Paccāsācīvarampi parikkhāracoḷaṃ adhiṭṭhātabbaṃ. Atha mūlacīvaraṃ thulaṃ hoti, paccāsācīvaraṃ saṇhaṃ, mūlacīvaraṃ parikkhāracoḷaṃ adhiṭṭhahitvā paccāsācīvarameva mūlacīvaraṃ katvā ṭhapetabbaṃ. Taṃ puna māsaparihāraṃ labhati. Etenupāyena yāva icchatī, tāva aññaṃaññaṃ mūlacīvaraṃ katvā ṭhapetum vaṭṭatīti. Sesāṃ uttānameva.

Samuṭṭhānādīni paṭhamakathinasadisānevāti.

Tatīyakathinasikkhāpadavaṇṇanā nīṭṭhitā.

4. Purāṇacīvarasikkhāpadavaṇṇanā

503-5. **Tena samayenā**ti Purāṇacīvarasikkhāpadaṃ. Tattha **yāva sattamā pitāmahayugā**ti pitupitā pitāmaho, pitāmahassa yugaṃ pitāmahayugaṃ. Yuganti āyuppamāṇaṃ vuccati. Abhilāpamattameva cetāṃ. Atthato pana pitāmahoyeva pitāmahayugaṃ. Tato uddhaṃ sabbepi pubbapurisā pitāmahaggahaṇeneva gahitā. Evaṃ yāva sattamo puriso, tāva yā asambaddhā, sā yāva sattamā pitāmahayugā asambaddhāti vuccati. Desanāmukhameva cetāṃ. “Mātito vā pitito vā”tivacanato pana pitāmahayugampi pitāmahiyyugampi mātāmahayugampi mātāmahiyyugampi tesāṃ bhātubhaginībhāgineyyaputtapaputtādayopi sabbe idha saṅgahitā evāti veditabbā.

Tatrāyaṃ vitthāranayo—pitā pitupitā tassa pitā tassāpi pitāti evaṃ yāva sattamā yugā, pitā pitumātā tassā pitā ca mātā ca bhātā ca bhaginī ca puttā ca dhītaro cāti evampi uddhañca adho ca yāva sattamā yugā, pitā pitubhātā pitubhaginī pituputtā pitudhītaro tesampi puttadhītuparamparāti evampi yāva sattamā yugā, mātā mātumātā tassā mātā tassāpi mātāti evaṃ yāva sattamā yugā, mātā mātupitā tassa mātā ca pitā ca bhātā ca bhaginī ca puttā ca dhītaro cāti evampi uddhañca adho ca yāva sattamā yugā, mātā mātubhātā mātubhaginī mātuputtā mātudhītaro tesampi

ကဏ္ဍ] ၁-စိဝရဝဂ္ဂ ၄-ပုရာဏစိဝရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၂၄၁

ပုတ္တဗီတုပရမ္ပရာတိ ဧဝံ ယာဝ သတ္တမာ ယုဂါ နေဝ မာတုသမ္ပန္နေန န ပိတုသမ္ပန္နေန သမ္ပဒ္ဓါ။ အယံ အညာတိကာ နာမ။

ဥဘတော သံဃေတိ ဘိက္ခုနိသံဃေ ဥတ္တိစတုတ္ထေန ဘိက္ခုသံဃေ ဥတ္တိ- စတုတ္ထေနာတိ အဋ္ဌဝါစိကဝိနယကမ္ပေန ဥပသမ္ပန္နာ။

သင်္ဂ နိဝတ္တိသင်္ဂ ပါရုတဒ္ဓိတိ ရဇိတွာ ကပ္ပံ ကတွာ ကေဝါရဗ္ဗိ နိဝတ္တိ ဝါ ပါရုတံ ဝါ အန္တမသော ပရိဘောဂသီသေန အံသေ ဝါ မတ္တကေ ဝါ ကတွာ မဂ္ဂံ ဂတော ဟောတိ၊ ဥသီသကံ ဝါ ကတွာ နိပန္နော ဟောတိ၊ ဧတဗ္ဗိ ပုရာဏစိဝရမေဝ။ သစေ ပန ပစ္စတ္တရဏဿ ဟေဋ္ဌာ ကတွာ နိပဇ္ဇတိ။ ဟတ္ထေဟိ ဝါ ဥက္ခိပိတွာ အာကာသေ ဝိတာနံ ကတွာ သီသေန အဗုသန္တော ဂစ္ဆတိ၊ အယံ ပရိဘောဂေါ နာမ န ဟောတိတိ ကုရုန္တိယံ ဝုတ္တံ။

ဧတံ နိဿဂ္ဂိယန္တိ ဧတ္ထ ဧဝံ အာဏတ္တာ ဘိက္ခုနိ ဓောဝနတ္ထာယ ဥဒ္ဓန် သဇ္ဇေတိ၊ ဒါရုနိ သံဟရတိ၊ အဂ္ဂိ ကရေတိ၊ ဥဒကံ အာဟရတိ၊ ယာဝ နံ ဓောဝိတွာ ဥက္ခိပတိ၊ တာဝ ဘိက္ခုနိယာ ပယောဂေ ပယောဂေ ဘိက္ခုဿ ဒုက္ကဋ်။ ဓောဝိတွာ ဥက္ခိတ္တမတ္ထေ နိဿဂ္ဂိယံ ဟောတိ။ သစေ ဒုဒ္ဓေါတန္တိ မညမာနာ ပုန သိဉ္ဇတိ ဝါ ဓောဝတိ ဝါ၊ ယာဝ နိဋ္ဌာနံ န ဂစ္ဆတိ၊ တာဝ ပယောဂေ ပယောဂေ ဒုက္ကဋ်။ ဧသ နယော ရဇနာကောဋနသု။ ရဇန- ဒေါဏိယဉ္ဇိ ရဇနံ အာကိရိတွာ ယာဝ သင်္ဂ စိဝရံရဇတိ၊ တတော ပုဗ္ဗေယံကိဉ္ဇိ ရဇနတ္ထာယ ကရေတိ၊ ပစ္စာ ဝါ ပဋိရဇတိ၊ သဗ္ဗတ္ထ ပယောဂေ ပယောဂေ ဘိက္ခုဿ ဒုက္ကဋ်။ ဧဝံ အာကောဋနေပိ ပယောဂေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။

၅၀၆။ အညာတိကာယ အညာတိကသညိ ပုရာဏစိဝရံ ဓောဝါပေတိတိ နော စေပိ ဣမံ ဓောဝါတိ ဝဒတိ၊ အထ ခေါ ဓောဝနတ္ထာယ ကာယဝိကာရံ ကတွာ ဟတ္ထေန ဝါ ဟတ္ထေ ဒေတိ၊ ပါဒမူလေ ဝါ ဌပေတိ၊ ဥပရိ ဝါ ဒိပတိ၊ သိက္ခမာနာသာမဏေရိသာမဏေရုပ္ပါသကတိတ္ထိယာဒိနံ ဝါ ဟတ္ထေ ပေသေတိ၊ နဒိတိတ္ထေ ဓောဝန္တိယာ ဥပစာရေ ဝါ ဒိပတိ အန္တောဒ္ဓါဒသဟတ္ထေ ဩကာသေ ဌတွာ^၁၊ ဓောဝါပိတံယေဝ ဟောတိ။ သစေ ပန ဥပစာရံ မုဉ္ဇိတွာ ဩရတော ဌပေတိ၊ သာ စေ ဓောဝိတွာ အာနေတိ၊ အနာပတ္တိ။ သိက္ခ- မာနာယ ဝါ သာမဏေရိယာ ဝါ ဥပါသိကာယ ဝါ ဟတ္ထေ ဓောဝနတ္ထာယ ဒေတိ၊ သာ စေ ဥပသမ္ပန္နိတွာ ဓောဝတိ၊ အာပတ္တိယေဝ။ ဥပါသကဿ ဟတ္ထေ ဒေတိ၊ သော စေ လိင်္ဂေ ပရိဝတ္ထေ ဘိက္ခုနိသု ပဗ္ဗေတွာ ဥပသမ္ပန္နိတွာ

၁-ဩကာသေ ဌတွာ ဓောဝါပိတံ (သိ)

puttadhītuparamparāti evampi yāva sattamā yugā neva mātusambandhena na pitusambandhena sambaddhā, ayaṃ **aññātikā nāma**.

Ubhato saṃgheti bhikkhunisaṃghe ñatticatutthena, bhikkhusaṃghe ñatticatutthenāti aṭṭhavācīkavinayakammena upasampannā.

Sakim nivatthampi sakim pārutampīti rajitvā kappam katvā ekavārampi nivattham vā pārutam vā antamaso paribhogasīsenā amse vā matthake vā katvā maggam gato hoti, ussīsakam vā katvā nipanno hoti, etampi purāṇacīvameva. Sace pana paccattharaṇassa heṭṭhā katvā nipajjati. Hatthehi vā ukkhipitvā ākāse vitānam katvā sīsenā aphasanto gacchati, ayaṃ paribhogo nāma na hotīti **Kurundiyam** vuttam.

Dhotam nissaggiyanti ettha evaṃ āṇattā bhikkhunī dhovanatthāya uddhanam sajjeti, dārūni samharati, aggim karoti, udakam āharati, yāva nam dhovitvā ukkhipati, tāva bhikkhuniyā payoge payoge bhikkhussa dukkaṭam. Dhovitvā ukkhittamatte nissaggiyam hoti. Sace duddhotanti maññamānā puna siṅcati vā dhovati vā, yāva niṭṭhānam na gacchati, tāva payoge payoge dukkaṭam. Esa nayo rajanākoṭanesu. Rajanadoṇiyañhi rajanam ākiritvā yāva sakim cīvaram rajati, tato pubbe yamkiñci rajanatthāya karoti, pacchā vā paṭirajati, sabbattha payoge payoge bhikkhussa dukkaṭam. Evaṃ ākoṭane pi payogo veditabbo.

506. **Aññātikāya aññātikasaññī purāṇacīvaram dhovāpetīti** no cepi “imam dhovā”ti vadati, atha kho dhovanatthāya kāyavikāram katvā hatthena vā hatthe deti, pādamūle vā ṭhapeti, upari vā khipati, sikkhamānāsāmaṇerīsāmaṇera-upāsakatitthiyādīnam vā hatthe peseti, nadītitthe dhovantiyā upacāre vā khipati antodvādasahatthe okāse ṭhatvā¹, dhovāpitamyeva hoti. Sace pana upacāram muñcitvā orato ṭhapeti, sā ce dhovitvā āneti, anāpatti. Sikkhamānāya vā sāmaṇeriyā vā upāsikāya vā hatthe dhovanatthāya deti, sā ce upasampajjitvā dhovati, āpattiyeva. Upāsakassa hatthe deti, so ce linge parivatte bhikkhunīsu pabbajitvā upasampajjitvā

1. Okāse ṭhatvā dhovāpitam (Sī)

ဓာဝတိ၊ အာပတ္တိယေဝ။ သာမဏေရဿ ဝါ ဘိက္ခုဿ ဝါ ဟတ္ထေ ဒိန္နေဝိ လိင်္ဂပရိဝတ္တနေ ဒေသေ နယော။

ဓာဝါပေတိ ရဇာပေတိတိအာဒိသု ဧကေန ဝတ္ထုနာ နိဿဂ္ဂိယံ၊ ဒုတိယေန ဒုက္ကဋ္ဌံ။ တိဏိပိ ကာရာပေန္တဿ ဧကေန နိဿဂ္ဂိယံ၊ သေသေဟိ ဒွေ ဒုက္ကဋ္ဌာနိ။ ယသ္မာ ပနေတာနိ ဓာဝနာဒိနိ ပဋိပါဋိယာ ဝါ ဥပဋိပါဋိယာ ဝါ ကာရေန္တဿ မောက္ခော နတ္ထိ၊ တသ္မာ ဧတ္ထ တိဏိ စတုက္ကာနိ ဝုတ္တာနိ။ သစေပိ ဟိ ဣမံ စိဝရံ ရဇိတွာ ဓာဝိတွာ အာနေဟိတိ ဝုတ္ထေ သာ ဘိက္ခုနိ ပဋ္ဌမံ ဓာဝိတွာ ပစ္ဆာ ရဇတိ၊ နိဿဂ္ဂိယေန ဒုက္ကဋ္ဌမေဝ။ ဧဝံ သဗ္ဗေသု ဝိပရိတဝစနေသု နယော နေတဗ္ဗော။ သစေ ပန ဓာဝိတွာ အာနေဟိတိ ဝုတ္တာ ဓာဝတိ စေဝ ရဇတိ စ၊ ဓာဝါပနပစ္စယာ ဧဝံ အာပတ္တိ၊ ရဇနေ အနာပတ္တိ။ ဧဝံ သဗ္ဗတ္ထ ဝုတ္တာမိကကရဏေ “အဝုတ္တာ ဓာဝတိ”တိ ဣမိနာ လက္ခဏေန အနာပတ္တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဣမသ္မိံ စိဝရေ ယံ ကာတဗ္ဗံ၊ သဗ္ဗံ တံ တုယံ ဘာရေတိ ဝဒန္တော ပန ဧကဝါစာယ သမ္ပဟုလာ အာပတ္တိယော အာပဇ္ဇတိတိ။

အညာတိကာယ ဝေမတိကော၊ အညာတိကာယ ဉာတိကသညိတိ ဣမာနိဝိ ပဒါနိ ဝုတ္တာနိယေဝ တိဏ္ဍံ စတုက္ကာနိ ဝသေန ဝိတ္တာရတော ဝေဒိတဗ္ဗောနိ။

ဧကေတော ဥပသမ္ပန္နာယာတိ ဘိက္ခုနိနံ သန္တိကေ ဥပသမ္ပန္နာယ ဓာဝါ-ပေန္တဿ ဒုက္ကဋ္ဌံ။ ဘိက္ခုနံ သန္တိကေ ဥပသမ္ပန္နာယ ပန ယထာဝတ္ထုကမေဝ။ ဘိက္ခုနံ သန္တိကေ ဥပသမ္ပန္နာ နာမ ပဉ္စသတာ သာကိယာနိယော။

၅၀၇။ **အဝုတ္တာ ဓာဝတိတိ** ဥဒ္ဓေသာယ ဝါ ဩဝါဒါယ ဝါ အာဂတာ ကိလိန္တံ စိဝရံ ဒိသ္မာ ဌပိတဋ္ဌာနတော ဂဟေတွာ ဝါ၊ ဒေထ အယျ ဓာဝိဿာ-မိတိ အာဟရာပေတွာ ဝါ ဓာဝတိ စေဝ ရဇတိ စ အာကောဇေတိ စ၊ အယံ အဝုတ္တာ ဓာဝတိ နာမ။ ယာပိ ဣမံ စိဝရံ ဓာဝါတိ ဒဟရံ ဝါ သာမဏေရံ ဝါ အာဏာပေန္တဿ ဘိက္ခုနော သုတွာ “အာဟရထယျ အဟံ ဓာဝိဿာမိ”တိ ဓာဝတိ၊ တာဝကာလိကံ ဝါ ဂဟေတွာ ဓာဝိတွာ ရဇိတွာ ဒေတိ၊ အယမ္ပိ အဝုတ္တာ ဓာဝတိ နာမ။

အညံ ပရိက္ခာရန္တိ ဥပါဟနတ္ထဝိက ပတ္တတ္ထဝိက အံသဗဒ္ဓက ကာယဗန္ဓန-မဇ္ဇဝိဋ္ဌဘိသိတနိကာဒိ^၁ ယံကိဉ္စ ဓာဝါပေတိ၊ အနာပတ္တိ။ သေသမေတ္ထ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။

dhovati, āpattiyeva. Sāmaṇerassa vā bhikkhussa vā hatthe dinnepi
liṅgaparivattane eseve nayo.

Dhovāpeti rajāpetī-ādīsu ekena vatthunā nissaggiyaṃ, dutiyena
dukkaṭaṃ. Tīṇipi kārāpentassa ekena nissaggiyaṃ, sesehi dve dukkaṭāni.
Yasmā panetāni dhovanādīni paṭipāṭiyā vā uppaṭipāṭiyā vā kārentassa
mokkho natthi, tasmā ettha tīṇi catukkāni vuttāni. Sacepi hi “imaṃ cīvaraṃ
rajitvā dhovitvā ānehī”ti vutte sā bhikkhunī paṭhamā dhovitvā pacchā
rajati, nissaggiyena dukkaṭameva. Evaṃ sabbesu viparītavacanesu nayo
netabbo. Sace pana “dhovitvā ānehī”ti vuttā dhovati ceva rajati ca,
dhovāpanapaccayā eva āpatti, rajane anāpatti. Evaṃ sabbattha
vuttādhikakaraṇe “avuttā dhovatī”ti iminā lakkhaṇena anāpatti veditabbā.
“Imasmiṃ cīvare yaṃ kātabbā, sabbā tām tuyhaṃ bhāro”ti vadanto pana
ekavācāya sambahulā āpattiyo āpajjati.

Aññātikāya vematiko, aññātikāya ñātikasaññīti imānī padāni
vuttānāmyeva tiṇṇaṃ catukkānaṃ vasena vitthārato veditabbāni.

Ekato upasampannāyāti bhikkhunīnaṃ santike upasampannāya
dhovāpentassa dukkaṭaṃ. Bhikkhūnaṃ santike upasampannāya pana
yathāvatthukameva. Bhikkhūnaṃ santike upasampannā nāma pañcasatā
sākiyāniyo.

507. **Avuttā dhovatī**ti uddesāya vā ovādāya vā āgatā kilinnaṃ cīvaraṃ
disvā ṭhapitaṭṭhānato gahetvā vā, “detha ayya dhovissāmi”ti āharāpetvā vā
dhovati ceva rajati ca ākoṭeti ca, ayaṃ avuttā dhovati nāma. Yāpi “imaṃ
cīvaraṃ dhovā”ti daharaṃ vā sāmaṇeraṃ vā āpāpentassa bhikkhuno sutvā
“āharathayya ahaṃ dhovissāmi”ti dhovati, tāvakālikaṃ vā gahetvā dhovitvā
rajitvā deti, ayampi avuttā dhovati nāma.

Aññaṃ parikkhāraṇti upāhanatthavika pattatthavika aṃsabaddhaka
kāyabandhanamañcapīṭhabhisitaṭṭikādī¹ yaṃkiñci dhovāpeti, anāpatti.
Sesamettha uttānatthameva.

1. Mañcapīṭhataṭṭikādi (Sī)

ကဏ္ဍ] ၁-စီဝရဝဂ္ဂ ၅-စီဝရပဋိဂ္ဂဟဏသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၂၄၃

သမုဋ္ဌာနာဒိသုပနဇ္ဇဒံ သိက္ခာပဒံ ဆသမုဋ္ဌာနံ၊ ကိရိယံ၊ နောသညာဝိမောက္ခံ၊
အစိတ္တကံ၊ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇံ၊ ကာယကမ္မံ ဝစီကမ္မံ၊ တိစိတ္တံ၊ တိဝေဒနန္တိ။

ပုရာဏစီဝရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၅-စီဝရပဋိဂ္ဂဟဏသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၅၀၈။ **တေန သမယေန**တိ စီဝရပဋိဂ္ဂဟဏသိက္ခာပဒံ။ တတ္ထ ပိဏ္ဏ-
ပါတပဋိက္ကန္တာတိ ပိဏ္ဏပါတတော ပဋိက္ကန္တာ။ **ယေန အန္တဝနံ တေနုပသင်္ဂမီ**တိ
အပညတ္တေ သိက္ခာပဒေ ယေန အန္တဝနံ တေနုပသင်္ဂမီ။ **ကတကမ္မာ**တိ
ကတစောရိကကမ္မာ၊ သန္တိစ္ဆေဒနာဒိဟိ ပရဘဏ္ဍိ ဟရိတာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။
စောရဂါမဏိကောတိ စောရဇေဋ္ဌကော။ သော ကိရ ပုဗ္ဗေ ထေရီ ဇာနာတိ၊
တသ္မာ စောရာနံ ပုရတော ဂစ္ဆန္တော ဒိသ္မာ “ဧတ္တော မာ ဂစ္ဆထ၊ သဗ္ဗေ
ဇူတော ထော”တိ တေ ဂဟေတွာ အညေန မဂ္ဂေန အဂမာသိ။ **သမာဓိမှာ**
ဝုဋ္ဌဟိတွာတိ ထေရီ ကိရ ပရိစ္ဆိန္ဒဝေလာယံယေဝ သမာဓိမှာ ဝုဋ္ဌဟိ။
သောပိ တသ္မိယေဝ ခဏေ ဧဝံ အဝစ၊ တသ္မာ သာ အသောသိ။
သုတွာ စ “နတ္ထိ ဒါနိ အညော ဧတ္ထ သမဏော ဝါ မြာဟုဏော ဝါ အညတြ
မယာ”တိ တံ မံသံ အဂ္ဂဟေသိ။ **တေန ဝုတ္တံ** “အထ ခေါ ဥပ္ပလဝဏ္ဏာ
ဘိက္ခုနီ”တိအာဒိ။

ဩဟိယုကောတိ အဝဟိယကော အဝသေသော၊ ဝိဟာရဝါရံ ပတွာ
ဧကောဝ ဝိဟာရေ ဌိတောတိ အတ္တော။ **သစေ မေ တံ အန္တရဝါသကံ**
ဒေသျှာသီတိ ကသ္မာ အာဟ။ သဏှံ သနမဋ္ဌံ အန္တရဝါသကံ ဒိသ္မာ
လောဘေန။ အဝိစ အပ္ပကော တဿာ အန္တရဝါသကေ လောဘော၊
ထေရိယာ ပန သိခါပ္ပတ္တာ ကောဋ္ဌာသသမ္ပတ္တိ၊ တေနဿာ သရိရပါရိပူရိ
ပဿိဿာမီတိ ဝိသမလောဘံ ဥပ္ပါဒေတွာ ဧဝမာဟ။ **အန္တိမန္တိ** ပဉ္စန္တံ
စီဝရာနံ သဗ္ဗပရိယန္တံ ဟုတွာ အန္တိမံ။ အန္တိမန္တိ ပဉ္စမံ။ အညံ လေသေနာပိ
ဝိကပ္ပေတွာ ဝါ ပစ္စုဒ္ဓရိတွာ ဝါ ဌဝိတံ စီဝရံ နတ္ထိတိ ဧဝံ ယထာအနုညာတာနံ
ပဉ္စန္တံ စီဝရာနံ ဓာရဏဝသေနော အာဟ၊ န လောဘေန၊ န ဟိ ခိဏာသဝါနံ
လောဘော အတ္ထိ။ **နိပ္ပိဋိယမာနာ**တိ ဥပမံ ဒေသေတွာ ဂါဠိ ဝိဠိယမာနာ။

Samuṭṭhānādīsu pana idaṃ sikkhāpadam chasamuṭṭhānam, kiriyaṃ, nosaññāvimokkham, acittakam, paṇṇattivajjam, kāyakammam vacīkammam, ticittam, tivedananti.

Purāṇacīvarasikkhāpadavaṇṇanā niṭṭhitā.

5. Cīvarapaṭiggahaṇasikkhāpadavaṇṇanā

508. **Tena samayenāti** Cīvarapaṭiggahaṇasikkhāpadam. Tattha **piṇḍapātapaṭikkantāti** piṇḍapātato paṭikkantā. **Yena Andhavanam tenupasaṅkamīti** apaññatte sikkhāpade yena Andhavanam tenupasaṅkami. **Katakammāti** katacorikakammā, sandhicchedanādīhi parabhaṇḍam haritāti vuttam hoti. **Coragāmaṇikoti** corajetṭhako. So kira pubbe therim jānāti, tasmā corānam purato gacchanto disvā “etto mā gacchatha, sabbe ito ethā”ti te gahetvā aññena maggena agamāsi. **Samādhimhā vuṭṭhahitvāti** therī kira paricchinnavelāyamyeva samādhimhā vuṭṭhahi. Sopi tasmimyeva khaṇe evam avaca, tasmā sā assosi. Sutvā ca “natthi dāni añño ettha samaṇo vā brāhmaṇo vā aññatra mayā”ti tam maṃsam aggahesi. Tena vuttam “atha kho Uppalavaṇṇā bhikkhunī”ti-ādi.

Ohiiyakoti avahīyako avaseso, vihāravāram patvā ekova vihāre ṭhitoti attho. **Sace me tvaṃ antaravāsakam dadeyyāsīti** kasmā āha. Saṇham ghanamaṭṭham¹ antaravāsakam disvā lobhena. Apica appako tassā antaravāsake lobho, theriyā pana sikkhāpattā koṭṭhāsasampatti, tenassā sarīrapāripūrim passissāmīti visamalobham uppādetvā evamāha. **Antimanti mañcannam cīvarānam sabbapariyantam hutvā antimam.** Antimanti pacchiram. Aññam lesenāpi vikappetvā vā paccuddharitvā vā ṭhapitam cīvaram natthīti evam yathā-anuññātānam pañcannam cīvarānam dhāraṇavaseneva āha, na lobhena, na hi khīṇāsavānam lobho atthi. **Nippīliyamānāti** upamam dassetvā gālham pīliyamānā.

1. Ghanabaddham (Sī)

အန္တရဝါသကံ ဒတွာ ဥပဿယံ အဂမာသီတိ သက်စွဲကံ နိဝါသေတွာ ယထာ တဿ မနောရထော န ပူရတိ၊ ဧဝံ ဟတ္ထတလေယေဝ ဒဿေတွာ အဂမာသိ။

၅၁၀။ ကသ္မာ ပါရိဝတ္တကစီဝရံ အပ္ပဋ္ဌိဂဏ္ဍန္တေ ဥဇ္ဈာယိံသု? သစေ ဧတ္တကောပိ အမှေသု အယျာနံ ဝိဿာသော နတ္ထိ၊ ကထံ မယံ ယာပေဿာမာတိ ဝိဟတ္တတာယ သမဘိတုန္တတ္တာ။

အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ဣမေသံ ပဉ္စန္ဒန္တိ ဣမေသံ ပဉ္စန္ဒံ သဟဓမ္မိကာနံ သမသဒ္ဓါနံ သမသီလာနံ သမဒိဋ္ဌိနံ ပါရိဝတ္တကံ ဂဟေတုံ အနုဇာနာမိတိ အတ္ထော။

၅၁၂။ **ပယောဂေ ဒုက္ခဒန္တိ** ဂဟဏတ္တာယ ဟတ္ထပ္ပသာရဏာဒီသု ဒုက္ခဒန္တံ။ **ပဋိလာဘေနာတိ** ပဋိဂ္ဂဟဏေန။ တတ္ထ စ ဟတ္ထေန ဝါ ဟတ္ထေ ဒေတု၊ ပါဒမူလေ ဝါ ဌပေတု၊ ဥပရိ ဝါ ဒိပတု၊ သော စေ သာဒိယတိ၊^၁ ဂဟိတမေဝ ဟောတိ။ သစေ ပန သိက္ခမာနာသာမဏေရသာမဏေရိဥပါသကဥပါသိကာဒိနံ ဟတ္ထေ ပေသိတံ ပဋိဂ္ဂဟာတိ၊ အနာပတ္တိ။ ဓမ္မကထံ ကထေန္တဿ စတဿောပိ ပရိသာ စီဝရာနိ စ နာနာဝိရာဂဝတ္ထာနိ စ အာနေတွာ ပါဒမူလေ ဌပေန္တိ၊ ဥပစာရေ ဝါ ဌတွာ ဥပစာရံ ဝါ မုဗ္ဗိတွာ ဒိပန္တိ၊ ယံ တတ္ထ ဘိက္ခုနီနံ သန္တကံ၊ တံ အညတြိ ပါရိဝတ္တကာ ဂဏ္ဍန္တဿ အာပတ္တိယေဝ။ အံထ ပန ရတ္တိဘာဂေ ဒိတ္တာနိ ဟောန္တိ “ဣဒံ ဘိက္ခုနိယာ ဣဒံ အညေသ”န္တိ ဉာတုံ န သက္ကာ၊ ပါရိဝတ္တကကိစ္စံ နတ္ထိတိ **မဟာပစ္စရိယံ ကုရန္တိယဉ္စ** ဝုတ္တိ၊ တံ အစိတ္တကဘာဝေန န သမေတိ။ သစေ ဘိက္ခုနီ ဝဿာဝါသိကံ ဒေတိ၊ ပါရိဝတ္တကမေဝ ကာတဗ္ဗံ။ သစေ ပန သင်္ကာရကုဋာဒီသု ဌပေတိ “ပံသုကူလံ ဂဏှိဿန္တိ”တိ၊ ပံသုကူလံ အဓိဋ္ဌဟိတွာ ဂဟေတုံ ဝဋ္ဋတိ။

၅၁၃။ **အညာတိကာယ အညာတိကသညီတိ** တိကပါစိတ္တိယံ။ **ကေတော ဥပသမ္ပန္နာယာတိ** ဘိက္ခုနီနံ သန္တိကေ ဥပသမ္ပန္နာယ ဟတ္ထတော ဂဏ္ဍန္တဿ ဒုက္ခဒန္တံ၊ ဘိက္ခုနီနံ သန္တိကေ ဥပသမ္ပန္နာယ ပန ပါစိတ္တိယမေဝ။

၅၁၄။ **ပရိတ္တေန ဝါ ဝိပုလန္တိ** အပ္ပဋ္ဌစီဝရေန ဝါ ဥပါဟနတ္ထဝိက-ပတ္တတ္ထဝိကအံသဗဒ္ဓကကာယဗန္ဓနာဒိနာ ဝါ မဟန္တံ စေတာပေတွာ သစေဝိ

Antaravāsakaṃ datvā upassayaṃ agamāsīti saṅkaccikaṃ nivāsetvā yathā tassa manoratho na pūراتي، evaṃ hatthataleyeva dassetvā agamāsi.

510. Kasmā pārivattakacīvaraṃ appaṭiggaṇhante ujjhāyimsu? Sace ettakopi amhesu ayyānaṃ vissāso natthi, kathaṃ mayaṃ yāpessāmāti vihatthatāya samabhitunnattā.

Anujānāmi bhikkhave imesaṃ pañcannanti imesaṃ pañcannaṃ sahadhammikānaṃ samasaddhānaṃ samasīlānaṃ samadiṭṭhīnaṃ pārivattakaṃ gahetuṃ anujānāmīti attho.

512. **Payoge dukkaṇṭanti** gahaṇatthāya hatthappasāraṇādīsu dukkaṇṭaṃ. **Paṭilābhenāti** paṭiggahaṇena. Tattha ca hatthena vā hatthe detu, pādamūle vā ṭhapetu, upari vā khipatu, so ce sādīyati,¹ gahitameva hoti. Sace pana sikkhamānāsāmaṇerasāmaṇerī-upāsaka-upāsikādīnaṃ hatthe pesitaṃ paṭiggaṇhāti, anāpatti. Dhammakathaṃ kathentassa catassopi parisā cīvarāni ca nānāviraḡavattahāni ca ānetvā pādamūle ṭhapenti, upacāre vā ṭhatvā upacāraṃ vā muñcitvā khipanti, yaṃ tattha bhikkhunīnaṃ santakaṃ, taṃ aññatra pārivattakā gaṇhantassa āpattiyeva. Atha pana rattibhāge khittāni honti “idaṃ bhikkhuniyā, idaṃ aññesaṃ”ti nātuṃ na sakkā, pārivattakakiccaṃ natthīti **Mahāpaccariyaṃ Kurundiyañca** vuttaṃ, taṃ acittakabhāvena na sameti. Sace bhikkhunī vassāvāsikaṃ deti, pārivattakameva kātabbaṃ. Sace pana saṅkāraḡādīsu ṭhapeti “paṃsukūlaṃ gaṇhissanti”ti, paṃsukūlaṃ adhiṭṭhahitvā gahetuṃ vaṭṭati.

513. **Aññātikāya aññātikasaññīti** tikapācittiyaṃ. **Ekato upasampannāyāti** bhikkhunīnaṃ santike upasampannāya hatthato gaṇhantassa dukkaṇṭaṃ, bhikkhūnaṃ santike upasampannāya pana pācittiyameva.

514. **Parittena vā vipulanti** appagghacīvarena vā upāhanatthavikapattatthavika aṃsabaddhaka kāyabandhanādīnā vā mahagghaṃ cetāpetvā sacepi

1. Sādayati (Ka)

စီဝရံ ပဋိဂ္ဂဏှာတိ၊ အနာပတ္တိ။ မဟာပစ္စရိယံ ပန “အန္တမသော ဟရိတကီ-ခဏ္ဍေနာဝီ”တိ ဝုတ္တံ။ ဝိပုလေန ဝါ ပရိတ္တန္တိ ဣဒံ ဝုတ္တဝိပလ္လာသေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အညံ ပရိက္ခာရန္တိ ပတ္တတ္ထဝိကာဒိံ ယံ ကိဉ္စိ၊ ဝိကပ္ပနုပဂပစ္စိမစီဝရပ္ပမာဏံ ပန ပဋပရိဿာဝနဗ္ဗိ န ဝဇ္ဇတိ။ ယံ နေဝ အဓိဋ္ဌာနုပဂံ န ဝိကပ္ပနုပဂံ၊ တံ သဗ္ဗံ ဝဇ္ဇတိ။ သစေဝိ မဇ္ဇပ္ပမာဏာ ဘိသိစ္ဆဝိ ဟောတိ၊ ဝဇ္ဇတိယေဝ၊ ကော ပန ဝါဒေါ ပတ္တတ္ထဝိကာဒိသု။ သေသံ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။

သမုဋ္ဌာနာဒိသု ဣဒံ ဆသမုဋ္ဌာနံ၊ ကိရိယာကိရိယံ၊ နောသညာဝိမောက္ခံ၊ အစိတ္တကံ၊ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇံ၊ ကာယကမ္မဝစီကမ္ပံ၊ တိစိတ္တံ၊ တိဝေဒနန္တိ။

စီဝရပဋိဂ္ဂဟဏသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၆-အညာတကဝိညတ္တိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၅၁၅။ တေန သမယေနာတိ အညာတကဝိညတ္တိသိက္ခာပဒံ။ တတ္ထ ဥပနန္တော သဏ္ဍပုတ္တောတိ အသိတိသဟဿမတ္တာနံ သဏ္ဍကုလာ ပဗ္ဗဇိတာနံ ဘိက္ခုနံ ပတိကိဋ္ဌော လောလဇာတိကော။ ပဇ္ဇောတိ ဆေကော သမတ္တော ပဋိမလော သရသမ္ပန္နော ကဏ္ဍမာဓုရိယေန သမန္တာဂတော။ ကိဿိံ ဝိယာတိ ကိံသု ဝိယ၊ ကိလေသော ဝိယ ဟိရေတ္တပ္ပဝသေန ကမ္ပနံ ဝိယ သင်္ကမ္ပနံ ဝိယ ဟောတိတိ အတ္တော။

အဗ္ဗါနမဂ္ဂန္တိ^၁ အဗ္ဗါနသင်္ခါတံ ဒီသမဂ္ဂံ၊ န နဂရဝိထိမဂ္ဂန္တိ အတ္တော။ တေ ဘိက္ခု။ အန္တိန္တိ သူတိ မုသိံသု၊ ပတ္တစီဝရနိ နေသံ ဟရိံသူတိ အတ္တော။ အနုယုဉ္ဇာတိတိ ဘိက္ခုဘာဝဇာနနတ္ထာယ ပုစ္ဆ။ အနုယုဉ္ဇိယမာနာတိ ပဗ္ဗဇ္ဇာ-ဥပသမ္ပဒါပတ္တစီဝရဓိဋ္ဌာနာဒိနိ ပုစ္ဆိယမာနာ။ တေမတ္ထံ အာရောစေသုန္တိ ဘိက္ခုဘာဝံ ဇာနာပေတွာ ယော “သာကေတာ သာဝတ္ထိံ” အဗ္ဗါနမဂ္ဂပ္ပဋိ-ပန္နာ”တိအာဒိနာ နယေန ဝုတ္တော၊ တေမတ္ထံ အာရောစေသု။

၅၁၇။ အညာတကံ ဂဟပတိံ ဝါတိအာဒိသု ယံ ပရတော “တိဏေန ဝါ ပဏ္ဍေန ဝါ ပဋိစ္ဆာဒေတွာ”တိ ဝုတ္တံ၊ တံ အာဒိံ ကတွာ ဧဝံ အနုပုဗ္ဗကထာ ဝေဒိတဗ္ဗာ—သစေ စောရေ ပသိတွာ ဒဟရာ ပတ္တစီဝရနိ ဂဟေတွာ ပလာတာ၊ စောရာ ထေရာနံ နိဝါသနပါရုပနမတ္ထိယေဝ ဟရိတွာ ဂစ္ဆန္တိ၊

၁-အဗ္ဗါနမဂ္ဂပ္ပဋိပန္နာ (ပါဠိယံ)

cīvaraṃ paṭiggaṇhāti, anāpatti. **Mahāpaccariyaṃ** pana “antamaso harītakīkhaṇḍenāpī”ti vuttaṃ. **Vipulena vā parittanti** idaṃ vuttavipallāsena veditabbam. **Aññaṃ parikkhārenti** pattatthavikādiṃ yaṃkiñci, vikappanupagapacchimacīvarappamāṇaṃ pana paṭaparissāvanampi na vaṭṭati. Yaṃ neva adhiṭṭhānupagaṃ na vikappanupagaṃ, taṃ sabbam vaṭṭati. Sacepi mañcappamāṇā bhisicchavi hoti, vaṭṭatiyeva, ko pana vādo pattatthavikādīsu. Sesaṃ uttānatthameva.

Samuṭṭhānādīsu idaṃ chasamuṭṭhānaṃ, kiriyākiriyaṃ, nosaññāvimokkhaṃ, acittakaṃ, paṇṇattivajjaṃ, kāyakammavacīkammaṃ, ticittaṃ, tivedananti.

Cīvarapaṭiggahaṇasikkhāpadavaṇṇanā niṭṭhitā.

6. Aññātakaviññattisikkhāpadavaṇṇanā

515. **Tena samayenāti** Aññātakaviññattisikkhāpadaṃ. Tattha **Upanando Sakyaputtoti** asītisahassamattānaṃ Sakyakulā pabbajitānaṃ bhikkhūnaṃ patikiṭṭho lolajātiko. **Paṭṭoti** cheko samattho paṭibalo sarasampanno kaṇṭhamādhuriyena samannāgato. **Kismim viyāti** kimsu viya, kilesa viya hirottappavasena kampanaṃ viya saṅkampanaṃ viya hotīti attho.

Addhānamagganti¹ addhānasaṅkhātānaṃ dīghamaggaṃ, na nagaravāṭṭhimagganti attho. **Te bhikkhū acchindimśūti** musimśu, pattacīvarāni nesaṃ harimśūti attho. **Anuyuñjāhīti** bhikkhubhāvajānanatthāya puccha. **Anuyuñjīyamānāti** pabbajjā-upasampadāpattacīvarādhiṭṭhānādīni pucchiyamānā. **Etamatthaṃ ārocesunti** bhikkhubhāvaṃ jānāpetvā yo “sāketā Sāvattimā addhānamaggappaṭipannā”ti-ādinā nayena vutto, etamatthaṃ ārocesuṃ.

517. **Aññātakam gahapatiṃ vāti**-ādīsu yaṃ parato “tiṇena vā paṇṇena vā paṭicchadetvā”ti vuttaṃ, taṃ ādiṃ katvā evaṃ anupubbakathā veditabbā—sace core passitvā daharā pattacīvarāni gahetvā palātā, corā therānaṃ nivāsanapārūpanamattamīyeva haritvā gacchanti,

1. Addhānamaggappaṭipannā (Pāliyaṃ)

ထေရေဟိ နေဝ တာဝ စီဝရံ ဝိညာပေတဗ္ဗံ၊ န သာခါပလာသံ ဘဉ္ဇိတဗ္ဗံ။ အထ ဒဟရာ သဗ္ဗံ ဘဏ္ဍကံ ဆဇ္ဇေတွာ ပလာတာ၊ စောရာ ထေရာနံ နိဝါသနပါရူပနံ တဉ္စ ဘဏ္ဍကံ ဂဟေတွာ ဂစ္ဆန္တိ။ ဒဟရေဟိ အာဂန္တော အတ္တနော နိဝါသန-ပါရူပနာနိ န တာဝ ထေရာနံ ဒါတဗ္ဗာနိ၊ န ဟိ အနန္တိန္ဒရီဝရာ အတ္တနော အတ္ထာယ သာခါပလာသံ ဘဉ္ဇိတုံ လဘန္တိ၊ အန္တိန္ဒရီဝရာနံ ပန အတ္ထာယ လဘန္တိ၊ အန္တိန္ဒရီဝရာဝ အတ္တနောပိ ပရေသမ္ပိ အတ္ထာယ လဘန္တိ။ တသ္မာ ထေရေဟိ ဝါ သာခါပလာသံ ဘဉ္ဇိတွာ ဝါကာဒိဟိ ဂန္တေတွာ ဒဟရာနံ ဒါတဗ္ဗံ၊ ဒဟရေဟိ ဝါ ထေရာနံ အတ္ထာယ ဘဉ္ဇိတွာ ဂန္တေတွာ တေသံ ဟတ္ထေ ဒတွာ ဝါ အဒတွာ ဝါ အတ္တနာ နိဝါသေတွာ အတ္တနော နိဝါသန-ပါရူပနာနိ ထေရာနံ ဒါတဗ္ဗာနိ။ နေဝ ဘူတဂါမပါတဗျတာယ ပါစိတ္တိယံ ဟောတိ၊ န တေသံ ဓာရဏေ ဒုက္ကဋ္ဌံ။

သစေ အန္တရာမဂ္ဂေ ရဇကတ္ထရဏံ ဝါ ဟောတိ၊ အညေ ဝါ တာဒိသေ မနုဿေ ပဿန္တိ၊ စီဝရံ ဝိညာပေတဗ္ဗံ။ ယာနိ စ နေသံ တေ ဝါ ဝိညတ္တ-မနုဿာ၊ အညေ ဝါ သာခါပလာသနိဝါသနေ ဘိက္ခု၊ ဒိဿာ ဥဿာဟဇာတာ ဝတ္ထာနိ ဒေန္တိ၊ တာနိ သဒဿာနိဝါဟောန္တ၊ အဒဿာနိ ဝါ နိလာဒိနာနာဝတ္ထာနိ ဝါ၊ ကပ္ပိယာနိပိ အကပ္ပိယာနိပိ သဗ္ဗာနိ အန္တိန္ဒရီဝရာနေ ဌိတတ္ထာ တေသံ နိဝါသေတွာ ပါရူပိတွာ ဝေန္တိ။ ဝုတ္တမ္ပိဟေတံ ပရိဝါရေ—

“အကပ္ပကတံ နပိ ရဇနာယ ရတ္တံ၊
တေန နိဝတ္ထော ယေန ကာမံ ဝဇေယျံ။
န စဿ ဟောတိ အာပတ္တိ၊
သော စ ဓမ္မော သုဂတေန ဒေသိတော။
ပဉ္စာ မေဿ ကုသလေဟိ စိန္တိတာ”တိ။

အယံ ဟိ ပဉ္စော အန္တိန္ဒရီဝရကံ ဘိက္ခု သန္ဓာယ ဝုတ္တော။ အထ ပန တိတ္ထိယေဟိ သဟ ဂစ္ဆန္တိ၊ တေ စ နေသံ ကုသလီရဝါကစီရလကစီရာနိ ဒေန္တိ၊ တာနိပိ လမ္ပိ အဂ္ဂဟေတွာ နိဝါသေတွံ ဝေန္တိ၊ နိဝါသေတွာပိ လမ္ပိ န ဂဟေတဗ္ဗာ။

ဣဒါနိ “ယံ အာဝါသံ ပဌမံ ဥပဂစ္ဆတိ၊ သစေ တတ္ထ ဟောတိ သံဃဿ ဝိဟာရစီဝရံ ဝါ”တိအာဒိသု ဝိဟာရစီဝရံ နာမ မနုဿာ အာဝါသံ ကာရေတွာ “စတ္တာရေပိ ပစ္စယာ အမှာကံယေဝ သန္တကာ ပရိဘောဂံ

therehi neva tāva cīvaram viññāpetabban, na sākāpalāsam bhañjītabban. Atha daharā sabban bhaṇḍakam chaḍḍetvā palātā, corā therānam nivāsanapārūpanam, tañca bhaṇḍakam gahetvā gacchanti, daharehi āgantvā attano nivāsanapārūpanāni na tāva therānam dātabbāni, na hi anacchinnacīvarā attano atthāya sākāpalāsam bhañjītuṃ labhanti, acchinnacīvarānaṃ pana atthāya labhanti, acchinnacīvarāva attanopi paresampi atthāya labhanti. Tasmā therehi vā sākāpalāsam bhañjītvā vākādīhi ganthetvā daharānam dātabban, daharehi vā therānam atthāya bhañjītvā ganthetvā tesam hatthe datvā vā adatvā vā attanā nivāsetvā attano nivāsanapārūpanāni therānam dātabbāni. Neva bhūtagāmapātabyatāya pācittiyam hoti, na tesam dhāraṇe dukkaṭam.

Sace antarāmagge rajakattharaṇam vā hoti, aññe vā tādise manusse passanti, cīvaram viññāpetabban. Yāni ca nesaṃ te vā viññattamanussā, aññe vā sākāpalāsanivāsane bhikkhū disvā ussāhajātā vatthāni denti, tāni sadasāni vā hontu adasāni vā nīlādinānāvāṇṇāni vā, kappiyānapi akappiyānapi sabbāni acchinnacīvaraṭṭhāne ṭhitattā tesam nivāsetuñca pārūpituñca vaṭṭanti. Vuttampi hetam **Parivāre**—

“Akappakataṃ napi rajānāya rattam,
Tena nivattho yena kāmam vajeyya.
Na cassa hoti āpatti,
So ca dhammo Sugatena desito.
Pañhā mesā kusalehi cintitā”ti¹.

Ayaṃ hi pañho acchinnacīvarakam bhikkhum sandhāya vutto. Atha pana titthiyehi saha gacchanti², te ca nesaṃ kusacīravākacīraphalakacīrāni denti, tānapi laddhim aggahetvā nivāsetuṃ vaṭṭanti, nivāsetvāpi laddhi na gahetabbā.

Idāni “yaṃ āvāsaṃ paṭhamam upagacchati, sace tattha hoti saṃghassa vihāracīvaram vā”ti-ādīsu **vihāracīvaram** nāma manussā āvāsaṃ karetvā “cattāropi paccayā amhākaṃyeva santakā paribhogam

ဂစ္ဆန္တိ”တိ တိစီဝရံ သဇ္ဇေတွာ အတ္တနာ ကာရာပိတေ အာဝါသေ ဌပေန္တိ၊ ဧတံ ဝိဟာရစီဝရံ နာမ။ ဥတ္တရတ္တရဏန္တိ မဇ္ဇကဿ ဥပရိ အတ္တရဏကံ^၁ ဝုစ္ဆတိ။ ဣမတ္တရဏန္တိ ပရိကမ္မကတာယ ဘူမိယာ ရက္ခဏတ္ထံ^၂ စိမိလိကာဟိ ကတ- အတ္တရဏံ၊ တဿ ဥပရိ တဋ္ဌိကံ ပတ္ထရိတွာ စက်မန္တိ။ ဘိသိန္နဇီတိ မဇ္ဇဘိသိယာ ဝါ ဝိဋ္ဌဘိသိယာ ဝါ ဆဝိ၊ သစေ ပူရိတာ ဟောတိ၊ ဝိရုဏ်တွာပိ ဂဟေတုံ ဝုဋ္ဌတိ။ ဧဝမေတေသု ဝိဟာရစီဝရဗိသု ယံ တတ္ထ အာဝါသေ ဟောတိ၊ တံ အနာပုစ္ဆာပိ ဂဟေတွာ နိဝါသေတုံ ဝါ ပါရပိတုံ ဝါ အတ္ထိန္ဒ- စီဝရကာနံ ဘိက္ခုနံ လဗ္ဘတိတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တဉ္စ ခေါ လဘိတွာ ဩဒဟိဿာမိ ပုန ဌပေဿာမိတိ အဓိပ္ပါယေန၊ န မူလစ္ဆေဇ္ဇာယ။ လဘိတွာ စ ပန ဣတိတော ဝါ ဥပဋ္ဌာကတော ဝါ အညတော ဝါ ကုတောစိ ပါကတိကမေဝ ကာတဗ္ဗံ။ ဝိဒေသဂတေန ဧကသ္မိံ သံဃိကေ အာဝါသေ သံဃိကပရိဘောဂေန ပရိဘုဉ္ဇနတ္ထာယ ဌပေတဗ္ဗံ။ သစဿ ပရိဘောဂေန ဧဝံ ဇီရတိ ဝါ နဿတိ ဝါ၊ ဝိဝါ န ဟောတိ။ သစေ ပန ဧတေသံ ဝုတ္တပ္ပကာရာနံ ဝိဟိဝတ္ထာဒိနံ ဘိသိန္န- ဝိပရိယန္တာနံ ကိဉ္စ န လဗ္ဘတိ၊ တေန တိဏေန ဝါ ပဏ္ဏေန ဝါ ပဋိစ္ဆာဒေတွာ အာဂန္တဗ္ဗန္တိ။

၅၁၉။ ယေဟိ ကေဟိစိ ဝါ^၄ အတ္ထိန္ဒန္တိ ဧတ္ထ ယမိ အတ္ထိန္ဒစီဝရာ အာစရိယုပဇ္ဈာယာ အညေ “အာဟရထ အာဝုသော စီဝရ”န္တိ ယာစိတွာ ဝါ ဝိဿာသေန ဝါ ဂဏန္တိ၊ တမိ သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆတိတိ ဝတ္ထု ယုဇ္ဇတိ။

ပရိဘောဂဇိဏ္ဏံ ဝါတိ ဧတ္ထ စ အတ္ထိန္ဒစီဝရာနံ အာစရိယုပဇ္ဈာယာဒိနံ အတ္တနာ တိဏပဏ္ဏေဟိ ပဋိစ္ဆာဒေတွာ ဒိန္ဒစီဝရမ္ပိ သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆတိတိ ဝတ္ထု ယုဇ္ဇတိ။ ဧဝံ ဟိ တေ အတ္ထိန္ဒစီဝရဌာနေ နဋ္ဌစီဝရဌာနေ စ ဌိတာ ဘဝိဿန္တိ။ တေန နေသံ ဝိညတ္တိယံ အကပ္ပိယစီဝရပရိဘောဂေ စ အနာပတ္တိ အနုရူပါ ဘဝိဿတိ။

၅၂၁။ ဉာတကာနံ ပဝါရိတာနန္တိ ဧတ္ထ “ဧတေသံ သန္တကံ ဒေတာ”တိ ဝိညာပေန္တဿ ယာစန္တဿ အနာပတ္တိတိ ဧဝမတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ န ဟိ ဉာတကပဝါရိတာနံ အာပတ္တိ ဝါ အနာပတ္တိ ဝါ ဟောတိ။ အတ္တနော ဓနေနာတိ ဧတ္ထာပိ အတ္တနော ကပ္ပိယဘဏ္ဍေန ကပ္ပိယဝေါဟာရေန ဧဝံ ဝိညာပေန္တဿ

1. Vi 5. 378 piṭṭhe.

2. Samāgacchanti (Sī, Syā)

၁-အတ္တရဏကံ ပစ္စုပ္ပန် (သိ)

၂-ကတွာ အတ္တရဏန္တိ (က)

၂-ဝဏ္ဏရက္ခဏတ္ထံ (သိ)

၄-ကေဟိစိ ဝါ (သိ၊ သျာ)

gacchantū”ti ticīvarāṃ sajjetvā attanā kārāpīte āvāse ṭhapenti, etaṃ viharacīvarāṃ nāma. **Uttarattharaṇanti** mañcakassa upari attharaṇakam¹ vuccati. **Bhūmattharaṇanti** parikkammakathāya bhūmiyā rakkhaṇattham² cimilikāhi kata-attharaṇam³, tassa upari taṭṭikam pattharivā caṅkamanti. **Bhisicchavīti** mañcabhisīyā vā pīṭhabhisīyā vā chavi, sace pūritā hoti, vidhunitvāpi gahetum vaṭṭati. Evametesu viharacīvarādīsu yaṃ tattha āvāse hoti, taṃ anāpucchāpi gahetvā nivāsetum vā pārūpitum vā acchinnacīvarakāṇaṃ bhikkhūnaṃ labbhatīti veditabbaṃ. Tañca kho labhitvā odahissāmi puna ṭhapessāmīti adhippāyena, na mūlacchejjāya. Labhitvā ca pana ñātito vā upaṭṭhākato vā aññato vā kutoci pākatikameva kātabbaṃ. Videsagatena ekasmiṃ saṅghike āvāse saṅghikaparibhogena paribhuñjanatthāya ṭhapetabbaṃ. Sacassa paribhogeneva taṃ jīrati vā nassati vā, gīvā na hoti. Sace pana etesaṃ vuttappakārānaṃ gihivatthādīnaṃ bhisicchavipariyantānaṃ kiñci na labbhati, tena tiṇena vā paṇṇena vā paṭicchādetvā āgantabbanti.

519. **Yehi kehici vā**⁴ **acchinnanti** ettha yampi acchinnacīvarā ācariyupajjhāyā aññe “āharatha āvuso cīvaran”ti yācitvā vā vissāseṇa vā gaṇhanti, tampi saṅghaṃ gacchatīti vattum yujjati.

Paribhogajīṇaṃ vāti ettha ca acchinnacīvarānaṃ ācariyupajjhāyādīnaṃ attanā tiṇapaṇṇehi paṭicchādetvā dinnacīvarampi saṅghaṃ gacchatīti vattum yujjati. Evaṃ hi te acchinnacīvaraṭṭhāne, naṭṭhacīvaraṭṭhāne ca ṭhitā bhavissanti. Tena nesaṃ viññattiyāṃ akappiyacīvaraparibhoge ca anāpatti anurūpā bhavissati.

521. **Ñātakānaṃ pavāritānanti** ettha “etesāṃ santakāṃ dethā”ti viññāpentassa yācantassa anāpattīti evamattho daṭṭhabbo. Na hi ñātakapavāritānaṃ āpatti vā anāpatti vā hoti. **Attano dhanenāti** etthāpi attano kappiyabhaṇḍena kappiyavohāreṇa cīvarāṃ viññāpentassa

1. Attharaṇakam paccattharaṇam (Sī)

2. Vaṇṇarakkhaṇattham (Sī)

3. Katvā attharanti (Ka)

4. Kehici vā (Sī, Syā)

၂၄၈

ဝိနယဝိဋ္ဌက ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာ [၄-နိဿဂ္ဂိယ

စေတာပေန္တဿ ပရိဝတ္တာပေန္တဿ အနာပတ္တိတိ ဝေမတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ပဝါရိတာနန္တိ** ဧတ္ထ စ သံဆဝသေန ပဝါရိတေသု ပမာဏမေဝ ဝဋ္ဋတိ။ ပုဂ္ဂလိကပဝါရဏာယ ယံ ယံ ပဝါရေတိ၊ တံ တံယေဝ ဝိညာပေတဗ္ဗံ။ ယော စတူဟိ ပစ္စယေဟိ ပဝါရေတွာ သယမေဝ သလ္လက္ခေတွာ ကာလာနကာလံ စိဝရာနိ ဒိဝသေ ဒိဝသေ ယာဂုဘတ္တာဒိနိတိ ဧဝံ ယေန ယေနတ္ထော၊ တံ တံ ဒေတိ၊ တဿ ဝိညာပနကိစ္စံ နတ္ထိ။ ယော ပန ပဝါရေတွာ ဗာလတာယ ဝါ သတိသမ္ပောသေန ဝါ န ဒေတိ၊ သော ဝိညာပေတဗ္ဗော။ ယော “မယံ ဂေဟံ ပဝါရေမိ”တိဝဒတိ၊ တဿ ဂေဟံ ဂန္ဒာယထာသုခံ နိဿိတဗ္ဗံ နိပဇ္ဇိတဗ္ဗံ၊ န ကိဉ္စိ ဂဟေတဗ္ဗံ။ ယော ပန “ယံ မယံ ဂေဟေ အတ္ထိ၊ တံ ပဝါရေမိ”တိ ဝဒတိ။ ယံ တတ္ထ ကပ္ပိယံ၊ တံ ဝိညာပေတဗ္ဗံ၊ ဂေဟေ ပန နိဿိတုံ ဝါ နိပဇ္ဇိတုံ ဝါ န လတ္တတိတိ **ဣရန္တိယံ** ဝုတ္တံ။

အညဿတ္တာယာတိ ဧတ္ထ အတ္တနော ဉာတကပဝါရိတေ န ကေဝလံ အတ္တနော အတ္တာယ၊ အထ ခေါ အညဿတ္တာယ ဝိညာပေန္တဿ အနာပတ္တိတိ အယမေကော အတ္ထော။ အယံ ပန ဒုတိယော၊ အညဿာတိ ယေ အညဿ ဉာတကပဝါရိတာ၊ တေ တဿေဝ “အညဿာ”တိ လဒ္ဓဝေါဟာရဿ ဗုဒ္ဓရက္ခိတဿ ဝါ ဓမ္မရက္ခိတဿ ဝါ အတ္တာယ ဝိညာပေန္တဿ အနာပတ္တိတိ။ သေသံ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။

သမုဋ္ဌာနာဒိသု ဣဒမ္ပိ ဆသမုဋ္ဌာနံ၊ ကိရိယံ၊ နောသညာဝိမောက္ခံ၊ အစိတ္တကံ၊ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇံ၊ ကာယကမ္မဝစိကမ္ပံ၊ တိစိတ္တံ၊ တိဝေဒနန္တိ။

အညာတကဝိညတ္တိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၇-တတုတ္တရိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၅၂၂-၅၂၄။ **တေန သမယေနာတိ** တတုတ္တရိသိက္ခာပဒံ။ တတ္ထ **အဘိ-ဟဋ္ဌ**၊ အဘိတိ ဥပသဂ္ဂေါ၊ ဟရိတုန္တိ အတ္ထော၊ ဂဏှိတုန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ပဝါရေယျာတိ** ဣစ္ဆာပေယျ၊ ဣစ္စံ ရစိံ ဥပ္ပါဒေယျ ဝဒေယျ နိမန္တေယျာတိ အတ္ထော။ အဘိဟဋ္ဌံ ပဝါရေန္တေန ပန ယထာ ဝတ္ထဗ္ဗံ၊ တံ အာကာရံ ဒဿေတုံ “ယာဝတကံ ဣစ္ဆသိ တာဝတကံ ဂဏှာဟိ”တိ ဝေမဿ ပဒဘာဇနံ ဝုတ္တံ။ အထ ဝါ ယထာ နေက္ခမ္ပံ ဒဋ္ဌ၊ ခေမတောတိ ဧတ္ထ ဒိသွာတိ အတ္ထော၊ ဝေမိဓာပိ အဘိဟဋ္ဌံ ပဝါရေယျာတိ အဘိဟရိတွာ ပဝါရေယျာတိ အတ္ထော။

cetāpentassa parivattāpentassa anāpattīti evamattho daṭṭhabbo. **Pavāritānanti** ettha ca saṁghavasena pavāritesu pamāṇameva vaṭṭati. Puggalikapavāraṇāya yaṁ yaṁ pavāreti, taṁ taṁyeva viññāpetabbaṁ. Yo catūhi paccayehi pavāretvā sayameva sallakkhetvā kālānukālāṁ cīvarāni divase divase yāgubhattādīnīti evaṁ yena yenattho, taṁ taṁ deti, tassa viññāpanakiccaṁ natthi. Yo pana pavāretvā bālatāya vā satisammosena vā na deti, so viññāpetabbo. Yo “mayhaṁ gehaṁ pavāremī”ti vadati, tassa gehaṁ gantvā yathāsukhaṁ nisīditabbaṁ nipajjitabbaṁ, na kiñci gahetabbaṁ. Yo pana “yaṁ mayhaṁ gehe atthi, taṁ pavāremī”ti vadati. Yaṁ tattha kappiyaṁ, taṁ viññāpetabbaṁ, gehe pana nisīdituṁ vā nipajjituṁ vā na labbhatīti **Kurundiyaṁ** vuttaṁ.

Aññassatthāyāti ettha attano ñātakapavārite na kevalaṁ attano atthāya, atha kho aññassatthāya viññāpentassa anāpattīti ayameko attho. Ayaṁ pana dutiyo, **aññassāti** ye aññassa ñātakapavāritā, te tasseeva “aññassā”ti laddhavohārassa Buddharakkhitassa vā Dhammarakkhitassa vā atthāya viññāpentassa anāpattīti. Sesam uttānatthameva.

Samuṭṭhānādīsu idampi chasamuṭṭhānaṁ, kiriyaṁ, nosaññāvimokkhaṁ, acittakaṁ, paṇṇattivajjaṁ, kāyakammavacikkammaṁ, ticittaṁ, tivedananti.

Aññātakaviññāttisikkhāpadavaṇṇanā niṭṭhitā.

7. Tatuttarisikkhāpadavaṇṇanā

522-4. **Tena samayenāti** Tatuttarisikkhāpadaṁ. Tattha **abhihaṭṭhanti** **abhi**ti upasaggo, haritunti attho, gaṇhitunti vuttaṁ hoti. **Pavāreyyāti** icchāpeyya, icchaṁ ruciṁ uppādeyya vadeyya nimanteyyāti attho. Abhihaṭṭhuṁ pavārentena pana yathā vattabbaṁ, taṁ ākāraṁ dassetuṁ “yāvatakaṁ icchasi, tāvatakaṁ gaṇhāhi”ti evamassa padabhājanam vuttaṁ. Atha vā yathā “nekkhammaṁ daṭṭhu khemato”ti¹ ettha disvāti attho, evamidhāpi “abhihaṭṭhuṁ pavāreyyā”ti abhiharitvā pavāreyyāti attho.

1. Khu 1. 341, 445; Khu 8. 145 piṭṭhādīsu.

တတ္ထ ကာယာဘိဟာရော, ဝါစာဘိဟာရောတိ ဒုဝိဓော အဘိဟာရော၊ ကာယေန ဝါ ဟိ ဝတ္ထာနိ အဘိဟရိတွာ ပါဒမူလေ ဌပေတွာ “ယတ္ထကံ ဣစ္ဆသိ တတ္ထကံ ဂဏှာဟိ”တိ ဝဒန္တော ပဝါရေယျ၊ ဝါစာယ ဝါ “အမှာကံ ဒုဿကောဋ္ဌာဂါရံ ပရိပုဏ္ဏံ၊ ယတ္ထကံ ဣစ္ဆသိ တတ္ထကံ ဂဏှာဟိ”တိ ဝဒန္တော ပဝါရေယျ၊ တဒုဘယဗ္ဗိ ကေဇ္ဈံ ကတွာ အဘိဟဋ္ဌံ ပဝါရေယျာတိ ဝုတ္တံ။

သန္တရုတ္တရပရမန္နိ သအန္တရံ ဥတ္တရံ ပရမံ အဿ စီဝရဿာတိ သန္တရုတ္တရ-ပရမံ နိဝါသနေန သဒ္ဓိံ ပါရပနံ ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒေါ အဿာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **တတော စီဝရံ သာဒိတဗ္ဗန္တိ** တတော အဘိဟဋ္ဌစီဝရတော ဧတ္ထကံ စီဝရံ ဂဟေတဗ္ဗံ၊ န ဣတော ပရန္တိ အတ္ထော။ ယသ္မာ ပန အစ္ဆိန္နသဗ္ဗစီဝရေန တိစီဝရိကေန ဘိက္ခုနာ ဧဝံ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗံ၊ အညေန အညထာဝိ၊ တသ္မာ တံ ဝိဘာဂံ ဒဿေတုံ “သစေ တိဏိ နဋ္ဌာနိ ဟောန္တိ”တိအာဒိနာ နယေနဿ ပဒဘာဇနံ ဝုတ္တံ။

တတြာယံ ဝိနိစ္ဆယော—ယဿ တိဏိ နဋ္ဌာနိ၊ တေန ဒွေ သာဒိတဗ္ဗာနိ၊ ဧကံ နိဝါသေတွာ ဧကံ ပါရပိတွာ အညံ သဘာဂဋ္ဌာနတော ပရိယေသိဿတိ။ ယဿ ဒွေ နဋ္ဌာနိ၊ တေန ဧကံ သာဒိတဗ္ဗံ။ သစေ ပကတိယာဝ သန္တရုတ္တရေန စရတိ၊ ဒွေ သာဒိတဗ္ဗာနိ။ ဧဝံ ဧကံ သာဒိယန္တေန ဝ သမော ဘဝိဿတိ။ ယဿ တိသု ဧကံ နဋ္ဌံ၊ န သာဒိတဗ္ဗံ။ ယဿ ပန ဒ္ဓိသု ဧကံ နဋ္ဌံ၊ ဧကံ သာဒိတဗ္ဗံ။ ယဿ ဧကံယေဝ ဟောတိ၊ တဉ္စ နဋ္ဌံ၊ ဒွေ သာဒိတဗ္ဗာနိ။ ဘိက္ခုနိယာ ပန ပဉ္စသုပိ နဋ္ဌေသု ဒွေ သာဒိတဗ္ဗာနိ၊ စတုသု နဋ္ဌေသု ဧကံ သာဒိတဗ္ဗံ၊ တိသု နဋ္ဌေသု ကိဉ္စ န သာဒိတဗ္ဗံ၊ ကော ပန ဝါဒေါ ဒ္ဓိသု ဝါ ဧကသ္မိံ ဝါ။ ယေန ကေနစိ ဟိ သန္တရုတ္တရပရမတာယ ဌာတဗ္ဗံ၊ တတော ဥတ္တရိ န လဗ္ဘတိတိ ဣဒမေတ္ထ လက္ခဏံ။

၅၂၆။ **သေသကံ အာဟရိဿာမီတိ** ဒွေ စီဝရနိ ကတွာ သေသံ ပုန အာဟရိဿာမီတိ အတ္ထော။ န **အစ္ဆိန္နကာရဏာ**တိ ဗာဟုသစ္စာဒိဂုဏဝသေန ဒေန္တိ။ **ဉာတကာနန္တိ**အာဒိသု ဉာတကာနံ ဒေန္တာနံ သာဒိယန္တဿ၊ ပဝါရိတာနံ ဒေန္တာနံ သာဒိယန္တဿ၊ အတ္တနော ဓနေန သာဒိယန္တဿ အနာပတ္တိတိ အတ္ထော။ အဋ္ဌကထာသု ပန “ဉာတကပဝါရိတဋ္ဌာနေ ပကတိယာ ဗဟုဗ္ဗိ ဝဇ္ဇတိ၊ အစ္ဆိန္နကာရဏာ ပမာဏမေဝ ဝဇ္ဇတိ”တိ ဝုတ္တံ။ တံ ပါဠိယာ န သမေတိ။ ယသ္မာ ပနိဒံ သိက္ခာပဒံ အညဿတ္ထာယ ဝိညာပနဝတ္ထုသ္မိံယေဝ ပညတ္တံ၊ တသ္မာ ဣဒ “အညဿတ္ထာယာ”တိ န ဝုတ္တံ။ သေသံ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။

Tattha kāyābhihāro, vācābhihāroti duvidho abhihāro, kāyena vā hi vatthāni abhiharitvā pādamūle ṭhapetvā “yattakaṃ icchasi, tattakaṃ gaṇhāhi”ti vadanto pavāreyya, vācāya vā “amhākaṃ dussakoṭṭhāgāraṃ paripuṇṇaṃ, yattakaṃ icchasi, tattakaṃ gaṇhāhi”ti vadanto pavāreyya, tadubhayampi ekajjhaṃ katvā “abhihaṭṭhuṃ pavāreyyā”ti vuttaṃ.

Santaruttaraparamanti sa-antaraṃ uttaraṃ paramaṃ assa cīvarassāti santaruttaraparamaṃ, nivāsanena saddhiṃ pārupanaṃ ukkaṭṭhaparicchedo assāti vuttaṃ hoti. **Tato cīvaraṃ sādītābanti** tato abhihaṭṭacīvarato ettakaṃ cīvaraṃ gahetabbaṃ, na ito paranti attho. Yasmā pana acchinnasabbacīvarena ticīvarikeneva bhikkhuna evaṃ paṭipajjitabbaṃ, aññena aññathāpi, tasmā taṃ vibhāgaṃ dassetuṃ “**sace tīṇi naṭṭhāni hontī**”ti-ādinā nayanassa padabhājanaṃ vuttaṃ.

Tatrāyaṃ vinicchayo—yassa tīṇi naṭṭhāni, tena dve sādītābāni, ekaṃ nivāsetvā ekaṃ pārupitvā aññaṃ sabhāgaṭṭhānato pariyesissati. Yassa dve naṭṭhāni, tena ekaṃ sādītābbaṃ. Sace pakatiyāva santaruttarena carati, dve sādītābāni. Evaṃ ekaṃ sādīyanteneva samo bhavissati. Yassa tīsu ekaṃ naṭṭhaṃ, na sādītābbaṃ. Yassa pana dvīsu ekaṃ naṭṭhaṃ, ekaṃ sādītābbaṃ. Yassa ekaṃyeva hoti, tañca naṭṭhaṃ, dve sādītābāni. Bhikkhuniyā pana pañcasupi naṭṭhesu dve sādītābāni, catūsu naṭṭhesu ekaṃ sādītābbaṃ, tīsu naṭṭhesu kiñci na sādītābbaṃ, ko pana vādo dvīsu vā ekasmiṃ vā. Yena kenaci hi santaruttaraparamatāya ṭhātābbaṃ, tato uttari na labbhatīti idamettha lakkhaṇaṃ.

526. **Sesakaṃ āharissāmīti** dve cīvarāni katvā sesaṃ puna āharissāmīti attho. **Na acchinnakāraṇāti** bāhusaccādiguṇavasena denti. **Ñātakānanti**-ādīsu ñātakānaṃ dentānaṃ sādīyantassa, pavāritānaṃ dentānaṃ sādīyantassa, attano dhanena sādīyantassa anāpattīti attho. Aṭṭhakathāsu pana “ñātakapavāritaṭṭhāne pakatiyā bahumpi vaṭṭati, acchinnakāraṇa pamāṇameva vaṭṭati”ti vuttaṃ. Taṃ Pāliyaṃ na sameti. Yasmā panidaṃ sikkhāpadaṃ aññassatthāya viññāpanavattusmiṃyeva paññattaṃ, tasmā idha “aññassatthāyā”ti na vuttaṃ. Sesaṃ uttānatthameva.

၂၅၀

ဝိနယဝိဋ္ဌက ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာ [၄-နိဿဂ္ဂယ

သမုဋ္ဌာနာဒိသု ဣဒမ္ပိ ဆသမုဋ္ဌာနံ၊ ကိရိယံ၊ နောသညာဝိမောက္ခံ၊ အစိတ္တကံ၊ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇံ၊ ကာယကမ္မဝစိကမ္ပံ၊ တိစိတ္တံ၊ တိဝေဒနန္တိ။

တတုတ္တရိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဂ-ပဌမဥပက္ခဋ္ဌသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၅၂၇။ **တေန သမယေန**တိ ဥပက္ခဋ္ဌသိက္ခာပဒံ။ တတ္ထ **အတ္ထာရသော မံသော ဥပဋ္ဌာကော**တိ အာရသော ယံ တံ ဘဏသိ၊ အတ္ထိ ဝေရူပေါ သော မမ ဥပဋ္ဌာကောတိ အယမေတ္ထ အတ္ထော။ **အဝိ မေယျံ ဧဝံ ဟောတိ**တိ အဝိ မေ အယျ ဧဝံ ဟောတိ။ အဝိ မယျာ ဝေန္တိပိ ပါဌော။

၅၂၈-၅၂၉။ **ဘိက္ခု ပနေဝ ဥဒ္ဓိဿာ**တိ ဧတ္ထ ဥဒ္ဓိဿာတိ အပဒိဿ အာရဗ္ဗ။ ယသ္မာ ပန ယံ ဥဒ္ဓိဿ ဥပက္ခဋ္ဌံ ဟောတိ၊ တံ တဿတ္ထာယ ဥပက္ခဋ္ဌံ နာမ ဟောတိ။ တသ္မာဿ ပဒဘာဇနေ “**ဘိက္ခုဿတ္ထာယာ**”တိ ဝုတ္တံ။

ဘိက္ခု အာရမ္မဏံ ကရိတွာတိ ဘိက္ခု ပစ္စယံ ကတွာ၊ ယံ ဟိ ဘိက္ခု ဥဒ္ဓိဿ ဥပက္ခဋ္ဌံ၊ တံ နိယမေနော ဘိက္ခု ပစ္စယံ ကတွာ ဥပက္ခဋ္ဌံ ဟောတိ။ တေန ဝုတ္တံ “**ဘိက္ခု အာရမ္မဏံ ကရိတွာ**”တိ။ ပစ္စယောပိ ဟိ “လဘတိ မာရော အာရမ္မဏ”န္တိအာဒိသု၊ အာရမ္မဏန္တိ အာဂတော။ ဣဒါနိ ဥဒ္ဓိဿာတိ ဧတ္ထ ယော ကတ္တာ၊ တဿ အာကာရဒဿနတ္ထံ “**ဘိက္ခု အစ္ဆာဒေတုကာမော**”တိ ဝုတ္တံ။ ဘိက္ခု အစ္ဆာဒေတုကာမေန ဟိ တေန တံ ဥဒ္ဓိဿ ဥပက္ခဋ္ဌံ၊ န အညေန ကာရဏေန။ ဣတိ သော အစ္ဆာဒေတုကာမော ဟောတိ။ တေန ဝုတ္တံ “**ဘိက္ခု အစ္ဆာဒေတုကာမော**”တိ။

အညာတကဿ ဂဟပတိဿ ဝါတိ အညာတကေန ဂဟပတိနာ ဝါတိ အတ္ထော၊ ကရဏတ္ထေ ဟိ ဣဒံ သာမိဝစနံ။ ပဒဘာဇနေ ပန ဗျဉ္ဇနံ အဝိစာရေတွာ အတ္ထမတ္တမေဝ ဒဿေတုံ “**အညာတကော နာမ။ပ။ ဂဟပတိ နာမာ**”တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

စီဝရစေတပန္နန္တိ စီဝရမူလံ၊ တံ ပန ယသ္မာ ဟိရညာဒိသု အညတရံ ဟောတိ၊ တသ္မာ ပဒဘာဇနေ “**ဟိရညံ ဝါ**”တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဥပက္ခဋ္ဌံ ဟောတိ**တိ သဇ္ဇိတံ ဟောတိ သံဟရိတွာ ဌပိတံ၊ ယသ္မာ ပန ဟိရညံ

Samuṭṭhānādīsu idampi chasamuṭṭhānaṃ, kiriyaṃ, nosaññāvimokkhaṃ, acittakaṃ, paṇṇattivajjaṃ, kāyakammavacīkammaṃ, ticittaṃ, tivedananti.

Tatuttarisikkhāpadavaṇṇanā niṭṭhitā.

8. Paṭhama-upakkhaṭasikkhāpadavaṇṇanā

527. **Tena samayenā**ti Upakkhaṭasikkhāpadaṃ. Tattha **atthāvuso maṃ so upaṭṭhākotī** āvuso yaṃ tvaṃ bhaṇasi, atthi evarūpo so mama upaṭṭhākotī ayamettha attho. **Api meyya¹ evaṃ hotī**ti api me ayya evaṃ hoti. Api mayyā evantipi pāṭho.

528-9. **Bhikkhuṃ paneva uddissā**ti ettha **uddissā**ti apadissa ārabha. Yasmā pana yaṃ uddissa upakkhaṭaṃ hoti, taṃ tassatthāya upakkhaṭaṃ nāma hoti. Tasmāssa padabhājane “bhikkhussatthāyā”ti vuttaṃ.

Bhikkhuṃ ārammaṇaṃ karitvāti bhikkhuṃ paccayaṃ katvā, yaṃ hi bhikkhuṃ uddissa upakkhaṭaṃ, taṃ niyameneva bhikkhuṃ paccayaṃ katvā upakkhaṭaṃ hoti. Tena vuttaṃ “bhikkhuṃ ārammaṇaṃ karitvā”ti. Paccayopi hi “labhati māro ārammaṇaṃ”ti-ādīsu² ārammaṇanti āgato. Idāni “uddissā”ti ettha yo kattā, tassa ākāradassanatthaṃ “bhikkhuṃ acchādetukāmo”ti vuttaṃ. Bhikkhuṃ acchādetukāmena hi tena taṃ uddissa upakkhaṭaṃ, na aññena kāraṇena. Iti so acchādetukāmo hoti. Tena vuttaṃ “bhikkhuṃ acchādetukāmo”ti.

Aññātakassa gahapatissa vāti aññātakena gahapatinā vāti attho, karaṇatthe hi idaṃ sāmivacanāṃ. Padabhājane pana byañjanaṃ avicāretvā atthamattameva dassetuṃ “aññātakō nāma -pa- gahapati nāmā”ti-ādi vuttaṃ.

Cīvaracetāpannanti cīvaramūlaṃ, taṃ pana yasmā hiraññādīsu aññataraṃ hoti, tasmā padabhājane “hiraññaṃ vā”ti-ādi vuttaṃ. **Upakkhaṭaṃ hotī**ti sajjitaṃ hoti saṃharitvā ṭhapitaṃ, yasmā pana “hiraññaṃ

1. Api mayya (Syā)

2. Saṃ 2. 391 piṭṭhe paṭhamapantiyaṃ.

ဝါတိအာဒိနာ ဝစနေနဿ ဥပက္ခဋ္ဌဘာဝေါ ဒဿိတော ဟောတိ။ တသ္မာ “ဥပက္ခဋ္ဌံ နာမာ”တိ ပဒံ ဥဒ္ဓရိတွာ ဝိသု ပဒဘာဇနံ န ဝုတ္တံ။ ဣမိနာတိ ဥပက္ခဋ္ဌံ သန္ဓာယာဟ။ တေနဝဿ ပဒဘာဇနေ “ပစ္စုပဋ္ဌိတေနာ”တိ ဝုတ္တံ။ ယဉ္ဇိ ဥပက္ခဋ္ဌံ သံဟရိတွာ ဌဝိတံ။ တံ ပစ္စုပဋ္ဌိတံ ဟောတိတိ။ အတ္ထာဒေဿာမီတိ ဝေါဟာရဝစနေမေတံ။ ဣတ္ထန္ဓာမဿ ဘိက္ခုနော ဒဿာမီတိ အယံ ပနေတ္ထ အတ္ထော။ တေနဝဿ ပဒဘာဇနေပိ “ဒဿာမီ”တိ ဝုတ္တံ။

တတြ စေ သော ဘိက္ခုတိ ယတြ သော ဂဟပတိ ဝါ ဂဟပတာနိ ဝါ။ တတြ သော ဘိက္ခု ပုဗ္ဗေ အပ္ပဝါရိတော ဥပသင်္ကမိတွာ စိဝရေ ဝိကပ္ပံ အာပဇ္ဇေယျ စေတိ အယမေတ္ထ ပဒသမ္ပန္နော။ တတ္ထ ဥပသင်္ကမိတွာတိ ဣမဿ ဂန္ဓာတိ ဣမိနာဝ အတ္ထေ သိဒ္ဓေ ပဓုရဝေါဟာရဝသေန ဃရန္တိ ဝုတ္တံ။ ယတြ ပန သော ဒါယကော။ တတြ ဂန္ဓာတိ အယမေဝေတ္ထ အတ္ထော။ တသ္မာ ပနပိ ဝုတ္တံ “ယတ္ထ ကတ္ထမိ ဥပသင်္ကမိတွာ”တိ။ ဝိကပ္ပံ အာပဇ္ဇေယျာတိ ဝိသိဋ္ဌကပ္ပံ အဓိကဝိဓာနံ အာပဇ္ဇေယျ။ ပဒဘာဇနေ ပန ယေနာကာရေန ဝိကပ္ပံ အာပန္နော ဟောတိ။ တမေဝ ဒေသေတုံ “အာယတံ ဝါ”တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ သာဂူတိ အာယာစနေ နိပါတော။ ဝတာတိ ပရိဝိတက္ကေ။ မန္တိ အတ္တာနံ နိဒ္ဓိသတိ။ အာယသ္မာတိ ပရံ အာလပတိ အာမန္တေတိ။ ယသ္မာ ပနိဒ္ဓံ သဗ္ဗံ ဗျုဇ္ဇနမတ္ထမေဝ၊ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ၊ တသ္မာဿ ပဒဘာဇနေ အတ္ထော န ဝုတ္တော။ ကလျာဏကမျတံ ဥပါဒါယာတိ သုန္ဓရကာမတံ ဝိသိဋ္ဌကာမတံ စိတ္တေန ဂဟေတွာ။ တဿ အာပဇ္ဇေယျ စေတိ ဣမိနာ သမ္ပန္နော။ ယသ္မာ ပန ယော ကလျာဏကမျတံ ဥပါဒါယ အာပဇ္ဇတိ။ သော သာဓတ္ထိကော မဟဉ္ဇတ္ထိကော ဟောတိ။ တသ္မာဿ ပဒဘာဇနေ ဗျုဇ္ဇနံ ပဟာယ အဓိပ္ပေတတ္ထမေဝ ဒေသေတုံ တဒေဝ ဝစနံ ဝုတ္တံ။ ယသ္မာ ပန န ဣမဿ အာပဇ္ဇနမတ္ထေနဝ အာပတ္တိ သီသံ ဧတိ။ တသ္မာ “တဿ ဝစနေနာ”တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

၅၃၁။ အနာပတ္တိ ဉာတကာနန္တိအာဒိသု ဉာတကာနံ စိဝရေ ဝိကပ္ပံ အာပဇ္ဇန္တဿ အနာပတ္တိတိ ဝေမတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ မဟန္တိ စေတာပေတုကာမဿ အပ္ပန္တိ စေတာပေတိတိ ဂဟပတိဿ ဝိသတိအဂ္ဂနကံ စိဝရံ စေတာပေတုကာမဿ “အလံ မယံ ဧတေန၊ ဒသဂ္ဂနကံ ဝါ အဋ္ဌဂ္ဂနကံ ဝါ ဒေဟိ”တိ ဝဒတိ။ အနာပတ္တိ။ အပ္ပန္တိန္တိ ဣဒဉ္စ အတိရေကနိဝါရဏတ္ထမေဝ ဝုတ္တံ။ သမကေပိ ပန အနာပတ္တိ။ တဉ္စ ခေါ အဂ္ဂဝသေနဝ၊ န ပမာဏဝသေန၊ အဂ္ဂဝဗ္ဗနကံ ဟိ ဣဒံ သိက္ခာပဒံ။ တသ္မာ ယော ဝိသတိအဂ္ဂနကံ အန္တရဝါသကံ

vā”ti-ādinā vacanenassa upakkhaṭabhāvo dassito hoti, tasmā “upakkhaṭam nāmā”ti padam uddharitvā visum padabhājanam na vuttam. **Iminā**ti upakkhaṭam sandhāyāha, tenevassa padabhājane “paccupaṭṭhitenā”ti vuttam. Yañhi upakkhaṭam samharitvā ṭhapitam, tam paccupaṭṭhitam hotīti. **Acchādessāmī**ti vohāravacanametam, “itthannāmassa bhikkhuno dassāmī”ti ayam panettha attho. Tenevassa padabhājanepi “dassāmī”ti vuttam.

Tatra ce so bhikkhūti yatra so gahapati vā gahapatānī vā, tatra so bhikkhu pubbe appavārīto upasaṅkamitvā cīvare vikappam āpajjeyya ceti ayamettha padasambandho. Tattha “upasaṅkamitvā”ti imassa “gantvā”ti imināva atthe siddhe pacuravohāravasena “gharan”ti vuttam. Yatra pana so dāyako, tatra gantvāti ayamevettha attho. Tasmā punapi vuttam “yattha katthaci upasaṅkamitvā”ti. **Vikappam āpajjeyyāti** visittakappam adhikavidhānam āpajjeyya, padabhājane pana yenākārena vikappam āpanno hoti, tameva dassetuṃ “āyatam vā”ti-ādi vuttam. **Sādhū**ti āyācane nipāto. **Vatāti** parivittakke. **Manti** attānam niddisati. **Āyasmāti** param ālapati āmanteti. Yasmā panidam sabbam byañjanamattameva, uttānatthameva, tasmāssa padabhājane attho na vutto. **Kalyāṇakamyatam upādāyāti** sundarakāmataṃ visittakāmataṃ cittaṃ gahetvā, tassa “āpajjeyya ce”ti iminā sambandho. Yasmā pana yo kalyāṇakamyatam upādāya āpajjati, so sādhatthiko mahagghatthiko hoti, tasmāssa padabhājane byañjanam pahāya adhippetatthameva dassetuṃ tadeva vacanam vuttam. Yasmā pana na imassa āpajjanamatteneva āpatti sīsam eti, tasmā “tassa vacanenā”ti-ādi vuttam.

531. **Anāpatti nātakānanti**-ādīsu nātakānam cīvare vikappam āpajjantassa anāpattīti evamattho daṭṭhabbo. **Mahaggham cetāpetukāmassa appaggham cetāpetīti** gahapatissa vīsati-agghanakam cīvaram cetāpetukāmassa “alam mayham etena, dasagghanakam vā aṭṭhagghanakam vā dehī”ti vadati, anāpatti. **Appagghanti** idaṇca atirekanivāraṇatthameva vuttam, samakepi pana anāpatti, taṇca kho agghavaseneva, na pamāṇavasena, agghavaḍḍhanakam hi idam sikkhāpadam. Tasmā yo vīsati-agghanakam antaravāsakam

၂၅၂

ဝိနယပိဋက ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာ [၄-နိဿဂ္ဂိယ

စေတာပေတုကာမော၊ တံ “တ္ထေကမေဝ မေ အပ္ပနကံ စိဝရံ ဒေဟီ”တိ ဝတ္ထုမ္ပိ ဝဇ္ဇတိ၊ သေသံ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။

သမုဋ္ဌာနာဒိနိဝိ တတုတ္ထရိသိက္ခာပဒသဒိသာနေဝါတိ။

ပဌမဥပက္ခဋ္ဌသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၉-ဒုတိယဥပက္ခဋ္ဌသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၅၃၂။ ဒုတိယဥပက္ခဋ္ဌေဝိ ဣမိနာဝ နယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ တဉ္စိ ဣဿ အနုပညတ္တိသဒိသံ။ ကေဝလံ ပဌမသိက္ခာပဒေ ဧကဿ ပိဋ္ဌာ ကတာ၊ ဒုတိယေ ဦးစွံ၊ အယမေဝေတ္ထ ဝိသေသော။ သေသံ သဗ္ဗံ ပဌမသဒိသမေဝ။ ယထာ စ ဦးစွံ၊ ဧဝံ ဗဟူနံ ပိဋ္ဌံ ကတွာ ဂဏှတောဝိ အာပတ္တိ ဝေဒိတဗ္ဗောတိ။

ဒုတိယဥပက္ခဋ္ဌသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၀-ရာဇသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၅၃၃။ တေန သမယေနာတိ ရာဇသိက္ခာပဒံ။ တတ္ထ ဥပါသကံ သညာ-ပေတွာတိ ဇာနာပေတွာ၊ “ဣမိနာ မူလေန စိဝရံ ကိဏိတွာ ထေရဿ ဒေဟီ”တိ ဧဝံ ဝတွာတိ အဓိပ္ပါယော။ ပညာသမန္နောတိ ပညာသကဟာပဏ-ဒဏ္ဍောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ပညာသံ ဗန္ဓောတိပိ ပါဌော၊ ပညာသံ ဇိတော ပညာသံ ဒါပေတဗ္ဗောတိ အဓိပ္ပါယော။ အဇ္ဈန္တော ဘန္ဓေ အာဂမေဟီတိ ဘန္ဓေ အဇ္ဈ ကေဒိဝသံ အမှာကံ တိဌ၊ အဓိဝါသေဟီတိ အတ္ထော။ ပရာမသီတိ ဂဏှိ။ ဇိနောသီတိ ဇိတောသိ။

၅၃၄-၅၃၉။ ရာဇဘောဂ္ဂေါတိ ရာဇတော ဘောဂ္ဂံ ဘုဒ္ဓိတဗ္ဗံ အဿတ္တိတိ ရာဇဘောဂ္ဂေါ။ ရာဇဘောဂေါတိပိ ပါဌော၊ ရာဇတော ဘောဂေါ အဿ အတ္တိတိ အတ္ထော။

ပဟိဏေယျာတိ ပေသေယျ၊ ဥတ္တာနတ္ထတ္တာ ပနဿ ပဒဘာဇနံ န ဝုတ္တံ။ ယထာ စ တေဿ၊ ဧဝံ စိဝရံ ဣတ္ထန္တာမံ ဘိက္ခုန္တိအာဒိနဗ္ဗိပဒါနံ ဥတ္တာနတ္ထတ္တာ-ယေဝ ပဒဘာဇနံ န ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အာဘတန္တိ အာနိတံ။ ကာလေန

cetāpetukāmo, taṃ “ettakameva me agghanakaṃ cīvaraṃ dehi”ti vattumpi vaṭṭati, sesaṃ uttānatthameva.

Samuṭṭhānādīnipi tatuttarisikkhāpadasadisānevāti.

Paṭhama-upakkhaṭasikkhāpadavaṇṇanā niṭṭhitā.

9. Dutiya-upakkhaṭasikkhāpadavaṇṇanā

532. Dutiya-upakkhaṭepi imināva nayena attho veditabbo. Tañhi imassa anupaññattisadisam. Kevalaṃ paṭhamasikkhāpade ekassa pīlā katā, dutiye dvinnam, ayamevettha viseso. Sesaṃ sabbaṃ paṭhamasadisameva. Yathā ca dvinnam, evaṃ bahūnam pīlaṃ katvā gaṇhatopi āpatti veditabbāti.

Dutiya-upakkhaṭasikkhāpadavaṇṇanā niṭṭhitā.

10. Rājasikkhāpadavaṇṇanā

537. Tena samayenāti Rājasikkhāpadaṃ. Tattha upāsakaṃ saññāpetvāti jānāpetvā, “iminā mūlena cīvaraṃ kiṇitvā therassa dehi”ti evaṃ vatvāti adhippāyo. **Paññāsabandhoti** paññāsakahāpaṇadaṇḍoti vuttam hoti. Paññāsaṃ bandhotipi pāṭho, paññāsaṃ jito paññāsaṃ dāpetabboti adhippāyo. **Ajjaṇho bhante āgamehīti** bhante ajja ekadivasam amhākaṃ tiṭṭha, adhivāschīti attho. **Parāmasīti** gaṇhi. **Jīnosīti** jitosi.

538-9. **Rājabhoggoti** rājato bhoggaṃ bhuñjitabbaṃ assatthīti rājabhoggo. **Rājabhoggoti** pāṭho, rājato bhogo assa atthīti attho.

Pahiṇeyyāti peseyya, uttānatthattā panassa padabhājanam na vuttam. Yathā ca etassa, evaṃ “cīvaraṃ, itthannāmaṃ, bhikkhun”ti-ādīnampi padānam uttānatthattāyeva padabhājanam na vuttanti veditabbaṃ. **Ābhatanti** ānītam.

ကဏ္ဍ] ၁-စီဝရဝဂ္ဂ ၁၀-ရာဇသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၂၅၃

ကပ္ပိယန္တိ ယုတ္တပတ္တကာလေန၊ ယဒါ နော အတ္ထော ဟောတိ၊ တဒါ ကပ္ပိယံ စီဝရံ ဂဏှာမာတိ အတ္ထော။

ဝေယျာဝစ္စကရောတိ ကိစ္စကရော၊ ကပ္ပိယကာရကောတိ အတ္ထော။ သညတ္တော သော မယာတိ အာဏတ္တော သော မယာ၊ ယထာ တုမှာကံ စီဝရေန အတ္ထေ သတိ စီဝရံ ဒဿတိ၊ ဧဝံ ဝုတ္တောတိ အတ္ထော။ အတ္ထော မေ အာဝုသော စီဝရေနာတိ စောဒနာလက္ခဏနိဒဿနမေတံ။ ဣဒဉ္စိ ဝစနံ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ အဿ ဝါ အတ္ထော ယာယ ကာယစိ ဘာသာယ။ ဣဒံ စောဒနာလက္ခဏံ။ ဒေဟိ မေ စီဝရန္တိ အာဒိနိ ပန နဝတ္တဗ္ဗာကာရဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တာနိ၊ ဧတာနိ ဟိ ဝစနာနိ၊ ဧတေသံ ဝါ အတ္ထော ယာယ ကာယစိ ဘာသာယ န ဝတ္တဗ္ဗော။

ဉာတိယဗ္ဗိ ဝတ္တဗ္ဗော။ တတိယဗ္ဗိ ဝတ္တဗ္ဗောတိ “အတ္ထော မေ အာဝုသော စီဝရေနာ”တိ ဣဒမေဝ ယာဝတတိယံ ဝတ္တဗ္ဗောတိ။ ဧဝံ “ဒုတ္တိက္ခတ္တံ စောဒေတဗ္ဗော သာရေတဗ္ဗော”တိ ဧတ္ထ ဥဒ္ဓိဋ္ဌစောဒနာပရိစ္ဆေဒံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ “ဒုတ္တိက္ခတ္တံ စောဒယမာနော သာရယမာနော တံ စီဝရံ အဘိနိပ္ပါဒေယျ၊ ဣစ္ဆေတံ ကုသလ”န္တိ ဣမေသံ ပဒါနံ သင်္ခေပတော အတ္ထံ ဒဿေန္တော “သစေ အဘိနိပ္ပါဒေတိ၊ ဣစ္ဆေတံ ကုသလ”န္တိ အာဟ။ ဧဝံ ယာဝတတိယံ စောဒေန္တော တံ စီဝရံ ယဒိ နိပ္ပါဒေတိ၊ သက္ကာတိ အတ္တနော ပဋိလာဘဝသေန နိပ္ပါဒေတုံ၊ ဣစ္ဆေတံ ကုသလံ သာဓု သုဠ သုန္ဒရံ။

ဓမ္မက္ခန္ဓာ၊ ဗန္ဓုက္ခန္ဓာ၊ ဆက္ခန္ဓာ၊ ပရမံ တုဏှိဘူတေန ဥဒ္ဓိဿ ဌာတဗ္ဗန္တိ ဌာနလက္ခဏနိဒဿနမေတံ။ ဆက္ခန္ဓာ၊ ပရမန္တိ စ ဘာဝနပုံသကဝစနမေတံ။ ဆက္ခန္ဓာ၊ ပရမံ ဟိ ဧတေန စီဝရံ ဥဒ္ဓိဿ တုဏှိဘူတေန ဌာတဗ္ဗံ၊ န အညံ ကိဉ္စိ ကာတဗ္ဗံ။ ဣဒံ ဌာနလက္ခဏံ။ တတ္ထ ယော သဗ္ဗဌာနာနံ သာဓာရဏော တုဏှိဘာဝေါ၊ တံ တာဝ ဒဿေတုံ ပဒဘာဇနေ “တတ္ထ ဂန္ဓာ တုဏှိဘူတေနာ”တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ န အာသနေ နိသီဒိတဗ္ဗန္တိ “ဣဓ ဘန္တေ နိသီဒိတဗ္ဗံ”တိ ဝုတ္တေနာပိ န နိသီဒိတဗ္ဗံ။ န အာမိသံ ပဋိဂ္ဂဟေတဗ္ဗန္တိ ယာဝုဇ္ဇကာဒိဘေဒံ ကိဉ္စိ အာမိသံ “ဂဏှထ ဘန္တေ”တိ ယာစိယမာနေနာပိ န ဂဏှိတဗ္ဗံ။ န ဓမ္မော ဘာသိတဗ္ဗောတိ “မင်္ဂလံ ဝါ အနုမောဒနံ ဝါ ဘာသထာ”တိ ယာစိယမာနေနာပိ ကိဉ္စိ ဘာသိတဗ္ဗံ၊ ကေဝလံ “ကိ”ကာရဏာ အာဂတောသိ”တိ ပုစ္ဆိယမာနေန “ဇာနာဟိ အာဝုသော”တိ ဝတ္တဗ္ဗော။ ပုစ္ဆိယမာနောတိ ဣဒဉ္စိ ကရဏတ္ထေ ပစ္စတ္တဝစနံ။ အထ ဝါ ပုစ္ဆိ ကုရုမာနော ပုစ္ဆိယမာနောတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ယော ဟိ ပုစ္ဆိ ကရောတိ၊ သော ဧတ္တကံ ဝတ္တဗ္ဗောတိ။ ဌာနံ ဘန္တေတိ အာဂတကာရဏံ ဘန္တေတိ။

Kālena kappiyanti yuttapattakālena, yadā no attho hoti, tadā kappiyaṃ cīvaraṃ gaṇhāmāti attho.

Veyyāvaccakaroti kiccakaro, kappiyakārakoti attho. **Saññatto so mayāti** āṇatto so mayā, yathā tumhākaṃ cīvarena atthe sati cīvaraṃ dassati, evaṃ vuttoti attho. **Attho me āvuso cīvarenāti** codanālakkhaṇanidassanametaṃ. **Idaṇhi vacanaṃ vattabbaṃ**, assa vā attho yāya kāyaci bhāsāya. **Idaṃ codanālakkhaṇaṃ**. **Dehi me cīvaranti-ādīni** pana navattabbākāradasanattamaṃ vuttāni, etāni hi vacanāni, etesaṃ vā attho yāya kāyaci bhāsāya na vattabbo.

Dutiyampi vattabbo. Tatiyampi vattabboti “attho me āvuso cīvarenā”ti idameva yāvatatiyaṃ vattabboti. Evaṃ “dvattikkhattuṃ codetabbo sāretabbo”ti ettha uddiṭṭhacodanāparicchedaṃ dassetvā idāni “dvattikkhattuṃ codayamāno sārāyamāno taṃ cīvaraṃ abhinipphādeyya, iccetaṃ kusalaṃ”ti imesaṃ padānaṃ saṅkhepato atthaṃ dassento “sace abhinipphādeti, iccetaṃ kusalaṃ”ti āha. Evaṃ yāvatatiyaṃ codento taṃ cīvaraṃ yadi nipphādeti, sakkoti attano paṭilābhavasena nipphādetuṃ, **iccetaṃ kusalaṃ sādhu suṭṭhu sundaraṃ**.

Catukkhattuṃ pañcakkhattuṃ chakkhattuparamaṃ tuṇhībhūtena uddissa ṭhātabbanti ṭhānalakkhaṇanidassanametaṃ. **Chakkhattuparamanti** ca bhāvanapūmsakavacanametam. Chakkhattuparamaṃ hi etena cīvaraṃ uddissa tuṇhībhūtena ṭhātabbaṃ, na aññaṃ kiñci kātabbaṃ. **Idaṃ ṭhānalakkhaṇaṃ**. Tattha yo sabbaṭhānānaṃ sādharāṇo tuṇhībhāvo, taṃ tāva dassetuṃ padabhājane “tattha gantvā tuṇhībhūtenā”ti-ādi vuttaṃ. Tattha **na āsane nisīditabbanti** “idha bhante nisīdathā”ti vuttenāpi na nisīditabbam. **Na āmisam paṭiggahetabbanti** yāgukhajjakādibhedam kiñci āmisam “gaṇhatha bhante”ti yāciyamānenāpi na gaṇhitabbam. **Na dhammo bhāsitaḥ** boti “maṅgalaṃ vā anumodanaṃ vā bhāsathā”ti yāciyamānenāpi kiñci na bhāsitaḥ, kevalam “kim kārāṇā āgatosi”ti pucchiyamānena “jānāhi āvuso”ti vattabbo. **Pucchiyamānoti** idaṇhi karaṇatthe paccattavacanam. Atha vā puccham kurumāno pucchiyamānoti evampettha attho daṭṭhabbo. Yo hi puccham karoti, so ettakam vattabboti. **Ṭhānaṃ bhañjati**ti āgatakāraṇam bhañjati.

ဣဒါနိ ယာ တိဿော စောဒနာ ဆ စ ဌာနာနိ ဝုတ္တာနိ။ တတ္ထ ဝုဇ္ဈိ ဟာနိဉ္စ ဒဿန္တော စတုက္ခတ္တိ စောဒေတွာတိအာဒိမာဟ။ ယသ္မာ စ ဣ ကေစောဒနာဝုဇ္ဈိယာ ခွိန္တံ ဌာနာနိဟာနိ ဝုတ္တာ။ တသ္မာ “ကော စောဒနာ ဒိဂဏံ ဌာန”န္တိ လက္ခဏံ ဒဿိတံ ဟောတိ။ ဣတိ ဣမိနာ လက္ခဏေန တိက္ခတ္တိ စောဒေတွာ ဆက္ခတ္တိဌာတဗ္ဗံ၊ ဒိက္ခတ္တိ စောဒေတွာ အဋ္ဌက္ခတ္တိ ဌာတဗ္ဗံ၊ သကိံ စောဒေတွာ ဒသက္ခတ္တိ ဌာတဗ္ဗန္တိ။ ယထာ စ “ဆက္ခတ္တိ စောဒေတွာ န ဌာတဗ္ဗ”န္တိ ဝုတ္တံ၊ ဧဝံ “ဒွါဒသက္ခတ္တိ ဌာတွာ န စောဒေတွာ”န္တိ ပိ ဝုတ္တမေဝ ဟောတိ။ တသ္မာ သစေ စောဒေတိယေဝ န တိဋ္ဌတိ၊ ဆ စောဒနာ လက္ခန္တိ။ သစေ တိဋ္ဌတိယေဝ န စောဒေတိ၊ ဒွါဒသ ဌာနာနိ လက္ခန္တိ။ သစေ စောဒေတိပိ တိဋ္ဌတိပိ၊ ကောယ စောဒနာယ ဒွေ ဌာနာနိ ဟာပေတဗ္ဗာနိ။ တတ္ထ ယော ကေဒိဝသမေဝ ပုနပျုနံ ဂန္တော ဆက္ခတ္တိ စောဒေတိ၊ သကိံယေဝ ဝါ ဂန္တော “အတ္ထော မေ အာဝုဿော စိဝရေနာ”တိ ဆက္ခတ္တိ ဝဒတိ။ တထာ ကေဒိဝသမေဝ ပုနပျုနံ ဂန္တော ဒွါဒသက္ခတ္တိ တိဋ္ဌတိ၊ သကိံယေဝ ဝါ ဂန္တော တတြ တတြ ဌာနေ တိဋ္ဌတိ၊ သောပိ သဗ္ဗစောဒနာယော သဗ္ဗဌာနာနိ စ ဘဇ္ဇတိ။ ကော ပန ဝါဒေါ နာနာဒိဝသေသု ဧဝံ ကရေန္တဿာတိ ဧဝမေတ္ထ ဝိနိစ္ဆယော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ယတဿ စိဝရစေတာပန္နံ အာဘတန္တိ ယတော ရာဇတော ဝါ ရာဇ-ဘောဂ္ဂတော ဝါ အဿ ဘိက္ခုနော စိဝရစေတာပန္နံ အာနိတံ။ ယတွဿာတိပိ ပါဌော။ အယမေဝတ္ထော။ ယတ္ထဿာတိပိ ပဌန္တိ၊ ယသ္မိံ ဌာနေ အဿ စိဝရစေတာပန္နံ ပေသိတန္တိ စ အတ္ထံ ကထေန္တိ၊ ဗျဉ္ဇနံ ပန န သမေတိ။ တတ္ထာတိ တဿ ရညော ဝါ ရာဇဘောဂ္ဂဿ ဝါ သန္တိကေ၊ သမိပတ္ထေ ဟိ ဣဒံ ဘုမ္မဝစနံ။ န တံ တဿ ဘိက္ခုနော ကိဉ္စိ အတ္ထံ အနုဘောတိတိ တံ စိဝရစေတာပန္နံ တဿ ဘိက္ခုနော ကိဉ္စိ အပ္ပမတ္တကမ္ပိ ကမ္ပံ န နိပ္ပေါဒေတိ။ ယုဇ္ဇန္တောယသ္မန္တော သကန္တိ အာယသ္မန္တော အတ္တနော သန္တကံ ဓနံ ပါပုဏန္တိ။ မာ ဝေါ သကံ ဝိနဿာတိ တုမှာကံ သန္တကံ မာ ဝိနဿတု။ ယော ပန နေဝ သာမံ ဂစ္ဆတိ၊ န ဒူတံ ပါဟေတိ၊ ဝတ္တဘေဒေ ဒုက္ကဋ် အာပဇ္ဇတိ။

ကိံ ပန သဗ္ဗကပ္ပိယကာရကေသု ဧဝံ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗန္တိ။ န ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗံ။ အယဉ္စိ ကပ္ပိယကာရကော နာမ သင်္ခေပတော ဒုဝိဇော နိဒ္ဒိဋ္ဌော စ အနိဒ္ဒိဋ္ဌော စ။ တတ္ထ နိဒ္ဒိဋ္ဌော ဒုဝိဇော ဘိက္ခုနာ နိဒ္ဒိဋ္ဌော ဒူတေန နိဒ္ဒိဋ္ဌောတိ။ အနိဒ္ဒိဋ္ဌောပိ ဒုဝိဇော မုခဝေဝဋ်ကံ ကပ္ပိယကာရကော ပရမ္ပုဒကပ္ပိယကာရကောတိ။ တေသု

Idāni yā tisso codanā, cha ca ṭhānāni vuttāni. Tattha vuḍḍhiñca hāniñca dassento “**catukkhattum codetvā**”ti-ādimāha. Yasmā ca ettha ekacodanāvuḍḍhiyā dvinnam ṭhānānam hāni vuttā, tasmā “ekā codanā diguṇam ṭhānam”ti lakkhaṇam dassitam hoti. Iti iminā lakkhaṇena tikkhattum codetvā chakkhattum ṭhātabbam, dvikkhattum codetvā aṭṭhakkhattum ṭhātabbam, sakim codetvā dasakkhattum ṭhātabbanti. Yathā ca “chakkhattum codetvā na ṭhātabban”ti vuttam, evam “dvādasakkhattum ṭhatvā na codetabban”tipi vuttameva hoti. Tasmā sace codetiveva na tiṭṭhati, cha codanā labbhanti. Sace tiṭṭhativeva na codeti, dvādasā ṭhānāni labbhanti. Sace codetipi tiṭṭhatipi, ekāya codanāya dve ṭhānāni hāpetabbāni. Tattha yo ekadivasameva punappunam gantvā chakkhattum codeti, sakimyeva vā gantvā “attho me āvuso cīvarenā”ti chakkhattum vadati. Tathā ekadivasameva punappunam gantvā dvādasakkhattum tiṭṭhati, sakimyeva vā gantvā tatra tatra ṭhāne tiṭṭhati, sopi sabbacodanāyo, sabbaṭhānāni ca bhañjati. Ko pana vādo nānādivasesu evam karontassāti evamettha vinicchayo veditabbo.

Yatassa cīvaracetāpannam ābhatanti yato rājato vā rājabhoggato vā assa bhikkhuno cīvaracetāpannam ānītam. **Yatvassātipi** paṭho. Ayamevattho. **Yatthassātipi** paṭhanti, yasmim ṭhāne assa cīvaracetāpannam pesitanti ca attham kathenti, byañjanam pana na sameti. **Tatthāti** tassa rañño vā rājabhoggassa vā santike, samīpatthe hi idam bhumma vacanam. **Na tam tassa bhikkhuno kiñci attham anubhotīti** tam cīvaracetāpannam tassa bhikkhuno kiñci appamattakampi kammam na nipphādeti. **Yuñjantāyasmanto sakanti** āyasmanto attano santakam dhanam pāpuṇantu. **Mā vo sakam vinassāti** tumhākam santakam mā vinassatu. Yo pana neva sāmam gacchati, na dūtam pāheti, vattabhede dukkaṭam āpajjati.

Kim pana sabbakappiyakārakesu evam paṭipajjitabbanti? Na paṭipajjitabbam. Ayañhi kappiyakārako nāma saṅkhepato duvidho niddiṭṭho ca aniddiṭṭho ca. Tattha niddiṭṭho duvidho bhikkhunā niddiṭṭho, dūtena niddiṭṭhoti. Aniddiṭṭhopi duvidho mukhavevaṭika¹ kappiyakārako, parammukhakappiyakārakoti. Tesu

1. Sammukhavevaṭika (Ka)

ဘိက္ခုနာ နိဗ္ဗိဋ္ဌော သမ္ဗုဒ္ဓါသမ္ဗုဒ္ဓဝေသေန စတုဗ္ဗိမော ဟောတိ။ တဿ ဒူတေန နိဗ္ဗိဋ္ဌောပိ။

ကထံ၊ ဣဓေကစ္စော ဘိက္ခုဿ စီဝရတ္ထာယ ဒူတေန အကပ္ပိယဝတ္ထု ပဟိဏတိ။ ဒူတော တံ ဘိက္ခု ပုသကံမိတွာ “ဣဒံ ဘန္တေ ဣတ္ထန္တာမေန တုမှာကံ စီဝရတ္ထာယ ပဟိတံ၊ ဂဏှထ န”န္တိ ဝဒတိ။ ဘိက္ခု “နယိဒံ ကပ္ပတိ”တိ ပဋိက္ခိပတိ။ ဒူတော “အတ္ထိ ပန တေ ဘန္တေ ဝေယျာဝစ္စကရော”တိ ပုစ္ဆတိ။ ပုညတ္ထိကေဟိ စ ပုပါသကေဟိ “ဘိက္ခုနံ ဝေယျာဝစ္စံ ကရေယာ”တိ အာဏတ္တာ ဝါ၊ ဘိက္ခုနံ ဝါ သန္ဓိဋ္ဌာ သမ္ပတ္တာ ကေစ ဝေယျာဝစ္စကရာ ဟောန္တိ။ တေသံ အညတရော တသ္မိံ ခဏေ ဘိက္ခုဿ သန္တိကေ နိသိန္ဓော ဟောတိ။ ဘိက္ခု တံ နိဗ္ဗိသတိ “အယံ ဘိက္ခုနံ ဝေယျာဝစ္စကရော”တိ။ ဒူတော တဿ ဟတ္ထေ အကပ္ပိယဝတ္ထု ဒတွာ “ထေရဿ စီဝရံ ကိဏိတွာ ဒေဟိ”တိ ဂစ္ဆတိ။ အယံ ဘိက္ခုနာ သမ္ဗုဒ္ဓါနိဗ္ဗိဋ္ဌော။

နော စေ ဘိက္ခုဿ သန္တိကေ နိသိန္ဓော ဟောတိ။ အပိစ ခေါ ဘိက္ခု နိဗ္ဗိသတိ “အသုကသ္မိံ နာမ ဂါမေ ဣတ္ထန္တာမော ဘိက္ခုနံ ဝေယျာဝစ္စကရော”တိ၊ သော ဂန္တာ တဿ ဟတ္ထေ အကပ္ပိယဝတ္ထု ဒတွာ “ထေရဿ စီဝရံ ကိဏိတွာ ဒဒေယျာသိ”တိ အာဂန္တာ ဘိက္ခုဿ အာရောစေတွာ ဂစ္ဆတိ။ အယမေကော ဘိက္ခုနာ အသမ္ဗုဒ္ဓါနိဗ္ဗိဋ္ဌော။

န ဟေဝ ခေါ သော ဒူတော အတ္တနာ အာဂန္တာ အာရောစေတိ။ အပိစ ခေါ အညံ ပဟိဏတိ “ဒိန္တံ မယာ ဘန္တေ တဿ ဟတ္ထေ စီဝရစေတာပန္နံ၊ စီဝရံ ဂဏှေယျာယာ”တိ။ အယံ ဒုတိယော ဘိက္ခုနာ အသမ္ဗုဒ္ဓါနိဗ္ဗိဋ္ဌော။

န ဟေဝ ခေါ အညံ ပဟိဏတိ။ အပိစ ခေါ ဂစ္ဆန္တောဝ ဘိက္ခု ဝဒတိ “အဟံ တဿ ဟတ္ထေ စီဝရစေတာပန္နံ ဒဿာမိ၊ တုမေ စီဝရံ ဂဏှေယျာယာ”တိ။ အယံ တတိယော ဘိက္ခုနာ အသမ္ဗုဒ္ဓါနိဗ္ဗိဋ္ဌောတိ ဧဝံ ဧကော သမ္ဗုဒ္ဓါနိဗ္ဗိဋ္ဌော၊ တယော အသမ္ဗုဒ္ဓါနိဗ္ဗိဋ္ဌောတိ ဣမေ စတ္တာရော ဘိက္ခုနာ နိဗ္ဗိဋ္ဌဝေယျာဝစ္စကရာ နာမ။ ဧတေသု ဣမသ္မိံ ရာဇသိက္ခာပဒေ ပုတ္တနယေနဝ ပဋိပဋ္ဌိတဗ္ဗံ။

အပရော ဘိက္ခု ပုရိမနယေနဝ ဒူတေန ပုစ္ဆိတော နတ္ထိတာယ ဝါ အဝိစာရေတုကာမတာယ ဝါ “နတ္ထမှာကံ ကပ္ပိယကာရကော”တိ ဝဒတိ။ တသ္မိဉ္စ ခဏေ ကောစိ မနုဿော အာဂစ္ဆတိ။ ဒူတော တဿ ဟတ္ထေ အကပ္ပိယဝတ္ထု ဒတွာ “ဣဿ ဟတ္ထတော စီဝရံ ဂဏှေယျာယာ”တိ ဝတွာ ဂစ္ဆတိ။ အယံ ဒူတေန သမ္ဗုဒ္ဓါနိဗ္ဗိဋ္ဌော။

bhikkhunā niddiṭṭho sammukhāsammukhavasena catubbidho hoti. Tathā dūtena niddiṭṭhopi.

Katham? Idhekacco bhikkhussa cīvaratthāya dūtena akappiyavatthum pahīṇati, dūto taṃ bhikkhum upasaṅkamitvā “idaṃ bhante itthannāmena tumhākaṃ cīvaratthāya pahitaṃ, gaṇhatha naṃ”ti vadati, bhikkhu “nayidaṃ kappatī”ti paṭikkhipati. Dūto “atthi pana te bhante veyyāvaccakaro”ti pucchati, puññatthikehi ca upāsakehi “bhikkhūnaṃ veyyāvaccam karoṭhā”ti āṇattā vā, bhikkhūnaṃ vā sandiṭṭhā sambhattā keci veyyāvaccakarā honti, tesam aññataro tasmim khaṇe bhikkhussa santike nisinno hoti, bhikkhu taṃ niddisati “ayaṃ bhikkhūnaṃ veyyāvaccakaro”ti. Dūto tassa hatthe akappiyavatthum datvā “therassa cīvaram kiṇitvā dehi”ti gacchati, ayaṃ bhikkhunā **sammukhāniddiṭṭho**.

No ce bhikkhussa santike nisinno hoti, apica kho bhikkhu niddisati “asukasmim nāma gāme itthannāmo bhikkhūnaṃ veyyāvaccakaro”ti, so gantvā tassa hatthe akappiyavatthum datvā “therassa cīvaram kiṇitvā dadeyyāsi”ti āgantvā bhikkhussa ārocetvā gacchati, ayameko bhikkhunā **asammukhāniddiṭṭho**.

Na heva kho so dūto attanā āgantvā āroceti, apica kho aññam pahīṇati “dinnam mayā bhante tassa hatthe cīvaracetāpannam, cīvaram gaṇheyyāthā”ti, ayaṃ dutiyo bhikkhunā **asammukhāniddiṭṭho**.

Na heva kho aññam pahīṇati, apica kho gacchantova bhikkhum vadati “aham tassa hatthe cīvaracetāpannam dassāmi, tumhe cīvaram gaṇheyyāthā”ti, ayaṃ tatiyo bhikkhunā **asammukhāniddiṭṭho**ti evaṃ eko sammukhāniddiṭṭho, tayo asammukhāniddiṭṭhāti ime cattāro bhikkhunā niddiṭṭhaveyyāvaccakarā nāma. Etesu imasmim Rājasikkhāpade vuttanayeneva paṭipajjitabbaṃ.

Aparo bhikkhu purimanayeneva dūtena pucchito natthitāya vā avicāretukāmatāya vā “natthamhākaṃ kappiyakārako”ti vadati, tasmiṃca khaṇe koci manusso āgacchati, dūto tassa hatthe akappiyavatthum datvā “imassa hatthato cīvaram gaṇheyyāthā”ti vatvā gacchati, ayaṃ dūtena **sammukhāniddiṭṭho**.

အပရော ခူတော ဂါမံ ပဝိသိတွာ အတ္တနာ အဘိရုစိတဿ ကဿစိ ဟတ္ထေ အကပ္ပိယဝတ္ထု ဒတွာ ပုရိမနယေနော အာဂန္တာ အာရောစေတိ၊ အညံ ဝါ ပဟိဏတိ “အဟံ အသုကဿ နာမ ဟတ္ထေ စီဝရစေတာပန္နံ ဒဿာမိ၊ တုမှ စီဝရံ ဂဏှေယျာထာ”တိ ဝတွာ ဝါ ဂစ္ဆတိ၊ အယံ တတိယော ခူတေန အသမ္ပုခါနိဒ္ဓိဋ္ဌာတိ ဧဝံ ဧကော သမ္ပုခါနိဒ္ဓိဋ္ဌာ၊ တယော အသမ္ပုခါ-နိဒ္ဓိဋ္ဌာတိ ဣမေ စတ္တာရော ခူတေန နိဒ္ဓိဋ္ဌဝေယျာဝစ္စကရာ နာမ။ ဧတေသု မေဏှကသိက္ခာပဒေ ဝုတ္တနယေန ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗံ။ ဝုတ္တဉ္ဇေတံ “သန္တိ ဘိက္ခဝေ မနုဿာ သဒ္ဓါ ပသန္တာ၊ တေ ကပ္ပိယကာရကာနံ ဟတ္ထေ ဟိရညံ ဥပနိက္ခိပန္တိ ‘ဣမိနာ အယျဿ ယံ ကပ္ပိယံ၊ တံ ဒေထာ’တိ။ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ယံ တတော ကပ္ပိယံ၊ တံ သာဒိတုံ၊ န တွေဝါဟံ ဘိက္ခဝေ ကေနစိ ပရိယာယေန ဇာတရူပရဇတံ သာဒိတဗ္ဗံ ပရိယေသိတဗ္ဗန္တိ ဝဒါမိ”တိ။ ဧတ္ထ စ စောဒနာယ ပမာဏံ နတ္ထိ၊ မူလံ အသာဒိယန္တေန သဟဿက္ခတ္တုမ္ပိ စောဒနာယ ဝါ ဌာနေန ဝါ ကပ္ပိယဘဏ္ဍံ သာဒိတုံ ဝဇ္ဇတိ။ နော စေ ဒေတိ၊ အညံ ကပ္ပိယကာရကံ ဌပေတွာပိ အာဟရာပေတဗ္ဗံ။ သစေ ဣစ္ဆတိ၊ မူလသာမိကာနမ္ပိ ကထေတဗ္ဗံ။ နော စေ ဣစ္ဆတိ၊ န ကထေတဗ္ဗံ။

အပရော ဘိက္ခု ပုရိမနယေနော ခူတေန ပုစ္ဆိတော “နတ္ထမှာကံ ကပ္ပိယ-ကာရကော”တိ ဝဒတိ၊ တဒညော သမိပေ ဌိတော သုတွာ “အာဟရ ဘော၊ အဟံ အယျဿ စီဝရံ စေတာပေတွာ ဒဿာမိ”တိ ဝဒတိ။ ခူတော “ဟန္တ ဘော ဒဒေယျာသိ”တိ တဿ ဟတ္ထေ ဒတွာ ဘိက္ခုဿ အနာရောစေတွာဝ ဂစ္ဆတိ၊ အယံ မုခဝေဝဋ်ကပ္ပိယကာရကော။ အပရော ဘိက္ခုနော ဥပဋ္ဌာကဿ ဝါ အညဿ ဝါ ဟတ္ထေ အကပ္ပိယဝတ္ထု ဒတွာ “ထေရဿ စီဝရံ ဒဒေယျာသိ”တိ ဧတ္ထောဝ ပက္ကမတိ၊ အယံ ပရမ္ပုခကပ္ပိယကာရကောတိ ဣမေ ဒွေ အနိဒ္ဓိဋ္ဌကပ္ပိယ-ကာရကာ နာမ။ ဧတေသု အညာတကအပ္ပဝါရိတေသု ဝိယ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗံ။ သစေ သယမေဝ စီဝရံ အာနေတွာ ဒေန္တိ၊ ဂဟေတဗ္ဗံ။ နော စေ၊ ကိဉ္စ န ဝတ္တဗ္ဗာ။ ဒေသနာမတ္တမေဝ စေတံ “ခူတေန စီဝရစေတာပန္နံ ပဟိဏေယျာ”တိ၊ သယံ အာဟရိတွာပိ ပိဏ္ဍပါတဒီနံ အတ္ထာယ ဒဒန္တေသုပိ ဧသေဝ နယော။ န ကေဝ-လဉ္စ အတ္တနောယေဝ အတ္ထာယ သမ္ပုဋ္ဌိန္တိတုံ န ဝဇ္ဇတိ၊ သစေပိ ကောစိ ဇာတရူပ-ရဇတံ အာနေတွာ “ဣဒံ သံဃဿ ဒမ္ပိ၊ အာရာမံ ဝါ ကရောထ စေတိယံ ဝါ ဘောဇနသာလာဒီနံ ဝါ အညတရ”န္တိ ဝဒတိ၊ ဣဒမ္ပိ သမ္ပုဋ္ဌိန္တိတုံ န ဝဇ္ဇတိ။ ယဿ ကဿစိ ဟိ အညဿတ္ထာယ သမ္ပုဋ္ဌိန္တိန္တဿ ဒုက္ကဋ် ဟောတိတိ မဟာပစ္စရိယံ ဝုတ္တိ။

Aparo dūto gāmaṃ pavisitvā attanā abhirucitassa kassaci hatthe akappiyavattthuṃ datvā purimanayeneva āgantvā āroceti, aññaṃ vā pahīṇati, “ahaṃ asukassa nāma hatthe cīvaracetāpannaṃ dassāmi, tumhe cīvaraṃ gaṇheyyāthā”ti vatvā vā gacchati, ayaṃ tatiyo dūtena **asammukhāniddiṭṭhoti** evaṃ eko sammukhāniddiṭṭho, tayo asammukhāniddiṭṭhāti ime cattāro dūtena niddiṭṭhaveyyāvaccakarā nāma. Etesu Meṇḍakasikkhāpade vuttanayena paṭipajjitabbaṃ. Vuttañhettaṃ “santi bhikkhave manussā saddhā pasannā, te kappiyakāraṇaṃ hatthe hiraññaṃ upanikkhipanti ‘iminā ayyassa yaṃ kappiyaṃ, taṃ dethā’ti. Anujānāmi bhikkhave yaṃ tato kappiyaṃ, taṃ sādītum, na tvevāhaṃ bhikkhave kenaci pariyāyena jātārūparajataṃ sādītābbaṃ pariyesitābbaṃ vadāmi”ti¹. Ettha ca codanāya pamāṇaṃ natthi, mūlaṃ asādiyantena sahaṣṣakkhattumpi codanāya vā ṭhānena vā kappiyabhaṇḍaṃ sādītum vaṭṭati. No ce deti, aññaṃ kappiyakāraṇaṃ ṭhapetvāpi āharāpetabbaṃ. Sace icchati, mūlasāmikānampi kathetabbaṃ. No ce icchati, na kathetabbaṃ.

Aparo bhikkhu purimanayeneva dūtena pucchito “natthamhākaṃ kappiyakāraṇo”ti vadati, tadañño samīpe ṭhito sutvā “āhara bho, ahaṃ ayyassa cīvaraṃ cetāpetvā dassāmi”ti vadati. Dūto “handā bho dadeyyāsī”ti tassa hatthe datvā bhikkhussa anārocetvāva gacchati, ayaṃ **mukhavevaṭṭikakappiyakāraṇo**. Aparo bhikkhuno upaṭṭhākassa vā aññaṃ vā hatthe akappiyavattthuṃ datvā “therassa cīvaraṃ dadeyyāsī”ti ettova pakkamati, ayaṃ **parammukhakappiyakāraṇo**ti ime dve **aniddiṭṭhakappiyakāraṇā** nāma. Etesu aññātaka-appavāritesu viya paṭipajjitabbaṃ. Sace sayameva cīvaraṃ ānetvā denti, gahetabbaṃ. No ce, kiñci na vattabbā. Desanāmetameva cetāṃ “dūtena cīvaracetāpannaṃ pahīṇeyyā”ti, sayāṃ āharitvāpi piṇḍapātādīnaṃ atthāya dadantesupi eseṇa nayo. Na kevalaṇca attanoyeva atthāya sampaṭicchitum na vaṭṭati, sacepi koci jātārūparajataṃ ānetvā “idaṃ saṃghassa dammi, ārāmaṃ vā karotha cetiyaṃ vā bhojanasālādīnaṃ vā aññātaraṇaṃ”ti vadati, idampi sampaṭicchitum na vaṭṭati. Yassa kassaci hi aññassatthāya sampaṭicchantaṃ dukkaṭaṃ hotīti **Mahāpaccariyaṃ** vuttaṃ.

1. Vi 3. 342 piṭṭhe.

သစေ ပန “နယိဒံ ဘိက္ခုနံ သမ္ပုဋ္ဌိတုံ ဝဇ္ဇတိ”တိ ပဋိက္ခိတ္တေ “ဝဇ္ဇကီနံ ဝါ ကမ္မကရာနံ ဝါ ဟတ္ထေ ဘဝိဿတိ, ကေဝလံ တုမေ သုကတဒုက္ကန္တံ ဇာနာတာ”တိ ဝတ္တာ တေသံ ဟတ္ထေ ဒတ္တာ ပက္ကမတိ၊ ဝဇ္ဇတိ။ အထာပိ “မမ မနုဿာနံ ဟတ္ထေ ဘဝိဿတိ, မယုမေဝ ဝါ ဟတ္ထေ ဘဝိဿတိ, ကေဝလံ တုမေ ယံ ယဿ ဒါတဗ္ဗံ၊ တဒတ္ထာယ ပေသေယျာတာ”တိ ဝဒတိ၊ ဝေဗ္ဗိ ဝဇ္ဇတိ။

သစေ ပန သံဃံ ဝါ ဂဏံ ဝါ ပုဂ္ဂလံ ဝါ အနာမသိတ္တာ “ဣဒံ ဟိရညသုဝဏ္ဏံ စေတိယဿ ဒေမ, ဝိဟာရဿ ဒေမ, နဝကမ္မဿ ဒေမာ”တိ ဝဒန္တိ၊ ပဋိက္ခိပိတုံ န ဝဇ္ဇတိ။ “ဣမေ ဣဒံ ဘဏန္တိ”တိ ကပ္ပိယကာရကာနံ အာစိက္ခိတဗ္ဗံ။ “စေတိယာ-ဒိနံ အတ္ထာယ တုမေ ဂဟေတွာ ဌပေထာ”တိ ဝုတ္တေန ပန “အမှာကံ ဂဟေတုံ န ဝဇ္ဇတိ”တိ ပဋိက္ခိပိတဗ္ဗံ။

သစေ ပန ကောစိ ဗဟုံ ဟိရညသုဝဏ္ဏံ အာနေတွာ “ဣဒံ သံဃဿ ဒမ္မိ, စတ္တာရေ ပစ္စယေ ပရိဘုဉ္ဇထာ”တိ ဝဒတိ၊ တံ စေ သံဃော သမ္ပုဋ္ဌိတိ၊ ပဋိဂ္ဂဟဏေပိ ပရိဘောဂေပိ အာပတ္တိ။ တတြ စေ ကော ဘိက္ခု “နယိဒံ ကပ္ပတိ”တိ ပဋိက္ခိပတိ၊ ဥပါသကော စ “ယဒိ န ကပ္ပတိ, မယုမေဝ ဘဝိဿတိ”တိ ဝဇ္ဇတိ။ သော ဘိက္ခု “တယာ သံဃဿ လာဘန္တရာယော ကတော”တိ န ကေနစိ ကိဉ္စိ ဝတ္တဗ္ဗော။ ယော ဟိ တံ စောဒေတိ၊ သွေဝ သာပတ္တိကော ဟောတိ၊ တေန ပန ကေန ဗဟူ အနာပတ္တိကာ ကတာ။ သစေ ပန ဘိက္ခုဟိ “န ဝဇ္ဇတိ”တိ ပဋိက္ခိတ္တေ “ကပ္ပိယကာရကာနံ ဝါ ဟတ္ထေ ဘဝိဿတိ, မမ ပုရိသာနံ ဝါ မယုံ ဝါ ဟတ္ထေ ဘဝိဿတိ, ကေဝလံ တုမေ ပစ္စယေ ပရိဘုဉ္ဇထာ”တိ ဝဒတိ၊ ဝဇ္ဇတိ။

စတုပစ္စယတ္ထာယ စ ဒိန္နံ ယေန ယေန ပစ္စယေန အတ္ထော ဟောတိ၊ တဒတ္ထံ ဥပနေတဗ္ဗံ၊ စိဝရတ္ထာယ ဒိန္နံ စိဝရေယေဝ ဥပနေတဗ္ဗံ။ သစေ စိဝရေန တာဒိသော အတ္ထော နတ္ထိ၊ ပိဏ္ဍပိတာဒိဟိ သံဃော ကိလမတိ၊ သံဃသုဋ္ဌါ-တာယ အပလောကေတွာ တဒတ္ထာယပိ ဥပနေတဗ္ဗံ။ သေ နယော ပိဏ္ဍပိတ-ဝိလာနပစ္စယတ္ထာယ ဒိန္နေပိ၊ သေနာသနတ္ထာယ ဒိန္နံ ပန သေနာသနဿ ဂရုဘဏ္ဍတ္တာ သေနာသနေယေဝ ဥပနေတဗ္ဗံ။ သစေ ပန ဘိက္ခုသု သေနာသနံ ဆဇ္ဇေတွာ ဂတေသု သေနာသနံ ဝိနဿတိ၊ ဤဒိသေ ကာလေ သေနာသနံ ဝိဿဇ္ဇေတွာပိ ဘိက္ခုနံ ပရိဘောဂေါ အနုညာတော၊ တသ္မာ သေနာသန-ဇဂ္ဂနတ္ထံ မူလစ္ဆေဇ္ဇံ အကတွာ ယာပနမတ္ထံ ပရိဘုဉ္ဇတဗ္ဗံ။

Sace pana “nayidaṃ bhikkhūnaṃ sampāṭicchitum vaṭṭatī”ti paṭikkhitte “vaḍḍhakānaṃ vā kammakarānaṃ vā hatthe bhavissati, kevalaṃ tumhe sukatadukkaṭaṃ jānāthā”ti vatvā tesāṃ hatthe datvā pakkamati, vaṭṭati. Athāpi “mama manussānaṃ hatthe bhavissati, mayhameva vā hatthe bhavissati, kevalaṃ tumhe yaṃ yassa dātabbāṃ, tadatthāya peseyyāthā”ti vadati, evampi vaṭṭati.

Sace pana saṃghaṃ vā gaṇaṃ vā puggalaṃ vā anāmasitvā “idaṃ hiraññasuvaṇṇaṃ cetiyassa dema, vihārassa dema, navakammassa demā”ti vadanti, paṭikkhipitum na vaṭṭati. “Ime idaṃ bhaṇantī”ti kappiyakārakānaṃ ācikkhitabbaṃ. “Cetiyaḍḍhānaṃ atthāya tumhe gahetvā ṭhapethā”ti vuttana pana “amhākaṃ gahetum na vaṭṭatī”ti paṭikkhipitabbaṃ.

Sace pana koci bahuṃ hiraññasuvaṇṇaṃ ānetvā “idaṃ saṃghassa dammi, cattāro paccaye paribhuñjathā”ti vadati, taṃ ce saṃgho sampāṭicchati, paṭiggahaṇepi paribhogepi āpatti. Tatra ce eko bhikkhu “nayidaṃ kappatī”ti paṭikkhipati, upāsako ca “yadi na kappati, mayhameva bhavissatī”ti gacchati. So bhikkhu “tayā saṃghassa lābhantarāyo kato”ti na kenaci kiñci vattabbo. Yo hi taṃ codeti, sveva sāpattiko hoti, tena pana ekena bahū anāpattikā katā. Sace pana bhikkhūhi “na vaṭṭatī”ti paṭikkhitte “kappiyakārakānaṃ vā hatthe bhavissati, mama purisānaṃ vā mayhaṃ vā hatthe bhavissati, kevalaṃ tumhe paccaye paribhuñjathā”ti vadati, vaṭṭati.

Catupaccayatthāya ca dinnāṃ yena yena paccayena attho hoti, tadatthaṃ upanetabbaṃ, cīvaratthāya dinnāṃ cīvareyeva upanetabbaṃ. Sace cīvarena tādiso attho natthi, piṇḍapātādīhi saṃgho kilamati, saṃghasuṭṭhātāya apaloketvā tadatthāyapi upanetabbaṃ. Esa nayo piṇḍapātāgilānapaccayatthāya dinnepi, senāsanatthāya dinnāṃ pana senāsanassa garubhaṇḍattā senāsaneyeva upanetabbaṃ. Sace pana bhikkhūsu senāsaṇaṃ chaḍḍetvā gatesu senāsaṇaṃ vinassati, īdise kāle senāsaṇaṃ vissajjetvāpi bhikkhūnaṃ paribhogo anuññāto, tasmā senāsanajagganatthaṃ mūlacchejjaṃ akatvā yāpanamattaṃ paribhuñjitabbaṃ.

၂၅၈

ဝိနယပိဋက ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာ [၄-နိဿဂ္ဂိယ

န ကေဝလဉ္စ ဟိရညသုဝဏ္ဏမေဝ၊ အညဗ္ဗိ ခေတ္တဝတ္ထာဒိ အကပ္ပိယံ န သမ္ပုဋ္ဌိတဗ္ဗံ။ သစေ ဟိ ကောစိ “မယံ တိသဿသမ္ပာဒနကံ မဟာတဋ္ဌာကံ အတ္ထိ၊ တံ သံဃဿ ဒဗ္ဗိ”တိ ဝဒတိ၊ တံ စေ သံဃော သမ္ပုဋ္ဌိတိ၊ ပဋိဂ္ဂဟဏေဝိ ပရိဘောဂေဝိ အာပတ္တိယေဝ။ ယော ပန တံ ပဋိက္ခိပတိ၊ သော ပုရိမနယေန န ကေနစိ ကိဉ္စိ ဝတ္ထဗ္ဗော။ ယော ဟိ တံ စောဒေတိ၊ သွေဝ သာပတ္တိကော ဟောတိ၊ တေန ပန ဧကေန ဗဟူ အနာပတ္တိကာ ကတာ။

ယော ပန “တဒိသံယေဝ တဋ္ဌာကံ ဒဗ္ဗိ”တိ ဝတ္ထာ ဘိက္ခုဟိ “န ဝဇ္ဇတိ”တိ ပဋိက္ခိတ္တော ဝဒတိ “အသုကဉ္စ အသုကဉ္စ သံဃဿ တဋ္ဌာကံ အတ္ထိ၊ တံ ကထံ ဝဇ္ဇတိ”တိ။ သော ဝတ္ထဗ္ဗော “ကပ္ပိယံ ကတွာ ဒိန္နံ ဘဝိဿတိ”တိ။ ကထံ ဒိန္နံ ကပ္ပိယံ ဟောတိတိ။ “စတ္တာရော ပစ္စယေ ပရိဘုဉ္ဇတိ”တိ ဝတ္ထာ ဒိန္နန္တိ။ သော သစေ “သာဓု ဘန္တေ စတ္တာရော ပစ္စယေ သံဃော ပရိဘုဉ္ဇတိ”တိ ဒေတိ၊ ဝဇ္ဇတိ။ အထာပိ “တဋ္ဌာကံ ဂဏှထာ”တိ ဝတ္ထာ “န ဝဇ္ဇတိ”တိ ပဋိက္ခိတ္တော “ကပ္ပိယကာရကော အတ္ထိ”တိ ပုစ္ဆိတွာ “နတ္ထိ”တိ ဝတ္ထော “ဣဒံ အသုကော နာမ ဝိစာရေဿတိ၊ အသုကဿ ဝါ ဟတ္ထေ မယံ ဝါ ဟတ္ထေ ဘဝိဿတိ၊ သံဃော ကပ္ပိယဘဏ္ဍံ ပရိဘုဉ္ဇတိ”တိ ဝဒတိ၊ ဝဇ္ဇတိ။ သစေပိ “န ဝဇ္ဇတိ”တိ ပဋိက္ခိတ္တော “ဥဒကံ ပရိဘုဉ္ဇိဿတိ၊ ဘဏ္ဍကံ ခောဝိဿတိ၊ မိဂပက္ခိနော ပိဝိဿန္တိ”တိ ဝဒတိ၊ ဧဝမ္ပိ ဝဇ္ဇတိ။ အထာပိ “န ဝဇ္ဇတိ”တိ ပဋိက္ခိတ္တော ဝဒတိ “ကပ္ပိယသီသေန ဂဏှထာ”တိ။ “သာဓု ဥပါသက သံဃော ပါနီယံ ပိဝိဿတိ၊ ဘဏ္ဍကံ ခောဝိဿတိ၊ မိဂပက္ခိနော ပိဝိဿန္တိ”တိ ဝတ္ထာ ပရိဘုဉ္ဇတိတုံ ဝဇ္ဇတိ။

အထာပိ “မမ တဋ္ဌာကံ ဝါ ပေါက္ခရဏိ” ဝါ သံဃဿ ဒဗ္ဗိ”တိ ဝတ္ထော “သာဓု ဥပါသက သံဃော ပါနီယံ ပိဝိဿတိ”တိအာဒိနိ ဝတ္ထာ ပရိဘုဉ္ဇတိတုံ ဝဇ္ဇတိယေဝ။ ယဒိ ပန ဘိက္ခုဟိ ဟတ္ထကမ္ပံ ယာစိတွာ သဟတ္ထေန စ ကပ္ပိယပထဝိ ခနိတွာ ဥဒကပရိဘောဂတ္ထာယ တဋ္ဌာကံ ကာရိတံ ဟောတိ၊ တံ စေ နိဿာယ သဿံ နိပ္ပုဒေတွာ မနဿာ ဝိဟာရေ ကပ္ပိယဘဏ္ဍံ ဒေန္တိ၊ ဝဇ္ဇတိ။ အထ မနဿာ ဧဝ သံဃဿ ဥပကာရတ္ထာယ သံဃိကဘူမိ ခနိတွာ တံ နိဿာယ နိပ္ပုဋ္ဌသဿတော ကပ္ပိယဘဏ္ဍံ ဒေန္တိ၊ ဧဝမ္ပိ ဝဇ္ဇတိ။ “အမှာကံ ဧကံ ကပ္ပိယကာရကံ ဌပေထာ”တိ ဝတ္ထော စ ဌပေတုမ္ပိ လဗ္ဘတိ။ အထ ပန တေ မနဿာ ရာဇဗလိနာ ဥပဒ္ဓုတာ ပက္ကမန္တိ၊ အညေ ပဋိပဇ္ဇန္တိ၊ န စ ဘိက္ခုနံ ကိဉ္စိ ဒေန္တိ၊ ဥဒကံ ဝါရေတုံ လဗ္ဘတိ။ တဉ္စ ခေါကသိကမ္ပကာလေယေဝ၊ န သဿကာလေ။ သစေ တေ ဝဒန္တိ “နန ဘန္တေ ပုဗ္ဗေပိ မနဿာ ဣမံ နိဿာယ သဿံ

Na kevalañca hiraññasuvaṇṇameva, aññampi khattavatthādi akappiyaṃ na sampatiṇṇatthabbāṃ. Sace hi koci “mayhaṃ tisassasampādanakaṃ mahātaḷākaṃ atthi, taṃ saṃghassa dammī”ti vadati, taṃ ce saṃgho sampatiṇṇatthi, paṭiggahaṇepi paribhogepi āpattiyeva. Yo pana taṃ paṭikkhipati, so purimanayeneva na kenaci kiñci vattabbo. Yo hi taṃ codeti, sveva sāpattiko hoti, tena pana ekena bahū anāpattikā katā.

Yo pana “tādisaṃyeva taḷākaṃ dammī”ti vatvā bhikkhūhi “na vaṭṭatī”ti paṭikkhitto vadati “asukañca asukañca saṃghassa taḷākaṃ atthi, taṃ kathaṃ dinnam kappiyaṃ hotīti. “Cattāro paccaye paribhuñjathā”ti vatvā dinnanti. So sace “sādhu bhante cattāro paccaye saṃgho paribhuñjatū”ti deti, vaṭṭati. Athāpi “taḷākaṃ gaṇhathā”ti vatvā “na vaṭṭatī”ti paṭikkhitto “kappiyakārako atthi”ti pucchitvā “natthi”ti vutte “idaṃ asuko nāma vicāressati, asukassa vā hatthe, mayhaṃ vā hatthe bhavissati, saṃgho kappiyabhaṇḍaṃ paribhuñjatū”ti vadati, vaṭṭati. Sacepi “na vaṭṭatī”ti paṭikkhitto “udakaṃ paribhuñjissati, bhaṇḍakaṃ dhovissati, migapakkhino pivissantī”ti vadati, evampi vaṭṭati. Athāpi “na vaṭṭatī”ti paṭikkhitto vadati “kappiyasīsena gaṇhathā”ti. “Sādhu upāsaka saṃgho pāṇīyaṃ pivissati, bhaṇḍakaṃ dhovissati, migapakkhino pivissantī”ti vatvā paribhuñjituṃ vaṭṭati.

Athāpi “mama taḷākaṃ vā pokkharāṇiṃ vā saṃghassa dammī”ti vutte “sādhu upāsaka saṃgho pāṇīyaṃ pivissantī”ti-ādīni vatvā paribhuñjituṃ vaṭṭatiyeva. Yadi pana bhikkhūhi hatthakammaṃ yācitvā sahatthena ca kappiyapathaviṃ khanitvā udakaparibhogatthāya taḷākaṃ kāritaṃ hoti, taṃ ce nissāya sassam nipphādetvā manussā vihāre kappiyabhaṇḍaṃ denti, vaṭṭati. Atha manussā eva saṃghassa upakāratthāya saṃghikabhūmim khanitvā taṃ nissāya nipphannasassato kappiyabhaṇḍaṃ denti, evampi vaṭṭati. “Amhākaṃ ekaṃ kappiyakārakaṃ ṭhappethā”ti vutte ca ṭhappetumpi labbhati. Atha pana te manussā rājābalinā upaddutā pakkamanti, aññe paṭipajjanti, na ca bhikkhūnaṃ kiñci denti, udakaṃ vāretuṃ labbhati. Tañca kho kasikammakāleyeva, na sassakāle. Sace te vadanti “nanu bhante pubbepi manussā imaṃ nissāya sassam

ကဏ္ဍ]

၁-စိဝရဝဂ္ဂ ၁၀-ရာဇသိက္ခာပဒဝတ္ထုနာ

၂၅၉

အကံသု”တိ။ တတော ဝတ္ထုဗ္ဗာ “တေ သံဃဿ ဣမဉ္ဇ ဣမဉ္ဇ ဥပကာရံ အကံသု၊ ဣဒဉ္ဇိဒဉ္ဇ ကပ္ပိယဘဏ္ဍံ အဒံသု”တိ။ သစေ ဝဒန္တိ “မယဗ္ဗိ ဒဿာမာ”တိ၊ ဧဝံဗ္ဗိ ဝဇ္ဇတိ။

သစေ ပန ကောစိ အဗျတ္တော အကပ္ပိယဝေါဟာရေန တဋ္ဌာကံ ပဋိဂ္ဂဟာတိ ဝါ ကာရေတိ ဝါ၊ တံ ဘိက္ခုဟိ န ပရိဘုဉ္ဇတဗ္ဗံ၊ တံ နိဿာယ လဒ္ဓိ ကပ္ပိယ-ဘဏ္ဍံ အကပ္ပိယမေဝ။ သစေ ဘိက္ခုဟိ ပရိစ္စတ္တဘာဝံ ဥတ္တာ သာမိကော ဝါ တဿ ပုတ္တဓိတရော ဝါ အညော ဝါ ကောစိ ဝံသေ ဥပ္ပန္နော ပန ကပ္ပိယ-ဝေါဟာရေန ဒေတိ၊ ဝဇ္ဇတိ။ ပစ္ဆိန္နေ ကုလဝံသေ ယော တဿ ဇနပဒဿ သာမိကော၊ သော အတ္ထိန္ဒိတော ပန ဒေတိ၊ စိတ္တလပဗ္ဗတေ ဘိက္ခုနာ နိဟဋ-ဥဒကဝါဟကံ အဋ္ဌနာဂရာဇမဟေသီ ဝိယ၊ ဧဝံဗ္ဗိ ဝဇ္ဇတိ။

ကပ္ပိယဝေါဟာရေပိ ဥဒကဝသေန ပဋိဂ္ဂဟိတတဋ္ဌာကေ သုဒ္ဓစိတ္တာနံ မတ္တိကုဒ္ဓရဏပါဠိဗန္ဓနာဒိနိ စ ကာတုံ ဝဇ္ဇတိ။ တံ နိဿာယ ပန သဿံ ကရောန္တေ ဒိဿာ ကပ္ပိယကာရကံ ဌပေတုံ န ဝဇ္ဇတိ။ ယဒိ တေ သယမေဝ ကပ္ပိယဘဏ္ဍံ ဒေန္တိ၊ ဂဟေတဗ္ဗံ၊ နော စေ ဒေန္တိ၊ န စောဒေတဗ္ဗံ၊ န သာရေတဗ္ဗံ။ ပစ္စယ-ဝသေန ပဋိဂ္ဂဟိတတဋ္ဌာကေ ကပ္ပိယကာရကံ ဌပေတုံ ဝဇ္ဇတိ။ မတ္တိကုဒ္ဓရဏ-ပါဠိဗန္ဓနာဒိနိ ပန ကာတုံ န ဝဇ္ဇတိ။ သစေ ကပ္ပိယကာရကာ သယမေဝ ကရောန္တိ၊ ဝဇ္ဇတိ။ အဗျတ္တေန ပန လန္တိဘိက္ခုနာ ကာရာပိတေသု ကိဉ္ဇာပိ ပဋိဂ္ဂဟဏေ^၁ ကပ္ပိယံ၊ ဘိက္ခုဿ ပယောဂပစ္စယာ ဥပ္ပန္နေန မိဿကတ္တာ ဝိသဂတပိဏ္ဍပါတော ဝိယ အကပ္ပိယမံသရသမိဿကဘောဇနံ ဝိယ စ ဒုဗ္ဗိနိဗ္ဗောကံ ဟောတိ၊ သဗ္ဗေသံ အကပ္ပိယမေဝ။

သစေ ပန “ဥဒကဿ ဩကာသော အတ္ထိ၊ တဋ္ဌာကဿ ပါဠိ ထိရာ၊ ယထာ ဗဟုံ ဥဒကံ ဂဏှာတိ၊ ဧဝံ ကရေဟိ၊ တိရသမိပေ ဥဒကံ ကရေဟိ”တိ ဧဝံ ဥဒကမေဝ ဝိစာရေတိ၊ ဝဇ္ဇတိ။ ဥဒ္ဓနေ အဂ္ဂိ န ပါတေန္တိ၊ “ဥဒကကမ္မံ လဗ္ဘတု ဥပါသကာ”တိ ဝတ္ထု ဝဇ္ဇတိ။ “သဿံ ကတ္တာ အာဟရထာ”တိ ဝတ္ထု ပန န ဝဇ္ဇတိ။ သစေ ပန တဋ္ဌာကေ အတိဗဟုံ ဥဒကံ ဒိဿာ ပဿတော ဝါ ပိဋ္ဌိတော ဝါ မာတိကံ နိဟရာပေတိ၊ ဝနံ ဆိန္ဒာပေတွာ ကေဒါရေ ကာရာပေတိ၊ ပေါရာဏကေဒါရေသု ဝါ ပကတိဘာဝံ အဂ္ဂဟေတွာ အတိရေကံ ဂဏှတိ၊ နဝ-သဿေ ဝါ အကာလသဿေ ဝါ အပရိစ္ဆိန္နဘာဝေ “တ္ထေကေ ကဟာပဏေ ဒေထာ”တိ ကဟာပဏေ ဥဋ္ဌာပေတိ၊ သဗ္ဗေသံ အကပ္ပိယံ။

akaṁsū”ti. Tato vattabbā “te saṁghassa imaṁca imaṁca upakāraṁ akaṁsu, idaṁcidaṁca kappiyabhaṇḍaṁ adaṁsū”ti. Sace vadanti “mayampi dassāmā”ti, evampi vaṭṭati.

Sace pana koci abyatto akappiyavohārena taḷākaraṁ paṭiggaṇhāti vā kāreti vā, taṁ bhikkhūhi na paribhuñjitabbaṁ, taṁ nissāya laddhaṁ kappiyabhaṇḍampi akappiyameva. Sace bhikkhūhi pariccattabhāvaṁ ñatvā sāmiko vā tassa puttadhītarō vā añño vā koci vaṁse uppanno puna kappiyavohārena deti, vaṭṭati. Pacchinne kulavaṁse yo tassa janapadassa sāmiko, so acchinditvā puna deti, Cittalapabbate bhikkhunā nīhaṭa-udakavāhakaṁ **Aḷaṇāgarājamaheśī viya**, evampi vaṭṭati.

Kappiyavohārepi udakavasena paṭiggahitatalāke suddhacittānaṁ mattikuddharaṇapālībandhanādīni ca kātum vaṭṭati. Taṁ nissāya pana sassam karonte disvā kappiyakārakaṁ ṭhapetum na vaṭṭati. Yadi te sayameva kappiyabhaṇḍaṁ denti, gahetabbaṁ. No ce denti, na codetabbaṁ, na sāretabbaṁ. Paccayavasena paṭiggahitatalāke kappiyakārakaṁ ṭhapetum vaṭṭati. Mattikuddharaṇapālībandhanādīni pana kātum na vaṭṭati. Sace kappiyakārakā sayameva karonti, vaṭṭati. Abyattena pana lajjibhikkhunā kārāpitesu kiñcāpi paṭiggahaṇe¹ kappiyaṁ, bhikkhusa payogapaccayā uppannena missakattā visagatapīṇḍapāto viya, akappiyamaṁsarasamissakabhojanaṁ viya ca dubbinibbhogaṁ hoti, sabbesaṁ akappiyameva.

Sace pana “udakassa okāso atthi, taḷākassa pālī thirā, yathā bahuṁ udakaṁ gaṇhāti, evaṁ karohi, tīrasamīpe udakaṁ karohī”ti evaṁ udakameva vicāreti, vaṭṭati. Uddhane aggim na pātentī, “udakakammaṁ labbhatu upāsakā”ti vattum vaṭṭati. “Sassaṁ katvā āharathā”ti vattum pana na vaṭṭati. Sace pana taḷāke atibahuṁ udakaṁ disvā passato vā piṭṭhito vā mātikaṁ nīharāpeti, vanaṁ chindāpetvā kedāre kārāpeti, porāṇakedāresu vā pakatibhāgaṁ aggahetvā atirekaṁ gaṇhāti, na vasasse vā akālasasse vā aparicchinnabhāge “ettake kahāpaṇe dethā”ti kahāpaṇe uṭṭhāpeti, sabbesaṁ akappiyaṁ.

1. Paṭiggahaṇaṁ (Sī)

ယော ပန “ကဿထ ဝပထာ”တိ အဝတွာ “တ္ထကောယ ဘူမိယာ တ္ထကော နာမ ဘာဂေါ”တိ ဧဝံ ဘူမိံ ဝါ ပတိဋ္ဌပေတိ။ “တ္ထကော ဘူမိဘာဂေ အမှေဟိ သဿံ ကတံ၊ တ္ထကံ နာမ ဘာဂံ ဂဏှထာ”တိ ဝဒန္တေသု ကဿကေသု ဘူမိပ္ပမာဏဂ္ဂဟဏတ္ထံ ရဇ္ဇုယာ ဝါ ဒဏ္ဍေန ဝါ မိနာတိ၊ ခလေ ဝါ ဌတွာ ရက္ခတိ၊ ခလတော ဝါ နိဟရာပေတိ၊ ကောဌာဂါရေ ဝါ ပဋိသာမေတိ၊ တဿေဝ တံ အကပ္ပိယံ။

သစေ ကဿကာ ကဟာပဏေ အာဟရိတွာ “ဣမေ သံဃဿ အာဟဋ္ဌာ”တိ ဝဒန္တိ၊ အညတရော စ ဘိက္ခု “န သံဃော ကဟာပဏေ ခါဒတိ”တိ သညာယ “တ္ထကေဟိ ကဟာပဏေဟိ သာဋကေ အာဟရ၊ တ္ထကေဟိ ယာဂုအာဒိနိ သမ္မာဒေဟိ”တိ ဝဒတိ။ ယံ တေ အာဟရန္တိ၊ သဗ္ဗေသံ အကပ္ပိယံ။ ကသ္မာ? ကဟာပဏာနံ ဝိစာရိတတ္တာ။

သစေ ဧညံ အာဟရိတွာ “ဣဒံ သံဃဿ အာဟဋ္ဌ”န္တိ ဝဒန္တိ၊ အညတရော စ ဘိက္ခု ပုရိမနယေန ဝ “တ္ထကေဟိ ဝိဟိဟိ ဣဒဗ္ဗိဒဗ္ဗ အာဟရထာ”တိ ဝဒတိ။ ယံ တေ အာဟရန္တိ၊ တဿေဝ အကပ္ပိယံ။ ကသ္မာ? ဧညဿ ဝိစာရိတတ္တာ။

သစေ တဏှာလံ ဝါ အပရဏှံ ဝါ အာဟရိတွာ “ဣဒံ သံဃဿ အာဟဋ္ဌ”န္တိ ဝဒန္တိ၊ အညတရော စ ဘိက္ခု ပုရိမနယေန ဝ “တ္ထကေဟိ တဏှာလေဟိ ဣဒဗ္ဗိဒဗ္ဗ အာဟရထာ”တိ ဝဒတိ။ ယံ တေ အာဟရန္တိ၊ သဗ္ဗေသံ ကပ္ပိယံ။ ကသ္မာ? ကပ္ပိယာနံ တဏှာလာဒိနံ ဝိစာရိတတ္တာ။ ကယဝိက္ကယေပိ အနာပတ္တိ ကပ္ပိယကာရကဿ အာစိက္ခိတတ္တာ။

ပုဗ္ဗေ ပန စိတ္တလပဗ္ဗတေ ကော ဘိက္ခု စတုသာလဒ္ဓါရေ “အဟော ဝတ သွေ သံဃဿ တ္ထကပ္ပမာဏေ ပူဝေ ပစေယျ”န္တိ အာရာမိကာနံ သညာဇနနတ္ထံ ဘူမိယံ မဏှာလံ အကာသိ၊ တံ ဒိသ္မာ ဆေကော အာရာမိကော တထေဝ ကတွာ ဒုတိယဒိဝသေ ဘေရိယာ အာကောဋိတာယ သန္တိပတိတေ သံဃေ ပူဝံ ဂဟေတွာ သံဃတ္ထေရံ အာဟ “ဘန္တေ အမှေဟိ ဣတော ပုဗ္ဗေ နေဝ ပိတူနံ န ပိတာမဟာနံ ဧဝရူပံ သုတပုဗ္ဗံ၊ ကေန အယျေန စတုသာလဒ္ဓါရေ ပူဝတ္ထာယ သညာ ကတာ၊ ဣတော ဒါနိ ပဘုတိ အယျာ အတ္တနော အတ္တနော စိတ္တာနုရူပံ ဝဒန္တိ၊ အမှာကမ္ပိ ဖာသုဝိဟာရေ ဘဝိဿတိ”တိ။ မဟာထေရော တတောဝ နိဝတ္တိ၊ ကေဘိက္ခုနာပိ ပူဝေါ န ဂဟိတော။ ဧဝံ ပုဗ္ဗေ တတြုပ္ပါဒဗ္ဗိံ န ပရိဘုဉ္ဇိသု။ တသ္မာ—

Yo pana “kassatha vapathā”ti avatvā “ettakāya bhūmiyā ettako nāma bhāgo”ti evaṃ bhūmiṃ vā patiṭṭhāpeti, “ettake bhūmibhāge amhehi sassam katam, ettakam nāma bhāgam gaṇhathā”ti vadantesu kassakesu bhūmippamāṇaggahaṇattham rajjuyā vā daṇḍena vā mināti, khale vā ṭhatvā rakkhati, khalato vā nīharāpeti, koṭṭhāgāre vā paṭisāmeti, tasseva tam akappiyam.

Sace kassakā kahāpaṇe āharitvā “ime saṃghassa āhaṭā”ti vadanti, aññataro ca bhikkhu “na saṃgho kahāpaṇe khādātī”ti saññāya “ettakehi kahāpaṇehi sātāke āhara, ettakehi yāgu-ādīni sampādehi”ti vadati. Yam te āharanti, sabbesam akappiyam. Kasmā? Kahāpaṇānam vicāritattā.

Sace dhaññaṃ āharitvā “idaṃ saṃghassa āhaṭan”ti vadanti, aññataro ca bhikkhu purimanayeneva “ettakehi vīhihi idaṃcīdaṃcā āharathā”ti vadati. Yam te āharanti, tasseva akappiyam. Kasmā? Dhaññaṃ vicāritattā.

Sace taṇḍulam vā aparāṇaṃ vā āharitvā “idaṃ saṃghassa āhaṭan”ti vadanti, aññataro ca bhikkhu purimanayeneva “ettakehi taṇḍulehi idaṃcīdaṃcā āharathā”ti vadati. Yam te āharanti, sabbesam kappiyam. Kasmā? Kappiyānam taṇḍulādīnam vicāritattā. Kayavikkayepi anāpatti kappiyakāraḥ kassa ācikkhitattā.

Pubbe pana Cittalapabbate eko bhikkhu catusāladvāre “aho vata sve saṃghassa ettakappamāṇe pūve paceyyun”ti ārāmikānam saññājananattham bhūmiyam maṇḍalam akāsi, tam disvā cheko ārāmiko tatheva katvā dutiyadvāse bheriyā ākoṭṭāya sannipatite saṃghe pūvam gahetvā saṃghattheram āha “bhante amhehi ito pubbe neva pitūnam na pitāmahanam evarūpaṃ sutapubbaṃ, ekena ayyena catusāladvāre pūvatthāya saññā katā, ito dāni pabhuti ayyā attano attano cittānurūpaṃ vadantu, amhākampi phāsuvihāro bhavissatī”ti. Mahāthero tatova nivatti, ekabhikkhunāpi pūvo na gahito. Evaṃ pubbe tatrappādampi¹ na paribhuñjimsu. Tasmā—

1. Tatrappādānam (Ka)

ကဏ္ဍ]

၁-စီဝရဝဂ္ဂ ၁၀-ရာဇသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၂၆၁

သလ္လေခံ အစူဇန္တေန၊ အပ္ပမတ္တေန ဘိက္ခုနာ။
ကပ္ပိယေဝိ န ကာတဗ္ဗာ၊ အာမိသတ္တာယ လောလတာတိ။

ယော စာယံ တဠာကေ ဝုတ္တော၊ ပေါက္ခရဏီဥဒကဝါဟကမာတိကာဒိသုဝိ
ဧသေဝ နယော။

ပုဗ္ဗဏ္ဍာပရဏ္ဍဥစ္စ၊ ဖလာဖလာဒိနံ ဝိရဟနဋ္ဌာနံ ယံ ကိဉ္စိ ခေတ္တံ ဝါ ဝတ္ထု ဝါ “ဒဗ္ဗိ”တိ ဝုတ္တေဝိ “န ဝဇ္ဇတိ”တိ ပဋိက္ခိပိတော တဠာကေ ဝုတ္တနယေန ယဒါ ကပ္ပိယဝေါဟာရေန “စတုပစ္စယပရိဘောဂတ္တာယ ဒဗ္ဗိ”တိ ဝဒတိ၊ တဒါ သမ္ပုဋ္ဌိစ္စိတဗ္ဗံ၊ “ဝနံ ဒဗ္ဗိ၊ အရညံ ဒဗ္ဗိ”တိ ဝုတ္တေ ပန ဝဇ္ဇတိ။ သစေ မနုဿာ ဘိက္ခုဟိ အနာဏတ္တာယေဝ တတ္ထ ရက္ခေ ဆိန္ဒိတော အပရဏ္ဍာဒိနိ သမ္ပာဒေတွာ ဘိက္ခုနံ ဘာဂံ ဒေန္တိ၊ ဝဇ္ဇတိ၊ အဒေန္တာ န စောဒေတဗ္ဗာ။ သစေ ကေနစိဒေဝ အန္တရာယေန တေသု ပက္ခန္တေသု အညေ ကရေန္တိ၊ န စ ဘိက္ခုနံ ကိဉ္စိ ဒေန္တိ၊ တေ ဝါရေတဗ္ဗာ။ သစေ ဝဒန္တိ “နန ဘန္တေ ပုဗ္ဗေဝိ မနုဿာ ဣမ သဿာနိ အကံသု”တိ၊ တတော တေ ဝတ္တဗ္ဗာ “တေ သံဃဿ ဣဒဉ္စိဒဉ္စ ကပ္ပိယဘဏ္ဍံ အဒံသု”တိ၊ သစေ ဝဒန္တိ “မယမ္ပိ ဒဿာမာ”တိ၊ ဧဝံ ဝဇ္ဇတိ။

ကဉ္စိ သဿုဋ္ဌာနကံ ဘူမိပုဒေသံ သန္ဓာယ “သီမံ ဒေမာ”တိ ဝဒန္တိ၊ ဝဇ္ဇတိ။ သီမာ ပရိစ္ဆေဒနတ္ထံ ပန ထန္တာ ဝါ ပါသာဏာ ဝါ သယံ န ဌပေတဗ္ဗာ။ ကသ္မာ? ဘူမိ နာမ အနုဂ္ဂါ၊ အပ္ပကေနာပိ ပါရာဇိကော ဘဝေယျ။ အာရာမိကာနံ ပန ဝတ္ထဗ္ဗံ “ဣမိနာ ဌာနေန အမှာကံ သီမာ ဂတာ”တိ။ သစေပိ ဟိ တေ အဓိကံ ဂဏှန္တိ၊ ပရိယာယေန ကထိတတ္တာ အနာပတ္တိ။ ယဒိ ပန ရာဇရာဇမဟာမတ္တာဒယော သယမေဝ ထန္တေ ဌပါပေတွာ “စတ္တာရေ ပစ္စယေ ပရိဘုဉ္ဇထာ”တိ ဒေန္တိ၊ ဝဇ္ဇတိယေဝ။

သစေ ကောစိ အန္တောသီမာယ တဠာကံ ခနတိ၊ ဝိဟာရမဇ္ဈေန ဝါ မာတိကံ နေတိ၊ စေတိယင်္ဂဏဗောဓိယင်္ဂဏာဒိနိ ဒုဿန္တိ၊ ဝါရေတဗ္ဗာ။ သစေ သံဃော ကိဉ္စိ လဘိတွာ အာမိသဂရုကတာယ န ဝါရေတိ၊ ဧကော ဘိက္ခု ဝါရေတိ၊ သောဝ ဘိက္ခု ဣဿရေ။ သစေ ဧကော ဘိက္ခု န ဝါရေတိ၊ “နေထ တုမှေ”တိ တေသံယေဝ ပက္ခော ဟောတိ၊ သံဃော ဝါရေတိ၊ သံဃောဝ ဣဿရေ။ သံဃိကေသု ဟိ ကမ္မေသု ယော ဓမ္မကမ္ပံ ကရေတိ၊ သောဝ ဣဿရေ။ သစေ ဝါရိယမာနောပိ ကရေတိ၊ ဟေဠာ ဂဟိတံ ပံသုံ ဟေဠာ ပက္ခိပိတွာ၊ ဥပရိ ဂဟိတံ ပံသုံ ဥပရိ ပက္ခိပိတွာ ပူရေတဗ္ဗာ။

Sallekhaṃ accajantena, appamattena bhikkhuna.

Kappiyepi na kātabbā, āmisatthāya lolatāti.

Yo cāyaṃ taḷāke vutto, pokkharaṇī-udakavāhakamātikādīsopi eseva nayo.

Pubbaṇṇāparaṇṇa-ucchuphalāphalādīnaṃ viruhanaṭṭhānaṃ yaṃkiñci khettaṃ vā vatthum vā dammīti vuttepi “na vaṭṭati”ti paṭikkhipitvā taḷāke vuttanayeneva yadā kappiyavohārena “catupaccayaparibhogatthāya dammī”ti vadati, tadā sampaṭicchitabbaṃ, “vanaṃ dammi, araṇṇaṃ dammī”ti vutte pana vaṭṭati. Sace manussā bhikkhūhi anāṇattāyeva tattha rukke chinditvā aparāṇṇādīni sampādetvā bhikkhūnaṃ bhāgaṃ denti, vaṭṭati, adentā na codetabbā. Sace kenacideva antarāyena tesu pakkantesu aññe karonti, na ca bhikkhūnaṃ kiñci denti, te vāretabbā. Sace vadanti “nanu bhante pubbepi manussā idha sassāni akaṃsū”ti, tato te vattabbā “te saṃghassa idaṇcīdāṇa kappiyabhaṇḍaṃ adaṃsū”ti. Sace vadanti “mayampi dassāmā”ti, evaṃ vaṭṭati.

Kaṇci sassuṭṭhānaṃ bhūmippadesaṃ sandhāya “sīmaṃ demā”ti vadanti, vaṭṭati. Sīmāparicchedanattaṃ pana thambhā vā pāsāṇā vā sayam na ṭhapetabbā. Kasmā? Bhūmi nāma anagghā, appakenāpi pārājiko bhavēyya. Ārāṃikānaṃ pana vattabbaṃ “iminā ṭhānena amhākaṃ sīmā gatā”ti. Sacepi hi te adhikaṃ gaṇhanti, pariāyena kathitattā anāpatti. Yadi pana rājarājamahāmattādayo sayameva thambhe ṭhapāpetvā “cattāro paccaye paribhuṇṇathā”ti denti, vaṭṭatiyeva.

Sace koci antosīmāya taḷākaṃ khanati, vihāramajjhena vā mātikaṃ neti, cetiyaṅgaṇabodhiyaṅgaṇādīni dussanti, vāretabbo. Sace saṃgho kiñci labhitvā āmisagarukatāya na vāreti, eko bhikkhu vāreti, sova bhikkhu issaro. Sace eko bhikkhu na vāreti, “netha tumhe”ti tesāmyeva pakkho hoti, saṃgho vāreti, saṃghova issaro. Saṃghikesu hi kammesu yo dhammakammaṃ karoti, sova issaro. Sace vāriyamānopi karoti, heṭṭhā gahitaṃ paṃsum heṭṭhā pakkhipitvā, upari gahitaṃ paṃsum upari pakkhipitvā pūretabbā.

၂၆၂

ဝိနယပိဋက ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာ [၄-နိဿဂ္ဂိယ

သစေ ကောစိ ယထာဇာတမေဝ ဥစ္ဆိဝါ အပရက္ခိဝါ အလာဗုကုမ္မဏ္ဍာဒိကံ ဝါ ဝလ္လိဗလံ ဒါတုကာမော “ဧတံ သဗ္ဗံ ဥစ္ဆိဝေတ္တံ အပရက္ခဝတ္ထု ဝလ္လိဗလံ ဝါ ခုဒ္ဓိ”တိ ဝဒတိ။ သဟ ဝတ္ထုနာ ပရာမဋ္ဌတ္တာ “န ဝဇ္ဇတိ”တိ မဟာသုမတ္ထေရာ အာဟ။ မဟာသုမတ္ထေရာ ပန “အဘိလာပမတ္တမေတံ၊ သာမိကာနိယေဝ ဟိ သော ဘူမိဘာဂေါ၊ တသ္မာ ဝဇ္ဇတိ”တိ အာဟ။

“ဒါသံ ခုဒ္ဓိ”တိ ဝဒတိ။ န ဝဇ္ဇတိ။ “အာရာမိကံ ခုဒ္ဓိ၊ ဝေယျာဝစ္စကရံ ခုဒ္ဓိ၊ ကပ္ပိယကာရကံ ခုဒ္ဓိ”တိ ဝုတ္တေ ဝဇ္ဇတိ။ သစေ သော အာရာမိကော ပုရောဘတ္တမ္ပိ ပစ္စာဘတ္တမ္ပိ သံဃသေဝ ကမ္မံ ကရေတိ။ သာမဏေရဿ ဝိယ သဗ္ဗံ ဘေသဇ္ဇပဋိဇဂ္ဂနမ္ပိ တဿ ကာတဗ္ဗံ။ သစေ ပုရောဘတ္တမေဝ သံဃဿ ကမ္မံ ကရေတိ။ ပစ္စာဘတ္တံ အတ္တနော ကမ္မံ ကရေတိ။ သာယံ နိဝါပေါ န ဒါတဗ္ဗော။ ယေဝိ ပဉ္စဒိဝသဝါရေန ဝါ ပက္ခဝါရေန ဝါ သံဃဿ ကမ္မံ ကတွာ သေသ-ကာလေ အတ္တနော ကမ္မံ ကရေန္တိ။ တေသမ္ပိ ကရဏကာလေယေဝ ဘတ္တဉ္စ နိဝါပေါ စ ဒါတဗ္ဗော။ သစေ သံဃဿ ကမ္မံ နတ္ထိ။ အတ္တနောယေဝ ကမ္မံ ကတွာ ဇီဝန္တိ။ တေ စေ ဟတ္ထကမ္မမူလံ အာနေတွာ ဒေန္တိ။ ဂဟေတဗ္ဗံ။ နော စေ ဒေန္တိ။ န ကိဉ္စ ဝတ္တဗ္ဗာ။ ယံ ကိဉ္စ ရဇကဒါသမ္ပိ ပေသကာရဒါသမ္ပိ အာရာမိကနာမေန သမ္ပုဋ္ဌိန္တိတုံ ဝဇ္ဇတိ။

သစေ “ဂါဝေါ ဒေမာ”တိ ဝဒန္တိ။ “န ဝဇ္ဇတိ”တိ ပဋိက္ခိပိတဗ္ဗာ။ ဣမာ ဂါဝေါ ကုတောတိ။ ပဏ္ဍိတေဟိ ပဉ္စ ဂေါရသပရိဘောဂတ္ထာယ ဒိန္နာတိ။ “မယမ္ပိ ပဉ္စဂေါရသပရိဘောဂတ္ထာယ ဒေမာ”တိ ဝုတ္တေ ဝဇ္ဇတိ။ အဇိကာဒိသုပိ ဒေသေဝ နယော။ “ဟတ္ထိ” ဒေမ၊ အသံ၊ မဟိသံ၊ ကုက္ကုဋ်၊ သူကရံ ဒေမာ”တိ ဝဒန္တိ။ သမ္ပုဋ္ဌိန္တိတုံ န ဝဇ္ဇတိ။ သစေ ကေစိ မနဿာ “အပ္ပေါဿုက္ကာ ဘန္တေ တုမေ ဟောထ၊ မယံ ဣမေ ဂဟေတွာ တုမှာကံ ကပ္ပိယဘဏ္ဍံ ဒဿာမာ”တိ ဂဏှန္တိ။ ဝဇ္ဇတိ။ “ကုက္ကုဋ်သူကရာ သုခံ ဇီဝန္တိ”တိ အရညေ ဝိဿဇ္ဇေတုံ ဝဇ္ဇတိ။ “ဣမံ တဋ္ဌာကံ၊ ဣမံ ခေတ္တံ၊ ဣမံ ဝတ္ထု ဝိဟာရဿ ဒေမာ”တိ ဝုတ္တေ ပဋိက္ခိပိတုံ န လဗ္ဘတိတိ။ သေသမေတ္တ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။

သမုဋ္ဌာနာဒိသု ဣဒမ္ပိ ဆသမုဋ္ဌာနံ၊ ကိရိယံ၊ နောသညာဝိမောက္ခံ၊ အစိတ္တကံ၊ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇံ၊ ကာယကမ္မဝစိကမ္ပံ၊ တိစိတ္တံ၊ တိဝေဒနန္တိ။

ရာဇသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နိဋ္ဌိတော စိဝရဝဂ္ဂေါ ပဌမော။

Sace koci yathājātameva ucchum vā aparāṇṇaṃ vā alābukumbhaṇḍādikaṃ vā valliphalam dātukāmo “etaṃ sabbaṃ ucchukhettaṃ aparāṇṇavatthum valliphalāvāṭaṃ dammi”ti vadati, saha vatthunā parāmaṭṭhattā “na vaṭṭatī”ti **Mahāsumatthero** āha.

Mahāpadumatthero pana “abhiḷāpamattametam, sāmikānaṃyeva hi so bhūmibhāgo, tasmā vaṭṭatī”ti āha.

“Dāsaṃ dammi”ti vadati, na vaṭṭatī. “Ārāmikaṃ dammi, veyyāvaccakaraṃ dammi, kappiyakārakaṃ dammi”ti vutte vaṭṭatī. Sace so ārāmiko purebhattampi pacchābhattampi saṃghasseva kammaṃ karoti, sāmaṇerassa viya sabbaṃ bhesajjapaṭijagganampi tassa kātabbaṃ. Sace purebhattameva saṃghassa kammaṃ karoti, pacchābhattaṃ attano kammaṃ karoti, sāyaṃ nivāpo na dātabbo. Yepi pañcadivasavārena vā pakkhavārena vā saṃghassa kammaṃ katvā sesakāle attano kammaṃ karonti, tesampi karaṇakāleyeva bhattaṇca nivāpo ca dātabbo. Sace saṃghassa kammaṃ natthi, attanoyeva kammaṃ katvā jīvanti, te ce hatthakammamūlaṃ ānetvā denti, gahetabbaṃ. No ce denti, na kiñci vattabbā. Yaṃ kiñci rajakadāsampi pesakārādāsampi ārāmikanāmena sampaṭicchitum vaṭṭatī.

Sace “gāvo demā”ti vadanti, “na vaṭṭatī”ti paṭikkhipitabbā. Imā gāvo kutoti, paṇḍitehi pañca gorasaparibhogatthāya dinnatī. “Mayampi pañcagorasaparibhogatthāya demā”ti vutte vaṭṭatī. Ajikādīsipi eseva nayo. “Hatthiṃ dema, assaṃ, mahiṃsaṃ, kukkuṭaṃ, sūkaraṃ demā”ti vadanti, sampaṭicchitum na vaṭṭatī. Sace keci manussā “appossukkā bhante tumhe hotha, mayaṃ ime gahetvā tumhākaṃ kappiyabhaṇḍaṃ dassāmā”ti gaṇhanti, vaṭṭatī. “Kukkuṭasūkarā sukhaṃ jīvantū”ti araṇṇe vissajjetum vaṭṭatī. “Imaṃ taḷākāṃ, imaṃ khettaṃ, imaṃ vatthum viharassa demā”ti vutte paṭikkhipitum na labbhatīti. Sesamettha uttānattameva.

Samuṭṭhānādīsu idampi chasamuṭṭhānaṃ, kiriyaṃ, nosaññāvimokkhaṃ, acittakaṃ, paṇṇattivajjaṃ, kāyakammavacīkammaṃ, ticittaṃ, tivedananti.

Rājasikkhāpadavaṇṇanā nīṭṭhitā.

Nīṭṭhito cīvaravaggo paṭhamo.

ကဏ္ဍ] ၂-ကောသိယဝဂ္ဂ ၃-ဒွေဘာဂသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၂၆၃

၂-ကောသိယဝဂ္ဂ ၁-ကောသိယသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၅၄၂။ တေန သမယေနာတိ ကောသိယသိက္ခာပဒံ။ တတ္ထ သန္တရိတွာ ကတံ ဟောတီတိ သမေ ဘူမိဘာဂေ ကောသိယံသုနိ ဥပရူပရိ သန္တရိတွာ ကဗ္ဗိကာဒိဟိ သိဗ္ဗိတွာ ကတံ ဟောတိ။ ဧကေနပိ ကောသိယံသုနာ မိဿေတွာတိ တိဋ္ဌတု အတ္တနော ရူစိဝေနေ မိဿိတံ၊ သစေပိ တဿ ကရုဏဋ္ဌာနေ ဝါတော ဧကံ ကောသိယံသု အာနေတွာ ပါတေတိ၊ ဧဝမ္ပိ မိဿေတွာ ကတမေဝ ဟောတိ။ သေသံ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။

ဆသမုဋ္ဌာနံ၊ ကိရိယံ၊ နောသညာဝိမောက္ခံ၊ အစိတ္တကံ၊ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇံ၊ ကာယကမ္မဝစိကမ္မံ၊ တိစိတ္တံ၊ တိဝေဒနန္တိ။

ကောသိယသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂-သုဒ္ဓကာဋကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၅၄၇။ တေန သမယေနာတိ သုဒ္ဓကာဋကသိက္ခာပဒံ။ တတ္ထ သုဒ္ဓ- ကာဋကာနန္တိ သုဒ္ဓါနိ ကာဋကာနံ၊ အညေဟိ အမိဿိတကာဋကာနန္တိ အတ္ထော။ သေသံ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။ သမုဋ္ဌာနာဒိနိပိ ကောသိယသိက္ခာပဒသဒိသာနေဝါတိ။

သုဒ္ဓကာဋကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃-ဒွေဘာဂသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၅၅၂။ တေန သမယေနာတိ ဒွေဘာဂသိက္ခာပဒံ။ တတ္ထ အန္တေ အာဒိယိတွာတိ သန္တတဿ အန္တေ အနုဝါတံ ဝိယ ဒဿေတွာ ဩဒါတံ အလ္လိယာပေတွာ။

ဒွေ ဘာဂါတိ ဒွေ ကောဋ္ဌာသာ။ အာဒါတဗ္ဗာတိ ဂဟေတဗ္ဗာ။ ဂေါစရိယာနန္တိ ကပိလဝဏ္ဏာနံ။ ဒွေ တုလာ အာဒါတဗ္ဗာတိ စတုဟိ တုလာဟိ ကာရေတုကာမံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ၊ အတ္တတော ပန ယတ္တကေဟိ ဇဠကလောမေဟိ ကာတုကာမော ဟောတိ၊ တေသု ဒွေ ကောဋ္ဌာသာ ကာဋ္ဌကာနံ၊ ဧကော ဩဒါတာနံ၊ ဧကော ဂေါစရိယာနန္တိ ဣဒမေဝ ဒဿိတံ ဟောတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ သေသံ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။

၁-ဒဿန္တေ (သျှာ)၊ ဒဿန္တော (က)

2. Kosiyavagga 1. Kosiyasikkhāpadavaṇṇanā

542. **Tena samayenāti** Kosiyasikkhāpadam. Tattha **santharitvā kataṃ hotīti** same bhūmibhāge kosiyaṃsūni uparūpari santharitvā kañjikādīhi siñcitvā kataṃ hoti. **Ekenapi kosiyaṃsunā missetvāti** tiṭṭhatu attano rucivasena missitaṃ, sacepi tassa karaṇaṭṭhāne vāto ekaṃ kosiyaṃsum ānetvā pātetī, evampi missetvā katameva hoti. Sesam uttānatthameva.

Chasamuṭṭhānam, kiriyaṃ, nosaññāvimokkham, acittakaṃ, paṇṇattivajjam, kāyakammavacīkammaṃ, ticittaṃ, tivedananti.

Kosiyasikkhāpadavaṇṇanā niṭṭhitā.

2. Suddhakālakasikkhāpadavaṇṇanā

547. **Tena samayenāti** Suddhakālakasikkhāpadam. Tattha **suddhakālakānanti** suddhānam kālakānam, aññehi amissitakālakānanti attho. Sesam uttānatthameva. Samuṭṭhānādīnīpi kosiyasikkhāpadasadisānevāti.

Suddhakālakasikkhāpadavaṇṇanā niṭṭhitā.

3. Dvebhāgasikkhāpadavaṇṇanā

552. **Tena samayenāti** Dvebhāgasikkhāpadam. Tattha **ante ādiyitvāti** santhatassa ante anuvātaṃ viya dassetvā¹ odātaṃ alliyāpetvā.

Dve bhāgāti dve koṭṭhāsā. **Ādātabbāti** gahetabbā. **Gocariyānanti** kapilavaṇṇānam. **Dve tulā ādātabbāti** catūhi tulāhi kāretukāmaṃ sandhāya vuttaṃ, atthato pana yattakehi eḷakalomehi kātukāmo hoti, tesu dve koṭṭhāsā kālakānam, eko odātānam, eko gocariyānanti idameva dassitaṃ hotīti veditabbam. Sesam uttānatthameva.

1. Dasante (Syā), dassento (Ka)

၂၆၄

ဝိနယပိဋက ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာ [၄-နိဿဂ္ဂိယ

သမုဋ္ဌာနာဒိနိဝိ ကောသိယသိက္ခာပဒသဒိသာနေဝ။ ကေဝလံ ဣဒံ အာဒါယ အနာဒါယ စ ကရဏတော ကိရိယာကိရိယံ ဝေဒိတဗ္ဗန္တိ။

ဒွေဘာဂသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄-ဆဗ္ဗသသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၅၅၇။ **တေန သမယေနာတိ** ဆဗ္ဗသသိက္ခာပဒံ။ တတ္ထ ဣဟဒန္တိဝိ^၁ ဥဗ္ဗိဟန္တိဝိတိ သန္တတာနံ ဥပရိ ဝစ္စမိ ပဿာဝမ္ပိ ကရေန္တိတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ဒိန္နာ သံယေန ဣတ္ထန္နာမဿ ဘိက္ခုနော သန္တတသမ္ပုတိတိ ဧဝံ လဒ္ဓိ- သမ္ပုတိကော ဘိက္ခု ယာဝ ရောဂေါန ဝူပသမတိ၊ တာဝ ယံ ယံ ဌာနံ ဂစ္ဆတိ၊ တတ္ထ တတ္ထ သန္တတံ ကာတုံ လာတိ။ သစေ အရောဂေါ ဟုတွာ ပုန မူလဗျာဓိနာဝ ဂိလာနော ဟောတိ၊ သောယေဝ ပရိဟာရော၊ နတ္ထညံ သမ္ပုတိကိစ္စန္တိ ဖုဿဒေဝတ္ထေရော အာဟ။ ဥပတိဿတ္ထေရော ပန “သော ဝါ ဗျာဒိ ပဋိကုပ္ပတု အညော ဝါ၊ သကိ” ‘ဂိလာနော’တိ နာမံ လဒ္ဓိ လဒ္ဓမေဝ၊ ပုန သမ္ပုတိကိစ္စံ နတ္ထိ”တိ အာဟ။

ဩရေန စေ ဆန္ဒံ ဝဿာနန္တိ ဆန္ဒံ ဝဿာနံ ဩရိမဘာဂေ၊ အန္တောတိ အတ္ထော။ ပဒဘာဇနေ ပန သင်္ချာမတ္တဒဿနတ္ထံ “ဥနကဆဗ္ဗဿာနိ”တိ ဝုတ္တံ။

အနာပတ္တိ ဆဗ္ဗဿာနိ ကရေတိတိ ယဒါ ဆဗ္ဗဿာနိ ပရိပုဏ္ဏာနိ ဟောန္တိ၊ တဒါ သန္တတံ ကရေတိ။ ဒုတိယပဒေဝိ “ယဒါ အတိရေကဆဗ္ဗဿာနိ ဟောန္တိ၊ တဒါ ကရေတိ”တိ ဧဝမတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ န ဟိ သော ဆဗ္ဗဿာနိ ကရေတိတိ။ သေသံ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။

သမုဋ္ဌာနာဒိနိ ကောသိယသိက္ခာပဒသဒိသာနေဝါတိ။

ဆဗ္ဗသသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၅-နိသိဒနသန္တတသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၅၆၅။ **တေန သမယေနာတိ** နိသိဒနသန္တတသိက္ခာပဒံ။ တတ္ထ ဣစ္ဆာမဟံ ဘိက္ခဝေတိ ဘဂဝါ ကိရ တံ တေမာသံ န ကုဉ္စိ ဗောဓေနယုသတ္တံ အဒ္ဓဿ။

Samuṭṭhānādīnīpi kosiyaśikkhāpadasadisāneva. Kevalaṃ idaṃ ādāya, anādāya ca karaṇato kiriyākiriyaṃ veditabbanti.

Dvebhāgasikkhāpadavaṇṇanā niṭṭhitā.

4. Chabbassasikkhāpadavaṇṇanā

557. **Tena samayenā**ti Chabbassasikkhāpadaṃ. Tattha **ūhadantipi**¹ **ummihantipī**ti santhatānaṃ upari vaccampi passāvampi karontīti vuttaṃ hoti.

Dinnā saṃghena itthannāmassa bhikkhuno santhatasammutīti evaṃ laddhasammutiko bhikkhu yāva rogo na vūpasamati, tāva yaṃ yaṃ ṭhānaṃ gacchati, tattha tattha santhatāṃ kātuṃ labhati. Sace arogo hutvā puna mūlabyādhināva gilāno hoti, soyeva parihāro, natthaññaṃ sammutikiccanti **Phussadevatthero āha. Upatissatthero** pana “so vā byādhi paṭikuppatu, añño vā, sakim ‘gilāno’ti nāmaṃ laddhaṃ laddhameva, puna sammutikiccaṃ natthī”ti āha.

Orena ce channaṃ vassānanti channaṃ vassānaṃ orimabhāge, antoti attho. Padabhājane pana saṅkhyāmatadassanattamaṃ “ūnakachabbassānī”ti vuttaṃ.

Anāpatti chabbassāni karotīti yadā chabbassāni paripuṇṇāni honti, tadā santhatāṃ karoti. Dutiyapadepe “yadā atirekachabbassāni hoti, tadā karotī”ti evamattho daṭṭhabbo. Na hi so chabbassāni karotīti. Sesam uttānatthameva.

Samuṭṭhānāni kosiyaśikkhāpadasadisānevāti.

Chabbassasikkhāpadavaṇṇanā niṭṭhitā.

5. Nisīdanasanthatasikkhāpadavaṇṇanā

565. **Tena samayenā**ti Nisīdanasanthatasikkhāpadaṃ. Tattha **icchāmaḥaṃ bhikkhavi**ti Bhagavā kira taṃ temāsaṃ na kañci bodhaneyyasattaṃ addasa,

1. Uhadantipi (Ka)

ကဏ္ဍ] ၂-ကောသိယဝဂ္ဂ ၅-နိသိဒနသန္တတသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ ၂၆၅

တသ္မာ ဧဝမာဟ။ ဧဝံ သန္တေပိ တန္တိဝသေန ဓမ္မဒေသနာ ကတ္တဗ္ဗာ သိယာ။ ယသ္မာ ပနဿ တေဒဟောသိ “မယိ ဩကာသံ ကာရေတွာ ပဋိသလ္လိနေ ဘိက္ခူ အဓမ္မိကံ ကတိကဝတ္တံ ကရိဿန္တိ၊ တံ ဥပသေနော ဘိန္ဒိဿတိ။ အဟံ တဿ ပသီဒိတွာ ဘိက္ခူနံ ဒဿနံ အနုဇာနိဿာမိ၊ တတော ဓံ ပသိတုကာမာ ဗဟူ ဘိက္ခူ ဓုတင်္ဂါနိ သမာဒိယိဿန္တိ၊ အဟန္တ တေဟိ ဥဇ္ဈိတသန္တတပစ္စယာ သိက္ခာပဒံ ပညပေဿာမိ”တိ၊ တသ္မာ ဧဝမာဟ။ ဧဝံ ဗဟူနိ ဟိ ဧတ္ထ အာနိသံသာနိတိ။

သပရိသော ယေန ဘဂဝါ တေနပသင်္ကမီဘိ ထေရော ကိရ “န ဘိက္ခဝေ ဦးဒသဝဿေန ဥပသမ္မာဒေတဗ္ဗော၊ ယော ဥပသမ္မာဒေယျ၊ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋ္ဌဿာ”တိ^၁ ဣမသ္မိ ခန္ဓကသိက္ခာပဒေ “ကထဉ္စိ နာမ တံ မောဃပုရိသ အညေဟိ ဩဝိယော အနုသာသိယော အညံ ဩဝိတုံ အနုသာသိတုံ မညိဿသိ”တိ ဧဝမာဒိနာ နယေန ဂရဟံ လဘိတွာ “သတ္တာ မယံ ပရိသံ နိဿာယ ဂရဟံ အဒါသိ၊ သော ဒါနာဟံ ဘဂဝန္တံ တေနော ပုဏ္ဏစန္ဒ- သသိရိကေန သဗ္ဗကာရပရိပုဏ္ဏေန မုခေန ဗြဟ္မဃောသံ နိစ္ဆာရေတွာ ပရိသံယေဝ နိဿာယ သာဓုကာရံ ဒါပေဿာမိ”တိ သုဟဒယော ကုလပုတ္တော အတိရေကယောဇနသတံ ပဋိက္ကမိတွာ ပရိသံ စိနိတွာ ပဉ္စမတ္တေဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ ပရိဝုတော ပုန ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမန္တော။ တေန ဝုတ္တံ “သပရိသော ယေန ဘဂဝါ တေနပသင်္ကမီ”တိ။ န ဟိ သက္ကာ ဗုဒ္ဓါနံ အညထာ အာရာဓေတုံ အညတြ ဝတ္တသမ္ပတ္တိယာ။

ဘဂဝတော အဝိဒူရေ နိသိန္ဒောဘိ ဝတ္တသမ္ပတ္တိယာ ပရိသုဒ္ဓဘာဝေန နိရာသင်္ကော သိဟော ဝိယ ကဉ္စနပဗ္ဗတဿ ဘဂဝတော အဝိဒူရေ နိသိန္ဒော။ **တေဒဝေါစာ**တိ ကထာသမုဋ္ဌာပနတ္ထံ ဧတံ အဝေါစ။ **မနာပါနိ တေ ဘိက္ခူ**၊ ပံသုကူလာနိတိ ဘိက္ခု တဝ ဣမာနိ ပံသုကူလာနိ မနာပါနိ၊ အတ္တနော ရုစိယာ ခန္တိယာ ဂဟိတာနိတိ အတ္တော။ န ခေါ မေ ဘန္တေ မနာပါနိတိ ဘန္တေ န မယာ အတ္တနော ရုစိယာ ဂဟိတာနိ၊ ဂလဂ္ဂါဟေန ဝိယ မတ္တကတာဠနေန ဝိယ စ ဂါဟိတောမ္ပိတိ ဒဿေတိ။

ပညာယိဿတိတိ ပညာတော အဘိညာတော ဘဝိဿတိ၊ တတ္ထ သန္တိသိ- သတိတိ^၂ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ န မယံ အပညတ္တံ ပညပေဿာမာတိ မယံ သာဝကာ နာမ အပညတ္တံ န ပညပေဿာမ၊ ဗုဒ္ဓဝိသယော ဟိ ဧသော

၁-ဝိ ၃-၇၅-ပိဋ္ဌေ။

၂-သန္တိသတိတိ (သိ၊ သျ၊ က)

tasmā evamāha. Evaṃ santēpi tantivasena dhammadesanā kattabbā siyā. Yasmā panassa etadahosi “mayi okāsaṃ kāretvā paṭisallīne bhikkhū adhammikaṃ katikavattaṃ karissanti, taṃ upaseno bhindissati. Ahaṃ tassa pasīditvā bhikkhūnaṃ dassanaṃ anujānissāmi, tato maṃ passitukāmaṃ bahū bhikkhū dhutaṅgāni samādiyissanti, ahañca tehi ujjhitasanthatapaccayā sikkhāpadaṃ paññāpessāmi”ti, tasmā evamāha. Evaṃ bahūni hi ettha ānisaṃsānīti.

Sapariso yena Bhagavā tenupasaṅkamīti thero kira “na bhikkhave ūnadasavassena upasampādetabbo, yo upasampādeyya, āpatti dukkaṭassā”ti¹ imasmiṃ khandhakasikkhāpade “kathāñhi nāma tvaṃ moghapurisa aññehi ovadiyo anusāsiyo aññaṃ ovaditum anusāsituṃ maññissasī”ti evamādinā¹ nayena garahaṃ labhitvā “satthā mayhaṃ paraṃ nissāya garahaṃ adāsi, so dānāhaṃ Bhagavantaṃ teneva puñṇacandasassirīkena sabbākāraparipuñṇena mukhena brahmaghosaṃ nicchāretvā paraṃ nissāya sādhu-kāraṃ dāpessāmi”ti suhodayo kulaputto atirekayojanasataṃ paṭikkamitvā paraṃ cinitvā pañcamattehi bhikkhusatehi parivuto puna Bhagavantaṃ upasaṅkamanto. Tena vuttaṃ “sapariso yena Bhagavā tenupasaṅkamī”ti. Na hi sakkā Buddhānaṃ aññathā ārādhetuṃ aññatra vattasampattiyā.

Bhagavato avidūre nisinnoti vattasampattiyā parisuddhabhāvena nirāsaṅko sīho viya Kañcanapabbatassa Bhagavato avidūre nisinno. **Etadavocāti** kathāsamuṭṭhāpanatthaṃ etaṃ avoca. **Manāpāni te bhikkhu paṃsukūlānīti** bhikkhu tava imāni paṃsukūlāni manāpāni, attano ruciya khantiya gahitānīti attho. **Na kho me bhante manāpānīti** bhante na mayā attano ruciya gahitāni, galaggāhena viya, matthakatālanena viya ca gāhitomhīti dasseti.

Paññāyissatīti paññāto abhiññāto bhavissati, tattha sandississatīti² vuttaṃ hoti. **Na mayaṃ apaññattaṃ paññāpessāmāti** mayaṃ sāvaka nāma apaññattaṃ na paññāpessāma, Buddhavisayo hi eso,

1. Vi 3. 74. 75 piṭṭhesu.

2. Sandissatīti (Sī, Syā, Ka)

ယဒိဉ် ပါရိတ္တိယံ ဒုက္ခဒန္တိအာဒိနာ နယေန အပညတ္တသိက္ခာပဒပညပနံ ပညတ္တသမုန္တိနံ^၁ ဝါ။ သမာဒါယာတိ တံ တံ သိက္ခာပဒံ သမာဒိယိတွာ “သာဓု သုဇ္ဈ”တိ သမ္ပုဋ္ဌိတွာ။ ယထာပညတ္တေသု သမ္ပုသိက္ခာပဒေသု သိက္ခိဿာမာတိ ဒေသေတိ။ ဘဂဝါ တဿ အာရဒ္ဓစိတ္တော ပုနပိ “သာဓု သာဓု”တိ သာဓုကာရမဒါသိ။

၅၆၆။ အနုညာတာဝုသောတိ အနုညာတံ အာဝုသော။ ဝိဟေန္တာတိ ဝိဟယန္တာ။ သန္တတာနိ ဥဇ္ဈိတွာတိ သန္တတေ စတုတ္ထစိဝရသညိတာယ သဗ္ဗသန္တတာနိ ဥဇ္ဈိတွာ။ ဓမ္မိံ ကထံ ကတွာ ဘိက္ခု။ အာမန္တေသိတိ ဘဂဝါ သန္တတာနိ ဝိပုကိဏ္ဍာနိ ဒိသွာ “သဒ္ဓါဒေယျဝိနိပါတေန ကာရဏံ နတ္ထိ၊ ပရိဘောဂပါယံ နေသံ ဒေသေဿာမီ”တိ ဓမ္မိံ ကထံ ကတွာ ဘိက္ခု။ အာမန္တေသိ။

၅၆၇။ သင်္ကံ နိဝတ္တနိ သင်္ကံ ပါရုတနီတိ သင်္ကံ နိသိန္ဒဉ္စေဝ နိပန္နဉ္စ။ သာမန္တာတိ ဧကပဿတော ဝဋ် ဝါ စတုရသံ ဝါ ဆိန္ဒိတွာ ဂဟိတဋ္ဌာနံ ယထာ ဝိဒတ္ထိမတ္ထံ ဟောတိ။ ဧဝံ ဂဟေတဗ္ဗံ၊ သန္တရန္တေန ပန ပါဠိယံ ဝုတ္တ-နယေန ဧကဒေသေ ဝါ သန္တရိတဗ္ဗံ၊ ဝိဇေတွာ ဝါ မိဿကံ ကတွာ သန္တရိတဗ္ဗံ၊ ဧဝံ ထိရတရံ ဟောတိတိ။ သေသံ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။

သမုဋ္ဌာနာဒိနိ ကိရိယာကိရိယတ္တာ ဣမသံ သိက္ခာပဒသံ ဒွေဘာဂ-သိက္ခာပဒသဒိသာနီတိ။

ဣမေသု ပန ပဉ္စသု သန္တတေသု ပရိမာနိ တိဏိ ဝိနယကမ္ပံ ကတွာ ပဋိလဘိတွာ ပရိဘုဉ္ဇိတုံ န ဝဇ္ဇန္တိ၊ ပစ္ဆိမာနိ ဒွေ ဝဇ္ဇန္တိတိ ဝေဒိတဗ္ဗာနီတိ။

နိသိဒနသန္တတသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၆-ဧကလောမသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၅၇၁။ တေန သမယေနာတိ ဧကလောမသိက္ခာပဒံ။ တတ္ထ ဥပ္ပဏှေသုန္တိ ကိတ္တကေန ဘန္တေ ကိတာနီတိအာဒိနိ ဝဒန္တာ အဝဟသိသု။ ဌိတကောဝ အာသုန္တိတိ ယထာ မနုဿာ အရညတော မဟန္တံ ဒါရုဘာရံ အာနေတွာ ကိလန္တာ ဌိတကာဝ ပါတေန္တိ၊ ဧဝံ ပါတေသိတိ အတ္ထော။

၁-ပညတ္တသမုန္တိနံ (က)၊ ပညတ္တသိက္ခာပဒသမုန္တိနံ (သု)။

yadidaṃ “pācittiyaṃ dukkaṭaṇ”ti-ādinā nayena
apaññattasikkhāpadapaññapanam, paññattasamucchindanam¹ vā. **Samādāyāti**
taṃ taṃ sikkhāpadaṃ samādiyitvā “sādhū suṭṭhū”ti sampaṭicchitvā.
Yathāpaññattesu sabbasikkhāpadesu sikkhissāmāti dasseti. Bhagavā tassa
āraddhacitto punapi “sādhū sādhū”ti sādhuḥkāramadāsi.

566. **Anuññātāvusoti** anuññātāṃ āvuso. **Pihentāti** pihayantā. **Santhatāni**
ujjhivātī santhate catutthacīvarasaññitāya sabbasanthatāni ujjhitvā.
Dhammim katham katvā bhikkhū āmantesīti Bhagavā santhatāni
vipparikkhāni disvā “saddhādeyyavinipātane kāraṇaṃ natthi,
paribhogupāyaṃ nesaṃ dassessāmī”ti dhammim katham katvā bhikkhū
āmantesi.

567. **Sakim nivatthampi sakim pārutampīti** sakim nisinnañceva
nipannañca. **Sāmantāti** ekapassato vaṭṭaṃ vā caturassaṃ vā chinditvā
gahitaṭṭhānaṃ yathā vidatthimattaṃ hoti. Evaṃ gahetabbaṃ, santharantena
pana Pāliyaṃ vuttanayeneva ekadese vā santharitabbaṃ, vijaṭetvā vā
missakaṃ katvā santharitabbaṃ, evaṃ thirataṃ hotīti. Sesaṃ
uttānatthameva.

Samuṭṭhānādāni kiriyākiriyaṭṭā imassa sikkhāpadassa
dvebhāgasikkhāpadasadisānīti.

Imesu pana pañcasu santhatesu purimāni tīṇi vinayakammaṃ katvā
paṭilabhitvā paribhuñjitum na vaṭṭanti, pacchimāni dve vaṭṭantīti
veditabbānīti.

Nisīdanasanthatasikkhāpadavaṇṇanā niṭṭhitā.

6. Eḷakalomasikkhāpadavaṇṇanā

571. **Tena samayenāti** Eḷakalomasikkhāpadaṃ. Tattha **uppaṇḍesunti**
“kittakena bhante kītānī”ti-ādāni vadantā avahasimsu. **Ṭhitakova āsumbhīti**
yathā manussā araññato mahantaṃ dārubhāraṃ ānetvā kilantā ṭhitakāva
pāteṇti, evaṃ pātesīti attho.

1. Paññattasamucchindanam (Ka), paññattasikkhāpadasamucchindanam (Syā)

ကဏ္ဍ] ၂-ကောသိယဝဂ္ဂ ၆-ဇေကလောမသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ ၂၆၇

၅၇၂။ သဟတ္ထာတိ သဟတ္ထေန၊ အတ္တနာ ဟရိတဗ္ဗာနီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။
ဗဟိတိယောဇနံ ပါတေတိတိ တိယောဇနတော ဗဟိ ပါတေတိ။
အနန္တရာယေန ပတနကေ ဟတ္ထတော မုတ္တမတ္ထေ လောမဂဏနာယ
နိဿဂ္ဂိယပါစိတ္တိယာနိ။ သစေ ဗဟိတိယောဇနေ ရုက္ခေ ဝါ ထမ္ဘေ ဝါ
ပဋိဟညိတွာ ပုန အန္တော ပတန္တိ၊ အနာပတ္တိ။ ဘူမိယံ ပတိတွာ ဌတွာ ဌတွာ
ဝဇ္ဇမာနာ ဇေကလောမဘဏ္ဍိကာ ပုန အန္တော ပဝိသတိ၊ အာပတ္တိယေဝ။
အန္တော ဌတွာ ဟတ္ထေန ဝါ ပါဒေန ဝါ ယဋ္ဌိယာ ဝါ ဝဇ္ဇေတိ၊ ဌတွာ ဝါ
အဌတွာ ဝါ ဝဇ္ဇမာနာ ဘဏ္ဍိကာ ဂစ္ဆတု၊ အာပတ္တိယေဝ။ အညော
ဟရိဿတိတိ ဌပေတိ၊ တေန ဟရိတေဝိ အာပတ္တိယေဝ။ သုဒ္ဓမ္မတ္ထေန ဌပိတံ
ဝါတော ဝါ အညော ဝါ အတ္တနော ဓမ္မတာယ ဗဟိ ပါတေတိ၊ အာပတ္တိယေဝ။
သဉ္ဇဿာဟတ္တာ အစိတ္တကတ္တာ စ သိက္ခာပဒဿ။ ကုရုန္တိယာဒိသု ပန “တ္ထေ
အနာပတ္တိ”တိ ဝုတ္တာ၊ သာ အနာပတ္တိ ပါဋိယာ န သမေတိ။ ဉာတောဘဏ္ဍိကံ
ကောဗဒ္ဓံ ကတွာ ဧကံ ဘဏ္ဍိကံ အန္တောသိမာယ ဧကံ ဗဟိသိမာယ ကရောန္တော
ဌပေတိ၊ ရက္ခတိ တာဝ။ ကောဗဒ္ဓေ ကာဇေဝိ ဒေသေဝ နယော။ ယဒိ ပန
အဗန္ဓိတွာ ကာဇကောဋိယံ ဌပိတမတ္တမေဝ ဟောတိ၊ န ရက္ခတိ။ ကောဗဒ္ဓေဝိ
ပရိဝတ္ထေတွာ ဌပိတေ အာပတ္တိယေဝ။

အညဿ ယာနေ ဝါတိ တေ ဂစ္ဆန္တေ ယာနေ ဝါ ဟတ္ထိပိဋ္ဌိအာဒိသု ဝါ
သာမိကဿ အဇာနန္တဿေဝ “ဟရိဿတိ”တိ ဌပေတိ၊ တသ္မိံ တိယောဇနံ
အတိက္ကန္တေ အာပတ္တိ။ အဂစ္ဆန္တေဝိ ဒေသေဝ နယော။ သစေ ပန အဂစ္ဆန္တေ
ယာနေ ဝါ ဟတ္ထိပိဋ္ဌိယာဒိသု ဝါ ဌပေတွာ အဘိရုဟိတွာ သာရေတိ၊ ဟေဋ္ဌာ
ဝါ ဂစ္ဆန္တော စောဒေတိ၊ ပက္ခောသန္တော ဝါ အနုဗန္ဓာပေတိ၊ “အညံ
ဟရာပေတိ”တိ ဝစနတော အနာပတ္တိ။ ကုရုန္တိယာဒိသု ပန “အာပတ္တိ”တိ
ဝုတ္တံ၊ တံ “အညံ ဟရာပေတိ”တိ ဣမိနာ န သမေတိ။ အဒိန္နာဒါနေ ပန
သုက္ခံသတေ အာပတ္တိ ဟောတိ။ ယာ ဟိ တတ္ထ အာပတ္တိ၊ သာ ဣဓ အနာပတ္တိ။
ယာ ဣဓ အာပတ္တိ၊ သာ တတ္ထ အနာပတ္တိ။ တံ ဌာနံ ပတွာ အညပိဟိတော ဝါ
စောရာဒိဟိ ဝါ ဉပဒ္ဓါတော ဂစ္ဆတိ၊ အာပတ္တိယေဝ။ သဗ္ဗတ္ထ လောမဂဏနာယ
အာပတ္တိပရိစ္ဆေဒေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။

၅၇၅။ တိယောဇနံ ဝါသာမိပ္ပိယော ဂန္တော တတော ပရံ ဟရတိတိ
ယတ္ထ ဂတော၊ တတ္ထ ဉဒ္ဓေသပရိပုစ္ဆာဒိနံ ဝါ ပစ္စယာဒိနံ^၁ ဝါ အလာဘေန

572. **Sahatthā**ti sahatthena, attanā haritabbānīti vuttaṃ hoti.

Bahitiyojanam pāṭetīti tiyojanato bahi pāṭeti. Anantarāyena patanake hatthato muttamatte lomagaṇanāya nissaggiyapācittiyāni. Sace bahitiyojane rukkhe vā thambhe vā paṭihaññitvā puna anto patanti, anāpatti. Bhūmiyaṃ patitvā ṭhatvā ṭhatvā vaṭṭamānā eḷakalomabhaṇḍikā puna anto pavisati, āpattiyeva. Anto ṭhatvā hatthena vā pādena vā yaṭṭhiyā vā vaṭṭeti, ṭhatvā vā aṭṭhatvā vā vaṭṭamānā bhaṇḍikā gacchatu, āpattiyeva. “Añño harissatī”ti ṭhapeti, tena haritepi āpattiyeva. Suddhacittena ṭhapitaṃ vāto vā añño vā attano dhammatāya bahi pāṭeti, āpattiyeva sa-ussāhattā, acittakattā ca sikkhāpadassa. **Kurundiyādīsu** pana “ettha anāpattī”ti vuttā, sā anāpatti Pāḷiyā na sameti. Ubhatobhaṇḍikaṃ ekābaddhaṃ katvā ekaṃ bhaṇḍikaṃ antosīmāya ekaṃ bahisīmāya karonto ṭhapeti, rakkhati tāva. Ekābaddhe kājēpi eseṇa nayo. Yadi pana abandhitvā kājakoṭiyaṃ ṭhapitamattameva hoti, na rakkhati. Ekābaddhepi parivattetvā ṭhapite āpattiyeva.

Aññassa yāne vāti ettha gacchante yāne vā hatthipiṭṭhi-ādīsu vā sāmikassa ajānantasseva harissatīti ṭhapeti, tasmim tiyojanam atikkante āpatti. Agacchantepe eseṇa nayo. Sace pana agacchante yāne vā hatthipiṭṭhiyādīsu vā ṭhapetvā abhiruhitvā sāreti, heṭṭhā vā gacchanto codeti, pakkosanto vā anubandhāpeti, “aññaṃ harāpetī”ti vacanato anāpatti. **Kurundiyādīsu** pana “āpattī”ti vuttaṃ, taṃ “aññaṃ harāpetī”ti iminā na sameti. Adinnādāne pana suṅkaghāte āpatti hoti. Yā hi tattha āpatti, sā idha anāpatti. Yā idha āpatti, sā tattha anāpatti. Taṃ ṭhānaṃ patvā aññavihito vā corādīhi vā upadduto gacchati, āpattiyeva. Sabbatthe lomagaṇanāya āpattiparicchedo veditabbo.

575. **Tiyojanam vāsādhippāyo gantvā tato paraṃ haratīti** yattha gato, tattha uddesaparipucchādīnaṃ vā paccayādīnaṃ¹ vā alābhena

1. Paccayānaṃ (Sī)

တတော ပရံ အညတ္တ ဂစ္ဆတိ၊ တတောပိ အညတ္တာတိ ဧဝံ ယောဇနသတမ္ပိ ဟရန္တဿ အနာပတ္တိ။ အတ္တိန္ဒြိယံ ပဋိလဘိတွာတိ စောရာ အတ္တိန္ဒြိယံ နိရတ္တက-ဘာဝံ ဥတွာ ပဋိဒေန္တိ၊ တံ ဟရန္တဿ အနာပတ္တိ။ နိဿန္တံ ပဋိလဘိတွာတိ ဝိနယကမ္မကတံ ပဋိလဘိတွာတိ အတ္ထော။

ကတဘဏ္ဍာန္တိ ကတဘဏ္ဍံ^၁ ကမ္မလကောဇဝသန္တတာဒိ^၂ ယံ ကိဉ္စိ အန္တမသော သုတ္တကေန ဗဒ္ဓမတ္တဗ္ဗိ။ ယော ပန တနုကပတ္တတ္ထဝိကန္တရေ ဝါ အာယောဂအံသဗဒ္ဓကကာယဗန္ဓနာဒိနံ အန္တရေသု ဝါ ပိပ္ပလိကာဒိနံ မလ-ရက္ခဏတ္ထံ သိပါဋိကာယ^၂ ဝါ အန္တမသော ဝါတာဗာဓိကော ကဏ္ဍိဒ္ဓေဝိ လောမာနိ ပက္ခိပိတွာ ဂစ္ဆတိ၊ အာပတ္တိယေဝ။ သုတ္တကေန ပန ဗဒ္ဓိတွာ ပက္ခိတ္တံ ကတဘဏ္ဍဌာနေ တိဋ္ဌတိ၊ ဝေဏီ^၃ ကတွာ ဟရတိ၊ ဣဒံ နိဓာနမုခံ နာမ၊ အာပတ္တိယေဝါတိ။ သေသံ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။

သမုဋ္ဌာနာဒိသု ဣဒံ ဇဠကလောမသမုဋ္ဌာနံ နာမ—ကာယတော စ ကာယ-စိတ္တတော စ သမုဋ္ဌာတိ၊ ကိရိယံ၊ နောသညာဝိမောက္ခံ၊ အစိတ္တကံ၊ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇံ၊ ကာယကမ္မံ၊ တိစိတ္တံ၊ တိဝေဒနန္တိ။

ဇဠကလောမသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၇-ဇဠကလောမဓောဝါပနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၅၇၆။ တေန သမယေနာတိ ဇဠကလောမဓောဝါပနသိက္ခာပဒံ။ တတ္ထ ခိဉ္စန္တိတိ ဥဇ္ဈန္တိ ဝိဿဇေန္တိ၊ န သက္ကောန္တိ အနုယုဉ္ဇိတုန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သေသမေတ္ထ ပုရာဏစီဝရသိက္ခာပဒေ ဝုတ္တနယမေဝ သဒ္ဓိံ သမုဋ္ဌာနာဒိဟိတိ။

ဇဠကလောမဓောဝါပနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၈-ရူပိယသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၅၇၇။ တေန သမယေနာတိ ရူပိယသိက္ခာပဒံ။ တတ္ထ ပဋိဝိသောတိ^၃ ကောဋ္ဌာသော။

၁-ကတဘဏ္ဍန္တိ ကတံ ဘဏ္ဍံ (သီ)

၂-သိပါဋိယံ (သီ၊ က)

၃-ပဋိဝိသောတိ (သီ၊ ဣ) ပဋိ+ဝိ+အံသ=ပဋိဝိသ။

tato param aññattha gacchati, tatopi aññatthāti evaṃ yojanasatampi harantassa anāpatti. **Acchinnam paṭilabhitvāti** corā acchinditvā niratthakabhāvaṃ ñatvā paṭidenti, taṃ harantassa anāpatti. **Nissatṭham paṭilabhitvāti** vinayakammakataṃ paṭilabhitvāti attho.

Katabhaṇḍanti katabhaṇḍam¹ kambalakojavasanthatādim yaṃkiñci antamaso suttakena baddhamattampi. Yo pana tanukapattatthavikantare vā āyoga-aṃsabaddhakakāyabandhanādīnaṃ antaresu vā pipphalikādīnaṃ malarakkhaṇattham sipāṭikāya² vā antamaso vātābādhiko kaṇṇacchiddepi lomāni pakkipitvā gacchati, āpattiyeva. Suttakena pana bandhitvā pakkhittam katabhaṇḍatthāne tiṭṭhati, veṇim katvā harati, idaṃ nidhānamukham nāma, āpattiyevāti. Sesam uttānatthameva.

Samuṭṭhānādīsu idaṃ eḷakalomasamuṭṭhānaṃ nāma—kāyato ca kāyacittato ca samuṭṭhāti, kiriyaṃ, nosaññāvimokkham, acittakam, paṇṇattivajjam, kāyakammam, ticittam, tivedananti.

Eḷakalomasikkhāpadavaṇṇanā niṭṭhitā.

7. Eḷakalomadhovāpanasikkhāpadavaṇṇanā

576. **Tena samayenāti** Eḷakalomadhovāpanasikkhāpadam. Tattha **riñcantīti** ujjhanti vissajjenti, na sakkonti anuyuñjitunti vuttam hoti. Sesamettha Purāṇaciṇvarasikkhāpade vuttanayameva saddhim samuṭṭhānādīhīti.

Eḷakalomadhovāpanasikkhāpadavaṇṇanā niṭṭhitā.

8. Rūpiyasikkhāpadavaṇṇanā

582. **Tena samayenāti** Rūpayasikkhāpadam. Tattha **paṭivisoti**³ koṭṭhāso.

1. Kaṭabhaṇḍanti kataṃ bhaṇḍam (Sī)

2. Sipāṭiyam (Sī, Ka)

3. Paṭivimsoti (Sī, I) Paṭi + vi + aṃsa = paṭivimsa.

ကဏ္ဍ]

၂-ကောသိယဝဂ္ဂ ဂ-ရူပိယသိက္ခာပဒဝတ္ထနာ

၂၆၉

၅၈၃-၅၈၄။ **ဇာတရူပရဇတန္တိ** ဧတ္ထ ဇာတရူပန္တိ သုဝဏ္ဏဿ နာမံ။ တံ ပန ယသ္မာ တထာဂတဿ ဝဏ္ဏသဒိသံ ဟောတိ၊ တသ္မာ “သတ္ထုဝဏ္ဏော ဝုဇ္ဇတိ”တိ ပဒဘာဇနေ ဝုတ္တံ။ တဿတ္ထော—“ယော သတ္ထုဝဏ္ဏော လောဟပိသေသော၊ ဣဒံ ဇာတရူပံ နာမာ”တိ။ ရဇတံ ပန “သင်္ခေါ သိလာ ပဝါလံ ရဇတံ ဇာတရူပ”န္တိ အာဒိသု ရူပိယံ ဝုတ္တံ၊ ဣမ ပန ယံ ကိဉ္စိ ဝေါဟာရဂမနီယံ ကဟာပဏာဒိ အဓိပ္ပေတံ။ တေနဝဿ ပဒဘာဇနေ “ကဟာပဏော လောဟမာသကော”တိ-အာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ကဟာပဏော**တိ သောဝဏ္ဏမယော ဝါ ရူပိယမယော ဝါ ပါကတိကောဝါ။ **လောဟမာသကော**တိ တမ္ဗလောဟာဒိဟိ ကတမာသကော။ **ဒါရူမာသကော**တိ သာရဒါရုနာ ဝါ ဝေဠုပေသိကာယ ဝါ အန္တမသော တာလပဏ္ဏေနာပိ ရူပံ ဆိန္ဒိတွာ ကတမာသကော။ **ဇတုမာသကော**တိ လာခါယ ဝါ နိယျာသေန ဝါ ရူပံ သမုဠာပေတွာ ကတမာသကော။ **ယေ ဝေါဟာရံ ဂစ္ဆန္တိ**တိ ဣမိနာ ပန ပဒေန ယော ယော ယတ္ထ ယတ္ထ ဇနပဒေ ယဒါယဒါ ဝေါဟာရံ ဂစ္ဆတိ၊ အန္တမသော အဠိမယောပိ စမ္မမယောပိ ရုက္ခဖလဗီဇမယောပိ သမုဠာပိတရူပေါပိ အသမုဠာပိတရူပေါပိ သဗ္ဗော သင်္ဂဟိတော။

ဣစ္ဆေတံ သဗ္ဗမ္ပိ ရဇတံ ဇာတရူပံ ဇာတရူပမာသကော ဝုတ္တပ္ပဘေဒေါ သဗ္ဗောပိ ရဇတမာသကောတိ စတုမ္ပိဓံ နိဿဂ္ဂိယဝတ္ထု ဟောတိ။ မုတ္တာ မဏိ ဝေဠုရိယော သင်္ခေါ သိလာ ပဝါလံ လောဟိတဏှော မသာရဂလ္လံ သတ္တ ဓညာနိ ဒါသိဒါသဓတ္တဝတ္ထုပုပ္ဖါရာမဖလာရာမာဒယောတိ ဣဒံ ဒုက္ကဒုဝတ္ထု။ သုတ္တံ ဖာလော ပဋ္ဌကော ကပ္ပိသော အနေကပ္ပကာရံ အပရဏ္ဍံ သပ္ပိနဝနိတတေလမဓုဖာဏိတာဒိဘေသဇ္ဇေ ဣဒံ ကပ္ပိယဝတ္ထု။ တတ္ထ နိဿဂ္ဂိယဝတ္ထု အတ္တနော ဝါ သံဃဂဏပုဂ္ဂလစေတိယာနံ ဝါ အတ္တာယ သမ္ပုဋ္ဌိစ္စတံ န ဝဇ္ဇတိ။ အတ္တနော အတ္တာယ သမ္ပုဋ္ဌိစ္စတော နိဿဂ္ဂိယံ ပါစိတ္တိယံ ဟောတိ၊ သေသာနံ အတ္တာယ ဒုက္ကဒု။ ဒုက္ကဒုဝတ္ထု သဗ္ဗေသမ္ပိ အတ္တာယ သမ္ပုဋ္ဌိစ္စတော ဒုက္ကဒုမေဝ။ ကပ္ပိယဝတ္ထုမိ အနာပတ္တိ။ သဗ္ဗမ္ပိ နိက္ခိပနတ္တာယ ဘဏ္ဍာဂါရိကသီသေန သမ္ပုဋ္ဌိစ္စတော ဥပရိ ရတန-သိက္ခာပဒေ အာဂတဝသေန ပါစိတ္တိယံ။

ဥဂ္ဂဏေယျာတိ ဂဏေယျ။ ယသ္မာ ပန ဂဏန္တော အာပတ္တိ အာပဇ္ဇတိ၊ တေနဿ ပဒဘာဇနေ “သယံ ဂဏှာတိ၊ နိဿဂ္ဂိယံ ပါစိတ္တိယ”န္တိ ဝုတ္တံ။ သေ နယော သေသပဒေသုပိ။

၁-.....စေတိယာဒီနံ ဝါ (သျှာ)

583-4. **Jātarūparajātanti** ettha **jātarūpanti** suvaṇṇassa nāmaṁ. Taṁ pana yasmā Tathāgatassa vaṇṇasadisam hoti, tasmā “Satthuvaṇṇo vuccatī”ti padabhājane vuttaṁ. Tassattho—yo Satthuvaṇṇo lohaviseso, idaṁ jātarūpaṁ nāmāti. **Rajataṁ** pana “saṅkho silā pavālaṁ rajataṁ jātarūpaṁ”ti-ādīsu¹ rūpiyaṁ vuttaṁ, idha pana yaṁ kiñci vohāragamanīyaṁ kahāpaṇādi adhippetam. Tenevassa padabhājane “kahāpaṇo lohamāsako”ti-ādi vuttaṁ. Tattha **kahāpaṇoti** sovaṇṇamayo vā rūpiyamayo vā pākatiko vā. **Lohamāsakoti** tambalohādīhi katamāsako. **Dārumāsakoti** sārādārunā vā velupesikāya vā antamaso tālapaṇṇenāpi rūpaṁ chinditvā katamāsako. **Jatūmāsakoti** lākhāya vā niyyāsena vā rūpaṁ samuṭṭhāpetvā katamāsako. “**Ye vohāraṁ gacchantī**”ti iminā pana padena yo yo yattha yattha janapade yadā yadā vohāraṁ gacchati, antamaso aṭṭhimayopi cammamayopi rukkhaphalabījamayopi samuṭṭhāpitarūpopi asamuṭṭhāpitarūpopi sabbo saṅgahito.

Iccetaṁ sabbampi rajataṁ, jātarupaṁ, jātarūpamāsako, vuttappabhedo sabbopi rajatamāsakoti catubbidham nissaggiyavatthu hoti. Muttā maṇi velūriyo saṅkho silā pavālaṁ lohitaṅko masāragallaṁ satta dhañṇāni dāsī dāsa khetta vatthu pupphārāma phalārāmādayoti idaṁ dukkaṭavatthu. Suttaṁ phālo paṭako kappāso anekappakāraṁ aparāṇṇaṁ sappi navanīta tela madhu phāṇitādibhesajjañca idaṁ kappiyavatthu. Tattha nissaggiyavatthum attano vā saṁghagaṇapuggalacetiyānaṁ vā² atthāya sampaṭicchitum na vaṭṭati. Attano atthāya sampaṭicchato nissaggiyaṁ pācittiyaṁ hoti, sesānaṁ atthāya dukkaṭam. Dukkaṭavatthum sabbesampi atthāya sampaṭicchato dukkaṭameva. Kappiyavatthumhi anāpatti. Sabbampi nikkhipanatthāya bhaṇḍāgārikasīsena sampaṭicchato upari ratanasikkhāpade āgatavasena pācittiyaṁ.

Uggaṇheyyāti gaṇheyya. Yasmā pana gaṇhanto āpattim āpajjati, tenassa padabhājane “sayam gaṇhāti, nissaggiyaṁ pācittiyaṁ”ti vuttaṁ. Esa nayo sesapadesupi.

1. Vi 2. 212 piṭṭhe.

2. ...cetiyaḍḍhānaṁ vā (Syā)

တတ္ထ ဇာတရူပရဇာတဘဏ္ဍေသု ကဟာပဏမာသကေသု စ ဧကံ ဂဏှတော ဝါ ဂဏှာပယတော ဝါ ဧကော အာပတ္တိ။ သဟဿံ စေဝိ ဧကတော ဂဏှာတိ။ ဂဏှာပေတိ။ ဝတ္ထုဂဏှနာယ အာပတ္တိယော။ **မဟာပစ္စရိယံ** ပန **ကုရုန္တိယဉ္စ** “သီထိလဗဒ္ဓါယ ထဝိကာယ သီထိလပူရိတေ ဝါ ဘာဇနေ ရူပဂဏှနာယ အာပတ္တိ။ ဃနဗဒ္ဓေ ပန ဃနပူရိတေ ဝါ ဧကော အာပတ္တိ”တိ ဝုတ္တိ။

ဥပနိက္ခိတ္တသာဒိယနေ ပန “ဣဒံ အယျဿ ဟောတူ”တိ ဝုတ္တေ သစေဝိ စိတ္တေန သာဒိယတိ။ ဂဏှိတုကာမော ဟောတိ။ ကာယေန ဝါ ဝါစာယ ဝါ “နယိဒံ ကပ္ပတိ”တိ ပဋိက္ခိပတိ။ အနာပတ္တိ။ ကာယဝါစာဟိ ဝါ အပ္ပဋိက္ခိပိတွာပိ သုဒ္ဓစိတ္တော ဟုတွာ “နယိဒံ အမှာကံ ကပ္ပတိ”တိ န သာဒိယတိ။ အနာပတ္တိယေဝ။ တီသု ဒွါရေသု ဟိ ယေန ကေနစိ ပဋိက္ခိတ္တံ, ပဋိက္ခိတ္တမေဝ ဟောတိ။ သစေ ပန ကာယဝါစာဟိ အပ္ပဋိက္ခိပိတွာ စိတ္တေန အဓိဝါသေတိ။ ကာယဝါစာဟိ ကတ္တဗ္ဗဿ ပဋိက္ခေပဿ အကရဏတော အကိရိယသမုဋ္ဌာနံ ကာယဒွါရေ စ ဝစီဒွါရေ စ အာပတ္တိ အာပဇ္ဇတိ။ မနောဒွါရေ ပန အာပတ္တိ နာမ နတ္ထိ။

ဧကော သတံ ဝါ သဟဿံ ဝါ ပါဒပူလေ ဌပေတိ “တုယိဒံ ဟောတူ”တိ။ ဘိက္ခု “နယိဒံ ကပ္ပတိ”တိ ပဋိက္ခိပတိ။ ဥပါသကော “ပရိစ္စတ္တံ မယာ တုမှာက”န္တိ ဂတော၊ အညော တတ္ထ အာဂန္တော ပုစ္ဆတိ “ကိံ ဘန္တေ ဣဒံ”န္တိ။ ယံ တေန အတ္တနာ စ ဝုတ္တိ။ တံ အာစိက္ခိတဗ္ဗံ။ သော စေ ဝဒတိ “ဂေါပယိဿာမိ ဘန္တေ, ဂုတ္တဋ္ဌာနံ ဒဿေထာ”တိ။ သတ္တဘူမိကမ္ပိ ပါသာဒံ အဘိရုဟိတွာ “ဣဒံ ဂုတ္တဋ္ဌာန”န္တိ အာစိက္ခိတဗ္ဗံ။ “ဣဒံ နိက္ခိပါဟိ”တိ န ဝတ္တဗ္ဗံ။ ဧတ္တာဝတာ ကပ္ပိယဉ္စ အကပ္ပိယဉ္စ နိဿာယ ဌိတံ ဟောတိ။ ဒွါရံ ပိဒဟိတွာ ရက္ခန္တေန ဝသိတဗ္ဗံ။ သစေ ကိဉ္စိ ဝိက္ကာယိကဘဏ္ဍံ ပတ္တံ ဝါ စီဝရံ ဝါ အာဂစ္ဆတိ။ “ဣဒံ ဂဟေဿထ ဘန္တေ”တိ ဝုတ္တေ “ဥပါသက အတ္ထိ အမှာကံ ဣဒံနာ အတ္ထော၊ ဝတ္ထု စ ဧဝရူပံ နာမ သံဝိဇ္ဇတိ။ ကပ္ပိယကာရကော နတ္ထိ”တိ ဝတ္တဗ္ဗံ။ သစေ သော ဝဒတိ “အဟံ ကပ္ပိယကာရကော ဘဝိဿာမိ၊ ဒွါရံ ဝိဝရိတွာ ဒေထာ”တိ။ ဒွါရံ ဝိဝရိတွာ “ဣဒံသိ ဩကာသေ ဌပိတ”န္တိ ဝတ္တဗ္ဗံ။ “ဣဒံ ဂဏှာ”တိ န ဝတ္တဗ္ဗံ။ ဧဝမ္ပိ ကပ္ပိယဉ္စ အကပ္ပိယဉ္စ နိဿာယ ဌိတမေဝ ဟောတိ။ သော စေ တံ ဂဟေတွာ တဿ ကပ္ပိယဘဏ္ဍံ ဒေတိ။ ဝဇ္ဇတိ။ သစေ အဓိကံ ဂဏှာတိ။ “န မယံ တဝ ဘဏ္ဍံ ဂဏှာမ, နိက္ခမာဟိ”တိ ဝတ္တဗ္ဗော။

သံဃမဇ္ဈေ နိဿန္တိတဗ္ဗန္တိ ဧတ္ထ ယသ္မာ ရူပိယံ နာမ အကပ္ပိယံ၊ တသ္မာ “နိဿန္တိတဗ္ဗံ သံဃဿ ဝါ ဂဏဿ ဝါ ပုဂ္ဂလဿ ဝါ”တိ န ဝုတ္တိ။ ယသ္မာ ပန တံ ပဋိဂ္ဂဟိတမတ္တမေဝ၊ န တေန ကိဉ္စိ ကပ္ပိယဘဏ္ဍံ စေတာပိတံ၊ တသ္မာ

Tattha jātarūparajatabhaṇḍesu kahāpaṇamāsakesu ca ekaṃ gaṇhato vā gaṇhāpayato vā ekā āpatti. Sahassaṃ cepi ekato gaṇhāti, gaṇhāpeti, vatthugaṇanāya āpattiyo. **Mahāpaccariyaṃ**, pana **Kurundiyañca** “sithilabaddhāya thavikāya sithilapūrite vā bhājane rūpagaṇanāya āpatti. Ghanabaddhe, pana ghanapūrite vā ekāva āpatti”ti vuttaṃ.

Upanikkhittasādiyane pana “idaṃ ayyassa hotū”ti vutte sacepi cittaena sādiyati, gaṇhitukāmo hoti, kāyena vā vācāya vā “nayidaṃ kappatī”ti paṭikkhipati, anāpatti. Kāyavācāhi vā appaṭikkhipitvāpi suddhacitto hutvā “nayidaṃ amhākaṃ kappatī”ti na sādiyati, anāpattiyeva. Tīsu dvāresu hi yena kenaci paṭikkhittaṃ paṭikkhittameva hoti. Sace pana kāyavācāhi appaṭikkhipitvā cittaena adhvāseti, kāyavācāhi kattabbassa paṭikkhepassa akaraṇato akiriyasamuṭṭhānaṃ kāyadvāre ca vacīdvāre ca āpattiṃ āpajjati, manodvāre pana āpatti nāma natthi.

Eko sataṃ vā sahassaṃ vā pādapūle ṭhapeti “tuyhidaṃ hotū”ti, bhikkhu “nayidaṃ kappatī”ti paṭikkhipati, upāsako “pariccattaṃ mayā tumhākaṃ”ti gato, añño tattha āgantvā pucchati “kiṃ bhante idan”ti. Yaṃ tena attanā ca vuttaṃ, taṃ ācikkhitabbaṃ. So ce vadati “gopayissāmi bhante, guttaṭṭhānaṃ dassethā”ti, sattabhūmikampi pāsādaṃ abhiruhitvā “idaṃ guttaṭṭhānaṃ”ti ācikkhitabbaṃ, “idha nikkhipāhi”ti na vattabbaṃ. Ettāvatā kappiyañca akappiyañca nissāya ṭhitaṃ hoti, dvāraṃ pidahitvā rakkhantena vasitabbaṃ. Sace kiñci vikkāyikabhaṇḍaṃ pattaṃ vā cīvaraṃ vā āgacchati, “idaṃ gahessatha bhante”ti vutte “upāsaka atthi amhākaṃ iminā attho, vatthu ca evarūpaṃ nāma saṃvijjati, kappiyakārako natthi”ti vattabbaṃ. Sace so vadati “ahaṃ kappiyakārako bhavissāmi, dvāraṃ vivaritvā dethā”ti. Dvāraṃ vivaritvā “imasmim okāse ṭhapitaṃ”ti vattabbaṃ, “imaṃ gaṇhā”ti na vattabbaṃ. Evampi kappiyañca akappiyañca nissāya ṭhitameva hoti. So ce taṃ gahetvā tassa kappiyabhaṇḍaṃ deti, vaṭṭati. Sace adhikaṃ gaṇhāti, “na mayaṃ tava bhaṇḍaṃ gaṇhāma, nikkhamāhi”ti vattabbo.

Samghamajjhe nissajjitabbanti ettha yasmā rūpiyaṃ nāma akappiyaṃ, tasmā “nissajjitabbaṃ samghassa vā gaṇassa vā puggalassa vā”ti na vuttaṃ. Yasmā pana taṃ paṭiggahitamattameva, na tena kiñci kappiyabhaṇḍaṃ cetāpitaṃ, tasmā

ကဏ္ဍ]

၂-ကောသိယဝဂ္ဂ ဂ-ရူပိယသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၂၇၁

ဥပါယေန ပရိဘောဂဒဿနတ္ထံ “သံဃမဇ္ဈေ နိဿဇ္ဇိတဗ္ဗ”န္တိ ဝုတ္တံ။ ကပ္ပိယံ အာစိန္တိတဗ္ဗံ သပ္ပိ ဝါတိ “ပဗ္ဗဇိတာနံ သပ္ပိ ဝါ တေလံ ဝါ ဝဇ္ဇတိ ဥပါသကာ”တိ ဧဝံ အာစိန္တိတဗ္ဗံ။

ရူပိယပဋိဂ္ဂါဟကံ ဌပေတွာ သဗ္ဗေဟေဝ ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗန္တိ သဗ္ဗေဟိ ဘာဇေတွာ ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗံ။ ရူပိယပဋိဂ္ဂါဟကေန ဘာဂေါ န ဂဟေတဗ္ဗော။ အညေသံ ဘိက္ခုနံ ဝါ အာရာမိကာနံ ဝါ ပတ္တဘာဂမ္ဘိ လဘိတွာ ပရိဘုဉ္ဇိတံ န ဝဇ္ဇတိ။ အန္တမသော မက္ခဋ္ဌာဇိဟိ တတော ဟရိတွာ အရညေ ဌပိတံ ဝါ တေသံ ဟတ္ထတော ဂဠိတံ ဝါ တိရစ္ဆာနဂတပရိဂ္ဂဟိတမ္ဘိ ပံသုကုလမ္ဘိ န ဝဇ္ဇတိ-ယေဝ။ တတော အာဟဇ္ဇေန ဖာဏိတေန သေနာသနဓူပနမ္ဘိ န ဝဇ္ဇတိ။ သပ္ပိနာ ဝါ တေလေန ဝါ ပဒီပံ ကတွာ ဒီပါလောကေ နိပဇ္ဇိတံ၊ ကသိဏပရိကမ္ဘမ္ဘိ ကာတံ၊ ပေါတ္ထကမ္ဘိ ဝါစေတံ န ဝဇ္ဇတိ။ တေလမရဖာဏိတေဟိ ပန သရီရေ ဝဏံ မက္ခေတံ န ဝဇ္ဇတိယေဝ။ တေန ဝတ္ထုနာ မဗ္ဗဝိဋ္ဌာဒီနိ ဝါ ဂဏ္ဍန္တိ၊ ဥပေါသထာဂါရံ ဝါ ဘောဇနသာလံ ဝါ ကရေန္တိ၊ ပရိဘုဉ္ဇိတံ န ဝဇ္ဇတိ။ ဆာယာပိ ဂေဟပရိစ္ဆေဒေန ဌိတာ န ဝဇ္ဇတိ။ ပရိစ္ဆေဒါတိက္ကန္တာ အာဂန္တကတ္တာ ဝဇ္ဇတိ။ တံ ဝတ္ထု ဝိဿဇ္ဇေတွာ ကတေန မဂ္ဂေနပိ သေတုနာပိ နာဝါယပိ ဥဠုမ္ဗေနပိ ဂန္တံ န ဝဇ္ဇတိ။ တေန ဝတ္ထုနာ ခနာပိတာယ ပေါက္ခရဏိယာ ဥဗ္ဗိဒေါဒကံ ပါတံ ဝါ ပရိဘုဉ္ဇိတံ ဝါ န ဝဇ္ဇတိ။ အန္တော ဥဒကေ ပန အသတိ အညံ အာဂန္တကံ ဥဒကံ ဝါ ဝသောဒကံ ဝါ ပဝိဋ္ဌံ ဝဇ္ဇတိ။ ကိတာယ ယေန ဥဒကေန သမ္ဘိ ကိတာ၊ တံ အာဂန္တကမ္ဘိ န ဝဇ္ဇတိ။ တံ ဝတ္ထု ဥပနိက္ခေပံ ဌပေတွာ သံဃော ပစ္စယေ ပရိဘုဉ္ဇတိ၊ တေပိ ပစ္စယာ တဿ န ဝဇ္ဇန္တိ။ အာရာမော ဂဟိတော ဟောတိ၊ သောပိ ပရိဘုဉ္ဇိတံ န ဝဇ္ဇတိ။ ယဒိ ဘူမိပိ ဗီဇမ္ဘိ အကပ္ပိယံ၊ နေဝ ဘူမိံ န ဖလံ ပရိဘုဉ္ဇိတံ ဝဇ္ဇတိ။ သစေ ဘူမိယေဝ ကိဏိတွာ အညာနိ ဗီဇာနိ ရောပိတာနိ၊ ဖလံ ဝဇ္ဇတိ။ အထ ဗီဇာနိ ကိဏိတွာ ကပ္ပိယဘူမိယံ ရောပိတာနိ၊ ဖလံ န ဝဇ္ဇတိ။ ဘူမိယံ နိသီဒိတံ ဝါ နိပဇ္ဇိတံ ဝါ ဝဇ္ဇတိ။

သစေ သော ဆဇ္ဇေတိတိ ယတ္ထ ကတ္ထမိ ဒိပတိ၊ အထာပိ န ဆဇ္ဇေတိ၊ သယံ ဂဟေတွာ ဂစ္ဆတိ၊ န ဝါရေတဗ္ဗော။ နော စေ ဆဇ္ဇေတိတိ အထ နေဝ ဂဟေတွာ ဂစ္ဆတိ၊ န ဆဇ္ဇေတိ။ “ကိ” မယံ ဣမိနာ ဗျာပါရေနာ”တိ ယေန ကာမံ ပက္ကမတိ၊ တတော ယထာဝုတ္တလက္ခဏော ရူပိယဆဇ္ဇကော သမ္ပန္နိတဗ္ဗော။

upāyena paribhogadassanattham “saṃghamajjhe nissajjitabban”ti vuttam.

Kappiyam ācikkhitabban sappi vāti “pabbajitānam sappi vā telam vā vaṭṭati upāsakā”ti evam ācikkhitabban.

Rūpiyapaṭiggāhakam ṭhapetvā sabbeheva paribhuñjītabbanti sabbehi bhājetvā paribhuñjītabban, rūpiyapaṭiggāhakena bhāgo na gahetabbo. Aññesaṃ bhikkhūnam vā ārāmicānam vā pattabhāgampi labhitvā paribhuñjitum na vaṭṭati, antamaso makkaḍḍhi tato haritvā arañhe ṭhapitam vā tesam hatthato gaḷitam vā tiracchānagatapariggahitampi paṃsukūlampi na vaṭṭatiyeva, tato āhaṭena phāṇitena senāsanadhūpanampi na vaṭṭati, sappinā vā telena vā padīpam katvā dīpāloke nipajjitum, kasiṇaparikkammampi kātum, potthakampi vāceturam na vaṭṭati. Telamadhuphāṇitehi pana sarīre vaṇam makkhetum na vaṭṭatiyeva. Tena vatthunā mañcapīṭhādini vā gaṇhanti, uposathāgāram vā bhojanasālam vā karonti, paribhuñjitum na vaṭṭati. Chāyāpi gehaparicchedena ṭhitā na vaṭṭati, paricchedātikkantā āgantukattā vaṭṭati. Tam vatthum vissajjetvā katena maggenapi setunāpi nāvāyapi uḷumpenapi gantum na vaṭṭati. Tena vatthunā khanāpitāya pokkharāṇiyā ubbhīdodakam pātum vā paribhuñjitum vā na vaṭṭati. Anto udake pana asati aññam āgantukam udakam vā vassodakam vā pavīṭṭham vaṭṭati. Kītāya yena udakena saddhim kītā, tam āgantukampi na vaṭṭati. Tam vatthum upanikkhepaṃ ṭhapetvā saṃgho paccaye paribhuñjati, tepi paccayā tassa na vaṭṭanti. Ārāmo gahito hoti, sopi paribhuñjitum na vaṭṭati. Yadi bhūmipi bījampi akappiyam, neva bhūmim, na phalam paribhuñjitum vaṭṭati. Sace bhūmimyeva kiṇitvā aññāni bījāni ropitāni, phalam vaṭṭati, atha bījāni kiṇitvā kappiyabhūmiam ropitāni, phalam na vaṭṭati, bhūmiam nisīditum vā nipajjitum vā vaṭṭati.

Sace so chaḍḍetīti yattha katthaci khipati, athāpi na chaḍḍeti, sayam gahetvā gacchati, na vāretabbo. **No ce chaḍḍetīti** atha neva gahetvā gacchati, na chaḍḍeti, “kim mayham iminā byāpārenā”ti yena kāmam pakkamati, tato yathāvuttalakkaṇo rūpiyachaḍḍako sammannitabbo.

၂၇၂

ဝိနယပိဋက ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာ [၄-နိဿဂ္ဂိယ

ယော န ဆန္ဒာဂတိန္ဒြိယ အာဒိသု လောဘဝသေန တံ ဝတ္ထု အတ္တနော ဝါ ကရောန္တော အတ္တာနံ ဝါ ဥက္ကံသေန္တော ဆန္ဒာဂတိ နာမ ဂစ္ဆတိ။ ဒေါသဝသေန “နေဝါယံ မာဘိကံ ဇာနာတိ န ဝိနယ”န္တိ ပရံ အပသာဒေန္တော ဒေါသာဂတိ နာမ ဂစ္ဆတိ။ မောဟဝသေန မုဋ္ဌပမုဋ္ဌဿတိဘာဝံ အာပဇ္ဇေန္တော မောဟာဂတိ နာမ ဂစ္ဆတိ။ ရူပိယပဋိဂ္ဂါဟကဿ ဘယေန ဆဇ္ဇေတုံ အဝိသဟန္တော ဘယာဂတိ နာမ ဂစ္ဆတိ။ ဧဝံ အကရောန္တော န ဆန္ဒာဂတိ ဂစ္ဆတိ၊ န ဒေါသာဂတိ ဂစ္ဆတိ၊ န မောဟာဂတိ ဂစ္ဆတိ၊ န ဘယာဂတိ ဂစ္ဆတိတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

၅၀၅။ **အနိမိတ္တံ ကတွာတိ** နိမိတ္တံ အကတွာ၊ အက္ခိနိ နိမ္မိလေတွာ နဒိယာ ဝါ ပပါတေ ဝါ ဝနဂဟနေ ဝါ ဂူထံ ဝိယ အနပေက္ခေန ပတိတောကာသံ အသမန္တာဟရန္တေန ပါတေတဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။ ဧဝံ ဇီရုတ္တိတဗ္ဗေဝိ ရူပိယေ ဘဂဝါ ပရိယာယေန ဘိက္ခုနံ ပရိဘောဂံ အာစိန္တိ။ ရူပိယပဋိဂ္ဂါဟကဿ ပန ကေနစိ ပရိယာယေန တတော ဥပ္ပန္နပစ္စယပရိဘောဂေါ န ဝဇ္ဇတိ။ ယထာ စာယံ ဧတဿ န ဝဇ္ဇတိ၊ ဧဝံ အသန္တသန္တာဝနာယ ဝါ ကုလဒ္ဓသကကမ္မေန ဝါ ကုဟနာဒိဟိ ဝါ ဥပ္ပန္နပစ္စယာ နေဝ တဿ န အညဿ ဝဇ္ဇန္တိ၊ ဓမ္မေန သမေန ဥပ္ပန္နာပိ အပ္ပစ္စဝေက္ခိတွာ ပရိဘုဉ္ဇိတုံ န ဝဇ္ဇန္တိ။

စတ္တာရော ဟိ **ပရိဘောဂါ** ထေယျပရိဘောဂေါ ဣဏပရိဘောဂေါ ဒါယဇ္ဇပရိဘောဂေါ သာမိပရိဘောဂေါတိ။ တတ္ထ သံဃမဇ္ဈေဝိ နိသီဒိတွာ ပရိဘုဉ္ဇန္တဿ ဒုသီလဿ ပရိဘောဂေါ **ထေယျပရိဘောဂေါ** နာမ။ သီလဝတော အပ္ပစ္စဝေက္ခိတပရိဘောဂေါ **ဣဏပရိဘောဂေါ** နာမ။ တဿာ စိဝရံ ပရိဘောဂေ ပရိဘောဂေ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗံ၊ ပိဏ္ဍပါတော အာလောပေ အာလောပေ။ တထာ အသက္ကောန္တေန ပုရောတ္တပစ္စာဘတ္တပုရိမယာမ-ပစ္စိမယာမေသု။ သဗ္ဗဿ အပ္ပစ္စဝေက္ခတောဝ အရဏော ဥဂ္ဂစ္ဆတိ၊ ဣဏပရိဘောဂဋ္ဌာနေ တိဋ္ဌတိ။ သေနာသနမ္ပိ ပရိဘောဂေ ပရိဘောဂေ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗံ။ ဘေသဇ္ဇဿ ပဋိဂ္ဂဟဏေပိ ပရိဘောဂေပိ သတိပစ္စယတာ ဝဇ္ဇတိ၊ ဧဝံ သန္တေပိ ပဋိဂ္ဂဟဏေ သတိ ကတွာ ပရိဘောဂေ အကရောန္တဿေဝ အာပတ္တိ၊ ပဋိဂ္ဂဟဏေ ပန သတိ အကတွာ ပရိဘောဂေ ကရောန္တဿ အနာပတ္တိ။

စတုဗ္ဗိမာ ဟိ **သုန္ဒိ** ဒေသနာသုန္ဒိ သံဝရသုန္ဒိ ပရိယေဋ္ဌိသုန္ဒိ ပစ္စဝေက္ခဏ-သုန္ဒိတိ။ တတ္ထ **ဒေသနာသုန္ဒိ** နာမ ပါတိမောက္ခသံဝရသီလံ၊ တဋ္ဌိ ဒေသနာယ

Yo na chandāgatinti-ādīsu lobhavasena taṃ vatthum attano vā karonto, attānaṃ vā ukkaṃsento chandāgaṭiṃ nāma gacchati. Dosavasena “nevāyaṃ mātikaṃ jānāti, na vinayan”ti paraṃ apasādentō **dosāgaṭiṃ** nāma gacchati. Mohavasena muṭṭhapamuṭṭhassatibhāvaṃ āpajjanto **mohāgaṭiṃ** nāma gacchati. Rūpiyapaṭiggāhakassa bhayena chaḍḍetum avisahanto bhayāgaṭiṃ nāma gacchati. Evaṃ akaronto na chandāgaṭiṃ gacchati, na dosāgaṭiṃ gacchati, na mohāgaṭiṃ gacchati, na bhayāgaṭiṃ gacchatīti veditabbo.

585. **Animittaṃ katvā**ti nimittaṃ akatvā, akkhīni nimmīletvā nadiyā vā papāte vā vanagahane vā gūthaṃ viya anapekkhena patitokāsaṃ asamannāharantena pātetabbanti attho. Evaṃ jigucchitabbepi rūpiye Bhagavā pariyāyena bhikkhūnaṃ paribhogaṃ ācikkhi. Rūpiyapaṭiggāhakassa pana kenaci pariyāyena tato uppannapaccayaparibhogo na vaṭṭati. Yathā cāyaṃ etassa na vaṭṭati, evaṃ asantasambhāvanāya vā kuladūsakakammena vā kuhanādīhi vā uppannapaccayā neva tassa, na aññassa vaṭṭanti, dhammena samena uppannāpi appaccavekkhitvā paribhuñjitum na vaṭṭanti.

Cattāro hi **paribhogā** theyyaparibhogo iṇaparibhogo dāyajjaparibhogo sāmiparibhogoti. Tattha saṃghamajjhēpi nisīditvā paribhuñjantassa dūssīlassa paribhogo **theyyaparibhogo** nāma. Sīlavato appaccavekkhitaparibhogo **iṇaparibhogo** nāma. Tasmā cīvaraṃ paribhoge paribhoge paccavekkhitabbaṃ, piṇḍapāto ālope ālope. Tathā asakkontena purebhattapacchābhattapurimayāmapacchimayāmesu. Sacassa appaccavekkhatova aruṇo uggacchati, iṇaparibhogatṭhāne tiṭṭhati. Senāsanampi paribhoge paribhoge paccavekkhitabbaṃ. Bhesajjassa paṭiggahaṇepi paribhogeṇ satipaccayatā vaṭṭati, evaṃ santēpi paṭiggahaṇe satim katvā paribhoge akarontasseva āpatti, paṭiggahaṇe pana satim akatvā paribhoge karontassa anāpatti.

Catubbidhā hi **suddhi** desanāsuddhi saṃvarasuddhi pariyetṭhisuddhi paccavekkhaṇasuddhīti. Tattha **desanāsuddhi** nāma Pātimokkhasaṃvarasīlaṃ, tañhi desanāya

ကဏ္ဍ] ၂-ကောသိယဝဂ္ဂ ဂ-ရူပိယသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၂၇၃

သုဇ္ဈနတော “ဒေသနာသုဒ္ဓိ”တိ ဝုစ္စတိ။ သံဝရသုဒ္ဓိ နာမ ဣန္ဒြိယသံဝရသီလံ။ တံ ဟိ “န ပုန ဧဝံ ကရိဿာမိ”တိ စိတ္တာဓိဋ္ဌာနသံဝရေန ဝ သုဇ္ဈနတော “သံဝရသုဒ္ဓိ”တိ ဝုစ္စတိ။ ပရိယေဋ္ဌသုဒ္ဓိ နာမ အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလံ။ တံ ဟိ အနေသနံ ပဟာယ ဓမ္မေန သမေန ပစ္စယေ ဥပ္ပါဒေန္တဿ ပရိယေသနာယ သုဒ္ဓတ္တာ “ပရိယေဋ္ဌသုဒ္ဓိ”တိ ဝုစ္စတိ။ ပစ္စဝေက္ခဏသုဒ္ဓိ နာမ ပစ္စယပရိဘောဂသန္နိသိတသီလံ။ တံ ဟိ “ပဋိသန္ဓိ ယောနိသော စိဝရံ ပဋိသေဝတိ”တိ အာဒိနာ နယေန ဝုတ္တေန ပစ္စဝေက္ခဏေန သုဇ္ဈနတော “ပစ္စဝေက္ခဏသုဒ္ဓိ”တိ ဝုစ္စတိ။ တေန ဝုတ္တံ “ပဋိဂ္ဂဟဏေ ပန သတိ” အကတွာ ပရိဘောဂေ ကရေန္တဿ အနာပတ္တိ”တိ။

သတ္တန္တံ သေက္ခာနံ ပစ္စယပရိဘောဂေါ ခါယဇ္ဇပရိဘောဂေါ နာမ၊ တေ ဟိ ဘဂဝတော ပုတ္တာ၊ တဿာ ပိတုသန္တကာနံ ပစ္စယာနံ ခါယာခါ ဟုတွာ တေ ပစ္စယေ ပရိဘုဉ္ဇန္တိ။ ကိံ ပန တေ ဘဂဝတော ပစ္စယေ ပရိဘုဉ္ဇန္တိ၊ ဂိဟိနံ ပစ္စယေ ပရိဘုဉ္ဇန္တိတိ။ ဂိဟိဟိ ဒိန္နာပိ ဘဂဝတော အနုညာတတ္တာ ဘဂဝတော သန္တကာ ဟောန္တိ၊ တဿာ တေ ဘဂဝတော ပစ္စယေ ပရိဘုဉ္ဇန္တိတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ၂ ဓမ္မခါယာဒသုတ္တဉ္ဇေတ္ထ သာဓကံ။

ဒီဏာသဝါနံ ပရိဘောဂေါ သာမိပရိဘောဂေါ နာမ၊ တေ ဟိ တဏှာယ ခါသဗျံ အတိတတ္တာ သာမိနော ဟုတွာ ပရိဘုဉ္ဇန္တိတိ။ ဣမေသု ပရိဘောဂေသု သာမိပရိဘောဂေါ စ ခါယဇ္ဇပရိဘောဂေါ စ သဗ္ဗေသမ္ပိ ဝဇ္ဇတိ၊ ဣဏပရိဘောဂေါ န ဝဇ္ဇတိ၊ ထေယျပရိဘောဂေ ကထာယေဝ နတ္ထိ။

အပရေဝိ စတ္တာရေ ပရိဘောဂါ လဇ္ဇိပရိဘောဂေါ အလဇ္ဇိပရိဘောဂေါ ဓမ္မိယပရိဘောဂေါ အဓမ္မိယပရိဘောဂေါတိ။

တတ္ထ အလဇ္ဇိနော လဇ္ဇိနာ သဒ္ဓိံ ပရိဘောဂေါ ဝဇ္ဇတိ၊ အာပတ္တိယာ န ကာရေတဗ္ဗော။ လဇ္ဇိနော အလဇ္ဇိနာ သဒ္ဓိံ ယာဝ န ဇာနာတိ၊ တာဝ ဝဇ္ဇတိ။ အာဒိတော ပဋ္ဌာယ ဟိ အလဇ္ဇိ နာမ နတ္ထိ၊ တဿာ ယဒါဿ အလဇ္ဇိဘာဝံ ဇာနာတိ၊ တဒါ ဝတ္တဗ္ဗော “တုမေ ကာယဒွါရေ စ ဝစီဒွါရေ စ ဝီတိက္ကမံ ကရေထ၊ တံ အပ္ပတိရူပံ၊ မာ ဧဝမကတ္တာ”တိ။ သစေ အနာဒိယိတွာ ကရေတိယေဝ၊ ယဒိ တေန သဒ္ဓိံ ပရိဘောဂံ ကရေတိ၊ သောပိ အလဇ္ဇိယေဝ ဟောတိ။ ယောပိ အတ္တနော ဘာရဘူတေန အလဇ္ဇိနာ သဒ္ဓိံ ပရိဘောဂံ ကရေတိ၊ သောပိ နိဝါရေတဗ္ဗော။ သစေ န ဩရမတိ၊ အယပ္ပိ အလဇ္ဇိယေဝ ဟောတိ။ ဧဝံ ဧကော အလဇ္ဇိ အလဇ္ဇိသတမ္ပိ ကရေတိ။

၁-မ ၁-၁၂၊ အံ ၂-၃၄၁-ပိဋေသု။ ၂-မ ၁-၁၅-ပိဋေ။ ၃-တဏှာဒါသဗျံ (သျှာ)

ဝိ-ဋ ၂-၁၈

sujjhanato “desanāsuddhī”ti vuccati. **Samvarasuddhi** nāma indriyasamvarasīlaṃ, taṃ hi “na puna evaṃ karissāmī”ti cittādhittāṇasamvareneva sujjhanato “samvarasuddhī”ti vuccati. **Pariyettisuddhi** nāma ājīvapārisuddhisīlaṃ, taṃ hi anesanaṃ pahāya dhammena samena paccaye uppādentassa pariyesanāya suddhattā “pariyettisuddhī”ti vuccati. **Paccavekkhaṇasuddhi** nāma paccayaparibhogasannissitasīlaṃ, taṃ hi “paṭisaṅkhā yoniso cīvaraṃ paṭisevatī”ti-ādinā¹ nayena vuttana paccavekkhaṇena sujjhanato “paccavekkhaṇasuddhī”ti vuccati. Tena vuttaṃ “paṭiggahaṇe pana satim akatvā paribhoge karontassa anāpattī”ti.

Sattannaṃ sekkhānaṃ paccayaparibhogo **dāyajjaparibhogo** nāma, te hi Bhagavato puttā, tasmā pitusantakānaṃ paccayānaṃ dāyādā hutvā te paccaye paribhuñjanti. Kiṃ pana te Bhagavato paccaye paribhuñjanti, gihīnaṃ paccaye paribhuñjantīti. Gihīhi dinnāpi Bhagavatā anuññātattā Bhagavato santakā honti, tasmā te Bhagavato paccaye paribhuñjantīti veditabbaṃ,² **Dhammadāyādasutta**ñcetha sādhaṇaṃ.

Khīṇāsavānaṃ paribhogo **sāmiparibhogo** nāma, te hi taṇhāya dāsabyaṃ³ atītattā sāmīno hutvā paribhuñjantīti. Imesu paribhogesu sāmiparibhogo ca dāyajjaparibhogo ca sabbesampi vaṭṭati, iṇaparibhogo na vaṭṭati, theyyaparibhoge kathāyeva natthi.

Apārepi cattāro **paribhogā** lajjīparibhogo alajjīparibhogo dhammiyaparibhogo adhammiyaparibhogoti.

Tattha alajjino lajjinā saddhiṃ paribhogo vaṭṭati, āpattiyā na kāretabbo. Lajjino alajjinā saddhiṃ yāva na jānāti, tāva vaṭṭati. Ādito paṭṭhāya hi alajjī nāma natthi, tasmā yadāssa alajjībhāvaṃ jānāti, tadā vattabbo “tumhe kāyadvāre ca vacīdvāre ca vītikkamaṃ karotha, taṃ appatirūpaṃ, mā evamakatthā”ti. Sace anādiyitvā karotiyeva, yadi tena saddhiṃ paribhogaṃ karoti, sopi alajjīyeva hoti. Yopi attano bhārabhūtena alajjinā saddhiṃ paribhogaṃ karoti, sopi nivāretabbo. Sace na oramati, ayampi alajjīyeva hoti. Evaṃ eko alajjī alajjīsatampi karoti.

1. Ma 1. 12; Am 2. 341 piṭṭhesu. 2. Ma 1. 15 piṭṭhe. 3. Taṇhādāsabyaṃ (Syā)

အလဇ္ဇိနော ပန အလဇ္ဇိနာဝ သဒ္ဓိံ ပရိဘောဂေ အာပတ္တိ နာမ နတ္ထိ။ လဇ္ဇိနော လဇ္ဇိနာ သဒ္ဓိံ ပရိဘောဂေါ ဌိန္တံ ခတ္တိယကုမာရာနံ သုဝဏ္ဏပါတိယံ ဘောဇနသဒ္ဓိသောတိ။

ဓမ္မိယာဓမ္မိယပရိဘောဂေါ ပစ္စယဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗော။ တတ္ထ သစေ ပုဂ္ဂလောပိ အလဇ္ဇိ၊ ပိဏ္ဏပါတောပိ အဓမ္မိယော၊ ဥဘော ဇေဂုစ္ဆော။ ပုဂ္ဂလော အလဇ္ဇိ၊ ပိဏ္ဏပါတော ဓမ္မိယော၊ ပုဂ္ဂလံ ဇိဂုစ္ဆိတွာ ပိဏ္ဏပါတော န ဂဟေတဗ္ဗော။ **မဟာပစ္စရိယံ** ပန ဒုဿီလော သံဃတော ဥဒ္ဓေသဘတ္တာဒိနိ လဘိတွာ သံဃဿေဝ ဒေတိ၊ ဧတနိ ယထာဒါနမေဝ ဂတတ္တာ ဝဇ္ဇန္တိတိ ဝုတ္တံ။ ပုဂ္ဂလော လဇ္ဇိ၊ ပိဏ္ဏပါတော အဓမ္မိယော၊ ပိဏ္ဏပါတော ဇေဂုစ္ဆော န ဂဟေတဗ္ဗော။ ပုဂ္ဂလော လဇ္ဇိ၊ ပိဏ္ဏပါတောပိ ဓမ္မိယော၊ ဝဇ္ဇတိ။

အပရေ ခွေ ပဂ္ဂဟာ၊ ခွေ စ ပရိဘောဂါ လဇ္ဇိပဂ္ဂဟော အလဇ္ဇိပဂ္ဂဟော၊ ဓမ္မပရိဘောဂေါ အာမိသပရိဘောဂေါတိ။

တတ္ထ အလဇ္ဇိနာ လဇ္ဇိံ ပဂ္ဂဟေတုံ ဝဇ္ဇတိ၊ န သော အာပတ္တိယာ ကာရေတဗ္ဗော။ သစေ ပန လဇ္ဇိ အလဇ္ဇိံ ပဂ္ဂဏာတိ၊ အနုမောဒနာယ အဇ္ဈေသတိ၊ ဓမ္မကထာယ အဇ္ဈေသတိ၊ ကုလေသု ဥပထမ္ဘေတိ။ ဣတရောပိ “အမှာကံ အာစရိယော ဤဒိသော စ ဤဒိသော စာ”တိ တဿ ပရိသတိ၊ ဝဏ္ဏံ ဘာသတိ၊ အယံ သာသနံ ဩသက္ကာပေတိ အန္တရဓာပေတိတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဓမ္မပရိဘောဂအာမိသပရိဘောဂေသု ပန ယတ္ထ အာမိသပရိဘောဂေါ ဝဇ္ဇတိ၊ တတ္ထ ဓမ္မပရိဘောဂေါပိ ဝဇ္ဇတိ။ ယော ပန ကောဠိယံ ဌိတော ဂန္တော တဿ ပုဂ္ဂလဿ အစ္စယေန နဿိဿတိ၊ တံ ဓမ္မာနုဂ္ဂဟေန ဥဂ္ဂဏှိတုံ ဝဇ္ဇတိတိ ဝုတ္တံ။

တတြိဒံ ဝတ္ထု—မဟာဘယေ ကိရ ဧကဿေဝ ဘိက္ခုနော မဟာနိဒ္ဓေသော ပရဏော အဟောသိ၊ အထ **စတုနိကာယိကတိသတ္ထေရဿ** ဥပဇ္ဈာယော **မဟာတိပိဋကတ္ထေရော** နာမ **မဟာရက္ခိတတ္ထေရံ** အာဟ “အာဝုသော မဟာရက္ခိတ ဧတဿ သန္တိကေ မဟာနိဒ္ဓေသံ ဂဏှာဟိ”တိ။ ပါပေါ ကိရာယံ ဘန္တေ၊ န ဂဏှာမိတိ။ ဂဏှာဝုသော၊ အဟံ တေ သန္တိကေ နိသီဒိဿာမိတိ။ သာဓု ဘန္တေ၊ တုမှေသု နိသီန္တေသု ဂဏှိဿာမိတိ ပဋ္ဌပေတွာ ရတ္တိန္ဒြိယံ နိရန္တရံ

Alajjino pana alajjināva saddhim paribhoge āpatti nāma natthi. Lajjino lajjinā saddhim paribhogo dvinnam khattiyakumārānam suvaṇṇapātiyaṃ bhojanasadisoti.

Dhammiyādhammiyaparibhogo paccayavasena veditabbo. Tattha sace puggalopi alajjī, piṇḍapātopi adhammiyo, ubho jegucchā. Puggalo alajjī, piṇḍapāto dhammiyo, puggalaṃ jigucchitvā piṇḍapāto na gahetabbo.

Mahāpaccariyaṃ pana dussilo saṃghato uddesabhaddādinī labhitvā saṃghasseva deti, etāni yathādānameva gatattā¹ vaṭṭantīti vuttam. Puggalo lajjī, piṇḍapāto adhammiyo, piṇḍapāto jeguccho na gahetabbo. Puggalo lajjī, piṇḍapātopi dhammiyo, vaṭṭati.

Apare **dve paggahā, dve ca paribhogā** lajjīpaggaho alajjīpaggaho, dhammaparibhogo āmisaparibhogoti.

Tattha alajjinā lajjim paggahetum vaṭṭati, na so āpattiyā kāretabbo. Sace pana lajjī alajjim paggaṇhāti, anumodanāya ajjhesati, dhammakathāya ajjhesati, kulesu upatthambheti. Itaropi “amhākaṃ ācariyo īdiso ca īdiso cā”ti tassa parisati² vaṇṇam bhāsati, ayaṃ sāsanaṃ osakkāpeti antaradhāpetīti veditabbo.

Dhammaparibhoga-āmisaparibhogesu pana yattha āmisaparibhogo vaṭṭati, tattha dhammaparibhogopi vaṭṭati. Yo pana koṭiyaṃ ṭhito gantho tassa puggalassa accayena nassissati, taṃ dhammānuggahena uggaṇhitum vaṭṭatīti vuttam.

Tatridaṃ vatthu—mahābhaye kira ekasseva bhikkhuno mahāniddeśo paguṇo ahosi, atha **Catunīkāyikatissattherassa** upajjhāyo **Mahātipiṭakatthero** nāma **Mahārakkhitattheraṃ** āha “āvuso Mahārakkhita etassa santike mahāniddeśaṃ gaṇhāhī”ti. Pāpo kirāyaṃ bhante, na gaṇhāmīti. Gaṇhāvuso, ahaṃ te santike nisīdissāmīti. Sādhū bhante, tumhesu nisinnesu gaṇhissāmīti paṭṭhapetvā rattindivaṃ nirantaram

1. Gahitattā (Ka)

2. Parisatim (Si)

ကဏ္ဍ] ၂-ကောသိယဝဂ္ဂ ၉-ရူပိယသံဝေါဟာရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ ၂၇၅

ပရိယာပုဏန္တော ဩသာနဒိဝသေ^၁ ဟေဋ္ဌာမဉ္ဇေ ဣတ္ထိ^၂ ဒိဿာ “ဘန္တေ သုတံ-ယေဝ မေ ပုဗ္ဗေ၊ သစာဟံ ဧဝံ ဇာနေယျံ၊ န ဤဒိဿသု သန္တိကေ ဓမ္မံ ပရိယာ-ပုဏေယျ”န္တိ အာဟ။ တဿ ပန သန္တိကေ ဗဟူ မဟာထေရာ ဥဂ္ဂဏိတွာ မဟာနိဋ္ဌေသံ ပတိဋ္ဌာပေသုံ။

၅၀၆။ ရူပိယေ ရူပိယသညီတိ ဧတ္ထ သဗ္ဗမ္ပိ ဇာတရူပရဇတံ ရူပိယသင်္ဂဟ-မေဝ ဂတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ရူပိယေ ဝေမတိကောတိ သုဝဏ္ဏံ န ခေါ၊ ခရပတ္တံ န ခေါတိအာဒိနာ နယေန သံသယဇာတော။

ရူပိယေ အရူပိယသညီတိ သုဝဏ္ဏာဒိသု ခရပတ္တာဒိသညီ။ အဝိစ ပုညကာမာ ရာဇောရောဓာဒယော ဘတ္တခဇ္ဇကဂန္ဓဝိဏ္ဏာဒိသု ပက္ခိဝိတွာ ဟိရညသုဝဏ္ဏံ ဒေန္တိ၊ စောဠဘိက္ခာယ စရန္တာနံ ဒုဿန္တေ၊ ဗဒ္ဒကဟာပဏာဒိဟိယေဝ သဒ္ဓိံ စောဠကာနိ ဒေန္တိ၊ ဘိက္ခု ဘတ္တာဒိသညာယ ဝါ စောဠကသညာယ ဝါ ပဋိဂ္ဂဏန္တိ၊ ဧဝမ္ပိ ရူပိယေ အရူပိယသညီ ရူပိယံ ဂဏှာတိတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ပဋိဂ္ဂဏန္တေန ပန “ဣမသ္မိံ ဂေဟေ ဣဒံ လဒ္ဓ”န္တိ သလ္လက္ခေတဗ္ဗံ။ ယေန ဟိ အဿတိယာ ဒိန္တိ ဟောတိ၊ သော သတိံ ပဋိလဘိတွာ ပန အာဂစ္ဆတိ၊ အထဿ ဝတ္တဗ္ဗံ “တဝ စောဠကံ ပဿာဟိ”တိ။ သေသမေတ္တ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။

သမုဋ္ဌာနာဒိသု ဆသမုဋ္ဌာနံ၊ သိယာ ကိရိယံ၊ ဂဟဏေန အာပဇ္ဇနတော၊ သိယာ အကိရိယံ၊ ပဋိက္ခေပဿ အကရဏတော၊ ရူပိယအညဝါဒကဥပသုတိ-သိက္ခာပဒါနိ ဟိ တိဏိ ကေပရိစ္ဆေဒါနိ။ နောသညာဝိမောက္ခံ၊ အစိတ္တကံ၊ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇံ၊ ကာယကမ္မဝစိကမ္ပံ၊ တိစိတ္တံ၊ တိဝေဒနန္တိ။

ရူပိယသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၉-ရူပိယသံဝေါဟာရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၅၀၇။ တေန သမယေနာတိ ရူပိယသံဝေါဟာရသိက္ခာပဒံ။ တတ္ထ နာနဗ္ဗ-ကာရကန္တိ ကတာကတာဒိဝသေန အနေကဝိဇ္ဇံ။ ရူပိယသံဝေါဟာရန္တိ ဇာတရူပရဇတပရိဝတ္တနံ။ သမာပဇ္ဇန္တိတိ ပဋိဂ္ဂဟဏဿေဝ ပဋိက္ခိတ္တတ္တာ ပဋိဂ္ဂဟိတပရိဝတ္တနေ ဒေါသံ အပဿန္တာ ကရေန္တိ။

pariyāpuṇanto osānadivase¹ heṭṭhāmañce itthim disvā “bhante sutamyeva me pubbe, sacāhaṃ evaṃ jāneyyaṃ, na īdisassa santike dhammaṃ pariyāpuṇeyyaṃ”ti āha. Tassa pana santike bahū mahātherā uggaṇhitvā mahāniddeśaṃ patiṭṭhāpesuṃ.

586. **Rūpiye rūpiyasaññīti** ettha sabbampi jātarūparajataṃ rūpiyasaṅgahameva gatanti veditabbaṃ.

Rūpiye vematikoti “suvaṇṇaṃ nu kho, kharapattaṃ nu kho”ti-ādinā nayena saṃsayajāto.

Rūpiye arūpiyasaññīti suvaṇṇādīsu kharapattādīsaññī. Apica puññakāmā rājorodhādayo bhattakhajjakagandhapiṇḍādīsu pakkhipitvā hiraññasuvaṇṇaṃ denti, coḷabhikkhāya carantānaṃ dussante² baddhakahāpaṇādīhiyeva saddhim coḷakāni denti, bhikkhū bhattādīsaññāya vā coḷakasaññāya vā paṭiggaṇhanti, evampi rūpiye arūpiyasaññī rūpiyaṃ gaṇhātīti veditabbo. Paṭiggaṇhantena pana “imasmiṃ gehe idaṃ laddhaṃ”ti sallakkhetabbaṃ. Yena hi assatiyā dinnāṃ hoti, so satim paṭilabhitvā puna āgacchati, athassa vattabbaṃ “tava coḷakaṃ passāhi”ti. Sesamettha uttānatthameva.

Samuṭṭhānādīsu chasamuṭṭhānaṃ, siyā kiriyaṃ gahaṇena āpajjanato, siyā akiriyaṃ paṭikkhepassa akaraṇato, rūpiya-aññavādaka-upassutisikkhāpadāni hi tīṇi ekaparicchedāni. Nosaññāvimokkhaṃ, acittakaṃ, paṇṇattivajjaṃ, kāyakammavacīkammaṃ, ticittaṃ, tivedananti.

Rūpiyasikkhāpadavaṇṇanā nīṭṭhitā.

9. Rūpiyasaṃvohārasikkhāpadavaṇṇanā

587. **Tena samayenāti** Rūpiyasaṃvohārasikkhāpadaṃ. Tattha **nānappakārakanti** katākatādivasena anekavidhaṃ. **Rūpiyasaṃvohāranti** jātarūparajataparivattanaṃ. **Samāpajjantīti** paṭiggahaṇasseva paṭikkhittattā paṭiggahitaparivattane dosaṃ apassantā karonti.

1. Osāpanadivase (Sī)

2. Dasante (Sī)

၂၇၆ ဝိနယပိဋက ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာ [၄-နိဿဂ္ဂိယ

၅၈၉။ **သိသူပက** နှိအာဒိသု သိသံ ဥပဂစ္ဆတိတိ သိသူပဂံ၊ ပေါတ္ထကေသု ပန “သိသူပက” နှိ လိခိတံ၊ ယဿ ကဿစိ သိသာလင်္ကာရဿေတံ အဓိဝစနံ။ ဧသ နယော သဗ္ဗတ္ထ။ **ကတေန ကတ** နှိအာဒိသု သုဒ္ဓေါ ရူပိယသံဝေါဟာရောယေဝ။

ရူပိယေ ရူပိယသညီတိအာဒိမှ ပုရိမသိက္ခာပဒေ ဝုတ္တဝတ္ထုသု နိဿဂ္ဂိယ-ဝတ္ထုနာ နိဿဂ္ဂိယဝတ္ထု စေတာပေန္တဿ မူလဂ္ဂဟဏေ ပုရိမသိက္ခာပဒေန နိဿဂ္ဂိယံ ပါစိတ္တိယံ။ အပရာပရပရိဝတ္တနေ^၁ ဣမိနာ နိဿဂ္ဂိယပါစိတ္တိယမေဝ။ နိဿဂ္ဂိယဝတ္ထုနာ ဒုက္ခဝတ္ထု ဝါ ကပ္ပိယဝတ္ထု ဝါ စေတာပေန္တဿပိ ဧသေဝ နယော။ ယော ဟိ အယံ **အရူပိယေ ရူပိယသညီ ရူပိယံ စေတာပေတိ**တိအာဒိ ဒုတိယော တိကော ဝုတ္တော၊ တဿာနုလောမတ္တာ အဝုတ္တောပိ အယမပရောပိ **ရူပိယေ ရူပိယသညီ အရူပိယံ စေတာပေတိ**တိအာဒိ တိကော ဝေဒိတဗ္ဗော။ အတ္တနော ဝါ ဟိ အရူပိယေန ပရဿ ရူပိယံ စေတာပေယျ၊ အတ္တနော ဝါ ရူပိယေန ပရဿ အရူပိယံ၊ ဥဘယထာပိ ရူပိယသံဝေါဟာရော ကတောယေဝ ဟောတိ၊ တဿာ ပါဠိယံ ဧကန္တေန ရူပိယပက္ခေ ဧကောယေဝ တိကော ဝုတ္တောတိ။

ဒုက္ခဝတ္ထုနာ ပန နိဿဂ္ဂိယဝတ္ထု စေတာပေန္တဿ မူလဂ္ဂဟဏေ ပုရိမသိက္ခာပဒေန ဒုက္ခံ၊ ပစ္စာ ပရိဝတ္တနေ ဣမိနာ နိဿဂ္ဂိယံ ပါစိတ္တိယံ၊ ဂရုကဿ စေတာပိတတ္တာ။ ဒုက္ခဝတ္ထုနာ ဒုက္ခဝတ္ထုမေဝ ကပ္ပိယဝတ္ထု ဝါ စေတာပေန္တဿ မူလဂ္ဂဟဏေ ပုရိမသိက္ခာပဒေန ဒုက္ခံ၊ ပစ္စာ ပရိဝတ္တနေပိ ဣမိနာ ဒုက္ခမေဝ။ ကဿာ ? အကပ္ပိယဝတ္ထုနာ စေတာပိတတ္တာ။ **အန္တကဋ္ဌကထာယံ** ပန “သစေ ကယဝိက္ကယံ သမာပဇ္ဇေယျ၊ နိဿဂ္ဂိယံ ပါစိတ္တိယံ” နှိ ဘာသိတံ၊ တံ ဒုဗ္ဘာသိတံ။ ကဿာ ? န ဟိ ဒါနဂ္ဂဟဏတော အညော ကယဝိက္ကယော နာမ အတ္ထိ၊ ကယဝိက္ကယသိက္ခာပဒေ ကပ္ပိယဝတ္ထုနာ ကပ္ပိယဝတ္ထုပရိဝတ္တနမေဝ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ၊ တဉ္စ ခေါ အညတြ သဟဓမ္မိကေဟိ။ ဣဒံ သိက္ခာပဒံ ရူပိယေန စ ရူပိယာရူပိယစေတာပနံ၊ အရူပိယေန စ ရူပိယစေတာပနံ။ ဒုက္ခဝတ္ထုနာ ပန ဒုက္ခဝတ္ထုနော စေတာပနံ နေဝ ဣဓ၊ န တတ္ထ ပါဠိယံ ဝုတ္တံ၊ န စေတ္ထ အနာပတ္တိ ဘဝိတုံ အရဟတိ။ တဿာ ယထေဝ ဒုက္ခဝတ္ထုနော ပဋိဂ္ဂဟဏေ ဒုက္ခံ၊ တထေဝ တဿ ဝါ တေန ဝါ စေတာပနေပိ ဒုက္ခံ ယုတ္တန္တိ ဘဂဝတော အဓိပ္ပာယ်ညူဟိ ဝုတ္တံ။

၁-အပရာပရ ပရိဝတ္တနေ (သီ၊ သျာ)

589. **Sīsūpaganti**-ādīsu sīsaṃ upagacchatīti sīsūpagaṃ, potthakesu pana “sīsūpakan”ti likhitam, yassa kassaci sīsālaṅkārassetam adhivacanam. Esa nayo sabbattha. **Katena katanti**-ādīsu suddho rūpiyaṃvohāroyeva.

Rūpiye rūpiyaṃñīti-ādimhi purimasikkhāpade vuttavattḥsu nissaggiyavattḥunā nissaggiyavattḥum cetāpentassa mūlaggahaṇe purimasikkhāpadena nissaggiyaṃ pācittiyaṃ. Aparāparaparivattane¹ iminā nissaggiyapācittiyameva. Nissaggiyavattḥunā dukkaṭavattḥum vā kappiyavattḥum vā cetāpentassapi ese va nayo. Yo hi ayaṃ **arūpiye rūpiyaṃ**ñī rūpiyaṃ cetāpetīti-ādi dutiyo tiko vutto, tassānulomattā avuttopi ayamaparopi **rūpiye rūpiyaṃ**ñī **arūpiyaṃ cetāpetīti**-ādi tiko veditabbo. Attano vā hi arūpiyena parassa rūpiyaṃ cetāpeyya, attano vā rūpiyena parassa arūpiyaṃ, ubhayathāpi rūpiyaṃvohāro katoyeva hoti, tasmā Pāliyaṃ ekantena rūpiyapakkhe ekoyeva tiko vuttoti.

Dukkaṭavattḥunā pana nissaggiyavattḥum cetāpentassa mūlaggahaṇe purimasikkhāpadena dukkaṭam, pacchā parivattane iminā nissaggiyaṃ pācittiyaṃ, garukassa cetāpitattā. Dukkaṭavattḥunā dukkaṭavattḥumeva, kappiyavattḥum vā cetāpentassa mūlaggahaṇe purimasikkhāpadena dukkaṭam, pacchā parivattanepi iminā dukkaṭameva. Kasmā? Akappiyavattḥunā cetāpitattā. **Andhakatṭhakathāyaṃ** pana “sace kayavikkayaṃ samāpajjeyya, nissaggiyaṃ pācittiyaṃ”ti bhāsitaṃ, taṃ dubbhāsitaṃ. Kasmā? Na hi dānaggahaṇato añño kayavikkayo nāma atthi, kayavikkayasikkhāpadañca kappiyavattḥunā kappiyavattḥuparivattanameva sandhāya vuttaṃ, tañca kho aññatra sahadhammikehi. Idaṃ sikkhāpadaṃ rūpiyena ca rūpiyārūpiyacetāpanaṃ, arūpiyena ca rūpiyacetāpanaṃ. Dukkaṭavattḥunā pana dukkaṭavattḥuno cetāpanaṃ neva idha, na tattha Pāliyaṃ vuttaṃ, na cettha anāpatti bhavituṃ arahati. Tasmā yatheva dukkaṭavattḥuno paṭiggahaṇe dukkaṭam, tatheva tassa vā tena vā cetāpanepi dukkaṭam yuttanti Bhagavato adhippāyaññūhi vuttaṃ.

1. Aparāparam parivattane (Sī, Syā)

ကဏ္ဍ]^၁ ၂-ကောသိယဝဂ္ဂ ၉-ရူပိယသံဝေါဟာရသိက္ခာပဒဝတ္ထုနာ ၂၇၇

ကပ္ပိယဝတ္ထုနာ ပန နိဿဂ္ဂိယဝတ္ထု စေတာပေန္တဿ မူလဂ္ဂဟဏေ ပုရိမသိက္ခာပဒေန အနာပတ္တိ၊ ပစ္ဆာ ပရိဝတ္တနေ ဣမိနာ နိဿဂ္ဂိယံ ပါစိတ္တိယံ။ ဝုတ္တဉ္ဇေတံ “အရူပိယေ အရူပိယသညိ ရူပိယံ စေတာပေတိ၊ နိဿဂ္ဂိယံ ပါစိတ္တိယံ”န္တိ။ တေနော ကပ္ပိယဝတ္ထုနာ ဒုက္ကဋ္ဌဝတ္ထု စေတာပေန္တဿ မူလပဋိဂ္ဂဟဏေ တထော အနာပတ္တိ၊ ပစ္ဆာ ပရိဝတ္တနေ ဣမိနာ ဒုက္ကဋ္ဌံ။ ကသ္မာ? အကပ္ပိယဿ စေတာပိတတ္တာ။ ကပ္ပိယဝတ္ထုနာ ပန ကပ္ပိယဝတ္ထု အညတြ သဟဓမ္မိကေဟိ စေတာပေန္တဿ မူလဂ္ဂဟဏေ ပုရိမသိက္ခာပဒေန အနာပတ္တိ၊ ပစ္ဆာ ပရိဝတ္တနေ ဥပရိ ကယဝိက္ကယသိက္ခာပဒေန နိဿဂ္ဂိယံ ပါစိတ္တိယံ။ ကယဝိက္ကယံ မောစေတွာ ဂဏ္ဍန္တဿ ဥပရိသိက္ခာပဒေနပိ အနာပတ္တိ။ ဝဇ္ဇိ ပယောဇေန္တဿ ဒုက္ကဋ္ဌံ။

ဣမဿ စ ရူပိယသံဝေါဟာရဿ ဂရုကဘာဝဒီပကံ ဣဒံ ပတ္တစတုက္ကံ ဝေဒိတဗ္ဗံ—ယော ဟိ ရူပိယံ ဥဂ္ဂဏိတွာ တေန အယဗိဇ္ဇံ သမုဋ္ဌာပေတိ၊ တံ ကောဋ္ဌာပေတွာ တေန လောဟေန ပတ္တံ ကာရေတိ၊ အယံ ပတ္တော မဟာ-အကပ္ပိယော နာမ၊ န သက္ကာ ကေနစိ ဥပါယေန ကပ္ပိယော ကာတုံ။ သစေပိ တံ ဝိနာသေတွာ ထာလကံ ကာရေတိ၊ တမ္ပိ အကပ္ပိယံ။ ဝါသိ ကာရေတိ၊ တာယ ဆိန္နံ ဒန္တကဋ္ဌမ္ပိ အကပ္ပိယံ။ ဗဠိသံ ကာရေတိ၊ တေန မာရိတာ မစ္ဆာပိ အကပ္ပိယာ။ ဝါသိဗလံ တာပေတွာ ဥဒကံ ဝါ ဒီရံ ဝါ ဥဏှာပေတိ၊ တမ္ပိ အကပ္ပိယမေဝ။

ယော ပန ရူပိယံ ဥဂ္ဂဏိတွာ တေန ပတ္တံ ကိဏာတိ၊ အယမ္ပိ ပတ္တော အကပ္ပိယော။ “ပဉ္စန္ဒမ္ပိ သဟဓမ္မိကာနံ န ကပ္ပတိ”တိ မဟာပစ္စရိယံ ဝုတ္တံ။ သက္ကာ ပန ကပ္ပိယော ကာတုံ၊ သော ဟိ မူလေ မူလသာမိကာနံ၊ ပတ္တေ စ ပတ္တသာမိကာနံ ဒိန္နေ ကပ္ပိယော ဟောတိ။ ကပ္ပိယဘဏှံ ဒတွာ ဂဟေတွာ ပရိဘုဉ္ဇိတုံ ဝဇ္ဇတိ။

ယောပိ ရူပိယံ ဥဂ္ဂဏှာပေတွာ ကပ္ပိယကာရကေန သဒ္ဓိံ ကမ္မာရကုလံ ဂန္တော ပတ္တံ ဒိသ္မာ “အယံ မယျံ ရုစ္စတိ”တိ ဝဒတိ။ ကပ္ပိယကာရကော စ တံ ရူပိယံ ဒတွာ ကမ္မာရံ သညာပေတိ၊ အယမ္ပိ ပတ္တော ကပ္ပိယဝေါဟာရေန ဂဟိတောပိ ဒုတိယပတ္တသဒိသောယေဝ၊ မူလဿ သမ္ပုဋ္ဌိန္တိတတ္တာ အကပ္ပိယော။ ကသ္မာ သေသာနံ န ကပ္ပတိတိ? မူလဿ အနိဿဋ္ဌတ္တာ။

ယော ပန ရူပိယံ အသမ္ပုဋ္ဌိန္တိတွာ “ထေရဿ ပတ္တံ ကိဏိတွာ ဒေဟိ”တိ ပဟိတကပ္ပိယကာရကေန သဒ္ဓိံ ကမ္မာရကုလံ ဂန္တော ပတ္တံ ဒိသ္မာ “ဣမေ

Kappiyavatthunā pana nissaggiyavatthum cetāpentassa mūlaggahaṇe purimasikkhāpadena anāpatti, pacchā parivattane iminā nissaggiyaṃ pācittiyaṃ. Vuttañhetam “arūpiye arūpiyasaññī rūpiyaṃ cetāpeti, nissaggiyaṃ pācittiyaṃ”ti. Teneva kappiyavatthunā dukkaṭavattum cetāpentassa mūlapaṭiggahaṇe tatheva anāpatti, pacchā parivattane iminā dukkaṭam. Kasmā? Akappiyassa cetāpitattā. Kappiyavatthunā pana kappiyavatthum aññatra sahadhammikehi cetāpentassa mūlaggahaṇe purimasikkhāpadena anāpatti, pacchā parivattane upari kayavikkayasikkhāpadena nissaggiyaṃ pācittiyaṃ. Kayavikkayaṃ mocetvā gaṇhantassa uparisikkhāpadenapi anāpatti. Vaḍḍhiṃ payojentassa dukkaṭam.

Imassa ca rūpiyaṃvohārassa garukabhāvadīpakam idam pattacatukkam veditabbam—yo hi rūpiyaṃ uggaṇhitvā tena ayabījaṃ samuṭṭhāpeti, tam koṭṭāpetvā tena lohena pattam kāreti, ayaṃ patto mahā-akappiyo nāma, na sakkā kenaci upāyena kappiyo kātum. Sacepi tam vināsetvā thālakaṃ kāreti, tampi akappiyaṃ. Vāsim kāreti, tāya chinnaṃ dantakaṭṭhampi akappiyaṃ. Baḷisaṃ kāreti, tena mārītā macchāpi akappiyā. Vāsiphalaṃ tāpetvā udakaṃ vā khīraṃ vā uṇhāpeti, tampi akappiameva.

Yo pana rūpiyaṃ uggaṇhitvā tena pattam kiṇāti, ayampi patto akappiyo. “Pañcannampi sahadhammikānaṃ na kappatī”ti **Mahāpaccariyaṃ** vuttaṃ. Sakkā pana kappiyo kātum, so hi mūle mūlasāmikānaṃ, patte ca pattasāmikānaṃ dinne kappiyo hoti. Kappiyabhaṇḍaṃ datvā gahetvā paribhuñjitum vaṭṭati.

Yopi rūpiyaṃ uggaṇhāpetvā kappiyakārakena saddhiṃ kammārakulaṃ gantvā pattam disvā “ayaṃ mayhaṃ ruccatī”ti vadati. Kappiyakārako ca tam rūpiyaṃ datvā kammāraṃ saññāpeti, ayampi patto kappiyavohārena gahitopi dutiyapattasadisoyeva, mūlassa sampaṭicchitattā akappiyo. Kasmā sesānaṃ na kappatīti? Mūlassa anissaṭṭhattā.

Yo pana rūpiyaṃ asampaṭicchitvā “therassa pattam kiṇitvā dehī”ti pahitakappiyakārakena saddhiṃ kammārakulaṃ gantvā pattam disvā “ime

ကဟာပဏေ ဂဟေတွာ ဣမံ ဒေဟီ”တိ ကဟာပဏေ ဒါပေတွာ ဂဟိတော၊ အယံ ပတ္တော တေဿေဝ ဘိက္ခုနော န ဝဇ္ဇတိ၊ ဒုဗ္ဗိစာရိတတ္တာ၊ အညေသံ ပန ဝဇ္ဇတိ၊ မူလဿ အသမ္ပုဋ္ဌိန္တိတတ္တာ။

မဟာသုမတ္တေရဿ ကိရ ဥပဇ္ဈာယော အနုရုဒ္ဓတ္တေရော နာမ အဟောသိ။ သော အတ္တနော ဧဝရူပံ ပတ္တံ သပ္ပိဿ ပူရေတွာ သံဃဿ နိဿန္တိ။ တိပိဋကရူဇ္ဇနာဂတ္တေရဿပိ သဒ္ဓိဝိဟာရိကာနံ ဧဝရူပေါ ပတ္တော အဟောသိ။ တံ ထေရောပိ သပ္ပိဿ ပူရပေတွာ သံဃဿ နိဿန္တောပေသိတိ။ ဣဒံ အကပ္ပိယ-ပတ္တစတုက္ကံ။

သစေ ပန ရူပိယံ အသမ္ပုဋ္ဌိန္တိတွာ “ထေရဿ ပတ္တံ ကိဏိတွာ ဒေဟီ”တိ ပဟိတကပ္ပိယကာရကေန သဒ္ဓိံ ကမ္မာရကုလံ ဂန္တော ပတ္တံ ဒိသော “အယံ မယံ ရုစ္စတိ”တိ ဝါ “ဣမာဟံ ဂဟေဿာမီ”တိ ဝါ ဝဒတိ၊ ကပ္ပိယကာရကော စ တံ ရူပိယံ ဒတွာ ကမ္မာရံ သညာပေတိ၊ အယံ ပတ္တော သဗ္ဗကပ္ပိယော ဗုဒ္ဓါနဗ္ဗိ ပရိဘောဂါရဟေတိ။

၅၉၁။ အရူပိယေ ရူပိယသညိတိ ခရပတ္တာဒိသု သုဝဏ္ဏာဒိသညိ။ အာပတ္တိ ခုက္ကုဋ္ဌဿာတိ သစေ တေန အရူပိယံ စေတာပေတိ၊ ဒုက္ကုဋ္ဌာပတ္တိ ဟေတိ။ ဧသ နယော ဝေမတိကေ။ အရူပိယသညိဿ ပန ပဉ္စဟိ သဟဓမ္မိကေဟိ သဒ္ဓိံ “ဣမံ ဂဟေတွာ ဣမံ ဒေထာ”တိ ကယဝိက္ကယံ ကရောန္တဿာပိ အနာပတ္တိ။ သေသံ ဥတ္တာနမေဝ။

ဆသမုဋ္ဌာနံ၊ ကိရိယံ၊ နောသညာဝိမောက္ခံ၊ အစိတ္တကံ၊ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇံ၊ ကာယကမ္မဝစိကမ္မံ၊ တိစိတ္တံ၊ တိဝေဒနန္တိ။

ရူပိယသံဝေါဟာရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၀-ကယဝိက္ကယသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၅၉၃။ တေန သမယေနာတိ ကယဝိက္ကယသိက္ခာပဒံ။ တတ္ထ ကတိဟိဝိ ဟူယန္တိ ကတိ တေ အယံ၊ ဟိကာရော ပနေတ္ထ ပဒပူရဏော၊ ပိကာရော ဂရဟာယံ၊ အယံ ဒုဗ္ဗလသင်္ခာရိ တဝ ကတိ ဒိဝသာနိ ဘဝိဿတိတိ အတ္တော။ အထ ဝါ ကတိဟန္တိ ဟူယန္တိပိ ပါဌော။ တတ္ထ ကတိဟန္တိ ကတိ အဟာနိ၊ ကတိ ဒိဝသာနိတိ ဝုတ္တံ ဟေတိ။ သေသံ ဝုတ္တနယမေဝ။ ကတိဟိဝိ ဟူယန္တိ

kahāpaṇe gahetvā imaṃ dehi”ti kahāpaṇe dāpetvā gahito, ayaṃ patto etasseva bhikkhuno na vaṭṭati dubbicāritattā, aññesaṃ pana vaṭṭati mūlassa asampaṭicchitattā.

Mahāsumattherassa kira upajjhāyo **Anuruddhatthero** nāma ahosi. So attano evarūpaṃ pattaṃ sappissa pūretvā saṃghassa nissajji.

Tipiṭakacūḷanāgattherassapi saddhivihārikānaṃ evarūpo patto ahosi. Taṃ theropi sappissa pūrāpetvā saṃghassa nissajjāpesīti. Idam akappiyapattacatukkaṃ.

Sace pana rūpiyaṃ asampaṭicchitvā “therassa pattaṃ kiṇitvā dehi”ti pahitakappiyakārakena saddhiṃ kammāraṇaṃ gantvā pattaṃ disvā “ayaṃ mayhaṃ rucati”ti vā “imāhaṃ gahessāmi”ti vā vadati, kappiyakārako ca taṃ rūpiyaṃ datvā kammāraṃ saññāpeti, ayaṃ patto sabbakappiyo Buddhānampi paribhogārahoti.

591. **Arūpiye rūpiyasaññīti** kharapattādīsu suvaṇṇādīsaññī. **Āpatti dukkaṭassāti** sace tena arūpiyaṃ cetāpeti, dukkaṭāpatti hoti. Esa nayo vematike. Arūpiyasaññissa pana pañcahi sahadhammikehi saddhiṃ “imaṃ gahetvā imaṃ dehi”ti kayavikkayaṃ karontassāpi anāpatti. Sesam uttānameva.

Chasamuṭṭhānaṃ, kiriyaṃ, nosaññāvimokkhaṃ, acittakaṃ, paṇṇattivajjaṃ, kāyakammavacīkammaṃ, ticittaṃ, tivedananti.

Rūpiyasamvohārasikkhāpadavaṇṇanā niṭṭhitā.

10. Kayavikkayasikkhāpadavaṇṇanā

593. **Tena samayenāti** Kayavikkayasikkhāpadaṃ. Tattha **kati hipi tyāyanti** kati te ayaṃ, **hikāro** panettha padapūraṇo, **pikāro** garahāyaṃ, ayaṃ dubbalasaṅghāṭi tava kati divasāni bhavissatīti attho. Atha vā **katihampi tyāyantipi** pāṭho. Tattha **katihanti** kati ahāni, kati divasānīti vuttaṃ hoti. Sesam vuttanayameva. **Kathipi myāyanti**

ကဏ္ဍ] ၂-ကောသိယဝဂ္ဂ ၁၀-ကယဝိက္ကယသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ ၂၇၉

ဣဒဗ္ဗိ ဧတေနော နယေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ဂိဟိဝိ နံ ဂိဟိဿာတိ** ဧတ္ထ နန္တိ နာမတ္ထေ နိပါတော။ ဂိဟိဝိ နာမ ဂိဟိဿာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

၅၉၄။ နာနပ္ပကာရကန္တိ စီဝရာဒိနံ ကပ္ပိယဘဏ္ဍာနံ ဝသေန အနေကဝိဓံ။ တေနောဿ ပဒဘာဇနေ စီဝရံ အာဒိံ ကတွာ ဒသိကသုတ္တပရိယောသာနံ ကပ္ပိယဘဏ္ဍာမေဝ ဒသိတံ။ အကပ္ပိယဘဏ္ဍာပရိဝတ္တနံ ဟိ ကယဝိက္ကယသင်္ဂဟံ န ဂစ္ဆတိ။ **ကယဝိက္ကယန္တိ** ကယဉ္စေဝ ဝိက္ကယဉ္စ။ ဣမိနာ ဣမံ ဒေဟိတိအာဒိနာ ဟိ နယေန ပရဿ ကပ္ပိယဘဏ္ဍံ ဂဏှန္တော ကယံ သမာပဇ္ဇတိ၊ အတ္တနော ကပ္ပိယဘဏ္ဍံ ဒေန္တော ဝိက္ကယံ။

၅၉၅။ **အဇ္ဈာစရတိတိ** အဘိဘဝိတွာ^၁ စရတိ၊ ဝိတိက္ကမဝါစံ ဘာသတိတိ အတ္ထော။ **ယတော ကယိတဉ္စ ဟောတိ ဝိက္ကယိတဉ္စာတိ** ယဒါ ကယိတဉ္စ ဟောတိ ပရဘဏ္ဍံ အတ္တနော ဟတ္ထဂတံ ကရောန္တေန၊ ဝိက္ကိတဉ္စ အတ္တနော ဘဏ္ဍံ ပရဟတ္ထဂတံ ကရောန္တေန။ “ဣမိနာ ဣမံ”န္တိအာဒိဝစနာနရူပတော ပန ပါဌေ ပဌမံ အတ္တနော ဘဏ္ဍံ ဒသိတံ။

နိဿန္တိတဗ္ဗန္တိ ဧဝံ ပရဿ ဟတ္ထတော ကယဝသေန^၂ ဂဟိတကပ္ပိယဘဏ္ဍံ နိဿန္တိတဗ္ဗံ။ အယံ ဟိ ကယဝိက္ကယော ဌပေတွာ ပဉ္စ သဟဓမ္မိကေ အဝသေသေဟိ ဂဟိပဗ္ဗဇိတေဟိ အန္တမသော မာတာဝိတူဟိဝိ သဒ္ဓိံ န ဝဇ္ဇတိ။

တတြာယံ ဝိနိစ္ဆယော—ဝတ္ထေန ဝါ ဝတ္တံ ဟောတု၊ ဘတ္ထေန ဝါ ဘတ္တံ၊ ယံ ကိဉ္စိ ကပ္ပိယံ “ဣမိနာ ဣမံ ဒေဟိ”တိ ဝေတိ၊ ဒုက္ကဉ္စ။ ဧဝံ ဝတွာ မာတုယာဝိ အတ္တနော ဘဏ္ဍံ ဒေတိ၊ ဒုက္ကဉ္စ။ “ဣမိနာ ဣမံ ဒေဟိ”တိ ဝုတ္ထော ဝါ “ဣမံ ဒေဟိ၊ ဣမံ တေ ဒဿာမိ”တိ ဝတွာ ဝါ မာတုယာဝိ ဘဏ္ဍံ အတ္တနာ ဂဏှာတိ၊ ဒုက္ကဉ္စ။ အတ္တနော ဘဏ္ဍေ ပရဟတ္ထံ၊ ပရဘဏ္ဍေ စ အတ္တနော ဟတ္ထံ သမ္ပတ္တေ နိဿဂ္ဂိယံ။ မာတရံ ပန ဝိတရံ ဝါ “ဣမံ ဒေဟိ”တိ ဝေတော ဝိညတ္တိ န ဟောတိ။ “ဣမံ ဂဏှာဟိ”တိ ဝေတော သဒ္ဓါဒေယျဝိနိပါတနံ န ဟောတိ။ အညာတကံ “ဣမံ ဒေဟိ”တိ ဝေတော ဝိညတ္တိ ဟောတိ။ “ဣမံ ဂဏှာဟိ”တိ ဝေတော သဒ္ဓါဒေယျဝိနိပါတနံ ဟောတိ။ “ဣမိနာ ဣမံ ဒေဟိ”တိ ကယဝိက္ကယံ အာပဇ္ဇတော နိဿဂ္ဂိယံ။ တသ္မာ ကပ္ပိယဘဏ္ဍံ ပရိဝတ္ထေန္တေန မာတာဝိတူဟိဝိ သဒ္ဓိံ ကယဝိက္ကယံ အညာတကေဟိ သဒ္ဓိံ တိသော အာပတ္တိယော မောစေန္တေန ပရိဝတ္ထေတဗ္ဗံ။

idampi eteneva nayena veditabbaṃ. **Gihīpi naṃ gihissāti** ettha **nanti** nāmatthe nipāto, gihīpi nāma gihissāti vuttaṃ hoti.

594. **Nānappakārakanti** cīvarādīnaṃ kappiyabhaṇḍānaṃ vasena anekavidhaṃ. Tenevassa padabhājanā cīvaraṃ ādīnaṃ katvā dasikasuttapariyosānaṃ kappiyabhaṇḍameva dassitaṃ. Akappiyabhaṇḍaparivattanaṃ hi kayavikkayaśaṅgahaṃ na gacchati. **Kayavikkayanti** kayañceva vikkayañca. “Iminā imaṃ dehi”ti-ādinā hi nayena parassa kappiyabhaṇḍaṃ gaṇhanto kayam samāpajjati, attano kappiyabhaṇḍaṃ dento vikkayaṃ.

595. **Ajjhācaratīti** abhibhavitvā¹ carati, vītikkamavācam bhāsati attho. **Yato kayitañca hoti vikkayitañcāti** yadā kayitañca hoti parabhaṇḍaṃ attano hatthagataṃ karontena, vikkitañca attano bhaṇḍaṃ parahatthagataṃ karontena. “Iminā imaṃ”ti-ādivacanānurūpato pana pāṭhe paṭhamam attano bhaṇḍaṃ dassitaṃ.

Nissajjitabbanti evam parassa hatthato kayavasena² gahitakappiyabhaṇḍaṃ nissajjitabbaṃ. Ayaṃ hi kayavikkayo ṭhapetvā pañca sahadhammike avaseschi ghipabbajitehi antamaso mātāpitūhipi saddhim na vaṭṭati.

Tatrāyaṃ vinicchayo—vatthena vā vatthaṃ hotu, bhāttena vā bhāttaṃ, yaṃkiñci kappiyaṃ “iminā imaṃ dehi”ti vadati, dukkaṭaṃ. Evaṃ vatvā mātuyāpi attano bhaṇḍaṃ deti, dukkaṭaṃ. “Iminā imaṃ dehi”ti vutto vā “imaṃ dehi, imaṃ te dassāmi”ti vatvā vā mātuyāpi bhaṇḍaṃ attanā gaṇhāti, dukkaṭaṃ. Attano bhaṇḍe parahatthaṃ, parabhaṇḍe ca attano hatthaṃ sampatte nissaggiyaṃ. Mātaraṃ, pana pitaraṃ vā “imaṃ dehi”ti vadato viññatti na hoti. “Imaṃ gaṇhāhi”ti vadato saddhādeyyavinipātanaṃ na hoti. Aññātakehi “imaṃ dehi”ti vadato viññatti hoti. “Imaṃ gaṇhāhi”ti vadato saddhādeyyavinipātanaṃ hoti. “Iminā imaṃ dehi”ti kayavikkayaṃ āpajjato nissaggiyaṃ. Tasmā kappiyabhaṇḍaṃ parivattentena mātāpitūhipi saddhim kayavikkayaṃ aññātakehi saddhim tisso āpattiyo mocentena parivattetabbaṃ.

1. Adhibhavitvā (Sī)

2. Kayavikkayavasena (Sī, Syā)

၂၈၀

ဝိနယဝိဇ္ဇာ ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာ [၄-နိဿဂ္ဂိယ

တကြာယံ ပရိဝတ္တနဝိမိ—ဘိက္ခုဿ ပါထေယျတဏှလာ ဟောန္တိ။ သော အန္တရာမဂ္ဂေ ဘတ္တဟတ္ထံ ပုရိသံ ဒိသ္မာ “အမှာကံ တဏှလာ အတ္ထိ၊ န စ နော ဣမေဟိ အတ္ထော၊ ဘတ္တေန ပန အတ္ထော”တိ ဝဒတိ။ ပုရိသော တဏှာလေ ဂဟေတွာ ဘတ္တံ ဒေတိ၊ ဝဇ္ဇတိ၊ တိဿောပိ အာပတ္တိယော န ဟောန္တိ။ အန္တမသော နိမိတ္တကမ္မမတ္တမ္ဘိ န ဟောတိ။ ကသ္မာ ? မူလဿ အတ္ထိတာယ။ ပရတော စ ဝုတ္တမေဝ “ဣဒံ အမှာကံ အတ္ထိ၊ အမှာကဉ္စ ဣမိနာ စ ဣမိနာ စ အတ္ထောတိ ဘဏတိ”တိ။ ယော ပန ဧဝံ အကတွာ “ဣမိနာ ဣမံ ဒေဟိ”တိ ပရိဝတ္တေတိ၊ ယထာဝတ္ထုကမေဝ။ ဝိဿာသဒံ ဒိသ္မာ “ဣမံ ဩဒနံ ဘုဉ္ဇိတွာ ရဇနံ ဝါ ဒါရူနိ ဝါ အာဟာရ”တိ ဝဒတိ၊ ရဇနဆလ္လိဂဏနာယ ဒါရုဂဏနာယ စ နိဿဂ္ဂိယာနိ ဟောန္တိ။ “ဣမံ ဩဒနံ ဘုဉ္ဇိတွာ ဣမံ နာမ ကရောထာ”တိ ဒန္တကာရာဒိဟိ သိပ္ပိကေဟိ မေကရဏာဒိသု တံ တံ ပရိက္ခာရံ ကာရေတိ၊ ရဇကေဟိ ဝါ ဝတ္ထံ ဓောဝါပေတိ၊ ယထာဝတ္ထုကမေဝ။ နှာပိတေန ကေသေ ဆိန္ဒာပေတိ၊ ကမ္မကာရေဟိ နဝကမ္ဘံ ကာရေတိ၊ ယထာဝတ္ထုကမေဝ။ သစေ ပန “ဣမံ ဘတ္တံ ဘုဉ္ဇိတွာ ဣမံ ကရောထာ”တိ န ဝဒတိ၊ “ဣမံ ဘတ္တံ ဘုဉ္ဇိတွာသိ၊ ဘုဉ္ဇိဿသိ၊ ဣမံ နာမ ကရောဟိ”တိ ဝဒတိ၊ ဝဇ္ဇတိ။ ဧတ္ထ စ ကိဉ္စာပိ ဝတ္ထဓောဝနေ ဝါ ကေသန္တေဒနေ ဝါ ဘူမိသောဓနာဒိနဝကမ္မေ ဝါ ပရဘဏှံ အတ္တနော ဟတ္ထဂတံ နိဿန္တိတဗ္ဗံ နာမ နတ္ထိ။ မဟာအဋ္ဌကထာယံ ပန ဒဠိကတွာ ဝုတ္တတ္တာ န သက္ကာ တံ ပဋိက္ခိပိတုံ။ တသ္မာ ယထာ နိဿဂ္ဂိယဝတ္ထုမ္ဘိ ပရိဘုတ္တေ ဝါ နဋ္ဌေ ဝါ ပါမိတ္တိယံ ဒေသေတိ၊ ဧဝမိဓာပိ ဒေသေတဗ္ဗံ။

၅၉၆။ ကယဝိက္ကယေ ကယဝိက္ကယသညိတိအာဒိမ္ဘိ ယော ကယဝိက္ကယံ သမာပဇ္ဇတိ၊ သော တသ္မိံ ကယဝိက္ကယသညိ ဝါ ဘဝတု ဝေမတိကော ဝါ န ကယဝိက္ကယသညိ ဝါ၊ နိဿဂ္ဂိယပါမိတ္တိယမေဝ။ ဣဒန္တိကေ ဒွိသု ပဒေသု ဒုက္ကဒမေဝါတိ ဧဝမတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

၅၉၇။ အန္တံ ပုစ္ဆတိတိ “အယံ တဝ ပတ္တော ကိံ အဂ္ဂတိ”တိ ပုစ္ဆတိ။ “ဣမံ နာမာ”တိ ဝုတ္တေ ပန သစေ တဿ ကပ္ပိယဘဏှံ မဟန္တံ ဟောတိ၊ ဧဝေ နံ ပဋိဝဒတိ “ဥပါသက မမ ဣဒံ ဝတ္ထု မဟန္တံ၊ တဝ ပတ္တံ အညဿ ဒေဟိ”တိ။ တံ သုတွာ ဣတရော “အညံ ထာလကမ္ဘိ ဒဿာမိ”တိ ဝဒတိ၊ ဂဏှိတုံ ဝဇ္ဇတိ။ “ဣဒံ အမှာကံ အတ္ထိ”တိ ဝုတ္တလက္ခဏေ ပတတိ။ သစေ သော ပတ္တော မဟန္တေ၊ ဘိက္ခုနော ဝတ္ထု အပ္ပန္တံ၊ ပတ္တသမိကော စဿ အပ္ပပ္ပဘာဝံ န ဇာနာတိ၊ ပတ္တော န ဂဟေတဗ္ဗော၊ “မမ ဝတ္ထု အပ္ပန္တံ”န္တိ အာစိက္ခိတဗ္ဗံ၊ မဟန္တဘာဝံ

Tatrāyaṃ parivattanavidhi—bhikkhussa pātheyyatanḍulā honti, so antarāmagge bhattahatthaṃ purisaṃ disvā “amhākaṃ taṇḍulā atthi, na ca no imehi attho, bhattena pana attho”ti vadati. Puriso taṇḍule gahetvā bhattaṃ deti, vaṭṭati, tissopi āpattiyo na honti. Antamaso nimittakammamattampi na hoti. Kasmā? Mūlassa atthitāya. Parato ca vuttameva “idaṃ amhākaṃ atthi, amhākañca iminā ca iminā ca atthoti bhaṇatī”ti. Yo pana evaṃ akatvā “iminā imaṃ dehi”ti parivatteti, yathāvatthukameva. Vighāsādaṃ disvā “imaṃ odanaṃ bhuñjitvā rajanaṃ vā dārūni vā āharā”ti vadati, rajanachalligaṇanāya, dārugāṇanāya ca nissaggiyāni honti. “Imaṃ odanaṃ bhuñjitvā imaṃ nāma karoṭhā”ti dantakārādīhi sippikehi dhamakaraṇādīsu taṃ taṃ parikkhāraṃ kāreti, rajakehi vā vatthaṃ dhovāpeti, yathāvatthukameva. Nhāpitenā kese chindāpeti, kammakārehi navakammaṃ kāreti, yathāvatthukameva. Sace pana “imaṃ bhattaṃ bhuñjitvā imaṃ karoṭhā”ti na vadati, “imaṃ bhattaṃ bhuñja, bhuttosi, bhuñjissasi, imaṃ nāma karoḥī”ti vadati, vaṭṭati. Ettha ca kiñcāpi vatthadhovane vā kesacchedane vā bhūmisodhanādinavakamme vā parabhaṇḍaṃ attano hatthagataṃ nissajjitabbaṃ nāma natthi. **Mahā-aṭṭhakathāyaṃ** pana daḷhaṃ katvā vuttattā na sakkā taṃ paṭikkhipituṃ. Tasmā yathā nissaggiyavattumhi paribhutte vā naṭṭhe vā pācittiyaṃ deseti, evamidhāpi desetabbaṃ.

596. **Kayavikkaye kayavikkayasaññī**ti-ādimhi yo kayavikkayaṃ samāpajjati, so tasmim kayavikkayasaññī vā bhavatu, vematiko vā na kayavikkayasaññī vā, nissaggiyapācittiyameva. **Cūḷattike** dvīsu padesu dukkaṭamevāti evamattho daṭṭhabbo.

597. **Agghaṃ pucchatī**ti “ayaṃ tava patto kim agghatī”ti pucchatī. “Imaṃ nāmā”ti vutte pana sace tassa kappiyabhaṇḍaṃ mahagghaṃ hoti, evañca naṃ paṭivadati “upāsaka mama idaṃ vatthu mahagghaṃ, tava pattaṃ aññassa dehi”ti. Taṃ sutvā itaro “aññaṃ thālakampi dassāmī”ti vadati, gaṇhituṃ vaṭṭati, “idaṃ amhākaṃ atthī”ti vuttalakkaṇe patati. Sace so patto mahaggho, bhikkhuno vatthu appagghaṃ, pattasāmiko cassa appagghabhāvaṃ na jānāti, patto na gahetabbo, “mama vatthu appagghaṃ”ti ācikkhitabbaṃ. Mahagghabhāvaṃ

ကဏ္ဍ]

၃-ပတ္ထဝဂ္ဂ ၁-ပတ္ထသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၂၈၁

ဥတွာ ဝဇ္ဇေတွာ ဂဏှန္တော ဟိ ဂဟိတဘဏ္ဍံ အပ္ပါပေတွာ ကာရေတဗ္ဗတံ အာပဇ္ဇတိ။ သစေ ပတ္ထသမိကော “ဟောတု ဘန္တေ, သေသံ မမ ပုညံ ဘဝိဿတိ”တိ ဒေတိ၊ ဝဇ္ဇတိ။

ကပ္ပိယကာရကဿ အာစိက္ခတိတိ ယဿ ဟတ္ထတော ဘဏ္ဍံ ဂဏှတိ၊ တံ ဌပေတွာ အညံ အန္တမသော တဿ ပုတ္တဘာတိကမ္ပိ ကပ္ပိယကာရကံ ကတွာ “ဣမိနာ ဣမံ နာမ ဂဟေတွာ ဒေဟီ”တိ အာစိက္ခတိ။ သော စေ ဆေကော ဟောတိ၊ ပုနပျုနံ အပနေတွာ ဝိဝေဒိတွာ ဂဏှတိ၊ တုဏှိဘူတေန ဌာတဗ္ဗံ။ နော စေ ဆေကော ဟောတိ၊ န ဇာနာတိ ဂဟေတုံ၊ ဝါဏီဇကော တံ ဝဇ္ဇေတိ၊ “မာ ဂဏှာ”တိ ဝတ္တဗ္ဗော။

ဣဒံ အမှာကန္တိ အာဒိမ္ပိ “ဣဒံ ပဋိဂ္ဂဟိတံ တေလံ ဝါ သပ္ပိ ဝါ အမှာကံ အတ္ထိ၊ အမှာကဉ္စ အညေန အပ္ပဋိဂ္ဂဟိတကေန အတ္ထော”တိ ဘဏတိ။ သစေ သော တံ ဂဟေတွာ အညံ ဒေတိ၊ ပဌမံ အတ္တနော တေလံ န မိနာပေတဗ္ဗံ။ ကဿွာ? နာဠိယဉ္စ အဝသိဌတေလံ ဟောတိ၊ တံ ပစ္ဆာ မိနန္တဿ အပ္ပဋိဂ္ဂဟိတကံ ခူသေယျာတိ။ သေသံ ဥတ္တာနမေဝ။

ဆသမုဋ္ဌာနံ၊ ကိရိယံ၊ နောသညာဝိမောက္ခံ၊ အစိတ္တကံ၊ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇံ၊ ကာယ-ကမ္မဝစီကမ္ပံ၊ တိစိတ္တံ၊ တိဝေဒနန္တိ။

ကယဝိက္ကယသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နိဋ္ဌိတော ဧကောသိယဝဂ္ဂေါ ဒုတိယော။

၃-ပတ္ထဝဂ္ဂ ၁-ပတ္ထသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၅၉၈။ တေန သမယေနာတိ ပတ္ထသိက္ခာပဒံ။ တတ္ထ ပတ္ထဝါဏီန္တန္တိ ဂါမနိဂမာဒိသု ဝိစရန္တော ပတ္ထဝါဏီန္တံ ဝါ ကရိဿန္တိ။ အာမတ္တိကာပဏံ ဝါတိ အမတ္တာနိ^၁ ဝုစ္ဆန္တိ ဘာဇနာနိ၊ တာနိ ယေသံ ဘဏ္ဍံ^၂၊ တေ အာမတ္တိကာ၊ တေသံ^၃ အာမတ္တိကာနံ အာပဏံ အာမတ္တိကာပဏံ၊ ကုလာလဘဏ္ဍဝါဏီဇ-ကာပဏန္တိ အတ္ထော။

၆၀၂။ တယော ပတ္တဿ ဝဏ္ဏာတိ တီဏိ ပတ္တဿ ပမာဏာနိ။ အဗ္ဗာဠ-ကောဒနံ ဂဏှာတိတိ မဂဓနာဠိယာ ဒိန္တံ တဏှုလနာဠိနံ ဩဒနံ ဂဏှာတိ။

၁-အာမတ္တာနိ (သျှာ၊ က) ၂-ဘဏ္ဍာနိ (က) ၃-ဣဒံ ပဒံ သီပေါတ္တကေ နတ္ထိ။

ñatvā vañcetvā gaṇhanto hi gahitabhaṇḍam agghāpetvā kāretabbatam āpajjati. Sace pattasāmiko “hotu bhante, sesam mama puññam bhavissatī”ti deti, vaṭṭati.

Kappiyakārakassa ācikkhatīti yassa hatthato bhaṇḍam gaṇhāti, tam ṭhapetvā aññam antamaso tassa puttabhātikampi kappiyakārakam katvā “iminā imam nāma gahetvā dehī”ti ācikkhati. So ce cheko hoti, punappunam apanetvā vivaditvā gaṇhāti, tuṇhībhūtena ṭhātabbam. No ce cheko hoti, na jānāti gahetum, vāṇijako tam vañceti, “mā gaṇhā”ti vattabbo.

Idam amhākanti ādimhi “idam paṭiggahitam telam vā sappi vā amhākam atthi, amhākañca aññena appaṭiggahitakena attho”ti bhaṇati. Sace so tam gahetvā aññam deti, paṭhamam attano telam na mināpetabbam. Kasmā? Nāliyañhi avasiṭṭhatelam hoti, tam pacchā minantassa appaṭiggahitakam dūseyyāti. Sesam uttānameva.

Chasamuṭṭhānam, kiriyaṃ, nosaññāvimokkham, acittakam, paṇṇattivajjam, kāyakammavacikkammam, ticittam, tivedananti.

Kayavikkayasikkhāpadavaṇṇanā niṭṭhitā.

Niṭṭhito kosiyaavaggo dutiyo.

3. Pattavagga 1. Pattasikkhāpadavaṇṇanā

598. **Tena samayenāti** Pattasikkhāpadam. Tattha **pattavāṇijanti** gāmanigamādīsu vicarantā pattavāṇijjam vā karissanti. **Āmattikāpaṇam vāti** amattāni¹ vuccanti bhājanāni, tāni yesam bhaṇḍam², te āmattikā, tesam³ āmattikānam āpaṇam āmattikāpaṇam, kulālabhaṇḍavāṇijakāpaṇanti attho.

602. **Tayo pattassa vaṇṇāti** tīṇi pattassa pamāṇāni. **Adḍhālhakodanam gaṇhātī**ti Magadhanāliya dvinnam taṇḍulanālīnam odanam gaṇhāti.

1. Āmattāni (Syā, Ka) 2. Bhaṇḍāni (Ka) 3. Idam padam Sī-potthake natthi.

မဂဓနာဠိ နာမ အမုတေရသပလာ ဟောတီတိ အန္တကဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တံ။ သီဟဠဒီပေ ပကတိနာဠိ မဟန္တာ၊ ဒမိဠနာဠိ ခုဒ္ဒကာ၊ မဂဓနာဠိ ပမာဏယုတ္တာ၊ တာယ မဂဓနာဠိယာ ဒိယမုနာဠိ ကော သီဟဠနာဠိ ဟောတီတိ မဟာအဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တံ။ စတုဘာဝံ ခါဒနန္တိ ဩဒနဿ စတုတ္ထဘာဝပ္ပမာဏံ ခါဒနံ၊ တံ ဟတ္ထဟာရိယဿ မုဂ္ဂသူပဿ ဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တဒုပိယံ ဗျူနန္တိ တဿ ဩဒနဿ အနုရူပံ မစ္ဆမံသသာကဗလကဠိရာဒိဗျူနန္တံ။

တကြာယံ ဝိနိစ္ဆယော—အနုပဟတပုရာဏသာလိတဏှုလာနံ သုကောဠိတပရိသုဒ္ဓါနံ ခွေ မဂဓနာဠိယော ဂဟေတွာ တေဟိ တဏှုလေဟိ အနုတ္တဏှုလံ အကိလိန္တံ အပိဏ္ဍိတံ သုဝိသဒံ ကုန္တမကုဋ္ဌရာသိသဒိသံ အဝဿာဝိတောဒနံ ပစိတွာ နိရဝသေသံ ပတ္တေ ပက္ခိပိတွာ တဿ ဩဒနဿ စတုတ္ထဘာဝပ္ပမာဏော နာတိဗနော နာတိတနုကော ဟတ္ထဟာရိယော သဗ္ဗသမ္ဘာရသင်္ခတော မုဂ္ဂသူပေါ ပက္ခိပိတဗ္ဗော၊ တတော အာလောပဿ အာလောပဿ အနုရူပံ ယာဝစရိမာလောပပ္ပဟောနကံ မစ္ဆမံသဒိဗျူနန္တံ ပက္ခိပိတဗ္ဗံ၊ သပ္ပိတေလတက္ကရသကဠိကာဒိနိ ပန ဂဏနူပဂါနိ န ဟောန္တိ၊ တာနိ ဟိ ဩဒနဂတိကာနေဝ၊ နေဝ ဟာပေတုံ၊ န ဝဗ္ဗေတုံ သက္ကောန္တိ။ ဧဝမေတံ သဗ္ဗမ္ပိ ပက္ခိတ္တံ သစေ ပတ္တဿ မုခဝဠိယာ ဟေဠိမရာဇိသမံ တိဠတိ၊ သုတ္တေန ဝါ ဟိရေန ဝါ ဆိန္ဒန္တဿ သုတ္တဿ ဝါ ဟိရဿ ဝါ ဟေဠိမန္တံ ဖုသတိ၊ အယံ ဥက္ကဋ္ဌော နာမ ပတ္တော။ သစေ တံ ရာဇိံ အတိက္ကမ္မ ထူဝိကတံ တိဠတိ၊ အယံ ဥက္ကဋ္ဌောမကော နာမ ပတ္တော။ သစေ တံ ရာဇိံ န သမ္မာပုဏ္ဏာတိ၊ အန္တောဂတမေဝ ဟောတိ၊ အယံ ဥက္ကဋ္ဌုက္ကဋ္ဌော နာမ ပတ္တော။

နာဠိကောဒနန္တိ မဂဓနာဠိယာ ကောယ တဏှုလနာဠိယာ ဩဒနံ။ ပတ္တောဒနန္တိ မဂဓနာဠိယာ ဥပမုနာဠိကောဒနံ။ သေသံ ဝုတ္တနယေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အယံ ပန နာမမတ္တေ ဝိသေသော—သစေ နာဠိကောဒနာဒိ သဗ္ဗမ္ပိ ပက္ခိတ္တံ ဝုတ္တနယေန ဟေဠိမရာဇိသမံ တိဠတိ၊ အယံ မဇ္ဈိမော နာမ ပတ္တော။ သစေ တံ ရာဇိံ အတိက္ကမ္မ ထူဝိကတံ တိဠတိ၊ အယံ မဇ္ဈိမောမကော နာမ ပတ္တော။ သစေ တံ ရာဇိံ န သမ္မာပုဏ္ဏာတိ အန္တောဂတမေဝ ဟောတိ၊ အယံ မဇ္ဈိမုက္ကဋ္ဌော နာမ ပတ္တော။ သစေ ပတ္တောဒနာဒိ သဗ္ဗမ္ပိ ပက္ခိတ္တံ ဟေဠိမရာဇိသမံ တိဠတိ၊ အယံ ဩမကော နာမ ပတ္တော။ သစေ တံ ရာဇိံ အတိက္ကမ္မ ထူဝိကတံ တိဠတိ၊ အယံ ဩမကောမကော နာမ ပတ္တော။ သစေ တံ ရာဇိံ န ပါပုဏ္ဏာတိ၊ အန္တောဂတမေဝ ဟောတိ၊ အယံ ဩမကုက္ကဋ္ဌော နာမ ပတ္တောတိ ဧဝမေတေ နဝ ပတ္တာ။ တေသု ခွေ အပတ္တာ

Magadhanāḷi nāma aḍḍhaterasapalā hotīti **Andhakatṭhakathāyaṃ** vuttaṃ. Sīhaḷadīpe pakatināḷi mahantā, dāmīlanāḷi khuddakā, Magadhanāḷi pamāṇayuttā, tāya Magadhanāḷiyā diyaḍḍhanāḷi ekā Sīhaḷanāḷi hotīti **Mahā-aṭṭhakathāyaṃ** vuttaṃ. **Catubhāgarāṃ khādananti** odanassa catutṭhabhāgappamāṇaṃ khādanam, taṃ hatthahāriyassa muggasūpassa vasena veditabbaṃ. **Tadupiyaṃ byañjananti** tassa odanassa anurūpaṃ macchamaṃsasākaphalakalīrādibyañjanam.

Tatrāyaṃ vinicchayo—*anupahatapurāṇasālitaṇḍulānaṃ sukoṭṭitaparīsuddhānaṃ dve Magadhanāḷiyo gahetvā tehi taṇḍulehi anuttaṇḍulaṃ akilinnam apiṇḍitaṃ suvisadam kundamakulaṃ rāsīsadisam avassāvitodanam pacitvā niravasesam patte pakkipitvā tassa odanassa catutṭhabhāgappamāṇo nātighano nātitanuko hatthahāriyo sabbasambhārasaṅkhato muggasūpo pakkipitabbo, tato ālopassa ālopassa anurūpaṃ yāvacarimālopappahonakam macchamaṃsādibyañjanam pakkipitabbaṃ, sappitelatakkarasakañjikādīni pana gaṇanūpagāni na honti, tāni hi odanagatikāneva, neva hāpetum, na vaḍḍhetum sakkonti. Evametam sabbampi pakkhittam sace pattassa mukhavaṭṭiyā heṭṭhimarājisamaṃ tiṭṭhati, suttena vā hīrena vā chindantassa suttassa vā hīrassa vā heṭṭhimantaṃ phusati, ayaṃ ukkaṭṭho nāma patto. Sace tam rājim atikkamma thūpīkataṃ tiṭṭhati, ayaṃ ukkaṭṭhomako nāma patto. Sace tam rājim na sampāpuṇāti, antogatameva hoti, ayaṃ ukkaṭṭhukkaṭṭho nāma patto.*

Nāḷikodananti Magadhanāḷiyā ekāya taṇḍulanāḷiyā odanam. **Patthodananti** Magadhanāḷiyā upaḍḍhanāḷikodanam. Sesam vuttanayeneva veditabbaṃ. Ayaṃ pana nāmamate viseso—*sace nāḷikodanādi sabbampi pakkhittam vuttanayeneva heṭṭhimarājisamaṃ tiṭṭhati, ayaṃ majjhimo nāma patto. Sace tam rājim atikkamma thūpīkataṃ tiṭṭhati, ayaṃ majjhimomako nāma patto. Sace tam rājim na sampāpuṇāti antogatameva hoti, ayaṃ majjhimukkaṭṭho nāma patto. Sace patthodanādi sabbampi pakkhittam heṭṭhimarājisamaṃ tiṭṭhati, ayaṃ omako nāma patto. Sace tam rājim atikkamma thūpīkataṃ tiṭṭhati. Ayaṃ omakomako nāma patto. Sace tam rājim na pāpuṇāti, antogatameva hoti, ayaṃ omakukkaṭṭho nāma pattoti evamete nava pattā. Tesu dve apattā*

ဥက္ကဋ္ဌကြဋ္ဌော စ ဩမကောမကော စ။ “တတော ဥက္ကဋ္ဌော အပတ္တော ဩမကော အပတ္တော”တိ ဣဒံ ဟိ ဧတေ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ ဥက္ကဋ္ဌကြဋ္ဌော ဟိ ဧတ္ထ ဥက္ကဋ္ဌတော ဥက္ကဋ္ဌတ္တာ “တတော ဥက္ကဋ္ဌော အပတ္တော”တိ ဝုတ္တော။ ဩမကောမကော စ ဩမကတော ဩမကတ္တာ “တတော ဩမကော အပတ္တော”တိ ဝုတ္တော။ တသ္မာ ဧတေ ဘာဇနပရိဘောဂေန ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗာ၊ န အဓိဋ္ဌာနပဂါ န ဝိကပ္ပနပဂါ။ ဣတရေ ပန သတ္တ အဓိဋ္ဌဟိတွာ ဝါ ဝိကပ္ပေတွာ ဝါ ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗာ၊ ဧဝံ အကတွာ တံ ဒဿဟံ အတိက္ကာမယတော နိဿဂ္ဂိယံ ပါစိတ္တိယန္တိ တံ သတ္တဝိဓမ္မိ ပတ္တံ ဒဿာဟပရမံ ကာလံ အတိက္ကာမ-ယတော နိဿဂ္ဂိယံ ပါစိတ္တိယံ။

၆၀၇။ နိဿဂ္ဂိယံ ပတ္တံ အနိဿန္နိတွာ ပရိဘုဉ္ဇတိတိ ယာဂုံ ဝိဝိတွာ ဧဝံ ဧတေ ဒုက္ကဋ္ဌံ၊ ခဇ္ဇကံ ခါဒိတွာ ဘတ္တံ ဘုဉ္ဇိတွာ ဧဝံ ဧတေ ဒုက္ကဋ္ဌန္တိ ဧဝံ ပယောဂေ ပယောဂေ ဒုက္ကဋ္ဌံ။

၆၀၈။ အနာပတ္တိ အန္တောဒဿဟံ အဓိဋ္ဌေတိ ဝိကပ္ပေတိတိ ဧတ္ထ ပန ပမာဏယုတ္တဿပိ အဓိဋ္ဌာနဝိကပ္ပနပဂတ္တံ ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗံ—အယောပတ္တော ပဉ္စဟိ ပါကေဟိ၊ မတ္တိကာပတ္တော ဒွိဟိ ပါကေဟိ ပက္ခော အဓိဋ္ဌာနပဂေါ၊ ဥဘောပိ ယံ မူလံ ဒါတဗ္ဗံ၊ တသ္မိံ ဒိန္နေယေဝ။ သစေ ဧကောပိ ပါကော ဦနော ဟောတိ၊ ကာကဏိကမတ္တမ္ပိ ဝါ မူလံ အဒိန္နံ၊ န အဓိဋ္ဌာနပဂေါ။ သစေပိ ပတ္တသမိကော ဝဒတိ “ယဒါ တုမှာကံ မူလံ ဘဝိဿတိ၊ တဒါ ဒဿထ၊ အဓိဋ္ဌဟိတွာ ပရိဘုဉ္ဇထ”တိ၊ နေဝ အဓိဋ္ဌာနပဂေါ ဟောတိ၊ ပါကဿ ဟိ ဦနတ္တာ ပတ္တသန္တံ န ဂစ္ဆတိ၊ မူလဿ သကလဿ ဝါ ဧကဒေသဿ ဝါ အဒိန္နတ္တာ သကဘာဝံ န ဥပေတိ၊ အညဿေဝ သန္တကော ဟောတိ။ တသ္မာ ပါကေ စ မူလေ စ နိဋ္ဌိတေယေဝ အဓိဋ္ဌာနပဂေါ ဟောတိ။ ယော အဓိဋ္ဌာနပဂေါ၊ သွေဝ ဝိကပ္ပနပဂေါ။ သော ဟတ္ထံ အာဂတောပိ အနာ-ဂတောပိ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗော ဝိကပ္ပေတဗ္ဗော ဝါ။ ယဒိ ဟိ ပတ္တကာရကော မူလံ လဘိတွာ သယံ ဝါ ဒါတုကာမော ဟုတွာ “အဟံ ဘန္တေ တုမှာကံ ပတ္တံ ကတွာ အသုကဒိဝသေ နာမ ပစိတွာ ဌပေဿာမိ”တိ ဝဒတိ၊ ဘိက္ခု စ တေန ပရိစ္ဆိန္နဒိဝသတော ဒဿဟံ အတိက္ကာမေတိ၊ နိဿဂ္ဂိယံ ပါစိတ္တိယံ။ သစေ ပန ပတ္တကာရကော “အဟံ တုမှာကံ ပတ္တံ ကတွာ ပစိတွာ သာသနံ ပေသေဿာ-မိ”တိ ဝတွာ တထေဝ ကရေတိ၊ တေန ပေသိတဘိက္ခု ပန တဿ ဘိက္ခုနော န အာရောစေတိ၊ အညော ဒိသ္မာ ဝါ သုတွာ ဝါ “တုမှာကံ ဘန္တေ ပတ္တော နိဋ္ဌိတော”တိ အာရောစေတိ၊ ဧတဿ အာရောစနံ န ပမာဏံ။ ယဒါ ပန တေန

ukkaṭṭhukkaṭṭho ca omakomako ca. “Tato ukkaṭṭho apatto omako apatto”ti idaṃ hi ete sandhāya vuttaṃ. Ukkaṭṭhukkaṭṭho hi ettha ukkaṭṭhato ukkaṭṭhattā “tato ukkaṭṭho apatto”ti vutto. Omakomako ca omakato omakattā “tato omako apatto”ti vutto. Tasmā ete bhājanaparibhogena paribhuñjitabbā, na adhiṭṭhānupagā na vikappanupagā. Itare pana satta adhiṭṭhahitvā vā vikappetvā vā paribhuñjitabbā, evaṃ akatvā taṃ dasāhaṃ atikkāmayato nissaggiyaṃ pācittiyanti taṃ sattavidhampi pattaṃ dasāhaparamaṃ kālaṃ atikkāmayato nissaggiyaṃ pācittiyaṃ.

607. Nissaggiyaṃ pattaṃ anissajjivā paribhuñjatīti yāguṃ pivitvā dhote dukkaṭaṃ, khajjakaṃ khāditvā bhattaṃ bhuñjitvā dhote dukkaṭanti evaṃ payoge payoge dukkaṭaṃ.

608. Anāpatti antodasāhaṃ adhiṭṭheti vikappetīti ettha pana pamāṇayuttassapi adhiṭṭhānavikappanupagattaṃ evaṃ veditabbaṃ—ayopatto pañcahi pākehi, mattikāpatto dvīhi pākehi pakko adhiṭṭhānupago, ubhopi yaṃ mūlaṃ dātabbaṃ, tasmīṃ dinneyeva. Sace ekopi pāko ūno hoti, kākaṇikamattampi vā mūlaṃ adinnaṃ, na adhiṭṭhānupago. Sacepi pattasāmiko vadati “yadā tumhākaṃ mūlaṃ bhavissati, tadā dassatha, adhiṭṭhahitvā paribhuñjathā”ti, neva adhiṭṭhānupago hoti, pākassa hi ūnattā pattasaṅkhaṃ na gacchati, mūlassa sakalassa vā ekadesassa vā adinnattā sakabhāvaṃ na upeti, aññasseva santako hoti. Tasmā pāke ca mūle ca niṭṭhiteyeva adhiṭṭhānupago hoti. Yo adhiṭṭhānupago, sveva vikappanupago. So hatthaṃ āgatopi anāgatopi adhiṭṭhātabbo, vikappetabbo vā. Yadi hi pattakārako mūlaṃ labhitvā sayāṃ vā dātukāmo hutvā “ahaṃ bhante tumhākaṃ pattaṃ katvā asukadivase nāma pacitvā ṭhapessāmī”ti vadati, bhikkhu ca tena paricchinnadivasato dasāhaṃ atikkāmeti, nissaggiyaṃ pācittiyaṃ. Sace pana pattakārako “ahaṃ tumhākaṃ pattaṃ katvā pacitvā sāsanaṃ pesessāmī”ti vatvā tatheva karoti, tena pesitabhikkhu pana tassa bhikkhuno na āroceti, añño disvā vā sutvā vā “tumhākaṃ bhante patto niṭṭhito”ti āroceti, etassa ārocanāṃ na pamāṇaṃ. Yadā pana tena

ပေသိတောယေဝ အာရောစေတိ၊ တဿ ဝစနံ သုတဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ ဒဿဟံ အတိက္ကာမယတော နိဿဂ္ဂိယံ ပါစိတ္တိယံ။ သစေ ပတ္တကာရကော “အဟံ တုမှာကံ ပတ္တံ ကတွာ ပစိတွာ ကဿမိ ဟတ္ထေ ပဟိဏိဿာမိ”တိ ဝတွာ တထေဝ ကရေတိ၊ ပတ္တံ ဂဟေတွာ အာဂတဘိက္ခု ပန အတ္တနော ပရိဝေဏေ ဌပေတွာ တဿ န အာရောစေတိ၊ အညော ကောမိ ဘဏတိ “အပိ ဘန္တေ အရနာ အဘာတော ပတ္တော သုန္ဓရေ”တိ။ ဂုဟိံ အာဝုသော ပတ္တောတိ။ ဣတ္ထန္ဓာမဿ ဟတ္ထေ ပေသိတောတိ။ ဧတဿပိ ဝစနံ န ပမာဏံ။ ယဒါ ပန သော ဘိက္ခု ပတ္တံ ဒေတိ၊ လဒ္ဓဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ ဒဿဟံ အတိက္ကာမယ-တော နိဿဂ္ဂိယံ ပါစိတ္တိယံ။ တသ္မာ ဒဿဟံ အနတိက္ကာမေတွာဝ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗော ဝိကပ္ပေတဗ္ဗော ဝါ။

တတ္ထ ဒွေ ပတ္တဿ အဓိဋ္ဌာနာ ကာယေန ဝါ အဓိဋ္ဌာတိ၊ ဝါစာယ ဝါ အဓိဋ္ဌာတိ။ တေသံ ဝသေန အဓိဋ္ဌဟန္တေန စ “ဣမံ ပတ္တံ ပစ္စုဒ္ဓရမိ”တိ ဝါ “ဧတံ ပတ္တံ ပစ္စုဒ္ဓရမိ”တိ ဝါ ဧဝံ သမ္ပုဇေ ဝါ ပရမ္ပုဇေ ဝါ ဌိတံ ပုရာဏပတ္တံ ပစ္စုဒ္ဓရိတွာ အညဿ ဝါ ဒတွာ နဝံ ပတ္တံ ယတ္ထ ကတ္တမိ ဌိတံ ဟတ္ထေန ပရာမသိတွာ “ဣမံ ပတ္တံ အဓိဋ္ဌာမိ”တိ စိတ္တေန အဘောဂံ ကတွာ ကာယဝိကာရံ ကရေန္တေန ကာယေန ဝါ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗော။ ဝရီဘေဒံ ကတွာ ဝါစာယ ဝါ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗော။ တတြ ဒုဝိဓံ အဓိဋ္ဌာနံ—သစေ ဟတ္ထပါသေ ဟောတိ “ဣမံ ပတ္တံ အဓိဋ္ဌာမိ”တိ ဝါစာ ဘိန္ဒိတဗ္ဗော။ အထ အန္တောဂစ္ဆေ ဝါ ဥပရိပါသာဒေ ဝါ သာမန္တဝိဟာရေ ဝါ ဟောတိ၊ ဌဝိတဋ္ဌာနံ သလ္လက္ခေတွာ “ဧတံ ပတ္တံ အဓိဋ္ဌာမိ”တိ ဝါစာ ဘိန္ဒိတဗ္ဗော။

အဓိဋ္ဌဟန္တေန ပန ဧကကေန အဓိဋ္ဌာတုမ္ပိ ဝဇ္ဇတိ။ အညဿ သန္တိကေ အဓိဋ္ဌာတုမ္ပိ ဝဇ္ဇတိ။ အညဿ သန္တိကေ အယမာနိသံသော—သစဿ “အဓိဋ္ဌိတော န ခေါ မေ, နော”တိ ဝိမတိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဣတရေ သာရေတွာ ဝိမတိ ဆိန္ဒိဿတိတိ။ သစေ ကောမိ ဒသ ပတ္တေ လဘိတွာ သဗ္ဗေဝ အတ္တနာဝ ပရိဘုဉ္ဇိတုကာမော ဟောတိ၊ န သဗ္ဗေ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗော။ ဧကံ ပတ္တံ အဓိဋ္ဌာယ ပုနဒိဝသေ တံ ပစ္စုဒ္ဓရိတွာ အညော အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗော။ ဧတေနပါယေန ဝဿသတမ္ပိ ပရိဟရိတုံ သက္ကာ။

ဧဝံ အပ္ပမတ္တဿ ဘိက္ခုနော သိယာ အဓိဋ္ဌာနဝိဇဟနန္တိ? သိယာ။ သစေ ဟိ အယံ ပတ္တံ အညဿ ဝါ ဒေတိ, ဝိဗ္ဗမတိ ဝါ, သိက္ခံ ဝါ ပစ္စက္ခာတိ, ကာလံ ဝါ ကရေတိ, လိင်္ဂံ ဝါ သံ ပရိဝတ္တတိ, ပစ္စုဒ္ဓရတိ ဝါ, ပတ္တေ ဝါ ဆိန္ဒိ ဟောတိ၊ အဓိဋ္ဌာနံ ဝိဇဟတိ၊ ပုတ္တမ္ပိ စေတံ—

pesitoyeva āroceti, tassa vacanam sutadivasato paṭṭhāya dasāham atikkāmayato nissaggiyam pācittiyam. Sace pattakārako “aham tumhākam pattam katvā pacitvā kassaci hatthe pahīṇissāmī”ti vatvā tatheva karoti, pattam gahetvā āgatabhikkhu pana attano pariveṇe ṭhapetvā tassa na āroceti, añño koci bhaṇati “api bhante adhunā ābhato patto sundaro”ti. Kuhiṃ āvuso pattoti. Itthannāmassa hatthe pesitoti. Etassapi vacanam na pamāṇam. Yadā pana so bhikkhu pattam deti, laddhādivasato paṭṭhāya dasāham atikkāmayato nissaggiyam pācittiyam. Tasmā dasāham anatikkāmetvāva adhiṭṭhātabbo, vikappetabbo vā.

Tattha dve pattassa **adhiṭṭhānā** kāyena vā adhiṭṭhāti, vācāya vā adhiṭṭhāti. Tesam vasena adhiṭṭhahantena ca “imam pattam paccuddharāmī”ti vā “etaṃ pattam paccuddharāmī”ti vā evaṃ sammukhe vā parammukhe vā ṭhitam purāṇapattam paccuddharitvā aññassa vā datvā navam pattam yattha katthaci ṭhitam hatthena parāmasitvā “imam pattam adhiṭṭhāmī”ti cittena ābhogam katvā kāyavikāram karontena kāyena vā adhiṭṭhātabbo. Vacībhedaṃ katvā vācāya vā adhiṭṭhātabbo. Tatra duvidham adhiṭṭhānam—sace hatthapāse hoti “imam pattam adhiṭṭhāmī”ti vācā bhinditabbā. Atha antogabbhe vā uparipāsāde vā sāmantavīhāre vā hoti, ṭhapitaṭṭhānam sallakkhetvā “etaṃ pattam adhiṭṭhāmī”ti vācā bhinditabbā.

Adhiṭṭhahantena pana ekakena adhiṭṭhātumpi vaṭṭati. Aññassa santike adhiṭṭhātumpi vaṭṭati. Aññassa santike ayamānisamso—sacassa “adhiṭṭhito nu kho me, no”ti vimati uppajjati, itaro sāretvā vimatiṃ chindissatīti. Sace koci dasa patte labhitvā sabbeva attanāva paribhuñjitukāmo hoti, na sabbe adhiṭṭhātabbā. Ekam pattam adhiṭṭhāya punadivase tam paccuddharitvā añño adhiṭṭhātabbo. Etenupāyena vassasatampi pariharitum sakkā.

Evaṃ appamattassa bhikkhuno siyā adhiṭṭhānavijahananti? Siyā. Sace hi ayam pattam aññassa vā deti, vibbhamati vā, sikkham vā paccakkhāti, kālam vā karoti, liṅgam vāssa parivattati, paccuddharati vā, patte vā chiddam hoti, adhiṭṭhānam vijahati, vuttampi cetam—

ကဏ္ဍ]

၃-ပတ္ထဝဂ္ဂ ၁-ပတ္ထသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၂၀၅

“ဒိန္နိဝိပုဉ္ဇနပစ္စက္ခာ၊ ကာလံကိရိယာကတေန စ။
လိဂ်ပစ္စုဒ္ဓရာ စေဝ၊ ဆိဒ္ဓေန ဘဝတိ သတ္တမ”န္တိ။

စောရဟရဏဝိဿာသဂ္ဂါဟေဟိဝိ ဝိဇဟတိယေဝ။ ကိတ္တကေန ဆိဒ္ဓေန အဓိဋ္ဌာနံ ဘိဇ္ဇတိ? ယေန ကင်္ဂသိတ္ထံ နိက္ခမတိ စေဝ ပဝိသတိ စ။ ဣဒံ ဟိ သတ္တန္တံ ညောနံ လာမကဓညသိတ္ထံ။ တသ္မိံ အယစုဏ္ဏေန ဝါ အာဏိယာ ဝါ ပဋိပါကတိကေ ကတေ ဒဿာဟပုဉ္ဇနရေ ပုန အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗော။ အယံ တာဝ အန္တောဒဿဟံ အဓိဋ္ဌတိ ဝိကပ္ပေတိတိ ဧတ္ထ အဓိဋ္ဌာနေ ဝိနိစ္ဆယော။

ဝိကပ္ပနေ ပန ခွေ ဝိကပ္ပနာ သမ္မုခါဝိကပ္ပနာ စ ပရမ္မုခါဝိကပ္ပနာ စ။ ကထံ သမ္မုခါဝိကပ္ပနာ ဟောတိ၊ ပတ္တာနံ ဧကဗဟုဘာဝံ သန္တိဟိတာ-သန္တိဟိတာဘာဝဉ္စ ဥတွာ ဣမံ ပတ္တန္တိ ဝါ ဣမေ ပတ္တေတိ ဝါ ဧတံ ပတ္တန္တိ ဝါ ဧတေ ပတ္တေတိ ဝါ ဝတွာ တုယံ ဝိကပ္ပေတိတိ ဝတ္တဗ္ဗံ။ အယမေကာ သမ္မုခါ-ဝိကပ္ပနာ။ ဧတ္တာဝတာ နိဓေတံ ဝဇ္ဇတိ၊ ပရိဘုဉ္ဇတံ ဝါ ဝိဿဇ္ဇေတံ ဝါ အဓိဋ္ဌာတံ ဝါ န ဝဇ္ဇတိ။ “မယံ သန္တကံ ပရိဘုဉ္ဇ ဝါ ဝိဿဇ္ဇေတိ ဝါ ယထာပစ္စယံ ဝါ ကရေဟိ”တိ ဧဝံ ပန ဝုတ္တေ ပစ္စုဒ္ဓါရော နာမ ဟောတိ၊ တတော ပဘုတိ ပရိဘောဂါဒယောဝိ ဝဇ္ဇန္တိ။

အပရော နယော—တထေဝ ပတ္တာနံ ဧကဗဟုဘာဝံ သန္တိဟိတာသန္တိဟိ-တာဘာဝဉ္စ ဥတွာ တထေဝ ဘိက္ခုနေ သန္တိကေ ဣမံ ပတ္တန္တိ ဝါ ဣမေ ပတ္တေတိ ဝါ ဧတံ ပတ္တန္တိ ဝါ ဧတေ ပတ္တေတိ ဝါ ဝတွာ ပဉ္စသု သဟဓမ္မိကေသု အညတရဿ အတ္တနာ အဘိရုစိတဿ ယဿ ကဿိ နာမံ ဂဟေတွာ တိဿဿ ဘိက္ခုနေ ဝိကပ္ပေတိတိ ဝါ တိဿာယ ဘိက္ခုနိယာ။ သိက္ခမာနာယ။ သာမဏေရဿ။ တိဿာယ သာမဏေရိယာ ဝိကပ္ပေတိတိ ဝါ ဝတ္တဗ္ဗံ။ အယံ အပရာဝိ သမ္မုခါဝိကပ္ပနာ။ ဧတ္တာဝတာ နိဓေတံ ဝဇ္ဇတိ၊ ပရိဘောဂါဒိသု ပန ဧကမ္ပိ န ဝဇ္ဇတိ။ တေန ပန ဘိက္ခုနာ “တိဿဿ ဘိက္ခုနေ သန္တကံ။ ပ။ တိဿာယ သာမဏေရိယာ သန္တကံ ပရိဘုဉ္ဇ ဝါ ဝိဿဇ္ဇေတိ ဝါ ယထာပစ္စယံ ဝါ ကရေဟိ”တိ ဝုတ္တေ ပစ္စုဒ္ဓါရော နာမ ဟောတိ၊ တတော ပဘုတိ ပရိဘောဂါဒယောဝိ ဝဇ္ဇန္တိ။

ကထံ ပရမ္မုခါဝိကပ္ပနာ ဟောတိ၊ ပတ္တာနံ တထေဝ ဧကဗဟုဘာဝံ သန္တိဟိတာသန္တိဟိတာဘာဝဉ္စ ဥတွာ ဣမံ ပတ္တန္တိ ဝါ ဣမေ ပတ္တေတိ ဝါ ဧတံ ပတ္တန္တိ ဝါ ဧတေ ပတ္တေတိ ဝါ ဝတွာ တုယံ ဝိကပ္ပနတ္ထာယ ဒဗ္ဗိတိ ဝတ္တဗ္ဗံ။ တေန ဝတ္တဗ္ဗော “ကော တေ မိတ္တော ဝါ သန္တိဋ္ဌော ဝါ”တိ။ တတော ဣတရေန

“Dinnavibbhantapaccakkhā, kālamkiriyaḥkatena ca.
Līṅgapaccuddharā ceva, chiddena bhavati sattaman”ti.

Coraharaṇavissāsaggāhehipi vijahatiyeva. Kittakena chiddena adhiṭṭhānaṃ bhijjati? Yena kaṅgusitthaṃ nikkhamati ceva pavisati ca. Idam hi sattannaṃ dhaññānaṃ lāmakadhaññasitthaṃ. Tasmim ayacuṇṇena vā āṇiyā vā paṭipākatike kate dasāhabbhantare puna adhiṭṭhātabbo. Ayaṃ tāva **antodasāhaṃ adhiṭṭheti vikappeti**ti ettha adhiṭṭhāne vinicchayo.

Vikappane pana **dve vikappanā** sammukhāvikappanā ca parammukhāvikappanā ca. Kathaṃ **sammukhāvikappanā** hoti? Pattānaṃ ekabahubhāvaṃ, sannihitāsannihitabhāvaṃca ñatvā “imaṃ pattan”ti vā “ime patte”ti vā “etaṃ pattan”ti vā “ete patte”ti vā vatvā “tuyhaṃ vikappemī”ti vattabbaṃ. Ayamekā sammukhāvikappanā. Ettāvatā nidhetuṃ vaṭṭati, paribhuñjituṃ vā vissajjētuṃ vā adhiṭṭhātuṃ vā na vaṭṭati. “Mayhaṃ santakaṃ paribhuñja vā vissajjehi vā yathāpaccayaṃ vā karohī”ti evaṃ pana vutte paccuddhāro nāma hoti, tato pabhuti paribhogādayopi vaṭṭanti.

Aparo nayo—tatheva pattānaṃ ekabahubhāvaṃ, sannihitāsannihitabhāvaṃca ñatvā tasseeva bhikkhuno santike “imaṃ pattan”ti vā “ime patte”ti vā “etaṃ pattan”ti vā “ete patte”ti vā vatvā pañcasu sahadhammikesu aññatarassa attanā abhirucitassa yassa kassaci nāmaṃ gahetvā “tissassa bhikkhuno vikappemī”ti vā “tissāya bhikkhuniyā. Sikkhamānāya. Sāmaṇerassa. Tissāya sāmaṇeriyā vikappemī”ti vā vattabbaṃ. Ayaṃ aparāpi sammukhāvikappanā. Ettāvatā nidhetuṃ vaṭṭati, paribhogādīsu pana ekampi na vaṭṭati. Tena pana bhikkhunā “tissassa bhikkhuno santakaṃ -pa- tissāya sāmaṇeriyā santakaṃ paribhuñja vā vissajjehi vā yathāpaccayaṃ vā karohī”ti vutte paccuddhāro nāma hoti. Tato pabhuti paribhogādayopi vaṭṭanti.

Kathaṃ **parammukhāvikappanā** hoti? Pattānaṃ tatheva ekabahubhāvaṃ, sannihitāsannihitabhāvaṃca ñatvā “imaṃ pattan”ti vā “ime patte”ti vā “etaṃ pattan”ti vā “ete patte”ti vā vatvā “tuyhaṃ vikappanattāya dammī”ti vattabbaṃ. Tena vattabbo “ko te mitto vā sandiṭṭho vā”ti. Tato itarena

ပုရိမနယေနဝ တိဿော ဘိက္ခုတိ ဝါ။ပ။ တိဿာ သာမဏေရိတိ ဝါ ဝတ္တဗ္ဗံ။ ပုန တေန ဘိက္ခုနာ “အဟံ တိဿဿ ဘိက္ခုနော ဒဗ္ဗိ”တိ ဝါ။ပ။ “တိဿာယ သာမဏေရိယာ ဒဗ္ဗိ”တိ ဝါ ဝတ္တဗ္ဗံ။ အယံ ပရမ္ပုခါဝိကပ္ပနာ။ ဧတ္တာဝတာ နိဓေတုံ ဝဇ္ဇတိ။ ပရိဘောဂါဒိသု ပန ဧကမ္ပိ န ဝဇ္ဇတိ။ တေန ပန ဘိက္ခုနာ ဒုတိယသမ္ပုခါဝိကပ္ပနာယံ ဝတ္တနယေနဝ “ဣတ္ထန္တာမဿ သန္တကံ ပရိဘုဉ္ဇ ဝါ ဝိဿဇ္ဇေဟိ ဝါ ယထာပစ္စယံ ဝါ ကရေဟိ”တိ ဝတ္တေ ပစ္စုဒ္ဓါရော နာမ ဟောတိ။ တတော ပဘုတိ ပရိဘောဂါဒယောဝိ ဝဇ္ဇန္တိ။

ဣမာသံ ပန ဦန္တံ ဝိကပ္ပနာနံ နာနာကရဏံ အဝသေသော စ ဝစနက္ကမော သဗ္ဗော ပဋ္ဌမကထိနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာယံ ဝတ္တနယေနဝ ဝေဒိတဗ္ဗော သဗ္ဗိ သမုဋ္ဌာနာဒိတိ။

ပတ္တသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂-ဦးပဉ္စဗန္ဓနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၆၀၉။ တေန သမယေနာတိ ဦးပဉ္စဗန္ဓနသိက္ခာပဒံ။ တတ္ထ န ယာပေတိတိ သော ကိရ ယဒိ အရိယသာဝကော နာဘဝိဿာ၊ အညထတ္တမ္ပိ အဂမိဿာ၊ ဧဝံ တေဟိ ဥဗ္ဗာဠော။ သောတာပန္နတ္တာ ပန ကေဝလံ သရီရေနဝ န ယာပေတိ။ တေန ဝုတ္တံ “အတ္တနာပိ န ယာပေတိ၊ ပုတ္တဒါရာပိဿ ကိလမန္တိ”တိ။

၆၁၂-၆၁၃။ ဦးပဉ္စဗန္ဓနေနာတိ ဧတ္ထ ဦးနာနိ ပဉ္စ ဗန္ဓနာနိ အဿာတိ ဦးပဉ္စဗန္ဓနေ၊ နာဿ ပဉ္စ ဗန္ဓနာနိ ပူရေန္တိတိ အတ္ထော။ တေန ဦးပဉ္စဗန္ဓနေန။ ဣတ္ထန္တုတဿ လက္ခဏေ ကရဏဝစနံ။ တတ္ထ ယသ္မာ အဗန္ဓနဿပိ ပဉ္စ ဗန္ဓနာနိ န ပူရေန္တိ သဗ္ဗသော နတ္ထိတာယ၊ တသ္မာ ပဒဘာဇနေ “အဗန္ဓနေ ဝါ”တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဦးပဉ္စဗန္ဓနေနာတိ စ ဝုတ္တတ္တာ ယဿ ပဉ္စဗန္ဓနေ ပတ္တော ဟောတိ၊ တဿ သော အပတ္တော၊ တသ္မာ အညံ ဝိညာပေတုံ ဝဇ္ဇတိ။ ဗန္ဓနဉ္စ နာမေတံ ယသ္မာ ဗန္ဓနေကာသေ သတိ ဟောတိ၊ အသတိ န ဟောတိ၊ တသ္မာ တဿ လက္ခဏံ ဒဿေတုံ “အဗန္ဓနေကာသော နာမာ”တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

ဒွဂ်လာ ရုဇိ န ဟောတိတိ မုခဝဋ္ဋိတော ဟေဋ္ဌာ ဒွဂ်လပ္ပမာဏာ ကောဝိ ရုဇိ န ဟောတိ။ ယဿ ဒွဂ်လာ ရုဇိ ဟောတိတိ ယဿ ပန တာဒိသာ

purimanayeneva “tisso bhikkhū”ti vā -pa- “tissā sāmaṇerī”ti vā vattabban. Puna tena bhikkhunā “ahaṃ tissassa bhikkhuno dammī”ti vā -pa- “tissāya sāmaṇeriyā dammī”ti vā vattabban. Ayaṃ parammukhāvikappanā. Ettāvatā nidhetuṃ vaṭṭati, paribhogādīsu pana ekampi na vaṭṭati. Tena pana bhikkhunā dutiyasammukhāvikappanāyaṃ vuttanayeneva “itthannāmassa santakaṃ paribhuñja vā vissajjehi vā yathāpaccayaṃ vā karohī”ti vutte paccuddhāro nāma hoti. Tato pabhuti paribhogādayopi vaṭṭanti.

Imāsaṃ pana dvinnāṃ vikappanānaṃ nānākaraṇaṃ, avaseso ca vacanakkamo¹ sabbo Paṭhamakathinasikkhāpadavaṇṇanāyaṃ vuttanayeneva veditabbo saddhīm samuṭṭhānādīhīti.

Pattasikkhāpadavaṇṇanā niṭṭhitā.

2. Ūnapañcabandhanasikkhāpadavaṇṇanā

609. **Tena samayenāti** Ūnapañcabandhanasikkhāpadaṃ. Tattha na yāpetīti so kira yadi ariyasāvako nābhavissā, aññathattampi agamissā, evaṃ tehi ubbālho. Sotāpannattā pana kevalaṃ sarīreneva na yāpeti. Tena vuttaṃ “attanāpi na yāpeti, puttadārāpissa kilamantī”ti.

612-3. **Ūnapañcabandhanenāti** ettha ūnāni pañca bandhanāni assāti ūnapañcabandhano, nāssa pañca bandhanāni pūrentīti attho, tena ūnapañcabandhanena. Itthambhūtaṃ lakkhaṇaṃ karaṇavacanāṃ. Tattha yasmā abandhanassapi pañca bandhanāni na pūrenti sabbaso natthitāya, tasmā padabhājane “abandhano vā”ti-ādi vuttaṃ. “Ūnapañcabandhanenā”ti ca vuttattā yassa pañcabandhano patto hoti, tassa so apatto, tasmā aññaṃ viññāpetuṃ vaṭṭati. Bandhanañca nāmetāṃ yasmā bandhanokāse sati hoti, asati na hoti, tasmā tassa lakkhaṇaṃ dassetuṃ “abandhanokāso nāmā”ti-ādi vuttaṃ.

Dvaṅgulā rāji na hotīti mukhavaṭṭito heṭṭhā dvaṅgulappamaṇā ekāpi rāji na hoti. **Yassa dvaṅgulā rāji hotīti** yassa pana tādisā

ကဏ္ဍ] ၃-ပတ္ထဝဂ္ဂ ၂-ဦးပဉ္စမနိသိက္ခာပဒဝတ္ထုနာ

၂၀၇

ကော ရာဇိ ဟောတိ၊ သော တဿာ ရာဇိယာ ဟေဋ္ဌိမပရိယန္တေ ပတ္တဝေဓကေန ဝိဇ္ဇိတွာ ပစိတွာ သုတ္တရဇ္ဇကမကစိရဇ္ဇကဒိတိ ဝါ တိပုသုတ္တကေန ဝါ ဗန္ဓိတဗ္ဗော။ တံ ဗန္ဓနံ အာမိဿ အလဂ္ဂနတ္ထံ တိပုပဋ္ဌကေန ဝါ ကေနစိ ဗဒ္ဓသိလေသေန ဝါ ပဋိစ္စာဒေတဗ္ဗံ။ သော စ ပတ္တော အဓိဋ္ဌဟိတွာ ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗော၊ သုဗုဓံ ဝါ ဆိဒ္ဓိံ ကတွာ ဗန္ဓိတဗ္ဗော။ သုဒ္ဓေဟိ ပန မဓသိတ္တကလာခါသဇ္ဇလသာဒိတိ ဗန္ဓိတုံ န ဝဇ္ဇတိ။ ဖာဏိတံ ဈာပေတွာ ပါသာဏစုဏ္ဏေန ဗန္ဓိတုံ ဝဇ္ဇတိ။ မုခဝဋ္ဌိသမိပေ ပန ပတ္တဝေဓကေန ဝိဇ္ဇိယမာနော ကပါလဿ ဗဟလတ္တာ ဘိဇ္ဇတိ။ တဿာ ဟေဋ္ဌာ ဝိဇ္ဇိတဗ္ဗော။ ယဿ ပန ဒွေ ရာဇိယော၊ ကောယေဝ ဝါ စတုရင်္ဂလာ၊ တဿ ဒွေ ဗန္ဓနာနိ ဒါတဗ္ဗာနိ။ ယဿ တိသော၊ ကောယေဝ ဝါ ဆဋ္ဌင်္ဂလာ၊ တဿ တိဏိ။ ယဿ စတသော၊ ကောယေဝ ဝါ အဋ္ဌင်္ဂလာ၊ တဿ စတ္တာရိ။ ယဿ ပဉ္စ၊ ကောယေဝ ဝါ ဒသင်္ဂလာ၊ သော ဗဒ္ဓေါပိ အဗဒ္ဓေါပိ အပတ္တောယေဝ၊ အညော ဝိညာပေတဗ္ဗော။ သေ တာဝ မတ္တိကာပတ္တေ ဝိနိစ္ဆယော။

အယောပတ္တေ ပန သစေပိ ပဉ္စ ဝါ အတိရေကာနိ ဝါ ဆိဒ္ဓါနိ ဟောန္တိ၊ တာနိ စေ အယစုဏ္ဏေန ဝါ အာဏိယာ ဝါ လောဟမဏ္ဍလကေန ဝါ ဗဒ္ဓါနိ မဋ္ဌာနိ ဟောန္တိ၊ သွေဝ ပတ္တော ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗော၊ န အညော ဝိညာပေတဗ္ဗော။ အထ ပန ကေမ္ပိ ဆိဒ္ဓိံ မဟန္တံ ဟောတိ၊ လောဟမဏ္ဍလကေန ဗဒ္ဓမ္ပိ မဋ္ဌံ န ဟောတိ၊ ပတ္တေ အာမိသံ လဂ္ဂတိ၊ အကပ္ပိယော ဟောတိ အယံ အပတ္တော။ အညော ဝိညာပေတဗ္ဗော။

၆၁၅။ **ထေရာ ဝတ္တဗ္ဗော**တိ ပတ္တေ အာနိသံသံ ဒဿေတွာ “အယံ ဘန္တေ ပတ္တော ပမာဏယုတ္တော သုန္တရော ထေရာနုရူပေါ၊ တံ ဂဏှထာ”တိ ဝတ္တဗ္ဗော။ **ယော န ဂဏှေယျာ**တိ အနုကမ္ပာယ န ဂဏှန္တဿ ဒုက္ကဋ္ဌံ။ ယော ပန သန္တုဋ္ဌိယာ “ကိ” မေ အညေန ပတ္တေနာ”တိ န ဂဏှာတိ၊ တဿ အနာပတ္တိ။ **ပတ္တပရိယန္တော**တိ ဧဝံ ပရိဝတ္တေတွာ ပရိယန္တေ ဌိတပတ္တော။

န အဒေသေတိ မဉ္ဇဝိဌဆတ္တနာဂဒန္တကာဒိကေ အဒေသေ န နိက္ခိဝိ-တဗ္ဗော။ ယတ္ထ ပုရိမံ သုန္တရံ ပတ္တံ ဌပေတိ၊ တတ္ထေဝ ဌပေတဗ္ဗော။ ပတ္တဿ ဟိ နိက္ခိပနဒေသော “အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ အာဓာရက”န္တိ အာဒိနာ နယေန **ခန္တကေ** ဝုတ္တောယေဝ။

1. Vaṇṇanākkamo (Sī, Syā)

ekā rāji hoti, so tassā rājiyā heṭṭhimapariyante pattavedhakena vijjhitvā pacitvā suttarajjuka makacirajjukādīhi vā tipusuttakena vā bandhitabbo. Taṃ bandhanam āmisassa alagganattam tipupaṭṭakena vā kenaci baddhasilesena vā paṭicchādetabbam. So ca patto adhiṭṭhahitvā paribhuñjitabbo, sukhumaṃ vā chiddam katvā bandhitabbo. Suddhehi pana madhusitthakalākhāsajjulasādīhi bandhitum na vaṭṭati. Phāṇitam jhāpetvā pāsānacūṇṇena bandhitum vaṭṭati. Mukhavaṭṭisamīpe pana pattavedhakena vijjhiyamāno kapālassa bahalattā bhijjati. Tasmā heṭṭhā vijjhitabbo. Yassa pana dve rājiyo, ekāyeva vā caturaṅgulā, tassa dve bandhanāni dātabbāni. Yassa tisso, ekāyeva vā chaḷaṅgulā, tassa tīṇi. Yassa catasso, ekāyeva vā aṭṭhaṅgulā, tassa cattāri. Yassa pañca, ekāyeva vā dasaṅgulā, so baddhopi abaddhopi apattoyeva, añño viññāpetabbo. Esa tāva **mattikāpatte** vinicchayo.

Ayopatte pana sacepi pañca vā atirekāni vā chiddāni honti, tāni ce ayacuṇṇena vā āṇiyā vā lohamaṇḍalakena vā baddhāni maṭṭhāni honti, sveva patto paribhuñjitabbo, na añño viññāpetabbo. Atha pana ekampi chiddam mahantaṃ hoti, lohamaṇḍalakena baddhampi maṭṭham na hoti, patte āmisam lagati, akappiyo hoti ayaṃ apatto. Añño viññāpetabbo.

615. **Thero vattabboti** patte ānisaṃsaṃ dassetvā “ayaṃ bhante patto pamāṇayutto sundaro therānurūpo, taṃ gaṇhathā”ti vattabbo. **Yo na gaṇheyyāti** anukampāya na gaṇhantassa dukkaṃ. Yo pana santuṭṭhiyā “kiṃ me aññena pattenā”ti na gaṇhāti, tassa anāpatti. **Pattapariyantoti** evaṃ parivattetvā pariyaṇte ṭhitapatto.

Na adeseti mañcapīṭhachattanāgadantakādike adese na nikkhipitabbo. Yattha purimaṃ sundaraṃ pattam ṭhapeti, tattheva ṭhapetabbo. Pattassa hi nikkhipanadeso “anujānāmi bhikkhave ādhārakan”ti¹ ādinā nayena **Khandhake** vuttoyeva.

1. Pattādhārakanti (Vi 4. 249 piṭṭhe.)

န အဘောဂေနာတိ ယာဂုရုန္နနရဇနပဝနာဒိနာ အပရိဘောဂေန န ပရိဘူတဗ္ဗော။ အန္တရာမဂ္ဂေ ပန ဗျာဓိမှ ဥပ္ပန္န အညသ္မိ ဘာဇနေ အသတိ မတ္တိကာယ လိမ္မေတွာ ယာဂုံ ဝါ ပစိတုံ ဥဒကံ ဝါ တာပေတုံ ဝဇ္ဇတိ။

န ဝိဿန္တေတဗ္ဗောတိ အညဿ န ဒါတဗ္ဗော။ သစေ ပန သဒ္ဓိဝိဟာရိကော ဝါ အန္တေဝါသိကော ဝါ အညံ ဝရပတ္တံ ဌပေတွာ “အယံ မယံ သာရုပ္ပေါ၊ အယံ ထေရဿာ”တိ ဂဏှာတိ၊ ဝဇ္ဇတိ။ အညော ဝါ တံ ဂဟေတွာ အတ္တနော ပတ္တံ ဒေတိ၊ ဝဇ္ဇတိ။ “မယမေဝ ပတ္တံ အာဟရာ”တိ ဝတ္တဗ္ဗကိစ္စံ နတ္ထိ။

၆၁၇။ ပဝါရိတာနန္တိ ဧတ္ထ သံဃဝသေန ပဝါရိတဌာနေ ပဉ္စပန္နနေနေဝ ဝဇ္ဇတိ။ ပုဂ္ဂလဝသေန ပဝါရိတဌာနေ ဦးပဉ္စပန္နနေနာပိ ဝဇ္ဇတိတိ ကျုန္တိယံ ဝုတ္တံ။ သေသမေတ္ထ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။

ဆသမုဋ္ဌာနံ၊ ကိရိယံ၊ နောသညာဝိမောက္ခံ၊ အစိတ္တကံ၊ ပဏ္ဏတ္ထိဝဇ္ဇံ၊ ကာယ-ကမ္မဝစိကမ္မံ၊ တိစိတ္တံ၊ တိဝေဒနန္တိ။

ဦးပဉ္စပန္နနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃-ဘေသန္တသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၆၁၈။ တေန သမယေနာတိ ဘေသန္တသိက္ခာပဒံ။ တတ္ထ အတ္ထော ဘန္တေတိ ရာဇာ ဘိက္ခု၊ ဥယျုတ္တပ္ပယုတ္တေ ထေရဿ လေဏတ္တာယ ပဗ္ဗာရံ သောဓေန္တေ ဒိသ္မာ အာရာမိကံ ဒါတုကာမော ပုစ္ဆိ။

၆၁၉-၆၂၁။ ပါဒိယေက္ခောတိ ဝိသုံ ဧကော။ မာလာကိတေတိ ကတမာလေ မာလာဓရေ၊ ကုသုမမာလာပဋိမဏ္ဍိတေတိ အတ္ထော။ တိဏဏ္ဍု-ပကန္တိ တိဏဓုမ္မဋ္ဌကံ။ ပဋိပုဋ္ဌိတိ ဌပေသိ။ သာ အဟောသိ သုဝဏ္ဏမာလာတိ ဒါရိကာယ သီသေ ဌပိတမတ္တယေဝ ထေရဿ အဓိဌာနဝသေန သုဝဏ္ဏ-ပဒုမမာလာ အဟောသိ။ တဋ္ဌိ တိဏဏ္ဍုပကံ သီသေ ဌပိတမတ္တမေဝ “သုဝဏ္ဏမာလာ ဟောတူ”တိ ထေရော အဓိဌာသိ၊ ဒုတိယမ္ပိ ခေါ။ပ။ တေနပသင်္ကမိတိ ဒုတိယဒိဝေသယေဝ ဥပသင်္ကမိ။

Na abhogenāti yāgurandhanarajanapacanādinā aparibhogena na paribhuñjitabbo. Antarāmagge pana byādhimhi uppanne aññasmim bhājane asati mattikāya limpetvā yāgum vā pacitum, udakam vā tāpetum vaṭṭati.

Na vissajjetabboti aññassa na dātabbo. Sace pana saddhivihāriko vā antevāsiko vā aññam varapattam ṭhapetvā “ayaṃ mayham sāruppo, ayaṃ therassā”ti gaṇhāti, vaṭṭati. Añño vā tam gahetvā attano pattam deti, vaṭṭati. “Mayhameva pattam āharā”ti vattabbakiccam natthi.

617. **Pavāritānanti** ettha saṃghavasena pavāritatṭhāne pañcabandhaneneva vaṭṭati. Puggalavasena pavāritatṭhāne ūnapañcabandhanenāpi vaṭṭatīti **Kurundiyam** vuttam. Sesamettha uttānatthameva.

Chasamuṭṭhānam, kiriyaṃ, nosaññāvimokkham, acittakam, paṇṇattivajjam, kāyakammavacīkammam, tivedananti.

Ūnapañcabandhanasikkhāpadavaṇṇanā niṭṭhitā.

3. Bhesajjasikkhāpadavaṇṇanā

618. **Tena samayenāti** Bhesajjasikkhāpadam. Tattha **attho bhanteti** rājā bhikkhū uyyuttappayutte therassa leṇatthāya pabbhāram sodhente disvā āramikam dātukāmo pucchi.

619-21. **Pāṭiyekkoti** visum eko. **Mālākiteti** katamāle mālādhare¹ kusumamālāpaṭimaṇḍiteti attho. **Tiṇaṇḍupakanti** tiṇacumbaṭakam. **Paṭimuñcīti** ṭhapesi. **Sā ahosi suvaṇṇamālāti** dārikāya sīse ṭhapitamattāyeva therassa adhiṭṭhānavasena suvaṇṇapadumamālā ahosi. Tañhi tiṇaṇḍupakam sīse ṭhapitamattameva “suvaṇṇamālā hotū”ti thero adhiṭṭhāsi. **Dutiyampi kho -pa- tenupasaṅkamīti** dutiyadivaseyeva upasaṅkami.

1. Mālādhāre (Syā)

သုဝဏ္ဏန္တိ အဓိပုဏ္ဏိတိ “သောဝဏ္ဏမယော ဟောတူ”တိ အဓိဋ္ဌာသိ။ ပဉ္စန္ဒ ဘေသဇ္ဇာနန္တိ သပ္ပိအာဒိနံ။ ဗာဟုလိကာတိ ပစ္စယဗဟုလတာယ ပဋိပန္နာ။ ကောလဗ္ဗေဝိ ဃဇ္ဇေဝိတိတ္ထေ ကောလဗ္ဗာ^၁ နာမ မဟာမုခစာဋိယော ဝုစ္စန္တိ။ ဩလိနဝိလိနာနိတိ ဟေဋ္ဌာ စ ဥဘတောပဿေသု စ ဂဋ္ဌိတာနိ။ ဩလိနဝိလိနာတိ သပ္ပိအာဒိနံ ဂဇ္ဇေန ဘူမိ^၂ ခနန္တေဟိ ဩလိနာ, ဘိတ္တိယော ခနန္တေဟိ ဥပရိ သဇ္ဇရန္တေဟိ စ ဝိကိဏ္ဏာ။ အန္တောကောဋ္ဌာဂါရိကာတိ အပ္ပန္နရေ သံဝိဟိတကောဋ္ဌာဂါရာ။

၆၂၂။ ပဋိသာယနိယာနိတိ ပဋိသာယိတဗ္ဗာနိ၊ ပရိဘုဋ္ဌိတဗ္ဗာနိတိ အတ္ထော။ ဘေသဇ္ဇာနိတိ ဘေသဇ္ဇကိစ္စံ ကရေန္တု ဝါ မာ ဝါ, ဧဝံ လဒ္ဓဝေါဟာရာနိ။ ဂေါသပ္ပိတိအာဒိဟိ လောကေ ပါကဋ္ဌံ ဒုဿေတွာ ယေသံ မံသံ ကပ္ပတိတိ ဣမိနာ အညေသမ္ပိ မိဂရေဟိတသသာဒိနံ သပ္ပိ သင်္ဂဟေတွာ ဒုဿေသိ။ ယေသပ္ပိ ဒီရံ အတ္ထိ၊ သပ္ပိပိ တေသံ အတ္ထိယေဝ။ တံ ပန သုလဘံ ဝါ ဟောတု ဒုလ္လဘံ ဝါ၊ အသမ္မောဟတ္ထံ ဝုတ္တံ။ ဧဝံ နဝနိတမ္ပိ။

သန္တိမိကာရကံ ပရိဘုဋ္ဌိတဗ္ဗာနိတိ သန္တိမိ^၃ ကတွာ နိဒဟိတွာ ပရိဘုဋ္ဌိတဗ္ဗာနိ။ ကထံ? ပါဠိယာ အာဂတသပ္ပိအာဒိသု သပ္ပိ တာဝ ပုရောဘတ္တံ ပဋိဂ္ဂဟိတံ တဒဟုပုရောဘတ္တံ သာမိသမ္ပိ နိရာမိသမ္ပိ ပရိဘုဋ္ဌိတံ ဝဇ္ဇတိ။ ပစ္ဆာဘတ္တတော ပဋ္ဌာယ သတ္တာဟံ နိရာမိသံ ပရိဘုဋ္ဌိတမ္ပိ။ သတ္တာဟာတိက္ကမေ သစေ ဧက-ဘာဇနေ ဌဝိတံ၊ ဧကံ နိဿဂ္ဂိယံ။ သစေ ဗဟူသု၊ ဝတ္ထုဂဏနာယ နိဿဂ္ဂိယာနိ။ ပစ္ဆာဘတ္တံ ပဋိဂ္ဂဟိတံ သတ္တာဟံ နိရာမိသမေဝ ဝဇ္ဇတိ။ ပုရောဘတ္တံ ဝါ ပစ္ဆာဘတ္တံ ဝါ ဥဂ္ဂဟိတကံ ကတွာ နိက္ခိတ္တံ အဇ္ဈောဟရိတံ န ဝဇ္ဇတိ။ အပ္ပဉ္စနာဒိသု ဥပနေတမ္ပိ။ သတ္တာဟာတိက္ကမေပိ အနာပတ္တိ, အနဇ္ဈော-ဟရဏိယတံ အာပန္နတ္တာ။ ပဋိသာယနိယာနိတိ ဟိ ဝုတ္တံ။ သစေ အနုပသမ္ပန္နော ပုရောဘတ္တံ ပဋိဂ္ဂဟိတနဝနိတေန သပ္ပိ ကတွာ ဒေတိ၊ ပုရောဘတ္တံ သာမိသံ ဝဇ္ဇတိ။ သစေ သယံ ကရေတိ၊ သတ္တာဟမ္ပိ နိရာမိသမေဝ ဝဇ္ဇတိ။ ပစ္ဆာဘတ္တံ ပဋိဂ္ဂဟိတနဝနိတေန ပန ယေန ကေနစိ ကတသပ္ပိ သတ္တာဟမ္ပိ နိရာမိသမေဝ ဝဇ္ဇတိ။ ဥဂ္ဂဟိတကေန ကတေ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တသုဒ္ဓသပ္ပိနယေန ဝိနိစ္ဆယော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ပုရောဘတ္တံ ပဋိဂ္ဂဟိတဒီရေန ဝါ ဒမိနာ ဝါ ကတသပ္ပိ အနုပသမ္ပန္နေန ကတံ သာမိသမ္ပိ တဒဟုပုရောဘတ္တံ ဝဇ္ဇတိ။ သယံကတံ နိရာမိသမေဝ

၁-ကောဋ္ဌဗ္ဗာ (သု၊ က)

Suvaṇṇanti adhimuccīti “sovaṇṇamayo hotū”ti adhiṭṭhāsi. **Pañcannam bhesajjānanti** sappi-ādīnam. **Bāhulikāti** paccayabahulatāya paṭipannā. **Kolambepi ghaṭepīti**-ettha kolambā¹ nāma mahāmukhacāṭiyo vuccanti. **Olīnavilīnānīti** heṭṭhā ca ubhatopassesu ca gaḷitāni. **Okiṇṇavikiṇṇānīti** sappi-ādīnam gandhena bhūmim khanantehi okiṇṇā, bhittiyo khanantehi upari sañcarantehi ca vikiṇṇā. **Antokoṭṭhāgārikāti** abbhantare samvhitakoṭṭhāgārā.

622. **Paṭisāyanīyānīti** paṭisāyitabbāni, paribhuñjitabbānīti attho. **Bhesajjānīti** bhesajjakiccam karontu vā mā vā, evam laddhavohārāni. **“Gosappī”**ti-ādīhi loke pākāṭam dassetvā **“yesam māmsam kappatī”**ti iminā aññesampi migarohitasasādīnam sappim saṅgahetvā dassesi. Yesāhi khīram atthi, sappipi tesam atthiyeva. Tam pana sulabham vā hotu dullabham vā, asammohattham vuttam. Evam **navanītampi**.

Sannidhikārakam paribhuñjitabbānīti sannidhim katvā nidahitvā paribhuñjitabbāni. Katham? Pāḷiyā āgatasappi-ādīsu sappi tāva purebhattam paṭiggahitam tadahupurebhattam sāmīsampi nirāmisampi paribhuñjitum vaṭṭati, pacchābhattato paṭṭhāya sattāham nirāmisam paribhuñjitabbam. Sattāhātikkame sace ekabhājane ṭhapitam, ekam nissaggiyam. Sace bahūsu, vatthugaṇanāya nissaggiyāni. Pacchābhattam paṭiggahitam sattāham nirāmisameva vaṭṭati. Purebhattam vā pacchābhattam vā uggahitakam katvā nikkhittam ajjhoharitam na vaṭṭati, abbhañjanādīsu upanetabbam. Sattāhātikkamepi anāpatti, anajjhoharaṇīyatam āpannattā. “Paṭisāyanīyānī”ti hi vuttam. Sace anupasampanno purebhattam paṭiggahitanavanītena sappim katvā deti, purebhattam sāmīsam vaṭṭati. Sace sayam karoti, sattāhampi nirāmisameva vaṭṭati. Pacchābhattam paṭiggahitanavanītena pana yena kenaci katasappi sattāhampi nirāmisameva vaṭṭati. Uggahitakena kate pubbe vuttasuddhasappinayeneva vinicchayo veditabbo.

Purebhattam paṭiggahitakhīrena vā dadhinā vā katasappi anupasampannena katam sāmīsampi tadahupurebhattam vaṭṭati. Sayamkatam nirāmisameva

1. Kolumbā (Syā, Ka)

ဝဇ္ဇတိ။ နဝနီတံ တာပေန္တဿ ဟိ သာမံပါကော န ဟောတိ။ သာမံ-ပက္ကေန ပန တေန သဒ္ဓိံ အာမိသံ န ဝဇ္ဇတိ။ ပစ္ဆာဘတ္တတော ပဋ္ဌာယ စ န ဝဇ္ဇတိယေဝ။ သတ္တာဟာတိက္ကမေဝ အနာပတ္တိ၊ သဝတ္ထုကဿ ပဋိဂ္ဂဟိ-တတ္တာ။ တာနိ ပဋိဂ္ဂဟေတွာတိ ဟိ ဝုတ္တံ။ ပစ္ဆာဘတ္တံ ပဋိဂ္ဂဟိတေဟိ ကတံ ပန အပ္ပဉ္စနာဒိသု ဥပနေတဗ္ဗံ။ ပုရောဘတ္တံ စ ဥဂ္ဂဟိတကေဟိ ကတံ ဥဘယေသမ္ပိ သတ္တာဟာတိက္ကမေ အနာပတ္တိ။ ဒေသေ နယော အကပ္ပိယ-မံသသပ္ပိမ္ပိ။ အယံ ပန ဝိသေသော—ယတ္ထ ပါဠိယံ အာဂတသပ္ပိနာ နိဿဂ္ဂိယံ၊ တတ္ထ ဣမိနာ ဒုက္ကဋ္ဌံ။ **အနန္တကဋ္ဌကထာ**ယံ ကာရဏပတိရူပကံ ဝတွာ မနုဿသပ္ပိ စ နဝနီတဉ္စ ပဋိက္ခိတ္တံ၊ တံ ဒုပ္ပဋိက္ခိတ္တံ၊ သဗ္ဗအဋ္ဌကထာသု အနုညာတတ္တာ။ ပရတော စဿ ဝိနိစ္ဆယောပိ အာဂန္တိဿတိ။

ပါဠိယံ အာဂတံ နဝနီတမ္ပိ ပုရောဘတ္တံ ပဋိဂ္ဂဟိတံ တဒဟုပုရောဘတ္တံ သာမိသမ္ပိ ဝဇ္ဇတိ၊ ပစ္ဆာဘတ္တတော ပဋ္ဌာယ နိရုမိသမေဝ။ သတ္တာဟာတိက္ကမေ နာနာဘာဇနေသု ဌပိတေ ဘာဇနဂဏနာယ၊ ဧကဘာဇနေပိ အမိသေတွာ ပိဏ္ဍပိဏ္ဍဝသေန ဌပိတေ ပိဏ္ဍဂဏနာယ နိဿဂ္ဂိယာနိ။ ပစ္ဆာဘတ္တံ ပဋိဂ္ဂဟိတံ သပ္ပိနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဧတ္ထ ပန ဒမိဂဠိကာယောပိ တက္ကမိန္ဒူနိပိ ဟောန္တိ။ တသ္မာ တံ ခေတံ^၁ ဝဇ္ဇတိတိ^၂ **ဥပနုတ္တေရာ** အာဟံသု။ **မဟာသီဝတ္တေရာ** ပန “ဘဂဝတာ အနုညာတကာလတော ပဋ္ဌာယ တက္ကတော ဥဒ္ဓမ္မတ္တမေဝ ခါဒိံသု”တိ အာဟ။ တသ္မာ နဝနီတံ ပရိဘုဉ္ဇန္တေန ခေဝိတွာ ဒမိတက္ကမက္ခိကာကိပိလိကာဒိနိ အပနေတွာ ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗံ။ ပစိတွာ သပ္ပိ ကတွာ ပရိဘုဉ္ဇိတုကာမေန အခေတမ္ပိ ပစိတုံ ဝဇ္ဇတိ။ ယံ တတ္ထ ဒမိဂတံ ဝါ တက္ကဂတံ ဝါ၊ တံ ခယံ ဂမိဿတိ။ ဧတ္တာဝတာ ဟိ သဝတ္ထုကပဋိဂ္ဂဟိတံ နာမ န ဟောတိတိ အယမေတ္ထ အမိပ္ပိယော။ အာမိသေန သဒ္ဓိံ ပက္ကတ္တာ ပန တသ္မိမ္ပိ ကုက္ကုစ္စာယန္တိ ကုက္ကုစ္စကာ။ ဣဒါနိ ဥဂ္ဂဟေတွာ ဌပိတနဝနီတေ စ ပုရောဘတ္တံ ဒီရဒမိနိ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ ကတနဝနီတေ စ ပစ္ဆာဘတ္တံ တာနိ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ ကတနဝနီတေ စ ဥဂ္ဂဟိတေဟိ ကတနဝနီတေ စ အကပ္ပိယ-မံသနဝနီတေ စ သဗ္ဗေ အာပတ္တာနာပတ္တိပရိဘောဂါပရိဘောဂနယော သပ္ပိမ္ပိ ဝုတ္တက္ကမေနေဝ ဂဟေတဗ္ဗော။

တေလဘိက္ခာယ ပဝိဋ္ဌာနံ ပန ဘိက္ခူနံ တတ္ထေဝ^၃ သပ္ပိမ္ပိ နဝနီတမ္ပိ ပက္ကတေလမ္ပိ အပက္ကတေလမ္ပိ အာကိရန္တိ၊ တတ္ထ တက္ကဒမိမိန္ဒူနိပိ ဘတ္တသိတ္တာနိပိ တဏှုလကဏာပိ မက္ခိကာဒယောပိ ဟောန္တိ။ အာဒိစ္စပါကံ

၁-တသ္မာ ခေတံ (သီ၊ သျာ)

၂-ဝဇ္ဇိဿတိတိ (သျာ)

၃-ပတ္တေဝ (က)

vaṭṭati. Navanītaṃ tāpentassa hi sāmānpāko na hoti. Sāmānpakkena pana tena saddhiṃ āmisam na vaṭṭati. Pacchābhaddato paṭṭhāya ca na vaṭṭatiyeva. Sattāhātikkamepi anāpatti, savatthukassa paṭiggahitattā. “Tāni paṭiggahetvā”ti hi vuttam. Pacchābhaddam paṭiggahitehi kataṃ pana abbhāñjanādīsū upanetabbam. Purebhaddampi ca uggahitakehi kataṃ ubhayesampi sattāhātikkame anāpatti. Eseva nayo akappiyamaṃsasappimhi. Ayam pana viseso—yattha Pāliyaṃ āgatasappinā nissaggiyaṃ, tattha iminā dukkaṃ. **Andhakatṭhakathāyaṃ** kāraṇapatirūpakam vatvā manussasappi ca navanītaṃ ca paṭikkhittam, tam duppaṭikkhittam, sabba-aṭṭhakathāsu anuññātattā. Parato cassa vinicchayopi āgacchissati.

Pāliyaṃ āgataṃ navanītampi purebhaddam paṭiggahitam tadahupurebhaddam sāmīsampi vaṭṭati, pacchābhaddato paṭṭhāya nirāmisameva. Sattāhātikkame nānābhājanesu ṭhapite bhājanagaṇanāya, ekabhājanepi amissetvā piṇḍapiṇḍavasena ṭhapite piṇḍagaṇanāya nissaggiyāni. Pacchābhaddam paṭiggahitam sappinayeneva veditabbam. Ettha pana dadhiguḷikāyopi takkabindūnīpi honti. Tasmā tam dhotam¹ vaṭṭatīti² **Upaddhattherā** āhamsu. **Mahāsivatthero** pana “Bhagavatā anuññātakālato paṭṭhāya takkato uddhaṭamattameva khādīmsū”ti āha. Tasmā navanītam paribhuñjantena dhovivā dadhitakkamakkhikākipillikādīni apānetvā paribhuñjitabbam. Pacitvā sappim katvā paribhuñjitukāmena adhotampi pacitum vaṭṭati. Yam tattha dadhigataṃ vā takkagataṃ vā, tam khayam gamissati. Ettāvatā hi savatthukapaṭiggahitam nāma na hotīti ayamettha adhippāyo. Āmisena saddhiṃ pakkattā pana tasmimpi kukkuccāyanti kukkuccakā. Idāni uggahetvā ṭhapitanavanīte ca purebhaddam khīradadhīni paṭiggahetvā katanavanīte ca pacchābhaddam tāni paṭiggahetvā katanavanīte ca uggahitehi katanavanīte ca akappiyamaṃsanavanīte ca sabbo āpattānāpattiparibhogāparibhoganayo sappimhi vuttakkameneva gahetabbo.

Telabhikkhāya pavīṭṭhānam pana bhikkhūnam tattheva³ sappimpi navanītampi pakkatēlampi apakkatēlampi ākiranti, tattha takkadadhibindūnīpi bhaddasitthānīpi taṇḍulakaṇāpi makkhikādayopi honti. Ādiccapākam

1. Tasmā dhotam (Sī, Syā)

2. Vaṭṭissatīti (Syā)

3. Patteva (Ka)

ကဏ္ဍ]

၃-ပတ္တဝဂ္ဂ ၃-ဘေသဇ္ဇသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၂၉၁

ကတွာ ပရိသာဝေတွာ ဂဟိတံ သတ္တာဟကာလိကံ ဟောတိ။ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ ဌပိတဘေသဇ္ဇေဟိ သဒ္ဓိံ ပဓိတွာ နတ္ထုပါနမ္ပိ ကာတုံ ဝဇ္ဇတိ။ သစေ ဝဒ္ဓလိသမယေ လဇ္ဇိ သာမဏေရော ယထာ တတ္ထ ပတိတတဏှုလကဏာဒယော န ပစ္စန္နိ။ ဧဝံ သာမိသပါကံ မောစေန္ဓော အဂ္ဂိမ္ပိ ဝိလိယာပေတွာ ပရိသာဝေတွာ ပုန ပဓိတွာ ဒေတိ။ ပုရိမနယေနဝ သတ္တာဟံ ဝဇ္ဇတိ။

တေလေသု တိလတေလံ တာဝ ပုရောတ္တံ ပဋိဂ္ဂဟိတံ ပုရောတ္တံ သာမိသမ္ပိ ဝဇ္ဇတိ။ ပစ္စာဘတ္တတော ပဋ္ဌာယ နိရုဓိသမေဝ။ သတ္တာဟာတိက္ကမေ ပနသ ဘာဇနဂဏနာယ နိဿဂ္ဂိယဘာဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ပစ္စာဘတ္တံ ပဋိဂ္ဂဟိတံ သတ္တာဟံ နိရုဓိသမေဝ ဝဇ္ဇတိ။ ဥဂ္ဂဟိတကံ ကတွာ နိက္ခိတ္တံ အဇ္ဈောဟရိတုံ န ဝဇ္ဇတိ။ သီသမက္ခနာဒီသု ဥပနေတဗ္ဗံ။ သတ္တာဟာတိက္ကမေပိ အနာပတ္တိ။ ပုရောတ္တံ တိလေ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ ကတတေလံ ပုရောတ္တံ သာမိသမ္ပိ ဝဇ္ဇတိ။ ပစ္စာဘတ္တတော ပဋ္ဌာယ အနဇ္ဈောဟရဏီယံ ဟောတိ။ သီသမက္ခနာဒီသု ဥပနေတဗ္ဗံ။ သတ္တာဟာတိက္ကမေပိ အနာပတ္တိ။ ပစ္စာဘတ္တံ တိလေ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ ကတတေလံ အနဇ္ဈောဟရဏီယမေဝ သဝတ္ထုကပဋိဂ္ဂဟိတတ္တာ။ သတ္တာဟာတိက္ကမေပိ အနာပတ္တိ။ သီသမက္ခနာဒီသု ဥပနေတဗ္ဗံ။ ပုရောတ္တံ ဝါ ပစ္စာဘတ္တံ ဝါ ဥဂ္ဂဟိတကတိလေဟိ ကတတေလေပိ ဧသေဝ နယော။

ပုရောတ္တံ ပဋိဂ္ဂဟိတကတိလေ ဘဇ္ဇိတွာ ဝါ တိလပိဋ္ဌံ ဝါ သေဒေတွာ ဥက္ခောဒကေန ဝါ တေမေတွာ ကတတေလံ သစေ အနုပသမ္ပန္နေန ကတံ ပုရောတ္တံ သာမိသမ္ပိ ဝဇ္ဇတိ။ အတ္တနာ ကတတေလံ ပန နိဗ္ဗုတိတ္တာပုရောတ္တံ နိရုဓိသမေဝ ဝဇ္ဇတိ။ သာမံပက္ကတ္တာ သာမိသံ န ဝဇ္ဇတိ။ သဝတ္ထုက-ပဋိဂ္ဂဟိတတ္တာ ပန ပစ္စာဘတ္တတော ပဋ္ဌာယ ဥဘယမ္ပိ အနဇ္ဈောဟရဏီယံ။ သီသမက္ခနာဒီသု ဥပနေတဗ္ဗံ။ သတ္တာဟာတိက္ကမေပိ အနာပတ္တိ။ ယဒိ ပန အပ္ပံ ဥက္ခောဒကံ ဟောတိ။ အပ္ပုတ္တိရဏမတ္ထံ။ အဗ္ဗောဟရိကံ ဟောတိ သာမံပါကဂဏနံ န ဝဇ္ဇတိ။ သာသပတေလာဒီသုပိ အဝတ္ထုကပဋိဂ္ဂဟိတေသု အဝတ္ထုကတိလတေလေ ဝုတ္တသဒိသောဝ ဝိနိစ္ဆယော။

သစေ ပန ပုရောတ္တံ ပဋိဂ္ဂဟိတာနံ သာသပါဒီနံ စုဏ္ဏေဟိ အာဒိစ္စပါကေန သက္ကာ တေလံ ကာတုံ။ တံ ပုရောတ္တံ သာမိသမ္ပိ ဝဇ္ဇတိ။ ပစ္စာဘတ္တတော ပဋ္ဌာယ နိရုဓိသမေဝ။ သတ္တာဟာတိက္ကမေ နိဿဂ္ဂိယံ။ ယသ္မာ ပန သာသပ-မရကုဏ္ဏာဒီနိ သေဒေတွာ ဧရဏ္ဏကဋ္ဌိနိ စ ဘဇ္ဇိတွာ ဧဝံ တေလံ ကရေန္တိ။ တသ္မာ တေသံ တေလံ အနုပသမ္ပန္နေဟိ ကတံ ပုရောတ္တံ သာမိသမ္ပိ ဝဇ္ဇတိ။ ဝတ္ထုနံ ယာဝဇိဝိကတ္တာ ပန သဝတ္ထုကပဋိဂ္ဂဟဏေ ဒေါသော နတ္တိတိ။ အတ္တနာ

katvā parissāvetvā gahitaṃ sattāhakālikaṃ hoti, paṭiggahetvā
 ṭhapitabhesajjehi saddhiṃ pacitvā natthupānampi kātum vaṭṭati. Sace
 vaddalisamaye lajjī sāmaṇero yathā tattha patitatanḍulakaṇḍādayo na
 paccanti, evaṃ sāmisaṃpākaṃ mocento aggimhi vilīyāpetvā parissāvetvā
 puna pacitvā deti, purimanayeneva sattāhaṃ vaṭṭati.

Telesu tilatelaṃ tāva purebhattaṃ paṭiggahitaṃ purebhattaṃ sāmisaṃpi
 vaṭṭati, pacchābhattato paṭṭhāya nirāmisameva. Sattāhātikkame panassa
 bhājanagaṇānāya nissaggiyabhāvo veditabbo. Pacchābhattaṃ paṭiggahitaṃ
 sattāhaṃ nirāmisameva vaṭṭati. Uggahitakaṃ katvā nikkhittaṃ ajjhoharitaṃ
 na vaṭṭati, sīsamakḥhanādīsu upanetabbaṃ, sattāhātikkamepi anāpatti.
 Purebhattaṃ tile paṭiggahetvā katatelaṃ purebhattaṃ sāmisaṃpi vaṭṭati,
 pacchābhattato paṭṭhāya anajjhoharaṇīyaṃ hoti, sīsamakḥhanādīsu
 upanetabbaṃ, sattāhātikkamepi anāpatti. Pacchābhattaṃ tile paṭiggahetvā
 katatelaṃ anajjhoharaṇīyameva savatthukapaṭiggahitattā, sattāhātikkamepi
 anāpatti, sīsamakḥhanādīsu upanetabbaṃ. Purebhattaṃ vā pacchābhattaṃ vā
 uggahitakatilehi katatelepi eseṃ nayo.

Purebhattaṃ paṭiggahitakatile bhajjitvā vā tilapiṭṭhaṃ vā sedetvā
 uṇhodakena vā temetvā katatelaṃ sace anupasampannena kataṃ
 purebhattaṃ sāmisaṃpi vaṭṭati. Attanā katatelaṃ pana nibbaṭṭitattā
 purebhattaṃ nirāmisameva vaṭṭati. Sāmaṃpakkattā sāmisaṃ na vaṭṭati,
 savatthukapaṭiggahitattā pana pacchābhattato paṭṭhāya ubhayampi
 anajjhoharaṇīyaṃ, sīsamakḥhanādīsu upanetabbaṃ, sattāhātikkamepi
 anāpatti. Yadi pana appaṃ uṇhodakaṃ hoti, abbhukkiraṇamattaṃ,
 abbohārikaṃ hoti sāmaṃpākagaṇānaṃ na gacchati. Sāsapatelādīsopi
 avatthukapaṭiggahitesu avatthukatilatele vuttasadisova vinicchayo.

Sace pana purebhattaṃ paṭiggahitānaṃ sāsapādīnaṃ cuṇṇehi
 ādiccapākena sakkā telaṃ kātum, taṃ purebhattaṃ sāmisaṃpi vaṭṭati,
 pacchābhattato paṭṭhāya nirāmisameva, sattāhātikkame nissaggiyaṃ. Yasmā
 pana sāsapamadhukacuṇṇādīni sedetvā, eraṇḍakaṭṭhīni ca bhajjitvā eva telaṃ
 karonti, tasmā tesāṃ telaṃ anupasampannehi kataṃ purebhattaṃ sāmisaṃpi
 vaṭṭati. Vatthūnaṃ yāvajjivikattā pana savatthukapaṭiggahaṇe doso natthīti.

Attanā

ကတံ သတ္တာဟံ နိရာမိသပရိဘောဂေန ဝေဒတိ။ ဥဂ္ဂဟိတကေဟိ
 ကတံ အနုဇ္ဈောဟရဏီယံ ဗာဟိရပရိဘောဂေန ဝေဒတိ။ သတ္တာဟာတိက္ကမေဝိ
 အနာပတ္တိ။

တေလကရဏတ္ထာယ သာသပမဓုကရေဏကဋ္ဌိနိ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ ကတံ
 တေလံ သတ္တာဟကာလိကံ။ ဒုတိယဒိဝေသေ ကတံ ဆာဟံ ဝေဒတိ။ တတိယဒိဝေသေ
 ကတံ ပဇ္ဇာဟံ ဝေဒတိ။ စတုတ္ထ၊ ပဉ္စမ၊ ဆဋ္ဌ၊ သတ္တမဒိဝေသေ ကတံ တဒဟေဝ ဝေဒတိ။
 သစေ ယာဝ အရဏဿ ဥဂ္ဂမနာ တိဋ္ဌတိ။ နိဿဂ္ဂိယံ။ အဋ္ဌမေ ဒိဝေသေ
 ကတံ အနုဇ္ဈောဟရဏီယံ။ အနိဿဂ္ဂိယတ္ထာ ပန ဗာဟိရပရိဘောဂေန
 ဝေဒတိ။ သစေပိ န ကရေတိ။ တေလတ္ထာယ ဂဟိတသာသပါဒီနံ သတ္တာ-
 ဟာတိက္ကမနေ ဒုက္ကဋ္ဌမေဝ။ ပါဠိယံ ပန အနာဂတာနိ အညာနိပိ နာဠိကေရ-
 နိဗ္ဗကောသဗ္ဗကကရမန္တအတသီအာဒီနံ တေလာနိ အတ္ထိ။ တာနိ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ
 သတ္တာဟံ အတိက္ကာမယတော ဒုက္ကဋ္ဌံ ဟေတိ။ အယမေတေသု ဝိသေသော။
 သေသံ ယာဝကာလိကဝတ္ထု ယာဝဇီဝိကဝတ္ထုဉ္စ သလ္လက္ခေတွာ သာမပါက-
 သဝတ္ထုကပုရောတ္တပစ္စာဘတ္တပဋိဂ္ဂဟိတဥဂ္ဂဟိတကဝတ္ထုဝိဇာနံ သဗ္ဗံ ဝုတ္တ-
 နယေန ဝေဒတိ။

၆၂၃။ ဝသာတေလန္တိ “အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ဝသာနိ ဘေသဇ္ဇာနိ”
 အစ္စဝသံ မစ္စဝသံ သုသုကာဝသံ သုကရဝသံ ဂဠိဘဝသံ”န္တိ။ ဧဝံ အနု-
 ညာတဝသာနံ တေလံ။ ဧတ္ထ စ အစ္စဝသန္တိ ဝစနေန ဌပေတွာ မနုဿဝသံ သဗ္ဗေသံ
 အကပ္ပိယမံသာနံ ဝသာ အနုညာတာ။ မစ္စဂ္ဂဟဏေန စ သုသုကာပိ ဂဟိတာ
 ဟောန္တိ။ ဝါဠမစ္စတ္ထာ ပန ဝိသု ဝုတ္တိ။ မစ္စာဒိဂ္ဂဟဏေန စေတ္ထ သဗ္ဗေသမ္ပိ
 ကပ္ပိယမံသာနံ ဝသာ အနုညာတာ။ မံသေသု ဟိ ဒသ မနုဿဟတ္ထိအဿ-
 သုနခအဟိသီဟဗျုပ္ပဒိပိအစ္စတရစ္စာနံ မံသာနိ အကပ္ပိယာနိ။ ဝသာသု ဧကာ
 မနုဿဝသာဝ။ ဒီရဒီသု အကပ္ပိယံ နာမ နတ္ထိ။

အနုပသမ္ပန္နေဟိ ကတနိဗ္ဗဋ္ဌိတဝသာတေလံ ပုရောတ္တံ ပဋိဂ္ဂဟိတံ ပုရောတ္တံ
 သာမိသမ္ပိ ဝေဒတိ။ ပစ္စာဘတ္တတော ပဋ္ဌာယ သတ္တာဟံ နိရာမိသမေဝ ဝေဒတိ။
 ယံ ပန တတ္ထ သုခုမရဇသဒိသံ မံသံ ဝါ နှာရ ဝါ အဋ္ဌိ ဝါ လောဟိတံ ဝါ
 ဟေတိ။ တံ အဗ္ဗောဟာရိကံ။ သစေ ပန ဝသံ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ သယံ ကရေတိ။
 ပုရောတ္တံ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ ပစိတွာ ပရိဿာဝေတွာ သတ္တာဟံ နိရာမိသ-
 ပရိဘောဂေန ပရိဘူတိ။ နိရာမိသပရိဘောဂံ ဟိ သန္ဓာယ ဣဒံ ဝုတ္တိ

kataṃ sattāhaṃ nirāmisaparibhogeneva paribhuñjitabbaṃ, uggahitakehi
kataṃ anajjhoharaṇīyaṃ bātiraparibhoge vaṭṭati, sattāhātikkamepi anāpatti.

Telakaraṇatthāya sāsapamadhuka-eraṇḍakaṭṭhīni paṭiggahetvā kataṃ
telaṃ sattāhakālikaṃ. Dutiyadivase kataṃ chāhaṃ vaṭṭati. Tatiyadivase
kataṃ pañcāhaṃ vaṭṭati. Catuttha, pañcama, chaṭṭha, sattamadivase kataṃ
tadaheva vaṭṭati. Sace yāva aruṇassa uggamanā tiṭṭhati, nissaggiyaṃ.
Aṭṭhame divase kataṃ anajjhoharaṇīyaṃ. Anissaggiyattā pana
bāhiraparibhoge vaṭṭati. Sacepi na karoti, telatthāya gahitasāsapādīnaṃ
sattāhātikkamane dukkaṭameva. Pāliyaṃ pana anāgatāni aññānīpi
nālīkeranimba kosambaka karamanda atasī-ādīnaṃ telāni atthi, tāni
paṭiggahetvā sattāhaṃ atikkāmayato dukkaṭaṃ hoti. Ayametesu viseso.
Sesaṃ yāvakālikavatthum, yāvajīvikavatthuñca sallakkhetvā
sāmaṃpākasavatthuka purebhatta pacchābhattapaṭiggahita
uggahitakavatthuvidhānaṃ sabbaṃ vuttanayeneva veditabbaṃ.

623. **Vasātelanti** “anujānāmi bhikkhave vasāni bhesajjāni¹ acchavasāṃ
macchavasāṃ susukāvasāṃ sūkaravasāṃ gadrabhavasāṃ”ti² evaṃ
anuññātavasānaṃ telaṃ. Ettha ca “acchavasāṃ”ti vacanena ṭhapetvā
manussavasāṃ sabbesaṃ akappiyamaṃsānaṃ vasā anuññātā.
Macchaggahaṇena ca susukāpi gahitā honti, vāḷamacchattā pana visum
vuttaṃ. Macchādiggahaṇena cettha sabbesampi kappiyamaṃsānaṃ vasā
anuññātā. Maṃsesu hi dasa manussahatthi-assasunakha-ahisīhabyagghadīpi-
acchataracchānaṃ maṃsāni akappiyāni. Vasāsu ekā manussavasāva.
Khīrādīsu akappiyaṃ nāma natthi.

Anupasampannehi katanibbaṭṭitavasātelānaṃ purebhattaṃ paṭiggahitaṃ
purebhattaṃ sāmisaṃpi vaṭṭati, pacchābhattato paṭṭhāya sattāhaṃ
nirāmisameva vaṭṭati. Yaṃ pana tattha sukhumarajasadisāṃ maṃsaṃ vā
nhāru vā aṭṭhi vā lohitaṃ vā hoti, taṃ abbohārikaṃ. Sace pana vasāṃ
paṭiggahetvā sayāṃ karoti, purebhattaṃ paṭiggahetvā pacitvā parissāvetvā
sattāhaṃ nirāmisaparibhogena paribhuñjitabbaṃ. Nirāmisaparibhogaṃ hi
sandhāya idaṃ vuttaṃ

1. Pañcavasāni (Sī, Syā, Ka)

2. Vi 3. 291 piṭṭhe.

“ကာလေ ပဋိဂ္ဂဟိတံ ကာလေ နိပ္ပက္ကံ ကာလေ သံသဠံ တေလပရိဘောဂေန
ပရိဘုဉ္ဇိတု”န္တိ။ တတြာပိ အဗ္ဗောဟာရိကံ အဗ္ဗောဟာရိကမေဝ။ ပစ္ဆာဘတ္တံ
ပန ပဋိဂ္ဂဟိတံ ဝါ ကာတံ ဝါ န ဝဇ္ဇတိယေဝ။ ဝုတ္တဉ္ဇေတံ—

“ဝိကာလေ စေ ဘိက္ခဝေ ပဋိဂ္ဂဟိတံ ဝိကာလေ နိပ္ပက္ကံ ဝိကာလေ
သံသဠံ၊ တံ စေ ပရိဘုဉ္ဇေယျ။ အာပတ္တိ တိတ္ထံ ဒုက္ကဋ္ဌာနံ။ ကာလေ စေ
ဘိက္ခဝေ ပဋိဂ္ဂဟိတံ ဝိကာလေ နိပ္ပက္ကံ ဝိကာလေ သံသဠံ၊ တံ စေ
ပရိဘုဉ္ဇေယျ။ အာပတ္တိ ခြိန္တံ ဒုက္ကဋ္ဌာနံ။ ကာလေ စေ ဘိက္ခဝေ ပဋိဂ္ဂဟိတံ
ကာလေ နိပ္ပက္ကံ ဝိကာလေ သံသဠံ၊ တံ စေ ပရိဘုဉ္ဇေယျ။ အာပတ္တိ
ဒုက္ကဋ္ဌဿ။ ကာလေ စေ ဘိက္ခဝေ ပဋိဂ္ဂဟိတံ ကာလေ နိပ္ပက္ကံ ကာလေ
သံသဠံ၊ တံ စေ ပရိဘုဉ္ဇေယျ။ အနာပတ္တိ”တိ။

ဥပတိသတ္ထေရံ ပန အန္တေဝါသိကာ ပုစ္ဆိသု “ဘန္တေ သပ္ပိနဝနိတ-
ဝသာနိ ဧကတော ပစိတွာ နိဗ္ဗုဒ္ဓိတာနိ ဝဇ္ဇန္တိ, န ဝဇ္ဇန္တိ”တိ။ “န ဝဇ္ဇန္တိ
အာဝုသော”တိ။ ထေရော ကိရေတ္ထ ပက္ကတေလကသဋ္ဌေ ဝိယ ကုက္ကုစ္စယတိ။
တတော နံ ဥတ္တရိ ပုစ္ဆိသု “ဘန္တေ နဝနိတေ ဒဓိဂုဋ္ဌိကာ ဝါ တက္ကမိန္ဒု ဝါ
ဟောတိ၊ ဧတံ ဝဇ္ဇတိ”တိ။ “တေမ္ပိ အာဝုသော န ဝဇ္ဇတိ”တိ။ တတော နံ
အာဟံသု “ဘန္တေ ဧကတော ပစိတွာ သံသဠာနိ တေဇဝန္တာနိ ဟောန္တိ၊
ရောဂံ နိဂ္ဂဏန္တိ”တိ။ “သာဓာဝုသော”တိ ထေရော သမ္ပုဋ္ဌိန္တိ။

မဟာသုမတ္ထေရော ပနာဟ “ကပ္ပိယမိသဝသာ သာမိသပရိဘောဂေ ဝဇ္ဇတိ၊
ဇုတရာ နိရာမိသပရိဘောဂေ ဝဇ္ဇတိ”တိ။ **မဟာပဒုမတ္ထေရော** ပန “ဇုဒ္ဓိ
ကိ”န္တိ ပဋိက္ခိပိတွာ “နန ဝါတာဗာဓိကာ ဘိက္ခု ပဉ္စမူလကသာဝယာရယံ^၃
အစ္ဆိယကရတေလာဒိနိ ပက္ခိပိတွာ ယာဂံ ပိဝန္တိ၊ သာ တေဇဿဒတ္တာ ရောဂံ
နိဂ္ဂဏတိ”တိ ဝတွာ “ဝဇ္ဇတိ”တိ အာဟ။

မရ နာမ မက္ခိကာမရတိ မရကရိဟိ နာမ မရမက္ခိကာဟိ ခုဒ္ဒကမက္ခိကာဟိ
ဘမရမက္ခိကာဟိ စ ကတံ မရ။ တံ ပုရောဘတ္တံ ပဋိဂ္ဂဟိတံ ပုရောဘတ္တံ
သာမိသပရိဘောဂမ္ပိ ဝဇ္ဇတိ။ ပစ္ဆာဘတ္တတော ပဋ္ဌာယ သတ္တာဟံ နိရာမိသ-
ပရိဘောဂမေဝ ဝဇ္ဇတိ။ သတ္တာဟာတိက္ကမေ သစေ သိလေသသဒိသံ မဟာမရံ
ခဏ္ဍံ ခဏ္ဍံ ကတွာ ဌပိတံ၊ ဇုတရံ ဝါ နာနာဘာဇနေသု၊ ဝတ္ထုဂဏနာယ
နိဿဂ္ဂိယာနိ။ သစေ ဧကမေဝ ခဏ္ဍံ၊ ဧကဘာဇနေ ဝါ ဇုတရံ၊ ဧကမေဝ
နိဿဂ္ဂိယံ။ ဥဂ္ဂဟိတကံ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ အရုမက္ခနာဒိသု ဥပနေတဗ္ဗံ။

“kāle paṭiggahitaṃ kāle nippakkaṃ kāle saṃsaṭṭhaṃ telaparibhogena paribhuñjitun”ti¹. Tatrāpi abbohārikaṃ abbohārikameva. Pacchābhattaṃ pana paṭiggahitum vā kātum vā na vaṭṭatiyeva. Vuttañhetam—

“Vikāle ca bhikkhave paṭiggahitaṃ vikāle nippakkaṃ vikāle saṃsaṭṭhaṃ, taṃ ce paribhuñjeyya, āpatti tiṇṇaṃ dukkaṭānaṃ. Kāle ce bhikkhave paṭiggahitaṃ vikāle nippakkaṃ vikāle saṃsaṭṭhaṃ, taṃ ce paribhuñjeyya, āpatti dvinnāṃ dukkaṭānaṃ. Kāle ca bhikkhave paṭiggahitaṃ kāle nippakkaṃ vikāle saṃsaṭṭhaṃ, taṃ ce paribhuñjeyya, āpatti dukkaṭassa. Kāle ce bhikkhave paṭiggahitaṃ kāle nippakkaṃ kāle saṃsaṭṭhaṃ, taṃ ce paribhuñjeyya, anāpatti”ti².

Upatissattheraṃ pana antevāsikā pucchimsu “bhante sappinavanītasāni ekato pacitvā nibbaṭṭitāni vaṭṭanti, na vaṭṭanti”ti. “Na vaṭṭanti āvuso”ti. Thero kiretha pakkatelaṭṭasaṭṭe viya kukkucāyati. Tato naṃ uttari pucchimsu “bhante navaṇīte dadhigulikā vā takkabindu vā hoti, etaṃ vaṭṭati”ti. “Etampi āvuso na vaṭṭati”ti. Tato naṃ āhaṃsu “bhante ekato pacitvā saṃsaṭṭhāni tejavantāni honti, rogaṃ niggaṇhanti”ti. “Sādhāvuso”ti thero sampatīcchi.

Mahāsumatthero panāha “kappiyamaṃsavasaṃ sāmisa-paribhoge vaṭṭati, itarā nirāmisaparibhoge vaṭṭati”ti. **Mahāpadumatthero** pana “idaṃ kin”ti paṭikkhipitvā “nanu vātābādhikā bhikkhū pañcamūlakasāvayāguyam³ acchasūkaratelaḍḍini pakkhipitvā yāgum pivanti, sā tejjasadattā rogaṃ niggaṇhanti”ti vatvā “vaṭṭati”ti āha.

Madhu nāma makkhikāmadhūti madhukarīhi nāma madhumakkhikāhi, khuddakamakkhikāhi, bhamaramakkhikāhi ca kataṃ madhu. Taṃ purebhattaṃ paṭiggahitaṃ purebhattaṃ sāmisa-paribhogampi vaṭṭati, pacchābhattato paṭṭhāya sattāhaṃ nirāmisaparibhogameva vaṭṭati. Sattāhātikkame sace silesasadisāṃ mahāmadhu khaṇḍaṃ khaṇḍaṃ katvā ṭhapitaṃ, itaraṃ vā nānābhājanesu, vatthugaṇanāya nissaggiyāni. Sace ekameva khaṇḍaṃ, ekabhājane vā itaraṃ, ekameva nissaggiyaṃ. Uggahitakaṃ vuttanayeneva veditabbaṃ, arumakkhanādīsu upanetabbaṃ.

1-2. Vi 3. 292 piṭṭhe.

3. Pañcamūlakasāyayāguyam (St)

မရပဋ္ဌလံ ဝါ မရသိတ္တကံ ဝါ သစေ မရနာ အမက္ခိတံ ပရိသုဒ္ဓါ၊ ယာဝဇီဝိကံ။ မရမက္ခိတံ ပန မရဂတိကမေဝ။ စိရိကာ နာမ သပက္ခာ ဒီဃမက္ခိကာ၊ တုမ္မလနာမိကာ စ အဋ္ဌိပက္ခာ၊ ကာဠမဟာဘမရာ ဟောန္တိ၊ တေသံ အာသယေသု နိယျာသသဒိသံ မရ ဟောတိ၊ တံ ယာဝဇီဝိကံ။

မာဏိတံ နာမ ဥစ္ဆုပ္ပာ နိဗ္ဗတ္တိ ဥစ္ဆုရသံ ဥပါဒါယ အပက္ခာ ဝါ အဝတ္ထုကပက္ခာ ဝါ သဗ္ဗာပိ အဝတ္ထုကာ ဥစ္ဆုရိကတိ “မာဏိတ”န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တံ မာဏိတံ ပုရောဘတ္တံ ပဋိဂ္ဂဟိတံ ပုရောဘတ္တံ သာမိသမ္ပိ ဝဇ္ဇတိ၊ ပစ္ဆာဘတ္တတော ပဋ္ဌာယ သတ္တာဟံ နိရာမိသမေဝ ဝဇ္ဇတိ။ သတ္တာဟာတိက္ကမေ ဝတ္ထုဂဏနာယ နိဿဂ္ဂိယံ။ ဗဟူ ပိဏ္ဍာ၊ စုဏ္ဏေတွာ ကေဘာဇနေ ပက္ခိတ္တာ ဟောန္တိ သနသန္ဓိဝေသာ၊ ကေမေဝ နိဿဂ္ဂိယံ။ ဥဂ္ဂဟိတကံ ဝုတ္တနယေန ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ သရဇ္ဇပနာဒိသု ဥပနေတဗ္ဗံ။ ပုရောဘတ္တံ ပဋိဂ္ဂဟိတေန အပရိသာဝိတဥစ္ဆုရသေန ကတမာဏိတံ သစေ အနုပသမ္ပန္နေန ကတံ၊ သာမိသမ္ပိ ဝဇ္ဇတိ။ သယံကတံ နိရာမိသမေဝ ဝဇ္ဇတိ။ ပစ္ဆာဘတ္တတော ပဋ္ဌာယ ပန သဝတ္ထုကပဋိဂ္ဂဟိတတ္တာ အနုဇ္ဈောဟရဏီယံ၊ သတ္တာဟာတိက္ကမေဝိ အနာပတ္တိ။ ပစ္ဆာဘတ္တံ အပရိသာဝိတပဋိဂ္ဂဟိတေန ကတမ္ပိ အနုဇ္ဈောဟရ-ဏီယမေဝ၊ သတ္တာဟာတိက္ကမေဝိ အနာပတ္တိ။ ဧသ နယော ဥစ္ဆု ပဋိဂ္ဂဟေတွာ ကတမာဏိတေပိ။ ပုရောဘတ္တံ ပန ပရိသာဝိတပဋိဂ္ဂဟိတေန ကတံ သစေ အနုပသမ္ပန္နေန ကတံ၊ ပုရောဘတ္တံ သာမိသမ္ပိ ဝဇ္ဇတိ၊ ပစ္ဆာဘတ္တတော ပဋ္ဌာယ သတ္တာဟံ နိရာမိသမေဝ။ သယံကတံ ပုရောဘတ္တမ္ပိ နိရာမိသမေဝ။ ပစ္ဆာဘတ္တံ ပရိသာဝိတပဋိဂ္ဂဟိတေန ကတံ ပန နိရာမိသမေဝ သတ္တာဟံ ဝဇ္ဇတိ။ ဥဂ္ဂဟိတကတံ၊ ဝုတ္တနယမေဝ။ “ဈာမဥစ္ဆုမာဏိတံ ဝါ ကောဋိတ-ဥစ္ဆုမာဏိတံ ဝါ ပုရောဘတ္တမေဝ ဝဇ္ဇတိ”တိ မဟာအဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တံ။

မဟာပစ္စရိယံ ပန “ဧတံ သဝတ္ထုကပက္ခံ ဝဇ္ဇတိ နော ဝဇ္ဇတိ”တိ ပုစ္ဆံ ကတွာ “ဥစ္ဆုမာဏိတံ ပစ္ဆာဘတ္တံ နောဝဇ္ဇနကံ နာမ နတ္ထိ”တိ ဝုတ္တံ။ တံ ယုတ္တံ။ သီတုဒကေန ကတံ မရကပုပ္ဖမာဏိတံ ပုရောဘတ္တံ သာမိသံ ဝဇ္ဇတိ၊ ပစ္ဆာဘတ္တတော ပဋ္ဌာယ သတ္တာဟံ နိရာမိသမေဝ။ သတ္တာဟာတိက္ကမေ ဝတ္ထုဂဏနာယ ဒုက္ကဋ္ဌံ။ ဒီရံ ပက္ခိပိတ္တာ ကတံ မရကမာဏိတံ ယာဝကာလိကံ။ ခဏ္ဍသက္ကရံ ပန ဒီရဇလိကံ အပနေတွာ သောဓန္တိ၊ တသ္မာ ဝဇ္ဇတိ။ မရကပုပ္ဖံ ပန ပုရောဘတ္တံ အလ္လံ ဝဇ္ဇတိ၊ ဘဇ္ဇိတမ္ပိ ဝဇ္ဇတိ။ ဘဇ္ဇိတွာ တိလာဒီဟိ မိဿံ

၁-ဒီဃမက္ခိကာ (က)

၃-ဗဟူ ပိဏ္ဍာ (က)

၂-အဋ္ဌိပက္ခိကာ (သိ)

၄-ဥဂ္ဂဟိတကံ (သျှာ)

Madhupaṭalaṃ vā madhusitthakaṃ vā sace madhunā amakkhitaṃ
 parisuddhaṃ, yāvajjivikaṃ. Madhumakkhitaṃ pana madhugatikameva.
Cīrikā nāma sapakkhā dīghamakkhikā¹, tumbalanāmikā ca aṭṭhipakkhā²
 kāḷamahābhamarā honti, tesāṃ āsayesu niyyāsasadisāṃ madhu hoti, taṃ
 yāvajjivikaṃ.

Phāṇitaṃ nāma ucchumhā nibbattanti ucchurasāṃ upādāya apakkā vā
 avatthukapakkā vā sabbāpi avatthukā ucchuvikati “phāṇitaṃ”ti veditabbā.
 Taṃ phāṇitaṃ purebhattaṃ paṭiggahitaṃ purebhattaṃ sāmisaṃpi vaṭṭati,
 pacchābhattato paṭṭhāya sattāhaṃ nirāmisameva vaṭṭati. Sattāhātikkame
 vatthugaṇanāya nissaggiyaṃ. Bahū piṇḍā³ cuṇṇetvā ekabhājane pakkhittā
 honti ghanasannivesā, ekameva nissaggiyaṃ. Uggahitakaṃ vuttanayenava
 veditabbāṃ, gharadhūpanādīsū upanetabbāṃ. Purebhattaṃ paṭiggahitena
 aparissāvita-ucchurasena kataphāṇitaṃ sace anupasampannena kataṃ,
 sāmisaṃpi vaṭṭati. Sayamkataṃ nirāmisameva vaṭṭati. Pacchābhattato
 paṭṭhāya pana savatthukapaṭiggahitattā anajjhoharaṇīyaṃ, sattāhātikkamepi
 anāpatti. Pacchābhattaṃ aparissāvitapaṭiggahitena katampi
 anajjhoharaṇīyameva, sattāhātikkamepi anāpatti. Esa nayo ucchum
 paṭiggahetvā kataphāṇitepi. Purebhattaṃ pana parissāvitapaṭiggahitena
 kataṃ sace anupasampannena kataṃ, purebhattaṃ sāmisaṃpi vaṭṭati,
 pacchābhattato paṭṭhāya sattāhaṃ nirāmisameva. Sayamkataṃ
 purebhattampi nirāmisameva. Pacchābhattaṃ parissāvitapaṭiggahitena kataṃ
 pana nirāmisameva sattāhaṃ vaṭṭati. Uggahitakakataṃ⁴ vuttanayameva.
 “Jhāma-ucchuphāṇitaṃ vā koṭṭita-ucchuphāṇitaṃ vā purebhattameva
 vaṭṭati”ti **Mahā-aṭṭhakathāyaṃ** vuttaṃ.

Mahāpaccariyaṃ pana “etaṃ savatthukapakkāṃ vaṭṭati, no vaṭṭati”ti
 pucchaṃ katvā “ucchuphāṇitaṃ pacchābhattaṃ novaṭṭanaṃ nāma natthi”ti
 vuttaṃ. Taṃ yuttaṃ. Sītudakena kataṃ madhukapupphaphāṇitaṃ
 purebhattaṃ sāmisaṃ vaṭṭati, pacchābhattato paṭṭhāya sattāhaṃ
 nirāmisameva. Sattāhātikkame vatthugaṇanāya dukkaṭaṃ. Khīraṃ
 pakkhipitvā kataṃ madhukaphāṇitaṃ yāvakālikaṃ. Khaṇḍasakkharaṃ pana
 khīrajallikaṃ apanetvā sodhenti, tasmā vaṭṭati. Madhukapupphaṃ pana
 purebhattaṃ allaṃ vaṭṭati, bhajjitaṃpi vaṭṭati. Bhajjitvā tīlādīhi missaṃ

1. Dīghapakkhikā (Ka)

3. Bahi piṇḍā (Ka)

2. Aṭṭhipakkhikā (Sī)

4. Uggahitakaṃ (Syā)

ဝါ အဓိဿံ ဝါ ကတွာ ကောဋိတမ္ပိ ဝဇ္ဇတိ။ ယဒိ ပန တံ ဂဟေတွာ
 မေရယတ္ထာယ ယောဇေန္တိ၊ ယောဇိတံ ဗီဇေတော ပဋ္ဌာယ န ဝဇ္ဇတိ။ ကဒလိ-
 ခဇ္ဇုရိအဗ္ဗလဗုဇပနသမ္ပိန္နာဒိနံ သဗ္ဗေသံ ယာဝကာလိကဗလာနံ ဖာဏိတံ
 ယာဝကာလိကမေဝ။ မရိစပက္ကေဟိ ဖာဏိတံ ကရေန္တိ၊ တံ ယာဝဇိဝိကံ။

တာနိ ပဋိဂ္ဂဟေတွာတိ သစေပိ သဗ္ဗာနိပိ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ ဧကသဇ္ဇေ
 အဝိနိဗ္ဗောဂါနိ ကတွာ နိက္ခိပတိ၊ သတ္တာဟာတိက္ကမေ ဧကမေဝ နိဿဂ္ဂိယံ။
 ဝိနိဘုတ္တေသု ပဉ္စ နိဿဂ္ဂိယာနိ။ သတ္တာဟံ ပန အနုတိက္ကာမေတွာ ဂိလာနေနပိ
 အဂိလာနေနပိ ဝုတ္တနယေနေဝ ယထာသုခံ ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗံ။ သတ္တဝိဓံ ဟိ
ဩဒိဿံ နာမ ဗျာဓိဩဒိဿံ ပုဂ္ဂလောဒိဿံ ကာလောဒိဿံ သမယောဒိဿံ
 ဒေသောဒိဿံ ဝေသောဒိဿံ ဘေသဇ္ဇောဒိဿန္တိ။

ထတ္ထ ဗျာဓိဩဒိဿံ နာမ “အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ အမနုဿိကာဗာဓေ
 အာမကမံသံ အာမကလောဟိတ”န္တိ^၁ ဧဝံ ဗျာဓိံ ဥဒ္ဓိဿ အနုညာတံ၊ တံ
 တေနဝ အာဗာဓေန အာဗာဓိကဿ ဝဇ္ဇတိ၊ န အညဿ။ တဉ္စ ခေါ
 ကာလေပိ ဝိကာလေပိ ကပ္ပိယမ္ပိ အကပ္ပိယမ္ပိ ဝဇ္ဇတိယေဝ။

ပုဂ္ဂလောဒိဿံ နာမ “အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ရောမန္တကဿ ရောမန္တနံ^၂၊
 န စ ဘိက္ခဝေ ဗဟိမုခဒ္ဓါရံ နိဟရိတွာ အဇ္ဈောဟရိတဗ္ဗ”န္တိ^၃ ဧဝံ ပုဂ္ဂလံ
 ဥဒ္ဓိဿ အနုညာတံ၊ တံ တဿေဝ ဝဇ္ဇတိ၊ န အညဿ။

ကာလောဒိဿံ နာမ “အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ စတ္တာရိ မဟာဝိကဋ္ဌာနိ
 ဒါတုံ ဂူထံ မုတ္တံ ဆာရိကံ မတ္တိက”န္တိ^၄ ဧဝံ အဟိနာ ဒဋ္ဌကာလံ ဥဒ္ဓိဿ
 အနုညာတံ၊ တံ တသ္မိယေဝ ကာလေ အပ္ပဋိဂ္ဂဟိတကမ္ပိ ဝဇ္ဇတိ၊ န အညသ္မိ။

သမယောဒိဿံ နာမ “ဂဏဘောဇနေ အညတြ သမယာ”တိအာဒိနာ^၅
 နယေန တံ တံ သမယံ ဥဒ္ဓိဿ အနုညာတာ အနာပတ္တိယော၊ တာ တသ္မိ
 တသ္မိယေဝ သမယေ အနာပတ္တိယော ဟောန္တိ၊ န အညဒါ။

ဒေသောဒိဿံ နာမ “အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ဧဝရူပေသု ပစ္စန္တိမေသု
 ဇနပဒေသု ဝိနယရေပဉ္စမေန ဂဏေန ဥပသမ္ပဒ”န္တိ^၆ ဧဝံ ပစ္စန္တိဒေသေ^၇
 ဥဒ္ဓိဿ အနုညာတာနိ ဥပသမ္ပဒါဒိနိ၊ တာနိ တတ္ထေဝ ဝဇ္ဇန္တိ၊ န မဇ္ဈိမဒေသေ။

၁-ဝိ ၃-၂၉၄-ပိဋ္ဌေ။ ၂-ရောမန္တံ (သိ၊က)၊ ရောမန္တံ (သျှာ) ၃-ဝိ ၄-၂၇၂-ပိဋ္ဌေ။

၄-ဝိ ၃-၂၉၈-ပိဋ္ဌေ။ ၅-ဝိ ၂-၁၀၁-ပိဋ္ဌေ။ ၆-ဝိ ၃-၂၈၈-ပိဋ္ဌေ။ ၇-ပစ္စန္တိမဒေသံ (က)

vā amissam vā katvā koṭṭitampi vaṭṭati. Yadi pana taṃ gahetvā merayatthāya yojenti, yojitaṃ bījato paṭṭhāya na vaṭṭati. Kadalīkhajjūrī-ambalabujapanasaciñcādīnaṃ sabbesaṃ yāvakālikaphalānaṃ phāṇitaṃ yāvakālikameva. Maricapakkehi phāṇitaṃ karonti, taṃ yāvajīvikam.

Tāni paṭiggahetvāti sacepi sabbānipi paṭiggahetvā ekaghaṭe avinibbhogāni katvā nikkhipati, sattāhātikkame ekameva nissaggiyaṃ. Vinibhuttasu pañca nissaggiyāni. Sattāhaṃ pana anatikkāmetvā gilānenapi agilānenapi vuttanayeneva yathāsukhaṃ paribhuñjitabbaṃ. Sattavidhaṃ hi **odissam** nāma byādhi-odissam puggalodissam kālodissam samayodissam desodissam vasodissam bhesajjodissanti.

Tattha **byādhi-odissam** nāma “anujānāmi bhikkhave amanussikābādhe āmakamaṃsaṃ āmakalohitaṃ”¹ti evaṃ byādhiṃ uddissa anuññātaṃ, taṃ teneva ābādheṇa ābādhi-kassa vaṭṭati, na aññassa. Tañca kho kālepi vikālepi kappiyampi akappiyampi vaṭṭatiyeva.

Puggalodissam nāma “anujānāmi bhikkhave romanthakassa romanthanam², na ca bhikkhave bahimukhadvāraṃ nīharitvā ajjhoharitabban”³ti evaṃ puggalaṃ uddissa anuññātaṃ, taṃ tasseva vaṭṭati, na aññassa.

Kālodissam nāma “anujānāmi bhikkhave cattāri mahāvikaṭāni dātum gūthaṃ muttaṃ chārikaṃ mattikaṃ”⁴ti evaṃ ahinā daṭṭhakālaṃ uddissa anuññātaṃ, taṃ tasmiṃyeva kāle appaṭiggahitakampi vaṭṭati, na aññasmiṃ.

Samayodissam nāma “gaṇabhojane aññatra samayā”⁵ti-ādinā⁵ nayena taṃ taṃ samayaṃ uddissa anuññātā anāpattiyo, tā tasmiṃ tasmiṃyeva samaye anāpattiyo honti, na aññadā.

Desodissam nāma “anujānāmi bhikkhave evarūpesu paccantimesu janapadesu vinayadharapañcamena gaṇena upasampadan”⁶ti evaṃ paccantadese⁷ uddissa anuññātāni upasampadādāni, tāni tattheva vaṭṭanti, na majjhimadese.

1. Vi 3. 294 piṭṭhe. 2. Romanthanam (Sī, Ka), romaṭṭhanam (Syā) 3. Vi 4. 272 piṭṭhe.

4. Vi 3. 298 piṭṭhe. 5. Vi 2. 101 piṭṭhe.

6. Vi 3. 288 piṭṭhe.

7. Pacchantimadesam (Ka)

၂၉၆

ဝိနယပိဋက ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာ [၄-နိဿဂ္ဂိယ

ဝသောဒိဿံ နာမ “အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ဝသာနိ ဘောသဇ္ဇာနိ”^၁တိ^၁ ဧဝံ ဝသာနာမေန အနုညာတံ၊ တံ ဌပေတွာ မနုဿဝသံ သဗ္ဗေသံ ကပ္ပိယာကပ္ပိယ-ဝသာနံ တေလံ တံတဒတ္ထိကာနံ တေလပရိဘောဂေန ပရိဘုဉ္ဇိတုံ ဝဇ္ဇတိ။

ဘောသဇ္ဇာဒိဿံ နာမ “အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ပဉ္စ ဘောသဇ္ဇာနိ”^၂တိ^၂ ဧဝံ ဘောသဇ္ဇာနာမေန အနုညာတာနိ အာဟာရတ္ထံ ဖရိတုံ သမတ္တာနိ သပ္ပိ-နဝနိတတေလမရဇာဏိတာနိ။ တာနိ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ တဒဟုပုရောဘတ္ထံ ယထာသုခံ၊ ပစ္စာဘတ္တတော ပဋ္ဌာယ သတိ ပစ္စယေ ဝုတ္တနယေနဝ သတ္တာဟံ ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗာနိ။

၆၂၄။ သတ္တာဟာတိက္ကန္တေ အတိက္ကန္တသညိ၊ နိဿဂ္ဂိယံ ပါဝိတ္တိယန္တိ သစေပိ သာသပမတ္တံ ဟောတိ၊ သကိ^၃ ဝါ အင်္ဂုလိယာ ဂဟေတွာ ဇိဝှိယ သာယနမတ္တံ နိဿဇ္ဇိတဗ္ဗမေဝ၊ ပါဝိတ္တိယန္တိ ဒေသေတဗ္ဗံ။

န ကာယိကေန ပရိဘောဂေန ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗန္တိ ကာယော ဝါ ကာယေ အရ ဝါ န မက္ခေတဗ္ဗံ။ တေဟိ မက္ခိတာနိ ကာသာဝကတ္တရယဉ္ဇိပပါဟနပါဒ-ကထလိကမဉ္ဇဝိဋ္ဌာဒိနိပိ အပရိဘောဂါနိ။ “ဒွါရဝါတပါနကဝါဠေသုပိ ဟတ္ထေန ဂဟဏဋ္ဌာနံ န မက္ခေတဗ္ဗံ”^၄န္တိ **မဟာပစ္စရိယံ** ဝုတ္တံ။ “ကသာဝေ ပန ပက္ခိပိတွာ ဒွါရဝါတပါနကဝါဠာနိ မက္ခေတဗ္ဗာနိ”^၅တိ **မဟာအဋ္ဌကထာယံ** ဝုတ္တံ။

အနာပတ္တိ အန္တောသတ္တာဟံ အဓိဋ္ဌေတိတိ သတ္တာဟပ္ပန္နရေ သပ္ပိဉ္စ တေလဉ္စ ဝသဉ္စ မုဒ္ဒနိတေလံ ဝါ အပ္ပဉ္စနံ ဝါ မဇုံ အရမက္ခန္တံ ဖာဏိတံ သရဇူပနံ အဓိဋ္ဌေတိ၊ အနာပတ္တိ။ သစေ အဓိဋ္ဌိတတေလံ အနဓိဋ္ဌိတတေလဘာဇနေ အာကိရိတုကာမော ဟောတိ၊ ဘာဇနေ စေ သုခမံ ဆိဒ္ဓိံ၊ ပရိဋ္ဌံ ပရိဋ္ဌံ တေလံ ပုရာဏတေလေန အဇ္ဈောတ္ထရိယတိ၊ ပုန အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗံ။ အထ မဟာမုခံ ဟောတိ၊ သဟသာဝ မဟုတေလံ ပရိသိတွာ ပုရာဏတေလံ အဇ္ဈောတ္ထရတိ၊ ပုန အဓိဋ္ဌာနကိစ္စံ နတ္ထိ။ အဓိဋ္ဌိတဂတိကမေဝ ဟိ တံ ဟောတိ။ ဧတေန နယေန အဓိဋ္ဌိတတေလဘာဇနေ အနဓိဋ္ဌိတတေလကိရဏမ္ပိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၆၂၅။ **ဝိဿဇ္ဇေတိ**တိ ဧတ္ထ သစေ ဦးန္တံ သန္တကံ ဧကေန ပဋိဂ္ဂဟိတံ အဝိဘတ္တံ ဟောတိ၊ သတ္တာဟာတိက္ကမေ ဦးန္တမ္ပိ အနာပတ္တိ၊ ပရိဘုဉ္ဇိတုံ ပန န ဝဇ္ဇတိ။ သစေ ယေန ပဋိဂ္ဂဟိတံ၊ သော ဣတရံ ဘဏတိ “အာဝုသော ဣမံ တေလံ သတ္တာဟမတ္တံ ပရိဘုဉ္ဇ တွ”^၆န္တိ။ သော စ ပရိဘောဂံ န ကရေတိ၊ ကဿ အာပတ္တိ? န ကဿပိပိ

Vasodissam nāma “anujānāmi bhikkhave vasāni bhesajjānī”¹ evaṃ vasānāmena anuññātān, taṃ ṭhapetvā manussavasān sabbesaṃ kappiyākappiyavasānaṃ telān taṃtadatthikānaṃ telaparibhogena paribhuñjitum vaṭṭati.

Bhesajjodissam nāma “anujānāmi bhikkhave pañca bhesajjānī”² evaṃ bhesajjanāmena anuññātānī āhāratthaṃ pharitum samatthānī sappinavanītatelamadhuphānī. Tānī paṭiggahetvā tadahupurebhattaṃ yathāsukhaṃ, pacchābhattato paṭṭhāya sati paccaye vuttanayeneva sattāhaṃ paribhuñjitabbānī.

624. **Sattāhātikkante atikkantasaññī, nissaggiyaṃ pācittiyanti** sacepi sāsapamattaṃ hoti, sakim vā aṅguliya gahetvā jivhāya sāyanamattaṃ nissajjitabbameva, pācittiyañca desetabbam.

Na kāyikena paribhogena paribhuñjitabbanti kāyo vā kāye aru vā na makkhetabbam. Tehi makkhitānī kāsāvakattarayattḥi-upāhanapādakathalikamañcapīṭhādīnī aparibhogānī. “Dvāravātapānakavāṭesupi hatthena gahaṇaṭṭhānaṃ na makkhetabban”^{ti} **Mahāpaccariyaṃ** vuttaṃ. “Kasāve pana pakkhipitvā dvāravātapānakavāṭānī makkhetabbānī”^{ti} **Mahā-aṭṭhakathāyaṃ** vuttaṃ.

Anāpatti antosattāhaṃ adhiṭṭhetīti sattāhabbhantare sappiñca telañca vasañca muddhanitelaṃ vā abbhañjanaṃ vā madhum arumakkhanaṃ phāṇitaṃ gharadhūpanaṃ adhiṭṭheti, anāpatti. Sace adhiṭṭhitatelaṃ anadhiṭṭhitatelabhājane ākiritukāmo hoti, bhājane ce sukhumaṃ chiddaṃ, pavittḥaṃ pavittḥaṃ telān purāṇatelaṃ ajjhottharīyati, puna adhiṭṭhātabbānī. Atha mahāmukhaṃ hoti, sahasāva bahutelaṃ pavisitvā purāṇatelaṃ ajjhottharati, puna adhiṭṭhānakiccaṃ natthi. Adhiṭṭhitagatikameva hi taṃ hoti. Etena nayena adhiṭṭhitatelabhājane anadhiṭṭhitatelākiraṇampi veditabbānī.

625. **Vissajjetī**ti ettha sace dvinnam santakaṃ ekena paṭiggahitaṃ avibhattaṃ hoti, sattāhātikkame dvinnampi anāpatti, paribhuñjitum pana na vaṭṭati. Sace yena paṭiggahitaṃ, so itaraṃ bhaṇati “āvuso imaṃ telān sattāhamattaṃ paribhuñja tvaṃ”^{ti}. So ca paribhogaṃ na karoti, kassa āpatti? Na kassacipi

ကဏ္ဍ] ၃-ပတ္ထဝဂ္ဂ ၄-ဝဿိကသာဠိကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ ၂၉၇

အာပတ္တိ။ ကသ္မာ? ယေန ပဋိဂ္ဂဟိတံ တေန ဝိသန္ဓိတတ္တာ၊ ဣတရဿ အပုဋိဂ္ဂဟိတတ္တာ။

ဝိနသတိတိ အပရိဘောဂံ ဟောတိ။ **စက္ကေနာ**တိအာဒိသု ယေန စိတ္တေန ဘောသန္တံ စက္ကန္တ ဝန္တန္တ မုတ္တန္တ ဟောတိ။ တံ စိတ္တံ စက္ကံ ဝန္တံ မုတ္တန္တံ ဝုစ္ဆတိ။ တေန စိတ္တေန ပုဂ္ဂလော အနပေက္ခောတိ ဝုစ္ဆတိ။ ဧဝံ အနပေက္ခော သာမဏေရဿ ဒတွာတိ အတ္ထော။ ဣဒံ ကသ္မာ ဝုတ္တံ။ “ဧဝံ အန္တောသတ္တာဟေ ဒတွာ ပစ္ဆာ လဘိတွာ ပရိဘုဉ္ဇန္တဿ အနာပတ္တိဒဿနတ္ထ”^၁န္တိ **မဟာသုမတ္ထေရာ** အာဟ။ **မဟာပဉ္စမတ္ထေရာ** ပနာဟ “နယိဒံ ယာစိတဗ္ဗံ၊ အန္တောသတ္တာဟေ ဒိန္တဿ ဟိ ပုန ပရိဘောဂေ အာပတ္တိယေဝ နတ္ထိ။ သတ္တာဟာတိက္ကန္တဿ ပန ပရိဘောဂေ အနာပတ္တိဒဿနတ္ထမိဒံ ဝုတ္တ”^၂န္တိ။ တသ္မာ ဧဝံ ဒိန္တံ ဘောသန္တံ သစေ သာမဏေရာ အဘိသင်္ခရိတွာ ဝါ အနဘိသင်္ခရိတွာ ဝါ တဿ ဘိက္ခုနော နတ္ထကမ္မတ္ထံ ဒဒေယျ။ ဂဟေတွာ နတ္ထကမ္မံ ကာတဗ္ဗံ။ သစေ ဗာလော ဟောတိ ဒါတုံ န ဇာနာတိ။ အညေန ဘိက္ခုနာ ဝတ္တဗ္ဗော “အတ္ထိ တေ သာမဏေရ တေလ”^၃န္တိ။ အာမ ဘန္တေ အတ္ထိတိ။ အာဟရ ထေရဿ ဘောသန္တံ ကရိဿာမာတိ။ ဧဝမ္ပိ ဝုဇ္ဇတိ။ သေသံ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။

ကထိနသမုဋ္ဌာနံ၊ အကိရိယံ၊ နောသညာဝိမောက္ခံ၊ အစိတ္တကံ၊ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇံ၊ ကာယကမ္မဝစိကမ္ပံ၊ တိစိတ္တံ၊ တိဝေဒနန္တိ။

ဘောသန္တသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄-ဝဿိကသာဠိကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၆၂၆။ **တေန သမယေနာ**တိ ဝဿိကသာဠိကသိက္ခာပဒံ။ တတ္ထ **ဝဿိက-သာဠိကာ** အနုညာတာတိ စိဝရက္ခန္ဓကေ ဝိသာခါဝတ္ထုသ္မိ အနုညာတာ။ **ပဋိကစ္ဆေဝါ**တိ ပုရေယေဝ။

၆၂၇။ **မာသော သေသော ဂိမ္မာနန္တိ** စတုန္တံ ဂိမ္မာသနံ ဧကော ပစ္စိမမာသော သေသော။ **ကတွာ**တိ သိဗ္ဗနရဇနကပ္ပပရိယောသာနေန နိဋ္ဌပေတွာ။ ကရောန္တေန စ ဧကမေဝ ကတွာ သမယေ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗံ၊ ဒွေ အဓိဋ္ဌာတုံ န ဝုဇ္ဇတိ။

အတိရေကမာသေ သေသေ ဂိမ္မာနေတိ ဂိမ္မာနနာမကေ အတိရေကမာသေ သေသေ။

āpatti. Kasmā? Yena paṭiggahitaṃ, tena vissajjitattā, itarassa appaṭiggahitattā.

Vinassatīti aparibhogaṃ hoti. **Cattenāti**-ādīsu yena cittaṃ bhesajjaṃ cattaṇca vantaṇca muttaṇca hoti, taṃ cittaṃ cattaṃ vantaṃ muttanti vuccati. Tena cittaṃ puggalo anapekkhoti vuccati, evaṃ anapekkho sāmaṇerassa datvāti attho. Idaṃ kasmā vuttaṃ. “Evaṃ antosattāhe datvā pacchā labhitvā paribhuñjantassa anāpattidassanatthan”ti **Mahāsumatthero** āha. **Mahāpadumatthero** panāha “nayidaṃ yācitabbaṃ, antosattāhe dinnassa hi puna paribhoge āpattiyeva natthi. Sattāhātikkantassa pana paribhoge anāpattidassanatthamidaṃ vuttan”ti. Tasmā evaṃ dinnam bhesajjaṃ sace sāmaṇero abhisāṅkharitvā vā anabhisāṅkharitvā vā tassa bhikkhuno natthukammattamāṃ dadeyya, gahetvā natthukammaṃ kātabbāṃ. Sace bālo hoti dātum na jānāti, aññena bhikkhunā vattabbo “atthi te sāmaṇera telan”ti. Āma bhante atthīti. Āhara therassa bhesajjaṃ karissāmāti. Evampi vaṭṭati. Sesam uttānatthameva.

Kathinasamuṭṭhānaṃ, akiriyaṃ, nosaññāvimokkhaṃ, acittakaṃ, paṇṇattivajjaṃ, kāyakammavacīkammaṃ, ticittaṃ, tivedananti.

Bhesajjasikkhāpadavaṇṇanā niṭṭhitā.

4. Vassikasāṭikāsikkhāpadavaṇṇanā

626. **Tena samayenāti** Vassikasāṭikāsikkhāpadaṃ. Tattha **vassikasāṭikā anuññātāti** Cīvarakkhandhake Visākhāvatthusmim¹ anuññātā. **Paṭikaccevāti** pureyeve.

627. **Māso seso gimhānanti** catunnam gimhamāsānaṃ eko pacchimamāso seso. **Katvāti** sibbanarajanakappariyosānena niṭṭhapetvā. Karontena ca ekameva katvā samaye adhiṭṭhātabbāṃ, dve adhiṭṭhātum na vaṭṭati.

Atirekamāse sese gimhāneti gimhānanāmake atirekamāse sese.

1. Vi 3. 408 piṭṭhe.

အတိရေကဒ္ဓမာသေ သေသေ ဂိဗ္ဗာနေ ကတွံ နိဝါသေတိတိ ဧတ္ထ ပန ဌတွာ ဝဿိကသာဠိကာယ ပရိယေသနက္ခေတ္တံ ကရဏက္ခေတ္တံ နိဝါသနက္ခေတ္တံ အဓိဋ္ဌာနက္ခေတ္တံ စတုဗ္ဗိဓံ ခေတ္တံ၊ ကုစ္ဆိသမယော ပိဋ္ဌသမယောတိ ဒုဝိဓော သမယော၊ ပိဋ္ဌသမယစတုက္ကံ ကုစ္ဆိသမယစတုက္ကန္တိ ဒွေ စတုက္ကာနိ စ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။

တတ္ထ ဇေဋ္ဌမူလပုဏ္ဏမာသိယာ ပစ္ဆိမပါဠိပဒဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ ကာဠပက္ခပေါသထာ အယမေကော အဒ္ဓမာသော ပရိယေသနက္ခေတ္တုဉ္စေဝ ကရဏက္ခေတ္တုဉ္စေဝ။ ဧတသ္မိံ ဟိ အန္တရေ ဝဿိကသာဠိကံ အလဒ္ဓံ ပရိယေသိတုံ လဒ္ဓံ ကာတုဉ္စေဝ ဝနုတိ၊ နိဝါသေတုံ အဓိဋ္ဌာတုဉ္စေဝ န ဝနုတိ။ ကာဠပက္ခပေါသထသ ပစ္ဆိမပါဠိပဒဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ အာသာဠိပုဏ္ဏမာ အယမေကော အဒ္ဓမာသော ပရိယေသနက္ခေတ္တုဉ္စေဝ နိဝါသနာနံ တိဏ္ဍမ္ပိ ခေတ္တံ။ ဧတသ္မိံ ဟိ အန္တရေ ပရိယေသိတုံ ကာတုံ နိဝါသေတုဉ္စေဝ ဝနုတိ၊ အဓိဋ္ဌာတုံယေဝ န ဝနုတိ။ အာသာဠိပုဏ္ဏမာသိယာ ပစ္ဆိမပါဠိပဒဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ ကတ္တိက-ပုဏ္ဏမာ ဣမေ စတ္တာရော မာသာ ပရိယေသနက္ခေတ္တုဉ္စေဝ နိဝါသနာဓိဋ္ဌာနာနံ စတုဉ္စေဝ ခေတ္တံ။ ဧတသ္မိံ ဟိ အန္တရေ အလဒ္ဓံ ပရိယေသိတုံ လဒ္ဓံ ကာတုံ နိဝါသေတုံ အဓိဋ္ဌာတုဉ္စေဝ ဝနုတိ။ ဣဒံ တာဝ စတုဗ္ဗိဓံ ခေတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ကတ္တိကပုဏ္ဏမာသိယာ ပန ပစ္ဆိမပါဠိပဒဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ ဇေဋ္ဌ-မူလပုဏ္ဏမာ ဣမေ သတ္တ မာသာ ပိဋ္ဌသမယော နာမ။ ဧတသ္မိံ ဟိ အန္တရေ “ကာလော ဝဿိကသာဠိကာယာ”တိအာဒိနာ နယေန သတုပ္ပါဒံ ကတွာ အညာတကအပ္ပဝါရိတဋ္ဌာနတော ဝဿိကသာဠိကစိဝရံ နိပ္ပါဒေန္တဿ ဣမိနာ သိက္ခာပဒေန နိဿဂ္ဂိယံ ပါစိတ္တိယံ။ “ဒေဝ မေ ဝဿိကသာဠိကစိဝရံ”န္တိ-အာဒိနာ နယေန ဝိညတ္တိံ ကတွာ နိပ္ပါဒေန္တဿ အညာတကဝိညတ္တိသိက္ခာ-ပဒေန နိဿဂ္ဂိယံ ပါစိတ္တိယံ။ ဝုတ္တနယေနော သတုပ္ပါဒံ ကတွာ ဣတက-ပဝါရိတဋ္ဌာနတော နိပ္ပါဒေန္တဿ ဣမိနာ သိက္ခာပဒေန နိဿဂ္ဂိယံ ပါစိတ္တိယံ။ ဝိညတ္တိံ ကတွာ နိပ္ပါဒေန္တဿ အညာတကဝိညတ္တိသိက္ခာပဒေန အနာပတ္တိ။ ဝုတ္တဉ္စေဝံ ပရိဝါရေ—

“မာတရံ စိဝရံ ယာစေ၊ နော စ သံသေ ပရိဏတံ။
ကေနဿ ဟောတိ အာပတ္တိ၊ အနာပတ္တိ စ ဣတကေ။
ပဉ္စာ မေသာ ကုသလေဟိ စိန္တိတာ”တိ။

628. **Atirekaddhamāse sese gimhāne katvā nivāsetīti** ettha pana ṭhatvā vassikasāṭikāya pariyesanakkhettaṃ karaṇakkhettaṃ nivāsanakkhettaṃ adhiṭṭhānakkhettaṃ catubbidhaṃ khettaṃ, kucchisamayo piṭṭhisamayoti duvidho samayo, piṭṭhisamayacatukkaṃ kucchisamayacatukkanti dve catukkāni ca veditabbāni.

Tattha jeṭṭhamūlapuṇṇamāsiyā pacchimapāṭipadadivasato paṭṭhāya yāva kālapakkhuposathā ayameko addhamāso pariyesanakkhettañceva karaṇakkhettañca. Etasmim hi antare vassikasāṭikaṃ aladdhaṃ pariyesitum, laddhaṃ kātuñca vaṭṭati, nivāsetum, adhiṭṭhātuñca na vaṭṭati. Kālapakkhuposathassa pacchimapāṭipadadivasato paṭṭhāya yāva āsālhipuṇṇamā ayameko addhamāso pariyesanakaraṇanivāsanānaṃ tiṇṇampi khettaṃ. Etasmim hi antare pariyesitum, kātum, nivāsetuñca vaṭṭati, adhiṭṭhātumyeva na vaṭṭati. Āsālhipuṇṇamāsiyā pacchimapāṭipadadivasato paṭṭhāya yāva kattikapuṇṇamā ime cattāro māsā pariyesanakaraṇanivāsanādhiṭṭhānānaṃ catunnaṃ khettaṃ. Etasmim hi antare aladdhaṃ pariyesitum, laddhaṃ kātum, nivāsetum, adhiṭṭhātuñca vaṭṭati. Idaṃ tāva **catubbidhaṃ khettaṃ** veditabbaṃ.

Kattikapuṇṇamāsiyā pana pacchimapāṭipadadivasato paṭṭhāya yāva jeṭṭhamūlapuṇṇamā ime satta māsā **piṭṭhisamayo** nāma. Etasmim hi antare “kālo vassikasāṭikāyā”ti-ādinā nayena satuppādaṃ katvā aññātaka-appavāritaṭṭhānato vassikasāṭikacīvaraṃ nipphādentassa iminā sikkhāpadena nissaggiyaṃ pācittiyaṃ. “Detha me vassikasāṭikacīvaraṃ”ti-ādinā nayena viññattim katvā nipphādentassa aññātakaviññattisikkhāpadena nissaggiyaṃ pācittiyaṃ. Vuttanayeneva satuppādaṃ katvā ñātakapavāritaṭṭhānato nipphādentassa imināva sikkhāpadena nissaggiyaṃ pācittiyaṃ. Viññattim katvā nipphādentassa Aññātakaviññattisikkhāpadena anāpatti.

Vuttañhetam **Parivāre**—

“Mātaraṃ cīvaraṃ yāce, no ca saṃghe pariṇataṃ.

Kenassa hoti āpatti, anāpatti ca ñātake.

Pañhā mesā kusalehi cintitā”ti¹.

1. Vi 5. 378 piṭṭhe.

အယဉ္ဇိ ပဉ္ဇော ဣမမတ္တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တောတိ။ ဧဝံ ဝိဠိသမယစတုက္ကံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဇေဋ္ဌမူလပုဏ္ဏမာသိယာ ပန ပစ္စိမပါဠိပဒဒိဝသတော ပဉ္ဇာယ ယာဝကတ္တိကပုဏ္ဏမာ ဣမေ ပဉ္ဇ မာသာ ကုစ္ဆိသမယော နာမ။ တေသ္မိံ ဟိ အန္တရေ ဝုတ္တနယေန သတုပ္ပါဒံ ကတွာ အညာတကအပ္ပဝါရိတဋ္ဌာနတော ဝဿိကသာဠိကစီဝရံ နိပ္ပါဒေန္တဿ ဝတ္တဘေဒေ ဒုက္ကဋ္ဌံ။ ယေ မနဿာ ပုဗ္ဗေဝိ ဝဿိကသာဠိကစီဝရံ ဒေန္တိ၊ ဣမေ ပန သစေဝိ အတ္တနော အညာတကအပ္ပဝါရိတာ ဟောန္တိ၊ ဝတ္တဘေဒေါ နတ္ထိ၊ တေသု သတုပ္ပါဒကရဏဿ အနုညာတတ္တာ။ ဝိညတ္တိံ ကတွာ နိပ္ပါဒေန္တဿ အညာတကဝိညတ္တိသိက္ခာပဒေန နိဿဂ္ဂိယံ ပါစိတ္တိယံ။ ဣဒံ ပန ပကတိယာ ဝဿိကသာဠိကဒါယကေသုဝိ ဟောတိယေဝ။ ဝုတ္တနယေနဝ သတုပ္ပါဒံ ကတွာ ဉာတကပဝါရိတဋ္ဌာနတော နိပ္ပါဒေန္တဿ ဣမိနာ သိက္ခာပဒေန အနာပတ္တိ။ ဝိညတ္တိံ ကတွာ နိပ္ပါဒေန္တဿ အညာတကဝိညတ္တိသိက္ခာပဒေန အနာပတ္တိ။ န ဝတ္တဗ္ဗာ ဒေထ မေတိ ဣဒဉ္စိ ပရိယေသနကာလေ အညာတကအပ္ပဝါရိတေယေဝ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ ဧဝံ ကုစ္ဆိသမယစတုက္ကံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

နဂ္ဂေါ ကာယံ ဩဿာပေတိ၊ အာပတ္တိံ ဒုက္ကဋ္ဌဿာတိ ဧတ္ထ ဥဒကဗုသိတဂဏနာယ အကတွာ နှာနပရိယောသာနဝသေန ပယောဂေ ပယောဂေ ဒုက္ကဋ္ဌေန ကာရေတဗ္ဗော။ သော စ ခေါ ဝိဝဋ္ဌင်္ဂဏေ အာကာသတော ပတိတဥဒကေန နှာယန္တော။ နှာနကောဋ္ဌကဝါပိအာဒိသု သဇ္ဇေဟိ အာသိတ္တဥဒကေန ဝါ နှာယန္တဿ အနာပတ္တိ။

ဝဿံ ဥက္ကနိယတိတိ ဧတ္ထ သစေ ကတပရိယေသိတာယ^၁ ဝဿိကသာဠိကာယ ဂိမ္မာနံ ပစ္စိမံ မာသံ ခေပေတွာ ပုန ဝဿာနဿ ပဌမမာသံ ဥက္ကနိတွာ ဂိမ္မာနံ ပစ္စိမမာသမေဝ ကရေန္တိ၊ ဝဿိကသာဠိကာ ဓောဝိတွာ နိက္ခိပိတဗ္ဗော။ အနဓိဋ္ဌိတာ အဝိကပ္ပိတာ ခွေ မာသေ ပရိဟာရံ လဘတိ၊ ဝဿူပနာယိကဒိဝသေ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗော။ သစေ သတိသမ္ဗောသေန ဝါ အပ္ပဟောနကဘာဝေန ဝါ အကတာ ဟောတိ၊ တေ စ ခွေ မာသေ ဝဿာနဿ စ စာတုမာသန္တိ ဆ မာသေ ပရိဟာရံ လဘတိ။ သစေ ပန ကတ္တိကမာသေ ကထိနံ အတ္တရိယတိ၊ အပရေဝိ စတ္တာရေ မာသေ လဘတိ၊ ဧဝံ ဒသ မာသာ ဟောန္တိ။ တတော ပရမ္ပိ သတိယာ ပစ္စာသာယ မူလစီဝရံ ကတွာ ဌပေန္တဿ

၁-ကတပရိယောသိတာယ (သျှာ၊ က)

Ayañhi pañho imamattham sandhāya vuttoti. Evaṃ **piṭṭhisamayacatukkaṃ** veditabbaṃ.

Jeṭṭhamūlapuṇṇamāsiyā pana pacchimapāṭipadadivasato paṭṭhāya yāva kattikapuṇṇamā ime pañca māsā **kucchisamayo** nāma. Etasmim hi antare vuttanayena satuppādam katvā aññātaka-appavāritatṭhānato vassikasāṭikacīvaram nipphādentassa vattabhede dukkaṭam. Ye manussā pubbepi vassikasāṭikacīvaram denti, ime pana sacepi attano aññātaka-appavāritā honti, vattabhedo natthi, tesu satuppādakaraṇassa anuññātattā. Viññattim katvā nipphādentassa aññātakaviññattisikkhāpadena nissaggiyaṃ pācittiyaṃ. Idam pana pakatiyā vassikasāṭikadāyakesupi hotiyeva. Vuttanayeneva satuppādam katvā ñātakapavāritatṭhānato nipphādentassa iminā sikkhāpadena anāpatti. Viññattim katvā nipphādentassa Aññātakaviññattisikkhāpadena anāpatti. **Na vattabbā “detha me”**ti idañhi pariyesanakāle aññātaka-appavāriteyeva sandhāya vuttam. Evaṃ **kucchisamayacatukkaṃ** veditabbaṃ.

629. **Naggo kāyaṃ ovassāpeti, āpatti dukkaṭassāti** ettha udakaphusitagaṇanāya akatvā nhānapariyosānavasena payoge payoge dukkaṭena kāretabbo. So ca kho vivaṭaṅgaṇe ākāśato patita-udakeneva nhāyanto. Nhānakotṭhakavāpi-ādīsu ghaṭṭhi āsitta-udakena vā nhāyantassa anāpatti.

630. **Vassaṃ ukkaḍḍhiyatīti** ettha sace katapariyesitāya¹ vassikasāṭikāya gimhānam pacchimaṃ māsam khepetvā puna vassānassa paṭhamamāsam ukkaḍḍhitvā gimhānam pacchimaṃ māsameva karonti, vassikasāṭikā dhovitvā nikkhipitabbā. Anadhiṭṭhitā avikappitā dve māsē parihāram labhati, vassūpanāyikadivase adhiṭṭhātabbā. Sace satisammosena vā appahonakabhāvena vā akatā hoti, te ca dve māsē, vassānassa ca cātumāsanti cha māsē parihāram labhati. Sace pana kattikamāsē kathinaṃ atthariyati, aparepi cattāro māsē labhati, evaṃ dasa māsā honti. Tato parampi satiyā paccāsāya mūlacīvaram katvā ṭhapentassa

1. Katapariyositāya (Syā, Ka)

ဧကမာသန္တိ ဧဝံ ဧကာဒသ မာသေ ပရိဟာရံ လဘတိ။ သစေ ပန ဧကာဟ-
ဒ္ဒိဟာဒိဝသေန ယာဝ ဒသာဟာနာဂတာယ ဝဿူပနာယိကာယ၊ အန္တောဝသေ
ဝါ လဒ္ဓါ စေဝ နိဋ္ဌိတာ စ၊ ကဒါ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗာတိ ဧတံ **အဋ္ဌကထာသု** န
ဝိစာရိတံ။ လဒ္ဓိဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ အန္တောဒသာဟေ၊ နိဋ္ဌိတာ ပန တသ္မိယေဝ
အန္တောဒသာဟေ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗာ။ ဒသာဟာတိက္ကမေ နိဋ္ဌိတာ တဒဟေဝ
အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗာ။ ဒသာဟေ အပ္ပဟောန္တေ စီဝရကာလံ နာတိက္ကမေတဗ္ဗာတိ
အယံ နော အတ္တနောမတိ။ ကဿော? “အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ တိစီဝရံ အဓိဋ္ဌာတုံ၊
န ဝိကပ္ပေတုံ။ ဝဿိကသာဋိကံ ဝဿာနံ စာတုမာသံ အဓိဋ္ဌာတုံ၊ တတော ပရံ
ဝိကပ္ပေတုံ”န္တိ ဟိ ဝုတ္တံ။ တဿော ဝဿူပနာယိကတော ပုဗ္ဗေ ဒသာဟာ-
တိက္ကမေဝိ အနာပတ္တိ။ “ဒသာဟပရမံ အတိရေကစီဝရံ ဓာရေတဗ္ဗ”န္တိ စ
ဝုတ္တံ။ တဿော ဧကာဟဒ္ဒိဟာဒိဝသေန ယာဝ ဒသာဟာနာဂတာယ ဝဿူ-
ပနာယိကာယ အန္တောဝသေ ဝါ လဒ္ဓါ စေဝ နိဋ္ဌိတာ စ ဝုတ္တနယေနော
အန္တောဒသာဟေ ဝါ တဒဟု ဝါ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗာ၊ ဒသာဟေ အပ္ပဟောန္တေ
စီဝရကာလံ နာတိက္ကမေတဗ္ဗာ။

တတ္ထ သိယာ၊ “ဝဿာနံ စာတုမာသံ အဓိဋ္ဌာတုန္တိ ဝစနတော စာတု-
မာသဗ္ဗန္တရေ ယဒါ ဝါ တဒါ ဝါ? အဓိဋ္ဌာတုံ ဝဋ္ဋတိ”တိ။ ယဒိ ဧဝံ
“ကဏ္ဍပုဋိစ္ဆာဒိ” ယာဝ အာဗာဓာ အဓိဋ္ဌာတု”န္တိ ဝုတ္တံ။ သာပိ စ ဒသာဟံ
အတိက္ကာမေတဗ္ဗာ သိယာ၊ ဧဝေ သတိ ဒသာဟပရမံ အတိရေကစီဝရံ
ဓာရေတဗ္ဗန္တိ ဣဒံ ဝိရုဇ္ဈတိ၊ တဿော ယထာဝုတ္တမေဝ ဂဟေတဗ္ဗံ၊ အညံ ဝါ
အစလံ ကာရဏံ လဘိတွာ ဆဇ္ဇေတဗ္ဗံ။ အပိစ ကုရုန္တိယမ္ပိ နိဿဂ္ဂိယာဝသာနေ
ဝုတ္တံ “ကဒါ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗာ၊ လဒ္ဓိဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ အန္တောဒသာဟေ၊
နိဋ္ဌိတာ ပန တသ္မိယေဝ အန္တောဒသာဟေ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗာ။ ယဒိ နပ္ပဟောတိ
ယာဝ ကတ္တိကပုဏ္ဏမာ ပရိဟာရံ လဘတိ”တိ။

၆၃၀။ **အန္တိန္ဒစီဝရသာတိ** ဧတံ ဝဿိကသာဋိကမေဝ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။
တေသံ ဟိ နဂ္ဂါနံ ကာယောဝဿာပနေ အနာပတ္တိ။ ဧတ္ထ စ မဟဂ္ဂ-
ဝဿိကသာဋိကံ နိဝါသေတွာ နှာယန္တဿ စောရုပဒ္ဓဝေါ အာပဒါ နာမ။
သေသမေတ္ထ ဥတ္တာနမေဝ။

ekamāsanti evaṃ ekādasa māse parihāraṃ labhati. Sace pana ekāhadvihādivasena yāva dasāhānāgatāya vassūpanāyikāya, antovasse vā laddhā ceva niṭṭhitā ca, kadā adhiṭṭhātabbāti etaṃ **Aṭṭhakathāsu** na vicāritaṃ. Laddhādivasato paṭṭhāya antodasāhe, niṭṭhitā pana tasmiṃyeva antodasāhe adhiṭṭhātabbā. Dasāhātikkame niṭṭhitā tadaheva adhiṭṭhātabbā. Dasāhe appahonte cīvarakālaṃ nātikkametabbāti ayaṃ no attanomati. Kasmā? “Anujānāmi bhikkhave ticīvaraṃ adhiṭṭhātum, na vikappetum. Vassikasāṭikaṃ vassānaṃ cātumāsāṃ adhiṭṭhātum, tato paraṃ vikappetun”ti¹ hi vuttaṃ. Tasmā vassūpanāyikato pubbe dasāhātikkamepi anāpatti. “Dasāhaparamaṃ atirekacīvaraṃ dhāretabban”ti² ca vuttaṃ. Tasmā ekāhadvihādivasena yāva dasāhānāgatāya vassūpanāyikāya antovasse vā laddhā ceva niṭṭhitā ca vuttanayeneva antodasāhe vā tadahu vā adhiṭṭhātabbā, dasāhe appahonte cīvarakālaṃ nātikkametabbā.

Tattha siyā “vassānaṃ cātumāsāṃ adhiṭṭhātunti vacanato cātumāsabbhantare yadā vā tadā vā³ adhiṭṭhātum vaṭṭatī”ti. Yadi evaṃ “kaṇḍuppaṭicchādīm yāva ābādhā adhiṭṭhātun”ti vuttaṃ. Sāpi ca dasāhaṃ atikkāmetabbā siyā, evaṃ sati dasāhaparamaṃ atirekacīvaraṃ dhāretabbanti idaṃ virujjhati, tasmā yathāvuttameva gahetabbaṃ, aññaṃ vā acaḥ kārāṇaṃ labhitvā chaḍḍetabbaṃ. Apica **Kurundiyampi** nissaggiyāvasāne vuttaṃ “kadā adhiṭṭhātabbā? Laddhādivasato paṭṭhāya antodasāhe, niṭṭhitā pana tasmiṃyeva antodasāhe adhiṭṭhātabbā. Yadi nappahoti, yāva kattikapuṇṇamā parihāraṃ labhatī”ti.

Acchinnacīvarassāti etaṃ vassikasāṭikameva sandhāya vuttaṃ. Tesāṃ hi naggānaṃ kāyovassāpane anāpatti. Ettha ca mahagghavassikasāṭikaṃ nivāsetvā nhāyantassa corupaddavo **āpadā** nāma. Sesamettha uttānameva.

1. Vi 3. 411 piṭṭhe. 2. Vi 1. 295 piṭṭhe. 3. Yadā tadā vā (Sī), yadā tadā (Ka)

ဆသမုဋ္ဌာနံ၊ ကိရိယံ၊ နောသညာဝိမောက္ခံ၊ အစိတ္တကံ၊ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇံ၊ ကာယကမ္မဝစီကမ္ပံ၊ တိစိတ္တံ၊ တိဝေဒနန္တိ။

ဝသိကသာဠိကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၅-စီဝရအတ္ထိန္ဒနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၆၃၁။ **တေန သမယေန**တိ စီဝရအတ္ထိန္ဒနသိက္ခာပဒံ။ တတ္ထ ယဗ္ဗိ ဟူဟန္တိ ယဗ္ဗိ တေ အဟံ။ သော ကိရိ “မမ ပတ္ထစီဝရဥပါဟနပစ္စတ္တရဏာနိ ဝဟန္တော မယာ သဗ္ဗိ” စာရိကံ ပတ္ထမိဿတိ”တိ အဒါသိ။ တေနဝမာဟ။ အတ္ထိန္ဒတိ ဗလက္ခာရေန အဂ္ဂဟေသိ၊ သကသညာယ ဂဟိတတ္တာ ပနဿ ပါရာဇိကံ နတ္ထိ၊ ကိလမေတွာ ဂဟိတတ္တာ အာပတ္တိ ပညတ္တာ။

၆၃၂။ **သယံ အတ္ထိန္ဒတိ၊ နိဿဂ္ဂိယံ ပါစိတ္တိယန္တိ** ဧကံ စီဝရံ ဧကာဗဒ္ဓါနိ စ ဗဟူနိ အတ္ထိန္ဒတော ဧကာ အာပတ္တိ။ ဧကတော အဗဒ္ဓါနိ ဝိသု ဝိသု ဌိတာနိ ဗဟူနိ အတ္ထိန္ဒတော “သင်္ခာဝိ” အာဟရ၊ ဥတ္တရာသင်္ခာ အာဟရ”တိ ဧဝံ အာဟရပယတော စ ဝတ္ထုဂဏနာယ အာပတ္တိယော။ “မယာ ဒိန္နာနိ သဗ္ဗာနိ အာဟရ”တိ ဝဒတောပိ ဧကဝစနေနေဝ သမ္ပဟုလာ အာပတ္တိယော။

အညံ အာဏာပေတိ၊ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋ္ဌဿာတိ “စီဝရံ ဂဏှာ”တိ အာဏာပေတိ၊ ဧကံ ဒုက္ကဋ္ဌံ။ အာဏတ္တော ဗဟူနိ ဂဏှာတိ၊ ဧကံ ပါစိတ္တိယံ။ “သင်္ခာဝိ” ဂဏှာ။ ဥတ္တရာသင်္ခာ ဂဏှာ”တိ ဝဒတော ဝါစာယ ဝါစာယ ဒုက္ကဋ္ဌံ။ “မယာ ဒိန္နာနိ သဗ္ဗာနိ ဂဏှာ”တိ ဝဒတော ဧကဝါစာယ သမ္ပဟုလာ အာပတ္တိယော။

၆၃၄။ **အညံ ပရိက္ခာရန္တိ** ဝိကပ္ပနုပဂပစ္စိမစီဝရံ ဌပေတွာ ယံ ကိဉ္စ အန္တ-မသော သူစိဗ္ဗိ။ ဝေဌေတွာ ဌပိတသူစိသုပိ ဝတ္ထုဂဏနာယ ဒုက္ကဋ္ဌာနိ။ သိထိလဝေဌိတာသု ဧဝံ။ ဂါဠိ ကတွာ ဗဒ္ဓါသု ပန ဧကမေဝ ဒုက္ကဋ္ဌန္တိ မဟာပစ္စရိယံ ဝုတ္တံ။ သူစိဗ္ဗရေ ပက္ခိတ္တာသုပိ ဧသေဝ နယော။ ထဝိကာယ ပက္ခိပိတွာ သိထိလဗဒ္ဓ ဂါဠိဗဒ္ဓေသု တိကဋ္ဌကာဒိသု ဘေသဇ္ဇေသုပိ ဧသေဝ နယော။

Chasamuṭṭhānaṃ, kiriyaṃ, nosaññāvimokkhaṃ, acittakaṃ, paṇṇattivajjaṃ, kāyakammavacīkammaṃ, ticittaṃ, tivedananti.

Vassikasāṭikāsikkhāpadavaṇṇanā nīṭṭhitā.

5. Cīvara-acchindanasikkhāpadavaṇṇanā

631. **Tena samayenā**ti Cīvara-acchindanasikkhāpadaṃ. Tattha **yampi tyāhanti** yampi te ahaṃ. So kira “mama pattacīvara-upāhanapaccattharaṇāni vahanto mayā saddhiṃ cārikaṃ pakkamissatī”ti adāsi. Tenevamāha. **Acchindī**ti balakkārena aggahesi, sakasaññāya gahitattā panassa pārājikaṃ natthi, kilametvā gahitattā āpatti paññattā.

633. **Sayaṃ acchindati, nissaggiyaṃ pācittiyanti** ekaṃ cīvaraṃ ekābaddhāni ca bahūni acchindato ekā āpatti. Ekato abaddhāni visum visum ṭhitāni bahūni acchindato, “saṅghāṭiṃ āhara, uttarāsaṅgaṃ āharā”ti evaṃ āharāpayato ca vatthugaṇanāya āpattiyo. “Mayā dinnāni sabbāni āharā”ti vadatopi ekavacaneneva sambahulā āpattiyo.

Aññaṃ āṇāpeti, āpatti dukkaṭassatī “cīvaraṃ gaṇhā”ti āṇāpeti, ekaṃ dukkaṭaṃ. Āṇatto bahūni gaṇhāti, ekaṃ pācittiyaṃ. “Saṅghāṭiṃ gaṇha, uttarāsaṅgaṃ gaṇhā”ti vadato vācāya vācāya dukkaṭaṃ. “Mayā dinnāni sabbāni gaṇhā”ti vadato ekavācāya sambahulā āpattiyo.

634. **Aññaṃ parikkhāraṇti** vikappanupagapacchimacīvaraṃ ṭhapetvā yaṃkiñci antamaso sūcimpī. Veṭhetvā ṭhapitasūcīsupi vatthugaṇanāya dukkaṭāni. Sithilaveṭhitāsu evaṃ. Gāḷhaṃ katvā baddhāsu pana ekameva dukkaṭanti **Mahāpaccariyaṃ** vuttaṃ. Sūcihare pakkhittāsupi ese va nayo. Thavikāya pakkhipitvā sithilabaddha gāḷhabaddhesu tikaṭukādīsu bhesajjesupi ese va nayo.

၆၃၅။ သောဝါဒေတိ “ဘန္တေ တုမှာကံယေဝ ဣဒံ သာရပ”န္တိ ဧဝံ ဝါဒေတိ။ အထ ဝါပန “အာဝုသော မယံ တုယံ ‘ဝတ္ထပဋိပတ္တိ’ ကရိဿတိ၊ အမှာကံ သန္တိကေ ဥပဇ္ဈံ ဂဏှိဿတိ၊ ဓမ္မံ ပရိယာပုဏှိဿတိ”တိ စီဝရံ အဒမ္ပ။ သောဒါနိ တံ န ဝတ္တံ ကရောသိ၊ န ဥပဇ္ဈံ ဂဏှာသိ၊ န ဓမ္မံ ပရိယာပုဏှာသိ”တိ ဧဝမာဒိနိ ဝုတ္တော “ဘန္တေ စီဝရတ္ထာယ မညေ ဘဏထ။ ဣဒံ ဝေါ စီဝရ”န္တိ ဒေတိ။ ဧဝမ္ပိ သောဝါဒေတိ။ ဒိသာပက္ကန္တံ ဝါပန ဒဟရံ “နိဝတ္ထေယ န”န္တိ ဘဏတိ။ သော န နိဝတ္တတိ။ စီဝရံ ဂဟေတွာ ရန္တထာတိ။ ဧဝံ စေ နိဝတ္တတိ သာရ။ သစေ “ပတ္တစီဝရတ္ထာယ မညေ တုမှေ ဘဏထ။ ဂဏှထ န”န္တိ ဒေတိ။ ဧဝမ္ပိ သောဝါဒေတိ။ ဝိဗ္ဗန္တံ ဝါဒိသာ “မယံ တုယံ ‘ဝတ္တံ ကရိဿတိ’တိ ပတ္တစီဝရံ အဒမ္ပ။ သောဒါနိ တံ ဝိဗ္ဗမိတွာ စရသိ”တိ ဝဒတိ။ ဣတရော “ဂဏှထ တုမှာကံ ပတ္တစီဝရ”န္တိ ဒေတိ။ ဧဝမ္ပိ သောဝါဒေတိ။ “မမ သန္တိကေ ဥပဇ္ဈံ ဂဏှန္တဿေဝ ဒေမိ၊ အညတ္ထ ဂဏှန္တဿ န ဒေမိ။ ဝတ္တံ ကရေန္တဿေဝ ဒေမိ၊ အကရေန္တဿ န ဒေမိ။ ဓမ္မံ ပရိယာပုဏှန္တဿေဝ ဒေမိ၊ အပရိယာပုဏှန္တဿ န ဒေမိ။ အဝိဗ္ဗမန္တဿေဝ ဒေမိ၊ ဝိဗ္ဗမန္တဿ န ဒေမိ”တိ ဧဝံ ပန ဒါတုံ န ဝုဇ္ဇတိ။ ဒဒတော ဒုက္ကဋ်။ အာဟရာပေတုံ ပန ဝုဇ္ဇတိ။ စဇိတွာ ဒိန္နံ အတ္ထိန္ဒိတွာ ဂဏှန္တော ဘဏ္ဍေေန ကာရေတဗ္ဗော။ သေသမေတ္ထ ဥတ္တာနမေဝါတိ။

တိသမုဋ္ဌာနံ—ကာယစိတ္တတော ဝါစာစိတ္တတော ကာယဝါစာစိတ္တတော စ သမုဋ္ဌာတိ။ ကိရိယံ၊ သညာဝိမောက္ခံ၊ သစိတ္တကံ၊ လောကဝဇ္ဇံ၊ ကာယကမ္မ-ဝစီကမ္ပံ၊ အကုသလစိတ္တံ၊ ဒုက္ခဝေဒနန္တိ။

စီဝရအတ္ထိန္ဒနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၆-သုတ္တဝိညတ္တိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၆၃၆။ တေန သမယေနာတိ သုတ္တဝိညတ္တိသိက္ခာပဒံ။ တတ္ထ ခေါမန္တိ ခေါမဝါကေဟိ ကတသုတ္တံ။ ကပ္ပါသိကန္တိ ကပ္ပါသတော နိဗ္ဗတ္တံ။ ကောသေယုန္တိ ကောသိယံသုဟိ ကန္တိတွာ ကတသုတ္တံ။ ကမ္မလန္တိ ဇဠကလောမသုတ္တံ။ သာဏန္တိ သာဏဝါကသုတ္တံ။ ဘင်္ဂန္တိ ပါဠေက္ကံ ဝါကသုတ္တမေဝါတိ ဧကေ။ ဧတေဟိ ပဉ္စဟိ မိဿေတွာ ကတသုတ္တံ ပန “ဘင်္ဂ”န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဝါယာပေတိ၊ ပယောဂေ ပယောဂေ ဒုက္ကဋ်သစေ တန္တဝါယဿ တုရိဝေမာဒိနိ နတ္ထိ။ တာနိ “အရညတော အာဟရိဿာမိ”တိ ဝါသိ ဝါ ဖရသုံ

635. **So vā detī**ti “bhante tumhākaṃyeva idaṃ sāruppan”ti evaṃ vā deti, atha vā pana “āvuso mayaṃ tuyhaṃ ‘vattapaṭipattim karissati, amhākaṃ santike upajjhaṃ gaṇhissati, dhammaṃ pariyāpuṇissatī”ti cīvaraṃ adamha, so dāni tvaṃ na vattaṃ karosi, na upajjhaṃ gaṇhāsi, na dhammaṃ pariyāpuṇāsī”ti evamādīni vutto “bhante cīvaratthāya maññe bhaṇatha, idaṃ vo cīvaraṃ”ti deti, evampi so vā deti. Disāpakkantaṃ vā pana daharaṃ “nivattetha nan”ti bhaṇati, so na nivattati. Cīvaraṃ gahetvā rundhathāti, evaṃ ce nivattati, sādhu. Sace “pattacīvaratthāya maññe tumhe bhaṇatha, gaṇhatha, nan”ti deti. Evampi so vā deti, vibbhantaṃ vā disvā “mayaṃ tuyhaṃ ‘vattaṃ karissatī”ti pattacīvaraṃ adamha, so dāni tvaṃ vibbhamitvā carasī”ti vadati. Itaro “gaṇhatha tumhākaṃ pattacīvaraṃ”ti deti. Evampi so vā deti. “Mama santike upajjhaṃ gaṇhantasseva demi, aññattha gaṇhantassa na demi. Vattaṃ karontasseva demi, akarontassa na demi. Dhammaṃ pariyāpuṇantasseva demi, apariyāpuṇantassa na demi. Avibbhamantasseva demi, vibbhamantassa na demi”ti evaṃ pana dātum na vaṭṭati, dadato dukkaṭaṃ. Āharāpetum pana vaṭṭati. Cajitvā dinnam acchinditvā gaṇhanto bhaṇdagghena kāretabbo. Sesamettha uttānamevāti.

Tisamuṭṭhānaṃ—kāyacittato, vācācittato, kāyavācācittato ca samuṭṭhāti, kiriyaṃ, saññāvimokkhaṃ, sacittakaṃ, lokavajjaṃ, kāyakammavacīkammaṃ, akusalacittaṃ, dukkhavedananti.

Cīvara-acchindanasikkhāpadavaṇṇanā niṭṭhitā.

6. Suttaviññattisikkhāpadavaṇṇanā

636-38. **Tena samayenā**ti Suttaviññattisikkhāpadaṃ. Tattha **khomanti** khomavākehi Katasuttaṃ. **Kappāsikanti** kappāsato nibbattaṃ. **Koseyyanti** kosiyaṃsūhi kantitvā Katasuttaṃ. **Kambalanti** Elakalomasuttaṃ. **Sāṇanti** Sāṇavākasuttaṃ. **Bhaṅganti** pāṭekkaṃ Vākasuttamevāti eke. Etehi pañcahi missetvā katasuttaṃ pana “bhaṅgaṃ”ti veditabbaṃ.

Vāyāpeti, payoge payoge dukkaṭanti sace tantavāyassa turivemādīni natthi, tāni “araññato āharissāmī”ti vāsim vā pharasum

ဝါ နိဿေတိ၊ တတော ပဋ္ဌာယ ယံ ယံ ဥပကရဏတ္ထာယ ဝါ စိဝရဝါယနတ္ထာယ^၁ ဝါ ကရောတိ၊ သဗ္ဗတ္ထ တန္တဝါယဿ ပယောဂေ ပယောဂေ ဘိက္ခုဿ ဒုက္ကဋ်။ ဒီဃတော ဝိဒတ္ထိမတ္ထေ တိရိယဉ္စ ဟတ္ထမတ္ထေ ဝိတေ နိဿဂ္ဂိယံ ပါစိတ္တိယံ။ **မဟာပစ္စရိယံ** ပန “ယာဝ ပရိယောသာနံ ဝါယာပေန္တဿ ဖလကေ ဖလကေ နိဿဂ္ဂိယံ ပါစိတ္တိယံ” နှိ ဝုတ္တံ။ တမ္ပိ ဣဒမေဝ ပမာဏံ သန္ဓာယ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဝိကပ္ပနုပဝပစ္စိမံ ဟိ^၂ စိဝရသန္နံ^၃ ဂစ္ဆတိတိ။

အဝိစေတ္ထ ဧဝံ ဝိနိစ္ဆယော ဝေဒိတဗ္ဗော—သုတ္တံ တာဝ သာမံ ဝိညာပိတံ အကပ္ပိယံ၊ သေသံ ဉ္ဇတကာဒိဝသေန ဥပ္ပန္နံ ကပ္ပိယံ။ တန္တဝါယောပိ အညာတကအပ္ပဝါရိတော ဝိညတ္တိယာ လဒ္ဓေါ အကပ္ပိယော၊ သေသော ကပ္ပိယော။ တတ္ထ အကပ္ပိယသုတ္တံ အကပ္ပိယတန္တဝါယေန ဝါယာပေန္တဿ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေန နိဿဂ္ဂိယံ။ တေနော ပန ကပ္ပိယသုတ္တံ ဝါယာပေန္တဿ ယထာ ပုဗ္ဗေ နိဿဂ္ဂိယံ၊ ဧဝံ ဒုက္ကဋ်။ တေနော ကပ္ပိယံ အကပ္ပိယဉ္စ သုတ္တံ ဝါယာပေန္တဿ ယဒိ ပစ္စိမစိဝရပ္ပမာဏေန ဧကော ပရိစ္ဆေဒေါ သုဒ္ဓကပ္ပိယ-သုတ္တမယော၊ ဧကော အကပ္ပိယသုတ္တမယောတိ ဧဝံ ကေဒါရဗဒ္ဓံ ဝိယ စိဝရံ ဟောတိ၊ အကပ္ပိယသုတ္တမယေ ပရိစ္ဆေဒေ ပါစိတ္တိယံ၊ ဣတရသ္မိံ တထေဝ ဒုက္ကဋ်။ ယဒိ တတော ဦးပရိစ္ဆေဒေါ ဟောန္တိ အန္တမသော အစ္စမဏ္ဍလ-ပ္ပမာဏာပိ၊ သဗ္ဗပရိစ္ဆေဒေသု ပရိစ္ဆေဒဂဏနာယ ဒုက္ကဋ်။ အထ ဧကန္တရိကေန ဝါ သုတ္တေန၊ ဒီဃတော ဝါ ကပ္ပိယံ တိရိယံ အကပ္ပိယံ ကတွာ ဝိတံ ဟောတိ၊ ဖလကေ ဖလကေ ဒုက္ကဋ်။ ကပ္ပိယတန္တဝါယေနပိ အကပ္ပိယသုတ္တံ ဝါယာပေန္တဿ ယထာ ပုဗ္ဗေ နိဿဂ္ဂိယံ၊ ဧဝံ ဒုက္ကဋ်။ တေနော ကပ္ပိယဉ္စ အကပ္ပိယဉ္စ သုတ္တံ ဝါယာပေန္တဿ သစေ ပစ္စိမစိဝရပ္ပမာဏာ၊ ဦးကာ ဝါ အကပ္ပိယသုတ္တပရိစ္ဆေဒေါ ဟောန္တိ၊ တေသု ပရိစ္ဆေဒဂဏနာယ ဒုက္ကဋ်။ ကပ္ပိယ-သုတ္တပရိစ္ဆေဒေသု အနာပတ္တိ။ အထ ဧကန္တရိကေန ဝါ သုတ္တေန၊ ဒီဃတော ဝါ ကပ္ပိယံ တိရိယံ အကပ္ပိယံ ကတွာ ဝိတံ ဟောတိ၊ ဖလကေ ဖလကေ ဒုက္ကဋ်။

ယဒိ ပန ဒွေ တန္တဝါယာ ဟောန္တိ ဧကော ကပ္ပိယော ဧကော အကပ္ပိယော၊ သုတ္တဉ္စ အကပ္ပိယံ၊ တေ စေ ဝါရေန ဝိနန္တိ၊ အကပ္ပိယတန္တဝါယေန ဝိတေ ဖလကေ ဖလကေ ပါစိတ္တိယံ၊ ဦးတရေ ဒုက္ကဋ်။ ဣတရေန ဝိတေ ဥဘယတ္ထ ဒုက္ကဋ်။ သစေ ဒွေပိ ဝေမံ ဂဟေတွာ ဧကတော ဝိနန္တိ၊ ဖလကေ ဖလကေ ပါစိတ္တိယံ^၃။ အထ သုတ္တံ ကပ္ပိယံ၊ စိဝရဉ္စ ကေဒါရဗဒ္ဓါဒိဟိ သပရိစ္ဆေဒံ၊ အကပ္ပိယတန္တ-ဝါယေန ဝိတေ ပရိစ္ဆေဒေ ပရိစ္ဆေဒေ ဒုက္ကဋ်။ ဣတရေန ဝိတေ အနာပတ္တိ။ သစေ

၁-စိဝရဝါယာပနတ္ထာယ (သီ) ၂-ဝိကပ္ပနုပံ ဟိ ပစ္စိမံ စိဝရံ (သီ) ၃-ဒုက္ကဋ် (သျှ၊က)

vā niseti, tato paṭṭhāya yaṃ yaṃ upakaraṇatthāya vā cīvaravāyanatthāya¹ vā karoti, sabbattha tantavāyassa payoge payoge bhikkhussa dukkaṭaṃ. Dīghato vidatthimatte, tiriyañca hatthamatte vīte nissaggiyaṃ pācittiyaṃ. **Mahāpaccariyaṃ** pana “yāva pariyosānaṃ vāyāpentassa phalake phalake nissaggiyaṃ pācittiyaṃ”ti vuttaṃ. Tampi idameva pamāṇaṃ sandhāya vuttanti veditabbaṃ. Vikappanupagapacchimam hi² cīvarasaṅkhyāṃ gacchatīti.

Apicettha evaṃ vinicchayo veditabbo—suttaṃ tāva sāmaṃ viññāpitaṃ akappiyaṃ, sesaṃ ñātakādivasena uppannaṃ kappiyaṃ. Tantavāyopi aññātaka-appavārīto viññattiyā laddho akappiyo, seso kappiyo. Tattha akappiyasuttaṃ akappiyatantavāyena vāyāpentassa pubbe vuttanayena nissaggiyaṃ. Teneva pana kappiyasuttaṃ vāyāpentassa yathā pubbe nissaggiyaṃ, evaṃ dukkaṭaṃ. Teneva kappiyaṃ akappiyañca suttaṃ vāyāpentassa yadi pacchimaṇḍalappamāṇena eko paricchedo suddhakappiyasuttamayo, eko akappiyasuttamayo evaṃ kedārabaddhaṃ viya cīvaraṃ hoti, akappiyasuttamaye paricchede pācittiyaṃ, itarasmim tatheva dukkaṭaṃ. Yadi tato ūnaparicchedā honti antamaso acchimaṇḍalappamāṇāpi, sabbaparicchedesu paricchedagaṇanāya dukkaṭaṃ. Atha ekantarikena vā suttena, dīghato vā kappiyaṃ tiriyaṃ akappiyaṃ katvā vītaṃ hoti, phalake phalake dukkaṭaṃ. Kappiyatantavāyenapi akappiyasuttaṃ vāyāpentassa yathā pubbe nissaggiyaṃ, evaṃ dukkaṭaṃ. Teneva kappiyañca akappiyañca suttaṃ vāyāpentassa sace pacchimaṇḍalappamāṇā, ūnakā vā akappiyasuttaparicchedā honti, tesu paricchedagaṇanāya dukkaṭaṃ. Kappiyasuttaparicchedesu anāpatti. Atha ekantarikena vā suttena, dīghato vā kappiyaṃ tiriyaṃ akappiyaṃ katvā vītaṃ hoti, phalake phalake dukkaṭaṃ.

Yadi pana dve tantavāyā honti eko kappiyo, eko akappiyo, suttañca akappiyaṃ, te ce vārena vinanti, akappiyatantavāyena vīte phalake phalake pācittiyaṃ, ūnatara dukkaṭaṃ. Itarena vīte ubhayattha dukkaṭaṃ. Sace dvepi vemaṃ gahetvā ekato vinanti, phalake phalake pācittiyaṃ³. Atha suttaṃ kappiyaṃ, cīvarañca kedārabaddhādīhi saparicchedaṃ, akappiyatantavāyena vīte paricchede paricchede dukkaṭaṃ, itarena vīte anāpatti. Sace

1. Cīvaravāyāpanatthāya (Sī)

2. Vikappanupagaṃ hi pacchimaṃ cīvaraṃ (Sī)

3. Dukkaṭaṃ (Syā, Ka)

ခွေပိ ဝေမံ ဂဟေတွာ ဧကေတော ဝိနန္တိ၊ ဖလကေ ဖလကေ ဒုက္ကဋ္ဌံ။ အထ သုတ္တမိ ကပ္ပိယဉ္စ အကပ္ပိယဉ္စ၊ တေ စေ ဝါရေန ဝိနန္တိ၊ အကပ္ပိယတန္တဝါယေန အကပ္ပိယသုတ္တမယေသု ပစ္စိမစိဝရပ္ပမာဏေသု ပရိစ္ဆေဒေသု ဝီတေသု ပရိစ္ဆေဒ-ဂဏနာယ ပါစိတ္တိယံ။ ဦးနကတရေသု ကပ္ပိယသုတ္တမယေသု စ ဒုက္ကဋ္ဌံ။ ကပ္ပိယ-တန္တဝါယေန အကပ္ပိယသုတ္တမယေသု ပမာဏယုတ္တေသု ဝါ ဦးနကေသု ဝါ ဒုက္ကဋ္ဌမေဝ။ ကပ္ပိယသုတ္တမယေသု အနာပတ္တိ။

အထ ဧကန္တရိကေန ဝါ သုတ္တေန၊ ဒီသတော ဝါ အကပ္ပိယံ တိရိယံ ကပ္ပိယံ ကတွာ ဝိနန္တိ။ ဥဘောပိ ဝါ တေ ဝေမံ ဂဟေတွာ ဧကေတော ဝိနန္တိ။ အပရိစ္ဆေဒေ စိဝရေ ဖလကေ ဖလကေ ဒုက္ကဋ္ဌံ၊ သပရိစ္ဆေဒေ ပရိစ္ဆေဒဝသေန ဒုက္ကဋ္ဌာနီတိ။ အယံ ပန အတ္ထော မဟာအဋ္ဌကထာယံ အပါကဋ္ဌော၊ မဟာ-ပစ္စရိယာဒီသု ပါကဋ္ဌော။ ဣမ သဗ္ဗကာရေနေဝ ပါကဋ္ဌော။

သစေ သုတ္တမိ ကပ္ပိယံ၊ တန္တဝါယောပိ ကပ္ပိယော၊ ဣတကပ္ပဝါရိတော ဝါ မူလေန ဝါ ပယောဇိတော၊ ဝါယာပနပစ္စယာ အနာပတ္တိ။ ဒသာဟာတိက္ကမန-ပစ္စယာ ပန အာပတ္တိ ရက္ခန္တေန ဝိကပ္ပနပဂပ္ပမာဏမတ္တေ ဝီတေ တန္တေ ဌိတံယေဝ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗံ။ ဒသာဟာတိက္ကမေန နိဋ္ဌာဝိယမာနဉ္စ နိဿဂ္ဂိယံ ဘဝေယျာတိ။ ဣတကာဒီဟိ တန္တ အာရောပေတွာ “တုမှာကံ ဘန္တေဗ္ဗံ စိဝရံ ဂဏေယျာထာ”တိ နိယျာတိတေပိ ဒေသေဝ နယော။

သစေ တန္တဝါယော ဧဝံ ပယောဇိတော ဝါ သယံ ဒါတုကာမော ဝါ ဟုတွာ “အဟံ ဘန္တေ တုမှာကံ စိဝရံ အသုကဒိဝသေ နာမ ဝါယိတွာ ဌပေဿာမီ”တိ ဝဒတိ၊ ဘိက္ခု စ တေန ပရိစ္ဆိန္ဒဒိဝသတော ဒသာဟံ အတိက္ကာမေတိ၊ နိဿဂ္ဂိယံ ပါစိတ္တိယံ။

သစေ ပန တန္တဝါယော “အဟံ တုမှာကံ စိဝရံ ဝါယိတွာ သာသနံ ပေသေဿာမီ”တိ ဝတွာ တထေဝ ကရေတိ၊ တေန ပေသိတဘိက္ခု ပန တဿ ဘိက္ခုနော န အာရောစေတိ၊ အညော ဒိသ္မာဝါသုတွာ ဝါ “တုမှာကံ ဘန္တေ စိဝရံ နိဋ္ဌိတ”န္တိ အာရောစေတိ၊ ဧတဿ အာရောစနံ န ပမာဏံ။ ယဒါ ပန တေန ပေသိတောယေဝ အာရောစေတိ၊ တဿ ဝစနံ သုတဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ ဒသာဟံ အတိက္ကာမယတော နိဿဂ္ဂိယံ ပါစိတ္တိယံ။

သစေ တန္တဝါယော “အဟံ တုမှာကံ စိဝရံ ဝါယိတွာ ကဿမိ ဟတ္ထေ ပဟိဏိဿာမီ”တိ ဝတွာ တထေဝ ကရေတိ၊ စိဝရံ ဂဟေတွာ ဂတဘိက္ခု ပန အတ္တနော ပရိဝေဏေ ဌပေတွာ တဿ န အာရောစေတိ၊ အညော ကောစိ

dvepi vemaṃ gahetvā ekato vinanti, phalake phalake dukkaṭaṃ. Atha suttampi kappiyaṇca akappiyaṇca, te ce vārena vinanti, akappiyatantavāyena akappiyasuttamayesu pacchimacīvarappamāṇesu paricchedesu vītesu paricchedagaṇanāya pācittiyam. Ūnakataresu kappiyasuttamayesu ca dukkaṭaṃ. Kappiyatantavāyena akappiyasuttamayesu pamāṇayuttesu vā ūnakesu vā dukkaṭameva. Kappiyasuttamayesu anāpatti.

Atha ekantarikena vā suttana, dīghato vā akappiyam tiriyaṃ kappiyam katvā vinanti. Ubhopi vā te vemaṃ gahetvā ekato vinanti. Aparicchede cīvare phalake phalake dukkaṭaṃ, saparicchede paricchedavasena dukkaṭānīti. Ayaṃ pana attho **Mahā-aṭṭhakathāyaṃ** apākaṭo, **Mahāpaccariyādisu** pākaṭo. Idha sabbākāreneva pākaṭo.

Sace suttampi kappiyam, tantavāyopi kappiyo, ñātakappavārito vā mūlena vā payojito, vāyāpanapaccayā anāpatti. Dasāhātikkamanapaccayā pana āpattiṃ rakkhantena vikappanupagappamāṇamatte vīte tante ṭhitamyeva adhiṭṭhātabbāṃ. Dasāhātikkamena niṭṭhāpiyamānāñhi nissaggiyaṃ bhavēyyāti. Ñātakādīhi tantaṃ āropetvā “tumhākaṃ bhante imaṃ cīvaraṃ gaṇheyyāthā”ti niyyātitepi ese va nayo.

Sace tantavāyo evaṃ payojito vā sayam dātukāmo vā hutvā “ahaṃ bhante tumhākaṃ cīvaraṃ asukadivase nāma vāyitvā ṭhapessāmi”ti vadati, bhikkhu ca tena paricchinnadivasato dasāhaṃ atikkāmeti, nissaggiyaṃ pācittiyam.

Sace pana tantavāyo “ahaṃ tumhākaṃ cīvaraṃ vāyitvā sāsanaṃ pesessāmi”ti vatvā tatheva karoti, tena pesitabhikkhu pana tassa bhikkhuno na āroceti, añño disvā vā sutvā vā “tumhākaṃ bhante cīvaraṃ niṭṭhitaṃ”ti āroceti, etassa ārocanam na pamāṇam. Yadā pana tena pesitoyeva āroceti, tassa vacanam sutadivasato paṭṭhāya dasāhaṃ atikkāmayato nissaggiyaṃ pācittiyam.

Sace tantavāyo “ahaṃ tumhākaṃ cīvaraṃ vāyitvā kassaci hatthe paṇiṇissāmi”ti vatvā tatheva karoti, cīvaraṃ gahetvā gatabhikkhu pana attano pariveṇe ṭhapetvā tassa na āroceti, añño koci

ဘဏတိ “အပိ ဘန္တေ အဓနာ အဘာတံ စိဝရံ သုန္ဓရ”န္တိ။ ကုဟိ အာရသော စိဝရန္တိ။ ဣတ္ထန္တာမဿ ဟတ္ထေ ပေသိတန္တိ။ တေဿပိ ဝစနံ န ပမာဏံ။ ယဒါပန သော ဘိက္ခု စိဝရံ ဒေတိ၊ လဒ္ဒဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ ဒဿာဟံ အတိက္ကာမယတော နိဿဂ္ဂိယံ ပါစိတ္တိယံ။ သစေ ပန ဝါယာပနမူလံ အဒိန္နံ ဟောတိ၊ ယာဝ ကာကဏိကမတ္တမ္ပိ အဝသိဋ္ဌံ တာဝ ရက္ခတိ။

၆၄၀။ အနာပတ္တိ စိဝရံ သိဗ္ဗေတုန္တိ စိဝရသိဗ္ဗနတ္ထာယ သုတ္တံ ဝိညာပေန္တဿ အနာပတ္တိတိ အတ္ထော။ အာယောဂေတိအာဒိသုပိ နိမိတ္တတ္ထေ ဘုဗ္ဗဝစနံ၊ အာယောဂါဒိနိမိတ္တံ ဝိညာပေန္တဿ အနာပတ္တိတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သေသမေတ္ထ ဥတ္တာနတ္ထမေဝါတိ။

ဆသမုဋ္ဌာနံ၊ ကိရိယံ၊ နောသညာဝိမောက္ခံ၊ အစိတ္တကံ၊ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇံ၊ ကာယကမ္မဝစိကမ္ပံ၊ တိစိတ္တံ၊ တိဝေဒနန္တိ။

သုတ္တဝိညာပတ္တိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၇-မဟာပေသကာရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၆၄၁။ တေန သမယေနာတိ မဟာပေသကာရသိက္ခာပဒံ။ တတ္ထ သုတ္တံ ဓာရယိက္ခာတိ သုတ္တံ တုလေတွာ ပလပရိစ္ဆေဒံ ကတွာ။ အပ္ပိတန္တိ သနံ။ သုဝိတန္တိ သုဠု ဝိတံ သဗ္ဗဋ္ဌာနေသု သမံ ကတွာ ဝိတံ။ သုပ္ပဝါယိတန္တိ သုဠု ပဝါယိတံ သဗ္ဗဋ္ဌာနေသု သမံ ကတွာ တန္တေ ပသာရိတံ။ သုဝိလေခိတန္တိ လေခနိယာ သုဠု ဝိလိခိတံ။ သုဝိတန္တိတန္တိ ကောစ္ဆေန သုဠု ဝိတန္တိတံ၊ သုနိဇ္ဈေတိတန္တိ အတ္ထော။ ပဋိဗ္ဗန္တိ ဝေကလ္လံ။ တန္တေတိ တန္တေ ဒီဃတော ပသာရဏေယေဝ ဥပနေတွာတိ အတ္ထော။

၆၄၂။ တတြ စေ သော ဘိက္ခုတိ ယတြ ဂါမေ ဝါ နိဂမေ ဝါ တေ တန္တဝါယာ၊ တတြ။ ဝိကပ္ပံ အာပဇ္ဇေယျာတိ ဝိသိဋ္ဌံ ကပ္ပံ အဓိကဝိဇာနံ အာပဇ္ဇေယျ။ ပါဠိယံ ပန ယေနာကာရေန ဝိကပ္ပံ အာပဇ္ဇော ဟောတိ၊ တံ ဒဿေတုံ “ဣဒံ ခေါ အာရသော”တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

ဓမ္မမ္ပိ ဘဏတိတိ ဓမ္မကထမ္ပိ ကထေတိ၊ “တဿ ဝစနေန အာယတံ ဝါ ဝိတ္တတံ ဝါ အပ္ပိတံ ဝါ”တိ သုတ္တဝဇ္ဇနအာကာရမေဝ ဒဿေတိ။

bhaṇati “api bhante adhunā ābhaṭaṃ cīvaraṃ sundaraṃ”ti. Kuhiṃ āvuso cīvaranti. Itthannāmassa hatthe pesitanti. Etassapi vacanaṃ na pamāṇaṃ. Yadā pana so bhikkhu cīvaraṃ deti, laddhadivasato paṭṭhāya dasāhaṃ atikkāmayato nissaggiyaṃ pācittiyaṃ. Sace pana vāyāpanamūlaṃ adinnaṃ hoti, yāva kākaṇikamattampi avasiṭṭhaṃ tāva rakkhati.

640. **Anāpatti cīvaraṃ sibbetunti** cīvarasibbanatthāya suttaṃ viññāpentassa anāpattīti attho. **Āyogeti**-ādisupi nimittatthe bhumma vacanaṃ, āyogādinimittaṃ viññāpentassa anāpattīti vuttaṃ hoti. Sesamettha uttānatthamevāti.

Chasamuṭṭhānaṃ, kiriyaṃ, nosaññāvimokkhaṃ, acittakaṃ, paṇṇattivajjaṃ, kāyakammavacīkammaṃ, ticittaṃ, tivedananti.

Suttaviññattisikkhāpadavaṇṇanā niṭṭhitā.

7. Mahāpesakārasikkhāpadavaṇṇanā

641. **Tena samayenā**ti Mahāpesakārasikkhāpadaṃ. Tattha **suttaṃ dhārayitvā**ti suttaṃ tuletva palaparicchedaṃ katvā. **Appitanti** ghaṇaṃ. **Suvīṭanti** suṭṭhu vītaṃ sabbaṭṭhānesu samaṃ katvā vītaṃ. **Suppavāyitanti** suṭṭhu pavāyitaṃ sabbaṭṭhānesu samaṃ katvā tante pasāritaṃ. **Suvilekhitanti** lekhanīyā suṭṭhu vilikhitāṃ. **Suvitacchitanti** kocchena suṭṭhu vitacchitaṃ, suniddhotanti attho. **Paṭibaddhanti** vekallaṃ. **Tanteti** tante dīghato pasāraṇe ya upanetvāti attho.

642. **Tatra ce so bhikkhū**ti yatra gāme vā nigame vā te tantavāyā, tatra. **Vikappaṃ āpajjeyyā**ti viṣiṭṭhaṃ kappaṃ adhikavidhānaṃ āpajjeyya. Pāliyaṃ pana yenākārena vikappaṃ āpanno hoti, taṃ dassetuṃ “adaṃ kho āvuso”ti-ādi vuttaṃ.

Dhammampi bhaṇatīti dhammakathampi katheti, “tassa vacanena āyataṃ vā vitthataṃ vā appitaṃ vā”ti suttavaḍḍhana-ākārameva dasseti.

၃၀၆

ဝိနယပိဋက ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာ [၄-နိဿဂ္ဂိယ

ပုဗ္ဗေ အပ္ပဝါရိတောတိ စိဝရသာမိကေဟိ ပုဗ္ဗေ အပ္ပဝါရိတော ဟုတွာ။ သေသံ ဥတ္တာနတ္ထမေဝါတိ။

ဆသမုဋ္ဌာနံ၊ ကိရိယံ၊ နောသညာဝိမောက္ခံ၊ အစိတ္တကံ၊ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇံ၊ ကာယကမ္မဝစီကမ္ပံ၊ တိစိတ္တံ၊ တိဝေဒနန္တိ။

မဟာပေသကာရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၈-အစွေကစိဝရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၆၄၆။ တေန သမယေနာဘိ အစွေကစိဝရသိက္ခာပဒံ။ တတ္ထ ဒသာဟာ-နာဂတန္တိ ဒသ အဟာနိ ဒသာဟံ၊ တေန ဒသာဟေန အနာဂတာ ဒသာဟာနာဂတာ၊ ဒသာဟေန အသမ္ပတ္တာတိ အတ္ထော၊ တံ ဒသာဟာနာဂတံ၊ အစွန္တသိယောဂဝသေန ဘုမ္မတ္ထေ ဥပယောဂဝစနံ၊ တေနဝဿ ပဒဘာဇနေ “ဒသာဟာနာဂတာယာ”တိ ဝုတ္တံ။ ပဝါရဏာယာတိ ဣဒံ ပန ယာ သာ “ဒသာဟာနာဂတာ”တိ ဝုတ္တာ၊ တံ သရူပတော ဒဿေတုံ အသမ္ပောဟတ္ထံ အနုပယောဂဝစနံ။

ကတ္တိကတေမာသိကပုဏ္ဏမန္တိ ပဌမကတ္တိကတေမာသိကပုဏ္ဏမံ။ ဣဓာပိ ပဌမပဒဿ အနုပယောဂတ္တာ ပုရိမနယေနဝ ဘုမ္မတ္ထေ ဥပယောဂဝစနံ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ “ယတော ပဌာယ ပဌမမဟာပဝါရဏာ ဒသာဟာနာဂတာတိ ဝုတ္တိ၊ သစေပိ တာနိ ဒိဝသာနိ အစွန္တမေဝ ဘိက္ခုနော အစွေကစိဝရံ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ။ ‘အစွေကံ ဣဒ’န္တိ ဇာနမာနေန ဘိက္ခုနာ သမ္ပမ္ပိ ပဋိဂ္ဂဟေတဗ္ဗ”န္တိ။ တေန ပဝါရဏာမာသဿ ဇုဏ္ဏပက္ခပဉ္စမိတော ပဌာယ ဥပ္ပန္နဿ စိဝရဿ နိဓာနကာလော ဒဿိတော ဟောတိ။ ကာမဇ္ဈေသ “ဒသာဟပရမံ အတိရေက-စိဝရံ ဓာရေတဗ္ဗ”န္တိ ဣဒိနာဝ သိဒ္ဓေါ၊ အဋ္ဌပ္ပတ္တိဝသေန ပန အပုဗ္ဗံ ဝိယ အတ္ထံ ဒဿေတွာ သိက္ခာပဒံ ဌပိတံ။

အစွေကစိဝရန္တိ အစွာယိကစိဝရံ ဝုတ္တိ၊ တဿ ပန အစွာယိကဘာဝံ ဒဿေတုံ “သေနာယ ဝါ ဂန္တုကာမော ဟောတိ”တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ သဒ္ဓါဘိ ဣဒိနာ သဒ္ဓါမတ္တကမေဝ ဒဿိတံ။ ပသာဒေါတိ ဣဒိနာ သုပ္ပသန္တာ ဗလဝသဒ္ဓါ။ ဧတံ အစွေကစိဝရံ နာမာဘိ ဧတံ ဣမေဟိ ကာရဏေဟိ ဒါတုကာမေန နှုတံ ဝါ ပေသေတွာ သယံ ဝါ အာဂန္တာ “ဝဿာဝါသိကံ ဒဿာမိ”တိ ဧဝံ အာရောစိတံ စိဝရံ အစွေကစိဝရံ နာမ ဟောတိ။ ဆဋ္ဌိတော

Pubbe appavāritoti cīvarasāmikhehi pubbe apparivāto hutvā. Sesāṃ uttānatthamevāti.

Chasamuṭṭhānaṃ, kiriyaṃ, nosaññāvimokkhaṃ, acittakaṃ, paṇṇattivajjaṃ, kāyakammavacīkammaṃ, ticittaṃ, tivedananti.

Mahāpesakārasikkhāpadavaṇṇanā niṭṭhitā.

8. Accekacīvarasikkhāpadavaṇṇanā

646-9. **Tena samayenāti** Accekacīvarasikkhāpadaṃ. Tattha **dasāhānāgatanti** dasa ahāni dasāhaṃ, tena dasāhena anāgatā dasāhānāgatā, dasāhena asampattāti attho, taṃ dasāhānāgataṃ, accantasāmyogavasena bhummatthe upayogavacanaṃ, tenevassa padabhājane “dasāhānāgatāyā”ti vuttaṃ. **Pavāraṇāyāti** idaṃ pana yā sā “dasāhānāgatā”ti vuttā, taṃ sarūpato dassetuṃ asammohatthaṃ anupayogavacanaṃ.

Kattikatemāsikapuṇṇamanti paṭhamakattikatemāsikapuṇṇamaṃ. Idhāpi paṭhamapadassa anupayogattā purimanayeneva bhummatthe upayogavacanaṃ. Idaṃ vuttaṃ hoti “yato paṭṭhāya paṭhamamahāpavāraṇā dasāhānāgatāti vuccati, sacepi tāni divasāni accantameva bhikkhuno accekacīvaraṃ uppajjeyya. ‘Accekaṃ idan’ti jānamānena bhikkhuna sabbampi paṭiggahetabban”ti. Tena pavāraṇāmāsassa juṇhapakkhapañcamito paṭṭhāya uppannassa cīvarassa nidhānakālo dassito hoti. Kāmañcesa “dasāhaparamaṃ atirekacīvaraṃ dhāretabban”ti imināva siddho, aṭṭhuppattivāsena pana apubbaṃ viya atthaṃ dassetvā sikkhāpadaṃ ṭhapitaṃ.

Accekacīvaranti accāyikacīvaraṃ vuccati, tassa pana accāyikabhāvaṃ dassetuṃ “senāya vā gantukāmo hoti”ti-ādi vuttaṃ. Tattha **saddhāti** iminā saddhāmatlakameva dassitaṃ. **Pasādoti** iminā suppasannā balavasaddhā. **Etaṃ accekacīvaraṃ nāmāti** etaṃ imehi kāraṇehi dātukāmena dūtaṃ vā pesetvā, sayāṃ vā āgantvā “vassāvāsikaṃ dassāmī”ti evaṃ ārocitaṃ cīvaraṃ accekacīvaraṃ nāma hoti. Chaṭṭhito

ကဏ္ဍ]

၃-ပတ္ထဝဂ္ဂ ၉-သာသင်္ကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၃၀၇

ပဋ္ဌာယ ပန ဥပ္ပန္နံ အနစ္စကစိဝရမ္ပိ ပစ္စုဒ္ဓရိတွာ ဌဝိတစိဝရမ္ပိ ဧတံ ပရိဟာရံ လဘတိယေဝ။

သညာဏံ ကတွာ နိက္ခိတဗ္ဗန္တိ ကိဉ္စ နိမိတ္တံ ကတွာ ဌပေတဗ္ဗံ။ ကဿွာ ဧတံ ဝုတ္တံ။ ယဒိ ဟိ တံ ပုရေ ပဝါရဏာယ ဝိဘဇန္တိ။ ယေန ဂဟိတံ၊ တေန ဆိန္ဒဝဿေန န ဘဝိတဗ္ဗံ။ သစေ ပန ဟောတိ၊ တံ စိဝရံ သံသိကမေဝ ဟောတိ။ တတော သလ္လက္ခေတွာ သုခံ ဒါတု ဘဝိဿတိတိ။

၆၅၀။ **အစ္စကစိဝရေ အစ္စကစိဝရသညီတိ** ဧဝမာဒိ ဝိဘဇိတွာ ဂဟိတ-မေဝ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ သစေ ပန အဝိဘတ္တံ ဟောတိ၊ သံဃဿ ဝါ ဘဏ္ဍာ-ဂါရေ၊ စိဝရသမယာတိက္ကမေပိ အနာပတ္တိ။ ဣတိ အတိရေကစိဝရဿ ဒဿဟံ ပရိဟာရေ။ အကတဿ ဝဿိကသင်္ဂါကာစိဝရဿ အနတ္တတေ ကထိနေ ပဉ္စ မာသာ၊ ဝဿေ ဥက္ကမ္ပိတေ ဆ မာသာ၊ အတ္တတေ ကထိနေ အပရေ စတ္တာရေ မာသာ။ ဟေမန္တဿ ပစ္ဆိမေ ဒိဝဿေ မူလစိဝရေမိဋ္ဌာနဝဿေန အပရေပိ ဧကော မာသောတိ ဧကောဒသ မာသာ ပရိဟာရေ။ သတိယာ ပစ္စာသယ မူလစိဝရဿ ဧကော မာသော၊ အစ္စကစိဝရဿ အနတ္တတေ ကထိနေ ဧကောဒသဒိဝသာမိကော မာသော၊ အတ္တတေ ကထိနေ ဧကောဒသ-ဒိဝသာမိကာ ပဉ္စ မာသာ၊ တတော ပရံ ဧကဒိဝသမ္ပိ ပရိဟာရေ နတ္ထိတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

အနစ္စကစိဝရေတိ အစ္စကစိဝရသဒိသေ အညသ္မိ။ သေသမေတ္ထ ဥက္ကာနတ္ထမေဝါတိ။

ကထိနသမုဋ္ဌာနံ၊ အင်္ဂါရိယံ၊ နောသညာဝိမောက္ခံ၊ အစိတ္တကံ၊ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇံ၊ ကာယကမ္မဝစိကမ္ပံ၊ တိစိတ္တံ၊ တိဝေဒနန္တိ။

အစ္စကစိဝရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၉-သာသင်္ကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၆၅၂။ **တေန သမယေနာတိ** သာသင်္ကသိက္ခာပဒံ။ တတ္ထ ဝုဋ္ဌဝဿာ အာရညကေသုတိ တေ ပုဗ္ဗေပိ အရညေယေဝ ဝိဟရိသု၊ ဒုဗ္ဗလစိဝရတ္တာ ပန ပစ္စယဝဿေန ဂါမန္တသေနာသနေ ဝဿံ ဝသိတွာ နိဋ္ဌိတစိဝရာ ဟုတွာ “ဣဒါနိ နိပ္ပလိဗောဓာ သမဏဓမ္မံ ကရိဿာမာ”တိ အာရညကေသု

paṭṭhāya pana uppannaṃ anaccekacīvarampi paccuddharitvā
ṭhapitacīvarampi etaṃ parihāraṃ labhatiyeva.

Saññānaṃ katvā nikkhipitabbanti kiñci nimittaṃ katvā ṭhapetabbam.
Kasmā etaṃ vuttaṃ. Yadi hi taṃ pure pavāraṇāya vibhajanti. Yena gahitaṃ,
tena chinnavassena na bhavitabbam. Sace pana hoti, taṃ cīvaraṃ
saṃghikameva hoti. Tato sallakkhetvā sukhaṃ dātuṃ bhavissatīti.

650. **Accekacīvare accekacīvarasaññā**ti evamādi vibhajitvā gahitameva
sandhāya vuttaṃ. Sace pana avibhattaṃ hoti, saṃghassa vā bhaṇḍāgāre,
cīvarasamayātikamepi anāpatti. Iti atirekacīvarassa dasāhaṃ parihāro.
Akatassa vassikasāṭṭhikācīvarassa anattahate kathine pañca māsā, vasse
ukkaḍḍhite cha māsā, atthate kathine apare cattāro māsā. Hemantassa
pacchime divase mūlacīvarādhiṭṭhānavasena aparopi eko māsoti ekādasā
māsā parihāro. Satiyā paccāsāya mūlacīvarassa eko māso, accekacīvarassa
anattahate kathine ekādasadivasādhiko māso, atthate kathine
ekādasadivasādhikā pañca māsā, tato paraṃ ekadivasampi parihāro natthīti
veditabbam.

Anaccekacīvareti accekacīvarasadise aññasmim. Sesamettha
uttānatthamevāti.

Kathinasamuṭṭhānaṃ, akiriyaṃ, nosaññāvimokkhaṃ, acittakaṃ,
paṇṇattivajjaṃ, kāyakammavacīkammaṃ, ticittaṃ, tivedananti.

Accekacīvarasikkhāpadavaṇṇanā niṭṭhitā.

9. Sāsaṅkasikkhāpadavaṇṇanā

652. **Tena samayenāti** Sāsaṅkasikkhāpadaṃ. Tattha **vutthavassā**
āraññakesūti te pubbepi araññeyeva viharimṣu, dubbalacīvarattā pana
paccayavasena gāmantasena vassaṃ vasitvā niṭṭhitacīvarā hutvā “idāni
nippalibodhā samaṇadhammaṃ karissāmā”ti āraññakesu

သေနာသနေသု ဝိဟရန္တိ။ ကတ္တိကစောရကာတိ ကတ္တိကမာသေ စောရာ။
ပရိပါတေန္တိတိ ဥပဒ္ဒဝန္တိ။ တတ္ထ တတ္ထ အာဘေဝိတွာ ဥတ္တာသေန္တိ ပလာပေန္တိ။
အန္တရသရေ နိက္ခိပိတုန္တိ အန္တောဂါမေ နိက္ခိပိတုံ။ ဘဂဝါ ယသ္မာ ပစ္စယာ
နာမ ဓမ္မေန သမေန ဒုလ္လဘာ၊ သလ္လေခဝါ ဟိ ဘိက္ခု မာတရဗြိ ဝိညာပေတုံ န
သက္ကောတိ။ တသ္မာ စိဝရဂုတ္တတ္ထံ အန္တရသရေ နိက္ခိပိတုံ အနုဇာနာတိ။ ဘိက္ခုနံ
ပန အနုရူပတ္တာ အရညဝါသံ န ပဋိက္ခိပိ။

၆၅၃။ ဥပဝဿံ ခေါ ပနာတိ ဧတ္ထ ဥပဝဿန္တိ ဥပဝဿ၊ ဥပဝသိတွာတိ
ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဥပသမ္ပန္နန္တိအာဒိသု ဝိယ ဟိ ဧတ္ထ အနုနာသိကော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။
ဝဿံ ဥပဂန္တာ ဝသိတွာ စာတိ အတ္ထော။ ဣမဿ စ ပဒဿ တထာရူပေသု
ဘိက္ခု သေနာသနေသု ဝိဟရန္တောတိ ဣမိနာ သမ္ပန္နော။ ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ—
ဝဿံ ဥပဂန္တာ ဝသိတွာ စ တတော ပရံ ပစ္စိမကတ္တိကပုဏ္ဏမပရိယောသာန-
ကာလံ ယာနိ ခေါ ပန တာနိ အာရညကာနိ သေနာသနာနိ သာသကံသမ္ပတာနိ
သပ္ပဋိဘယာနိ၊ တထာရူပေသု ဘိက္ခု သေနာသနေသု ဝိဟရန္တော အာကန်-
မာနော တိတ္ထံ စိဝရနံ အညတရံ စိဝရံ အန္တရသရေ နိက္ခိပေယျာတိ။ ယသ္မာ
ပန ယော ဝဿံ ဥပဂန္တာ ယာဝ ပဌမကတ္တိကပုဏ္ဏမံ ဝသတိ၊ သော
ဝုဋ္ဌဝဿာနံ အပ္ပန္နရော ဟောတိ၊ တသ္မာ ဣမံ အတိဂဟနံ ဗျဉ္ဇနဝိစာရဏံ
အကတွာ ပဒဘာဇနေ ကေဝလံ စိဝရနိက္ခေပါရဟံ ပုဂ္ဂလံ ဒဿေတုံ
“ဝုဋ္ဌဝဿာန”န္တိ ဝုတ္တံ။ တဿာပိ ဘိက္ခု သေနာသနေသု ဝိဟရန္တောတိ
ဣမိနာ သမ္ပန္နော။ အယဉ္ဇိ ဧတ္ထ အတ္ထော “ဝုဋ္ဌဝဿာနံ ဘိက္ခု သေနာသနေသု
ဝိဟရန္တော”တိ၊ ဧဝရူပါနံ ဘိက္ခုနံ အပ္ပန္နရေ ယော ကောစိ ဘိက္ခုတိ
ဝုတ္တံ ဟောတိ။

အရညလက္ခဏံ အဒိန္နာဒါနဝတ္ထုနာယံ ဝုတ္တံ။ အယံ ပန ဝိသေသော၊
သစေ ဝိဟာရေ ပရိက္ခိတ္တော ဟောတိ၊ ပရိက္ခိတ္တဿ ဂါမဿ ဣန္ဒဒီလတော၊
အပရိက္ခိတ္တဿ ပရိက္ခေပါရဟဋ္ဌာနတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ ဝိဟာရပရိက္ခေပါ
မိနိတဗ္ဗံ။ သစေ ဝိဟာရေ အပရိက္ခိတ္တော ဟောတိ၊ ယံ သဗ္ဗပဌမံ သေနာသနံ
ဝါ ဘတ္တသာလာ ဝါ ဓုဝသန္တိပါတဋ္ဌာနံ ဝါ ဗောဓိဝါ စေတိယံ ဝါ ဒူရေ စေဝိ
သေနာသနတော ဟောတိ၊ တံ ပရိစ္ဆေဒံ ကတွာ မိနိတဗ္ဗံ။ သစေဝိ အာသန္ဓေ
ဂါမော ဟောတိ၊ ဝိဟာရေ ဌိတေဟိ သရမာနသကာနံ သဒ္ဓေါ သူယတိ၊
ပဗ္ဗတနဒိအာဒိဟိ ပန အန္တရိတတ္တာ န သက္ကာ ဥဇုံ ဂန္တု၊ ယော စဿ
ပကတိမဂ္ဂေါ ဟောတိ၊ သစေဝိ နာဝါယ သမ္ဘရိတဗ္ဗော၊ တေန မဂ္ဂေန

senāsanesu viharanti. **Kattikacorakā**ti kattikamāse corā. **Paripātentī**ti upaddavanti, tattha tattha ādhāvitvā uttāsentī palāpentī. **Antaraghare nikkhipituntī** antogāme nikkhipitum. Bhagavā yasmā paccayā nāma dhammena samena dullabhā, sallekhavā hi bhikkhu mātarampi viññāpetum na sakkoti. Tasmā cīvaraguttattham antaraghare nikkhipitum anujānāti. Bhikkhūnam pana anurūpattā araññavāsam na paṭikkhipi.

653-4. **Upavassam kho panā**ti ettha upavassanti upavassa, upavasitvāti vuttam hoti. “Upasampajjan”ti-ādīsu viya hi ettha anunāsiko daṭṭhabbo. Vassam upagantvā vasitvā cāti attho. Imassa ca padassa “tathārūpesu bhikkhu senāsanesu viharanto”ti iminā sambandho. Kim vuttam hoti—vassam upagantvā vasitvā ca tato param pacchimakattikapuṇṇamapariyosānakālam yāni kho pana tāni āraññakāni senāsanāni sāsaṅkasammatāni sappatibhayāni, tathārūpesu bhikkhu senāsanesu viharanto ākaṅkhamāno tiṇṇam cīvarānam aññataram cīvaram antaraghare nikkhipeyyāti. Yasmā pana yo vassam upagantvā yāva paṭhamakattikapuṇṇamam vasati, so vutthavassānam abbhantaro hoti, tasmā imam atigahanam byañjanavicāraṇam akatvā padabhājane kevalam cīvaranikkhepāraṇam puggalam dassetum “vutthavassānam”ti vuttam. Tassāpi “**bhikkhu senāsanesu viharanto**”ti iminā sambandho. Ayañhi ettha attho “vutthavassānam bhikkhu senāsanesu viharanto”ti, evarūpānam bhikkhūnam abbhantare yo koci bhikkhūti vuttam hoti.

Araññalakkhaṇam **adinnādānavanṇanāyam** vuttam. Ayañ pana viseso, sace vihāro parikkhitto hoti, parikkhittassa gāmassa indakhīlato, aparikkhittassa parikkhepārahaṭṭhānato paṭṭhāya yāva vihāraparikkhepā minitabbam. Sace vihāro aparikkhitto hoti, yañ sabbapaṭhamam senāsanam vā bhattachāla vā dhuvasannipātattānam vā bodhi vā cetiyam vā dūre cepi senāsanato hoti, tañ paricchedam katvā minitabbam. Sacepi āsanne gāmo hoti, vihāre ṭhitehi gharamānusakānam saddo sūyati, pabbatanadī-ādīhi pana antaritattā na sakkā ujum gantum, yo cassa pakatimaggo hoti, sacepi nāvāya sañcaritabbo, tena maggena

ဂါမတော ပဉ္စေနသတိကံ ဂဟေတဗ္ဗံ။ ယော ပန အာသန္ဓဂါမဿ အင်္ဂ-သမ္ဘာဒနတ္ထံ တတော တတော မဂ္ဂံ ဝိဒဟတိ။ အယံ “ဓုတင်္ဂစောရေ”တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

သာသကံသမ္ဘတာနီတိ “သာသကံာနီ”တိ သမ္ဘတာနီ၊ ဧဝံ သညာတာနီတိ အတ္ထော။ ပဒဘာဇနေ ပန ယေန ကာရဏေန တာနိ သာသကံသမ္ဘတာနီ၊ တံ ဒဿေတုံ “အာရာမေ အာရာမူပစာရေ”တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

သဟ ပဋိဘယေန သပ္ပဋိဘယဉာနီ၊ သန္တိဟိတဗလဝဘယာနီတိ အတ္ထော။ ပဒဘာဇနေ ပန ယေန ကာရဏေန တာနိ သပ္ပဋိဘယာနီ၊ တံ ဒဿေတုံ “အာရာမေ အာရာမူပစာရေ”တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

သမန္တာ ဂေါစရဂါမေ နိက္ခိပေယျာတိ အာရညကဿ သေနာသနဿ သမန္တာ သဗ္ဗဒိသာဘာဂေသု အတ္တနာ အဘိရုစိတေ ဂေါစရဂါမေ သတိယာ အင်္ဂသမ္ဘတ္တိယာ နိက္ခိပေယျ။

တကြာယံ အင်္ဂသမ္ဘတ္တိ၊ ပုရိမိကာယ ဥပဂန္တာ မဟာပဝါရဏာယ ပဝါရိတော ဟောတိ။ ဣဒမေကံ အင်္ဂံ။ သစေ ပစ္ဆိမိကာယ ဝါ ဥပဂတော ဟောတိ ဆိန္ဒဝဿော ဝါ၊ နိက္ခိပိတုံ န လဘတိ။ ကတ္တိကမာသောယေဝ ဟောတိ။ ဣဒံ ဒုတိယံ အင်္ဂံ။ ကတ္တိကမာသတော ပရံ န လဘတိ။ ပဉ္စေနသတိကံ ပစ္ဆိမမေဝ ပမာဏယုတ္တံ သေနာသနံ ဟောတိ။ ဣဒံ တတိယံ အင်္ဂံ။ ဦးပဗ္ဗမာဏေ ဟိ ဂါဝုတတော အတိရေကပ္ပမာဏေ ဝါ န လဘတိ။ ယတြ ဟိ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ ပုန ဝိဟာရံ ဘတ္တဝေလာယံ သက္ကာ အာဂန္တု၊ တဒေဝ ဣဒံ အဓိပ္ပေတံ။ နိမန္တိတော ပန အဗ္ဗယောဇနမ္ပိ ယောဇနမ္ပိ ဂန္တာ ဝသိတုံ ပစ္စေတိ။ ဣဒမပ္ပမာဏံ။ သာသကံသပ္ပဋိဘယမေဝ ဟောတိ။ ဣဒံ စတုတ္ထံ အင်္ဂံ။ အနာသကံအပ္ပဋိဘယေ ဟိ အင်္ဂယုတ္တေပိ သေနာသနေ ဝသန္တော နိက္ခိပိတုံ န လဘတိတိ။

အညတြ ဘိက္ခုသမ္ပုတိယာတိ ယာ ဥဒေါသိတသိက္ခာပဒေ ကောသမ္ပက-သမ္ပုတိ အနုညာတာ၊ တဿာ သမ္ပုတိယာ အညတြ။ သစေ သာ လဒ္ဓါ ဟောတိ။ ဆာရတ္တာတိရေကမ္ပိ ဝိပုဝသိတုံ ဝနုတိ။

ပုန ဂါမသီမံ ဩက္ကမိတွာတိ ဧတ္ထ သစေ ဂေါစရဂါမတော ပုရတ္တိမာယ ဒိသာယ သေနာသနံ၊ အယဉ္စ ပစ္ဆိမဒိသံ ဂတော ဟောတိ။ သေနာသနံ အာဂန္တာ သတ္တမံ အရဏံ ဥဋ္ဌာပေတုံ အသက္ကာန္တေန ဂါမသီမမ္ပိ ဩက္ကမိတွာ သဘာယံ ဝါ ယတ္ထ ကတ္တမိ ဝါ ဝသိတွာ စိဝရပ္ပဝတ္တိံ ဥတွာ ပက္ကမိတုံ ဝနုတိတိ

gāmato pañcadhanusatikaṃ gahetabbaṃ. Yo pana āsannagāmassa aṅgasampādanatthaṃ tato tato maggaṃ pidahati, ayaṃ “dhutaṅgacoro”ti veditabbo.

Sāsaṅkasammatānīti “sāsaṅkānī”ti sammatāni, evaṃ saññātānīti attho. Padabhājane pana yena kāraṇena tāni sāsaṅkasammatāni, taṃ dassetuṃ “ārāme ārāmūpacāre”ti-ādi vuttaṃ.

Saha paṭibhayena **sappaṭibhayāni**, sannihitabalavabhayānīti attho. Padabhājane pana yena kāraṇena tāni sappaṭibhayāni, taṃ dassetuṃ “ārāme ārāmūpacāre”ti-ādi vuttaṃ.

Samantā gocaragāme nikkhipeyyāti āraññakassa senāsanassa samantā sabbadisābhāgesu attanā abhirucite gocaragāme satiyā aṅgasampattiyaṃ nikkhipeyya.

Tatrāyaṃ aṅgasampatti, purimikāya upagantvā mahāpavāraṇāya pavārito hoti, idamekaṃ aṅgaṃ. Sace pacchimikāya vā upagato hoti chinnavasso vā, nikkhipituṃ na labhati. Kattikamāsoyeva hoti, idaṃ dutiyaṃ aṅgaṃ. Kattikamāsato paraṃ na labhati. Pañcadhanusatikaṃ pacchimameva pamāṇayuttaṃ senāsanam hoti, idaṃ tatiyaṃ aṅgaṃ. Ūnappamāṇe vā gāvutato atirekappamāṇe vā na labhati, yatra hi piṇḍāya caritvā puna vihāraṃ bhattavelāyaṃ sakkā āgantuṃ, tadeva idha adhippetam. Nimantito pana addhayojanampi yojanampi gantvā vasituṃ pacceṭi, idamappamāṇam. Sāsaṅkasappaṭibhayameva hoti, idaṃ catuttham aṅgaṃ. Anāsaṅka-appaṭibhaye hi aṅgayuttepi senāsane vasanto nikkhipituṃ na labhatīti.

Aññatra bhikkhusammutiyāti yā Udositasikkhāpade kosambakasammuti¹ anuññātā, tassā sammutiyā aññatra. Sace sā laddhā hoti, chārattātīrekampi vippavasituṃ vaṭṭati.

656. **Puna gāmasīmaṃ okkamitvāti** ettha sace gocaragāmato puratthimāya disāya senāsanam, ayaṃ pacchimadisam gato hoti, senāsanam āgantvā sattamaṃ aruṇam uṭṭhāpetuṃ asakkontena gāmasīmampi

1. Vi 1. 298 piṭṭhe.

အတ္ထော။ ဧဝံ အသက္ကောန္တေန တတ္ထေဝ ဌိတေန ပစ္စုဒ္ဓရိတဗ္ဗံ၊ အတိရေက-
စိဝရဋ္ဌာနေ ဌဿတိတိ။ သေသံ ဥတ္တာနမေဝ။

ကထိနသမုဋ္ဌာနံ—ကာယဝါစတော ကာယဝါစာစိတ္တတော စ သမုဋ္ဌာတိ၊
အကိရိယံ၊ နောသညာဝိမောက္ခံ၊ အစိတ္တကံ၊ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇံ၊ ကာယကမ္မဝစီကမ္မံ၊
တိစိတ္တံ၊ တိဝေဒနန္တိ။

သာသကံသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၀-ပရိဏတသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၆၅၇။ တေန သမယေနာတိ ပရိဏတသိက္ခာပဒံ။ တတ္ထ ပူဂဿာတိ
သမူဟဿ၊ ဓမ္မဂဏဿာတိ အတ္ထော။ ပဋိယတ္တန္တိ ပဋိယာဒိတံ။ ဗဟူ သံဃဿ
ဘတ္တာတိ^၁ သံဃဿ ဗဟူနိ ဘတ္တာနိ^၂ အနေကာနိ လာဘမုခါနိ၊ န သံဃဿ
ကေနစိ ပရိဟာနိတိ ဒီပေန္တိ။ ဩဏောဇေထာတိ ဒေထ။ ကိ^၃ ပနေဝံ ဝတ္ထု
ဝဇ္ဇတိတိ။ ကသ္မာ န ဝဇ္ဇတိ။ အယဉ္ဇိ အဘိဟဋ္ဌဘိက္ခော၊ အဘိဟရိတွာ ဧကသ္မိ^၄
ဩကာသေ သံဃဿတ္ထာယ ပဋိယတ္တာ၊ အဘိဟဋ္ဌပဋိယတ္တေ စ ဥဒ္ဓိဿ
ဌပိတဘာဂေ စ ပယုတ္တဝါစာ နာမ နတ္ထိ။

၆၅၈။ သံဃိကန္တိ သံဃဿ သန္တကံ။ သော ဟိ သံဃဿ ပရိဏတတ္တာ
ဟတ္ထံ အနာရူဠောပိ ဧကေန ပရိယာယေန သံဃဿ သန္တကော ဟောတိ။
ပဒဘာဇနေ ပန “သံဃိကံ နာမ သံဃဿ ဒိန္နံ ဟောတိ ပရိစ္စတ္တ”န္တိ ဧဝံ
အတ္ထုဒ္ဓါရဝသေန နိပ္ပရိယာယတောဝ သံဃိကံ ဒဿိတံ။ လာဘန္တိ ပဋိလဘိ-
တဗ္ဗဝတ္ထု အာဟ။ တေနေဝဿ နိဒ္ဒေသေ “စိဝရဋ္ဌိ”တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ပရိဏတန္တိ
သံဃဿ နိန္နံ သံဃဿ ပေါဏံ သံဃဿ ပဗ္ဗာရံ ဟုတွာ ဌိတံ။ ယေန
ပန ကာရဏေန သော ပရိဏတော ဟောတိ၊ တံ ဒေသေတုံ “ဒဿာမ
ကရိဿာမာတိ ဝါစာ ဘိန္နာ ဟောတိ”တိ ပဒဘာဇနံ ဝုတ္တံ။

၁-ဘဒ္ဒါတိ ၂-ဘဒ္ဒါနိ (သိ၊က) ပါဠိယံ ဟိ “သံဃဿ သစိဝရဘတ္တံ ပဋိယတ္တ”န္တိ စ၊
“ဘောဇေတွာ စိဝရေန အတ္ထာဒေဿာမာ”တိ စ အာဂတံ။ တေန ဣယတိ “စိဝရေန
သဟ ဒါတဗ္ဗံ ဘတ္တံ စိဝရလာဘဿ မုခံ ကာရဏ”န္တိ။ တေနေဝတ္ထ ဘတ္တာတိ ပဒံ
ဘတ္တာနိတိ ဝဏ္ဏေတွာ “လာဘမုခါနိ”တိ ပုန ဝဏ္ဏိတံ။

okkamitvā sabhāyaṃ vā yattha katthaci vā vasitvā cīvarappavattiṃ ñatvā pakkamituṃ vaṭṭatīti attho. Evaṃ asakkontena tattheva ṭhitena paccuddharitabbaṃ. Atirekacīvaraṭṭhāne ṭhassatīti. Sesāṃ uttānameva.

Kathinasamuṭṭhānaṃ—kāyavācato, kāyavācācittato ca samuṭṭhāti, akiriyaṃ, nosaññāvimokkhaṃ, acittakaṃ, paṇṇattivajjaṃ, kāyakammavacīkammaṃ, ticittaṃ, tivedananti.

Sāsaṅkasikkhāpadavaṇṇanā niṭṭhitā.

10. Pariṇatasikkhāpadavaṇṇanā

657. **Tena samayenā**ti Pariṇatasikkhāpadaṃ. Tattha **pūgassā**ti samūhassa, dhammagāṇassāti attho. **Paṭiyattanti** paṭiyāditāṃ. **Bahū saṃghassa bhaddā**ti¹ saṃghassa bahūni bhaddāni² anekāni lābhamukhāni, na saṃghassa kenaci parihānīti dīpentī. **Oṇojethā**ti detha. Kiṃ panevaṃ vattum vaṭṭatīti. Kasmā na vaṭṭati. Ayañhi abhihaṭabhikkhā, abhiharitvā ekasmiṃ okāse saṃghassatthāya paṭiyattā, abhihaṭapaṭiyatte ca uddissa ṭhapitabhāge ca payuttavācā nāma natthi.

658. **Samghikanti** saṃghassa santakaṃ. So hi saṃghassa pariṇatattā hatthaṃ anārūḥopi ekena pariāyena saṃghassa santako hoti. Padabhājane pana “saṃghikaṃ nāma saṃghassa dinnāṃ hoti pariccattan”ti evaṃ atthuddhāravasena nippariyāyatova saṃghikaṃ dassitaṃ. **Lābhanti** paṭilabhitabbavatthum āha. Tenevassa niddese “cīvarampī”ti-ādi vuttaṃ. **Pariṇatanti** saṃghassa ninnāṃ saṃghassa poṇāṃ saṃghassa pabbhāraṃ hutvā ṭhitaṃ. Yena pana kāraṇena so pariṇato hoti, taṃ dassetuṃ “dassāma karissāmāti vācā bhinnā hoti”ti padabhājanaṃ vuttaṃ.

1. Bhaddāti

2. Bhadrāni (Sī, Ka) Pāliyaṃ hi “saṃghassa sacīvarabhaddāṃ paṭiyattan”ti ca, “bhojetvācīvarena acchādessāmā”ti ca āgataṃ. Tena nāyati “cīvarena saha dātabbāṃbhaddāṃ cīvaralābhassa mukhaṃ kāraṇaṃ”ti. Tenevetta bhaddāti padaṃ bhaddānīti vaṇṇetvā “lābhamukhāni”ti puna vaṇṇitaṃ.

၆၅၉။ ပယောဂေ ခုတ္တုန္တိ ပရိဏတလာဘဿ အတ္တနော ပရိဏာမန- ပယောဂေ ခုတ္တုန္တိ။ ပဋိလာဘေန တသ္မိံ ဟတ္ထံ အာရူဠေ နိဿဂ္ဂိယံ။ သစေ ပန သံဃဿ ဒိန္နံ ဟောတိ။ တံ ဂဟေတုံ န ဝဇ္ဇတိ။ သံဃဿေဝ ဒါတဗ္ဗံ။ ယောပိ အာရာမိကေဟိ သဒ္ဓိံ ဧကတော ခါဒတိ။ ဘဏ္ဍံ အတ္ထိပေတွာ ကာရေတဗ္ဗော။ ပရိဏတံ ပန သဟဓမ္မိကာနံ ဝါ ဂိဟိနံ ဝါ အန္တမသော မာတုသန္တကမ္ပိ “ဣမံ မယံ ဒေဟိ”တိ သံဃဿ ပရိဏတဘာဝံ ဥတွာ အတ္တနော ပရိဏာမေတွာ ဂဏှန္တဿ နိဿဂ္ဂိယံ ပါစိတ္တိယံ။ “ဣမဿ ဘိက္ခုနော ဒေဟိ”တိ ဧဝံ အညဿ ပရိဏာမေန္တဿ သုဒ္ဓိကပါစိတ္တိယံ။ ဧကံ ပတ္ထံ ဝါ စိဝရံ ဝါ အတ္တနော, ဧကံ အညဿ ပရိဏာမေတိ။ နိဿဂ္ဂိယံ ပါစိတ္တိယဉ္စေ သုဒ္ဓိကပါစိတ္တိယဉ္စ။ ဧသေဝ နယော ဗဟူသု။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ—

“နိဿဂ္ဂိယေန အာပတ္တိံ၊ သုဒ္ဓိကေန ပါစိတ္တိယံ။
အာပဇ္ဇေယျ ဧကတော၊
ပဉ္စာ မေသာ ကုသလေဟိ စိန္တိတာ”တိ ။

အယဉ္စိ ပရိဏာမနံ သန္ဓာယ ဝုတ္တော။ ယောပိ ဝဿိကသာဠိကသမယေ မာတုသရေပိ သံဃဿ ပရိဏတံ ဝဿိကသာဠိကံ ဥတွာ အတ္တနော ပရိဏာမေတိ။ နိဿဂ္ဂိယံ ပါစိတ္တိယံ။ ပရဿ ပရိဏာမေတိ။ သုဒ္ဓိကပါစိတ္တိယံ။ မနုဿာ “သံဃဘတ္တံ ကရိဿာမာ”တိ သပ္ပိတေလာဒိနိ အာဟရန္တိ။ ဂိလာနော စေပိ ဘိက္ခု သံဃဿ ပရိဏတဘာဝံ ဥတွာ ကိဉ္စိ ယာစတိ။ နိဿဂ္ဂိယံ ပါစိတ္တိယမေဝ။ သစေ ပန သော “တုမှာကံ သပ္ပိအာဒိနိ အာဘဋ္ဌာနိ အတ္ထိ”တိ ပုစ္ဆိတွာ “အာမ အတ္ထိ”တိ ဝုတ္တေ “မယုမ္ပိ ဒေသာ”တိ ဝဒတိ။ ဝဇ္ဇတိ။ အထာပိ နံ ကုတ္တုဇ္ဇာယန္တိ ဥပါသကာ ဝဒန္တိ “သံဃောပိ အမှေဟိ ဒိန္နမေဝ လာတိ။ ဂဏှထ ဘန္တေ”တိ။ ဧဝမ္ပိ ဝဇ္ဇတိ။

၆၆၀။ သံဃဿ ပရိဏတံ အညသံဃဿာတိ ဧကသ္မိံ ဝိဟာရေ သံဃဿ ပရိဏတံ အညံ ဝိဟာရံ ဥဋ္ဌိသိတွာ “အသုကသ္မိံ နာမ မဟာဝိဟာရေ သံဃဿ ဒေသာ”တိ ပရိဏာမေတိ။

စေတိယဿ ဝါတိ “ကိ” သံဃဿ ဒိန္နေန, စေတိယဿ ပူဇံ ကရေသာ”တိ ဧဝံ စေတိယဿ ဝါ ပရိဏာမေတိ။

659. **Payoge dukkaṭanti** pariṇatalābhassa attano pariṇāmanapayoge dukkaṭam, paṭilābhena tasmim hattham ārūḷhe nissaggiyam. Sace pana saṁghassa dinnam hoti, tam gahetum na vaṭṭati, saṁghasseva dātabbam. Yopi ārāmikehi saddhim ekato khādati, bhaṇḍam agghāpetvā kāretabbo. Pariṇatam pana sahadhammikānam vā gihīnam vā antamaso mātusantakampi “imam mayham dehi”ti saṁghassa pariṇatabhāvam ṇatvā attano pariṇāmetvā gaṇhantassa nissaggiyam pācittiyam. “Imassa bhikkhuno dehi”ti evam aññassa pariṇāmentassa suddhikapācittiyam. Ekam pattam vā cīvaram vā attano, ekam aññassa pariṇāmeti, nissaggiyam pācittiyañceva suddhikapācittiyañca. Eseva nayo bahūsu. Vuttampi cetam—

“Nissaggiyena āpattim, suddhikena pācittiyam.

Āpajjeyya ekato,

Pañhā mesā kusalehi cintitā”ti¹.

Ayañhi pariṇāmanam sandhāya vutto. Yopi vassikasāṭikasaṁmaye mātugharepi saṁghassa pariṇatam vassikasāṭikam ṇatvā attano pariṇāmeti, nissaggiyam pācittiyam. Parassa pariṇāmeti, suddhikapācittiyam. Manussā “saṁghabhattam karissāmā”ti sappitelādīni āharanti, gilāno cepi bhikkhu saṁghassa pariṇatabhāvam ṇatvā kiñci yācati, nissaggiyam pācittiyameva. Sace pana so “tumhākam sappi-ādīni ābhaṭāni atthi”ti pucchitvā “āma atthi”ti vutte “mayhampi dethā”ti vadati, vaṭṭati. Athāpi nam kukkuccāyantam upāsakā vadanti “saṁghopi amhehi dinnameva labhati, gaṇhatha bhante”ti, evampi vaṭṭati.

660. **Saṁghassa pariṇatam aññasaṁghassā**ti ekasmim vihāre saṁghassa pariṇatam aññam vihāram uddisitvā “asukasmim nāma mahāvihāre saṁghassa dethā”ti pariṇāmeti.

Cetiyassa vāti “kim saṁghassa dinnena, cetiyaṣṣa pūjam karoṭhā”ti evam cetiyaṣṣa vā pariṇāmeti.

1. Vi 5. 375 piṭṭhe.

စေတီယဿ ပရိဏတန္တိတ္ထနိယမေတွာ အညစေတီယဿတ္ထာယ ရောပိတ-
မာလာဝစ္ဆတော အညစေတီယမိ ပုပ္ဖမ္ပိ အာရောပေတုံ န ဝဇ္ဇတိ။ ဧကဿ
စေတီယဿ ပန ဆတ္တံ ဝါ ပဋ္ဌာကံ ဝါ အာရောပေတွာ ဌိတံ ဒိဿာ သေသံ
အညဿ စေတီယဿ ဒါပေတုံ ဝဇ္ဇတိ။

ပုဂ္ဂလဿ ပရိဏတန္တိ အန္တမသော သုနဿာပိ ပရိဏတံ “ဣမဿ
သုနဿ မာ ဒေဟိ၊ ဧတဿ ဒေဟိ”တိ ဧဝံ အညပုဂ္ဂလဿ ပရိဏာမေတိ၊
ဒုက္ကဋ္ဌံ။ သစေ ပန ဒါယကာ “မယံ သံဃဿ ဘတ္တံ ဒါတုကာမာ၊ စေတီယဿ
ပူဇံ ကာတုကာမာ၊ ဧကဿ ဘိက္ခုနော ပရိက္ခာရံ ဒါတုကာမာ၊ တုမှာကံ
ရုစိယာ ဒဿာမ၊ ဘဏထ၊ ကတ္တ ဒေမာ”တိ ဝဒန္တိ။ ဧဝံ ဝုတ္တေ တေန ဘိက္ခုနာ
“ယတ္ထ ဣစ္ဆယ၊ တတ္ထ ဒေသော”တိ ဝတ္တဗ္ဗာ။ သစေ ပန ဧကဝလံ “ကတ္တ ဒေမာ”တိ
ပုစ္ဆန္တိ။ ပါဠိယံ အာဂတနယေနော ဝတ္တဗ္ဗံ။ သေသမေတ္ထ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။

တိသမုဋ္ဌာနံ—ကာယစိတ္တတော ဝါစာစိတ္တတော ကာယဝါစာစိတ္တတော စ
သမုဋ္ဌာတိ၊ ကိရိယံ၊ သညာဝိမောက္ခံ၊ သစိတ္တကံ၊ လောကဝဇ္ဇံ၊ ကာယကမ္မဝစိကမ္မံ၊
အကုသလစိတ္တံ၊ တိဝေဒနန္တိ။

သမန္တပါသာဒိကာယ ဝိနယသံဝဏ္ဏနာယ

ပရိဏတသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နိဋ္ဌိတော ပတ္တဝဂ္ဂေါ တတိယော။

နိဿဂ္ဂိယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာ နိဋ္ဌိတာ။

Cetiyassa pariṇatanti ettha niyametvā aññacetiyaṣsatthāya ropitamālāvacchato aññacetiyaṃhi pupphampi āropetum na vaṭṭati. Ekassa cetiyassa pana chattam vā paṭākam vā āropetvā ṭhitam disvā sesam aññassa cetiyassa dāpetum vaṭṭati.

Puggalassa pariṇatanti antamaso sunakhassāpi pariṇatam “imassa sunakhassa mā dehi, etassa dehi”ti evaṃ aññapuggalassa pariṇāmeti, dukkaṭam. Sace pana dāyakā “mayam saṃghassa bhattam dātukāmā, cetiyassa pūjam kātukāmā, ekassa bhikkhuno parikkhāram dātukāmā, tumhākam ruciyā dassāma, bhaṇatha, kattha demā”ti vadanti, evaṃ vutte tena bhikkhunā “yattha icchatha, tattha dethā”ti vattabbā. Sace pana kevalam “kattha demā”ti pucchanti, Pāḷiyam āgatanayeneva vattabbam. Sesamettha uttānatthameva.

Tisamuṭṭhānam—kāyacittato, vācācittato, kāyavācācittato ca samuṭṭhāti, kiriyaṃ, saññāvimokkham, sacittakam, lokavajjam, kāyakammavacīkammam, akusalacittam, tivedananti.

Samantapāsādikāya Vinayasamvaṇṇanāya

Pariṇatasikkhāpadavaṇṇanā niṭṭhitā.

Niṭṭhito Pattavaggo tatiyo.

Nissaggiyavaṇṇanā niṭṭhitā.

Pārājikakaṇḍa-aṭṭhakathā niṭṭhitā.

ပါရာဇိကကဏ္ဍ အဋ္ဌကထာယ

ခုတိယဘာဝေ

သံဝဠာတပဒါနံ အနုတ္တမဏိကာ

ပဒါနုတ္တမော	ပိဋကော်	ပဒါနုတ္တမော	ပိဋကော်
[အ]		[အ]	
အကတကိဗ္ဗိသော	၃၆	အညတရာ မာရကယ်ကာ	၇
အကတပါပေါ	၃၆	အညထာ သန္တိ	၇၈
အကတလုဒ္ဓေါ	၃၆	အညဘာဝိယံ	၁၈၄
အကုသလေ ဓမ္မေ	၁၀	အညဿတ္ထာယ	၁၅၉-၂၄၈
အက္ခောသန္တိ	၂၀၉	အညာတိကာ နာမ	၂၄၁
အက္ခရိကာယ	၂၀၅	အညေနပိ ဂစ္ဆန္တိ	၁၅၁
အက္ခေန	၂၀၅	အညံ ဗျာကရိသု	၇၉
အဂါမကေ အရညေ	၂၃၆	အညံ မညမာနော တံ	၄၇
အဂ္ဂကာရိကံ	၆၂	အနုကော	၆၂
အဋ္ဌံ ပုစ္ဆတိ	၂၈၀	အနိယန္တိ	၅
အစ္စန္တိပိရာဂေါ	၃၅	အနော	၂၃၅
အစ္စေကစိဝရံ	၃၀၆	အဋ္ဌပဒေပိ ကိဋ္ဌန္တိ	၂၀၄
အစ္စ္ဓာဒေဿာမိ	၂၅၁	အဋ္ဌကသင်္ခလိကံ	၉၇
အစ္စန္တိ	၃၀၁	အမုစန္ဒကော	၂၀၄
အစ္စန္တိစိဝရဿ	၃၀၀	အမုဇ္ဇကောဒနံ ဂဏှာတိ	၂၈၁
အစ္စန္တိ ပဋိလဘိတွာ	၂၆၈	အတ္တကာမပါရိစရိယာယ	၁၃၇
အစ္စဿန္တိ	၁၆၄	အတ္တနာ ပရိယောသာပေတိ	၁၅၈
အစ္စောဒကော	၁၀၁	အတ္တနာ ပိပ္ပကတံ	၁၅၈
အဇာနန္တဿ	၆၀-၁၂၈	အတ္တနော ဒဟတိ	၇၆
အဇ္ဇကော ဘန္တေ အာဂမေဟိ	၂၅၂	အတ္တပုရေက္ခာရဿ	၁၃၅
အဇ္ဈတ္တံ ဥပါဒိန္တေ ရူပေ	၁၁၀	အတ္ထိ စေတ္ထ စေတနာ လဗ္ဘတိ	၁၀၆
အဇ္ဈာစရတိ	၂၇၉	အတိဇ္ဈေ တာရေသိ	၇
အညတြ ဘိက္ခုသမ္ပုတိယာ	၃၀၉	အတိယာစကောသိ	၁၅၂
အညတြ သုပိနန္တာ	၁၀၇		

Pārājikakaṇḍa-aṭṭhakathāya dutiyabhāge

Samvaṇṇitapadānaṃ anukkamaṇikā

Padānukkamo	Piṭṭhaṅko	Padānukkamo	Piṭṭhaṅko
[A]		[A]	
Akatakibbiso	36	Aññathā	78
Akatapāpo	36	Aññabhāgiyaṃ	184
Akataluddo	36	Aññassatthāya	158, 248
Akāmā	212	Aññātakassa gahapatissa	250
Akālamegho	10	Aṭṭako	62
Akusale	10	Aṭṭiyanti	5
Akkhamo	198	Aṭṭassaraṃ	97
Akkharikāya	205	Aṭṭo	235
Akkhena	205	Aṭṭhapadepi	204
Agāmake araññe	236	Aṭṭhikasaṅkhalikaṃ	97
Aggākārikaṃ	62	Aḍḍhacandako	204
Aggo mahācoro	77	Aḍḍhāḷhakodanaṃ	281
Agghaṃ pucchati	280	Atiṇṇe	7
Accantavirāgo	35	Atiyācakosi	152
Accekacīvaraṃ	306	Atirekacīvaraṃ	221
Acchādessāmi	251	Atirekamāse sese	297
Acchindi	301	Attakāmapāricariyāya	137
Acchindiṃsu	245	Attano dahati	76
Acchissanti	164	Attānaṃ	63
Acchodako	101	Attuddesaṃ	153
Ajjaṇho bhante āgamehi	252	Attuddesikāyo	148
Ajjhattaṃ upādinne	110	Attupanāyikaṃ	80
Ajjhācarati	279	Atthi	102, 106
Aññaṃ byākarimṃsu	79	Adadamappiyo	152-3
Aññatarā	7	Adiṭṭhaṃ	170, 189
Aññatra	4, 107	Adiṭṭhassa	180

၃၁၄ ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာယ ဒုတိယဘာဂေ

ပဒါနုတ္တမော	ပိဋကော်	ပဒါနုတ္တမော	ပိဋကော်
[အ]		[အ]	
အတိရေကစီဝရံ	၂၂၁	အနဿာသကော	၆၉
အတိရေကမာသေ သေသေ		အနာစာရံ အာစရန္တိ	၁၉၉
ဝိမ္ဗာနေ	၂၉၇	အနိစ္စတာ	၃၅
အတ္ထုဒ္ဓေသိကာယော	၁၄၈	အနိစ္စာနုပဿနာ	၃၅
အတ္ထုဒ္ဓေသံ	၁၅၃	အနိစ္စာနုပဿီ	၃၅
အတ္ထုပနာယိကံ	၈၀	အနိစ္စံ	၃၅
အတ္ထေသော။ပ။ အပရိသုဒ္ဓေါ	၁၀၂	အနိမိတ္တာသိ	၁၃၄
အတ္ထော ဘန္တေ	၂၈၈	အနိမိတ္တော	၈၅
အတ္ထော မေ အာဂုသော		အနိမိတ္တံ ကတွာ	၂၇၂
စီဝရေန	၂၅၃	အနုဗ္ဗိသေယျ	၁၇၂
အဒဒမပ္ပိယော	၁၅၃	အနုပတိတွာ အနုပတိတွာ	၉၇
အဒ္ဓါနမဂ္ဂံ	၂၄၅	အနုပါဒိန္နေ	၁၁၀
အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန္နံ	၃၉	အနုဗန္ဓနာ	၂၃
အဒိဋ္ဌဿ ဟောတိ	၁၈၀	အနုယုဇ္ဇာဟိ	၂၄၅
အဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌသညိနော	၇၉	အနုလ္လပနာဓိပ္ပါယဿ	၉၂
အဒိဋ္ဌံ	၁၇၀-၁၈၉	အနုဝတ္ထကာ	၁၉၆
အက္ခေကံ	၁၃၅	အနုဝါဒါဓိကရဏံ	၁၈၀
အဓိကရဏံ	၁၈၄	အနုသာသနိပုရေက္ခာရဿ	၁၃၅
အဓိဋ္ဌဟိတွာ	၄၄	အနေကာကာရဝေါကာရော	၅
အဓိဋ္ဌာနာ	၂၈၄	အန္တမသော တင်္ဂဏိကာယပိ	၁၄၁
အဓိပ္ပါယော	၄၂	အန္တရဃရေ နိက္ခိပိတုံ	၃၀၈
အဓိမာနေန	၇၉-၉၂	အန္တရာ	၁၅၄
အဓောဇာဏုမဏ္ဍလံ	၁၃၅	အန္တိမံ	၂၄၃
အနဋ္ဌေ နဋ္ဌသညိ	၂၂၅	အန္တေ အာဒိယိတွာ	၂၆၃
အနတ္တမနော	၁၇၀	အန္တောကောဋ္ဌာဂါရိကာ	၂၈၉
အနဓိဂတေ	၇၉	အန္တောဆာယာယံ	၂၃၆
အနတ္တိတော	၂၁၃	အပစိတော	၇၅
အနဘိဇာနံ	၈၀	အပ္ပဏိဟိတော	၈၅
အနဘိရတော	၁၀၅	အပ္ပတိတော	၁၇၀
အနုလသာ	၁၃၉		

Padānukkamo	Piṭṭhaṅko	Padānukkamo	Piṭṭhaṅko	သံဝဏ္ဏိတပဒါနံ အနုက္ကမဏိကာ		၃၁၅	
[A]		[A]		ပဒါနုက္ကမော	ပိဋ္ဌင်္ဂော	ပဒါနုက္ကမော	ပိဋ္ဌင်္ဂော
				[အ]		[အ]	
Adiṭṭhe diṭṭhasaññino	79	Anuddhamṁsito	178	အပ္ပတ္တေ	၇၉	အရညဂတော ဝါ။ပ။	
Addhānamaggaṁ	245	Anuddhamṁseti	76, 105	အပ္ပနာ	၂၂	သုညာဂါရဂတော ဝါ	၁၁
Adhakkhakaṁ	135	Anuddhamṁseyya	172	အပ္ပမာဏိကာယော	၁၄၈	အရညေ ဝိဟရတိ	၁၁၉
Adhikaraṇaṁ	184, 192-3	Anupatitvā anupatitvā	97	အပရိက္ခိတ္တော	၂၃၄	အရဟော ရဟောသညီ	
Adhiṭṭhahitvā	44	Anuparigantum	156	အပရိသင်္ကတံ	၁၇၀-၁၈၉	ဥလ္လပတိ	၅၀
Adhiṭṭhema	73	Anupādinne	110	အပဿေနံ	၅၆	အရိယဉာဏဒဿနံ	၈၁
Adhippāyo	42	Anubhoti	254	အပါနံ	၉	အလာဘာ ဝတ မေ	၇
Adhimānena	79, 92	Anuyuñjatha	168	အပါဟံ တေ န ဇာနာမိ	၁၅၂	အလောဟိတာ	၁၃၄
Adho jāṇumaṇḍalaṁ	135	Anuyuñjāhi	245	အပ္ပိတံ	၃၀၅	အလံကမ္မနိယေ	၂၁၄
Anaṭṭhe naṭṭhasaññī	225	Anuyuñjīyamānā	245	အဝိ မေယျ ဧဝံ ဟောတိ	၂၅၀	အဝလိတ္တာ	၁၅၃
Anattamano	170	Anuyuttā	5	အဝိသု ဘိက္ခု။ပ။ အပဒိသန္တိ	၁၆၄	အဝိပ္ပဝါသသမ္ပတိံ ဒါတု	၂၃၃
Anadhigate	79	Anuvattakā	196	အပုညံ ပသုတံ	၇	အဝိဝဒမာနော	၁၉၃
Anabhijānaṁ	80	Anekapariyāyena	2	အပေက္ခဝါ ပဋိပဒ္ဓစိတ္တော	၁၃၃	အဝိဿဇ္ဇိတေ ဝိဿဇ္ဇိတသညီ	၂၂၅
Anabbhito	213	Anekākāravokāraṁ	5	အဗလဗလော ဝိယ	၂၀၆	အသန္တိကတေ	၇၉
Anabhirati	105	Antamaso	141	အဗ္ဗောဟာရိကာ	၁၀၆	အသမ္ပိပုနဗ္ဗသုကာ	၁၉၈
Anabhirato	105	Antaraghare	308	အဗ္ဗောဟာရိကံ	၇၉	အသဗ္ဗိစ္စ	၆၀
Anabhiraddho	170	Antaradhāpeti	10	အဗ္ဗာသဘာတံ	၁၅၆	အသညတာ	၇၈
Analasā	139	Antarā	154	အဗ္ဗုတမကံသု	၁၄၀	အသတိယာ	၁၂၈
Anassāsako	69	Antimaṁ	243	အဗ္ဗေတဗ္ဗော	၂၁၂	အသပ္ပါယာနိ	၃၇
Anāgate	157	Ante ādiyitvā	263	အဘာကုဋ္ဌိကာ	၂၀၆	အသမနဘာသန္တဿ	၁၉၄
Anācāraṁ	199	Antokoṭṭhāgārikā	289	အဘိက္ကန္တေန	၂၀၅	အသာဒိယန္တဿ	၁၂၈
Anācāraṁ ācarati	196	Antochāyāyaṁ	236	အဘိနိဂ္ဂဏှနာယ	၁၂၃	အသာမိကာယော	၁၄၈
Anārambhaṁ	155	Apacito	75	အဘိနိပ္ပဋ္ဌနာယ	၁၂၃	အသ္မာသော	၁၄
Aniccaṁ	35	Aparikkamaṁ	155	အဘိပ္ပမောဒယံ စိတ္တံ	၃၄	အသုတံ	၁၇၀-၁၈၉
Aniccata	35	Aparisaṅkitaṁ	170, 189	အဘိမင်္ဂလသမ္ပတာ	၂၁၄	အသုဘဘာဝနာယ ဝဏ္ဏံ	
Aniccānupassanā	35	Apassenāṁ	56	အဘိဝိတရိတွာ	၃၇-၁၀၆	ဘာသတိ	၂
Aniccānupassī	35	Apānaṁ	9	အဘိသင်္ခါရိကံ	၁၆၅	အသုဘာယ ဝဏ္ဏံ ဘာသတိ	၂
Animittaṁ katvā	272	Apāhaṁ	152	အဘိသမေတာဝိနီ	၂၁၅	အသုမ	၅
Animittāsi	134	Api meyya	250	အဘိဟဋ္ဌု	၂၄၈	အသေစနကော	၁၀
Animitto	85	Aputṭho	59	အမူလကေန ပါရာဇိကေန	၁၇၀	အဟိရိကာယော	၁၃၂

Padānukkamo	Piṭṭhaṅko	Padānukkamo	Piṭṭhaṅko
[A]		[A]	
Appagghaṃ	251	Amhākampetaṃ khamati	196
Appaṭivekkhitvā	61	Ayoguḷo	78
Appaṇihito	80	Araññagato vā	13
Appatīto	175	Araho	50
Appatte	79	Alaṃkammaniye	214
Appadakkhiṇaggāhī	198	Alajjino	198
Appamāṇikāyo	148	Alamariyañāṇadassanaṃ	81
Aparisuddho	120	Alābhā vata me	7
Appitaṃ	305	Alohitā	134
Appeva	178	Avalittā	153
Abalabalo viya	206	Avippavāsasammutiṃ	233
Abbohārikaṃ	79	Avivadamāno	193
Abbohārikā	106	Avissajjite	225
Abbhāghātāṃ	156	Asacchikate	79
Abbhutamakaṃsu	140	Asañcicca	60, 128
Abbhetaḥḥo	212	Asañcicco	61
Abyāvaṭena	139	Asaññatā	78
Abrahmacariyena	76	Asatiyā	128
Abhikkantena	205	Asantaṃ	77
Abhiniggaṇhāya	123	Asappāyāni	37
Abhinippīlanāya	123	Asamanubhāsantassa	194
Abhinetabbā	155	Asuciṃ moceti	105
Abhippamodayaṃ	34	Asutaṃ	170
Abhimaṅgalasammata	214	Asubhakathaṃ	2
Abhivitaritvā	37, 106	Asubhabhāvanāya vaṇṇaṃ	
Abhisāṅkhārikaṃ	165	bhāsati	2
Abhisamito	197	Asubhāya vaṇṇaṃ	2, 4
Abhisametāvinī	215	Asecanako ca	10
Abhihaṭṭhuṃ	248	Assa	41
Amūlakena	76, 170	Assāmikāyo	148

၃၁၆ ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာယ ဒုတိယဘာဂေ

ပဒါနုတ္တမော	ပိဋ္ဌဇော်	ပဒါနုတ္တမော	ပိဋ္ဌဇော်
[အ]		[အာ]	
အဟုဒေဝ ကုက္ကုစုံ	၆	အာလောကိတေန	၂၀၅
အဟု ပိပ္ပုဋ္ဌိသာရော	၆	အာဝဠာ	၉၅
အဟံ ခေါ် နာမ	၁၉၆	အာဝါသိကာ ဟောန္တိ	၁၉၈
		အာဝါဟော	၁၃၉
[အာ]		အာဝုဓံ	၄၅
အာကမ္မနာယ	၁၂၂	အာဝေဠာ	၂၀၁
အာကာသေ ဝါယမန္တဿ	၁၁၀	အာသယော	၁၅၅
အာကိဏ္ဍလောဓံ	၁၃၆	အာဟာရူပဟာရော	၁၃၉
အာဂတဖလာ	၂၁၅	အာဠဝကာ	၁၄၇
အာသာတနံ	၁၅၆		
အာဏတ္တိကော	၃၉	[ဣ]	
အာဏာပေတိ	၄၄	ဣစ္ဆာပကတော	၈၃
အာဒါတဗ္ဗာ	၂၆၃	ဣစ္ဆာမဟံ ဘိက္ခဝေ အဗ္ဗမာသံ	
အာဒိကမ္မိကဿ	၁၉၅	ပဋိသန္ဓိယိတုံ	၄
အာဒိဿ	၁၃၂	ဣစ္ဆေတံ ကုသလံ	၁၉၃
အာဓာဝန္တိပိ	၂၀၅	ဣတ္ထိပဏ္ဍကာ	၁၃၄
အာနာပါနဿတိသမာဓိ	၉	ဣဒ္ဓိမယော	၄၀
အာနေဉ္စ သမာဓိ	၁၀၁	ဣဓ ဘိက္ခဝေ	၁၁
အာနံ	၉	ဣရိယာပထသမ္ပန္နော	၂၀၆
အာပတ္တညဘာဂိယံ ဝါ	၁၈၅	ဣရိယာပထော	၄၅
အာပတ္တာမိကရဏံ	၁၈၀	ဣဿရိယံ ကာရေတိ	၁၄၁
အာပတ္တိသန္ဓဿနာ	၁၇၄	[ဧ]	
အာဘတံ	၂၅၂	ဥက္ခေဋ္ဌိတော	၉၀
အာဘုဇိတွာ	၁၃	ဥဂ္ဂဏေယျ	၂၆၉
အာမတ္တိကာပဏံ ဝါ	၂၈၁	ဥဂ္ဂဟော	၂၂
အာမသတိ ပရာမသတိ	၁၂၂	ဥစ္စာလိင်္ဂပါဏကဒဋ္ဌပတ္တန္တေ	၁၁၁
အာမသနာ	၁၂၁	ဥစ္စာဝစေတိ အာကာရေတိ	၄၂
အာရာဓနိယော	၉၄	ဥဇ္ဇေဒန္တိ	၁၃၃
အာရာမော	၂၃၆	ဥဇုံ ကာယံ ပဏိဓာယ	၁၃
အာရောဂျတ္ထာယ	၁၁၀-၁၁၂	ဥတ္တန္တော	၆၉

Padānukkamo	Piṭṭhaṅko	Padānukkamo	Piṭṭhaṅko
[A]		[Ā]	
Assasanto	14	Āmattikāpaṇaṃ vā	281
Assāso	14	Āmasanā	121
Ahaṃ kho nāma	196	Āyasmā	105, 251
Ahrikāyo	132	Ārammaṇaṃ	250
Ahudeva	6	Ārādhaniyo	94
Ahu vippaṭṭisāro	6	Ārāmo	236
		Ālokitena	205
[Ā]		Āvaṭā	95
Ākaḍḍhanāyapi	122	Āvāsikā	198
Ākārehi	42	Āvāho	139
Ākāsepi	204	Āvudhaṃ	45
Ākiṇṇalomam	136	Āveḷā	201
Āgataphalā	215	Āsayo	155
Āghātaṇaṃ	156	Āsumbhi	266
Āṇattiko	39	Āhatacitto	170
Āṇāpeti	44	Āhārūpahāro	139
Ādātabbā	263	Āḷavakā	147
Ādikammikassa	195		
Ādiyitvā	263	[I]	
Ādissa	132, 239	Īcchāpakato	83
Ādissa ādissa	4	Iti cittamano	42
Ādhāvantipi	205	Itthipaṇḍakā	134
Ānaṃ	9	Idha	11, 75
Ānāpānassati	9	Imehi pañcahi vatthūhi	191
Āneñjaṃ samādhim	101	Iriyāpathasampanno	206
Āpatti dukkaṭassa	48, 278	Iriyāpatho	45
Āpattinikāyassa	110	Issariyaṃ kāreti	141
Āpatti saṃghādisesassa	112	[U]	
Ābhataṃ	252	Upakkamitvā	105
Ābhujitvā	13	Ukkheṭṭito	90

သံဝဏ္ဏိတပဒါနံ		အနုက္ကမဏိကာ		၃၁၇
ပဒါနုက္ကမော	ပိဋကော	ပဒါနုက္ကမော	ပိဋကော	
[ဥ]		[ဥ]		
ဥတ္တရတ္ထရဏံ	၂၄၇	ဥဗ္ဗာဠော	၁၅၂	
ဥတ္တရိဆာရတ္တံ	၂၁၂	ဥဗ္ဗိန္ဒြိယံ	၁၅၁	
ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မဿ	၇၃	ဥဘတောဗျဉ္ဇနာ	၁၃၅	
ဥတ္တသန္တိပိ	၁၅၁	ဥဘတောသံဃေ	၂၄၁	
ဥတ္တာနမုခါ	၂၀၆	ဥဘတောဝဏ္ဏိကံ	၂၀၁	
ဥဒကံ မညေ အာဒိတ္တံ	၁၆၆	ဥရစ္ဆဒေါ	၂၀၁	
ဥဒဇ္ဇလံ	၁၁၉	ဥလ္လဗ်နာယပိ	၁၂၂	
ဥဒါယီ	၁၀၅	ဥလ္လပန္နိ	၁၃၃	
ဥဒ္ဓိဋ္ဌံ ဟောတိ	၁၆၅	ဥလ္လိတ္တာ	၁၅၃	
ဥဒ္ဓေသပရိယာပန္နေသု	၁၉၈	ဥလ္လိတ္တာဝလိတ္တာ	၁၅၃	
ဥဒေါသိတော	၂၃၅	ဥဿဝေသု	၂၁၄	
ဥပက္ကမတိ	၁၁၂	ဥဿာပေတွာ ပုနပ္ပုနံ ပိမဇ္ဇတိ	၂၃၈	
ဥပက္ခန္ဓံ ဟောတိ	၂၅၀	ဥဿာရေယျ	၁၉၇	
ဥပစာရဘူမိ	၃၀	ဥဟသန္တိ	၁၃၃	
ဥပစ္စန္နာနိ	၂၀၇	ဥဇ္ဇာရံ	၁၅၂	
ဥပဋ္ဌာနံ	၂၂			
ဥပတိဋ္ဌိတွာ ပရိဝိသတိ	၁၆၅	[ဇ]		
ဥပနိက္ခိပနံ	၅၇	ဦနပဉ္စဗန္ဓနေနန	၂၈၆	
ဥပနိသိန္ဓော	၂၁၅	ဦဟတံ ရဇောဇလ္လံ	၁၀	
ဥပဝဿံ ခေါ ပန	၃၀၈	ဦဟဒန္တိပိ ဥဗ္ဗိဟန္တိပိ	၂၆၄	
ဥပသံဟရတိ	၅၈			
ဥပ္ပက္ကံ ဩကိလိနိ ဩကိရိနိ	၁၀၀	[ဈ]		
ဥပ္ပဏ္ဍေန္တိ	၁၃၃	ဧကကုလဿ ဂါမော	၂၃၃	
ဥပ္ပဏ္ဍေသုံ	၂၆၆	ဧကတောဥပသမ္ပန္နာယ	၂၄၂-၂၄၄	
ဥပ္ပန္နုပ္ပန္နေ	၁၀	ဧကတောဝဏ္ဏိကံ	၂၀၁	
ဥပ္ပန္နံ	၃၇	ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ	၁၅၁	
ဥပပါသကံ သညာပေတွာ	၂၅၂	ဧကိန္ဒြိယံ	၁၆၀	
ဥပ္ပက္ခကံ	၁၃၅	ဧကုဒ္ဓေသော	၁၉၃	
ဥပ္ပဇာဏုမဏ္ဍလံ	၁၃၅	ဧတဒဂ္ဂံ	၁၃၈	
ဥပ္ပတသ္မိံ ကထိနေ	၂၂၁	ဧဟိသ္မာဂတဝါဒိနော	၂၀၆	

Padānukkamo	Piṭṭhaṅko	Padānukkamo	Piṭṭhaṅko
[U]		[U]	
Uggaṇheyya	269	Upasaṃharati	58
Uccāliṅgapāṇakadaṭṭhū-		Upādāya	251
patthambhe	111	Uppakkaṃ	100
Uccāvacehi	42	Uppaṇḍenti	133
Ujūṃ	13	Uppaṇḍesuṃ	266
Ujjagghanti	133	Uppannaṃ	37
Uttanto	69	Uppannuppanne	10
Uttarattharaṇaṃ	247	Ubbāḷho	152
Uttarimanussadhammaṃ	80	Ubbijjantipi	151
Uttarimanussadhammassa	73	Ubbhakkhakaṃ	135
Uttasantipi	151	Ubbhajāṇumaṇḍalaṃ	135
Udakaṃ maññe	166	Ubhatobyañjana	135
Udaggo	191	Ubhatovaṇṭikaṃ	201
Udañjalaṃ	119	Ubhato saṃghe	241
Udosito	235	Ummasāyapi	122
Uddiṭṭhaṃ hoti	165	Uracchado	201
Uddissa	52, 250	Ullaṅghanāyapi	122
Uddesapariyāpannesu	198	Ullapanti	133
Upakkamati	112	Ullittā	153
Upakkamitvā	105	Ussavesu	214
Upakkhaṭaṃ hoti	251	Ussāpetvā	238
Upacārabhūmi	30	Ussāreyya	197
Upaṭṭhapetvā	13	Uhasanti	133
Upaṭṭhānasālāyaṃ	9	Uḷāraṃ	152
Upaṭiṭṭhitvā	165	Uḷārattatā	119
Upaddutā	151		
Upanikkhipanaṃ	57		
Upanisinno	215	[Ū]	
Upapajjare	78	Ūhadantipi ummihantipi	264
Upalāpeti	77	Ūnapanācabandhana	286
Upavassaṃ	308	Ūhataṃ	10

၃၁၈ ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာယ ဒုတိယဘာဂေ

ပဒါနုတ္တမော	ပိဋကော်	ပဒါနုတ္တမော	ပိဋကော်
[ဩ]		[က]	
ဩကာသော	၄၅	ကတိဟိဝိ တျာယံ	၂၇၈
ဩက္ခိတ္တစက္ခ	၂၀၅	ကတိဟိဝိ မျာယံ	၂၇၈
ဩဂယ ဥတ္တရန္တာနံ	၁၀၁	ကပ္ပါသိကံ	၃၀၂
ဩဏောဇေထ	၃၁၀	ကပ္ပရံ ဥပါဒါယ	၁၂၀
ဩတ္တရိတွာ	၆၉	ကမ္မလံ	၃၀၂
ဩတိဏ္ဏော	၁၂၀	ကမ္မကာရီ	၁၄၂
ဩဒပတ္တကိနီ	၁၄၂	ကမ္မနိယံ ဟောတိ	၁၁၁
ဩဘဋ္ဌစုမ္မဋ္ဌာ	၁၄၂	ကယဝိက္ခယံ	၂၇၉
ဩဘာသေယျ	၁၃၃	ကလျာဏကမျတံ ဥပါဒါယ	၂၅၁
ဩဘာသော	၁၅၁	ကလျာဏဘတ္တိကော	၁၆၅
ဩမသန္တောပိ	၁၂၂	ကလမ္မကော	၂၀၄
ဩရေန စေ ဆန္ဒံ ဝဿာနံ	၂၆၄	ကလလရူပံ	၃၇
ဩလဗ်နာယ	၁၂၂	ကဿာဟံ ကေန ဟာယာမိ	၁၃၇
ဩလိနဝိလိနာနိ	၂၈၉	ကဟာပဏော	၂၆၉
ဩဝရကာ	၂၃၅	ကာမဝိတက္ကံ	၁၁၇
ဩဟိယျကော	၂၄၃	ကွာယံ	၂၀၆
		ကာယဒဠိဗဟုလာ	၁၆၄
		ကာယပ္ပဋိဗဒ္ဓံ	၁၃၅
[က]		ကာယပ္ပဋိဗဒ္ဓေန	၄၃
ကက္ကသလောမံ	၁၃၆	ကာယသံသဂ္ဂံ သမာပဇ္ဇေယျ	၁၂၀
ကက္ခိတ္တ	၁၀၄	ကာရုညေန	၆၀
ကက္ခိ နော တံ	၁၀၅	ကာရုဏိကော	၉၉
ကက္ခိ ဘိက္ခဝေ ခမနိယံ	၇၄	ကာရာပေန္တိ	၁၄၈
ကက္ကကိတာနိ	၂၃၂	ကာရယမာနေန	၁၅၃
ကတကမ္မာ	၂၄၃	ကလော	၄၅
ကတကလျာဏော	၃၆	ကလောဒိဿံ	၂၉၅
ကတကုသလော	၃၆	ကလေဝိ အာဒိဿ ဒိန္နံ	၂၃၉
ကတ္တိကစောရကာ	၃၀၈	ကလယုတ္တံ သမုလ္လပန္နော	၂၁၄
ကတ္တိကတေမာသိကပုဏ္ဏမံ	၃၀၆	ကာသာဝကဏ္ဍာ။ပ။ နိရယံ	
ကတဘဏ္ဍံ	၂၆၈	တေ ဥပပဇ္ဇရေ	၇၈
ကတဘိရုတ္တာဏော	၃၆		

Padānukkamo	Piṭṭhaṅko	Padānukkamo	Piṭṭhaṅko
[E]		[O]	
Ekakulassa gāmo	233	Omasantopi	122
Ekato ussārīto	197	Orena ce channaṃ vassānaṃ	264
Ekatovaṇṭikaṃ	201	Olaṅghanāyapi	122
Ekamantaṃ	151	Olīnavilīnāni	289
Ekādase aruṇuggamaṇe	222	Ovarakā	235
Ekindriyaṃ	160	Ohīyako	243
Ekuddeso	193	[Ka]	
Ekena	4	Kakkasalomaṃ	136
Etadaggaṃ	138	Kaccittha	104
Evam bhāvito	35	Kacci bhikkhave khamanīyaṃ	74
Evam hoti	75	Kacci yāpanīyaṃ	74
Evamassa vacanīyo	155, 193	Kaṇājakam	165
Evameva kho	11	Kaṇṇakitāni	232
Evarūpaṃ	199	Katakammā	243
Ehisvāgatavādino	206	Katakalyāṇo	36
[O]		Katakusalo	36
Okāso	45	Katabhīruttāṇo	36
Okīṇṇavikīṇṇā	289	Katame te kilesā	
Okiliniṃ	100	pahīnā	82
Okkhittacakkhu	205	Kati hipi tyāyaṃ	278
Okkamantānaṃ	105	Kattikacorakā	308
Ogayha	101	Kattikatemāsikapuṇṇamaṃ	306
Oṇojetha	310	Kattha	82
Otiṇṇo	120	Katvā	297
Ottharivā	69	Kathaṃ	11
Odanena pucchanti	165	Kadā	82
Odapattakinī	142	Kapparaṃ upādāya	120
Obhaṭacumbaṭā	142	Kappāsikaṃ	302
Obhāseyya	133	Kappeti	181

ပဒါနုတ္တမော	ပိဋ္ဌဏော	ပဒါနုတ္တမော	ပိဋ္ဌဏော
[က]		[ခ]	
ကိစ္စာမိကရဏံ	၁၀၀	ခရလောမံ	၁၃၆
ကိတဝဿေဝ	၇၀	ခလိကာယ	၂၀၄
ကို န ခေါ နာမ	၁၉၆	ခိန္တာမိပ္ပါယော	၁၁၁
ကိပ္ပိလ္လိကာနံ	၁၅၅	ခုံသေတိ	၁၃၃
ကိမင်္ဂ ပန မနုဿဘူတာနံ	၁၅၂	ခေါမံ	၃၀၂
ကိရိယာဝိသေသော	၄၅		
ကိသ္မိံ ပိယ	၂၄၅	[ဝ]	
ကိဋ္ဌာဂိရိသ္မိံ	၁၉၀	ဂဏတော ဝါ	၂၃၉
ကုစ္ဆိပရိကန္တော	၇၄	ဂဏနာ	၂၃
ကုတော စ တွံ ဘိက္ခု အာဂစ္ဆသိ	၂၅၂	ဂဗ္ဘပါတနံ	၆၄
ကုတော တဿ ဥဋ္ဌာရတ္တတာ	၁၁၉	ဂရဟတိ	၁၃၃
ကုထိတာ သန္တတိ	၁၀၁	ဂရုကတော	၇၅
ကုဒါဿု နာမာဟံ။ပ။		ဂရုဘဏ္ဍာနိ ဂရုပရိက္ခာရာနိ	၇၆
ပရိက္ခာရာနံ	၇၅	ဂါမကုဋ္ဌော	၉၉
ကုပိတော	၁၇၀	ဂါမပူဇိတံ	၁၆၀
ကုမာရိကာယ ဝတ္ထု	၁၃၉	ဂါမံ ဝါ	၂၀၉
ကုလကုမာရိယော	၁၂၀	ဂိဇ္ဈာပိ ကာကာပိ ကုလလာပိ	၉၇
ကုလိတ္ထိယော	၁၁၉	ဂိလာနပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရံ	၁၃၇
ကုလဒ္ဓသကော	၂၀၉	ဂေါဃာတကော	၉၀
ကုလဓိတရော	၁၁၉	ဂေါစရိယာနံ	၂၆၃
ကုလသုဏှာ	၁၂၀	ဂေါပေတိ	၁၄၁
ကုလူပကော	၁၃၆	ဂေါသပ္ပိ	၂၀၉
ကုဋ္ဌာဂါရသာလာ	၁		
ကောဉ္ဇံ ကရောန္တာနံ	၁၀၁	[ဃ]	
ကောလဗ္ဗေပိ ဃဇ္ဇေပိ	၂၀၉	ဃဋ္ဌိကာယ	၂၀၄
ကောသဗ္ဗိယံ	၁၆၀	ဃောသိတာရာမေ	၁၆၀
ကောသေယျံ	၃၀၂	[ဝ]	
[ခ]			
ခဏပစ္စုပ္ပန္နံ	၃၉	စက္ကဘေဒါယ	၁၉၂
ခယဝိရာဂေါ	၃၅	စက္ကမတ္တာနိ	၁၀၁

Padānukkamo	Piṭṭhaṅko	Padānukkamo	Piṭṭhaṅko
[Ka]		[Ka]	
Kambalaṃ	302	Kismim viya	139, 245
Kammakārī	142	Kuto ca tvaṃ bhikkhu	
Kammaniyaṃ	111	āgacchasi	152, 207
Kayavikkayaṃ	279	Kuthitā	101
Kalambako	204	Kudāssu nāmāhaṃ	75
Kalalarūpaṃ	37	Kupito	170
Kalyāṇakamyataṃ	251	Kulakumāriyo	120
Kalyāṇabhattiko	165	Kuladūsako	209
Kassāhaṃ kena hāyāmi	137	Kuladhītaṃ	119
Kahāpaṇo	269	Kulasuṇhā	120
Kāmaguṇehi	37	Kulitthīhi	119
Kāmaṇḍakkaṃ	117	Kulūpako	136
Kāyaṃ	13	Kusalaṃ	193, 253
Kāyadaḥhībahulā	164	Kūṭāgārasālāyaṃ	1
Kāyapaṭibaddhena	43	Kenaci	4
Kāyasaṅkhāraṃ	17	Koṇcaṃ	101
Kāyena	43, 50	Kolambepi ghaṭepi	289
Kāraṇiko	99	Koseyyaṃ	302
Kārayamānena	153	Kvāyaṃ	206
Kālayuttaṃ samullapanto	214		
Kālena kappiyaṃ	253	[Kha]	
Kālo	45	Khamati	196
Kāsāvakaṇṭhā	78	Khayavirāgo	35
Kim nu kho	8	Kharalomaṃ	136
Kim nu kho nāma	196	Khalikāya	204
Kiñci atthaṃ anubhoti	254	Khiḍḍādhippāyo	111
Kitavasseva	78	Khīlajāto	170
Kipillikānaṃ	155	Khumseti	133
Kimaṅgaṃ pana	152	Khomaṃ	302
Kiriyāviseso	45		

ပဒါနုတ္တမော	ပိဋကော်	ပဒါနုတ္တမော	ပိဋကော်
[စ]		[စ]	
စတုက္ကဘတ္တံ ဒေတိ	၁၆၅	ဇာတရူပရဇတံ	၂၆၉
စတုဘာဂံ ခါဒနံ	၂၀၂	ဇာယတ္တနေ ဝါ ဇာရတ္တ-	၂၆၉
စတ္တော	၉၀	နေ ဝါ ၂၆၉	၁၄၀
စိဂ်လကေန	၂၀၅	ဇိဂုစ္ဆန္တိ	၆
စိတ္တသင်္ကပ္ပေါ	၄၂	ဇိနောသိ	၂၅၂
စိတ္တသင်္ခါရော	၃၃	ဇိဝသညိနော	၁၆၀
စိဝရစေတာပန္နံ	၂၅၀	ဇိဝိတာ ဝေါရောပေယျ	၃၀
စိဝရဝိဇ္ဇာပါတ။ပ။ ပရိက္ခာရံ	၁၃၇	[ည]	
စိဝရာသာ ဝါ ဥပစ္ဆိန္နာ	၂၂၀	ဉာဏံ	၈၁
စုဇ္ဈေန	၂၁၁	ဉာဏဒဿနံ	၈၁
စေစ္စ	၃၇-၁၀၆	ဉာတကာနံ ပဝါရိတာနံ	၂၄၇
စေတိယရူက္ခံ	၁၆၀	[ဋ]	
စေတိယဿ ပရိဏတံ	၃၁၂	ဋ္ဌပနာ	၂၃
စေတေတိ	၁၁၂	ဋ္ဌာနသော အန္တရဓာပေတိ	၁၀
စောဒါပေတိ	၁၇၂	ဋ္ဌိကကောဝ အာသုမ္ဘိ	၂၆၆
စောရကန္တာရော	၇၀	[ဌ]	
စောရဂါမဏိကော	၂၄၃	တထာဂတပ္ပဝေဒိတံ	၇၆
[ဆ]		တထာ ဟိ ပန ဘဂဝါ	၈
ဆန္ဒဂါမိနော	၂၁၂	တဒုပိယံ ဗျူဇနံ	၂၀၂
ဆန္ဒဝါသိနီ	၁၄၂	တဒုဘယေ	၁၁၀
ဆန္ဒာ	၁၃၉	တဒုဘယဝိမုတ္တပရိသင်္ကတံ	၁၉၀
ဆိန္ဒိကာ	၁၃၂	တဒဟုဇာတာ	၁၂၀
ဆုပနံ	၁၂၁	တယော ပတ္တဿ ဝဏ္ဏာ	၂၀၁
[ဇ]		တယောဝ ကမ္မဿ	
ဇဗ္ဗံပေသနိယံ	၂၁၁	ဝိပါကာဝသေသေန	၉၀
ဇတုမာသကော	၂၆၉	တာဝတိဟံ	၂၁၂
ဇနပဒေါ	၁၆၀	တိကောဋိပရိသုဒ္ဓိ	၁၀၉
		တိစိဝရံ	၂၁၉

Padānukkamo	Piṭṭhaṅko	Padānukkamo	Piṭṭhaṅko
[Ga-Gha]		[Ca]	
Gaṇanā	23	Cīvarapiṇḍapāta -pa-	
Gabbhapātanaṃ	64	parikkhāraṃ	137
Garahati	133	Cuṇṇena	211
Garukato	75	Cecca	37, 106
Garubhaṇḍāni	76	Cetiyarukkhaṃ	160
Gāmaṃ vā	209	Ceteti	192
Gāmakūṭo	99	Codāpeti	172
Gāmapūjitaṃ	160	Corakantāro	70
Gijjhāpi kulalāpi	97	Coragāmaṇiko	243
Gimhānaṃ pacchime māse	10	[Cha]	
Gihīpi naṃ gihissa	279	Chakkhattuparamaṃ	253
Goghātaḥ	98	Chaddeti	271
Gocariyānaṃ	263	Chāṇesu	214
Gopeti	141	Chandagāmino	212
Ghaṭikāya	204	Chandavāsini	142
[Ca]		Channaṃ cīvarānaṃ	
Cakkabhedāya	192	aññataraṃ	221
Cakkamattāni	101	Channā	139
Cakkhubhūtā	97	Chimbhitattaṃ	8
Catukkabhattaṃ	165	Chārattaṃ	212
Catubhāgaṃ khādanaṃ	282	Chinnikā	132
Cattena	297	Chupanaṃ	121
Catto	90	[Ja]	
Ciṅgulakena	205	Jaṅghapesaniyaṃ	211
Cittasaṅkappo	42	Jatumāsako	269
Cittasaṅkhāro	33	Janapado	160
Cittānurūpaṃ	166	Jātarūparajataṃ	269
Cīrikā	294	Jānanto	37, 106
Cīvaracetāpannaṃ	250	Jāyattane	140
		Jārattane	140

သံဝဏ္ဏိတပဒါနံ အနုက္ကမဏိကာ

၃၂၁

ပဒါနုက္ကမော	ပိဋကော	ပဒါနုက္ကမော	ပိဋကော
[တ]		[ဒ]	
တိစိဝရေန	၂၃၃	ဒါယံ အာလိမ္မေသုံ	၇၁
တိဏဏ္ဍပကံ	၂၀၀	ဒါယဇ္ဇပရိဘောဂေါ	၂၇၃
တိဏကုဋ်ကာယ	၁၅၉	ဒါရမာသကော	၂၆၉
တိဏကဋ္ဌပဏ္ဏသဋ်	၁၉၇	ဒိဋ္ဌပရိသင်္ကိတံ	၁၉၀
တိရိယံ	၁၅၄	ဒီဃလောမံ	၁၃၆
တိရောက္ခာ	၂၁၂	ဒုဂ္ဂတာ	၁၃၉
တိရောဂါမော	၁၃၉	ဒုဋ္ဌော ဒေါသော	၁၆၉
တိသော ပိဇ္ဇာ	၀၅	ဒုဗ္ဗစော	၁၉၇
တုန္တ မုသာ ပိလပိ	၀၄	ဒုလ္လဋ္ဌံ ဝတ မေ	၇
တုဝဇ္ဇန္တိ	၂၀၄	ဒုဿံဟရာနိ	၁၅၃
တေသဉ္စ ပဋိပဿနာ	၂၁၃	ဒုတေယျံ	၇၃
တန်ဏိကံ	၁၄၀	ဒေဝိဒ္ဓိ	၄၀
တန်ဏော	၁၄၀	ဒေသော	၁၀၄
တံဉ္ဇာဏတာ ပရိစ္ဆေတဗ္ဗာ	၀၉	ဒေသောဒိဿံ	၂၉၅
တန္တေ	၃၀၅	ဒေါဝစဿကရဏေဟိ	၁၉၇
တံ မညမာနော	၇၀	ဒွင်္ဂလာ ရာဇိ န ဟောတိ	၂၀၆
[ဇ]		ဒွါရမူလေ	၂၃၄
ထာဝရော	၃၉	ဒွေ ကပ္ပနာ	၂၀၅
ထောမေတိ	၁၃၃	ဒွေ တုလာ အာဒါတဗ္ဗာ	၂၆၃
[ခ]		ဒွေ ဘာဂါ	၂၆၃
ဒက္ခာ	၁၃၉	ဒွေ မဂ္ဂေ အာဒိဿ	၁၃၃
ဒဗ္ဗံ	၂၂၀	[ဓ]	
ဒဝါယ	၆၃	ဇောဟဋ္ဌာ	၁၄၂
ဒသ ဣတ္ထိယော	၁၄၁	ဇညကရဏံ	၂၃၆
ဒသာဟပရမံ	၂၂၁	ဇနက္ခိတာ	၁၄၁
ဒသာဟာနာဂတံ	၃၀၆	ဇနကေန	၂၀၅
ဒဟရော ယုဝါ	၆	ဓမ္မပုရေက္ခာရဿ	၁၃၅
ဒါနပထာနိ	၂၀၇	ဓမ္မော	၅၉-၁၇၅
		ဓမ္မိ ကထံ ကတွာ	၁၉၂

Padānukkamo	Piṭṭhaṅko	Padānukkamo	Piṭṭhaṅko
[Ja]		[Ta]	
Jigīse	152	Tikoṭiparisuddhaṃ	189
Jigucchanti	6	Ticīvaraṃ	219
Jīnosi	252	Ticīvarena	233
Jīvasaññino	160	Tiṭṭheyya	193
Jīvitā	38	Tiṇakaṭṭhapaṇṇasaṭaṃ	197
Je	166	Tiṇaṇḍupakaṃ	288
[Tha]		Tiriyaṃ	154
Ṭhānaṃ	253	Tirokkhā	212
Ṭhānaso	10	Tirogāmo	139
[Ta]		Tisso vijjā	85
Taṃ	48, 133	Tihākārehi	88
Taṃ kissa hetu	78	Tucchaṃ	84
Taṃ khaṇaṃ taṃ layaṃ	178	Tuvaṭṭenti	204
Taṅkhaṇikaṃ	140	Te	36, 62, 152
Taṅkhaṇikāya	141	[Tha]	
Taṅkhaṇo	140	Thambhentaṣṣa	118
Tante	305	Theyyāya	78
Tatridaṃ	153	Thometi	133
Tattha	254	[Da]	
Tatthāyasmante	104	Dakkhā	139
Tathāgatappaveditaṃ	76	Daḍḍhaṃ	220
Tadahujātā	120	Davāya	63
Tadupiyaṃ	282	Dasāhānāgataṃ	306
Tanubhūto	8	Dasāhaparamaṃ	221
Tayo pattassa vaṇṇā	281	Daharo	6
Tasseva kammaṣṣa	98	Daho	101
Tāresi	7	Dānapathāni	207
Tāvatihaṃ	212	Dāni	9

၃၂၂ ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာယ ဒုတိယဘာဂ

ပဒါနုတ္တမော	ပိဋကော	ပဒါနုတ္တမော	ပိဋကော
[ဝ]		[န]	
ဓာဝန္တိ	၂၀၅	နိမိတ္တကမ္မံ	၁၅၁
ဓတာ သလ္လေခရတ္တိနော	၁၉၂	နိမိတ္တမက္ကာသိ	၁၃၄
ဓတ္တာ	၁၄၀	နိရယံ တေ ဥပပဇ္ဇရေ	၇၈
ဓတ္တိကာ	၁၃၂	နိရောဓာနုပသီ	၃၅
ဓဝစောဠာ	၁၃၄	နိသန္တိ ကပ္ပေယျ	၂၁၄
ဓဝလောဟိတာ	၁၃၄	န မယံ အပညတ္တံ	
[န]		ပညပေဿာမ	၂၆၅
နိဿဂ္ဂိယော	၃၉	နမရဏာဓိပ္ပါယဿ	၆၀
နိဿဂ္ဂိယံ ပါစိတ္တိယံ	၂၂၄	နမောစနာဓိပ္ပါယဿ	၁၁၇
နိဿန္တိတဗ္ဗံ	၂၇၉	နမိ ကေနစိ။ ပ။ ပိဏ္ဍပါတ-	
နိဿန္တိတွာ အာပတ္တိ		နိဟာရကေန	၄
ဒေသေတဗ္ဗာ	၂၂၂	န ယာပေတိ	၂၈၆
နေရယိကဿ	၅၉	နရကော	၄၂
နော ကပ္ပေတိ	၁၈၁	နလာဠိကမ္ပိ ဒေန္တိ	၂၀၅
နော စဿ ပါရိပူရိ	၂၃၉	န လောမံ ပါတေန္တိ	၂၀၈
နာဂါနံ	၁၀၁	န ဝတ မေ လာဘာ	၇
နာဂိဗ္ဗံ	၄၀	န ဝတ မေ သုလန္တံ	၇
နာဒိယိ	၂၁၄	နဿတိ	၂၃၂
နာနပ္ပကာရကံ	၂၇၅	နဿရတိ	၁၈၁
နာနာကုလဿ ဂါမော	၂၃၄	နစ္စန္တိယာပိ ဂါယန္တိ	၂၀၄
နာလံ ဝစနိယာ	၁၄၇	န စိတ္တရူပံ	၁၆၆
နာသုမ	၅	နဠိ	၂၂၀
နာဠိကောဒနံ	၂၈၂	နန္ဒိ စရတိ	၁၀၁
နိကစ္စ	၇၈	[ပ]	
နိဂမော	၂၀၉	ပက္ခမန္တိ	၂၀၉
နိဠိတစိဝရသ္မိ	၂၂၀	ပဂေဝ ဇာဂရော	၁၆၇
နိဠိဘိတွာ	၁၃၇	ပဂ္ဂယ	၁၉၃
နိဠိယမာနာ	၂၄၃	ပဋ္ဌရန္တိ	၁၃၄
နိဗ္ဗါဇန္တိ	၂၀၅	ပဂ္ဂိရေန	၂၀၅

Padānukkamo	Piṭṭhaṅko	Padānukkamo	Piṭṭhaṅko
[Da]		[Na]	
Dāyaṃ ālimpesuṃ	71	Naṃ	122, 178, 188, 279
Dārumāsako	269	Naccantiyāpi gāyanti	204
Dāsī ca	142	Naccantiyāpi naccanti	204
Diṭṭhaṃ	171	Naṭṭhaṃ	220
Dīghalomam	136	Nandī carati	101
Duggatā	139	Na lomam pātentī	208
Duṭṭho doso	169	Namaraṇādhippāyassa	60
Dubbacajātiko	197	Namhi kenaci	4
Dubbaco	197	Narako	42
Dulladdham vata	7	Nalāṭikampi denti	205
Dussamharāni	153	Na vata me lābhā	7
Dūtena	47	Na vata me suladdham	7
Dūteyyam	73	Nāgānam	101
Deso	184	Nādiyi	214
Dovacassakaraṇehi	197	Nānappakārakam	275, 279
Dvaṅgulā	286	Nānakulassa gāmo	234
Dvinnaṃ saṃghādisesena	158	Nābhijānāmi -pa- paṭisevitā	167
[Dha]		Nālamvacanīyā	147
Dhajāhaṭā	142	Nāssudha	5
Dhaññakaraṇam	236	Nālikodanam	282
Dhanakkītā	141	Nikacca	78
Dhanukena	205	Nigamo	209
Dhammampi bhaṇati	305	Niṭṭhitacīvarasmim	220
Dhammo	59, 175	Niṭṭhitacīvarasmim	
Dhāvanti pi	205	bhikkhunā	220, 233
Dhutā	192	Niṭṭhubhitvā	137
Dhuttā	140	Nippīliyamānā	243
Dhuttikā	132	Nibbujjhanti	205
Dhuvacoḷā	134	Nimittamattāsi	134
Dhuvalohitā	134	Nirayam	78

ပဒါနုတ္တမော	ပိဋ္ဌဏော	ပဒါနုတ္တမော	ပိဋ္ဌဏော
[ဝ]		[ဝ]	
ပစ္စဝေက္ခဏသုဒ္ဓိ	၂၇၃	ပဏ္ဍိတာ	၁၃၉
ပစ္စာသာ ဟောတိ		ပဏ္ဍုပလာသော	၆၅
သံဃတော ဝါ	၂၃၉	ပဏကော	၁၉၇
ပစ္စာဟရတိ	၁၄၃-၁၄၄	ပဏိဓာယ	၉၂
ပဇ္ဈာယန္တာ	၁၆၆	ပတိကမုနာယပိ	၁၂၂
ပညာယိဿတိ	၂၆၅	ပတ္တကလ္လံ	၁၅၅
ပညာသဗန္ဓော	၂၅၂	ပတ္တပရိယန္တော	၂၀၇
ပဉ္စမေ ဘိက္ခဝေ မဟာစောရာ	၇၅	ပတ္တဝါဏိဇ္ဇံ	၂၀၁
ပဉ္စန္ဒံ ဘောသဇ္ဇာနံ	၂၀၉	ပတ္တာဠကေန	၂၀၅
ပဋ္ဌဝါသိနီ	၁၄၂	ပတ္ထောဒနံ	၂၀၂
ပဋ္ဌိက္ခန္ဓေန	၂၀၅	ပဓာနံ	၂၆
ပဋ္ဌိဂ္ဂဏှာတိ	၁၄၂-၁၄၄	ပပါတော	၄၂
ပဋ္ဌိနိဿဂ္ဂါနုပဿိ	၃၅	ပဗ္ဗတေယျာ	၁၉၇
ပဋ္ဌိနိဿဇ္ဇန္တဿ	၁၉၅	ပမာဏိကာ ကာရေတဗ္ဗာ	၁၅၃
ပဋ္ဌိနိဿဋ္ဌော	၉၀	ပမုဋ္ဌော	၁၀၁
ပဋ္ဌိဗဒ္ဓစိတ္တာ	၃၆	ပယောဂေါ	၂၆
ပဋ္ဌိဗဒ္ဓစိတ္တော	၁၂၀	ပရာမသိ	၂၅၂
ပဋ္ဌိဗဒ္ဓိ	၃၀၅	ပရာမသန္တောပိ	၁၂၂
ပဋ္ဌိမုဉ္ဇိ	၂၀၀	ပရိ	၁၃
ပဋ္ဌိယတ္တံ	၃၁၀	ပရိကထာ	၁၅၁
ပဋ္ဌိလာဘဘူမိ	၃၀	ပရိက္ခိတ္တော	၂၃၃-၂၃၄
ပဋ္ဌိလာဘောန	၂၄၄	ပရိစာရေန္တာ	၁၄၀
ပဋ္ဌိဝိသော	၂၆၀	ပရိဏတံ	၃၁၀
ပဋ္ဌိဝုတ္တံ	၁၃၆	ပရိတ္တေန ဝါ ဝိပုလံ	၂၄၄
ပဋ္ဌိသာယနိယာနိ	၂၀၉	ပရိပါတေန္တိ	၃၀၀
ပဋ္ဌိသလ္လာနာ ဝုဋ္ဌိတော	၈	ပရိပုစ္ဆာ	၂၂
ပဇ္ဇော	၂၄၅	ပရိဘာသန္တိ	၂၀၉
ပဋ္ဌမာပတ္တိကာ	၂၁၂	ပရိဘောဂဇိတ္တံ ဝါ	၂၄၇
ပဋ္ဌမံ စိတ္တံ	၃၇	ပရိဘောဂါ	၂၇၃
ပဋ္ဌမံ ဝိညာဏံ ပါတုဘူတံ	၃၇	ပရိမုခံ သတိံ ဥပဋ္ဌပေတွာ	၁၃

Padānukkamo	Piṭṭhaṅko	Padānukkamo	Piṭṭhaṅko
[Na]		[Pa]	
Nisajjaṃ kappeyya	214	Paṭibaddhacittā	36
Nissaggiyaṃ pācittiyaṃ	222	Paṭibaddhacitto	120
Nissaggiyena	43	Paṭimuñci	288
Nissatṭhaṃ	268	Paṭiyattaṃ	310
Netthāraṃ vattanti	208	Paṭilābhabhūmi	30
Nerayikassa	59	Paṭilābhena	244
No	6, 105, 196	Paṭiviso	268
No kappeti	181	Paṭivuttaṃ	136
No cassa pāripurī	239	Paṭisallānā	8
		Paṭisallīnassa	162
[Pa]		Paṭisallīyitum	4
Pageva jāgaro	120, 167	Paṭisāyanīyāni	289
Paggayha	193	Paṭto	245
Paggharantī	134	Paṭhamam cittaṃ	37
Paṅgacīrena	205	Paṭhamam viññāṇam	
Paccassosi	163	pātubhūtaṃ	37
Paccāgacchati	49	Paṭhamāpattikā	212
Paccāharati	143-4	Paṇako	197
Pajjhāyantā	166	Paṇidhāya	13, 92
Pañcannaṃ bhesajjānaṃ	289	Paṇīto ca	10
Paññāyissati	265	Paṇḍitā	139
Paññāsabandho	252	Patikaḍḍhanāyapi	122
Paṭavāsini	142	Paticayo	162
Paṭikacceva	297	Pattakallaṃ	155
Paṭikkantena	205	Pattakkhandhā	166
Paṭiggaṇhāti	48, 142	Pattapariyanto	287
Paṭiggahetabbaṃ	253	Pattāḷhakena	205
Paṭinissaggānupassī	35	Patthodanaṃ	282
Paṭinissatṭho	90	Padhānaṃ	26
Paṭibaddhaṃ	305	Papāto	42
		Pabbateyyā	197

ပဒါနုတ္တမော	ပိဋကော်	ပဒါနုတ္တမော	ပိဋကော်
[ဝ]		[ဝ]	
ပရိယေဋ္ဌိသုဒ္ဓိ	၂၇၃	ပရိက္ခာရော	၁၃၇
ပရိသင်္ကိတဗ္ဗိ	၁၇၁	ပါသာဒိကေန	၂၀၅
ပရိသုဒ္ဓိ မြဟ္မစရိယံ စရန္တိ	၇၆	ပါသာဒေါ	၂၃၅
ပရေဟိ ပရိယောသာပေတိ	၁၅၀	ဝိဟေန္တာ	၂၆၆
ပလာယန္တိမိ	၁၅၁	ဝိဏ္ဏပါတပဋိက္ခန္တာ	၂၄၃
ပလ္လင်္ဂ	၁၃	ဝိတိပုဋ္ဌိသံဝေဒီ	၃၂
ပလ္လင်္ဂ အာဘုဇိတွာ	၁၃	ဝိဏိန္ဒြိယာ	၇၄
ပဝါရဏာယ	၃၀၆	ပုဂ္ဂလဿ ပရိဏတံ	၃၁၂
ပဝါရိတာနံ	၂၄၀-၂၀၀	ပုဂ္ဂလောဒိဿံ	၂၉၅
ပဝါရေယျ	၂၄၀	ပုစ္ဆိယမာနော	၂၅၃
ပဝုတ္တပတိကာ	၆၄	ပုဗ္ဗဘာသိနော	၂၀၆
ပသာဒေါ	၃၀၆	ပုဗ္ဗဏ္ဍနိသိတံ	၁၅၆
ပသန္ဓမုခဝဏ္ဏာ	၇၄	ပုရာဏဂဏကိယာ	၁၃၉
ပသာရိတေန	၂၀၅	ပုရိမေ ဥပါဒါယ	၄၂-၀၄
ပဿာသော	၁၄	ပုရိသတ္ထကရံ	၁၄၀
ပဟိဏေယျ	၂၅၂	ပုဂဿ	၃၁၀
ပဟိနော	၉၀	ပူဇိတော	၇၅
ပါဠိယေက္ခော	၂၀၀	ပံသုကူလံ ဝါ	၂၃၉
ပါဏာတိပါတီ	၃၉	[ဖ]	
ပါဏာတိပါတော	၃၉	ဖဿပုဋ္ဌိဝိဇာနနာ	၁၂၅
ပါဏော	၃၉	ဖာဏိတံ နာမ	၂၉၄
ပါပကေ	၁၀	ဖာသု ဝိဟရတိ	၁၉၃
ပါပဓမ္မာ	၇၀	ဗုဒ္ဓနာ	၂၃
ပါပဘိက္ခု	၁၀၀	[ဗ]	
ပါပသမာစာရော	၂၁၂	ဗဟာရာမကောဋ္ဌကေ	၁၆၆
ပါပါ	၇၀	ဗဟုနတ္တာ	၂၁၄
ပါပိစ္ဆော	၀၃	ဗဟုပုတ္တာ	၂၁၄
ပါပေဟိ ကမ္မေဟိ	၇၀	ဗဟုလိကတော	၉
ပါရိသုဒ္ဓိ	၂၃	ဗဟူ သံဃဿ ဘတ္တာ	၃၁၀
ပါရိဟာရိယကမ္မဋ္ဌာနံ	၂၁	ဗဟိရိမေန မာနေန	၁၅၄

Padānukkamo	Piṭṭhaṅko	Padānukkamo	Piṭṭhaṅko	ပဒါနုက္ကမော	ပိဋ္ဌဏိကော	ပဒါနုက္ကမော	ပိဋ္ဌဏိကော
[Pa]		[Pa]		[ဗ]		[မ]	
Pabhaggo	101	Passāso	14	ဗာဟုလိကာ	၂၀၉	မဏိမဿ ကဏ္ဍေ ပိလန္ဓနံ	၁၅၁
Pamāṇikā	153	Pahiṇeyya	252	ဗာဟုလိကော	၁၉၂	မဏိမိဿာ	၁၂၁
Pamuṭṭho	181	Pācittiyam	222	ဗာဟုလ္လာယ စေတေတိ	၁၉၂	မရ နာမ မက္ခိကာမရ	၂၉၃
Payogo	26	Pāṭiyekko	288	ဗျတ္တာ	၁၃၉	မနုဿဝိဂ္ဂဟော နာမ	၃၇
Parāmasantopi	122	Pāṇātipātī	39	ဗျတ္တေန ဘိက္ခုနာ	၂၀၀	မနေသိကာယ	၂၀၅
Parāmasi	252	Pāṇātipāto	39	ဗျာဓိဩဒိဿံ	၂၉၅	မမန္တပါနံ	၁၅၂
Pari	13	Pāṇo	39			မလ္လပုတ္တော	၁၆၁
Parikanto	74	Pāṭetabbam	63			မဟာ အကာလမေဃော	၁၀
Parikkhāro	137	Pāpake	10			မဟာဝနံ	၁
Paricārentā	140	Pāpadhammā	78	ဘဂဝတာ ပဋိက္ခိတ္တံ	၂၁၇	မဟာဝနေ ကုဋ္ဌာဂါရသာလာယံ	၁
Paricāressasi	37	Pāpabhikkhū	100, 198	ဘဂ္ဂံ	၃၀၂	မဟာလ္လကံ	၁၆၀
Pariṇatam	310-2	Pāpabhikkhuno	75	ဘာကုတိကဘာကုတိကော		မာတုဂါမော	၁၃၃
Parittena vā vipulam	244	Pāpasamācāro	212	ဝိယ	၂၀၆	မာတုဂါမံ ဒုဋ္ဌုလ္လာဟိ ဝါစာဟိ	၁၃၃
Paripātentī	308	Pāpā	78	ဘာဝိတော	၉	မာတုယာ မာတုပေမေန	၁၂၀
Paribhāsanti	209	Pāpiccho	83	ဘာသတိ	၁၉၆	မာတုရက္ခိတာ	၁၄၁
Parimukham	13	Pārājikā	103	ဘိသိန္ဓဝိ	၂၄၇	မာနိတော	၇၅
Pariyāgāro	119	Pāsādikena	205	ဘိက္ခု နိသိန္ဓေ	၂၁၅	မာ မေ ဝိဒေဿနာ အဟု	၁၅၃
Pariyeseyya	41	Pāsādo	235	ဘိက္ခုမာနတ္ထာယ	၂၁၂	မာယော ဇုမံ ကုမာရိကံ	၁၃၉
Pariyosāpeti	158	Piṇḍapātanihārakena	4	ဘိက္ခု ဥဇ္ဈာယန္တိ	၉၇	မာလာကိတေ	၂၀၀
Parisuddham	76	Piṇḍapātaṭikkantā	243	ဘုတ္တံ ထေယျေန တဿ တံ	၇၀	မာလာမိဿာ	၁၂၁
Parihārapathepi	204	Pilandhanam	151	ဘူတပုဗ္ဗံ ဘိက္ခဝေ	၁၅၁	မာလာဝစ္ဆံ	၁၉၉
Pallaṅkam	13	Pihentā	266	ဘူမတ္ထရဏံ	၂၄၇	မာဠော	၂၃၅
Pavāreyya	248	Piṇḍriyā	74	ဘေဒနသံဝတ္တနိကံ ဝါ		မိဂလဏ္ဍိကော	၆
Pavutthapatikā	64	Pītippaṭisaṃvedī	32	အဓိကရဏံ	၁၉၂	မိဟိတပုဗ္ဗင်္ဂမာ	၂၀၆
Pavedaye	78	Pucchiyamāno	253	ဘေသဇ္ဇာနိ	၂၀၉	မုခံ	၁၃
Pasannamukhavaṇṇā	74	Putṭho	59	ဘေသဇ္ဇောဒိဿံ	၂၉၆	မုစ္ဆတိ	၁၁၂
Pasādo	306	Pubbaṇṇanissitam	156	ဘောဂဝါသိနီ	၁၄၂	မုတ္တာမိဿာ	၁၂၁
Pasāritena	205	Pubbevassa	88			မုတ္တော	၉၀
Pasutam	7	Purāṇagaṇakiyā	139			မုဟုတ္တိကာ	၁၄၂
Passambhayaṃ	17, 33	Purime upādāya	42, 84			မေတ္တိယဘူမဇကော	၁၆၅
				[မ]			
				မဇ္ဈေ ဂဇ္ဇော	၁၁၉		
				မဏိကဏ္ဍော	၁၅၁		

Padānukkamo	Piṭṭhaṅko	Padānukkamo	Piṭṭhaṅko
[Pa]		[Bha]	
Purisatthakaraṃ	148	Bhaṇitassa	88
Pūgassa	310	Bhayaṃ	8
Pūjito	75	Bhākuṭika bhākuṭiko viya	206
[Pha]		Bhāgā	263
Phassapaṭivijānaṇā	125	Bhāvito	9, 11
Phāṇitaṃ nāma	294	Bhikkhu nisinne	215
Phāsu	193	Bhikkhumānattāya	212
[Ba]		Bhisicchavi	247
Bahārāmakotṭhake	166	Bhuñjeyya	79
Bahitiyojanaṃ	267	Bhūmattharaṇaṃ	247
Bahiddhā	110	Bhedanasamvattanikaṃ	192-3
Bahunattā	214	Bhogavāsini	142
Bahuputtā	214	[Ma]	
Bahulikato	9	Maṅgulin	100
Bahū samghassa bhattā	310	Mañjarikaṃ	201
Bāhirimena	154	Maṇikaṇṭho	151
Bāhulikā	289	Maṇissa	151
Bāhuliko	192	Maṇḍanakajātiko	6
Bāhullāya	192	Mataṃ	36
Bilaṅgadutiyaṃ	165	Madhu nāma makkhikāmadhu	293
Byattā	139	Manāpāni	265
Brahmacariyaṃ	76	Manesikāya	205
Brahmacariyā	178	Mandamando	206
[Bha]		Mamannapānaṃ	152
Bhagavato paccassosi	163	Maraṇavaṇṇaṃ	36, 41
Bhaṅgaṃ	302	Maraṇāya vā	41
Bhaṇantassa	88	Mahagghaṃ	251
		Mahallakaṃ	160
		Mahā akālamegho	10

၃၂၆ ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာယ ဒုတိယဘာဂေ

ပဒါနုတ္တမော	ပိဋကော	ပဒါနုတ္တမော	ပိဋကော
[မ]		[ယ]	
မေတ္တိယံ နာမ ဘိက္ခုနီ	၁၈၃	ယုဝါ	၆
မေဓာဝိနီ	၁၃၉	ယုဇန္တာယသ္မန္တော သကံ	၂၅၄
မောက္ခစိကာယ	၂၀၅	ယေ ဇေ	၁၆၆
မဂ်လိ	၁၀၀	ယေ ဝေါဟာရံ ဂစ္ဆန္တိ	၂၆၉
မဇ္ဈရိကံ	၂၀၁	ယေသံ မံသံ ကပ္ပတိ	၂၈၉
မဏ္ဍနကဇာတိကော	၆	ယေသံ ကေသဉ္စိ	၁၅၅
မန္တမန္တော	၂၀၆	ယံ မာတုကုစ္ဆိသ္မိ	၃၇
[ယ]		[ရ]	
ယက္ခိန္ဒြိယ	၄၀	ရက္ခဏူပါယော	၃၀
ယက္ခံ မာရေသိ	၆၉	ရက္ခတိ	၁၄၁
ယညေသု	၂၁၄	ရဋ္ဌိ	၁၆၀
ယညံ ယဇိဿာမိ	၁၁၁	ရထကေန	၂၀၅
ယတော နိဝါတံ တတော		ရမဏီယော	၁၀၁
သဝါတံ	၁၆၆	ရဟော	၅၀
ယထာ တံ	၁၃၃	ရဟော ဥလ္လပတိ	၉၃
ယထာ ပုရေ တထာ ပစ္ဆာ	၁၀၃	ရဟော နိသဇ္ဇဿာဒေါ	၂၁၆
ယထာဝဇ္ဇေန	၂၀၅	ရာဂုပတ္တမ္ဘေ	၁၁၁
ယတြ ဟိ နာမ	၉၇	ရာဂေါ	၁၂၅
ယဒိဒ္ဓိ	၁၉၈	ရာဇဘောဂေါ	၂၅၂
ယဿ ဒါနိ ဘန္တေ ဘဂဝါ		ရာဇိန္ဒြိယ	၄၀
ကာလံ မညတိ	၉	ရိဇ္ဇန္တိ	၂၀၇-၂၆၈
ယဿ ပိယံ ဇိဂီသေ	၁၅၂	ရက္ခမူလဂတော ဝါ	၁၃
ယာစကော အပ္ပိယော ဟောတိ	၁၅၂	ရူပိယသံဝေါဟာရံ	၂၇၅
ယာစံ	၁၅၂	[လ]	
ယာစနဗဟုလာ	၁၄၈	လက္ခဏံ	၂၂
ယာဝဒတ္ထံ ဘုဇ္ဇ	၁၀၅	လာဘာ ကိရ မေ	၇
ယာဝတတိယကာ	၂၁၂	လာဘံ	၃၁၀
ယာဝတိဟံ ဇာနံ ပဋိစ္ဆာဒေတိ		လာမကာနိ စ ဘတ္တာနိ	၁၆၅
ယာဝ သတ္တမာ ပိတာမဟယုဂါ	၂၄၀	လာသေန္တိ	၂၀၄

Padānukkamo	Piṭṭhaṅko	Padānukkamo	Piṭṭhaṅko
[Ma]		[Ya]	
Mahānirayānaṃ	101	Yato nivātaṃ	166
Mahāvane	1	Yatra hi nāma	97
Mātuyā mātupemena	128	Yathā pure tathā pacchā	103
Mānito	75	Yathāyuttana	156
Māyyo	139	Yathāvajjena	205
Mārakāyikā	7	Yadidaṃ	198
Mālākite	288	Yampi tyāhaṃ	301
Mālāmissā	121	Yassa	152
Mālāvaccharaṃ	199	Yassa dāni	9
Mā vo sakaṃ vinassa	254	Yācaṃ	152
Māse	10	Yācanabahulā	148
Māso seso gimhānaṃ	297	Yācamāno	152
Mālo	235	Yāce	152
Mihitapubbaṅgamā	206	Yāvatatiyakā	212
Mukhaṃ	13	Yāvatīhaṃ jānaṃ	212
Muccati	112	Yāvadatthaṃ	105
Mutto	90	Yāva sattamā pitāmahayugā	240
Mūlaṭṭhassa	48	Yuñjantāyasmanto	254
Methunupasaṃhitena	138	Yuvā	6
Medhāvinī	139	Yena vā	215
Mokkhacikāya	205	[Ra]	
Mocanassādo	114	Rakkhati	141
[Ya]		Rajojallaṃ	10
Yaṃ cittaṃ taṃ mano	42	Raṭṭhaṃ	160
Yakkhaṃ māresi	69	Rathakena	205
Yaññaṃ yajissāmi	111	Ramaṇīyo	101
Yaññesu	214	Raho	50
Yatassa ābhaṭaṃ	254	Rahogatassa	162
Yatāyaṃ	101	Rāgāya	79

သံဝဏ္ဏိတပဒါနံ အနုက္ကမဏိကာ ၃၂၇

ပဒါနုက္ကမော	ပိဋ္ဌကော	ပဒါနုက္ကမော	ပိဋ္ဌကော
[လ]		[ဝ]	
လေခံ ဆိန္ဒုတိ	၅၁	ဝိနဠိ	၂၂၀
လေသော	၁၈၄	ဝိနယော	၁၇၅
လောဏသောဝီရကံ	၇၂	ဝိနဿတိ	၂၉၇
လောမဟံသော	၈	ဝိနိဓာယ ခန္တိ	၉၀
လောဟမာသကော	၂၆၉	ဝိပ္ပကတေ	၁၅၈
လောဟိတကံ	၆	ဝိပရိဏတေန	၁၂၀
[ဝ]		ဝိပ္ပဝသေယျ	၂၃၃
ဝဂ္ဂုမုဒါတိရိယာ	၇၄	ဝိပုလေန ဝါ ပရိတ္တံ	၂၄၅
ဝဋ္ဋသကော	၂၀၁	ဝိပုလံ	၁၅၂
ဝတ	၂၅၁	ဝိဗ္ဗမန္တိ	၂၀၉
ဝတ္ထု	၄၅-၁၂၅	ဝိမောက္ခော	၈၅
ဝတ္ထုသန္ဓဿနာ	၁၇၄	ဝိမောစယံ စိတ္တံ	၃၄
ဝသလံ	၁၃၇	ဝိရာဂါနုပဿနာ	၃၅
ဝသာတေလံ	၂၉၂	ဝိရာဂါနုပဿီ	၃၅
ဝသီကသာဋီကာ အနုညာတာ	၂၉၇	ဝိလိဝကာရံ	၆၃
ဝသောဒိဿံ	၂၉၆	ဝိလောကိတေန	၂၀၅
ဝသံ ဝတ္ထေတိ	၁၄၁	ဝိဝဇ္ဇနာ	၂၃
ဝသံ ဥက္ကမိယတိ	၂၉၉	ဝိဝါဒါမိကရဏံ	၁၈၀
ဝါပိတံ ခေါ တေ	၁၃၆	ဝိဝါဟော	၁၃၉
ဝါရေယျံ	၁၃၉	ဝိသက္ကိယဒူတော	၄၈
ဝါဠကန္တာရော	၇၀	ဝိဿဇ္ဇေတိ	၂၃၁-၂၉၆
ဝါဠယက္ခဝိဟာရံ	၇၀	ဝိဿဋ္ဌိ	၁၀၇
ဝိကပ္ပေတိ	၂၃၁	ဝိသုဒ္ဓါပေက္ခော	၈၃
ဝိကပ္ပံ အာပဇ္ဇေယျ	၂၅၁-၃၀၅	ဝိသေသော	၂၆
ဝိကောပေတိ	၃၈	ဝိသံ ဝါ	၅၈
ဝိဇ္ဇာမယော	၄၀	ဝိဟာရစိဝရံ	၂၄၆
ဝိညတ္တိဗဟုလာ	၁၄၈	ဝိဟာရော	၁၆၀-၂၃၆
ဝိညာတသာသနာ	၂၁၅	ဝိတိက္ကမော	၃၇-၁၀၆
ဝိမူတိကာ	၂၀၁	ဝိမံသတိ	၁၄၃-၁၄၄
		ဝိသတိဂဏော	၂၁၂

Padānukkamo	Piṭṭhaṅko	Padānukkamo	Piṭṭhaṅko
[Ra]		[Va]	
Rāgūpatthambhe	111	Vanto	90
Rāgo	105, 125	Vambheti	133
Rājabhoggo	252	Vasaṃ vatteti	141
Riñcanti	207, 268	Vasalaṃ	137
Rukkhamaḷagato vā	13	Vassaṃ ukkaḍḍhīyati	299
Rūpiyasaṃvohāraṃ	275	Vasātelam	292
[La]		Vāyamantassa	111
Lābham	310	Vāreyyaṃ	139
Lāsentī	204	Vāsāgāraṃ	159
Lekham chindati	51	Vāssa	41
Lepo	154	Vālakantāro	70
Leso	184	Vālayakkhavihāraṃ	70
Lomahaṃso	8	Vikappaṃ	251, 305
Lohamaṣako	269	Vikopeti	38
Lohitakaṃ	6	Viññattibahulā	148
[Va]		Viññātasāsanā	215
Vaggavāḍakā	196	Vituḍenti	97
Vaggumudātīriyā	74	Videssanā	153
Vaggumudā nadī	6	Vidhūtīkā	201
Vaṅkakena	205	Vinaṭṭhaṃ	220
Vacanāya	198	Vinayo	175
Vañjhittī	64	Vinassati	297
Vaṭaṃsako	201	Vinidhāya dīṭṭhiṃ	90
Vaṇṇaṃ bhāseyya	137	Vipariṇatena	120
Vaṇṇavā	74	Vipākāvasese	98
Vata	251	Vipulaṃ	152
Vatthu	45, 125	Vippakate	158
Vatthudesanāya	155	Vippavaseyya	233
Vadeyya	84	Vippasannachavivaṇṇā	74
Vanabhaṅgiyaṃ	114	Vibbhamanti	209

၃၂၈ ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာယ ဒုတိယဘာဝေ

ပဒါနုတ္တမော	ပိဋကော	ပဒါနုတ္တမော	ပိဋကော
[ဝ]		[သ]	
ဝုဠဝဿာ အာရညကေသု	၃၀၇	သဏှာ	၂၀၆
ဝူပသမေတိ	၁၀	သတ္တမာသေ	၂၃၉
ဝေဇ္ဇိကာယ ဝါ	၂၁၁	သတ္ထုသာသနံ	၁၇၅
ဝေဏီ	၁၂၁	သတ္တံ ဝါ အာဟရ	၄၁
ဝေဏီဂ္ဂါဟော	၁၂၁	သဒ္ဓါ	၃၀၆
ဝေပုရိသိကာ	၁၃၄	သဒ္ဓေယျဝစသာ	၂၁၅
ဝေမတိကော	၁၈၁	သန္တတိပစ္စုပ္ပန်	၃၉
ဝေယျာဝစ္စကရော	၆၅-၂၅၃	သန္တရတ္တရပရမံ	၂၄၉
ဝေဠုဝန်	၁၆၁	သန္တရတ္တရေန	၂၃၂
ဝဠိတ္ထိ	၆၄	သန္တိကေ	၁၃၇
ဝန္တော	၉၀	သပ္ပဋိဘယာနိ	၃၀၉
ဝဏ္ဏေတိ ပသံသတိ	၁၃၃	သပရိက္ခမနံ အပရိက္ခမနံ	၁၅၅
ဝဏ္ဏမ္ပိ ဘဏတိ	၁၃၂	သပရိဒဏှာ	၁၄၁
ဝဏ္ဏံ ဘာသေယျ	၁၃၇	သဗ္ဗတ္ထကကမ္မဋ္ဌာနံ	၂၁
ဝမ္ဘေတိ	၁၃၃	သဘာယေ ဝါ ဒွါရမူလေ ဝါ	၂၃၄
[သ]		သမဂ္ဂဿ	၁၉၂
သက္ကတော	၇၅	သမဏကုတ္တကော	၆
သက္ခရဓောတပါဏီ	၁၅၂	သမန္တာ ပရိယာဂါရော	၁၁၉
သဒိလံ	၂၀၆	သမန္တာ သတ္တဗ္ဗန္တရာ	၂၃၆
သင်္ခသေဝါလပဏကံ	၁၉၇	သမယောဒိဿံ	၂၉၅
သင်္ခါ	၁၉၇	သမာဒဟံ စိတ္တံ	၃၄
သဂ္ဂကထံ	၅၉	သမာဒါယ	၂၆၆
သင်္ဂမ္မ ယာစန္ဒိ	၁၅၂	သမာဓိ	၉-၈၅
သဇ္ဇိတော	၁၄၀	သမာဓိမှာ ဝုဠဟိတွာ	၂၄၃
သဇ္ဇိစ္စ	၃၇	သမာနသိမာယံ ဌိတော	၁၉၂
သဇ္ဇာနန္တော	၃၇-၁၀၆	သမာနသံဝါသကော	၁၉၂
သညာစိကာ	၁၅၃	သမာပဇ္ဇန္တိ	၂၇၅
သညတ္တော သော မယာ	၂၅၃	သမာပတ္တိ	၈၅
သဏ္ဌဟေယျ	၂၀၇	သမိဉ္ဇိတေန	၂၀၅
		သမ္ဘိန္ဒာ	၁၃၅

Padānukkamo	Piṭṭhaṅko	Padānukkamo	Piṭṭhaṅko
[Va]		[Sa]	
Vimajjati	238	Sam	37
Vimokkho	85	Samghādiseso	109
Vimocayaṃ	34	Samghikaṃ	310
Virāgānupassī	35	Samvaṇṇema	36
Vilapim	84	Samsaraṇaṃ	156
Vilīvakāraṃ	63	Sakaṃ	254
Vilokitena	205	Sakim nivatthampi	
Vivāho	139	sakim pārutampi	241, 266
Vividhampi	205	Sakkato	75
Visuddhāpekkho	83	Sakkharadhotapāṇi	152
Vissajjetabbo	288	Sakhilā	206
Vissajjeti	231, 296	Saggakathaṃ	59
Vissatṭhi	107	Sankhasevālapaṇakaṃ	197
Vihāravatthum	160	Sanṅaṇhāti	77
Vihārena vihāraṃ -pa- vadeti	7	Sanṅamma	152
Vihāro	236	Sajjito	140
Vītikkamo	37	Sañcarittaṃ	140
Vīmaṃsati	143	Sañcicca	37
Vīmaṃsatthāya	111	Sañcetanikā	106
Vīsatiṅgaṇo	212	Sañjānanto	37
Vutthavassā āraññakesu	307	Saññatto	253
Vūpasameti	10	Saññā	125
Veṇi	121	Saññācikā	153
Veṇiggāho	121	Saññāṇaṃ katvā	
Vepurisikā	134	nikkhipitabbaṃ	307
Vematiko	181	Saññāpetvā	252
Veyyāvaccakaro	65, 253	Saññāpessāma	188
Vesālim upanissāya	8	Sati	9, 13
Vo	78	Sanṭhaheyya	207
Voropeyya	38	Sanhā	206

သံဝဏ္ဏိတပဒါနံ အနုက္ကမဏိကာ

၃၂၉

ပဒါနုက္ကမော	ပိဋကော	ပဒါနုက္ကမော	ပိဋကော
[သ]		[သ]	
သမုက္ခေဋ္ဌိတော	၉၀	သိဉ္ဇန္တိ	၁၉၉
သမုဒါစရေယျ	၈၁	သိဉ္ဇာပေန္တိ	၁၉၉
သမ္မောဒနီယံ အကာသိ	၁၄၇	သိတံ ပါတုကာသိ	၉၆
သမ္မောဒမာနော	၁၉၃	သိလာ	၆၃
သလ္လက္ခဏာ	၂၃	သီတောဒကော	၁၀၁
သလာကဟတ္ထေန	၂၀၅	သီသူပဂံ	၂၇၆
သရသိ တံ ဒဗ္ဗ ဧဝရူပံ ကတ္တာ	၁၆၆	သီသံနာတော	၆
သဟတ္တာ	၂၆၇	သုခပ္ပဋိသံဝေဒီ	၃၃
သဟဓမ္မိကံ ဂုစ္စမာနော	၁၉၈	သုခသမ္ဘာသာ	၂၀၆
သာဠကပတ္တော	၁၈၆	သုဂတဝိဒတ္ထိယာ	၁၅၃
သာဏံ	၃၀၂	သုညတော	၈၅
သာတောဒကော	၁၀၁	သုညာဂါရဂတော	၁၃
သာဓု သာဓု	၇	သုဏီသဘောဂေန	၁၃၉
သာဓု ဘန္တေ ဘဂဝါ	၈	သုတ္တမိဿာ	၁၂၁
သာမန္တာ	၂၆၆	သုတပရိသင်္ကိတံ	၁၉၀
သာမိပရိဘောဂေါ	၂၇၃	သုတော မယာ	၁၈၀
သာမီစိ	၂၁၃	သုတ္တံ ဓာရယိတွာ	၃၀၅
သာမီစိပဋိက္ခေပေါ	၁၇၄	သုဒ္ဓကာဠကာနံ	၂၆၃
သာရက္ခာ	၁၄၁	သုပညတ္တံ	၁၁၉
သာရတ္ထော	၁၂၀-၁၃၃	သုပဏ္ဍိဒ္ဓိ	၄၀
သာရထိ	၉၉	သုပုတိတ္ထော	၁၀၁
သာရမ္ဘံ အနာရမ္ဘံ	၁၅၅	သုပုဝါယိတံ	၃၀၅
သာသင်္ဂသမ္ပတာနိ	၃၀၉	သုဝဏ္ဏမိဿာ	၁၂၁
သာ သုဒ္ဓံ အနုဿရံ ကရောတိ	၉၇	သုဝိတန္တိတံ	၃၀၅
သာဟတ္ထိကော	၃၉	သုဝိလေခိတံ	၃၀၅
သွာတနာယ	၁၆၅	သုဝိတံ	၃၀၅
သိက္ခတိ	၁၆	သုသာနံ	၁၅၆
သီခရဏီ	၁၃၄	သုသု	၁၅၂
သီခရဏီသိ, သမ္ဘိန္ဒာသိ,		သုစကော	၉၉
ဥဘတောဗျဉ္ဇနာသိ	၁၃၄	သေတကော	၁၀၁

Padānukkamo	Piṭṭhaṅko	Padānukkamo	Piṭṭhaṅko
[Sa]		[Sa]	
Sattabbhantarā	235	Samādapeyya	41
Sattamāse	239	Samādahaṃ	34
Satthaṃ	41, 56	Samādāya	193, 266
Satthahāraṇaṃ	41	Samādhi	9, 85
Satthā	154	Samānasamvāsako	192
Satthusāsaṇaṃ	175	Samānasīmāyaṃ ʾhito	192
Saddhā	306	Samāpajjanti	275
Saddheyyavacasā	215	Samāpatti	85
Santaruttaraparamaṃ	249	Samiñjitena	205
Santaruttarena	232	Samukkheṭṭito	90
Santikāyapi	204	Samudācareyya	81
Santike	137	Sametāyasmantānaṃ	196
Santo ceva	10	Sametāyasmā	193
Santo samvijjamāno	75	Sambhinnā	135
Sannidhikāraṇaṃ	289	Sammata	214
Sannipātetvā	9	Sammodamāno	193
Sappaṭibhayāni	309	Sarasi tvaṃ Dabba evarūpaṃ	
Saparikkamaṇaṃ	155	kattā	166
Saparidaṇḍā	141	Salākahatthena	205
Samappito	37	Sallekhavuttino	192
Sappinikāya	101	Sahatthā	267
Sabbakāyappaṭisaṃvedī	16	Sahadhammikaṃ	198
Sabbe	9	Sahadhammena	198
Sabhāgānaṃ	164	Sā	97
Sabhāye vā dvāramūle vā	234	Sāḷakapatto	186
Samaggassa	192	Sāṇaṃ	302
Samaṅgībhūto	37	Sātodako	101
Samaṇakuttako	6	Sāditabbaṃ	249
Samantā	236	Sādhū	6, 251
Samanuggāhiyamāno	178	Sādhū bhante	187
		Sādhū sādhu	7

၃၃၀ ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာယ ဒုတိယဘာဏေ

ပဒါနုတ္တမော	ပိဋကော	ပဒါနုတ္တမော	ပိဋကော
[သ]		[ဟ]	
သေယျထာပိ	၁၀	ဟဋ္ဌော ဥဒဂ္ဂေါ	၁၉၁
သေယျထာပိ နာမ	၁၉၇	ဟတ္ထဂ္ဂါဟော	၁၂၁
သေယျော အယောဂုဋ္ဌော	၇၈	ဟတ္ထဂ္ဂါဟံ ဝါ	၁၂၀
သေဝါလော	၁၉၇	ဟတ္ထပါသာ ဝါ	၂၃၅
သောဗ္ဗော	၄၂	ဟတ္ထိသ္မိသ္မိ သိက္ခန္တိ	၂၀၅
သံ	၃၇	ဟတ္ထိနံ ဝါ	၁၅၅
သံယောဇနာ ပဟိနာ	၉၃	ဟမ္မိယံ	၂၃၅
သံဝရသုဒ္ဓိ	၂၇၃	ဟရာယန္တိ	၆
သံဝါသပဋိက္ခေပေါ	၁၇၄	ဟာရကံ	၄၁
သံသရဏံ	၁၅၆	ဟိယျော ခေါ အာဂုသော	
သံဃာဒိသေသော	၁၀၉	အမှာကံ	၁၆၆
သံဃိကံ	၃၁၀	ဟိရညဓိဿာ	၁၂၁

Padānukkamo	Piṭṭhaṅko	Padānukkamo	Piṭṭhaṅko
[Sa]		[Sa]	
Sāmantā	266	Suppatittho	101
Sāmīci	213	Suppavāyitaṃ	305
Sārakkhā	141	Sumbhakapatto	186
Sāratto	120, 133	Suvaṇṇanti adhimucci	289
Sārathi	99	Suvaṇṇamālā	288
Sārambhaṃ	155	Suvaṇṇamissā	121
Sāsaṅkasammatāni	309	Suvitacchitaṃ	305
Sikkhati	16	Suvilekhitaṃ	305
Sikharaṇī	134	Suvītaṃ	305
Siṅcanti	199	Susānaṃ	156
Siṅcāpenti	199	Susu	152
Sitaṃ pātvākāsi	96	Sūcako	99
Silā	63	Setako	101
Sītodako	101	Seyyathāpi	10
Sīsaṃnhāto	6	Seyyo	36, 73, 78
Sīsūpagaṃ	276	Selaṃ	152
Sukhappaṭisaṃvedī	33	Sevālo	197
Sukhasambhāsā	206	Sesakaṃ āharissāmi	249
Sugatavidatthiyā	153	So	13, 47, 105, 158
Suññato	85	Sobbho	42
Suññāgāragato vā	11, 13	Svātanāya	165
Suṇisabhogena	139		
Suttaṃ dhārayitvā	305	[Ha]	
Suttaṃ missā	121	Haṭṭho	191
Sudaṃ	97	Haṭṭhaggāho	121
Suddhaṃ brahmacāriṃ	76	Haṭṭhismimpi	205
Suddhakāḷakānaṃ	263	Hammiyaṃ	235
Suddhakesā vā	121	Harāyanti	6
Supaññattaṃ	119	Hiraññaṃ missā	121
Supinantā	107	Hotiyeva	8

ပါရေဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာယ

ဒုတိယဘာဏ

နာနာပါဌာ

ပဌမော မူလပါဌော၊ သီ...သီဟဋ္ဌပေါတ္တကံ၊ သျှာ...သျှာမပေါတ္တကံ၊ ကံ...ကမ္မောဇပေါတ္တကံ၊ ဣ...ဣရ်လိသပေါတ္တကံ၊ က...ကေသုစိ မရဗ္ဗ-ပေါတ္တကေသု ဒိဿမာနပါဌော၊ က-သီ...ကေသုစိ သီဟဋ္ဌပေါတ္တကေသု ဒိဿမာနပါဌော၊ ဌ...အဋ္ဌကထာ။

ပါရေဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာယ

နာနာပါဌာ	ပိဋကံ
[အ]	
အညံ = ဦးနံ အညံ (သျှာ)	၂၂၀
အဋ္ဌိပက္ခာ = အဋ္ဌိပက္ခိကာ (သီ)	၂၉၄
အတ္တနာ = အတ္တနော (သီ)	၂၃၀
အန္တရဗဟိရလိတ္တာ = သန္တရဗဟိရလိတ္တာတိ (သီ၊ သျှာ)	၁၅၃
အတိတေ နိဝါသဿ = အတိတနိဝါသဿ (သျှာ)	၁၀၂
အတ္ထရဏကံ = အတ္ထရဏကံ ပစ္စတ္တရဏံ (သီ)	၂၄၇
အတ္ထသာမကစေတနာ = အတ္ထသာမိကစေတနာ (သျှာ၊ က)	၅၂
အတ္ထသာမကစေတနာ = အတ္ထသာမိကစေတနာ (က)	၄၉
အဗ္ဗါနမဂ္ဂန္တိ = အဗ္ဗါနမဂ္ဂပ္ပုဋ္ဌိပန္နာ (ပါဠိယံ)	၂၄၅
အဓိကရဏံ = အဓိကရဏဌော (သီ၊ သျှာ)	၁၇၉
အနိဝိဇ္ဇာ = အနိဗ္ဗိဋ္ဌာ (သီ) အနိဝိဋ္ဌာ (သျှာ)	၁၂၀
အနုဗ္ဗိဿ = အနုဒိဿ (သျှာ)	၅၁
အနုဗ္ဗိဿ = အနောဒိဿ (က)	၅၁
အနုဗ္ဗေသိကေ = အနုဗ္ဗိသိကေ (သျှာ)	၄၃
အနုပုဗ္ဗိကထာ = အနုပုဗ္ဗကထာ (သီ)	၂၂
အနုပေက္ခိတာ = အနုပေက္ခကော (အဘိ-ဌ ၁-ဒွါရကထာယံ)	၄၀
အနုယုဇ္ဇန္တိ = အနုယုဇ္ဇန္တိ (က)	၇၄
အနုဝဟနာ = အနုပဒဟနာ (က)	၂၃

Pārājīkakaṇḍa-aṭṭhakathāya dutiyabhāge

Lakkhitabbānaṃ anukkamaṇikā

Padānukkamo	Piṭṭhaṅko	Padānukkamo	Piṭṭhaṅko
[A]		[A]	
Akappiyavohārādi- pañca vatthūni jānitabbāni	200	Abhihāro duvidho	249
Aṇḍabhāritavatthu	99	Amanussagahitassa hatthapādādāsu tālapaṇṇaṃ	
Atthasādhakacetanā maggānantaraphalasadisā	49, 52	vā parittasuttaṃ vā bandhitabbaṃ	71
Adhigama-upāyapucchānaṃ adhippāyo evaṃ		Ariyānaṃ vicāraṇakathā	82
veditabbo	81	Alajjīniggahatthāya, lajjīpagga- hatthāya ca sikkhāpadaṃ	
Adhiṭṭhānaṃ duvidhaṃ	226	paññattaṃ	176
Adhiṭṭhānavikappanavidhi	225-6	Asubhabhāvanāya ānisaṃso	2
Adhiṭṭhitacīvarassa vijahanaṃ	227-8	Asubhasamāpattiya ānisaṃso	4
Adhiṭṭhitapattassa vajahanaṃ	284	Assāsapassāsā natthi udake nimuggādīnaṃ	27
Adhippāyo anekavidho	182	[Ā]	
Adhimāna-uppajjanakapuggalo evaṃ veditabbo	80	Āpattānāpattibhedo saṇho sukhumo, tasmā	
Anāmāsaṃ	129	suṭṭhu sallakkhetabbo	113
Aniccādīnaṃ adhippāyo evaṃ veditabbo	35	Āharaṇūpāyo	27
Aniddiṭṭho duvidho	254	[I-U]	
Anulomapārājikāni cattāri	103	Itthī nāma sabbāpi brahmacari- yassa pāribandhikāva	128
Apattā dve	282	Iddhimayo	40
Appanā	22	Uggaho	22
Abhayacoravatthu	68	Upaṭṭhānaṃ	22

၃၃၂ ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာယ ဒုတိယဘာဂေ

နာနာပါဌာ

[အ]

အပနေတဗ္ဗော = ဝတ္တဗ္ဗော (က)	၈၃
အပရာပရပရိဝတ္တနေ = အပရာပရံ ပရိဝတ္တနေ (သီ၊ သျှာ)	၂၇၆
အပရိသုဒ္ဓိဟိ = အပရိသုဒ္ဓါဟိ (က)	၁၈၉
အပဿယနိယဋ္ဌေန = အပဿနိယဋ္ဌေန (သျှာ)	၅၆
အပ္ပထာမော = အပ္ပတ္တာမော (သီ)	၁၈၈
အပဿိတွာ = အပဿန္တော (သီ၊ သျှာ)	၈၀
အဝိ မေယျ = အဝိ မယျ (သျှာ)	၂၅၀
အဘိဘဝိတွာ = အဓိဘဝိတွာ (သီ)	၂၇၉
အမတ္တာနိ = အာမတ္တာနိ (သျှာ၊ က)	၂၈၁
အဓိဿာ သုဒ္ဓါကေသာယေဝ = အဓိဿာနံ သုဒ္ဓါနံ ကေသာနံယေဝ (သီ၊ သျှာ)	၁၂၁
“အရညန္တိ = အရညံ နာမ (သဗ္ဗတ္ထ)	၁၃
အရေန = အာရေန (သျှာ)	၅၈
အလ္လတိဏဝနပ္ပဂုမ္ဘာဒယော = အလ္လတိဏဝနပ္ပတယော (သျှာ)	၇၁
“အဿ = တဿ (က)	၁၈၄
အသမ္ပုဿန္တေန = အပမ္ပုဿန္တေန (သီ) အပ္ပမုဿန္တေန (သျှာ)	၂၂
အဟော ဝတာယံ ကုစ္ဆိဂတော ဂစ္ဆော = အဟော ဝတ ယံ တံ ကုစ္ဆိဂတံ ဂစ္ဆံ (သဗ္ဗတ္ထ)	၄၀

[အာ]

အာမုတ္တန္တိ = အာမုတ္တန္တိ (သျှာ)	၁၅၁
အာမေဉ္ဇိတံ = အာမေဏ္ဍိတံ (သီ)	၂၀၆
အာရက္ခလောဟဒ္ဓိ = ဟာရက္ခလောဟဒ္ဓိ (သီ)	၁၃၀
အာရမ္မဏာ = အာရမ္မဏံ (သျှာ၊ က)	၂၅
အာရာမော = အန္တောအာရာမော (က)	၈
အာရိဉ္ဇန္တေဟိ = အာရိဉ္ဇန္တေဟိ (သီ) အာရိဇ္ဈန္တေဟိ (သျှာ)	၁၁၉
အာရိဇ္ဇိတုံ = အာရိဇ္ဇိတုံ (သီ)	၁၅၆
အာရိဉ္ဇေတွာ = အာရိဇ္ဈိတွာ (သျှာ၊ က)	၁၀၁
အာသာဠုဇုဏ္ဍပက္ခေ = အာသာဠိဇုဏ္ဍပက္ခေ (က)	၁၀
အာသာဠုမာသေ = အာသာဠိမာသေ (က)	၁၀

Padānukkamo	Piṭṭhaṅko	Padānukkamo	Piṭṭhaṅko
[U-E]		[Ca]	
Uddissānuddissabhedo		Catukkāni dve	298
duvidho	43	Codanā tividhā	173
Ekameva kammaṭṭhānaṃ saññā-		Codanāya dvemūlāni	177
nānatāya nānato		Codanāya tīṇi vatthūni	177
upaṭṭhāti	29	Codanā catubbidhā	173, 174
Eko alajjī alajjīsataṃpi		Codanāya pañca bhūmiyo	177
karoti	273	[Cha-Ja-Ña]	
Elakacatukkaṃ evaṃ		Chabbaggiyavatthu	199
veditabbaṃ	43	Jāticīvarāni cha	221
[O]		Jīvitindriyaṃ duvidhaṃ	38
Odissaṃ sattavidhaṃ	295	Ñātiparamparavibhāgo	240
Obhāso	151	[Ta-Tha]	
[Ka]		Tantavāyā dve	303
Kakacopamā	25	Tayo dhammā ekacittassa	
Kappiyakārako nāma		ārammaṇā na honti	26
saṅkhepato duvidho	254	Tepiṭakacūḷābhayaṭṭhera-	
Kappiyavatthu	269	vinicchayavatthu	176
Kammaṭṭhānaṃ duvidhaṃ	21	Theyyasaṃvāsakādīnaṃ saggo	
“Kiṃ te adhigataṃ”ti-ādīsu		avārīto, maggo	
chasu ṭhānesu sodhanatthaṃ		pana vārīto	103
veditabbaṃ	82	[Da-Dha]	
[Kha-Ga]		Dukkaṭṭavatthu	269
Khīṇāsavattaravatthu	215	Deviddhi	40
Khettaṃ catubbidhaṃ	298	Dovārikopamā	25
Gabbhaṃ agaṇṇanaka-itthī		Dvinnaṃ vikappanānaṃ	
nāmanatthi	64	nānākaraṇaṃ	231
Gabbho na saṇṭhāti		Dhaññamāpakagaṇanāya	
dvihākārehi	64	gaṇetabbaṃ	23
Gopālagagaṇanāya gaṇetabbaṃ	23	Dhammiyādhammiyaparibhogo	
		paccayavasena veditabbo	274

နာနာပါဌာ

၃၃၃

နာနာပါဌာ

ပိဋကံ

[န]

ဣဂီတာကာရံ = ဣစ္ဆိတာကာရံ (က)

၁၉၁

ဣဓ ပန န ဧဝံ = န ဣဓ ဧဝံ (သီ) ဣဓ န ဧဝံ (သျှာ)

၇၆

ဣမိနာ = ဣမာနိ (သျှာ)

၁၅၁

[ဇ]

ဥဂ္ဂဟိတကကတံ = ဥဂ္ဂဟိတကံ (သျှာ)

၂၉၄

ဥဒကဝပ္ပေ = ဥဒကဝပ္ပဟိ (က)

၁၃၆

ဥဒ္ဓိဿ = ဩဒ္ဓိဿ (က)

၅၁

ဥဒေါသိတသိက္ခာပဒံ = ဥဒ္ဓေါသိတသိက္ခာပဒံ (သီ၊ သျှာ)

၂၃၂

ဥဗ္ဗာသေတွာ = ဥပ္ပါတေတွာ (သီ၊ သျှာ)

၆၈

ဥဟသန္တိတိ = ဥိဟသန္တိတိ (သီ) ဩဟသန္တိတိ (သျှာ)

၁၃၃

[ဇိ]

ဦဟတံ = ဥဟတံ (က)

၁၀

ဦဟဒန္တိပိ = ဥဟဒန္တိပိ (က)

၂၆၄

[ဧ]

ဧကေကပဒေ = ဧကေကပဒေန (သျှာ)

၁၁၂

“ဧကော = ကော (သီ၊ သျှာ) ဧကံ (ပိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ)

၂၃

ဧဝံ ကတ္တဗ္ဗ”န္တိ ယံ = ဧဝံ ကာတဗ္ဗန္တိ ယံ (သီ) ဧဝံ ဣတိ ယံ (သျှာ)

၁၈၆

[ဩ]

ဩက္ကမ္မ = ဩက္ကမိတွာ (က)

၁၁၈

ဩကာသေ ဌတွာ = ဩကာသေ ဌတွာ ဧဝေါပိတံ (သီ)

၂၄၁

ဩဂယ = ဩဂါယ (က)

၁၀၁

ဩဂယ = ဩဂါဟံ (သီ၊ သျှာ) ဩဂါယ (က)

၁၀၁

ဩတ္တတေဝိ = ဩတ္တဇောပိ (သီ)

၇၁

ဩရတတ္တာ = ဩရမိတတ္တာ (သျှာ)

၅၀

ဩသာနဒိဝသေ = ဩသာပနဒိဝသေ (သီ)

၂၇၅

Padānukkamo	Piṭṭhaṅko	Padānukkamo	Piṭṭhaṅko
[Na]		[Pa]	
Nadīsotena vuyhamānaṃ		Parikathā	151
mātaraṃ passantena		Paritte evaṃ paṭipajjitabbaṃ	67
bhikkhuna evaṃ		Paripucchā	22
uddharitabbā	128	Paribhogā cattāro	272-3
Na hi sakkā Buddhānaṃ aññathā		Parisaṅkitaṃ tividhaṃ	171
ārādhetaṃ aññatra		Palālapuñjādivatthūni	44
vattasampattiya	265	Pārihāriyakammaṭṭhānaṃ	21
Nāgiddhi	40	Pāṇātipātassa cha	
Nāsanā tisso	167	payogā	39
Nālibheda	282	Pārājikāni catuvīsati	103
Nigamo	209	Piṇḍapāte evaṃ paṭipajjitabbaṃ	67
Niddiṭṭho duvidho	254	Pupphavikatiyo cha	202
Niddiṭṭho		[Pha-Bha]	
sammukhāsammukhavasena		Phassassāde duvidho phasso	115
catubbidho	255	Bhātiyarājakāle Mahāvihāra-	
Nimittakammaṃ	151	vāsī-abhayagirivāsīnaṃ	
Nissaggiyavattthu	269	therānaṃ vivādo	168
[Pa]		Bhūtavajjakavatthu	69
Paggahā dve	274	Bhūmi nāma anagghā	261
Paṅgulopamā	25	Bhesajjaṃ kātum vaṭṭati	
Paccuppannaṃ tividhaṃ	39	imesaṃ puggalānaṃ	64-6
Pañcasandhikaṃ kammaṭṭhā-		Bhesajje evaṃ paṭipajjitabbaṃ	67
naṃ uggahetabbaṃ	22	[Ma]	
Paṭinissaggā dve	35	Maggo	35
Paṭisanthāro	68	Manasikāraviddhi	22
Paṇḍupalāso	65	Manussaviggahapārājikaṇca	
Pattassa adhiṭṭhāna-		nāmetaṃ saṇhaṃ	
vikappanupagattam	283	pariyāyakathāya na muccati	70
evaṃ veditabbaṃ			
Pattassa adhiṭṭhānā dve	284		
Pattā nava	282		
Pabbajitaparibhogo hi	67		

၃၃၄ ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာယ ဒုတိယဘာဝေ

နာနာပါဌာ	ပိဋကံ
[က]	
ကဏ္ဍကံ = ကဏ္ဍကံ (သိ၊ သျှာ) ကဏ္ဍကံ (ခု ၂-ဝိမာနဝတ္ထုသို့ ၁၁၀-ပိဋေ)	၁၉၇
ကဏ္ဍဝမာနံ = ခဇ္ဇမာနံ (က)	၁၁၅
ကတအတ္ထရဏံ = ကတွာ အတ္ထရန္တိ (က)	၂၄၇
ကတပရိယေသိတာယ = ကတပရိယောသိတာယ (သျှာ၊ က)	၂၉၉
ကတဘဏ္ဍန္တိ ကတဘဏ္ဍံ = ကဋဘဏ္ဍန္တိ ကတံ ဘဏ္ဍံ (သိ)	၂၆၈
ကတ္တာ စာသိ = ကတ္တာ ဝါသိ (သိ၊ သျှာ)	၁၆၆
“ကထမ္ဘ = ကထံ (ပါဠိယံ)	၁၈၅
ကဒမ္မနဒိ = ကဋ္ဌမ္မနဒိ (သျှာ) ကဋ္ဌမ္မနဒိ (က)	၆၈
“ကပိမိဒ္ဓပရေတော = ကပိနိဒ္ဓါပရေတော (ခု ၁၁-၂၈၉-မိလိန္ဒပဋ္ဌေ)	၁၀၉
ကမ္မနိယဘာဝါယာတိ = ကမ္မနိယံ အဿာတိ (က)	၂၁၄
ကမ္မဉ္စ = ကမ္မေန (သိ၊ သျှာ)	၂၁
ကယဝသေန = ကယဝိက္ကယဝသေန (သိ၊ သျှာ)	၂၇၉
ကရိဿသိ”တိ = ကာရာပေဟိတိ (က)	၂၃၁
ကရိဿာမိ = ကရိဿာမ (သိ)	၂၁၉
ကရောန္တေဟိ = ကရောန္တော ဟိ (သိ)	၁၅၀
“ကလန္တကနိဝါပန္တိ = ကလန္တကနိဝါပေါတိ (သိ၊ သျှာ၊ က)	၁၆၁
ကလိဂ်ရညော = ရညော (သိ၊ သျှာ)	၁၀၀
ကာရေတော = ကာရေတာရာ (က) ကာရေတွာ (သိ၊ သျှာ)	၁၄၈
ကာလကံတော = ကာလကတော (သိ၊ သျှာ)	၄၁
ကိဝိလ္လိကာနန္တိ ပါဌော = ကိဝိလကာနန္တိ ပါဌော (သိ၊ သျှာ)	၁၅၅
ကိရိယံ = ကိရိယာ (သိ၊ သျှာ)	၆၀
ကိတမတ္တာ ဧဝ = ဧနက္ကိတမတ္တာယေဝ ဘရိယာ (သျှာ)	
ကိတမတ္တာ ဧဝ ဘရိယာ (က)	၁၄၁
ကုဋ္ဌိကပဏာလိမတ္တမေဝ = ကုဋ္ဌိယပဏာဠိမတ္တမေဝ (သိ)	
ကုဋ္ဌိကပနာဠိမတ္တမေဝ (က)	၁၃၄
ကုလမိတရော = ကုလမိတာ (က)	၁၁၉
ကေနာပိ = တေနာပိ (က)	၁၉၇
ကော နာမ ပဿတိ = န နာမ ပဿတိ (သိ၊ သျှာ)	၁၀၈
ကောလမ္ဘာ = ကောဠုမ္ဘာ (သျှာ၊ က)	၂၈၉

Padānukkamo	Piṭṭhaṅko	Padānukkamo	Piṭṭhaṅko
[Ma]		[Va]	
Manussaviggahe pariyāyo		Vikappanā dve	230, 285
nāma natthi	64	Vijjāmayo	40
Mahācorā cattāro	76, 77	Vipassanā	35
Mahārakkhitattheravatthu	274	Virāgā dve	35
Mātugāmo nāma attano		Veyyāvaccakaro	65
phasse anissaro	99	[Sa]	
[Ya]		Samayo duvidho	298
Yakkhaṃ vā Sakkaṃ		Sabbatthakakammaṭṭhānaṃ	21
devarājānaṃ vā		Sabbesampi gabbhaseyyakānaṃ	
māreyya, na pārājikaṃ	70	mātukucchito nikkhamana-	
Yakkhiddhi	40	kāle paṭhamanā abbhantara-	
[Ra]		vāto bahi nikkhamati	14
Rakkhaṇūpāyo	30	Sayanakāle manasikāro	
Ratanāni dasa	130	evaṃ kātabbo	106
Rāgā ekādasa	114	Sāhatthiko	39
Rājiddhi	40	Sukkassa ṭhānaṃ tividhaṃ	107
Rūpūpahārādīsu ārammaṇesu		Suddhikanayo	87
vinicchayo evaṃ veditabbo	59	Suddhi catubbidhā	272
[La]		Supaṇṇiddhi	40
Lakkhaṇaṃ	22	Supinaṃ passanto catūhi	
Loṇasovīraṇaṃ nāma	72	kāraṇehi passati	107
[Va]		Supinaṃ sekkhaputhujjanāva	
Vāḷavihāraṃ pesentassa		passanti, asekkhā na	
āpattānāpattibhedo		passanti	108
veditabbo	70	Sobhitavatthu	102

နာနာပါဌာ

၃၃၅

နာနာပါဌာ

ပိဋကံ

[ဝ]

ဝဇ္ဇတိ = ဝစ္ဆတိ (သိ) တဇ္ဇတိ (သျှာ)

၄၇

ဝဏေန္တေန = ဝဏယန္တေန (သိ)

၂၃

ဝတတ္တာ = ဝဟိတတ္တာ (က)

၂၇၄

ဝန္တာ = အာဝန္တာ (?)

၁၇၁

ဝါဝံ = ဝါဝိ (သိ၊ သျှာ)

၂၃

ဝိဟိ သင်္ကဏှနကော = ဝိဟိနံ သင်္ကဏှကော (က)

၇၇

ဝိဟိ = ဝိဟိ (သိ၊ သျှာ)

၇၇

ဝေဟေ ကာတုကာမော''တိ = ဝေဟေတုကာမောတိ (သျှာ၊ က)

၁၄၄

ဝေါစရဘူမိ = စာရဘူမိ (သျှာ)

၁၅၅

ဝေါမံသပေသိယော = မံသပေသိယော (သိ၊ သျှာ)

၉၈

[ဃ]

ဃဋ္ဌိယတိ = ဃဋ္ဌယတိ (က)

၁၅၇

ဃနမဋ္ဌံ = ဃနဗဋ္ဌံ (သိ)

၂၄၃

[ဝ]

စရိဿသိ ဝိစရိဿသိ၊ အဘိရမိဿသိ ဝါတိ = ဝိစရိဿသိ ဝိဟရိဿသိ

အဘိရမိဿသိ စာတိ (သိ) စရိဿသိ ဝိဟရိဿသိ

အဘိရမိဿသိ ဝါတိ (သျှာ)

၃၇

စိတ္တသဒ္ဓဿ = စိတ္တဿ (သိ၊ သျှာ)

၄၂

စိတ္တုပ္ပါဒေါ = ဝိက္ခိတ္တစိတ္တုပ္ပါဒေါ (က)

၂၃

စိနာတိ = မိနာတိ (သျှာ)

၁၅၆

စိဝရဝါယနတ္ထာယ = စိဝရဝါယာပနတ္ထာယ (သိ)

၃၀၃

....စေတိယာနံ ဝါ = ...စေတိယာဒီနံ ဝါ (သျှာ)

၂၆၉

[ဆ]

ဆဂလကံ = ဆကလကံ (သိ၊ သျှာ)

၁၈၃

[ဇ]

ဇဋ္ဌိတလောမံ = ဇဋ္ဌိလလောမံ (က)

၁၃၆

ဇာတပထဝိယာ = ဇာတပထဝိ (သျှာ၊ က)

၅၂

Pārājikakaṇḍa-aṭṭhakathāya dutiyabhāge

Nāmānaṃ anukkamaṇikā

Padānukkamo	Piṭṭhaṅko	Padānukkamo	Piṭṭhaṅko
[A]		[U]	
Angamagadha (raṭṭha)	199	Upatissatthera	54, 208, 233-5, 264, 293
Aṭṭhakathā	25-9, 31-8, 40, 88, 126, 179-ādi	Upananda	245
Anāthapiṇḍika	105	Upāli	177
Anumānasutta	197	[Ka]	
Anurādhapura	68	Kaṇḍaka (assa)	197
Anuruddhatthera	278	Kadambanadī	68
Andhakaṭṭhakathā	228-9, 276, 282, 290	Karavīkatissatthera	228-9
Andhavana	243	Kalandaka	161
Abhayagiri	168	Kalyāṇabhattika (seṭṭhi)	165
Abhayacora	68	Kāsikosala (raṭṭha)	199
Abhayatthera	68	Kīṭāgiri (janapada)	198-9
Ariṭṭha	195	Kurundaṭṭhakathā	99-118
Asoka (rājā)	40	Kurundī	87, 124, 130-1, 156, 158, 168, 182, 200-4-9, 210, 241, 244, 248, 267, 270, 288, 300
Assajipunabbasuka	198-9, 207-9	Kulumba	40
Aḷanāgarājamahesī	259	Kūṭāgārasālā	1
[Ā]		Kokālika	187
Āthabbaṇika	40	Kosambī	160
Ānanda	8, 219, 232	[Ga]	
Ānandatthera	220	Gaṅgā	83
Ābhidhammikagodattatthera	31, 72	Gijjhakūṭa	164, 183
Āḷavī (raṭṭha)	147		
[U]			
Udāyī	105		
Upaḍḍhatthera	290		

၃၃၆ ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာယ ဒုတိယဘာဏေ

နာနာပါဌာ	မိဋ္ဌကာ
[ဇ]	
ဇာတပထဝီ = ဇာတပထဝီ ဝါ (သီ)	၅၄
ဇာနတော စ = ဇာနတောဝ (က)	၂၅
ဇိဝိကံ = ဇိဝိတံ (သျှာ၊ က)	၄
[ဋ]	
ဋ္ဌပေမီ”တိ = ဋ္ဌပေဟီတိ (သီ၊ က)	၂၃၄
[တ]	
တဏှာယ ဒါသဗျံ = တဏှာဒါသဗျံ (သျှာ)	၂၇၃
တတြိပ္ပါဒဗ္ဗိ = တတြိပ္ပါဒံ (က)	၂၆၀
တတ္ထေဝ = ပတ္ထေဝ (က)	၂၉၀
တဒနုရူပဉ္စ = တဒနုရူပိကဉ္စ (သီ)	၁၅၁
တသ္မာ = ကသ္မာ (က)	၁၄၀
တသ္မာ = သော ကိရံ (သီ)	၁၅၁
တဿာ = တဿ (သီ၊ သျှာ)	၁၄၄
တာလရက္ခံ = ရက္ခံ (က)	၅၁
တိဒိဏတရာဒိကရဏေန = တိဒိဏတရာဒိကရဏေန (က)	၅၆
တိလက္ခဏသမ္ပန္နဉ္စ = လက္ခဏသမ္ပန္နဉ္စ (ပဋိသန္တိဒါမဂ္ဂ)	၃
တိဝိတ္တဂတံ = တိဝိတ္တဂတံ (ပဋိသန္တိဒါမဂ္ဂ)	၃
တိံသာနိ = တိံသာမိကာနိ (သီ၊ သျှာ)	၁၇၄
တေ အာဂတာ = တေ အာဂတေ (က)	၂၃၉
“တေသံ = တေသံယေဝ (သီ၊ သျှာ)	၄၄
တံ ဓောတံ = တသ္မာ ဓောတံ (သီ၊ သျှာ)	၂၉၀
[ဃ]	
ထလဝပ္ပေ = ထူလဝပ္ပေ (က)	၁၃၆
[ဎ]	
ဒဏှကံ = ဒဏှကာ (က) ဒဏှကော (သျှာ) ဒဏှကေ (?)	၂၀၃
ဒဿေတွာ = ဒဿန္တေ (သျှာ) ဒဿေန္တော (က)	၂၆၃
ဒဠိဘာဝကရဏဗဟုလာ = ဒဠိဘာဝကရဏဗဟုလာ (သီ)	၁၆၄
ဒိဋ္ဌာဒိနိ = အဒိဋ္ဌာဒိနိ (သီ၊ သျှာ)	၁၀၀

Padānukkamo	Piṭṭhaṅko	Padānukkamo	Piṭṭhaṅko
[Ga-Gha]		[Dha-Na-Pa]	
Gotamaka	219	Dhammarakkhita	47-8
Godattatthera	173	Nandanavana	41, 59
Ghosita (seṭṭhi)	160	Paṭisambhidā	9, 13, 14, 25, 33
Ghositārāma	160	Paṇḍukalohitaka	199
[Ca]		Padumuttara	162
Catunikāyikatissatthera	274	Pāradārikavatthu	99
Cittalapabbata	259, 260	Piturājā	40, 68
Cīnapaṭa	59	[Pha-Ba-Bha]	
Cūlasumanakuṭumbiya	40	Phussadevatthera	54, 86, 233-4,
Cetiyagiri	68		264
Coranāga	68	Buddharakkhita	47-8
[Cha-Ja]		Bhātiyarājā	128
Channa (upaṭṭhāka)	160	[Ma]	
Chabbaggī (bhikkhū)	198	Magadha (nāḷi)	286
Jaṭila	96	Majjhimabhāṇaka	18, 30
Jambudīpa	68	Maṇikaṇṭha (nāgarājā)	251
Jīvaka	219	Mallaputta	161-2, 172, 183-4
Jetavana	105, 119	Mallārāmaṇihāra	215
[Ta-Da]		Mahā-aṭṭhakathā	47, 52, 68, 85,
Tapodā (nadī)	101		87, 124, 201,
Tipiṭakacūḷanāgatthera	278		210, 280, 282,
Tepiṭakacūḷābhayaṭṭhera	176		294, 296, 304
Dabba	161-7, 172, 183-4	Mahātipiṭakatthera	274
Damīḷa (nāḷi)	282	Mahātissatthera	227
Dīghabhāṇaka-abhayaṭṭhera	18,	Mahādīpirājā	12
	30, 68	Mahānāga (rājā)	68
Dīghakārāyana (brāhmaṇa)	168	Mahāpaccarisaṅkhepaṭṭhakathā	87
Devadatta	187-8, 192-5		

နာနာပါဌာ

ဝိဇ္ဇာ

[ခ]

ဒီဃမက္ခိကာ = ဒီဃပက္ခိကာ (က)
 ဒုက္ခဋ္ဌုလ္လုပ္ပယာ = ဒုက္ခဋ္ဌုလ္လုပ္ပယပါရာဇိကာ (သျှာ)
 ဒုဇ္ဈိဝိတေန = ဒုက္ခေန ဇိဝိတေန (သျှာ၊ က)
 ဒုဿန္တေ = ဒုဿန္တေ (သီ)

[ဝ]

“မေကရဏံ = မေကရဏံ (သီ၊ သျှာ)
 ဓာရာဝစ္ဆေဒဝသေန = ဓာရာဝစ္ဆေဒဝသေန (သီ)
 ဓာရာပစ္ဆေဒဝသေန (သျှာ)

[န]

နဓိရဿေဝ = နဓိရဿံ (က)
 နန္ဒိ = နန္ဒိ (က)
 နဝံ သဃံသိ = နဝါ သဃံသိ (သီ)
 နဂုတာနိ = နဂုတာမိကာနိ (သီ၊ သျှာ)
 နာဂဒန္တကန္တရေဟိ = နာဂဒန္တကန္တရေဟိ ဝါ (သီ)
 နာနာဝဇ္ဇနေန = နာနာဝဇ္ဇနေဟိ (သီ)
 နာမေတွာ = ဩနာမေတွာ (သျှာ)
 နိပ္ပတ္တိဝသေန = နိပ္ပတ္တိဝသေန (က)
 နိပ္ပတ္တိတလောကုတ္တရတ္တာ = နိပ္ပတ္တိတလောကုတ္တရတ္တာ (သီ၊ သျှာ)
 နိဗ္ဗိသန္တိ = နိဗ္ဗိရိယန္တိ (သီ၊ သျှာ)
 နိသိဒန္တဿ = နိသိန္တဿ (က)

[ပ]

ပက္ကာမိ = ပက္ကမိ (က)
 ပစ္ဆန္တဒေသေ = ပစ္ဆန္တဒေသံ (က)
 ပစ္ဆယာဒိနံ = ပစ္ဆယာနံ (သီ)
 ပဉ္စမူလကသာဝယာဂယံ = ပဉ္စမူလကသာယယာဂယံ (သီ)
 ပစ္စုဒ္ဓရိတံ = ပစ္စုဒ္ဓရိတွာ (က)
 ပညတ္တသမုစ္ဆိန္နံ = ပညတ္တိသမုစ္ဆိန္နံ (က) ပညတ္တသိက္ခာပဒ-
 သမုစ္ဆိန္နံ (သျှာ)

၂၉၄

၅၁

၃၆

၂၇၅

၁၅၀

၂၀၂

၁၆၂

၁၀၁

၂၂၆

၁၇၄

၂၀၃

၁၀၂

၁၂၂

၂၁၉

၈၆

၅၇

၅၆

၁၉၁

၂၉၅

၂၆၇

၂၉၃

၂၃၁

၂၆၆

Padānukkamo	Piṭṭhaṅko	Padānukkamo	Piṭṭhaṅko
[Ma]		[La]	
Mahāpaccarī	52, 61, 85, 115, 124, 126, 130-1, 140, 200, 210, 217, 226, 244, 256, 270, 274, 294, 296, 301, 303, 304	Lakkhaṇatthera	96
		Lāḷudāyī	105
		Licchavī	101
		Lohapāsāda	176
		[Va]	
Mahāpadumatthera	66, 71, 123, 125, 130, 143, 173, 194, 226, 233, 262, 293, 297	Vaggumudā	79
		Vijjādhara	40
		Visākhā (dāyikā)	297
		Visuddhimagga	2, 21, 22, 31
		Vebhārapabbata	101
Mahāpetaloka	101	Vesālī	1, 8, 73, 219
Mahārakkhitatthera	274	Vessavaṇa	40
Mahālohakumbhī (niraya)	101	Veḷuvana	161, 165, 183
Mahāvana	1	[Sa]	
Mahāvihāra	168	Samgharakkhita	47-48
Mahāsivatthera	290	Samyuttabhāṇaka	18
Mahāsumatthera	71, 123, 125, 143, 173, 181, 194, 228, 233, 262, 278, 293, 297	San̄khepaṭṭhakathā	52, 54, 71, 85-7
		Sāriputta	219, 220
Migalaṇḍika	6, 7	Sāvatthi	105, 199, 245
Mettīya (bhikkhunī)	167-8, 183	Sivaliṅga	209
Mettīyabhūmajaka	163, 165-9, 172, 183, 199	Sīhaḷadīpa	68, 282
Moggallāna	96-7, 101-2	Suttantikattherā	52
		Seyyasaka	105
		Sobhita	102
[Ya-Ra]		[Ha]	
Yamunā	83	Himavanta	59
Rājagaha	101		

၃၃၈ ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာယ ဒုတိယဘာဝေ

နာနာပါဌာ	ပိဋက
[ဗ]	
ပဋိကစ္ဆေဝ = ပဋိဂစ္ဆေဝ (သိ)	၆၁
ပဋိကူလာ စ = ပဋိက္ကူလာ စ (သိ)	၂
ပဋိဂ္ဂဟဏေ = ပဋိဂ္ဂဟဏံ (သိ)	၂၅၉
ပဋိဝိသနံ = ပဋိဝိသနံ (သိ၊ သျှာ)	၁၆၂
ပဋိဗန္ဓံ = ပဋိဗန္ဓံ ပဋိဗုဒ္ဓံ (သိ၊ သျှာ)	၆၁
ပဋိဝိသောတိ = ပဋိဝိသောတိ (သိ၊ ဣ)	၂၆၈
ပဋိသန္တာရေ = ပဋိသန္တာရေ (က)	၆၈
ပဋိသေဝိတ္ထ = ပဋိသေဝိ (သိ၊ သျှာ)	၁၇၄
ပဌမဇ္ဈာနာဒီဟိ = ပဌမဇ္ဈာနေန (က)	၈၇
ပဏမကံသု = ပဏိတကမကံသု (သျှာ၊ က)	၁၄၀
ပတ္တဇ္ဈာနဿ = ပဌမဇ္ဈာနဿ (က)	၂၀
ပတိကရဏတ္ထေန = ရောဂဿ ပဋိအယနတ္ထေန (ပိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ သီလနိဗ္ဗေသေ) ပတိကရဏတ္ထေန (က)	၁၃၇
ပရက္ကမနဿေဝ၊ န အပ္ပဋ္ဌိနိဿန္တေနဿ = ပရက္ကမန္တေယေဝ၊ န အပ္ပဋ္ဌိနိဿန္တေန (က)	၁၉၅
ပရိကတ္တောတိပိ = ကုန္တိ ပရိကတ္တောတိပိ (သျှာ)	၇၄
“ပရိဂ္ဂဟိတနိယျာနံ သတိ” = ပရိဂ္ဂဟိတနိယျာနသတိ (က)	၁၃
ပရိဂ္ဂဟေတွာ = ပရိဂ္ဂဟေတွာ (သိ)	၇၁
ပရိမောစေသိတိ = ပရိမောစေသိ (?)	၇
ပရိယောသာပေတိ = ပရိယောသာဝါပေတိ (က)	၁၅၈
...ပရိသင်္ကာ = ပရိသင်္ကိတ... (က)	၁၇၀
ပရိသင်္ကိတေန = ပရိသင်္ကာယ (သိ၊ သျှာ)	၁၇၄
ပရိသတိ = ပရိသတိ (သိ)	၂၇၄
ပဝါဠိ = ပဝါလံ (က)	၁၃၀
ပဟရိတွာ ပဟရိတွာ = ပဟရိတွာ (က)	၁၁၇
ပါစိနံ = ပါစိရံ (သိ၊ သျှာ)	၁၅၆
ပါစိတ္တိယံ = ဒုက္ကဋ် (သျှာ၊ က)	၃၀၃
ပါရိပန္နိကတော = ပါရိဗန္ဓကတော (က)	၃
ပါရိပန္နိကာဝ = ပရိဗန္ဓကာဝ (က)	၁၂၈
ပုဇ္ဇော ပုဇ္ဇော = ပုဇ္ဇပုဇ္ဇော (သိ၊ သျှာ)	၂၃

Pārājikakaṇḍa-aṭṭhakathāya dutiyabhāge

Nānāpāṭhā

Paṭhamo mūlapāṭho, Sī = Sīhaḷapotthakaṃ, Syā = Syāmapotthakaṃ,
Kaṃ = Kambojapotthakaṃ, I = Iṅgalisapotthakaṃ, Ka = kesuci
Marammapotthakesu dissamānapāṭho, Ka-Sī = kesuci Sīhaḷapotthakesu
dissamānapāṭho, Ṭṭha = Aṭṭhakathā.

Pārājikakaṇḍa-aṭṭhakathāya

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[A]

Aññaṃ = Ūnakaṃ aññaṃ (Syā)	228
Aṭṭhamāse = Addhamāse (Saṃ-Ṭṭha 3. 301 piṭṭhe)	10
Aṭṭhipakkhā = Aṭṭhipakkhikā (Sī)	294
Attanā = Attano (Sī)	230
Antarabāhiraḷittā = Santarabāhiraḷittāti (Sī, Syā)	153
Atīte nivāsassa = Atītanivāsassa (Syā)	102
Attharaṇakaṃ = Attharaṇakaṃ paccattharaṇaṃ (Sī)	247
Atthasādhikacetanā = Atthasādhakacetanā (Ka)	49
Atthasādhikacetanā = Atthasādhakacetanā (Syā, Ka)	52
Addhānamagganti = Addhānamaggappaṭipannā (Pāḷiyam)	245
Adhikaraṇaṃ = Adhikaraṇaṭṭho (Sī, Syā)	179
Anividdhā = Anibbiṭṭhā (Sī) Aniviṭṭhā (Syā)	120
Anuddissa = Anudissa (Syā)	51
Anuddissa = Anodissa (Ka)	51
Anuddesike = Anuddisike (Syā)	43
Anupubbikathā = Anupubbakathā (Sī)	22
Anupekkhitā = Anupekkhako (Abhi-Ṭṭha 1. 133 piṭṭhe)	40
Anuyuñjantā = Anuyuñjanti (Ka)	74

နာနာပါဌာ

၃၃၉

နာနာပါဌာ

ပိဋကံ

[ဝ]

ပုနပုနံ = ပုနပုနံ (သီ)	၄
ပုပ္ဖဂုဋ္ဌဒါမမေဝ = ပုပ္ဖဒါမမေဝ (သီ) ပုပ္ဖဂုဋ္ဌပုပ္ဖဒါမမေဝ (က)	၂၀၄
ပုရိမနယောယေဝေတ္ထ = ပုရိမနယောဝံ စေတ္ထံ (သီ) ပုရိမနယော စေတ္ထံ (သျှာ)	၁၂၄
ပေသနဝသေန = ဖုသနဝသေန (သျှာ)	၁၂၂

[ဖ]

ဖုသိဿာမီတိ = ဖုသာမီတိ (သီ)	၁၂၀
----------------------------	-----

[ဗ]

ဗလဝဘာဝေ = ဗလဝဘာဝေနံ (သျှာ၊ က)	၁၁၁
ဗဟုလတာယ = ဗဟုလ္လတ္တယ (သျှာ၊ က)	၁၉၂
ဗဟူ ပိဏ္ဍာ = ဗဟိ ပိဏ္ဍာ (က)	၂၉၄
ဗာဟာသု စ = ပါဒေသု စ (သီ၊ သျှာ)	၁၉၄
ဗာဟုလိကော = ဗာဟုလ္လိကော (သျှာ၊ က)	၁၉၂

[ဘ]

ဘဏ္ဍံ = ဘဏ္ဍာနိ (က)	၂၀၁
ဘတ္တာတိ = ဘဒ္ဒါတိ (သီ၊ က)	၃၁၀
ဘတ္တာနိ = ဘဒ္ဒါနိ (သီ၊ က)	၃၁၀
ဘဝဂတိ ယောနိ ဌိတိ နိဝါသေ = ဘဝဂတိ ဌိတိ နိဝါသေ (သျှာ)	
ဘဝယောနိ ဂတိ ဌိတိ နိဝါသေ (?)	၉၇
ဘာသန္တော = ဘာသေန္တော (သျှာ)	၁၃၀
ဘိက္ခူ = ဘိက္ခု (သီ၊ သျှာ)	၁၄၀
ဘူမန္တရံ = ဘူမန္တရံ (သီ၊ သျှာ)	၀၆

[မ]

မဂေါမဂံ = မူဂေါမူဂံ (သီ၊ သျှာ)	၁၀၅
မဇ္ဇဝိဋ္ဌဘိသိတနိကာဒိ = မဇ္ဇဝိဋ္ဌတနိကာဒိ (သီ)	၂၄၂
မဇ္ဇဋ္ဌိယာ = မဇ္ဇိဋ္ဌိယာ (သီ၊ သျှာ)	၂၀၅
မဋ္ဌသာဋကဿ = ပဋ္ဌသာဋကဿ (သီ)	၂၀

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[A]

Anuvahanā = Anupadahanā (Ka)	23
Apanetabbo = Vattabbo (Ka)	83
Aparāparaparivattane = Aparāparam parivattane (Sī, Syā)	276
Aparisuddhīhi = Aparisuddhāhi (Ka)	189
Apassayanīyaṭṭhena = Apassanīyaṭṭhena (Syā)	56
Appathāmo = Appatthāmo (Sī)	188
Apassitvā = Apassanto (Sī, Syā)	80
Api meyya = Api mayya (Syā)	250
Abhibhavitvā = Adhibhavitvā (Sī)	279
Amattāni = Āmattāni (Syā, Ka)	281
Amissā suddhā kesāyeva = Amissānaṃ suddhānaṃ kesānaṃyeva (Sī, Syā)	121
“Araññanti = Araññaṃ nāma (sabbattha)	13
Arena = Ārena (Syā)	58
Allatīṇavanappagumbādayo = Allatīṇavanappatayo (Syā)	71
“Assa = Tassa (Ka)	184
Asammussantena = Apammussantena (Sī) Appamussantena (Syā)	22
Aho vatāyaṃ kucchigato gabbho = Aho vata yaṃ taṃ kucchigataṃ gabbhaṃ (sabbattha)	40

[Ā]

Ādimanasikārato = Ādisamannāhārato (Saṃ-Tṭha 3. 301; Vajiraṭī 149 piṭṭhe)	10
Āmukkanti = Āmuttanti (Syā)	151
Āmeḍitaṃ = Āmeḍitaṃ (Sī)	206
Ārakūṭalohampi = Hārakūṭalohampi (Sī)	130
Ārammaṇaṃ = Ārammaṇā (Ka)	25
Ārāmo = Anto-ārāmo (Ka)	8
Āviñjantehi = Āvijjantehi (Syā) Āviñchantehi (Ka)	119
Āviñjitaṃ = Āvijjitaṃ (Ka)	156

၃၄၀

ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာယ ဒုတိယဘာဝေ

နာနာပါဌာ

[ဗ]

မဏိမယေန = ရမဏိယေန (က)	၁၀၁
မတေပိ = မတေပိ ပါရာဇိကမေဝ (က)	၅၄
မရဏတ္ထာယ = မရဏတ္ထာယ ဝါ (သီ)	၄၁
မဟန္တတရံ ဝါ = မဟန္တတရံ (သီ) မဟန္တံ (ချာ)	၅၆
မဟာကဏိကာရပုပ္ဖုဒ္ဓိသဒိသေန = ကဏိကာရပုပ္ဖုဒ္ဓိ- သဒိသေန (သီ၊ ချာ)	၇၄
မာတာပိတုအာဒိနံ = မာတာပိတုနံ (သီ)	၂၂၇
မာလာဓရေ = မာလာဓာရေ (ချာ)	၂၈၈
မိဂမံသာဒိသဒိသာနိ = မိဂမံသသဒိသာနိ (က)	၁၉၁
မိဠသုခေန = မိဠဗုသေန (က)	၉၉
မုခဝေဝဋ္ဋိက = သမ္မုခဝေဝဋ္ဋိက (က)	၂၅၄
မုစ္ဆနေ = မုစ္ဆမာနေ (က)	၁၁၄

[ဃ]

ယဒါ ဝါ တဒါ ဝါ = ယဒါ တဒါ ဝါ (သီ) ယဒါ တဒါ (က)	၃၀၀
ယထာသမာဒိဋ္ဌာယ = ယထာသမာဓိဋ္ဌာယ (ချာ၊ က)	၁၅၉
ယထာနုသန္ဓိနာဝ = ယထာနုသန္ဓိနာ စ (သီ၊ ချာ)	၆၁
ယထာ ဟိ = ယထာပိ (သီ၊ က)	၁၂
ယမောကာသံ = ယမနောကာသံ (က)	၁၈၃
ယာယ ကာယစိ = ယဿာ ကိဿာစိ (ချာ) ယဿာ ကဿာစိ (က)	၁၇၅
ယာဝ ဝါ = ယာဝတာ (သီ၊ ချာ)	၃၉
ယုဂနန္ဒံ = ယုဂနန္ဒံ (က)	၁၅၈
ယုတ္တပယုတ္တာ = ယုတ္တပယုတ္တာ (သီ) ယုတ္တာ ပယုတ္တာ (ချာ)	၅
ယုတ္တော = သုတ္တော (သီ၊ က)	၁၀၉
ယေဟိ ကေဟိစိ ဝါ = ကေဟိစိ ဝါ (သီ၊ ချာ)	၂၄၇
ယော = သော (သီ)	၆၁
ယောပိ = ယော ဟိ (သီ)	၂၂၄
ယောဗ္ဗနထာဝရိယာဒိကာလော စ = ယောဗ္ဗနထာမဝရိယာဒိ- ကာလော စ (သီ၊ ချာ)	၄၅

Nānāpāṭhā	Piṭṭhaṅkā
[Ā]	
Āviñjetvā = Āvijjhitvā (Syā, Ka)	101
Āsālḥajunḥapakkhe = Āsālḥijunḥapakkhe (Ka)	10
Āsālḥamāse = Āsālḥīmāse (Ka)	10
[I]	
Ingītākāraṃ = Icchitākāraṃ (Ka)	191
Idha pana na evaṃ = Na idha evaṃ (Sī) Idha na evaṃ (Syā)	76
Iminā = Imāni (Syā)	151
[U]	
Uggahitakakataṃ = Uggahitakaṃ (Syā)	294
Udakavappe = Udakavappehi (Ka)	136
Uddissa = Odissa (Ka)	51
Udositasikkhāpadaṃ = Uddositasikkhāpadaṃ (Sī, Syā)	232
Ubbāsetvā = Uppātetvā (Sī, Syā)	68
Uhasantīti = Ūhasantīti (Sī) Ohasantīti (Syā)	133
[Ū]	
Ūhataṃ = Uhatam (Ka)	10
Ūhadantipi = Uhadantipi (Ka)	264
[E]	
Ekekapade = Ekekapadena (Syā)	112
“Eko = Ekā (Sī, Syā) Ekaṃ (Visuddhimagge)	23
Evaṃ kattabban”ti yaṃ = Evaṃ kātabbanti yaṃ (Sī) Evaṃ iti yaṃ (Syā)	186
[O]	
Okkamma = Okkamitvā (Ka)	118
Okāse ṭhatvā = Okāse ṭhatvā dhovāpitaṃ (Sī)	241
Ogayha = Ogāyha (Ka)	101

နာနာပါဌာ	ပိဋကံ
[၇]	
ရက္ခဏတ္ထံ = ဝဏ္ဏရက္ခဏတ္ထံ (သီ)	၂၄၇
ရောမန္တနံ = ရောမန္တံ (သီ၊ က) ရောမဋ္ဌံ (သျှာ)	၂၉၅
[လ]	
လဂဋ္ဌေ = သူလလဂဋ္ဌေသု (သျှာ)	၅၀
လေသော နာမ = လေသောတိ (သဗ္ဗတ္ထ)	၁၀၆
လောကုတ္တရစိတ္တမေဝ = သဟ သမာပတ္တိယာ	
လောကုတ္တရစိတ္တမေဝ (သျှာ)	၀၅
...လောကတိကဋ္ဌကဒိနိ = ...လောကကဋ္ဌကဒိနိ (သီ)	၇၂
လောဟိတကော = လောဟိတကော (က) လောဟိတကော (သျှာ)	၁၃၀
[ဝ]	
ဝစနက္ခမော = ဝဏ္ဏနက္ခမော (သီ၊ သျှာ)	၂၀၆
ဝဋ္ဋတိတိ = ဝဋ္ဋိသတိတိ (သျှာ)	၂၉၀
ဝဋ္ဋသကောတိ ဝတံသကော = ဝတံသကောတိ ဝဋ္ဋသကော (က)	၂၀၁
ဝတ္ထပဋိပတ္တိ = ဝတ္ထပဋိပတ္တိ (သီ၊ သျှာ)	၇၅
ဝတိယာ ဝါ = ဝတိယာ ဝါ သာခါယ ဝါ (က)	၂၃၄
“ဝဒန္တ၊ တာဝ ထေရာ = ဝဒန္တ၊ ထေရာ (သီ၊ သျှာ)	၁၆၀
ဝဓေတိ = ဝဓေတိ (သီ၊ သျှာ)	၄၉
ဝသာနိ ဘေသဇ္ဇာနိ = ပဉ္စ ဝသာနိ (သီ၊ သျှာ၊ က)	၂၉၂
ဝသာနံ = ဝသာနဿ (သျှာ၊ က)	၂၂၅
ဝါသစုဏ္ဏာဒိနိ = ဝါသစုဏ္ဏာဒိ (သီ) ဝါသစုဏ္ဏာဒိနံ (သျှာ)	၂
ဝိကပ္ပနုပဂပစ္ဆိမံ ဟိ = ဝိကပ္ပနုပဂံ ဟိ ပစ္ဆိမံ စိဝရံ (သီ)	၃၀၃
ဝိဇယဘေရီ = ဝိဇယဘေရီ (က)	၁၀၁
ဝိဇ္ဈိတွာ = နိဗ္ဗိဇ္ဈိတွာ (သီ)	၉၀
ဝိတုဓန္တိတိ = ဝိတုဓန္တိတိ (သီ) ဝိတုဓန္တိတိ (သျှာ)	
ဝိတုဏ္ဏေန္တိတိ (က)	၉၇
ဝိတ္ထာရဿ ဝသေန = ဝိတ္ထာရနယဝသေန (က)	၀၇
ဝိမဋ္ဌံ နာမ န ဟောတိ = ဝိမဋ္ဌမေဝ ဟောတိ (သီ၊ သျှာ)	၁၄၃
ဝိရုဇ္ဈိတုံ = ဝိရုဇ္ဈိတုံ (က)	၇၀
ဝိဿဂ္ဂေါ = ဝိဿဂ္ဂေါ (သီ၊ သျှာ)	၁၀၇

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[O]

Ogayha = Ogāhaṃ (Sī, Syā) Ogāyha (Ka)	101
Otthatopi = Otthaṭopi (Sī)	71
Oratattā = Oramitattā (Syā)	50
Osānadivase = Osāpanadivase (Sī)	275

[Ka]

Kaṇḍakaṃ = Kaṇṭhakaṃ (Sī, Syā) Kaṇṭakaṃ (Ka)	
(Jātaka-Tṭha 1. 63; Khu 2. Vimānavatthusmim 110 piṭṭhesu)	197
Kaṇḍuvamānaṃ = Khajjamānaṃ (Ka)	115
Kata-attharaṇaṃ = Katvā attharanti (Ka)	247
Katapariyesitāya = Katapariyositāya (Syā, Ka)	299
Katabhaṇḍanti katabhaṇḍaṃ = Kaṭabhaṇḍanti kataṃ bhaṇḍaṃ (Sī)	268
Kattā cāsi = Kattā vāsi (Sī, Syā)	166
“Kathaṇca = Kathaṃ (Pāliyaṃ)	185
Kadambanadiṃ = Kaḷambanadiṃ (Syā) Kaḷambunadiṃ (Ka)	68
“Kapimiddhapareto = Kapiniddāpareto (Khu 11. 289 Milindapaṇhe)	109
Kammaniyabhāvāyāti = Kammaniyaṃ assāti (Ka)	214
Kammaṇca = Kammena (Sī, Syā) Visuddhi 1. 86 piṭṭhe.	21
Kayavasena = Kayavikkayavasena (Sī, Syā)	279
Karissasī”ti = Kārāpehīti (Ka)	231
Karissāmi = Karissāma (Sī)	219
Karontehi = Karonto hi (Sī)	150
“Kalandakanivāpanti = Kalandakanivāpoti (Sī, Syā, Ka)	161
Kāretā = Kāretārā (Ka) Kāretvā (Sī, Syā)	148
Kālaṅkato = Kālakato (Sī, Syā)	41
Kipillikānantipi pāṭho = Kapīlakānantipi pāṭho (Sī, Syā)	155
Kiriyaṃ = Kiriya (Sī, Syā)	60
Kītamattā eva = Dhanakkītamattāyeva bhariyā (Syā)	
Kītamattā eva bhariyā (Ka)	141

၃၄၂

ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာယ ဒုတိယဘာဝေ

နာနာပါဌာ

ပိဋကံ

[•]

ဝိသင်္ကေတော = ဝိသင်္ကေတောတိ (က)	၄၇
ဝိသတိသံဃော = ဝိသတိသင်္ခါ (သီ)	၂၁၂
ဝိသဝဿသတာယုကဿ = ဝိသံဝဿသတာယုကဿ (သီ)	၃၈
ဝုတ္တသဒိသမေဝ = ဝုတ္တဒိဝသမေဝ (သီ၊ သျှာ)	၂၂၀
ဝေဂေန ဝေဂေန = ဝေဂဝေဂေန (သီ၊ သျှာ)	၂၃

[သ]

သက္ကာတဗ္ဗော = သက္ကာရော ကာတဗ္ဗော (က)	၈၂
သဂ္ဂေါ နာမ = သဂ္ဂေါ နာမ န ဒုလ္လဘော (က)	၆၀
သင်္ခရိတွာ = သံဟရိတွာ (သီ)	၂၂၈
သတ္တတိမတ္တာ ဝါ = သတမတ္တာ ဝါ (က)	၁၄၅
သတ္တိဘေဏ္ဍိသု = သတ္တိဘိန္ဒိသု (သျှာ)	၅၈
သတ္တကနိသာနာဒိအတ္တာယ = သတ္တကနိသဒိဒိအတ္တာယ (သျှာ၊ က)	၁၃၀
သန္တိဋ္ဌော ဝါ”တိ = သန္တိဋ္ဌော ဝါ သမ္ဘတ္တော ဝါတိ (သျှာ၊ က)	၂၃၀
သန္တိဋ္ဌာယန္တိတိ = သန္တိတိ (သီ)	၈၁
သန္တိဋ္ဌာယိသတိတိ = သန္တိဋ္ဌာယိသတိ (သီ၊ သျှာ၊ က)	၂၆၅
သန္တိဋ္ဌာပကစေတနံ = သန္တိဋ္ဌာပိကစေတနံ (သျှာ)	၅၂
သန္တိပတိတော = သန္တိပတိတော (သီ)	၉
သနိဿဂ္ဂိယဝိနယကမ္ပံ = သဟနိဿဂ္ဂိယဝိနယကမ္ပံ (က)	၂၂၂
သမ္ပဇာနမုသာဝါဒေန = သမ္ပဇာနမုသာဝါဒေ (သီ၊ သျှာ)	၁၆၉
သမ္ပတ္တော = သမ္ပတ္တောသိ (သီ၊ သျှာ)	၆၈
သဗ္ဗအဋ္ဌကထာသုယေဝ = သဗ္ဗ အဋ္ဌကထာသုယေဝ (သီ)	၂၂၉
သဗ္ဗမ္ပေတံ = သဗ္ဗမေတံ (က)	၅၆
သဗ္ဗာကာရေန ဝေပုလ္လံ = သဗ္ဗာကာရဝေပုလ္လံ (သျှာ)	
သဗ္ဗာကာရတော ဝေပုလ္လံ (က)	၁
သဗ္ဗာကာရေနပိ = သဗ္ဗာဒရေနပိ (သီ၊ သျှာ)	၂
သမထနိမိတ္တံ = သမာဓိနိမိတ္တံ (သီ၊ သျှာ၊ က)	၃
သမယေန = အပရေန သမယေန (က)	၁၇၃
သမုလ္လပေသိ = သလ္လပေသိ (သီ)	၆၆
သယမေဝ = တမေဝ (က)	၁၉၉

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[Ka]

Kuñcikapaṇālimattameva = Kuñciyapaṇālimattameva (Sī)	
Kuñcikapanālimattameva (Ka)	134
Kuladhītarō = Kuladhītā (Ka)	119
Kenāpi = Tenāpi (Ka)	197
Ko nāma passati = Na nāma passati (Sī, Syā) Na supinaṃ nāma passati (Abhi-Ṭṭha 2. 390 piṭṭhe)	108
Kolambā = Koḷumbā (Syā, Ka)	289

[Ga]

Gajjati = Gacchati (Sī) Tajjati (Syā)	47
Gaṇentena = Gaṇayantena (Sī)	23
Gatattā = Gahitattā (Ka)	274
Gantvā = Āgantvā (?)	171
Gāvaṃ = Gāviṃ (Sī, Syā)	23
Gihisaṅgaṇhanako = Gihīnaṃ saṅgaṇhako (Ka)	77
Gihim = Gihī (Sī, Syā)	77
Gehe kātukāmo”ti = Gahetukāmoti (Syā, Ka)	144
Gomaṃsapesiyo = Maṃsapesiyo (Sī, Syā)	98

[Gha]

Ghaṭayati = Ghaṭiyati (Ka)	157
Ghanamaṭṭhaṃ = Ghanabaddhaṃ (Sī)	243

[Ca]

Cārabhūmi = Cāribhūmi (Ka)	155
Carissasi vicarissasi, abhiraṃsasi vāti = Vicarissasi viharissasi abhiraṃsasi cāti (Sī)	
Carissasi viharissasi abhiraṃsasi vāti (Syā)	37
Cittasaddassa = Cittassa (Sī, Syā)	42
Cittuppādo = Vikkhittacittuppādo (Ka)	23

နာနာပါဌာ

၃၄၃

နာနာပါဌာ

[သ]

သဝါတန္တိ = ပဝါတန္တိ (သီ၊ သျှာ)	၁၆၆
သဿေဟေ = သိနေဟေ (သျှာ၊ က)	၇၇
သဟ ဂစ္ဆန္တိ = သမာဂစ္ဆန္တိ (သီ၊ သျှာ)	၂၄၆
သဟုတ္တာရာ”တိ = သဥတ္တာရာတိ (သျှာ၊ က)	၂၂၁
သာခလျေန = သာခလ္လေန (သီ၊ သျှာ)	၂၀၆
သာဒိယတိ = သာဒယတိ (က)	၂၄၄
သာမိကာ ပဋိစ္ဆာပေတဗ္ဗာ = သာမိကာနံ ပဋိစ္ဆာပေတဗ္ဗံ (သီ၊ သျှာ)	၁၅၀
သာရဒ္ဓါယ = သာရဒ္ဓါယ (သီ၊ သျှာ)	၂၄
သာဟတ္ထိကော စ = သာဟတ္ထိယော စ (က)	၄၃
သီခရဏီတိ = သီခရဏီတိ (သီ)	၁၃၄
သီခရဏီသိ = သီခရဏီသိ (သီ)	၁၃၄
“သီထိလော = သထိလော (သီ)	၈၄
သီပါဠိကာယ = သီပါဠိယံ (သီ၊ က)	၂၆၈
သီဃံ သီဃံ = သီဃသီဃံ (သီ)	၂၃
သုက္ကဝိဿဋ္ဌိ = သုက္ကဝိဿဋ္ဌိ (သီ၊ သျှာ)	၁၀၆
သုက္ခသောတာ = သုက္ခသောဏီတာ (က)	၁၃၄
သုခုမတရသုခုမတမနိမိတ္တာရမ္မဏံ = သုခုမတရသုခုမတရ- နိမိတ္တာရမ္မဏံ (သျှာ၊ က)	၂၇
သုဥဒ္ဓရာ = သုဥဒ္ဓါရာ (?)	၅၄
သုဏီသဘောဂေနာတိ = သုဏီသဘောဂေနာတိ (သီ၊ သျှာ)	၁၃၉
သုတမုတပရိသင်္ကိတာနိပိ = သုတမုတပရိသင်္ကိတာနိ (သီ၊ သျှာ)	၁၇၂
သုဒ္ဓကေသာ ဝါတိ = သုဒ္ဓကေသာနံ ဝါတိ (သီ၊ သျှာ)	၁၂၁
သေတကောတိ = သေတောဒကောတိ (သျှာ၊ က)	၁၀၁
သေသံ = ယေသံ (သျှာ၊ က)	၇၈
သံဃာဒိသေသောယေဝ = သံဃာဒိသေသေယေဝ (သီ၊ သျှာ)	၁၉၄
သံသရဏန္တိ = သဗ္ဗရဏန္တိ (သီ)	၁၅၆

[ဟ]

ဟံသဝဇ္ဇကစ္ဆဒေနန = ဟံသဝဇ္ဇကစ္ဆန္တေန (က)	၂
--	---

Nānāpāṭhā Piṭṭhaṅkā

[Ca]

Cināti = Mināti (Syā)	156
Cīvaravāyanatthāya = Cīvaravāyāpanatthāya (Sī)	303
...cetiyaṇaṃ vā = ...cetiyaḍḍiṇaṃ vā (Syā)	269

[Cha]

Chagalakaṃ = Chakalakaṃ (Sī, Syā)	183
-----------------------------------	-----

[Ja]

Jaṭitalomaṃ = Jaṭilalomaṃ (Ka)	136
Jātapathaviyā = Jātapathaviṃ (Syā, Ka)	52
Jātapathavī = Jātapathavī vā (Sī)	54
Jānato ca = Jānatova (Ka) Khu 9. 169 piṭṭhe.	25
Jīvikaṃ = Jīvitaṃ (Syā, Ka)	4

[Ṭha]

Ṭhapemī’’ti = Ṭhapehīti (Sī, Ka)	234
----------------------------------	-----

[Ta]

Taṇhāya dāsabyaṃ = Taṇhādāsabyaṃ (Syā)	273
Tatruppādampi = Tatruppādaṃ (Ka)	260
Tattheva = Patteva (Ka)	290
Tadanurūpañca = Tadanurūpikañca (Sī)	151
Tasmā = Kasmā (Ka)	148
Tasmā = So kira (Sī)	151
Tassā = Tassa (Sī, Syā)	184
Tālarukkhaṃ = Rukkhaṃ (Ka)	51
Tikhiṇatarādikaraṇena = Tikhiṇadhārādikaraṇena (Ka)	56
Tilakkhaṇasampannañca = Lakkhaṇasampannañca (167 piṭṭhe Paṭisambhidāmagge)	3

န-ဗ-သ-စ—ဝ-ဇ-၂—၁၆-၁၀-၅၆—၅၀၀၀

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[Ta]

Tividhattagataṃ = Tivattagataṃ (167 piṭṭhe Paṭisambhidāmagge)	3
Timsāni = Timsādhikāni (Sī, Syā)	174
Te āgatā = Te āgate (Ka)	239
“Tesaṃ = Tesaṃyeva (Sī, Syā)	44
Taṃ dhotam = Tasmā dhotam (Sī, Syā)	290

[Tha]

Thalavappe = Thūlavappe (Ka)	136
------------------------------	-----

[Da]

Daṇḍakaṃ = Daṇḍakā (Ka) Daṇḍako (Syā) Daṇḍake (?)	203
Dassetvā = Dasante (Syā) Dassento (Ka)	263
Daḷhībhaṇḍakaraṇabahulā = Daḷhabhaṇḍakaraṇabahulā (Sī)	164
Diṭṭhādīni = Adiṭṭhādīni (Sī, Syā)	180
Dīghamakkhikā = Dīghapakkhikā (Ka)	294
Dukkaṭṭhullaccayā = Dukkaṭṭhullaccayapārājikā (Syā)	51
Dujjīvitena” = Dukkheṇa jīvitena (Syā, Ka)	36
Dussante = Dasante (Sī)	275

[Dha]

“Dhamakaraṇaṃ = Dhamakarakam (Sī, Syā)	150
Dhārāvacchedavasena = Dhārūpacchedavasena (Sī)	
Dhāropacchedavasena (Syā)	202

[Na]

Nacirasseva = Nacirassaṃ (Ka)	162
Nandī = Nandiṃ (Ka)	101
Navam saṅghāṭim = Navā saṅghāṭi (Sī)	226

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[Na]

Navutāni = Navutādhikāni (Sī, Syā)	174
Nāgadantakantarehi = Nāgadantakantarehi vā (Sī)	203
Nānāvajjanena = Nānāvajjanehi (Sī)	102
Nāmetvā = Onāmetvā (Syā)	122
Nipphattivasena = Nibbattivasena (Ka)	219
Nibbaṭṭitalokuttarattā = Nibbattitalokuttarattā (Ka)	86
Nibbisan'ti = Nibbiriyaṇti (Sī, Syā)	57
Nisīdantassa = Nisinnassa (Ka)	56

[Pa]

Pakkāmi = Pakkami (Ka)	191
Paccantadese = Paccantimadesaṃ (Ka)	295
Paccayādīnaṃ = Paccayānaṃ (Sī)	267
Pañcamūlakasāvayāguyāṃ = Pañcamūlakasāyayāguyāṃ (Sī)	293
Paccuddharitūṃ = Paccuddharitvā (Ka)	231
Paññattasamucchindanaṃ = Paññattisamucchindanaṃ (Ka)	
Paññattasikkhāpadasamucchindanaṃ (Syā)	266
Paṭikacceva = Paṭigacceva (Sī)	61
Paṭikkūlā ca = Paṭikūlā ca (Ka)	2
Paṭiggahaṇe = Paṭiggahaṇaṃ (Sī)	259
Paṭipisanaṃ = Paṭipimsanaṃ (Sī, Syā)	162
Paṭibaddhaṃ = Paṭibandhaṃ paṭibuddhaṃ (Sī, Syā)	61
Paṭivisoti = Paṭivimsoti (Sī, I)	268
Paṭisanthāro = Paṭisandhāro (Ka)	68
Paṭisevittha = Paṭisevi (Sī, Syā)	174
Paṭhamajjhānādīhi = Paṭhamajjhānena (Ka)	87
Paṇamakāṃsu = Paṇitakamakāṃsu (Syā, Ka)	140
Pattajjhānassa = Paṭhamajjhānassa (Ka)	20
Patikaraṇatthena = Rogassa paṭi-ayanatthena (Visuddhimagge Sīlaniddese) Pītikaraṇatthena (Ka)	137

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[Pa]

Parakkamanasseva, na appaṭinissajjanassa = Parakkamantoyeva,	
Na appaṭinissajjanto (Ka)	195
Parikattotipi = Kucchi parikatthotipi (Syā)	74
“Pariggahitaniyyānaṃ satim = Pariggahitaniyyānasatim (Ka)	13
Pariggahetvā = Pariggaṇhetvā (Sī)	71
Parimocesīti = Parimocesi (?)	7
Pariyosāpeti = Pariyosāvāpeti (Ka)	158
...parisaṅkā = Parisaṅkita... (Ka)	170
Parisaṅkitena = Parisaṅkāya (Sī, Syā)	174
Parisati = Parisatim (Sī)	274
Pavāḷaṃ = Pavālaṃ (Ka)	130
Paharitvā paharitvā = Paharitvā (Ka)	117
Pācinaṃ = Pācīraṃ (Sī, Syā)	156
Pācittiyaṃ = Dukkaṭaṃ (Syā, Ka)	303
Pāripanthikato = Pāribandhakato (Ka)	3
Pāripanthikāva = Paribandhikāva (Ka)	128
Puñjo puñjo = Puñjapuñjo (Sī, Syā)	23
Punappunaṃ = Punappuna (Sī)	4
Pupphaguḷadāmameva = Pupphadāmameva (Sī)	
Pupphaguḷapupphadāmameva (Ka)	204
Purimanayoyevettha = Purimanayova cettha (Sī) Purimanayo	
cettha (Syā)	124
Pesanasena = Phusanavasena (Syā)	122

[Pha]

Phusissāmīti = Phusāmīti (Sī)	128
-------------------------------	-----

[Ba]

Balavabhāve = Balavabhāvena (Syā, Ka)	111
Bahulatāya = Bāhullatthāya (Syā, Ka)	192
Bahū piṇḍā = Bahi piṇḍā (Ka)	294

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[Ba]

Bāhāsu ca = Pādesu ca (Sī, Syā)	194
Bāhuliko = Bāhulliko (Syā, Ka)	192

[Bha]

Bhaṇḍaṃ = Bhaṇḍāni (Ka)	281
Bhattāti = Bhaddāti (Sī, Ka)	310
Bhattāni = Bhadrāni (Sī, Ka)	310
Bhava gati yoni ṭhiti nivāse = Bhava gati ṭhiti nivāse (Syā)	97
Bhāsanto = Bhāsento (Syā)	138
Bhikkhū = Bhikkhuṃ (Sī, Syā)	148
Bhūmantaraṃ = Bhummantaraṃ (Sī, Syā)	86

[Ma]

Magomagaṃ = Mūgomūgaṃ (Sī, Syā)	105
Mañcapīṭhabhisitaṭṭikādiṃ = Mañcapīṭhataṭṭikādi (Sī)	242
Mañjaṭṭhiyā = Mañjiṭṭhiyā (Sī, Syā)	205
Maṭṭhasāṭakassa = Paṭṭasāṭakassa (Sī)	28
Maṇimayena = Ramaṇīyena (Ka)	101
Matepi = Matepi pārājikameva (Ka)	54
Maraṇatthāya = Maraṇatthāya vā (Sī)	41
Mahantataraṃ vā = Mahantataraṃ (Sī) Mahantaṃ (Syā)	56
Mahākaṇikārapupphādisadisena = Kaṇikārapupphādisadisena (Sī, Syā)	74
Mātāpitu-ādīnaṃ = Mātāpitūnaṃ (Sī)	227
Mālādhare = Mālādhāre (Syā)	288
Migamaṃsādisadisāni = Migamaṃsasadisāni (Ka)	191
Mīḷhasukhena = Mīḷhaphusena (Ka)	99
Mukhavevaṭika = Sammukhavevaṭika (Ka)	254
Muccane = Muccamāne (Ka)	114

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[Ya]

Yadā vā tadā vā = Yadā tadā vā (Sī) Yadā tadā (Ka)	300
Yathāsamādiṭṭhāya = Yathāsamādhiṭṭhāya (Syā, Ka)	159
Yathānusandhināva = Yathānusandhinā ca (Sī, Syā)	61
Yathā hi = Yathāpi (Sī, Ka)	12
Yamokāsaṃ = Yamanokāsaṃ (Ka)	183
Yāya kāyaci = Yassā kissāci (Syā) Yassā kassāci (Ka)	175
Yāva vā = Yāvatā (Sī, Syā)	39
Yuganaddhaṃ = Yuganandhaṃ (Ka)	158
Yuttappayuttā = Yuttapayuttā (Ka) Yuttā payuttā (Syā)	5
Yutto = Sutto (Sī, Ka)	109
Yehi kehici vā = Kehici vā (Sī, Syā)	247
Yo = So (Sī)	61
Yopi = Yo hi (Sī)	224
Yobbanathāvariyaḍikālo ca = Yobbanathāmaḍiriyaḍikālo ca (Sī, Syā)	45

[Ra]

Rakkhaṇatthaṃ = Vaṇṇarakkhaṇatthaṃ (Sī)	247
Romanthaṃ = Romanthaṃ (Sī, Ka) Romaṭṭhaṃ (Syā)	295

[La]

Laguḷe = Sūlaluḷesu (Syā)	58
Leso nāma = Lesoti (sabbattha)	186
Lokuttaracittameva = Saha samāpattiyā	
lokuttaracittameva (Syā)	85
...loṇatikaṭukādīni = ...loṇakaṭukādīni (Sī)	72
Lohitaṅko = Lohitaṅgo (Ka) Lohitako (Syā)	130

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[Va]

Vacanakkamo = Vaṇṇanākkamo (Sī, Syā)	286
Vaṭṭatīti = Vaṭṭissatīti (Syā)	290
Vaṭaṃsakoti vaṭaṃsako = Vataṃsakoti vaṭaṃsako (Ka)	201
Vattapaṭipattim = Vattapaṭivattam (Sī, Syā)	75
Vatiyā vā = Vatiyā vā sākhāya vā (Ka)	234
“Vadantu tāva therā = Vadantu therā (Sī, Syā)	168
Vadhati = Vadheti (Sī, Syā)	49
Vanatthāya = Vatattthāya (Vajiraṭī 207 piṭṭhe)	200
Vasāni bhesajjāni = Pañca vasāni (Sī, Syā, Ka)	292
Vassānaṃ = Vassānassa (Syā, Ka)	225
Vāsacuṇṇādīni = Vāsacuṇṇādīm (Sī) Vāsacuṇṇādīnaṃ (Syā)	2
Vikappanupagapacchimaṃ hi = Vikappanupagaṃ hi pacchimaṃ cīvaraṃ (Sī)	303
Vijayabherī = Vijayabherim (Ka)	101
Vijjhitvā = Nibbijjhitvā (Sī)	98
Vituḍentīti = Vitudhentīti (Sī) Vitudentīti (Syā) Vituḍentīti (Ka)	97
Vitthārassa vasena = Vitthāranayavasena (Ka)	87
Vimaṭṭhaṃ nāma na hoti = Vimaṭṭhameva hoti (Sī, Syā)	143
Virajjhitum = Virujjhitum (Ka)	70
Vissaggo = Visaggo (Sī, Syā)	107
Visaṅketo = Visaṅketoti (Ka)	47
Vīsatisaṅgho = Vīsatisaṅkho (Sī)	212
Vīsavassasatāyukassa = Vīsaṃvassasatāyukassa (Sī)	38
Vuttasadisameva = Vuttadivasameva (Sī, Syā)	220
Vegena vegena = Vegavegena (Sī, Syā)	23
Vesālim upanissāya = Vesāliyaṃ upanissāya (Saṃ-Ṭṭha 3. 300 piṭṭhe)	8

[Sa]

Sakkātabbo = Sakkāro kātabbo (Ka)	82
Saggo nāma = Saggo nāma na dullabho (Ka)	60

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[Sa]

Saṅgharitvā = Saṁharitvā (Sī)	228
Sattatimattā vā = Satamattā vā (Ka)	145
Sattibheṇḍīsu = Sattibhindīsu (Syā)	58
Satthakanisānādi-atthāya = Satthakanisadādi-atthāya (Syā, Ka)	130
Sandiṭṭho vā”ti = Sandiṭṭho vā sambhatto vāti (Syā, Ka)	230
Sandissantīti = Santīti (Sī)	81
Sandississatīti = Sandissatīti (Sī, Syā, Ka)	265
Sanniṭṭhāpikacetanaṁ = Sanniṭṭhāpakacetanaṁ (Syā)	52
Sannipatito = Sannipātito (Sī)	9
Sanissaggiyavinayakammaṁ = Sahanissaggiyavinayakammaṁ (Ka)	222
Sampajānamusāvādena = Sampajānamusāvāde (Sī, Syā)	169
Sampatto = Sampattosi (Sī, Syā)	68
Sabba-aṭṭhakathāsuyeva = Sabbaṁ Aṭṭhakathāsuyeva (Sī)	229
Sabbampetaṁ = Sabbametaṁ (Ka)	56
Sabbākārena vepullaṁ = Sabbākārato vepullataṁ (Ka)	
Sabbākāravepullataṁ (Syā) (Saṁ-Tṭha 3. 296)	1
Sabbākārenapi = Sabbādarenapi (Sī, Syā)	2
Samathanimittaṁ = Samādhinimittaṁ (Sī, Syā, Ka)	3
Samayena = Aparena samayena (Ka)	173
Samullapesi = Sallapesi (Sī)	66
Sayameva = Tameva (Ka)	199
Savātanti = Pavātanti (Sī, Syā)	166
Sasnehe = Sinehe (Syā, Ka)	77
Saha gacchanti = Samāgacchanti (Sī, Syā)	246
Sahubbhārā”ti = Sa-ubbhārāti (Syā, Ka)	221
Sākhalyena = Sākhallena (Sī, Syā)	206
Sādiyati = Sādayati (Ka)	244
Sāmikā paṭicchāpetabbā = Sāmikānaṁ paṭicchāpetabbaṁ (Sī, Syā)	150
Sāraddhāya = Sārambhāya (Sī, Syā)	24
Sāhatthiko ca = Sāhatthiyo ca (Ka)	43

Nānāpāṭhā

Piṭṭhaṅkā

[Sa]

Sikharaṇīti = Sikhariṇīti (Sī)	134
Sikharaṇīsi = Sikhariṇīsi (Sī)	134
“Sithilo = Sathilo (Sī)	84
Sipāṭikāya = Sipāṭiyam (Sī, Ka)	268
Sīgham sīgham = Sīghasīgham (Sī)	23
Sukkavissaṭṭhi = Sukkavisatṭhi (Sī, Syā)	106
Sukkhasotā = Sukkhasoṇitā (Ka)	134
Sukhumatarasukhumatamanimittārammaṇam = Sukhumatarasukhuma- taranimittārammaṇam (Syā, Ka)	27
Su-uddharā = Su-uddhārā (?)	54
Suṇisabhogenāti = Suṇisābhogenāti (Sī, Syā)	139
Sutamutaparisaṅkitānīpi = Sutamutaparisaṅkitāni (Sī, Syā)	172
Suddhakesā vāti = Suddhakesānam vāti (Sī, Syā)	121
Setakoti = Setodakoti (Syā, Ka)	101
Sesam = Yesam (Syā, Ka)	78
Samghādisesoyeva = Samghādiseseyeva (Sī, Syā)	194
Samśaraṇanti = Sañcaraṇanti (Sī)	156

[Ha]

Haṃsavaṭṭakacchadanena = Haṃsavaṭṭakacchannena (Ka)	2
---	---

Pārājikakaṇḍa-aṭṭhakathāya dutiyabhāge

Gāthāsūci

Paṭhamapādā	Piṭṭhaṅkā	Paṭhamapādā	Piṭṭhaṅkā
[A]		[Pa]	
Akappakataṃ napi rajanāya rattaṃ	246	Padavītiḥāramattena vācāya	145
Aniruddhamhi paṭhame	89	Pamāṇaṃ pubbabhāgo	89
[Ā]		[Ba]	
Ānāpānassati yassa	26	Buddhena dhammo vinayo ca	201
Āvāso ca kulaṃ lābho	21	[Bha]	
[E]		Bhikkhu saññācīkāya kuṭim	159
Ekasmiṃ bhāsamānasmiṃ	165	[Ma]	
[Ga]		Mātaraṃ cīvaraṃ yāce	298
Gaṇanā anubandhanā	22	[Ya]	
[Ca]		Yaṃ pārājikakaṇḍassa	105
Catusaccavidū Satthā	73	Yathā thambhe nibandheyya	12
[Ta]		Yathāpi dīpiko nāma	12
Tatiyaṃ tīhi suddhena	1	Yasmā tasmā suviññeyyaṃ	1, 73
Tasmā hi yaṃ Aṭṭhakathāsu vuttaṃ	201	[Va]	
Tiṃsa nissaggiyā dhammā	219	Vatthum kālaṅca okāsaṃ	45
Tilatelassa yathā bindu	38	Vatthu kālo ca okāso	45
[Da]		Vatthu saññā ca rāgo ca	125
Dinnavibbhantapaccakkhā	285	[Sa]	
Dīgho rasso ca assāso	16	Samghādisesoti yaṃ vuttaṃ	109
[Na]		Saññāya virāgitamhi	125
Nimittaṃ assāsapassāsā	25, 29	Sallekhaṃ accajantena	261
Nimittaṃ rakkhato laddha	30	Sāraddhe kāye citte ca	17
Nimitte ṭhapayaṃ cittaṃ	30		
Nissaggiyena āpattiṃ	311		